Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δικαιοκρισίας αὐτοῦ καὶ ἀνταποδόσεως. Ἡ δὲ πεποίθησις ἡμῶν θεμελιοῦται ἐπὶ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὴν φωτίζουσαν καὶ ἐνισχύουσαν πάντας, καὶ ἐπὶ τὴν ἀψευδῆ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπαγγελίαν, ἣν ἐπηγγείλατο, ὅτι, ὅπου εἰσὶ δύω ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ αὐτοῦ ὄνομα, ἐκεῖ καὶ αὐτὸς πάρεστιν ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ἐπικαλούμεθα δὲ καὶ τὰς Ὑμετέρας παναγίους εὐχάς, ἵνα δι' αὐτῶν συναντιλαμβάνησθε ἡμῶν πρὸς ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῆς ἀκριβοῦς ἡμῶν προθέσεως, πρὸς δόξαν τῆς ἁγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας, καὶ πρὸς σωτηρίαν τὴν ἐν Χριστῷ πάντων τῶν τῇ ἡμετέρᾳ Πνευματικῇ Ποιμαντορίᾳ ἐπιτετραμμένων, ὃς ἐξηγόρασε τῷ τιμίῳ Αὐτοῦ αἵματι. Διατελοῦμεν δέ,

Τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος σὺν τῇ περὶ Αὐτὴν Ἁγιωτάτῃ Συνόδῳ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀδελφοί.

Ὁ Πρόεδρος Ἀθηνῶν Νεόφυτος.
Ὁ Φθιώτιδος Ἰάκωβος.
Ὁ Καλαβρύτων Βαρθολομαῖος.
Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος.
Ὁ Εὐβοίας Νεόφυτος.

Ἐξ Ἀθηνῶν τῇ ς'. Σεπτεμβρίου τοῦ αῳων'. Σωτηρίου ἔτους.

Ἡ παρὰ τοῦ Ἐκλάμπρου Ὑπουργείου τοῦ Θεοστηρίκτου Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος σταλεῖσα τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ καὶ τῇ περὶ αὐτὸν Ἱερᾷ Συνόδῳ ἀπάντησις πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸν εὐχετικόν τε καὶ παραινετικὸν γράμμα.

Παναγιώτατε καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα
Κύριε Κύριε Ἄνθιμε.
Ἐν Χριστῷ ἡμῶν Πάτερ Σεβασμιώτατε.

ΤΗΝ παρὰ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν ἁγίας Συνόδου ἐπισταλεῖσαν ἡμῖν εὐχετικὴν διὰ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Κυρίου Μισαὴλ Ἀποστολίδου ἄσμενοι ἐκομισάμεθα, σὺν αὐτῇ δὲ καὶ τὸν Συνοδικὸν Τόμον καὶ τὴν πρὸς πάντα τὸν ἱερὸν Κλῆρον καὶ τὸν Ὀρθόδοξον λαὸν τῆς Ἑλλάδος ἐγκύκλιον εὐχετικήν τε καὶ παραινετικήν. Εὐλαβῶς δὲ καὶ πάνυ ἐπισταμένως διεξελθόντες, ὑπερήσθημεν, ὡς εἰκός, ἐπὶ τῇ ἐν αὐτῇ ἀριδήλως δεικνυομένῃ πρὸς ἡμᾶς Πατρικῇ στοργῇ καὶ ἀγάπῃ· ἐξ ἧς αἱ θερμόταται εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι, ἃς ἀπὸ Πατρικῆς καρδίας ἐκχέει δαψιλῶς ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ πᾶν τὸ Θεοστήρικτον Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος. Τῆς αὐτῆς πάντως ἀγάπης καρπός ἐστι καὶ ἡ ὑπερβάλλουσα καὶ θεοφιλὴς χαρά, ἣν, ὡς ἡμῖν ἀναγγέλλετε, ἐχάρη ἡ Μεγάλη τοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

νὰ προκύψῃ ἐκ τούτου; Ἀλλ' ἐν ᾧ ἐκφράζει ἡ Σύνοδος τὴν λύπην της διὰ τὴν μὴ τήρησιν τῶν κανονικῶν τύπων εἰς τὸν διορισμὸν τοῦ πρώην Σμύρνης εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπὴν Ἄνδρου καὶ ἐν τ' αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν περὶ τοῦ κατὰ προηγουμένην ἐν τάξει πρότασιν αὐτῆς, εἴτε ἀπ' εὐθείας, εἴτε κατ' ἀνωτέραν πρόσκλησιν, διορισμοῦ τῶν Ἐπισκόπων (κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ Βασ. Διάταγμα), παρακαλεῖ πάλιν τὴν Βασ. ταύτην Γραμματείαν νὰ ἐνεργήσῃ τι ὁριστικὸν περὶ τῶν ἐπισκοπῶν καὶ ἐπισκόπων μέτρον ταχύτερον, διὰ ν' ἀφαιρεθῇ δι' αὐτοῦ πᾶσα ἀφορμὴ ἀταξίας καὶ καταχρήσεως. Παρακαλεῖ δὲ αὐτὴν ἐν τ' αὐτῷ ν' ἀναφέρῃ εἰς γνῶσιν καὶ τῆς A. M. τὰς παρατηρήσεις ταύτας.

Τὰ Μέλη. Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος πρόεδρος. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος. Ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς. Ὁ Κυκλάδων Ἄνθιμος — Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.

§. κς. Ἤδη δὲ μεσοῦντος Ἰουνίου ἐπανῆλθε καὶ ὁ ὑπερόριος Γερμανὸς ἐκ τῆς Σκιάθου εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπολυθεὶς ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπινεύσει τοῦ σεβαστοῦ Βασιλέως, μαθόντος τὸ βίαιον καὶ παράνομον τοῦ διωγμοῦ, καὶ πάλιν ἐπανέλαβε τὴν ἔκδοσιν τῆς Εὐαγγελικῆς Σάλπιγγος, καὶ ἐσάλπιζε τῆς ἀληθείας τὸ κήρυγμα, καθιστῶν τοὺς ὀρθοδόξους προσεκτικοὺς πρὸς τὰς σκοτεινὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἀλλοφύλων (α).

§. κζ. Ἐν τούτοις ἐπῆλθε καὶ τῆς εἰς διετίαν συνεχισθείσης τρίτης περιόδου τὸ τέρμα, καὶ κατὰ τὴν 20 Ἰουλίου καθίστανται μέλη τῆς ἱερᾶς Συνόδου οἱ ἐφεξῆς· ὁ Μητροπολίτης Κυνουρίας Διονύσιος πρόεδρος, ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος, ὁ Σελλασίας Θεοδώρητος, ὁ Κυκλάδων Ἄνθιμος, ὁ Φωκίδος Νεόφυτος· συμπληρωτικὰ δὲ μέλη ὁ Τριφυλίας Παΐσιος καὶ ὁ Ὕδρας Γεράσιμος (β).

(α) Βλ. Εὐαγγελ. Σάλπιγ. περιοδ. β. ἀριθ. 16 Σεπτεμβρ. 18. 1837· τόμ. β. σελ. 97 καὶ 129. [πρβλ. καὶ τῶν Σωζομέν. τῶνδε Τόμ. Α'. σελ. 516].

(β) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1837. ἀριθ. 28. σελ. 114.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τηρήσεις, ἃς νομίζει ἀναγκαίας πρὸς τὴν εὐκολωτέραν καὶ ἁρμονικωτέραν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῆς». Περιέστειλε δὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν παρατηρήσεων αὐτῆς εἰς τρεῖς μόνας, ἀφελοῦσα μὲν τὰς ἐν τῷ τρώην α, β, ε, καὶ ζ, ἐντελῶς, περιελοῦσα δὲ τὸ β΄. μέρος τῆς τετάρτης καὶ τὸ ά. τῆς ἕκτης· καὶ ἐπισφραγίσασα τὸ γράμμα οὑτωσί, «τὰς παρατηρήσεις ταύτας ὑποβάλλουσα δι' ὑμῶν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἡ Σύνοδος, ἐποιθεν ὅτι ἐν τῇ συνέσει αὐτῆς θέλει φροντίσει οὐ μόνον ἵνα γένηται διόρθωσις αὕτη, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑποβληθῇ ὡς τάχιστα τὸ Νομοσχέδιον αὐτὸ εἰς τὰ Νομοθετικὰ σώματα, διότι εἶναι λίαν κατεπεῖγον». Καὶ ταῦτα μὲν ἔπραξεν ἡ Σύνοδος ὑπείκουσα τῇ τοῦ Ὑπουργοῦ εὐλαβείᾳ. Ἀλλὰ καὶ οὕτως οὐκ ἤρεσεν αὐτῷ, οὐδ' ἐλώφησεν ὁ θυμὸς αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπεπέμφθη καὶ τοῦτο τὸ γράμμα εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Πρὸς δὲ τούτοις ὑπηρέται θερμοὶ τῆς ὑπουργικῆς μεγαλοπρεπείας συνέῤῥεον πρὸς τοὺς Συνοδικοὺς ποικίλα ἐπισείοντες τοῖς γεγηρακόσι μορμολύκεια, καὶ μυρίοις τρόποις ἄγχοντες αὐτοὺς καὶ παιδεύοντες ταὐτὰ, ἅπερ καὶ ἄλλοτε (βλ. ὄπισθ. σελ. 206) ἡ πολιτικὴ ἐξουσία ἐδίδαξε τὴν ὑπερτάτην Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, ὅτι δηλονότι τὰ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου καταπεμπόμενα πρὸς αὐτὴν ἀποδοχῆς μόνον χάριν, οὐδέποτε δ' οὐδαμῶς οὐδεμιᾶς παρατηρήσεως ἢ διορθώσεώς ἐστιν ἄξια. Καὶ δὴ μετὰ διήμερον στενοχωρίαν (ἐν ᾗ καί τις τῶν Συνοδικῶν ἐξέῤῥηξεν, ὡς βεβαιοῦται, τὰ «ἐξελέτωσαν καὶ τὴν μόνην ἡμῖν ὑπολειφθεῖσαν ζωὴν») κατεπτοημένη, ὡς οὐκ ὤφελεν, ἔγραψεν ἡ Σύνοδος (τῇ 2 Ἰουνίου) τὰ ἑξῆς· «Τὸ κοινοποιηθὲν παρ' ὑμῶν εἰς τὴν Σύνοδον Νομοσχέδιον, ἢ καταστατικὸν τῆς Συνόδου, ἵνα λάβῃ γνῶσιν αὐτοῦ, ἐπιστρέφουσα ἤδη παρατηρεῖ, ὅτι ὁ νόμος ἀφορῶν τὴν τῆς Ἐκκλησίας διοίκησιν οὐδὲν περιέχει ἐναντιούμενον, οὔτε εἰς τὰ θεῖα δόγματα τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως, οὔτε εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις. Εἰς δὲ τὰς Νομικὰς αὐτοῦ διατάξεις, ὡς συζητηθείσας ἤδη καὶ ἐγκριθείσας ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἡ Σύνοδος δὲν θεωρεῖ πλέον ἑαυτὴν ἁρμοδίαν νὰ ἐπιφέρῃ γνώμην περὶ αὐτῶν, πέποιθε δὲ εἰς τὴν σύνεσιν καὶ τὴν εὐσέβειαν τοῦ τε ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν Νομοθετικῶν σωμάτων, ὅτι εἰς τὰς διατάξεις ταύτας θέλουσιν ἀποβλέπει εἰς τὴν εὐστάθειαν καὶ τὴν δόξαν τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἥτις ταυτίζεται μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ τῆς πολιτείας». Ἀλλὰ κἀνταῦθα πάλιν διαδραματισθέντων τῶν ἐν ἀρχῇ εἰρημένων, ἀπεσπάσθη τέλος ἡ καθόλου ἐπιδοκιμασία τῆς Συνο

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λατρείαν καινοτομία, καὶ πᾶσα παράβασις πειθαρχίας ἐκκλησιαστικῆς, καὶ πᾶσα τῶν περὶ τοὺς γάμους κανονικῶν ὅρων παράβασις, καὶ πᾶσά τις ὁποιαδήποτ' ἄλλη τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν ἀθέτησις δημοσίως ἀθεμιτουργουμένη. Ἐπειδὴ δὲ καὶ οἱ κατὰ τόπον Ἀρχιερεῖς ἐν πάσαις καθόλου ταῖς ἰδιαιτέραις τῶν κατ' αὐτοὺς ἐκκλησιαστικῶν δικαιοδοσίαις ὑπόκεινται εἰς τὰς τῆς Συνόδου διαταγάς, αὕτη δὲ εἰς τὰς τοῦ Ἐπιτρόπου καὶ τοῦ Γραμματέως ἐπικυρώσεις, οὔτε κοσμικόν τινα λοιπὸν ὁ Ἀρχιερεύς, ἔργα πανάθεσμα δημοσίᾳ καὶ ἀδιορθώτως ἐπὶ κοινῷ σκανδάλῳ παρανομοῦντα (ὃν οἱ θεῖοι κανόνες ἀφώρισαν), ἀπείρξει ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲ κληρικόν τινα (διάκονον, φέρ' εἰπεῖν, ἢ καὶ ἱερέα τυχὸν), εἰς θανάσιμον ἁμαρτίαν περιπεσόντα καὶ παρεκτραπέντα τῶν ἱερῶν καθηκόντων, ἀποκόψει τῆς θείας λειτουργίας (ἕως ἂν ἡ Σύνοδος δικάσασα τὴν ἐσχάτην ψῆφον ἐπιθῇ κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας)· ἀλλὰ καὶ ὁ διάκονος ἀνέδην ὑπηρετήσει τοῖς ἱεροῖς, καὶ ὁ ἱερεὺς (ἂν ἀσυνείδητος τύχῃ) λειτουργήσει τὰς θειοτάτας τελεσιουργίας, μῆνας ἴσως ὅλους καὶ χρόνον ὁλόκληρον, μέχρις ἂν θεωρηθεῖσα καὶ ἐγκριθεῖσα, τέλος, ἀπολυθῇ ἡ προσήκουσα παρὰ τῆς Συνόδου διαταγή. Εἰ δὲ καὶ αὕτη, τυχόν, οὐκ ἐνεκρίνετο, οὐδὲ τότε κωλύματος ἐπήγνυτο φραγμὸς τοῖς ἀνέδην παρανομοῦσιν. Οὕτω δὴ σφιγκτῶς δεσμευθείσης τῆς πνευματικῆς ἐξουσίας διὰ τοῦ Διατάγματος, ἀπελύθησαν λοιπὸν πᾶσαι καὶ παντοῖαι τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἀθετήσεις, καὶ χωροῦσιν ἄνετοι μέχρι σήμερον! ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

§. ιζ. Τότε τοίνυν ἡ Σύνοδος, ὡς ἔλαβε τὸ Διάταγμα, πληγεῖσα τὴν καρδίαν βαθέως, ὑπέκλινεν ὅμως τὴν κεφαλήν, καὶ λαβοῦσα τοῦ Διατάγματος ἔκτυπον ἀνήρτησεν ἐν τῷ Συνοδικῷ δωματίῳ, καταντικρὺ τῆς περὶ ἣν συνεδριάζει τραπέζης, ὅπως ἔχῃ πρὸ ὀφθαλμῶν ἀείποτε τὰ καθήκοντα τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

§. ιη. Πρὶν ἢ δὲ καταπέμψῃ πρὸς τὴν Σύνοδον ἡ Γραμματεία τὸ Διάταγμα, ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ (Αὐγούς. 5) στέλλει πρὸς αὐτὴν τὸ παρὰ τῆς ἑπταμελοῦς ἐκείνης ἐπιτροπῆς προεκδοθὲν Σχέδιον καὶ τὴν ἀναφορὰν ἢ Ἔκθεσιν αὐτῆς καὶ τὰ Πρακτικὰ (βλ. ὄπισθ. σελ. 99—162), προσθεῖσα καὶ τὴν ἐπιγνωμοδότησιν τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου (α) κτλ.

(α) Ἰδοὺ καὶ ἡ γνωμοδότησις τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ὁ δὲ λαὸς τῶν ὀρθοδόξων σκανδαλίζονται, βλέποντες ταῦτα τὰ νενομισμένα ἱερὰ καὶ αὐτὰς δὲ προσέτι τὰς περιοχὰς τῶν διαλυθέντων μοναστηρίων ἐνοικιαζόμενα εἰς ἑτεροδόξους· παρακαλεῖ τὴν Γραμματείαν ἡ Σύνοδος, ἵνα διατάξῃ ὅ,τι ἂν ἐγκρίνῃ ἁρμοδιώτερον προς ἄρσιν τῶν ἐκ τῆς τοιαύτης ἐνοικιάσεως προερχομένων σκανδάλων». Ἀλλ' ἡ Γραμματεία πρὸς ταῦτα ἐσιώπησε.

§. ια. Ἤδη δὲ τελευτῶντος τοῦ ἔτους 1836 (Δεκεμβρίου 31) πέμπει πρὸς τὴν Σύνοδον ἡ Γραμματεία διακοίνωσιν (ὑπ' Ἀριθμ. 10175) καὶ σχέδιον Διατάγματος, ἐν ᾧ διωρίζοντο τὰ περὶ τῶν ἐπισκοπῶν τῆς ἐπικρατείας, περὶ ὧν καὶ πρότερον ἐζητήθη (βλ. § β). Τοῦτο τὸ σχέδιον περιεῖχεν ἄρθρα 15, δηλοῦντα συνοπτικώτερον τὰ ἑφεξῆς· 1) αἱ ἐπισκοπαὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας θέλουσι προικοδοτηθῆ ἀνυπερθέτως. 2) Ἡ προικοδότησις θέλει συνίστασθαι εἰς μόνιμα εἰσοδήματα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου. 3) Εἰς ἕκαστον Ἐπίσκοπον ὁρίζεται μόνιμον εἰσόδημα 500 δραχμῶν κατὰ μῆνα, καὶ προσεπιχορήγησις μηνιαία 200 δραχμῶν δι' οἰκίαν καὶ ἔκτακτα ἔξοδα. 4) Ἡ προικοδότησις αὕτη προσδιορίζεται μόνον εἰς τοὺς Ἐπισκόπους τοὺς διέποντας μονίμους ἐπισκοπάς, καὶ ἰσχύει μόνον ἀφ' ὅτου ἀποσβεσθῶσιν ὅλαι αἱ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς μονίμου ἐπισκοπῆς λοιπαὶ ἐπισκοπαί (α). 5) Ὁ ἀριθμὸς τῶν μονίμων ἐπισκοπῶν καὶ ὁ μέλλων σχηματισμὸς αὐτῶν μένει ἀμετάβλητος. 6) Διὰ τὰς ἤδη ὑπαρχούσας προσωρινὰς ἐπισκοπὰς προσδιορίζεται ἰδιαιτέρα προικοδότησις, τουτέστιν 7) εἰς ἕκαστον τῶν Ἐπισκόπων τούτων μόνιμος μηνιαῖος μισθὸς δραχ. 175, καὶ προσεπιχορήγησις ἀπὸ 25 μέχρι 125 δραχ. Καὶ ὁ μισθὸς ἄρχεται ἀπὸ 1)13 Ἰανουαρ. 1837. Ἐκτὸς δὲ τούτου θέλει ἀπολαμβάνει καὶ τὰ εἰσοδήματα τῶν ἐπισκοπικῶν ἢ μητροπολιτικῶν κτημάτων (β). 8) Ἐκ τῶν προσωρινῶν ἐπισκοπῶν ἡ χηρεύουσα συνενοῦται μετὰ τῆς γειτνιαζούσης τῆς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ νομοῦ. 9) Ἐξαιρεῖται τοῦ κανόνος πρῶτον, ἂν Ἐπί-

---

(α) Παρατήρησον τὸ Διάταγμα πῶς διακυβεύει τὰς πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἐπαγγελίας τοῦ δειλαίου μισθοῦ· πρῶτον διορίζει τὸ ποσὸν ἁδρὸν (ἄρθρ. 3), ἔπειτα δὲ τὸν χρόνον τῆς ἀπολαύσεως ἀναβάλλει, μέχρις ἂν ἐκλείψωσι παντάπασιν ἐκ τοῦ νομοῦ οἱ προσωρινοὶ ἐπίσκοποι! (βλ. ἄρθρ. 12).

(β) Καὶ ὅμως οὐδὲν προῆλθεν ἐκ τοῦ σχεδίου, οὔτε μισθός, οὔτε τῶν ἐπισκοπικῶν κτημάτων κάρπωσις! Ταῦτα δὲ πάντα ἐλπίδες ἄρα ἦσαν, βόσκουσαι τοὺς κενοὺς βροτῶν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν γνώμην τοῦ Σεβασμιωτάτου Γέροντος ἁγίου Χαλκηδόνος Κυρίου Ἱεροθέου.

Ὁ Δέρκων Νεόφυτος. Ὁ πρόεδρος Διδυμοτείχου Μελέτιος.

Ὁ Νεοκαισαρείας Λεόντιος. Ὁ Σερρῶν Ἰάκωβος.

Ὁ Κρήτης Χρύσανθος.

Ὁ Βιζύης Γρηγόριος. Ὁ Σωζουαγαθουπ. Προκόπιος.

Ὁ πρ. Μεσημβρίας Σαμουήλ. Ὁ Σταυρουπόλεως Κωνσταντῖνος.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀφορῶντα τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς διοικούσης αὐτὴν ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τὸν ἱερὸν Συνοδικὸν Τόμον.

Α΄.

Ἄνθιμος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἅπαντες οἱ τὸ θεόσωστον καὶ θεοφρούρητον τῆς Ἑλλάδος οἰκοῦντες Βασίλειον, εὐλογημένοι χριστιανοί, ὅσοι τε τοῦ ἱεροῦ καταλόγου καὶ κλήρου ἐστέ, ἱερώτατοι Μητροπολῖται, Ἀρχιεπίσκοποι, καὶ Ἐπίσκοποι, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοὶ ἡμῶν ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοί, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, ὁσιώτατοι Ἱερομόναχοι, καὶ Διάκονοι, Καθηγούμενοί τε καὶ Προηγούμενοι τῶν εὐαγῶν Μοναστηρίων, καὶ ὅσοι τῆς τῶν λαϊκῶν τυγχάνετε τάξεως, ἄρχοντες τε ὁμοῦ καὶ ἀρχόμενοι, μέλη τίμια τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα, χάρις εἴη ὑμῖν ἀπὸ Θεοῦ, καὶ εἰρήνη καὶ ἔλεος· παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Καὶ τοῦτο ἄρα τῆς ἀειζώου καὶ ἀεννάου χάριτος τοῦ Παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, της ἐνοικούσης διηνεκῶς ἐν τοῖς ἀχράντοις καὶ ἀκηράτοις περιβόλοις τῆς Καθολικῆς καὶ Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι, καὶ τέκνα ἀγαπητά. Περιαιρεῖται γὰρ ἰδοὺ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ, ὃν ἡ πολύτροπος τῶν πραγμάτων φορὰ δυσυπέρβατον ἔστησε μεταξὺ φιλοστόργου μητρός, τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ τέκνων φιλομητόρων, τῶν εὐσεβῶν καὶ φιλοθέων Χριστιανῶν τῆς ὀρθοδοξούσης γῆς τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὰ δεσμὰ τῆς σιγῆς διαῤῥήγνυνται, πολὺν τὸν μεταξὺ χρόνον τὰς ἑκατέρων γλώσσας πεδήσαντα, καὶ τὸ τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης αἴσθημα ἀνέκφορον συμπνίγοντα, καὶ ἀπρόϊτον

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τῷ Μακαριωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως
Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, Κυρίῳ Κυρίῳ Κυρίλλῳ,
Ἡ Σύνοδος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν ἐν πνεύματι
ἁγίῳ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν εὐσεβάστως ἀπονέμει.

Τὴν ἀπὸ τ'. τοῦ παρεληλυθότος Ἰουλίου παρὰ τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος εὐχετικήν τε καὶ συγχαρητήριον ἐπιστολὴν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀσπασίως ἐκομισάμεθα, καὶ ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει αὐτῆς ἠγαλλιασάμεθα τῷ πνεύματι, καὶ ἐσκιρτήσαμεν δαυϊτικῶς ὑπὸ τῆς χαρᾶς ἰδόντες, ὅτι ἐκ Σιών, ὅθεν ἐξῆλθε πρῶτον ὁ σωτήριος λόγος καὶ ὁ εὐαγγελικὸς νόμος («ἐκ γὰρ Σιὼν ἐξελεύσεται λόγος καὶ νόμος Κυρίου ἐξ Ἰερουσαλὴμ» προέφη τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τοῦ μεγαλοφωνοτάτου τῶν προφητῶν Ἡσαΐου), ἐξ αὐτῆς καὶ νῦν διὰ τοῦ στόματος τοῦ Μακαριωτάτου αὐτῆς ποιμενάρχου ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ πρώτη συγχαρητήριος φωνή, ὁ πρῶτος τῆς εὐχῆς καὶ τῆς εὐλογίας λόγος, ἐφ' οἷς ἡ προσκυνητὴ πρόνοια ηὐδόκησεν ἐν τῷ παρόντι καιρῷ μεγαλῦναι τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, αὐτοκέφαλον ἀνακηρυχθεῖσαν κανονικῶς ὑπὸ τῆς ἐπ' αὐτὸ τοῦτο συγκροτηθείσης περὶ τὴν Αὐτοῦ Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ἁγίας Συνόδου.

Οὐ μόνον γὰρ ηὐδόκησεν ἡ ὑμετέρα Μακαριότης συμπαρεῖναι καὶ συναποφήνασθαι καὶ ἐπιψηφίσαι ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ πράξει, τῇ ὑπὸ τῶν καθ' ἡμᾶς νῦν πραγμάτων, τῶν κατὰ θεῖον ἔλεος οὕτως οἰκονομηθέντων, ἀπαιτουμένῃ· ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ κανονικῶς ἐγκαταστᾶσαν ἱερὰν Σύνοδον, καὶ ὡς ὑπερτάτην αὐτῆς ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἀναγνωρισθεῖσαν, καὶ ὡς ἀδελφὴν ἐν πνεύματι πάντων τῶν κανονικῶς προϊσταμένων ἐν πάσαις ταῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις προσαγορευθεῖσαν, πρώτη ἡ ὑμετέρα Μακαριότης, ὡς ἀρχηγὸς σεβασμιώτατος τῆς μητρὸς ταύτης τῶν Ἐκκλησιῶν, ἠσπάσατο ἀδελφικῶς, καὶ ηὐλόγησε καὶ ἐπευχήθη αὐτῇ τὰ κράτιστα καὶ θεοφιλέστατα.

Τούτου χάριν καὶ ὀφειλέτας ἡμᾶς αὐτοὺς ὁμολογοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ Μακαριότητι πολλῆς χάριτος καὶ εὐγνωμοσύνης, καὶ τὸν ἀσπασμὸν ὡς δῶρον τιμαλφὲς ἀπεδεξάμεθα, καὶ τὰς εὐχὰς τιμῶμεν, καὶ ἐξαιτούμεθα ταύτας διὰ παντός, ἵνα ἐπιῤῥωννύωσιν ἡμᾶς εἰς τὴν τῶν ἱερωτάτων καθηκόντων ἐκτέλεσιν.

Πρώτιστον δὲ πάντων καθῆκον ἡμῶν ἡγούμεθα τὸ τηρεῖν, τό γ' ἐφ' ἡμῖν, τὴν τῆς καθόλου Ἐκκλησίας ἑνότητα, ἐπαγρυπνοῦντες ἵνα τηρῶνται ἀκέραια καὶ ἀδιάφθορα τὰ θεοδίδακτα αὐτῆς δόγματα, αἱ ἱεραὶ

λανθανόμενοι». Καὶ τοιαῦτα βοηθήματα μεγάλα παρὰ τῶν ἔξω φιλαδέλφων καὶ φιλελλήνων ἐπέμφθησαν ὕστερον πολλαχόθεν, οἷον τὰ εἰς τὴν σύστασιν τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρείας καὶ σχολῆς, καὶ τὰ εἰς ἀνέγερσιν τοῦ Πανεπιστημείου, καὶ ἄλλα πολυειδῆ, περὶ ὧν διέλαβον αἱ ἐφημερίδες. Καὶ ταῦτα μὲν παρεκβατικώτερον·

§. ιε. Τότε δὲ (τῷ 1834 κατὰ τὸν Φεβρουάριον) ἦλθεν εἰς τὰς ἀκοὰς τῆς ἱερᾶς Συνόδου πρᾶγμα βαρὺ τολμώμενον παρὰ τοῖς Ἐπισκόποις τοῦ Κράτους, τὸ ἐφεξῆς. Ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἦσαν καὶ ἐλέγοντο ἁπλῶς Ἐπίσκοποι, μὴ φέροντες ἐξ ἀρχῆς τὸν τοῦ Μητροπολίτου τίτλον (καθὼς οἱ συγχωρηθέντες ὑπὸ τοῦ Διατάγματος), καὶ τούτων τινὲς διὰ μικροφιλοτιμίαν ὑπέμενον μνημονευόμενοι καὶ φημιζόμενοι ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Μητροπολῖται (ἀπὸ τῆς τοῦ νομοῦ Μητροπόλεως, ἧς ἐπεσκόπευον). Ὅθεν ἡ Σύνοδος ἐζήλωσε ζῆλον μέγαν ὑπὲρ τῆς ὅσον τάχος ἐκτελέσεως τοῦ Διατάγματος καὶ τῆς νενομοθετημένης εὐταξίας· καὶ γράφει πρὸς αὐτοὺς ἐγκύκλιον παραγγέλλουσα ταῦτα. α) Ὅσοι τῶν Ἐπισκόπων ἔφερον ἐξ ἀρχῆς τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Μητροπολίτου, φερέτωσαν αὐτὴν καὶ τοῦ λοιποῦ μέχρις ἂν ζῶσιν, ὑπογραφόμενοι οὕτως «ὁ κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν (δεῖνα) Μητροπολίτης». β) Ὅσοι τῶν Ἐπισκόπων καὶ πρότερον ἐκαλοῦντο Ἐπίσκοποι, τοῦτο μόνον τὸ ἐπώνυμον φερέτωσαν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς. γ) Οὐ μόνον οἱ Ἐπίσκοποι, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Μητροπολῖται γραφέτωσαν ἀείποτε «ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς (δεῖνος) ἢ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ (δεῖνι)». δ) Πᾶσα περὶ ταῦτα παράβασις καὶ παρακοὴ κατὰ τῶν Βασιλικῶν Διαταγμάτων τιμωρηθήσεται αὐστηρῶς! Ταῦτα διατάσσουσα ἡ Σύνοδος συμβουλεύει προσέτι πάντας τοὺς Μητροπολίτας καὶ Ἐπισκόπους καὶ τὴν ἀποφυγὴν τῶν ἐν ταῖς φήμαις διακένων ὀνομάτων! Τὰ ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος (λέγει), ὡς αὐτὰ ἀφ' ἑαυτῶν καταργηθέντα διὰ Βασιλικῶν Διαταγμάτων, μηδαμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας ἀκουέσθωσαν τοῦ λοιποῦ· καθὼς καὶ τὸ Αὐθέντης καὶ Δεσπότης, ὡς ἀνοίκεια καὶ ἀνάρμοστα εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἐπισκόπου, τοῦ πατρὸς καὶ ποιμένος. Ἡ δὲ φήμη ψαλλέσθω τοῦ λοιποῦ περὶ μὲν τοῦ φέροντος τὸν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου οὕτως, «Κυρίλλου τοῦ πανιερωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου Κορινθίας Μητροπολίτου, ἡμῶν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν ἄκτιστον Τριάδα, δι ἧς ἐν γαστρὶ τὸν ἕνα συνείληφεν ἀσπόρως, καὶ Παρθένος οὖσα τέτοκεν ὠδίνων ἄνευ» (Βλ. Γρηγ. Παλαμᾶ Ὁμιλ. ΚΒ. σελ. 160. ἐμῆς ἐκδ.). —Σελ. 455. στίχ. 8. Μετὰ τὸ Σιατιστεὺς πρόσθες τὴν ἐκπεσοῦσαν σημείωσιν· Ὁ μακαρίτης Εὐθυβούλης (ἐν Ὀρκιστῇ Φαρμακίδ. σελ. 556—561) μνημονεύσας τῆς κατὰ τοῦ Κτιτορικοῦ τοῦ Μ. Σπηλαίου ὑπὸ Φαρμακίδου πρὸς τὴν Σύνοδον ἀναφορᾶς καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν καταδικαστικῆς ἀπαντήσεως τῆς Συνόδου ἐπιφέρει τάδε· «Ἐξελέγχει τὸν Φαρμακίδην ἡ Σύνοδος, α) ὡς ἐμαθῆ (ἐν τῷ, «ἡ ἀνύμφευτος νύμφη κτλ.). β) ὡς στρεβλῷ καὶ οὐκ ὀρθῷ τῷ λόγῳ χρώμενον, παράλογον δηλ. σοφιστὴν καὶ ψεύστην, πλάττοντα ἀνύπαρκτον αἵρεσιν. γ) ὡς δόλιον παραχαράκτην καὶ περικόπτην (διότι ἀπεψαλίδισε τοὺς λόγους ἐκείνους τοῦ Κτιτορικοῦ, «ἡ Ἀειπάρθενος μήτηρ τοῦ σεσαρκωμένου Θεοῦ Λόγου» κτλ. γράψας μόνον τό, «ἡ ἐξαίρετος κατοικία» κτλ. ἵνα συμπεράνῃ ἐκ τούτου τὴν ὑπ' αὐτοῦ πλασθεῖσαν αἵρεσιν, ἐκλαμβάνων ἀναιδέστατα τὸ κατοικίαν ἀντὶ τοῦ μητέρα). δ) ὡς αἱρετικὸν (μερίζοντα τὸ ἀμέριστον τῆς Θεότητος). ε) ὡς βλάσφημον. ς) ὡς αἱρέσεις ἀποκαλοῦντα τὰ διδάγματα τῆς εὐσεβείας καὶ παρεξηγοῦντα τὰ ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρεσβευόμενα. ζ) ὡς ὀλιγώρως καὶ περιφρονητικῶς ἐκφέροντα (καί τοι ἅπαξ) τὸ πάντιμον ὄνομα τῆς Θεοτόκου (ἡ Μαρία, ὡς λέγει· καθὼς ἐξέφερε τοῦτο καὶ ὁ Νεστόριος· καὶ οἱ εἰκονομάχοι). η) ὡς σκανδάλων παραίτιον εἰς ἅπαν τὸ πλήρωμα τῶν Ὀρθοδόξων. θ) ὡς ἀνόσιον εὑρεσιολόγον πρὸς ἀπάτην τῶν ἁπλουστέρων. ι) τέλος, καλεῖ αὐτὸν εἰς μετάνοιαν καὶ διόρθωσιν τῶν ἡμαρτημένων, ἣν μάτην περιμένει μέχρι καὶ σήμερον». — Σελ. 481. στίχ. 37. Τὸ κατακυροῦν τὰ τῆς Μητροπόλεως Μονεμβασίας προνόμια Χρυσόβουλλον Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ γέροντος ἐκδίδοται ἔν τε τῇ Ν. Πανδώρᾳ (Τόμ. Δ. φυλ. ΠΕ.1853) τὸ πρῶτον, καὶ ἐν Συντάγματι τῶν θείων Κανόνων κτλ. ἐκδ. Ῥάλλη (Τόμ. Ε. σελ. 333). —Σελ. 497. στίχ. 27. Σημείωσαι ὅτι τοῦ Ὀργανισμοῦ τούτου ἄρθρα τινα ἐλήφθησαν αὐτολεξεὶ ἐκ τοῦ ἐν τῷ Α'. Τόμῳ τῶν Σωζομένων τῶνδε ἐκδεδομένου (σελ. 134) Σχεδίου Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Συγγραφέως· καὶ φαίνεται ὅτι τῶν ὑπεξελόντων αὐτὸ ἐκ τοῦ Ὑπουργείου (ὡς εἴρηται αὐτόθι σελ. 223) ἡ χρησιμοθηρία οὐκ ἀπηνήνατο οἱονεὶ σκύλοις τισὶν ἐκ τοῦ ἀναιρεθέντος ἐπικοσμῆσαι τὰ ἑαυτῶν. Παραβάλοι δ' ἄν ὁ βεβαιωθῆναι βουλόμενος τὰ τοῦ Κανονισμοῦ ἄρθρ. 12. §. η. 64 κτλ. πρὸς τὰ ἐν τῷ Σχεδίῳ σελ. 187, 188 κτλ. —Σελ. 499. στίχ. 9. αὐτὸν (πρόσθες ἐν ὑποσημειώσει). Περὶ τοῦ ἱεροδιακόνου τούτου βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 581 καὶ Ἐθνικ. ἀριθμ. 55, 56. — Σελ. 519. στίχ. 1. σελ. 277 (πρόσθες τὴν ἑξῆς σημείωσιν). Ὁ πρωθυπουργὸς Κωλέτης τῇ 12 Μαρτ. 1847 εἰσήγαγεν ἐν τῇ Βουλῇ νομοσχέδιον περὶ παραχωρήσεως τοῦ Ναοῦ τοῦ Νικοδήμου εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Αὐτοκρ. Ῥωσσικὴν Πρεσβείαν (βλ. Πρακτ. τῶν Συνεδρ. τῆς Βουλῆς κατὰ τὴν Γ'. Σύνοδ. Τόμ. Β. σελ. 1229). Πολλῶν δὲ παρεμβληθέντων προσκομμάτων ὑπὸ τῆς παραλόγου Ῥωσσοφοβίας τῶν πολιτικῶν, μόλις κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1852 διὰ Βασ. Διατάγματος ἐπετράπη ἡ ἀνακαίνισις αὐτοῦ (βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 1240). Καὶ τῇ 5 Δεκεμβρίου τοῦ 1855 ἐτελέσθησαν τὰ τοῦ περικαλλοῦς Ναοῦ ἐγκαίνια ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ς'. Παρὰ τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ διορίζεται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Βασιλικὸς Ἐπίτροπος, ὅστις, πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντά του, δίδει ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως τὸν νενομισμένον ὅρκον τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου.

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ὑπερτάτην Βασιλικὴν ἐξουσίαν, εἰς ἣν ἐναπόκειται ἡ Κυριαρχία τοῦ Κράτους, ἀνήκει καὶ ἡ ἐποπτεία ἐφ' ὅλων τῶν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου γινομένων, ὁ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος ἔχει τὸ καθῆκον νὰ παρευρίσκηται, ἄνευ ψήφου, εἰς ὅλας ἐν γένει τὰς συνεδριάσεις τῆς ἱερᾶς Συνόδου, καὶ νὰ προσυπογράφηται εἰς ὅλα τὰ πρωτότυπα τῶν παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐκδιδομένων ἀποφάσεων καὶ πράξεων, ἀναγομένων εἴτε εἰς τὰ ἐσωτερικὰ εἴτε εἰς τὰ ἐξωτερικὰ αὐτῆς καθήκοντα. Πᾶσα δὲ ἀπόφασις ἡ πρᾶξις τῆς ἱερᾶς Συνόδου, γινομένη ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Βασιλικοῦ Ἐπιτρόπου, ἢ μὴ φέρουσα τὴν προσυπογραφὴν αὐτοῦ, εἶναι ἄκυρος.

Ζ'. Τὰ καθήκοντα τῆς ἱερᾶς Συνόδου διαιροῦνται εἰς ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικά. Καὶ εἰς μὲν τὰ ἐσωτερικὰ ἐνεργεῖ ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀνεξαρτήτως τῆς πολιτικῆς Ἀρχῆς. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ ἐξωτερικά, ὡς ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν πολιτείαν, τὰ δικαιώματα ἢ τὸ κοσμικὸν συμφέρον τῶν κατοίκων, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐνεργεῖ τὰ περὶ τούτων τῇ συμπράξει καὶ ἐγκρίσει μόνον τῆς Κυβερνήσεως.

Η'. Τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι, κατὰ τοὺς εἰς τὰ ἄρθρα Θ'. Ι' καὶ ΙΔ'. τοῦ παρόντος νόμου ἀναφερομένους λεπτομερέστερον προσδιορισμούς, τὰ ἑξῆς· α) Ἡ περὶ τῶν δογμάτων πιστὴ καὶ ὀρθὴ διδασκαλία. β) Αἱ διατάξεις περὶ τῆς θείας λατρείας κατὰ τὰ ἀνέκαθεν τῇ Ἐκκλησίᾳ κανονισμένα. γ) Ἡ ἐκτέλεσις τῶν καθηκόντων ἑκάστης τάξεως τοῦ Κλήρου. δ) Ἡ θρησκευτικὴ διδαχὴ πρὸς τὸν λαόν, καθόσον δὲν προσβάλλονται τὸ πολίτευμα καὶ οἱ νόμοι τοῦ Κράτους. ε) Ἡ ἐκκλησιαστικὴ πειθαρχία. ς) Ἡ δοκιμασία τῶν μελλόντων προχειρισθῆναι εἰς τὸν Κλῆρον, καὶ ἡ χειροτονία αὐτῶν. ζ) Ἡ καθιέρωσις τῶν ἱερῶν ναῶν. η) Ἡ ἐκπλήρωσις τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν χρεῶν, τῶν ὁριζομένων ὑπὸ τῶν δογμάτων, τῶν δογματικῶν βιβλίων καὶ τοῦ ἐπὶ τούτων τεθεμελιωμένου κανονισμοῦ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Θ'. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ· Α) Εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν παρὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πρεσβευομένων θείων δογμάτων· καὶ ὅταν πληροφορηθῇ θετικῶς, ὅτι ὁποιοσδήποτε ἄνθρωπος ἐπιχειρεῖ νὰ ταράξῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλείου δι' ἑτεροδιδασκαλίας ἢ διδαχῆς προφορικῆς ἢ γραπτῆς, διὰ προσηλυτισμοῦ, ἢ κατ'

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γωγὴν τοῦ Καΐρη ὡς τὸν καλήτερον ἐγγυητὴν τῆς ἐνεστώσης καὶ μελλούσης δοξασίας του ὡς πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς πρὸς τὴν χριστιανικὴν πίστιν ἀπαραμειώτου αὐτοῦ ἀφοσιώσεως καὶ ἐπιμονῆς.

Τοιαῦτα τὰ περὶ Καΐρη φρονήματα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τοιαύτη ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγαθὴ ὑπόληψις καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη, ὅταν παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον ὁ Διοικητὴς Σύρου καὶ ὁ Δήμαρχος Ἑρμουπόλεως ἐνόμισαν, τέλος πάντων, ἱερὸν καὶ ἄφευκτον χρέος των, μετὰ πολλὰς ἐρεύνας καὶ ἐξετάσεις, νὰ λύσουν τὰς ἀπορίας τῆς Ἐξουσίας, καὶ νὰ προσηλώσουν τὴν προσοχήν της εἰς ἀντικείμενον τοσοῦτον ἐμβριθὲς καὶ σπουδαῖον, κατ' ἐξοχὴν ὡς πρὸς Κράτος μόλις ἤδη ἀναγεννώμενον, καὶ ἀρχόμενον νὰ γεύεται τῶν καρπῶν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς εὐζωΐας.

Κατὰ τὰς ἀναφορὰς τῶν ὑπαλλήλων τούτων, ἀμφιβολία πλέον δὲν ὑπῆρχεν, ὅτι ἀλλόκοτος ἑτεροδιδασκαλία, σκοπούμενον ἔχουσα τὴν ἀνατροπὴν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, καὶ βάσιν τὴν ἀσέβειαν περὶ τὰ θεῖα δόγματα καὶ μυστήρια τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἀνεφάνη εἴς τινα μέρη τῆς Ἑλλάδος, κέντρον ἔχουσα τὸ κατάστημα τοῦ ἐν Ἄνδρῳ Ὀρφανοτροφείου, καὶ κήρυκα καὶ ἀρχηγέτην τὸν Θεόφιλον Καΐρην.

Μὲ ἐκπληξιν καὶ λύπην της ἔλαβεν ἡ Κυβέρνησις τὰς πληροφορίας ταύτας, εἰς τὰς ὁποίας, καί τοι ἐπισήμους καὶ θετικάς, ἐφαίνετο ἀκόμη νὰ ἀμφιβάλλῃ, ὅταν τῆς αὐτῆς φύσεως πληροφορίαι, ἐπίσης ἀκριβεῖς, ἐπίσης θετικαὶ καὶ ὁριστικαί, ἔφθασαν ἀπὸ διαφόρων ἄλλων μερῶν εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν τί ἤθελε κάμει πᾶσα Κυβέρνησις, περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὰ πνευματικὰ καὶ ὑλικὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους, τὴν παροῦσαν καὶ μέλλουσαν εὐδαιμονίαν τοῦ λαοῦ της;

Ἀναμφιβόλως ἤθελε διατάξει ἀμέσως τὴν παῦσιν τοῦ καταστήματος, ἐν ᾧ ἐγεννήθη καὶ ὑπετρέφετο τὸ μέγα τῆς θρησκείας σκάνδαλον, καὶ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς δίκην τοῦ ἀρχηγέτου τῆς κακοδοξίας, τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀπάτης.

Ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις μακροθυμοῦσα ἔτι, καὶ ἀποβλέπουσα φρονίμως καὶ ἐπιεικῶς καὶ εἰς τῆς κατηγορίας τὴν ἐμβρίθειαν καὶ εἰς τοῦ κατηγορουμένου τὸν χαρακτῆρα, ἀποσύρεται πρὸς καιρὸν εὐστόχως ἀπὸ τὸ μέσον, ἀφίνουσα εἰς τὴν ἀνωτάτην Ἐκκλησιαστικὴν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

πίστεως, δι' ἧς ἑνοῦται δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, διατηροῦσα ἀπαραλλάκτως τοὺς ἱεροὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις (α). Ἤδη τοίνυν τῶν ἀλλεπαλλήλων δυσχερῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος θείᾳ συνάρσει ἐξομαλυνθέντων, καὶ τοῦ καιροῦ ἐπιτρέψαντος, καθῆκον ἡμῶν ἱερὸν ἡγησάμεθα, εὐδοκίᾳ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, γνώμῃ δὲ καὶ αἰτήσει τοῦ ἱεροῦ Κλήρου (β), ὅπως ἀναγγείλωμεν πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ταῦτα, ἀξιοῦντες τὴν ὑμετέραν Παναγιότητα, ὡς πρῶτον Ποιμενάρχην τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὴν περὶ αὐτὴν ἱερωτάτην Σύνοδον, ἵνα ἐπιδοκιμάσαντες τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην θεσμοθεσίαν, καὶ τὴν δι' αὐτῆς συστᾶσαν ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἀναγνωρίσαντες (γ), ἀποδέξησθε αὐτὴν ὡς ἐν Χριστῷ ἀδελφήν, εὐλογοῦντες τὸ ἔργον τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ ἔθνους (δ), καὶ διακοινοῦντες ταῦτα καὶ τοῖς λοιποῖς Μακαριωτάτοις Πατριάρχαις, τῷ Ἀντιοχείας, τῷ Ἀλεξανδρείας (ε) καὶ Ἱεροσολύμων, ὅπως μετὰ τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ οἱ Μακαριώτατοι οὗτοι Πατριάρχαι γνωρίζωσι τοῦ λοιποῦ, καὶ ἀποδέχωνται ὡς ἀδελφὴν ἐν Χριστῷ ὁμότιμον καὶ ὁμόδοξον τὴν ἱερὰν ἡμῶν Σύνοδον, ἵν' οὕτω διατηρῆται ἀλώβητος ἡ τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἑνότης. Τῇ δὲ ἱερᾷ ταύτῃ Συνόδῳ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἐπίκειται εἰς ἀεὶ καθῆκον ἱερώτατον τὸ ἀπονέμειν εὐλαβῶς τὰ κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας πρεσβεῖα τῆς τιμῆς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον

(α) Ὀρθῶς ἐμνημόνευσε τὸ β'. τοῦ Συντάγματος ἄρθρον, ὑφ' οὗ κατηργήθη τὸ α'. καὶ β'. ἄρθρ. τοῦ Καταστατικοῦ.

(β) Ὀρθῶς τὸν Κλῆρον καθόλου ὀνομάζει, παρασιωπῶσα ὧδε τὴν Σύνοδον. Ἐπισυνάπτει δὲ ὅμως καὶ ἣν βλέπεις ἐφεξῆς Πρᾶξιν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἱερᾶς Συνόδου.

(γ) Σύνοδον διοικοῦσαν ἐν Ἑλλάδι τὰ ἐκκλησιαστικὰ κατὰ τοὺς θείους κανόνας ἤθελε καὶ προὔτεινε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐν τῷ Συντάγματι. Σύνοδον τοιαύτην ἐγκατέστησε κανονικῶς καὶ ἡ Ἐκκλησία. Αὐτὴν δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Μαυρέου χωρὶς τῆς Ἐκκλησίας συστᾶσαν οὐκ ἠδύνατο ἀναγνωρίσαι ἡ Ἐκκλησία, πλὴν εἰ μή που καὶ αὐτὴ ἠνείχετο γενέσθαι κοινωνὸς τῆς παρὰ τῶν κανόνων εὐθύνης.

(δ) Ἤδη γίνεται ἔργῳ τῆς ὀρθοδοξίας τοῦ Ἑλλ. ἔθνους ἡ Σύνοδος, ἐξαιτησαμένου τὴν σύστασιν αὐτῆς παρὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

(ε) Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας εἶναι πρότερος τῇ τάξει τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας (τοῦτο σημειοῦται ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Πρακτικῶν).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πολλοῦ ἀπέπτυσε καὶ ἀπεσκοράκισε· τέλος πάντων, ὡς καὶ αὐτὴ ἡ ἀλληλογραφία τῶν μαθητῶν του, εἶναι δείγματα ἀναντίῤῥητα τῆς ἀσεβοῦς πλάνης καὶ τῆς ἀντιχρίστου διδασκαλίας τοῦ Καΐρη.

Μαθηταί του διάφοροι μετανοήσαντες καὶ ἐξομολογηθέντες καὶ ἀναθεματίσαντες τὴν αἵρεσιν τοῦ διδασκάλου των, ἐφάνησαν εἰς διαφόρους τόπους, εἰς Θεσσαλονίκην, εἰς Φιλιππούπολιν, εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ὅλοι ὁμολογοῦσι συγχρόνως τὴν διδασκαλίαν τοῦ Καΐρη, ὅλοι ἀπαραλλάκτως παρέστησαν τὰ ἀνωτέρω συγγράμματα, εἰς τὰ ὁποῖα τοὺς ἐδίδασκε.

Γονεῖς ἀπὸ διάφορα μέρη, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, κλαίουσι τὴν ψυχικὴν διαφθορὰν τῶν τέκνων των, παρὰ τῶν ὁποίων ἔμαθαν καὶ ἤκουσαν ἐκ τοῦ ἰδίου στόματός των, τί ἐμάνθανον καὶ τί ἐδιδάσκοντο παρὰ τοῦ Καΐρη.

Ἡ Ἄνδρος, ἡ ταλαίπωρος Ἄνδρος, ἔχει τὰς πληγάς της ὁμολογουμένας.

Δὲν προχωροῦμεν περαιτέρω. Σκοπὸν δὲν ἔχομεν νὰ στηλιτεύσωμέν τινα, ἀλλὰ νὰ φωτίσωμεν τὸ Κοινόν. Ἐκθέσαντες εἰς τὸ δημόσιον τὰς ἐπισήμους ἀποδείξεις τῆς ἀντιχριστιανικῆς πλάνης τοῦ Καΐρη, συγκλαίομεν εἰλικρινῶς μετὰ τοῦ λοιποῦ Χριστιανικοῦ πληρώματος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοιούτου ἀνδρός, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον εὔκολον νὰ καταστα θῇ ὁ στύλος τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ δόξα καὶ τὸ καύχημα τῆς Θρησκείας μας Τοιαῦται ἦσαν ἐξ ἀρχῆς αἱ πρὸς αὐτὸν ἐλπίδες ὅλου τοῦ ἔθνους. Ἀπ' αὐτὸν χρέμαται, ὅταν θέλῃ, νὰ τὰς δικαιώσῃ καὶ σήμερον, παρηγορῶν διὰ τῆς εἰλικρινοῦς μετανοίας του τὴν καταλελυπημένην Ἐκκλησίαν μας, τὴν Κυβέρνησίν μας, τοὺς Ὁμογενεῖς, ναὶ, ὁλόκληρον τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα.

Ἀπὸ τοιαύτας γλυκείας καὶ παρηγορητικὰς ἐλπίδας τρεφομένη, ὡς φαίνεται, καὶ ἡ Κυβέρνησίς μας, ἐξέδωκε, κατὰ τὴν 28 Ὀκτωβρίου, τὸ παρὰ πόδας Βασιλικὸν Διάταγμα (α).

ΟΘΩΝ

ἐλέῳ Θεοῦ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν, τὴν ὁποίαν διὰ τῆς Ἡμετέρας ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας ἐξέφρασεν εἰς Ἡμᾶς ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος καὶ τὰ Σεβασμιώτατα μέλη τῆς ἱερᾶς Συνόδου μὲ τὴν ὑπ'

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθ. 24. σελ. 109. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

των τοῦ Βασιλέως. Τοῦ Ἐπιτρόπου τούτου θέλει διαγράψει ἀκριβέστερον τὰ καθήκοντα αὐτὸς ὁ Βασιλεύς.

Περὶ χειροτονίας καὶ διορισμοῦ τῶν ἐπισκόπων

Περὶ τῆς χειροτονίας καὶ τοῦ διορισμοῦ τῶν ἐπισκόπων, τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν διακόνων εἴμεθα τῆς γνώμης.

ά. Νὰ μὴ χειροτονῆται εἰς τὸ ἑξῆς οὔτε ἐπίσκοπος, οὔτε πρεσβύτερος, οὔτε διάκονος χωρὶς ὡρισμένης εἰς αὐτὸν Ἐκκλησίας, ἤτοι ἀπολελυμένως, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Ζ΄. Κανόνος τῆς τετάρτης οἰκουμενικῆς Συνόδου· διότι ποιμὴν χωρὶς ποίμνης, καὶ διάκονος χωρὶς ἔργου διακονίας, εἶναι πρᾶγμα παράλογον.

β΄. Οἱ Ἐπίσκοποι προβάλλονται μὲν ἀμέσως παρὰ τῆς Συνόδου, ἀλλ' ἐκλέγονται καὶ διορίζονται παρὰ τοῦ βασιλέως. Ἐπειδὴ δὲ Κανὼν Συνοδικὸς (Καν. ΙΒ΄. τῆς Ἕκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου) καθιέρωσεν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἀγαμίαν τῶν Ἐπισκόπων, ἡ ἐκλογὴ αὐτῶν θέλει γίνεσθαι ἐκ τῶν λεγομένων Ἱερομονάχων, οἷον Ἀρχιμανδριτῶν τῶν Μοναστηρίων, Πρωτοσυγκέλλων καὶ Ἀρχιδιακόνων κυριωτέρως, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἐκ τῶν χηρευόντων πρεσβυτέρων. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐμποδισμένον τὸ νὰ ἐκλέγωνται εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν ἀξίαν καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν λαϊκῶν, ὅταν καὶ ἐκ τούτων εὑρεθῶσιν ἄνθρωποι ἔχοντες ὅλα τὰ εἰς τὸν ὑψηλὸν αὐτὸν τῆς Ἐκκλησίας βαθμὸν ἀπαιτούμενα· ἀλλὰ καὶ εἰς τοῦτο θέλει φυλάττεσθαι ὅ,τι διορίζουσιν οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Κανόνες πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς σκανδάλου.

Οἱ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι τῶν ἐν τῷ Κόσμῳ Ἐκκλησιῶν εἶναι, χωρίς τινος ἐξαιρέσεως, ἔγγαμοι κατὰ τὴν ἀποστολικὴν διάταξιν καὶ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας, καὶ οὕτως ἐκπληροῦσι συγχρόνως δύο χρέη ἱερά. Ἐν ᾧ δηλ. ὑπηρετοῦσι τὴν Ἐκκλησίαν, ὑπηρετοῦσι ἐν τἀυτῷ καὶ τὴν ἐπικράτειαν ὡς πολῖται· καὶ ὡς ἄνθρωποι πεπαιδευμένοι, φροντίζοντες περὶ τῆς καλῆς τῶν ἰδίων τέκνων ἀγωγῆς, γίνονται καλὸν παράδειγμα καὶ εἰς τοὺς λαϊκούς, καὶ μάλιστα εἰς τὰ χωρία. Ὁ ἄγαμος ζερεῖται τοῦ μεγάλου τούτου προτερήματος· προβάλλονται δὲ πάντοτε καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι εἰς χειροτονίαν παρὰ τῶν κοινοτήτων, εἰς ἃς μέλλουσι νὰ ὑπηρετήσωσι· τοῦτο εἶναι κατὰ πάντα λόγον δίκαιον. Αἱ κοινότητες θέλουσι προβάλλει πάντοτε ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους γνωρίζουσι καὶ ἔμαθον νὰ τιμῶσι πρὸ τῆς χειροτονίας των· ἀλλ' οἱ προβαλλόμενοι ἐξετάζονται πρότερον ἀκριβῶς παρὰ τοῦ ἐπισκοπικοῦ Συνεδρίου, καὶ οὕτω χειροτονοῦνται παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πρὸς ἐπίῤῥωσιν καὶ θεραπείαν τῆς ἀσθενικῆς αὐτοῦ διαθέσεως, ὡς ἂν πονήρως δὴθεν ἔχοντος αὐτῷ τοῦ σώματος (καθὼς διεκήρυττε). Ἀλλ' ἡ πρόφασις ἄπιστος εὐθὺς ἔδοξε τοῖς πολλοῖς. Καὶ προεμάντευον τὸν ἀληθῆ τῆς περιηγήσεως σκοπὸν αἱ ἐφημερίδες (α). Ὁ κ. Φαρμακίδης ἐστέλλετο πρὸς τὸν Καΐρην· καὶ τὸ τέλος ἔδειξεν. Ἀφ' οὗ περιῆλθε τρεῖς ἢ τέσσαρας νήσους ὁ περιηγητὴς (ἵνα πρὸς τὸ φαινόμενον ἐπαληθεύσῃ τὴν πρόφασιν), κατέπλευσε, τέλος, εἰς Θήραν, ὅπου διέτριβεν ὁ Καΐρης (πρό τινων μηνῶν ἐκ τῆς ὑφύγρου Σκιάθου (β) κατ' αἴτησιν αὐτοῦ μεταβιβασθείς, ὡς πάσχων αἱμορῤῥαγίαν). Καταπλεύσας οὖν ὁ Φαρμακίδης εἰς τὴν Θήραν, ἐξῆλθεν αὐτίκα ἐπὶ τὴν θήραν, χωρήσας κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ κοινόβιον τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ καὶ τὸ τούτου μετόχιον (ὅπου διῆγεν ὁ Καΐρης), καὶ συνδιελέγετο πρὸς αὐτὸν ἐφ' ἡμέρας ὅλας τρεῖς, πειρώμενος μεταπείθειν τὸν φιλόσοφον, ἵνα στόματι μόνον ὁμολογήσας τὸν χριστιανισμὸν ἀθῳωθῇ, καὶ ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς τὴν φίλην ἑστίαν, ἐπὶ τὸν καλὸν τῆς διδασκαλίας ἀγῶνα. Ἀλλ' ὁ γενάδας Καΐρης ἔμεινε πάλιν Καΐρης! β ά τ ο ς α ὗ ο ς ἄ γ ν α μ π τ ο ς τὸ φρόνημα, στερῤῥὸς καὶ καταπάγιος βεβηκὼς ἐπὶ τὸν ἀναιδῆ καὶ πεπωρωμένον λίθον τῆς ἀσεβείας, καὶ μηδὲ λόγῳ γοῦν ἀνεχόμενος

(α) Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. **218, 220** καὶ **229.**

(β) Τῇ **3** Νοεμβρίου ἀπεστάλη ὁ Καΐρης ἐγκρίσει τῆς Β. Γραμματείας εἰς τὸ ἐν Σκιάθῳ Μοναστήριον τῆς Εὐαγγελιστρίας· καὶ ἡ Σύνοδος ἔγραψε τότε πρὸς τὸν ἡγούμενον αὐτοῦ Φλαβιανὸν (ἀριθμ. **8144**), ἐκτιθεῖσα τὰ κατὰ τὸν ἀποστάτην καὶ παρακελευομένη τοὺς περὶ τὸν ἡγούμενον σπουδάζειν εἴπως ἐκεῖνον ἀνελκῦσαι δυνηθεῖεν. Καὶ πρὸς αὐτὸν δὲ γράφουσα πάλιν συμπαθῶς καὶ μεθ' ἱλαρότητος ἐνουθέτει. 'Αλλ' ὁ μὲν Καΐρης αὖθις (τῇ **17** Νοεμβρ.) ἐδεῖτο τῆς ἱερᾶς Συνόδου μηκέτι παρ' αὐτοῦ ὁμολογίαν ὧν οὔπω ἐπληροφορήθη ἀπαιτεῖν, καὶ ὑπισχνεῖτο μετὰ τὴν τῆς ὑγείας ἀνάληψιν προσελεύσεσθαι εἰς ἥντινα τῶν τῆς Εὐρώπης 'Ακαδημιῶν μάθοι ἂν καλῶς τὴν Δογματικὴν Θεολογίαν διδάσκεσθαι, καὶ μαθὼν ὁμολογήσειν οἴκοθεν καὶ πανδήμως ὅ,τι τότε ἠδυνάτει!! Ὁ δὲ Φλαβιανὸς ἐξετίθει τὸ σκληροτράχηλον καὶ ἀμετάπειστον αὐτοῦ, καὶ τὸ τῆς ὑγιείας νοσηρόν· παρεκάλει δὲ καὶ ὅπως τούτου χάριν ἡ Σύνοδος ἀπαλλάξῃ τὴν Μονὴν τῆς ἀπ' αὐτοῦ προσγενομένης ἀνησυχίας. Τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο, ἐπινεύσει τῆς Γραμματείας μετατεθέντος τοῦ Καΐρου εἰς τὸ ἐν Θήρᾳ μοναστήριον τοῦ προφήτου 'Ηλιοῦ, ὅπερ ἀνήνεγκε καὶ πρὸς τὴν Σύνοδον ἡ Γραμματεία ὑπὸ πολλῆς φιλανθρωπίας ἀξιοῦσα ἵνα καὶ ἡ Σύνοδος παραγγείλῃ τοὺς ἐκεῖσε μοναχοὺς μὴ ἐνοχλεῖν θεολογικαῖς συζητήσεσι τὸν νοσηλευόμενον (τῇ **19** 'Ιουνίου **1840**), ὥσπερ καὶ πρώην ἔγραφε περὶ τῶν ἐν Σκιάθῳ (τῇ **4** 'Ιανουαρίου). **Σημ. 'Εκδ.**

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τον ἀποτεινόμενος τελευταῖον πρὸς τὰ μέλη τῶν νομοθετικῶν σωμάτων τῆς περιόδου ταύτης νὰ φέρω πρὸς αὐτὰ τὸν λογον περὶ τοῦ ἀξιομνημονεύτου τούτου συμβάντος» (α). Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ὁ φιλόχριστος Ἄναξ «σύμφωνον πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους (τὸ α, καὶ β, ἄρθρον τοῦ Συντάγματος) ἀνακηρύττει τὴν κανονικὴν ἀναγνώρισιν (κατὰ τὴν ὑπουργικὴν ἔκφρασιν) τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας» (ὡς γενομένην καθὼς διατάσσουσιν οἱ θεῖοι Κανόνες, οὐχι κατὰ τὸ ἀντικανονικὸν τῆς Ἀντιβασιλείας Καταστατικόν). Καὶ λαμπρῶς ἐπαγάλλεται διὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν (ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ διακοπεισῶν) σχέσεων τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἐν Κωνσαντινουπόλει Μεγάλην Ἐκκλησίαν (δηλονότι κατὰ τὸν ἱερὸν Τόμον τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἐφ' ὃν ἡ ἐπανάληψις τῶν σχέσεων τούτων τεθεμελίωται). Καὶ πεπεραιωμένον τὸ μέγα τοῦτο ἔργον βασιλικῶς ἀνακηρύττων ἐπισφραγίζει (μηδεμιᾶς ὑπολειπόμενον ἐπεξεργασίας ἢ μεταβολῆς). Ὥστε καὶ τὰ περὶ τῆς διοικήσεως τῆς ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας συνταχθησόμενα παρὰ τῶν Ὑπουργῶν νομοσχέδια σύμφωνα καὶ ὁμόλογα πρὸς τὸ περατωθὲν τοῦτο ἔργον προτυποῖ καὶ προδιαγράφει, συγκρατοῦντα καὶ συνεχίζοντα διηνεκῶς τὴν ἐπαναληφθεῖσαν πολυπόθητον σχέσιν, ἤτοι κοινωνίαν, καὶ τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης καὶ πνευματικῆς ἑνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν. Καὶ ταῦτα μὲν πανηγυρικῶς ὁ Βασιλικὸς ἀπεφήνατο λόγος.

§. δ. Κατὰ δὲ τὴν **11** Αὐγούστου (ἀποδημήσαντος ἤδη τοῦ Βασιλέως) ἐξῆλθε τὸ ἐξῆς ὑψηλὸν Διάταγμα.

ΟΘΩΝ

Ἐλέῳ Θεοῦ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος.

Διὰ νὰ διατρανώσωμεν ἔτι μᾶλλον καὶ καταστήσωμεν καὶ δι' ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς λαμπροτέραν τὴν ἀξιομνημόνευτον πρᾶξιν τῆς καὶ κανονικῶς γενομένης ἀναγνωρίσεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρὶν ἢ ὁρισθῶσι καὶ νομοθετικῶς κατὰ τὴν προσεχῆ Βουλευτικὴν Σύνοδον τὰ τὴν διοίκησιν αὐτῆς ἀφορῶντα διὰ νέου καταστατικοῦ· κατὰ πρότασιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου, καὶ κατὰ γνωμοδότησιν τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκ-

---

(α) Βλ. Πρακτικὰ τῆς Βουλῆς. Β. Περίοδ. Γ. Συνόδ. Τόμ. Β. σελ. 680.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ παροῦσα πρᾶξις θέλει διαβιβασθῆ χωρὶς ἀναβολῆς εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργεῖον διὰ τὰ περαιτερω.

Ἐγένετο ἐν τῇ Συνεδριάσει τῇ κατὰ τὴν τριακοστὴν Μαΐου τοῦ σωτηρίου ἔτους ᾳων.

Ἀθήνησι. Ὁ προεδρεύων τῆς ἱερᾶς Συνόδου (α).

Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ Καλαβρύτων Βαρθολομαῖος. Ὁ Λοκρίδος Ἀγαθάγγελος.

(Τ. Σ.) Ὁ πρ. Ἀνδρουβίστης Προκόπιος (β). Ὁ β. Γραμματ. Ἀρχιμ. Φιλόθεος Οἰκονομόπουλος (γ).

(Τ. Σ.) Ἐπικυροῖ τὸ γνήσιον τῶν ὑπογραφῶν τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Τῇ αὐτῇ ἡμερομηνίᾳ.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργὸς Ν. Χρυσόγελος.

Ἐπικυροῦται τὸ γνήσιον τῆς ὄπισθεν ὑπογραφῆς τοῦ Κ. Ν. Χρυσογέλου, Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 30 Μαΐου 1850. Ὁ ἐπὶ τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου καὶ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸς Ἀναστάσιος Λόντος.

(Τ. Σ.)

Μετὰ ταῦτα τεθέντος εἰς συζήτησιν τοῦ αἰτήματος, καὶ πολλῆς ἐφ' ἱκανὸν συνδιασκέψεως γενομένης, τῆς τε ἐνεστώσης καταστάσεως τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ Κράτει τῆς Ἑλλάδος ἁγίων τοῦ Θεοῦ ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐξ ὅτου περ ἀπελείφθησαν τῆς μετὰ τοῦ οἰκείου κανονικοῦ Πατριάρχου Ἐκκλησιαστικῆς συναφείας καὶ σχέσεως, πρὸς τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας παρεξετασθείσης, πρὸς δὲ καὶ τῶν λόγων, δι' οὓς ἡ ἐν Ἑλλάδι Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τοῖς τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν προνομίοις κατὰ κανόνας τιμηθῆναι προσήκει, ἀκριβῶς καὶ προσηκόντως εὐκρινηθέντων, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀνομολογηθέντος καὶ βεβαιωθέντος τοῦ δικαιώματος, ὃ δὴ κανονικῶς κέκτηται ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ

(α) Ἀπόντος τοῦ προέδρου, τοῦ Εὐβοίας Νεοφύτου.

(β) Τίς ὁ πρ. Ἀνδρουβίστης Προκόπιος ἴδε ὄπισθ. Τμ. Α'. Κεφ. Α'. §. η. Τμ. Β'. Κεφ. Δ. §. ιη. ιθ.

(γ) Ὁ τότε Α'. τῆς Συνόδου γραμματεὺς Θ. ὁ Φαρμακίδης οὐκ ἐκρίθη παρὰ τῆς Συνόδου πρόσφορος εἰς τὴν ὑπογραφὴν τῆς πράξεως ταύτης, ἣν ἔμελλε τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἐπισυνάψειν εἰς τὸ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ τὴν Μ. Ἐκκλησίαν ἐπίσημον αὐτοῦ γράμμα· ὅθεν ὑπεγράφη ἀντ' αὐτοῦ ὁ Β. Γραμματεύς.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών Academy of Athens

σκοπαὶ καὶ Ἐπισκοπαί, ὅσαι τὸ θεόσωστον καὶ θεοστήρικτον τῆς Ἑλλάδος Βασίλειον σήμερον ἀπαρτίζουσι, διὰ καιρικὰς περιπετείας τῆς τιμᾶς δε ἀπολειφθεῖσαι ἑνότητος, καὶ τὴν μετὰ τοῦ οἰκείου κανονικοῦ Προέδρου ἐκκλησιαστικὴν συνάφειαν δι' ὅλων ἑπτακαίδεκα ἐνιαυτῶν διακόψασαι, καὶ ἀπομονωθεῖσαι τοῦ συνόλου τῶν ἄλλων ἁγιωτάτων θρόνων τῆς Καθολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, αὖθις εὐδοκίᾳ Θεοῦ, εὐσεβεῖ γνώμῃ, καὶ ζήλῳ, καὶ προαιρέσει τῶν ἐκεῖσε Ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ἀρχόντων τε καὶ ἀρχομένων, ποιμαινόντων τε καὶ ποιμαινομένων, τὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἑνότητος ἐπιζητοῦσιν ἀποκατάστασιν· καθὰ διαλαμβάνουσι μὲν τὰ παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς Βασιλικοῦ ὑπουργείου τῆς Ἑλλάδος τιμιώτατα γράμματα, αὐτίκα πρὸς τὴν ὑμετέραν περίνοιαν ἀναγνωσθησόμενα, διασκεψόμεθα δὲ ἡμεῖς κατὰ τὸ καθῆκον πρὸς τοὺς θεοσδότους τῆς Ἐκκλησίας θεσμούς, καὶ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ψηφίσομεν καὶ ἀποφασίσομεν. Δόξα τοίνυν τῷ παναγάθῳ καὶ φιλανθρώπῳ Θεῷ, τῷ Κυρίῳ καὶ Σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ κηδομένῳ τῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας, καὶ διὰ τοῦτο νεύσαντι εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξων τέκνων τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τὴν ὅλως χριστιανικὴν καὶ εἰς Θεὸν ὀφειλομένην ταύτην ἐπιθυμίαν καὶ ἔφεσιν. Ἡ μὲν οὖν πρόθεσις τῆς παρούσης ὁμηγύρεως τοιαύτη. Μέλλοντες δὲ νῦν συζητῆσαι καὶ ἀποφήνασθαι περὶ τηλικαύτης ἱερᾶς ὑποθέσεως, Θεὸν ἐπικαλεσάμενοι πρόεδρον γενέσθαι καὶ συμπαραστάτην καὶ παροχέα καὶ διανοίας καὶ λόγου πρὸς ἀσφαλῆ κατανόησιν τῶν λεκτέων καὶ ἀκριβῆ ἑρμηνείαν τῶν νενοημένων, χωρῶμεν ἐπὶ τὴν συζήτησιν ἐν φόβῳ Θεοῦ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἐν ἀδελφικῇ ὁμονοίᾳ, ἐν πνεύματι εἰρήνης, διαλλαγῆς καὶ ἑνότητος.

Ἀλλ' ὦ αἰώνιε τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς, καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Νυμφίε, Χριστὲ Ἰησοῦ, ὁ Θεός, ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων ἡμῶν, ὁ εἰπὼν ὅτι «Ὅπου εἰσὶ δύω ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν»· πάρεσο καὶ νῦν ἀοράτως αὐτὸς διὰ τῆς ἐπιπνοίας τοῦ παναγίου Σου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, καὶ ὁδήγησον ἡμῶν τὰς βουλὰς καὶ τὰς διανοίας πρὸς τὴν σὴν εὐαρέστησιν. Ἔγγισον ἡμῖν, ἔγγισον ὁ πανταχοῦ, καί, ὥσπερ ποτὲ τοῖς τε θείοις καὶ ἱεροῖς Ἀποστόλοις σου, καὶ τοῖς τούτων διαδόχοις, τοῖς θεσπεσίοις ἡμῶν Πατράσι, πάντοτε συνῆς, οὕτω καὶ ἡμῖν, τοῖς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ ἁγίου Σου Πνεύματος παρὰ τῆς σῆς φιλανθρωπίας ἐξαιτουμένοις, ἕνω-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σκοπὴ συγχωνευθῇ πρὸς τὴν τῆς Ἀργολίδος, ὡς μητρόπολιν τοῦ Νομοῦ (κατὰ τὸ περὶ διαιρέσεως τῶν Ἐπισκοπῶν Διάταγμα τῆς Ἀντιβασιλείας· βλ. ὄπισθ. Κεφ. Γ. §. α). Ἐπειδὴ δὲ πολλάκις « αἱ δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι », κατανοήσασα ἡ Κυβέρνησις τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης συγχωνεύσεως προερχομένην μεγίστην ἀνισότητα (καθὼς ἔλεγε) τῶν δέκα τεταγμένων μονίμων ἐπισκοπῶν, καὶ ἄλλως δὲ παρατηρήσασα τὸ καθόλου παράλογον καὶ λίαν τοῖς λαοῖς λυπηρὸν τῆς εἰς δέκα μόνας ἐπισκοπὰς διαιρέσεως τοῦ Κράτους, ἅμα δὲ καὶ τῆς Συνόδου παριστώσης τὴν κατὰ τόπους ἀνάγκην τῶν ἐπισκόπων καὶ τὴν κατάργησιν τῆς εἰς μονίμους καὶ προσωρινὰς ἐπισκοπὰς καινοφανοῦς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διαστολῆς, γράφει πρὸς τὴν Σύνοδον ἡ Κυβέρνησις (τῇ 25 Μαρτίου 1836), ἵνα σκεψαμένη γνωμοδοτήσῃ τὰ περὶ τῆς μεταβολῆς τοῦ γ, ἄρθρου τοῦ Διατάγματος (ἐν ᾧ διορίζεται ἡ συγχώνευσις τῶν προσωρινῶν ἐπισκοπῶν)· καὶ ἡ Σύνοδος ἐγνωμοδότησεν ἀσμένως τὰ ἑφεξῆς. «Ὅταν τις τῶν ἐν τῷ Β, ἄρθρῳ τοῦ ἀπὸ 20 Νοεμβρίου (2 Δεκεμβρίου) τοῦ 1833 ἔτους Υ. Β. Διατάγματος ἀναφερομένων προσωρινῶν ἐπισκοπῶν χηρεύσῃ, νὰ γίνεται σκέψις, ἂν πρέπῃ ἡ Ἐπισκοπὴ αὕτη νὰ ἑνωθῇ μετὰ τῆς ἐν τῷ Α΄, ἄρθρῳ ἀναφερομένης μονίμου Ἐπισκοπῆς τοῦ Νομοῦ, ἢ νὰ διατεθῇ κατ' ἄλλον τρόπον, προηγουμένης εἰς τοῦτο τῆς γνώμης τῆς Συνόδου (τῇ 26 Μαρτίου 1836. ἀριθμ. 4277)». Καὶ τότε μὲν ταῦτα διεγνωμάτευσε, ταμιεύσασα εἰς τὸ μετὰ ταῦτα τὸν σωτήριον ἔλεγχον τῆς εἰς μονίμους καὶ προσωρινὰς ἀτόπου διαιρέσεως τῶν ἐπισκοπῶν, ὡς ὀψόμεθα μετ' ὀλίγον.

§. δ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ τοῦ Διατάγματος ἄρθρον, ὡς ἔχοντος ἰσχὺν νόμου, ἔπρεπεν ἵνα συζητηθῇ καὶ εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, πέμπεται τὸ ζήτημα πρὸς τὸ διοικητικὸν τοῦ Συμβουλίου τμῆμα, καὶ γνωμοδοτοῦσι καὶ οἱ Σύμβουλοι τοῦ προρρηθέντος ἄρθρου τὴν μεταβολήν. Ἔκρινον δὲ τὰς εἰς δέκα τὸ πρῶτον διορισθείσας τοῦ Κράτους ἐπισκοπὰς ἐκ νέου διαιρετέας εἰς τριάκοντα, καὶ ταύτας ἁπάσας μονίμους εἶναι καὶ σταθεράς· ἐγένετο δὲ καὶ τῆς πολιτείας νέα διαίρεσις εἰς τριάκοντα Διοικήσεις ἀντὶ τῶν δέκα προτέρων Νομῶν (α)· ἐγνωμάτευσαν πρὸς τούτοις καὶ ὅτι εἰς τὰς τριάκοντα

(α) Βλ. τὸ περὶ τούτων Διάταγμα (20 Ἰουνίου, 1836) ἐν Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθμ. 28. σελ. 125.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μαρτυρεῖν οἱ κληρικοὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις· ὥστε καὶ περὶ φόνου ἢ ἄλλου κακουργήματος θανάτῳ τιμωρουμένου μαρτυρήσουσιν οἱ τοῦ ζωοδότου ὑπηρέται συντελοῦντες εἰς τὰς θανατικὰς ποινάς· καὶ εἶτα προσερχόμενοι εἰς τὸ θυσιαστήριον τό τε «ῥῦσαί με ἐξ αἱμάτων ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου» καὶ τὸ «Νίψομαι ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς μου, καὶ κυκλώσω τὸ θυσιαστήριόν σου» ἐπιφωνήσουσι! —Τὸ δὲ ΚΕ΄. εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια καθέλκει πάντας τοὺς διαφερομένους κληρικούς, εἴτε πρὸς κοσμικοὺς εἴτε πρὸς κληρικοὺς διαφέρονται· καὶ οὕτω περιχείρεται κἀνταῦθα πάλιν ἡ τῆς Συνόδου ὑ π ε ρ τ ά τ η δ ι κ α ι ο δ ο σ ί α ἐ φ' ὅ λ ω ν τ ῶ ν κ λ η ρ ι κ ῶ ν (ἄρθρ. ΙΔ).—Τὸ δὲ ΚΖ΄. ὁρίζει τὸν ἱερὸν κλῆρον ἅπαντα μνημονεύειν τοῦ Βασιλείου Κράτους καὶ τῆς ἱερᾶς Συνοδου, κανονίζον καὶ αὐτὰ τὰ ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῦ θυσιαστηρίου. Δίκαιον καὶ ἅγιον καὶ σύμφωνον πρὸς τὸ ἀρχαιότατον ἔθος τῆς Ἐκκλησίας τὸ μνημονεύειν τοῦ βασιλικοῦ ὀνόματος, ἥτις καὶ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον αὐτοῦ ὥρισεν. Ἀλλ' ὁ νομοθέτης πρῶτον μὲν ἕνεκα τῆς ἀοριστίας δίδωσιν ὑπόνοιαν ὅτι καὶ ἐν τοῖς Διπτύχοις εἰς τὸ «ἐ ν π ρ ώ τ ο ι ς μ ν ή σ θ η τ ι» κτλ.) κελεύει μνημονεύειν τῶν Βασιλέων, καθὰ ἦν διατεταγμένον ἐν τῷ Μαυρερείῳ Καταστατικῷ (ὅθεν ἀντέγραψε καὶ τὸ ἄρθρον· ὅπερ ὅμως οὐδέποτ' ἐποίησεν ἡ Ἐκκλησία)· ἐν δὲ τοῖς Διπτύχοις (εἰς τὸ «ἐν πρώτοις κτλ.), οὐδέποτε οὐδαμοῦ οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων οὔτε τῶν νῦν ὀρθοδόξων Αὐτοκρατόρων μνημονεύεται. Εἶτα δὲ διατάξας καὶ τὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου μνημόσυνον παρεῖδε τὸ ἑκάστου κατὰ τόπον Ἐπισκόπου παρὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἱερωμένων, ἀναγκαιότατον ὄν, ἵνα ἐμφαίνηται ἡ τῆς ἱεραρχικῆς τάξεως ἀκρίβεια, κατὰ τὸ παρὰ πάσαις ταῖς ὀρθοδόξοις Ἐκκλησίαις ἐπικρατῆσαν κανονικὸν ἔθος. Διὰ ταῦτα ὤφειλεν ὁ νομοθέτης θεσπίσαι ὡς ἐξῆς· «Εἰς ὅλας τὰς ἱερὰς τελετὰς ἅπας ὁ ἱερὸς κλῆρος μνημονεύει πρῶτον μὲν τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλέως, εἶτα δὲ καὶ τῆς Βασιλίσσης, καὶ ὕστερον τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Εἰς δὲ τὰ Δίπτυχα (εἰς τὸ ἐ ν π ρ ώ τ ο ι ς μ ν ή σ θ η τ ι κτλ.) ὁ μὲν ἀρχιερεὺς μνημονεύει τῆς ἱερᾶς Συνόδου· ὁ δὲ ἱερεὺς τὸ ὄνομα τοῦ εἰς ὃν ὑπόκειται Ἐπισκόπου» (α).

(α) Τὸ δὲ μνημόσυνον τῶν ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν πασῶν τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν κτλ. τὸ τὴν πρὸς ἀλλήλας πνευματικὴν σχέσιν αὐτῶν καὶ ἑνότητα ἐνσημαινόμενον, ὅπερ καὶ ὁ ἱερὸς Τόμος ὥριζε καὶ ἡ τῆς Ἑλλάδος Σύνοδος καθυπισχνεῖτο, προλαβοῦσα ἡ περὶ τὸν Κυνουρίας Σύνοδος δι' Ἐγκυκλίου προδιέταξε (τῇ 11 Ἀπριλ. 1851), διατυπώσασα ὅ,τι καὶ ὅπως δεῖ ποιεῖν ἐν ταῖς

Ἀρμανσπέργου. Ὁ πρώην Σμύρνης Σεραφείμ. Πρότασις τῆς Συνόδου περὶ τῶν ἐπὶ θανασίμοις ἁμαρτήμασι καθηρημένων κληρικῶν. Α. Πολυζωΐδης διαδέχεται τὸν Ι. Ῥίζον. Αἴτησις τῆς Συνόδου πρὸς τὴν Γραμματείαν περὶ καταστάσεως τῶν Ἐπισκοπῶν. Καθιδρυτήρια τοῦ Πανεπιστημίου. Ἀναφορὰ τῆς Συνόδου περὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων. Διάταγμα Βασιλικὸν παραβλάπτον τοὺς κανονικοὺς τύπους. Ἀντίῤῥησις τῆς Συνόδου πρὸς τοῦτο γενναία, καὶ ἔμφρων οἰκονομία. Ἐπανάληψις τῆς ἐκδόσεως τῆς Εὐαγγελικῆς Σάλπιγγος. Δ΄. τῆς Συνόδου περίοδος . . . . . Σελ. 343—369

Κεφ. Θ. Τὰ κατὰ τὴν Δ΄. περίοδον τῆς Συνόδου (1837—1838). Γάμοι τῶν θυγατέρων τοῦ Ἀρμανσπέργου ἀθέμιτοι. Ἀφορισμὸς τοῦ Ἀττικῆς κατὰ τοῦ παρανομήσαντος Ε. Σ. Ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου περὶ τῶν βαθμῶν τοῦ γάμου. Ἑτεροζυγίαι. Δενδροκοπίαι. Γ. Γλαράκης ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Ἔκθεσις τῆς Συνόδου κατὰ τῶν ξενικῶν βιβλίων καὶ σχολείων, καὶ τῆς Γραμματείας ὀλιγωρία. Σχολὴ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. Φιλοκαινοτόμων διαβολαὶ κατὰ τῆς Συνόδου. Παροινία τῶν Ἐξαποστόλων. Προσευχητήριον. Πανήγυρις τῶν ἐλευθερίων τῆς Ἑλλάδος. Λακωνίας Διοικητής. Πρόταsις περὶ καταστάσεως ἱεροκηρύκων. Πρωτοσύγκελλοι καὶ ἀρχιδιάκονοι. Ε΄. τῆς Συνόδου περίοδος . . . . . 370—390

Κεφ. Ι΄. Τὰ κατὰ τὴν Ε΄. περίοδον τῆς Συνόδου (1838—1839). Ἀναφορὰ τῆς Συνόδου πρὸς τὴν Γραμματείαν περὶ τῆς εὐτάκτου διαιρέσεως τῶν τοῦ Κράτους Ἐπισκοπῶν. Ἀθλιότης τῶν ἐπισκοπικῶν πραγμάτων. Ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου ἀπαγορευτικὴ τῆς βεβηλώσεως τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας σκευῶν. Καινοφανῆ ἐφύμνια. Δεκάτη τετάρτη ἀναφορὰ τῆς Συνόδου πρὸς τὴν Γραμματείαν κατὰ τῆς διαδόσεως τῶν ἑτεροδόξων βιβλιαρίων. Ἅγιον μύρον. Ἱεροκηρύκων ὁρκωμοσία. ϛ΄. τῆς Συνόδου περίοδος . . . . . 391—398

Κεφ. ΙΑ΄. Τὰ κατὰ τὴν ϛ΄. περίοδον τῆς Συνόδου (1839—1840). Ὑπόμνησις τῆς Συνόδου περὶ διατάξεως

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δὲ Σπυρίδων ὁ Βαλέττας (α). Τότε (30 Ἰουνίου) παρητήθη τῆς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Γραμματείας καὶ ὁ Βυαρὸς Σμάλτζ, διεδέξατο δὲ τοῦτον (Ἰουλίου 2) ὁ κ. Α. Μεταξᾶς (β)· ἐπὶ τούτου (Ἰουλ. 15) ἐξεδόθη ὑψηλὴ διαταγὴ πρὸς τὰς στρατιωτικὰς ἀρχάς, προσκαλοῦσα πάντας τοὺς ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους ἀξιωματικούς, « ἵνα ἐπαγρυπνῶσι πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων, δίδοντες αὐτοῖς αὐτοὶ πρῶτοι τὸ καλὸν παράδειγμα, καὶ καθ' ὅλας δὲ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἄλλας Δεσποτικὰς ἑορτὰς ἅπαντες οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ στρατιῶται (ὅσοι μὴ ὦσιν ἐν ὑπηρεσίᾳ) ὑπάγωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν (μόνον φέροντες τὸ ξίφος), ἵνα τὴν θείαν ἀκούωσι λειτουργίαν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ». Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ τῆς Σ. Συβερνήσεως πρὸς τὸν ὀρθόδοξον στρατὸν σωτήριος προμήθεια περὶ τῶν ὁπωσδήποτε πρότερον παρημελημένων θρησκευτικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ἐφ' ᾧ καὶ τῆς διαταγῆς ἀσμένως ἐμνημονεύσαμεν. Ἐπὶ δὲ τοῦ Βαλέττα γραμματεύοντος οἱ ἐν Λιμενίῳ τῆς Λακωνίας ἐμφωλεύσαντες καὶ παιδοδιδασκαλεῖον καθιδρύσαντες Ἐξαπόστολοι ἀπηναίνοντο εἰσδέξασθαι ἐν τῷ σχολείῳ τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν τῆς Κατηχήσεως, καὶ οἱ γενναιότεροι τῶν Λακώνων ἠγανάκτουν· ἕως οὗ, τέλος, ἐξέβαλον τοὺς κακοδιδασκάλους ἔξω τῶν ὁρίων τῆς Λακωνίας (γ).

§. ς. Ἤδη δὲ ἐτελεύτα καὶ ἡ ἐνιαύσιος τῆς Συνόδου περίοδος, καὶ διορίζονται δι' ὑψηλοῦ Διατάγματος (Ἰουλ. 23) εἰς τὴν ἀρχομένην περίοδον (1841—1842) μέλη τῆς Συνόδου πάλιν τὰ αὐτὰ (πλὴν ἑνὸς μόνου τῶν συμπληρωτικῶν, τοῦ Τριφυλίας Παϊσίου, ἀνθ' οὗ διωρίσθη ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος)· καὶ πάλιν οἱ αὐτοὶ προσελθόντες κατέθεντο τὸν ὡρισμένον ὅρκον, πρὶν ἢ ἀναλάβωσιν ἀμέσως τὰ χρέη αὐτῶν (δ). Μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας (Αὐγούστ. 11) παραιτεῖται ὁ Γραμματεὺς Σ. Βαλέττας, καὶ διορίζεται ἀντ' αὐτοῦ Ἰάκωβος ὁ Ῥίζος (ε).

κὴ αὐτῶν, οὐ μόνον τῶν τεταγμένων μαθημάτων πολλὰ καὶ δὴ καὶ τὴν ἱερὰν Κατήχησιν παραλειπόντων ἀδίδακτα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοσαύτην ἀκηδείαν καὶ ἀμέλειαν παραδοθέντων, «ὥστε τρεῖς ἢ τέσσαρες ἐξ αὐτῶν δὲν ἠσχύνθησαν γράφοντες νὰ φανῶσι σολοικοβάρβαροι πρὸς αὐτὴν τὴν τὰ τῆς δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως πρυτανεύουσαν Γραμματείαν» (βλ. τὴν Ἐγκύκλ. ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 265. πρβλ. καὶ ἀριθμ. 250). Σημ. Ἐκδ.

(α) Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1841. ἀριθμ. 12. σελ. 90—91. — (β) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 13. σελ. 93. — (γ) Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 280. 286. 295. 303. [καὶ Κίνγ Διάφορα σελ. 546]. — (δ) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1841. ἀριθμ. 14. σελ. 99. — (ε) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 15. σελ. 102, 104.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πατρικῶν παραδόσεων, ὅσῳ τῶν πολιτικῶν διαταγμάτων (καὶ ἐν οἷς ταῦτα ἀντέβαινον πρὸς τὰ τῆς ἐκκλησίας), ἀνέβαλλε τὴν μετὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου σύσκεψιν, εἰς προπαρασκευὴν περὶ σχεδιάσματος (Καταστατικοῦ), διορίζοντος τὰς πρὸς τὴν πολιτείαν σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας συμφώνως πρὸς τὴν κανονικὴν διάληψιν τοῦ πρὸ δέκα ἤδη ἐτῶν καθιερωμένου ἱεροῦ Τόμου, προφασιζόμενος τὴν ἀποδημίαν τοῦ βασιλέως. Ἐπὶ τούτου τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ ἄκοντος ἐπινεύσει τῆς Βασιλίσσης ὁ Ἀττικῆς Ἐπίσκοπος μετωνομάσθη (τῇ 2 Σεπτεμβρ.) Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, ὡς ἀνηγόρευσεν αὐτὸν ὁ Τόμος, καὶ οὕτως ὑπεγράφη (τῇ 6 Σεπτεμβρ. 1850) ἐν τῇ πρὸς τὴν ἁγιωτάτην Σύνοδον τῆς Ῥωσσίας παρὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι πεμφθείσῃ μετὰ τοῦ Τόμου διὰ τοῦ ἀρχιμανδρ. Μισαὴλ ἐπιστολῇ (περὶ ἧς προείπομεν). Ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο ἐπεκυρώθη πολιτικῶς ὁ ἱερὸς Τόμος.

§. η. Μετὰ δὲ τὴν εἴσοδον τοῦ 1851 ἐνιαυτοῦ κατὰ μὲν τὸν Φεβρουάριον τελευτᾷ ὁ Συνοδικὸς Φθιώτιδος Ἰάκωβος (α), ἐκαλέσθη δ' ἀντ' αὐτοῦ (τῇ 27 Μαρτ.) δι' ὑψηλοῦ Διατάγματος Συνοδικὸς ὁ Ἀκριδος Ἀγαθάγγελος (συμπληρωματικὸν πρότερον μέλος ὤν) (β). Κατὰ δὲ τὸν Ἀπρίλιον τελευτᾷ καὶ ὁ Εὐβοίας Νεόφυτος. Ἐκαλέσθη δὲ καὶ ἀντὶ τούτου δι' ὑψηλοῦ ὡσαύτως Διατάγματος (Μαΐου 2ᾳ) Συνοδικὸς σύνεδρος (ἀπὸ μέλους συμπληρωματικοῦ) ὁ Κυκλάδων Δανιήλ (γ).

(α) Τῇ 20 Φεβρουαρίου ἐτελειώθη ἐν Κυρίῳ ἑκκαιπεντηκοντούτης ὁ ἐκ Λέσβου μακάριος οὗτος ἱεράρχης, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα θεάρεστα πράξας ὑπὲρ τοῦ μάλιστα σεβομένου αὐτὸν ποιμνίου, καὶ τὴν ἐν Λαμίᾳ δ' οἰκίαν αὐτοῦ τῇ κοινότητι δωρησάμενος πρὸς καθίδρυσιν νοσοκομείου τῷ 1847. Ὅθεν καὶ Διάταγμα ἐκδέδοται (τῇ 13 Αὐγούστου) τὴν βασιλικὴν ἐκδηλοῦν εὐαρέσκειαν «διὰ τὴν φιλάνθρωπον ταύτην καὶ γενναίαν πρᾶξιν» (βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1847. ἀριθ. 28. σελ. 225). Σημ. Ἐκδ.

(β) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1851. ἀριθμ. 7. σελ. 35.

(γ) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1861 σελ. 62. Ἐπὶ τῆς ὑπουργίας τοῦ Παΐκου ἐξεδόθη (τῇ 7 Ἀπριλίου 1851) Διάταγμα περὶ διοργανισμοῦ τοῦ ἐν Τήνῳ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἀποφαινόμενον ὅτι ὁ ἐν Τήνῳ ναὸς τῆς Εὐαγγελιστρίας κεῖται ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις διατάττει ἁρμοδίως τὰ περὶ διοικήσεως αὐτοῦ. Ἐκλέγει ἐπιτρόπους κατὰ πρότασιν τοῦ ἐπάρχου, οἵτινες ὀμνύουσιν ἐντὸς τοῦ ἰδίου ναοῦ καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἐπάρχου τὸν ὅρκον τῆς ὑπηρεσίας. Ὡσαύτως καὶ ὁ γραμματεὺς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ αὐτὸς διοριζόμενος. Καὶ πᾶσαν δὲ περί τε τὰ εἰσοδήματα καὶ τὰς δαπάνας τοῦ ναοῦ οἰκονομίαν ἡ Κυβέρνησις ἐπιτηρεῖ διὰ τοῦ Ἐπάρχου. (Βλ. τὸ Διάταγμα ἐν Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1851. ἀριθμ. 11. σελ. 59). Ὁ δ' Ἐπίσκοπος τῆς Τήνου οὐδε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τῆς Συνόδου ἐπίμονος πρὸς συγκατάνευσιν αὐτοῦ σπουδή, καὶ, τέλος, ἔξωσις τοῦ ποιμένος ἀπὸ τῆς Σελλασίας διὰ τὴν τήρησιν τῶν κανόνων. Θ΄. τῆς Συνόδου περίοδος (1842—1843). Τελευτὴ τοῦ Ἀργολίδος Κυρίλλου καὶ τοῦ Κυκλάδων Ἀνθίμου. Νέαι ἐπισκοπικαὶ μεταθέσεις . Σελ. 455—490

Κεφ. ΙΓ΄. Ι΄. τῆς Συνόδου περίοδος (1843—1844). Σύνταγμα πολιτικόν- Μ. Σχινᾶς Γραμματεὺς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Γνώμη τῶν Συνοδικῶν καὶ ἄλλων Ἀρχιερέων πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ψήφισμα τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Παραίτησις Μ. Σχινᾶ. Καὶ ἀντ' αὐτοῦ Λέων ὁ Μελᾶς ἐπὶ τῆς ὑπουργίας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τὰ κατ' αὐτόν. ΙΑ΄. τῆς Συνόδου περίοδος (1844—1845). Παραίτησις Σ. Τρικούπη καὶ διαδοχὴ Ι. Κωλέττου. Βασιλέως λόγος ἐναρκτήριος τῶν Βουλῶν. Ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπή. Τὰ παρασταθέντα αὐτῇ πρὸς ἐπιθεώρησιν καὶ κανονικὴν διάταξιν δύο Νομοσχέδια. Διανόθευσις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου. ΙΒ΄. τῆς Συνόδου περίοδος (1845—1846). Πρῶτον ταύτης τῆς Συνόδου ἔργον. Ἀποχήρυξις τῆς τοῦ Κὶγγ Ἀπολογίας. ΙΓ΄. τῆς Συνόδου περίοδος (1846—1847). Παράνομος τοῦ Ἀκαρνανίας καθαίρεσις. Ἀπόδοσις τῶν ἐντὸς τοῦ Κράτους κτημάτων τῶν ἐκτὸς αὐτοῦ ἱερῶν σκηνωμάτων. Γ. Γλαράκης Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. ΙΔ΄. τῆς Συνόδου περίοδος (1847—1848). Δρόσος Μανσόλας Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, καὶ μετ' αὐτὸν Π. Μαυρομιχάλης. ΙΕ΄. τῆς Συνόδου περίοδος (1848—1849). Δ. Καλλιφρονᾶς Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Ὁρκιστικὴ τῆς Συνόδου ἐγκύκλιος καὶ ἀναιρετικὴ ταύτης ἐγκύκλιος τῆς Καθόλον Ἐκκλησίας . . . . . 491—522

Κεφ. ΙΔ΄. ΙϚ΄. τῆς Συνόδου περίοδος (1849—1850). Δ. Καλλιφρονᾶ ἀτέλεστος περὶ χειροτονίας Ἀρχιερέων πρότασις. Ν. Χρυσόγελος Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Ἀναστ. Λόντου δόλιον βούλευμα. Ἀφορμὴ πρὸς κανονικὴν ἀναγνώρισιν τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας. Πρακτικὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἡ μὲν Γραμματεία πρὸς ταῦτα ἐσιώπησεν (α)· ἡ δ' ἀνοχὴ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας διετήρησε πάλιν τὸν ἔνοχον ἐν ᾗ ἐτύγχανε τεταγμένος πολιτικῇ ὑπηρεσίᾳ, ἕως ἀνέδειξε καὶ ἄλλους αὐτοῦ μιμητάς, ὡς λέγομεν ἐν τοῖς ἑπομένοις. Καὶ οὗτος μὲν μετά τινας χρόνους συμφρονήσας ἀπηλλάγη τοῦ ἄγους.

§. γ. Τότε δὲ καὶ ἄλλα (καί τοι κουφότερα) συγγενομιξίας μιάσματα οὐ διέλιπον μαστίζοντα κατὰ τόπους τὴν ὀρθόδοξον κοινωνίαν, ἀφ' οὗ μάλιστα διέταξεν ὅσα διέταξε περὶ γάμων ἡ πρώτη τῆς Συνόδου περίοδος ἐκείνη (βλ. ἄπισθ. Κεφ. Γ'. §. ιε, ις. σελ. 243). Ὅθεν ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀναζέλλουσα, καθ' ὅσον ἠδύνατο, τὸ κακόν, ἀνεκήρυξε τῶν εἰς τοὺς συγγενικοὺς γάμους ἀναφερομένων ἐκκλησιαστικῶν κανόνων τὸ κράτος, ἐγκύκλιον ἐκδοῦσα πρὸς τοὺς κατὰ τὴν ἐπικράτειαν Ἐπισκόπους τὴν ἐφεξῆς (ἐν Ἀθήναις τὴν 29 Νοεμβρ. 1837, ὑπ' ἀριθμ. 6343). «Ἓν τῶν ἑπτὰ θεοπαραδότων τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως μυστηρίων καὶ τὸν γάμον παρελάβομεν. Καὶ ἐπ' αὐτοῦ, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μυστηρίων, διετάχθησαν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὅροι καὶ κανόνες, οἵτινες εἶναι ἀμφότερα τὰ εἰς γάμον ἐρχόμενα πρόσωπα νὰ μὴν ἔχωσι μηδεμίαν πρὸς ἄλληλα βαθμοῦ συγγένειαν ἀπαγορεύουσαν τὴν γαμικὴν αὐτῶν συνάφειαν. Καὶ ἐπειδὴ οἱ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας διατεταγμένοι εἰς τὸν γάμον βαθμοὶ εἶναι· α) οἱ ἐξ αἵματος μέχρι τοῦ ς'. συμπεριλαμβανομένου δηλαδὴ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἕκτου· β) οἱ ἐξ ἀγχιστείας μέχρι τοῦ έ, συμπεριλαμβανομένου καὶ αὐτοῦ τοῦ πέμπτου· γ) οἱ ἐκ τριγενείας μέχρι τοῦ γ', συμπεριλαμβανομένου καὶ αὐτοῦ τοῦ τρίτου· καὶ δ) οἱ ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος μέχρι τοῦ τρίτου. Τούτους ἡ Σύνοδος, ὡς ἐπιτετραμμένη τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν αὐτῶν, ὡς καὶ ὅλων τῶν ἱερῶν ὅρων καὶ κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, διατάττει ἀποφαντικῶς πάντας ὑμᾶς, νὰ φυλάττητε ἀκριβῶς καὶ ἀπαραβάτως, καὶ νὰ διατάξητε ἑπομένως ἐντόνως καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ἐπισκοπήν του ἕκαστος διωρισμένους Ἐκκλησιαστικοὺς Ἐπιτρόπους, διὰ

(α) Οὐ μόνον δέ, ἀλλ' οὐδὲ τὴν τοῦ εὐλογήσαντος τὸν ἄθεσμον γάμον Πρεσβυτέρου Πάνου τοῦ ἐξ Ὕδρας καθαίρεσιν οὐκ ἠξίωσεν ἐγκρῖναι ἡ Γραμματεία· ὅθεν ἔγραφε τῇ 1 Φεβρ. 1838 (ἀριθμ. 611—6560) « ἐπειδὴ ἡ τόση ἀναβολὴ τῆς τιμωρίας τῶν ἀναφανδὸν παραβαινόντων τοὺς ἱεροὺς τῆς Ἐκκλησίας κανόνας δὲν συντείνει εἰς ἄλλο, εἰ μὴ εἰς ἐνίσχυσιν τῆς κακίας, διὰ τοῦτο παρακαλεῖται καὶ αὕτη ἡ Βασ. Γραμματεία νὰ ἐνεργήσῃ τὴν παρὰ τῆς Α. Μ. ἔγκρισιν τῆς ποινῆς ἐκείνης.» Καὶ πάλιν ἡ Γραμματεία ἐσιώπησε. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐθνικῆς Συνελεύσεως (σελ. 492). 4) Αὐτοκεφάλου καταστάσης ... ἐ τῷ Κράτει Ἐκκλησίας διὰ τοῦ ἱεροῦ Τόμου, ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ καθομολογεῖ καὶ διαχηρύττει δι' ἐπιστολῶν πρός τε τὴν Μ. Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς ἁπάσας τὰς ἄλλας ὀρθοδόξους αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας, ὅτι διεξάγουσα τὰ τῆς Ἐκκλησίας πνευματικὰ ἀείποτε ὁδηγὸν καὶ πηδάλιον ἔξει τοὺς Ἀποστολικοὺς κανόνας καὶ τῶν ἁγίων Συνόδων τὰς ἱερὰς παραδόσεις καὶ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα τῆς καθολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. 5) Συντάττει Νομοσχέδια Ἐκκλησιαστικὰ σύμφωνα πρὸς τοὺς ὅρους καὶ θεσμοὺς τῆς Ἐκκλησίας, ἡγουμένου τοῦ ἀοιδίμου Κυνουρίας, ἅπερ μετὰ θάνατον αὐτοῦ ὑπὸ τῶν λοιπῶν μελῶν παρατίθενται τῷ Ὑπουργῷ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, καὶ παναθέσμως ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου διανοθεύονται καὶ διαφθείρονται. 6) Ἀπεστερημένα, τέλος, τοῦ ἀκαμάτου προασπιστοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν διαιωμάτων καὶ ποικίλοις πειρασμοῖς πολιορκηθέντα τὰ περισωθέντα συνοδικὰ μέλη ὑπενδιδοῦσιν εἰς τὴν πολυδαίδαλον πίεσιν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, καὶ οὐ μόνον ἐπιδοκιμάζουσιν ἀλλὰ καὶ διαπέμπουσι πρὸς ἁπάσας τὰς Ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς (σελ. 609, 621) τοὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν ἀκυρωτικοὺς νόμους. Καὶ οὕτω καθίστανται οὐ μόνον αὐτοὶ ἀλλὰ καὶ οἱ νεωστὶ τότε εἰσενεχθέντες δύο, ὅ τε Οἰτύλου καὶ

παὶ νὰ ἀποφασισθῶσιν ὁριστικῶς καὶ ἀναλόγως πρός τε τὴν ἔκτασιν αὐτῆς καὶ τὰς πνευματικὰς τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ἀνάγκας· γ) Νὰ ἀποφασισθῇ σταθερὸς πόρος τῶν σεβασμιωτάτων ἐπισκόπων, ὡσαύτως καὶ διὰ τὸν λοιπὸν ἱερὸν κλῆρον. δ) Νὰ συσταθῶσιν ἰδιαίτερα ἐκκλησιαστικὰ σχολεῖα εἰς ἐκπαίδευσιν τοῦ Κλήρου ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τῆς Συνόδου καὶ τῶν κατὰ τόπους Ἐπισκόπων. ε) Νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας τῶν διαλυθέντων Μοναστηρίων, ὅσων ἡ ἀποκατάστασις εἶναι ἀδύνατος, ὁμοίως καὶ περὶ τῆς ἄλλης κατ' ἐπισκοπὰς καὶ Ἐκκλησίας περιουσίας. ς) Καὶ τελευταῖον, ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, καθὸ μέλος γνήσιον τῆς Μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ν' ἀναγνωρισθῇ κανονικῶς ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας, τῆς Μητρὸς ἁπασῶν τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διὰ κοινῆς τοῦ ἱεροῦ κλήρου συσκέψεως, καὶ νὰ διευθύνηται καὶ διοικῆται ὁμοιομόρφως πρὸς αὐτὴν κατὰ τοὺς ὅρους καὶ κανόνας, τοὺς ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν θείων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας τεθεσπισμένους, καὶ τὰς ἀνέκαθεν αὐτῇ παραδεδεγμένας παραδόσεις· ὅθεν πᾶς νόμος καὶ τύπος πολιτικὸς ἀντιβαίνων πρὸς αὐτοὺς ὑπ' αὐτῶν τούτων ἀκυροῦται. Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Νοεμβρ. 1843. Ὁ Εὐβοίας Νεόφυτος. Ὁ Κυκλάδων Δανιήλ. Ὁ πρώην Δαμαλῶν Ἰωνᾶς. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ Ἀχαΐας Γρηγόριος. Ὁ Β. Γραμματεὺς Θεοφάνης Σιατιστεύς".

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. ε. Ἡ δὲ Σύνοδος ἀπήντησε πρὸς ταῦτα σεμνῶς καὶ μετὰ ἀξιώματος, ὑπομιμνήσκουσα τὴν διόρθωσιν τῶν κακῶς προγεγεννημένων, καὶ ἐπιμένουσα εἰς τὸ δίκαιον τοῦ αἰτήματος. « Ὅσον (ἔλεγεν) ὀ ρ θ ῶ ς καὶ σ π ο υ δ α ί ω ς καὶ ἂν ἐσκέφθη ἡ Σύνοδος (ἡ προλαβοῦσα) περὶ τῆς καταργήσεως τῶν γυναικείων μοναστηρίων, δὲν ἠμπόρει νὰ προϊδῃ τὰς ἐκ τούτου προκυψούσας δυσκολίας, καὶ τοῦτο συμβαίνει εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Ἡ πεῖρα ἐδίδαξε καί τινας μεταῤῥυθμίσεις εἰς ταύτην τὴν γνώμην, αἵτινες χωρὶς νὰ ἀνατρέπωσιν ἐκ θεμελίων ἐκείνην, συμβιβάζουσι τὸ πρᾶγμα πρὸς τὸ φιλανθρωπότερον. Ὅθεν καὶ δὲν νομίζει ἡ Σύνοδος ἑαυτὴν ἐπιλήψιμον ἢ ἀντιφάσκουσαν· διότι διδασκομένη διορθόνει τὸ μὴ καλῶς ἔχον. — Συνεχώρησε τὰς ἐν τῇ μονῇ (τῆς Ἄνδρου) ὑπεργήρους καὶ ἀδυνάτους μοναχὰς νὰ τελειώσωσιν ἐν αὐτῇ καὶ τὰς λοιπὰς τῆς ζωῆς των ἡμέρας, χωρὶς νὰ λάβῃ περὶ αὐτῶν κἀμμίαν φροντίδα ἡ Κυβέρνησις, νὰ διατάξῃ δὲ περὶ τῶν κτημάτων των ὅ,τι ἤθελεν ἐγκρίνει. Ἀλλ' (ἴσως εἴποι τις) ὅ,τι συγχωρεῖ τὴν σήμερον ἡ Σύνοδος, θέλει ἀναγκασθῇ καὶ αὔριον εἰς ἄλλας (καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν νήσων) νὰ συγχωρήσῃ. Ἀλλ' ἡ Σύνοδος ἐλπίζει ὅτι δὲν θέλει εὑρεθῇ καὶ ἄλλην φορὰν εἰς τοιαύτην ἀνάγκην· ἀλλ' ἐὰν συμβῇ καὶ τοῦτο, θέλει πράξει τὸ συμφερώτερον. Ὅθεν ἐπιμένει ἡ Σύνοδος εἰς ὅ,τι ἐγνωμοδότησε περὶ τῶν δύο μοναστηρίων (α), καὶ πέποιθεν, ὅτι θέλει εὕρει εὐδιάθετον εἰς τοῦτο καὶ τὴν Α. Μ. κτλ. Ταῦτα ἀπήντησεν ἡ Σύνοδος κατὰ τὴν 19 Φεβρουαρίου (1836). Ἡ δὲ Γραμματεία ἐσιώπησεν· ἀλλ' ἡ Σύνοδος καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἔτεσι (1838 Μαρτ. 15 καὶ 1839 Ἰουνίου 28) οὐ διέλιπεν ἐξαιτουμένη τὴν διατήρησιν τῆς ἱερᾶς ἐκείνης μονῆς· καὶ πάλιν ἐσιώπησεν ἡ Γραμματεία ! Αἱ δὲ γεραραὶ τῆς μονῆς ἐκείνης μονάστριαι, πολλὴν παρηγορίαν ἐκ τῆς φανείσης συνοδικῆς προστασίας λαβοῦσαι, ζῶσιν ὁσίως συνηγμέναι καὶ νῦν

μοναχῶν δαπανώμενα δύστηνα μηνιαῖα ! Ποῖον δὲ λέγει ἠ θ ι κ ὸ ν κέρδος ; ἆρά γε τὴν διόρθωσιν τοῦ ἤθους αὐτῶν τῶν ὠμότατα δεδιωγμένων μοναστριῶν, ἃς ὠμολόγησεν ἀνωτέρω ἀ ν ε π ι λ ή π τ ο υ δ ι α γ ω γ ῆ ς ; ἢ τὴν ἐκ τῆς ἱερουσυλίας ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν πολλῶν διαστροφὴν καὶ τοὺς κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, οὓς ἀνακηρύττει, γ ο γ γ υ σ μ ο ὺ ς καὶ στεναγμούς, καὶ τὴν κοινὴν ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ ;

(α) Τῆς παρελθούσης περιόδου ἡ Σύνοδος εἶχε γνωμοδοτήσει περὶ τοῦ κατὰ τὴν Πελοπόννησον μοναστηρίου τῆς Πεπελενίσσης, ἵνα τοῦτο διατηρηθῇ ἀντὶ τοῦ τῆς Λουκοῦς, ὅπερ ὁρισθὲν ὑπὸ τοῦ Διατάγματος οὐ συγέστη. βλ. σελ. 264.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐμβατίσιον.

τόπον Ἐπισκόπου, καὶ τοῦτο λέγεται ἐμβατίκιον, διηρημένον εἰς τὴν διὰ βίου καὶ τὴν κατ' ἔτος ἀγοράν. Παρεκτὸς τῆς ἀπὸ τῶν λειτουργιῶν του προσόδου ὁ ἐφημέριος ἔχει καὶ ἄλλα διάφορα εἰσοδήματα, τυχηρὰ ὡσαύτως καὶ ἐξηρτημένα ὅλως διόλου ἀπὸ τὴν προαίρεσιν τῶν ἐνοριτῶν του.

Ἀλλὰ μ' ὅλον ὅτι ὁ Ἕλλην, προσκείμενος ὅλως εἰς τὴν θρησκείαν του, εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὁποίας εὗρισκε τὴν μόνην τῶν δεινῶν του παρηγορίαν, δὲν ἐπιχειρίζεται ἔργον, πρὶν λάβῃ τὴν εὐλογίαν τοῦ ἱερέως του, τὴν ὁποίαν ὁ κοινὸς λαὸς θεωρεῖ, παρεκτὸς τούτου, καὶ ὡς ἰατρικὸν εἰς τὰς νόσους του, τὰ εἰσοδήματα τῶν ἐφημερίων μόλις ἐπαρκοῦν πρὸς διατροφήν των· καὶ τούτων ὅμως τῶν εἰσοδημάτων δὲν ἔχουν μετοχὴν οἱ διάκονοι, ὡς ἐπέχοντες ὑπηρετικὴν μόνον τάξιν ἐντὸς τοῦ βήματος· καὶ διὰ τοῦτο οἱ πλεῖστοι τῶν ἐγγάμων τοῦ Κλήρου δὲν μένουν εἰς τὴν τάξιν τοῦ διακόνου, ἀλλά, χειροτονούμενοι τὴν μίαν ἡμέραν διάκονοι, προχειρίζονται τὴν ἐφεξῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς πρεσβυτέρους, καὶ τοιουτοτρόπως λαμβάνοντες τὴν δύναμιν τοῦ ἱερουργεῖν, ἔχουν ἑπομένως καὶ πόρον τῶν πρὸς ζωάρκειαν. Ἀλλ' εἰς τὴν Χίον καὶ μερικὰ ἄλλα μέρη ὑπῆρχον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ὑπάρχουν μέχρι τῆς σήμερον ἔγγαμοι διάκονοι, διαμένοντες εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἐπὶ πολὺ ἢ καὶ ἐφ' ὅρου ζωῆς των.

Ἀριθμὸς ἱερέων.

Διὰ τὸ ἀδιόριστον τῶν ἐνοριῶν εἶναι καὶ αἱ ἐφημερίαι τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ ἀριθμὸς ἑπομένως τῶν ἐφημερευόντων ἀπροσδιόριστος· ὅθεν πολλὰ τῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ Στερεᾶς Ἑλλάδος χωρίων, στεροῦνται ἱερέως, εἴτε διότι οἱ ἱερεῖς των ἐθυσιάσθησαν εἰς τὸν πόλεμον, εἴτε διότι κατέστησαν ἀνεπιτήδειοι πρὸς ἱερουργίαν κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, ἐν ᾧ εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν Ἄνδρον, εἶναι πλῆθος ἱερομόναχοι, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ εἰς τὰς ἐνορίας διατριβὴ δὲν συμβιβάζεται μὲ τῶν Ἑλλήνων τὰ ἤθη 17,945 οἰκογένειαι, αἱ συγκροτοῦσαι κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1829 γενομένην καταμέτρησιν τὸν ἀριθμὸν τῶν αὐτοχθόνων νησιωτῶν τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, ἔχουν 502 Ἐκκλησίας καὶ 630 ἱερεῖς, ἐκτὸς πολλῶν παροίκων ἱερέων καὶ ἱερομονάχων· ὥστε εἰς 28 οἰκογενείας ἀναλογεῖ εἷς ἱερεύς. Ἄλλη αἰτία τῆς τοιαύτης δυσαναλογίας εἶναι ἡ παράδοξος θέσις τῶν χωρίων τῆς Ἑλλάδος· ἑπτά, τρία πολλάκις ὀσπήτια συγκροτοῦν χωρίον, ἔχουν ἑπομένως ἐκκλησίαν καὶ θέλουν ἱερέα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὀλιγώτεροι τῶν πεντήκοντα οἰκογενειῶν ἢ τριά-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ος μος Πανᾶς, ἀνὴρ ἕλλην καὶ φιλόπατρις, μέλλει κατ' αὐτὰς νὰ ἐκπλεύσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἂν ἐγκρίνῃ ἡ Διοίκησις, νὰ δοθῇ τὸ βάρος αὐτὸ εἰς τὴν ἐξοχότητά του, εἰς τὴν ἐπιστροφήν του νὰ φέρῃ μέρος τοῦ ἁγίου Μύρου ἀπὸ τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν. Μένω κτλ. Τῇ 25 Ὀκτωβρ. 1824 ἐν Ναυπλίῳ.

Ὁ ὑπουργὸς τῆς Θρησκείας Ἀνδρούσης Ἰωσήφ.

Ἡ δὲ Διοίκησις εὐθέως ἀπεδέξατο τὸ πρόβλημα, καὶ ἐξέδωκε τὴν ἧς διαταγήν.

Περιόδ. γ. Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος.

Ἀριθ. 419. Τὸ Ἐκτελεστικὸν σῶμα.

Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Θρησκείας.

Ἀνέγνωσεν ἡ Διοίκησις τὴν ὑπ' ἀριθ. 80 ἀναφορὰν τοῦ Ὑπουργείου τούτου, δι' ἧς ἀναφέρει τὴν ἐνταῦθα ἔλλειψιν τοῦ ἁγίου Μύρου, καὶ τὸν τρόπον τῆς μετακομίσεως αὐτοῦ ἀπὸ τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν μεγάλην Ἐκκλησίαν. Ὅθεν καὶ διορίζεται νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀναφερόμενον Γεράσιμον Πανᾶν τὰς περὶ τούτου ἀναγκαίας ὁδηγίας ἐγγράφως, διὰ νὰ μετακομίσῃ αὐτὸ ἐνταῦθα ὡς ἀναγκαῖον. Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 23 Ὀκτωβρ. 1824.

Οἱ ἐπιτροπικῶς.

Ἀσημάκης Φωτήλας. Ἀναγνώστης Σπηλιωτάκης. Ἰωάννης Κωλέττης.

Ὁ προσωρ. Γεν. Γραμματεὺς Π. Γ. Ῥόδιος.

Καὶ ἔδωκεν ὁ Ἀνδρούσης ἔγγραφον παραγγελίαν πρὸς τὸν Γεράσιμον Πανᾶν.

§. ζ. Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν γράφει καὶ τὸ Ἐκτελεστικὸν πρὸς τὸν μινίστρον τῆς Θρησκείας περὶ διαζεύξεώς τινος συνοικεσίου. Καὶ ὁ μινίστρος Ἰωσὴφ ἀπαντῶν πρὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν ἔγραψε τὰ ἑξῆς. « Χρέος τῶν ἀρχιερέων καὶ καθῆκον εἶναι καὶ τὸ νὰ θεωρῶσι τὰς μεταξὺ τῶν ἀνδρογύνων διαφοράς, καὶ κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους ἐσεβάσθησαν οἱ ἀοίδιμοι βασιλεῖς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοὺς ὁποίους ἐδέχθη σήμερον τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, εἰς αὐτοὺς ἀνήκει τὸ συζευγνύειν καὶ χωρίζειν ἀνδρόγυνα. Ἡ δὲ ὑπερτάτη διοίκησις ἔφορος οὖσα τῆς ὁρατῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τὸ (ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν) ὑπουργεῖον τοῦτο φρονεῖ, ὅτι καὶ τὰ νοητὰ θεμέλια της θέλει φυλάξει ἀσάλευτα, καθὼς καὶ οἱ ἀοίδιμοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως βασιλεῖς »· (ἐν Ναυπλίῳ τῇ 28 Ὀκτωβρ. 1824).

§. η. Ἐπειδὴ δὲ ἤδη τότε (τῷ 1824) διὰ τὰς περιστάσεις συνέδραμον πολλοὶ τῶν ὀρθοδόξων εἰς τὴν Σύρον, γράφουσί τινες ἐξ αὐτῶν ἀνα-

συνωμοσίας· καὶ δὴ περιτρέχοντες στρατιῶται χωροφύλακες μο-

τῶν ἐκ τοῦ κλήρου μεταβαίνει εἰς ἄλλην ἐπισκοπήν, καὶ διαμένει ἐν αὐτῇ διὰ παντὸς ἄνευ ἀπολυτηρίου ἐγγράφου τοῦ Ἐπισκόπου, εἰς ὃν πρότερον ὑπήγετο, οὐδὲ νὰ ἱεροπραγήσῃ, ἐὰν οὗτος ἦναι ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου, οὐδὲ ὅλως εἶναι δεκτὸς ὁ μὴ φέρων τοιοῦτο τακτικὸν ἔγγραφον τοῦ ἰδίου αὐτοῦ Ἐπισκόπου. Ἱερομόναχος ἢ ἱεροδιάκονος ἢ καὶ μοναχός, ἀνήκων εἰς μοναστήριον, περιφερόμενος τῇδε κακεῖσε, διατάττεται ὑπὸ τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ μοναστήριον αὐτοῦ· μὴ ἀνήκων δὲ εἰς μοναστήριον, διατάττεται νὰ ἐκλέξῃ ἓν πρὸς ἐγκαταβίωσίν του· ἐν ἀπειθείᾳ δὲ ἀποστέλλεται διὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς κατ' αἴτησιν τοῦ Ἐπισκόπου, ὁ μὲν εἰς ὃ ἀνήκει μοναστήριον, ὁ δὲ ἀνήκων εἴς τι μοναστήριον ἀποστέλλεται εἰς ἓν τῶν ὑπαρχόντων. Οὐδεὶς τῶν ἐκ τοῦ κλήρου δύναται νὰ περιφέρηται ἀπὸ κοινότητος εἰς κοινότητα ἐπαιτῶν λόγῳ ἐνδείας ἢ ἄλλης τινὸς αἰτίας· ὁ φωραθεὶς δὲ εἰς τοῦτο συλλαμβάνεται κατ' αἴτησιν τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου παρὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, καὶ τιμωρεῖται περιοριζόμενος ἐντὸς μοναστηρίου τοὐλάχιστον τρεῖς μῆνας. Κληρικὸς προσκαλούμενος δὶς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου ἵνα παρουσιασθῇ πρὸς αὐτὸν, ἐὰν ἀπειθήσῃ, καταδικάζεται, εἰ μὲν εἶναι πρεσβύτερος ἢ διάκονος, εἰς ἀργίαν ἀπὸ 2 μέχρις 6 μηνῶν, εἰ δὲ μοναχὸς εἰς μετατόπισιν εἰς ἄλλο μοναστήριον τὸν αὐτὸν χρόνον κατ' αἴτησιν τοῦ Ἐπισκόπου πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀρχήν.

Ἄρθρον ΙΖ'. Οἱ κληρικοὶ δὲν ἐμπλέκονται εἰς πολιτικὰ πράγματα, οὐδὲ ψηφοφοροῦσιν εἰς ἐκλογὰς βουλευτικὰς ἢ δημοτικάς, ἢ εἰς ἄλλας ὁμοίου εἴδους, οὐδὲ ψηφοφοροῦνται, οὐδὲ ὑπογράφουσιν ὡς μάρτυρες εἰς προικοσύμφωνα ἢ ἄλλου εἴδους συναλλάγματα. Οἱ κληρικοὶ δὲν προσκαλοῦνται οὔτε διορίζονται εἰς ἐκτιμήσεις καὶ ἀποκοπὰς χωραφίων καὶ καρπῶν, ἐπιστασίας ἀλωνίων καὶ ἄλλων ἐν γένει ὁμοίων ἀντικειμένων. Οὐδὲ ὑπόκεινται εἰς βάρη δημοτικά, οἷον καταλύματα στρατιωτῶν, ἀγγαρίαν ζώων, προσωπικὰς ἐργασίας, ἐράνους καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἄρθρον ΙΗ'. Ὁ ἐπίσκοπος ὀφείλει νὰ περιοδεύῃ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν ἐπισκοπήν του πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ποιμαντορικῶν αὐτοῦ καθηκόντων. Πᾶσα δὲ κοινότης, εἰς ἣν προσέρχεται, ὀφείλει νὰ παρέχῃ αὐτῷ τὰ ἀναγκαῖα εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς αὐτοῦ θεράποντας κτήνη καὶ τὸ κατάλυμα.

Ἄρθρον ΙΘ'. Οἱ ἐπίσκοποι ἀντὶ τῶν ὧν ἐλάμβανον μέχρι τοῦδε κανονικῶν ἐτησίων δικαιωμάτων ἐκ τῶν χριστιανῶν καὶ τῶν ἱερέων ἑκάστης ἐπισκοπῆς, καταργουμένων ἤδη, θέλουν λαμβάνει ἐκ τῶν προσόδων τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας κατὰ μῆνα δραχ.... ἔτι δὲ καὶ διὰ πᾶσαν ἄδειαν γάμου ἄνευ διαστολῆς ά, β', γ', δραχ.... δι' ἔκδοσιν διαζυγίου δραχ.... δι' ἔκδοσιν ἐπιτιμίου ἀορίστου καὶ ἀνωνύμου δραχ... Ἔτι δὲ λαμβάνουσιν, ὡς καὶ μέχρι τοῦδε, τὰ δι' ἑκάστην ἰδιωτικὴν ἱεροπραξίαν τυχηρὰ αὐτῶν δικαιώματα.

Ἄρθρον Κ'. Πᾶσα προεκδεδομένη διάταξις ἀντιβαίνουσα εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ παρόντος νόμου ὑπάρχει ἄκυρος.

Ἄρθρον ΚΑ'. Τὰ περὶ τῶν εὐαγῶν καταστημάτων τῶν διατηρουμένων

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐπιτελοῦσιν ἀκριβῶς ταῦτα, καθὼς καὶ πάσας τὰς ἱερὰς τελετάς, καὶ λαμβάνουσιν ὅ,τι αὐτοπροαιρέτως προσφέρεται εἰς αὐτούς, μὴ ἀπαγορευόμενον ἄλλως ῥητῶς· ὁ δὲ Ἐπίσκοπος, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνατίθεται ὅλη ἡ φροντίς, ἡ ἐπιμέλεια καὶ ἐφορεία καὶ τῶν χριστιανῶν ὅλων καὶ τοῦ Κλήρου, ἰδιαιτέρως τῆς Ἐπισκοπῆς, ὀφείλει κατὰ πᾶν τοὐλάχιστον ἔτος νὰ περιοδεύῃ ὅλην τὴν ὑπὸ τὴν διοίκησίν του Ἐπισκοπήν, ἀλλ ὄχι εἰς ἐπίδειξιν, ὄχι εἰς ἀργυρολογίαν ἢ τρυφήν, ἀλλ' ἀποστολικῶς κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ Κυρίου, εἰς ἐξέτασιν καὶ γνῶσιν τῆς καταστάσεως τῶν χριστιανῶν καὶ τῶν κληρικῶν ἰδιαιτέρως, διδάσκων, νουθετῶν, συμβουλεύων, ἐποικοδομῶν εἰς τὴν ἐπὶ τὰ καλὰ προκοπὴν κλ. ἰδιαιτέραν προσοχὴν ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὁ Ἐπίσκοπος καὶ εἰς τὰ ὑπὸ τὴν διοίκησίν του μοναστήρια, καὶ τοὺς εἰς αὐτὰ διάγοντας μοναχούς, καὶ οὔτε ἡγούμενος ἐκλέγεται, οὔτε μοναχὸς κείρεται παρὰ τὴν ἄδειαν αὐτοῦ.

Τὴν ἐφορείαν δὲ τῶν μοναχῶν καὶ μοναστηρίων δίδουσιν εἰς τὸν ἐπίσκοπον καὶ οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Κανόνες· ἐὰν δὲ ἐπὶ τῆς προλαβούσης καταστάσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κλήρου οἱ ἐπίσκοποι, οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι παρημέλουν τὰ καθήκοντά των, εἰς τὸ ἑξῆς ὑποχρεοῦνται νὰ ἐκπληρῶσιν αὐτὰ ἀκριβῶς, καὶ νὰ μὴ πράττωσιν μηδὲν παρὰ ταῦτα, ἢ ὅ,τι ἀντιβαίνει εἰς αὐτά, ἢ δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὸν ὁποῖον φέρουσιν εἰς τὴν Κοινωνίαν χαρακτῆρα· καὶ ἡ Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ εἰς τοῦτο.

Εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ κλήρου διωρίσαμεν ἐν συντόμῳ καὶ τὰ ἰδιαίτερα καθήκοντα καὶ χρέη τόσον τῶν περὶ τὸν Ἐπίσκοπον, ὅσον καὶ τῶν περὶ τὴν Ἐπισκοπὴν ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωμάτων, κριθέντος καὶ τούτου ἀναγκαίου.

Ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαίαν τὴν εἰς Κοινότητας διαίρεσιν τῆς ὅλης Ἐπισκοπῆς· διότι οὕτως ἡ ἐκκλησιαστικὴ διαίρεσις γίνεται εὐκολωτέρα καὶ ταχτικωτέρα· ἡ δὲ διαίρεσις αὕτη ἠμπορεῖ νὰ συμπίπτῃ τῇ εἰς δήμους πολιτικῇ διαιρέσει, ἐὰν οἱ δῆμοι ἔχωσιν ἱκανὴν περιφέρειαν· ἐὰν δὲ ἀποτελῇ ἕκαστον χωρίον ἕνα δῆμον, τότε ἡ Ἐκκλησιαστικὴ κοινότης θέλει ἔχει ἔκτασιν μεγαλητέραν. Ἐφ' ἑκάστης δὲ κοινότητος ἐπεσήσαμεν ἕνα τῶν ἱκανωτέρων καὶ ἀξιωτέρων πρεσβυτέρων, ὅστις δύναται νὰ φέρῃ καὶ τὸν τίτλον τοῦ πρεσβυτέρου τῆς Κοινότητος, καὶ αὐτὸς ἐφορεύει ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν κληρικῶν τῶν χωρίων, καί, ὡς ἐπίτροπος τοῦ Ἐπισκόπου, ἐπιτελεῖ ὅσα ἤθελεν ἀναθέσει εἰς αὐτὸν οὗτος·

τῶν ἱερέων, ὡς ἀπηγορευμένην ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ὤμοσαν δὲ μόνον ἐνώπιον τῆς Γραμματείας οἱ τέσσαρες τῶν ἐκλεχθέντων ἱεροκηρύκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς τὸ ἔργον (α)· ὁ δὲ σεβάσμιος Ἠλίας, «Ἀλλ' ἔγωγε (ἀπεκρίθη ἁπλοϊκῶς) ἀνώμοτος καὶ πιστῶς (τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι) μέχρι σήμερον ἐκήρυξα τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ παρὰ τοῖς ἐμοῖς (κατὰ τὴν Πάρον), κηρύξω δὲ καὶ πρὸς ἄλλους ἀδελφούς, ἐπειδὴ κελεύομαι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας· ὅρκον δὲ φοβοῦμαι ὀμόσαι διὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, ἐν ᾧ ἀναγινώσκω τὸ «Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως»! Ἐπειδὴ δὲ ἀνένευσεν ἡ ἐξουσία δίχως ὅρκου τοῦτον ἀποδέξασθαι, παρητήθη τῆς ἐκλογῆς ὁ Ἠλίας, καὶ πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ φροντιστήριον (β).

(α) Ἡ πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς συγατικὴ τῶν ἱεροκηρύκων τούτων ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου καὶ αἱ πρὸς τοὺς Ἱεροκήρυκας Ὁδηγίαι αὐτῆς ἐκδέδονται ἐν τῷ Αἱ ἀναγκαιότ. Ἐγκύκλ. σελ. 107. Σημ. Ἐκδ.

(β) Καὶ ἕτερον ἔπραξεν ἡ ἱερὰ Σύνοδος αὕτη ἄξιον τῆς ἑαυτῆς κλήσεως ἔργον. Ἦν γὰρ ἤδη τῷ 1837 Ἀθήνησιν ἐκδεδομένον ὑπὸ τοῦ Κυκλάδων Ἀνθίμου τοῦ Κομνηνοῦ στιχηρὸν βιβλίον, ἐπιγραφόμενον «Ὀρθόδοξος διδασκαλία» (βλ. ὄπισθ. σελ. 15). Τούτου τὴν πρὸς τὸ ὀρθόδοξον φρόνημα ἀλλοτριότητα κατέδειξε διὰ μακρῶν ὁ ἀοίδιμος ἡμῶν Πατὴρ ἐν τῷ Θεατῇ (βλ. τῶν Σωζομένων τῶνδε Τόμ. Α. σελ. 533—545). Καὶ τοίνυν ἡ Σύνοδος ἐκπληροῦσα καθῆκον ἱερὸν ἀναλαμβάνει τὴν τοῦ βιβλιδαρίου κατάκρισιν. Καὶ δὴ τῇ 17 Μαρτίου 1839 (Ἀριθμ. 7678) γράφουσα πρὸς τὸν Κυκλάδων ὑποδεικνύει μὲν αὐτῷ τινα τῶν ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ διδασκαλίᾳ πολλῶν ἁμαρτημάτων, ἀποφαίνεται δ' ὅτι «ἐπειδὴ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίον εἶναι ἐναντίον πρός τε τὰ ἱερὰ δόγματα τῆς ἁμωμήτου ἡμῶν πίστεως καὶ τὰ παρὰ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας πρεσβευόμενα, καὶ ὅλως ἡμαρτημένον καὶ ἀπᾴδον πρὸς τὴν περὶ ὀρθοδόξου διδασκαλίας ἐπαγγελίαν, διὰ ταῦτα κατακρίνει καὶ ἀποδοκιμάζει αὐτὸ ἐκκλησιαστικῶς. Ὅθεν Σᾶς γνωστοποιεῖ καὶ περιμένει ἀπὸ τοῦδε τὴν ἐπὶ τῶν ἡμαρτημένων καὶ ἐσφαλμένων ὡς πρὸς τοῦτο μεταμέλειαν καὶ γνωσιμαχίαν, καὶ τὴν κατὰ τὰ παρὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὁριζόμενα ἀπόπτυσιν αὐτῶν» κτλ. Ὁ δὲ Ἄνθιμος λίαν τεταπεινωμένος καὶ ἐπτοημένος ἀποκρινόμενος (τῇ 1 Ἀπριλίου) «Εἴθε, εὔχεται, ἡ ἱερὰ Σύνοδος νὰ ἤθελε κάμῃ αὐτὰς ταύτας τὰς παρατηρήσεις ἀπ' ἀρχῆς, ὅταν ἐπαρουσίασα αὐτὸ πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸ τοῦ τύπου καὶ μετὰ τὸν τύπον»· ἀποβάλλων δὲ καὶ ἀναθεματίζων καὶ κατακρίνων καὶ ἀποδοκιμάζων, ὅσα καὶ ἡ Σύνοδος, ἐξαιτεῖται συγχώρησιν καὶ συγγνώμην τῶν ἀκουσίως ἡμαρτημένων αὐτῷ· παρακαλῶν δ' ἔτι τὴν Σύνοδον ἵνα ἐξοβελίσασα καὶ διορθώσασα κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῇ ἀποστείλῃ αὐτῷ διωρθωμένον ἀντίτυπον, ὑπισχνεῖται α) μεταβαλεῖν τὸ βιβλίον εἰς τὸ πεζὸν φράσει ἁρμοζούσῃ πρὸς τὰ περιεχόμενα, καὶ δικαιῶσαι μετανοῶν ἐν τῷ προλόγῳ τὰς τῆς Συνόδου ἐπικρίσεις, κατακρίνας τε τὰ ἡμαρτημένα καὶ συγγνώμην παν-δήμως ἐξαιτησάμενος, ὑποβαλεῖν δ' αὐτὸ οὕτως ἔχον ὑπ' ὄψιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

δου ὁ ἀρχιμανδρίτης Ζαχαρίας Μαθᾶς. Καὶ τῇ 20 Δεκεμβρίου ἐξέδωκε νέαν ἡ Σύνοδος ἐγκύκλιον ἐπαναλαμβάνουσαν τὴν ὄπισθεν (σελ. 281) μνημονευθεῖσαν ἱλαροτραγῳδίαν, παραινοῦσα δηλαδὴ τοὺς ἀρχιερεῖς πῶς δεῖ γράφειν πρὸς τὴν Σύνοδον, ἐν ἡμικλάστῳ δηλονότι καθαρῷ χάρτῃ καὶ ὁμοιομόρφῳ πάντοτε πρὸς τὸ χαρτόσημον, δεξιά, μετά τε τῶν τοῦ πρωτοκόλλου ἀριθμῶν, τῆς προσηκούσης ἐπιγραφῆς καὶ περιλήψεως, περὶ μιᾶς καὶ μόνης ὑποθέσεως καὶ μετὰ ὑπογραφῆς εὐπειθέστατος καὶ τὰ ὅμοια (α). Καὶ τοσαῦτα μὲν οὖν καὶ τοιαῦτα τὰ ὑπὸ τῆς πρώτης Συνόδου ἐν τῇ κατὰ τὸ Βασίλειον Ἐκκλησίᾳ πραχθέντα μέχρι τέλους τοῦ 1852 ἐνιαυτοῦ.

§. κδ. Ἐκ δὲ τῶν ἐν τῷ παρόντι Β΄. Τμήματι ἐξιστορηθέντων ἄξια σημειώσεως φαίνονται μάλιστα τὰ ἑξῆς πορίσματα.

Α) Ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου Κυβερνήτου ἀλλόφυλος καὶ ἀλλόδοξος δυναστεία ἐπελθοῦσα εἰς τὴν ὑπὸ ἐμφυλίων στάσεων κατεσπαραγμένην Ἑλλάδα, οὐκ ἠθέλησε τὰ ὀφειλόμενα κατορθῶσαι· ἀλλὰ πολιτικῇ πεπλανημένῃ κατακολουθοῦσα ἐπεζήτει πάσῃ μηχανῇ, ὅπως ἐξασθενώσασα τὴν πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν ἔμφυτον ῥοπὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ μικρὸν ἀποσβέσασα τὸν θρησκευτικὸν αὐτῶν ζῆλον καταστήσῃ τὴν Ἑλλάδα δεκτικὴν δυτικωτέρων φρονημάτων οὐ μόνον πολιτικῶν, ἀλλὰ καὶ θρησκευτικῶν· καὶ ἐπὶ τούτῳ συχνοὺς εἰσηκόντιζεν εἰς αὐτὴν νόμους νέους, ἄλλας τ᾽ ἔχοντας τοὺς πλείστους κακίας, καὶ ἄντικρυς ἀντιπνέοντας πρὸς τὰ πάτρια νόμιμα, καί περ πανδήμως ὑποσχομένη πᾶσι τοῖς Ἕλλησι σέβας καὶ προστασίαν τῶν τῆς θρησκείας. Ὅθεν 1) δεσμεύει τὸν κλῆρον ἐπιθεῖσα κεφαλὴν καὶ τῆς Ἐκκλησίας τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν (σελ. 97)· ἵνα δὲ καὶ οἱ ἐργάται τοῦ ἀμπελῶνος συνεργήσωσιν εἰς καθαίρεσιν τοῦ φραγμοῦ καὶ καθιέρωσιν τῶν ἀνιέρων αὐτῆς βουλευμάτων, καθιδρύει Ἐπταμελῆ ἐπιτροπὴν (ἐν ᾗ ἔταξε δύω μόνους ἀρχιερεῖς πρόσφυγας καὶ ἕνα ἱερομόναχον, οὗ τὸ περὶ Ἐκκλησίας φρόνημα ἦν ἤδη αὐτῇ γνωστὸν (σελ. 162), καὶ τέσσαρας ἄλλους λαϊκοὺς) πρὸς σύνταξιν Ἐκκλησιαστικοῦ κανονισμοῦ κατὰ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς Ἀντιβασιλείας· καὶ μετὰ μικρὸν συγκαλεῖ τοὺς ἐν τῷ Βασιλείῳ ἀρχιερεῖς, οὐχὶ μόνους οὐδὲ πάντας τοὺς κανονικοὺς καὶ οἷς προσῆκεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολυπληθεῖς ἐπήλυδας, καὶ τούτους κομματηδὸν προσελαυνομένους, καὶ ὑποκλέπτει παρ᾽ αὐτῶν δολίως τὴν συγ-

(α) Βλ. Αἱ ἀναγκαιότ. Ἐγκύκλ. Ἐπιστολ. σελ. 256.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Γραμματέως Ἡμῶν 28 Αὐγούστου (9 Σεπτεμβρίου) 1833, περὶ φορολογίας καὶ μισθώσεως τῶν μοναστηριακῶν, διατάττομεν.

1. Κατὰ τὴν ἀναφορὰν τῆς Συνόδου, ὅλα τὰ ἐγκαταλελειμμένα καὶ ἔρημα μοναστήρια καὶ μοναστηριακὰ κτήματα θέλουν εἰσοδεύεσθαι ἀπὸ τοῦ νῦν διὰ τῶν Γενικῶν Ἐφόρων εἰς λογαριασμὸν τοῦ δημοσίου καὶ πρὸς τὴν σκοπουμένην βελτίωσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Παιδείας.

2. Ὑπὸ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπάγονται καὶ τὰ ἐν τῷ ὑπὸ γράμμα Β. καταλόγῳ τῆς Συνόδου σημειούμενα μοναστήρια, ἐν οἷς ὀλίγοι τινὲς μονάζουν ἀκόμη καὶ νῦν, ὄχι πλέον τῶν 6 μοναχῶν, ἀφ' οὗ οὗτοι μετατεθῶσιν εἰς ἄλλα μοναστήρια.

3. Πρὸς τοῦτο θέλουν προσκληθῆ οἱ Νομάρχαι νὰ ἀναφέρωσιν εἰς ποῖον τῶν διατηρουμένων Μοναστηρίων ἐπιθυμοῦν νὰ μετατεθοῦν οἱ μοναχοὶ οὗτοι· καὶ κατὰ τὴν ἀναφορὰν τούτων ἡ Γραμματεία συνενοηθεῖσα μετὰ τῆς Συνόδου θέλει ἐνεργήσει, ὅσον ἔνεστι τάχιον καὶ καταλληλότερον, τὴν ποθουμένην ἑνὸς ἑκάστου μετάθεσιν.

4. Ὅλων τούτων τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων καὶ τῶν αὐτοῖς προσανηκόντων δικαιωμάτων καὶ κινητῶν θέλουν ἐκτεθῆ καὶ διευθυνθῆ εἰς τὴν Γραμματείαν ἀκριβεῖς περιγραφικοὶ κατάλογοι, μετὰ περιληπτικῶν ἀναφορῶν περὶ τῆς ἐπωφελεστέρας χρήσεώς των, ἀλλ' ἄνευ τινὸς ἀναβολῆς πρέπει νὰ διαταχθῆ ἡ ἀπόπειρα τῆς ἐπὶ ὡρισμένῳ χρόνῳ μισθώσεως περὶ (:) τὴν διαρρήδην ἐπιφύλαξιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀνωτάτης ἐγκρίσεως, πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ὁποίας πρέπει νὰ τεθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ ἀπὸ τὰς ὑπαλλήλους Ἀρχὰς γενόμεναι διαπραγματεύσεις.

5. Αἱ περὶ τῆς μισθώσεως αὐτῆς συνθέσεις θέλουν ἀφεθῆ κατ' ἀνάγκην εἰς τὰς ἐξωτερικὰς Ἀρχὰς (τοὺς Νομάρχας), ἐπειδὴ οὔτε τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν τῶν πραγμάτων τούτων, οὔτε αἱ τοπικαὶ σχέσεις εἶναι ἀκριβῶς γνωστά, οὐδ' ἐκ τῶν προκειμένων πρακτικῶν δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθοῦν· ἀλλ' ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ παραμεληθῆ ἡ διὰ σχετικῶν ἀξιοχρέων ἐγγυήσεων ἐκ μέρους τῶν μισθωτῶν ἐξασφάλισις τοῦ δημοσίου, καθόσον οἱ μισθωταὶ οὗτοι δὲν εἶναι ἱκανῶς γνωστοὶ μ' ὅλα τὰ δικανικὰ χαρακτηριστικὰ ἐφωδιασμένα ὑποκείμενα.

6. Ὡς πρὸς τὴν μίσθωσιν τῶν μοναστηρίων (ὑπὸ ἀριθ. 2), ἐν οἷς μονάζουσι κατὰ τὸ παρὸν ὀλίγοι τινὲς ἀκόμη μοναχοί, θέλουν προτιμηθῆ αὐτοὶ οὗτοι ὡς μισθωταί, καὶ ἀφεθῆ ὡς τοιοῦτοι εἰς τὴν κάρπω-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς τὰς ὑπογραφὰς τῆς σειρᾶς, καθ' ἣν ἔτυχον ὑπογράψαντες οἱ ἅγιοι Ἀρχιερεῖς.

Συνεχὲς Πρωτόκολλον περὶ τῆς γνώμης τῶν ἐν Ἑλλάδι Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων, ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν σύστασιν Συνόδου διαρκοῦς.

Σήμερον, τῇ 15 Ἰουλίου, περὶ τὰς δέκα πρὸ τῆς μεσημβρίας, συνῆλθον οἱ κατωτέρω ὑπογεγραμμένοι Ἀρχιερεῖς ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς διὰ τοῦ ἀπὸ 13 τοῦ π. μηνὸς Β. Διατάγματος πρὸς διεύθυνσιν τῶν συνδιαλέξεων μετὰ τῶν συγκεκλημένων καὶ προσκεκλημένων Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων τοῦ Κράτους, διορισθείσης ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ἐκ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας Κ. Σ. Τρικούπη, καὶ τῶν ὑπουργικῶν Συμβούλων τῆς αὐτῆς Γραμματείας Κων. Δ. Σχινᾶ καὶ Σκαρλ. Δ. Βυζαντίου.

Εἰς τοὺς ἐμφανισθέντας ἐκοινοποιήθη καὶ ἀνεπτύχθη ἀποχρώντως ὁ σκοπὸς τῆς συγκαλέσεως καὶ προσκλήσεώς των πρῶτον μὲν παρὰ τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Κ. Σ. Τρικούπη, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ παρὰ τῶν δύο ὑπουργικῶν Συμβούλων, « ὅτι δηλ. ἡ Κυβέρνησις ἔχει κατὰ » νοῦν νὰ βελτιώσῃ καθ' ὅλους τοὺς λόγους τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλ- » ληνικῆς Ἐκκλησίας, καὶ νὰ τὴν ἀσφαλίσῃ διὰ πάντα· ὅτι ἡ Κυβέρ- » νησις προσπαθεῖ πρὸ πάντων νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλη- » σίαν εἰς τὴν ἀφεύκτως ἀναγκαίαν ἐξωτερικὴν ἀξιοπρέπειαν, τὴν » ὁποίαν εἶχε κατὰ τοὺς πρὸ τῆς καταχτήσεως χρόνους, καὶ τὴν » ὁποίαν πρέπει νὰ ἐπαναλάβῃ αὕτη πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἰδίας θρη- » σκείας, καὶ ὅτι τὰ κυριώτερα μέσα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου » τούτου σκοποῦ εἶναι τὰ δύω ταῦτα· 1) ἡ ἐπίσημος καὶ ὁριστικὴ » διακήρυξις τῆς πραγματικῶς ἤδη ὑπαρχούσης ἀνεξαρτησίας τῆς » Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ πάσης ξένης ἐξουσίας, καθ' ὅσον ἀποβλέ- » πει τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς θέσιν (φυλαττομένης ἀπαραχαράκτου τῆς » Δογματικῆς ἑνότητος κατὰ τὰ παρὰ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ » Ἀνατολικοῦ Δόγματος ἀνέκαθεν πρεσβευόμενα)· 2) ἡ σύστασις διαρ- » κοῦς Συνόδου, διοριζομένης παρὰ τοῦ Βασιλέως, καὶ θεωρουμένης » ὡς ὑπερτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς » Ῥωσσικῆς Ἐκκλησίας. Ἂν δὲ καὶ ἡ ἀπὸ 15 (27) Μαρτίου πρὸς ἐξ- » ακρίβωσιν τῆς καταστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας διορισθεῖσα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

2) Ἡ ἱερὰ Σύνοδος θέλει προσδιορίσει τὰ διατηρηθησόμενα μοναστήρια, τὰ ὁποῖα θέλουν γνωστοποιηθῆ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως δι' ἰδιαιτέρου Διατάγματος.

3) Ἕκαστον γυναικεῖον μοναστήριον θέλει περιέχει τριάκοντα τοὐλάχιστον μοναχάς. Ἂν εἷς ἓν τῶν κατὰ τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 διατηρηθησομένων δὲν εὑρίσκεται ὁ εἰρημένος ἀριθμός, τὸ μοναστήριον τοῦτο διαλύεται, καὶ μεταβαίνουσιν αἱ μοναχαὶ εἰς τ' ἄλλα δύο.

4) Αἱ μὴ ὑπερβαίνουσαι τὰ 40 ἔτη τῆς ἡλικίας των μοναχαὶ θέλουν προσκληθῆ παρὰ τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου νὰ παραιτήσωσι τὴν μοναστικὴν ζωήν, καὶ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸν κόσμον. Τὸν Ἐπίσκοπον θέλει ἐπιφορτίσει ἡ Σύνοδος νὰ κοινοποιήσῃ πρὸς αὐτὰς ἐν ὀνόματί της, ὅτι δύνανται νὰ πράξωσι τοῦτο ἀκαταχρίτως. Ἀλλ' ἄν τις αὐτῶν, οὖσα ὁμολογουμένως ἀμέμπτου διαγωγῆς, ἔχῃ κλίσιν ἰδιαιτέραν πρὸς τὸν μοναστικὸν βίον, θέλει λαμβάνει παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου τὴν ἄδειαν νὰ μεταβαίνῃ εἰς ἓν τῶν διατηρουμένων μοναστηρίων.

5) Μοναχαὶ ἔχουσαι ἡλικίαν ὑπὲρ τὰ 40 ἔτη, εἶναι ἐλεύθεραι ἢ νὰ παύσωσι μονάζουσαι, ἢ νὰ μεταβῶσιν εἰς ἓν τῶν διατηρουμένων Μοναστηρίων. Τὴν περὶ τούτου ἀπόφασίν των θέλουν ἐμφανίσει ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὸν κατὰ τόπον Ἐπίσκοπον (α). Ταῖς δίδεται δὲ διορία ἓξ μηνῶν διὰ τὴν εἰς τὰ διατηρηθησόμενα μοναστήρια μετάβασίν των.

6) Τὰ πρὸς παραδοχὴν τῶν μοναζουσῶν εἰς τὰ μοναστήρια, τὰ περὶ τοῦ βίου αὐτῶν καὶ τῆς ἐσωτερικῆς πειθαρχίας καὶ τάξεως, θέλει κανονίσει ἡ Σύνοδος κατὰ τὰ ἀνέκαθεν περὶ μοναστηρίων παραδεδεγμένα. Ἰδίως ὑποχρεοῦνται αἱ μοναχαὶ 1) νὰ ἐνασχολῶνται εἰς γυναικεῖα ἐργόχειρα· 2) νὰ δέχωνται καὶ περιθάλπωσι τοὺς παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰ μοναστήρια στελλομένους πτω-

(α) Ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ τῆς Συνόδου τῇ πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους τοῦ Κράτους (ιε Ἰουνίου, 1834) τὸ ἀνωτέρω «ἄνευ ἀναβολῆς» διωρίσθη «εἰς τεσσαρακονθήμερον προθεσμίαν». «Μετὰ δὲ ταῦτα (προστίθησιν ἡ Σύνοδος) αἱ μὴ ἐμφανίσασαι τὴν ἀπόφασίν των ἔσονται ἀπαράδεκτοι».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κανόνων τε καὶ Νόμων, τοὺς ὁποίους ἀδιστάκτως πρεσβεύομεν ἐγώ τε καὶ οἱ ὁμογενεῖς μου, καὶ διὰ τὴν πλήρη ἰσχὺν καὶ τὸ στήριγμα τῶν ὁποίων αὐτοί τε καὶ ἐγὼ ἐν ὅλῳ τῷ διαστήματι τῆς τελευταίας ἐπαναστάσεως ἐμογήσαμεν καὶ ὑπέστημεν ἀπείρους θλίψεις καὶ ἀγωνίας, θαῤῥῶ νὰ ἐπικαλεσθῶ θερμότατα τὴν Βασ. δικαιοσύνην της, ἥτις δύναται μόνη νὰ μὲ ἐξάξῃ ἐκ τῆς σκληρᾶς ἀνάγκης τοῦ νὰ προσκρούσω ὁπωσδήποτε εἰς τοὺς ῥηθέντας κανόνας τε καὶ νόμους τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἔθνους μου, ἀποδεχόμενος ἐπισκοπὴν παροικίας ἢ ἐπαρχίας, τὴν ὁποίαν οὔτε ἐζήτησα οὔτε σκοπὸν εἶχον νὰ ζητήσω, καὶ ἀφιστάμενος ἑτέρας, τὴν ὁποίαν κατ' αὐτοὺς παρὰ Θεοῦ ἐκληρώθην καὶ οὐδέποτε παρητήθην, ἢ ἐσκόπευσα νὰ παραιτηθῶ αὐτῆς· διότι τὸ χρέος τοῦτο μοὶ ἐπιβάλλουσιν ἀείποτε ἀναπόφευκτον καὶ ἡ συνείδησίς μου καὶ ἡ θρησκεία μου.

Εὔελπις δὲ, ὅτι ὁ ταπεινὸς ὑπήκοός της ἐγὼ δι' ὅσα χρέη ἰδιαιτέρως μοὶ ἐπιβάλλει ὁ ἀρχιερατικὸς χαρακτήρ μου δὲν θέλω ἀποτύχει τῆς τόσον δικαίας, ὅσον νομίμου, αἰτήσεώς μου αὐτῆς, καὶ ὅτι ἡ δικαιοσύνη τῆς Υ. Μ. δὲν θέλει κατακρίνει τὴν τῆς ἐπισκοπῆς Ἀχαΐας μὴ ἀποδοχήν μου, καθὸ ἐπιβεβλημένην μοι παρὰ τῶν ῥηθέντων νόμων τε καὶ κανόνων τῆς ἐκκλησίας μου καὶ τῆς πίστεώς μου, μένω μὲ βαθύτατον σέβας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Φεβρουαρίου 1842, ἀπὸ κλίνης.

Τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος

ἱκέτης πρὸς Θεὸν διάπυρος καὶ πιστότατος ὑπήκοος

ὁ Σελλασίας Θεοδώρητος.

§. ιδ'. Ἔγραψε δὲ (Φεβρ. 10) καὶ πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον ὁ Σελλασίας, εὐγνωμονῶν μὲν ἕνεκα τῆς περὶ τὸν προβιβασμὸν αὐτοῦ προθυμίας τῆς ὑπερτάτης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὸ φιλάσθενον καὶ τὸ προβεβηκὸς τῆς ἡλικίας καὶ ἡ τοῦ ποιμνίου ἀγάπη καὶ λόγοι ἐκκλησιαστικοὶ κωλύουσιν αὐτὸν ἀποχωρισθῆναι τῆς, εἰς ἣν πρὸ 28 ἤδη ἐτῶν κατα τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας ἐκληρώθη, ἐπισκοπῆς, διὰ ταῦτα δηλοποιεῖ τὴν μὴ παραδοχὴν τῆς εἰς τὴν Ἀχαΐαν μεταθέσεως αὐτοῦ, ὡς ἀγαπῶν καὶ ὀφείλων διελθεῖν τὸ μικρὸν καὶ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς αὐτοῦ εἰς ἣν ἔκπαλαι ἐκληρώθη ποιμαντορίαν, καὶ ἔστιν εὔελπις, ὅτι ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐκτιμῶσα τοὺς λόγους αὐτοῦ, ἐφ' οἷς στηρίζεται, καὶ παραδεχθήσεται συμπαθῶς, καὶ μεταβιβάσει ὅπου δεῖ τὴν ταπεινὴν αἴτησιν αὐτοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κε ἐξωθεῖ ἀνόμως τὸν Σελλασίας Θεοδώρητον διὰ τὴν ὑπὲρ τῶν καινοτομιῶν ἀντίστασιν. 13) Ματαιοῖ τὰ μετὰ τὸ Σύνταγμα παρὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς συνταχθέντα Νομοσχέδια περί τε τῶν καθηκόντων τῆς Συνόδου καὶ περὶ τῶν ἐπισκόπων καὶ ἐπισκοπῶν, καί περ διακηρύξασα ἐν ταῖς Βουλαῖς ὅτι σπουδάσει περὶ τὴν λαμπρότητα τῆς ἱερᾶς θρησκείας διὰ τῶν καταλληλοτέρων νομοσχεδίων καὶ ἀκριβοῦς διοργανισμοῦ. 14) Κατασπᾷ τὴν Σύνοδον καὶ εἰς τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τὸν ἐμπαθῆ ὄχλον, ἵνα καὶ οὕτω τὸν ἱεροπρεπῆ ἑαυτῆς χαρακτῆρα κηλιδοῦσα ὑπηρετήσῃ τῇ ἐγκοσμίῳ δεσποτείᾳ. 15) Δόλῳ ἀτόχῳ κατ' ἀρχάς, εἶτα δὲ προσηκόντως ἀλλ' οὐκ ἀπὸ χρηστοῦ τοῦ συνειδότος ἐξαιτησαμένη παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τὴν ἀπαραίτητον ἤδη γενομένην ἀποκατάστασιν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, φιλοστόργως ταύτης ἀξιοῦται παρὰ τῆς Μητρός, ὅροις θεοκράντοις κατασφαλισάσης καὶ διὰ τελετῆς ἱερᾶς καθαγιασάσης αὐτήν. Ἀλλ' αὐτίκα παρασπονδεῖ παραπέμψασα εἰς τὸν σκόρον τῶν Συνοδικῶν ἀρχείων τὸν ἱερὸν Τόμον· καί τοι λαβοῦσα ἐξ αὐτοῦ τὰ συστατικὰ κεφάλαια τῆς κατὰ τὸ 1850 συγκροτηθείσης Συνοδικῆς περιόδου (σελ. 571), καὶ μετονομάσασα τὸν Ἀττικῆς Ἐπίσκοπον Μητροπολίτην Ἀθηνῶν, ἐπεκύρωσεν ἄρα πολιτικῶς δι' ἐγγράφων ἐπισήμων ὅλον τὸν ἱερὸν Τόμον (σελ. 572, 585)· ἀλλὰ καὶ διεκήρυξε πανδήμως δι' ἱερᾶς τελετῆς αὐτὸν οὐ μόνον ἐν Ἀθήναις, παρούσης τῆς Ἀντιβασιλευούσης Ἀνάσσης, ἀλλὰ καὶ ἐν ἁπάσαις ταῖς ἄλλαις τοῦ Κράτους πρωτευούσαις Ἐκκλησίαις (σελ. 577)· καὶ διὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ δὲ Συμβουλίου ἐν τῇ πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν ἐπιστολῇ διετράνωσε τὴν πνευματικὴν ἀγαλλίασιν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὸ σέβας αὐτῆς διὰ τὴν παρὰ τῆς Μ. Ἐκκλησίας σύνταξιν καὶ καθαγίασιν τοῦ Τόμου εἰς ἀΐδιον τοῦ γεγονότος μνήμην καὶ διὰ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Συνόδου, ὡς ὑπερτάτης ἀρχῆς τῆς ἤδη αὐτοκεφάλου καταστάσης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ διεβεβαίωσε τηρεῖν ἐν τοῖς πνευματικοῖς ἀνεξάρτητον τὴν Ἐκκλησίαν. 16) Διὰ τῆς κακοπλάστου Καλογηρικῆς συνωμοσίας καταθλίψασα καὶ κηλιδώσασα τὸν κλῆρον καὶ διὰ τοῦ Ἀντιτόμου ἐξυβρίσασα τὸν ἱερὸν Τόμον, καθίστησι πάλιν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος δούλην τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, δημοσιεύσασα νέον Καταστατικὸν νόμον, πρός τε τὴν ἐν τῷ συνταχτηρίῳ ἀνακήρυξιν ἀντιφάσκοντα, δι' ἧς προδιέγραφεν ὅτι τὰ παρὰ τῶν Ὑπουργῶν συνταχθησόμενα νομοσχέδια ἔσονται σύμφωνα πρὸς τὸ περατωθὲν μέγα ἔργον τῆς πολυποθήτου σχέσεως (σελ. 576), καὶ ἀκυροῦντα καὶ κανόνας καὶ

γ'. Ἡ ἐκτέλεσις τῶν καθηκόντων ἑκάστης τάξεως τοῦ Κλήρου.

δ'. Ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία τοῦ λαοῦ.

ε'. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ πειθαρχία (la discipline de l'Eglise).

ς'. Ἡ δοκιμασία καὶ ἡ χειροτονία τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου.

ζ'. Ἡ καθιέρωσις τῶν εἰς τὴν λατρείαν ἀναγομένων πραγμάτων καὶ οἰκοδομημάτων.

η'. Ἡ δικαιοδοσία εἰς καθ' αὐτὸ ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα· π. χ. εἰς τὰ τῆς συνειδήσεως, τῆς ἐκτελέσεως τῶν θρησκευτικῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν χρεῶν κατὰ τὰ δόγματα, τὰ δογματικὰ βιβλία, καὶ τὸν ἐπὶ τούτων τεθεμελιωμένον κανονισμὸν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄρθρ. 11. Ἡ Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν παρὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πρεσβευομένων δογμάτων, καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν εἰς χρῆσιν τῆς νεολαίας καὶ τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου προσδιωρισμένων καὶ περὶ θρησκευτικῶν ἀντικειμένων πραγματευομένων βιβλίων· καὶ ὁσάκις πληροφορηθῇ θετικῶς, ὅτι ὁποιοσδήποτε ἄνθρωπος ἐπιχειρεῖ νὰ ταράξῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλείου δι' ἑτεροδιδασκαλίας, διὰ προσηλυτισμοῦ, ἢ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον, προσκαλεῖ τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν νὰ ἐπιφέρῃ θεραπείαν εἰς τὸ κακὸν κατὰ τοὺς πολιτικοὺς νόμους.

Ἄρθρ. 12. Ἡ Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ προσέτι περὶ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων καὶ ἐθίμων, περὶ τὴν εὐπρέπειαν τῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν εὐταξίαν τῶν ἱερῶν τελετῶν, καὶ ἐν γένει περὶ τὴν δημόσιον λατρείαν· διατάττει ὅσα κρίνει συντείνοντα εἰς τὴν εὐκοσμίαν τῶν ἐκ τοῦ κλήρου, καὶ εἰς βελτίωσιν αὐτῶν, καὶ φροντίζει, ὥστε οἱ ἱερωμένοι νὰ μὴ ἐνασχολῶνται, ἀπ' ἐναντίας τῶν ῥητῶς ἀπαγορευόντων ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν θεσμῶν, εἰς πολιτικὰ πράγματα, μηδὲ νὰ λαμβάνωσι τὴν παραμικρὰν μετοχὴν εἰς αὐτά.

Ἄρθρ. 13. Ὅλα τὰ ἀντικείμενα, ὅσα ἀνάγονται μὲν εἰς τὰ κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν, δὲν ἀφορῶσιν ὅμως τὸ δογματικόν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἦναι καθ' αὐτὸ κοσμικά, ἔχουσί τινα σχέσιν πρὸς τὴν ἐπικράτειαν καὶ τὸ κοσμικὸν συμφέρον τῶν κατοίκων, εἶναι μὲν τῆς ἁρμοδιότητος τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἀλλὰ χωρὶς ἰδιαιτέραν συγκατάθεσιν καὶ σύμπραξιν τῆς κοσμικῆς Ἀρχῆς δὲν ἠμπορεῖ ἡ Σύνοδος μόνη νὰ διατάξῃ τι περὶ αὐτῶν.

Ἡ ὑπερτάτη ἐξουσία τοῦ Κράτους ἔχει μάλιστα τὸ δικαίωμα, ὄχι μόνον νὰ ἀπαιτῇ τὸ νὰ πληροφορῆται προηγουμένως περὶ ὅλων τῶν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ἡνωμένην ἀναποσπάστως μετ' αὐτῆς, ὡς μέλος γνήσιον, τῇ ἑνότητι τῆς πίστεως.

Ὅτι ὁ ἱερὸς τῆς Ἑλλάδος Κλῆρος ἀπ' ἀρχῆς ὕψωσε φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν ἐθνικῶν Συνελεύσεων, καὶ τὴν μέριμναν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐσύστησεν ἐνθέρμως εἰς τοὺς πληρεξουσίους ἀντιπροσώπους τῶν Ἑλληνικῶν λαῶν, οἵτινες, ὡς τέκνα γνήσια τῆς Καθολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, κοινῇ ψήφῳ κηρύξαντες τὴν ἀδιάσπαστον Πνευματικὴν ἕνωσιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Καθολικῆς Ὀρθοδόξου, ἀνεγνώρισαν τὴν ἀνάγκην ὑπερτάτης Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, διευθυνούσης ἀνεξαρτήτως τὰ Ἐκκλησιαστικά, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς ὁμοθρήσκου Ῥωσσίας (α).

Ὅτι αἱ εὐχαὶ τοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ Κλήρου ἐπληρώθησαν, ὅτε ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἐπάτησε τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὰ ψηφισθέντα παρὰ τοῦ Ἔθνους ἐπραγματοποιήθησαν διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς ἱερᾶς Συνόδου, εἰς ἣν ἐνεπιστεύθη ἡ διοίκησις (β) τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τῇ γνώμῃ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων τοῦ Κράτους.

Ὅτι τὴν ἐπίσημον ταύτην πρᾶξιν παρεδέχθη ἡ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ Συνέλευσις, καὶ ἐκύρωσεν ἡ Βασιλικὴ ψῆφος διὰ τοῦ δευτέρου ἄρθρου τοῦ θεμελιώδους Νόμου. Ταῦτα κοινοποιοῦσα ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἐξαιτήσεται παρ' Αὐτῆς, καὶ δι' Αὐτῆς παρὰ τῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν, τοῦ τε Ἀντιοχείας, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῆς θεσμοθεσίας ταύτης, καὶ τὰς ἱερὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος ὑπὲρ τοῦ χριστεπωνύμου λαοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἵν' οὕτως διατηρηθῇ ὁ πνευματικὸς σύνδεσμος, δι' οὗ κρατυνομένη ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἔσεται, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας.

(α) Πολὺς παραχρονισμός! Τοῦτο τὸ ἐπὶ Ἀντιβασιλείας ὑπουργεῖον προὔτεινεν εἰς τοὺς συγκληθέντας ἀρχιερεῖς. Ὁ δὲ Κλῆρος τῆς Ἑλλάδος ἀπ' ἀρχῆς ἐν ταῖς ἐθνικαῖς Συνελεύσεσι καὶ ἐξαιρέτως ἐν τῇ τῆς Τροιζῆνος ὕψωσε φωνὴν περὶ τοῦ πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ὀφειλομένου Σεβασμοῦ, καὶ μηδὲν χωρὶς αὐτῆς καινοτομεῖν περὶ τὴν διοίκησιν τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησιαστικῶν. Τοῦτο καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Θρησκευτικῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀγῶνος Ἀνδρούσης Ἰωσὴφ ἀνεκήρυττε· τοῦτο καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἐζήτει ἡ Σύνοδος καὶ ὁ Κλῆρος (μέλος τῆς Συνόδου ἦν καὶ τότε ὁ ὑπογεγραμμένος ἐνταῦθα προεδρεύων Ἀττικῆς Νεόφυτος).

(β) Βλ. Καταστατικ. ἄρθρ. α, καὶ β.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σιν ἐψηφίσθη, περὶ τούτων ἁπάντων χρονολογικῶς προϊὼν ὁ λόγος ποιεῖ (α).

§. γ. Ἐν μὲν οὖν τῇ Πελοποννήσῳ ἀρχιερατικαὶ παροικίαι ἦσαν ἑπταλαι αἱ ἑξῆς. 1) Ὁ Κορίνθου (μητροπολίτης) Κύριλλος. 2) Ὁ Μονεμβασίας (μητροπολίτης) Χρύσανθος. 3) Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν (μητροπολίτης) Γερμανός. 4) Ὁ Λακεδαιμονίας (μητροπολίτης) Χρύσανθος. 5) Ὁ Χριστιανουπόλεως τῆς καὶ κοινότερον Ἀρκαδίας (μητροπολίτης) Γερμανός. 6) Ὁ Ναυπλίου καὶ Ἄργους (μητροπολίτης) Γρηγόριος. 7. Ὁ Ὠλένης (μητροπολίτης) Φιλάρετος. 8) Ὁ Ῥέοντος καὶ Πραστοῦ (μητροπολίτης) Διονύσιος. 9) Ὁ Τριπόλεως (μητροπολίτης) Δανιήλ. 10) Ὁ Ἀκόβων (ἀρχιεπίσκοπος). Αὕτη δ' ἔτυχε τότε συνημμένη μετὰ τῆς Τριπόλεως· (ὅθεν καὶ οὐδ' ἀπαντᾶται ἰδίως ἐν τῇ ἑξῆς ἀπαριθμήσει τῶν ἐπισκοπῶν). 11) Ὁ Δημιτσάνης (ἀρχιεπίσκοπος) Φιλόθεος. 12) Ὁ Ζαρνάτας (ἀρχιεπίσκοπος) Γαβριήλ. 13) Ὁ Δαμαλῶν (ἐπίσκοπος Κορίνθου) Ἰωνᾶς. 14) Ὁ Ἀνδρούσης (ἐπίσκοπος τοῦ Μονεμβασίας) Ἰωσήφ) 15) Ὁ Μαΐνης (ἐπίσκοπος τοῦ Μονεμβασίας) Νεόφυτος. 16) Ὁ Ἔλους (ἐπίσκοπος τοῦ Μονεμβασίας) Ἄνθιμος. 17) Ὁ Βρεσθένης (ἐπίσκοπος τοῦ Λακεδαιμονίας) Θεοδώρητος. 18) Ὁ Καρυουπόλεως (ἐπίσκοπος τοῦ Λακεδαιμονίας) Κύριλλος. 20) Ὁ Μαλτσίνης (ἐπίσκοπος τοῦ Λακεδαιμονίας) Ἱερεμίας. 21) Ὁ Κερνίτσης καὶ Καλαβρύτων (ἐπίσκοπος τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν) Προκόπιος. 22) Ὁ Κορώνης (ἐπίσκοπος τοῦ Π. Πατρῶν) Γρηγόριος. 23) Ὁ Μεθώνης (ἐπίσκοπος τοῦ Π. Πατρῶν) Γρηγόριος. 24) Ὁ Πλάτσης (ἐπίσκοπος τοῦ Μονεμβασίας) Θεόκλητος. 25) Ὁ Λαγίας (ἐπίσκοπος τοῦ Μονεμβασίας) Μάκάριος. 26) Ὁ Μηλέας (ἐπίσκοπος τοῦ Μονεμβασίας) Ἰωσήφ. Καὶ αὗται μὲν αἱ κατὰ πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον.

§. δ. Κατὰ δὲ τὴν ἤπειρον ἢ στερεὰν τῆς Ἑλλάδος, ὅση συμπεριελήφθη εἰς τοῦ Βασιλείου τὰ ὅρια, ἦσαν ἐπισκοπαὶ καὶ μητροπόλεις αἱ ἑξῆς. 1) Ὁ Ἀθηνῶν (μητροπολίτης) Διονύσιος. 2) Ὁ Θηβῶν (μητροπολ.) Παΐσιος. 3) Ὁ Ταλαντίου (ἐπίσκοπος τοῦ Ἀθηνῶν) Νεόφυτος. 4) Ὁ Σαλώνων (ἐπίσκοπος τοῦ Ἀθηνῶν) Ἡσαΐας. 5) Ὁ Νέων Πατρῶν (μητροπολίτης) Δοσίθεος. 6) Ὁ Ζητουνίου (ἐπίσκοπος τοῦ Λαρίσσης). 7) Ὁ Λοιδωρικίου (ἐπίσκοπος τοῦ Λαρίσσης) Ἰωαννίκιος. 8) Ὁ Λιτσᾶς καὶ Ἀγράφων (ἐπίσκοπος τοῦ Λαρίσσης) Δοσίθεος. 9) Ὁ Μενδενίτσης (ἐπί-

(α) Βλ. ἐν τοῖς ἑξῆς Τμῆμ. Β. Κεφ. Γ. §. β.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Σύστασις τοῦ λαοῦ ἐν Σύρῳ κατὰ τῶν Ἐξαποστόλων. Ἀνάδοχοι. Διάγνωσις τῆς Συνόδου κατὰ τῆς διαιρέσεως τῶν ἐπισκοπῶν εἰς μονίμους καὶ προσωρινάς. Γνωμοδότησις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας περὶ διαιρέσεως τῶν Ἐπισκοπῶν εἰς τριάκοντα μονίμους καὶ σταθεράς. Ἀνήνυτος τῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀπαίτησις τῆς γνώμης τῆς Συνόδου περὶ τῶν χηρευουσῶν μονίμων ἐπισκοπῶν, καὶ ἰδίᾳ τῆς Εὐβοίας. Περὶ τῶν περιφερομένων αἱρετικῶν βιβλιδαρίων ἀπάντησις τῆς Συνόδου πρὸς τὴν Γραμματείαν. Παράτασις τῆς διαρκείας τῆς Συνοδικῆς περιόδου. Γερμανοῦ ἐξορία. Ἐνοικίασις τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων ὑφ' ἑτεροδόξων. Διακοίνωσις τῆς Γραμματείας πρὸς τὴν Σύνοδον περὶ τῶν ἐπισκοπῶν τῆς Ἐπικρατείας, καὶ ἡ μετὰ ταύτην παρὰ τῆς Συνόδου μετὰ παῤῥησίας ἐξελεγκτικὴ τοῦ ἀθέσμου τῆς τῶν ἐπισκοπῶν διαιρέσεως ἀπάντησις. Ἐπάνοδος τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος. Πτῶσις τοῦ Ἀρχιαγγελαρίου Ἀρμανσπέργου. Ὁ πρῴην Σμύρνης Σεραφείμ. Πρότασις τῆς Συνόδου περὶ τῶν ἐπὶ θανασίμοις ἁμαρτήμασι καθηρημένων κληρικῶν. Α. Πολυζωΐδης διαδέχεται τὸν Ι. Ῥίζον. Αἴτησις τῆς Συνόδου πρὸς τὴν Γραμματείαν περὶ καταστάσεως τῶν ἐπισκοπῶν. Καθιδρυτήρια τοῦ Πανεπιστημείου. Ἀναφορὰ τῆς Συνόδου περὶ τῶν Πρεσβυτέρων καὶ Διακόνων. Διάταγμα βασιλικὸν παραβλάπτον τοὺς κανονικοὺς τύπους. Ἀντίῤῥησις τῆς Συνόδου πρὸς τοῦτο γενναία, καὶ ἔμφρων οἰκονομία. Ἐπανάληψις τῆς ἐκδόσεως τῆς Εὐαγγελικῆς Σάλπιγγος. Δ΄. τῆς Συνόδου Περίοδος.

§. α. Ἀναχωρῶν ὁ Βασιλεὺς παρέθετο τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, προεδρεύοντος τοῦ Ἀρχιγραμματέως. Ἤδη δὲ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαΐου γίνεται κατὰ τὴν Σύρον σύστασις τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν ἐκεῖ παροικούντων Ἐξαποστόλων, καὶ συνελθόντες ὥρμησαν κατὰ τῆς Ἀλληλοδιδακτικῆς τοῦ Χίλδνερ σχολῆς κατακαῦσαι πειρώμενοι τὴν οἰκοδομήν· οἱ δὲ καὶ κατὰ τῆς οἰκίας τοῦ διανε-

Ακαδημία Αθηνών Academy of Athens

ἐν τοῖς λάρυγξι. Καὶ πάρεστι τοίνυν ἀκοῦσαι φωνῆς μητρικῆς, καὶ φωνῆς ἀνταχοῦσαι ἀδελφικῆς, καὶ προσειπεῖν, καὶ προσφθέγξασθαι, καὶ χαρῆναι ἐν ἀλλήλοις, καὶ τὸν ἐν Χριστῷ ἀνταλλάξασθαι ἀσπασμόν, καὶ εὐφρανθῆναι αὖθις, ἀνθ' ὧν ἡμερῶν ἐταπείνωσεν ἡμᾶς ὁ Ὕψιστος, ἐτῶν, ὧν εἴδομεν κακά. Τοσοῦτον, ἀγαπητοί, καὶ τηλικοῦτον τῆς περὶ ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ οἰκονομίας καὶ εὐσπλαγχνίας τὸ μέγεθος, καὶ τοιαύτην ἐν ἡμῖν ἡ ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην καθολικὴ καὶ ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία πανηγυρίζει σήμερον ἑορτὴν καὶ πανήγυριν.

Ἐν τοιαύτῃ τοίνυν εὐδοκίᾳ καὶ χάριτι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μέχρι συντελείας αἰώνων μεθ' ἡμῶν ἔσεσθαι ἐπαγγειλαμένου, ἡμεῖς οἱ ἐλέῳ Θεοῦ τὴν ἀποστολικὴν μέριμναν πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἀναδεδεγμένοι, καὶ τῆς περὶ αὐτὰς οἰκονομίας ἄνωθεν ἐμπεπιστευμένοι τὴν διαχείρησιν, ἐν ἀνοίξει χειλέων ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς τὰ πνευματικὰ καὶ λίαν ἀγαπητὰ ἡμῶν τέκνα, ὅσοι τὸ θεοφρούρητον τῆς Ἑλλάδος οἰκεῖτε Βασίλειον, ἀπόντες μὲν τοῖς σώμασι, παρόντες δὲ ταῖς ψυχαῖς, πρῶτον μὲν τὸν ἐν πνεύματι ἀπονέμομεν ὑμῖν ἀσπασμόν, ἀσπαζόμενοι ὑμᾶς ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Εἶτα δὲ αὐτὴν ταύτην τὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν γενομένην τε καὶ καθορισθεῖσαν κανονικὴν ἀποκατάστασιν καὶ οἰκονομίαν ὑπερήδιστα πᾶσιν ὑμῖν εὐαγγελιζόμεθα ὅτι, τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν αἰτήσεως ἐπισήμως εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν διακοινωθείσης, Σύνοδον Ἱερὰν καὶ Μεγάλην ἐν τῷ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Πατριαρχείῳ ἐπὶ τούτῳ προθύμως συγκροτήσαντες, καὶ κοινῇ γνώμῃ καὶ ὁμοφώνῳ ἀποφάσει τὴν ἁγίαν καὶ Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος εἰς αὐτοκέφαλον προβιβάσαντες, καὶ Σύνοδον διαρκῆ διοικοῦσαν τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐλευθέρως τε καὶ ἀνεξαρτήτως ἀπὸ πάσης ἐξωτερικῆς ἐπεμβάσεως κανονικῶς ἐγκαταστήσαντες, καὶ ταύτην ἀδελφὴν ἡμῶν τε καὶ πασῶν τῶν Ὀρθοδόξων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ἀναγνωρίσαντές τε καὶ ἀνακηρύξαντες, Τόμον ἐπὶ τούτοις Συνοδικὸν τῇ δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ τοῦ Παναγίου καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος ἐξεδώκαμεν, ὃν καὶ εὐχαῖς ταῖς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ὕμνοις καὶ δοξολογίαις καθιερώσαντες, ὑμῖν τε αὐτοῖς καὶ πάσαις ταῖς ὑπ' οὐρανὸν Ὀρθοδόξοις τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαις εἰς ἔνδειξιν διηνεκῆ καὶ παράστασιν μόνιμον ἀπεστάλκαμεν. Τούτων δὲ οὕτω κατ' εὐχὴν γενομένων τε καὶ καθορισθέντων συνῳδὰ τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς Κανόσι τῶν πνευματεμφόρων καὶ θεοκηρύκων Ἀποστόλων καὶ τῶν πανσέπτων

Ακαδημία Αθηνών - Academy of Athens

μοναστηρίων καταστροφῆς (βλ. ὄπισθ. σελ. 277). Τοῦ δὲ πρωθυπουργοῦ Κωλέττου διὰ τὴν ὑπερείπουσαν νόσον παραιτησαμένου τῆς πρωθυπουργίας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἀντικαθίσταται ὁ καὶ πρώην (τῷ 1838—1840) ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργήσας καὶ ἤδη γερουσιαστὴς Γεώργιος ὁ Γλαράκης (1847 Ἀπριλ. 6).

§. ιδ. Ἐπέστη δὲ καὶ ἡ νέα Συνοδικὴ περίοδος (1847—1848)· καὶ πάλιν πρόεδρος διορίζεται ὁ αὐτός, καὶ μέλη δὲ πάλιν ὁ πρώην Σάμου, καὶ ὁ πρώην Ἠλείας καὶ ὁ Ἀττικῆς καὶ ὁ Τριφυλίας. Συμπληρωτικὰ δὲ ὁ Ἀχαΐας Γρηγόριος καὶ ὁ πρώην Ἀνδρουβίστης Προκόπιος. Κατὰ δὲ τὸ 1848 Μαρτίου 8 ἀντὶ τοῦ Κ. Γλαράκη καθίσταται Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δρόσος ὁ Μανσόλας, καὶ μετὰ μήπω πέντε μῆνας (Ἰουνίου 25) Ἀναστάσιος ὁ Μαυρομιχάλης.

§. ιε. Ἐπὶ τούτου ὑπουργοῦντος καὶ τῆς νέας ἐπιστάσης Συνοδικῆς περιόδου (1848—1849) διορίζονται πρόεδρος πάλιν ὁ αὐτὸς ἀκάματος Εὐβοίας, σύνεδροι δὲ ὁ πρώην Σάμου Κύριλλος, ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος, ὁ Κυναίθης Βαρθολομαῖος καὶ ὁ Ἀσίνης Μακάριος· τούτου δὲ παραιτουμένου διωρίσθη σύνεδρος ὁ συμπληρωτικὸς πρότερον διορισθεὶς Ἰάκωβος ὁ Φθιώτιδος· συμπληρωτικὸς δὲ ὁ πρώην Ἀνδρουβίστης Προκόπιος (α). Αὐτὸν δὲ τὸν Ὑπουργὸν Α. Μαυρομιχάλην μήπω τετραμήνου παρελθούσης (15 Ὀκτωβρ. 1848) διεδέξατο ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δ. ὁ Καλλιφρονᾶς. Καὶ ἐν ταύτῃ μὲν τῇ περιόδῳ οὐδὲν ὅ,τι καὶ λόγου ἄξιον, ἢ ἡ [κατὰ Ἰούνιον τοῦ ᾳωμθ ἐκδοθεῖσα «πρὸς ἅπαντας τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλην. Ἐπικράτειαν εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους χριστιανοὺς Ἐγκύκλιος» (β). Ἐξέδωκε δὲ καὶ ταύτην ἡ Σύνοδος κατ' ἀξίωσιν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, ἥτις ἀδυνατοῦσα στῆσαι τὴν πλεονάσασαν κακουργίαν προσέφυγε πάλιν, ὡς καὶ ἄλλοτε (βλ. ὄπισθ. σελ. 377), εἰς τῆς Ἐκκλησίας τὴν δύναμιν. Ἐν ταύτῃ δ' οὖν τῇ Ἐγκυκλίῳ διὰ περιττῆς πολυλογίας καὶ πεπυκνωμένων γραφικῶν ῥητῶν ἀποδεικνύουσα ἡ Σύνοδος τὴν ἀγάπην κεφάλαιον οὖσαν τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, καὶ τὰς λῃστείας, τοὺς φόνους, τὰς ἐπιορκίας καὶ τὰς τοιαύτας κακουργίας ἀπαδούσας πρὸς τὴν τοῦ χριστιανοῦ ἐπαγγελίαν καὶ παρὰ Θεοῦ ἀπη-

---

ἐν τῇ Βουλῇ, καὶ τῇ 8 Ὀκτωβρ. κατεκυρώθη (βλ. Πρακτ. τῶν Συνεδρ. τῆς Βουλῆς κατὰ τὴν Β'. Σύνοδ. Τόμ. 4. σελ. 3162). Σημ. Ἐκδ.

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1848. ἀριθμ. 20. σελ. 97.

(β) Βλ. τὴν Ἐγκύκλιον ἐκδεδομένην ἐν τῷ Αἱ ἀναγκαιότεραι Ἐγκύκλιοι κτλ. σελ. 179—189.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

© Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρώσῃ καὶ κατὰ τοῦτο τὰς ἐλλείψεις, ὅσας διὰ τὴν σμικρότητα τῶν γνώσεών μας ἢ δὲν συνείδομεν, ἢ δὲν ἠδυνήθημεν ν' ἀποφύγωμεν.

Θεωρήσαντες τὸ ἔργον μας ὑπὸ δύο διακεκριμένας ὄψεις καὶ ἐποχάς, τὴν ἄχρι τοῦδε, καὶ τὴν ἐλευσομένην, ἀφ' οὗ ἐκθέσωμεν τὴν ἐνεστῶσαν τῆς ἐκκλησίας στάσιν, θέλομεν καθυποβάλει τὴν γνώμην μας εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῆς Υ. Μ. ὡς πρὸς τὴν μέλλουσαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κλήρου κατάστασιν, καὶ τὰς βελτιώσεις, ὅσας ὑπὸ τὴν ἔνδοξον Βασιλείαν τῆς Υ. Μ. ἔχει πλῆρες τὸ ἐνδόσιμον ἡ Ἑλλὰς νὰ ἐλπίζῃ καὶ πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικόν της, καὶ εἰς τοῦτο κυρίως ἀφορᾷ τὸ ἐπισυναπτόμενον σχέδιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Κανονισμοῦ.

Ἀλλὰ περὶ τῆς ἐνεστώσης τοῦ Ἑλληνικοῦ Κλήρου καταστάσεως πραγματευόμενοι, καὶ ὁδηγὸν τῆς ἐκθέσεώς μας προσλαβόντες τὴν ἀλήθειαν, καὶ μόνην, ἐνομίσαμεν ἀσυμβίβαστον μὲ τὴν ἀρχὴν ταύτην τὸ νὰ παρασιωπήσωμεν τὰς καταχρήσεις, ὅσαι διὰ τὴν πολυχρόνιον δουλείαν, καὶ τὴν πάρεδρον τῆς δουλείας ἀμάθειαν, παρεισέφρησαν βαθμηδὸν καὶ ἀνεπαισθήτως εἰς τὰ ἤθη τοῦ Κλήρου. Ἀλλ' ἐνώπιον τοῦ πατρὸς τῆς πατρίδος καὶ τοῦ προστάτου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀποκαλύπτοντες τὰ τραύματα τῆς σεβασμίας ταύτης Μητρός, εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι πράττομεν πᾶν τὸ πρὸς θεραπείαν αὐτῶν ἀπαιτούμενον.

Προκείμενον ἔχοντες νὰ διασαφήσωμεν τὴν στάσιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀνάγκη πᾶσα νὰ προεκθέσωμεν ἐν συνόψει τὸν διοργανισμὸν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, τῆς ἄλλως Μεγάλης Ἐκκλησίας λεγομένης, τῆς ὁποίας ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία διετέλει μέρος, ὑποκειμένη ἀμέσως εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, γνωριζομένου ἀπὸ τὸ μέγα μέρος τῶν Ἀρχιερέων, τῶν ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν Αὐτοκρατορίαν, ἀρχηγοῦ καὶ Προέδρου τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀναλλοίωτος διατήρησις τῶν ἐθίμων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐν διαστήματι 378 χρόνων, τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἄχρι τοῦδε, εἶναι τὸ πλέον ἀξιοπαρατήρητον εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν.

Τοιαύτη κατὰ τοῦτο ὑπῆρξεν εἰς ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα ἡ ἀκρίβεια τῆς διατηρήσεως τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, ὥστε δύναταί τις νὰ εἴπῃ μετὰ βεβαιότητος, ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία τῶν 1833 εἶναι, καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὰ ἔθιμα, ἀπαραλλάκτως ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τῶν 1453.

Ἀλλ' ἂν ἡ τοιαύτη ἀμετάβλητος διατήρησις τῶν ἀρχαίων ἐθίμων,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τὸν Ἀττικῆς (ἢ κατὰ τὸν Τόμον, τὸν Ἀθηνῶν). Ἐπειδὴ δὲ τοῦ Διατάγματος ὑπόθεσις καὶ μόνος σκοπὸς ἡ σύστασίς ἐστι τῆς Συνόδου· ταύτην δὲ κελεύει τὸ Διάταγμα γίνεσθαι καθὼς ὁ ἱερὸς Τόμος διαγορεύει, βεβαιοῖ τοῦτον ἄρα καὶ ἐπικυροῖ κατὰ ταῦτα καὶ πολιτικῶς τὸ Διάταγμα, καταργεῖ δὲ τὸ παλαιὸν Καταστατικόν, καθ' ὃ καὶ τὰ μέλη καὶ τὸν πρόεδρον τῆς Συνόδου διώριζεν αὐταρέσκως καὶ ἀπολύτως ἡ Κυβέρνησις· γ) τὸ Διάταγμα κηρύττει λαμπρῶς, ὅτι τὴν κατὰ τὰ πρεσβεῖα κλῆσιν τῶν Συνοδικῶν Ἀρχιερέων διατάττει συνεπείᾳ (ὡς συνεπόμενον ἀναγκαῖον παρακολούθημα) τῆς κανονικῶς ἀναγνωρίσεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ποῦ δὲ περιέχεται τοῦτο τὸ κανονικῶς αὐτοκέφαλον; Εἰς τὸν ἱερὸν Τόμον, ὅστις τοῦτο κυρίως καὶ τὸ σύνολον πραγματεύεται, ἐπὶ ῥητοῖς καὶ τεταγμένοις ὅροις ἀναγορεύων αὐτοκέφαλον καὶ αὐτοδιοίκητον τὴν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίαν. Ὥστε τὸ Διάταγμα ἀποδέχεται καὶ ἐπικυροῖ πολιτικῶς ὅλον τὸν ἱερὸν Τόμον, ἐφ' οὗ στηρίζεται τὸ κανονικῶς αὐτοκέφαλον τῆς ἐκκλησίας· δ) Ἐπειδὴ δὲ (κατὰ τὸ νομικὸν παράγγελμα) «καὶ τὴν διάνοιαν καὶ τὴν λέξιν τοῦ νόμου θεωρητέον», ἐξετάσωμεν τί ποτε σημαίνει ἡ καὶ κανονικῶς ἀναγνώρισις. Διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως ἐννοεῖ σαφῶς τὸ Διάταγμα, ὅτι ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἀνεγνώρισε (διὰ τοῦ Τόμου), τουτέστιν ἀπεδέξατο καὶ ὡμολόγησε (κατὰ τὸ Γαλλικ. reconnaître), ὡς δῆθεν προϋπάρχον τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἑλλην. Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ κατὰ τοῦτο σφάλλεται μεγάλως τὸ Διάταγμα, καὶ ἀντιφάσκει πρός τε τὸν Τόμον, ὃν ἀπεδέξατο, καὶ πρὸς τὴν φύσιν τοῦ πράγματος αὐτήν. Καθότι 1) ἡ Μ. Ἐκκλησία οὐκ ἀνεγνώρισεν ὡς πρότερον οὖσαν, ἀλλ' ἐκ μὴ οὔσης ἀνηγόρευσε καὶ κατέστησεν αὐτὴ τὸ πρῶτον αὐτοκέφαλον τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησίαν, συναπαρτιζομένην ἐκ τῶν ἐν τῷ Κράτει τῆς Ἑλλάδος κατὰ μέρος ἐπισκοπῶν, τῶν ὑποτεταγμένων μέχρι τότε εἰς τὸν θρόνον τὸν Οἰκουμενικόν. Τοῦτο καὶ ὁ Τόμος ὁρίζει σαφῶς. Διὰ τοῦ Τόμου παρητήσατο ἐπισήμως ὁ Πατριάρχης ἐπὶ ῥητοῖς ὅροις τὰ μέχρι τότε ἰσχύοντα καὶ παρ' αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀνομολογούμενα (ὡς λέξομεν εὐθὺς) δικαιώματα τῆς ἐπὶ τῶν εἰρημένων ἐπισκοπῶν κανονικῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου κυριαρχίας, καὶ τότε ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας κατέστη καὶ ἀνηγορεύθη καὶ ἀνεδείχθη τὸ πρῶτον αὐτοκέφαλος ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία. 2) Ἐν τῷ Διατάγματι προστίθεται·

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εὐαγγέλια καὶ αἱ Πράξεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, μεταφρασθέντα μὲν ὑπὸ Ν. Βάμβα, καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ὄθωνος, ἐκδοθέντα δὲ δαπάνῃ τῆς Βρετανικῆς καὶ ξενικῆς ἱερογραφικῆς Ἑταιρείας». Καὶ περιεφέρετο πανταχοῦ καὶ οὗτος ὁ νέος καρπὸς συνιστώμενος καὶ βλάπτων καὶ αὐτὸς πολλούς (α). Ἡ δὲ Σύνοδος ἐστέναζε, καὶ τοι πρότερον (τῷ 1837 κατὰ Μάϊον) γράψασα πρὸς αὐτὸν τὸν Κ. Βάμβαν, καὶ παραινέσασα τὰ εἰκότα, ὁπότε διά τινος αὐτοῦ διατριβῆς ἀπεσκυβάλιζεν ὡς πολλαχοῦ κατεσφαλμένην τὴν κατὰ τοὺς Ο, μετάφρασιν τῆς Παλαιᾶς, συνιστῶν τὸ νῦν καθ' ἡμᾶς σωζόμενον ἑβραϊκὸν κείμενον, ὡς πάντῃ ἀδιάψευστον καὶ μόνον θεόπνευστον (β).

(α) Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκδοθείσης καθ' ἡμῶν διατριβῆς ὑπὸ τοῦ κ. Βάμβα περὶ τῆς Νεοελληνικῆς Ἐκκλησίας, ἑπομένως καὶ ἡμεῖς χρέος ἱερὸν ἐκπληροῦντες καὶ τοῖς ἱεροῖς τῆς Ἐκκλησίας θεσπίσμασι (τόγ' ἐφ' ἡμῖν) βοηθοῦντες, ἐξεδώκαμεν τὴν Ἐπίκρισιν, ἐξελέγχοντες τὴν εἰς τοὺς ὀρθοδόξους Ἕλληνας προκύπτουσαν βλάβην ἐκ τῆς εἰσαχθείσης χυδαιολογίας τῶν θείων Γραφῶν καὶ τὸ ψυχοβλαβὲς καὶ ἄλλως ἀσύστατον τῆς νέας ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ μεταφράσεως τῆς Παλαιᾶς. Βλ. Ἐπίκρισιν εἰς τὴν περὶ Νεοελληνικῆς Ἐκκλησίας σύντομον ἀπάντησιν τοῦ σοφ. διδασκάλ. κ. Ν. Βάμβα. Ἀθήνῃσι ᾳωλθ.

(β) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 440 τοῦ ἔτους 1837 Μαΐου 29. [Πρὸς τὸν μακαρίτην διδάσκαλον Βάμβαν, ἐκδόντα τῷ 1836 ἐν εἴδει ἀπολογίας «Σύντομον ἀπάντησιν πρὸς τὸν ὑποκρυπτόμενον ὑπὸ Ζ. Π. Ρ. πατέρα τῆς πρὸ ὀλίγου διαδοθείσης ἀναισχύντου (!) ἐπιστολῆς Περὶ τοῦ τὶς ὁ ὑποκεκρυμμένος σκοπὸς τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἱεραποστόλων τῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας κτλ.» ἔγραψε τῇ 15 Ἰουλίου 1836 ὑπ' Ἀριθμ. 4754—462, ἐπιλέγουσα τάδε· «Ἐπειδὴ τ' ὄνομα τοῦ συγγραφέως τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος φυλλαδίου συμπίπτει πρὸς τ' ὄνομα τῆς ἐλλογιμότητός Σας, καὶ ἡ Σύνοδος ἀμφιβάλλει ὅτι Κληρικὸς, μέλος τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἄνθρωπος ἐμπιστευμένος παιδαγωγίαν Ἑλληνικῆς νεολαίας ἤθελε γράψει τόσον ἐναντίως περὶ τῆς μεταφράσεως τῆς παλαιᾶς Ἁγίας Γραφῆς παρὰ τῶν Ἑβδομήκοντα· εὔλογον ἔκρινε νὰ Σᾶς ἐρωτήσῃ, ἂν ἦσθε ὁ συγγραφεὺς τοῦ εἰρημένου φυλλαδίου, καὶ προσμένει τὴν εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀπάντησίν Σας. Κατ' ταῦτα κατ' ἔγκρισιν». Ὁ δὲ Βάμβας ἀποκρινόμενος τῇ 24 τοῦ αὐτοῦ μηνός, μετά τινα ἔκθεσιν τῶν καθ' ἑαυτὸν «Βλέπων, λέγει, τὸ ἐπίσημον ἔγγραφον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου λέγον ὅτι ἔγραψα τόσα ἐναντίως περὶ τῆς μεταφράσεως τῆς Π. Ἁγ. Γραφῆς παρὰ τῶν Ἑβδομήκοντα, καὶ μὴ γνωρίζων εἰς ἐμαυτὸν ὅτι ἔγραψα τίποτε κατὰ τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, ἐκφράζω μὲ τὸ αὐτὸ σέβας πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τὴν ἀπορίαν μου· καὶ παρακαλῶ νὰ εὐαρεστηθῇ νὰ μοὶ φανερώσῃ ποῖα εἶναι τὰ τόσα γραφέντα ἐναντίως ὑπ' ἐμοῦ». Πρὸς δὲ ταῦτ' ἀποκρινομένη ἡ περὶ τὸν Κυ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΔΕΥΤΕΡΩ ΤΟΜΩ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Προλεγόμενα . . . . . Σελ. α—ζ

Τριακονταετηρὶς τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησιαστικῶν συμβεβηκότων.

Εἰσαγωγικὴ προδιοίκησις . . . . . 3— 7

Τμῆμα πρῶτον.

Ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τέλους τοῦ 1832.

Κεφ. Α΄. Ποία τις ὑπῆρχεν ἡ κατάστασις τῶν ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς Ἑλλάδος Ἐπισκοπῶν, ὧν τὸν κατάλογον ἐν τῇ προδιοικήσει κατεγράψαμεν. Γερουσία. Α΄. Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ἐν Ἐπιδαύρῳ. Ἐπὶ τῆς θρησκείας Μινίστρου διορισμός. Κώδιξ τοῦ ὑπουργείου τούτου . . 7— 27

Κεφ. Β΄. Τὰ κατὰ τὴν ἐν Ἄστρει Β΄. Ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσιν. Ναὸς τῆς Τήνου. Ῥοβινσῶν καὶ Μάσσων. Σχολεῖα. Ἅγιον μύρον. Παραίτησις τοῦ Ἀνδρούσης. Ἀρχὴ τῆς Γ΄. Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Ἐπταμελὴς ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν. Ψήφισμα μυστικὸν (1823—1826). . . . . 27— 41

Κεφ. Γ΄. Ἀναφορὰ καὶ σχέδιον ἐκκλησιαστικὸν παρὰ τῶν Ἀρχιερέων πρὸς τὴν ἐν Ἑρμιόνῃ Γ΄. Ἐθνικὴν Συνέλευσιν. Ψηφίζεται καὶ προσκαλεῖται Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ὁ Ι. Καποδίστριας. Ἐπιφαίνονται ἱεραπόστολοι, συνιστῶσι σχολεῖα καὶ διανέμουσι δωρεὰν βιβλία θρησκευτικά. . . . . 42— 50

Κεφ. Δ΄. Ἔλευσις τοῦ Κυβερνήτου. Ἐπιτροπὴ ἐκκλησιαστική. Ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Ἀγαθαγγέλου πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἀπόκρισις τοῦ Κυβερνήτου. Περιοδεία τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ἐκκλησ. ἐπιτροπῆς . . . . . 50— 57

Κεφ. Ε΄. Ἡ Δ΄. Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν Ἄργει συνέλευσις. Ν. Χρυσόγελος Γραμματεὺς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἐπιστολὴ τοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀλλὰ ποῖος ἄλλος τύπος ἱεραρχικῆς ἀλληλουχίας δύναται νὰ διατηρήσῃ τὸν ῥυθμὸν τῆς εὐαγγελικῆς ἑνώσεως, καὶ τοὺς μὲν κατηρτισμένους νὰ συγκρατῇ, τοὺς δὲ ἀπεριῤῥάκτους νὰ διασώζῃ, εἰ μὴ ἡ ἐναρμόνιος ἐκείνη τάξις, ἣν ἔθεντο οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν Πατέρες, ἥτις ἀπ' ἐναντίας τοσούτων κατὰ καιροὺς πολιτικῶν κλυδώνων ἴσχυσε νὰ διαφυλάξῃ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ὁλοκληρίαν ἀνωτέραν οἱασοῦν ἀλλοτρίας ἐπιφορᾶς;

Ἐπὶ τὴν ἀδιάσπαστον ταύτην συναρμολογίαν, τῆς κοινῆς πνευματικῆς ἀσφαλείας τὸ ἐχέγγυον, ἀφορῶσα ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία, φαιδρύνεται ἤδη, εἰδοποιουμένη τὴν ἐκ προνοίας τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως μέλλουσαν ἐνταῦθα ἀποστολὴν τοῦ προσφόρου καὶ πιστοῦ ἀνδρός· ἐφ' ᾧ ἐκτενεστάτη παρ' ἡμῶν εὐχὴ πρὸς τὸν Ὕψιστον προσάγεται, ὅπως ἡ πάνσοφος αὐτοῦ πρόνοια παρασκευάσῃ τὸν εὔθετον ἐκεῖνον καιρόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησις ἀποταμιεύει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς τοιαύτης ἐφέσεώς της.

Τότε καὶ αἱ πρὸς τοὺς πνευματικοὺς ποιμενάρχας καὶ τὸν κλῆρον τοῦ νέου Κράτους ἐκκλησιαστικαὶ ὑποθῆκαι, μετὰ τὴν εἰλικρινῆ τῶν φρονημάτων ἀνάπτυξιν, θέλουσι κατασταθῆ καρπιμώτεραι, καὶ δι' αὐτῶν ἐν θαῤῥαλεωτέρᾳ παῤῥησίᾳ θέλει ἐνηχήσει ἡ ἐκκλησιαστικὴ φωνὴ εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν αὐτόθι ἐν Χριστῷ τέκνων, συγκαλοῦσα καὶ περιφράττουσα ταῦτα ἐντὸς τῆς κοινῆς πνευματικῆς μάνδρας, ἐν ᾗ περιφρουρούμενα θέλουσιν ὑμνεῖ ἐν ἑνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ τὸ πανάγιον τοῦ Κυρίου ὄνομα.

Τὴν αἰσίαν ταύτην ὥραν ἀπεκδεχομένη ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία, ἐπιμνηστεύεται ἤδη τὰς οὐρανίους εὐλογίας ἐπὶ τὴν ὑμετέραν θεοφρούρητον Ἐξοχότητα.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1830.

Τῆς ὑμετέρας θεοφρουρήτου Ἐξοχότητος ἐν Χριστῷ

εὐχέτης διάπυρος.

✝ Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Κωνστάντιος.

§. η. Ὡς οὖν καὶ ταύτην ἔλαβεν ὁ Κυβερνήτης τὴν πατριαρχικὴν ἐπιστολήν, μεταπαλεῖται τὸν σεβασμιώτατον μητροπολίτην Ῥέοντος καὶ Πραστοῦ Διογύσιον (ἐν Ναυπλίᾳ τότε κἀκεῖνον διατρίβοντα), ὃν ἐτίμα μάλιστα διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας κατ' ἐπίγνωσιν ζῆλον, καὶ τὴν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι βαθεῖαν ἐμ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπολογία. Τῆς Γραμματείας νέαι πρὸς τὴν Σύνοδον νου- Σελ.
θεσίαι. Συκοφαντία κατὰ τοῦ Τήνου Γαβριήλ. Διαταγὴ
περὶ γαμικῶν συναλλαγμάτων. Κ. Δ. Σχινᾶς Γραμμα-
τεὺς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν . . . . . 163—216

Κεφ. Γ΄. Διαίρεσις ἐπισκοπῶν καὶ διορισμὸς ἐπισκό-
πων. Ἀναγόρευσις καὶ ὁρκισμὸς ἑνὸς ἑκάστου τούτων,
καὶ ἡ παρὰ τῆς Συνόδου δεδομένη τούτοις πρᾶξις. Μο-
ναστηρίων κατάργησις. Διάταγμα περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ
Σωτῆρος. Πρωτοσύγκελλοι καὶ Ἀρχιδιάκονοι. Περὶ βαθ-
μοῦ συγγενείας καὶ περὶ μικτῶν συνοικεσίων . . . 216—251

Κεφ. Δ΄. Κατάργησις τῶν γυναικείων μοναστηρίων.
Ἐρήμωσις μονυδρίων κτητορικῶν. Καταγραφὴ καὶ πώ-
λησις τῶν κινητῶν κτημάτων τῶν τε ἀνδρώων καὶ
τῶν γυναικείων μονῶν, καὶ τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως συνα-
χθὲν χρηματικόν. Διαγραφὴ τῆς συλήσεως τῶν ἱερῶν
σκευῶν καὶ κειμηλίων τῶν καταργηθέντων Μοναστηρίων.
Ἁρπαγὴ τῶν ἐν Ἑλλάδι κτημάτων τῶν ἐκτὸς τοῦ Κρά-
τους ἱερῶν σκηνωμάτων. Διατήρησις Δυτικῶν μοναστη-
ρίων ἀθίκτων, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν διοικήσεως
ἐλευθερία. Προτροπὴ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς νέας ἀφιε-
ρώσεις. Ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου περὶ φημῶν, τίτλων καὶ
τύπου ἐπιστολῶν τῶν Ἐπισκόπων. Καθαίρεσις τοῦ Ζαρ-
νάτας καὶ Ἀνδρουβίστης. Διάταγμα περὶ νεκροταφείων.
Ταραχαὶ τοῦ Λαοῦ ἐπὶ τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς. Ἐγκύκλιος
τῆς Συνόδου πρὸς ταύτας. Ὑποτρόφων κληρικῶν διορι-
σμός. Πτῶσις Μαυρέρου. Κ. Δ. Σχινᾶ ἀπόλυσις ἀπὸ τῆς
τῶν Ἐκκλησιαστ. Γραμματείας καὶ διαδοχὴ τοῦ Ι. Ῥί-
ζου. Νερουλοῦ. Β΄. τῆς Συνόδου περίοδος . . . . . 252—292

Κεφ. Ε΄. Τὰ κατὰ τὴν Β΄. περίοδον τῆς Συνόδου
(1834—1835). Ἐγκύκλιος. Ἀμνηστία τῶν πρὸ τῆς
Συνόδου ἀνοσιουργηθεισῶν μικτογαμιῶν. Μετάφρασις τῆς
Παλ. Γραφῆς ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ. Ἔκδοσις τῆς Εὐαγγελι-
κῆς Σάλπιγγος. Ἔκθεσις τῆς Συνόδου πρὸς τὴν Γραμμα-
τείαν περὶ τῶν ὑπὸ τῶν Ἐξαποστόλων διανεμομένων
βλασφήμων βιβλιδαρίων. Κόρκος. Διάταγμα περὶ μονα-
χῶν. Ὁ Γάμος θεωρεῖται ὡς πολιτικὸν συνάλλαγμα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μὲν τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνελεύσεως εἰσήχθη εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ ἡ Ἀλληλοδιδακτικὴ μέθοδος (α), ἣν καὶ ἄλλοι τινὲς ἐδίδαξαν (β) ἐν Πελοποννήσῳ, ἔπειτα δὲ καὶ Γεώργιος ὁ Κλεόβουλος (Φιλιππουπολίτης τὴν πατρίδα) ἔν τε τῷ κατὰ τὸν Πόρον ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου Καποδιστρίου συσταθέντι σχολείῳ τῶν ὀρφανῶν, καὶ ἐν Σύρῳ (ἔνθα καὶ ἐτελεύτησε τῷ 1828 Ἰουλ. 28) μετὰ καρποφορίας ἐδίδασκεν ἐλθὼν ἐξ Ὀδησσοῦ, ὅστις πρῶτος ἐκόμισεν ἀλληλοδιδακτικοὺς πίνακας ἀκριβεστέρους, οὓς αὐτὸς ἐξέδωκεν ἐν Ἰασίῳ· ὅπου κἀκεῖ πρῶτος εἰσήγαγε τὴν ἀλληλοδιδακτικήν (γ). Ἐν δὲ τῇ Σύρῳ ἐδίδασκε τὰ Ἑλληνικὰ καὶ ὁ σοφὸς καὶ παλαιὸς τῆς Ἑλλάδος διδάσκαλος Γρηγόριος ἱεροδιάκονος ὁ Κωνσταντᾶς (δ). Καὶ ταῦτα μὲν ἐμπαρόδως περὶ τῆς τότε τῶν Ἑλλή-

---

(α) Βλ. Μάμουκα Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησ. τῆς Ἑλλάδ. Τόμ. Β. σελ. 145.

(β) Βλ. Σπηλιάδου Ἀπομνημονεύματα Τόμ. Β. σελ. 132. [Ἀρχεῖα τῆς Ἑλλ. Παλλιγγενεσ. Τ. Β. σελ. 381].

(γ) Βλ. Γενικ. Ἐφημερ. τῆς Ἑλλάδ. ἀριθμ. 56. 62 τοῦ ἔτ. 1828. Λόγ. Ἑρμῆν ἔτ. 1820. σελ. 20—27. 203. 264.

(δ) Καὶ ἐν Μεσολογγίῳ ὑπῆρχε σχολεῖον τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς Γαλλικῆς γλώσσης (τῷ 1824). Τὸ δὲ σχολεῖον τοῦ Μεσολογγίου, περίφημον καὶ ἔκπαλαι διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ διαπρέψαντας ἀοιδίμους διδασκάλους, τοὺς Παλαμάδας. Καὶ ἐν Τριπόλει τῆς Πελοποννήσου συνέστησαν σχολεῖον Ἑλληνικὸν καὶ ἀλληλοδιδακτικόν [τῇ 16 Μαρτίου τοῦ 1822. Βλ. Ἀρχεῖα τῆς Ἑλ. Παλιγ. Τ. Α. σελ. 452. Τ. Β. σελ. 345. 414. Σ. Ἐκδ.]. Καὶ ἄλλο τοιοῦτο ἐν τῷ Ἁγίῳ Πέτρῳ. Κατὰ δὲ τὸ 1824 καὶ 1825 ἡ ἀνακαινισθεῖσα Φιλόμουσος ἑταιρεία, συνεργοῦντος καὶ τοῦ ἰατροῦ Πετράκη τοῦ Ἀναργύρου, κατέστησεν ἐν Ἀθήναις δύω μὲν ἀλληλοδιδακτικὰ (ἀρσένων καὶ κορασίων), καὶ δύω Ἑλληνικά, καὶ πέμπτον τῆς ἱστορίας καὶ τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιστημῶν. Ἐδίδασκε δὲ τὴν ἀλληλοδιδακτικὴν ὁ ἱεροδιάκονος Συνέσιος, ὅστις καὶ Κατήχησιν μικρὰν ἐξέδωκε διὰ τοὺς μαθητὰς (τῷ 1824 ἐν Ἀθήναις). Καὶ εἰς τούτων τῶν σχολείων τὴν διατήρησιν συνεισέφερον κατ' ἔτος πέντε χιλιάδας γρόσια καὶ τὰ περὶ τὰς Ἀθήνας τέσσαρα μοναστήρια· τὸ τῆς Πεντέλης, τὸ τοῦ Πετράκη, τὸ τῆς Καισαριανῆς καὶ τὸ τοῦ Βρανᾶ. [Τὴν αὐτὴν φιλομουσίαν ἐπεδείξατο τῶν Ἀθηνῶν ὁ ἱερὸς κλῆρος καὶ κατὰ τὴν πρώτην τῆς Φιλομούσου ἑταιρείας σύστασιν, τῷ 1814 γενομένην καὶ τὸν ἀοίδιμον λόρδον Γυλφόρδον πρόεδρον ψηφισαμένην· ὃς ἀποκρινόμενος τότε πρὸς τὴν ἀγγελίαν τῆς χειροτονίας, πρὸς τοῖς ἄλλοις πολλοῖς καὶ καλοῖς τῆς φιλέλληνος αὐτοῦ ψυχῆς προσφθέγμασι καὶ τάδε ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ εὐλογεῖ κλήρου· « Ἐν τίνι γάρ ποτε τῶν ἐθνῶν τοσαύτην σπουδὴν ὑπὲρ φιλοσοφίας, ἄλλως τε κατ' ἀρχάς, οἱ παρ' αὐτοῖς ἱερεῖς ἔδειξαν, ὅσην νῦν δεικνύουσιν οἱ ὑμέτεροι, οἳ καὶ Μοναστήριον ἀνέθηκαν ἑταιρείᾳ φιλομούσων, θεῖον ἔργον οὗτοι πρῶτοι ἐρ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. β. Ταύτην ἡ Συνέλευσις ἀναγνοῦσα τὴν ἀναφορὰν τῶν ἀρχιερέων προθύμως ἀπεδέξατο, καὶ σκέψεως γενομένης ἐκδίδοται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἀπόκρισις αὕτη.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Γ΄. Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων
Συνελεύσεως.

Πρὸς τοὺς σεβασμιωτάτους ἁγίους Ἀρχιερεῖς, Κορίνθου Κύριλλον, Τριπόλεως Δανιήλ, Ῥέοντος Διονύσιον, Ἀνδρούσης Ἰωσὴφ καὶ Βρεσθένης Θεοδώρητον.

Ἡ ἀναφορά Σας μηνολογουμένη τῇ 21 Φεβρουαρίου παρουσιάσθη εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἥτις ἀποδεχομένη τὴν πρότασίν σας, ἀφορῶσαν τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἠθικὴν τοῦ ἔθνους, καὶ σκεψαμένη ἐπὶ ταῦτα, μὲ ἀπόφασίν της γενομένην σήμερον εἰς τὴν ΙΓ΄ Συνεδρίασίν της, σᾶς προσκαλεῖ νὰ συνέλθητε εἰς ἕν, καὶ νὰ συσκεφθῆτε, καὶ διατάξητε ἓν σχέδιον, βάσιν ἔχον τὸ πῶς νὰ ἀνακαλέσωμεν τὸ θρησκευτικὸν σέβας, τὴν διατήρησιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, τὴν καλλιέργειαν τῆς ἠθικῆς, καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν φώτων εἰς τὸ Ἔθνος, καὶ περὶ τοῦ πῶς ἁρμόζει νὰ κυβερνᾶται τὸ Ἐκκλησιαστικόν. Τοιοῦτον σχέδιον, ὡς ἔνεστι, τελειοποιήσαντες προσκαλεῖσθε νὰ καθυποβάλητε εἰς τὴν Συνέλευσιν. Τῇ 4 Μαρτίου 1827 ἐν Ἑρμιόνῃ. (α).

§. γ. Οἱ τοίνυν ἀρχιερεῖς λαβόντες τὴν ἀπόκρισιν ταύτην τῆς Συνελεύσεως, καὶ συσκεψάμενοι μετὰ ζήλου καὶ συνέσεως, συνέταξαν καὶ παρέστησαν εἰς τὴν Συνέλευσιν τὸ ἑφεξῆς Σχέδιον.

«Σεβαστὴ τοῦ Ἔθνους Συνέλευσις.

Ὁ λαὸς ὁ περιούσιος, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἐτύθη, καταφέρεται ἤδη εἰς τὸν χρημνὸν τῆς ἀπωλείας, ἀχαλινώτως διατεθεὶς ἕκαστος κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ. Τὸ δὲ αἷμα αὐτοῦ ἐκζητήσει Κύριος ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν, πρὸς οὓς ἐνεχείρισε τὴν χειραγωγίαν καὶ κυβέρνησιν αὐτοῦ. Διὸ καὶ εἰς ἐπανόρθωσιν τούτου, εἴ τι μέτεστιν ἡ μ ῖ ν παῤῥησίας, δ ί δ ο μ ε ν τήνδε γνώμην.

ά. Νὰ θεσπισθῇ παρὰ τῆς Συνελεύσεως τοῦ Ἔθνους, καὶ νὰ διορισθῇ παρὰ τῆς Διοικήσεως Σύνοδος Ἀρχιερέων, ἢ τριῶν, ἢ πέντε ἐκ τῶν μᾶλλον εἰδημόνων.

(α) Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέν. τῆς Ἑλλάδ. Τόμ. Ζ. σελ. 21. πρβλ. καὶ σελ. 17.

Συνοδικὸς ἀφορισμός. Διακήρυξις τῆς Συνόδου. Αἴτησις τῆς Ἀντιβασιλείας . . . . . Σελ. 293—321

Κεφ. Ζ΄. Τὰ κατὰ τὴν τρίτην περίοδον τῆς Συνόδου (1835—1836). Κυνουρίας Διονυσίου ἀγῶνες ὑπὲρ τῶν τῆς Ἐκκλησίας θεσμῶν. Ὁ Γάμος διακηρύττεται μυστήριον. Γυναικείων διαλελυμένων μοναστηρίων ἀνάσωσις. Ἔκλευσις Λουδοβίκου βασιλέως τῆς Βαυαρίας. Κατεύναξις τῶν ἐν Ἀκαρνανίᾳ ταραχῶν. Εὐγενίου Διογενίδου κατρίβαὶ κατὰ τοῦ κύρους τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων. Αἱ κατὰ τῆς ἑτεροδιδασκαλίας πράξεις τῆς Συνόδου. Ἐγκύκλιος κατὰ τῶν κακοδόξων βιβλιδαρίων ἄπρακτος. Αἴτησις περὶ συστάσεως ἱερατικοῦ Σχολείου ἀτέλεστος. Ἐγκύκλιος τῆς πρώην Συνοδικῆς περιόδου μὴ ἐπιτρέπουσα τοὺς ἐξιόντας τοῦ Κράτους ἱεροπραχτεῖν, καὶ διόρθωσις ταύτης ὑπὸ τῆς ἐνεστώσης. Ἐκκλησιαστικὴ νομικὴ διαδικασία. Ἐπιτροπῆς ἐνδεκαμελοῦς πρὸς σύνταξιν ταύτης ματαία σύστασις. Εὕρεσις ἐν Θήρᾳ ἐρειπίων ναοῦ τῆς Θεοτόκου. Αἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηνῶν ἠρημωμέναι Ἐκκλησίαι. Ἀπέλευσις τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος εἰς Μόναχον. 322—342

Κεφ. Η΄. Σύστασις τοῦ Λαοῦ ἐν Σύρῳ κατὰ τῶν Ἐξαποστόλων. Ἀνάδοχοι. Διάγνωσις τῆς Συνόδου κατὰ τῆς διαιρέσεως τῶν Ἐπισκοπῶν εἰς μονίμους καὶ προσωρινάς. Γνωμοδότησις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας περὶ διαιρέσεως τῶν Ἐπισκοπῶν εἰς τριάκοντα μονίμους καὶ σταθεράς. Ἀνήνυτος τῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀπαίτησις τῆς γνώμης τῆς Συνόδου περὶ τῶν χηρευουσῶν μονίμων Ἐπισκοπῶν, καὶ ἰδίᾳ τῆς Εὐβοίας. Περὶ τῶν περιφερομένων αἱρετικῶν βιβλιδαρίων ἀπάντησις τῆς Συνόδου πρὸς τὴν Γραμματείαν. Παράτασις τῆς διαρκείας τῆς Συνοδικῆς περιόδου. Γερμανοῦ ἐξορία. Ἐνοικίασις τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων ὑφ' ἑτεροδόξων. Διακοίνωσις τῆς Γραμματείας πρὸς τὴν Σύνοδον περὶ τῶν Ἐπισκοπῶν τῆς Ἐπικρατείας, καὶ ἡ μετὰ ταύτην παρὰ τῆς Συνόδου μετὰ παῤῥησίας ἐξελεγκτικὴ τοῦ ἀθέσμου τῆς τῶν Ἐπισκοπῶν διαιρέσεως ἀπάντησις. Ἐπάνοδος τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος. Πτῶσις τοῦ Ἀρχιαγγελαρίου

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κοῖς (σελ. 112—142) συζητήσεως. Περὶ δὲ τῶν ἐν τῇ γνώμῃ τῶν ἀρχιερέων διαλαμβανομένων ἄρθρων (5, 6 καὶ 7) ἐκρίθη, ἵνα ψηφισθῶσι πρώτιστα καὶ τάχιστα διὰ νόμων ἰδιαιτέρων ὑπὸ τῶν μετ' ὀλίγον συγκροτηθησομένων Βουλῶν (βλ. Σύνταγμ. ἄρθρ. 105). Τῇ δὲ 12 Φεβρουαρ. παραιτεῖται μὲν ἐκουσίως ἀπὸ τῆς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας Μιχαὴλ ὁ Σχινᾶς (α), ἐπετράπη δὲ ταύτην πρὸς καιρὸν Λέων ὁ Μελᾶς, μέχρις οὗ διήρκει ἡ Συνέλευσις.

§. δ. Συντελεσθέντος δὲ τοῦ χάρτου τοῦ πολιτικοῦ Συντάγματος, ἐλύθη μὲν ἡ ἐθνικὴ Συνέλευσις (Μαρτίου 18), ἐτελεύτα δὲ καὶ ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσὴφ (Μαρτίου 13) (β)· διορίζεται δὲ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸς Σπυρίδων ὁ Τρικούπης (Μαρτ. 30). Κατὰ δὲ τὸν Ἀπρίλιον εἰσάγεται πάλιν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ Θ. ὁ Φαρμακίδης πρῶτος τῆς Συνόδου γραμματεὺς ἀντὶ τοῦ Θεοφάνους (γ)· μετ' ὀλίγον δὲ ἀπολυ-

---

(α) Πολλοῦ δὲ λόγου ἀξία καὶ ἡ παραίτησις, ἣν πρὸς τὸν Βασιλέα ἔπεμψεν, ἐπιεικῶς χαρακτηρίζουσα τῷ ἀῤῥενωπῷ τῆς λακωνικῆς φράσεως τὸ ἐμβριθές, στερρὸν καὶ ἀδούλωτον τοῦ φρονήματος, καὶ ἐπιβεβαιοῦσα ὅσα ἐν τῷ Αἰῶνι (ἀριθμ. 514) περὶ αὐτοῦ εἰσιν ἐξιστορημένα περί τε τῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τῶν εἰς τὴν πατρίδα προσφορῶν, ὧν τὸ κεφάλαιον ὅτι «Συμπραγματευόμενος μετὰ γενναίων φίλων τὴν ἀνόρθωσιν τῆς πατρίδος, ἀνέβη εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ κατέβη σώσας τὸν χαρακτῆρα ἀκέραιον, τὴν φιλίαν ἀμετάθετον καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς γ'. Σεπτεμβρίου ἀνδρικὸν καὶ ἀμόλυντον» (πρβλ. καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς αὐτοῦ ἐπιστολὴν ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 519). Ἔστι δὲ ἡ παραίτησις ἥδε· «Βασιλεῦ! Κρίνων καθῆκον νὰ παρακολουθήσω τὴν πολιτικὴν προαίρεσιν τοῦ σήμερον παραιτηθέντος Προέδρου τῆς γ'. Σεπτεμβρίου Κυρίου Α. Μεταξᾶ, καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, ἀλλὰ καὶ δι' οὓς ἔχω ἔκτινων ἡμερῶν ὡς ἐκ τῆς ὑπηρετικῆς σχέσεώς μου πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα, ἵνα μὴ ἐνοχλῶ αὐτὴν περισσότερον, τὴν παρακαλῶ νὰ δεχθῇ καὶ τὴν παραίτησιν τοῦ ὑποφαινομένου. Τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος κτλ. τῇ 12 Φεβρ. 1844 (Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 506). Σημ. Ἐκδ.

(β) Τὰ κατὰ τὸν ἱεράρχην τοῦτον βλ. ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 521. Σημ. Ἐκδ.

(γ) Ὁ κ. τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργός, θερμότατος ἀντίπαλος τῶν ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἐκκλησίας λεχθέντων ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει, ἐπανήγαγε τὸν ἐπιστήθιον φίλον εἰς τὴν θέσιν τοῦ Α'. Γραμματέως τῆς Συνόδου, ἵνα συντελῇ πάλιν εἰς ἐξευτελισμὸν καὶ καταφθορὰν τῶν τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων, καὶ ἀπόσχισιν αὐτῆς ἀπὸ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος! Ἐδήλωσε δὲ τὸν διορισμὸν τοῦτον ὁ Αἰὼν (ἀριθμ. 522), τήν τε ἀντληθεῖσαν ἐκ προτεσταντικῶν διδασκαλείων θεολογικὴν σοφίαν τοῦ ἱερομονάχου καὶ τὴν κατὰ τὴν Ἰόνιον πολιτείαν διδασκαλίαν αὐτοῦ ἀξιοπίστως χαρακτηρίζων, καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα κατορθωμάτων αὐτοῦ τὰ καίρια, ὥσπερ καὶ τὴν ἀπό

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

παρουσία κηρύττει διαπρυσίως τὴν πρὸς τὴν Σύνοδον δυσπιστίαν (καὶ μετὰ τοσαύτας αὐτῆς ἐνόρκους διαβεβαιώσεις) καὶ πικρὰν ὑπόνοιαν τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις (ὡς οὐκ ἀτόπως τινὲς εἶπον) ἐγκάθετον τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ὠτακουστὴν ἔταξεν ἐν τῇ Συνόδῳ τὸν Ἐπίτροπον, ἵνα διαβιβάζῃ πρὸς αὐτὴν τὰς ἐν ταῖς συζητήσεσιν ἐλευθέρας ἐκφράσεις τῶν Συνοδικῶν μελῶν (α). Ἀλλὰ ποῖος φόβος εἰς ταῦτα, ἐν ᾧ πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου οὐ μένουσιν ἄγνωστοι εἰς τὸν Ὑπουργόν; Ἔπειτα δὲ πόσον κατασμικρύνει τὴν πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον εὐλαβητικὴν διάθεσιν τοῦ λαοῦ, θεωροῦντος αὐτὴν ὕποπτον μὲν παρὰ τῇ Κυβερνήσει, πάσης δὲ ποιμαντορικῆς ἐξουσίας ἔρημον καὶ πολὺ κατωτέραν καὶ αὐτῶν τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, ἐν οἷς οἱ δικασταὶ κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν διασκέψεις διαλέγονται καθ' ἑαυτοὺς ἐλευθέρως, ἀπηλλαγμένοι τῆς παρουσίας τοῦ Εἰσαγγελέως τῆς Ἐπικρατείας! Ὁ δὲ Ὑπουργὸς μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς τὸν κοσμικὸν τοῦτον τῆς Συνόδου πρωθιεράρχην καὶ παγκρατῆ δυνάστην, τὸν διοικοῦντα τοὺς ἀρχιερεῖς τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἂν αὐτῷ δόξῃ συμφέρον καὶ ἀρεστὸν τῇ ἐγκοσμίῳ ἐξουσίᾳ (β), ἐπέθηκε καὶ τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργεῖον, εἰς ὃ ἀναφέρονται τὰ μετὰ τὴν προσυπογραφὴν τοῦ Ἐπιτρόπου ἔγγραφα τῆς Συνόδου πρὸς δευτέραν ἐπιδοκιμασίαν ἢ ἀποδοκιμασίαν, καί, τέλος, τὴν ἔγκρισιν τοῦ Βασιλέως, εἰς ὃν ἀπόκειται ἡ ὑπερτάτη τοῦ Κράτους κυριαρχία (ἄρθρ. ΙΔ). Καὶ οὕτω «πάντα μὲν τὰ τοῦ Θεοῦ ἀποδίδονται τῷ Καίσαρι», οἱ δὲ θεόκραντοι καὶ ἀναλλοίωτοι τῆς Ἐκκλησίας θεσμοὶ καταδουλοῦνται ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἀνθρωπίνης νομοθεσίας, τῆς ἄλλοτε ἄλλως μεταβαλλομένης κατὰ τὰ πτωχὰ καὶ ἀσθενῆ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ τῆς σαρκὸς τὰ φρονήματα· καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος (ἑπομένως καὶ ἡ Ἐκκλησία, ἧς προτέτακται) «ὑπὸ ἐπιτρόπους οὖσα καὶ οἰκονόμους», οὐδὲν διαφέρει δούλης. Ὅσιον μὲν οὖν καὶ δίκαιον μηδαμῶς εἶναι παρὰ τῇ Συνόδῳ τὸν Ἐπίτροπον (γ). Εἰ δὲ μή, ἔδει πρὸς ἀποφυγὴν ἀντιφά-

(α) Βλ. Αἰῶν. ἀριθ. **1264.**

(β) Παρασημειωτέον δ' ὅτι οὐδὲν τοῦ Ἐπιτρόπου προσὸν ὥρισταί που, ὥστε δύναταί ποτε ἐπιτραπῆναι τὸ τῶν Συνοδικῶν πράξεων καὶ ἀποφάσεων ἀπαραίτητον κῦρος καὶ εἰς ἄνδρα ἑτερόδοξον, ἂν τοῦτο δόξῃ τῇ ὑπερτάτῃ Ἀρχῇ.

(γ) Ὁ θεμελιώδης τοῦ **1844** Συνταγματικὸς θεσμὸς ὁρίζων διὰ τοῦ **72** ἄρθρου τοὺς Γερουσιαστοῦ κτωμένους δικαιώματα συναριθμεῖ μετ' ἄλλων καὶ τοὺς εἰσαγγελεῖς καὶ τὸν παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ Βασ. ἐπίτροπον, μόνον δὲ τὸν παρὰ τῇ Συνόδῳ Βασ. ἐπίτροπον ἀποσκορακίζει (βλ. καὶ ὄπισθ. σελ. **513**).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Ακαδημίας Αθηνών / Academy of Athens

Ἄρθρον 6. Τὰ μέλη τῆς Συνόδου ἐκλέγονται παρὰ τοῦ Βασιλέως εἰς τριετίαν.

Ἄρθρον 7. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς διαρκοῦς Συνόδου εἶναι τρεῖς, ἂν σύγκειται μόνον ἀπὸ Ἀρχιερεῖς, καὶ πέντε, ἂν λάβωσι χώραν εἰς αὐτὴν καὶ οἱ πρεσβύτεροι.

Ἄρθρον 8. Ἡ Σύνοδος εἶναι ἡ ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ὑποκειμένη κατὰ τὰ ἐκτὸς εἰς τὴν Βασιλικὴν Ἐξουσίαν.

Ἄρθρον 9. Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνόδου διορίζεται παρὰ τοῦ Βασιλέως εἰς καιρὸν ἀπροσδιόριστον, πάντοτε ὅμως ἐντὸς τῆς τριετίας καὶ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῶν τῆς Συνόδου.

Ἄρθρον 10. Ὁ Γραμματεὺς τῆς Συνόδου διορίζεται παρὰ τοῦ Βασιλέως διὰ βίου.

Ἄρθρον 11. Τὰ μέλη τῆς Συνόδου καὶ ὁ Γραμματεὺς ὁρκίζονται τὸν ἀνήκοντα ὅρκον ἐνώπιον τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς, πρὶν ἀναλάβωσι τὰς ἐργασίας των.

Ἄρθρον 12. Ἡ Σύνοδος ἔχει καὶ Ὑπογραμματεῖς, ὁρκιζομένους ἐνώπιον τοῦ Γραμματέως αὐτῆς, Σφραγίδα καὶ Γραφεῖον ἰδιαίτερα καὶ τοὺς ἀναγκαίους ὑπηρέτας.

Ἄρθρον 13. Ἡ Σύνοδος καθεδρεύει πάντοτε εἰς τὴν Μητρόπολιν τοῦ Βασιλείου.

Ἄρθρον 14. Τὰ ἀντικείμενα τῶν σκέψεων τῆς Συνόδου ἀποφασίζονται διὰ τῆς πλειονοψηφίας.

Ἄρθρον 15. Εἰς τὰς ἐκδιδομένας παρὰ τῆς Συνόδου πράξεις ὑπογράφονται ὅλα τὰ μέλη αὐτῆς, καὶ ἂν ἤθελον εἶναι ἐναντίας γνώμης, ἐκθέτοντα τοὺς λόγους τῆς διαφωνίας των εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεών των.

Ἄρθρον 16. Τὰ καθήκοντα τῆς Συνόδου διαιροῦνται εἰς ἐσωτερικά, ἀναγόμενα δηλονότι εἰς τὸ Δογματικὸν καὶ Ἱεροτελεστικὸν τῆς Θρησκείας μέρος, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ πολιτικὴ ἢ Κοσμικὴ ἀρχὴ δὲν ἐπεμβαίνει διόλου· καὶ εἰς ἐξωτερικά, ὅσα δηλονότι μὴ Δογματικὰ καὶ Ἱεροτελεστικά, καὶ αὐτὰ ἐνεργοῦνται μὲ προηγουμένην ἄδειαν καὶ μὲ τὴν σύμπραξιν τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς.

Ἄρθρον 17. Ἡ Σύνοδος ἔχει τὴν ἐφ' ὅλου τοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος ἐφορείαν· εἰς αὐτήν, ὡς εἰς ἀνωτάτην Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, ὑπόκειν-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ται ὅλοι οἱ Ἐπίσκοποι τοῦ Βασιλείου, δι' αὐτῆς διατάσσονται, καὶ εἰς αὐτὴν ἀναφέρονται περὶ παντὸς Ἐκκλησιαστικοῦ πράγματος.

Ἄρθρον 18. Ἡ Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ περὶ τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῆς καθαριότητος τῶν δογμάτων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τῶν ἀνέκαθεν παραδεδεγμένων Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων καὶ τῶν ὀρθῶς ἐχόντων ἐθίμων. Προσέχει μή τι γίνεται παρὰ ταῦτα, καὶ ἀναφέρεται πρὸς τὴν Κοσμικὴν ἀρχήν, ζητοῦσα τὴν διόρθωσιν τοῦ πράγματος, ὁσάκις ἄνθρωπός τις ὁποιοσδήποτε ἤθελεν ἐπιχειρήσει νὰ ταράξῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλείου δι' ἑτεροδιδασκαλίας ἢ προσηλυτισμοῦ, ἢ καθ' ὁποιονδήποτε ἄλλον τρόπον.

Ἄρθρον 19. Ἡ Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν εὐταξίαν, κοσμιότητα καὶ βελτίωσιν τοῦ Κλήρου, εἰς τὴν εὐκοσμίαν τῶν ναῶν καὶ τῶν ἱερῶν τελετῶν καὶ εἰς τὴν δημόσιον Λατρείαν.

Ἄρθρον 20. Ἡ Σύνοδος ἐξετάζει, δοκιμάζει καὶ προβάλλει εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ Βασιλέως τοὺς ὑποψηφίους εἰς τὴν Ἐπισκοπικὴν ἀξίαν, κατὰ τοὺς ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἐκτεθησομένους ὅρους.

Ἄρθρον 21. Ἡ Σύνοδος εἶναι τὸ ἀνώτατον Δικαστήριον τοῦ Κλήρου, κατὰ τὰ Ἐκκλησιαστικά, καὶ θεωρεῖ ἀνεκκλήτως τὰς ἀπὸ τοῦ ἐπισκοπικοῦ συνεδρίου καὶ τοῦ Ἐπισκόπου ἐκκαλουμένας πρὸς αὐτὴν Ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις· εἰς τὴν ἁρμοδιότητα δὲ τῆς δικαιοδοσίας της ὑπάγονται ἀμέσως οἱ Ἐπίσκοποι.

Ἄρθρον 22. Ἡ Σύνοδος καθυποβάλλει εἰς ἔγκρισιν τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς διατάξεις, ἀφορώσας τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Κλῆρον, αἵτινες ἐπικυρούμεναι παρὰ τοῦ Βασιλέως λαμβάνουσιν ἰσχὺν νόμου.

Ἄρθρον 23. Ἡ Κυβέρνησις προβάλλει εἰς τὴν σκέψιν τῆς Συνόδου ὅσα ἀντικείμενα κρίνει ἄξια τῶν σκέψεών της, καὶ ζητεῖ τὴν περὶ αὐτῶν γνώμην της.

Ἄρθρον 24. Ὁ Βασιλεύς, καθὸ πολιτικὸς Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας, διορίζει ἐπίτροπόν του εἰς τὴν διαρκῆ Σύνοδον, ὅστις συμπαρεδρεύων χωρὶς δικαίωμα ψηφοφορίας εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Συνόδου, ἐφορᾷ τὰς σκέψεις της, καθ' ὅσον αὗται δὲν ἀνάγονται εἰς τὸ Δογματικὸν καὶ Ἱεροτελεστικόν.

Ἄρθρον 25. Ὁ παρὰ τοῦ Βασιλέως διωρισμένος εἰς τὴν Σύνοδον ἐπίτροπος ἐμπορεῖ, λαμβάνων μέρος εἰς τὰς περὶ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῆς καθηκόντων σκέψεις, χωρὶς νὰ ψηφοφορῇ, νὰ ἐκθέτῃ τὰς παρατηρήσεις του, ὁσάκις ἤθελε νομίσει προσβαλλόμενα τὰ δικαιώματα τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς·

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

οὐκ ἦσαν παρὰ τοῖς ὀρθοδόξοις Ἕλλησι τὰ καθεστῶτα!). Καὶ ῥάστη τις ἠλπίζετο ἡ δημοσία τοῦ τοιούτου Νομοσχεδίου παραδοχή, συμμαχούντων ἤδη καὶ τῶν συμβεβηκότων περιστατικῶν. «Ἐῤῥίπται ὁ βόλος ἤδη, τὸ δὲ δίκτυον ἐκπεπέτασται». Ἡ Καλογηρικὴ συνωμοσία δικαιοῖ τὴν ὑποδούλωσιν τοῦ κλήρου, σχεδὸν δεσμουμένου ἐν τῇ συνταγματικῇ πολιτείᾳ· προήχθη δὲ καὶ ἡ χαλκόστομος σάλπιγξ τοῦ Ἀντιτόμου, κηρύττουσα στεντορείως τὸ τοῦ Τομαρίου (ὡς τὸν ἱερὸν ὠνόμασε Τόμον) σαπρὸν καὶ μάταιον, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς παρανοίας ῥητά. Ὁ δὲ Κυνουρίας, ἡ λάλος ἐκείνη γλῶσσα, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς εὐρωτιώντων ἱερῶν κανόνων καὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐκκλησίας ὑπέρμαχος, βαθέως κεκοίμηται! Τρεῖς δὲ μένουσιν ἤδη Συνοδικοί, δειλὰ καὶ ἐν πᾶσιν εὐπειθῆ καὶ εὐχείρωτα γερόντια! Ἀλλ' ἡ μετὰ τελετῆς ἁγίας τοῦ ἱεροῦ Τόμου πάνδημος καθιέρωσις; Ἀλλὰ τὰ τῆς Σεβ. Κυβερνήσεως Διατάγματα; Ἀλλ' ἡ πρός τε τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς πάσας τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας ὑπόσχεσις καὶ ὁμολογία τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς αὐτοκεφάλου καταστάσης Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας; Ἀλλ' αὐτὸ τὸ Σύνταγμα τῆς ὀρθοδόξου πολιτείας ποῦ μένουσιν; Ὁ δ' Οἰδίπους ποῦ; καὶ τὰ κλεῖν' αἰνίγματα; — Μῦθος ἦν ἄρα πάντα· τοῖς δὲ κρατοῦσιν εἴκει καὶ θέμις».

§. ιγ. Καὶ συνεσχεδίαζε λοιπὸν ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μετὰ τῶν ἄλλων συνυπουργῶν τὸ περὶ τῆς Ἐκκλησίας νομοσχέδιον, συγκεκατυμμένον τὴν μὲν τοῦ πέλματος βάσιν ἐκ τοῦ συνταγματικῶς κατηργημένου Μαυρερείου καταστατικοῦ (καθὼς προείπομεν), φέρον δὲ καί τινα μικρὰ παρασπάσματα ἐκ τοῦ παρὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκδεδομένου Νομοσχεδίου (καθὼς αὐτὸ παρέστησεν εἰς τὴν Βουλὴν διαφθείρας ὁ Κωλέττης βλ. ὄπισθ. σελ. 513). Τοῦτο δείκνυται πανῶς ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν ἐνταῦθα σημειουμένων ἄρθρων (α). Ἰδοὺ τὸ μὲν Α΄. καὶ Β΄. αὐτολεξεὶ ἔχουσιν ὡς ἐν τῷ Κωλεττείῳ, πλὴν ὅτι παρελείφθη ἐν τῇ σφραγῖδι τὸ «τοῦ Βασιλείου», τῷ ἱερῷ Τόμῳ ἀφωσιωμένον. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Γ΄. συμφωνεῖ μὲν κατὰ τἄλλα τοῖς Γ΄. καὶ Δ΄. τοῦ Κωλεττείου, ἀλλὰ μόνον τὰ μέλη τῆς Συνόδου ὁρίζονται ἀποκλειστικῶς πέντε, οὐχὶ δὲ καὶ τρία· καὶ ταῦτα καλούμενα, ἀλλὰ μὴ ἐκλεγόμενα, οὐχὶ ὅμως κατὰ τριε-

(α) Τὰ μετὰ τὸ «Ἰδοὺ τὸ» προστέθεινται παρ' ἡμῶν, καθ' ἃ εἴρηται ἐν τοῖς προλεγομένοις. Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

αὐτῶν ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως, ἵνα μὴ αὕτη πρὸς βλάβην καὶ διαφθορὰν γίνηται, ἀλλὰ πρὸς διάγνωσιν τῆς εὐσεβείας καὶ αὔξησιν τῆς πίστεως καὶ μόρφωσιν αὐτῶν εἰς ἄνδρας ὀρθοδόξους καὶ ἐναρέτους, ὡς λόγον ἀποδώσοντες περὶ αὐτῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

Ἐπιστρέφει, τέλος, τὸν λόγον ἡ Σύνοδος καὶ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν ἡλικίᾳ ἱερωμένους τε καὶ λαϊκούς, τοὺς μαθητεύσαντας παρὰ τῷ Καίρῃ καὶ ἐξ ἀπάτης καὶ συναρπαγῆς τυχὸν ἀποπλανηθέντας τῶν ὑγιῶν φρονημάτων τῆς εὐσεβείας, καὶ ἀκολουθήσαντας τῇ πονηρᾷ ὁδῷ, παραινοῦσα πᾶσιν ὑμῖν φιλοστόργως, ἵνα, ἀνανήψαντες ἀπὸ τὸν θανατηφόρον λήθαργον τῆς ἀποπλανήσεως ταύτης, ἀποπτύσητε ὅσον τάχος τὰς ἀντιχριστιανικὰς Καϊρείους διδασκαλίας καὶ τὸν ψυχοκτόνον τῆς τούτων ἀσεβείας ἰόν· « Μήσε πλανήσωσιν, υἱὲ, ἄνδρες ἀσεβεῖς, μηδὲ πορευθῇς ἐν ὁδῷ μετ' αὐτῶν· ἔκκλινον τὸν σὸν πόδα ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν· οἱ γὰρ πόδες αὐτῶν εἰς κακίαν τρέχουσι » (α). Καὶ ἐπιστρέψαντες εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ὀρθόδοξον ἡμῶν πίστιν, εἰς ἣν ἐγεννήθητε καὶ ἐβαπτίσθητε, ἀναβλέψητε πάλιν πρὸς τὸ φῶς αὐτῆς τὸ ἀληθινόν, τὸ φωτίζον καὶ ἁγιάζον πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἀποφύγητε τὴν παρὰ τῶν ἀνθρώπων καταισχύνην καὶ τὴν γενικὴν τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ἀποστροφήν, ὅτι « πρόσωπα ἀσεβῶν ἀτιμίας ἐμπλησθήσονται » (β), καὶ τὴν φρίκην τῆς συνειδήσεως καὶ τὴν κατα-δίκην τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.

Ταῦτα παραγγέλλει ἐν Κυρίῳ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἡ Σύνοδος ἁπαξάπασιν ὑμῖν τοῖς εὐσεβέσι καὶ ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς τῆς θεοστηρίκτου Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, κινουμένη ἐκ τῶν ἀπαρατρέπτων καὶ ἱερῶν αὐτῆς καθηκόντων, τὰ ὁποῖα ὀφείλει νὰ ἐνεργῇ ἀδιαλείπτως ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος ἀπὸ πάσης κατ' αὐτοῦ τεκταινομένης λυμαντικῆς ψυχοφθόρου ἐπηρείας· διὸ καὶ αὖθις τὰ τοῦ μακαρίου Παύλου βοᾷ πρὸς ὑμᾶς· « Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων καὶ οὐ κατὰ Χριστόν ». Προσέχετε, « ἵνα μὴ διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις περιφέρησθε οὐ μόνον ἀνθρώπων διεστραμμένα λαλούντων, ἀλλὰ καὶ ἂν ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ τἀναντία ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε εὐαγγελίζηται ».

Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ

(α) Παροιμ. β. 10, 16. — (β) Ἰὼβ μ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὅτι πάντα αἰσίως καὶ θεαρέστως ἐκπεραιωθήσεται, καὶ οὐδὲν οὐδαμῶς ἀνιαρὸν τῇ φιλοστόργῳ ὑμῶν μητρὶ ἐπισυμβήσεται, δέξεσθε δὲ πάντως καὶ ταύτας ἡμῶν τὰς Ἐκκλησιαστικὰς εἰσηγήσεις φιλοφρόνως καὶ εὐγνωμόνως, ὡς μητρικῆς στοργῆς καὶ ὀφειλετικῆς κηδεμονίας ἀρίδηλα γνωρίσματα, καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης δυσπαρασιώπητα ἀποφθέγματα. Ἡμεῖς δὲ καὶ τὰ Πρακτικὰ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Συνόδου ἐκδοῦναι οὐκ ὠκνήσαμεν, εἰς χαρμόσυνον γνῶσιν παντὸς τοῦ πληρώματος τῆς Ὀρθοδοξίας, καὶ μαρτύριον ἐφ' οἷς κοινωφελέσι καὶ σωτηρίοις ὅροις ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία τὴν ἐν Ἑλλάδι ἀδελφὴν αὐτῆς αὐτοκέφαλον κανονικῶς ἀνηγόρευσεν, ἀφορῶσα, εὐχομένη τε καὶ ἐφιεμένη τὴν ἀκλόνητον αὐτῆς εὐημερίαν καὶ εὐστάθειαν ἐν τῇ μετὰ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας διηνεκεῖ ὁμονοίᾳ καὶ ἑνώσει αὐτῆς, ἥτις καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Πέτρᾳ τῆς ἑνότητος τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν Πίστεως καὶ τῆς κατὰ τοὺς θείους Κανόνας Πνευματικῆς Κυβερνήσεως ἥδρασται καὶ συγκεκρότηται. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μεθ' ὑμῶν. ᾳων. Δεκεμβρίου κδ'.

✝ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης.
✝ Ὁ Καισαρείας Παΐσιος ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης.
✝ Ὁ Ἐφέσου Ἄνθιμος ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης.
✝ Ὁ Κυζίκου Ἰωακεὶμ ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης.
✝ Ὁ Νικομηδείας Διονύσιος ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης.
✝ Ὁ Χαλκηδόνος Ἱερόθεος ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης, διὰ χειρὸς τοῦ Ἐφέσου Ἀνθίμου.
✝ Ὁ Δέρκων Νεόφυτος ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης.
✝ Ὁ Πελαγωνείας Γεράσιμος ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης κτλ.

§. ς. Οὕτω δὲ τούτων γενομένων μεταχαλεσάμενος ὁ Πατριάρχης Συνοδικῶς τὸν ἐπιτετραμμένον τὰ τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, παρακολουθοῦντος καὶ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Μισαήλ, παρέδωκεν αὐτοῖς τὸν ἱερὸν Τόμον μετὰ τῶν γραμμάτων, τοῦ τε πρὸς τὸ Συμβούλιον τὸ Ὑπουργικὸν καὶ τὸν Κλῆρον καὶ πάντα τὸν εὐσεβῆ τῆς Ἑλλάδος λαόν (α). Καὶ οὗτοι παραλαβόντες τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ταῦτα κειμήλια ἀπεκόμισαν εἰς Ἀθήνας καὶ παρέδωκαν τῇ Κυβερνήσει.

(α) Δηλονότι τῶν μέχρις ὄπισθεν σελ. 558 παρεκτεινομένων· τὰ δ' ἑφεξῆς, ὧν ἐν τοῖς ἑπομένοις γενήσεται μνεία, παρενετέθησαν ὅπως ἦσαν ἐν τοῖς ἐκ τῶν Πατριαρχείων ἐκδοθεῖσι γράμμασι πρὸς τὴν τοῦ ἀναγνώστου συλλήβδην ἐποπτείαν τῶν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον πεπραγμένων. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σίας (α). Τῶν δὲ Θηβῶν ὁ μητροπολίτης Παΐσιος, ἀρχομένης τῆς ἐπαναστάσεως, ἔφυγεν εἰς Σαλαμῖνα διὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Τούρκων· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἐπανήρχετο παρὰ τὴν χώραν ἐκείνην, ὁσάκις ἀνεφαίνοντο τὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπικρατέστερα, κατὰ δὲ τὸ 1824 ἤδη τῶν Ὀθωμανῶν ἐμμόνως κεκρατηκότων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρησε καὶ διέτριβεν εἰς τὴν Σαλαμῖνα. Θηβῶν δὲ μητροπολίτης ἕτερος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀπεστάλη, ὁ ἀπὸ Ἀγκύρας Ἀγαθάγγελος. Καὶ τοῦτον ὕστερον (τῷ 1828) αὐτομολήσαντα πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὁ στρατάρχης Δημή-

(α) Κεῖται παρ' ἡμῖν ἀνέκδοτος καὶ αὐτόγραφος ἡ τῆς Γερουσίας ταύτης πρᾶξις, ἡ καθιστῶσα τὸν Πορφύριον εἰς τὴν κανονικὴν αὐτοῦ Μητρόπολιν. Ἔστι δὲ αὕτη.

Διοίκησις Προσωρινή.

Ἡ Γερουσία τῆς Δυτικῆς Χ. Ἑλλάδος.

Ἐπὶ τὴν ἀναφορὰν τοῦ Ἀρχιγραμματέως ἐπιφορτισμένου πρὸς καιρὸν τὴν ὑπουργίαν τῆς θρησκείας· Παρατηροῦσα, ὅτι ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων τῆς ἐπικρατείας ἀπαιτεῖ τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν διόρθωσιν καὶ προσωρινὴν σύστασιν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ σώματος· Θεωροῦσα, ὅτι ἡ ἐπαρχία Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης χηρεύει πραγματικῶς νομίμου Ἀρχιεπισκόπου, καθότι ὁ ἅγιος Ἄρτης Κύριος Ἄνθιμος ἐδιορίσθη κατὰ προσταγὴν τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος, ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ ποιμνίου του, καὶ ἤδη εὑρίσκεται σφαλισμένος εἰς Ἄρταν μετὰ τῶν ἐχθρῶν, εἰς τῶν ὁποίων τὰς προσταγὰς εἴτε ἑκὼν εἴτε ἄκων ὑπόκειται. Προβλέπουσα τὰ ἐκ ταύτης τῆς θέσεως τῆς πανιερότητος του ἐνδεχόμενα· Πληροφορηθεῖσα ὅτι ἡ ἐπαρχία ὅλη διὰ κοινῶν ἐγγράφων ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν νὰ μὴ τὴν στερήσῃ ἀπὸ τὸν νόμιμον ποιμένα της Κύριον Πορφύριον· Κρίνουσα, τέλος, ἀναγκαῖον τὸ νὰ μὴ μείνῃ ἐπὶ πλέον ἡ ἐπαρχία ἄνευ Μητροπολίτου, καὶ θέλουσα μάλιστα νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν τοῦ ἱεροῦ κλήρου εἰς τὰς μεγάλας χρείας τῆς πατρίδος, καὶ εἰς τὴν στερέωσιν τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς· Ἀκούσασα καὶ τὴν γνώμην τοῦ Ἀρχιγραμματέως, ὁμοφώνως κοινῇ τῇ γνώμῃ θεσπίζει·

ά. Ὁ πανιερώτατος Κύριος Ἄνθιμος παύει ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης τοῦ νὰ ἦναι τῆς Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης ἀρχιεπίσκοπος.

β'. Ὁ πανιερώτατος πρώην Ἄρτης Κύριος Πορφύριος ψηφίζεται προσωρινῶς ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἕως τοῦ νῦν ἐλευθέρας Δυτικῆς χέρσου Ἑλλάδος, ἐξηρημένων μόνον ἐκείνων τῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα ἀνήκουσιν εἰς ἄλλους σωζομένους ἀρχιερεῖς.

γ'. Ὁ τίτλος, τὸν ὁποῖον εἰς τὸ ἑξῆς θέλει φέρει ἡ Πανιερότης του, εἶναι Πορφύριος θείῳ ἐλέει ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἐλευθέρας Δυτικῆς Ἑλλάδος.

δ'. Ἡ Πανιερότης του θέλει γνωρισθῇ παρὰ πάντων· καὶ οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ ἐπίσκοποι, ἡγούμενοι, ἱερομόναχοι, ἱερεῖς, καὶ ἅπας ὁ κλῆρος θέλουν τὸν μνημονεύει παῤῥησίᾳ κατὰ τὸ σύνηθες.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μὲν Θεοσέβεια ἐπιγεγραμμένον, τὸ δὲ Σημειώσεις εἰς τὴν Θεοσέβειαν, ἀμφότερα φέροντα σαφῶς τοῦ Καϊρείου λόγου τὸν χαρακτῆρα. Ἐν τούτοις ἀναιροῦνται μὲν αἱ θεῖαι Γραφαί, ὡς ἀνθρώπων ἀμαθῶν μυθοποιΐαι, ἀθετοῦνται δὲ πάντα τὰ δόγματα καὶ μυστήρια τῆς ἀμωμήτου πίστεως τῶν χριστιανῶν. Εἷς δὲ μόνον εἰσάγεται θεός· διδάσκεται δὲ καὶ ψυχῶν ἀθανασία περιηγουμένων μετὰ θάνατον εἰς τοὺς πλανήτας· βασιλεία δὲ καὶ πᾶσα πολιτείας ἀρχὴ ἀθετεῖται ὡς ἐναντία τῆς νενομοθετημένης ἰσότητος καὶ ἀδελφότητος. Σὺν τούτοις δὲ καὶ Σχέδιον ἐδείκνυτο ναοῦ καὶ Θεαγοί τινες εἰσήγοντο ἐν αὐτῷ (ἀντὶ ἱερέων), καὶ νέον μηνολόγιον καὶ ἡμερολόγιον διετάσσετο, καὶ νέαι τῶν μηνῶν ὀνομασίαι, εἰς τρεῖς ἡμερῶν δεκάδας ἑκάστου διαιρουμένων (διότι ἠκυροῦτο ἡ ἑβδομάς, καθὸ γραφική, καὶ πρὸς ἀθέτησιν τῆς Κυριακῆς), καὶ νέα χρονολογία (ἀπὸ τοῦ 1801 ἀρχομένης τῆς ἐποχῆς, ὁπότε δηλονότι αὐτὸς ὁ διδάσκαλος ἀπῆλθεν εἰς Παρισίους), καὶ ψαλμοὶ καὶ προσευχαὶ (αἱ πλεῖσται ἐκ τῶν Δαβιτικῶν ψαλμῶν καὶ τῆς ἄλλης ἧς ἠρνεῖτο θείας Γραφῆς μεταπεπλασμέναι), καὶ αὗται Δωριστὶ (πρὸς ἔμφασιν καὶ πτόησιν τῶν ἁπλουστέρων) συγγεγραμμέναι, ἐν αἷς ἄλλα τε ἐκφέρονται ἐλεεινά, καὶ πολὺ τὸ ποατὰς καὶ ξυνταρατὰς (ὁ ποιητὴς καὶ συντηρητής !). Ταῦτα καὶ τοιαῦτα ὁ δείλαιος γηραιὸς φιλόσοφος συμφορήσας ἀπὸ τῶν εὐρωτιώντων ἤδη καὶ σαπρῶν καὶ μυριάκις καὶ κατ' αὐτὴν τὴν Εὐρώπην ἐξεληλεγμένων δογμάτων τῆς ἀσεβείας ἐδίδασκε τοὺς οἰκειοτέρους μαθητάς, συνάγων κρυφίως εἰς νυκτερινὰς ἀκροάσεις (ὡς ἄλλος τις δηλαδὴ Πυθαγόρας, ὃν ἤθελε μάλιστα ζηλοῦν· διὸ καὶ τὴν δωρίδα διάλεκτον ἠγάπα, καθὼς πολλοὶ τῶν Πυθαγορείων), καὶ πολλοὺς ἐπλάνησεν, ἄλλους τε καὶ κατ' αὐτὴν τὴν Ἄνδρον.

(Βλ. σελ. 366)· ἀλλὰ καὶ προσκληθεὶς παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῇ 28 Ἰουνίου 1839 διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7899 γράμματος αὐτῆς, ἵνα πληροφορήσῃ αὐτὴν περί τινων τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου ἀῤῥήτους κατὰ τῶν ἱερωτάτων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως δογμάτων ἐξεμούντων βλασφημίας καὶ ἄλλων ἄλλους κινούντων τοιούτους μοχθηρᾶς καινοτομίας ἀναγύρους, ὁμολογεῖ μὲν (τῇ 17 Ἰουλίου. Ἀριθμ. 307) ἀληθὲς εἶναι καὶ βέβαιον ὅτι διάφοροι παρὰ διαφόρων κατὰ θρησκείας διαφημίζονται λόγοι εἰς διάφορα μέρη, ποικιλαχῶς ὅμως πειρᾶται διαφυγεῖν εἰς τῆς ἀγνοίας τῶν προσώπων τὰς σκοτεινὰς λοξοδρομίας, ἐγκύκλιον δ' αἰτεῖ ὁ καλὸς ποιμὴν παρὰ τῆς Συνόδου πρὸς τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν ἐκδοθῆναι, ἵνα καταμηνύωσι τοὺς βλασφημοῦντας διὰ τῆς ἐπισκοπῆς ! ! Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΤΡΙΑΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

Ἤ

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΟΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

ΤΩΝ

ΕΝ ΤΩΙ ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΕΒΗΚΟΤΩΝ

(ἀπὸ τοῦ **1821** μέχρι τοῦ **1852**).

Διηρημένον

ΕΙΣ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΡΙΑ,

ΤΟΜ. Β'.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

μένης χειροτονίας τῶν Ἐπισκόπων Μηλέας, Μαΐνης καὶ Πλάτζης, καθὼς καὶ τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1832, περὶ τὸν Νοέμβριον, γενομένης χειροτονίας τοῦ Ἀνδρούβιστας·

Θεωρήσασα τὴν πρᾶξιν ταύτην·

Ἀναγνώσασα τὴν περὶ ταύτης ἀπολογίαν ἀπὸ 27 τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου τοῦ Ἐπισκόπου Ζαρνάτας·

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ ἔγγραφα τὰ ἀφορῶντα τὴν ὑπόθεσιν ταύτην·

Παρατηρεῖ,

Ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Ζαρνάτας Γαβριήλ, ὑπερπηδήσας τὰ ὅρια τῶν καθηκόντων του, καὶ ἐνδυθεὶς ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχε, κατὰ τὸ 1825 ἐχειροτόνησε τρεῖς Ἐπισκόπους, τὸν Μηλέας, τὸν Μαΐνης καὶ τὸν Πλάτζης·

Ὅτι ὁ ἴδιος κατὰ τὸ 1832 περὶ τὸν Νοέμβριον ἐχειροτόνησε καὶ τέταρτον ἄλλον Ἐπίσκοπον, τὸν Ἀνδρούβιστας, ἐναντίον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων καὶ τῶν πολιτικῶν διαταγῶν·

Ὅτι τρεῖς Ἐπίσκοποι, ὁ Ἀκαρνανίας, ὁ Κυνουρίας καὶ ὁ ἀποθανὼν Τριπόλεως, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπὶ τῆς χειροτονίας τῶν τριῶν χειροτονηθέντων παρὰ τοῦ Ζαρνάτας Ἐπισκόπων διαμαρτυρηθέντες πρὸς τὴν τότε Διοίκησιν ἀπεδοκίμασαν τὴν πρᾶξιν ταύτην, κηρύξαντες παράνομον·

Ὅτι ὁ Διοικητὴς Καλαμῶν καὶ Νησίου διὰ τῆς ἀπὸ 20 Νοεμβρίου 1832 καὶ ὑπ' ἀριθ. 475 ἀναφορᾶς του πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Β. Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας ἀνήγγειλε τὴν παραβίασιν ταύτην τῶν νόμων παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου Ζαρνάτας, χειροτονήσαντος Ἐπίσκοπον τὸν Ἀνδρούβιστας, προσεπιβεβαιόνων καὶ τὴν χειροτονίαν τῶν τριῶν ἀναφερομένων Ἐπισκόπων, γενομένην παρὰ τοῦ ἰδίου Ζαρνάτας, καταστηθέντος εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ὡς Πατριάρχου·

Ὅτι ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Β. Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας κατὰ συνέπειαν διεύθυνε τὴν ἀναφορὰν ταύτην τοῦ Διοικητοῦ Καλαμῶν καὶ Νησίου πρὸς τὴν Σύνοδον, συσταθεῖσαν, καταμηνύουσα τὸν Ἐπίσκοπον Ζαρνάτας καὶ τοὺς χειροτονηθέντας παρ' αὐτοῦ Ἐπισκόπους ὡς παραβάτας, καὶ καθυπέβαλε πρὸς αὐτήν, νὰ ἐνεργήσῃ κατ' αὐτῶν ὅ,τι ἐκ τῶν καθηκόντων της, σύμφωνα μὲ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας·

Σκεφθεῖσα,

Ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Ζαρνάτας Γαβριὴλ οὔτε διὰ τῆς ἀπὸ 27 τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου πρὸς τὸ ἱερὸν τοῦτο βῆμα ἀπολογίας του δὲν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁ Μητροπολίτης Κυνουρίας Διονύσιος ἐπὶ τῶν Βασιλικῶν τοῦ θείου βήματος θυρῶν ἀνέγνω στεντορείως τὸν ἱερὸν Τόμον. Εἶτα δ' ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἀνεγνώσθη ἡ πρὸς τὸν ἱερὸν κλῆρον καὶ πάντα τὸν εὐσεβῆ τῆς Ἑλλάδος λαὸν Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ ἐπιστολή· καὶ μετὰ ταῦτα τῆς συνήθους Συναπτῆς καὶ ἀπολύσεως γενομένης ἐκροτήθη λαμπρῶς ὁ τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως καὶ τῆς Ἀντιβασιλευούσης Ἀνάσσης ὁ πολυχρονισμός· καὶ πολλάκις τὸ ζήτωσαν ὑπὸ μυρίων στομάτων ἐξεφωνεῖτο. Συγχρόνως δὲ καὶ κρότοι κανονίων ἀνήγγειλαν εἰς πᾶν τὸ περιέχον τὴν αἰδέσιμον ἑορτὴν τούτου τοῦ κατορθώματος, τοῦ μεγάλου καὶ ἀειμνήστου καὶ ἐν ταῖς ἀσιγήτοις σελίσι τῆς τε Ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς ἱστορίας εἰς τὸ διηνεκὲς καταγεγραμμένου. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς χαρᾶς καὶ εὐσεβείας ἐπανηγυρίσθη καὶ εἰς πάσας τοῦ Κράτους τὰς ἁγίας Ἐκκλησίας ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἱεροῦ Τόμου καὶ τῆς πρὸς τὸν Κλῆρον καὶ τὸν Ἕλληνα λαὸν ἐπιστολῆς, καὶ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἦγετο ἡμέρα χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης. Ἐν δὲ τῇ βασιλευούσῃ πόλει τῶν Ἀθηνῶν ἤδη περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπιούσης νυκτὸς πίπτει θῦμα μίσους ἰδιωτικοῦ πρὸ τῶν θυρῶν τῆς οἰκίας αὐτοῦ εἰσερχόμενος ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸς Ν. ὁ Κορφιωτάκης, δολοφονηθεὶς ὑπό τινων προσωπικῶν αὐτοῦ ἐχθρῶν· καὶ οὗτος μὲν ἐτάφη ἐνδόξως. Τὸ δ' ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργεῖον δι' ὑψηλοῦ Διατάγματος (Αὐγούστου 21) ἀνετέθη εἰς Ἀνδρόνικον τὸν Παΐκον, ὑπουργὸν τυγχάνοντα ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης.

§. ς. Ἐν δὲ τούτοις ἐπήρχοντο πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον ἀλλεπάλληλοι πεμπόμεναι καὶ αἱ παρὰ τῶν ἄλλων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν (πρὸς ἃς καὶ ἰδίως παρὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ὁ ἱερὸς διεκοινώθη Τόμος) κοινωνικαὶ ἐπιστολαί, παρὰ τῶν τεσσάρων ὀρθοδόξων Ἀνατολικῶν Πατριαρχῶν (σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Κύπρου), καὶ παρ' αὐτῆς δέ, τέλος, τῆς ἁγιωτάτης διοικούσης Συνόδου πάσης Ῥωσσίας (πρὸς ἣν οὐ μόνον παρὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῆς ἔπειτα τῆς ἐν τῇ βασιλευούσῃ Ἑλλάδι διεκοινώθη ὁ Τόμος δι' ἰδίας ἐπιστολῆς, κομιστοῦ σταλέντος τοῦ ἀρχιμανδρίτου Μισαήλ). Καὶ οὕτω πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ἐπικυροῦσαι τὸν Τόμον συνέχαιρον τῇ ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος αὐτοκεφάλῳ κανονικῶς ἀναγορευθείσῃ καὶ πρὸς τὴν ἑνότητα καὶ κοινωνίαν τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν ἐπαναληφθείσῃ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ὀρθοδοξίας· τήν τε ἱερὰν αὐτῆς Σύνοδον ἠσπάζοντο ὡς ἀδελφήν,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΔ'. Πᾶς ὁ ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου καλούμενος νὰ δώσῃ μαρτυρίαν εἰς δικαστικὴν ὑπόθεσιν δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν μαρτυρίαν του· ἀλλ' οἱ ἀρχιερεῖς ὁρκίζονται καὶ ἐξετάζονται ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτῶν, ἡ δὲ μαρτυρία των, γενομένης αἰτήσεως, ἀναγινώσκεται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, ἐκτὸς ὅταν πρόκειται νὰ ἐξετασθῶσιν ὡς μάρτυρες ἐνώπιον τῶν Δικαστηρίων τῶν ἐνόρκων, ὅτε προσκαλοῦνται καὶ ἐξετάζονται (ἄνευ ὅμως ἀντιπαραστάσεως πρὸς ἄλλους μάρτυρας) ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, ἅμα ἐμφανιζόμενοι καὶ ἀπέρχονται ἀμέσως μετὰ τὴν ἐξέτασιν αὐτῶν.

Ὅ,τι οἱ ἱερωμένοι γνωρίζουσιν ἐκ τῆς ἐξομολογήσεως δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ τὸ ὁμολογήσωσιν.

ΚΕ'. Εἰς τὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, καθὼς καὶ εἰς τὰ περὶ ἀθεμίτων πράξεων, τῶν παρὰ τῶν κοινῶν τοῦ κράτους νόμων προβλεπομένων, οἱ ἐκ τοῦ Κλήρου ὑπόκεινται εἰς τοὺς πολιτικοὺς νόμους καὶ εἰς τὰ πολιτικὰ Δικαστήρια.

Τὰ πολιτικῶς ὁριζόμενα κακουργήματα ἐπάγουσι καὶ τὴν τῆς καθαιρέσεως ποινὴν πνευματικῶς· ἡ δὲ ἀπόφασις τῆς ποινικῆς καταδίκης ἐκτελεῖται, ἀφοῦ πρότερον καθαιρεθῇ τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ ὁ καταδικασθεὶς Κληρικός, κατὰ τὰ ἐν τῇ ποινικῇ Δικονομίᾳ ὡρισμένα.

ΚΣ'. Διὰ τὴν προφυλάκισιν τῶν Κληρικῶν, καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κατ' αὐτῶν ἐπὶ πταίσμασι καὶ πλημμελήμασι ἐκδιδομένων ἀποφάσεων, τῶν περιοριζουσῶν τὴν ἐλευθεριαν, ὁρίζονται ἰδιαίτεραι φυλακαὶ κεχωρισμέναι τῶν ἄλλων.

ΚΖ'. Ἅπας ὁ κατὰ τὸ Βασίλειον ἱερὸς Κλῆρος ἐν ταῖς θείαις ἱερουργίαις καὶ τελεταῖς μνημονεύει πρῶτον μὲν τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης, εἶτα δὲ τῆς ἱερᾶς Συνόδου.

ΚΗ'. Τὰ ὁρισθέντα διὰ τοῦ διατάγματος 25 Ἰουλίου (6 Αὐγούστου) 1833, περὶ τοῦ ἐπιμισθίου τῆς ὑπηρεσίας τοῦ τε Προέδρου τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν Συνέδρων, διαμένουσιν ἐν ἰσχύϊ.

Ὁ μισθὸς τοῦ μὲν πρώτου Γραμματέως προσδιορίζεται εἰς δραχ. 3600, τοῦ δὲ Β'. εἰς δραχ. 2400 κατ' ἔτος. Ὁ μισθὸς τοῦ μὲν Α'. τάξεως γραφέως προσδιορίζεται εἰς 1200, τοῦ δὲ Β'. τάξεως εἰς δραχ. 960 κατ' ἔτος, καὶ ὁ τοῦ κλητῆρος δραχμ. 600 κατ' ἔτος.

Ὁ μισθὸς τοῦ Βασιλικοῦ Ἐπιτρόπου προσδιορίζεται εἰς δραχ. 6000 κατ' ἔτος.

ΚΘ'. Εὐθὺς μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος νόμου θέλει συγ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

§. ε. Κατὰ δὲ τὸν Αὔγουστον ἡ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματεία γράφει πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τὰ ἑξῆς. « Οἱ κάτοικοί τινων ἐπαρχιῶν κινούμενοι ἀπὸ ἐκδικητικὰ πάθη κόπτουσι δένδρα, φονεύουσι ζῶα καὶ προξενοῦσι ζημίας σημαντικὰς εἰς τοὺς συνδημότας καὶ γείτονάς των. Παράπονα τοιαῦτα πολλάκις ἔφθασαν εἰς τὴν Γραμματείαν, ἥτις ἔλαβε τ' ἀναγκαῖα μέτρα διὰ τῆς Διοικητικῆς ὁδοῦ νὰ παύσῃ τὰ κακουργήματα ταῦτα· ἀλλ' αἱ προσπάθειαί της δὲν εἶχον ὅλα τὰ ἐπιθυμητὰ ἀποτελέσματα. Ἐσχάτως σημαντικὴ δενδροκοπία συνέβη εἰς Νησίον, τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι ἀνεφέρθησαν κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν Α. Μεγαλειότητα, ζητοῦντες νὰ ἐκδοθῶσιν ἐπιτίμια κατὰ τῶν κακούργων, οἵτινες ἐνεργοῦντες τὰς παρανομίας των ἐν καιρῷ νυκτὸς διαφεύγουσι τὴν δικαιοσύνην. Ἡ Α. Μεγαλειότης ἐξέ-

---

πατῶσι διὰ τῆς ἐπεμβάσεώς των ταύτης τὰ δικαιώματα καὶ προνόμια τῆς ὀρθοδόξου ἐπικρατούσης Ἐκκλησίας, νὰ προσβάλλωσι τὰ καθεστῶτα τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, καὶ νὰ παρασύρωσι τὸν ὀρθόδοξον λαὸν τοῦ Θεοῦ εἰς ἀποπλάνησιν καὶ ἀπώλειαν, τοῦτο εἶναι ἁπάντων κακῶν τὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀδικώτατον. Ὅθεν ἡ Σύνοδος θεωροῦσα χρέος αὐτῆς ἱερὸν νὰ προφυλάξῃ τὸν ὀρθόδοξον λαὸν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ συνεπείας ὀλεθρίους καὶ λυμαντικάς, νὰ διατηρήσῃ δὲ κατὰ τὴν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Α. Μ. ὁμολογίαν της ἀπρόσβλητα τὰ δικαιώματα καὶ προνόμια τῆς ἐπικρατούσης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ τὴν ἁγίαν ἡμῶν πίστιν ἀνεπηρέαστον ἀπὸ πάσης προσβολῆς τῆς ὡς ἐκ τῆς ἐπεμβάσεως τῶν παροικουσῶν ἑτεροδόξων ἐκκλησιῶν, πεπεισμένη δὲ πραγματικῶς ὅτι ἡ Α. Μ. δὲν ἀνέχεται ποσῶς τὴν προσβολὴν καὶ περιφρόνησιν αὐτῆς, ὡς θρησκείας τοῦ ὑπὸ τοῦ θεοδωρήτου σκήπτρου αὐτοῦ βασιλευομένου Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἐμψυχωμένη δὲ ἀπὸ τὰς βασιλικὰς αὐτοῦ προκηρύξεις, τὰς ἐπαγγελλομένας τὴν προστασίαν καὶ ὑπεράσπισιν αὐτῆς, καὶ κατὰ τὸ **11** ἄρθρον τοῦ ἀπὸ **23** Ἰουλίου **1833** Β. Διατάγματος, ἐξαιτεῖται· α) Νὰ διαταχθῶσιν οἱ λειτουργοὶ τῶν παροικουσῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν νὰ περιορισθῶσι καὶ ν' ἀπέχωσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὰ τῆς ἐπικρατούσης ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καθήκοντα, καὶ νὰ μὴ ἐνεργῶσι πράξεις τελεστικὰς εἰς ἄτομα μὴ ἀνήκοντα εἰς αὐτάς· β') Τὴν ἔγκρισιν τῶν κατὰ τῶν παρανόμων γάμων ἀποφάσεών της, καὶ τὴν ἐπικύρωσιν τῶν ἐν τῇ ἀπὸ **1** τοῦ λήξαντος μηνὸς καὶ ὑπ' ἀριθμ. **7555** ἐκθέσει αὐτῆς ἀναφερομένων, ἀφορώντων τὴν τροπολογίαν τῆς ἀπὸ **2** Ἀπριλίου **1835** συνοδικῆς πράξεως (Ἐφημ. τῆς Κυβερν. **1835.** σελ. **72**)· γ') Νὰ προσκληθῶσιν οἱ παρανόμως συζευχθέντες νὰ ὁμολογήσωσι τοὺς παρανόμως καὶ ἀνευλογήτως εὐλογήσαντας τοὺς γάμους αὐτῶν ἱερεῖς. Πέμπει δὲ ἡ Σύνοδος πρὸς τὴν Βασ. ταύτην Γραμματείαν τὰς ἀναφορὰς τὰς ἀφορώσας τοὺς περὶ ὧν ὁ λόγος παρανόμους γάμους εἰς ἀντίγραφον. » Καὶ ταῦτα μὲν ἡ ἱερὰ Σύνοδος· ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡ Γραμματεία ἐσιώπησε!

Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀπὸ δὲ τῆς παροικίας τοῦ κανονικοῦ Μητροπολίτου Αἰγίνης καὶ Ὕδρας (καὶ Πόρου) ἀπεσπάσθη ἡ Αἴγινα, καὶ νέος ἐν αὐτῇ καθιδρύθη Μητροπολίτης ὁ πρώην Ἐλασσῶνος Σαμουήλ· προσεκτήσατο δὲ οὗτος καὶ τὴν Σαλαμῖνα. Αὐτὸς δὲ ὁ μόνον Ὕδρας ἀπομείνας ποιμὴν προσέλαβε μὲν τὰς Σπέτζας, ἀφῃρέθη δὲ ὅμως τὸν Πόρον, προστεθέντα πρὸς τῇ τῆς Ναυπλίας ἐπισκοπῇ. Παραλείπομεν ἄλλους τοιούτους πολλοὺς παροριςμούς, γενομένους καὶ ἐν Πελοποννήσῳ καὶ κατὰ τὴν Ἤπειρον Ἑλλάδα, καὶ τοῦτο χωρὶς ἀνάγκης μηδὲ μιᾶς. Εἰ μὲν γὰρ ὑπέρημοι καὶ χηρεύουσαί τινες ἦσαν αἱ τοιαῦται ἐπισκοπαί, ἢ καὶ πρὸς ταῖς ἐσχατιαῖς κείμεναι τοῦ Κράτους διεμελίσθησαν ὑπὸ τῶν ἐκτεθέντων ὁρίων τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, ἀναγκαῖος ἂν ὑπῆρχεν ὁ τοιοῦτος παροριςμός. Νῦν δὲ κατεπράχθησαν αἱ παντοῖαι τῶν ἐκκλησιαστικῶν

μηνιαίαν σύνταξιν, ὅσην ἐγκρίνῃ ἡ Α. Μ. Παρακαλεῖται ὅθεν ἡ Β. αὐτη Γραμματεία νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τὸ δίκαιον τόσον περὶ τῆς συντάξεως αὐτοῦ, ὅσον καὶ περὶ τῆς μεταθέσεώς του εἰς τὰς Πρασιάς, καὶ νὰ γνωστοποιήσῃ αὐτὸ τοῦτο ἐγκριθὲν πρὸς τὴν Σύνοδον, διὰ νὰ πράξῃ αὐτη ἑπομένως ὅ,τι ἐκ τῶν καθηκόντων της. Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Ἰουλίου 1835. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος πρόεδρος. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ Βοιωτίας Παΐσιος. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος. Ὁ πρ. Ἠλείας Ἰωνᾶς. Ὁ Γραμμ. Θ. Φαρμακίδης.

Τότε καὶ ὁ Γραμματεὺς τῆς Συνόδου Φαρμακίδης ἀπεκρίθη πρὸς ἣν ὁ Κυνουρίας ἔγραψε (Ἰουνίου 26) συγχρόνως καὶ πρὸς αὐτὸν (ὡς διευθύνοντα τὴν Σύνοδον) φιλικὴν ἐπιστολήν, καὶ ταύτην μὲν ἐξέδωκεν ὁ κ. Θ. Φαρμακίδης (Ἀπολογία σελ. 202). Ἰδοὺ δὲ καὶ ἡ πρὸς τὸν Κυνουρίας ἀπάντησις αὐτοῦ.

«Σεβασμιώτατέ μοι.

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ 26 Ἰουνίου γράμμα σας, καὶ σᾶς ὑπερευχαριστῶ διὰ τὰ ὁποῖα μοὶ ἐκφράζετε ἐν αὐτῷ αἰσθήματα καὶ φρονήματα. Χθὲς ἀνεγνώσθη ἐνώπιον τῆς Συνόδου ἡ ἀναφορά σας· πρὸ τῆς ἀναγνώσεως προδιέθεσα ὑπὲρ ἡμῶν τὸν Πρόεδρον, τὸν Βοιωτίας καὶ τὸν πρώην Ἠλείας· εἰς τὸν Ἀργολίδος, σᾶς ὁμολογῶ εἰλικρινῶς, ὅτι δὲν ἔχω οὔτε πολλὴν ὑπόληψιν, οὔτε πολλὴν πίστιν. Ἐπειδὴ δ' ἔλιπεν ὁ Ἀττικῆς, ἀνεβλήθη ἡ ἀπόφασις εἰς τὴν αὔριον συνεδρίασιν. Τὸ νὰ μετατεθῆτε εἰς τὴν νέαν ἐπαρχίαν τῶν Πρασιῶν δὲν εἶναι δύσκολον· ἀλλ' ἐγὼ ἐπρότεινα τὴν εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ Νομοῦ Λακωνίας μετάθεσίν σας, καὶ εὗρηκα συμφώνους εἰς τοῦτο καὶ τοὺς τρεῖς ἀνωτέρω ἁγίους· θέλω εὑρεῖ σύμφωνον καὶ τὸν Ἀττικῆς. Ἡ Σύνοδος ἔχει λόγους ἰσχυροὺς εἰς τὴν μετάθεσιν τοῦ Λακεδαίμονος εἰς ἄλλον τόπον· ἐν συντόμῳ, θέλω πράξει ὑπὲρ ὑμῶν ὅ,τι δυνηθῶ, καὶ πιστεύσατέ μοι κατὰ τοῦτο· λαμβάνω συμπάθειαν εἰς τὴν δυστυχίαν σας· δὲν εἶμαι ἄδικος. Σᾶς προσκυνῶ, καὶ μένω εἰς τὰς διαταγάς σας ἕτοιμος Θ. Φαρμακίδης. Ἐξ Ἀθηνῶν 1835, Ἰουλίου 4 ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ πᾶσα ἡ διδασκαλία τοῦ Θεοσεβισμοῦ αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ εἰς σύ-ξασιν αὐτῆς ἀναφανέντα καὶ ἀναφανησόμενα συγγράμματα αὐτοῦ, καὶ συναρίθμιος μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα καὶ τῶν ξαυρωσάντων τῆς δόξης τὸν Κύριον, καὶ ὡς κατάκριτος παρὰ τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τετάχθω ὅπου ὁ σκώληξ οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ μηδεὶς αὐτῷ τοῦ λοιποῦ συγκοινωνήσῃ, ὡς μισοχρίστῳ καὶ φθορεῖ τῶν ψυχῶν ἀναφανέντι, ἵνα μήποτε καὶ τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ κοινωνοὶ γενώμεθα, ὡς παραγγέλλει ἡμῖν ὁ μακάριος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής· «Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ὀκτωβρ. 1839.

Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος, πρόεδρος, ὁ Ὕδρας Γεράσιμος, ὁ Τριφυλίας Παΐσιος, ὁ πρ. Μενδενίτσης Γρηγόριος, ὁ πρ. Ἠλείας Ἰωνᾶς.

§. η. Ὡς οὖν ἡ τῆς ψήφου ταύτης διακοίνωσις ἀνεβλήθη πρὸς καιρὸν κατὰ τὴν ἀξίωσιν τῆς Κυβερνήσεως, ἐξέδωκεν ἡ Σύνοδος τὴν ἑφεξῆς ἐγκύκλιον πρὸς πᾶσαν τὴν Ἐπικράτειαν.

Ἀριθμ. 8144, 8145, 8146.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους χριστιανούς.

Ἀείποτε τῇ τοῦ ἀνθρώπου σωτηρίᾳ φθονῶν ὁ διάβολος, καὶ παντοίοις τρόποις ἐπιβουλεύων, ἵνα αὐτὸν τῆς εὐθείας ἀποπλανήσῃ ὁδοῦ, καὶ τῆς ὀρθῆς καὶ ἀληθοῦς τοῦ Χριστοῦ πίστεως ἀποστρέψῃ, διήγειρε καὶ ἐπ' ἐσχάτων τούτων τῶν ἡμερῶν κατὰ τῆς ἁγίας καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας νέον αὐτοῦ ὄργανον, ὑπηρέτην τῆς μοχθηρᾶς αὐτοῦ γνώμης ποιησάμενος τὸν ἐξ Ἄνδρου καταγόμενον διδάσκαλον Θεόφιλον Καΐρην, κεκρυμμένον ὑπάρχοντα μέχρι τοῦδε ὑπὸ τὸ κάλυμμα τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ σχήματος τοῦ μοναχικοῦ καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης.

Οὗτος τοίνυν, ὁ πνεύματος πονηρίας πεπληρωμένος καὶ πλάνης ἀντιθέου καὶ ἀντιχριστιανικῆς μεστὸς γεγεννημένος, ἐπαρθεὶς τῇ ἑαυτοῦ σοφίᾳ, ἔθετο σκοπὸν ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐκ θεμελίων ἀνατροπὴν τῆς ἁγίας καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως καὶ τὴν παντελῆ τοῦ χριστιανισμοῦ καταστροφὴν καὶ ἐξάλειψιν, καὶ σπεύδων ἵνα βάλῃ εἰς ἐνέργειαν τὴν λυ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ζουσῶν. Κατὰ τοῦτο ὁ οἰκονόμος ἔχει τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματα ἑνὸς δημόσιόν τι κτῆμα διαχειρίζοντος ὑπαλλήλου. ὥστε κατὰ τριμηνίαν θέλει καθυποβάλλει εἰς τὸν Νομάρχην προϋπολογισμὸν τῶν διὰ τὴν ἑπομένην τριμηνίαν ἀπαιτουμένων ἐξόδων, καὶ ὑπὸ ἰδίαν εὐθύνην θέλει κρατεῖ βιβλία τακτικὰ τῶν εἰσοδημάτων καὶ τῶν ἐξόδων.

13) Ἐφημέριος καὶ πνευματικὸς τοῦ μοναστηρίου θέλει διορίζεσθαι παρὰ τοῦ οἰκονόμου, συνεννοουμένου περὶ τούτου μετὰ τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου, εἷς συνετὸς καὶ ἐνάρετος ἱερεὺς ἐκ τῶν περιχώρων· ὁ τοιοῦτος θέλει λαμβάνει 30 δραχμὰς κατὰ μῆνα ἀπὸ τὸ ταμεῖον τοῦ μοναστηρίου· θέλει δὲ ἀναλάβει τὰ χρέη του ἐπικυρωθεὶς παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλασιαστικῶν κτλ. Γραμματείας· ὁ μισθός του ἄρχεται ἀφ' ἧς ἡμέρας δοθῇ ἡ ἐπικύρωσις· ἐν περιπτώσει ἀπουσίας τοῦ οἰκονόμου θέλει λαμβάνει τὴν θέσιν του ὁ ἱερεὺς οὗτος· ἀλλὰ τότε θέλει δίδει τὸν εἰς τὸ ἄρθρον 11 ῥηθέντα ὅρκον.

14) Ὁ μοναστηριακὸς οἰκονόμος τελεῖ ὑπὸ τὴν εἰς τὸ ἄρθρ. 6, ῥηθεῖσαν διπλῆν ἐπιστασίαν· καὶ διὰ μὲν τὰς πνευματικὰς ὑποθέσεις τοῦ μοναστηρίου θέλει ἀναφέρεσθαι εἰς τὸν κατὰ τόπον Ἀρχιερέα, διὰ δὲ τὰς κοσμικὰς εἰς τὸν Νομάρχην. Ἐκτὸς τούτου ἔχουν τὸ δικαίωμα καὶ αἱ εἰς τὸ ἄρθρ. 7 ἀναφερόμεναι Ἐκκλησιαστικαὶ Ἀρχαὶ νὰ ἐπιθεωροῦν, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀπεσταλμένου, τὸ μοναστήριον.

15) Εἰς τὸν οἰκονόμον θέλει δίδεσθαι ἀπὸ τὸ ταμεῖον τοῦ μοναστηρίου μηνιαῖος μισθὸς 100 δραχμῶν, καὶ ἀνέξοδος κατοικία καὶ τροφὴ ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου. Ἡ μισθοδοσία ἄρχεται ἀφ' ἧς ἡμέρας δοθῇ ὁ εἰς τὸ ἄρθρον 11 ἀναφερόμενος ὅρκος τῆς πίστεως.

16) Προεδρεύοντος τοῦ οἰκονόμου, θέλουν ἐκλέγει αἱ μοναχαὶ κατὰ πλειοψηφίαν τρεῖς ὑποψηφίας διὰ τὴν θέσιν τῆς ἡγουμενείας. Τὴν ἐκλογὴν ταύτην θέλει καθυποβάλλει ὁ οἰκονόμος εἰς τὸν Ἀρχιερέα, αὐτὸς δὲ μετ' ἀναφορᾶς εἰς τὴν Σύνοδον. Ἐκ τῶν τριῶν ὑποψηφίων θέλει ἐκλέγει ἡ Σύνοδος τὴν Ἡγουμένην, μὴ δυναμένην ν' ἀρχήσῃ τὰς ἐργασίας της, πρὶν ἐπικυρωθῇ καὶ παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

17) Τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα τῆς Ἡγουμένης θέλουν διαγραφῇ παρὰ τῆς Συνόδου κατὰ τὰ ἀνέκαθεν παραδεδεγμένα. Αἱ ὑπηρέτιδες τοῦ μοναστηρίου διορίζονται, ἢ ἀποβάλλονται, κατὰ πρότασιν τῆς Ἡγουμένης, παρὰ τοῦ οἰκονόμου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

β'. Αὕτη ἡ Σύνοδος νὰ ὀνομασθῇ Ἐπιτροπὴ Ἐκκλησιαστικὴ (α), καὶ νὰ παρεδρεύῃ ἐνιαυσίως, ὅπου καὶ ἡ Διοίκησις.

γ'. Νὰ ἔχῃ βάσιν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Πίστεως τούς τε Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, μὴ δυναμένη οὐδὲ μέχρι κεραίας προσθαφαιρέσαι τι. «Θεμέλιον γὰρ ἄλλο οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον».

δ'. Νὰ πείθηται εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Διοικήσεως, μὴ ἀντιβαινούσης εἰς τὸ Δογματικὸν καὶ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας.

ε'. Νὰ εἰρηνεύῃ αὐτὴ ἐφ' ἑαυτῇ, εἶθ' οὕτω νὰ ἐμπνέῃ πρὸς πάντας τὴν αὐτὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν πρὸς ἀλλήλους, ὅ ἐστι τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου, καὶ ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία τῶν ἀνθρώπων.

ς'. Νὰ γνωρίζηται ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος παρὰ παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ Ἔθνους προσωρινῶς πρωτεύουσα εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά, καὶ κυβερνῶσα τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πάντα τὸν Κλῆρον ἀνεξαρτήτως.

ζ'. Νὰ μὴ δύναται μηδεὶς ἐξ αὐτῶν, μήτε ἐκ τῶν λοιπῶν τοῦ Κλήρου νὰ ἀναλαμβάνῃ κοσμικὰς φροντίδας, καὶ μιγνύῃ τὰ ἄμικτα καὶ θεῖα μὲ τὰ πολιτικά, μήτε νὰ ὁπλοφορῇ, ἀλλ' ἕκαστος νὰ μένῃ ἐν ᾗ ἐκλήθη τάξει, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον.

η'. Νὰ φροντίζῃ περὶ τῶν χηρευουσῶν Ἐπαρχιῶν, κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα μὴ μένῃ ὁ λαὸς χωρὶς Ἐκκλησιαστικῆς προστασίας.

θ'. Νὰ ἐνασχολῆται πάσαις καὶ παντοίαις δυνάμεσιν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, εἰς τὴν ἀκριβῆ φύλαξιν τῶν ἀπ' ἀρχῆς παραδεδομένων, μὴ δυναμένη ὅλως νὰ μεταίρῃ ὅρια αἰώνια, ἃ οἱ Πατέρες ἡμῶν ἔθεντο.

ι'. Νὰ ἀποστέλλῃ ἱεροκήρυκας κατὰ πᾶσαν Ἐπαρχίαν σεμνοπρεπεῖς καὶ χρηστοήθεις εἰς διδασκαλίαν καὶ σωτήριον ὁδηγίαν τῶν χριστιανῶν· ὡσαύτως καὶ ἐγκύκλια πρὸς τὸ Ἔθνος γράμματα, ἠθικὰ καὶ παραινετικά.

ια'. Νὰ φροντίζῃ περὶ συστάσεως ἱερῶν Σχολείων, περὶ προόδου τῶν συστημένων, καὶ καλῆς καταστάσεως αὐτῶν.

ιβ'. Νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς εὐταξίας τῶν Μοναστηρίων, περὶ συστο-

---

(α) Ὡς ἐπιτροπεύουσα δηλονότι τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν, περὶ ἧς οἱ ἱεροὶ ποιμένες ἐκφράζονται τραγώτερον ἐφεξῆς. ἄρθρ. κγ καὶ κδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

αρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐπίβουλον, καὶ τῶν καθεστώτων προδοτικήν. Ταῦτα δὲ καὶ δι' ἐφημερίδων περιεσάλπιζον, ἐμήνυον δὲ προσελθόντες καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Σεβαστὸν Βασιλέα· ὡς ἔμαθεν ἡ Σύνοδος, γράφει πρὸς τὴν Γραμματείαν τὰ ἑφεξῆς (Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Μαρτίου· 1838, ἀριθμ. 6672) « Ἡ Σύνοδος ἐκπληροῦσα τὰ ἱερά της καθήκοντα ἀνεφέρθη ἐπανειλημμένως κατὰ τῶν βιβλίων τῶν Βιβλιακῶν Ἑταιρειῶν τῶν διανεμομένων παρὰ τῶν ἐνταῦθα Ἀμερικανῶν Ἐξαποστόλων· ἀλλ' ὄχι μόνον δὲν εἶδε μέχρι τοῦδε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν αἰτήσεών της, ὄχι μόνον παρατηρεῖ μὲ λύπην της πολλαπλασιαζόμενα τὰ τοιαῦτα βιβλία καὶ εἰς τὰ σχολεῖα, καὶ εἰς τὴν νεολαίαν, καὶ εἰς τὸν λαόν, ἀλλὰ θεωρεῖ ὅτι ἐφείλκυσε καθ' ἑαυτῆς καὶ τὴν κατηγορίαν τινῶν τοῦ ὅτι κινεῖται εἰς τὰς πράξεις της ἀπὸ φανατισμὸν καὶ δεισιδαιμονίαν παρατεινομένην μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Σύνοδος χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς λόγους ἀπὸ ἀφανεῖς σκοποὺς κινουμένους, μόνον σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν ἱερῶν ὅρων καὶ θεσμῶν τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὡρκίσθη ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων καὶ ἐνώπιον τῆς Α. Μ., νομίζει χρέος της νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ πάλιν τὰς πρώτας αἰτήσεις της περὶ τῶν διαληφθέντων βιβλίων, τὰ ὁποῖα ἐθεώρησε καὶ θεωρεῖ λυμαντικὰ εἰς τὴν ὀρθὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος. Ἡ ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ μετάφρασις τῆς Π. Διαθήκης, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἄλλα βιβλία τὰ περὶ διαφόρων θρησκευτικῶν ἀντικειμένων πραγματευόμενα, δὲν ἀποδοκιμάζονται μόνον ἀπὸ τὴν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ ἀπὸ ὅλας τὰς ὁμοδόξους Ἐκκλησίας· διότι ἡ μὲν μετάφρασις τῆς Π. Διαθήκης ἀπάδει πρὸς τὴν παρὰ τῶν Ἑβδομήκοντα γενομένην μετάφρασιν, τὴν μόνην παρὰ τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀποδεκτὴν παρὰ πᾶσαν ἄλλην, εἴτε ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ ληφθεῖσαν, εἴτε ἐξ ἄλλης· διαλέκτου. Τὰ δὲ λοιπὰ βιβλία, διότι προσβάλλουσιν ὄχι μόνον τὰ ἔθιμα καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἱερὰ δόγματα. Ἀπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα κινουμένη ἡ Σύνοδος ἐνεργεῖ καὶ τὰς λοιπὰς πράξεις της, ἐφαρμόζουσα αὐτὰς εἰς τοὺς παραδεδεγμένους ὅρους τε καὶ κανόνας, καὶ προσέχουσα εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν αὐτῶν, ὥστε μήτε ἀπὸ φανατισμόν, μήτε ἀπὸ δεισιδαιμονίαν κινεῖται, ἀλλ' ἀπὸ μόνα τὰ ἱερὰ χρέη της. Ὅσον δὲ περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, μήτε ἡ Σύνοδος, μήτε κανεὶς ἄλλος κληρικὸς ἐφρό-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς τὸ νὰ ἀποδείξωσι νόμιμον τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν τόσον ὑψηλὴν τιμὴν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας; ἂς ἀναγνώσῃ, ὅστις θέλει, τὸν ΚΗ΄. Κανόνα τῆς Συνόδου ταύτης. «Καὶ γὰρ τῷ Θρόνῳ » τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης διὰ τὸ βασιλεύειν τὴν πόλιν ἐκείνην οἱ » Πατέρες εἰκότως ἀποδεδώκασι τὰ πρεσβεῖα, καὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ κι- » νούμενοι οἱ ἑκατὸν πεντήκοντα θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι (κανον. Γ΄. τῆς » Β΄. Οἰκουμ.), τὰ ἴσα πρεσβεῖα ἀπένειμαν τῷ τῆς νέας Ῥώμης ἁγιω- » τάτῳ Θρόνῳ, εὐλόγως κρίναντες, τὴν Βασιλείᾳ καὶ Συγ- » κλήτῳ τιμηθεῖσαν Πόλιν καὶ τῶν ἴσων ἀπολαύουσαν » πρεσβείων τῇ πρεσβυτέρᾳ Βασιλίδι Ῥώμῃ, καὶ ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστι- » κοῖς ὡς ἐκείνην μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δευτέραν μετ' ἐκείνην » ὑπάρχουσαν κτλ.». Ὅλοι οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι λόγοι ἀνθρώπινοι, λόγοι κοσμικοὶ καὶ πολιτικοί, λόγοι, οἱ ὁποῖοι δὲν ὑποχρεόνουσιν ἔθνη πολιτικῶς ἐλεύθερα καὶ ἀνεξάρτητα εἰς ἐκκλησιαστικὴν ἐξαρτησίαν ἀπ' ἄλλης ἐκκλησίας ἄλλου ἔθνους, καθὼς οὐδὲ οἱ πολιτικοὶ νόμοι ἑνὸς ἔθνους ἰσχύουσιν εἰς ἄλλο ἔθνος, ὑποκείμενον μὲν πρότερον, ἐλεύθερον δὲ καὶ ἀνεξάρτητον ἔπειτα κατασταθέν, νόμους θέμενον εἰς ἑαυτὸ ἰδίους. Μόνοι οἱ θεῖοι νόμοι, εἶναι καὶ μένουσι διὰ παντὸς ὑποχρεωτικοί, διότι εἶναι ἀμετάβλητοι. Καὶ ποῖοι τόποι ὑπετάχθησαν εἰς τὸν νεόπλαστον Πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως; Ἐπαρχίαι τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας, καὶ ὄχι ἄλλων ἐθνῶν, ἐλευθέρων καὶ ἀνεξαρτήτων· ἀλλ' ὑποχρεοῦται εἰς τὴν τοιαύτην ὑποταγὴν μία ἐπαρχία τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐπικρατείας κατασταθεῖσα ἔπειτα ἐλευθέρα καὶ ἀνεξάρτητος, καὶ ἀφ' οὗ μάλιστα ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐπικράτεια ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἦναι τοιαύτη, καὶ κατεστάθη τί; Τουρκική! Ἀλλ' ἂν ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατεστάθη ἀνεξάρτητος, ἐπροβιβάσθη εἰς Πατριαρχίαν, καὶ ὑπετάχθησαν εἰς αὐτὴν τόσαι καὶ τόσαι πρότερον ἀνεξάρτητοι Ἐκκλησίαι, διότι διέταξεν ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ ὑπήκουσεν εἰς τὴν διαταγὴν ἡ Σύνοδος, καὶ διότι ἡ Κωνσταντινούπολις ἐτιμήθη Βασιλείᾳ καὶ Συγκλήτῳ κατὰ τὴν φράσιν τῆς Συνόδου, ἕκαστον ἔθνος πολιτικῶς ἐλεύθερον, αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον, ἔχει τὸ δικαίωμα εἰς τὸ νὰ ἦναι τοιοῦτον Ἐκκλησιαστικῶς. Καὶ ἤθελεν εἶσθαι διόλου παράλογον τὸ νὰ ὑπόκηται ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἰς ἄλλου Κράτους Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, καὶ μάλιστα μὴ ὑποχρεωμένη εἰς τοῦτο κατ' οὐδένα λόγον ὀρθόν, ἐν ᾧ καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐτιμήθη κατὰ θείαν εὐδοκίαν Αὐτονομίᾳ καὶ Βασιλείᾳ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Α΄. Πρὸς πνευματικὴν ἐπιστασίαν καὶ διεύθυνσιν τῶν διὰ τοῦ ὑπὸ τὴν χθεσινὴν ἡμερομηνίαν ἐκδοθέντος ἡμετέρου Διατάγματος προσωρινῶς διαιρεθεισῶν Ἐπισκοπῶν τοῦ ἡμετέρου Κράτους, διορίζονται οἱ ἑξῆς Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖται καὶ Ἐπίσκοποι.

1. Κορινθίας, ὁ μέχρι τοῦδε Κορίνθου Σ. Μητροπολίτης Κ. Κύριλλος.

2. Ἀργολίδος, ὁ πρώην Λαρίσσης Σ. Μητροπολίτης Κ. Κύριλλος.

3. Ὕδρας, ὁ μέχρι τοῦδε Αἰγίνης Σ. Μητροπολίτης Κ. Γεράσιμος.

4. Ἀχαΐας, ὁ πρώην Πατρῶν Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Μελέτιος.

5. Ἠλείας, ὁ μέχρι τοῦδε Δαμαλῶν Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Ἰωνᾶς.

6. Αἰγιαλείας, ὁ Σ. Ἐπίσκοπος Εὐδοκιάδος Κ. Γρηγόριος.

7. Κυναίθης, ὁ πρώην Μοσχονησίων Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Βαρθολομαῖος.

8. Τριφυλίας, ὁ Σ. Ἐπίσκοπος Ἐλαίας Κ. Παΐσιος.

9. Μεσσήνης, ὁ μέχρι τοῦδε Ἀνδρούσης Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Ἰωσήφ.

10. Μεθώνης, ὁ πρώην Σηλυβρίας Σ. Μητροπολίτης Κ. Μακάριος.

11. Μαντινείας καὶ Μεγαλουπόλεως, ὁ διὰ τοῦ ἀπὸ 8 (20) Σεπτεμβρίου ἡμετέρου Διατάγματος διορισθεὶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Τεγεάτιδος καὶ Μαντινείας Σ. Μητροπολίτης πρώην Τριπόλεως καὶ Ἀμυκλῶν Κ. Διονύσιος.

12. Κυνουρίας, ὁ μέχρι τοῦδε Ῥέοντος καὶ Πραστοῦ Σ. Μητροπολίτης Κ. Διονύσιος.

13. Ἐρυμανθίας, ὁ πρώην Ἀρδαμερίου Σ ἐπίσκοπος Κ. Ἰγνάτιος.

14. Γορτύνης, ὁ πρώην Παραμυθίας Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Προκόπιος.

15. Λακεδαίμονος, ὁ Σ. Ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως Κ. Δανιήλ.

16. Σελλασίας, ὁ μέχρι τοῦδε Βρεσθένης Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Θεοδώρητος.

17. Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς, ὁ μέχρι τοῦδε Παροναξίας Σ. Μητροπολίτης Κ. Ἱερόθεος.

18. Γυθείου, ὁ μέχρι τοῦδε Καρυουπόλεως Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Κύριλλος.

19. Ἀσίνης, ὁ μέχρι τοῦδε Λαγίας Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Μακάριος.

20. Οἰτύλου, ὁ μέχρι τοῦδε Μαΐνης Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Ἰωσήφ.

21. Ζυγοῦ, ὁ μέχρι τοῦδε Πλάτσης Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Ἄνθιμος.

22. Καρδαμύλης, ὁ μέχρι τοῦδε Μηλέας Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Ἰωαννίκιος. (Μηδόλως ἀνατρεπομένου τοῦ παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου εἰς τοὺς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΤΟΥ ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ.

Ἐκδιδόντος

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ Κ. ΤΟΥ ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ.

Ἰατροῦ καὶ χειρουργοῦ, Συνέδρου τῆς Ἀθήνησιν Ἰατρικῆς Ἑταιρείας, Ἑταίρου τῆς ἐν Μαδρίτῃ Ἀκαδημίας τῶν Ἰατρῶν καὶ Χειρουργῶν, τῆς ἐν Ὀδησσῷ ἐπὶ τῆς Ἱστορίας καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων Ἑταιρείας, κτλ.

ΤΟΜΟΣ Β΄.

ΑΘΗΝΗΣΙ.

ΤΥΠΟΙΣ Φ. ΚΑΡΑΜΠΙΝΟΥ καὶ Κ. ΒΑΦΑ.

ΑΩΞΔ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὧν διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Διδασκαλείου (οὕτω δὲ καλεῖται τὸ πρότυπον σχολεῖον, ἐν ᾧ, ὡς εἰς φυτώριον, διαπλάττουσι τοὺς πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος πεμπομένους διδασκάλους τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν). Τοῦτο γοῦν τὸ Διδασκαλεῖον διεύθυνεν ὁ Κόρκος οἰακοστροφῶν ἐνδέξια καὶ κατ' εὐθεῖαν πρὸς τοὺς προσηλυτικοὺς αὐτοῦ σκοπούς (α)! Καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον.

§. θ. Τετάρτῃ δὲ μηνὸς Δεκεμβρίου (1834) ἐξῆλθε καὶ ἄλλο Διάταγμα περὶ Μοναχῶν ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν ἐκ τῶν καταργηθέντων μοναστηρίων καὶ ἱερομόναχοι καὶ μοναχοί, οἱ μὲν ἐπλανῶντο δύστηνοι κατὰ χώρας σκέπην ζητοῦντες καὶ πόρον ζωῆς, οἱ δ' ἐξεμίσθουν τὰς ἐκ τῶν γαιῶν τῶν διαλελυμένων μοναστηρίων προσόδους, οἱ δέ τινες καὶ ἀπήτουν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὰς ἐν τούτοις τοῖς μοναστηρίοις δημευθείσας κυρίας αὐτῶν ἰδιοκτησίας, ἐκδίδωσιν ἡ Κυβέρνησις Διάταγμα περιέχον ὡς ἐν συνόψει τὰ ἑξῆς κυριώτερα κεφάλαια· α) Μηδεὶς τῶν Μοναχῶν ἐκμισθούτω μηδὲ μενέτω ὡς ἐνοικιαστὴς κτημάτων εἰς μοναστήριον (καλὸν τοῦτο καὶ κανονι-

---

(α) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 283. σελ. 1033 ἔτ. 1835, Ὀκτωβρ. 18. Οὗτος ὁ Κόρκος καὶ πρότερον ἐν Σύρᾳ διδάσκων ἐξηρεύγετο πολλὰς κατὰ τῶν μυστηρίων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως βλασφημίας, καὶ κατὰ τῆς ἀειπαρθένου καὶ Θεοτόκου, καὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων κτλ. διὸ καὶ παρὰ τοῦ πλήθους ἀπεστυγεῖτο, καὶ κακῶς ἤκουσε (Βλ. Εὐαγ. Σάλπιγ. Περ. Β. Τόμ. α. σελ. 278). Ἐν δὲ τῷ Διδασκαλείῳ ἐξετάζων ποτὲ χωρικὸν εὐπαίδευτον ἱερέα, ζητοῦντα σχολεῖον ἀλληλοδιδακτικόν, ἐπηρώτα τὰ τοῦ νόμου συνήθη, ὄνομα αὐτοῦ, καὶ πατρίδα καὶ τ' ἄλλα, καὶ προσέτι «ποίας ἐστὶ θρησκείας». Ὁ δὲ σεβάσμιος ἱερεὺς ξενισθεὶς πρὸς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ἐρώτησιν καὶ ἐπιμειδιάσας, «Ἀλλ' ἐγὼ μέν, εἶπε, (βλέπεις δὲ καὶ σὺ) χριστιανὸς αὐτός τε εἰμί, καὶ ἄλλους ποιῶ. Σὺ δὲ λέγε μᾶλλον, εἰ χριστιανὸς εἶ, καὶ τί βουλόμενος ἦλθες εἰς τὴν Ἑλλάδα». Καὶ στρέψας τὰ νῶτα ἀνεχώρησεν εὐθύς, χαίρειν μακρὰ λέγων πρός τε τὸν Διευθυντὴν καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ διανεμόμενον ἐπάγγελμα τῆς διδασκαλίας. Ὁ δὲ Κόρκος ἐκπεσὼν τοῦ Διδασκαλείου διῆγεν Ἀθήνησιν ἰδιωτεύων, ἕως ἐτελεύτησε τὸν βίον φθισικὸς (τῷ 1842)· ἀλλὰ καὶ τελευτήσας κατέλιπε σπέρματα τῆς αὐτοῦ δυσσεβείας. Κατὰ γὰρ τὸ 1848 τύποις Ἀθήνησιν ἐξεδόθη παρὰ τῆς αὐτοῦ συζύγου (κατὰ τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ) «Τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον μετὰ ἐξηγητικῶν σημειώσεων καὶ πρακτικῶν παρατηρήσεων» (οἵας ὁ Κόρκος ὤφειλε γράφειν, καίτοι πρὸ τῆς ἐκδόσεως ἐπὶ τὸ πλαγιώτερον δολίως ἐπιδιορθωθείσας, ὡς φασιν, ὑπό τινος ἄλλου Καλβίνου, τοῦ Βοῦελ). Ἐκ δὲ τούτου τοῦ Εὐαγγελίου διενεμήθησαν καὶ πολλὰ ἀντίτυπα εἰς ἀνάγνωσιν των ὀρθοδόξων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἠρνήθη τὴν περὶ χειροτονίας τῶν ῥηθέντων Ἐπισκόπων πρᾶξίν του, γενομένην ἐναντίον ῥητῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων·

Ὅτι αἱ περιστάσεις δὲν εἶναι ἀποχρῶν δικαιολόγημα τῆς παραβιάσεως τῶν Νόμων, ὁπόταν αὐτοὶ μάλιστα εἶναι ἐν γνώσει τοῦ παραβάτου καὶ πολλὰ σαφέστατοι·

Ὅτι ἀφ' οὗ ἔπραξε τὸ πρῶτον ἔγκλημα, χειροτονήσας παρ' ἐνορίαν καὶ παρ' ἄδειαν ἐκκλησιαστικὴν ἢ πολιτικὴν τοὺς τρεῖς Ἐπισκόπους, τὸν Μηλέας, τὸν Μαΐνης καὶ τὸν Πλάτζης ἐν καιρῷ ἀναρχίας ἐπὶ τοῦ πολέμου, δι' ὃ ἠδύνατο νὰ δικαιωθῇ διὰ τὰς περιστάσεις, καὶ ἡ Ἐκκλησία νὰ συγκαταβῇ· αὐτὸς δὲν ἀπέφυγε τὸ δεύτερον, ἐν ᾧ αἱ πολεμικαὶ περιστάσεις ἔλειψαν, καὶ ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἦτο κατὰ τὸν πλοῦν, καὶ τὰ πάντα ἦσαν ἐν τάξει· ἀλλὰ παρὰ τοὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς πολιτικὰς διαταγάς, ἀπαγορευούσας καὶ αὐτῶν τῶν διακόνων καὶ πρεσβυτέρων τὴν χειροτονίαν μέχρι τῆς εὐταξτήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἐχειροτόνησε καὶ τέταρτον Ἐπίσκοπον τὸν Ἀνδρούβιστας, καὶ μὴ συλλογιζόμενος τὸ βάρος τοῦ ἐγκλήματος κατέστη πρωταίτιος μεγάλου κακοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν·

Ὅτι οἱ ἐπὶ τοῦ πολέμου χειροτονηθέντες Ἐπίσκοποι, Μηλέας, Μαΐνης καὶ Πλάτζης, ὑπόκεινται μὲν εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν μὲ τὸν χειροτονήσαντα αὐτοὺς Ἐπίσκοπον Ζαρνάτας, ἀλλὰ δι' οὓς λόγους ἠδύνατο καὶ ὁ χειροτονήσας νὰ δικαιωθῇ, συγκαταβαινούσης τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀνωτέρω, ἐλαφρύνεται εἰς αὐτοὺς τὸ βάρος τοῦ ἐγκλήματος·

Ὅτι ὁ ἐσχάτως χειροτονηθεὶς Ἐπίσκοπος Ἀνδρούβιστας, ὡς μὴ ἔχων ὑπὲρ ἑαυτοῦ κἀνένα τῶν ὑπὲρ τῶν τριῶν ἄλλων Ἐπισκόπων λόγον, ἀλλὰ φιλοδοξίᾳ μόνῃ κινούμενος, ὑπεκίνησε τὴν παρὰ τοὺς Κανόνας χειροτονίαν του καθ' ὅλα τὰ εἴδη τῆς ῥᾳδιουργίας.

Κατ' ἔγκρισιν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, κοινοποιηθεῖσαν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1779 (1163) ἐγγράφου τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Β. Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας, Ἀποφασίζει,

α'. Ὁ Ἐπίσκοπος Ζαρνάτας Γαβριὴλ κατὰ τὸν λε' ἀποστολικὸν Κανόνα, β' τῆς δευτέρας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τὸν ἡ' τῆς τρίτης καὶ τὸν κ' τῆς ἕκτης, καθαιρεῖται τῆς χάριτος τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ πάσης ἱερατικῆς τάξεως καὶ ἐνεργείας, καὶ ἐκπίπτει τῆς ἐπισκοπικῆς του θέσεως, ἀναγνωριζόμενος τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τὸ πρῶτον βαπτιστικόν του ὄνομα, Γεώργιος.

β'. Ὁ ἐσχάτως χειροτονηθεὶς παρ' αὐτοῦ Ἀνδρούβιστας Προκόπιος,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βάθους ψυχῆς εὔχεται, ἵνα ἡ ἱερὰ τῆς Ἑλλάδος Σύνοδος, καὶ πᾶσα ἡ παρ' αὐτῆς διευθυνομένη Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία διαμένωσιν (ἀμφότεραι) διὰ παντὸς ἀκλονήτως «κατηρτισμέναι ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνωμῃ» (Α'. Κορινθ. ά, 10), ὡς πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν καὶ τὴν πιστὴν ἐκπλήρωσιν πάντων τῶν ἐνταλμάτων τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τῶν ἁγίων αὐτοῦ Ἀποστόλων, τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων, καὶ τῶν κανόνων τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οὓς αὐταὶ (ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος) κρατοῦσι καὶ ἐκπληροῦσι τανῦν. Συνάμα δὲ μετὰ τῆς τοιαύτης εὐχῆς παρακαλεῖ μὴ ἐπιλανθάνεσθαι καὶ αὐτῆς (τῆς ἁγιωτάτης διοικούσης πάσης Ῥωσσίας Συνόδου) ἐν ταῖς αὐτῶν προσευχαῖς ταῖς ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ. Ὅπως οὕτως ἡμεῖς ἐν πάσαις ταῖς ἔξωθεν τρικυμίαις καὶ περιστροφαῖς στήκωμεν ἀσάλευτοι, «ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ, τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, τῷ πνεύματι ζέοντες» (Ῥωμ. ιβ, 9, 11), πρὸς τήρησιν τῆς Πίστεως μετὰ πάντων τῶν αὐτῆς ἐνταλμάτων καὶ κανόνων, καὶ πρὸς σωτηρίαν ψυχῶν.

Ἐκφράζοντες τὴν τοιαύτην ἡμῶν συμφωνίαν, καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ἡμῶν ὑπόσχεσιν, καὶ τὰς εὐχὰς ἡμῶν καὶ ἐπιθυμίας καὶ τὴν παράκλησιν καὶ διάθεσιν ἡμῶν, τὴν ἀλήθειαν τούτων ἐπικυροῦμεν διὰ τῶν ἰδιοχείρων ἡμῶν ὑπογραφῶν.

Ἐν τῇ θεοσώστῳ βασιλευούσῃ πόλει τοῦ ἁγίου Πέτρου, ἔτει ἀπὸ τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου 1850 Δεκεμβρ. 15.

Ὁ ταπεινὸς Νικάνωρ Μητροπολίτης Νοβογοροδίας καὶ Πετρουπόλεως.

Ὁ ταπεινὸς Γρηγόριος Ἀρχιεπίσκοπος Καζανίου καὶ Σβιάζης.

Ὁ ταπεινὸς Εὐγένιος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀστραχανίου καὶ Ἐνοταγέσκης.

Ὁ ταπεινὸς Νικόλαος Ἐπίσκοπος Ταμβόβης καὶ Σάσκης.

Ὁ πνευματικός, πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Βαζάνωβ.

Ὁ ἀνώτατος ἱερεὺς τοῦ Στρατοῦ καὶ τῶν Στόλων, πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Κουτνέβης (α).

§. ζ. Ἡ δὲ ἱερὰ Σύνοδος τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας ὅ,τι μὲν ἀπήντησε πρῶτον πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχην, εἴδομεν ἐν τοῖς προηγουμένοις χωρίοις τῶν Πρακτικῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας καὶ μεγάλης Συνόδου, πρὸς δὲ τὸν Ἱεροσολύμων ἔγραφε ταῦτα·

(α) Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην μετέφρασεν ἐκ τοῦ Ῥωσσικοῦ ὁ ἀοίδιμος συγγραφεὺς κατὰ παράκλησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

παρούσης μας. Περιέχει αὕτη μετ' ἀκριβείας τὰς πρὸς αὐτοὺς διὰ ζώσης φωνῆς παρατηρήσεις μας κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς 22 Μαΐου (3 Ἰουνίου) συνέντευξίν μας.

Βαθύτατα αἰσθανόμεθα ὅ,τι ὀφείλομεν εἰς τὴν θέσιν καὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὑ. Παναγιότητος· διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἐγκρίνομεν νὰ ἀνακεφαλαιώσωμεν τὸ περιέχον τῆς συνοδικῆς ἐπιστολῆς, οὔτε ἀκριβῶς νὰ ἐξετάσωμεν τοὺς συμβιβαστικοὺς τρόπους, τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὁποίων ἡ Ὑ Παναγιότης θεωρεῖ ὡς προμηνύουσαν, εἰς ὠφέλειαν τῶν Ἑλλήνων, μέλλον ἀνάλογον μὲ τὰ πολυχρόνια δεινά των, μέλλον παρέχον πρὸ πάντων ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας ἐχέγγυα.

Περιοριζόμεθα νὰ προσηλώσωμεν τὴν προσοχὴν καὶ τῆς Ὑ. Παναγιότητος καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς ὅσα ἐκ τῶν τοιούτων ἐχεγγύων ἀπήλαυσεν ἤδη ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν χριστιανικὴν εὐμένειαν τῶν BB. καὶ AA. MM. τοῦ Βασιλέως τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας, καὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας· παρακαλοῦμεν ἐπίσης τὴν Ὑ. Παναγιότητα νὰ μελετήσῃ ἐν εὐσεβεῖ κατανύξει τὰ τεράστια, δι' ὧν ὁ πολυεύσπλαγχνος Κύριος ἔσωσε τὸν λαὸν τοῦτον καὶ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ εἰς τοὺς ἐσχάτους τούτους χρόνους.

Περικυκλούμενος καὶ πολεμούμενος ὁ λαὸς οὗτος ἐξ ἑνὸς μέρους ἀπὸ φοβερὰ στρατόπεδα, πλανώμενος ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ ὅλας τὰς γοητείας, δι' ὧν ἡ κακοβουλία καὶ ἀπιστία ἀπατῶσι τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν, ἀκολουθῶν τὰς συμβουλὰς τῆς ἀπειρίας, ὠθούμενος συχνάκις ἕως τοῦ χείλους τῆς ἀβύσσου, ὁ λαὸς οὗτος ὑπάρχει ἀκόμη· καὶ ὑπάρχει, διότι ὁ Θεὸς ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτὸν τὴν χάριν τοῦ νὰ εὑρῇ εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν τὸ κράτος τοῦ πολεμεῖν, τὴν ἰσχὺν τοῦ ἐγκαρτερεῖν εἰς τὰ δεινά, καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ν' ἀπολεσθῇ μᾶλλον, ἢ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὸν ζυγόν, τὸν ὁποῖον οἱ πατέρες του ἐβάστασαν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν παρεδέχθησαν. Ἡ τύχη λοιπὸν τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἔργον τῆς θείας προνοίας. Οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουσι νὰ εὐλαβῶνται τὰς θείας βουλάς της. Οἱ Ἕλληνες εἶναι κατὰ τοῦτο πληρέστατα πεπεισμένοι, καὶ σήμερον μάλιστα παρ' ἄλλοτε, διότι ἐγγίζει τὸ τέλος τῶν τόσων δυστυχημάτων καὶ τὸ πλήρωμα τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ἐλπίδων των.

Ὁμόφωνος καὶ γενικὴ εἶναι ἡ πεποίθησις αὕτη· οὔτε οἱ προὔχοντες, οὔτε ὁ κλῆρος, οὔτε οἱ πρόκριτοι, οὔτε ὁ λαός, πρὸς τοὺς ὁποίους ἡ Ὑ. Π. διευθύνεται, ἔχουσιν, οὔτε δύνανται νὰ ἔχωσιν ἄλλην παρ' αὐ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Τὰ κατὰ τὴν Ε'. περίοδον τῆς Συνόδου (1838 — 1839). Ἀναφορὰ τῆς Συνόδου πρὸς τὴν Γραμματείαν περὶ τῆς εὐτάκτου διαιρέσεως τῶν τοῦ Κράτους ἐπισκοπῶν. Ἀβλιότης τῶν ἐπισκοπικῶν πραγμάτων. Ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου ἀπαγορευτικὴ τῆς βεβηλώσεως τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας σκευῶν. Καινοφανὴ ἐφύμνια. Δεκάτη τετάρτη ἀναφορὰ τῆς Συνόδου πρὸς τὴν Γραμματείαν κατὰ τῆς διαδόσεως τῶν ἑτεροδόξων βιβλιδαρίων. Ἅγιον Μύρον. Ἱεροκηρύκων ὁρκωμοσία. ς'. τῆς Συνόδου περίοδος.

§. α. Κατὰ τὴν 18 Αὐγούστου μηνὸς ἐτελεύτησεν ὁ μακαρίτης μητροπολίτης Ἀκαρνανίας Πορφύριος. Καὶ ἡ Σύνοδος ἀνήγγειλε πρὸς τὴν Γραμματείαν καὶ τῆς ἐπισκοπῆς ἐκείνης τὴν χήρευσιν. Ἐκ δὲ τούτου λαβοῦσα τὴν ἀφορμὴν ὑπέμνησε τὴν Κυβέρνησιν τὰ περὶ τῆς εὐτάκτου διαιρέσεως τῶν τοῦ Κράτους ἐπισκοπῶν, καθὼς ἤδη πρὸ τοσούτου καιροῦ ἡ Σύνοδος ἐγνωμοδότησε κατά τε τὴν 31 Δεκεμβρίου 1836 καὶ τὴν 10 Φεβρουαρίου 1837 (βλ. ὄπισθ. Κεφ. Η. §. ιϐ. σελ. 354), διορίζουσα περὶ ποσοῦ καὶ τῶν ὁρίων καὶ τῆς προικοδοτήσεως τῶν ἐπισκοπῶν· τὰ δ' αὐτὰ καὶ τρίτον ὑπέμνησε τὴν Γραμματείαν (τῇ 9 Φεβρ. 1838). Ἐπαναλαμβάνει δὲ καὶ νῦν ἤδη τὸ τέταρτον (Αὐγούστου 27), ἀμηχανοῦσα τί τὸ πρακτέον καὶ περὶ τὴν ἤδη χηρεύσασαν ἐπισκοπὴν τῆς Ἀκαρνανίας. «Τὴν δι' ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτροπῶν διοίκησιν τῶν χηρευουσῶν ἐπισκοπῶν, ἔγραφεν ἡ Σύνοδος, παρεδέχθη πρὸς καιρὸν καὶ ἐξ ἀνάγκης. Ἀλλὰ τοῦτο παραλύει τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πολλὰς ἐπάγεται καταχρήσεις, καὶ οἱ κληρικοὶ πρὸς τοὺς ὁμοταγεῖς ἀπειθοῦσι, καὶ τὰ ἤθη τοῦ λαοῦ διαφθείρονται, καὶ τὸ καλὸν τῆς πειθαρχίας ἐκλείπει, καὶ οἱ χριστιανοὶ παραπονοῦνται στερούμενοι τοσούτους χρόνους τῆς παρὰ γνησίων ποιμένων ἐπιστασίας. Παραβαίνονται δὲ καὶ οἱ ἱεροὶ τῆς Ἐκκλησίας ὅροι καὶ κανόνες, οἵτινες κελεύουσι μηδεμίαν γίνεσθαι ἀναβολὴν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Ἐπισκόπων (Καν. κέ τῆς Δ. Οἰκουμενικῆς Συνόδου). Ἔπειτα καὶ αὐτοὶ οἱ ζῶντες Ἐπίσκοποι κατήντησαν οἱ πλεῖστοι εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν διὰ τὴν ἀνώμαλον καὶ ἄτακτον διαίρεσιν τῶν ἐπισκοπῶν». Ταῦτα παρεκάλει ἡ Σύνοδος τὴν Γραμματείαν, περιμένουσα ταχεῖαν τὴν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

συνετέλεσεν ἀναντιῤῥήτως περὶ τὴν ἀκραιφνῆ διατήρησιν τῶν Δογμάτων, ζωπυροῦσα συγχρόνως καὶ τὰς ἐλπίδας τῆς ἀναβιώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, εἶναι ὅμως ἐπίσης ἀναμφισβήτητον, ὅτι ὁ Κλῆρος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, διαμείνας ἀμέτοχος τῆς προόδου τῶν φώτων, ἥτις ἐβελτίωσε τὴν κατάστασιν τοῦ ἱερατείου εἰς τὰ λοιπὰ τῆς πεπολισμένης Εὐρώπης μέρη, ἐφύλαξε καὶ κατὰ τοῦτο τῆς ἀρχαιότητός του τὸν τύπον ἀπαραχάρακτον.

Τὴν στέρησιν ὅμως ταύτην ἀναπληροῖ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸν Κλῆρον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πίστις ἀνυπόκριτος, ἁπλότης εὐαγγελικὴ καὶ παραδειγματικὴ φιλοπατρία. Πρῶτοι οἱ ἱερεῖς τοῦ Ὑψίστου ἔκλιναν οὗς εὐήκοον εἰς τὴν φωνὴν τῆς Ἐλευθερίας, καὶ περιζωσάμενοι μετὰ τῆς νοητῆς ῥομφαίας τοῦ Εὐαγγελικοῦ λόγου τὸ ξίφος τοῦ Ἄρεως, διέπρεψαν πολλαχῶς εἰς τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα. Καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀθλησάντων Ἀρχιερέων θέλουν στολίζει διὰ παντὸς τὰς πρώτας σελίδας τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς ἱστορίας.

Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Κωνσαντινουπόλεως, ὑποτελὴς τὸ πρὶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἡρακλείας, λαβὼν συνοδικῇ γνώμῃ τὸν τίτλον τοῦ Πατριάρχου, ἱκανὸν καιρὸν μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς παλαιᾶς εἰς τὴν νέαν Ῥώμην μετάθεσιν τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Θρόνου, καὶ τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Ῥώμης, προσλαβὼν ἐπὶ πᾶσι τὸν τίτλον τοῦ Οἰκουμενικοῦ, λέξεως ἀσημάντου, ἡ ὁποία κυρίως ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ μεταξὺ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας χρόνιον σχίσμα, θεωρεῖται μέχρι τῆς σήμερον ὡς ἀρχηγὸς τοῦ πλείστου μέρους τῶν συγκροτούντων τὸν Κλῆρον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τῶν ὁποίων ἐπομένως ὅλαι αἱ πράξεις διευθύνονται, ὡς εἰς Κέντρον, εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.

Ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἄλλους πατριάρχας τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὁ τῶν Ἱεροσολύμων διετήρησεν ἄχρι τοῦδε τὴν ἀνεξαρτησίαν του ἐντελῆ, ψηφιζόμενος καὶ χειροτονούμενος ὑπὸ μόνων τῶν περὶ αὐτὸν Ἐπισκόπων· καθότι ἐκ τῶν ἄλλων δύο πατριαρχῶν, ὁ μὲν τῆς Ἀλεξανδρείας ὡς στερηθεὶς πρὸ καιροῦ τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ τῶν ἐπισκόπων τοῦ θρόνου του, ὁ δὲ τῆς Ἀντιοχείας κατ' αἴτησιν τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας, ἐπιστηριζομένην πρὸ εὐαρίθμων ἐτῶν, ψηφίζονται καὶ χειροτονοῦνται παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, καθίστανται ὅμως, ἅμα χειροτονηθέντες, ἀνεξάρτητοι ἐντελῶς καὶ ἰσοβάθμιοι, παρεκτὸς τῆς πρωτοκαθεδρίας, μὲ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἱεροσολύμων. Ἀλεξανδρείας. Ἀντιοχείας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

φορὰν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς θρησκείας ἐξαιτούμενοι τὴν ἄδειαν ἵνα κτίσωσιν ἰδίᾳ δαπάνῃ παραλίαν ἐκκλησίαν, λέγοντες ὅτι, « Ἐπειδὴ ἡ νῆσος Σύρος κατοικεῖται ἀπὸ Λατίνους καὶ ὀλιγωτάτους ὀρθοδόξους, διὰ τοῦτο καὶ γέμει ἀπὸ ἐκκλησίας Λατίνων, τῶν δὲ ὀρθοδόξων εἶναι μία, καὶ αὕτη ἀπέχει μακρὰν τοῦ αἰγιαλοῦ μίαν ὥραν· ὅθεν οἱ ἐκεῖ εὑρισκόμενοι χριστιανοὶ ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως ὀρθοδόξου ἐκκλησίας οἱ περισσότεροι ὑστεροῦνται τῆς θείας λειτουργίας δι' ἱκανὸν καιρόν, καὶ ἂν τις τῶν ὀρθοδόξων ἐκπληρώσῃ τὸ κοινὸν χρέος, θάπτεται ὡς κατάδικος » (α).

§. θ. Ἀρχομένου δὲ τοῦ 1825 διὰ τὴν ἐμπεσοῦσαν ἐν Πελοποννήσῳ διχοστασίαν, παρητήσατο μὲν τοῦ Ὑπουργείου τῆς θρησκείας ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ, ἀντεισήχθη δὲ (κατὰ Μάρτιον) ὁ Δαμαλῶν ἐπίσκοπος Ἰωνᾶς μετακληθεὶς εἰς Ναύπλιον. Καὶ τούτου δὲ τοῦ Ὑπουργείου πράξεις ἀναφέρονται πρὸς εὐταξίαν ἀφορῶσαι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, οἷον αἱ πρὸς τὴν Διοίκησιν ἀναφοραί, δι' ὧν ἐξαιτεῖται τὴν συνέργειαν αὐτῆς εἰς κατάπαυσιν τῶν καταχρήσεων, καὶ διατήρησιν τῶν ἐντολῶν καὶ τοῦ ζήλου τῆς εὐσεβείας. Ἡ θρησκεία (λέγει) ὑπάρχει ὁ τοῦ πολιτεύματος χαλινὸς, καὶ ταύτης παραμελουμένης, καταντᾷ ὁ συρφετώδης καὶ ἀπαίδευτος ὄχλος εἰς ἀναρχίαν· καὶ τότε πλέον μήτε νόμοι ἰσχύουσι μήτε εὐνομούμενον ἔθνος ὑπάρχει (τῇ 11 Μαΐου, 1825). Καὶ τὴν ἐν Ναυπλίῳ πρὸ τοῦ θείου ναοῦ, τελουμένης τῆς θείας μυσταγωγίας, γινομέ-

---

(α) Ταῦτα ἔλεγον βεβαίως ἕνεκα τῆς μισαλλοδοξίας τῆς ἐλαυνούσης, ὡς μὴ ὤφελε, τότε τοὺς πολλοὺς τῶν ἐν ταῖς τοῦ Αἰγαίου νήσοις καὶ μάλιστα τῇ Σύρῳ ἑτεροδόξων. Οἵτινες περὶ οὐδενὸς ἐποιήσαντο τὴν τῶν Ὀρθοδόξων χρηστότητα καὶ φιλανθρωπίαν τὴν πρὸς αὐτοὺς καὶ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀνεξιθρησκείαν· ἀλλ' ἐκκαιόμενοι ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς Δύσεως ἐπ' οὐδενὶ χρηστῷ περιαγόντων τὴν κατατρυχωμένην Ἑλλάδα μισαδέλφων ἀποστολατόρων, οὐ μόνον ἐθελοκακοῦντες οὐδαμῶς συναγωνίζεσθαι τοῖς ὁμοεθνέσιν οὐκ ἐφιλοτιμήσαντο, ἀλλὰ καὶ τὰ δέκατα καὶ τἄλλα νενομισμένα τέλη συντελεῖν ἀπηναίνοντο, ἀλλοτρίων κυβερνήσεων προσασίαν κρησφύγετον εὑράμενοι, καὶ, τὸ χείριστον, προδοσίαν τῶν ἀγωνιζομένων τῷ πολεμίῳ ἐτύρευον! Μαρτυροῦσι δὲ τοῦτο πλὴν ἄλλων ἥ τε πρὸς τοὺς Ἕλληνας τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας παραινετικὴ (τῇ 9 Ἰουλίου 1823) καὶ ἡ πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους νευρώδης καὶ ἔνθερμος παρακελευστικὴ καὶ ἐπιτιμητικὴ (τῇ 29 Ἰουνίου 1824) τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, ἀμφότεραι γεγραμμέναι παρὰ τοῦ τότε ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Γενικοῦ Γραμματέως, τοῦ ἀειμνήστου ἰατροῦ Γ. Γλαράκη. Βλ. Φίλον τοῦ Νόμου ἀριθμ. 24, 30, 34. πρβλ. καὶ Ἀρχεῖα τῆς Ἑλλην. Παλιγγεν. Τ. Β. σελ. 37, 449. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

© Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. θ. Ἀλλὰ τὸ δεινὸν τῆς ἑτεροδιδασκαλίας ἐχώρει τραχηλιῶν, καὶ οἱ πονηροὶ καὶ γόητες προέκοπτον τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀθλίαν προκοπήν· ἐπλημμύρουν δὲ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος τὰ παρὰ τῶν Ἀναμορφωτῶν βιβλιδάρια, καὶ αἱ χυδαιόλεκτοι μεταφράσεις τῆς θείας Γραφῆς· ὁ δὲ κωλύων οὐδείς! Ὅθεν πάλιν ἡ Σύνοδος (τῇ 4 Δεκεμβρίου 1835) γράφει πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείαν, ἐπαναλαμβάνουσα τὰ παρὰ τῆς προλαβούσης Συνόδου (τῷ 1834, Σεπτεμβρίου 4) ματαίως ζητηθέντα πέντε κεφάλαια πρὸς θεραπείαν τῆς ἐκ τῶν βιβλίων καὶ σχολείων τῶν ἐξαποστόλων πηγαζούσης διαφθορᾶς (βλ. σελ. 301)· τὰ δ' αὐτὰ καὶ πάλιν ἐπανέλαβε (τῇ 24 Μαρτ. 1836). Ὀλίγῳ δὲ πρότερον (τῇ 13 Μαρτ.) ἔγραψε πρὸς τὴν Γραμματείαν μᾶλλον ἐντονώτερον καὶ πληρέστερον, ἐξαιτουμένη μετὰ δακρύων τὴν θεραπείαν τοῦ περινεμομένου μιάσματος τῆς κακοδοξίας. Παρῃτεῖτο δὲ καὶ τὴν ἔγκρισιν τῆς ἧς συνέταξεν Ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους ἐπιστολῆς. Ἄξιον δὲ καὶ αὐτὰ τῆς Συνόδου τὰ γράμματα παραθέσθαι τῷ ἀναγνώστῃ.

Ἀριθμ. 4223. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κτλ.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείαν κτλ.

Δὲν λανθάνει καὶ τὴν Β. ταύτην Γραμματείαν ὅτι ἐπλημμύρισε καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια ἀπὸ τῶν παρὰ τῶν λεγομένων Βιβλιακῶν Ἑταιρειῶν ἐκδεδομένων βιβλίων. Δὲν λανθάνει αὐτὴν καὶ ὅτι ἐκ τῶν βιβλίων αὐτῶν προξενεῖται μεγίστη βλάβη διὰ τὰ ἐν τοῖς περισσοτέροις αὐτῶν περιεχόμενα, δι' ὧν προσβάλλονται ἀναφανδὸν ὄχι μόνον τελεταὶ καὶ ἔθιμα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἱερὰ δόγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Δὲν λανθάνει αὐτὴν καὶ ὅτι πανταχόθεν ἠγέρθησαν παράπονα παρὰ τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν ἐναντίον καὶ τῶν βιβλίων καὶ τῶν πράξεων τῶν λεγομένων Ἀποστόλων τῶν Βιβλικῶν Ἑταιρειῶν· Ἀλλ' ἡ Σύνοδος νομίζει ἑαυτὴν ὑπόχρεων νὰ φέρῃ εἰς γνῶσιν τῆς Β. ταύτης Γραμματείας, ὅτι κινδυνεύει τὸ διωρισμένον εἰς ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν παρὰ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας πρεσβευομένων ἱερῶν δογμάτων σῶμα τοῦτο νὰ ὑποπέσῃ εἰς ὑποψίαν ἀμελείας καὶ ἀδια-

---

οδικῆς ψήφου. Ἐν γοῦν τῇ ὑστέρᾳ κατεπτοημένος παλινῳδίαν ᾄδει, ὁμολογῶν μὲν τοὺς Ἀποστολικοὺς κανόνας γνησίους τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων εἶναι, καθικετεύων δὲ τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ἵνα, ὡς Μήτηρ φιλόστοργος, συγχωρήσῃ αὐτῷ τὸ κατὰ φιλολογικὴν ἔρευναν ἁμάρτημα. Σημ. Ἐκδ.].

πρῶτον μὲν ἔμπροσθεν τοῦ Νομαρχείου, καὶ ἐκήρυττεν ὁ κῆρυξ, συγκαλῶν ἀγοραστάς, καθὼς καὶ εἰς τὰς συνήθεις τῶν κοσμικῶν ἀπαρτίων προγραφάς (Ἐξηκούετο δὲ τὸ κήρυγμα πάντως καὶ εἰς τὴ μὴ μακρὰν ἀπέχον Συνοδικόν). Ἐπειδὴ δὲ ἔφριττον καὶ διεγόγγυζον πολλοὶ τῶν συνελθόντων, δειλιάσαντες οἱ ἐπιστατοῦντες, μετεκόμισαν τὰ λάφυρα ἔξω τῆς πύλης τοῦ φρουρίου, κἀκεῖ ἐξέθηκαν στιβάσαντες ὑπὸ τὰς παραπεφυκυίας λεύκας· καὶ ἐκήρυττεν ὁ δημόσιος τῶν τε ἄλλων τὰ τιμήματα, καὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων· δέκα δραχμῶν ἑτίμων, φέρ' εἰπεῖν, τὸν Χριστόν, πέντε τὴν Θεοτόκον, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. Καὶ πολλοὶ τῶν εὐσεβῶν σπεύσαντες μετὰ δακρύων ἠγόρασαν τὰς ἱερὰς μορφάς, ἀπαλλάττοντες ἀπὸ τῆς δημοσίας ὕβρεως καὶ τῆς παρὰ τῶν ἑτεροδόξων χλεύης, πολλῶν παρόντων· ἐκεῖ μετὰ τῶν σκευῶν ἐπωλήθησαν καὶ τὰ μετακομισθέντα ὑποζύγια παρεστηκότα· καὶ αὐταὶ δὲ παρακείμεναι αἱ βακτηρίαι τῶν μοναχῶν, ἑκάστη τριῶν ἢ δύω τιμηθεῖσα λεπτῶν!

§. ι. Τὰ δὲ πανάγια σκεύη τῆς ἱερουργίας μετὰ τῶν ἀργυρῶν θηκῶν τῶν ἁγίων λειψάνων, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν εἰκόνων κοσμήματα, καὶ τῶν ἱερῶν στολῶν, ἀπέκειντο συνεστιβασμένα εἰς ἕν τι τῶν οἰκημάτων τοῦ Ἐφορείου κατάκλειστα μῆνας πολλούς. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτῳ, «Ἐπειδὴ δυσφύλακτος ὁ πλοῦτος ὡς ἐπίφθονος, κἂν ἱερὸς ᾖ», παρεισέδυσαν ἠρέμα καὶ χεῖρες ἱερόσυλοι· καὶ ὁ μέν τις ἐσύλησε μικρότερά τινα, οἷον ἀργυρᾶ περιζώνια, καὶ στεφάνια τῶν γεγυμνωμένων εἰκόνων, καὶ ἐκ τῶν ἁγίων λειψάνων περιδέματα, ῥίπτων ἐκεῖ που πλησίον τὰ μαρτυρικὰ ὀστᾶ· ὁ δέ τις καὶ τὴν ἐκτεθεῖσαν θήκην τῶν λειψάνων, καὶ Ποτήριον ἅγιον μετὰ τοῦ Δισκαρίου καὶ τῆς Λαβίδος· ἄλλος δὲ πάλιν ὑφῃρεῖτο τὰς μεγάλας ἀργυρᾶς κανδήλας, ἀντικαθιστῶν μικράς τινας βεβήλους, καὶ πολλαχῶς ἐσοφίσθησαν εἰς τὴν ἱεροσυλίαν οἱ περὶ τὸν Ἔφορον ὑπηρέται! Καὶ πολλὰ τῶν ἱερῶν σκευῶν σφύρᾳ κοπέντα καὶ χωνευθέντα μετεποιήθησαν εἰς οἰκιακά, οἷον δίσκους καὶ μαχαιρίων ἐπιτραπεζίων λαβὰς καὶ κοχλιάρια, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Καὶ οὕτω τινὲς (ὡς φημίζεται) «καὶ ἔπιον καὶ ἠρίστευσαν», ὡς ὁ δυσσεβὴς Βαλτάσαρ, «ἐν τοῖς σκεύεσι τοῦ Θεοῦ» (α). Τὰ δ' ὑπόλοιπα, τελευταῖον, ὅσα εὑρέθησαν ἱερὰ σκεύη καὶ

(α) Κατὰ τὴν δημοσίαν μαρτυρίαν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ εἰς ἀγορὰς ἐξετέθησαν τὰ ἅγια σκεύη (κατὰ τόπους, ὡς εἰς τὴν Μῆλον). «Ἐπὶ τοῦ κ. Σχινᾶ (λέγει) ἐθυσιά-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σίαν καὶ τὸν Κλῆρον, αἵτινες ἐγχριθεῖσαι καὶ ἐπικυρωθεῖσαι παρὰ τοῦ Βασιλέως, λαμβάνουσιν ἰσχὺν νόμου.

ΙΗ΄.) Ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ προβάλῃ εἰς τὴν σκέψιν τῆς Συνόδου ὅσα ἀντικείμενα κρίνει ἄξια τῆς σκέψεως αὐτῆς, καὶ νὰ ζητῇ τὴν περὶ αὐτῶν γνώμην της.

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί.)

Συνεδρίασις Δ΄.

Ἀπριλίου 20. 1833.

Ἐν τῇ σημερινῇ Συνεδριάσει παρόντων τῶν ἓξ μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως Προεδρεύοντος, ἀνεγνώσθησαν ἀπ' ἀρχῆς τὰ πρακτικὰ καὶ τῶν τριῶν προλαβουσῶν συνεδριάσεων, καὶ τροπολογηθέντα, ἐκρίθη εὔλογον νὰ ὑπογραφῶσιν ἀφ' ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ὑπεγράφησαν.

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν ἐλήφθη εἰς σκέψιν καὶ τὸ περὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν ὑπαρχόντων σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀρχιερέων· καταμετρήσεως γενομένης, εὑρέθησαν πεντήκοντα δύο ἀρχιερεῖς ἐντὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, κατὰ τὸν ἐπισυναπτόμενον ὀνομαστικὸν κατάλογον.

Ἐξ αὐτῶν οἱ μὲν εἴκοσι δύο χειροτονημένοι πρὶν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, καὶ διαμένοντες ἄχρι τοῦδε εἰς τὰς ἐπαρχίας των, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν, οἱ μὲν εὑρεθέντες ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἐντὸς τῆς Ἐπικρατείας, οἱ δὲ ἐλθόντες ἔξωθεν μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ μὲν τοὺς πρώτους, οἱ δὲ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς ἐπαναστάσεως.

Ἐνεκρίθη εὔλογον ὁ ὀνομαστικὸς αὐτῶν κατάλογος νὰ καθυποβληθῇ εἰς τὴν Κυβέρνησιν μὲ τὰς ἀνηκούσας περὶ ἑκάστου παρατηρήσεις, καὶ ἐξ αὐτῶν νὰ συστηθοῦν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἰδιαιτέρως οἱ ἀξιοσύστατοι, καὶ εἰς αὐτὴν ν' ἀνατεθῇ τὸ νὰ καταστήσῃ χρησίμους καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἐλθόντων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀρχιερέων, ὅσους ἐγκρίνει πρὸς τὴν πνευματικὴν τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους διεύθυνσιν.

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί.)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καινότερον τὰ κοινὰ εὐθετήσας, ὡς ἐδόκει, καὶ ἐξ αὐτῆς βαλβῖδος τὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων πιναρὸν καὶ ἀρχαῖον καὶ τραχὺ προϋποδείξας ὅτι σπουδάσει μαλακῦναι καὶ ἐπὶ τὸ νεαρώτερον καί, ὡς λέγεται, κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος εὐτρεπίσαι καὶ προαγαγεῖν, ἠξιώθη τῇ 12 τοῦ μηνὸς τῆς διὰ Διατάγματος Βασιλικῆς ἐπικυρώσεως, καὶ οὕτως ἀνέλαβε κατὰ τὸν νόμον «τὰ ἀρχιερατικά του καθήκοντα» (α). Μετὰ δὲ τὴν πρώτην χειροτονίαν ἐπηκολούθησαν ἐκκαίδεκα χειροτονίαι ἀρχιερέων μέχρι τέλους τοῦ 1852 τελεσθεῖσαι (β)· ἐν οἷς ἦσαν, ὡς προείπομεν, καὶ οἱ ἐπαξίως εἰς τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης περιωπὴν ἀναβιβασθέντες, οἷον Θεοφάνης Σιατιστεὺς ὁ

δόξας (βλ. Ἰγνατίου Ἠπειρώτ. Ἀνταπάντησ. πρὸς τὴν Ἀπάντ. τοῦ ψευδοσυγγραφέως . . . Μισαὴλ Ἀποστολίδου. Ἀθήν. 1837. πρβλ. καὶ Θεατ. ἀριθ. 18. σελ. 14.), καὶ ἐν τῷ προλόγῳ πολλὰ τοῦ κλήρου κατεῖπεν. Ἡ δὲ κατὰ Χριστὸν Ἠθικὴ (Ἀθήνησι 1847), ἀνθ' ἧς καὶ παρασήμῳ ἐτιμήθη (βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1848. σελ. 148), ἔχει πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐπιτηδείως ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐκ δύο μάλιστα ξενικῶν βιβλίων συγκαττυθεῖσιν, ἐν οἷς καὶ ἡ τῶν περὶ τὴν λαγνείαν συμβαινόντων καὶ προφάσει λεγομένων λεπτομερεστέρα ἢ κατὰ Χριστιανικὴν Ἠθικὴν διαγραφή· πρὸς τούτοις, φημί, ἔχει καὶ τὴν ἀσυνάρτητον καὶ κολακείας ἀνάμεστον ἀφιερωτικήν, μαρτυροῦσαν πᾶσιν ὅπερ ἔφθημεν εἰπόντες. Καὶ ἄλλα δέ τινα τοῦ βιβλίου ἁμαρτήματα ὑπεδήλωσεν ὁ μακαρίτης Εὐθυβούλης, ἄλλης εὐκαιρίας ἔργον τὴν ἀνάκρισιν τῶν τοιούτων εἰπὼν (Βλ. Ὀρκιστ. Φαρμακίδ. σελ. 398. σημ.).

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1852. ἀριθμ. 44. σελ. 282.

(β) Προὐχειρίσθησαν δ' ὡς ἑξῆς. α) Θεόφιλος Βλαχοπαπαδόπουλος εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας, τῇ 17 Σεπτεμβρ. β) Νεόφυτος Κωνσταντινίδης εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Ὕδρας καὶ Σπετσῶν τῇ 23 Σεπτεμβρ. γ) Γεράσιμος Παγώνης εἰς τὴν Ἀρχιεπ. Ἀργολίδος τῇ 2 Ὀκτωβρ. δ) Καλλίνικος Καστόρχης εἰς τὴν τῆς Φθιώτιδος ἐπισκοπήν, τῇ 9 Ὀκτωβρ. ε) Προκόπιος Οἰκονόμου εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Ἄνδρου καὶ Κέας. ς) Καλλίνικος Καμπάνης εἰς τὴν τῆς Χαλκίδος ἐπισκοπήν, τῇ 15 Ὀκτωβρ. ζ) Θεοφάνης ὁ Σιατιστεὺς εἰς τὴν τῆς Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ἀρχιεπισκοπήν, τῇ 21 Ὀκτωβρ. η) Ἰωσὴφ ὁ Διστομίτης εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Φωκίδος. θ) Προκόπιος Γεωργιάδης εἰς τὴν τῆς Μεσσηνίας ἀρχιεπισκοπὴν τῇ 27 Ὀκτωβρ. ι) Ἀβράμιος Ἀναργύρου εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Θηβῶν, τῇ 7 Νοεμβρ. ια) Ἱερόθεος Βενετζάνος εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Θήρας. ιβ) Παρθένιος Ἄκυλας εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Νάξου τῇ 7 Νοεμβρίου. ιγ) Διονύσιος Σασανᾶς εἰς τὴν Ἀρχιεπ. Μονεμβασίας τῇ 4 Δεκεμβρ. ιδ) Φιλόθεος Καλουμένης εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Γόρτυνος, τῇ 8 Δεκεμβρ. ιε) Μακάριος Καλλιάρχης εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Καρυστίας τῇ 17 Δεκεμβρ. ις) Ἱερόθεος Ἀθανασόπουλος εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Γυθείου. Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἔτ. 1852. ἀριθμ. 44, 50, 56, 58, 62. 64, 65. σελ. 282, 318, 500, 515, 522, 617, 618, 630, 633, 634.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐν ἀριθμῷ 127, προσαριθμεῖται «Ἀναφορὰ πρὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν περιέχουσα κεφαλαιωδῶς τὰς ἐπιστάσεις τοῦ Μινίστρου (τῆς θρησκείας) εἰς τὸ ἀπὸ 28 Μαρτίου σταλθὲν «περὶ ἀρχιερατικῆς λείπει τὸ οὐσιαστικὸν ἴσως συνελεύσεως) σχέδιον νόμου.» Τοῦτο δὲ τὸ σχέδιον, εἰς ὃ τὰς ἰδίας ἐπιστάσεις προστιθεὶς ἀνέφερε πρὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν ὁ Μινίστρος, ἀπέβλεπε πάντως τὸ ἀνωτέρω κατὰ τὴν 4 Μαρτίου περὶ συνελεύσεως ἀρχιερέων ἐν τῷ Βουλευτικῷ συνταχθέν, καὶ πρὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν ἀποσταλὲν θέσπισμα (ἢ προβούλευμα). Ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ μηκέτι σωζόμενον οἱονδήποτε σχεδίασμα ἀπέμεινεν ἔκτοτε σχέδιον ἁπλοῦν καὶ ἄκυρον καὶ ἄπρακτον, μηδεμιᾶς συνελεύσεως ἀρχιερέων γενομένης, ὡς προείπομεν. Αὐτοῦ δὲ τοῦ Μινίστρου αἱ ἐπιστάσεις ὁποῖαί τινες ἦσαν, φαίνονται ἐκ τῶν προειρημένων ἰδίων αὐτοῦ ἐπιστολῶν. Ε) Ἐν ἀριθμῷ 129, μνημονεύεται « Ἐγκύκλιον (γράμμα) πρὸς τοὺς κατὰ πᾶσαν τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν ἀρχιερεῖς, ἀποτρέπον αὐτοὺς ὁποιωνδήποτε χειροτονιῶν, μέχρι τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ ἔθνους» (α). ς) Ἐν δ' ἀριθμῷ, τέλος, 130 ἀναφέρεται « Διακήρυξις ἐγκύκλιος κατὰ πᾶσαν τὴν ἐπικράτειαν περὶ λήψεως χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν ἐκκλησιαστικῶν σκευῶν» (β). Καὶ συνεισέφερον προθύμως αἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι καὶ Μοναὶ (οἷον ἡ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ ἄλλαι παντοῖαι) λυχνίας ἀργυρᾶς, καὶ κηροπήγια, καὶ εἴ τι τῶν ἐκτὸς τῆς θείας

---

253). Οὐδὲ τὸ σχέδιον τοῦ εἰρημένου νόμου κατακεχώρισται ἐν τοῖς Ἀρχείοις. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ τῇ κά. Ἰουνίου ᾳωκϐ'. γεγραμμένη πρὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν ἀπάντησις τοῦ Βουλευτικοῦ λέγουσα ὅτι « ἔργον Συνόδου Ἐκκλησιαστικῆς τὸ προβούλευμα μὴ κυρωθῆναι μαρτυρεῖ, ἀλλὰ μεῖναι αὐτό, ὡς ἀνωτέρω ὁ συγγραφεύς φησι, σχέδιον ἁπλοῦν, ἄκυρον καὶ ἄπρακτον. Σημ. Ἐκδ.

(α) Ὁ αὐτὸς ὑπουργὸς καὶ κατὰ τὸ 1824 ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον διαταγὴν πρὸς τὸν Τριπόλεως, Λακεδαιμονίας, Ῥέοντος, τὸν τοποτηρητὴν Ὠλένης, τὸν Τήνου, Παροναξίας, Τζίας, Ἄνδρου, Σίφνου, Σαντορήνης ἀπαγορεύουσα ἱερέων καὶ ἱεροδιακόνων χειροτονίας, ἂν μή που τύχῃ ἀνάγκη, καὶ τότε διαγνώσει τοῦ Ὑπουργείου.

(β) Τῇ μὲν 5 Ἀπριλ. 1822. ὑπεγράφη νόμος περὶ συνάξεως τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν σκευῶν τῶν Μοναστηρίων καὶ Ἐκκλησιῶν (βλ. Ἀρχεῖα τῆς Ἑλλ. Παλιγγεν. Τ. Α. σελ. 22, 157. καὶ 268.)· τῇ δὲ 6. ἐνεκρίθη τὸ περὶ προσωρινῆς λήψεως τῶν σκευῶν τούτων προβούλευμα τοῦ Ἐκτελεστικοῦ (αὐτ. σελ. 23), προβληθὲν παρὰ τοῦ Μινίστρου τῆς Θρησκείας (σελ. 94. πρβλ. καὶ σελ. 87). Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

παρέμεινε μέχρι τοῦ 1828)· κατὰ δὲ τὸ 1827 (ἐπικρατούντων ἔτι κατ' αὐτὴν τὴν Εὔριπον τῶν Ὀθωμανῶν), ἀπεστάλη παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας Εὐρίπου μητροπολίτης Ἰάκωβος. Ὁ δὲ πρώην Εὐρίπου Γρηγόριος ἐπανελθὼν ἐκ τῆς Κερκύρας τῷ 1828, ἤδη τοῦ διαδόχου Ἰακώβου καθεστῶτος εἰς τὴν Εὔβοιαν, ἐτάχθη παρὰ τοῦ πατριάρχου πρόεδρος Ἀθηνῶν (ἔτι τούτων ὑπὸ τοῖς Τούρκοις κειμένων, ὡς προείρηται), καὶ χρόνον ὀλίγον ἐπιβιώσας ἐτελεύτησε τὸν βίον ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἐτάφη ἐν Χαλκίδι. Τῆς δὲ Καρύστου διέμεινεν ἐπίσκοπος Νεόφυτος, ὅστις (τῷ 1823) ἀπεστάλη περιοδευτὴς καὶ εἰς τὰς Κυκλάδας καὶ σποράδας νήσους. Καὶ πάλιν τῷ 1829 τὴν Ἀνάφην καὶ τὴν Μύκονον ἐπεσκέψατο περιοδικῶς· κατὰ δὲ τὴν Μύκονον πρότερον ἐτοποτήρει ὁ ἀπὸ Δημητριάδος Ἀθανάσιος, προσφυγὼν τῷ 1822 καὶ τελευτήσας τῷ 1828. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν γένει περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι τοποτηρητῶν.

§. ια. Πρὸς δὲ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸν θρόνον τὸν Οἰκουμενικὸν οὐδεμίαν κοινωνίαν οὔτ' εἶχον οὔτ' ἔχειν ἠδύναντο δι' ὅλης τῆς τοῦ πολέμου διαρκείας οἱ μείναντες μητροπολῖται καὶ ἀρχιεπίσκοποι τῆς Ἑλλάδος. Οὐδὲ τοῦ κανονικοῦ ὀνόματος τοῦ κατὰ καιρὸν Πατριάρχου ἐμνημόνευον οὗτοι κατὰ τὴν τοῦ κανόνος διάταξιν· διότι οὔτε κοινωνικάς, τὰς τῆς εἰδήσεως λεγομένας, ἐπιστολὰς ἐλάμβανον (κατὰ τὸ ἔθος) παρὰ τοῦ κατὰ καιροὺς πατριαρχεύοντος. Πολλάκις δὲ καὶ οὐδ' ἐγνώριζον ὅλως, οὐδ' ἤκουον, ἐν μέσῳ τοῦ πατάγου τῶν ὅπλων, τὸ ὄνομα τοῦ διέποντος ἑκάστοτε τὸν θρόνον τὸν πατριαρχικόν· προεχειρίσθησαν δὲ μετὰ τὸν μαρτυρικὸν τοῦ Γρηγορίου θάνατον μέχρι τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα παρουσίας τοῦ Κυβερνήτου, τοῦτ' ἔστιν ἐν ἔτεσι μόλις ἑπτά, τέσσαρες ἐφεξῆς πατριάρχαι· πρῶτος ὁ ἀπὸ Πισσιδείας Εὐγένιος, ὁ τὸν Γρηγόριον εὐθὺς τῷ 1821 διαδεξάμενος, μετὰ τοῦτον ὁ ἀπὸ Σμύρνης καὶ ὕστερον Χαλκηδόνος Ἄνθιμος τῷ 1822, εἶτα Χρύσανθος ὁ ἀπὸ Σερρῶν τῷ 1823, ἔπειτα δὲ μετ' αὐτὸν ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως Ἀγαθάγγελος τῷ 1827. Διὰ ταῦτα τινὲς μὲν ἀλλαχοῦ τε καὶ μάλιστα κατὰ τὰς νήσους καὶ ἐν

νῆς Διαθήκης ἐκ τῆς διωρθωμένης τοῦ Μαξίμου μετὰ ἀλβανητικῆς μεταφράσεως γράμμασιν ἑλληνικοῖς γεγραμμένης καὶ ἐπιγεγραμμένης Ἡ Καινὴ Διαθήκη Γραικικὴ καὶ Ἀλβανητικὴ ἐπιστασίᾳ Γρηγορίου Εὐβοίας. Κορφοὶ ἐν τῇ Τυπογρ. τῆς Διοικήσεως. 1827. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

αὐτοῦ ἁγιασμὸν τῶν οἰκιῶν). Διὰ δὲ τὰς ἐκτὸς τούτων ἱεροτελεστίας (οἷον λειτουργίαν ἰδιαιτέραν, ἁγιασμὸν ἢ ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ χωρίου εἰς οἶκον, ἢ ποίμνην, ἢ πλοῖον) νὰ ἀνταμείβηται (διὰ τὸν κόπον) ὁ πρεσβύτερος παρὰ τοῦ προσκαλοῦντος· (ὅθεν ἐν ἐλλείψει καὶ ὁ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις δίσκος).» Ταῦτα περιληπτικῶς ἐζήτησεν ἡ περὶ τὸν Κυνουρίας Σύνοδος, φροντίσασα καὶ περὶ των ἄλλων κληρικῶν, ὡς εἶχε φροντίσει καὶ περὶ τῶν Ἐπισκόπων. Συγχρόνως δὲ παρεσύναψε καὶ ἄλλο ἔγγραφον ἰδίως περὶ τῆς καταστάσεως τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιῶν, γνωμοδοτοῦσα· α) αἱ Δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἑκάστης κοινότητος νὰ δώσωσι ταχέως εἰς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς κατάλογον τῶν εἰς ἕκαστον δῆμον ἀναγκαίων Ἐκκλησιῶν, καὶ των εἰς ἑκάστην ἀναγκαιούντων ἱερέων· β) Ὁ κατάλογος οὗτος κοινοποιηθήσεται καὶ εἰς τὸν τοπικὸν Ἐπίσκοπον, ἵνα καὶ αὐτὸς ἐπὶ τούτῳ γνωμοδοτήσῃ· γ) Οἱ δὲ Ἐπίσκοποι νὰ διορίσωσι δι' ἐπισήμων ἐγγράφων τοὺς ἀναγκαίους ἐφημερίους, διδόντες αὐτοῖς ἐγγράφους τὰς περὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὁδηγίας, καὶ σημειοῦντες τὰ ὀνόματα αὐτῶν καὶ τὸ τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἕκαστος αὐτῶν ἐφημερεύει. Ὁ δὲ κατάλογος οὗτος πεμφθήσεται καὶ πρὸς τὴν Σύνοδον· δ) Ἐὰν ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης φανῶσι πούποτε περιτταὶ ἐκκλησίαι, νὰ προσκολληθῶσιν εἰς τὰς πλησιεστέρας ἐνοριακάς, ὡς παρεκκλήσια, ἐν αἷς νὰ ἱερουργῶσι καὶ οἱ ἐφημέριοι, ὅταν παρά τινος προσκληθῶσιν· ε) Ἐν ὅσαις ἐκκλησίαις ὑπάρχουσι δύω ἢ πλείονες ἐφημέριοι, νὰ διορισθῶσιν αἱ εἰς ἕκαστον αὐτῶν ἀνήκουσαι οἰκίαι σταθερῶς, ἵνα μὴ συμβαίνωσιν ἀταξίαι ἐκ τοῦ ἀδιορίστου». Καὶ ἄλλα δὲ συνετῶς ἐγνωμοδότησεν, ἐν οἷς καὶ τὸ παραμυθεῖν τὸν ἐξ ἀσθενείας ἀνίκανον γενόμενον πρεσβύτερον, καὶ τὸ καθιστάναι πνευματικοὺς ἐκ τῶν σεβασμιωτέρων πρεσβυτέρων δι' ἐνταλτηρίου τοῦ Ἐπισκόπου, καὶ τὴν κατάργησιν ὅλων τῶν ἐν τῷ ναῷ περιφερομένων δίσκων πρὸς σύναξιν χρηματικήν, καί, τέλος, ὁ Ἐπίσκοπος νὰ ἔχῃ τὴν ἐφορείαν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν Ἐκκλησιῶν, προσκαλῶν τοὺς ἐπιτρόπους εἰς τὴν ἀναγκαίαν διακόσμησιν αὐτῶν, μηδενὸς ἄλλου διατάσσοντος περί τε τῶν ἱερῶν τελετῶν καὶ παντὸς ἄλλου φροντίσματος ἐκκλησιαστικοῦ. Ἡ δὲ Γραμματεία καὶ πρὸς ταῦτα πυθαγόρειον ἐτήρησε σιωπήν· ὅθεν ἡ Σύνοδος πάλιν περὶ τούτων καὶ πολὺ ὕστερον (τῇ 29 Δεκεμβρίου 1838) ἀνέφερε πρὸς τὴν Γραμματείαν· καὶ πάλιν αὕτη ἐσιώπησε.

§. κγ. Κατὰ δὲ τὴν ἐσχάτην ἡμέραν τοῦ Μαΐου κατεβρόντησε πρὸς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

§. κ. Τοιούτων λοιπὸν καταβληθέντων τῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θεμελίων ὑπὸ τῆς πολιτείας, ἤψατο ὁ Ὑπουργὸς τῆς μάλιστα σκοπουμένης ἐποικοδομήσεως. Καὶ πρῶτον μὲν ἤρξατο διαπράττεσθαι τὴν τῆς Συνόδου συμπλήρωσιν, ἐγκαθιδρύσας εἰς ἐπισκοπὰς δύω τῶν πρώην ἀρχιερέων. Ἀλλ' ὅμως παράδοξος παρίσταται ἡ πρώτη μετὰ τὸν κυρωθέντα νόμον ἐπακολουθήσασα Ἐκκλησιαστικὴ πρᾶξις. Βασιλικὸν διάταγμα τῇ 10 Ἰουλίου ἀπολυθὲν διέταττε τὴν τοῦ πρώην κανονικῶς χειροτονηθέντος Δαμαλῶν Ἰωνᾶ, εἶτα δὲ ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας ὁρισθέντος Ἠλείας καὶ παραιτησαμένου (βλ. ὄπισθ. σελ. 225), εἰς τὴν τῆς Κορινθίας ἀρχιεπισκοπὴν ἐνθρόνισιν· «Λαβόντες ὑπ' ὄψιν (ἔλεγε τὸ Διάταγμα) α) τὴν Συνοδικὴν ἔκθεσιν, δι' ἧς ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προτείνει τὴν κανονικὴν ἐγκατάστασιν τοῦ πρώην Ἠλείας Σ. ἐπισκόπου κυρίου Ἰωνᾶ εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπὴν Κορινθίας, καὶ β) τὸν Σ. νόμον Τμῆμα Α'. ἄρθρ. Β. §. Ε. ἐδάφ. β. καὶ Τμῆμα Β. ἄρθρ. Δ. καὶ Τμῆμα Δ. ἄρθρ. ΙΕ. — κατὰ πρότασιν τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως, ἐγκρίνομεν τὸν ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνό-

---

ἡ πρὸς τὰ θεῖα καταφρόνησις, ἵνα μὴ εἴπωμεν παντελὴς ἀσέβεια, προχωρεῖ δὲ θριαμβεύουσα ἡ ἑτεροδοξία. Ἰδοὺ ἀντὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι πάλαι ποτὲ θριαμβευούσης ὀρθοδοξίας, σήμερον εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου ἐκτραχηλίζεται ὁ μὲν εἰς τὸν ἐπάρατον θεϊσμὸν τοῦ Καῖρου, τὰ τοῦ Σπινόζα ἀναμασσήσαντος· ὁ δὲ ἄλλας καὶ ἄλλας ὀλεθρίας ἰδέας πανθεϊσμοῦ ἐναγκαλίζεται. Ἐκ δὲ τούτων καὶ τῶν τοιούτων ἡ δημόσιος ἠθικὴ διεφθάρη· ἡ πίστις ἐξέλιπεν· ἡ κοινὴ ἡσυχία καὶ κοινωνικὴ τάξις κλονεῖται· ἐντεῦθεν κλοπαί, ἁρπαγαί, ψευδορκίαι, ἐπιορκίαι, δολοφονίαι καὶ πλεῖσται ἄλλαι αἰσχρουργίαι ἐπιπολάζουσιν. Ἵνα τί κρίνωμεν, ἀνακρίνωμεν καὶ κατακρίνωμεν τὸν Κίγκ; Ἡμᾶς αὐτοὺς κατακρίνωμεν ἅπαντας ἀδελφοί. Πότε τὸ Ὑπουργεῖον ἐφρόντισε περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν κληρικῶν; Οὐδέποτε. Πᾶν τουναντίον πράττει· διότι προκειμένου λόγου περὶ διορισμοῦ πεπαιδευμένου καὶ ἀναλφαβήτου κληρικοῦ, ἐναρέτου καὶ μή, προτιμᾶται ὁ ἀναλφάβητος καὶ . . . . κτλ. (Διατριβὴ ἐν εἴδει ὁμιλίας περὶ προσόντων τῶν Ἐπισκόπων σελ. 47—48. 49. Ἐν Ἀθήναις, 1852). Ὁ δὲ τῆς Εὐρυτανίας πληρεξούσιος Γ. Τσατσάρας ἐξεδήλωσεν ἐν ὑπομνήματι ἐνώπιον τῆς ἐν Ἀθήναις Β'. τῶν Ἑλλήνων συνελεύσεως οὐ μόνον τὰ ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι τοῦ 1852 ἀλλὰ καὶ τὰ ἔκτοτε ἐπακολουθήσαντα μέχρι καὶ τοῦ 1862 δεινά, μετὰ ζήλου πολλοῦ προτρέπων ἵνα καταστῇ ἡ Ἐκκλησία ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῆς πολιτικῆς ἐπεμβάσεως καὶ ἀποσοβηθῇ ἡ θρησκευτικὴ φθίσις, ἡ καταβιβρώσκουσα τὰ σπλάγχνα τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, καὶ ζητῶν ἵνα τροποποιηθῶσιν οἱ ὑπὸ τοῦ Βλάχου συγκαττυθέντες νόμοι, «καθὸ ἀπάδοντες πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας» (βλ. τὸ ὑπόμνημα ἐν ἐφημερίδι Συγκεντρώσεως τοῦ Λαοῦ. ἀριθμ. 26, 27. ἔτ. 1863).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θαυματουργοῦ ἀντιλήψεως τῆς θείας προνοίας, τῆς ῥυσαμένης τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ἀπὸ δεινῶν καὶ κινδύνων, καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν μεταγενεστέρων εἰς τὴν πίστιν, δι' ἧς οἱ προπάτορές των ἀνεκτήσαντο τὴν ἐλευθερίαν των εἰς τοὺς ἀπὸ τῶν 1821 μέχρι τῶν 1830 αἱματώδεις πολέμους.

6) Θέλομεν τὸ μνημεῖον τοῦτο νὰ ἦναι ἄξιον καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τοῦ συμβάντος, πρὸς μνήμην τοῦ ὁποίου ἀνεγείρεται.

γ) Ὁ πρῶτος λίθος θέλει τεθεῖ τὴν 25 Ἰανουαρίου 1835 » κτλ.— Καὶ ταῦτα μὲν καλῶς καὶ ὁσίως καὶ μεγαλοπρεπῶς· ἀλλ' ἔπειτα τὸ Διάταγμα μνημονεῦον καὶ τοῦ μνημείου τῶν φιλελλήνων (τοῦ κατὰ τὸ ψήφισμα (ἄρθρ. 5) ἐγερθησομένου εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σωτῆρος) διατάττει τὰ ἐφεξῆς (ἄρθρ. 4). « Θέλει ληφθεῖ πρόνοια, ὥστε νὰ προμηθευθῶσιν ἀπὸ ἀξίους τεχνίτας σχέδια τοῦ μνημείου, τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ ῥηθέντος ψηφίσματος ΕΙΣ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ τοῦ ναοῦ ἐγερθησομένου. Νομίζομεν ὅτι, συμφώνως μὲ τὰ παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ εἰς πᾶσαν περίστασιν ἐκφρασθέντα καὶ εἰς τὸ 6, ἄρθρον τοῦ Η' Ψηφίσματος τῆς Δ'. Ἐθνικῆς Συνελεύσεως διακηρυχθέντα αἰσθήματα, τὸ μνημεῖον τοῦτο χρεωστεῖ νὰ παραδώσῃ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΝΗΚΟΝΤΑ ΤΡΟΠΟΝ εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν ἐπερχομένων γενεῶν τὴν τελεσιουργὸν ὑπὲρ Ἑλλήνων ἀντίληψιν τοῦ πρώτου καὶ μεγίστου τῶν φιλελλήνων, τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως τῆς Βαυαρίας » κτλ. (Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 2ῃ Ἰανουαρ. 1834 βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. 1834. ἀριθ. 5. σελ. 45). Καὶ λοιπὸν κατὰ τὸ Διάταγμα τοῦτο (ὁπότε, καὶ ἂν οἰκοδομηθῇ ὁ ναὸς τοῦ Σωτῆρος), 1) ἀνεγερθήσεται τὸ μνημεῖον τῶν Φιλελλήνων οὐχὶ (κατὰ τὸ Ψήφισμα) εἰς τὸν ναὸν (εἰς τὸν περίβολον δηλονότι καὶ τὸ προαύλιον τοῦ ναοῦ), ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ τοῦ ναοῦ! 2) τὸ μνημεῖον τοῦτο « παραδώσει εἰς τὴν διηνεκῆ τῶν Ἑλλήνων εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν τελεσιουργὸν ἀντίληψιν τοῦ μεγίστου τῶν φιλελλήνων ». Τοῦτο λίαν καλῶς καὶ ἀξιοχρέως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ συμφώνως πρὸς τὸ μνημονευόμενον 6, ἄρθρον τοῦ Ψηφίσματος· διότι ἐκεῖ πρε-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ραινέσεως, ὡς χριστιανός, ὡς ἱερεύς, ὡς ποιμὴν λογικοῦ ποιμνίου, ὡς διδάσκαλος.

Πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

« Ἐὰν ἤμην ἀληθῶς πεπλανημένος, μόνη ἡ ἀπὸ 10 Ἰουλίου σταλεῖσα πρὸς ἐμὲ καὶ κατὰ τὴν 28 τοῦ αὐτοῦ ληφθεῖσα σεβαστή μοι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπιστολὴ ἠδύνατο ἐκ τῆς πλάνης νὰ μὲ ἐπιστρέψῃ καὶ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν νὰ μὲ ἐπαναγάγῃ.

Ποία διαφορὰ μεταξὺ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἐν ᾗ λάμπει ἀληθὴς καὶ ἀνυπόκριτος τῆς παιδείας ζῆλος, ἀληθὴς καὶ ἀνυπόκριτος φιλοστόργου μητρὸς πρὸς τὸν ὡς πλανηθέντα νομιζόμενον υἱὸν στοργή, καὶ τῆς ἀπὸ Σύρας μὲν ἀνωνύμως σταλείσης, ἄλλοθι δέ, ὡς φαίνεται, ἐπίτηδες ἀσυντάκτως καὶ ἀνορθογράφως γραφείσης, ἐν ᾗ ἀφ' οὗ λέγονται τόσα κατ' ἐμοῦ, προστίθεται προσέτι, ὅτι ὡς ἀθετοῦντα τὰ πατρῷα δόγματα θέλουσι μὲ δολοφονήσει!

Νομίζουσιν ἴσως οἱ γράψαντες τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ὅτι τὸ πολυτιμότερον εἰς τὸν ἄνθρωπον πρᾶγμα εἶναι ἡ ζωή, καὶ τὸ τρομερώτερον ἡ ἐκ τῆς ζωῆς ἀφαίρεσις, καὶ ὄχι τοῦ συνειδότος ἡ ἀθέτησις καὶ καταπάτησις;

Ἀλλὰ χάρις εἰς τὸν δοτῆρα ὅλων τῶν ἀγαθῶν· ὁ Ἕλλην σήμερον ἠξιώθη νὰ ἔχῃ Ἐκκλησίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον ἐλευθέραν καὶ ἀνεξάρτητον, τῆς ὁποίας ὁ Σεβαστὸς Πρόεδρος, τὰ ἱερὰ μέλη, ὁ τῳόντι σοφὸς Γραμματεύς, καὶ ὁ ἀληθῶς ἔντιμος Β. Ἐπίτροπος, γνωρίζουσιν ἀκριβῶς τῆς συνειδήσεως τὰ ἱερὰ καὶ ἀναμφίλεκτα δικαιώματα, ἐνθυμοῦνται τὸ παρελθόν, ἀποβλέπουσιν εἰς τὰς παρούσας καὶ ἐπερχομένας γενεάς, καὶ φέρουσι κατὰ νοῦν αὐτὸν τὸν διορῶντα ἑκάστου τὰ ἐνδόμυχα.

Αὐτὰ διενθυμούμενος καὶ ἐγὼ, ἁπαντῶ εὐχαρίστως εἰς ὅσα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ περὶ ἐμοῦ, ἐξομολογούμενος τρόπον τινὰ ἔμπροσθεν αὐτῆς, ὡς ἔμπροσθεν ἀληθῶς φιλοστόργου πνευματικῆς μητρός.

Ἐγώ, σεβασμία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, οὔτε ἐδίδαξα ποτέ, οὔτε εἶμαι ἱκανὸς νὰ διδάξω δογματικὴν θεολογίαν, νομίζων πάντοτε τὴν ἱερὰν αὐτὴν διδασκαλίαν ὑπὲρ τὰς ἰδίας ἐμαυτοῦ δυνάμεις, καὶ μὴ ἐντρεπόμενος νὰ δεικνύω τὴν εἰς αὐτὴν ἀμάθειάν μου καὶ ἄγνοιαν· ἀπαιτούμενος δὲ λόγον εἰς τὰ ὑπὲρ λόγον, νὰ ὁμολογῶ ὅ,τι ὡς πρὸς ἐμὲ

νὰ διαδώσωμεν αὐτὰς πρὸς οὓς ἂν ἀποτείνωνται, μεταχειριζόμενοι ἐν ταὐτῷ ὅλα τὰ μέσα, ὅσα δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τοὺς θεοφιλεῖς καὶ σωτηρίους σκοποὺς τῆς Υ. Παναγιότητος. Ἡς ἐξαιτούμενοι τὰς ἁγίας εὐχάς, καὶ δι' αὐτῶν τὰς ἄνωθεν εὐλογίας ἐπὶ τὴν ἄμπελον ταύτην, προσφέρομεν αὐτῇ τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μας μὲ ὅλον τὸ σέβας. Τῇ 23 Σεπτεμβρ. 1830.

Ὁ Κυβερνήτης Ι. Α. Καποδίστριας.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεὺς Ν. Χρυσόγελος.

§. ζ. Ὁ δὲ Πατριάρχης ἁπάντων ἔγραψε καὶ δευτέραν ταύτην ἐπιστολήν.

Ἐξοχώτατε!

« Συνέπεια ἱερῶν χρεῶν τῆς πνευματικῆς ἡμῶν ἀξίας, οἵα δὴ κεφαλὴν σχηματιζούσης τῆς μιᾶς καὶ μόνης ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐπέθετο ἡμῖν σπουδαίαν τινὰ φροντίδα, ὥστε ποιήσαντες τὰ πρῶτα βήματα νὰ ἀνακαλύψωμεν πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν σεβαστὴν τῆς Ἑλλάδος Κυβέρνησιν τὰ ζωηρὰ αἰσθήματα τῆς ὑπὲρ τῶν αὐτόθι πνευματικῶν τέκνων ἡμετέρας στοργῆς, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἐξαγγείλωμεν.

Ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησις ἐμβαθύνασα λίαν εὐστόχως εἰς τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὴν ἁγιότητα τοῦ τέλους, πρὸς ὃ ἀπετείνετο ἡ Ἐκκλησιαστικὴ πρόνοια, ἀπέδειξεν ἐναργέστατα, ὅτι οὐδαμῶς ἀπολείπεται τῆς θεοφιλοῦς ἐκείνης θερμότητος, ὅση ἀπαιτεῖται πρὸς διπλοῦν ἐξασφαλισμὸν μιᾶς ὀρθοδοξούσης χριστιανικῆς πολιτείας. Τὴν δὲ εὐθύτητα τῶν εὐσεβῶν ἰδεῶν της κατεζωγράφησεν ἐν τῷ ἐπιδοθέντι ἡμῖν ἀρτίως ὑπ' ἀριθμὸν 1322 ἐπισήμῳ γράμματί της, σεσημειωμένῳ ἀπὸ 23 τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου.

Μεταξὺ τῶν ἐν ἐκείνῳ περινενοημένων ἐκφράσεων, δι' ὧν ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησις ἐσπούδασε νὰ καθησυχάσῃ τοὺς παλμούς, ὅσους ἡ κοινὴ αὕτη μήτηρ ἠσθάνετο καὶ ἤδη αἰσθάνεται διὰ τὰς ἐν σκαιότητι χαλκευομένας προσβολὰς κατὰ τῆς δογματικῆς λατρείας τῶν αὐτόθι τέκνων της, μόνη ἡ ἐπὶ καταρτισμῷ τούτων ὀργῶσα προθυμία καὶ ἀτενὴς προσοχὴ τῆς ὑμετέρας θεοφρουρήτου Ἐξοχότητος, καθορωμένου ἡλίου δίκην ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν ἐνθέων ἐννοιῶν της, παρέχει τὰς χριστοτέρας ἐλπίδας μιᾶς μονίμου καὶ εὐσταθοῦς τῶν αὐτόθι ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων διαμορφώσεως.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

περὶ ὧν ἔμελλε πληροφορεῖν τὴν Κυβέρνησιν, ὡς λέγει τὸ ψήφισμα (α). Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς, ἐξ ὧν συνέστησε τὴν ἐπιτροπήν, ἦσαν ὁ Αἰγίνης Γεράσιμος, ὁ Τριπόλεως Δανιήλ, ὁ Ταλαντίου Νεόφυτος, ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ, ὁ Δαμαλῶν Ἰωνᾶς. Καὶ μετ' αὐτῶν λοιπὸν συνήρχετο πολλάκις ὁ Κυβερνήτης, καὶ ἀπὸ στόματος αὐτῶν ἤκουε, καὶ ἐγγράφους ἀπεδέχετο τὰς προβαλλομένας γνώμας τε καὶ αἰτήσεις, καὶ συνήργει τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐπωφελῶν (β).

β. Ἤδη δὲ περὶ τὸν Μάϊον ἀφικνεῖται πρὸς τοὺς Ἕλληνας πρεσβείας ἀποστολή, παρὰ τοῦ τότε πατριαρχεύοντος Ἀγαθαγγέλου πεμφθεῖσα, τέσσαρες Μητροπολῖται (ὁ Νικαίας Ἰωσήφ, ὁ Χαλκηδόνος Ζαχαρίας, ὁ Λαρίσσης Μελέτιος, ὁ Ἰωαννίνων Βενιαμίν), καὶ ὁ Μέγας πρωτοσύγκελλος Μελέτιος. Τούτους ὁ πατριάρχης κατ' ἐπίμονον αἴτησιν τῆς ὑψηλῆς Πύλης ἀπέστειλε κομίζοντας ἐπιστολὴν πατριαρχικὴν κατὰ μῆνα Φεβρουάριον γεγραμμένην, « πρὸς τοὺς κληρικοὺς καὶ προκρίτους τῆς τε Πελοποννήσου καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους» (οὔτε γὰρ Κυβερνήτην, οὔτε Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος εἶχέ πω τότε ἐπεγνωσμένην ἡ Ὀθωμανικὴ ἐξουσία), δι' ἧς αὐτοὺς προέτρεπεν ὁ Πατριάρχης πρὸς εἰρήνην καὶ συμβι-

---

(α) Ψήφισμα. Ἑλληνικὴ πολιτεία. Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ψηφίζει.

α) Καθίσταται ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπή, ἐπιφορτιζομένη νὰ προμηθεύῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅλας τὰς παρ' αὐτῆς αἰτουμένας πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως καὶ τῶν χρειῶν τῆς Ἐκκλησίας.

β) Ἓν διάταγμα κανονίζει τὸν ὀργανισμὸν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης καὶ προσδιορίζει μερικώτερον τὰ προσήκοντα αὐτῆς.

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 23 Ἰανουαρ. 1828. Ὁ Κυβερνήτης Ἰ. Α. Καποδίστριας.

Ἰδοὺ τὸ Διάταγμα. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ προεδρεύεται παρὰ τοῦ ἔχοντος τὸν ἀνώτερον βαθμὸν μεταξὺ τῶν μελῶν της. Ἐκλέγει ἐκ τῶν μελῶν της ἕνα γραμματέα. Ἐνασχολεῖται κατ' εὐθεῖαν εἰς ὅ,τι γενικῶς ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασιν καὶ τὰς χρείας τῆς Ἐκκλησίας ». Βλ. Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδος 1828 ἀριθμ. 5. σελ. 25 καὶ 26.

(β) Οὕτως εἰς ἔγγραφον ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς, ἐν ᾗ κατέγραφον οἱ Ἀρχιερεῖς τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅσαι ὑπὸ τοῦ πολέμου κατὰ τόπους ἐπυρπολήθησαν, ἢ κατεστράφησαν, καὶ ἐξητοῦντο τὴν ἀνέγερσιν αὐτῶν, ἀπήντησε μετὰ πολλῆς προθυμίας ἀποδεξάμενος τὸ πρόβλημα, καὶ διέταξε τοὺς ἀνήκοντας ἐπάρχους ἵνα συνεργήσωσιν εἰς ἐκτέλεσιν τούτου τοῦ ἱεροῦ ἐγχειρήματος, ὡς ἀναγκαιοτάτου πρὸς σωτηρίαν τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ. βλ. Correspondence de C. Capodistrias. T. 2. pag. 446.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν θείαν λατρείαν, τιμίων σταυρῶν, ἁγίων λειψάνων, ἁγίων εἰκόνων, καὶ ἐν γένει παντὸς κειμηλίου ἱεροῦ ἢ ἱερατικοῦ ἀμφιάσματος, ἔκθεσις ἐν ἀγορᾷ πρὸς πώλησιν, ἡ κατάσχεσις πρὸς πληρωμὴν χρέους ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου δὲν ἐπιτρέπεται.

ΙΘ΄. Διατάξεις, προκηρύξεις, ἐγκύκλιοι, καθὼς καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ἱερᾶς Συνόδου πρὸς πολιτικὰς Ἀρχὰς τοῦ Κράτους, δὲν διευθύνονται ἀμέσως πρὸς αὐτάς, ἀλλὰ διὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Κ΄. Οὐδεμίαν ἀλληλογραφίαν μὲ ἐξωτερικὰς πολιτικὰς ἢ ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχὰς δύναται νὰ ἔχῃ ἡ ἱερὰ Σύνοδος, εἰμὴ διὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

ΚΑ΄. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχή, καθόσον δὲν ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῶν καθηκόντων της, ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς προστασίας καὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῆς πολιτικῆς Ἀρχῆς, καὶ ἑπομένως ὅλαι αἱ πολιτικαὶ Ἀρχαὶ ὑποχρεοῦνται, ὁσάκις ἀποδειχθῇ ὅτι προσεβλήθησαν τὰ δίκαιά της, νὰ τὴν προστατεύωσι καὶ νὰ τὴν ὑποστηρίζωσι κατ' αἴτησίν της.

ΚΒ΄. Ἐπίσης ὅμως καὶ πᾶς, ὅστις ἔχει εὔλογα κατὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς παράπονα διὰ κατάχρησιν ἢ ὑπέρβασιν τῆς ἐξουσίας της, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικαλῆται τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς.

Τοιαῦτα παράπονα κατὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς ἐμποροῦσι νὰ γίνωνται ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἢ πρὸς πᾶσαν ἄλλην διοικητικὴν Ἀρχήν. Θέλουσι δ' ἐξετάζεσθαι παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, τὸ ὁποῖον δὲν ἀποφασίζει περὶ αὐτῶν, εἰ μὴ ἀφ' οὗ ζητήσῃ τὴν γνώμην τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἐὰν τὸ ἀντικείμενον δὲν εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ Δικαστηρίου.

ΚΓ΄. Ὁ τύπος τοῦ ἐνώπιον τῶν Δικαστηρίων, ἢ ἄλλων δημοσίων ἀρχῶν διδομένου ὅρκου ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων, ἱερέων καὶ ἱεροδιακόνων, εἶναι ὁ ἑξῆς· Διὰ μὲν τοὺς ἀρχιερεῖς, «Διαβεβαιῶ ἐπὶ τῇ ἀρχιερωσύνῃ μου κτλ». Διὰ δὲ τοὺς ἱερεῖς καὶ ἱεροδιακόνους, «Διαβεβαιῶ ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ μου κτλ».

Ὁ οὕτω διδόμενος ὅρκος ἔχει τὴν αὐτὴν τοῦ κοινοῦ ὅρκου ἰσχύν, καὶ πᾶσα αὐτοῦ παράβασις ἐκτὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ποινῶν συνεπάγεται καὶ τὰς ἐπὶ ψευδορκίᾳ ἢ ἐπιορκίᾳ τοῦ ποιν. νόμου ποινάς, αἵτινες θέλουσι καταγινώσκεσθαι ὑπὸ τῶν ταχτικῶν Δικαστηρίων.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πρίβουσι πολλάκις τὴν εἰς τὸ μονάζειν προθυμίαν τῶν γυναικείων ψυχῶν, καθότι τὸ θῆλυ γένος, οἰκουρὸν καὶ ἀσθενὲς ἐκ φύσεως ὄν, ἐπομένως καὶ πρὸς μακρὰς ὁδοιπορίας καὶ χώρας ἀγνώστους ἄτολμον καὶ δειλὸν ἀποβαίνει. Ἐτέρωθεν δὲ πάλιν, σφοδρὸν τὸ φίλτρον τὸ τῶν γονέων καὶ ἀδελφῶν, οἵτινες καὶ βλέπειν ἐνίοτε τὰς ἰδίας κόρας καὶ περιθάλπειν (ὡς ἐν πενιχροῖς μοναστηρίοις διαγούσας) ἐπιθυμοῦσιν ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ἀπερχόμενοι εἰς ἃ καθιερώθησαν μοναστήρια. Διὰ ταῦτα λοιπὸν ὀλίγαι τινὲς ὑπομενοῦσι μεταβῆναι πρὸς μοναστήριον ὅλων ἡμερῶν ὁδὸν ἀπέχον ἀπὸ τῆς πατρίδος καὶ τῆς πατρικῆς οἰκίας αὐτῶν, οἷον ἀπὸ μιᾶς τινος εἰς ἄλλην ἐσχατιὰν τῆς Πελοποννήσου, ἢ καὶ ἀπὸ νήσου εἰς νῆσον ἀπωτάτω κατοικουμένην· β) πρὸς τῷ διορισμῷ τῶν τριῶν μοναστηρίων διορίζεται καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μοναστριῶν (κατὰ τὸ σχέδιον). Ἂν μετά τινα χρόνον ἀποβῶσιν ὀλίγον ὀλιγώτεραι τῶν τριάκοντα, διαλύεται τὸ μοναστήριον ἐκεῖνο, καὶ τὸ δεύτερον, ἂν οὕτω τύχῃ. Ὅταν δὲ μείνῃ μόνον ἕν, θάρρει! Καὶ μόνος ὁ θάνατος, καὶ νόσος τις ἐξαίφνης, τυχόν, ἐμπεσοῦσα σμικρύνει καὶ τὴν ἐν αὐτῷ τριακοντάριθμον χορείαν· καὶ τότε καταστρέφεται καὶ τοῦτο, τελευταῖον, διὰ μόνην πάλιν τὴν ἐλάττωσιν τοῦ χρυσοῦ ἀριθμοῦ! Ὅτι δὲ πρὸς τοῦτο ἀπέβλεπεν ὁ τοῦ Διατάγματος σκοπὸς φαίνεται ἐκ τῆς προσωρινῆς συστάσεως τετάρτου μοναστηρίου (ἂν τύχῃ πλεονάζων ὁ τῶν μοναζουσῶν ἀριθμός). Ἢ διὰ τί ἆρα ἀφ' οὗ διώρισεν ἐκ μόνων τριάκοντα (τοὐλάχιστον) τὴν σύστασιν ἑκάστου γυναικείου μοναστηρίου, διὰ τί λέγω, οὐ προσέθηκε καὶ ὅτι, «ἂν δὲ εὑρεθῶσι καὶ ἄλλαι παρὰ τὰς τρεῖς τριακοντάδας, συνιστάσθωσαν καὶ ἐξ αὐτῶν ἀνάλογα μοναστήρια μόνιμα καὶ διαρκῆ»; γ) τῶν διαλελυμένων μοναστηρίων αἱ μήπω τεσσαρακοντούτεις μοναχαί, πατρικῇ τε παραινέσει τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου καὶ ἐν ὀνόματι καὶ δι' εὐλογίας τῆς ἱερᾶς Συνόδου, λύονται τῶν πρὸς αὐτὸν τον Θεὸν ὡμολογημένων συνθηκῶν, καὶ συνάπτονται αἱ νύμφαι Χριστοῦ πρὸς ὃν ἠρνήσαντο κόσμον, ὑπανδρευόμεναι ἀπροκριματίστως. Τὸ δὲ παρὰ τῶν θείων κανόνων αἰώνιον κατάκριμα ἀκυροῦται καὶ καταργεῖται! Ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ πλέον ἢ τεσσαρακοντούτιδες ἐλευθεροῦνται ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ τῆς μοναδικῆς πολιτείας ζυγοῦ· καὶ παυσάσθωσαν (ἂν θέλωσι) μονάζουσαι καὶ αὗται, ἀκαταγνώστως καὶ ἀπροκριματίστως! Καὶ ἴσως μὲν ἤρκει πρὸς τοῦτο καὶ μόνη τῶν μοναστηρίων ἡ διάλυσις·

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὸ ἐπιμίσθιον τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Προέδρου προσδιορίζεται εἰς 3,000 Δραχμὰς κατ' ἔτος, τὰ τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἑκάστου Συμβούλου εἰς 2,400 Δραχμάς. Ὁ μισθὸς τοῦ Γραμματέως προσδιορίζεται εἰς 2,400 Δραχμ. ἐτησίως· τῷ δίδεται δὲ καὶ ἐπιμίσθιον 600 Δραχμαί. Τὸ ἐπιμίσθιον τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἐπικρατείας θέλει πληρώνεται ἀπὸ τὸ ταμεῖον τῆς ἐπικρατείας, τὸ δὲ ἐπιμίσθιον καὶ ὁ μισθὸς τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Συνόδου πρὸς τὸ παρὸν θέλει χορηγηθῆ ἀπὸ τὸ Ταμεῖον τῆς Ἐπικρατείας· ἀλλὰ θέλει ἀποδοθῆ μετὰ ταῦτα ἀπὸ τὸ διὰ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ καὶ τὴν Δημόσιον Ἐκπαίδευσιν σχηματισθησόμενον Ταμεῖον.

Τέλος, διορίζομεν ὡς πρῶτον συμπληρωτικὸν Σύμβουλον τὸν Ἐπίσκοπον Ἡλιουπόλεως Κ. Ἄνθιμον, καὶ ὡς δεύτερον συμπληρωτικὸν Σύμβουλον τὸν Ἐπίσκοπον Ταλαντίου Κ. Νεόφυτον.

Εἰς ἕκαστον τῶν κυρίων τούτων θέλει γνωστοποιηθῆ ὁ διορισμός του, καὶ ἕκαστος θέλει προσκληθῆ ἀμέσως μετὰ τὴν ὁρκωμοσίαν του ν' ἀναλάβῃ τὴν σημαντικὴν ὑπηρεσίαν του.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεία ἐπιφορτίζεται τὴν ἐκτέλεσιν καὶ κοινοποίησιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 25 Ἰουλίου (6 Αὐγούστου) 1833.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἡ Ἀντιβασιλεία.

Ὁ Κόμης Ἀρμανσπὲργ πρόεδρος, Μάουρερ, Ἐϊδέκ.

Ὁ ἐπὶ τοῦ Βασ. Οἴκου, τῶν Ἐξωτερικῶν, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας

Σ. Τρικούπης.

§. ι. Κατὰ δὲ τὴν κζ Ἰουλίου, ἡμέρᾳ πέμπτῃ τῆς ἑβδομάδος, περὶ ὥραν ἑνδεκάτην προσεκλήθη εἰς τὰ βασίλεια ὅ,τε Πρόεδρος καὶ οἱ Σύμβουλοι καὶ οἱ Πάρεδροι τῆς ἱερᾶς Συνόδου, καὶ ὁ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος, καὶ ὁ Γραμματεύς, καὶ παραστάντες ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως ὤμοσαν τὸν ὅρκον, κατὰ τὰ ἐν Ἄρθρ. 8 τῆς Διακηρύξεως (ἢ τοῦ Καταστατικοῦ Διατάγματος) ἐντεταλμένα (οὕτω δὲ καὶ κατ' ἔτος ὀμνύουσι τὸν ὅρκον ὅλα τὰ μέλη τῆς Συνόδου εἰς τὴν κατ' ἔτος αὐτῶν

φάνης ὁ Σιατιστεὺς (Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθμ. 25 σελ. 196), περὶ οὗ καὶ ἀλλαχοῦ ἐπεμνήσθημεν (σελ. 32).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἄνδρου ἐπισκοπήν. Ἀλλὰ δὲν ἀγνοεῖ ἡ Βασ. αὕτη Γραμματεία, ὅτι χηρεύουσαι ἐπισκοπαὶ ἤδη εἶναι τόσαι, καὶ ὅτι ἡ εἰς ὅλας αὐτὰς ἔλλειψις ἐπισκόπων ἔδωκε καὶ δίδει ἱκανὴν ἀφορμὴν εἰς κατάχρησιν, καὶ προξενεῖ οὐ μικρὸν γογγυσμὸν εἰς τοὺς χριστιανούς. Ὅθεν ἡ Σύνοδος κρίνει εὔλογον νὰ παρακαλέσῃ καὶ αὖθις τὴν Βασ. ταύτην Γραμματείαν νὰ σπεύσῃ προηγουμένως εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐν γένει περὶ ἐπισκοπῶν ἐκφρασθείσης Συνοδικῆς γνώμης, ὅπως ἔπειτα δυνηθῇ ἡ Σύνοδος νὰ γνωμοδοτήσῃ καταλλήλως καὶ περὶ καταστάσεως Ἐπισκόπων οὐ μόνον εἰς τὴν Ἄνδρον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς χηρευούσας ἐπισκοπάς, καὶ νὰ παύσῃ οὕτω τὰ παράπονα τῶν χριστιανῶν καὶ τὰς ἐν αὐταῖς συμβαινούσας καταχρήσεις δι' ἔλλειψιν ἐπισκόπων» κτλ. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ.

§. ιζ. Κατὰ δὲ τὴν 30 Μαρτίου προτείνει πρὸς τὴν Γραμματείαν ἡ Σύνοδος ἄλλου δημοσίου κακοῦ θεραπείαν. Ἐπειδὴ γάρ τινες τῶν ἐπὶ θανασίμοις ἁμαρτήμασι καθηρημένων κληρικῶν ἐγίνοντο ἀποδεκτοὶ εἰς ἄλλας δημοσίους κοσμικὰς ἀρχὰς καὶ ὑπηρεσίας, πολλὴ δ' ἐκ τούτου περιεχεῖτο ἡ ἠθικὴ σηπεδών, περὶ τῶν τοιούτων προέτεινεν ἡ Σύνοδος τὰ ἑξῆς· «Πᾶς κληρικός, καθαιρούμενος κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας διά τι ἁμάρτημα κατὰ δικαστικὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀπόφασιν δημοσιευομένην ἐπ' Ἐκκλησίας, νὰ μὴ δύνηται ὡς λαϊκὸς οὔτε πολιτικὸν ὑπούργημα οὔτε στρατιωτικὸν ἀξίωμα ἢ δικαστικὴν ἐξουσίαν νὰ ἀναλαμβάνῃ, οὔτε δημοτικήν τινα ἀρχὴν ἢ ὑπηρεσίαν». Καὶ ταύτην τὴν πρότασιν ἀπεδείκνυε δικαίαν ἡ Σύνοδος καὶ δι' ἄλλων λόγων ὀρθῶν, καὶ διὰ τῶν ἑξῆς· ὅτι ὁ κληρικός, εἰδὼς ὅτι καὶ μετὰ τὴν καθαίρεσιν ἀπολαύει τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαϊκοῦ, εἰς οὗ τὴν τάξιν μετέβη, γίνεται ῥᾳθυμότερος περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἱερῶν αὐτοῦ καθηκόντων, κἂν βουληθῇ ἀπαλλαχθῆναι ἀπ' αὐτῶν, ἁμαρτάνει ἑτοιμότερον, γινώσκων καλῶς ὅτι, κἂν ἀπολέσῃ τὴν ἐκ τοῦ ἱερατικοῦ βαθμοῦ τιμήν, εὑρήσει τὴν ἐγκόσμιον· οἱ δὲ πάλιν λαϊκοὶ χριστιανοὶ σκανδαλίζονται καὶ ἀγανακτοῦσι βλέποντες ὃν πρότερον ἐσέβοντο καὶ πεπτωκότα ἠλέουν, ὁ δὲ φέρεται ἀνέδην ἐμπλεκόμενος εἰς πάντα τὰ τοῦ κόσμου πράγματα. Ἡ δὲ Γραμματεία καὶ πρὸς ταῦτα βαθεῖαν ἐτήρησε σιγήν.

§. ιη. Περὶ δὲ τὴν 10 Ἀπριλίου ἀπολύεται μὲν ὁ κ. Ἰ. Ῥίζος ἐκ τῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. ἀντικαθίσταται δὲ ὁ κ. Ἀναστάσιος Πολυζωΐδης Γραμματεὺς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν, συγχρόνως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

δεξιός, Τοὺς ἀσφαλεῖς καὶ θεοφθόγγους κήρυκας· καὶ πάλιν οἱ Ἀρχιερεῖς, Ὅτε καταβὰς τὰς γλώσσας συνέχεεν. Εἶτα ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ πάσης ἐπισκοπῆς Ὀρθοδόξων κτλ. οἱ Ἀρχιερεῖς τὸ, Κύριε ἐλέησον, ἀνὰ γ'. καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, ὁ δεξιὸς χορὸς ἔψαλλε, Δόξα, Πάντα χορηγεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· ὁ ἀριστερός, Καὶ νῦν, Τὴν παγκόσμιον δόξαν. Εἶτα οἱ Ἀρχιερεῖς, Τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης συνδεόμενοι οἱ Ἀπόστολοι.

Μετὰ ταῦτα σιγῆς γενομένης, τοῦ Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου ἐκφωνήσαντος, Πρόσχωμεν, ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ εἰς ἐπήκοον πάντων ἀνέγνω τὸν ἱερὸν Συνοδικὸν Τόμον ἐν μεμβράναις ἀντιγεγραμμένον· καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἀναγνώσεως, οἱ τὴν ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον συγκροτοῦντες Παναγιώτατοι, Μακαριώτατοι καὶ Πανιερώτατοι Ἱεράρχαι ἤρξαντο ὑπογράφειν αὐτὸν κατὰ τάξιν· ἐν δὲ τῷ ὑπογράφειν, οἱ χοροὶ ἔψαλλον ἀμοιβαδὸν τοὺς ἑξῆς καλοφωνικοὺς Εἱρμούς. Ὁ δεξιός, Τὴν σὴν εἰρήνην δὸς ἡμῖν, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ· ὁ ἀριστερός, Ἐσείσθησαν λαοί, ἐταράχθησαν ἔθνη· ὁ δεξιός, Λατρεύειν ζῶντι Θεῷ· ὁ ἀριστερός, Παντάνασσα, Πανύμνητε· ὁ δεξιός, Βασιλευόντων πέφυκας Βασιλεὺς ὡραιότατος· ὁ ἀριστερός, Περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου δυνατέ· ὁ δεξιός, Χαρᾶς μου τὴν καρδίαν πλήρωσον Παρθένε. Εἶτα ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀνέγνω εἰς ἐπήκοον πάντων τὰς ὑπογραφὰς πάσας ἑξῆς, τοῦ παναγιωτάτου Πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κυρίου Κωνσταντίου τοῦ ἀπὸ Σιναίου τότε μὲν ἀπόντος, ὕστερον δὲ οἴκοι ὑπογράψαντος ἰδιοχείρως.

Ἰδοὺ δὲ καὶ ὁ ἱερὸς Συνοδικὸς Τόμος μετὰ καὶ τῶν ὑπογραφῶν κατεστρωμένος ἐν τῷ ἱερῷ Κώδηκι, τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου ἀπαραλλάκτως τῷ πρωτοτύπῳ.

τῶν αἱρετικῶν, καὶ σφραγισθείσης τῆς λάρνακος, εὑρέθη ἔπειτα ὁ μὲν Τόμος τῆς Συνόδου ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς ἁγίας, τὸ δὲ τῶν κακοδόξων βιβλίον ἐρριμμένον ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῆς. Βλ. Νικοδήμ. Συναξαρις. Τόμ. Γ. σελ. 178.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

§. δ. Οὕτω διεύθυνεν ὁ Κυβερνήτης, ὅσον ἀνῆκεν εἰς τὴν σφαῖραν των καθηκόντων τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, (ὡς αὐτὸς μετ' ὀλίγον ἐρεῖ ἐν τῇ πρὸς τὸν Πατριάρχην ἐπιστολῇ) πάντα τὰ πρὸς θεραπείαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν, χεῖρα παρέχων βοηθὸν εἰς τὴν ὑπὸ τῶν ἱερῶν ποιμένων οἰκονομίαν τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν· πᾶσαν δὲ κατάστασιν πνευματικῆς ἀρχῆς, ἐξόχως προϊσταμένης καὶ διεπούσης τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, φρονίμως ἀνέβαλλε, φροντίζων ὅπως αὕτη καταστῇ παρ' ὧν ἔδει, κατὰ τοὺς θείους ὅρους καὶ κανόνας. Ἤθελε γὰρ πάντως, ἵνα παρ' αὐτοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου (εἰς οὗ τινος τὴν πατριαρχικὴν δικαιοδοσίαν ἀνέκαθεν ἡ Ἑλλὰς κανονικῶς διετέλει) χαρισθῶσιν εἰς τὴν ἤδη πολιτικῶς ἐλευθέραν Ἑλλάδα καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς αὐτονομίας τὰ ἱερὰ προνόμια. Διὰ ταῦτα φεύγων πᾶσαν πρόφασιν δικαίας μομφῆς, οὐδεμίαν ἔτι καθίστα πνευματικὴν ἀνωτάτην ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τῆς Ἑλλάδος ἀρχήν, οὔτε Ὑπουργεῖον ὑπ' ἀρχιερέως διεπόμενον, οὔτε διοικητικὴν ἐπιτροπήν, οὔτ' ἄλλο τι τοιοῦτο (ὁποῖα συνεχώρει μόνον κατὰ τὴν τοῦ πολέμου διάρκειαν ἡ τῶν πραγμάτων ἀνάγκη)· ἀλλ' ἐσκόπει παραστῆσαι πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον τὰς ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐκκλησίας ἐχούσας, ὡς εἶχον καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως (κἂν ὁ πόλεμος ἀνέκοψε τὴν κοινωνίαν), ἐπιγινωσκούσας δηλονότι καὶ τιμώσας τὸν κανονικὸν ἀρχιποίμενα, καὶ μήτ' οἴκοθεν καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἄλλον ἄρχοντα πνευματικὸν καὶ πρόεδρον προστησαμένας ἀνταρτικῶς, μήτε χειροτονίαν νέων Ἀρχιερέων ἀνασχομένας, μήτ' ἄλλο μηδὲν τολμησάσας ἐναντίον τῶν ἁγίων τῆς ἱεραρχίας θεσμῶν, πᾶν δὲ καλλιστεῖον κανονικῆς αὐτονομίας καὶ προνόμιον ἐξ αὐτῆς τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας φιλοστόργως καραδοκούσας εἰς κοινὸν τῆς Ἐκκλησίας ὄφελος. Ταῦτα προπαρασκευάζων ὁ Κυβερνήτης ἐπετήρει τὴν εὐκαιρίαν τῆς περὶ τούτου πρὸς τὸν Πατριάρχην διακοινώσεως, καὶ τοῦ καιροῦ καταλαβόντος, ὥρμησεν εὐθύς.

§. ε. Κατὰ τὸ 1830 Ἰουλίῳ μηνὶ διαδέχεται τὸν Ἀγαθάγγελον εἰς τὸν θρόνον τὸν Οἰκουμενικὸν ὁ ἀπὸ Σιναίου περικλεὴς Κωνστάντιος ὁ Α. Οὗτος ἐπιστάμενος καὶ τὴν εὐσέβειαν τοῦ Κυβερνήτου καὶ τὴν σύνεσιν, αἰσθανόμενος δὲ τοῦτον καὶ λίαν ἐπιθυμητικῶς ἔχοντα πρὸς ἀνανέωσιν καὶ διακήρυξιν τῆς ἐπὶ τοῦ μακροῦ πολέμου κατασιγασθείσης πνευματικῆς πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν σχέσεως τῶν Ὀρθοδόξων τῆς Ἑλλάδος ἐκκλησιῶν, ἐγχωρούντων ἅμα τότε καὶ τῶν πραγμάτων

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐκκλησίας ἐδίδασκε, καὶ τοῖς στρατευομένοις ἐνίοτε παρηκολούθει· ἀλλὰ καὶ ἰδίως ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας «τηλεπόρους ἀνέτλη πόνους», παρεισδύων κρυφίως εἰς τὰς ἐκτὸς γείτονας τῆς πολεμούσης Ἑλλάδος χώρας καὶ ὑποκινῶν πρὸς ἐπανάστασιν κἀκείνους τοὺς λαούς, ἀόπλους ἤδη ὄντας καὶ ὑπὸ τῶν διερχομένων Τουρκικῶν στρατῶν συντετριμμένους. Ὅθεν καὶ μάτην πονήσας ἐπανῆλθε πάλιν διὰ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα, ἔνθα καὶ παρῆν μέχρι καὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυβερνήτου, πρὸς ὃν καὶ τὸν φιλελεύθερον ἐκεῖνον ἐξεφώνησε λόγον ἐπ' ἐκκλησίας (α). Ἐφαίνετο δὲ σφόδρα δημοκρατικὸς ὁ ἄνθρωπος, τ' ἄλλα δὲ πάντα κῆρυξ τῆς εὐσεβείας καὶ τὰ ἤθη χρηστὸς καὶ φιλάδελφος, καὶ τὸν βίον ἀμώμητος καὶ καλογηρικός. Ἤδη δὲ καὶ ἱερεὺς ὑπῆρχε χειροτονηθεὶς εἰς Σύρον ὑπὸ τοῦ τότε Μυρρίνης καὶ ὕστερον Ἄνδρου Σωφρονίου, καθὼς ἐζήτησε.

§. γ. Μετὰ ταῦτα ἀνέλαβε τὸν καλὸν ἀγῶνα καθιδρύσας κατὰ τὴν Ἄνδρον εὐρύχωρον Ὀρφανοτροφεῖον, ἵνα τρέφῃ καὶ διδάσκῃ ἐν αὐτῷ τὰ ὀρφανὰ μάλιστα παιδία τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων· καὶ πρῶτον μὲν συνήθροισε περιελθὼν τὰς νήσους καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα χρημάτων συνδρομάς, καί τινα δωμάτια, προοίμια τοῦ Ὀρφανοτροφείου, κατασκευάσας ἐδέξατο ὀκτὼ τὰ πάντα ὀρφανὰ (κατὰ τὸ 1828), διδάσκαλον αὐτοῖς ἐπιστήσας τὸν ἴδιον ἀδελφόν. Ἐδίδασκε δὲ ἔστιν ὅτε καὶ αὐτὸς ἐπιμελούμενος τῶν παιδίων. Ἔλαβε δὲ συνεισφορὰς καὶ παρὰ τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι Ἐξαποστόλων (διὸ καὶ λίαν ὕποπτος ἐφάνη τῷ ἀοιδίμῳ Κυβερνήτῃ). Ἔπειτα περὶ τὸ 1832 ἀναζωσάμενος τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ καὶ λαβὼν τὴν βακτηρίαν μετὰ τοῦ μοναχικοῦ τρίβωνος, ἤδη παρ' ὀλίγον ἑξηκοντούτης ἀπῆλθεν εἰς τὴν Εὐρώπην πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς, καὶ διῆλθε Γαλλίαν, Ἀγγλίαν, Ἰταλίαν, Αὐστρίαν, τὴν κάτω Ῥωσσίαν, Μολδαυΐαν, Βλαχίαν, Κωνσταντινούπολιν, χρημάτων ἀγείρων συνεισφορὰς παρὰ τῶν κατὰ τόπους ὁμογενῶν, καὶ βιβλία καὶ ὄργανα ἐπιστημονικὰ εἰς τὴν σύστασιν τοῦ Ὀρφανοτροφείου. Ἐξεδίδου δὲ πάντα τὰ συνεισφερόμενα καὶ διὰ τοῦ τύπου, φυλαττόμενος πάντα μῶμον σφετερισμοῦ. Καὶ παρ' ἄλλων δὲ φιλανθρώπων ἀλλογενῶν ἐδέχετο συνδρομάς, οἷον ἐκ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ Τρομητῶν (Κουακέρων) ἢ Ἀντιτριαδιτῶν, καί τινων ἄλλων ἑτεροδόξων (οἵτινες καὶ ὕστερον ἐπετείους ἔπεμπον

(α) Βλ. Γεν. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. 1828. καὶ Θεατὴν ἀριθμ. 18.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τὴν ὑπεθέταμεν καὶ διὰ μίαν στιγμὴν χρήζουσαν ὑπομνήσεως ὅτι ὤφειλε νὰ σέβηται τὰ ἄπαξ παρὰ τῆς ὑπερτάτης ἀρχῆς δεδογμένα. Τοῦτο ὡς ἓν τῶν οὐσιωδεστέρων χρεῶν τῆς δὲν ἠμπορούσαμεν ποτὲ νὰ φαντασθῶμεν ὅτι δὲν ἤθελεν ἡ ἱερὰ Σύνοδος τὸ ἔχει ἀκαταπαύστως ὑπ' ὄψιν! Πλὴν ἀλλ' ὅμως (προστίθησι) « δὲν ἔπρεπεν ἡ Σύνοδος νὰ ἀναφέρῃ καὶ τὰ μέρη τοῦ σχεδίου ἐκεῖνα, τὰ μὴ παραδεχθέντα ἀπὸ τὴν ὑπερτάτην ἀρχήν, καὶ τὴν περὶ τούτων ἀναφορὰν (τὸ κάκιστον) νὰ ἐπικυρώσῃ δὶς δι' αὐτῶν τῶν ὑπογραφῶν τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου! Ἐπίσης (λέγει) ἀσυμβίβαστον νομίζομεν καὶ τὸ περὶ τοῦ 1 ἄρθρου τοῦ Β. κεφαλαίου προβαλλόμενον ὡς δικαιολόγημα (τὸ περὶ τοῦ « ἐφ' ὅσον δὲν ἀντιβαίνει εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας »). Ἡ ἀτομικὴ (λέγει) γνώμη κατὰ τοῦτο τῶν μελῶν τῆς Συνόδου ἔγεινε τῷ ὄντι γνωστὴ κατὰ τὴν 15 (23) Ἰουλίου » (ἐπὶ τῆς τότε συνελεύσεως τῶν συγκληθέντων καὶ προσκληθέντων Ἀρχιερέων). « Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἄπαξ ἐπισήμως ὡρίσθη καὶ τοῦτο, ὡς ἔδοξε τῇ ὑπερτάτῃ ἀρχῇ, ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ὡς ἀρχὴ καθεστῶσα πλέον παρὰ τοῦ Βασιλέως καὶ παραδεχθεῖσα τὰ οὕτως ὁρισθέντα (διότι δυνάμει τοῦ ἰδίου Διατάγματος ἐνεργεῖ ὡς ἀρχή), χρέος εἶχε νὰ μὴν ἐκφράσῃ διάφορον γνώμην τῶν διατεταγμένων. Πλὴν (λέγει) ἀποδεχόμενοι ἐν τοσούτῳ τὴν εἰλικρινῆ τῶν φρονημάτων τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐξομολόγησιν, θέλομεν σπεύσει νὰ τὰ γνωστοποιήσωμεν εἰς τὴν ὑπερτάτην βασιλικὴν ἀρχήν » κτλ.

§. κγ. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐλώφησαν, καὶ ἀνέπνευσαν τὰ μέλη τῆς ἱερᾶς Συνόδου, πληροφορηθέντες τρανῶς ὅτι, ὅ,τι ἔδοξε τῇ ὑπερτάτῃ ἀρχῇ περὶ τῶν ἐθίμων καὶ κανόνων τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τοῦτο πάντως ὀφείλουσι καὶ αὐτοὶ καὶ φρονεῖν καὶ ἀποδέχεσθαι μετὰ βαθείας ὑποταγῆς (ἀποδιδόντες δηλονότι πάντοτε τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Καίσαρος καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ!)· διότι καὶ αὐτὴ ἡ ἱερὰ Σύνοδος ὑπάρχει ἀρχὴ (καθὼς καὶ ἄλλη πᾶσα ὑπάλληλος ἀρχή!), παρὰ τῆς ὑπερτάτης ἐξουσίας καθεστηκυῖα διὰ τοῦ Καταστατικοῦ διατάγματος, καὶ δι' αὐτοῦ ἐνεργεῖ ὡς ἀρχή. («Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, Σύ με ἔπλασας; ἢ τὸ ποίημα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τρεῖς τελευταίους ἐπισκόπους διὰ τὴν ἄνευ ἀδείας χειροτονίαν ἐπιβληθησομένου ἐκκλησιαστικοῦ ἐπιτιμίου) (α).

23. Ἀχαρνανίας, ὁ μέχρι τοῦδε Ναυπάκτου καὶ Μεσολογγίου Σ. Μητροπολίτης Κ. Πορφύριος.

24. Καλλιδρόμης, ὁ μέχρι τοῦδε Λιτζᾶς καὶ Ἀγράφων Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Δοσίθεος.

25. Φωκίδος, ὁ μέχρι τοῦδε Καρύστου Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Νεόφυτος.

26. Φθιώτιδος, ὁ μέχρι τοῦδε Εὐρίπου Σ. Μητροπολίτης Κ. Ἰάκωβος.

27. Λοκρίδος, ὁ πρώην Ἀγκύρας Σ. Μητροπολίτης Κ. Ἀγαθάγγελος.

28. Ἀττικῆς, ὁ μέχρι τοῦδε Ταλαντίου Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Νεόφυτος.

29. Βοιωτίας, ὁ μέχρι τοῦδε Θηβῶν Σ. Μητροπολίτης Κ. Παΐσιος.

30. Αἰγίνης, ὁ πρώην Ἐλασσῶνος Σ. Μητροπολίτης Κ. Σαμουήλ.

31. Εὐβοίας, ὁ μέχρι τοῦδε Ἀθηνῶν καὶ Λεβαδίας Σ. Μητροπολίτης Κ. Ἄνθιμος.

32. Καρυστίας, ὁ πρώην Χίου Σ. Μητροπολίτης Κ. Δανιήλ.

33. Σκοπέλου, ὁ μέχρι τοῦδε Σ. Ἐπίσκοπος αὐτῆς Κ. Εὐγένιος.

34. Σκύρου, ὁ μέχρι τοῦδε Σ. Ἐπίσκοπος αὐτῆς Κ. Γρηγόριος.

35. Κυκλάδων, ὁ πρώην Ἡλιουπόλεως Σ. Ἐπίσκοπος Κ. Ἄνθιμος.

36. Ἄνδρου, ὁ μέχρι τοῦδε Ἄνδρου καὶ Σύρας Σ. Μητροπολίτης Κ. Διονύσιος.

(α) Οἱ τρεῖς οὗτοι συνεχειροτόνησαν μετὰ τοῦ Ζαρνάτας τὰς ἐν Μάνῃ βιαίας καὶ παρανόμους χειροτονίας, περὶ ὧν διελάβομεν (Τμ. Α. Κεφ. Α. §. η). Ἐμελλε δὲ καὶ ἡ Σύνοδος, ὡς προσεσημείωται (Κεφ. β. §. κζ.), τούτους μὲν τοὺς τρεῖς εἰς ἀργίαν καθυποβαλεῖν, καθελεῖν δὲ παντάπασι τῆς ἀρχιερωσύνης τόν τε Ζαρνάτας καὶ τὸν χειροτονηθέντα Ἀνδρουβίστης Προκόπιον. Διὰ ταῦτα καὶ τὰ Διάταγμα τούτους μὲν οὐδόλως ἐμνημόνευσε, τὸν μὲν ὡς ὅλως ἀχειροτόνητον, τὸν δὲ Ζαρνάτας ὡς ἐξάπαντος καθαιρεθησόμενον παριδόν. Ἐκ δὲ τούτου ἐξάγεται πόρισμα σαφέστατον τὸ ἑξῆς, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἀποδεξαμένη τὴν καθαίρεσιν τοῦ Ζαρνάτας, ὡς σφετερισθέντος πατριαρχικὰ δικαιώματα, καθὼς ἡ Σύνοδος ἀνεκήρυξε λαμπρῶς ἐν τῇ μετ' ὀλίγον ἐκδοθησομένῃ καταδίκῃ τοῦ Ζαρνάτας καὶ τοῦ Ἀνδρουβίστης, ἐπεκύρωσε λοιπὸν αὐτὰ ταῦτα, τὰ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος πατριαρχικὰ δικαιώματα, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, οὐ μόνον τὴν ὑπὸ τῆς Συνόδου τῶν ἐνόχων κατα= δίκην ἐγκρίνασα, ἀλλὰ καὶ προλαβοῦσα διὰ τοῦ ἀνωτέρω Διατάγματος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς πρῶτον πάσης τῆς ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ὀρθοδόξων, καὶ μνημονεύειν δὲ πρῶτον τὸν ἐπ' αὐτοῦ καθήμενον ἐν τοῖς ἱεροῖς Διπτύχοις, κατὰ τὴν καθεστῶσαν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας· ἔτι δὲ καὶ πραγμάτων Ἐκκλησιαστικῶν συμπεσόντων, ἅτινα δέονται συσκέψεως καὶ συμπράξεως πρὸς κρείττονα οἰκονομίαν καὶ στηριγμὸν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, πρὸς αὐτὸν πρῶτον θέλει ἀναφέρεσθαι (α). Ἀξιοῦμεν δὲ καὶ πεπείσμεθα ὅτι ἐν τοιούτοις πράγμασι, τὸ Πνευματικὸν ἀφορῶσι της Ἐκκλησίας συμφέρον, θέλει εὐδοκεῖ καὶ ἡ ὑμετέρα Παναγιότης νὰ πράττῃ τὸ αὐτὸ πρὸς τὴν ἡμετέραν ἱερὰν Σύνοδον (β)· κἂν αὕτη ποτὲ ἐξαιτήσηται παρ' αὐτῆς γνώμην, ἢ ὁδηγίαν πρὸς ὄφελος τῆς Ἐκκλησίας, οὐκ ἀπαξιώσει ἡ ὑμετέρα Παναγιότης ἀνακοινοῦν τὰ δέοντα. Οὕτω συνδεδεμέναι αἱ Ἐκκλησίαι τῷ συνδέσμῳ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης, δυνήσονται διὰ τῆς θείας χάριτος ἀντιστῆναι πρὸς πάντα τὰ ἐναντία, καὶ πᾶσαν προσβολὴν ἀποκρούσονται θαῤῥαλεώτερον καὶ δραστηριώτερον.

Ταῦτα γνωστοποιοῦντες καὶ ἀξιοῦντες ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ἱερᾶς Συνόδου, ἐξαιτούμεθα εὐλαβῶς τὰς πατρικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ Αὐτῆς καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν ἱερωτάτης Συνόδου καὶ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ὑπὲρ παντὸς τοῦ Ὀρθοδόξου λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, διατελοῦντες μετ' εὐλαβείας καὶ σεβασμοῦ.

Ἐγένετο ἐν Ἀθήναις, τῇ τοῦ Βασιλείου Καθέδρᾳ, τὴν τριακοστὴν τοῦ μηνὸς Μαΐου, ἐν ἔτει Σωτηρίῳ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ καὶ πεντηκοστῷ.

Τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος υἱοὶ κατὰ πνεῦμα προθυμότατοι.

Οἱ συγκροτοῦντες τὸ συμβούλιον τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος
τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργὸς Α. Γ. Κριεζῆς.

(α) Καὶ ὅμως ἐν τοῖς ὑπὸ Στ. Βλάχου ἐσχάτοις Ἐκκλησ. Νομοσχεδίοις, καίτοι πολλῆς συσκέψεως δεομένης, ἡ Σύνοδος τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας οὐδεμίαν ἀναφορὰν ἐποιήσατο πρὸς τὸν Πατριάρχην.

(β) Διὰ τί μή; Ἔστω καὶ τοῦτο· «καλὸν τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό·» καὶ ἡ μήτηρ συμβουλεύεται μετὰ τῆς φίλης θυγατρός. Ἀλλὰ τί ἠδύνατο πρᾶξαι ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι ἡ Σύνοδος ἐν τοῖς πνευματικοῖς, δέσμιος οὖσα τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας; οὕτω δ' ἔχουσα καὶ εἰς τί ἠδύνατο συμβαλέσθαι τῇ μητρί, τοσαῦτα παθούσῃ ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι ἀναφυεισῶν κακοδοξιῶν; Τὰς δ' ἐξ ἀνάγκης παρανομίας αὐτῆς τῆς Συνόδου σιωπῶμεν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νικῆς μεταθέσεως), χάριν οἰκονομίας. Ἐτύγχανε δὲ ὁ Ἄνθιμος οὗτος ὑπερόριος ὑπὸ τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας εἰς τὰ Μετέωρα τῆς Θεσσαλίας, ἐκπεσὼν τῆς Ἄρτης ἔτι κατὰ τὸ 1823 (διὰ τὴν ὠμότητα τοῦ κατ' ἐκείνας τὰς χώρας τότε σατραπεύοντος)· ὕστερον δὲ (μεσιτεύοντος τοῦ κατασχόντος τὰς Ἀθήνας σατράπου Κουταχῆ) ἀπελύθη τῆς ἐξορίας· προσέλαβε δὲ πρὸς καιρὸν καὶ τῶν ἐν Ἀθήναις χριστιανῶν τὴν ἐπισταsίαν· (τοῦτον ὕστερον, ἀφ' οὗ παρεδόθη τοῖς Ἕλλησιν ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν τῷ 1830 ὁ στρατάρχης Δ. Ὑψηλάντης καταλαβὼν ταραχὰς διὰ γραμμάτων εἰς τοὺς πλησίον Ἕλληνας ὑποκινοῦντα, μετεβίβασεν εἰς Ναύπλιον· κἀκεῖθεν ἀπεστάλη ἡσυχάσων εἰς τὸ Μέγα Σπήλαιον, μοναστήριον τῆς Πελοποννήσου· καὶ πάλιν ἐπανῆλθε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυβερνήτου, καὶ κατέστη, τέλος, Εὐβοίας ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας). Ὁ δὲ τοῦ Ἀνθίμου προκάτοχος μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Πορφύριος ἐτύγχανε μὲν κἀκεῖνος εἰς τὸ ἁγιώνυμον Ὄρος ἐξωρισμένος ἔτι κατὰ τὸ 1820 (ὅτε τὸν διαβόητον τῶν Ἰωαννίνων σατράπην Ἀλῆν ἡ ὑψηλὴ Πύλη καταπολεμοῦσα, πολλὴν ἔστειλεν ἐκεῖ στρατιάν. Ὁ δὲ Πορφύριος ἐσυκοφαντήθη ὡς φρονῶν τὰ του σατράπου, διὸ καὶ ὑπερωρίσθη· διάδοχος δὲ τούτου ἀπεστάλη τότε ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἄνω εἰρημένος Ἄνθιμος). Ὡς οὖν ἤκουσεν ὁ Πορφύριος τὴν συγκίνησιν τῶν Ἑλλήνων, μετῆλθεν ἐκ τοῦ Ἄθωνος εἰς τὴν ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα, κἀκεῖ διατρίψας ἀνέλαβε πάλιν τὰς ἐν τῷ συνισταμένῳ Κράτει τῆς Ἑλλάδος ἐναπολειφθήσας χώρας τῆς κανονικῆς αὐτοῦ μητροπόλεως (ὡς προείπομεν ἐν τῷ καταλόγῳ), τὴν Ναύπακτον, συνάμα δὲ καὶ τὸ Μεσολόγγιον καὶ τὰς ἄλλας, αἵτινες συμπεριελήφθησαν ὕστερον ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἀκαρνανίας (α), ἀνέλαβε δὲ ταύτας (τῷ 1822) ἀδείᾳ τῆς τότε προσωρινῶς τὰ κατὰ τὴν Δυτικὴν Χέρσον Ἑλλάδα διοικούσης Γερου-

---

(α) Τούτου τοῦ Ἄρτης ἐπίσκοπος Ῥωγῶν ἐγένετο καὶ ὁ ἀείμνηστος Ἰωσήφ, υἱὸς πατρὸς Παρασκευᾶ, Θεσσαλὸς τὴν πατρίδα ἐκ Τσαριτσάνης, λόγιος ἀνήρ, ὅσις καὶ τὴν μακρὰν τοῦ Μεσολογγίου πολιορκίαν διεκαρτέρησεν, ἱερουργῶν καὶ διδάσκων τὸν λαόν· καὶ κατὰ τὴν ἔνδοξον ταύτης τῆς πόλεως πτῶσιν τὸν εὐκλεέστατον ὑπέστη θάνατον, συμπαραμείνας ἄχρι τέλους μετὰ τῶν γενναίων ἐκείνων ἀνδρῶν, πρὸς ἐγκαρδίωσιν αὐτῶν καὶ τὴν διὰ πίστεως παραμυθίαν. Τούτου ποιμαντορικὰς ὁμιλίας βλέπεις ἐκδεδομένας ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς Χρονικοῖς (ἐφημερίδι τοῦ Μεσολογγίου). Βλ. καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς Κεφ. Β. §. η.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νησε, μήτε ἠμπορεῖ νὰ φρονήσῃ τι ἐναντίον. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχει καὶ εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας, καθ' ὅσον ἀφῃρᾷ τὸ διοικητικὸν αὐτῆς μέρος, καὶ τοιαύτην τὴν παραδέχεται, τὴν θεωρεῖ καὶ τὴν κηρύττει οὐ μόνον ἡ Σύνοδος, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ ἔθνος καὶ ἅπας ὁ Κλῆρος. Κατὰ δὲ τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως ὑπάρχει καὶ εἶναι συνηνωμένη κατὰ πάντα μὲ ὅλας τὰς ὁμοδόξους Ἐκκλησίας, ἀποτελοῦσα μέρος τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸ ἐν τῷ ἱερῷ Συμβόλῳ ἄρθρον τῆς πίστεως. Παρακαλεῖται ἡ Βασ. αὕτη Γραμματεία νὰ βάλῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Α. Μ. τόσον τὴν παροῦσαν, ὅσον καὶ τὴν ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1834 καὶ ὑπ' ἀριθμ. 1667, τὴν ἀπὸ 24 Δεκεμβρίου 1835 καὶ ὑπ' ἀριθμ. 1667—3778, τὴν ἀπὸ 24 Μαρτίου 1836 καὶ ὑπὸ τὸν εἰρημένον παρατελευταῖον ἀριθμόν, καὶ τὴν ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου 1837 καὶ ὑπ' ἀριθμ. 6045 περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου προλαβούσας ἀναφορὰς τῆς Συνόδου, διὰ νὰ ἐνεργηθῶσιν αἱ δι' αὐτῶν αἰτήσεις της ».

§. ι. Ταῦτα ἔγραφεν ἡ Σύνοδος· καὶ τὰ μὲν τῆς συκοφαντίας ἐματαιοῦντο· περὶ δὲ τῶν ξενικῶν βιβλίων τε καὶ σχολείων οὐδεμία πάλιν ἀπάντησις προέκυπτεν ἐκ τῆς Γραμματείας· οἱ δὲ περὶ τοὺς Ἐξαποστόλους ἔπραττον τὸ ἔργον αὐτῶν ἐπ' ἀδείας πολλῆς, προστασίαν ἔχοντες αὐτὴν τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἀνεξήγητον ἀδιαφορίαν καὶ σιωπήν. Καὶ διένεμον πάλιν τὰ βιβλιάρια πανταχοῦ. Καὶ τὴν ἐκ τῆς Ἑβραΐδος μετάφρασιν τῆς Παλαιᾶς, καὶ τὴν τῆς Καινῆς χυδαιολογίαν, ἔν τε τοῖς σχολείοις αὐτῶν μετεχειρίζοντο, καὶ δημοσίως ἐπώλουν ὀλιγίστης τιμῆς. Τὸ δὲ τῆς Συνόδου κατὰ τῆς ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ μεταφράσεως προεκδοθὲν ψήφισμα κατ' ἔγκρισιν αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως ἐπικυροῦντος (βλ. ὄπισθ. Κεφ. Ε'. §. ιε), εἰς οὐδὲν ἐλογίζετο! Κατεφρονεῖτο δὲ καὶ τῆς καθολικῆς τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησίας ἡ ψῆφος, ἡ κατὰ τῆς χυδαίας τῆς Καινῆς Διαθήκης μεταφράσεως ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας προεκδοθεῖσα (τῷ 1836) (α). Ἡ δὲ παροινία τῶν Ἐξαποστόλων, οἷον ἐφυβρίζουσα τοὺς ἱεροὺς τῆς Ἐκκλησίας θεσπίσμασι, καὶ ἄλλην εἰς τὸ χυδαῖον μετάφρασιν τῆς Καινῆς ἐπεχείρησε Διαθήκης. Καὶ δὴ καὶ ἐξεδόθησαν ἐν Ἀθήναις τῷ 1838 « Τὰ τέσσαρα

(α) Βλ. Εὐαγγελ. Σάλπιγ. Περίοδ. Γ'. σελ. 353.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τῷ Καταστατικῷ), καθὼς προείπομεν §. γ.), καὶ ἄλλα δέ τινα ἄρθρα τῶν κεφαλαίων τοῦ Σχεδίου ἐτροπολόγησε, καὶ τέλος τὸ B, ἄρθρον τοῦ IB, κεφαλαίου (ἄρθρ. 99), γνωμοδοτοῦσα πάλιν, ἵνα βασιλικὴ ἔγκρισις ζητῆται εἰς μόνας τὰς ἐπισήμους Συνοδικὰς πράξεις (καθὼς καὶ προλαβόντως ἐξητήσατο διὰ τῆς ἀναφορᾶς ἐκείνης, πρὸς ἣν κατεπέμφθη τὸ προεκτεθὲν Διάταγμα τὸ διορίζον τὰς ἐργασίας τῆς Συνόδου· εἶχε δὲ ἤδη λαβοῦσα τοῦτο ἡ Σύνοδος, ἐν ᾧ συνέταττε τὰς εἰς τὸ Σχέδιον ἐπιστασίας). Πέμπουσα δὲ ταύτας δὴ τὰς εἰς τὸ Σχέδιον ἐπιστασίας συναπέστειλε πάλιν ὀπίσω καὶ αὐτὸ τὸ Σχέδιον, καὶ πάντα τὰ παρὰ τῆς Γραμματείας πρὸς αὐτὴν ἀποσταλέντα ἔγγραφα, καὶ τὴν ἐφεξῆς ἀναφοράν.

Ἡ Σύνοδος

Πρὸς τὴν Γραμματείαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν πρὸ ἡμερῶν τὴν σύστασιν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, τοῦ τόσον ἀναγκαίου, καθυπέβαλε διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 72 (23) ἀναφορᾶς της εἰς τὴν Βασ. ταύτην Γραμματείαν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν σκέψεών της· ἐπροχώρησε δὲ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐξ ὅσων ἠδυνήθη νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ προχείρου παρὰ τῶν ἐνδημούντων ἐπισκόπων ἀσφαλεστέρας γνώσεις περὶ τῶν μοναστηρίων τῆς Ἐπικρατείας, καὶ καθ' ἃς τὰ μέλη τῆς Συνόδου εἶχον περὶ τούτων ἰδίας πληροφορίας· καὶ ἄν, ὅ,τι ἔπραξεν ἡ Σύνοδος, δὲν εἶναι καθ' ὅλα ἀκριβές, δὲν ἀπέχει ὅμως μακρὰν τοῦ ἀληθοῦς· καὶ ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μ. ἐμπορεῖ εὐκολώτερον νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ ἐλλεῖπον, καὶ νὰ ἐπιδιορθώσῃ τὸ ἐσφαλμένον, ἐξ ὅσων διὰ τῶν κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν ὑπαλλήλων της ἀρχῶν ἐμπορεῖ νὰ λάβῃ περιστατικωτέρων καὶ βεβαιοτέρων περὶ τούτου πληροφοριῶν. Ἡ Σύνοδος χρεωστεῖ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι, διὰ νὰ φθάσῃ ἀσφαλέστερον καὶ ἀκριβέστερον εἰς τὸν σκοπόν, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἄλλας παρὰ τὰς ὁποίας εἶχε καὶ ἠδυνήθη νὰ λάβῃ περὶ τοῦ ἀντικειμένου γνώσεις, καὶ ἤθελεν ἀναβάλει τὴν περὶ αὐτοῦ γνώμην της, ἂν δὲν ἔβλεπε τὰς χρείας μεγάλας καὶ κατεπειγούσας, καὶ ἂν ἄλλοι λόγοι δὲν ἔπειθον αὐτὴν εἰς τὸ νὰ γνωμοδοτήσῃ ταχύτερον καὶ ἐκ πλαγίων γνώσεων.

Λαβοῦσα δὲ ἤδη ἡ Σύνοδος εἰς σκέψιν ἀκριβῆ καὶ τὸ παρὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς συνταχθὲν Ἐκκλησιαστικοῦ Κανονισμοῦ Σχέδιον· θεωρήσασα καὶ ἐξετάσασα αὐτὸ μετ' ἐπιστασίας, καὶ τροπολο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σκόπους ἐγκύκλιον ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἔθεσεν ὑπ' ὄψιν τῆς Βασιλ. ταύτης Γραμματείας διὰ τοῦ ἀπὸ 13 Μαρτίου τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους καὶ ὑπ. ἀριθ. 4223 ἐγγράφου της, ζητοῦσα τὴν ἔγκρισιν αὐτῆς. Καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἐπανέλαβε καὶ τὴν 3 Ἰουνίου καὶ ὑπ' ἀριθ. 4567, καὶ ὅμως ἕως σήμερον δὲν ἐνεκρίθη ἡ τόσον σπουδαία πρότασις ἐκείνη! Καὶ ἡ παρὰ τῶν ἑτεροδόξων γινομένη ποικίλη ἐπιβουλὴ τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἐξακολουθοῦσα ἀδιακόπως, θέλει ἔχει εἰς τέλος ὁλεθριώτατα ἀποτελέσματα, ὡς πᾶς τις ὀρθῶς σκεπτόμενος εὐκόλως ἠμπορεῖ νὰ προϊδῃ. Βλέπουσα δὲ ἡ Σύνοδος καὶ ὅτι ἱκανὸν μέρος τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας διδάσκεται εἰς σχολεῖα καταστημένα καὶ διατηρούμενα παρὰ τῶν ἱεραποστόλων τῶν λεγομένων Βιβλικῶν ἑταιρειῶν, καὶ λαμβάνουσα ἐκ τούτου δικαίας καὶ βασίμους ὑποψίας, ἐπρότεινεν ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1834, καὶ ὑπ' ἀριθμ. 1667—835 ὅσα προφυλακτικὰ μέσα ἐνόμισεν ἀναγκαῖα ἐναντίον τοῦ ἐκ τῶν σχολείων αὐτῶν ἐνδεχομένου κακοῦ, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν παρελάβομεν ἐκ Πατέρων καὶ πρεσβεύομεν θρησκείαν. Καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἐπανέλαβε διὰ τῶν ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου τοῦ 1835 ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθμὸν 1667—3778 ἀπὸ 24 Μαρτίου τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους καὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀριθμόν, καὶ ἀπὸ 3 Ἰουνίου καὶ ὑπ' ἀριθμὸν 4568 ἐγγράφων της· καὶ ὅμως μετὰ βαθυτάτης λύπης ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι οὔτε περὶ τούτου εἶδέ τι ἐνεργηθέν. Εἰς τὰ δύο ταῦτα σπουδαιότατα ἀντικείμενα ἐπιμένει καὶ ἤδη ἡ Σύνοδος, διότι θεωρεῖ καὶ τὰ δύο συντελεστικώτατα εἰς ἀπάντησιν τοῦ κακοῦ, καὶ ἤθελε φωραθῇ ἄπιστος εἰς τοὺς ὅρκους της καὶ προδότις τῶν ἱερωτάτων αὐτῆς καθηκόντων, ἐὰν ἤθελεν ἀδιαφορήσει εἰς τὴν τοιαύτην καὶ τοσαύτην παρὰ τῶν ἑτεροδόξων γινομένην ἐπιβουλὴν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας, καὶ δὲν ἤθελε πράξει ὅ,τι ἐνόμιζε συντεῖνον εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς. Ὅθεν χρέος αὐτῆς ἱερώτατον ἐνόμισεν ἡ Σύνοδος νὰ ἐπαναλάβῃ περὶ τῶν αὐτῶν καὶ νὰ παρακαλέσῃ τὴν Βασιλ. ταύτην Γραμματείαν νὰ ἐνεργήσῃ, ὅ,τι πρὸ πολλοῦ ἐπροτάνθη, καὶ ὅμως ἕως σήμερον δὲν ἐνεργήθη. Τὰ Μέλη. Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος, πρόεδρος. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος» κτλ.

§. η. Ἐπειδὴ δὲ ἤδη ὁ τεταγμένος ἐνιαύσιος τῆς Συνόδου ἐπεραίνετο κύκλος, ἡ δὲ κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Βασιλέως μεσολαβοῦσα Κυβέρνησις παρὰ τῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος εἶχε παραλαβοῦσα μετὰ τῶν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δὲ τῷ Λ'. ὁρίζεται «ὅτι πᾶσα προεκδεδομένη διάταξις ἀντιβαίνουσα πρὸς τὸν παρόντα νόμον ἀκυροῦται». Ὅπως εἶχε καὶ τὸ Κ'. ἄρθρον τοῦ σχεδίου τῶν περὶ τὸν Κυνουρίας, καθὰ προεδηλώσαμεν. Ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἀναιροῦντες «πᾶσαν περὶ Ἐκκλησιαστικῶν ἀντιβαίνουσαν διάταξιν», κυριώτατα ἐσκόπουν καταῤῥῖψαι τὸ Μαυρέρειον Καταστατικὸν καὶ τὸ ὑπ' ἐκείνου ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν κακομηχανηθὲν μεσότοιχον τοῦ σχίσματος, οἱ δὲ τοῦ παρόντος νόμου περινοούμενοι ὑποβολεῖς πᾶν τοὐναντίον, ἐκεῖνο μὲν κύριον ἀποφαίνουσι δι' ὧν ἐξ αὐτοῦ ὀνομαστὶ δανείζονται περὶ μισθοδοσίας διατάξεων (ἄρθρον Κ.) καὶ ἐν οἷς συνῳδὰ πρὸς αὐτὸ καὶ τἄλλα νομοθετοῦσιν, ἀκυροῦσι δὲ μόνον τὰς ἐναντίας διατάξεις. Ὡς τε αἱ περὶ τῆς ἐπισήμου ἀποδοχῆς τοῦ ἱεροῦ Τόμου διατάξεις καὶ εἴ τι ἄλλο ἐν τῷ Συντάγματι τεθεμελίωται ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἑνότητος καὶ συναφείας καὶ ὑπὲρ τῆς τηρήσεως τῶν ἱερῶν παραδόσεων καὶ ἐθίμων τῆς καθόλου ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας συγκαταῤῥέουσι καὶ καταπίπτουσι καὶ ἀκυροῦνται ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἀπαραιτήτου τούτου νόμου.

§. ιη. Κατὰ δὲ τὴν 28 Ἰουνίου πάλιν ὁ αὐτὸς Ὑπουργὸς μετὰ τὴν συνήθη πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον πανουργίαν (α) ἐξήστραψεν ἐν τῇ Βουλῇ δι' ἄλλου Νομοσχεδίου τοῦ περὶ Ἐπισκόπων καὶ Ἐπισκοπῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ μὲν κόμματος χαλκευθέντος, ἐπιστιλβωθέντος δὲ καὶ διά τινων ἐπιεικεστέρων ῥήσεων ἐξ ἄλλων τε καὶ ἐκ τοῦ σχεδίου τῆς

θείαις μυσταγωγίαις, κἄν τε ἱερουργοῦντος τοῦ Ἀρχιερέως, κἄν τε μή, ἱσταμένου ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν αὐτοῦ θρόνον. Βλ. Αἱ ἀναγκαιότεραι Ἐγκύκλ. Ἐπιστολ. σελ. 195.

(α) Καταπέμψας εἰς τὴν Σύνοδον πρὸς γνωμοδότησιν τὸ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου ἐσκευωρημένον Νομοσχέδιον, πρὸς μὲν τὸν γραμματέα τῆς Συνόδου κομίσαντα τὰς τῆς Συνόδου παρατηρήσεις ἐπέδειξε τὸ Βασιλικὸν ὕψος, ἐκεῖ παραπέμπων τὴν Σύνοδον, ἐπειδὴ καὶ αὐτός, ἔφασκε, συνορῶν τὸ ὀρθὸν τῶν Συνοδικῶν κρίσεων οὐ δύναται ὅμως οὐδὲ κεραίαν παραποιῆσαι τῶν ἐν τῷ Ὑπουργικῷ συμβουλίῳ τεθεσπισμένων. Ἀλλὰ πρὶν ἢ παρουσιάσῃ ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως ἡ Σύνοδος, ὁ Ὑπουργὸς εἰσήγαγε τὸ Νομοσχέδιον εἰς τὴν Βουλήν, καὶ πολλὰ καὶ ἀτάσθαλα ἐξετόξευσεν ἀπελθὼν πρὸς τὴν ὑπερτάτην Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, καὶ τοὺς παρ' αὐτῇ Γραμματεῖς Μισαὴλ καὶ Θεοφάνην κατέψεξε καὶ ἠπείλησεν ὡς διαφθείροντας καὶ παραπείθοντας τὴν ἱεραρχίαν καὶ προκαλοῦντας διενέξεις μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Συνόδου. Καὶ ἡ Σύνοδος τῇ 1 Ἰουλίου καθυπέβαλεν ἐγγράφους τὰς παρατηρήσεις αὐτῆς, ὡς διαμαρτυρομένη ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως. Ἀλλὰ καὶ αὗται μετὰ τῶν ἄλλων κατετάφησαν! (Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 1271).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Κυβερνήσεως· οὐδεμία δὲ ἐπισκοπὴ χηρεύουσα δύναται νὰ μένῃ πλειότερον τοῦ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων διοριζομένου χρόνου.

Ἄρθρ. Δ. Ἐπίσκοπος μετατίθεται εἰς μόνον χηρεύουσαν ἐπισκοπὴν καὶ εἰς μόνας τὰς ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων προσδιωρισμένας περιπτώσεις, καὶ ἀποβάλλεται τῆς ἐπισκοπῆς ἐπὶ μόνῳ ἀποδεδειγμένῳ ἐγκλήματι ἐπάγοντι καθαίρεσιν.

Ἄρθρ. Ε. Ἐὰν ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος κατηγορηθῇ ὡς ἀνάξιος, τῆς χειροτονίας αὐτοῦ ἀναβληθείσης, γίνεται ἀμέσως ὑπὸ τῆς ἀνηκούσης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς ἀκριβὴς ἔρευνα, παρόντος ἢ ἀπόντος τοῦ κατηγόρου, ἐντὸς τριῶν μηνῶν· καὶ εἰ μὲν ἀποδειχθῇ ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ὑπαίτιος τῆς κατηγορίας κατὰ νόμους ἢ κατὰ κανόνας, δὲν χειροτονεῖται, εἰ δὲ ἀνεύθυνος, χειροτονεῖται· ὁ δὲ κατήγορος, εἰ μὲν εἶναι κληρικός, καθαιρεῖται ὡς συκοφάντης, εἰ δὲ λαϊκός, τιμωρεῖται κατὰ τοὺς πολιτικοὺς νόμους.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς κληρικῶν.

Ἄρθρ. ς. Ἅπαντες οἱ ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἐπίσκοποι, ὡς διατελοῦντες ὑπὸ τὴν ὑπερτάτην ἐφορείαν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἀναφέρονται περὶ πάσης ὑποθέσεως, ἀναγομένης εἰς τὰ πνευματικὰ αὐτῶν καθήκοντα, πρὸς αὐτήν, καὶ παρ' αὐτῆς δέχονται διαταγάς.

Ἄρθρ. Ζ. Ὅσοι τῶν Ἐπισκόπων ἔφερον μέχρι τοῦδε τὸν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου, θέλουν τὸν διατηρήσει καὶ εἰς τὸ ἑξῆς.

Ἄρθρ. Η. Ὁ Ἐπίσκοπος ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐπισκοπῇ ἐνεργεῖ τὰ ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων ἐπιτρεπόμενα εἰς αὐτόν· ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν θείων δογμάτων, τῶν ἱερῶν παραδόσεων καὶ ἐθίμων τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· ἐπιτηρεῖ τὸν ὑπ' αὐτὸν κλῆρον κατά τε τὸ πολίτευμα καὶ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, τὴν κατάστασιν τῶν μοναστικῶν καταστημάτων καὶ τὴν κατὰ τοὺς μοναδικοὺς ὅρους διαγωγὴν τῶν ἐν αὐτοῖς μοναχῶν, καὶ φροντίζει περὶ τῆς ἐσωτερικῆς εὐπρεπείας καὶ διακοσμήσεως τῶν ἱερῶν ναῶν· περὶ πάσης δὲ πράξεως αὐτοῦ, ἀντιβαινούσης εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις, καθιστάμενος ὑπεύθυνος δίδει λόγον ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρ. Θ. Ὁ κλῆρος πάσης ἐπισκοπῆς τελεῖ κατὰ τὰ πνευματικὰ ὑπὸ τὸν ἴδιον αὐτοῦ Ἐπίσκοπον, ὁ ὁποῖος ἐπιβάλλει πειθαρχικὴν ποινὴν εἰς τὸν ὅστις ἐκ τῶν ὑπ' αὐτὸν κληρικῶν περιπέσῃ ἀποδεδειγμέ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῆς Ἐκκλησίας ὡρισμένου, καὶ τῆς τῶν πλειόνων γνώμης ἐπὶ τ' ἀριστερὰ καταφερομένης, καθελκυσθήσονται τότε συνειδότες καὶ ἄκοντες εἰς τὴν παρανομίαν καὶ οἱ ὀλίγοι τῶν ἱερῶν θεσμῶν προστάται, καὶ ἰδίᾳ χειρὶ ἐπιθήσουσι τὸ κῦρος τῇ παρανόμῳ ἀποφάσει. Ἀμφοτέρωθεν ὅμως τὴν Σύνοδον ἔσωζε τὸ Γ΄. ἄρθρον τοῦ Συνοδικοῦ νομοσχεδίου, τῶν μὴ κεκανονισμένων μηδ' ἀντιβαινουσῶν εἰς τοὺς κανόνας κτλ. τὴν ἀποφασιν ἀνατιθὲν εἰς τὴν ψῆφον τῶν πλειόνων (βλ. ὄπισθ. σελ. 592). Ἐν δὲ τῷ ΙΓ΄. ὁρίζεται μὲν τί ποιητέον ἐν τοῖς παραπτώμασι τῶν Συνοδικῶν μελῶν, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν ταῦτα βίᾳ καθυπάγωνται ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας εἰς ἀποδοχὴν τῶν ἀντικανονικῶν θεσμοθεσιῶν τῆς πολιτείας, ὡς εἴδομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ (σελ. 608). Μετὰ δὲ τὸ ΙΔ΄. τὸ τὴν Σύνοδον ψιλῷ τῷ τῆς ὑπερτάτης δικαιοδοσίας ὀνόματι, ὡς προείπομεν, περιβάλλον, καὶ μόνας τὰς μέχρι δεκαπενθημέρου ἀργίας ἢ περιορισμοῦ τῶν κληρικῶν (οὐχὶ δὲ καὶ τῶν μοναχῶν) ποινὰς εἰς αὐτὴν χαριζόμενον, καὶ τὸ ΙΕ΄. τὸ περιορίζον τοὺς κατὰ τῶν κοσμικῶν ἀφορισμούς, περὶ ὧν ἐφεξῆς· μετὰ ταῦτα ἔρχονται τὰ περὶ τῶν γάμων ΙϚ΄ καὶ ΙΖ΄. Ἔνθα α) οὐδαμῶς ὁ γάμος μυστήριον ἀποκαλεῖται, ἀλλὰ μόνον τελετή, κατὰ τὴν τῶν Διαμαρτυρομένων δόξαν· καί τοι πᾶν μὲν μυστήριον ἔστι καὶ τελετή, οὐ μενοῦν καὶ πᾶσα τελετὴ μυστήριον. Ἀνέκαθεν δὲ ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τῇ ἀποστολικῇ στοιχοῦσα τοῦ Οὐρανοβάμονος (Ἐφεσ. ε. 32) ἀποφάνσει, «μυστήριον μέγα» ἀποκαλέσαντος τὴν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος θεότευκτον ἀποθεσπισθεῖσαν ἀμίαντον συζυγίαν (Μάρκ. Ι, 9), ἐν τοῖς ἑπτὰ μυστηρίοις αὐτῆς τὸν γάμον διακρατεῖ συγκατειλεγμένον, καὶ «ἐν Κυρίῳ» τοῦτον συνάπτει, ὡς ὁ αὐτὸς νυμφαγωγὸς τῆς Ἐκκλησίας φησὶ (Α. Κορ. ζ, 37), ἤτοι «σωφρόνως καὶ ἐννόμως» (Θεοδώρ. Ἑρμην. αὐτόθ.), κατὰ τοὺς ἱεροὺς δηλονότι νόμους καὶ κανόνας, οὓς ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων οἱ μὲν θεῖοι Πατέρες ἐν ταῖς θεοσυλλέκτοις Συνόδοις, Οἰκουμενικαῖς τε καὶ Τοπικαῖς, καὶ κατὰ μέρος ἕκαστος ἐξέθεντο, Αὐτοκράτορες δ' εὐσεβεῖς ἐν ταῖς Νεαραῖς αὐτῶν ἐκράτυναν (α), οὕτως συναφεῖς αὐτὰς ἐκείνοις

(α) Ἀπὸ τῶν πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ αἰώνων ἡ Ἐκκλησία εἰς μυστήριον ἀναγαγοῦσα τὸν γάμον (Βλ. C. Schmidt Essai hist. sur la Société civile dans le Monde Romain etc. pag. 206. Strasbourg, 1853. Τρόπλωνος Πραγματ. περὶ τῆς ἐνεργ. καὶ τῶν ἀποτελεσ. τοῦ Χριστιανισμοῦ κτλ. σελ. 190. Ἀθήνησι 1858) πολλαχῶς περιεχαράκωσεν αὐτοῦ τὴν ἁγιότητα, ὡς κυριωτάτης ρίζης τῆς αὐξήσεως αὐτῆς. Καὶ ἐξωτερικῶς μὲν ὑπήγοντο κατ' ἀρχὰς οἱ Χριστιανοί, ἅτε Ῥωμαῖοι

τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος. αῳων. Δεκεμβρίου κδ'.

✣ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.
✣ Ὁ Καισαρείας Παΐσιος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.
✣ Ὁ Ἐφέσου Ἄνθιμος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός. κτλ.

Ἄνθιμος ἐλέῳ Θεοῦ
Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης
καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΟΙ, Ἐκλαμπρότατοι καὶ Περιφανέστατοι Ὑπουργοὶ τοῦ Θεοσυντηρήτου Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἡμέτεροι κατὰ πνεῦμα Υἱοὶ λίαν ἀγαπητοὶ καὶ περιπόθητοι, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις. Κομισάμενοι μετὰ πόθου τὴν σταλεῖσαν πρὸς ἡμᾶς καὶ τὴν περὶ ἡμᾶς Ἱερὰν Σύνοδον πανέκλαμπρον ὑμῶν ἐπιστολήν, εἴδομεν ὅσα ἀπαντῶντες πληροφορεῖτε τῇ Ἐκκλησίᾳ περὶ τῆς ἐν χαρᾷ καὶ εὐγνωμοσύνῃ ἀποδοχῆς τοῦ τε Ἱεροῦ Συνοδικοῦ Τόμου, τοῦ τὴν αὐτοκέφαλον πνευματικὴν Κυβέρνησιν τῆς ἤδη σὺν Θεῷ ἀποκατασταθείσης Ὀρθοδόξου ἐν τῇ Ἑλλάδι Ἐκκλησίας ἀποφαινομένου καὶ ἀνακηρύττοντος, καὶ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιαστικῶν Γραμμάτων πρὸς τὸν αὐτόθι ἱερὸν Κλῆρον καὶ τὸν λαόν, καὶ ὅσα ἡ θεοφιλὴς καὶ φιλόλαος ὑμῶν Κυβέρνησις, πανηγυρικώτερον συνιστῶσα καὶ ἐξαίρουσα τὰς ἐπισήμους Ἐκκλησιαστικὰς πράξεις, διετάξατο περὶ τῆς ἐν πάσῃ τῇ Ἑλληνικῇ Ἐπικρατείᾳ διακηρύξεως αὐτῶν καὶ ἐπ' Ἐκκλησιῶν ἐν φαιδρᾷ παρατάξει ἀναγνώσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τούτων Γραμμάτων. Ταῦτα πάντα κατηύφραναν ὁμολογουμένως τὴν καρδίαν ἡμῶν καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς Σεβασμίων Συναδελφῶν ἁγίων Ἀρχιερέων, οὐ μόνον ὡς τρανώτατα δείγματα τοῦ πρὸς τὴν πατρῴαν εὐσέβειαν διακαοῦς ζήλου, ἥτις ὑπάρχει τὸ πρώτιστον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα παντὸς Ὀρθοδόξου Ἕλληνος, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐχέγγυα αἴσια τῆς ἐπὶ τὰ κρείττω καὶ τελεώτερα προόδου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων, καὶ ὅτι τὰ ἐπιόντα ἔσται σὺν Θεῷ συνάδοντα τῇ ἐξ ἀρχῆς προθυμίᾳ καὶ εὐγνωμοσύνῃ, μεθ' ἧς ἐπέγνωτε ταύτην τῆς φιλοστόργου μητρὸς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τὴν οἰκονομίαν. Ἐπιβεβαιοῖ δὲ τὴν ἀγαθὴν πεποίθησιν ἡμῶν ταύτην καὶ ὁ παρ' ὑμῶν ἐν τούτῳ τῷ Ἐκλάμπρῳ ὑμῶν Γράμματι μνημονευόμενος πολιτικὸς αὐτόθι Νόμος, Ὀρθοδόξῳ χριστιανικῇ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δὲ ὁ ἱερεὺς γνωρίζων τὸν γάμον παράνομον ὄντα εὐλογήσῃ αὐτόν' πειθόμενος τῇ διατάξει τοῦ Ἐπισκόπου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ, ὡσαύτως καθαιρεῖται· εἰς δὲ τὸν ἱερέα, τὸν εὐλογήσαντα ἔννομον γάμον καὶ μηδὲν τὸ κωλύον ἔχοντα, ὡς εὐλογήσαντα αὐτὸν ἄνευ τῆς κανονικῆς ἐγγράφου ἀδείας τοῦ Ἐπισκόπου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ, ἐπιβάλλεται ποινὴ ἀργίας πάσης ἱεροπραξίας τρίμηνος, μετὰ καὶ στερήσεως τῶν ἐκ τῆς ἐφημερίας του λαμβανομένων δικαιωμάτων.

Ἄρθρ. Κ. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, προκειμένου λόγου περὶ διαλύσεως νομίμου γάμου, δέχεται τὴν περὶ τούτου ἀναφορὰν διδομένην εἴτε ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς εἴτε ὑπὸ τῆς γυναικός, καὶ ὑπαρχούσης νομίμου αἰτίας εἰς διάλυσιν, ἀφ' οὗ ἐντὸς τριῶν μηνῶν μεταχειρισθῇ ὅλα τὰ πρόσφορα πνευματικὰ μέσα, ἂν δὲν δυνηθῇ νὰ συμβιβάσῃ αὐτούς, τότε διευθύνει τὴν ἀναφορὰν αὐτῶν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς περιφερείας της, τὸ ὁποῖον δικάσαν καθ' ὅλας τὰς ὑπὸ τῶν νόμων προβλεπομένας περιπτώσεις, ἀποφαίνεται ὁριστικῶς περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τῆς αἰτίας ἢ τῶν αἰτιῶν τῆς διαλύσεως τοῦ γάμου, καὶ συγχρόνως κοινοποιεῖ τὴν ἀπόφασίν του εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, καὶ αὕτη μετὰ παρέλευσιν τριῶν μηνῶν κηρύττει τὸν γάμον διαλελυμένον, καὶ ἐκδίδει τὸ διαζύγιον κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς διατυπώσεις.

Ἄρθρ. ΚΑ. Ὁποιουδήποτε σκεύους χρυσοῦ ἢ ἀργυροῦ καθοσιωθέντος εἰς τὴν θείαν λατρείαν, τιμίων σταυρῶν, ἁγίων λειψάνων, ἁγίων εἰκόνων, καὶ τέλος παντὸς ἱεροῦ κειμηλίου ἢ ἱερατικοῦ ἀμφιάσματος ἔκθεσις ἐν ἀγορᾷ πρὸς πώλησιν ἢ κατάσχεσις πρὸς πληρωμὴν χρέους ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου δὲν ἐπιτρέπεται.

Ἄρθρ. ΚΒ. Διατάξεις καὶ αἰτήσεις τῆς ἱερᾶς Συνόδου πρὸς πολιτικὰς ἀρχὰς τοῦ Κράτους δὲν διευθύνονται ἀμέσως πρὸς αὐτάς, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργείου.

Ἄρθρ. ΚΓ. Οὐδεμίαν ἀλληλογραφίαν μὲ ἐξωτερικὰς κοσμικὰς ἢ ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἡ ἱερὰ Σύνοδος, εἰμὴ διὰ τοῦ ἀνήκοντος Ὑπουργείου.

Ἄρθρ. ΚΔ. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία, καθόσον δὲν ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῶν καθηκόντων της, ἔχει δικαιωματικῶς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, καὶ ἐπομένως ὅλαι αἱ πολιτικαὶ ἀρχαὶ ὑποχρεοῦνται, ὁσάκις ἀποδειχθῇ ὅτι προσεβλήθησαν τὰ δίκαιά της, νὰ τὴν προστατεύωσι καὶ νὰ τὴν ὑποστηρίζωσι κατὰ τὴν αἴτησίν της.

Ἄρθρ. ΚΕ. Ἐπίσης ὅμως καὶ καθ' εἷς Ἕλλην, ὅστις νομίζει ἑαυτὸν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. β. Μετὰ δὲ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ Βασιλέως Κόβελος μὲν καὶ τ' ἄλλο μέλος τῆς ἤδη παυσαμένης Ἀντιβασιλείας ἀνεχώρησαν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, παρέμεινε δὲ παρὰ τῷ Βασιλεῖ καγκελλάριος ἢ ἀρχιγραμματεὺς ψηφισθείς, ὁ πρώην τῆς Ἀντιβασιλείας πρόεδρος κόμης Ἁρμανσπέργης. Πρὸς τοῦτον γοῦν ἡ Σύνοδος (ὡς καὶ πρὸς τὸν Κόβελον) ἔγραψεν εὐχαριστήριον ἀναφοράν, εὐγνωμονοῦσα βαθέως ὑπὲρ πάντων ὧν ἀπήλαυσεν εὐεργετημάτων ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία παρὰ τῆς Ἀντιβασιλείας καὶ μάλιστα τοῦ προέδρου Κόμητος! Καὶ τῇ ἐπαύριον τῆς ἀναγορεύσεως ἀπέστειλεν ἡ Σύνοδος πρὸς τὸν Ἁρμανσπέργην τὴν εὐχαριστήριον γραφὴν διὰ τοῦ πρώτου γραμματέως αὐτῆς. Καὶ ὅπως μὲν ἐξέφραζεν ἡ γραφὴ τὰς εὐχαριστίας ἄδηλον· διότι οὐδὲν αὐτῆς εἴδομεν ἀντίγραφον, ἀλλ' οὐδὲ παρὰ τῇ Συνόδῳ τετήρηται, καθὼς πολλοὶ φημίζουσι. Σημείωμα δὲ μόνον λέγουσι παρ' αὐτῇ σωζόμενον, γεγραμμένον κατὰ τὸν Μάϊον, ὧδέ πως ἔχον· «Ὅτι προεβλήθη ἀγραφῇ εὐχαριστήριον πρὸς τὸν κόμητα Ἁρμανσπέργ καὶ κύριον Κόβελ ἀπὸ τῆς Συνόδου». Ἀλλ' εἰ τῷ ὄντι δέδοται τὸ ἔγγραφον (ὡς βεβαιοῦσι), οὔτε μισθὸν ἀρετῆς εἰσέφερε τὸν ἔπαινον ἡ Σύνοδος τῷ λαμπροτάτῳ Κόμητι, πεπαυμένῳ ἤδη τῆς Ἀντιβασιλείας, οὔτ' εἶχεν οὐδόλως ἐφ' οἷς ἂν δικαίως εὐγνωμονήσαι ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας (τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα δὴ παθούσης!). Φαίνεται δὲ καὶ αὐτὴ ἡ Σύνοδος κατακρίνουσα κατὰ συνείδησιν ὡς ἀνοίκειον τὴν εὐχαριστίαν· εἴπερ γὰρ οὐ σώζεται τὸ ἔγγραφον (ὡς διαθρυλλοῦσι), συνέκρυψε λοιπὸν (ὡς ἔοικε) καταχαώσασα τὴν εὐχαριστήριον, μήποτε φανερωθῇ καὶ τοῖς μεταγενεστέροις ὁ μῶμος τῆς τοιαύτης κολακείας, ἢ δειλίας (τὸ μετριώτερον). Διεβοήθη δὲ ὅμως τότε παρὰ τοῖς Ἕλλησι τὸ γράμμα, καὶ οὐδεὶς ἐπῄνεσε τὴν Σύνοδον.

§. γ. Αὐτὸς δὲ ὁ κόμης Ἁρμανσπέργης καὶ πρότερον μὲν ἐπὶ τῆς

ἀριθμ. 242. σελ. 1038). Διὰ τῶν τελευταίων λόγων διεκήρυττεν ὁ Μεγαλειότατος Βασιλεὺς, ὅτι προνοήσει βασιλικῶς περὶ τῶν ἐσαεὶ διαδόχων τῆς Αὐτοῦ Βασιλείας, ἵνα ὑπάρχωσιν ὁμόδοξοι τοῦ Ὀρθοδόξου τῶν Ἑλλήνων Ἔθνους, οὗ τινος πρῶτον Αὐτὸν ὁ Θεὸς κατέστησε Βασιλέα. Ταύτην δὲ τὴν Συνθήκην ἐποιήσατο καὶ μετὰ τῆς Μεγαλειοτάτης Ἀνάσσης ἐν ταῖς κατὰ τὸν γάμον Βασιλικαῖς ὁμολογίαις, προθύμως καὶ Αὐτῆς συγκατανευσάσης. Οὔτε μεγαλοπρεπέστερον, οὔτε πρὸς τὸν Θρόνον τῆς Ἑλλάδος ὀνησιμώτερον ἔργον ἠδύνατο ἂν παρὰ τοῦτο γενέσθαι. Ζήτωσαν εἰς αἰῶνας καὶ ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τόπον Ἐπίσκοπος ἐρωτώμενος μὲν κανονικῶς, ἐκώλυε μήπω τελεσθεῖσαν τὴν ἑτεροζυγίαν, ἄνευ δὲ τῆς παρ' αὐτοῦ ἀδείας κρύφα γενομένην ἤδη μαθών, ἐσιώπα στέγων ἐξ ἀνάγκης, καὶ τὸν μὲν γάμον οὐ διέλυε (μήποτε χεῖρον σκάνδαλον ἀναφυῇ, ὡς συνέβη πολλάκις), ἐπετίμα δὲ καὶ τὸ ὀρθόδοξον πρόσωπον πνευματικῶς κατ' ἰδίαν, ἀπείργων μέχρι καιροῦ καὶ ἀπὸ τῆς θείας κοινωνίας τῶν Μυστηρίων. Ἀλλὰ καὶ τὴν τοιαύτην ἀνοχὴν καὶ οἰκονομίαν ὁ Ἐπίσκοπος ἐφιλανθρωπεύετο, διότι πάντα τὰ τέκνα τῶν τοιούτων ἑτεροζύγων ἐβαπτίζοντο ἐν τοῖς ἀχράντοις κόλποις τῆς Ἐκκλησίας (τοῦ πατρὸς μάλιστα τυγχάνοντος ὀρθοδόξου)· ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὴ ἡ ἑτερόδοξος σύζυγος προσήρχετο οἰκειοθελῶς τῇ ὀρθοδοξίᾳ. Τοιαῦτα γεγόνασιν οὐκ ὀλίγα καὶ ἐν αὐτῷ τῷ κράτει τῆς Ἑλλάδος, ἀνδρῶν ἑτεροδόξων συναφθέντων πρὸς Ἑλληνίδας ὀρθοδόξους, καὶ οἰκειοθελῶς τὸ τῶν ὀρθοδόξων βάπτισμα (ὅπερ καὶ αὐτοὶ οἱ Δυτικοὶ ἀποδέχονται) λαβεῖν ἐξαιτησαμένων. Καὶ εὑρέθησαν μέν τινες τῶν κατὰ τόπους Ἐπισκόπων ἀνασχόμενοι τὴν παράβασιν τῶν ἐσχάτων τῆς συγγενείας βαθμῶν (οἷον τοῦ ζ, τῆς ἐξ αἵματος, καὶ τοῦ ς, ἐξ ἀγχιστείας), εἴ ποτε καὶ αὕτη συνέβαινε κατὰ καιρούς (α). Ἀλλ' αἱ τοιαῦται σπάνιαι κατὰ χώρας καὶ κατ' ἀνάγκην οἰκονομίαι, καὶ μάλιστα αἱ περὶ τὰς ἑτεροζυγίας, οὐδόλως παρεσάλευον τοὺς γεγραμμένους κανονικοὺς ὅρους, αὐταὶ δὲ μᾶλλον ὑπὸ τούτων κατεδικάζοντο καὶ συνετρίβοντο, «ὡς χύτρα (κατὰ τὸν Σολομῶντα) προσχρούουσα λέβητι». Οὐδὲ γὰρ ἐξέδωκεν ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία οὐδαμοῦ οὐδέποτε μέχρι σήμερον ἐκπεφασμένην καὶ ῥητὴν διαταγὴν ἀντιφάσκουσαν διαῤῥήδην πρὸς τοὺς ἀνέκαθεν παραδεδεγμένους Συνοδικοὺς θεσμούς, οὐδ' ἐθεσμοθέτησεν ἐγγράφως οὐδεμίαν ὑπὸ τῶν θείων Πατέρων ἀπηγορευμένην παρανομίαν οὔτε περὶ τὰς ἑτεροζυγίας, οὔτε περὶ τοὺς ἀκριβῶς ὡρισμένους συγγενικοὺς τῶν συνοικεσίων βαθμούς (β). Ἀλλ' ἡ ἱερὰ

(α) Τὸν ζ, βαθμὸν τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας οἱ μέν τινες ἐξέλαβον ἐκκλειστικῶς ἀριθμούμενον ὡς ἀρχὴν τῶν ἀκωλύτων (διότι νόμος βασιλικὸς ἀριθμῶν τοὺς κεκωλυμένους, ἵσταται μέχρι τοῦ ς, καὶ εὐθὺς μεταβαίνει εἰς τὸν η, περὶ δὲ τοῦ ζ, σιωπᾷ)· ἀλλὰ καὶ τόμοι Συνοδικοὶ καὶ νόμοι Βασιλικοὶ συνηριθμησαν καὶ τὸν ζ, ἐγκλειστικῶς μετὰ τῶν κεκωλυμένων (βλ. Jus Graecorom. pag. 206, 312, 416, 467 καὶ Φωτ. Νομοκάν. τιτλ. ιγ, κεφ. 6 καὶ Σχόλ. Βαλσαμ.)· κεκώλυται δὲ καὶ ὁ ἐξ ἀγχιστείας ἔκτος (βλ. Πηδάλιον σελ. 446).

(β) Εἰπόν τινες ὅτι καὶ ἡ ἐν Ῥωσσίᾳ Σύνοδος ἐκανόνισε τὰς ἑτεροζυγίας (βλ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κεῖται καὶ ἐκεῖ πρᾶγμα μοναστηριακόν, καὶ ἀπήνθιζον ἐκλέγοντες τὰ τιμιώτερα, ὁ δὲ Ἔπαρχος κατέγραφεν (εἴ τι δ' ἄθλιον ῥάκος, κατελιμπάνετο εἰς σκέπην τῶν ῥακενδυτῶν)· συνήγοντο δὲ καὶ ταῦτα τὰ ἐκ τῶν κελλίων συνδεσμούμενα εἰς ἄλλα φορτία· οἱ δὲ μοναχοὶ μακρόθεν ἀφεστηκότες, οἱ μὲν παρὰ τὰς θύρας τοῦ σεσυλημένου ναοῦ, ὁ δέ τις ἀλλαχοῦ τοῦ μοναστηρίου, ἐθρήνουν, ἐκόπτοντο, ἐθεοκλύτουν, εἰς μάτην ὀλοφυρόμενοι καὶ βοῶντες. Τὰ φορτία πάντα ἐπεσάττοντο μετὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων εἰς τὰ ὑποζύγια τοῦ μοναστηρίου, καὶ οἱ ὑπηρέται συνεξήλαυνον μετ' αὐτῶν καὶ τοὺς παρακολουθοῦντας μοναχούς, καὶ οὕτως ἐκλείοντο αἱ πύλαι τῆς μονῆς· ὁ δὲ Ἔπαρχος παραλαβὼν τὰς κλεῖς ἀνεχώρει ἔφιππος, ἀσμένως τῆς στυγερᾶς φροντίδος ἀπαλλαγείς· εἰ δὲ ἐπηκολούθουν κλαίοντες καὶ κράζοντες οἱ μοναχοί, διεσκέδαζον αὐτοὺς ἀπωθοῦντες οἱ ὑπηρέται.

§. θ. Οὕτως ὁ Ἔπαρχος τοῦ Ἄργους, καὶ εἴ τινες ἄλλοι ἀλλαχοῦ, ἐξετέλεσε τὴν σύλησιν τῶν ἐν Ἀργολίδι διαλυθέντων μοναστηρίων (α). Καὶ πρῶτον μὲν ἀπεκόμισεν εἰς Ἄργος τὰ φορτία. Κἀκεῖ παρέδωκε ταῦτα τῷ Ἐφόρῳ τῆς Ἀργολίδος, καθ' ὁμοίαν πάλιν εὐλαβῆ καταγραφήν! Ὁ δὲ μετεκόμισεν ἅπαντα εἰς τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἀρχεῖον τοῦ γενικοῦ Ἐφόρου, κἀκεῖ κατετέθησαν, χωρὶς μὲν τὰ τῆς ἱερουργίας σκεύη, χωρὶς δὲ τὰ εἰς χρῆσιν κοινὴν τοῦ μοναστηρίου· διεκρίθησαν δὲ καὶ αἱ εἰκόνες, περιαιρεθεῖσαι πάντα τὰ ἐπ' αὐτῶν ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ κοσμήματα· συναπετέθησαν δὲ καὶ ταῦτα μετὰ τῶν ἀργυρῶν τῆς λειτουργίας σκευῶν καὶ τῶν ἱερῶν ἀμφίων, συσσωρευθέντα εἰς ἕνα τόπον. Αὐτὰς δὲ τὰς ἁγίας εἰκόνας γυμνάς, μετὰ τῶν χαλκωμάτων καὶ τῶν ἄλλων τῶν κοινῶν ἀγγείων, ἐξαγαγόντες ἐξέθεντο εἰς δημοπρασίαν,

---

(α) Κατὰ τόπους ἐγένοντο καὶ τραγικώτερα (καθὼς διηγοῦνται). Εἰς τὴν διάλυσιν τοῦ κατὰ τὴν Σίφνον γυναικείου μοναστηρίου, ἐπειδὴ ἐθορύβουν ὀδυρόμεναι αἱ θρηνοῦσαι μοναχαὶ καὶ προσεκολλῶντο πρὸς τοῖς πατρίοις ἱεροῖς, πάντα πάσχειν προτιμῶσαι μᾶλλον ἢ προέσθαι τὰ ἅγια τοῖς ἀπαιτοῦσι, θυμωθεὶς ὁ Ἔπαρχος τῆς Σίφνου, ἐκέλευε τοῖς ὑπηρέταις τὰς μὲν κανονικὰς μαστίζειν, τὰ δὲ σκεύη τοῦ ναοῦ καὶ τὰς εἰκόνας ἀποσπῶντας τὸ τάχος ἀπορρίπτειν διὰ τῶν θυρίδων ἔξω τῆς μονῆς· κἀκεῖ σφενδονιζόμενα μετὰ τῶν ἐπίπλων τῶν μοναχῶν συνέλεγον ἄλλοι τῶν ὑπηρετῶν εἰς σωρόν, καὶ κατέγραφεν ὁ Ἔπαρχος. Εἰς ἄλλο δὲ μοναστήριον, συναγομένων τῶν ἁγίων εἰκόνων, ἐπειδὴ ἡ τῆς Θεοτόκου πολλὰ καὶ πολύτιμα κοσμήματα περιεῖχεν, ἐποφθαλμήσας ὁ ἔπαρχος, καταβαλὼν εὐθὺς τὴν εἰκόνα καὶ καταπατήσας ὑπὸ τοὺς πόδας ὑπτίαν, ἐξήλωσε δι' ἡλάγρας πανταχόθεν τὰ ἀργυρώματα, εἰς σάκταν συμφορήσας ἰδίαν, ἥτις ὕστερον οὐχ εὑρέθη!

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κράτει κανονικὰς αὐτῶν ἐπισκοπάς, εἰς ἃς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ἐχειροτονήθησαν, ἐγκαταλιπόντες καὶ λειποτακτήσαντες διὰ τὴν περίςασιν· μεταξὺ δὲ τούτων ἦσαν καί τινες ἐπώνυμοι μόνον ἐπισκοπῶν (τιτουλάριοι). Τούτων δὲ τοὺς μὲν πλείστους (ὡς προϊστορήσαμεν) αἱ κατὰ καιροὺς κυβερνήσεις τῆς Ἑλλάδος ἀπεδέξαντο καὶ πρὸς καιρὸν κατέστησαν τοποτηρητὰς τῶν χηρευουσῶν ἐπισκοπῶν (ὁποίους καὶ πρωτοσυγκέλλους διώρισαν καὶ ἱερεῖς)· ἀλλ' ἦσαν ὅμως καί τινες ἐξ αὐτῶν, οἵτινες ἀνέστιοι καὶ πλάνητες ἐπιξενωθέντες, οὐδὲ γοῦν τοποτηρηταὶ γεγόνασιν ὅλως, οἷον ὁ πρώην Παραμυθίας (Ἰωαννίνων Ἐπισκοπῆς) Προκόπιος, καὶ ὁ Βιζύης Ἰωάσαφ., καὶ ὁ Βελλιγραδίου Ἄνθιμος, καὶ ὁ πρώην Σηλυβρίας Μακάριος. Ἀλλ' οὔτε τούτους ἡ τῆς τοποτηρησίας στέρησις ἀπέδειξε μᾶλλον, ἢ ὅσον ἦσαν, ἀκαταλλήλους, καί, ὡς Ἀβυδηνὸν ἐπιφόρημα, παρενθέτους εἰς τὴν Συνέλευσιν, οὔτε τοῖς τοποτηρηταῖς γενομένοις ἡ τοιαύτη πρόσκαιρος εἰς ξένας ἐπισκοπὰς ἐπιστασία παρέσχε δικαίωμα πρὸς συνεδρίασιν βουλευομένην καὶ ψηφίζουσαν περὶ καταστάσεως αὐτοκεφάλου ἐκκλησίας, ἧς αὐτοὶ οὐδέποτε γεγόνασι ποιμένες κανονικοί.

§. ς. Καὶ τοῦτο δὲ σημειώσεως ἄξιον, ὅτι ἐκ τῶν τότε ζώντων κανονικῶν ἐπισκόπων, εἰκοσιτριῶν τῶν πάντων ἀριθμουμένων (ὀκτὼ μὲν ἐν Πελοποννήσῳ, τεσσάρων δὲ κατὰ τὴν ἤπειρον Ἑλλάδα, καὶ ἕνδεκα εἰς τὰς νήσους· βλ. Τμῆμ. Α΄. κεφ. α΄. §. γ—ε), μόνον οἱ 18 (μετὰ τοῦ μακρόθεν γνωμοδοτήσαντος Ἄνδρου) φαίνονται ὑπογεγραμμένοι. Τῶν δὲ λοιπῶν ἓξ (τοῦ Λιτζᾶς καὶ Ἀγράφων, τοῦ Λαγίας, τοῦ Παραναξίας, τοῦ Σκύρου, τοῦ Σκοπέλου, τοῦ Σαντορήνης, ὅστις καὶ μέλος τῆς πρῶτον ἱδρυθείσης Συνόδου κατέστη καὶ ἀπὼν διορισθεὶς, καθὼς ὀψόμεθα), τούτων λέγω, οὔτε τὰς γνώμας βλέπομεν οὔτε τὰς ὑπογραφάς. Ἀλλὰ καὶ ῥητῶς ἐν τῷ προοιμίῳ τῶν ἀνωτέρω πρωτοκόλλων ἀναγινώσκομεν, ὅτι εἰς τὰς τέσσαρας (τὰς πάσας) συνεδριάσεις παρευρέθησαν βαθμηδὸν 36 (18 κανονικοὶ καὶ τοσοῦτοι παρεπίδημοι) ἐκ τῶν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου Ἀρχιερέων, ὅσοι δηλαδὴ ἔφθασαν μέχρι τοῦδε εἰς Ναύπλιον (α)· ὥστε ἐξ ἁπάντων τῶν ἐν τῷ Κράτει 23 κανονι-

(α) Πάντες οἱ ἐν τῷ Κράτει τότε ζῶντες Ἀρχιερεῖς, κανονικοὶ καὶ πρόσφυγες, ὑπῆρχον 52 (ὡς λέγομεν ἐν τῷ τρίτῳ Τμήματι). Ἐκ δὲ τού-

Ἅμα δὲ τοῦ Γραμματέως ἀναγορευθέντος μετὰ μῆνα ἕνα (τῇ 15(27) Μαρτίου), ἡ ὑψηλὴ Ἀντιβασιλεία διὰ διατάγματος κατέστησεν ἐπιτροπὴν συγκειμένην α) ἐκ δύω τῶν προσφύγων Ἐπισκόπων, τοῦ τε Ἐλαίας Παϊσίου, καὶ τοῦ πρώην Ἀρδαμερίων Ἰγνατίου, καὶ β) ἐξ ἑνὸς ἱερομονάχου, Θεοκλήτου τοῦ Φαρμακίδου, καὶ γ) ἐκ τεσσάρων λογίων κοσμικῶν, τοῦ τε Πανούτσου τοῦ Νοταρᾶ (ὀγδοηκονταετοῦς γέροντος, εὐπατρίδου Κορινθίου) καὶ ἑτέρων δύω, Κωνσταντίνου Δ. Σχινᾶ καὶ Σκαρλάτου Δ. Βυζαντίου (ἀμφοτέρων τούτων συμβούλων τῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν), καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Γραμματέως κυρίου Σ. Τρικούπη, προεδρεύοντος τῆς Ἐπιτροπῆς (α). Ὅσα δὲ καὶ ὅπως ἐσκέψατο καὶ ἔκρινε πρὸς διοργανισμὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν αὕτη ἡ Ἑπταμελὴς ἐπιτροπή, αὐτὸ λεγέτω τὸ προκείμενον Πρωτόκολλον τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς.

τῶν, καὶ ἡ ἔκδοσις τῶν κατὰ συνέπειαν ἀποφάσεων. 2) Ἡ ἐπιτήρησις εἰς τὴν θείαν λατρείαν, καὶ συμφώνως μετὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν» (δηλαδὴ τῶν κατὰ τόπους ἐπισκόπων), ὁ περιορισμὸς καὶ ἡ κατάπαυσις τῶν μὴ οὐσιωδῶν ἐκκλησιαστικῶν πανηγύρεων καὶ τῶν τοιούτων ἑορτῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπιδέχονται ἀκύρωσιν. 3) Τὰ ἡγεμονικὰ δίκαια, ὡς πρὸς τὸν διορισμὸν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ὑπουργήματα καὶ ὡς πρὸς τὴν ἄδειαν τῆς χειροτονίας ἱερέων καὶ διακόνων. 4) Ἡ διαίρεσις τῶν ἐπαρχιῶν τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν· καὶ τελευταῖον 5) εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείαν εἶναι ὑποτεταγμέναι ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητός της ὅλαι αἱ ἐκκλησιαστικαὶ Ἀρχαὶ» κτλ. Βλ. τὸ Διάταγμα ἐν Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. Ἀριθμ. ιδ. σελ. 93 τοῦ ἔτ. 1833.

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθμ. ια. σελ. 72.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ δοξάζεται, ἄχραντε· Πατὴρ γὰρ ηὐδόκησε· καὶ Λόγος ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ θεῖον Πνεῦμα ἐν σοὶ ἐπεσκίασε» (Σεπτεμβρ. η. Καν. ᾠδ. ή), καὶ πάλιν «Ἐν σοὶ γὰρ πᾶν τὸ πλήρωμα κατῴκησε τῆς Θεότητος σωματικῶς, εὐδοκίᾳ Πατρὸς ἀϊδίου καὶ συνεργίᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματος» (Μαρτίου κέ) (α). Καὶ ταῦτα μὲν τὰ μεγαλεῖα τῆς Θεοτόκου Μαρίας θεωρούμενα ὡς ἐκ τῆς ὑπερφυοῦς αὐτῆς συλλήψεως καὶ κυοφορίας καὶ γεννήσεως. Εἶχε δὲ καὶ πρὸ τῆς ἀφθόρου συλλήψεως ἡ Παρθένος Μαρία τῶν θείων χαρισμάτων τὸ πλήρωμα, καὶ μετὰ τὸν ἄφθορον αὐτῆς τόκον ὡσαύτως πολὺ τελειότερον· ὅθεν καὶ πρὸ τῆς συλλήψεως κεχαριτωμένην αὐτὴν ὁ ἄγγελος ὀνομάζει, καὶ «εὗρες (φησὶ) χάριν παρὰ τῷ Θεῷ».

Κατὰ δὲ ταῦτα ἡ ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καὶ ἐκ μήτρας ἡγιασμένην τὴν θεόπαιδα δοξάζει. Ἐπειδή, ἂν ὁ προφήτης Ἱερεμίας πρὸ τοῦ ἐξελθεῖν ἐκ μήτρας ἡγιάσθη (Ἱερεμ. έ), καὶ ὁ θεῖος πρόδρομος Ἰωάννης «ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ» (Λουκ. ά. 13), πολλῷ μᾶλλον ἐχαριτώθη καὶ ἡγιάσθη ἡ προεκλελεγμένη ἐκ πασῶν τῶν γενεῶν εἰς κατοικητήριον τοῦ παντάνακτος Θεοῦ, δι' ἧς ἔμελλε πληροῦσθαι ἡ προαιώνιος βουλή! Ὅθεν, ἐπειδὴ καὶ ἐν τοῖς Προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις ἀνδράσιν ἐνοικεῖ ὁ ἐν Τριάδι ὑμνούμενος Θεὸς

(α) Καὶ «τῆς θεότητος ἐνδιαίτημα» (Ὀκτωήχ. ἦχ. δ. Καν. ᾠδ. η), καὶ «Δοχεῖον τῆς ἁγίας Τριάδος, Πατρός, Υἱοῦ καὶ Πνεύματος, τὸ λαμπρὸν καὶ ἀκήρατον» (Θεοφάν. τοῦ Γραπτοῦ Καν. εἰς τὴν Θεοτόκ. ἦχ. πλ. δ. ἐν Νικοδήμ. Θεοτοκαρ. σελ. 196), καὶ «Τριάδος τέμενος, τοῦ λόγου σκήνωμα» (Θεοδώρ. Βασιλ. τοῦ Λασκάρ. Κανὼν εἰς τὴν Θεοτόκ. ἦχ. δ. αὐτόθ. σελ. 109), καὶ, «Τριάδος οἴκημα τῆς ὑπερθέου φαιδρόν· ἐν σοὶ γὰρ κατῴκησεν ὅλης τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος» (Μανουὴλ ὁ Ῥήτωρ Καν. δ. ᾠδῇ ζ'. ἐν Ὑμνῳδῶν Ἀνεκδότ. σελ. 152), καὶ «Ναὸν τῆς τρισσοφαοῦς μιᾶς κυριότητος» (αὐτ. σελ. 154). Καὶ ὁ περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσας ᾀείμνηστος τῶν τῆς Θεοτόκου μεγαλείων ὑμνητὴς Καισάριος ὁ Δαπόντης ἔψαλλεν ἐν τοῖς γραφικοῖς αὐτοῦ στιχουργήμασι

Πατρὸς Θεοῦ μου, Υἱοῦ κριτοῦ μου,
Πνεύματος νοῦ μου, μόνου Θεοῦ μου
Ναὲ καὶ θρόνε, θεῖε καὶ μόνε·
..... Δοξα σοι Κόρη (Καθρέπτ. Γυναικ. Βιβλ. 6. σελ. 243. Λειψ. 1766).

Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Τῶν Συνεδριάσεων τῆς πρὸς διοργανισμὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν διορισθείσης Ἐπιτροπῆς.

Συνεδρίασις Α'.

Ἀπριλίου 17. 1833.

Παρόντων τῶν ἐξ μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας προεδρεύοντος, ἐπροτάθη πρῶτον τὸ περὶ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, καὶ συνεζητήθη ἀποχρώντως.

Ἀπεφασισθη δὲ ὁμοψήφως, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, πνευματικῶς μὲν μὴ γνωρίζουσα κανένα ἀρχηγὸν ἢ κεφαλήν της, παρὰ μόνον αὐτὸν τὸν θεμελιωτὴν τῆς Ἐκκλησίας Ἰησοῦν Χριστόν, πολιτικῶς δὲ ἔχουσα καὶ γνωρίζουσα ἀρχηγόν της τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος, εἶναι καὶ μένει ἀνεξάρτητος ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην Ἐκκλησίαν· καθόσον δὲ ἀφορᾷ τὸ δογματικόν, εἶναι καὶ μένει διὰ παντὸς ἑνωμένη μὲ ὅλας τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀνατολικοῦ Δόγματος.

Τὴν ἀνεξαρτησίαν της ταύτην, ἀφ' οὗ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία τὴν ἀνακηρύξῃ ἐπισήμως, θέλει τὴν γνωστοποιήσει ἐγγράφως διὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς ἀδελφάς της Ἐκκλησίας τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος.

Σ. Τρικούπης. Π. Νοταρᾶς. Ὁ Ἀρδαμερίου Ἰγνάτιος. Ὁ Ἐλαίας Παΐσιος. Θ. Φαρμακίδης. Κωνστ. Δ. Σχινᾶς. Σκαρλάτος Δ. Βυζάντιος.

Συνεδρίασις Β'.

Ἀπριλίου 18, 1833.

Παρόντων τῶν ἐξ μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως, προεδρεύοντος τοῦ Κ. Π. Νοταρᾶ, προετέθη εἰς σκέψιν τὸ περὶ συστάσεως Συνόδου διαρκοῦς, καὶ ἐνεκρίθη ὁμοφώνως.

Συνεζητήθη, ἂν πρέπῃ ἡ Σύνοδος αὕτη νὰ συγκροτῆται ἀπὸ ἀρχιε-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἱερὸς ναὸς ἐξηρέθη τῶν Μοναστηρίων, ἔτι δὲ καὶ τὰ 23 Μετόχια τῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἱερῶν σκηνωμάτων ἀποδοθέντα, καὶ δύο ἰδιόκτητα ἀναγνωρισθέντα. Ὥστε τὰ καταλυθέντα ἦσαν 412 (βλ. Τὰ Μοναστηριακὰ σελ. 148)· τοῖς δ' οὖν καταλειφθεῖσι προστεθέντος καὶ ἑνὸς κατὰ τὴν Φθιώτιδα, ἀπαρτίζεται ὅλος ὁ τῶν διατηρουμένων Μοναστηρίων ἀριθμὸς σὺν τοῖς 4 γυναικείοις 152 (βλ. αὐτ. σελ. 161). — Σ. 273. στίχ. 31. ἔπιον (πρόσθες ὑποσημείωσιν) Τὴν βεβήλωσιν τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἐθρηνώδησε καὶ ὁ Παναγ. Σοῦτσος (ἐν τῇ Κιθάρᾳ σελ. 132. Ἀθήνησι, 1835) λέγων

Καὶ εἰς τῆς Μεταλήψεως τὴν ἀργυρᾶν φιάλην
Μεθᾷ ὁ κλέπτης ἔφορος μ' ἀναίδειαν μεγάλην.

Σ. 301. στίχ. 1. Πρόσθες τὴν ἑξῆς σημείωσιν. Τὴν ἀναφορὰν ταύτην τῆς Συνόδου ἀντιπαραβάλλων τις πρὸς τὰ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς αὐτῆς γεγραμμένα τῇ 23 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἀπορήσει δήπου πόθεν ἡ τοσαύτη τῆς Συνοδικῆς γνώμης εὐτραπελία. «Ἀνεγνώσθη, λέγεται, ἀναφορὰ τοῦ Καλλινίκου Καστόρχη ἀπὸ 22 Ἰουνίου (ἀρ. Πρ. 1338), δι' ἧς λέγει ὅτι ἐπληροφορήθη ὅτι ἐστάλη νεωστὶ εἰς Σύραν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως βιβλιάριον κατὰ τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα διασπαρέντων βιβλίων τῆς Μελίτης, καὶ ὅτι ἐκδίδετο ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἄλλο κατὰ τῆς διαλύσεως τῶν Μοναστηρίων τῆς Ἑλλάδος κτλ. Ἐκρίθη νὰ παρακαλεσθῇ ἡ Γραμματεία νὰ ἐξετάσῃ διὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς ἐν Σύρᾳ περὶ τῶν ἀνωτέρω βιβλιαρίων, καὶ ἂν τῷ ὄντι ἔφθασαν τοιαῦτα ἢ φθάσωσιν ἐκεῖ, νὰ ἐμποδισθῇ ἡ διαδοσίς των πρὶν πρότερον ἐξετασθῶσι, μὴ προξενήσωσι σκάνδαλον». Ὁρᾶς; Τῶν μὲν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως κομιζομένων βιβλίων τῶν κατα-
στηλιτευόντων καὶ κατακρινόντων τὴν δυσσέβειαν καὶ τὴν κατάργησιν τῶν μοναστηρίων, ἡ διάδοσις τῶν προύργιαιτάτων κρίνεται ἐμποδισθῆναι, μή τι σκάνδαλον προξενήσωσι, τὰ δὲ Μελιταῖα βιβλιάρια παραλιμπάνονται ἐλεύθερα καὶ ἡ τῶν μοναστηρίων ἱεροσυλία θεωρεῖται καλῶς ἔχουσα κατὰ τὸν συντάξαντα τὰ Πρακτικά! Ἡ δὲ Κυβέρνησις ταύτην μὲν τῆς Συνόδου τὴν παράκλησιν μετὰ σπουδῆς ἐξεπλήρωσεν, ὡς μαρτυρεῖ ἡ τῇ 5 Ἰουλίου ἀπολυθεῖσα ἐγκύκλιος τοῦ Νομάρχου Κυκλάδων Ι. Δ. Λαστίκ πρὸς τοὺς ἐπάρχους περὶ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τῶν παρ' ὁμοδόξων ἀδελφῶν ἐκδιδομένων βιβλίων (βλ. τὴν ἐγκύκλιον ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 145), ὅ,τι δὲ ἀπήντησε πρὸς τὴν Σύνοδον περὶ τῶν ἀλλοδόξων βιβλίων διηγεῖται ἡ ἱστορία (σελ. 306). — Σελ. 312. στίχ. 37. Ὁ νῦν συνήθως γραφόμενος ναὸς τῆς Καπνικαρέας χυδαίως λέγεται Καμκαρέα. Παρὰ δὲ τῷ περιηγητῇ Σπωνίῳ (Voyage etc. T. 2. p. 247) γράφεται Καμουκαρία (Cameucaria), καὶ παρὰ τῷ Φουρμόντῳ (βλ. Boeck Corp. Inscrip. T. 1. p. 446) ἀναγινώσκεται Καμουχαρεία (εἴτε ἐκ τοῦ Καμουχᾶς, εἴτε πιθανώτερον παρὰ τὸ χαμοκαρέα, καρέα χαμηλή· καὶ ἄλλον δὲ ναόν, τὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, κείμενον κατὰ τὰς νοτιοδυτικὰς ὑπωρείας τοῦ Ὑμηττοῦ, παρ' ᾧ πολλαί εἰσι καρύαι, καλοῦσιν οἱ ἐγχώριοι Ἅγιον Ἰωάννην Καρέαν). Τῇ δὲ 1. Μαΐου 1852 διετάχθη τελευταῖον, ἵνα ὁ ναὸς μὴ κατεδαφισθῇ ῥυμοτομούμενος, ἀλλ' ἡ περὶ αὐτὸν μικρὰ πλατεῖα κανονισθεῖσα πλατυνθῇ (βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. 1852. ἀριθμ. 19. σελ. 133). — Σελ. 390. στίχ. 25 μετὰ τὸ «σχῆμα» (πρόσθες) Ὅ,τι ἔπραξεν ἡ Σύνοδος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ὑπ' αὐτῆς τελεσθέντος γάμου (α), εἴπερ καὶ τὸν γάμον οἱ νομοθετοῦντες μυστήριον ἐδέχοντο; Ἄξιον δὲ θεωρῆσαι πόσα καὶ ὁποῖα κερδαίνει ἡ πολιτεία διὰ τῆς εἰς τὴν πολιτικὴν δικαιοδοσίαν ἀπονοσφίσεως τῆς τῶν γαμικῶν διαφορῶν διαδικασίας (περὶ ἧς οὐ μόνον ἀπ' ἀρχῆς πᾶσα ἡ τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησία ἔκρινε καὶ τῶν Δυτικῶν τὸ πλεῖσον δογματίζει (β), ἀλλὰ καὶ τῶν Διαμαρτυρομένων (γ) οἱ ἐπιεικέστεροι γνωμα-

(α) Βλ. Theoph. Procopowitz Christ. Orth. Theolog. T. 3. pag. 751· Lieberman Institut. Theologic. T. V. pag. 368.

(β) Βλ. Concil. Trident. Sess. XXIV. Can. XII. Ἐξελλήνισε δὲ τὰ πρακτικὰ καὶ τοὺς κανόνας τῆς ἐν Τριδέντῳ Συνόδου Ματθαῖος ὁ Δεβαρῆς (ὃν οὐκ οἶδ' ὅπως ὁ Κ. Βρετὸς Καρυοφίλην καλεῖ ἐν Καταλόγ. Μέρ. Α. σελ. 10), καὶ ἐξέδωκεν ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Πέτρος μετ' ἐπιγραφῆς « Κανόνες καὶ δόγματα τῆς ἱερᾶς καὶ ἁγίας Οἰκουμενικῆς ἐν Τριδέντῳ γενομένης Συνόδου ἐκ τῆς Λατίνων φωνῆς εἰς τὴν τῶν Γραικῶν μεταφρασθέντα· ἐν Ῥώμῃ αφπγ». Ὁ δὲ Ματθαῖος οὗτος ἐκ Κερκύρας εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ πρὸς παγίδευσιν μᾶλλον ἢ φωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων καθιδρυμένον φροντιστήριον π α ι δ ό θ ε ν, ὡς φησιν, ἀνατραφείς, παιδείᾳ μὲν οὐδενὸς τῶν καθ' ἑαυτὸν ὑστέρησεν (ὡς μαρτυροῦσιν ὅ τε πολλοῦ λόγου ἄξιος π ί ν α ξ, ὃν εἰς τὰς Εὐσταθίου Παρεκβολὰς εἰς Ὅμηρον ἐξεπόνησε, καὶ τὸ π ε ρ ὶ Μ ο ρ ί ω ν De Graecae Linguae Particulis), ἐνεφορήθη μέντοι, ὡς οὐκ ὤφελε, καὶ αὐτὸς τοῦ ὑπὲρ τῆς Παπικῆς φιλοδοξίας καὶ ἀκορεσίας ἀμέτρου ζήλου, ὡς δείκνυται ἔν τε τῇ προτεταγμένῃ τοῦ βιβλίου προσφωνήσει πρὸς τὸν Πάπαν καὶ ἐν τῇ ἐπισυνημμένῃ (σελ. 139) παραινέσει πρὸς τοὺς ἑκασαχοῦ χριστωνύμους Γραικούς, ἔνθα ἀγωνιᾷ πάντας τοὺς ὁμογενεῖς διδάξαι γονυπετῶς τοὺς παπικοὺς πόδας ἀσπάζεσθαι. Ἐφ' ᾧ τούτου τε τοῦ μεταφράσματος ἑκατοντάδες πολλαὶ καὶ ὧν αὐτὸς μετέφρασε Κατηχήσεων δωδεκακισχίλια ἀντίτυπα εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξεπέμφθησαν (βλ. Rodota Del rito Greco in Italia T. 3. pag. 150).

(γ) Τῇ τῶν Διαμαρτυρομένων Ἐκκλησίᾳ ἀφωσίωται παρὰ τῆς πολιτείας ἡ τοῦ γάμου ἐποπτεία, ἵνα, φασίν, ἐν αὐτῷ διατηρῶνται τὰ θεῖα παραγγέλματα. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἦσαν ἀνατεθειμένα εἰς τοὺς ἐφόρους ἢ πρωτοϊερεῖς (Superintendenten) τὰ τοῦ γάμου, οἵτινες ἔπραττον αὐτὰ μετὰ κοσμικῶν δικαστῶν, καὶ ἔν τισι χώραις ἦσαν ἰδίως περὶ γάμου ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια, ὧν ἡ ἐξουσία ἐπὶ μᾶλλον ἐπεξετάθη μετὰ τὴν τῶν Συνεδρίων (Consistorium) σύστασιν. Ἐξ ὅτου ὅμως ἤρξατο ἡ τοῦ κοσμικοῦ πνεύματος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπικράτησις, ἐπηκολούθησεν ἐν ταῖς πλείσαις χώραις ἡ τῆς τῶν δικαστηρίων τούτων δυνάμεως ἐλάττωσις ἔν τε τοῖς ἄλλοις καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὸν γάμον, καθ' ὅσον ὑπὸ τοῦ Ὀρθολογισμοῦ, τοῦ πᾶν πνευματικώτερον καὶ ὑπερανῳκισμένον τῆς οὐρανίου διδασκαλίας κατὰ γῆς κατασπάσαι σκοπὸν προθεμένου, κατεβιβάζετο καὶ τὸ τοῦ γάμου θεόκραντον ἀξίωμα εἰς τῶν πολιτικῶν συναλλαγμάτων τὸ ἔδαφος, ὅπου τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων ἐπικρατεῖ τὸ δικαίωμα. Παραμένει δ' ὅμως ἐνιαχοῦ καί τις τούτου μοῖρα τοῖς κληρικοῖς. Διὸ πολλοὶ τῶν ὀρθοφρόνων Διαμαρτυρομένων Θεολόγων καταφέρονται κατὰ ταύτης τῆς βλαβερᾶς φιλοκαίνου κενο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐκλογήν, κἄν, τυχόν, ἐκλεχθῶσιν ἐκ νέου τὰ αὐτὰ πρόσωπα). Τελεσθείσης δὲ τῆς ὁρκωμοσίας, ἐγένετο παρευθὺς καὶ ἡ τῆς Συνόδου ἐγκαθίδρυσις ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου μετὰ πολλῆς πομπῆς καὶ παρατάξεως. Ἰδοὺ πῶς αὐτὴν πανηγυρίζει ἡ ἐφημερὶς τῆς Ἀθηνᾶς (α). «Ἡ 27 ἡμέρα τοῦ Ἰουλίου, ἡμέρα ἔνδοξος εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Ἑλλάδος, ... ἡμέρα, ἥτις θέλει ἀποτελεῖ τὴν μεγαλητέραν ἐθνικὴν ἑορτήν· εἰς τὴν ἔνδοξον ταύτην ἡμέραν καθιερώθη δι' ἱεροπραξίας ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ Σ. Μόναρχός μας, συντροφευμένος ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ἀντιβασιλείας, ἀπὸ τοὺς Γραμματεῖς, ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀρχιερεῖς τοῦ Κράτους, ἀπὸ τοὺς εἰς τὴν πόλιν μας πρέσβεις τῶν φιλικῶν Δυνάμεων» — (πλὴν τοῦ πρέσβεως τῆς Ῥωσσίας, ὅστις ἀπῆν ἐκ ταύτης τῆς τελετῆς, ὡς αὐτὸς ὁ Μαύρερος ἱστορεῖ), — «καὶ ἀπ' ὅλας τὰς ἀρχάς, πολιτικὰς καὶ στρατιωτικάς, ἦλθε τὴν δωδεκάτην ὥραν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ὅπου ἐψάλη δοξολογία εἰς τὸν Ὕψιστον, καὶ παράκλησις ὑπὲρ τοῦ Σ. Μονάρχου μας καὶ ἐν τ' αὐτῷ καθιερώθη δι' ἐκκλησιαστικῶν εὐχῶν καὶ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνεξαρτησία τῆς Ἐκκλησίας μας (β). Ἀκολούθως δὲ ἐξεφωνήθη καὶ λόγος περὶ τοῦ προκειμένου ἀπὸ τὸν σεβάσμιον ἱεροκήρυκα κύριον Ἰωάσαφ Βυζάντιον· καὶ οὕτως ἐτελείωσεν ἡ ἱερὰ αὕτη τελετή. Τὴν ἔνδοξον ταύτην τελετὴν ἐχαιρέτησαν οἱ πυροβολισμοὶ τῶν διαφόρων τῆς Ναυπλίας φρουρίων, καὶ αἱ τοῦ λαοῦ ἀνευφημίαι πρὸς τὸν Βασιλέα μας, μὲ τὰς ὁποίας καὶ τὸν ἐσυντρόφευσαν ἕως εἰς τὸ Παλάτιον» κτλ.

§. ια. Μετὰ ταῦτα ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἡ ἱερὰ Σύνοδος, οἴκημα μισθωσαμένη ἴδιον καὶ εὐπρεπές. Θάλαμος εὐρύχωρος, τὸ Συνοδικόν· καὶ τράπεζα ἐν μέσῳ ὠοειδής, ἐφ' ᾗ καὶ καλαμάριον πρὸς ὑπογραφάς· γύρωθεν δέ, θρανία, καὶ τὸ τοῦ Προέδρου ὑψηλότερον προκαθημένου· τούτου δὲ δεξιόθεν μὲν συνεδριάζουσιν οἱ Δ, Ἀρχιερεῖς· ἀριστερόθεν δὲ ὁ Ἐπίτροπος τῆς Ἐπικρατείας καὶ ὁ Α, τῆς Συνόδου Γραμματεύς. Ἐκόσμουν δὲ τὸν θάλαμον καὶ εἰκόνες ἄνωθεν μὲν τοῦ

(α) Ἀριθμ. **134.** σελ. **537.** πρβλ. καὶ Ἐφημ. Χρόνου ἀριθμ. **27.** σελ. **109.**

(β) Τοιούτων εὐχῶν ὁ Χρόνος οὐδόλως μνημονεύει· οὐδ' ἔχομεν ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ εὐχὰς διατεταγμένας ἰδίως εἰς καθιέρωσιν ἐκκλησιαστικῆς ἀνεξαρτησίας. Εἰς ταύτην πρῶτον τὴν Σύναξιν ἐμνημονεύθη καὶ ἡ Σύνοδος ὑπὸ τοῦ διακόνου ἐκφωνήσαντος «Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου».

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καταδικαστικὴ συνοδικὴ ἀπόφασις κατὰ τοῦ ἐξ Ἄνδρου διδασκάλου Θεοφίλου Καΐρου.

Ἔμελλεν ἄρα ν' ἀναφανῇ ἐπ' ἐσχάτων τούτων τῶν ἡμερῶν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν κοινωνίας ἀνὴρ πλάνης πεπληρωμένος, ὁ ἐκ τῆς νήσου Ἄνδρου καταγόμενος ἱερομόναχος καὶ διδάσκαλος Θεόφιλος Καΐρης, σκοπὸν ἀντίθεον καὶ ἀντίχριστον ἔχων τὴν τῆς ἁγίας καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως ἀνατροπήν, καὶ τὴν παντελῆ τοῦ Χριστιανισμοῦ καταστροφήν, καὶ τελείαν αὐτοῦ ἐξάλειψιν, κεκρυμμένος ὑπάρχων μέχρι τοῦδε ὑπὸ τὸ κάλυμμα τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης, ὡς ἄλλος βαρὺς καὶ λοιμώδης λύκος ὑπὸ τὴν δορὰν τοῦ ἀθῴου καὶ ἀκάκου προβάτου.

Οὗτος τοίνυν σπεύδων ἵνα βάλῃ εἰς ἐνέργειαν τὸν καταστρεπτικὸν σκοπὸν τῆς πλάνης καὶ ἀσεβείας αὐτοῦ, ἐσύστησεν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ Ἄνδρῳ πρὸ τριῶν σχεδὸν ἤδη ἐτῶν ἰδιαίτερον σχολεῖον, φέρον τὸ ὄνομα Ὀρφανοτροφεῖον, καὶ ἐν αὐτῷ ἔστησε τὰς φαρμακερὰς παγίδας τῆς διδασκαλίας του, διδάσκων καινήν τινα θρησκείαν, Θεοσεβισμὸν παρ' αὐτοῦ καλουμένην, τῷ δὲ πράγματι οὖσαν ἀσέβειαν καὶ ἀθεΐαν· διότι ἀρνεῖται τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, ἀρνούμενος καὶ βλασφημῶν καὶ κατὰ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ κατὰ τῆς πανάγνου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας· ἀποβάλλων δὲ καὶ ἀποδοκιμάζων τὰς θείας Γραφάς, καὶ πάντα τὰ τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας θεῖα μυστήρια, καὶ τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ τὰς ἱερὰς τελετάς, καὶ πάντα ἐν γένει τὰ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πί-

---

τὴν Σύνοδον τῇ 26 Ὀκτωβρ. (ἀρ. 29130), λαβὼν τὸ προμνημονευθὲν (σελ. 419) γράμμα αὐτῆς· «Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ Γραμματεία κρίνει ἐπάναγκες νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Σεβ. Πρόεδρον καὶ τὰ Σεβ. Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐὰν ἐπιθυμοῦν νὰ μακροθυμήσουν διά τινα καιρὸν ὑπὲρ τοῦ καταδικασθέντος καὶ ν' ἀναβληθῇ ἐν τοσούτῳ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ῥηθείσης ἀποφάσεως· ἴσως ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ μετανοήσας ὁ Κ. Καΐρης ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν, ἀφ' ἧς ἀπεπλανήθη, καὶ διὰ του μέσου τούτου σωθῇ ἐκ θανάτου ψυχή, κατὰ τὸν θεῖον Ἰάκωβον». Ἡ δὲ Σύνοδος ἐμακροθύμησε μὲν πάλιν, «Ἀλλ' ἀπαιτεῖται, ἔγραφε (τῇ 28 Ὀκτωβρίου Ἀρ. 8144—8145), ἀπαραιτήτως ἡ ἐκ τῆς κοινωνίας ἀπομάκρυνσις καὶ διατήρησις αὐτοῦ εἰς ἕν τῶν Μοναστηρίων, ὡς κοινοῦ λυμεῶνος καὶ ψυχοφθόρου ὑπάρχοντος, ἐξητεῖτο δ' ἔτι καὶ τὴν ἄδειαν εἰς τὸ συμβουλεῦσαι δι' ἐγκυκλίων τῷ χριστεπωνύμῳ πληρώματι τὴν ἀπὸ τῆς Καϊρείου λύμης προφύλαξιν καὶ ἀποφυγήν· ἃ δὴ καὶ ἐγένοντο, ὡς ἱστόρηται ἀκολούθως. Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἄρθρον 58. Ὁ Χαρτοφύλαξ, ὡς γενικὸς τῆς Ἐπισκοπῆς ἀρχειοφύλαξ, ἔχει τὴν ἐπιστασίαν τῆς διατηρήσεως τῶν κωδήκων, Πρωτοκόλλων, Πινάκων καὶ λοιπῶν τῆς Ἐπισκοπῆς ἐπισήμων ἐγγράφων, καὶ ἐκδίδει ἀντίγραφα τούτων ἐπικυρωμένα πρὸς τοὺς βουλομένους ἐπὶ ῥητῇ πληρωμῇ.

Ἄρθρον 59. Ὁ Ὑπομνηματογράφος εἶναι ἐκ τῶν διακόνων, καὶ καθὸ γενικὸς Γραμματεὺς τῆς ἐπισκοπῆς καὶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ Συνεδρίου ἰδιαιτέρως, προσυπογράφεται εἰς ὅλας τὰς παρὰ τοῦ Συνεδρίου τούτου ἐκδιδομένας πράξεις, συντάττει τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων, καὶ φυλάττει πρωτόκολλον καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Γραφείου.

Ἄρθρον 60. Συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον 26 ἀπαγορεύεται εἰς τὸν Κλῆρον ἑκάστης τάξεως ἡ πρὸς πᾶσαν ξένην Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἄμεσος σχέσις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

Περὶ τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Συνεδρίου.

Ἄρθρον 61. Τὸ ἐπισκοπικὸν Συνέδριον σύγκειται κατ' ἐκλογὴν τοῦ Ἐπισκόπου ἀπὸ τρεῖς ἢ πέντε τῶν ἀξιωματικῶν τῆς ἐπισκοπῆς, προεδρεύεται ἀπὸ τὸν πρωτοπρεσβύτερον ἢ τὸν γεροντότερον τῶν ἄλλων, καὶ παρεδρεύει πάντοτε εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἐπισκοπῆς.

Ἄρθρον 62. Τὸ Συνέδριον τοῦτο θεωρεῖ πρωτοκλήτως τὰς ἐκτὸς τῆς ἁρμοδιότητος τῶν εἰς ἑκάστην κοινότητα διωρισμένων Ἐκκλησιαστικῶν εἰρηνοδικῶν διαφορὰς καὶ ὑποθέσεις, ἐξετάζει τοὺς παρὰ τῶν ἐνοριτῶν προβαλλομένους πρὸς χειροτονίαν εἰς τὸν Ἐπίσκοπον πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, γνωμοδοτεῖ, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Ἐπισκόπου, περὶ διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν ἀναφερομένων, καὶ προβάλλει εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ ἐπισκόπου ὅσα κρίνει συντείνοντα πρὸς βελτίωσιν τοῦ Κλήρου τῆς Ἐπισκοπῆς.

Ἄρθρον 63. Εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἐπισκοπικοῦ Συνεδρίου, ὡς πρωτοκλήτου Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου, ὑπάγονται κυρίως οἱ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι τῶν διαφόρων τῆς ἐπισκοπῆς ἐνοριῶν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ Ἐκκλησιαστικά.

Ἄρθρον 64. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἐπισκοπικοῦ Συνεδρίου ἐκκαλοῦνται εἰς τὸν Ἐπίσκοπον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀξιωματικούς, ὡς εἰς ἔκκλητον Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον, κατὰ τὸ ἄρθρον 45.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πους τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησιῶν πρὸς διατήρησιν τῶν ἁγιωτάτων θεσμῶν καὶ τὴν ἀπ' αὐτῶν ἐξηρτημένην σωτηρίαν τοῦ περιεστατωμένου λαοῦ. Ἀλλ' ὅμως οὐδ' ἐκ τῆς τοιαύτης περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν κακοδεμονίας τῆς δευτέρας Συνελεύσεως οὐδὲν πλέον ἐπράχθη, διά τε τὰ καθ' ἡμέραν ἐπιβρίθοντα δεινὰ τοῦ πολέμου, καὶ τὰς ποικίλας ἀνάγκας, καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν ἀναφυομένας διενέξεις καὶ διχοστασίας τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν. Ἔμενον λοιπὸν τὰ ἐκκλησιαστικά, καθὼς εἶχον, ἠμελημένα καὶ παρασυρόμενα, ὡς ἂν πλοῖον ἀνερμάτιστον, πρὸς τὰς θελώδεις πολιτικὰς περιπετείας. Εἰς τὴν αὐτὴν Συνέλευσιν (τῇ ιγ'. Ἀπριλίου) « ἀνεγνώσθη καὶ ἀναφορὰ περὶ ἀνεξιθρησκείας, καὶ λόγος ἐγένετο περὶ τῶν Δυτικῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ περὶ τῶν Ἑλλήνων, ὅσοι ξένας ἔχοντες ὑπερασπίσεις εἰσέρχονται εἰς ὑπουργήματα τῆς πατρίδος » (α). Ἔστι δὲ ἡ ἀναφορὰ κατὰ λέξιν ἡ ἑξῆς.

« Ἐκλαμπρότατε Πρόεδρε τῆς Σεβαστῆς

Ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

Δύω τινὰ, εἰς τὰ ὁποῖα κινδυνεύομεν νὰ ὑποπέσωμεν διά τινων ἐν τῷ δευτέρῳ τμήματι τοῦ ὀργανικοῦ νόμου ἄρθρων (β), ὁ κίνδυνος τῶν ἱερῶν ὀρθοδόξων ναῶν καὶ ὁ κίνδυνος τῆς δυνάμεως, μ' ἐκίνησαν, ὡς πατριώτην, νὰ προβάλω διὰ τῆς Ἐκλαμπρότητός Σου πρὸς τὴν Σεβαστὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τὰ ἀκόλουθα.

Α. Τὸ ἄρθρον, διὰ τοῦ ὁποίου ὄχι μόνον ἀνοχὴ γίνεται πάσης ἄλ-

---

(α) Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέν. τῆς Ἑλλάδ. Τόμ. Β. σελ. 76.

(β) Τὰ ἄρθρα ταῦτα τοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ ἐκδοθέντος Ὀ ρ γ α ν ι κ ο ῦ ν ό μ ο υ εἰσὶ τὰ ἑφεξῆς.

Α) « Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἀνεχεται ὅμως ἡ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος πᾶσαν ἄλλην θρησκείαν, καὶ αἱ τελεταὶ καὶ ἱεροπραξίαι ἑκάστης αὐτῶν ἐκτελοῦνται ἀκωλύτως.

Β) Ὅσοι αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς ἐπικρατείας τῆς Ἑλλάδος πιστεύουσιν εἰς Χριστὸν εἰσὶν Ἕλληνες, καὶ ἀπολαμβάνουσιν ἄνευ τινὸς διαφορᾶς ὅλων τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων. Ὁμοίως Ἕλληνες εἰσὶ, καὶ τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων ἀπολαμβάνουσιν, ὅσοι ἔξωθεν ἐλθόντες, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν φωνὴν πάτριον ἔχοντες, καὶ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες, ζητήσωσι, παῤῥησιαζόμενοι εἰς τοπικὴν Ἑλληνικῆς ἐπαρχίας ἀρχήν, νὰ ἐγκαταριθμηθῶσι δι' αὐτῆς εἰς τοὺς πολίτας Ἕλληνας » Νόμ. τῆς Ἐπιδαύρου ἐν Μάμουκα Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέν. τῆς Ἑλλάδ. Τόμ. Β. σελ. 127.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βαρύτιμα, καὶ ὅμως ἢ πωλοῦνται πρὸς μετριωτάτην τιμήν, ἢ διανέμονται δωρεάν. Τοῦτο, ἂν παρὰ τῶν διαδιδόντων ἠμπορῇ νὰ θεωρῆται ὡς φιλανθρωπία, παρὰ τῶν δεχομένων ὅμως δὲν θεωρεῖται ὡς τοιοῦτον, καὶ εἶναι πάντοτε ὕποπτον.

Αἱ Βιβλικαὶ ἑταιρεῖαι δὲν ἠρκέσθησαν εἰς τὴν διὰ τοῦ τύπου διάδοσιν τῶν φρονημάτων τῶν ὑφ' ὧν ἐσυστάθησαν Ἐκκλησιῶν. Ἔπεμψαν καὶ ἀποστόλους πανταχοῦ, κηρύττοντας, διδάσκοντας, κατηχοῦντας καὶ διὰ λόγου· ὠφελούμενοι μάλιστα ἀπὸ τῆς ἐκ τῶν πολεμικῶν περιστάσεων ἐνδείας καὶ ἀπορίας τῶν Ἑλλήνων, ἐσύστησαν εἴς τινα μέρη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας καὶ διατηροῦσιν ἀδραῖς δαπάναις σχολεῖα, τῶν ὁποίων ἐπιστατοῦσι καὶ ἐφορεύουσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀνεξαρτήτως· ἀλλὰ καὶ τῶν σχολείων αὐτῶν καὶ τῆς ἐν αὐτοις διδασκαλίας, καθὼς καὶ τῶν βιβλίων, ὁ σκοπὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἦναι ἄλλος, εἰ μὴ ὅ,τι ἀποβλέπει εἰς διάδοσιν θρησκευτικῆς ἑτεροδοξίας. Ὅλα τ' ἄλλα διδάγματα εἶναι μέσα μόνον εἰς περικάλυψιν τοῦ κυρίου σκοποῦ.

Μὴ ἐλπίζοντες, ὡς φαίνεται, εἰς τὸ νὰ κατορθώσωσι μέγα τι διὰ τῶν βιβλίων καὶ διὰ τῶν λόγων εἰς τοὺς προβεβηκότας τὴν ἡλικίαν διὰ τὸ δύσκολον αὐτῶν εἰς τὴν παραδοχὴν ἑτεροδιδασκαλίας, παρέλαβον εἰς χεῖράς των οἱ Ἀπόστολοι τῶν Βιβλικῶν ἑταιρειῶν τὴν νεολαίαν, ὡς δεκτικωτέραν κατηχήσεως καὶ προσηλυτισμοῦ διὰ τὸ ἔτι ἀστήρικτον αὐτῆς εἰς τὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας τῶν Πατέρων.

Ἀλλ' ὡς μέσον ἐπιτηδειότερον εἰς τὴν διάδοσιν τῶν φρονημάτων των ἄλλο δὲν εὗρηκαν οἱ Ἀπόστολοι τῶν Βιβλικῶν ἑταιρειῶν παρ' αὐτὸ τὸ ἅγιον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον· αὐτὸ διδάσκοντες, τόσῳ ἀπατηλότερον, ὅσῳ ἀκινδυνωδέστερον, ἀπατῶσι τοὺς ἁπλουστέρους· ἀλλὰ γνωρίζουν κάλλιστα οἱ Ἀπόστολοι οὗτοι, ὅτι αὐτὸ τὸ Εὐαγγέλιον ἐδίδασκον πάντοτε, καὶ αὐτὸ διδάσκουσι, καὶ κατ' αὐτὸ ἐπίστευον καὶ πιστεύουσιν ὅλαι αἱ αἱρέσεις, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐλάμβανον καὶ λαμβάνουσι τὰς ἀποδείξεις τῆς ὀρθότητος τῶν δογμάτων των, καὶ ἑκάστη ἔλεγε καὶ λέγει, ὅτι διδάσκει ὀρθῶς· ὥστε αὐτὸ τὸ Εὐαγγέλιον, ἅγιον καὶ ἱερὸν καθ' ἑαυτό, λόγος θεοῦ, παρεξηγούμενον καὶ διαστρεφόμενον παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἔγεινε καὶ γίνεται μυρίων κακῶν αἴτιον καὶ μέσον ἀπωλείας. Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν, νὰ διδάσκῃ τὸ Εὐαγγέλιον ἄνθρωπος μιᾶς ἄλλης Ἐκκλησίας εἰς τέκνα ἄλλης, καὶ νὰ μὴ τὸ διδάσκῃ κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν του, ἀλλὰ κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ἀκροατῶν του; Πῶς θέλει ἐξηγεῖ τὰς ῥήσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζει ἡ ἄλλη Ἐκκλη-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἡ Σύνοδος οὐδ' ἄλλος τις τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἀλληλογραφίαν ἢ κἀμμίαν ἄλλην ἄμεσον σχέσιν. Πᾶσα τοιαύτη ἀλληλογραφία γίνεται διὰ της ἀνηκούσης Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

Ἄρθρ. 20. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία, καθ' ὅσον δὲν ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῶν καθηκόντων της, ἔχει δικαίωμα εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας· καὶ ἑπομένως ὅλαι αἱ πολιτικαὶ Ἀρχαὶ ὑποχρεοῦνται, ὁσάκις ἀποδειχθῇ ὅτι προσεβλήθησαν τὰ δίκαιά της, νὰ τὴν προστατεύουν καὶ νὰ τὴν ὑποστηρίζουν κατ' αἴτησίν της.

Ἄρθρ. 21. Ἐπίσης ὅμως καὶ κάθε Ἕλλην, ὅστις νομίζει ἑαυτὸν ἀδικούμενον παρὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, ἀπ' ἐναντίας τῶν ὑπαρχουσῶν διατάξεων, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικαλῆται τὴν Βασιλικὴν ὑπεράσπισιν.

Τοιαῦτα παράπονα κατὰ καταχρήσεων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας ἠμποροῦν νὰ γίνωνται ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἢ πρὸς πᾶσαν ἄλλην διοικητικὴν Ἀρχήν. Θέλουν δὲ ἐξετάζεσθαι παρὰ τῆς ἀνηκούσης Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας, ἥτις δὲν ἀποφασίζει περὶ αὐτῶν, εἰμὴ ἀφ' οὗ ἀκούσῃ τὴν γνώμην τῆς Συνόδου, ἐξαιρουμένων μόνον τῶν περιστάσεων, αἵτινες ἀπαιτοῦν ταχύτητα, καθ' ἃς ἡ εἰρημένη Γραμματεία ἠμπορεῖ, πρὶν ἔτι ἐρωτήσῃ τὴν Σύνοδον, νὰ ἀναβάλῃ τὴν διάταξιν, ἥτις ἔδωκεν αἰτίαν εἰς τὰ παράπονα.

Ἄρθρ. 22. Ἡ Κυβέρνησις ἠμπορεῖ εἰς ἐπισήμους περιστάσεις νὰ διατάξῃ διὰ τῆς Συνόδου δημοσίους δεήσεις καὶ εὐχαριστηρίους ἑορτάς.

Ἡ Βασιλικὴ ἐξουσία ἔχει ἐκτὸς τούτου τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλῇ, ὑπὸ τὴν προστασίαν της, γενικὰς Συνόδους τοῦ Κράτους, νὰ διευθετῇ τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖα· π. χ. νὰ διορίζῃ πρόεδρον καὶ Γραμματεῖς, χωρὶς ὅμως νὰ παρεισδύηται παντάπασιν εἰς τὰ περὶ δογμάτων.

Ἄρθρ. 23. Ὁ Πρόεδρος, ὁ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος, οἱ Σύμβουλοι τῆς Συνόδου, καθὼς καὶ οἱ συμπληρωτικοὶ Σύμβουλοι, ἔχουν τὸν βαθμὸν τῶν Συμβούλων τῆς Ἐπικρατείας, οἱ δὲ Πάρεδροι καὶ οἱ Γραμματεῖς τὸν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβούλου. Ἀλλ' ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Ἐπίτροπος τοῦ Βασιλέως, κατὰ τὴν εἰς ὅλας τὰς ἐπιτροπὰς φυλαττομένην τάξιν, προηγοῦνται τῶν Συμβούλων.

Ἄρθρ. 24. Εἰς ἐκκλησιαστικὰς τελετὰς μνημονεύουν οἱ Ἀρχιερεῖς πρῶτον μὲν τὸν Βασιλέα, δεύτερον δὲ τὴν ἱερὰν Σύνοδον, λέγοντες « Μνήσθητι, Κύριε, τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, ἣν χάρισαι » κτλ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὸ ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος νὰ ἀνεγείρῃ καὶ τὴν Ἑλλάδα εἰς Βασίλειον Κράτος αὐτόνομόν τε καὶ ἀνεξάρτητον, ἔδει πάντως καὶ τὴν ταύτης ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς τοιαύτης ἐπαπολαύειν ἀνεξαρτησίας, ἧς καὶ πάντων τῶν ἄλλων αὐτονόμων καὶ ἀνεξαρτήτων Βασιλείων αἱ Ἐκκλησίαι ἀπολαύουσι. Καὶ ἐθεωρήθη μὲν παρὰ τοῦ ἔθνους αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1821 ἔτους (α), ὑπαγορευθέντος τούτου ἐκ τῆς ἀνάγκης τῶν τότε πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδος περιστάσεων καὶ μεταβολῶν· ἀλλ' ἐν τοιούτοις καιροῖς ἦν ἀδύνατος ἡ σύστασις Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, κυβερνώσης τὰ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ ἐπαγρυπνούσης εἰς τὴν τήρησιν τῶν τῆς πίστεως δογμάτων. Ἅμα δὲ ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἀναβᾶσα εἰς τὸν Θεόθεν προωρισμένον αὐτῇ θρόνον τῆς Ἑλλάδος, ἐπιχειρήσασα τὴν τοῦ Βασιλείου διοργάνωσίν τε καὶ διακόσμησιν διὰ σοφῶν θεσμοθεσιῶν, ἐπέστησεν εὐθὺς τὴν ὑψηλὴν αὐτῆς προσοχὴν εἰς τὴν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατάστασιν, νομίσασα τὴν περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῆς μέριμναν καθῆκον τῆς Βασιλείας Του οὐχ ἧττον σπουδαῖον καὶ ἐμβριθὲς ἢ τὴν τῶν ἄλλων πραγμάτων τοῦ Βασιλείου διαῤῥύθμισιν. Ἀλλ' εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ὡς πνευματικὸν καὶ Ἐκκλησιαστικόν, πρὶν ἡ ἐπιβάλῃ χεῖρα, ἠὐδόκησε νὰ ἀκούσῃ καὶ αὖθις τὴν περὶ τούτου γνώμην τοῦ ἐν τῷ Βασιλείῳ ἱεροῦ Κλήρου (β), καίτοι γινώσκουσα καλῶς, ὅτι καὶ τὰ πρότερον παρὰ τῶν ἐθνικῶν Συνελεύσεων ψηφισθέντα τῇ γνώμῃ καὶ τῇ συναινέσει τοῦ ἱεροῦ Κλήρου ἐψηφίσθησαν (γ). Καὶ δὴ συγκα-

(α) Μνημονικὸν τοῦτο φαίνεται λάθος τοῦ τὸ γράμμα συντάξαντος, ἢ καὶ ἀφελῶς καὶ ἀπεριέργως ἐκφρασθέντος περὶ τοῦ θρυλληθέντος τούτου φαντάσματος (ὡς ἔγραψε σφαλεῖσα καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Σύνοδος ἐν τῇ ἑπομένῃ αὐτῆς Πράξει). Ὅτι γὰρ τὸ εὐσεβέστατον ἔθνος τῶν Ἑλλήνων οὐδέποτ' ἀνεκήρυξε τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησίαν αὐτοκέφαλον μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῆς Ἀντιβασιλείας, ἀποδέδεικται λαμπρῶς ἐν τοῖς προηγουμένοις τῆς παρούσης ἱστορίας (Τμ. Α. Κεφ. ς'. §. ις').

(β) Ὀρθῶς ὁμολογεῖ τὸ ἔργον ὅλως Πνευματικὸν καὶ Ἐκκλησιαστικόν· καὶ ὅμως ἐπέβαλε χεῖρα ἡ πολιτικὴ ἐξουσία μήτε πρῶτον, μήτε αὖθις ἀκούσασα τὴν ψῆφον, καὶ μάλιστα ὧν ὤφειλεν ἐκκλησιαστικῶν (τῶν περὶ τὸν Πατριάρχην), ἐξ ὧν ἐξήρτητο καὶ τὸ παρὰ τῆς ἐξουσίας εὐλόγως ποθούμενον. Ποίων δὲ Κληρικῶν ἤκουσε γνώμην (ἣν αὐτὴ πάλιν ὑπέβαλεν ἡ ἐξουσία), εἴδομεν (Τμ. Β. Κεφ. Α'. §. γ'.).

(γ) Οὐδὲ τοῦτο συνᾴδει τῇ ἀληθείᾳ. Ὅσα ἐψηφίσθησαν ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν Συνελεύσεων συναινοῦντος καὶ τοῦ Κλήρου, βλέπε ἐν τοῖς προηγουμένοις (Τμ. Α. Κεφ. Β'.. §. α. ια. Γ. §. α—γ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κατηγόρους καὶ διώκτας δριμυτάτους αὐτοὺς ἐκείνους, τοὺς πρώην ἀπολογητὰς αὐτῆς καὶ συνίστορας καὶ προστάτας, πεσόντας ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτῶν, καὶ κηρύττοντας καὶ ἀκουσίως τὴν ἀλήθειαν εἰς δόξαν τῆς εὐσεβείας καὶ παραμυθίαν τῆς ἐν Ἑλλάδι πολυπαθοῦς Ἐκκλησίας (α)!

(α) Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1841 ἔτους ἐγένετο καὶ ἄλλο τι τῆς ἐκ τῶν ἀλλοδόξων προσηλυτιστῶν ἐπηρείας τῶν ἀκαταρτίστων ψυχῶν μοχθηρὸν γέννημα. Τῶν γὰρ ἐν Πύργῳ τῆς Πελοποννήσου ἰσχυόντων τις, ζηλωτὴς τῶν τὴν Ἑλλάδα περιαγόντων Ἱεραποστόλων (βλ. Ἰωνᾶ Κίνγ Διάφορα σελ. 582), ἐκέλευσέ τινα ἱερέα μὴ ἀναγινώσκειν τὸν Ἀπόστολον καὶ τὸ Εὐαγγέλιον ἐν ταῖς ἱεραῖς Ἀκολουθίαις ὡς νενόμισται μελῳδικῶς, ἀλλὰ χύμα ἐπὶ τὸ προτεσταντικώτερον. Τοῦτο δὲ κατετάραξε τοὺς χριστιανούς. Καὶ ἡ Σύνοδος εἰδοποιηθεῖσα διέταξε τὴν τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος Ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπήν, ἵνα ἐπιτιμήσῃ αὐστηρῶς παντὶ κληρικῷ κατακολουθήσαντι τῇ καινοτομίᾳ (βλ. Αἰῶνα ἀριθμ. 225, 227 καὶ 232). Πρὸς δὲ τὸν καινοτόμον ἀσυστόλως ἀναγγείλαντα τὸ τόλμημα ἔγραψεν ὁ μακαρίτης Σελλασίας Θεοδώρητος ποιμαντορικὴν ἐπιστολὴν προσήκουσαν, ἣν συντεταγμένην ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Συγγραφέως καταχωρίζομεν ἐφεξῆς·

« Ἔλαβον τὴν ἀπὸ 11 Ἰανουαρίου ἐπιστολήν σας καὶ εἶδον ὅσα, καθὼς λέγετε, ἐγνωμοδοτήσατε περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἀναγινώσκειν τὸν Ἀπόστολον καὶ τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ. Πρὶν σᾶς ἀποκριθῶ περὶ τούτου, σᾶς λέγω, φίλε τέκνον, ἀλήθειαν εἰλικρινῆ καὶ βεβαίαν. Ὅτι ὅλαι αἱ αἱρέσεις ἐγεννήθησαν ἀπὸ τὴν ὑπερηφανίαν, ἥτις παρακινεῖ πολλάκις τὸν ἄνθρωπον νὰ καταφρονῇ ὅ,τι καλῶς δὲν γνωρίζει, καὶ νὰ τολμᾷ νὰ διορθόνῃ ὅτι μὲ τὴν κρίσιν του (ἢ ἀκολουθῶν εἰς ἀκρισίας ἄλλων) τὸ εὑρίσκει στραβόν, καὶ καινοτομεῖ, διὰ νὰ ἐπαινεθῇ. Ὅταν δὲ κυριεύσῃ τὸν νοῦν ἡ ὑπερηφανία, τότε δὲν βλέπει πλέον ποῦ τρέχει. Ἐπιχειρεῖ τὸ πᾶν, καὶ νομίζει ὅτι γίνεται ὁ μέγιστος τῆς ἀνθρωπότητος εὐεργέτης, ἕως οὗ καταντᾷ καὶ αὐτός, σύρει καὶ τοὺς ἄλλους εἰς τῆς κοινοβλαβεστάτης καὶ ψυχολέθρου πλάνης τὸ βάραθρον.

Πρόσεχε, τέκνον, μή πως παρεδέχθης εἰς τὴν χριστιανικήν σου καὶ εὐσεβόφρονα ψυχὴν τοιαύτης οἰήσεως πειρασμόν. Λέγεις ὅτι εἰσήχθησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀηδεῖς τινες καὶ ἀνωφελεῖς εἰσάξεις. Τοιαῦτά τινα εἶπον κατὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὅλοι οἱ πολέμιοι αὐτῆς, καὶ κατησχύνθησαν. Σὺ δέ, τὸ ὀρθόδοξον αὐτῆς τέκνον, πόθεν ἐπληροφορήθης τὰς ἀηδεῖς ταύτας καὶ ἀνωφελεῖς εἰσάξεις; καὶ πῶς τόσον εὐκόλως ὡς τοιαύτας τινὰς ἀποδεχθεῖσαν καταδικάζεις τὴν πνευματικῶς γεννήσασαν καὶ θρεψαμένην σε μητέρα; Πῶς δὲν ἐνθυμήθης ὅτι τόσαι μυριάδες πολὺ σοφώτεροί σου τοσούτους αἰῶνας ἤδη σέβονται καὶ προσκυνοῦσι φιλοστόργως τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ νύμφην, ὡς ἀμώμητον πάσης ὠφελείας καὶ πνευματικῆς εὐφροσύνης πηγήν; Λέγεις «ὅτι μία τῶν εἰσάξεων εἶναι καὶ τὸ νὰ ἀναγινώσκωνται τὰ θεῖα λόγια τζιγαριστά! Οἱ δὲ ἀδελφοὶ (λέγεις) ἀνεγίνωσκον τὰς ἐπιστολάς, καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θαλψιν καὶ ἐξοικονόμησιν αὐτῶν, καθὼς καὶ εἰς διατήρησιν καὶ εὐκοσμίαν τῶν Ἐκκλησιῶν· ὁ δὲ βίος αὐτῶν θέλει κανονισθῆ ἰδιαιτέρως παρὰ τῆς Συνόδου.

ς) Τὰ διατηρούμενα μοναστήρια νὰ ἦναι μακρὰν ἄλλων μοναστηρίων ἀνδρικίων, εἰς ἀποφυγὴν πάσης ἐκ τῆς γειτνιάσεως αὐτῶν ἐνδεχομένης ἀταξίας.

ζ) Εἰς ἕκαστον τῶν διατηρουμένων μοναστηρίων νὰ ὑπάρχωσι δύο ἱερομόναχοι σεβάσμιοι κατὰ πάντα, ἡλικίαν ἔχοντες ἑξήκοντα ἐτῶν καὶ ἀνωτέραν, ὡς ἐφημέριοι καὶ πνευματικοὶ πατέρες· εἰς πάντα ἄλλον τὰ γυναικεῖα μοναστήρια νὰ ἦναι ἀπρόσιτα καὶ ἄβατα.

η) Τὰ διατηρούμενα μοναστήρια νὰ ὑπόκεινται ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐφορείαν καὶ ἐπιστασίαν τῶν τοπικῶν Ἐπισκόπων, καὶ χωρὶς ἀδείας ἐπισκοπικῆς νὰ μὴ κείρηται εἰς τὸ ἑξῆς μοναχή.

θ) Ἐὰν οἱ γονεῖς τῶν ἐκ τῶν μοναστηρίων ἀποβαλλομένων μοναχῶν δὲν θελήσωσι νὰ δεχθῶσιν αὐτὰς εἰς τὰ ἴδια, νὰ ὑποχρεωθῶσιν εἰς τοῦτο παρὰ τῆς Κυβερνήσεως.

Τὴν 31 Ἰανουαρ. 1834 ἐν Ναυπλίῳ. Τὰ Μέλη.

Ὁ Κορινθίας Κύριλλος, πρόεδρος. Ὁ Θήρας Ζαχαρίας. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος. Ὁ Μεσσήνης Ἰωσήφ. Ὁ Κυκλάδων Ἄνθιμος. — Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.

§. γ. Ἐπὶ ταύτῃ τοίνυν τῇ προτάσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐξεδόθη καὶ τὸ ἐφεξῆς ὑψηλὸν Διάταγμα (ὃ καὶ δι' ἐπιστολῆς ἰδίας (τῇ 3 Μαρτίου) ἀπέστειλεν ἡ Γραμματεία εἰς τὴν Σύνοδον, ἵνα πράξῃ καὶ αὐτὴ σύμφωνα τοῖς διατεταγμένοις, καὶ τελειότερα τῶν ὑπ' αὐτῆς γνωμοδοτηθέντων!)

Δ ι ά τ α γ μ α.

« Κατὰ πρότασιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἀκούσαντες καὶ τὴν γνώμην τῆς ἡμετέρας ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἑξῆς.

1) Εἰς τὸ μέλλον θέλουν ὑφίστασθαι τ ρ ί α μ ό ν α γυναικεῖα μοναστήρια· ἓν κατὰ τοὺς νήσους, ἓν κατὰ τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἓν κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. Ὅ λ α τ ὰ λ ο ι π ὰ μ έ χ ρ ι τ ο ύ δ ε ὑ π ά ρ χ ο ν τ α κ α τ α ρ γ ο ῦ ν τ α ι. Ἂν τὰ τρία ταῦτα μοναστήρια δὲν ἀρκοῦσι διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μοναζουσῶν, ἐπιφυλαττόμεθα τὸ δικαίωμα νὰ διατηρήσωμεν καὶ τέταρτον μοναστήριον, ἀλλὰ π ρ ο σ ω ρ ι ν ῶ ς μ ό ν ο ν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νων), οὐδὲν διεσώθη οὐδ' εὕρηται μέχρι σήμερον. Πάντα γὰρ τὰ πρωτότυπα, τὰ καλὰ ταῦτα τῆς ἱστορίας κειμήλια, κατὰ δυστυχίαν ἀπώλοντο, τὰ μὲν ἐν Ἄργει κατὰ τὴν αἰφνίδιον εἰσβολὴν τῆς μυριαρίθμου τῶν Ὀθωμανῶν στρατιᾶς, τοῦ Σατράπου τῆς Δράμας στρατηγοῦντος (τῷ 1822), τὰ δὲ καὶ μετὰ ταῦτα κατὰ τὴν Τρίπολιν ἐπὶ τῇ ἐφόδου τοῦ Ἰβραΐμου (α). Σώζονται δὲ μόνοι οἱ τὰς περιλήψεις τῶν πρακτικῶν ἔχοντες κώδηκες (τὰ πρωτόκολλα), ἐν οἷς καὶ εἷς τοῦ Ὑπουργείου τῶν θρησκευτικῶν.

§. ε. Ἐν τούτῳ τοίνυν τῷ κώδηκι ἐπὶ τῆς πρώτης περιόδου ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς (ὡς εὕρομεν ἔν τισιν ἐκ τούτου φερομένοις ἀντιγράφοις ἀποσπάσμασι). Α) Ἐν ἀριθμῷ 1, μνημονεύεται «ἐπιστολὴ τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς Ἐπικρατείας (Θεοδώρου Νέγρη) ὑπ' ἀριθ. 5 γνωστοποιοῦσα τὸν διορισμὸν τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἀνδρούσης Ἰωσὴφ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μινίστρου τῆς Θρησκείας».—Β) Ἐν ἀριθμῷ 105, σημειοῦται: Ἀναφορὰ πρὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν, προτείνουσα ἀπαγόρευσιν χειροτονιῶν καὶ εἰδοποίησιν καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας δι' ἐγκυκλίου πρὸς τοῦς ἀρχιερεῖς (β). Γ) Ἐν δὲ ἀριθμῷ 116, ἀναφέρεται θέ-

---

(α) Βλ. Ν. Σπηλιάδου Ἀπομνημονεύματα Τόμ. Β. σελ. 23. Ἀθήνησι, 1852.

(β) Ἐπειδὴ τὰ κατὰ τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην ἐγένοντο οὐχὶ ἄνευ σκανδάλων, ἐφείσθω ἡμῖν διὰ βραχέων ἐκθεῖναι ὅσα ἐκ τῶν τῷ 1857 ἐκδοθέντων Ἀρχείων τῆς Ἑλ. Παλιγγενεσίας ἠδυνήθημεν συναθροῖσαι. Ἡ μὲν οὖν μνημονευομένη ἀνωτέρω ἀναφορὰ ἦν τοῦ Μινίστρου τῆς Θρησκείας, γενομένη τῇ 17 Ἰουνίου τοῦ 1822, ὡς φαίνεται ἔν τινι γράμματι τοῦ Ἐκτελεστικοῦ περιέχοντι καὶ περικοπὴν αὐτῆς (Βλ. Ἀρχεῖα κτλ. Τ. Α. σελ. 291). Ἐκ ταύτης δ' ἀφορμηθὲν τὸ Ἐκτελεστικὸν (ἢ μᾶλλον αὐτὸ ταύτην προκαλέσαν, ὡς ὁ λόγος προϊὼν δηλώσει), ἐξέδοτο αὐθημερὸν παρὰ τὰ κεκανονισμένα ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Βουλευτικοῦ διαταγὴν ἐγκρίνουσαν τὴν ἔκδοσιν διαταγῶν ἀπαγορευουσῶν σφοδρῶς «ὅλους τοὺς κατὰ τὴν ἐπικράτειαν Ἀρχιερεῖς τοῦ νὰ χειροτονῶσιν ἱερεῖς καὶ διακόνους ἄχρι δευτέρας διαταγῆς τῆς διοικήσεως» (βλ. ἔ. ἀνωτ.). Καὶ τότε, ὡς ἔοικεν, ἀπελύθη τὸ ἐν τῷ κειμένῳ μνημονευόμενον «Ἐγκύκλιον», ἐξ ὑπερβολῆς δήπου ζήλου τοῦ Μινίστρου ἀποτρέποντος τοὺς Ἀρχιερεῖς «Ὁποιωνδήποτε χειροτονιῶν μέχρι τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ ἔθνους». Ἀλλὰ τὸ Βουλευτικὸν ἀντέστη πρὸς τὴν ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ ἐπιτραπεῖσαν κώλυσιν (βλ. σελ. 43. πρβλ. καὶ σελ. 117)· καὶ ἀπάντησιν σχοινοτενῆ κομισάμενον μὴ σαφηνίζουσαν τὸν λόγον τῆς παρανομίας (σελ. 291), ἀναγκαίαν τὴν τῆς διαταγῆς ἀνατροπὴν κρίνει, καὶ ἀποφαίνεται (σελ. 119) τάδε· «τὸ δικαίωμα τὸ ἀρχιερατικὸν περὶ χειροτονίας ἱερέων καὶ ἱεροδιακόνων οὐδεὶς δύναται ἀφαιρέσαι». Διὸ δὴ τὸ Ἐκτελεστικὸν προφάσεσι δικαιολογοῦν τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ (σελ. 294), προστίθησιν ὅτι «Εὐκόλως δύνανται οἱ Ἀρχιερεῖς νὰ ζητῶσιν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. ΙΕ΄.

Χρυσογέλου παραίτησις καὶ διαδοχὴ Π. Δεληγιάννη. — ΙΖ. Συνόδου περίοδος. — Ν. Κορφιωτάκης Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. —Συνταχτήριος τοῦ Βασιλέως λόγος. — Διάταγμα περὶ καθολικῆς Πανηγύρεως τῆς κανονικῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἱεροῦ Τόμου. — Ἀνδρόνικος Παΐκος Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. — Κοινωνικὰ τῶν Ἐκκλησιῶν γράμματα πρὸς τὴν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. —Τοῦ Ἀντιοχείας. Τῆς διοικούσης τὴν Ἐκκλησίαν πάσης Ῥωσσίας. — Ἀπάντησις τῆς Συνόδου πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Πατριάρχην. — Α. Παΐκου πρὸς τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀντίστασις. — Ἐπάνοδος τοῦ Βασιλέως. — Π. Βάρβογλης Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. —ΙΗ. Συνόδου περίοδος. Βάρβογλη ὑποκριτικὸς ὑπὲρ τῶν τῆς Ἐκκλησίας ζῆλος. —Τοῦ Κυνουρίας Διονυσίου τελείωσις. —Σταῦρος Βλάχος Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. — Τὰ κατὰ τὸν Χριστόφορον Παπουλάκην καὶ ἡ Καλογηρικὴ συνωμοσία. — Ἀντιτόμου ἐμφάνεια. — Ὁ τούτοις καὶ ἄλλοις χείροσι προοδοποιηθεὶς Καταστατικὸς τῆς Συνόδου Νόμος — Ἐπιστασίαι ἐπὶ τούτου. — Ὁ περὶ Ἐπισκοπῶν καὶ ἐπισκόπων Νόμος. —Ἐπιστασίαι ἐπὶ τούτου. —Ἐγκαταστάσεις Ἐπισκόπων. — Α΄. Συνοδικὴ περίοδος. — Χειροτονίαι ἀρχιερέων. —Συμπέρασμα τοῦ Β΄. Τμήματος.

§. α. Μετά τινας ἡμέρας παραιτεῖται μὲν ὁ Χρυσόγελος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν· ἀνατίθεται δὲ τοῦτο (τῇ 23 Ἰουλίου) πρὸς καιρὸν εἰς τὸν ἀρτίως ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐπανελθόντα Πέτρον Δεληγιάννην. Ἐνεστώσης δὲ ἤδη καὶ τῆς νέας Συνοδικῆς περιόδου, ἐκδίδοται αὐθημερὸν τὸ ἑξῆς ὑψηλὸν Διάταγμα.

Ὅθων κτλ.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἡμετέρου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ἀποφασίζομεν καὶ διατάττομεν τὰ ἑξῆς. Μέχρις οὗ ἤθελε νομοθετηθῇ νέον Καταστατικὸν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, συνεπείᾳ τῆς καὶ Κανονικῶς γενομένης ἀναγνωρίσεως τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, εὐδοκοῦμεν νὰ καλέσωμεν τοὺς ἑξῆς σεβα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σίον, καὶ καταθέτοντες εἰς τὸ Κοινὸν Ταμεῖον πολλοστημόριον τῶν συναχθέντων, ἀποταμιεύουσι τὰ λοιπὰ πρὸς ἰδίαν ἀνάπαυσιν, διάγοντες τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς των ἀσυγκρίτως εὐπαθέστερον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀβροδιαίτων. Ἡ περιουσία των ὅμως λογίζεται πάντοτε τοῦ Κοινοῦ, καὶ ἐκεῖ καταντᾷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετὰ τὸν θάνατόν των.

Ἀντίθετον μὲ τοὺς εἰρημένους βίον, βίον δηλαδὴ πλήρη σκληραγωγίας, μὴ ἐπιτρέποντα ἰδιοκτησίαν καὶ ἰδιόρρυθμον δίαιταν, διάγουν οἱ φερώνυμοι

Κοινοβιᾶται. Κοινοβιᾶται, τῶν ὁποίων οἱ πλεῖστοι εὑρίσκονται εἴς τινα τῶν τοῦ Ἄθωνος μοναστηρίων· καὶ μόνον οἱ τοιοῦτοι μοναχοὶ μετὰ τοὺς ἔτι ἀκοινωνητοτέρους ἀναχωρητάς, διέμειναν προσεγγίζοντες εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν, εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ τάγματός των καὶ εἰς τοὺς κανόνας τοῦ νομοθέτου τῶν μοναστικῶν καταστημάτων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἅγιος Τάφος. Σινᾶ Ὄρος.

Μετὰ τὰ Μοναστήρια τοῦ Ὄρους, ὁ ναὸς τοῦ Μοναστηρίου τῆς Ἱερουσαλήμ, ὁ κοινότερον γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἅγιος Τάφος, καὶ τὸ Μοναστήριον τοῦ Ὄρους Σινᾶ εἰς τὴν Ἀραβίαν, εἶναι τὰ περιφημότερα μοναστικὰ καταστήματα τῆς ὑπὸ τὴν Τουρκίαν Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Δὲν εἶναι μέρος σχεδὸν τοῦ Παλαιοῦ Κόσμου, εἰς τὸ ὁποῖον τὰ μοναστήρια ταῦτα δὲν ἔχουν κτήματα καὶ μετόχια, μικρὰ δηλονότι μονήδρια προσκείμενα εἰς αὐτὰ ὡς ἀποικίαι πρὸς μητροπόλεις. Τῶν μετοχίων τούτων εὑρίσκονται οὐκ ὀλίγα εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν ἐπικαρπίαν αὐτῶν ἀντιποιούμενοι οἱ Ἁγιορῖται, Ἁγιοταφῖται, καὶ Σιναΐται μοναχοί, τὰ μὲν νέμονται ἤδη, κατὰ παραχώρησιν γενομένην εἰς αὐτοὺς ἐπὶ Καποδίστρια, τὰ δὲ τοὺς φιλονεικοῦνται δικαίῳ τῷ λόγῳ παρὰ τῶν κοινοτήτων.

Πλῆθος ἄλλων μοναστηρίων εὑρίσκονται εἰς τὰ διάφορα τῆς Τουρκίας μέρη. Τὰ γνωστότερα μεταξὺ τούτων καὶ πλουσιώτερα εἶναι τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὸ τῶν Μετεώρων εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὸ τοῦ ὁσίου Λουκᾶ εἰς τὴν Λεβαδίαν, καὶ ἄλλα. Τῶν μο-

Σταυροπήγια. ναστηρίων τούτων τὰ μὲν λέγονται Σταυροπήγια, ὅσα διατελοῦν ὑπὸ τὸν Πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀμέσως, τὰ δὲ

Ἐνοριακά. ἐνοριακά, ὅσα ὑπόκεινται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ κατὰ τόπον ἐπισκόπου, τὰ ὁποῖα, ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν ἐπισκόπων τὰ θεωροῦν ὡς ἰδιοκτησίαν των καὶ τὰ νέμονται ὡς τοιαῦτα, εὑρίσκονται εἰς τὴν χειροτέραν κατάστασιν· καὶ μερικὰ κατ' ἐξοχὴν τοῦ Αἰγαίου Πελά-

Κτητορικά. γους, τὰ λεγόμενα Κτητορικά, τὰ ὁποῖα ἂν καὶ ὑπέκειντο συν-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τίαν, ἀλλὰ κατ' ἔτος, ὅπως καὶ τὸ Μαυρέρειον ἐθεσμοθέτει· πλὴν ἀλλ' ὅμως τὸ μὲν Κωλέττειον ἔλεγεν ὅτι «ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ ἐκλέξῃ ... μέλη τῆς νέας συνοδικῆς περιόδου καὶ ἐκ τῶν τῆς προλαβούσης, οὐχὶ ὅμως πλείονα τῶν δύο», ἀλλὰ τὸ νέον μετριώτερον δὴ ἀποφαίνεται, ὅτι «δύναται νὰ διατηρήσῃ ἐπὶ πλέον (δηλονότι καὶ ἐπὶ δευτέρας καὶ ἐπὶ τρίτης περιόδου) τινὰς ἐξ αὐτῶν, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ ὑπερβαίνωσι τοὺς δύο»!! Πρόεδρον δὲ κατὰ τὸν Τόμον θεσπίζει τὸν τῆς βασιλευούσης Μητροπολίτην. Ἀλλ' ἐν τῷ Δ'. ἢ ἐν τῷ Θ'. τοῦ Κωλεττείου προσφώνησις παρελκομένη πρὸς τὸ Η'. τοῦ Μαυρερείου οὐκ ἠρκέσθη εἰς τὴν «ἐπὶ τῇ ἀρχιερωσύνῃ διαβεβαίωσιν», ἀλλὰ προσέλαβε καὶ «ἐπίκλησιν μάρτυρος ἐπὶ τῆς διαβεβαιώσεως ταύτης αὐτοῦ τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ». Ἐν δὲ τῷ Γ'. καθίσταται πάλιν ὁ τοῦ Μαυρερείου (ἄρθρ. 6) βασιλικὸς ἐπίτροπος. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐφεξῆς (Ζ-ΙΑ) διάκρισις τῶν καθηκόντων τὰ μὲν ἐκ τοῦ Κωλεττείου (ί—ιζ'), τὰ δ' ἐκ τοῦ Μαυρερείου (ι—ιδ) συνηλείφθη. Ἐν δὲ τοῖς περὶ γάμου (ις—ιζ) ἀποκλίνει τὸ Νομοσχέδιον πρὸς τὸ Κωλέττειον (ιθ καὶ κ) μᾶλλον, μηδ' αὐτὸ ὀνομάζον τὸν γάμον μυστήριον, καὶ κανονίζον τὰ κατ' αὐτὸν μᾶλλον ὡς πολιτικόν συνάλλαγμα· παρεισεφθάρησαν δ' ἐν αὐτοῖς καί τινες φράσεις ἐκ τῶν τοῦ Κυνουρίας προειρημένων (ὄπισθ. σελ. 600, 601). Τὸ δὲ ΚΑ' καὶ ΚΒ' καὶ ΚΖ' κατὰ λέξιν ἀντεγράφησαν ἐκ τοῦ Μαυρερείου (κ', κά καὶ κδ'). Ἐκ τούτου δὲ συμπληροῦνται καὶ τὰ περὶ ἐπιμισθίου τῶν Συνοδικῶν (ἄρθρ. ΚΗ). Καὶ τέλος ἐπισφραγίζεται τὸ Νομοσχέδιον διὰ τοῦ ἀκροτελευτίου Λ' ἄρθρου, δι' οὗ πᾶσα προεκδεδομένη διάταξις ἀντιβαίνουσα εἰς τὸν παρόντα νόμον ἀκυροῦται. Ὅπερ καλὸν καὶ προσήκοντα στέφανον ἐπέθηκαν εἰς τὸ πολυσύνθετον τοῦτο σύρραμα ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Κυνουρίας Σχεδίου, ἵνα μὴ καὶ τῆς τούτου χάριτος παντάπασι φωραθῇ ἀπεστερημένον!

§. ιδ. Ἐν δὲ τούτοις ἡ ἱερὰ Σύνοδος βουλομένη ἵνα καθησυχάσῃ τὰς ἐκ τῶν κατὰ τὴν Καλογηρικὴν μάλιστα συνωμοσίαν καταταραχθείσας συνειδήσεις τοῦ λαοῦ ἐξέδωκε τῇ 26 Μαΐου Ἐγκύκλιον, ἐν ᾗ ἀναιροῦσα τὰς περὶ ἐπιβουλῆς τεκταινομένης κατὰ τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως διαδοθείσας φήμας ὡς ψευδεῖς, μέγα τοῦ κακοῦ τούτου αἴτιον ἀποκαλεῖ «τὸν πρὸ μικροῦ διαδοθέντα σκανδαλώδη τῷ ὄντι καὶ βλάσφημον λίβελλον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας (ἤτοι τὸν τοῦ Φαρμακίδου Ἀντίτομον) καὶ πάντα τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ, θρασέως καὶ κακοβούλως διακηρυττόμενα»· φέρουσα δ' εἰς ἀπόδειξιν τῆς παρὰ τοῦ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μέλλον, περὶ οὗ διετάχθημεν νὰ δώσωμεν γνώμην, κατὰ τὸ συμφερώτερον εἰς δόξαν καὶ τιμὴν τῆς Ἐκκλησίας τῶν πιστῶν αὐτῆς ὑπηκόων. Θέλομεν νομίζει ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς, ἂν ἐξεπληρώσαμεν τὸ μέγα καὶ ἱερὸν τοῦτο χρέος κατὰ τὴν εἰλικρινῆ ἐπιθυμίαν καὶ ἔφεσιν τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος. Πιστεύομεν ὅμως πάντοτε, ὅτι ἐπράξαμεν κατὰ συνείδησιν ὅσα ἐνομίσαμεν ἀναγκαῖα πρὸς βελτίωσιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κλήρου αὐτῆς.

Ἐξ ὧν εἰς τὸ μέλλον ἀφορῶντες γνωμοδοτοῦμεν, εὔλογον κρίνομεν νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ ἀναγκαιότερα, καὶ ὡς τοιαῦτα κρίνομεν τὴν διακήρυξιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀνεξαρτησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν σύστασιν τῆς διαρκοῦς Συνόδου. Τὰ δὲ λοιπὰ νομίζομεν ὠφελιμώτερον διὰ πολλοὺς λόγους νὰ ἔμβωσιν εἰς ἐνέργειαν, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἐνεργηθῶσι τὰ δύο ταῦτα, καὶ διὰ συνδρομῆς τῆς Συνόδου. Πιστεύομεν δέ, ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῆς Γ. Μ. θέλει εὑρεῖ ἐπίσης εὔλογον τὴν πρότασίν μας.

Ἐλπίζομεν δὲ ἐπὶ πᾶσιν, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης, ἀφ' οὗ πληροφορηθῇ μερικώτερον καὶ παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἱκανότητος ἑνὸς ἑκάστου τῶν εἰς τὸν ἐπισυναπτόμενον ὀνομαστικὸν κατάλογον καταγεγραμμένων Ἀρχιερέων, θέλει καταστήσει χρησίμους πρὸς τὴν πνευματικὴν διεύθυνσιν τῶν ὑπὸ τὸ ἔνδοξον αὐτῆς Σκῆπτρον τεταγμένων λαῶν τοὺς σεβασμιωτέρους καὶ ἱκανωτέρους ἐξ αὐτῶν, καὶ ὑποσημειούμεθα μὲ βαθύτατον σέβας.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 7(19) Ἰουνίου 1833.

Τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος ταπεινοί, εὐπειθέστατοι καὶ πιστότατοι ὑπήκοοι· Σ. Τρικούπης πρόεδρος. Π. Νοταρᾶς. Ἀρδαμερίων Ἰγνάτιος. Ἐλαίας Παΐσιος.

Θ. Φαρμακίδης. Κωνστ. Δ. Σχινᾶς. Σκαρλάτος Δ. Βυζάντιος.

§. ς. Ταῦτα συντελέσασα ἡ ἐπταμελὴς ἐπιτροπὴ διελύθη μετ' ἐπαίνων καὶ ἐλπίδων ἀξιοχρέων ἀμοιβῶν (α).

(α) Τὰς εἰς τὸ Σχέδιον καὶ τὴν Ἔκθεσιν διασαφήσεις Βλ. ἐφεξῆς (Τμήμ. Γ. Κεφ. Γ. §. ι-ιε). Ἐξεπόνησε δὲ τὸ Σχέδιον, καὶ ἴσως καὶ τὴν Ἔκθεσιν (ἐν μέρει) Θ. Φαρμακίδης, ὡς αὐτὸς οὗτος γενικώτερον ὁμολογεῖ, μεμψιμοιρῶν πρὸς τὸν κ. Μαύρερον, ὅτι οὐκ ἐμνημόνευσεν αὐτὸν ἐν τῷ περὶ Ἑλλάδος συγγράμματι αὐτοῦ, καίπερ πρῶτον (πρὶν ἢ κατασαθῇ καὶ αὐτὴ ἡ Ἑπταμελὴς ἐπιτροπὴ) γνωμοδοτήσαντα πρὸς τὸν Μαύρερον ἐγγράφως περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας (Βλ. Ἀπολογ. σελ. 18—22).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μός ἐστιν ὁ χριστολάτρης φιλόσοφος ἐξελέγχειν λαμπρῶς τὴν συκοφαντίαν. Ἀπολυτέος οὖν ὁ νέος τῆς Ἑλλάδος Σωκράτης καὶ ἀποδοτέος εἰς τοὺς κόλπους τῆς φίλης πατρίδος, ὑπὲρ ἧς τοσαῦτα ἐκοπίασεν, ἵνα καὶ αὐτὸς τοὺς Ἕλληνας φωτίζῃ καὶ τὰ τῆς ἐσκευωρημένης ῥᾳδιουργίας ἐξελεγχθῶσι». Ταῦτα καὶ τοιαῦτα διεθρύλλουν (α)· καὶ ὁ κ. Φαρμακίδης ἐπεδίδου προθύμως ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀποστολήν. Ἐπείσθη (ἢ μᾶλλον ἴσως ἔδοξε πεισθεῖσα) πρὸς τοὺς λόγους τούτους ἡ Κυβέρνησις, καὶ πέμπει τὸν πρεσβευτὴν (καὶ πλοῖον ἐπιδοῦσα καὶ πλούσια τὰ ἐφόδια), μὴ μέντοι δημοσίᾳ καὶ φανερῶς, λάθρα δὲ καὶ συγκεκρυμμένως, ὡς ἂν ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς περιήγησιν ἐξερχόμενον. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ «θνητῶν ἐπίνοιαι ἐπισφαλεῖς· τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται», κατεθεατρίσθη καὶ τοῦτο τὸ μυστήριον τῆς ἀνομίας, ἀποσφαλὲν τοῦ σκοποῦ. Αὐτός τε γὰρ ὁ Γραμματεὺς ἀποτυχών, ἐπανῆλθε πλήρης χολῆς καὶ βοῆς κατὰ τοῦ Καΐρου. Συνηγανάκτει δὲ καὶ ἡ Σύνοδος (οὐκ ἀμύητος οὖσα τοῦ μυστηρίου), ἀπαιτοῦσα παρὰ τῆς Γραμματείας ἄδειαν, ἵνα τάχιστα διακηρυχθῇ ἀναγνωσθεῖσα ἐπ' ἐκκλησίας ἡ πρότερον ὑπὸ τῆς περὶ τὸν Κυνουρίας Συνόδου συνταχθεῖσα (βλ. σελ. 423) καὶ πρὸς καιρὸν ἀναβληθεῖσα ἐκκλησιαστικὴ καταδίκη τοῦ Καΐρου, ἥτις καὶ δὴ καὶ ἀνεγνώσθη μετέπειτα (ὡς λέγομεν ἐν τοῖς ἑξῆς). Οἱ δ' ἐν Ἀθήναις διατρίβοντες μύσται τῆς ἐξ Ἄνδρου τάχα Πυθαγορικῆς (πρὸς αἰσχύνην καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀρχαίου Πυθαγόρου) Καϊροπλάστου σχολῆς ἐκαυχῶντο σοβαρῶς, ἀγάμενοι τὸν διδάσκαλον διὰ τὸ στερέμνιον τοῦ μισοχρίστου φρονήματος! καὶ περιϊόντες ἔψεγον δημοσίᾳ τὸν πρεσβευτήν, «οἷος ὢν (λέγοντες) αὐτὸς (ὁ κ. Φαρμακίδης), οἷον ἥρωα τῆς ἀληθείας ἐπεχείρησεν ἕλκειν ἀπὸ τῆς ῥινός, ὑποκρίνεσθαι συμβουλεύων!»· οἱ δέ, τέλος, χθὲς καὶ πρῴην διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐκτραγῳδοῦντες τὴν Καΐρειον σκηνήν, ὡς ὠμοτάτην δῆθεν συκοφαντίαν, ἐσιώπησαν φιμωθέντες ὑπ' αἰσχύνης. Οὕτως ὁ κηδόμενος ἔτι τῆς Ἑλλάδος Θεός, **ταπεινῶν τοὺς συκοφάντας καὶ καταισχύνων** τὴν ἀσέβειαν, ἐπήγειρε κατ' αὐτῆς

(α) Οὐ μόνον δ' ἔλεγον, ἀλλὰ καὶ ἔγραφον οἱ τῆς ἀκράτου ἐλευθερίας θερμουργοὶ ἐρασταὶ ταῦτα καὶ τούτων ἔτι χείρω, ὡς καὶ ὁ Γ.' Αθανασίου ἐν ᾧ συνεκάττυσε τῷ **1840** ἐν Ἀθήναις συῤῥάμματι, ὅπερ ἀτεχνῶς πανσπερμίαν ἱερῶν τε καὶ βεβήλων ὂν «Τὰ κατὰ τὸν Καΐρην ἤτοι τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας» ὁ γεννάδας ἐπιγέγραφε (βλ. σελ. **36**). Πρβλ. καὶ Αἰῶν. ἀριθμ. **303**. Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ ὑπ' Ἀριθμ. 10175, 3690 ἔγγραφον τῆς Βασ. ταύτης Γραμματείας, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ σχέδιον Βασ. Διατάγματος, ἀποβλέποντος τὰς ἐπισκοπὰς τοῦ Βασιλείου καὶ τὴν προικοδότησιν αὐτῶν, καὶ ὅσον σπουδαῖον εὗρηκε τὸ ἀντικείμενον, τόσης περισσοτέρας προσοχῆς καὶ σκέψεως ἔκρινεν αὐτὸ ἄξιον. Ὅθεν σκεφθεῖσα ἐπὶ τοῦ προκειμένου μετὰ τῆς προσηκούσης προσοχῆς, εὔλογον ἔκρινε νὰ ἐκθέσῃ πρῶτον τὰς εἰς αὐτὸ παρατηρήσεις της, καὶ ἔπειτα νὰ γνωμοδοτήσῃ, ὅπως νομίζει ἁρμοδιώτερον καὶ ἑνταυτῷ ἀξιοπρεπέστερον καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὴν Ἐπικράτειαν. Κατὰ τὸ ἀπὸ 20 Νοεμβρίου (2 Δεκεμβρίου) τοῦ 1833 ἔτους Βασ. Διάταγμα, αἱ ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ὑπάρχουσαι τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ ἐπισκοπαὶ τοῦ νῦν κατ' εὐδοκίαν θείαν Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος περιωρίσθησαν εἰς δέκα κατὰ τὴν τότε εἰς δέκα νομοὺς πολιτικὴν διαίρεσιν τῆς Ἐπικρατείας, αἱ περισσότεραι τῶν δέκα διετηρήθησαν προσωρινῶς. Ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μ. εἶχε βέβαια τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ προσδιορίσῃ καὶ τὰς ἐπισκοπὰς τῆς Ἐπικρατείας, καὶ νὰ διατηρήσῃ τόσας, ὅσαι ἦσαν ἀναγκαῖαι· ἀλλ' ἡ διαίρεσις αὐτῶν εἰς μονίμους καὶ προσωρινὰς ἦτον ὄχι μόνον ἀνάρμοστον καὶ ὅλως ἀνοίκειον, ἀλλὰ καὶ ἀνήκουστον εἰς τὴν χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, ἀφ' ὅτου αὕτη ὑπάρχει· διότι ἡ προσωρινὴ ἐπισκοπὴ ὑποτίθησι καὶ προσωρινὸν Ἐπίσκοπον· καὶ ὅτι ἡ εἰς μονίμους καὶ προσωρινὰς ἐπισκοπὰς διαίρεσις τῆς Ἐπικρατείας ἦτον ὄχι μόνον ἐναντία τῶν κανόνων καὶ τῶν ἐθίμων τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ διόλου κακή, ἐγνώσθη καὶ ὡμολογήθη ἔκτοτε· καὶ ἂν προσωρινῶς ἐστέρχθη παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπροσμένετο ὅμως κατάλληλος καιρὸς εἰς τὸ νὰ δείξῃ αὕτη τὸ ἄτοπον τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ, πεποιθυῖα ὅτι ἤθελεν εἰσακουσθῆ. Ὅταν τὰ θεμέλια τοῦ οἰκοδομήματος τεθῶσι σαθρά, σαθρὸν γίνεται καὶ τὸ οἰκοδόμημα· καὶ ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ἐν τῷ μεταξὺ ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἀντὶ τοῦ νὰ κατασταθῇ, κατήντησεν εἰς ἀκαταστασίαν μεγίστην. Καὶ τοῦτο δὲν προξενεῖ μόνον λύπην εἰς τὸν Κλῆρον αὐτῆς, ἀλλὰ φέρει καὶ ὄνειδος. Καὶ πόθεν τοῦτο; Ἐκ τοῦ ἐξ ἀρχῆς κακοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῆς. Ἀλλ' ἀπορεῖ ἡ Σύνοδος βλέπουσα καὶ εἰς τὸ σχέδιον τοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου νέου Βασ. Διατάγματος διατηρουμένην τὴν αὐτήν, ἐναντίον τῶν κανόνων καὶ τῶν ἀνέκαθεν ἐθίμων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, διαίρεσιν εἰς δέκα μονίμους καὶ τὰς λοιπὰς προσωρινὰς ἐπισκοπάς. Καὶ ἀπορεῖ πολλῷ περισσότερον βλέπουσα γινόμενον ἐν αὐτῷ λόγον καὶ περὶ διορι-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τομλισών, εἰλικρινῆ καὶ φιλάνθρωπα λέγων· καὶ ὁ πρόεδρος ἀπήντησεν εὐνοϊκῶς καὶ εὐγνωμόνως εἰς τὸ πρόβλημα. Καὶ ἡ Γραμματεία ἐρωτηθεῖσα περὶ τούτου παρὰ τῆς Συνόδου ἐσιώπησεν. Ὁ δὲ Τομλισὼν μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπιδειξόμενος τὰς ἐπιστολάς· καὶ ὁ τότε Πατριάρχης Ἄνθιμος ὁ β'. (μετὰ τὸν κλεινὸν Γρηγόριον τὸν ς'. πατριαρχεύσας) τὸν σοφὸν ἀπεδέξατο φιλοφρόνως ἄνδρα, πρὸς δὲ τὴν ἔκδοσιν τῶν βιβλίων ἐφάνη ἀδιάφορος (α).

(α) Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 209, ἐκ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐφημερ. τῆς Ἀμαλθείας. [Τούτων οὕτω γενομένων, ὕστερον (τῷ 1841) ἔπεμψεν εἰς Συρίαν ἐξουσίᾳ τῆς Βασιλίσσης ὁ Καντορβερίας Ἀρχιεπίσκοπος ἕτερον ἀπόστολον εἰς ἐπισκοπικὸν προκεχειρισμένον βαθμόν, Μιχαὴλ Σολομῶντα Ἀλέξανδρον τριωνυμούμενον, μετὰ τοῦ ἑξῆς συστατικοῦ γράμματος. «Τοῖς πανιερωτάτοις καὶ ἀγαπητοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς, τοῖς Ἐπισκόποις καὶ προεστῶσι τῶν ἐν τῇ Συρίᾳ καὶ ἐν ταῖς ὁμόροις χώραις Ἐκκλησιῶν, ἀρχαίων καὶ ἀποστολικῶν, Γουλιέλμος τῇ θείᾳ προνοίᾳ Ἀρχιεπίσκοπος πάσης τῆς Ἀγγλίας πρωτεύων καὶ Μητροπολίτης, ἐν Κυρίῳ χαίρειν. Πάσῃ σπουδῇ συνίσταμεν τῇ εὐνοίᾳ ὑμῶν, ἀδελφοὶ σεβάσμιοι καὶ ἀγαπητοί, ἄνδρα εὐσεβέστατον, Μιχαὴλ Σολομῶντα Ἀλέξανδρον, ἱερᾶς θεολογίας ἐξηγητήν, ὃν ἡμεῖς ἐξετάσαντες αὐτοῦ τὴν εὐλάβειαν καὶ ἱκανότητα καὶ ἐπιτήδειον κρίνοντες, ἐχειροτονήσαμεν εἰς Ἐπίσκοπον τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἰβερνίᾳ Ἐκκλησίας, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς αὐτῆς ἁγίας ἡμῶν καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐξουσίαν δὲ λαβόντες παρὰ τῆς Σεβαστῆς ἡμῶν Βασιλίσσης ἐπέμψαμεν εἰς Ἱεροσόλυμα, πιστεύσαντες αὐτῷ ἐπιτροπὴν πνευματικὴν ἐπὶ πᾶσι τοῖς τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας κληρικοῖς καὶ λαϊκοῖς, τοῖς ἐκεῖ μετοικοῦσι καὶ ἐν ταῖς ὁμόροις χώραις. Ἵνα δὲ μή τις ἀγνοῇ τίνος ἕνεκα τοῦτον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Ἐπίσκοπον οὕτως ἐπέμψαμεν, γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι, προσετάξαμεν αὐτῷ μηδαμῶς ἐν μηδενὶ πράγματι ἐπιβαίνειν τῇ ἐξουσίᾳ τῇ καθηκούσῃ ὑμῖν τοῖς Ἐπισκόποις καὶ τοῖς ἄλλοις ἐν τῷ ἀρχικῷ τῶν Ἐκκλησιῶν τάγματι, μᾶλλον δὲ παρέχειν ὑμῖν τὴν προσήκουσαν τιμὴν καὶ θεραπείαν, καὶ πρόθυμον εἶναι πάντοτε καὶ παντὶ τρόπῳ σπουδάζειν τὰ εἰς φιλαδελφίαν καὶ συνήθειαν καὶ ὁμόνοιαν φέροντα. Πεπείσμεθα μὲν περὶ τούτου τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν, ὅτι ἐκ θυμοῦ καὶ διὰ συνείδησιν ταῦτα τὰ ἐντεταλμένα ὑφ' ἡμῶν πιστῶς φυλάξει. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς ἀδελφὸν δέχεσθαι αὐτόν, καὶ χρείαν αὐτῷ ἐπίκαιρον παρέχειν.

Πεποίθαμεν, ἀδελφοί, ὅτι ἡ Πανιερότης ὑμῶν τὴν ἐπιστολὴν ταύτην φιλοφρόνως δέξεται, ὡς μαρτυροῦσαν τὴν ἡμετέραν πρὸς ὑμᾶς σέβασιν καὶ φιλαδελφίαν καὶ τὴν ἐν ἡμῖν ἐπιπόθησιν τοῦ ἀνανεοῦσθαι τοὺς τῆς ἀρχαίας ἀγάπης θεσμοὺς πρὸς τὰς παλαιὰς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ἐκκλησίας, ἐκ πολλῶν ἤδη γενεῶν

στῶσα Ἐθνικὴ Συνέλευσις, δὲν μένει ἀμφιβολία, ὅτι θεωροῦσα τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀντικείμενον ὡς πρωτίστην βάσιν τῆς κοινωνίας, θέλει σκεφθῆ μὲ τὴν ἀπαιτουμένην ἐμβρίθειαν τὰ περὶ θεμελιώδους νόμου, σκοπὸν ἔχοντος τὰ Ἐκκλησιαστικά, καὶ χορηγήσει ἐν καιρῷ ἐνδόσιμον ὀργανισμόν, καθ' ὃν θέλει διέπεσθαι τὸ Ἑλληνικὸν ἱερατεῖον».

« Τὰ περὶ τῶν ἱερατικῶν καταστημάτων ἀπαιτεῖ ὄχι ὀλιγώτερον τὴν προσοχὴν τῆς Σ. Συνελεύσεως ».

« Ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν Μοναχῶν, πηγάσας κυρίως ἀπὸ τὸ αὐθαίρετον τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, δὲν ἔπαυσε διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ ἐπὶ τοῦ Ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ. Ὁ καταδυναστευόμενος κατέφυγεν, ὡς εἰς ἄσυλον, εἰς τὰ κελλία καὶ εἰς τὸ κιλίκιον, σεβασθέντα ἐξίσου, καὶ ἀπὸ τὴν δεισιδαιμονίαν τῆς ὁμοθρήσκου ἀρχῆς, καὶ ἀπὸ τὴν Ἀσιατικὴν φαντασιοπληγίαν τῆς ἑτεροθρήσκου ἐξουσίας, τιμῶσαν ἀπολύτως τὸν ἀναχωρητικὸν βίον, ὡς θεωρητικὸν τῶν θείων, ὡς ἀπηλλαγμένον τῶν ἐγκοσμίων περισπασμῶν ».

« Ὁ πληθυσμὸς τῶν μοναζόντων ἐπέφερε τὸν πληθυσμὸν τῶν μοναστηρίων. Ἀλλὰ τὰ ἱερὰ ταῦτα καταγώγια, ἀφ' οὗ κατέστησαν λιμένες σωτήριοι κατ' ἐκείνας τὰς δεινὰς ἐποχάς, εἶναι δυνατὸν νὰ καταστα θῶσιν ἀσυγκρίτως ὠφελιμώτερα, ὅταν τεθῶσιν εἰς στάσιν συντελεστικωτέραν ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ἔθνους ». κτλ. (α).

§. ιδ. Ταύτην πρώτην φορὰν ἠκούσθη δημοσίως ἀπὸ στόματος τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργοῦ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία. Ἐπωνυμία παράδοξος, ἣν οὐδέποτε δι' ὅλου τοῦ ἀγῶνος οἱ Ἕλληνες οὔτε ἐψηφίσαντο, οὔτε ἐπωνόμασαν (ὡς λέγομεν παρακατιόντες ἐν τῷ Γ. πορίσματι). Ἀλλ' ἴσως ἀκυρώτερον ἐκφρασθεὶς ἐνόει καὶ αὐτὸς ὅ,τι λίαν ἀκριβῶς καὶ εὐσεβῶς ἔγραψε πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνστάντιον ὁ ἀοίδιμος Κυβρενήτης « τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ νέου Κράτους », μὴ χωρίζων δηλονότι διὰ τοῦ Ἐθνικοῦ ὀνόματος τὴν ἐν τῷ νέῳ Κράτει τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ ἐξουσίᾳ κειμένης μητρός, ἀλλὰ μίαν μὲν καὶ τὴν αὐτὴν ὁμολογῶν πανταχοῦ τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὡς ἀδιαίρετον ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς ἢ τοπικῆς τῶν κοσμικῶν ἐξουσιῶν διαφορᾶς· ἓν δὲ πάλιν καὶ ἀχώριστον τὸ τῶν Ἑλλήνων ὀρθόδοξον ἔθνος· οὐδ' ὡς μᾶλλον Ἕλληνας νομίζων τοὺς ἐν τῷ

(α) Βλ. Ἐφημ. Ἀθηνᾶς ἀριθμ. 42. σελ. 165. πρβλ. καὶ σελ. 145.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στεως δόγματά τε καὶ διδάγματα, καὶ ἔθιμα, καὶ τὰς παραδόσεις· καὶ εἰσάγων παντόλμως πλάνης ἀντιθέου καὶ βλασφημίας ἁπάσης καὶ δυσσεβείας παντοίας πλήρη παραληρήματα, διανοίας ἐσκοτισμένης σκοτεινότερα ἀποκυήματα, καὶ αὐτόχρημα τοῦ Ἀντιχρίστου ἀντίχριστα γεννήματα, δι' ὧν ἐπραγματεύετο παντελῆ τοῦ χριστιανισμοῦ καταστροφήν.

Τοιούτου παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα τε καὶ προσδοκίαν τοῦ εἰρημένου Θεοφίλου Καΐρου διακηρυχθέντος διὰ τῆς ἁπανταχοῦ διαδοθείσης φήμης, δὲν ἔλλειψεν ἡ Σύνοδος ἀμέσως, ὁρμωμένη ἐκ τῶν ἱερῶν αὐτῆς καθηκόντων καὶ χρεῶν, ἵνα ἐνεργήσῃ ὅ,τι εἰς περίστασιν τοιαύτην ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον, προσκαλέσασα αὐτὸν τὸ πρῶτον ἐγγράφως, καὶ ἐρωτήσασα αὐτὸν περὶ τῶν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, διαφημισθέντων κατ' αὐτοῦ δυσσεβῶν ἀκουσμάτων, καὶ ζητήσασα συγχρόνως παρ' αὐτοῦ καὶ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως. Ἀλλ' ὁ προσκληθεὶς Θεόφιλος ἀπαντήσας ὄχι μόνον δὲν ἀνήρεσε τὰ κατ' αὐτοῦ διαδοθέντα, ἀλλὰ καὶ ἔτι περισσότερον ἐπεκύρωσεν αὐτὰ πλαγίως, ἄλλ' ἀντ' ἄλλων ἀποκριθεὶς εἰς τὰ ἐρωτηθέντα· ἀπέφυγε δὲ καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεώς του, καὶ προσέθηκε ῥητῶς, ὅτι «τὰ θεῖα δόγματα καὶ μυστήρια δι' αὐτὸν τοὐλάχιστον ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουσιν ἀνεξιχνίαστα καὶ ἀκατάληπτα· καὶ ὅτι ἤθελε δώσει μυρίας ζωάς, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνωσι διὰ λόγου καταληπτὰ καὶ ἀποδεκτά». Ἡ δὲ Σύνοδος τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ ἐπιποθοῦσα, καὶ δεύτερον αὐτὸν ἐγγράφως προσεκάλεσε, καθοδηγοῦσα αὐτὸν εἰς τὸ χρέος, τὸ ὁποῖον ἐν περιστάσει τοιαύτῃ ὀφείλεται παρὰ παντὸς χριστιανοῦ ὀρθοδόξου, καὶ μάλιστα παρ' ἱερέως τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου· ἀλλ' αὐτὸς μὲ τὸν αὐτὸν καὶ αὖθις ἀπήντησε τρόπον, προσθέσας, «ὅτι δὲν δύναται νὰ καταπατήσῃ τὴν συνείδησίν του, καὶ ν' ἀπατήσῃ τὴν Σύνοδον».

Τέλος ἡ Σύνοδος οἰκτείρουσα τὸν ἄνθρωπον, καὶ σπεύδουσα νὰ σώσῃ κατὰ τὸ πάτριον αὐτῆς χρέος καὶ αὐτόν, καὶ τὸ κακὸν νὰ προλάβῃ, ἐχρήσατο πρὸς αὐτὸν καὶ τὰς προφορικὰς συμβουλὰς καὶ νουθεσίας, μεταχαλέσασα αὐτὸν ἐνώπιόν της, καὶ προτρέψασα αὐτὸν ἐκκλησιαστικῶς, ἵνα ἐπανέλθῃ ἀπὸ τὴν πλάνην τῆς ἀντιχριστιανικῆς θρησκείας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξέπεσε, καὶ νὰ ἐνστερνισθῇ τὴν χριστιανικὴν πίστιν τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς τέκνον αὐτῆς καὶ ἱερεύς.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μεγαλοπρεπὲς ἡ ὑπόθεσις· ἐν τοσούτῳ χειμῶνι καὶ κλύδωνι συμφορῶν καθορᾷν καὶ πλήθη λαῶν, καὶ στρατούς, καὶ βουλάς, καὶ τὰς ἐθνικὰς συνελεύσεις, καὶ τὸν κλῆρον ἅπαντα τῆς Ἑλλάδος ἀπριξ ἐχομένους τῆς πατρῴας ὀρθοδοξίας, καὶ βαίνοντας, ὡς ἐπ' ἀγκύρας, εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ἁγνοτάτων τῆς Ἐκκλησίας θεσμῶν, καὶ πρώτην φροντίδα καὶ μέριμναν ποιουμένους ὅπως κωλύσωσι τὴν τούτων παράβασιν (εἴ ποτε συνέβαινε κατὰ τόπους), ὡς πάντων τῶν λοιπῶν, ὧν ἔπασχον κακῶν, τὸ κάκιστον καὶ ὀλεθριώτατον. Ἐφεξῆς δὲ προϊὼν ὁ λόγος ἀποδείξει, τέλος, ἐναργέστερον ὁποίων καὶ ὅσων δυσπραγιῶν εἰς τὴν πολλὰ δὴ παθοῦσαν Ἑλλάδα γέγονε παραίτιος ἡ τῆς κατ' αὐτὴν ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας αὐτοδέσποτος μεταβολὴ καὶ παραποίησις, ἀτόπως, ὡς μὴ ὤφελε, καὶ μὴ καθ' ὁδὸν κανονικήν, μηδ' ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀπὸ τῆς ὅλης ἀδελφότητος ἐξαίφνης ἀπομονωθέντων Ἑλλήνων τὸ πρῶτον κατασκευασθεῖσα. Ἂν δέ τις προσεκτικώτερον εὐσεβείας ὄμμα δι' ὅλου τοῦ πονήματος ἀτενίζῃ, ὄψεται καὶ τὰς δοκιμασίας τῆς ἀρετῆς, καὶ τὸ πολυμήχανον τῆς κακίας, καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἄγνοιαν καὶ ἀσθένειαν ἢ ἐμπάθειαν καὶ κενόδοξον ἀφροσύνην, καὶ τὴν ὕπουλον πονηρίαν τῶν κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἐπιβουλῶν, καὶ τῶν ψευδωνύμων γνώσεων τὴν καινοτόμον ἀγυρτείαν καὶ πλάνην, ὑφ' ἧς πολυτρόπως ἡ τῶν παρ' Ἕλλησι πατρίων ἱερῶν παράδοσις πεπολέμηται, καὶ τὴν ἐπὶ πᾶσι τούτοις κηδομένην τῆς εὐσεβούσης Ἑλλάδος καὶ ἵλεων ἐπαγρυπνοῦσαν καὶ εὐμενῆ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν ἀγαθότητα καὶ ἀντίληψιν.

§. β. Ἐν τῷ νῦν Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος (καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν περιοχὴν) πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρχον ἀρχιερατικαὶ παροικίαι (μητροπόλεις καὶ ἀρχιεπισκοπαὶ καὶ ἐπισκοπαὶ) αἱ πᾶσαι τεσσαράκοντα καὶ ὀκτώ· ΚΤ (26) μὲν ἐν Πελοποννήσῳ, ΙΑ (11) δὲ κατὰ τὴν στερεὰν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ΙΑ (11) κατὰ τὰς νήσους. Καταγράφομεν δὲ ταύτας καὶ εἰδικώτερον, ὡς ἐν Καταλόγῳ, προστιθέντες καὶ τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως τυχόντων κανονικῶν ἀρχιερέων. Καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ἐπισκοπῶν τὰς ὀνομασίας καὶ τὴν κατ' ἐπαρχίας διαίρεσιν ἐνταῦθα παρατιθέμεθα κατὰ τὴν ἀνέκαθεν ἐκκλησιαστικὴν αὐτῶν διάταξιν, ἣν ἔσωζον μέχρι καὶ τῆς Ἀντιβασιλείας. Ποία δὲ τούτων ἡ πολιτικὴ διαίρεσις ὑπ' αὐτῆς τὸ πρῶτον τῆς Ἀντιβασιλείας μετερρύθμισθη, καὶ ὅπως ἑκάστη τούτων μετωνομάσθη, καὶ εἴ τις ἔπειτα καινοτέρα μεταβολὴ περὶ τὴν διαί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. β. Κατὰ τὸν Ἰούλιον (1837) εἷς τις τῶν ὑπ' αὐτῷ τῷ Ἀρμάν-σπέργῃ γενομένων ὑπαλλήλων, λόγιος νέος, καὶ τ' ἄλλα σπουδαῖος τὸ ἦθος φαινόμενος, ἥρπασεν ἐξ ἔρωτος τὴν ἀδελφὴν τῆς ἐπ' ἀδελφῷ γνησίῳ νύμφης αὐτοῦ, καὶ ἀπελθὼν ἔξω που τῶν Ἀθηνῶν ἐστεφανώθη κρυφίως· καὶ πάλιν ἐπανῆλθε νυμφίος καλός, καὶ σύγγαμβρος πρὸς τὸν ἀδελφόν! Ἐβόα τὸ πλῆθος, ἐθρήνουν οἱ τοῦ νέου γονεῖς, ἐνουθέτουν ἱερεῖς τὸν παράνομον ἀποσχέσθαι τῆς ἀθέσμου φθορᾶς· ἀλλ' ἐκεῖνος ἔμενεν ἀμετάπειστος· ἐξεκήρυξε λοιπὸν αὐτὸν τῆς Ἐκκλησίας ὁ Ἐπίσκοπος, ἀφορίσας, κατὰ τοὺς θείους κανόνας (α). Ἀλλὰ τοῦτο δυσηρέστησε τὴν Κυβέρνησιν, καὶ εὐθὺς ἡ Γραμματεία καταπέμπει πρὸς τὴν Σύνοδον ἔγγραφον, δι' οὗ διατάσσει τὰ ἑξῆς. «Ἔφθασε (λέγει) εἰς τὰς ἀκοάς μας ὅτι ἀνεγνώσθη χθὲς ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς πόλεως ταύτης ἀφορισμὸς ἐκ μέρους τῆς ἐπισκοπῆς Ἀττικῆς κατὰ Εὐστ. Σ. καὶ Ἀναστασίας. Τοῦ ἀφορισμοῦ τούτου ἀντικείμενον μὲν ἦτον ἡ κατὰ διαδοθεῖσαν ἐνταῦθα πρό τινων ἡμερῶν φήμην λεγομένη γαμικὴ σύζευξις τῶν εἰρημένων δύο ἀτόμων, ἐχόντων ἐκ κηδεστίας συγγένειαν εἰς βαθμὸν κωλύοντα τὸν γάμον. Ἡ δημοσίευσίς του δὲ ἔγεινεν ἀφορμὴ καὶ λόγου πολλοῦ καὶ σκανδάλου οὐ μικροῦ, οὐ μόνον μεταξὺ τῶν ὅσοι ἔτυχον νὰ γένωσιν αὐτήκοοι τοῦ ἀφορισμοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ ὅλων ἐν γένει τῶν κατοίκων τῆς πόλεως. Ἕνεκα τούτου μὴ δυνάμενοι νὰ παρέλθωμεν τὸ τοιοῦτον ἄκουσμα ἐν ἀδιαφορίᾳ καὶ σιωπῇ .... ἐκφράζομεν τὴν μεγίστην ἡμῶν δυσαρέσκειαν· ἡ ἱερὰ Σύνοδος θέλει ἐκφράσει πρὸς τὸν διαληφθέντα ἱεράρχην τὴν δυσαρέσκειαν ταύτην καὶ θέλει προσκαλέσει αὐτὸν εἰς ἀπολογίαν, τὴν ὁποίαν ἅμα λαβοῦσα θέλει ὑποβάλει ἀμέσως εἰς ἡμᾶς· οὐχ ἧττον δὲ θέλει σπεύσει νὰ διατάξῃ αὐτόν, α) Νὰ ἐμποδίσῃ ἀνυπερθέτως τὴν καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας τὰς ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς ἐπισκοπῆς του κειμένας ἀνάγνωσιν τοῦ διαληφθέντος ἀφοριστικοῦ ἐγγράφου, καὶ β) Νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ σκάνδαλον τὸ προξενηθὲν ἤδη ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἀφορισμοῦ εἰς τὰς ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν, ἀνακαλῶν δι' ἄλλου ἐκκλησιαστικοῦ ἐγγράφου τὴν ἀκαίρως ἐπενεχθεῖσαν ποινὴν οὐ μόνον κατὰ τοῦ Ε. Σ. καὶ τῆς Ἀναστασίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ παντὸς τοῦ συλλαλήσοντος (β) μετ' αὐτῶν» (ἐν Ἀθήναις τὴν 9 Αὐγούστου 1837). Ἡ

(α) Βλ. Ἀθην. ἀριθ. 467. Αὐγούστου 31. 1837.

(β) Οὐκ ἀληθεύει ἡ Γραμματεία ἐνταῦθά γε, ἐσφαλμένως τοῦ ἀναγνώσματος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

διάλυσις τῶν ἕνα καὶ δύω, καὶ μέχρι τῶν ἕξ, μοναχοὺς ἐχόντων ἀνδρῴων μοναστηρίων ἤδη διετέταχτο καὶ διενηργεῖτο· διαλυομένων δὲ τούτων διεσκορπίζοντο καὶ αὐταὶ αἱ λεγόμεναι καλογραῖαι, ἂν ἴσως ὑπῆρχον· πρὸς τί λοιπὸν ἡ στηλίτευσις καὶ διατραγώδησις τοῦ μεγάλου τούτου κακοῦ; σημειοῦμεν τὴν λύσιν τῆς ἀπορίας ἐφεξῆς). «Θεωροῦντες (λέγει) λοιπὸν ἀναβολῆς ἀνεπίδεκτον τὴν προθέλυμνον τοῦ κακοῦ ἐκκοπήν, κρίνομεν ἐπάναγκες νὰ προσκληθῶσιν ἀμέσως» (τάχιστα!) «παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου οἱ κατὰ τόπον Ἐπίσκοποι, ὥστε ὅλας μὲν τὰς τοιαύτας, ἂν ἔλαβον ἤδη τὸ μοναχικὸν σχῆμα, νὰ τὰς ὑποχρεώσουν ἢ νὰ μεταβῶσιν ἀνυπερθέτως εἰς ἄλλα, καθ' αὐτὰ γυναικεῖα (ἄβατα δηλονότι πρὸς ἄνδρας) μοναστήρια, ὅσα ἔχουν περισσοτέρας τῶν 25 καλογραιῶν (ἐπειδὴ, κατὰ τὸ Σχέδιον, πάντα τὰ μὴ ἔχοντα 30 καλογραίας μοναστήρια ὑπῆρχον ἤδη προγεγραμμένα εἰς καταστροφήν), « καὶ νὰ διαμένωσιν ἐκεῖ ἀπρόϊτοι τὸ παράπαν καὶ κατατρεφόμεναι μὲ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν των, ἢ νὰ κλεισθῶσιν, ἂν εὐαρεστῶνται, εἰς τὰς οἰκίας των, σχολάζουσαι τῇ προσευχῇ καὶ τῇ ἀγαθοεργίᾳ » κτλ. Ταῦτα παρήγγειλεν εὐστόμως ἡ Γραμματεία, τὴν μὲν τῶν γυναικείων μοναστηρίων διάλυσιν μὴ παραγγέλλουσα ῥητῶς, διδοῦσα δὲ ὅμως πρὸς τὴν Σύνοδον ἀφορμήν, ὅπως οἴκοθεν αὕτη τοῦτο γνωματεύσῃ πρὸς τὴν ὑψηλὴν Κυβέρνησιν, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπὸ στόματος ἔλαβεν εἰσηγήσεις καὶ νουθεσίας κατὰ τὴν συνήθη τοῦ δράμματος διασκευήν.

§. β. Αὐτίκα τοίνυν ἡ ἱερὰ Σύνοδος κατὰ μὲν τὴν 30 Ἰανουαρίου ἀπήντησε πρὸς τὴν Γραμματείαν, ὅτι «περὶ τῆς μετὰ μοναχῶν συνδιαιτήσεως τῶν Καλογραιῶν ἐσκέφθη, καὶ ἔλαβε περὶ αὐτῶν γενικώτερον μέτρον, καὶ περὶ τούτου θέλει καθυποβάλει τὴν γνώμην της ὅσον οὔπω πρὸς τὴν Γραμματείαν.» Τῇ δ' ἐπαύριον (Ἰανουαρ. 31) πέμπει πρὸς τὴν Γραμματείαν τὴν ἔκθεσιν ταύτην.

«Πρὸς τὴν Γραμματείαν ἡ Σύνοδος.

Μεταξὺ τοῦ τόσου πλήθους τῶν μοναστηρίων τῶν ἀνδρῶν κατὰ τὴν μικρὰν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν ὑπάρχουσιν ὄχι ὀλίγα καὶ γυναικῶν μοναστήρια, καὶ τὰ περισσότερα αὐτῶν κεῖνται εἰς τὰς νήσους διά τινας ἐπικρατούσας εἰς αὐτὰς κακὰς συνηθείας. Εἰς τὰ γυναικεῖα ταῦτα μοναστήρια γίνονται τοιαῦται κα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τῶν, ὅταν ἐξέλιπεν ἡ ἁπλότης τῶν πρώτων τῆς Ἐκκλησίας ἠθῶν, ὅταν ἐσβέσθη ὁ ζῆλος ὁ κατ' ἐπίγνωσιν, τότε ηὔξησαν αἱ ἑορταὶ καὶ αἱ λιτανεῖαι, ἐκανονίσθησαν αἱ τελεταὶ καὶ οἱ βαθμοὶ τῆς ἱεραρχίας, καὶ τὸν τόπον τοῦ ἀδόλου κηρύγματος ἔλαβεν ἡ σχολαστικὴ τῆς διαλεκτικῆς τερθρεία. Αἱ ἀκολουθίαι τῶν κοινοβίων εἰσήχθησαν εἰς τοὺς ναοὺς τῶν ἐνοριῶν· ὅλαι σχεδὸν αἱ ἡμέραι τοῦ χρόνου ἐτιμήθησαν μὲ τὴν μνήμην ἑορταζομένου ἁγίου, καὶ ἕκαστος τῶν ἁγίων εἶχε Μοναστήριον ἢ ναὸν καὶ μαρτύριον (ἁγίασμα) εἰς τιμήν του, καὶ ἡ διαιτητικὴ τῶν θεωρητικῶν ἀναχωρητῶν τῆς Θηβαΐδος ἐρρύθμισε τὴν τράπεζαν τῶν εἰς τὰς μεγαλοπόλεις ἁβροδιαίτων καὶ ἐκανόνισε τὸν στόμαχον τῶν βαναύσων χειρογαστέρων· ἡ ἀποτρόπαιος ἐποχὴ τῆς δουλείας, διαδεχθεῖσα τὴν ἐπὶ τῶν τελευταίων Αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄχι μόνον δὲν ἀπετόλμησε νὰ καινοτομήσῃ περὶ τὰ δεδογμένα, τῶν ὁποίων ἅπαξ ἀναγνωρίσασα τὴν θειότητα, τὰ ἐσεβάσθη μέχρι κεραίας, ἀλλὰ προσεπηύξησεν εἰς τὴν τοιαύτην διάταξιν· ἑκάστη πόλις ἐσυνερίσθη νὰ ἀποκτήσῃ τὸν ἰδιαίτερον ὁμολογητήν της ἢ νεομάρτυρα, καὶ νὰ πλουτισθῇ μὲ τὸ λείψανόν του· ὁ Ἕλλην, φύσει φιλέορτος καὶ φιλοθεάμων, μισθοφορῶν ἐπὶ Περικλέους διὰ νὰ ἑορτάζῃ τὰ Διονύσια, τροφοδοτούμενος ἐπὶ Κωνσταντίνου διὰ νὰ διημερεύῃ εἰς τὸν ἱππόδρομον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀφ' οὗ μετωνομάσθη χριστιανὸς καὶ ῥωμαῖος, χωρὶς νὰ παύσῃ διὰ τοῦτο νὰ ᾖναι Ἕλλην, ἔφθασε τέλος πάντων εἰς τὴν Τουρκοκρατείαν στερηθεὶς τότε μετὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ ἡδίστου τῆς ἰδιοκτησίας αἰσθήματος, τὸ ὁποῖον μόνον ἐνισχύει τὸν ἄνθρωπον εἰς τοὺς κόπους τῆς γεωργίας, ἐπρόκρινε νὰ βυθίζῃ μᾶλλον τῶν δεινῶν του τὴν μνήμην εἰς τῆς ἀργίας τὸν λήθαργον, παρὰ νὰ ποτίζῃ μὲ τοὺς ἱδρῶτας του τὴν γῆν τῶν πατέρων του, ἥτις ἔμελλε νὰ παχύνῃ τὸν κτηνώδη του Δεσπότην. Βιασμένος ἀφ' ἑτέρου νὰ ὀλιγοσιτῇ, δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἔχῃ δίαιταν ἄλλην παρὰ τὴν δίαιταν τῆς νηστείας, διότι ὁλόκληρος ἡ ζωή του ἦτον νηστεία. Ἀλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὑπηγόρευσαν αἱ περιστάσεις καὶ ἡ θέλησις τῶν κρατούντων, ἔλαβε μὲ τὸν χρόνον εἰς τὰ ἤθη τοῦ Ἕλληνος τοιαύτην ἐπιῤῥοήν, ὥστε ὁ Ἕλλην προκρίνει ν' ἀποθάνῃ, παρὰ νὰ λύσῃ τὴν ἐλαχίστην τῶν νηστειῶν του, καὶ νὰ ψωμοζητήσῃ παρὰ νὰ ἐργασθῇ τὰς ἑορτάς· χρεωστοῦμεν ὅμως νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἐπέφερε καὶ κατὰ τοῦτο κἄποιαν ὕφεσιν εἰς τὸ σφοδρὸν καὶ ἐκτεταμένον τῶν προτοῦ χρόνων.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. ζ. Ἡ δὲ ἱερὰ Σύνοδος ἐρωτηθεῖσα δι' ἀναφορᾶς παρά τινος ἱερέως ἐπισήμου ἀγωνιστοῦ καὶ ταξιάρχου, πεπαυμένου ἤδη τῆς ἱερουργίας καὶ ἐκλεγέντος Βουλευτοῦ, εἰ ἔξεστιν αὐτῷ κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας βουλεύειν, ἀπεφήνατο δι' ἐγγράφου διαγνώμης (Ὀκτωβρίου 8) δημοσιευθείσης, «Ὅτι κατὰ τὰ ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος δόξαντα καὶ κρατήσαντα παρὰ τῇ ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησίᾳ, δύναται εὐσυνειδότως κατασχεῖν τὴν βουλευτικὴν καθέδραν» (α). Ἔπειτα δὲ καὶ ἄλλος κληρικὸς (ἱεροδιάκονος) ἀποθέμενος τὸ σχῆμα καὶ νυμφευθεὶς ἀνηγορεύθη ὑπουργὸς (ἀγνοούσης ἴσως τῆς Κυβερνήσεως τὰ κατ' αὐτόν)!

§. η. Ἤδη δὲ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἱσταμένου (1845) καθίσταται συγκληθεῖσα ἐπιτροπὴ ἐξ ἱερωμένων εἰς σύνταξιν νομοσχεδίου περὶ κανονισμοῦ τῆς διοικήσεως καὶ τῶν πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν σχέσεων τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος· μέλη δὲ ταύτης τῆς ἐπιτροπῆς διωρίσθησαν ὁ Κυνουρίας Διονύσιος, ὁ Κυκλάδων Δανιήλ, ὁ Εὐβοίας Νεόφυτος, ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς, Νεόφυτος ὁ Δούκας, Νεόφυτος ὁ Βάμβας, Μισαὴλ ὁ Ἀποστολίδης καὶ Θεοφάνης ὁ Σιατιστεύς. Καὶ ταύτῃ τῇ ἐπιτροπῇ συνελθούσῃ παρέστησε τὸ Ὑπουργεῖον δύο νομοσχέδια, τὸ μὲν περὶ τῶν καθηκόντων τῆς Συνόδου, τὸ δὲ περὶ ἐπισκόπων καὶ ἐπισκοπῶν εἰς ἐπιθεώρησιν καὶ κανονικὴν διάταξιν αὐτῶν. Ἰδοὺ δ' ἐπεξεργασθέντα ταῦτα ἐπὶ λέξεως.

Νομοσχέδιον περὶ τῆς διοικήσεως καὶ τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν.

Ἄρθρ. Α. Ἡ ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος ὀρθόδοξος ἐκκλησία, μέλος οὖσα τῆς μιᾶς ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, συνίσταται μὲν ἐκ πάντων τῶν κατοίκων τοῦ Βασι-

---

«Περὶ τῶν Ο, Ἑρμηνευτῶν τῆς Παλαιᾶς θείας Γραφῆς κτλ. τετραβίβλου, ἧς ὁ Δ΄, Τόμος συνεπληρώθη τῷ 1849 φέρων καὶ τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τότε δὲ καὶ περιληπτικὴ ἐξεδόθη κρίσις ὅλου τοῦ συγγράμματος (ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 995), ἔνθα τεχνηέντως ὁ ἐπικριτὴς καταδεικνύει οὐχ ἧττον τὸ τοῦ φρονήματος γενναῖον καὶ στερέμνιον ἢ τὸ τῆς διανοίας ὀξυδερκὲς καὶ περιὸν ἑαυτοῦ, καὶ λίαν εὐφυῶς ἀποῤῥαπίζει τούς τε τὸν μόχθον ἐξουθενοῦντάς ὡς «ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς τὰ πρόσωπα μεταστείλαντας», καὶ τοὺς ὠρυομένους κακοήθους ἔχθρας ὠργμοὺς κάτωθεν τῆς περιωπῆς, εἰς ἣν μετὰ Εὐγενίου καὶ Θεοτόκη «Ἀναβαίνων, φησὶν, ὁ Οἰκονόμος, στερεὸς κάθηται τοῦ λοιποῦ ἐν συνεδρίῳ ἱερᾶς καὶ ἀσύλου εὐκλείας» (πρβλ. καὶ ἀριθ. 558 καὶ 811) Σημ. Ἐκδ.

(α) Βλ. Πρακτ. τῶν Συνεδρ. τῆς Βουλῆς κτλ. Τ. Α. σελ. 629.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἀντίτυπα ἔφερον καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῶν Καϊρείων τινὲς τῶν ἔξωθεν τοῦ Κράτους ἐρχομένων χριστιανῶν· καὶ τούτων ἓν τῶν ἀντιτύπων εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἐπὶ Κυνουρίας Σύνοδος· ἡ πρώτη συντάξασα τὴν κατὰ τοῦ Καΐρου καταδικαστικὴν ἀπόφασιν, ὡς φαίνονται καὶ ἐξ ἄλλων ἐκφράσεων, ἃς ἐμιμήθη ἢ καὶ ἀντέγραψε, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τῆς, ἔ μ ε λ λ ε ν ἄ ρ α κτλ. (βλ. Πατρ. ἐγκύκλ. σελ. 4).—γ) Τὴν αὐτὴν ἐγκύκλιον εἶχε καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ Ἀργολίδος Σύνοδος ἡ μετὰ δύω ἐνιαυτοὺς ἐκδοῦσα τὴν ἀνωτέρω καταδικαστικὴν ψῆφον, ὡς ἀποδείκνυται α) ἐκ τῆς ἀρχῆς, καθότι τὴν ἀπόφασιν ταύτην μετέπλασεν εἰς ἐγκύκλιον ἐπιστολήν, μιμουμένη τὸ τῆς Πατριαρχικῆς προοίμιον, καὶ β) ἐκ τῆς ἀνωτέρω πρὸς τὸν Πατριάρχην ἐπιστολῆς, ἐν ᾗ γράφει τὸ «ε ἰ κ α ὶ μ ὴ τ ο ῦ π υ ρ ὸ ς μ ε τ έ σ χ ο ν, ἀ λ λ ά γ ε τ ο ῦ κ α π ν ο ῦ» (βλ. Πατριαρχ. ἐγκύκλ. σελ. 14). Πρὸς τί λοιπὸν ἄγνοιαν πλαττομένη ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πατριάρχην; Εὐξύνετον τὸ πρᾶγμα, οὐδὲ λοξίου χρεία πρὸς λύσιν τοῦ αἰνίγματος. Ἠσθάνετο ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τὴν ἀπὸ πασῶν τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀπομόνωσιν αὐτῆς καὶ πικρὰν διάστασιν, ἤθελε δὲ ὅμως ἵνα γνωρισθῇ καὶ ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας τ ο ι α ύ τ η, ὁ π ο ί α ν α ὐ τ ὴ ν ἐ γ κ α τ έ σ τ η σ ε ν ὁ Μ α ύ ρ ε ρ ο ς! Ὡς οὖν εὗρε τὴν εὐκαιρίαν, δράττεται τῆς κατὰ τοῦ Καΐρου πράξεως, καὶ παρίστησιν αὐτὴν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὡς ἀπόδειξιν τῆς ἰδίας ὀρθοδοξίας καὶ κατόρθωμα τῆς ἀγρύπνου κηδεμονίας τῆς περὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς χριστιανικῆς πίστεως! Ἤλπιζε δὲ πάντως, ὅτι μετὰ τοιαύτην προσφορὰν ἀπαντήσει πρὸς αὐτὴν ὁ Πατριάρχης, εἰ καὶ μὴ ἄλλο τι φιλικώτερον, ἀλλὰ τοῦτο γοῦν, ὅτι ἔλαβε τὴν ἀδελφικὴν αὐτῆς ἐπιστολὴν μετὰ τῆς ἀξιολόγου Πράξεως· καὶ τοῦτο μόνον ἤρκει πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι καὶ ὁ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐπέγνω καὶ ἐνέκρινε καὶ εὐλόγησε τὴν ἐγκατάστασιν αὐτῆς, κοινωνήσας αὐτῇ δι' ἐπιστολῆς. Ὅθεν παραδίδωσι τὴν ἐπιστολὴν (καθὼς καὶ τὴν πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων) ἀνδρὶ γνωρίμῳ, παραγγείλασα ὅπως ἐπιμεληθῇ λαβεῖν καὶ ἀποκομίσῃ τὰς πατριαρχικὰς ἀπαντήσεις, καὶ μάλιστα τοῦ Οἰκουμε-

---

Θρίαμβος τῆς μιᾶς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀνατολ. Ἐκκλησίας, κατὰ τῆς ἤδη ἀναφανείσης ἀντιθέου πλάνης τοῦ μισοθέου Θεοσεβισμοῦ» ἐπιγεγραμμένον, καὶ δικαίως ἀξιωθὲν τῶν Πατριαρχικῶν ἐπαίνων, οὓς ἡ προτεταγμένη αὐτοῦ ἐπιστολὴ ἐνέχει. Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐκήρυττε κατὰ πόλεις καὶ χώρας ἀδείᾳ τῆς Συνόδου καὶ τῆς Κυβερνή-

---

δειχθῇ ὅτι προσεβλήθησαν τὰ δίκαιά της, νὰ προστατεύωσι καὶ ὑποστηρίζωσιν αὐτήν.

Ἄρθρον ΙΘ'. Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος νόμου ἡ Κυβέρνησις θέλει συγκαλέσει κατὰ τοὺς §§ ά καὶ έ τοῦ Β' ἄρθρου τοὺς ἀρχιερεῖς, εἰς συγκρότησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον Κ'. Πᾶσα περὶ Ἐκκλησιαστικῶν διάταξις ἀντιβαίνουσα εἰς τὸν παρόντα νόμον ὑπάρχει ἄκυρος.

Σχέδιον νόμου περὶ τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ ἐπισκοπῶν καὶ περὶ τῶν ἐπισκόπων κτλ.

Ἄρθρον Α'. Τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος διαιρεῖται εἰς ἐπισκοπάς...

Ἄρθρον. Β'. Αἱ ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος ἐπισκοπαὶ εἰσὶν αἱ ἑξῆς [ἡ τῶν ἐπισκοπῶν διαίρεσις ἀφίνεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, παρακαλούμενον νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχήν του εἰς τοὺς λόγους, οὓς ἐκθέτει ἡ Σύνοδος περὶ ταύτης ἐν τῇ ἐκθέσει]. Ἐξ αὐτῶν, αἱ μέν εἰσι Μητροπόλεις, αἱ δὲ Ἀρχιεπισκοπαί, αἱ δὲ Ἐπισκοπαί. Ὁ προσδιορισμὸς αὐτῶν ὁρισθήσεται κατὰ Βασιλικὴν ἀπόφασιν τῇ γνωμοδοτήσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ὁμοίως καὶ τὰ ὅρια ἑκάστης ἐξ αὐτῶν κανονισθήσονται ὁριστικῶς καὶ ἀμετακινήτως κατὰ τὰς κανονικὰς διατάξεις καὶ τὸ ἔθος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄρθρον Γ'. Περὶ ἐγκαταστάσεως ἐπισκόπου.

α) Ἑκάστη Ἐπισκοπὴ ἔχει ἴδιον ἐπίσκοπον, ἐγκαθιστάμενον ὡς οἱ ἱεροὶ Κανόνες διακελεύονται, ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐπὶ τῶν δεδοκιμασμένων κληρικῶν, τῶν ἐχόντων ὀρθῶς καὶ ὑγιῶς περὶ τὴν πίστιν, καὶ ἐπὶ συνέσει καὶ βίῳ ἀνεπιλήπτῳ καὶ παιδείᾳ ἐκκλησιαστικῇ διακεκριμένων. β) Ὁ τὰς πάσας ἢ τὰς πλείονας ψήφους λαβὼν προτείνεται ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὸν Βασιλέα, καὶ ἐπικυροῦται παρ' αὐτοῦ. Μετὰ δὲ τὴν Βασιλικὴν ἐπικύρωσιν τελεῖται ἡ περὶ τοῦ ψηφισθέντος τελετὴ κατὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν· ὁ δὲ ὑποψήφιος δίδει τὴν περὶ τῆς ἀποδοχῆς τῆς Ἐπισκοπῆς, ἐν ᾗ χειροτονηθήσεται ἐπίσκοπος, διαβεβαίωσιν αὐτοῦ, ἔχουσαν οὕτως· «Ἐπειδὴ διὰ τῶν κανονικῶν ψήφων τῶν θεόθεν ὁδηγηθέντων ἁγίων ἀρχιερέων τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκλεχθεὶς ὁ ἐλάχιστος, ὡς ἄξιος τοῦ ὑψηλοῦ καὶ θείου λειτουργήματος τῆς ἀρχιερωσύνης εἰς τὸ καταστῆναί με Μητροπολίτην τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως ... (Ἀρχιεπίσκοπον ἢ Ἐπίσκοπον), καὶ νεύσει βασιλικῇ ἐπικυρωθείς, πείθομαι τῷ θείῳ βουλήματι, καὶ δέχομαι τὴν ποιμαντορίαν τῆς Μητροπόλεως ταύτης, διαβεβαιῶν διατηρῆσαι ἀκραιφνῶς τὰ ἱερὰ καθήκοντα τῆς ἧς ἀναδέχομαι ἱερατείας, καὶ ποιμᾶναι θεοφιλῶς τὸ λογικὸν ποίμνιον τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν εἰς νομὰς σωτηρίους τῆς Εὐαγγελικῆς χάριτος, καὶ διαμεῖναι πιστὸς εἰς τὸν φιλόχριστον ἡμῶν Βασιλέα καὶ ἀκατάγνωστος διὰ τῆς θείας χάριτος εἰς πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ καθήκοντα». γ) Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη τοῦ ὑποψηφίου γεγραμμένη ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῶν ὑπο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λει τοίνυν ἡ Σύνοδος πρὸς τὴν Γραμματείαν καὶ ταῦτα (τῷ 1839 Ἰανουαρίου 19), ἐξαιτουμένη καὶ αὖθις ἵνα τάχιστα ψηφισθῶσι τὰ περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν τοῦ Κράτους ἐπισκοπῶν τοσάκις ὑπ' αὐτῆς προεκτεθέντα πρὸς θεραπείαν τῶν τοσούτων δεινῶν, διαταχθῶσι δὲ καὶ οἱ δήμαρχοι μὴ κωλύειν τὰ κανονικὰ τῶν Ἐπισκόπων δικαιώματα. Ἀλλὰ πρὸς μὲν τοὺς Δημάρχους ἐστάλη παράγγελμα διὰ τῶν κατὰ τόπους διοικητῶν, συμβουλεῦον αὐτοὺς ἠπίως μὴ ἀγνωμονεῖν πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους· περὶ δὲ τῆς καθόλου διατάξεως τῶν ἐπισκόπων τῆς ὅλης Ἐπικρατείας οὐδεμία ἀπόκρισις.

§. γ. Εἴδομεν ἐν τοῖς προηγηθεῖσι (Κεφ. Δ'. §. ι. σελ. 273), ὅτι μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν μοναστηρίων οἱ δήμαρχοι καὶ εἰρηνοδίκαι κατὰ τόπους μετεχειρίζοντο βεβήλως τὰ ἱερὰ σκεύη τῶν ἐκκλησιῶν, οἷον εὐαγγέλια, πολυελαίους, κηροπήγια κτλ. Καὶ ταῦτα διετήρουν ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις. Ἐξέδωκε λοιπὸν ἡ Σύνοδος καὶ περὶ τούτων ἐγκύκλιον (9 Φεβρουαρίου), ἀπαγορεύουσα πανταχοῦ τὴν βέβηλον χρῆσιν τῶν καθιερωμένων εἰς τοὺς θείους ναούς. Ἔγραψε δὲ περὶ τούτων καὶ ἡ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματεία πρὸς τοὺς Διοικητάς.

§. δ. Ἐπειδὴ δέ τινες τῶν κατὰ τόπους δημοδιδασκάλων ἐτόλμων εἰσάγειν εἰς τὸν θεῖον ναὸν ἐν ἡμέραις ἑορτασίμοις τελουμένης τῆς λειτουργίας χοροὺς ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς παιδευομένων παίδων καὶ κορασίων ψάλλοντας καινοφανῆ τινα ᾄσματα ἐφύμνια, μαθοῦσα ἡ Σύνοδος, ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους (τῇ 16 Φεβρουαρίου 1839), διατάσσουσα τούτους προσέχειν καὶ μηδέποτε συγχωρεῖν μήτ' ἀναγινώσκεσθαι μήτε ψάλλεσθαι παρὰ μηδενὸς ἐπὶ τῶν ἱερῶν τελετῶν ὕμνους ἢ ᾄσματα ἀκανόνιστα καὶ μὴ διατεταγμένα παρὰ τῆς Ἐκκλησίας.

§. ε. Κατὰ δὲ τὴν 21 Φεβρουαρίου (1839) πάλιν ἀνύψωσε τὴν φωνὴν ἡ Σύνοδος ὀδυνηρῶς ἐπικαλουμένη τὴν συνδρομὴν τῆς Κυβερνήσεως εἰς κατάπαυσιν τῆς λύμης τῆς περινεμομένης τοὺς ὀρθοδόξους λαοὺς ἐκ τῆς παρὰ τῶν Ἐξαποστόλων ἀδιαλείπτου διανομῆς παντοίων δυσσεβῶν βιβλίων (καὶ ἄλλων νεωτέρων πρὸς τοῖς προτέροις προστεθειμένων), καὶ τῆς πανταχοῦ εἰσαγωγῆς τῶν χυδαίων μεταφράσεων τῆς Γραφῆς. «Πολλάκις (λέγει) ἀνεφέρθη καὶ περὶ τούτου ἡ Σύνοδος, καὶ δὲν εἰσηκούσθη· ἀλλὰ καὶ οὕτως ἤθελεν ἐξελεγχθῇ παραβάτις τῶν ἑαυτῆς καθηκόντων καὶ προδότις τῆς εἰς αὐτὴν ἐμπεπιστευμένης ἐποπτείας, ἂν δὲν ἀνυψώσῃ ἤδη τὸ ἔσχατον τὴν φωνήν. Τὸ κακὸν προο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐπικυροῦται δὲ καὶ ἡ τότε περίοδος τῆς Συνόδου διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος μέχρι τῆς 20 Ἰουλίου, καθ' ἣν ἐτησίως ἀνανεοῦται.

§. ιθ. Ἐπαναλαμβάνει τοίνυν εὐθὺς καὶ ὁ νέος Γραμματεὺς τὴν περὶ τοῦ πρώην Σμύρνης αἴτησιν, γράψας πρὸς τὴν Σύνοδον ταῦτα (Ἀπριλίου 15. 1837. ἀριθ. 12004). «Μ' ὅλον ὅτι διὰ τοῦ ὑπ' Ἀριθμ. 5642 ἐγγράφου της ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐξέφρασεν ὅτι τότε ἤθελε γνωμοδοτήσει περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ ἱεράρχου πρώην Σμύρνης κ. Σεραφείμ, ὅτε ἤθελεν ἀποφασισθῆ τὸ περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν Ἐπισκοπῶν τοῦ Βασιλείου μέτρον· μ' ὅλα ταῦτα ἡ Γραμματεία νομίζουσα, ὅτι ὁ διαληφθεὶς ἱεράρχης δύναται ν' ἀποκατασταθῇ μὲν ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Ἄνδρου, κατὰ τὴν ὁποίαν διὰ τῆς ὑπ' Ἀριθμὸν 21510 Βασ. ἀποφάσεως, τῆς εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον κοινοποιηθείσης, ἡ Α. Μεγαλειότης ἐξέφρασε θέλησιν, χωρὶς μ' ὅλα ταῦτα νὰ ἐξαιρεθῇ ἀπὸ τὰ περὶ τῶν Ἐπισκοπῶν ἐν γένει τοῦ Βασιλείου ληφθησόμενα ὁριστικῶς μέτρα, ἐπιστέλλει τὴν παροῦσαν εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ἀξιοῦσα νὰ λάβῃ ταχεῖαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπάντησιν». Ὁ Γραμματεὺς Α. Πολυζωΐδης.

§. κ. Καὶ πάλιν ἡ Σύνοδος ἀπήντησε τὰ ἑφεξῆς (τῇ 26 Ἀπριλίου 1837. Ἀριθμ. 5704). «Γνωμοδοτήσασα ἅπαξ ἡ Σύνοδος περὶ καταστάσεως τῶν Ἐπισκοπῶν καθ' ὃν ἐνόμιζε καταλληλότερον τρόπον, κατὰ τοὺς κανόνας καὶ τ' ἀνέκαθεν ἔθιμα τῆς Ἐκκλησίας, ἐξέφρασε γνώμην διὰ τῆς ἀπὸ 3 τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς ἀπαντήσεώς της καὶ περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ σεβασμιωτάτου ἐπισκόπου πρώην Σμύρνης κ. Σεραφεὶμ εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπὴν Ἄνδρου· καὶ ἐξέθεσε τοὺς λόγους, δι' οὓς ἡ ἀποκατάστασις αὕτη δὲν δύναται νὰ γενῇ πρὸ τῆς τελείας καταστάσεως ὅλων τῶν Ἐπιοκοπῶν. Ἀλλ' ἤδη προσκαλεῖται πάλιν παρὰ τῆς Βασ. ταύτης Γραμματείας εἰς τὸ νὰ προτείνῃ τὸν εἰρημένον ἱεράρχην εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Ἄνδρου, ὑπαγόμενον καὶ αὐτὸν εἰς τὸ περὶ Ἐπισκοπῶν ἐν γένει λῃφθησόμενον ὁριστικῶς μέτρον. Ἀλλ' ἐὰν ἡ Σύνοδος ἠδύνατο νὰ πράξῃ τοῦτο πρὸ τοῦ ληφθησομένου γενικοῦ μέτρου, ἤθελε προτείνει πρὸ πολλοῦ καὶ ἄλλων ἐπισκόπων ἀποκατάστασιν εἰς τὰς πρὸ τῆς ἐπισκοπῆς Ἄνδρου χηρευσάσας ἐπισκοπὰς Κορινθίας, Εὐβοίας καὶ λοιπὰς, αἱ ὁποῖαι ἔχουσι περισσοτέραν χρείαν προσωπικῆς ἐπισκέψεως ἐπισκόπων. Ἡ Σύνοδος ἔχουσα ἐμπιστευμένην τὴν ἐκκλησιαστικὴν φροντίδα τῶν εἰρημένων ἐπισκοπῶν εἰς ἐπιτροπάς, γνωρίζει ἐξ αὐτῆς τῆς πείρας εἰς πόσην ἀνωμαλίαν καὶ ἀταξίαν κατήντησαν τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νέῳ Κράτει κατοικοῦντας παρὰ τοὺς ἐκτὸς τοῦ Κράτους τούτου μεμενηκότας ἀδελφοὺς αὐτῶν. Πρόσθες ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ ἐπίθετον Ἑλληνικὴ κακῶς ἐκ τῆς καθόλου σημασίας αὐτοῦ καὶ λίαν ἀτόπως ἐξιδιάζεται, περικλειόμενον εἰς μίαν μόνην ἐκκλησίαν τοῦ ὀρθοδόξου γένους τῶν Ἑλλήνων (α). Ὁ δ' αὐτὸς ὑπουργὸς ἐπιλαθόμενος ὧν εἶπεν ὀρθῶς ἐν τῇ ἀνωτέρω προεκδοθείσῃ ἐγκυκλίῳ, διέγραψε καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν μοναχῶν καὶ μοναστηρίων καὶ ὅλην τὴν ἀναχωρητικὴν ζωὴν κατὰ τὰς θεωρίας τῆς νεωτέρας σοφίας (β). Πλὴν ἀλλ' ὅμως καὶ αὐτὰς εἰς τὴν Συνέλευσιν γνωμοδοτεῖ τὴν συντήρησιν καὶ βελτίωσιν τῶν ἱερῶν μοναστηρίων (ὃ καὶ ἡ Ε'. Συνέλευσις συνέταξεν ἀνωτέρω) καὶ τὸν ἐν καιρῷ ἐνδόσιμον ὀργανισμὸν τῆς ἐν Ἑλλάδι πνευματικῆς Κυβερνήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν· ἐνδόσιμον δὲ τοῦτον περινενοημένως ὠνόμασε (τοῦτ' ἔστιν, ὃν ἐνδώσουσι καὶ συγχωρήσουσι τὰ πράγματα, κατὰ τὸ δυνατὸν), ἀποβλέπων τὰ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κανονικὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου δικαιώματα, ἅτινα καὶ ἄλλοτε σαφέστερον ὡμολόγησεν ὁ αὐτὸς Ὑπουργός, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς ἐφεξῆς. Εἶπε δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἐγκυκλίῳ ὅτι εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν ἱερῶν κανόνων, ὡς ἐπὶ πέτραν ἀσάλευτον, ἐρειρησμένη ἡ Ἐκκλησία, διαμένει εἰς αἰῶνας ἀκράδαντος. Ἀλλὰ πρὸς ταῦτα τὰ γνωματεύματα

(α) Παρὰ πᾶσι καθόλου τοῖς ἀλλογλώσσοις χριστιανοῖς ἔθνεσιν ὀρθοδόξοις τε καὶ ἑτεροδόξοις, ἡ Ἀνατολικὴ ἐκκλησία Ὀρθόδοξος ἐπονομάζεται καὶ Γραικικὴ (Ecclesia Graeca), ὥστε ἡ ἐπωνυμία αὕτη, κἂν διὰ τῆς ἀκριβῶς ἰσοδυνάμου καὶ ταυτοσημάντου λέξεως ἐκφρασθῇ, Ἑλληνική, ἀνήκει εἰς πᾶσαν ἐν γένει τὴν ὀρθόδοξον τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, οὐχὶ δὲ μερικῶς καὶ ἐξιδιασμένως εἰς μόνην τὴν κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Ῥῶσσοι τὴν ὀρθόδοξον αὐτῶν ἐκκλησίαν ἀπὸ τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῶν Ῥωσσικὴν ὀνόματος ὀνομάζοντες προστιθέασι καὶ πρῶτον τὸ Γραικικὴν (Γραικο-ρωσσικήν)· καὶ Σέρβοι δὲ καὶ Βούλγαροι καὶ Ἴβηρες καὶ Βλάχοι καὶ Ἀλβανοὶ καὶ Σύροι καὶ Ἄραβες, καὶ πάντες οἱ ὀρθόδοξοι λαοὶ εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν γλώσσας τὸ Γραικικὴ (ἢ ὅπως ἄλλως ἐξ αὐτῶν τινες ἐν ταῖς διαλέκτοις αὐτῶν ἐκφράζουσι τὸ Ἕλλην καὶ Γραικὸς) ἐκκλησία ἐκλαμβάνουσι καθόλου ὡς συνώνυμον τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου. Οὕτω καὶ οἱ Δυτικοὶ τὸ ῥωμάνα ἐκκλησία (Ecclesia Romana ὡς ἀπὸ τοῦ ἐθνικοῦ Romanus, Ῥωμάνος ἢ Ῥωμαῖος) ἐκλαμβάνουσιν ἐπὶ πάσης καθόλου τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

(β) Βλ. Ἀτάκτων τόμ. α. προλεγ. σελ. ιζ κτλ. καὶ Συνέκδημ. προλεγ. σελ. ιγ, κγ, μγ.

Θεότητος πρόσωπα». Μόνος βέβαια ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ προσέλαβεν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ὑποστάσει τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ μετ' αὐτῆς ἡνώθη καθ' ὑπόστασιν. Ἀλλ' ἡ ἐν αὐτῷ προσκυνουμένη ὅλη θεότης ἔμενεν ἀχώριστος ἀπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ Πνεύματος. Σὺ δὲ φαίνεσαι ὅτι μετὰ τῆς ὑποστάσεως συμπεριορίζεις καὶ τὴν θεότητα τοῦ Λόγου εἰς τὸ λατρευτὸν πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ σεσαρκωμένου Θεοῦ, καὶ διαιρεῖς τὴν μίαν καὶ ἀδιαίρετον οὐσίαν, ὡσὰν οὖσαν (ἄπαγε!) μεριστὴν τὴν θεότητα, καὶ μέρος μὲν αὐτῆς ἐν τῷ πατρὶ θεωρούμενον, μέρος δὲ ἐν τῷ υἱῷ, μέρος δὲ ἐν τῷ ἁγίῳ πνεύματι· ὅθεν προσθέτων εἰς τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἁγίου Συμβόλου καὶ τοὺς ἰδίους σου συμπερασμοὺς λέγεις, «καὶ ἑπομένως μόνος ὁ (σάρκα προσλαβὼν) υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν ἑαυτοῦ κατοικίαν τὴν Μαρίαν, καὶ ὄχι καὶ τὰ τρία τῆς θεότητος πρόσωπα», ὡσὰν ὁ μόνος καθ' ὑπόστασιν σαρκωθεὶς Λόγος τοῦ Θεοῦ ᾤκησεν ἐν τῇ Παρθένῳ καὶ κατὰ τὴν Θεότητα μεμονωμένος, ἐν ἰδίᾳ δηλαδὴ καὶ προσωπικῶς μεμερισμένη τῇ Θεότητι! αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις εἶπε περὶ ἑαυτοῦ «Ἐγὼ ἐν τῷ Πατρί, καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστίν». Ἀλλ' ὁ τοιοῦτος μερισμὸς τῆς μιᾶς καὶ ἀδιαιρέτου οὐσίας τῆς ὁμοουσίου Τριάδος γνωρίζεις πάντως ποίας θεομάχου αἱρέσεως εἶναι γέννημα (α). Ἡ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία πιστεύει καὶ θεολογεῖ «ἀμέριστον τῇ οὐσίᾳ, ἀσύγχυτον τοῖς προσώποις, τὴν Τριαδικὴν μίαν Θεότητα», καὶ τὸν σαρκωθέντα Σωτῆρα Χριστὸν δοξολογεῖ λέγουσα «Μία ὑπῆρχεν ἡ ἐν ἀνάρχῳ γεννήσει Σου καὶ ἐν τόκῳ τῷ μετὰ σαρκὸς Θεότης, Χριστέ, σὺν πατρὶ καὶ πνεύματι» (Δεκεμβρ. κδ. Καν. ᾠδ. ζ) κτλ. Ὅθεν πάλιν καὶ τὴν Θεοτόκον ὑμνολογοῦσα «Θεῖον τέμενος τῆς ἀϊδίου οὐσίας» αὐτὴν ὀνομάζει, καὶ «δοχεῖον τῆς Θεότητος» (Σεπτεμ. ἡ), καὶ «Οὐρανὸν καὶ ναὸν τῆς Θεότητος» (Ὀκτ. ἦχ. α. ἑσπερ.), καὶ «Ὄχημα τῆς θεότητος ὅλης» (Αὐγούς. ιε), καὶ «Ἐν σοὶ τὸ τῆς Τριάδος μυστήριον ὑμνεῖται

(α) Ἐκ τῆς τοιαύτης διαιρέσεως οἱ περὶ τοὺς μυσαροὺς Παῦλον καὶ Φωτεινὸν καὶ Ἀρτεμᾶν καὶ Πέτρον τὸν Κναφέα πολλαχῶς ἐβλασφήμουν, «δύω υἱοὺς τοῦ Θεοῦ ὁρισάμενοι, καὶ πλεονασμὸν τῇ Τριάδι ἐντιθέμενοι». Βλ. Συνόδ. Συλλογ. Τόμ. Β. σελ. 245. Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γορευμένας, «εἰς τὸν πλεονασμόν, ἐπιλέγει, τῆς τοιαύτης καὶ τοσαύτης κακίας καὶ κακοηθείας, τῆς τοιαύτης καὶ τοσαύτης ἀδικίας, ἀνομίας καὶ ἀσεβείας, ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ μενῃ ἀδιάφορος». Καὶ τέλος ἀπαγορεύουσα πάντα ταῦτα δι' ἀποστροφῆς οὐ πάνυ μητρικῆς ἀπειλεῖ τοὺς ἀμετανοήτους, ὅτι ἡ Ἐκκλησία «θέλει σᾶς παραδώσει εἰς τὸν Σατανᾶν, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα πράττετε, θέλει σᾶς παραπέμψει εἰς τὸ αἰώνιον ἀνάθεμα, τοῦ ὁποίου γίνεσθε ἀφ' ἑαυτῶν ἄξιοι»! Ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις ἡ περὶ τὸν Εὐβοίας Σύνοδος καταδικάζουσα τὴν ἐπιορκίαν ἐπιλελησμένη μέν τοι ὧν ἡ ἐπὶ Κυνουρίας τῷ 1840 ἔγραφε (βλ. ὄπισθ. σελ. 440), καὶ ἡ προμνημονευθεῖσα (σελ. 493) Γνώμη τῶν Ἀρχιερέων (ἐν οἷς ὅ τε νῦν τῆς Συνόδου πρόεδρος καὶ δύο τῶν συνεδρευόντων ἤδη μελῶν) ἀπήτει, ἀποφαίνεται περὶ ὅρκου τάδε· «Ὁ ἐν δικαστηρίοις ὅρκος διατάσσεται παρὰ τῶν νόμων εἰς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας καὶ ὡς πέρας πάσης ἀντιλογίας, καὶ δὲν εἶναι ἐναντίος εἰς τὴν ἱερὰν ἡμῶν θρησκείαν· διὰ τοῦτο καὶ δὲν τιμωρεῖται παρὰ τῆς Ἐκκλησίας». Ταῦτα δὲ τὰ ὅλως ἀντικείμενα πρὸς τὸ τοῦ Σωτῆρος ἔνταλμα «Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως», καὶ μηδένα λόγον ποιούμενα τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ νενομισμένης ἐξαιρέσεως τῶν τοῦ ἱεροῦ καταλόγου, ἐσκανδάλισαν τῶν ὀρθοδόξων τὸ εὐσεβὲς φρόνημα (α). Ἡ δὲ μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία «προνοίᾳ κεκινημένη τῶν πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων, ὅπως ἂν τὰ θεοπαράδοτα καὶ πατρῷα ὅρια βέβαια καὶ ἀσάλευτα παρ' αὐτοῖς συν-

(α) Τὰ Συνοδικὰ μέλη δυσφοροῦντα διὰ τὸ δύσφημον καὶ σκανδαλῶδες τῆς Ἐγκυκλίου καὶ ἐρωτώμενα περὶ τῆς ἀφορμῆς τοῦ παραπτώματος ἀπήντων, ὅτι ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης παρεισέδυσε τὴν περικοπὴν ταύτην ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ. Τούτου δὲ ἀρνουμένου καὶ ἐρεύνης γενομένης, κατησβόλωσαν αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ Βασ. Ἐπιτρόπου κ. Πραΐδου, εἰπόντες οἱ ἱεροὶ ποιμένες ὅτι, «οὐδεμίαν προηγουμένως εἶχον γνῶσιν περὶ τῆς Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου· ἀποφασισθεῖσα αὕτη παρὰ τοῦ γραμματέως καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Συνόδου καὶ συνταχθεῖσα, ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν ὁλομέλειαν τοῦ σώματος ἐξ ἐφόδου· ἅμ' ἀναγνωσθεῖσα ὑπεγράφη χωρὶς δευτέρας ἀναγνώσεως ἢ σκέψεώς τινος, καὶ ἐστάλη ἀμέσως εἰς τύπωσιν· ὁ δὲ περὶ ὅρκου παράγραφος ἂν φαίνεται κατὰ σειρὰν γεγραμμένος εἰς τὸ σχέδιον καὶ δὲν προσετέθη μετὰ ταῦτα, ἀπεσιωπήθη ὅμως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν· διότι ἀναγνωσθέντος τότε τοῦ σχεδίου, κανεὶς δὲν ἤκουσε τοῦτον» (Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 984, 983). Ἐμβριθὴς δ' ἅμα καὶ εὐσεβὴς ἐπίκρισις τῆς Ἐγκυκλίου ἐξεδόθη ἐν τῷ Αἰῶνι (ἀριθμ. 976, 979).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νην δὲ τὴν Σύνοδον ὑποχρεοῖ, ἵνα τῇ ταύτης πάλιν ἐγκρίσει (οὐδαμῶς δ' ἄνευ ταύτης) ἐκδίδωσι συμβουλευτικὰ (μόνον συμβουλευτικά, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπιτιμητικὰ καὶ κατακριτικὰ τῶν δυσσεβῶν) γράμματα πρὸς τὸν λαόν. Καὶ ἂν ἡ πολιτικὴ ἀρχὴ μὴ ἐπινεύῃ μηδ' εἰς τὴν τούτων ἔγκρισιν; Ἀπολαυέτω δὴ καὶ τότε ἡ Σύνοδος τῆς μακαρίας ἐν τοῖς ἐσωτερικοῖς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς! δ) Εἰς μόνα τὰ περὶ θρησκευτικῶν ἀντικειμένων πραγματευόμενα βιβλία καθείργνυται ἡ τῆς Συνόδου ἐπιτήρησις, ἄνετος δ' ἀπολύεται ἡ τῆς ἀθέου ψευδοσοφίας περισόβησις, ὥσπερ καὶ τῶν δημοσίᾳ βλασφημουσῶν ἐφημερίδων, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἐκτρώματα τῆς ἀκολάστου ἐλευθεροτυπίας (α). ε) Ἐν μόνοις τοῖς Σχολείοις ὁρίζεται ἡ τῶν δυσσεβῶν βιβλιδαρίων κωλύεσθαι ἀνάγνωσις, ὡς αὐτοῦ μόνον τὴν τοῦ Βασιλείου ἐκκλησίαν παραβλάπτουσα. Ἀλλ' ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ταύτην τε καὶ τὴν καθόλου τῶν μιασμάτων τούτων ἀνάγνωσιν εἴωθε κωλύειν, ἀποκηρύττουσα συνοδικῶς τὰς βλασφημίας καὶ ἀναθεματίζουσα τὸν συντάκτην κατὰ τὸ Ἀποστολικὸν «Εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔςω».

(α) Τῷ **1854** ἡ Σύνοδος ἐξέδωκεν Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς κατὰ τὸ κράτος Ἀρχιερεῖς, ἐν ᾗ καθυπογράφουσα τὰ ἀρχιερατικὰ αὐτῶν καθήκοντα σχοινοτενέστερα, σὺν τοῖς ἄλλοις παραγγέλλει αὐτοῖς καὶ ἵνα ἀναφέρωσιν εἰς αὐτὴν περὶ οἱουδήποτε βιβλίου περιέχοντός τι ἐναντίον ἢ βλάσφημον κατὰ τῶν θείων δογμάτων καὶ ἱερῶν μυστηρίων, τῶν ἱερῶν παραδόσεων, τῶν ἱερῶν τελετῶν καὶ τῶν ἐθίμων τῆς Ἐκκλησίας (Βλ. Αἱ ἀναγκαιότερ. Ἐγκύκλιοι Ἐπιστολαὶ κτλ. σελ. **380**)· καὶ ὅμως, ἵνα τἄλλα παραλίπωμεν, ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος εἷς τις τῶν θρασυτέρων ἐφημεριδογράφων πολλὰ κατὰ τῶν Ἀκολουθιῶν τῆς Ἐκκλησίας κατεφλυάρησε, καὶ ἡ Σύνοδος ἐσίγησεν, ἀλλὰ μόνον εὐσεβής τις ἐξήλεγξε τὸν ἀνόσιον· καὶ ἄλλος δὲ πάλιν ἀναμασσώμενος ὅσα παναθέσμως κατελάλησεν ἢ τὰ ἐσκαμμένα ὑπερπηδήσασα κοσμικὴ σοφία κατὰ τῆς θείας τῶν Ἑβδομήκοντα ἑρμηνείας τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, καὶ τὴν ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ ὑπὸ ἑτεροδόξων κεχυδαϊσμένην μετάφρασιν ἀσυστόλως ὑπερυψῶν (καί τοι διὰ Συνοδικῆς γνώμης καὶ ὁμοφώνου ἐγκρίσεως τῶν τεσσάρων Πατριαρχικῶν θρόνων πανδήμως ἀποκηρυξάντων καὶ καταργησάντων καὶ ἀπαγορευσάντων αὐστηρῶς ἁπάσας τὰς κεχυδαϊσμένας τῆς τε Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης κακοσχόλους μεταφράσεις, καὶ αὐτῆς τῆς ἐν Ἑλλάδι Συνόδου καθομολογησάσης διὰ διακηρύξεως τὸ ἀπαράδεκτον τῆς ἐκ τῆς Ἑβραΐδος μεταφράσεως τῆς Παλαιᾶς. βλ. ὄπισθ. σελ. **317**), παραινεῖ ὁ καλὸς ἡμῖν τὴν Ἐκκλησίαν ταῦτα· «Ἂς παύσῃ τοῦ λοιποῦ ἡ τοιαύτη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἄλογος ὑποστήριξις τῆς Π. Διαθήκης τῶν Ἑβδομήκοντα, διότι εἶναι καὶ ἐντροπὴ καὶ ἁμαρτία! (Βλ. Ὁ Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς ἀριθ. **333**). Καὶ οὐδεὶς εὑρέθη ὁ πατάξων!!

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ κατακρίνωσιν οἱ ἱερεῖς ἐπ' Ἐκκλησίας τὰ τοιαῦτα κακουργήματα, καὶ νὰ πασχίζωσι διὰ παραινετικῶν μέσων νὰ παύσωσι τὰς κακὰς ταύτας ἕξεις τῶν κατοίκων. Ὅθεν σᾶς παρακαλοῦμεν, κύριε Γραμματεῦ, νὰ εἰδοποιήσητε περὶ τούτου τὴν ἱερὰν Σύνοδον, καὶ νὰ τὴν προσκαλέσητε νὰ ἐκδώσῃ ἐγκύκλιον εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς τοῦ Κράτους, ὅπως συμφώνως μὲ τὰς εὐχὰς τοῦ Βασιλέως συντρέξῃ καὶ ὁ κλῆρος ἐκ μέρους του εἰς τὴν κατάπαυσιν τῆς δενδροκοπίας καὶ ζωοσφαγίας διὰ πνευματικῶν συμβουλῶν, παρακινήσεων ἐπ' Ἐκκλησίας καὶ ἄλλων μέσων, ὅσα ἡ θρησκεία δύναται νομίμως νὰ ἐνεργήσῃ » (τῇ 25 Αὐγούστου 1837). Ἡ δὲ Σύνοδος ἀπήντησε ταῦτα. « Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ἡ Σύνοδος τὸ ἀπὸ 25 τοῦ λήξαντος μηνὸς καὶ ὑπ' ἀριθμ. 12895 ἔγγραφον τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Β. Γραμματείας, καὶ συμμορφωθεῖσα πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ διαλαμβανόμενα, διέταξε τοὺς κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας καὶ Ἐπισκόπους, καὶ δι' αὐτῶν ἅπαντα τὸν Κλῆρον καὶ τοὺς πνευματικούς, να συντρέξωσι κατὰ τὴν ἔννοιαν αὐτῶν εἰς τὴν κατάπαυσιν τῆς παρὰ τῶν κακοποιῶν ἀνθρώπων γινομένης δενδροκοπίας καὶ ζωοκτονίας καὶ πάσης ἄλλης ἐκ πάθους ἐκδικήσεως προερχομένης ζημίας διὰ πνευματικῶν συμβουλῶν καὶ παραινέσεων ἐπ' Ἐκκλησίας, ἀκόμη δὲ καὶ δι' ἀφορισμῶν ἀνωνύμως, ὅπου συνέβη ἢ συμβαίνει τοιοῦτόν τι κακούργημα. Κατὰ ταῦτα δὲ πράξασα ἡ Σύνοδος, καὶ περὶ τούτων πληροφορουσα τὴν Β. ταύτην Γραμματείαν, ἐπιστρέφει πρὸς αὐτὴν τὸ ἔγγραφον τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείας » (τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1837). Ἡ δὲ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία ἐπὶ τούτοις ἀγανακτήσασα, καταπέμπει πρὸς τὴν Σύνοδον τὸν ἑξῆς ἔλεγχον. « Λαβόντες ὑπ' ὄψιν ἐκ νέου τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ἐπισραφὲν πρὸς ἡμᾶς διὰ τοῦ διαληφθέντος συνοδικοῦ ἐγγράφου, καὶ θεωρήσαντες ὅτι ἡ θέλησις τῆς Α. Μ. εἶναι εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν « νὰ κατακρίνωσιν οἱ ἱερεῖς ἐπ' Ἐκκλησίας τὰ τοιαῦτα κακουργήματα, καὶ νὰ πασχίζωσι διὰ παραινετικῶν μέσων νὰ παύσωσι τὰς κακὰς ταύτας ἕξεις τῶν κατοίκων »· παρατηρήσαντες ὅτι καὶ ἡ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν κοινοποιοῦσα εἰς ἡμᾶς τὴν ὑψηλὴν τῆς Α. Μ. θέλησιν καὶ ζητήσασα δι' ἡμῶν τὴν συνδρομὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς καὶ τὴν σύμπραξιν τοῦ Κλήρου εἰς τὴν κατάπαυσιν τῆς δενδροκοπίας καὶ ζωοκτονίας, ἐξέφρασε ῥητῶς, ὅτι ἡ σύμπραξις καὶ συνδρομὴ αὕτη ἀπαιτεῖται νὰ γένῃ «διὰ πνευματικῶν συμβουλῶν, παρακι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

οὐδὲν ἔφθασε ψηφίσαι ἐκείνη ἡ Συνέλευσις, ὡς ἀκόσμως καὶ βιαίως ἐξαίφνης διαλυθεῖσα τῇ 10 Αὐγούστου κατὰ τὴν ιδ. συνεδρίασιν αὐτῆς (α).

§. ιε. Ταῦτα ἠδυνήθημεν ἐκ τῶν σωζομένων δημοσίων γραμμάτων ὁπωσδήποτε συναθροίσαντες ἱστορῆσαι περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι Ἐκκλησιῶν, ὅπως διῳκοῦντο ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τέλους τοῦ 1832.

§. ις. Ἐκ δὲ τῶν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦδε εἰρημένων ἀξιοσημείωτα μάλιστα καταφαίνονται τὰ ἑφεξῆς κεφαλαιώδη πορίσματα.

Α) Ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος μέχρι καὶ τοῦ 1832 ἐν οὐδεμιᾷ ἐθνικῇ Συνελεύσει οὐδαμοῦ οὐδέποτε φαίνονται οὔτε ψηφίσαντες οὔτε βουλευσάμενοι τὸν ἀπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας αὐτογνώμονα καὶ βίαιον χωρισμόν· ἐξ ἐναντίας δὲ μάλιστα δείκνυνται προσέχοντες καὶ ῥητῶς ἀπαγορεύοντες ἵνα μηδαμοῦ τολμηθῇ χειροτονία Ἀρχιερέων (βλ. ὄπισθ. σελ. 13)· κηρύττει δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ ἡ πρὸς τὴν Γ. ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἀναφορὰ τῶν Ἀρχιερέων. Ἡ δὲ μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυβερνήτου διακοπὴ τῆς πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον κοινωνίας τῶν κατὰ τὴν ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα Ἀρχιερέων ὑπῆρχεν ἄφευκτον καὶ φυσικὸν τοῦ πολέμου παρακολούθημα, συμβάλλον πρὸς ἑκάτερα τὰ μέρη μέχρι τῆς ἐκβάσεως καὶ καταστάσεως τῶν πραγμάτων. Ἀλλὰ καὶ ἑφεξῆς οὐ μόνον ὁ Κυβερνήτης ἤθελε καὶ ἐπραγματεύετο τὴν κατὰ τοὺς κανόνας ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἀναγόρευσιν τῆς ἐν Ἑλλάδι ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Ε. ἐθνικὴ Συνέλευσις τοῦτο φανερῶς ἐφρόνει, διατάττουσα ἵνα ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία διαπραγματευθῇ τὰ περὶ τῆς Ἱεραρχικῆς ἀλληλουχίας πρὸς διατήρησιν τῆς πνευματικῆς ἑνότητος. Τοῦτο ἐνόει καὶ ὁ τοῦ Γραμματέως πρὸς τὴν ἐν Προνοίᾳ Συνέλευσιν λόγος, ὡς ἀνωτέρω προείρηται.

Β) Ὅτι μέχρι τοῦ 1832 ὀλίγοι τῶν Κανονικῶν Ἀρχιερέων ἐπέζησαν, οἱ δὲ πλεῖστοι παροικοῦντες ἦσαν ἐκ τῶν προσφύγων, οἵτινες ἐξ ἀνάγκης ἢ διὰ φόβον φυγόντες ἐπὶ τοῦ πολέμου ἐκ τῶν ἔξω τῆς Ἑλλάδος κανονικῶν αὐτῶν ἐπισκοπῶν (οἱ δέ τινες καὶ πρὸ τοῦ πολέμου ἐκπεπτωκότες) διωρίσθησαν πρόσκαιροι τοποτηρηταὶ τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι χηρευουσῶν ἐπισκοπῶν, μηδεμίαν ἐπ' αὐτῶν ψῆφον ἔχειν δυνάμενοι κατὰ τοὺς θείους Κανόνας (ὡς ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῶν ὧν πρώην εἶχον

(α) Βλ. Ἐφημ. Ἀθηνᾶς ἀριθμ. 50. σελ. 197—200.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γυώμενοι καὶ μαρτυροῦντες τὴν νομιμότητα τοῦ τελεσθησομένου γάμου ψευδῶς τιμωροῦνται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ποινικοῦ νόμου, ἐπιφυλαττομένης καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς, ἐὰν οὗτοι ὦσι κληρικοί.

Ἄρθρον ΙΔ΄. Περὶ διαλύσεως γάμου· α) ὁ ἐπίσκοπος ἢ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως διὰ τῶν κληρικῶν θέλει διενεργεῖ τοῦ λοιποῦ τὴν ἀπόπειραν αὐτοῦ πρὸς συνδιαλλαγὴν καὶ ἕνωσιν τῶν διαφερομένων συζύγων κατὰ τὰ διαταττόμενα ὑπὸ τοῦ νόμου· διὸ καὶ δέχεται τὰς περὶ διαζεύξεως αἰτήσεις, καὶ διὰ συμβουλῶν πνευματικῶν καὶ προτροπῶν καὶ δι' ἄλλων ἁρμοδίων μέσων προσπαθεῖ ἐντὸς τριῶν μηνῶν τὴν συνδιαλλαγὴν καὶ ἕνωσιν τῶν συζύγων· ἐν περιπτώσει δὲ ἀποτυχίας διευθύνει εἰς τὸ δικαστήριον τῆς περιφερείας τὴν ἀναφορὰν τῶν διαφερομένων, σημειῶν ὅτι ἀτελεσφόρητος ἀπέβη ἡ πρὸς συνδιαλλαγὴν καὶ ἕνωσιν ἀπόπειρα, δι' οὗ καὶ μόνον εἰσάγεται εἰς τὰ δικαστήρια ἡ περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴ μετὰ τριάκοντα ἡμέρας ἀπὸ τῆς διευθύνσεως τῆς ἀναφορᾶς τῶν διαφερομένων· β) Τὸ δικαστήριον ἐπιλαμβάνεται τῆς ὑποθέσεως, καὶ δικάσαν καθ' ὅλας τὰς κατὰ τὸν νόμον προβλεπομένας περιπτώσεις, ἀποφαίνεται ὁριστικῶς περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἐγκλήματος, τὸ ὁποῖον ἐπιφέρει τὴν κατὰ νόμους διάζευξιν ἢ μή· καὶ ἐκδίδει τὴν δικαστικὴν ταύτην ἀπόφασιν· γ) ἡ δὲ Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ λαβοῦσα τὴν δικαστικὴν ἀπόφασιν συμβουλεύει πάλιν πνευματικῶς πρὸς ἕνωσιν τὰ διαφερόμενα μέρη, καὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἐὰν ἀποβῶσιν ἀτελεσφόρητοι αἱ πνευματικαὶ προτροπαί, ἐκδίδει αὐτὴ τὸ διαζύγιον· ἐὰν δὲ ἐν τῷ μεταξὺ συνδιαλλαγῶσι, πέμπει τὴν περὶ τῆς συνδιαλλαγῆς καὶ ἑνώσεως αὐτῶν ἀναφορὰν εἰς τὸ Δικαστήριον.

Ἄρθρον ΙΕ΄. Εἰς τὸν ἐπίσκοπον ἐναπόκειται ἡ δοκιμασία καὶ χειροτονία τῶν ἱερωμένων πάσης τάξεως καὶ βαθμοῦ, καὶ ἡ δοκιμασία τῆς κουρᾶς τῶν μοναχῶν. Χειροτονία πρεσβυτέρου καὶ διακόνου τελεῖται κατὰ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας. Χειροτονία πρεσβυτέρου καὶ διακόνου ἀπολύτως καὶ ἄνευ κατεπειγούσης ἀνάγκης εἰς ἐνορίαν δὲν ἐκτελεῖται οὐδὲ κουρὰ μοναχοῦ ἄνευ τῆς κανονικῆς δοκιμασίας καὶ πρὸ τῆς ἡλικίας τῶν 25 ἐτῶν· ὁ χειροτονήτας δὲ παρὰ τοὺς κανόνας καὶ ἀπολύτως, καὶ ὁ κείρας μοναχὸν ἄνευ τῆς κανονικῆς δοκιμασίας καὶ πρὸ τῆς ὡρισμένης ἡλικίας, καὶ ὁ χειροτονήσας καὶ ὁ τὴν κουρὰν λαβὼν ἀποκαθίστανται ὑπεύθυνοι, καὶ παιδεύονται ἐκκλησιαστικῶς.

Ἄρθρον ΙΣ΄. Περὶ κλήρου. Ὁ κλῆρος ἑκάστης ἐπισκοπῆς καὶ πάσης τάξεως καὶ βαθμοῦ καὶ οἱ ἐν τοῖς ἱεροῖς μοναστηρίοις διατελοῦντες μοναχοὶ ὑπάγονται κατὰ τὰς κανονικὰς διατάξεις ὑπὸ τὸν ἴδιον αὐτοῦ Ἐπίσκοπον. Καὶ αὐτὸν ὀφείλουσιν ἵνα γνωρίζωσιν ὡς προϊσταμένην αὐτῶν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, καὶ ὑπακούωσι καὶ ἐκτελῶσι τὰς κανονικὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς αὐτοῦ παραγγελίας καὶ ἀποφάσεις. Ἄνευ τῆς κανονικῆς ἀδείας τοῦ Ἐπισκόπου οὐδεὶς τῶν ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου δύναται νὰ ἱερουργῇ, οὐδὲ εἰς ἰδιόκτητον ἐκκλησίαν, οὐδ' ἄλλην τινὰ ἱεροπραξίαν νὰ ἐκτελῇ. Οὐδεὶς τῶν ἐκ τοῦ κλήρου ἄνευ τῆς εἰδήσεως καὶ ἀδείας τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἐπισκόπου ἀποδημεῖ, οὐδὲ διαμένει ἐν ἑτέρᾳ ἐπισκοπῇ ἐπὶ πολὺ ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου. Οὐδεὶς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κοινωνίαν, εἴτε διδάσκοντες, εἴτε κηρύττοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, εἴτε ἄλλο τι κοινωφελὲς καὶ ἀνάλογον εἰς τὸν χαρακτῆρα των ἔργον μετερχόμενοι· οἱ τοιοῦτοι ὑποχρεοῦνται νὰ περιορισθῶσιν εἰς μοναστήρια, ἐὰν θέλουν νὰ διαμένουν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου. Τέταρτον· νὰ ἀπαγορευθῇ εἰς τοὺς ἐν Κόσμῳ ζῶντας ἱερωμένους, τοῦ νὰ μετέρχωνται ἔργον καὶ ἐπάγγελμα ἀνοίκειον τοῦ χαρακτῆρός των, διὰ νὰ ἦναι ἀπερισπάστως προσκείμενοι εἰς τὰ κυρίως καθήκοντα τοῦ ἐπαγγέλματός των.

Ἡ ἐξακολούθησις τῶν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου σκέψεων ἀνετέθη εἰς τὴν ἐφεξῆς συνεδρίασιν.

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαί.)

Συνεδρίασις Ζ΄.

Ἀπριλίου 26, 1833.

Ἐν τῇ σημερινῇ Συνεδριάσει παρόντων τῶν ἓξ μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως προεδρεύοντος, ἀνεγνώσθη αὖθις ὁ ὀνομαστικὸς τῶν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἀρχιερέων κατάλογος καὶ ἐνεκρίθη.

Ἐπανελήφθη ἡ περὶ διοργανισμοῦ του ἱεροῦ Κλήρου πρότασις, καὶ ἰδιαιτέρως τὰ περὶ διατροφῆς αὐτῶν.

Ἐκρίθη ἐπάναγκες, οἱ μὲν ἐπίσκοποι νὰ μισθοδοτῶνται αὐτάρκως καὶ ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρός των κατ' εὐθεῖαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ προσδιορισθησομένων πόρων, οἱ δὲ πρεσβύτεροι, διάκονοι καὶ λοιποὶ ὑπηρέται τῶν Ἐκκλησιῶν νὰ μισθοδοτῶνται, κυρίως μὲν παρὰ τῶν Κοινοτήτων· ὅταν δὲ οἱ πόροι τῆς Κοινότητος δὲν ἐξαρκοῦν, ἡ Κυβέρνησις νὰ ἀναπληροῖ τὸ ἐλλεῖπον ἀπὸ τῶν προειρημένων πόρων.

Ἐσυζητήθη τὸ περὶ ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας ἐπισκόπων, καὶ ἀφ' οὗ ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ ΙΓ΄. ἄρθρον τῆς Γ΄. Συνεδριάσεως, ἐνεκρίθη, ὥστε ἡ Σύνοδος προβάλλουσα τοὺς διὰ τὴν ἐπισκοπικὴν ἀξίαν ὑποψηφίους, ἔχοντας ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα, παιδείαν δηλονότι, ἀρετήν, ἱκανότητα καὶ τὴν κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας ἡλικίαν, νὰ ἔχῃ ἰδιαιτέρως ὑπ' ὄψιν τοὺς ἐντὸς τῆς χηρευούσης ἐπισκοπῆς ἐπιτηδείους πρὸς τοῦτο.

Ἂν ἐκ τῶν προβαλλομένων ἡ Βασιλικὴ ἀρχὴ δὲν ἐγκρίνῃ τυχὸν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τερον ἀφ' ὅ,τι καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπιλοίπους ὁμολογουμένως ἀκωλύτους γάμους (α), καθότι ἡ ἱερὰ Σύνοδος δὲν ἐσκόπευσε διὰ τῆς συγκαταβάσεως νὰ δώσῃ εἰς κἀνένα λαβὴν ἀργυρολογίας, ἀλλὰ κανόνα (β) τῶν γαμικῶν συμβαινόντων, βάλλουσα ὑπ' ὄψιν ὄχι ὀλίγα τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως παραδείγματα παλαιά.

Ταῦτα τὰ παλαιὰ παραδείγματα, μολονότι ἰσχυροποιοῦν τὴν ἀπόφασιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, διὰ νὰ τὴν κάμῃ πασίδηλον, μ' ὅλον τοῦτο διὰ τὴν ἐποχὴν τῆς τωρινῆς φιλολογίας, ἔκρινεν ὅτι νὰ διαμένωσιν ἄγνωστα εἰς τὸν συρφετώδη ὄχλον, ἰδεάζουσα μόνον τοὺς Ἐπισκόπους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους κρέμαται ἡ συγχώρησις, ἔνθα ἀπαιτεῖται νὰ ἐκτελεσθῇ γαμικὴ συνάφεια τῶν παρ' αὐτῆς συγχωρηθέντων βαθμῶν.

Ἂν λοιπὸν ἀπαιτηθῇ γάμος τοῦ ἕκτου βαθμοῦ ἐξ αἵματος, τοῦ πέμπτου ἐκ τῆς διγενοῦς ἀγχιστείας, τοῦ τρίτου ἐκ τριγενείας, καὶ τοῦ τετάρτου ἐκ τοῦ ἱεροῦ βαπτίσματος, θέλετε συγχωρεῖ συμβουλεύοντες εἰς τοὺς θέλοντας τὸν τοιοῦτον σύνδεσμον νὰ μὴ κάμνωσι κἀμμίαν ἐξωτερικὴν πομπήν, ἀλλὰ νὰ στεφανόνωνται περὶ τὸ ἑσπέρας, καὶ συγχρόνως παρουσιάζοντες τὴν περὶ τούτου δυσαρέσκειάν σας, διὰ νὰ μὴ δίδητε λαβὴν εἰς τοὺς ἐθελοκάκους νὰ σᾶς κατηγορῶσιν, ὡς μὴ παραφυλάττοντας τὰς ἐκκλησιαστικὰς συνηθείας, ἀλλὰ μάλιστα νὰ ἐπισπάσητε τὸν ἔπαινον τῶν νουνεχῶν, ὅτι οἰκονομεῖτε τὰς ἐκκλησιαστικὰς περιστάσεις ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς θρησκείας τοῦ Κυρίου

(α) Ἀλλ' ἔστιν ὅτε, κατὰ δυστυχίαν, καὶ αὐτοὶ οἱ νομοθέται παραβαίνουσι τοὺς νόμους. Αὐτὸς ὁ γράφων τὴν ἐπιστολήν, ὁ Συνοδικὸς Ἀργολίδος, διατρίβων ἐν Ναυπλίῳ, συνεχώρησε γάμον παράνομον καὶ παρ' ἐνορίαν τελεσθῆναι, χρήματα λαβών, ὡς διεκήρυξεν ἡ Ἀθηνᾶ (Ἀριθ. 387. Νοεμβρ. 14 τοῦ 1836).

(β) Κανόνα καλεῖ τὰ παρὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας δόξαντα τῇ κατὰ Μαύρερον Συνόδῳ· ποῖα δὲ καὶ τὰ ἑξῆς; συρφετώδη ὄχλον καλεῖ τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου, ὃν ἐτάχθη ὁ Ἐπίσκοπος ποιμαίνειν κατὰ τοὺς θείους κανόνας! (τοῦτο παρομοιάζει πως πρὸς τὸ «ὁ ὄχλος οὗτος, ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον κτλ.). Πολλὴν δὲ τὴν εἰς τὸ συγχωρεῖν ἐξουσίαν παρέχει τοῖς Ἐπισκόποις, ὡσανεὶ ἐκρέματο ἐξ αὐτῶν καὶ ἡ ἄδεια εἰς τὸ πράττειν τὰ ἀσυγχώρητα! Σοφαὶ δὲ καὶ αἱ συμβουλαί, οἷον, τὸ ὑποκρίνεσθαι τὸν δυσαρεστούμενον! — καὶ τὸ ὁδηγεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς θρησκείας (ὅπερ οὐκ ἐζήτουν πάντως οἱ τὰ περὶ τὸν γάμον κανονίσαντες!), καὶ «περὶ τὸ ἑσπέρας τὸν κεκωλυμένον γάμον εὐλογεῖν» (οἷον κλεψιγαμίαν· ὁ γὰρ τὰ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀντιβασιλείας μέχρις αὐτοῦ τὰ ἐκκλησιαστικὰ διαχειρισαμένων ὑπουργῶν εὐδαιμονέστατος, ὡς πληρώσας ἐπισκόπων ἁπάσας τὰς χηρευούσας τοῦ Κράτους ἐπισκοπάς· καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον. Ἅμα δὲ τούτῳ καταστάντι εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τὰ τρία καὶ μόνα μείναντα μέλη τῆς Συνόδου παρέθεντο τὸ ἐπὶ τοῦ Κυνουρίας συνταχθὲν ἐκκλησιαστικὸν νομοσχέδιον περί τε Συνόδου καὶ ἐπισκόπων (α). Ἀπεδέξατο δὲ τοῦτο

τῇ Ἑλλάδι καταλιπών, καὶ μέγα κενὸν ὁμοίας ἀρχιερατικῆς ἀρετῆς. Ἐκηδεύθη δὲ δαπάνῃ τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν Ταξιαρχῶν· καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἐπεγράφη τὸ ἑξῆς ἐπιτύμβιον.

«Τὸν ἔνθεον νοῦν, τὸ φρονήσεως στόμα,
Τὸν ἀκράδαντον ὀρθοδοξίας στύλον,
Τῆς εὐσεβείας τὸν πολύτλαν ἐργάτην,
Νόμων ἀκμῆτα πατρῴων ὑπέρμαχον,
Κυνουρίας ποιμάντορα, Συνόδου πρόμον,
Τὸν Ἑλλάδος πάσης πόθον Διονύσιον,
Ἔκρυψε τύμβος ὧδε, τὸ σκῆνος λαβών!
Αὐτὸς δ' ἀνέπτατ' εἰς Θεὸν τρισόλβιος!

Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ἔτει ΑΩΝΒ, Ἰανουαρίου ΚΑ'.
Ζήσας ἔτη ΞΓ'.

(α) Τῇ 7 Φεβρουαρίου ἔπεμψεν ἡ Σύνοδος μετὰ ἐκθέσεων δεικνυουσῶν τὰς ἀγνὰς πηγὰς τῆς θείας διδασκαλίας, ἐξ ὧν ἠρύσθησαν (ἦσαν δὲ καὶ αὗται ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Κυνουρίας πρώην συντεταγμέναι) ἀμφότερα τὰ Νομοσχέδια, ἅπερ καταχωρίζονται ὧδε πρὸς πληροφορίαν τῶν φιλαλήθων.

Σχέδιον Νόμου καταστατικοῦ τῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἄρθρον Α'. Ἡ αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀπαρτίζεται καὶ συνίσταται ἐκ τῶν κατὰ μέρος ἐν τῷ Βασιλείῳ ἁγίων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν, καὶ ὑπάρχει εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα μέλος γνήσιον καὶ ἀναπόσπαστον τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἧς ἀρχηγὸς καὶ κεφαλὴ ὁ Κύριος καὶ θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· διοικεῖται δὲ κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῶν θείων Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων καὶ ἱερῶν Συνόδων, καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις καὶ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα καὶ τὰς διατυπώσεις τῆς καθολικῆς, Ἀποστολικῆς, Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας παρὰ τῆς συνελεύσεως ἁπάντων τῶν ἐν ταῖς κατὰ μέρος ἐκκλησίαις τοῦ Βασιλείου ἀρχιερατευόντων κανονικῶς Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων, οἵτινες κυρίως συγκροτοῦσι τὴν τῆς ἐκκλησίας Σύνοδον, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀνωτάτη ἐν τῷ Βασιλείῳ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή.

Ἄρθρον Β'. Διὰ τὸ δυσχερὲς τῆς ἐν τῇ πρωτευούσῃ διαρκοῦς διαμονῆς τῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

μὲν πρότεροι, οἱ δὲ δεύτεροι καὶ τρίτοι, οἱ δὲ πανύστατοι, ὡς ἕκαστος ἐλάμβανε τὴν πρόσκλησιν, καὶ ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως, καθ' ἣν ἀπὸ τῆς Ναυπλίας ἀπεῖχεν ἡ κατ' αὐτὸν παροικία. Ἀλλὰ ποῖοί τινες τῶν Ἀρχιερέων, καὶ πόσοι, καὶ πότε συνῆλθον εἰς Ναυπλίαν, καὶ ὅ,τι συνδιελέχθησαν μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ὅ τι, τέλος, ἐψηφίσθη, δηλοῦσιν αὐτὰ τὰ πρωτόκολλα δημοσίως ἐκδοθέντα, ἅτινα μεταγράφομεν αὐταῖς λέξεσιν ἀπὸ τῆς Ἑλληνιστὶ καὶ Γερμανιστὶ ἐκδεδομένης Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως (Ἀριθμ. 23. σελ. 174—177 ἔτους 1833).

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. καὶ τῆς Δημοσ. Ἐκπαιδ. Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας Κοινοποιεῖ,

Ὅτι διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἀπὸ 13 τοῦ λήγοντος διώρισεν ἡ Κυβέρνησις ἐπιτροπήν, συγκειμένην ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. κτλ. Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας, καὶ ἀπὸ τοὺς δύο ὑπουργικοὺς Συμβούλους τῆς αὐτῆς Γραμματείας, διὰ νὰ διευθύνῃ τὰς μετὰ τῶν ἀπὸ 1 (13) Ἰουλίου συγκληθέντων καὶ προσκληθέντων Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων τοῦ Κράτους συνδιαλέξεις.

Ἐπὶ τούτῳ ἐγένοντο μέχρι τοῦδε 4 συνεδριάσεις, εἰς τὰς ὁποίας παρευρέθησαν βαθμηδὸν 36 ἐκ τῶν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου Ἀρχιερέων (ὅσοι δηλαδὴ ἔφθασαν μέχρι τοῦδε εἰς Ναύπλιον), καὶ ἐγνωμοδότησαν ὁμοφώνως ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς συστάσεως Συνόδου διαρκοῦς. Τὰ πρωτόκολλα τῶν συνεδριάσεων τούτων, προσυπογεγραμμένα παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, καταχωροῦνται ἐνταῦθα κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἡμερομηνίας, φυλαττομένης ὅμως

Ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτροπὴ ἀπεπεράτωσε πρό τινων ἡμερῶν τὸ ἐμπιστευθὲν εἰς αὐτὴν ἔργον. Ἡ Κυβέρνησις τοῦ Σ. ἡμῶν Μονάρχου καὶ Κυρίου, προθεμένη νὰ θέσῃ ὑπ' ὄψιν ὅλων τῶν Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ τῶν ἐν αὐτῷ καταστάντων ἁγίων Συναδελφῶν των, ὅσα κρίνει ἄξια τῆς προσοχῆς των εἰς σύστασιν ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ, Σᾶς προσκαλεῖ διὰ τῆς παρούσης ἐγκυκλίου νὰ παρευρεθῆτε ἀνυπερθέτως κατὰ τὸ σάββατον τῆς 15 τοῦ παρόντος μηνὸς Ἰουλίου ἀπὸ πρωΐας εἰς τὴν Βασιλικὴν ταύτην καθέδραν, ὅπου θέλουν συμπαρευρεθῆ ἐπ' αὐτῷ τῷ σκοπῷ καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ συνάδελφοί σας.

Ὁ Νομάρχης Ἀργολίδος προσεκλήθη νὰ σᾶς προετοιμάσῃ καὶ κατάλυμα διὰ τὴν ἐνταῦθα διατριβήν σας. Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 3 Ἰουλίου 1833.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. (βλ. Ἐφημ. Ἀθηνᾶς ἀριθμ. 129. σελ. 517).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ Σύνοδος· ἐν ᾧ ζητεῖ τὴν ἄδειαν εἰς τὸ ν' ἀσχοληθῇ εἰς τὰ ἤδη ἐκτεθέντα δύο ἀντικείμενα, παρακαλεῖ ἑνταυτῷ τὴν Βασ. ταύτην Γραμματείαν, νὰ θελήσῃ νὰ πέμψῃ πρὸς αὐτὴν καὶ ὅσα ἔγγραφα ἔχει ἱκανὰ εἰς τὸ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὰ ὁποῖα ζητεῖ τὴν ἄδειαν ν' ἀσχοληθῇ ἀντικείμενα.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 11 Σεπτεμβρίου 1833.

Τὰ μέλη. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος, πρόεδρος. Ὁ Θηβῶν Παΐσιος. Ὁ Λαρίσσης Κύριλλος. Ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ. Ὁ Ἡλιουπόλεως Ἄνθιμος.

Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.

§. κα. Ἡ δὲ Γραμματεία ἀναγνοῦσα τὰς παρὰ τῆς Συνόδου περὶ τὸ Σχέδιον παρατηρήσεις, ἐθυμώθη λίαν, καὶ γράφει πρὸς αὐτὴν οὐχὶ τὴν ἀπὸ Σκυθῶν (τὸ τῆς παροιμίας)· ἀλλὰ τὴν ἀπὸ ξύλου ῥῆσιν, τὴν ἐφεξῆς ἀπάντησιν.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία.

Πρὸς τὴν Σύνοδον.

Καθυποβάλλουσα ἡ Γραμματεία αὕτη ὑπ' ὄψιν τῆς Α. Μ. τὸ παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τροπολογηθέν, καὶ πρὸς αὐτὴν διευθυνθὲν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 65 ἀναφορᾶς της Σχέδιον, νομίζει παραβαινόμενα τὰ ἱερώτερα τῶν καθηκόντων της, ἂν δὲν πληροφορήσῃ τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ὅτι μὲ ἀπορίαν καὶ λύπην της εἶδεν ἀναλαμβάνουσαν αὐτήν, ἀπ' ἐναντίας καὶ αὐτοῦ τοῦ Καταστατικοῦ αὐτῆς Διατάγματος, ἀνακριτικὴν καὶ ἀντιῤῥητικὴν θέσιν ὡς πρὸς τὰ ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ ὑπάρχοντα ἤδη βασιλικὰ Διατάγματα. Τοιαύτη παράβασις ἐκ μέρους ὑπαλλήλου ἀρχῆς, ἀναγκάζεται μὲ λύπην της ἡ Γραμματεία αὕτη νὰ τὸ ὁμολογήσῃ, ἦτον ἐπέκεινα τῶν προσδοκιῶν, τὰς ὁποίας ἔχει δικαίως διὰ τὴν φρόνησιν καὶ πολυπειρίαν τῶν συγκροτούντων τὴν ἱερὰν Σύνοδον μελῶν.

Πρὸς ἀποφυγὴν πολυλογίας, ἀρκούμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ὀλίγα τινὰ τῶν παρὰ τῆς Συνόδου τροπολογηθέντων τοῦ Σχεδίου ἄρθρων παραβάλλοντες αὐτὰ μὲ τὰ εἰς τὸ ἀπὸ 23 Ἰουλίου (4 Αὐγούστου) Βασ. Διάταγμα προδιαταχθέντα.

Α'. Ἡ εἰς τὸ 1 ἄρθρον τοῦ Διατάγματος τούτου ὀρθότατα παρασιωπηθεῖσα φράσις « Μὴ ἀντιβαῖνον τοῖς Ἀποστολικοῖς καὶ Συνοδικοῖς κανόσιν » ἐν οὐ δέοντι παρεισήχθη εἰς τὸ 2 ἄρθρον τοῦ ὑπ' ὄψιν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

συνῳδὰ δήπου καὶ πρὸς τοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις (οὐχ ὁρᾷς;), ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ κλήρου (α), ἐνομοθέτησεν ἡ τοῦ Βλάχου σοφία, ὑπηρετοῦσα ἀλλοφύλῳ καὶ ἀλλοδόξῳ δυναστείᾳ, ἣν ἔναγχος (μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς δρυὸς καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν παροιμίαν ξυλευόμενος), ῥητορεύων ἐν τῷ δημοτικῷ Συμβουλίῳ Ἀθηναίων, ὅσον ἠδύνατο ἐκακολόγησε, πανοῦργον, δολίαν, ἐπίβουλον καὶ σατανικὴν ἀποκαλέσας. Εἰ δ', ὡς αὐτὸς ἐμακρηγόρει τότε, «ἕκαστον τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος ἔτος ἔχει καθ' ἑαυτοῦ μίαν οἰκτρὰν ἱστορίαν καταστροφῆς τῶν ἐλευθεριῶν μας, τῶν ἀποκτηθεισῶν διὰ τοῦ πολυετοῦς ἱεροῦ ἀγῶνος τῆς ἐπαναστάσεώς μας» (β), τὸ 1852 οὐδεμίαν βεβαίως ἔχει οἰκτροτέραν παρὰ τὴν διὰ τῶν νόμων αὐτοῦ βαρυτέραν ἢ πρὶν καταδούλωσιν καὶ ἐξευτέλισιν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (γ), καὶ τὴν ὀσημέραι ἐπὶ τὸ χεῖρον θρησκευτικήν τε καὶ ἠθικὴν καταφορὰν τῆς ἐν τῷ Βασιλείῳ κοινωνίας (δ).

ρειν αὐτῷ τὰς εὐπορούσας τῶν ἐπισκοπῶν ἀναλόγως ἑκάστην, τὸ δὲ σύνολον ἐτάχθη 3208 ὑπέρπυρα (βλ. Acta Patriarchat. Constantinop. T. 1. pag. 126).

(α) Περὶ τοῦ ἀντικανονικοῦ ἀμφοτέρων τῶν νόμων τούτων ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἔγραψε (τῷ 1852) μετὰ λύπης καὶ συνοχῆς καρδίας ἀλγούσης πρός τε τοὺς λοιποὺς πατριαρχικοὺς θρόνους καὶ τὸν Κύπρου καὶ πρὸς τὴν ἐν Ῥωσσίᾳ ἁγιωτάτην διοικοῦσαν Σύνοδον «Ὑ π ό μ ν η μ α δ ι α σ α φ η τ ι κ ὸ ν» ἐκτενές, ἐξ οὗ καὶ ἡμεῖς πολλῶν ἐκ τῶν ὧδε τεταγμένων ἐλέγχων τὰς πίστεις παρελάβομεν. Ἔγραψε δὲ τότε καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδόμενος Τηλέγραφος (ἀριθμ. 446), καταπικρίνων τὸ π ν ε ῦ μ α τ ο ῦ ν έ ο υ Κ α τ α σ τ α τ ι κ ο ῦ. Βλ. καὶ Αἰῶν. ἀριθ. 1280.

(β) Βλ. τὴν δημηγορίαν ἐν τῇ Ἐφημερίδι Ἐθνοφύλακος. 1862. ἀριθμ. 124.

(γ) Σημείωσαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ τῆς πολιτικῆς μᾶλλον ἢ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας ζηλωταὶ ἐπαχθέστερον τῇ Ἐκκλησίᾳ παρὰ τὴν Μαυρέρειον διακήρυξιν ἀνομολογοῦσι τὸν Βλαχικὸν τοῦτον νόμον κατὰ τέσσαρά τινα, ταῦτα· α) τὴν Βασιλικὴν ἔγκρισιν ἑνὸς τῶν ὑπὸ τῆς Συνόδου προτεινομένων τριῶν ὑποψηφίων· β) τὸν διπλοῦν τοῦ χειροτονουμένου ἀρχιερέως ὅρκον· γ) τὰς ἀντικανονικὰς κατὰ τὴν διαδικασίαν τῶν κληρικῶν διατυπώσεις, καὶ μάλιστα τὰς ἐφέσεις, καὶ δ) τὴν αὔξησιν τῶν χρηματικῶν δικαιωμάτων τῶν Ἐπισκόπων. Καὶ ἐπιπλήξεως ἄξιον κρίνουσι τὸν Βλάχον, ὅτι ἐν καιροῖς πλεῖστα καλὰ ἐνδεχομένοις καὶ ἀπαιτοῦσι γενόμενος, οὐχ ὡς ἔδει ἐρρύθμισε τοὺς περὶ τῆς Ἐκκλησίας νόμους (βλ. Ἀναστ. Π. Ζαφειροπούλου Παράλληλ. δημόσιοι βίοι τῶν Ὑπουργῶν τοῦ Βασιλ. τῆς Ἑλλάδος. Βιβλ. Α. σελ. 25, 27 καὶ 30. ἐν Τριπόλει, 1860).

(δ) Τὰ ἐκ τῆς κατὰ τὸ Μαυρέρειον καταστατικὸν διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐπελθόντα εἰς τὴν Ἑλλάδα δεινὰ ἐξετραγῴδησε (τῷ 1852) πιστῶς ὁ ἀρχιμανδρίτης Μητροφάνης ὁ Οἰκονομίδης. «Ἰδοὺ δι' ἔλλειψιν ὑγιοῦς διδασκαλίας (λέγει) καὶ πνευματικῆς ὁδηγίας ἀξίων ἀρχιερέων καὶ ἱερέων αὔξει μὲν ἡ ψυχρότης καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

χλιον ταύτην ἐπιστολὴν καταχωρίζομεν ἤδη εἰς τὴν ἐφημερίδα μας » (α).

§. ιϐ. Ἐκ τούτων οὖν τῶν λόγων (ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρω προϊστορημένων ἐξοριῶν καὶ φυγῶν) βλέπομεν σαφῶς, ὅτι μήτε τὴν συγκάλεσιν καὶ πρόσκλησιν τῶν Ἀρχιερέων, μήτε τὸ καταστατικὸν περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας Διάταγμα, μήτε τῆς Συνόδου τὴν ἐγκαθίδρυσιν ἀπεδέξαντο πάντες εὐχαρίστως· ἀλλ' ὑπῆρχον καὶ κοσμικοί, καὶ τοῦ κλήρου δὲ πολλοί, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν Ἀρχιερέων, οἵτινες, καί τοι ὑπεγράφησαν ἐν τοῖς πρωτοκόλλοις, οἱ μέν τινες ἐλπίσι γοητευθέντες, οἱ δὲ καὶ διὰ φόβον καὶ ἐξ ἀνάγκης, πάντες δὲ ὅμως πιστῶς πεποιθότες εἰς οὓς τότε πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν ἐσυνθηκολόγησαν ὅρους (βλ. ὄπισθεν §. γ, δ), ὡς εἶδον ἔπειτα τὸ Διάταγμα μήτε τοὺς ὅρους περιέχον καὶ ἄλλως ἐν πολλοῖς παρηλλαγμένον, ἀπεκλαίοντο σχετλιάζοντες, καὶ φοβούμενοι, ἔνθεν μὲν τὴν ἐκ τοῦ τοιούτου τρόπου κινδυνεύουσαν ἀπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας διάστασιν, ἑτέρωθεν δὲ τὴν ὕπουλον ἀσάφειαν καὶ ἀνωμαλίαν τῶν ἄρθρων τοῦ ἐξαίφνης δημοσιευθέντος διατάγματος (ἀλλὰ περὶ τούτου λέγομεν καὶ ἐν τῷ τρίτῳ Τμήματι)· νῦν δὲ προσεθήκαμεν καὶ ταύτην τὴν ἐν ἐφημερίδι δημοσιευθεῖσαν διατριϐὴν διὰ τοῦτο μάλιστα, διότι μαρτυρεῖ τὴν ἐπὶ τοῖς τότε γεγενημένοις κοινὴν δυσαρέσκειαν, καὶ μάλιστα τῶν φρονίμων. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Ἰδοὺ δὲ καὶ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου ἐπιστολή.

Ἀριθ. 3

Ἐγκύκλιος. Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας, Ἀρχιεπισκόπους, Ἐπισκόπους καὶ ἐκκλησιαστικοὺς τοποτηρητὰς τοῦ Βασιλείου.

Κατ' ἔγκρισιν τῆς Α. Μ. γνωστοποιεῖ.

Ἡ Κυϐέρνησις τῆς Α. Μ. εὗρε καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν, καθὼς καὶ τὴν πολιτικὴν τοῦ Βασιλείου κατάστασιν, ὄχι κατ' εὐχὴν, ἐξ αἰτίας τῶν δεινῶν περιστάσεων· καὶ τοῦτο δὲν λανθάνει κανένα.

Ἀσχολουμένη δὲ ἀπ' αὐτῆς τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀφίξεώς της εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς δευτέρας, δὲν ἠδύνατο, οὔτε ἤθελε νὰ μένῃ ἀδιάφορος καὶ εἰς τὴν τῆς πρώτης, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον ἡ βελτίωσις

(α) Ἀθην. ἀριθμ. 137. σελ. 551.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀλλ' ἤδη, «ὅτε προέκοψεν ἡ νὺξ καὶ ἡ ἡμέρα ἐγγίζει» (δόξα εἰς τὸν ὕψιστον Θεόν, καὶ χάρις εἰς τοὺς σεβαστοὺς καὶ φιλανθρώπους Μονάρχας!), ἤδη ἀπὸ τῆς περιωπῆς τοῦ νοητοῦ στερεώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐτέθητε φωστῆρες πνευματικοί, ἐκπέμψατε τὰς αὐγὰς τοῦ σωτηρίου λόγου· λαλήσατε εἰς τὰς καρδίας τοῦ λαοῦ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, ὀρθοτομοῦντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας· κηρύξατε τὴν εἰρήνην· εὐαγγελίσασθε τὴν ὁμόνοιαν· διδάξατε τὴν φιλαδελφίαν, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, ἵνα ὦσιν οἱ πάντες ἓν ἐν Χριστῷ· στηρίξατε τὰς καρδίας τῶν πιστῶν εἰς τὰ θεῖα δόγματα· ἐμπνεύσατε εἰς αὐτοὺς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀγαπην πρὸς τὸν πλησίον, καὶ τὴν ὑποταγὴν πρὸς τὰς Ἀρχάς.

Ἐπὶ πᾶσιν ἡ Κυβέρνησις συνιστᾷ εἰς τὴν προσοχήν σας τὴν ἀκριβῆ φυλακὴν τῶν Ἀποστολικῶν Κανόνων καὶ διατάξεων περὶ τὰ συνοικέσια καὶ διαζύγια τῶν γάμων· διότι ἡ περὶ ταῦτα εὐχέρεια καθυβρίζει τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους, καπηλεύει τὸ μέγα μυστήριον τοῦ γάμου, καὶ διαλύουσα τὸν ἰσχυρότερον δεσμὸν τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ἀφίνει εἰς τὸ μέσον αὐτῆς ἀπροστάτευτα μέλη, ἐπιζήμια πολλάκις διὰ τὴν ἐκ τῆς κακῆς ἀγωγῆς μοχθηρίαν.

Ἀπευθύνοντες τὰς πράξεις σας πρὸς τοὺς θείους κανόνας καὶ ἐν τούτῳ καὶ ἐν πᾶσι, θέλετε ἀκολουθήσει πρὸς τὸ παρὸν τὰς ὁδηγίας τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας, ἕως οὗ καθυποβληθῇ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τούτου καὶ ἐπικριθῇ ἐν καιρῷ σχέδιον περὶ γενικῶν διατάξεων, καθόσον ἀφορᾷ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν καὶ διακόσμησιν.

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 8 Ὀκτωβρ. 1829.

Ὁ Κυβερνήτης Ι. Α. Καποδίστριας.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Ν. Χρυσόγελος (α).

§. γ. Ταύτης τῆς ἐγκυκλίου κατόπιν ἐξέδωκε καὶ ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία τὰς ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ μνημονευθείσας, αἵτινές εἰσιν αἱ ἑφεξῆς.

(α) Βλ. Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἔτ. 1829. ἀριθμ. 73. σελ. 293.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ Μεγάλης Συνόδου. Γράμμα τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμ- Σελ.
βουλίου πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Ηρᾶξις τῆς
Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Ὅροι τῆς ἁγίας
καὶ μεγάλης Συνόδου περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου
Ἐκκλησίας. Καθιέρωσις τοῦ περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλη-
σίας Συνοδικοῦ Τόμου. Ὁ Συνοδικὸς Τόμος. Ἐγκύκλιος
τῆς ἐν Κωνσαντινουπόλει ἁγιωτάτης Συνόδου πρὸς ἅπαν-
τας τοὺς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξους. Ἡ πρὸς τὸ Ὑπουργικὸν
Συμβούλιον ἀπάντησις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγιω-
τάτης Συνόδου. Τῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλά-
δος πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπάντησις. Τοῦ
Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀπάντησις πρὸς τὸν Πατριάρ-
χην. Τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγιωτάτης Συνόδου
ἀπάντησις πρὸς τὴν ἐν Ἑλλάδι. Ἀνταπάντησις νουθετικὴ
πρὸς τὴν τοῦ Ὑπουργείου . . . . . 523—569

Κεφ. ΙΕ΄ Χρυσογέλου παραίτησις καὶ διαδοχὴ Π. Δε-
λληγιάννη. ΙΖ΄. τῆς Συνόδου περίοδος (1850—1851). Ν.
Κορφιωτάκης Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Συντα-
κτήριος τοῦ Βασιλέως λόγος. Διάταγμα περὶ καθολικῆς
πανηγύρεως τῆς κανονικῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἱεροῦ Τόμου.
Ἀνδρόνικος Παΐκος Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.
Κοινωνικὰ τῶν Ἐκκλησιῶν γράμματα πρὸς τὴν Σύνοδον
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τοῦ Ἀντιοχείας. Τῆς διοι-
κούσης τὴν Ἐκκλησίαν πάσης Ῥωσσίας. Ἀπάντησις τῆς
Συνόδου πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Πατριάρχην. Α. Παΐκου
πρὸς τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀντίστασις. Ἐπάνοδος τοῦ Βα-
σιλέως. Π. Βάρβογλης Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιασικῶν.
ΙΗ΄. τῆς Συνόδου περίοδος (1851—1852). Βάρβογλη
ὑποκριτικὸς ὑπὲρ τῶν τῆς Ἐκκλησίας ζῆλος. Τοῦ Κυνου-
ρίας Διονυσίου τελείωσις. Σταῦρος Βλάχος Γραμματεὺς
τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Τὰ κατὰ τὸν Χριστόφορον Πα-
πουλάκην καὶ ἡ Καλογηρικὴ συνωμοσία. Ἀντιτόμου ἐμ-
φάνεια. Ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου περὶ τῶν Φλαμιατικῶν.
Ὁ τούτοις καὶ ἄλλοις χείροσι προοδοποιηθεὶς Καταστα-
τικὸς τῆς Συνόδου Νόμος. Ἐπιστασίαι ἐπὶ τούτου. Ὁ περὶ
Ἐπισκοπῶν καὶ Ἐπισκόπων Νόμος. Ἐπιστασίαι ἐπὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Θ. Φαρμακίδης, καί τις λαϊκὸς Κοντογόνης, καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης Μισαὴλ Ἀποστολίδης, σχολάρχης οὗτος προτιμηθείς) εἶχεν ἤδη ἀρξαμένη τῶν θεολογικῶν μαθημάτων ἔτι κατὰ τὸν Φεβρουάριον (εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Βασιλέως)· καὶ συνῆλθεν εἰς τὴν ἔναρξιν αὐτῆς αὐτός τε ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος· καὶ ὁ μὲν Ἀττικῆς ἐποιήσατο τὴν συνήθη ἱερολογίαν εὐλογῶν τῆς ἱερᾶς διδασκαλίας τὰ προοίμια, ὁ δὲ Σχολάρχης εἶπε λόγον πανηγυρικόν (α). Κατὰ δὲ τὸν Μάϊον (ὡς προείπομεν) ἠνοίχθη πλῆρες καὶ ὁλόκληρον τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Ὄθωνος. Καὶ παρῆν πάλιν ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῶν ἀρχῶν καὶ τῆς Συνόδου, καὶ πλῆθος πολιτῶν πολύ. Καὶ ἐψάλη δοξολογία, καὶ ἀνέγνω τὰς εὐχὰς ὁ ἐπίσκοπος Ἀττικῆς. Ὁ δὲ πρύτανις (Rector) τοῦ Πανεπιστημίου καταστὰς Κωνστ. Δ. Σχινᾶς ἐξεφώνησε λόγον, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτόν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐξιστορεῖ κατὰ πλάτος καὶ μετ' ἐπικρίσεως δριμείας ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ Θεατής (β).

§. κϐ. Ἡ δὲ Σύνοδος (τῇ κε, Μαΐου) ἀναφέρει πρὸς τὴν Γραμματείαν καὶ περὶ βελτιώσεως τοῦ πρὸς βιωτικὴν διατήρησιν ἀναγκαίου πορισμοῦ τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων· «θέλουσα (λέγει) καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῶν ταγμάτων τούτων νὰ διατηρήσῃ, καὶ πᾶσαν ἀφορμὴν καταχρήσεων καὶ τῆς (ἐκ τοῦ λαοῦ) καταφρονήσεως αὐτῶν νὰ ἀφαιρέσῃ, γνωμοδοτεῖ· α) εἰς τὰς ἐνοριακὰς ἐκκλησίας οἱ ἐφημερεύοντες πρεσβύτεροι καὶ οἱ ὑπηρετοῦντες διάκονοι νὰ λαμβάνωσιν ἀντιμισθίαν ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Ταμείων τῶν δήμων· οἱ μὲν πρεσβύτεροι τῶν μὲν χωρίων οὐκ ἔλαττον τῶν 30 δραχμῶν κατὰ μῆνα, οἱ δὲ τῶν κωμῶν 60, οἱ δὲ τῶν πόλεων 100, οἱ δὲ διάκονοι οὐκ ἔλαττον τῶν 50· β) Ἔχοντες τὸν πόρον τοῦτον οἱ ἐφημέριοι νὰ ἐπιτελῶσι δωρεὰν τὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς καὶ τὰς πρὸς τοὺς ἐνορίτας ἀναποφεύκτους ἱερὰς τελετὰς (οἷον τὴν εἰς τὴν λεχὼ πρώτην εὐχήν, καὶ τὴν μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν 40 ἡμερῶν, τὸ βάπτισμα, τὸν γάμον, τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τελούμενον εὐχέλαιον, τὰς κηδείας, τὸν κατὰ τὴν νεομηνίαν γινόμενον ἁγιασμόν, καὶ τὸν δι'

(α) Ὁ λόγος ἐξεδόθη εἰς τὴν Ἠώ, ἀριθμ. 26. πρβλ. καὶ Ἀθην. ἀριθμ. 411, σελ. 1675.

(β) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 433. σελ. 1759 τῇ 5 Μαΐου 1837. πρβλ. καὶ ἀριθμ. 475. τῇ 16 Ὀκτωβρ. 1837, καὶ τὸν Θεατὴν ἀριθμ. 13.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τιαστικὴν ἱστορίαν τὰς ἐπὶ τῶν εἰκονομάχων Αὐτοκρατόρων, οἷον τοῦ Ἰσαύρου καὶ τοῦ Κοπρωνύμου, τραγικὰς ἐκείνας σκηνάς, ὁπότε περιϊόντες οἱ διαβόητοι Λαχανοδράκοντες ἐκεῖνοι, συνάμα μετὰ τῆς καταδρομῆς τῶν ἁγίων εἰκόνων καὶ λειψάνων, κατεδίωκον ἀπηνῶς καὶ τοὺς μοναχούς, καὶ ἐξώριζον, καὶ ἐξετύφλουν (μὴ θέλοντας εἰς τὸν κόσμον ἐπανελθεῖν), κατεστρέφοντο δὲ καὶ τὰ μοναστήρια, δημοπρατουμένων καὶ σκευῶν, καὶ βίβλων, καὶ αὐτῶν τῶν κτηνῶν (βλ. Κεδρην. σελ. 369· καὶ Θεοφάν. Χρονογρ. σελ. 375). Καὶ νῦν ἤδη καθ' ἡμᾶς, καθὼς καὶ τότε, ἵστανται τὰ τείχη τῶν λεηλατηθέντων μοναστηρίων ἔρημα, ὡς ἂν ὑπὸ βαρβάρων πολεμίων ἁλωκότα, βαθεῖα δὲ σιγὴ καὶ σκότος κατέχει τοὺς θείους ναούς, καὶ πολλάκις εἰς πολλοὺς αὐτῶν ἀνοιχθέντας (χαλασθέντων τῶν κλείθρων) σηκάζονται θρέμματα καὶ κτήνη, ἢ ἐμφωλεύουσι θηρία. Ἔλκει δὲ ὅμως ὁ πόθος πρὸς αὐτὰ τοὺς ἐξοικισθέντας μοναχούς· καί τινες ἐνίοτε προσερχόμενοι θεωροῦσιν ἀπὸ μακρόθεν, ἡμερῶν καὶ χρόνων ἀρχαίων καὶ παλαιῶν ἐθῶν καὶ πόνων οἱ τάλανες μεμνημένοι· καὶ κλαίουσιν ἐν ἐρημίᾳ παρακαθήμενοι, καὶ θεήλατον ἁμαρτημάτων ποινὴν θεωροῦσι τὴν συμφοράν. Ὅθεν καί τις ἐξ αὐτῶν γηραιὸς προσελθών ποτε καὶ παρακαθίσας, εἶδε λύκαιναν ἐκ τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου μετὰ σκύμνων ἐξερχομένην (διηγεῖτο δ' αὐτὸς τὸ συμβεβηκός), καὶ εὐθέως ἐπεμνήσθη τῶν λόγων ἑνὸς τῶν Παλαιῶν ἀσκητῶν (τοῦ πατρὸς Αὐξεντίου), ὅστις, διαβαίνων κἀκεῖνος διά τινος ὁμοίως ὑπὸ τῶν εἰκονομάχων ἠρημωμένου μοναστηρίου, καὶ εἰσελθὼν προσεύξασθαι, ὡς εἶδε πλησίον τῆς ἁγίας Τραπέζης ἄρκτον γεννῶσαν, ἐστέναξεν εἰπὼν «Ὡς φοβερὰ ἡ κρίσις σου Κύριε! ὅτι μᾶλλον ἀνέχῃ θῆρας ἐμφωλεύειν εἰς τὰ πανάχραντά σου θυσιαστήρια, ἢ βεβηλοῦσθαι ὑπὸ χριστιανῶν ἀναξίων». Καὶ ταῦτα μὲν τὰ τοῦ πρεσβύτου. Τούτων δὲ τῶν ἐξοικισθέντων μοναχῶν καὶ ἱερομονάχων οὐδείς, οὐδὲ τῶν γεγηρακότων κἂν εἷς συνεχωρήθη καταμεῖναι μόνος ἐρημάζων εἰς τὸ μοναστήριον, ἵνα γοῦν τὸν θεῖον ναὸν φιλοκαλῇ, καὶ τὴν ἀναίμακτον ἱερουργίαν ἐνίοτ' ἐπιτελῇ. Ἐπειδὴ δέ τινα τῶν διαλυθέντων μοναστηρίων ἔτυχον καθιδρυμένα πλησίον χωρίων καὶ κωμῶν, οἱ περίοικοι καὶ γείτονες οὐ μόνον ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς (ὡς διώρισεν ἡ θεοσέβεια τῆς Γραμματείας) συνοδεύουσιν εἰς τὸ μοναστήριον ἱερουργοῦντα τὸν ἐγχώριον ἱερέα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐτησίους μνήμας τῶν ἐφ' ἑκάστῳ ἐπικεκλημένων ἁγίων συνάγονται πανδημεὶ καὶ πανηγυ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Προθυμούμενοι νὰ ἐνεργήσωμεν ὅσον τάχιστα τὸ Ψήφισμα τοῦτο, κατεστήσαμεν διὰ τοῦ ΛΔ΄. Ψηφίσματος τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματείαν, θεωροῦντες τὰς δύο ταύτας ὑπηρεσίας ἀχωρίστους, ὡς μίαν ἐχούσας ἀρχήν, τὸν Πατέρα τῶν φώτων, καὶ πρὸς ἕνα συντρεχούσας σκόπόν, τὴν ἠθικὴν τῶν πολιτῶν διαμόρφωσιν, ἥτις εἶναι ἡ βάσις τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς τοῦ ἔθνους ἐπανορθώσεως.

Τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο ἔκαμεν ἤδη ἀρχὴν τῶν ἐργασιῶν του, καὶ οἱ κατὰ τὴν ἐπικράτειαν πολιτικοὶ διοικηταὶ διετάχθησαν νὰ συμπράξωσι μὲ ζῆλον καὶ δραστηριότητα, παρέχοντες ἀκριβεῖς καὶ θετικὰς πληροφορίας περὶ τῶν ἀναφερομένων εἰς τοῦτον τὸν κλάδον.

Προσκαλεῖσθε καὶ ὑμεῖς, σεβάσμιοι ἱεράρχαι, νὰ διευθύνησθε πρὸς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τῆς Ὑπηρεσίας ταύτης, καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὴν σφαῖραν τῶν καθηκόντων της, χορηγοῦντες ὅλας τὰς πληροφορίας, δι' ὧν θέλει δυνηθῇ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Κυβερνήσεως, ὅστις εἶναι ἡ βελτίωσις τοῦ κλήρου, ἡ ἐκκλησιαστικὴ εὐνομία καὶ εὐταξία καὶ ἡ ἐπάρκεια τῶν ἀναγκαίων εἰς τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Θεοῦ, ἵνα σχολάζοντες τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν ἐνασχολῶνται ἐπιμελέστερον περὶ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν θείων καὶ τὴν τῶν ψυχῶν παιδαγωγίαν καὶ προστασίαν.

Πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν συντρέχοντες καὶ ἡμεῖς, δὲν ἀμφιβάλλει ἡ Κυβέρνησις, ὅτι θέλετε συμπράξει μὲ ζῆλον ἔνθεον καὶ προθυμίαν, ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος καὶ καταπολεμήσαντες τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας, τὰ μυσαρὰ πάθη, ὅσα παρεισέδυσαν εἰς τὴν παρεμβολὴν τοῦ Χριστοῦ διὰ τὴν παρελθοῦσαν ἀταξίαν.

Σεβάσμιοι Πατέρες, μακρὰν τοῦ νὰ ἀποδώσῃ ἡ Κυβέρνησις τὰς παρελθούσας πλημμελείας καὶ ἀνομίας εἰς τὴν ἀμέλειαν ἢ ἀνικανότητα τῶν ἀρχηγῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἀνδρῶν συντεθραμμένων ἐξ ἀρχῆς μὲ τὴν ἱερὰν παιδείαν καὶ συναισθανομένων τὸ ὕψος καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς ἱεραρχίας, θεωρεῖ αὐτάς, ὡς ἀναγκαῖον ἑπόμενον τῆς ἀνωμαλίας πῶν περιστάσεων καὶ τῆς ἐπιτρεχούσης ἀχλύος ἐπὶ τῆς ἀβύσσου τῆς γενικῆς ἀμορφίας καὶ συγχύσεως, ὑφ' ὧν ὁ λαὸς σκοτιζόμενος οὐ διέστελλε « βεβήλοις καὶ ἁγίοις (κατὰ τὸν λόγον τοῦ προφήτου)· ἀλλὰ πὰ πάντα ἦν αὐτοῖς ἕν ».

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἀδικούμενον παρὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς ἀπ' ἐναντίας τῶν ἐν τῷ παρόντι νόμῳ ὑπαρχουσῶν διατάξεων, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικαλῆται τὴν ὑπεράσπισιν τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας. Τοιαῦτα παράπονα καταχρήσεων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας ἠμποροῦν νὰ γίνωνται ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἢ πρὸς πᾶσαν ἄλλην διοικητικὴν ἀρχήν· θέλουν δὲ ἐξετάζεσθαι παρὰ τοῦ ἀνήκοντος ὑπουργείου, τὸ ὁποῖον δὲν ἀποφασίζει περὶ αὐτῶν, εἰμὴ ἀφ' οὗ ἀκούσῃ τὴν γνώμην τῆς ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρ. Κς. Πᾶς ὁ ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου καλούμενος νὰ δώσῃ μαρτυρίαν εἰς ὑπόθεσιν δικαστικήν, δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν μαρτυρίαν του. καὶ

α) Ἐὰν ἦναι ἀρχιερεύς, ὁ δικαστὴς ἀπέρχεται πρὸς αὐτόν, ἵνα ἀκούσῃ ἀπὸ τοῦ στόματός του ὅσα ὡς ἐνώπιον Θεοῦ, κατὰ τὸ πρέπον ἀρχιερεῦσι, τὸν εἴπῃ ἐρωτώμενος. Ἡ μαρτυρία του δέ, γενομένης αἰτήσεως ὑπὸ τινος τῶν διαδίκων, ἀναγινώσκεται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ.

β) Ἐὰν ἦναι ἱερεύς, ἢ ἱεροδιάκονος, ἢ μοναχὸς ἐκ τῶν σταυροφόρων καὶ μεγαλοσχήμων, ἐμφανίζεται ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ, καὶ δίδει τὴν μαρτυρίαν του, ἀφ' οὗ πρῶτον ἀπαγγείλῃ μόνος, διαβεβαιῶν ἐν συνειδήσει καὶ τὰς χεῖρας ἔχων ἐσταυρωμένας, ὅτι θέλει εἰπεῖ «τὴν ἀλήθειαν, ὅλην τὴν ἀλήθειαν, μόνην τὴν ἀλήθειαν περὶ τῶν ὅσα γινώσκει».

γ) Ὅ,τι οἱ ἱερωμένοι γνωρίζουσιν ὡς ἐκ τῆς ἐξομολογήσεως, δὲν δύναταί τις νὰ τοὺς ὑποχρεώσῃ νὰ τὸ ὁμολογήσωσι.

Ἄρθρ. ΚΖ. Ἐὰν Ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ ἱεροδιάκονος, ἢ μοναχὸς ἐκ τῶν σταυροφόρων καὶ τῶν μεγαλοσχήμων ἤθελεν ἐξελεγχθῇ ὡς ψευδομαρτυρήσας, τιμωρεῖται ὡς ἐπίορκος κατά τε τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας καὶ τοὺς πολιτικοὺς νόμους.

Ἄρθρ. ΚΗ. Πᾶς κληρικός, ἀποβαλὼν τὸν βαθμὸν τῆς ἱερωσύνης καὶ ἀπορρίψας τὸ σχῆμα τῆς ἐπαγγελίας του, δὲν διορίζεται οὔτε εἰς πολιτικήν, οὔτε εἰς στρατιωτικήν, οὔτε εἰς διδασκαλικὴν θέσιν, καὶ οὔτε ἡ μαρτυρία αὐτοῦ εἶναι ἀξιόπιστος.

Ἄρθρ. ΚΘ. Πάντες ἁπλῶς οἱ ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου δὲν ὑπόκεινται οὔτε εἰς τὰς δημοτικὰς ἐργασίας τὰς εἴτε κατὰ κεφαλήν, εἴτε δι' ὑποζυγίων ἢ φορτηγῶν ζώων, εἴτε δι' ἐράνων διανεμομένας εἰς τοὺς δημότας, οὔτε εἰς τὰς δημοτικὰς ὑποχρεώσεις τοῦ νὰ χορηγῶσι

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. ι. Ἤδη δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1834 (Δεκεμβρ. 31) ὥρᾳ χειμῶνος ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις ἄρασα ἐκ τῆς Ναυπλίας μετῴκησεν εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, ὡς ταύτην Βασιλικὴν καθέδραν μόνιμον καταστᾶσαν. Συναπῆρε δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἀρχῶν καὶ ἡ Σύνοδος εἰς Ἀθήνας.

§. ια. Ἐπειδὴ δὲ πᾶσα σχεδὸν ἡ πόλις ὑπῆρχεν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἠρειπωμένη, ὀλίγαι δέ τινες ἵσταντο μεγάλαι οἰκίαι μεταξὺ καλυβίων ἰδιωτικῶν, ἀρχείων δέ τινων ἢ δημοσίων καταστημάτων οὐδεμία προκατεβλήθη φροντὶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως (καί τοι πρὸ μηνῶν ψήφισαμένης τὴν μετοίκησιν), ὁ δὲ χειμὼν (καθ' ὃν γέγονεν ἡ μετοικεσία) κατήπειγε σφοδρὸς ἐπαίξας, ἐβεβηλώθησαν λοιπὸν τὰ πλεῖστα τῶν τῆς πόλεως ἱερῶν εἰς χρήσεις παραληφθέντα κοινάς. Ἔκτοτε δὲ μένουσι βεβηλωμένα πολλὰ καὶ μέχρι σήμερον. Οὕτω τὸ μοναστήριον τῶν Ἀσωμάτων μετεβλήθη εἰς πυρίτιδος ἀποθήκην (καὶ τοιαύτη μένει μέχρι σήμερον)· τὸ δὲ τῆς ἁγίας Φιλοθέας ἀπέβη στρατών· στρατὼν δὲ καὶ τὸ μετέπειτα κενωθὲν μετόχιον τῆς λεγομένης Πεντέλης. Στρατὼν δέ, τέλος, τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τὸ μετόχιον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ὁποῖος μένει καὶ τὴν σήμερον· ὁ δ' ἐν αὐτῷ μικρὸς ναὸς τοῦ Σωτῆρος, τοῦ ἐπιλεγομένου δικαίου, μετεποιήθη εἰς ἀχυρῶνα· αἱ δὲ τῶν ἵππων φάτναι κεῖνται ἔξωθεν προσπεπηγμέναι πρὸς τῷ τοίχῳ τοῦ ναοῦ. Τῶν δὲ τῆς πόλεως ναῶν οἱ μέν τινες προχείρως ἐπιστεγασθέντες (ὡς μόνην τὴν στέγην ἐν μέρει βεβλαμμένοι) κατέστησαν δικαστήρια φέροντα τὰς ἕδρας τῶν δικαστῶν ἐπὶ τοῦ ἁγίου βήματος ὑψουμένας (ἀρθείσης δηλαδὴ τῆς θείας τραπέζης μετὰ τῶν ἱερῶν κιγκλίδων καὶ τῶν ἐν τοῖς τοίχοις ἁγίων ἐξαλειφθέντων (α). Οὕτω τὸ

(α) Καὶ ταῦτα «κατὰ πρότασιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου» (ὡς λέγει τὸ Διάταγμα), ἦγουν καθ' ὑπακοὴν αὐτῆς καὶ ἀναντίῤῥητον ὑποταγὴν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Κυβερνήσεως. Ἰδοὺ δὲ καὶ αὐτὴ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἡ λεγομένη πρότασις (ἀριθμ. 2454). «Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστ. Β. Γραμμ. τῆς Ἐπικρατείας ἡ ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου. Σκεφθεῖσα ἡ Σύνοδος ἐπὶ τοῦ ἀπὸ 22 τοῦ λήγοντος καὶ ὑπ' ἀριθμ. 282 ἐγγράφου τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Β. Γραμματείας, γνωμοδοτεῖ ὅτι αἱ ζητούμεναι εἰς χρῆσιν τῶν καθιδρυθησομένων δικαστηρίων ἐνταῦθα Ἐκκλησίαι δύνανται νὰ μεταποιηθῶσιν εἰς τοιαῦτα κατὰ τὴν ὑψηλὴν ἀπόφασιν τῆς Α. Μ. ὡς μὴ ἀντιβαίνοντος τούτου οὔτε εἰς τὴν θρησκείαν, οὔτε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐπιστρέφεται καὶ τὸ ἔγγραφον. Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Ἰανουαρ. 1835. Τὰ Μέλη. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος πρόεδρος. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ Βοιωτίας Παΐσιος. Ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς. — Ὁ Γραμ. Θ. Φαρμακίδης». — Οὕτως ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀπαντῶσα πρὸς τὴν τῆς ἐξου-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σιαστικὰς διατυπώσεις, καὶ τῶν ὁποίων αἱ συσκέψεις καὶ ἀποφάσεις θέλουσι γίνεσθαι ἐντὸς τῶν ὑπὸ τῶν ἱερῶν θεσμῶν καὶ παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας ὁριζομένων. Ἐφορᾷ δὲ καὶ διατάττει κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν τῆς Ἐκκλησίας μέρος εἰς ὅσα δὲν ἀντιβαίνουσιν εἰς τὰ ἀνέκαθεν αὐτῇ παραδεδεγμένα.

Ἄρθρ. ΙΔ. Εἰς τὰ ἐξωτερικὰ καθήκοντα τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀνάγονται κυρίως τὰ ἑξῆς.

α) Ἡ σύστασις ἢ ὁ περιορισμὸς μοναστικῶν καταστημάτων.

β) Ὁ περιορισμὸς τῶν περὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς τελετὰς πομπῶν, παρατάξεων κτλ. καθ' ὅσον αὗται δὲν ἀντιβαίνουσιν εἰς τὴν παραδεδεγμένην τῆς Ἐκκλησίας τάξιν.

γ) Ἡ διαίρεσις τῆς περιφερείας τῶν Ἐπισκοπῶν.

δ) Διατάξεις περὶ ἐκπαιδευτικῶν, περιθαλπτικῶν καὶ τιμωρητικῶν καταστημάτων διὰ τοὺς ἐκ τοῦ Κλήρου.

ε) Ὑγειονομικαὶ διατάξεις, καθ' ὅσον ἀνάγονται συγχρόνως εἰς ἐκκλησιαστικὰ καταστήματα.

ς) Ἔκτακτοι ἐκκλησιαστικαὶ τελεταί, πρὸ πάντων, ὅταν πρόκηται νὰ γίνωσιν αὗται εἰς ἡμέρας ἐργασίμους ἢ ἐκτὸς ἱεροῦ ναοῦ.

ζ) Διατάξεις, ἢ ἄλλοι γενικοὶ ὁρισμοὶ περὶ ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων, καθ' ὅσον οὗτοι δὲν ἀντιβαίνουσιν εἰς τοὺς ἀνέκαθεν ὁρισμοὺς καὶ διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ ἐν μὲν ταῖς περιπτώσεσι ταῖς διαλαμβανομέναις εἰς τοὺς ἀνωτέρω § § § β'. έ. καὶ ς'. ἀρκεῖ ἡ ἔγκρισις τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν· ἐν δὲ ταῖς περιπτώσεσι τῶν § § § § ά. γ'. δ'. καὶ ζ'. καὶ ἀκόμη ὅταν τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀρνῆται τὴν ἔγκρισιν, ἀπαιτεῖται ἡ συγκατάθεσις τῆς Βασ. ἐξουσίας.

Ἄρθρ. ΙΕ. Τὰ περὶ χειροτονίας τῶν μὲν Ἐπισκόπων, διὰ τὰς ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἐπισκοπάς, τῶν δὲ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων διὰ τὰς ἐνοριακὰς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου, θέλουσι κανονισθῆ δι' ἰδιαιτέρων νόμων.

Πᾶσα δὲ ὁποιαδήποτε ὡς πρὸς τὰς χειροτονίας παράβασις τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων τιμωρεῖται δυνάμει αὐτῶν τούτων τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων.

Ἄρθρ, Ις. Διατάξεις ἀναγόμεναι εἰς τὰ ἐξωτερικὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου καθήκοντα, γινόμεναι κατὰ τὰς διατάξεις καὶ τοὺς ἱεροὺς τῆς Ἐκκλησίας θεσμούς, ὅταν ἀποφασισθῶσι μὲν παρ' αὐτῆς, ἐπικυρωθῶσι

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ θεοπνεύστων ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, χρέος ἱερὸν καὶ ἀπαραίτητον ἔγνωμεν, κατὰ τὴν ἡμετέραν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν ἐνοχήν, ἵνα καὶ ἰδίᾳ ὑμῖν τε τοῖς ἱερωτάτοις Μητροπολίταις καὶ Ἀρχιεπισκόποις καὶ Ἐπισκόποις, τοῖς ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῖς ἡμῶν ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς, καὶ πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς εὐσεβέσι καὶ Ὀρθοδόξοις Χριστιανοῖς, τοῖς τὸ θεοφρούρητον τῆς Ἑλλάδος οἰκοῦσι Βασίλειον, τέκνοις ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητοῖς καὶ περιποθήτοις, τὰς πατρικὰς ἡμῶν καὶ πνευματικὰς ἀπευθύνωμεν ὑποθήκας καὶ παραινέσεις, ἃς καὶ κρατεῖν εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἀξιοῦμεν τε καὶ παρεγγυῶμεν. Καὶ δὴ γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος εὐχετικοῦ ἡμῶν Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Γράμματος, ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν πᾶσιν ὑμῖν, ἵνα τοῦ λοιποῦ τὴν κατὰ τὸν ἡμέτερον Συνοδικὸν Τόμον καθεστηκυῖαν ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἁπαξάπαντες ἀναγνωρίζητε ἀνωτάτην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, περιβεβλημένην ἅπαντα τὰ δικαιώματα ἐπὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησιῶν, ὅσα περ ἐκέκτητο πρότερον ὁ καθ' ἡμᾶς Ἀποστολικός, Πατριαρχικός, Οἰκουμενικὸς Θρόνος, καὶ ταύτης ταῖς διαταγαῖς τε καὶ ἀποφάσεσι καὶ συνοδικαῖς πράξεσι πειθαρχῆτε καὶ ὑπείκητε εἰλικρινῶς καὶ εὐσυνειδήτως, ὡς ἀπὸ νομίμου καὶ κανονικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἐκδιδομέναις, καὶ τὰς ὑπ' αὐτῆς καὶ δι' αὐτῆς γενησομένας χειροτονίας τῶν Ἀρχιερέων, ἐξ ὧν καὶ ἡ τῶν ἄλλων σεπτῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων τελετουργία ἐξήρτηται, κυρίας τε κατέχητε καὶ ἱεράς, ὡς κεχορηγημένης πρὸς τούτους διὰ παντὸς τῆς κανονικῆς ἀδείας παρὰ τοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αὐτὴν δὲ τὴν ἱερὰν Σύνοδον καὶ τὸν ταύτης πανιερώτατον Πρόεδρον νουθετοῦμεν, παραινοῦμεν, καὶ παραγγέλλομεν διαφυλάττειν καὶ τηρεῖν ἀνόθευτον καὶ ἀπαραχάρακτον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα τὴν ἱερὰν τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως παρακαταθήκην, ἧς τὴν ἀνωτάτην ἐν τῷ ἰδίῳ κλίματι ἐκκλησιαστικὴν οἰκρνομίαν, διεξαγωγὴν καὶ διεκδίκησιν ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία διὰ τῆς Συνοδικῆς πράξεως αὐτῇ ἐνεπίστευσε· σπουδάζουσαν δὲ τηρεῖν πρός τε ἡμᾶς καὶ πρὸς πάσας τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας τὴν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης, διέπειν καὶ διοικεῖν καὶ κανονίζειν τὰ τῆς Ἐκκλησίας συμφώνως τοῖς θείοις Κανόσι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν Ἱερῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων, καὶ ταῖς ἱεραῖς παραδόσεσι, καὶ τοῖς πατροπαραδότοις ἐθίμοις, καὶ διατάξεσι καὶ διατυπώσεσι τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ παλατίου τῶν Ἀθηνῶν (α)· παρῆν δὲ καὶ ἡ Σύνοδος μετὰ τῶν ἄλλων ἀρχῶν εἰς τὴν δημοσίαν ταύτην τελετὴν, καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Ἀττικῆς ἀνέγνω τὴν ἱερὰν ἐπὶ τῶν θεμελίων εὐχήν· ὁ δὲ τῆς Βαυαρίας Βασιλεὺς περιηγηθεὶς πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ἀνεχώρησεν εἰς τὰ ἴδια κατὰ τὴν 12 τοῦ Μαρτίου μηνός.

§. ζ. Ἤδη δὲ κατηυνάζετο καὶ ἡ κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἀρχομένου τοῦ Φεβρουαρίου διεγερθεῖσα ἐπανάστασις, ἕως ἀπέσβη παντελῶς κατὰ τὸν Ἀπρίλιον. Καὶ τὰ μὲν κατ' αὐτὴν λεγέτωσαν πάλιν οἱ πολιτικοὶ ἱστοριογράφοι· ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐπαναστάντες ἄλλα τε προὐφασίζοντο καὶ τὴν δούλωσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν ὕπουλον κατὰ τῆς εὐσεβείας διωγμόν, πέμπει πάλιν τὸν δεύτερον Γραμματέα Θεοφάνην ἡ ἱερὰ Σύνοδος, κατ' αἴτησιν τῆς Κυβερνήσεως, εἰρήνης κήρυκα καὶ πειθαρχίας· καὶ ὠφέλησε πολλούς, καθὼς καὶ πρότερον ἐπὶ τῆς Μάνης.

§. η. Ἐν δὲ τούτοις (ὡς προείπομεν) οὐ διέλιπον αἱ τῶν ἑτεροδιδασκαλούντων σπερμολογίαι· μεταξὺ δὲ τούτων καί τις Εὐγένιος Διογενίδης, πρωτοσύγκελλος τῆς Ἀργολίδος ἐπισκοπῆς ἐξέδωκε τότε διὰ τῆς Ἀθηνᾶς ἐφημερίδος δύω διατριβὰς καθαπτόμενος τῆς ἀχράντου καὶ γνησίας κυριότητος τῶν κανόνων τῶν Ἀποστολικῶν (β). Μεταπαλεῖται τοίνυν ἡ Σύνοδος τὸν λόγιον πρωτοσύγκελλον, καὶ προσελθόντα ἐπηρώτησεν, εἰ αὐτὸς συνέγραψε τὰς διατριβάς, καὶ εἰ εἰσέτι πρεσβεύει τὰ γεγραμμένα. Ἐπειδὴ δ' ἐκεῖνος ὡμολόγει, καὶ πρὸς συνδιάλεξιν ἐθρασύνετο, καὶ στρεβλάς τινας προσέφερεν ἀπολογίας, « ἀλλὰ μὴ πόνει μάτην (εἶπε πρὸς αὐτὸν ἡ Σύνοδος)· οὐ γὰρ ἀπολογίαν, ἀλλ' ὁμολογίαν ἡ Ἐκκλησία παρὰ σοῦ κατὰ τοὺς ἱεροὺς θεσμοὺς ἀπαιτεῖ». Ἐπειδὴ δ' ἐκεῖνος ὡς ἐμβρόντητος ἐσίγησεν, ἐλεήσασα τὸν ἄνθρωπον ἡ Σύνοδος καὶ νουθετήσασα τὰ εἰκότα, προσεδέξατο πάλιν φιλανθρώπως μετανοοῦντα, καὶ πάσης μὲν ἄλλης ἀφῆκε ποινῆς, καθεῖλε δὲ ὅμως αὐτὸν ἀφ' ἧς κατεῖχε πρωτοσυγκελλίας τῆς ἐπισκοπῆς (γ).

(α) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 306. Ἰανουαρ. 24, 1836.

(β) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 281 καὶ 292—3 μετὰ παραρτήμ. καὶ ἀριθμ. 296. σελ. 1085.

(γ) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 301 καὶ Εὐαγ. Σάλπιγ. Περίοδ. Β. 1836. Τόμ. ά. σελ. 47, ὅπου καὶ ἡ κατὰ τοῦ Διογενίδου ψῆφος τῆς Συνόδου. [Δύο οὗτος ἔγραψε τότε πρὸς τὴν Σύνοδον ἀναφοράς, τὴν μὲν τῇ 11 Δεκεμβρίου 1835 θρασύτερον ὑπεραπολογούμενος, τὴν δὲ μεθ' ἑξαήμερον, ὑπαναγαγὼν τὴν πρώτην φόβῳ τῆς Συν-

ὠτας κατεβίβασε τὸν Γερμανὸν εἰς Πειραιᾶ, κἀκεῖθεν εἰς λέμβον ἐπιβιβάσαντες ἀπήγαγον εἰς Σκίαθον, ὅπου καὶ διέμεινε μέχρις ἐπανῆλθεν ὁ Βασιλεύς (α).

§. ι. Ἡ δὲ Σύνοδος (τῇ 30 Δεκεμβρίου) ἀναφέρει πρὸς τὴν Γραμματείαν περὶ τῆς ἐνοικιάσεως τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων, ἐκδιδομένων ἀδιαφόρως καὶ εἰς δυτικοὺς ἐκλήπτορας (ἐνοικιαστὰς), ἀποδεικνύουσα τὸ ἄτοπον τῆς σκανδαλώδους ταύτης συνηθείας· «Ἐπειδὴ (λέγει) τὰ κτήματα τῶν διαλελυμένων μοναστηρίων εἰσὶ κτήματα ἱερά, ἀφιερωμένα παρ' Ὀρθοδόξων χριστιανῶν, καὶ πρὸς ἱερὸν σκοπόν·

(α) Βλ. τὴν ἱστορίαν ὅλην τοῦ δράματος ἐν Ἀθην. ἀριθμ. 390 σελ. 1592 καὶ ἀριθμ. 391, σελ. 1597, καὶ ἀριθμ. 393. σελ. 1604. [Ἔγραψε δὲ τότε καὶ ἡ Σύνοδος πικρῶς ἀποκλαιομένη πρὸς τὴν Γραμματείαν ἐπὶ τῇ κατὰ τοῦ Γερμανοῦ κακουργηθείσῃ ἐξορίᾳ τάδε· «Ἀριθμ. 5216 (772) τῇ 28 Νοεμβρ. 1836.

Ἡ Σύνοδος πρὸς τὴν Γραμματείαν.

Ἡ Σύνοδος, ἡ ὑπερτάτη Ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία, ἐνεργοῦσα ὡς ὑπέρτατον δικαστήριον καὶ δικαστικὴ ἐξουσία ἐφ' ὅλων τῶν ἐκ τοῦ κλήρου διὰ τὰ καθ' αὐτὸ ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα, δὲν ἔλαβεν ἀφορμήν, οὔτε κατηγορίαν παρά τινος, εἰς τὸ νὰ προσκαλέσῃ ἐνώπιον τοῦ βήματός της τὸν Ἱεροκήρυκα καὶ Ἱερομόναχον Γερμανόν. Ἐὰν δὲ οὗτος ἡμάρτησε πολιτικῶς, τοῦτο εἰς τὴν Σύνοδον εἶναι ἄγνωστον, καὶ δὲν ἐζήτησεν αὕτη νὰ γνωρίσῃ τοὺς πολιτικοὺς λόγους, οἱ ὁποῖοι παρεκίνησαν τὴν Β. ταύτην Γραμματείαν εἰς τὸ νὰ προκαλέσῃ Β. ἀπόφασιν εἰς τὸν εἰς τὸ κατὰ τὴν Σκίαθον κοινοβιακὸν μοναστήριον περιορισμὸν τοῦ εἰρημένου· διότι κατὰ τὰς πολιτικὰς παρεκτροπὰς ὑπόκεινται καὶ οἱ ἐκ τοῦ κλήρου εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια· καὶ ἂν ἡ Β. αὕτη Γραμματεία δὲν ἐνέκρινε διὰ λόγους, τοὺς ὁποίους αὐτὴ γνωρίζει, τὸ νὰ παραδώσῃ εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος ἱερομόναχον, τοῦτο δὲν ἀνήκει εἰς τὴν Σύνοδον νὰ ἐξετάσῃ. Δὲν δύναται ὅμως αὕτη νὰ μὴ δείξῃ καὶ ἐκφράσῃ τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη βαθυτάτην λύπην διὰ τὸν σκληρὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐγένετο ἡ ἐντεῦθεν ἐξορία τοῦ εἰρημένου· καὶ ἡ λύπη αὕτη τῆς Συνόδου εἶναι λύπη κοινὴ ὅλου τοῦ κλήρου· καὶ εἶναι τῳόντι λυπηρὸν τὸ νὰ βλέπῃ τις ἄνθρωπον, παρεκτραπέντα ἴσως τοῦ καθήκοντος καὶ ἀποπλανηθέντα τοῦ ὀρθοῦ καὶ πρέποντος, συρόμενον παρὰ χωροφυλάκων ὡς μέγιστον κακοῦργον, καὶ γυμνὸν ἔμπροσθεν τόσων ἀνθρώπων, καὶ ἐν ᾧ μάλιστα ἐπεκολέσθη τὴν κατὰ τοὺς νόμους δικαιοσύνην ἐν ὀνόματι τοῦ Σεβαστοῦ ἡμῶν Βασιλέως· ὁ τοιοῦτος τρόπος δὲν ἠμπορεῖ νὰ μὴ λογισθῇ ἐξύβρισις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ χαρακτῆρος, τὸν ὁποῖον ὁ ἐξόριστος ἔφερε, καὶ νὰ θεωρηθῇ σκανδαλῶδες εἰς ὅλον τὸν λαόν.

Τὰ Μέλη. Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος πρόεδρος. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος» κτλ. Σημ. Ἐκδ.].

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

«Ἐπειδὴ ὁδηγηθεὶς ἐκ Θεοῦ ὁ Σεβασμιώτατος πρόεδρος τῆς ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἐνδημοῦσα τῶν Σεβασμίων συναδελφῶν μοι ἁγίων Ἀρχιερέων ὁμήγυρις τῇ εὐμενεῖ ἐπινεύσει τοῦ φιλοχρίστου Βασιλέως ἡμῶν ἠθέλησαν προβιβάσαι κἀμὲ τὸν ἐλάχιστον εἰς τὴν ἁγιωτάτην ἐπισκοπὴν Εὐβοίας, πείθομαι τῷ θείῳ προστάγματι, καὶ δέχομαι τὸ ἐπίταγμα· τῆς τε περὶ ἐμὲ γενομένης τοιαύτης προνοίας εὐχαριστῶ τῇ φιλοχρίστῳ αὐτοῦ Μεγαλειότητι, τῷ τε Σεβασμιωτάτῳ Προέδρῳ, καὶ τῇ περὶ αὐτὸν ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ· ὧν ταῖς θεοπειθέσιν εὐχαῖς ἀξιώσαι με Κύριος ὁ Θεὸς ποιμᾶναι εὐαρέστως τὸ ἐμπιστευθέν μοι λογικὸν αὐτοῦ ποίμνιον, καὶ εἰς νομὰς σωτηρίους τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος ποδηγετῆσαι, καὶ ἄσπιλον καὶ ἀμόλυντον ἐμαυτόν τε κἀκεῖνο παραστήσαι ἐν τῇ φρικτῇ αὐτοῦ καὶ φοβερᾷ δευτέρᾳ παρουσίᾳ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν».

§. ια. Καὶ οὕτως ἐξετελέσθη ὁ τοῦ Νεοφύτου εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Εὐβοίας προβιβασμός (τῇ 7 Ἰανουαρ. 1842). Σημειωτέον δὲ ὅπως εὐφήμως καὶ εὐλαβῶς ἐν τῷ ὑπομνήματι ἡ διαταγὴ τῆς ἐξουσίας, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ μετάθεσις, οὐδόλως ἀναφέρεται, ἵνα τὸν τύπον τῆς ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων τεθεσπισμένης ἐκκλησιαστικῆς ἐλευθερίας ἐμφαίνῃ ἡ πρᾶξις τῆς μεταθέσεως, ὡς ὑπὸ ἀρχιερέων, προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ καὶ τοῦ Πατριάρχου τόπον ἐπέχοντος προέδρου γενομένης τῆς ἐκλογῆς. Ἐν μόνῳ δὲ τῷ μεγάλῳ ὑπομνήματι καὶ ἐν τῷ εὐχαριστηρίῳ προσίθεται καὶ τὸ εὐμενεῖ ἐπινεύσει τοῦ Βασιλέως, (ὡς ἐπικυροῦντος τὴν ἤδη γεγονυῖαν κυρίαν ἐκλογήν). Οὕτω τοίνυν ὁ Εὐβοίας προβιβασθεὶς καὶ τὸν διατεταγμένον ὅρκον ὀμόσας, (κατὰ τὸ Καταστατικὸν) παρέλαβε τὴν ἐνέργειαν τῶν χρεῶν αὐτοῦ, καὶ πέμψας ἐπίτροπον εἰς τὴν νέαν παροικίαν παρέμενεν αὐτὸς συνεδριάζων ἐν τῇ Συνόδῳ (ὡς μέλος αὐτῆς ἀπ' ἀρχῆς τῆς περιόδου διωρισμένος). Ἡ δὲ ἀνωτέρω προγεγραμμένη ἐπὶ τῷ προβιβασμῷ αὐτοῦ ἐκκλησιαστικὴ διάταξις κατεστρώθη ἐν τῷ πρώτῳ τότε κατασκευασθέντι (τῷ καὶ διὰ τὴν φιλότιμον κατασκευὴν χρυσῷ ἐπωνομασμένῳ) ἱερῷ κώδηκι τῶν ὑπομνημάτων. Ἀλλ' ἐν τούτῳ οὐδὲν ἕτερον ὑπόμνημα οὐδ' ἄλλη τις οὐδενὸς ἐπισκόπου μετάθεσις κατεγράφη. Ἐπειδὴ γὰρ ὅλη ἡ πρᾶξις ἔδοξε παρὰ τοῖς πλείστοις ἀπρόσφορος καί πως καὶ σκανδαλώδης, καὶ οἷον ἐν σκηνῇ κωμικὸν ἀπομίμημα καὶ ἀνάμιγμα τῆς τε πατροπαραδότου περὶ τὰς μεταθέσεις παρὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῆς ἐν τῇ Ἑλλά-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἑλλήνων εὐσέβειαν καὶ φυτεύοντες ἔριδας καὶ διχονοίας μεταξὺ συγγενῶν καὶ συμπολιτῶν, τὴν ἐν τῇ θρησκείᾳ ἑνότητα τῶν Ἑλλήνων διαῤῥηγνύντες καὶ διὰ τῆς ποικιλοδοξίας καὶ τοῦ Πυῤῥωνισμοῦ τὴν ὀλεθρίαν τῆς ἀθεΐας ἐπιδημίαν ἐμφυσῶντες (α)· ὁ δὲ τάλας Γερμανὸς ὁ κατὰ τῆς ἑτεροδιδασκαλίας γράφων, ἐξορίζεται ἀτίμως· βιβλία ἀντιθρησκευτικὰ διανέμονται δωρεὰν ἐν ἐρημίᾳ ἀναιρετῶν· ἐφεξῆς ἐπιφαίνονται Καΐραι καὶ ἄλλα μιάσματα· ἡ δὲ ἐξουσία ἐφιλανθρωπεύετο μετάνοιαν ἀναμένουσα· καὶ εἴ τινες ἀντέλεγον ἐξελέγχοντες τὴν ἐπιβουλήν, ἐκηρύττοντο ὑπὸ τῶν διεφθαρμένων τῆς ἀνομίας ὑπηρετῶν ἐπίβουλοι τῆς Κυβερνήσεως, ὄργανα δολίας ξενικῆς ἐπιβουλῆς, φωτοσβέσται, φιλορθοδόξου ἑταιρείας συνωμόται καὶ τἆλλα τῆς παρανοίας ῥητά. 9) Ἐγκαταλιμπάνει τὰς χηρευούσας ἐπισκοπάς, ἵνα διοικῶνται δι' ἐπιτροπῶν παρὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας καὶ οὕτω καταδειχθῇ περιττὸν τὸ τοῦ ἐπισκόπου ἀξίωμα· καὶ διορίζει μόνον αὐτοδεσπότως τὸν πρώην Σμύρνης Σεραφεὶμ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Ἄνδρου. 10) Προστατεύει τοὺς κατὰ τὴν Ἑλληνικ. Ἐπικράτειαν παροικοῦντας ἑτεροδόξους ἱερεῖς, ἐκτελοῦντας τοὺς παρὰ τῆς ἐπικρατούσης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπαγορευομένους γάμους. 11) Ἀποκόψασα πᾶσαν τοῦ Κλήρου πρὸς τὴν ἐκτὸς τοῦ Κράτους καθόλου Ἐκκλησίαν σχέσιν καὶ ὀλιγωρήσασα τῶν τούτου παρακλήσεων περὶ τοῦ πολλαχοῦ ἐκλιπόντος ἁγίου Μύρου, γίνεται αἰτία ὥστε πολλὰ τῶν βαπτιζομένων παιδίων ἀποθνήσκειν ἀμύριστα κατὰ τόπους, ὅπου οἱ Ἀρχιερεῖς ἢ Ἱερεῖς οὐκ ἠδύναντο μεταφέρειν αὐτὸ ἐκ τῆς Μ. Ἐκκλησίας μυστικῶς καὶ ἐν κρυπτῷ, ὡς ἐν διωγμοῖς (σελ. 394). 12) Ἀναταράττει πάλιν τὰς ἐπισκοπὰς κατὰ τὸ δεκαδικὸν σύστημα,

---

(α) Ἔλεγέ ποτε ὁ ἀοίδιμος ἡμῶν Πατὴρ πρός τινα τῶν Ἐξαποστόλων «Εὑρήκατε τὸν Ἕλληνα πιστὸν φύλακα τῶν πατρῴων παραδόσεων, ἑστηλωμένον εἰς τὸν τοῖχον τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας, μὴ κινεῖτε τοῦτον ἀπὸ τῆς στάσεως αὐτοῦ δι' ἑτεροδιδασκαλιῶν ξενηκούστων εἰς αὐτὸν καὶ καινοφανῶν, οἷον παπικῶν ἢ προτεσταντικῶν· ἂν ὑπερισχύσαντες σαλεύσητε τὸ πατροπαράδοτον αὐτοῦ φρόνημα, πιστεύσατε βεβαίως ὅτι τότε στρέψεται οὔτε πρὸς δεξιὰ οὔτε πρὸς ἀριστερά, οὐδὲ καταδέξεται προτιμῆσαι τὸν Πάπαν ἢ τὸν Λούθηρον παρὰ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ πατέρας, ἀλλ' ὁρμήσας κατὰ τοῦ πρανοῦς ἀποβήσεται ἄθρησκος, θεϊστὴς Καΐρης, ἢ τοὐλάχιστον ἀδιάφορος περὶ τὰ θρησκευτικά· καὶ τοῦτο οὔτε πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν συμφέρει, οὔτε πρὸς ὑμᾶς ἑκατέρους τοὺς πρεσβεύοντας χριστιανικὴν θρησκείαν». Ὡμολόγησεν ὁ Ἐξαπόστολος, προσθεὶς καὶ παραδείγματά τινα Ἑλλήνων ἐν Εὐρώπῃ πεπαιδευμένων, οὓς εὗρηκεν (ὡς ἔλεγε) θεϊστάς, καὶ τοὺς πλείστους ὑλιστάς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἶδον καθυποβαλλόμενον ὁλόκληρον τὸ Σχέδιον εἰς τὴν ἐπίκρισίν των, ὅτι ἐπρόκειτο νὰ γνωμοδοτήσωσι περὶ πάντων ἐν γένει τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων, ἀσχέτως ὡς πρὸς πᾶν ἄλλο ἔγγραφον· ἐκ τούτου ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπεκταθῶσιν ἴσως πλέον τοῦ δέοντος εἰς τὰς ἀναπτύξεις τινῶν μερῶν τοῦ Σχεδίου· καὶ μ' ὅλα ταῦτα, ἂν θεωρηθῶσι λεπτομερέστερον αἱ τροπολογίαι, τὰς ὁποίας ἡ Σύνοδος ἔκαμεν εἰς τὰ εἰρημένα ἄρθρα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Σχεδίου, περὶ τῶν ὁποίων ἀπεφάσισεν ἤδη ὁριστικῶς τὸ Καταστατικὸν αὐτῆς διάταγμα, ἀποδεικνύεται, ὅτι εἶναι ἢ περὶ τὰς λέξεις μόνας, καθὼς τὸ «τῆς ὀρθοτομούσης τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας» (α), ἢ ἀναπτύξεις καὶ πλατύνσεις μὴ μεταβάλλουσαι καιρίως τὴν ἔννοιαν, ἢ, τέλος, αὐτολεξεὶ γενόμεναι ἀντιγραφαὶ ἄρθρων πολλῶν ἐμπεριεχομένων εἰς τὸ Σχέδιον, τὰ ὁποῖα, ὡς ἀδιάφορα κατὰ τὴν γνώμην της, ἄφησαν ἀνέπαφα, ὡς ἦσαν εἰς τὸ πρωτότυπον, οὔτε ἐγκρίνουσα αὐτά, οὔτε κατακρίνουσα, καθὼς τὸ, ἡ διάρκεια τῶν μελῶν τῆς Συνόδου προσδιορίζεται εἰς τριετίαν (β). Ἓν καὶ μόνον ἄρθρον φαίνεται οὐσιωδῶς ἀντιβαῖνον εἰς τὰ παρὰ τοῦ Βασ. Διατάγματος ἄλλως ὡρισμένα, δηλ. τὸ Α΄. ἄρθρον τοῦ Β. κεφαλαίου τοῦ εἰρημένου σχεδίου (γ)· καὶ κατὰ τοῦτο δὲ τὰ μέλη τῆς Συνόδου δὲν ἠθέλησαν, ἄπαγε, νὰ δώσουν ἤδη νέαν γνώμην ἀντιβαίνουσαν εἰς ἐκδεδομένα βασιλικὰ θεσπίσματα, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐνόμισαν μόνον, ὅτι ἐχρεώστουν νὰ ἀναπτύξουν τοὺς λόγους τῆς περὶ τοῦ τρόπου τῆς συνθέσεως τῆς Συνόδου κατὰ συνείδησιν ἀτομικῆς των γνώμης, τὴν ὁποίαν κοινὴν ἔχοντες μετὰ τῶν λοιπῶν συναδελφῶν των ἁγίων Ἀρχιερέων, τῶν κατὰ τὴν 15 (27) Ἰουλίου προσκληθέντων καὶ συγκαλεσθέντων, ἐξέφρασαν ἀναιτιολογήτως εἰς τὸ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν συνταχθὲν πρωτόκολλον· καὶ τοῦτο διὰ νὰ πληροφορηθῇ ἡ Βασ. Γραμματεία, καὶ δι' αὐτῆς ἡ Κυβέρνησις, ὅτι ἡ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐκτεθεῖσα τότε γνωμο-

---

(α) Βλ. (ὄπισθ. σελ. 120.) Σχέδ. ἄρθρ. 67, ὅπου μετὰ τὸ Συνόδου προστίθεται καὶ τὸ «ἧν χάρισαι κτλ. (καὶ εἰς τὸ Καταστατικόν), ἡ δὲ Σύνοδος ἀπέκοπτε ταῦτα, θέλουσα μετὰ τὸ Συνόδου ἐπισυνάπτεσθαι εὐθὺς «τῆς ὀρθοτομούσης τὸν λόγον», ὡς προφέρεται καὶ νῦν. Βλ. Τμῆμα Γ. Κεφ. Γ. §. ι.

(β) Ἐν τῷ Καταστατικῷ διορίζεται ἡ διάρκεια τῆς Συνόδου. Διωρίσθη δὲ ὕστερον ἐτησία.

(γ) Βλ. Σχεδ. αὐτ. ὅπου προστίθενται εἰς τὴν Σύνοδον καὶ πρεσβύτεροι ἢ Ἀρχιμανδρίται, οὓς οὐκ ἤθελον οἱ Συνοδικοί (ὄπισθ. σελ. 112 καὶ 100).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

§. ε. Κατὰ δὲ τὸ 1841 (Ἰουνίου 24) ἀπολύεται μὲν τῆς ἐπὶ τῶν

ὁ Σωτὴρ ἐδίδασκε τὸ Εὐαγγέλιον». Βέβαια ὁ κύριος ἡμῶν ἐδίδασκε, καὶ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι ἐκήρυττον τὸν λόγον τῆς ἀληθείας μὲ τὴν συνήθη τῆς κοινῆς ὁμιλίας φωνήν, καθὼς καὶ τώρα καὶ πάντοτε διδάσκουσιν οἱ διδάσκαλοι «τὸ κήρυγμα τοῦ λόγου τῆς ζωῆς». Ὥστε τὸ περὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν παράδειγμά σου τοῦτο δὲν ἔχει τὸν τόπον του. Ἄλλο ἔπρεπε νὰ ἐνθυμηθῇς· ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν καὶ οἱ Ἀπόστολοι προσευχόμενοι ἔψαλλον, ἢ ἐπρόφερον εὐμελῶς καὶ τινα χωρία τῆς θείας Γραφῆς. Οὕτω μετὰ τὸν θεῖον δεῖπνον ἐκεῖνον «ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν» (Μάρκ.), τουτέστιν, εὐχαριστήριον ὕμνον ἢ ψαλμὸν ἐκφωνήσαντες εὐμελῶς. Καὶ Παῦλος δὲ καὶ Σίλας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τῶν Φιλίππων «προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν Θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι» (Πράξ. ις. 25), τουτέστι μεταξὺ τῆς προσευχῆς καὶ ὕμνους τινὰς ἐξεφώνουν, ᾠδάς τινας δηλαδὴ μετὰ μέλους, ἢ δι' εὐμελοῦς καὶ τορωτέρας ἀπαγγελίας. Ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν Συναγωγὴν ἐσυνείθιζον ἐξ ἀρχῆς νὰ ἐκφωνῶσι πολλὰ τμήματα τῆς θείας Γραφῆς οὐ μόνον ψάλλοντες κυρίως καὶ μελῳδοῦντες, ἀλλὰ καὶ ἀναγινώσκοντες μετά τινος εὐμελείας, καὶ οἷον καταλογάδην, (τὸ ὁποῖον ἀστεϊζόμενος χαριέντως ὀνομάζεις τζιγαριστά). Τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ἀναγνώσεως, μὴν ἀμφιβάλλῃς ἀγαπητέ, ὅτι αὐτοὶ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι μετὰ τῆς θείας Γραφῆς παρέδωκαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ οἱ πρῶτοι χριστιανοί, καὶ οἱ θεῖοι Πατέρες ἡμῶν καὶ διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων (τοὺς ὁποίους σὺ μὲν ὀνομάζεις ἀδελφούς, βέβαια κατὰ χριστιανικὴν ἁπλότητα, μάθε ὅμως, ὅτι καὶ αὐτὴν τὴν ἁγίαν ἁπλότητα κατεμίαναν οἱ υἱοὶ τῆς ὑπερηφανίας· διότι ὑπάρχει ὁλόκληρος αἵρεσις ἀνθρώπων, οἵτινες ὀνομάζονται ἀδελφοί, καὶ καυχῶνται ὅτι ἀνακαινίζουσιν εἰς ἑαυτοὺς τὸν ἀποστολικὸν αἰῶνα τῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ κρημνίσωσι τὴν Ἐκκλησίαν!), καὶ αὐτοὶ λέγω οἱ θεῖοι Πατέρες ἡμῶν οὕτως ἀνεγίνωσκον τὰς περικοπὰς τῶν ἀποστολικῶν Ἐπιστολῶν καὶ τοῦ θείου Εὐαγγελίου. Καὶ ὁ λόγος εἶναι προφανής· Πολλὰ πρόφητικὰ ἀναγνώσματα καὶ ἄλλα τῶν ἁγίων Πατέρων ἔχει ἡ Ἐκκλησία, ὅλα ψυχωφελῆ καὶ ἅγια· καὶ ταῦτα μὲν ἀναγινώσκει μὲ τὴν συνήθη φωνήν· ἀλλ' εἰς τὴν ἀποστολικὴν περιοχήν, καὶ τὴν τοῦ θείου Εὐαγγελίου, θέλουσα νὰ διεγείρῃ τῶν πιστῶν αὐτῆς τέκνων ἐντονώτερον τὴν προσοχήν, διέταξε νὰ ἀναγινώσκωνται ταῦτα μὲ φωνὴν γεγωνοτέραν καὶ εὐηχεστέραν. Διὰ τοῦτο καὶ πρὸ τοῦ Ἀποστόλου λέγει ὁ Διάκονος ἢ ὁ ἱερεὺς «Πρόσχωμεν. Σοφία. Πρόσχωμεν κτλ. καὶ πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου. Σοφία, κτλ. καὶ «Εἰρήνη πᾶσι». Καὶ Τὸν κύριον ἱκετεύομεν «ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς τῆς ἀκροάσεως τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου». Καὶ «ὀρθούς, ἀκαταικαλύπτους, μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἀκροᾶσθαι» διέταξαν ἡμᾶς οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι. Σὺ δὲ λέγεις ὅτι ταῦτα εἰσήχθησαν πρὸς εὐχαρίστησιν (ὡσὰν δηλαδὴ συμποτικὰ τραγούδια!) καὶ εἰς τὴν δουλείαν (ὡσὰν νὰ ἐδουλώθη ποτὲ εἰς τυράννους κοσμικοὺς ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, «ὅστις ἠλευθέρωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα»). Ἀλλὰ βεβαίως δὲν ἔγρα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. ε. Κατὰ δὲ τὸ 1824 (Ὀκτωβρ. 14) τελευτήσαντος τοῦ Κορώνης ἐπισκόπου, γίνεται πρότασις ἐν τῷ Βουλευτικῷ περὶ ἀποστολῆς τοποτηρητοῦ εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπήν(α). Ἐπειδὴ δὲ αὕτη ὑπέκειτο εἰς τὴν μητρόπολιν τῶν Παλ. Πατρῶν, ἐγένετο συζήτησις, πότερον ἆρα, ἀνήκει ἡ Διοίκησις καθιστᾶν τοποτηρητὰς εἰς τὰς χηρευούσας ἐπισκοπάς, ἢ τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀνήκει εἰς τοὺς μητροπολίτας. Καὶ πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος συνέστη ἐπιτροπὴ ἐκ τριῶν ἀρχιερέων, τοῦ τε Βρεσθένης Θεοδωρήτου, καὶ τοῦ ἐπισκόπου Ἐλαίας Παϊσίου καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Θρησκείας (τοῦ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ) (β)· καὶ οὗτος ὁμοφωνούντων καὶ τῶν δύω συνεπιτρόπων ἀπεκρίνατο πρὸς τὴν Διοίκησιν τὰ ἑξῆς· «Αἱ ἐπισκοπαὶ ὑπόκεινται Μητροπολίταις, καὶ οἷον λόγον ἔχει ὁ Πατριάρχης περὶ τοὺς μητροπολίτας, τὸν αὐτὸν ἔχουσι καὶ οἱ Μητροπολῖται πρὸς τοὺς ἐπισκόπους:. Καὶ ὁ 34 κανὼν τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων ῥητῶς ἀποφαίνεται οὑτωσί· «Τοὺς ἐπισκόπους ἑκάστου ἔθνους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον (εἴτ' οὖν τὸν Μητροπολίτην), καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλήν, καὶ μηδέν τι περιττὸν πράττειν ἄνευ τῆς ἐκείνου». Καὶ ὁ ς'. κανὼν τῆς ἁγίας Α'. Συνόδου τῶν 318 θεοφόρων Πατέρων ἀποφαίνεται οὑτωσί· «Καθόλου δὲ πρόδηλον ἐκεῖνο, εἴ τις χωρὶς γνώμης τοῦ Μητροπολίτου γένοιτο ἐπίσκοπος, τὸν τοιοῦτον ἡ μεγάλη Σύνοδος ὥρισε μὴ δεῖν εἶναι ἐπίσκοπον». Καὶ ὁ ή. τῆς ἁγίας Οἰκουμενικῆς Γ'. Συνόδου ἀβίαστα θέλει νὰ ἦναι καὶ καθαρὰ τὰ προσόντα ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ δίκαια ἄνωθεν καὶ ἀπ' ἀρχῆς κατὰ τὸ παλαιὸν ἔθος. Ἀλλὰ καὶ ὁ λθ'. τῆς ἁγίας Οἰκουμενικῆς Δ'. Συνόδου τὸν αὐτὸν ἡ. τῆς Γ'.

(α) Τῇ 12 Ἰουλίου 1824 ἐγένετο καὶ προβούλευμα τοῦ Βουλευτικοῦ πρὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν « νὰ διορισθῶσιν Ἀρχιερεῖς εἰς τὸ νὰ ἀρχιερατεύωσιν ἐπιτροπικῶς εἰς τὰς χηρευούσας ἐπαρχίας, καὶ ὄχι ἁπλοῖ καλόγηροι καὶ διάκονοι » (Βλ. Ἀρχεῖα τῆς Ἑλλ. Παλιγγ. Τ. Β. σελ. 348). Τοῦτο δ', ὡς ἔοικε, διελάμβανεν ἡ τῇ 3 Ἰουνίου 1823 ἐν τῷ Βουλευτικῷ ἀναγνωσθεῖσα ἀναφορὰ τῶν ἐν Τριπόλει Ἀρχιερέων, ἡ «περὶ τοῦ ὅτι καταφρονοῦνται παρὰ τοῦ λαοῦ τὰ χρέη τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας καὶ περὶ τῶν χηρευουσῶν ἐπαρχιῶν» (Αὐτ. σελ. 57). Τῇ δὲ 15 Ἰουλίου «ἐνεκρίθη, πρῶτον νὰ διορισθῶσι καθ' ὅλας τὰς χηρευούσας ἐπαρχίας Ἀρχιερεῖς εἰς τὸ νὰ ἐκπληρῶσι τὰς Ἀρχιερατικὰς τελετάς· δεύτερον νὰ διορισθῇ καὶ εἷς ἐπιστάτης εἰς τὰς μητροπόλεις, ὅστις νὰ κρατῇ κατάστιχον καὶ καθαρὸν λογαριασμὸν ὅλων τῶν εἰσοδημάτων· καὶ νὰ ἐκλέγωνται οὗτοι παρὰ τῶν δύο σωμάτων, τοῦ Βουλευτικοῦ καὶ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ» (Αὐτ. σελ. 350, 351). Σημ. Ἐκδ.

(β) Βλ. Φίλον τοῦ Νόμου ἀριθμ. 77.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀρχήν, ὡς πραοτέραν καὶ συμπαθητικωτέραν, ἐλεύθερον τῆς ἐνεργείας τὸ στάδιον, ἀλλ' ἐντὸς πάντοτε τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων της (α).

Οὕτω λοιπόν, τὸ μὲν ἐν Ἄνδρῳ Ὀρφανοτροφεῖον μένει ἀνεπηρέαστον, ἡ δὲ ἱερὰ Σύνοδος, ὁδηγουμένη ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς πραότητος καὶ ἐπιεικείας, ἥτις χαρακτηρίζει τοὺς λόγους καὶ τὰς πράξεις τοῦ Θεανθρώπου τῶν χριστιανῶν Νομοθέτου, κατευθύνει πρὸς τὸν Κ. Καΐρην τὴν ἀκόλουθον συνοδικήν, τὴν ὁποίαν δὲν διστάζομεν παντάπασι νὰ δημοσιεύσωμεν αὐτολεξεί, ἀντιτάττοντες οὕτω τὴν ἀλήθειαν εἰς τὸ ψεῦδος, καὶ τὴν ἐπισημότητα εἰς τὰς φατριαστικὰς φωνασκίας καὶ εἰς τῆς φαντασίας τὰ πλάσματα. Ἰδοὺ ἡ πρώτη ἐπιστολὴ τῆς Συνόδου.

Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου

Πρὸς τὸν ἐλλογιμώτατον Διδάσκαλον Κ. Θεόφιλον Καΐρην.

Ἀσπαζομένη πάντοτε τὴν ἀληθῆ παιδείαν ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ὡς τὸ πρῶτον ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ τιμαλφέστατον μέσον εἰς τὴν κατὰ τῶν ψευδοσόφων αἱρέσεων ὑπεράσπισιν τῆς ἀληθείας τοῦ θείου δόγματος καὶ καθόλου συμβάλλουσαν εἰς τὴν ἐνδεχομένην ἐπὶ γῆς εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ εὐχομένη καὶ διενεργοῦσα ἀεννάως τὰ πρὸς στηριγμὸν καὶ πρόοδον αὐτῆς, ἔχαιρε μεγίστην χαράν, βλέπουσα μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων τοῦ ἔθνους ἀγωνιζόμενον καὶ τὸν κατὰ πνεῦμα αὐτῆς υἱὸν Θεόφιλον τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν, καὶ σπεύδοντα ὅλαις δυνάμεσιν εἰς τὴν διάδοσιν καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν ἀγαθοῦ τοιούτου.

Ἀλλ' ἐνῷ ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἔχαιρε τὴν τοιαύτην χαρὰν διὰ τοὺς νέους ἀγῶνας ἀνδρὸς τοιούτου, ὡς περιμένουσα ἐξ αὐτῶν καρποὺς εὐαρέστους καὶ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὴν ὀρθόδοξον

(α) Ὑπερβολῇ ζήλου ταῦτα γέγραπται· ἡ γὰρ Σύνοδος ὑποβάλλουσα εἰς ἔγκρισιν τῇ Γραμματείᾳ τῇ 29 Ἰουνίου 1839 (ὑπ' ἀριθ. 7927) τὴν πρώτην αὐτῆς ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Καΐρην, «Ἀκούουσα, λέγει, πολλὰ κατὰ τοῦ Καΐρη διαφημιζόμενα, ἔκρινεν εὔλογον κατὰ τὰ καθήκοντά της νὰ προσκαλέσῃ αὐτὸν εἰς ἀπολογίαν». Καὶ ἡ Γραμματεία ἐνέκρινε τὴν ἐπιστολὴν (τῇ 6 Ἰουλίου, ὑπ' ἀριθ. 27832), οὐχὶ δήπου ἀποσυρομένη, ἀλλὰ συμπράττουσα τῇ Συνόδῳ πρὸς ἀναχαίτισιν τοῦ κακοῦ ἀποδυθείσῃ, ἐπεὶ ἀφίκοντο πρὸς αὐτὴν πληροφορίαι ἀκριβεῖς, θετικαὶ καὶ ὁριστικαὶ, ὡς αὐτὸς ὁ ταῦτα γράψας ἔφθη ὁμολογήσας. Σημ. Ἐκδ.

τῆς Ἑλλάδος Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διάταξιν καὶ κατάστασιν προσδοκῶντες ἐκ τῆς ἐσομένης παρὰ τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Πατριάρχην πρεσβείας (πρὸς ὃν ὁ Κυβερνήτης προλαβὼν ἐγεγράφει) (α), πρῶτον μὲν ἔγραψαν τὰ συνήθη περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατούσης θρησκείας (ἥτις ἐστὶν ἡ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας), ἔπειτα δὲ προσέθηκαν καὶ τὰ ἑξῆς.

« Τὰ Ἐκκλησιαστικά, καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ διακόσμησιν, θέλουν διέπεσθαι ὑπὸ πενταμελοῦς Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, συγκροτουμένου ἐκ τῶν Ἀρχιερέων τοῦ ἐντοπίου Κλήρου, ἐκλεγομένου παρὰ τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας, καὶ διοριζομένου ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως (ἀρθρ. 7). Καὶ

« Ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία θέλει πραγματευθῆ τὰ περὶ τῆς Ἱεραρχικῆς ἀλληλουχίας, πρὸς διατήρησιν τῆς πνευματικῆς ἑνότητος· θέλει διορίσει ὁμοίως τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἀρχιερέων καὶ ἱερέων, τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν, καὶ ἐξασφαλίσει τὰ πρὸς διατροφὴν αὐτῶν, ἀναλόγως μὲ τὸ χρέος καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ χαρακτῆρος των (ἄρθρ. 8).

« Ἡ αὐτὴ (Νομοθετικὴ) ἐξουσία θέλει διαθέσει τὰ εἰσοδήματα τῶν ἱερῶν καταστημάτων πρὸς συντήρησιν τῶν ἰδίων καὶ τῶν εἰς αὐτὰ μοναζόντων ἢ λειτουργούντων καὶ πρὸς σύστασιν σχολείων δι' ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας (ἄρθρ. 9).

« Οἱ Ἀρχιερεῖς θέλουν ἐκλέγεσθαι ἐξ αὐτοχθόνων, ἢ ὅσων λαμβάνουσι

(α) Τὰς πρὸς τὸν Κυβερνήτην τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίου τοῦ Α. ἐπιστολάς, καὶ τὴν πρὸς τοῦτον ἀπάντησιν ἐκείνου, διεκήρυξε πρὸς τὴν Ε'. ταύτην Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἐν τῇ πρὸς αὐτὴν ἀναφορᾷ (ἥτις καὶ τύποις ἐξεδόθη) ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τότε Γραμματεὺς Ν. Χρυσόγελος. Ἰδοὺ τί λέγει ἐπὶ λέξεως. «Οὕτω διοικοῦντο τὰ Ἐκκλησιαστικά· ἀνέμενε δὲ τὸν καιρὸν ὁ ἀοίδιμος (Κυβερνήτης), τὸν ὁποῖον μόνος ἐγνώριζε, διὰ νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ μέγα τοῦτο ἔργον, τὴν διακόσμησιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, συγχρόνως μὲ τὴν πολιτικὴν τοῦ ἔθνους ἀποκατάστασιν· ὁποίους δὲ εἶχε πρὸς τοῦτο λόγους ὁ εὐσεβὴς καὶ μεγαλόνους τοῦ ἔθνους ἀρχηγός, γνωρίζεται ἀπὸ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὴν εἰς αὐτὰς ἀπάντησίν του κατὰ τὸ 1830 Σεπτεμβρ. 23» (βλ. Ἀναφορὰν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστ. κτλ. Γραμματέως πρὸς τὴν σεβαστὴν Ε'. Ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων συνέλευσιν σελ. 7).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
Ακαδημία Αθηνών

πρὸς τὸ οἰκεῖον τέλος, τὴν θείαν μακαριότητα, κατευθύνεται· « ἐὰν γὰρ μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ » (Ἰωάν. κεφ. γ. στίχ. 5), τὸ ἱερὸν ἀποφθέγγεται λόγιον, καὶ « ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς » (Ἰωάν. κεφ. ς. στίχ. 53).

Τοῦ Σεβασμιωτάτου τοίνυν Μητροπολίτου πρώην ἁγίου (τῆς δεῖνος, οἷον Κορίνθου κτλ.) ἀγαπητοῦ ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ κυρίου (δεῖνος), ἀνδρὸς ἐμπρέπουσαν ἔχοντος τῷ ἱερῷ σχήματι τὴν διαγωγήν, καὶ τοῖς ἱεροῖς ἐννεάσαντος θεσμίοις, ἀναλαβόντος Ἀναχτορικῷ Διατάγματι, τῷ κατὰ τὴν 21 Νοεμβρ. (3 Δεκεμβρ.) ἐκδεδομένῳ, τὴν πνευματικὴν προστασίαν καὶ διεύθυνσιν τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς (δεῖνος), γράφοντες Βασιλικῇ ἀδείᾳ καὶ ἐγκρίσει, προτρεπόμεθα πάντας ὑμᾶς πατρικῶς, καὶ ἐντελλόμεθα Συνοδικῶς, ὅπως ἀποδεξάμενοι αὐτὸν ὡς κανονικὸν καὶ νόμιμον ὑμῶν Ἀρχιερέα, ἔχοντα τὴν ἄδειαν τοῦ εὐλογεῖν καὶ ἁγιάζειν ὑμᾶς μετὰ καὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ Συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, πείθησθε καὶ ὑπείκητε αὐτῷ προθύμως ἐφ' οἷς ἂν ὑμᾶς προτρέπῃ θεαρέστοις αὐτοῦ παραγγέλμασι, μνημονεύοντες καὶ τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, ὡς νενόμισται, καὶ προσφερόμενοι αὐτῷ μετὰ τῆς ἀνηκούσης τιμῆς καὶ εὐλαβείας· ὅτι ἡ πρὸς τοὺς ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ἀγρυπνοῦντας πνευματικοὺς ποιμένας ἀπονεμομένη τιμὴ πρὸς αὐτὸν ἀναφέρεται τὸν ἀρχιποίμενα Χριστόν, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἔλεος σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 2 Δεκεμβρίου 1833. Τὰ Μέλη.

Ὁ Κορινθίας Κύριλλος, πρόεδρος. Ὁ Βοιωτίας Παΐσιος. Ὁ Θήρας Ζαχαρίας. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος. Ὁ Μεσσήνης Ἰωσήφ. — Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.

Καὶ τοιοῦτος μὲν ὁ τῶν Ἐπισκόπων ἐνθρονισμός!

§. ε. Ἡ δὲ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία καὶ ὁδηγίας τινὰς συνταξαμένη κατέπεμψε πρὸς τὴν Σύνοδον (τῇ 27 Νοεμβρ. 1833), καθ' ἃς ὤφειλεν ἕκαστος τῶν διορισθέντων Ἐπισκόπων ἐνεργεῖν προσωρινῶς τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα μέχρι τῆς ἐκδόσεως (ὡς λέγει) τοῦ περὶ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ Διατάγματος. Καὶ τοῦτο μὲν τὸ ὀργανικὸν Διάταγμα οὔπω ἐξεδόθη. Τὰς δὲ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον πνέει φιλανθρωπίαν, συγκατάβασιν, συγχώρησιν, καὶ μάλιστα βλέποντες ὅτι δὲν τὸν συγχωρεῖτε ἀπὸ κἀνένα ἰδιαίτερον συμφέρον, τὸ ὁποῖον ἤθελε κατηγορεῖ ἰδιοτέλειαν τοῦ συγχωροῦντος.

Δὲν ἐκτείνομαι πλειότερον, γνωρίζων ὅτι καὶ ἡ πανιερότης σας εἶσθε εἰδήμονες τῶν λόγων, δι' οὓς ἡ Ἐκκλησία οἰκονομεῖ τὰς τοιαύτας ἐκκλησιαστικὰς περιστάσεις· διὸ καὶ μένω ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 19 Φεβρ. 1834.

Περὶ τῶν συμμίκτων, ὅταν τὸ ἓν πρόσωπον εἶναι ὀρθόδοξον, καὶ τὸ ἕτερον ἑτερόδοξον, ἀλλὰ χριστιανόν, νὰ δίδητε τὴν ἄδειαν τοῦ στεφανώματος, ἀφ' οὗ λαμβάνητε ἔγγραφον ὁμολογίαν τοῦ ἑτεροδόξου, ὅτι θέλει βαπτίζει καὶ ἀνατρέφει τὰ γεννηθησόμενα τέκνα κατὰ τὰ δόγματα καὶ ἔθιμα τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Νὰ οἰκονομῆτε δὲ τὸν μετὰ ἱερολογίας γάμον περὶ τὸ ἑσπέρας, διορίζοντές τινα τῶν ἱερέων νὰ τὸν ἱεροτελεστῇ, χωρὶς νὰ τὸν κοινοποιῆτε εἰς τὸ πλῆθος. Οὗτοι δὲ οἱ λόγοι πρέπει νὰ ἦναι γνωστοὶ εἰς τὴν πανιερότητά σας. Τὸν ἐπιφέροντα τὸ παρὸν Ἀβράμιον ἱερομόναχον ἐκ Κρήτης θέλετε ἔχει εἰς τὴν εὔνοιάν σας.

Καὶ φίλος εἰλικρινέστατος Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος».

§. ις. Ταῦτα περὶ συνοικεσίων ἡ Σύνοδος ἐνέκρινε καὶ ἐψήφιζε καὶ ὑπέγραφεν, οὐ μόνον μὴ ἐπίσημα, ἀλλὰ καὶ παράνομα καὶ ἐναντία τῶν ἱερῶν Κανόνων. Καὶ συνέβαινον μὲν ἐνίοτε καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κατὰ καιροὺς καὶ τόπους τῆς Ἑλλάδος δυστυχῶς περιστάσεις, δι' ἃς συνῆπτόν τινες ὀρθόδοξοι συνοικέσια πρὸς ἑτεροδόξους (καὶ τούτους μόνον δυτικούς)· ἀλλὰ ταῦτα πρῶτον μὲν ἐγίνοντο σπανιώτατα, καὶ μόνον εἰς τόπους, ὅπου κατῴκουν καὶ δυτικοὶ (οἷον εἴς τινας μάλιστα νήσους, ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατησάσης Ἐνετικῆς ἐξουσίας), παρὰ δὲ τῷ πλήθει τῶν ὀρθοδόξων πάντοτε καὶ πανταχοῦ τὰ τοιαῦτα συνοικέσια λίαν ἄζηλα καὶ φευκτέα κοινῶς ἐθεωροῦντο, καὶ αὐτόχρημα παρανομήματα, σφραγῖδα φέροντα καταδίκης τὴν παρὰ τῆς ὀρθοδόξου συμπολιτείας δικαίαν καὶ δημοσίαν μομφήν· ἐτελοῦντο δὲ οἱ γάμοι καὶ ὡς ἐν κρυπτῷ (α). Ἔπειτα οὐδέποτε συνεχωρήθησαν ὑπὸ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· μόνος δὲ ὁ κατὰ

(α) Βλ. περὶ τῶν τοιούτων συνοικεσίων ὅσα καὶ ἡ Ἔκθεσις τῆς ἑπταμελοῦς ἐπιτροπῆς ὡμολόγησε (σελ. 141).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἀναθεώρησιν αὐτῆς, προσκαλουμένων τότε ἐπὶ τούτῳ καὶ ἄλλων Ἐπισκόπων, διοριζομένων δὲ παρὰ τοῦ Βασιλέως καὶ ἑνὸς ἢ δύο ἐκ τῶν τοῦ ἀνωτάτου βαθμοῦ πολιτικῶν ἀνδρῶν νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὴν ἀναθεώρησιν, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχωσι ψῆφον, ὡς πνευματικοῦ ὑπάρχοντος τοῦ ἀντικειμένου.

Ἄρθρ. ΙΗ. Διὰ κοσμικὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις, καθὼς καὶ διὰ κοινὰ κακουργήματα ἢ πλημμελήματα καὶ πταίσματα, ἅπαντες ἁπλῶς οἱ ἐκ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου ὑπάγονται εἰς τὰ κοσμικὰ πολιτικὰ ἢ ἐγκληματικὰ δικαστήρια, ἐξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν τὰ πλημμελήματα ἢ πταίσματα συμβαίνουσι μεταξὺ κληρικῶν· τότε δικάζονται ὑποχρεωτικῶς ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς· ἐὰν δὲ μεταξὺ λαϊκοῦ καὶ κληρικοῦ, καὶ ὁ παθὼν εἶναι ὁ λαϊκός, ἐὰν θέλῃ, δικάζεται ὡσαύτως ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς. Ὁ δὲ συλλαμβανόμενος ἐπὶ κακουργήματι κληρικὸς δὲν ἀπάγεται ἀμέσως εἰς τὴν τῶν κακούργων φυλακήν, ἀλλ' ἀφ' οὗ δικασθῇ καὶ καταδικασθῇ ὡς τοιοῦτος· μέχρι δὲ τῆς καταδίκης του κρατεῖται ἐν ἰδιαιτέρᾳ πολιτικῇ φυλακῇ.

Δι' ἰδιωτικὸν ὅμως χρέος ἢ διὰ πταῖσμα ἢ πλημμέλημα ὁ κληρικὸς ἐκεῖνος, καθ' οὗ καταψηφισθῇ προσωπικὴ κράτησις, δὲν ἀπάγεται εἰς τὴν πολιτικὴν ἢ εἰς τὴν τῶν ἐπὶ πταίσμασιν ἢ πλημμελήμασι κρατουμένων φυλακήν, ἀλλὰ μένει ὑπὸ κράτησιν ἐν τῷ ἐπισκοπείῳ ἢ ἐντὸς μοναστηρίου.

Ἄρθρ. ΙΘ. Τὰ κατὰ τὸν γάμον, καθ' ὅσον μὲν ἀφορῶσι τὰς μεταξὺ τῶν συναπτομένων περὶ προικῴων καὶ ἄλλων ὁμοίων πραγμάτων συμφωνίας, θεωροῦνται κυρίως πολιτικά, καὶ δικάζονται κατὰ τοὺς πολιτικοὺς νόμους. Καθ' ὅσον δ' ἀφορῶσι τὴν σύστασιν καὶ τὴν νομιμότητα αὐτοῦ, ὡς ὄντος ἑνὸς τῶν θείων μυστηρίων, καὶ τὴν διάλυσιν αὐτοῦ, ἀνάγονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐπειδὴ δὲν εἶναι νόμιμος γάμος ὁ μὴ κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ὅρους καὶ τὰς διατάξεις τελούμενος καὶ εὐλογούμενος, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ ἅμα πληροφορηθῇ θετικῶς ὅτι ηὐλογήθη τοιοῦτος παράνομος γάμος, τοῦτον μὲν στηλιτεύει καὶ κηρύττει ἄκυρον καὶ ὡς μηδόλως γεγονότα, καὶ συγχρόνως προσκαλεῖ τὴν κοσμικὴν ἀρχὴν διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὰ ἐν τῷ πολιτικῷ νόμῳ ὁριζόμενα. Εἰς δὲ τὸν ἱερέα ἢ τὸν Ἐπίσκοπον, τὸν εὐλογήσαντα τὸν τοιοῦτον γάμον, ἐπάγεται ποινὴ καθαιρέσεως. Ἐὰν δὲ κατ' ἄδειαν τοῦ Ἐπισκόπου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ εὐλογηθῇ παράνομος γάμος, ἡ ποινὴ καθαιρέσεως ἐπάγεται κατὰ τοῦ ἐκδόντος τὴν τοιαύτην ἄδειαν. Ἐὰν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λουσαν κατὰ μέρος πρὸς τὴν εἰς τὸ μέλλον ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν, αὐτοσχεδίως συντάξαντες προσφέρομεν πᾶσι τοῖς ὀρθοδόξοις ὁμογενέσι, λιτὴν προσφοράν.

§. η. Ἱστοροῦμεν δὲ τὰ συμβεβηκότα οὔτε φήμαις ἀδεσπότοις ἀκολουθοῦντες, οὔτε παρὰ τῶν τυχόντων καὶ τῶν πολλῶν ἀδιακρίτως ἀκηκοότες, «παρ' οἷς ἀταλαίπωρος ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας·» ἀλλὰ παρ' αὐτῶν τε πληροφορηθέντες τῶν προσώπων τοῦ μακροῦ δράματος, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ πολλῶν τινων ἐκ τῶν μεταγενεστέρων πραγμάτων αὐτόπται καὶ αὐτήκοοι γεγονότες· καὶ πίστεις δὲ τῶν ἱσορημάτων ἀψευδεῖς προστιθέμεθα καὶ κυρίας, αὐτὰ τὰ δημόσια γράμματα, τὰ μὲν ἐκδεδομένα, τὰ δ' ἐκ περιφερομένων πιστῶν ἀντιγράφων συνειλεγμένα, δι ὧν ἐμπεδοῦται τὸ βέβαιον τῶν ἱστορουμένων.

Τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησιαστικῶν συμβεβηκότων

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

(ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τέλους τοῦ 1832).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ποία τις ὑπῆρχεν ἡ κατάστασις τῶν ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς Ἑλλάδος ἐπισκοπῶν, ὧν τὸν κατάλογον ἐν τῇ προδιοικήσει κατεγράψαμεν. Γερουσία. Α'. Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ἐν Ἐπιδαύρῳ. Ἐπὶ τῆς θρησκείας Μινίστρου διορισμός. Κώδηξ τοῦ ὑπουργείου τούτου.

§. α. Ἤδη τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων μετεώρων οἰδούντων, ἐν τῇ Πελοποννήσῳ μάλιστα, καὶ πρὸς ἔκρηξιν τῆς ἐπαναστάσεως φλεγμαινόντων, ὑποπτευθέντες τὸν νεωτερισμὸν οἱ Ὀθωμανοί, προσεκάλεσαν εὐσχήμως εἰς Τρίπολιν (καθέδραν τοῦ ἡγεμόνος) περὶ τὰ μέσα τοῦ Μαρτίου μηνὸς πάντας τοὺς κατὰ τὰς ἐπαρχίας πολιτικοὺς προεστῶτας καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς Πελοποννήσου. Καὶ τοὺς πρώτους ἀπελθόντας εὐθὺς κρατήσαντες ὡς ἐνέχυρα καθεῖρξαν εἰς σκοτεινὴν φυλακήν. Ἦσαν δὲ ἐκ τῶν ἀρχιερέων οἱ κρατηθέντες ὀκτώ· Ὁ Κορίνθου Κύριλλος,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κατὰ χάριν («ἐνοικήσω γάρ, φησίν, ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω»), καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἀπεφήνατο, ὅτι «Ἐάν τις ἀγαπᾷ με καὶ τὸν λόγον μου τηρήσῃ, καὶ ὁ Πατήρ μου αὐτὸν ἀγαπήσει, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν»· καί, «ὑμεῖς ἐστε ναὸς Θεοῦ ζῶντος, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν» (α). Ἐπειδὴ ταῦτα οὕτως ἔχουσι βέβαια, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἡ κεχαριτωμένη μήτηρ τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ, ἐν ᾗ κατῴκησε πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος σωματικῶς, ἡ Θεοτόκος λέγομεν, ἡ τῶν ἁγίων ἁγία, δι' ἧς θείας γεγόναμεν κοινωνοὶ φύσεως (Ἀπος. Πέτρ. β, 8), ἔστι τε καὶ λέγεται καὶ κατὰ τὸ πλήρωμα τῶν χαρίτων αὐτῆς ναὸς καὶ δοχεῖον καὶ κατοικητήριον τῆς παναγίας Τριάδος. «Τὰ γὰρ χαρίσματα ἐν τῇ Τριάδι δίδονται· αὐτὸς γὰρ ὁ Πατὴρ διὰ τοῦ Λόγου ἐν τῷ Πνεύματι ἐνεργεῖ καὶ δίδωσι τὰ πάντα» (κατὰ τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον), καὶ «Ἑκάστοις τῶν ἐκλεκτῶν ἡ χάρις κατὰ μέρος ἐδόθη, τῇ δὲ Παρθένῳ ἅπαν τὸ τῆς χάριτος πλήρωμα». Ὅθεν καὶ ὁ Βρυέννιος ἑπόμενος τοῖς θείοις Πατράσι πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐγκωμίοις ῥητῶς ἀποφαίνεται ὀνομάζων τὴν Θεοτόκον «ἐξαίρετον κατοικίαν τῆς πανταιτίου Τριάδος» (Τόμ. Β. σελ. 413).

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀπορεῖ ἡ Σύνοδος, πῶς ἡ ἐλλογιμότης σου, καίτοι εἰδὼς αὐτά, ἐνεφανίσθης τόσον ἀτόπως παρερμηνεύων αὐτά, καὶ τὰ θεῖα τῆς εὐσεβείας διδάγματα αἱρέσεις ἀποκαλῶν· ὅθεν λυπεῖται ἡ Σύνοδος, καὶ κατὰ τοσοῦτον περισσότερον, καθ' ὅσον παρεξηγῶν οὕτω τὰ παρὰ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας πρεσβευόμενα, προσβάλλεις αὐτά, ὑποπεσὼν μὲν εἰς βλασφημίαν, γινόμενος δὲ παραίτιος σκανδάλων εἰς ἅπαν τὸ πλήρωμα τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ταράττων τὰς συνειδήσεις αὐτῶν, ἐν ᾧ ὡς κληρικὸς καὶ τρόφιμος παιδείας, ἠδύνασο κάλλιστα νὰ γενῇς ἄλλως χρήσιμος. Ἀλλ' ἡ Σύνοδος πέποιθεν ὅτι θέλεις συνέλθει εἰς σεαυτὸν καὶ θέλεις ἐννοήσει ὁ ἴδιος εἰς ὃ ὑπέπεσας λάθος. Ὅθεν ἡ Σύνοδος περιμένει νὰ ἐξαλείψῃς εὐφήμως ὅσα ἐξ ἀπάτης ἢ ἔκτινος ἄλλης αἰτίας ὁρμηθεὶς ἔγραψας ἐν τῇ πρὸς αὐτὴν ἀναφορᾷ

(α) Ὅθεν εὔχεται καὶ ὁ ἱερὸς Ὑμνῳδός· «Ναόν με δεῖξον τῆς μοναρχικῆς καὶ τριφεγγοῦς σου θεαρχίας φωτοειδῆ, καθαρῶς λατρεύειν σοι τῷ κτίστῃ τῶν ὅλων πρεσβείαις τῆς μόνης Θεοτόκου» κτλ. Ὑμν. Τριαδ. ἦχ. γ'. ᾠδ. θ. Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς ἄλλας τινὰς χηρευσάσας ποιμένων ἐπισκοπάς)· ἀνήγγειλε δὲ καὶ πρὸς τὴν Γραμματείαν τὴν ἐν Ἄνδρῳ καὶ Σκύρῳ πρὸς καιρὸν κατάστασιν τῶν ἐπιτροπῶν, προστιθεῖσα καὶ ὅτι «τὸ νὰ διοικῶνται αἱ χηρεύουσαι ἐπισκοπαὶ δι' ἐπιτροπῶν εἶναι παρὰ τοὺς κανόνας καὶ τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας, συμβαίνουσι δὲ καὶ ἄφευκτοι καταχρήσεις, καὶ οἱ χριστιανοὶ παραπονοῦνται ζερούμενοι ποιμένων πνευματικῶν· ὅθεν εἶναι ἀνάγκη πᾶσαι αἱ χηρεύουσαι ἐπισκοπαὶ νὰ λάβωσι προστασίαν Ἐπισκόπων κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας» κτλ. Ταῦτα ἔγραφεν ἡ Σύνοδος (27 Μαρτίου 1837).

§. ιε. Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας λαμβάνει παρὰ τῆς Γραμματείας τὴν ἐφεξῆς διαταγὴν (Ἀριθμ. 11882. ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Μαρτίου 1837). « Διὰ Βασιλικῆς ἀποφάσεως τῆς 30 Μαρτίου (11 Ἀπριλίου) τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, ὑπ' Ἀριθμ. 21510 διετάχθη ἡ Γραμματεία αὕτη (τῶν Ἐκκλησιαστικῶν) νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν ἱερὰν Σύνοδον ἄνευ ἀναβολῆς ἀναφορὰν περὶ τοῦ διορισμοῦ, εἰ δυνατόν, εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Ἄνδρου τοῦ πρώην ἐπισκόπου Σμύρνης κυρίου Σεραφείμ, τὴν δὲ ἀναφορὰν ταύτην νὰ ὑποβάλῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Α. Μ. ὅτι τάχιστα· ἐντεῦθεν προσκαλεῖται ἡ ἱερὰ Σύνοδος νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ζητουμένην ἀναφοράν της.

Ὁ Γραμματεὺς Ι. Ῥίζος (α).

§. ις. Πρὸς ταῦτα ἡ Σύνοδος ἀπήντησε τὰ ἑφεξῆς (Ἀπριλίου 3. Ἀριθμ. 5642). «Ὅτε κατὰ τὴν 10 Φεβρουαρίου ἐγνωμοδότησεν ἐν γένει περὶ τῶν τοῦ Κράτους ἐπισκοπῶν (βλ. ὄπισθ. §. ιβ), καὶ κατὰ τὴν 27 Μαρτίου ἀναγγέλλουσα τὴν εἰς Ἄνδρον καὶ Σκύρον κατάστασιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτροπῶν, προσέθηκεν ὅτι τοῦτο γίνεται παρὰ τοὺς κανόνας (§. ιδ). Ὅθεν καὶ παρώτρυνε τὴν Β. Γραμματείαν, ἵνα λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἀντικείμενον, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ περὶ τούτου τὰ εἰκότα. Ἀλλ' ἐν ᾧ (λέγει) ἡ Σύνοδος ἀπεκδέχετο τὸ ἀποτέλεσμα, ἤδη προσκαλεῖται παρὰ τῆς Β. ταύτης Γραμματείας νὰ γνωμοδοτήσῃ, εἰ δυνατόν, περὶ τῆς ἀποκαταςάσεως τοῦ ἐπισκόπου πρώην Σμύρνης εἰς τὴν

(α) Οὗτος ὁ Σμύρνης Σεραφείμ ἐγένετο ἔκπτωτος κατὰ τῷ 1833· διότι τὸν τότε (κατὰ τὸν Ἰούλιον) ὑπ' ἀγνώστῳ μορφῇ περιηγούμενον τὴν Σμύρνην βασιλέα Ὄθωνα ὑπεδέξατο ὁ Σεραφείμ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μετὰ πολλοῦ κρότου, πομπῆς καὶ πανδήμων κραυγαλέων πολυχρονισμῶν. Βλ. τὴν πρὸς τοὺς Σμυρναίους καὶ ἄλλην πρὸς αὐτὸν τὸν Σμύρνης ἐπιστολὴν τοῦ τότε πατριαρχεύοντος Κωνσταντίου, ἐν Ἀθηνᾷ, ἀριθμ. 142. σελ. 571 (ἔτ. 1833). Ἐκπεσὼν δὲ τῆς Σμύρνης ὁ Σεραφείμ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 1834.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησιαστικῶν συμβεβηκότων τῶν εἰς τρία.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

(Περιέχον τὰ ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι τοῦ 1852).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἄφιξις τοῦ βασιλέως Ὄθωνος. Προσφώνημα τοῦ Κλήρου καὶ ἀντιφώνημα τοῦ βασιλέως. Κατάστασις Ἐπταμελοῦς ἐπιτροπῆς ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας πρὸς διευθέτησιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς. Σχέδιον Ἐκκλησιαστικοῦ συντάγματος. Ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς τὸν βασιλέα.

§. α. Ἔτει χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τριακοστῷ τρίτῳ, ὀκτωκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ πρώτου μηνὸς Ἰανουαρίου, κατέπλευσεν εἰς τὸν τῆς Ναυπλίας λιμένα καὶ τῇ 25 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡμέρᾳ τετράδι τῆς ἑβδομάδος εἰσήλασε μετὰ παρατάξεως εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ναυπλίου ὁ θεόπεμπτος καὶ πρῶτος τῆς Ἑλλάδος Βασιλεὺς Ὄθων, καὶ ἡ μετ' αὐτοῦ τριανδρία τῆς Ἀντιβασιλείας, Ἀρμανσπέργης, Μαύρερος, Ἐϊδέκης, οἵτινες ἔμελλον διέπειν τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν μέχρις ἐπιβῇ τῆς νομίμου ἡλικίας ὁ νέος βασιλεύς. Ἡ παράταξις διερχομένη μεταξὺ πληθύος λαῶν ἀνευφημούντων καὶ τὸ Ζήτω ὁ βασιλεὺς ὁμοθυμαδὸν ἀναβοώντων, ἀπευθύνθη πρὸς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ ὁ ἱερὸς Κλῆρος ἐν στολαῖς ἁγίαις ὑπεδέξαντο τὸν βασιλέα πρὸς ταῖς θύραις τοῦ ναοῦ· ὁ δὲ τῆς ἱερᾶς χορείας προϊστάμενος Κορίνθου μητροπολίτης **Κύριλλος προσεφώνησε τῷ Βασιλεῖ ταῦτα.**

Μεγαλειότατε!

Ὁ Κλῆρος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἰδιαιτέρως τὸ ἱερατεῖον τῆς πόλεως ταύτης μετὰ τῶν παρεπιδημούντων ἐν αὐτῇ Ἀρχιερέων, τῶν ἐν Χριστῷ συναδελφῶν μου, ἐκφράζουσι πρὸς τὴν ὑμετέραν Μεγαλειότητα διὰ στόματός μου τὴν ἀγαλλίασίν των, διότι ἠξιώθησαν νὰ δοξολογήσωσι τὸν Ὕψιστον σήμερον εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον ναόν, διὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὡς τὰς ψήφους φέρωσιν· ἀλλ' εἰς μάτην ἐβόων ἀντιπροβάλλοντες καὶ
ὁ τοῦ ἀοιδίμου Κυνουρίας Νομοσχέδιον (α) πρὸς ἄνδρας ἐκ παντὸς
πόπου προσκαίρους μόνον ὠφελείας ἐπιδιώκοντας καὶ τὰ πάντα πρὸς
συμφέρον τῶν κρατούντων διατιθεμένους καὶ περιελκομένους ὑπὸ
ῶν σπουδαζόντων τῷ φαινομένῳ τῆς ἀνάγκης σχήματι συγκαλύψαι
ην καταδούλωσιν τῶν τῆς Ἐκκλησίας ποιμένων. Διὸ καὶ ἐπεψηφίσθη
ὸ Νομοσχέδιον (τῇ 9 Ἰουλίου) ὁποῖον ὑπεβλήθη διὰ ψήφων 36 κατὰ
μᾶς! Ἰδοὺ δὲ καὶ τοῦτο.

Νόμος περὶ Ἐπισκοπῶν καὶ Ἐπισκόπων καὶ περὶ τοῦ ὑπὸ τοὺς
Ἐπισκόπους τελοῦντος Κλήρου.

Ὄθων ἐλέῳ Θεοῦ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος.

Ψηφισάμενοι ὁμοφώνως μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας
διατάττομεν·

Τμῆμ. Α'. Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἐπισκοπῶν καὶ τῆς διαιρέσεως αὐτῶν.

Ἄρθρ. Α. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἐπισκοπῶν προσδιορίζεται εἰς εἰκοσιτέσσαρας.

Ἄρθρ. Β. Αἱ ἐπισκοπαὶ εἰσὶν αἱ ἑξῆς·

Α'. Ἐν τῷ νομῷ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας δύο. α) Ἡ Ἐπισκοπὴ Ἀθηνῶν περιλαμβάνουσα τὰς ἐπαρχίας Ἀττικῆς, Μεγαρίδος καὶ Αἰγίνης. β) Ἡ ἐπισκοπὴ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας, περιλαμβάνουσα τὰς ὁμωνύμους ἐπαρχίας.

Β'. Ἐν τῷ νομῷ Εὐβοίας δύο. α) Ἡ ἐπισκοπὴ Χαλκίδος περιλαμβάνουσα τὰς ἐπαρχίας Χαλκίδος καὶ Ξηροχωρίου μὲ τὰς νήσους Σκίαθον, Σκόπελον καὶ Ἀλόννησον. β) Ἡ Ἐπισκοπὴ Καρυστίας, περιλαμβάνουσα τὴν ὁμώνυμον ἐπαρχίαν καὶ τὴν νῆσον Σκῦρον.

Γ'. Ἐν τῷ νομῷ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος δύο· α) Ἡ ἐπισκοπὴ Φθιώτιδος περιέχουσα τὰς ἐπαρχίας Φθιώτιδος καὶ Λοκρίδος. β) Ἡ ἐπισκοπὴ Φωκίδος περιέχουσα τὰς ἐπαρχίας Παρνασσίδος καὶ Δωρίδος.

Δ'. Ἐν δὲ τῷ νομῷ Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας δύο. α) Ἡ ἐπισκοπὴ Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας, περιέχουσα τὰς ἐπαρχίας Μεσολογγίου, Τριχωνίας, Βονίτσης, Ξηρομέρου καὶ Βάλτου. β) Ἡ Ἐπισκοπὴ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας περιέχουσα τὰς ὁμωνύμους ἐπαρχίας.

Ε'. Ἐν τῷ νομῷ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας τρεῖς. α) Ἡ ἐπισκοπὴ Ἀργολίδος, περιλαμβάνουσα τὰς ἐπαρχίας Ναυπλίας καὶ Ἄργους. β) Ἡ

(α) Βλ. Πρακτικὰ τῶν Συνεδρ. τῆς Γερουσ. κατὰ τὴν Β'. Σύνοδ. τῆς Γ. Περιόδ. σελ. 549, 559, 561, 598.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φώρασε τὸ δεινόν, καὶ συνήνουν οἱ ἀρχιερεῖς· ἐκδίδοται λοιπὸν πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἐπικρατείας ἡ ἐφεξῆς Ἐγκύκλιος (Ἀριθμ. 3633. ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Νοεμβρ. 1835).

« Ἡ Σύνοδος διὰ τῆς ἀπὸ 15 Μαΐου Ἐγκυκλίου αὐτῆς ἐπιστολῆς ἐγνωστοποίησε πρὸς πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ διάζευξις τοῦ γάμου, ὡς πρὸς τὸ πολιτικόν, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ πολιτικὰ δικαστήρια, κατὰ τὴν πολιτικὴν ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ Δικονομίαν, καὶ παρ' αὐτῶν γίνεται κατὰ τὸ πολιτικὸν μέρος καὶ ἡ τελεία αὐτοῦ διάζευξις.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ γάμος εἶναι καὶ μυστήριον, καὶ ἀπαιτεῖται καὶ Ἐκκλησιαστικὸν διαζύγιον, διατάττεσθε·

α) Ὁσάκις σᾶς παρουσιάζεται δικαστικὴ ἀπόφασις διαζευγνύουσα τὸν γάμον, φέρουσα τὸ ἐκτελεστήριον, νὰ δίδητε τὸ ἐκκλησιαστικὸν διαζύγιον, κατὰ τὸν ἐπισυναπτόμενον τύπον (χωρὶς ἄλλης πρὸς ὑμᾶς προσκλήσεως τοῦ δικαστηρίου), εἰς τοὺς πολιτικῶς διεζευγμένους (α), λαμβάνοντες παρὰ τοῦ αἰτοῦντος τὴν διάζευξιν, καὶ παρακαταθέτοντες εἰς τὰ ἐπισκοπικὰ ἀρχεῖα ἁπλοῦν ἀντίγραφον τῆς ἀποφάσεως.

β) Δὲν δύνασθε νὰ δίδητε ἄδειαν εἰς δεύτερον γάμον εἰς πολιτικῶς μόνον διεζευγμένους (ἐάν τις ζητήσῃ τοιαύτην), ἐὰν προηγουμένως δὲν ἴδητε Ἐκκλησιαστικὸν διαζύγιον ἐκδεδομένον παρὰ τοῦ ἁρμοδίου Ἐπισκόπου, τοῦ ὁποίου ἀντίγραφον θέλετε καταχωρίζει εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ἐπισκοπῆς σας.

Τὴν παροῦσαν Συνοδικὴν διαταγὴν ἔχοντες ὑμεῖς ὑπ' ὄψιν πρὸς ὁδηγίαν σας, θέλετε κοινοποιήσει αὐτὴν εἰς ἀντίγραφα καὶ πρὸς οὓς ἐκ τῶν ὑπαλλήλων σας ἀνήκει. Καὶ ταῦτα κατ' ἔγκρισιν. Τὰ Μέλη. Ὁ Κυνου-

---

(α) Ἰδοὺ καὶ ὁ τοῦ διαζυγίου τύπος. «Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος. Ὁ κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν (δεῖνα) μητροπολίτης (ἢ ἐπίσκοπος) δηλοποιεῖ. Ὅτι ὁ δεῖνα καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ (δεῖνα) ἐκ πατρίδος (δεῖνος) ἐλθόντες εἰς γάμου κοινωνίαν πρὸ χρόνων, καὶ διανεχθέντες, ἑπομένως δὲ καὶ διαζευχθέντες ἀπ' ἀλλήλων πολιτικῶς διὰ τῆς (ἐν μηνὶ — καὶ ὑπ' ἀριθμ. —) τελεσιδίκου ἀποφάσεως τῶν ἐν (δεῖνι τόπῳ) πρωτοδικῶν (ἢ Ἐφετῶν), τῆς ὁποίας ἀπόγραφον μὲν ἐκτελεστὸν ἐπεδείχθη εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν ταύτην, ἀντίγραφον δ' ἐπίσημον παρακατετέθη εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης (ὑπ' ἀριθμ. . . .), ὑπάρχουσι διεζευγμένοι καὶ Ἐκκλησιαστικῶς, μηδεμίαν τοῦ λοιποῦ ἔχοντες γαμικὴν πρὸς ἀλλήλους συνάφειαν ἢ σχέσιν. Ὅθεν δέδοται τὸ παρὸν Ἐκκλησιαστικὸν διαζύγιον παρὰ τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης κτλ. Ἐξεδόθη (ἐν μηνὶ — ἔτ. —). Ἐν Κορίνθῳ, κτλ. ὁ μητροπολίτης δεῖνα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐμποροδικεῖον (τὸ αὐτὸ καὶ Ἀναχριτήριον), τὸ Πρωτοδικεῖον, τὸ Ἐφετεῖον, αὐτὸς ὁ Ἄρειος Πάγος, ἐδίκαζον εἴδη παντοίων ἀνομημάτων ἐν τοῖς θείοις ναοῖς (τὰ δὲ τῶν δικαστηρίων γραφεῖα ἐδομήθησαν ἐπὶ τῶν παρακειμένων παλαιῶν κοιμητηρίων, ἐξορυχθέντων τῶν ἐν τούτοις ὀστῶν τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων). Ἐδίκαζον δὲ οὐχὶ πρὸς καιρόν, καὶ λόγῳ ἀνάγκης (εἰς ἣν παραχωρεῖ ἀνεχομένη προσκαίρως πολλάκις καὶ τῆς ἱερᾶς νομοθεσίας ἡ ἀκρίβεια)· ἀλλ' ἔμενον δικαστήρια δι' ὅλης ἑπταετίας· ἔπειτα δὲ ταῦτα μὲν μετετέθησαν εἰς οἰκίας μισθουμένας δι' ἐνοικίου. Καὶ δύο μὲν ναοὶ πάλιν ἀπεδόθησαν καὶ ἐγκαινιάσθησαν, ὅ,τε τῆς Παναγίας τῆς Βλα-

---

σίας ἐρώτησιν, οὐ μόνον οὐκ ἐφοβήθη τὰς ἐκ τῶν θείων κανόνων ἀρὰς (ς, Συνόδ. οδ, ος. πη, γζ) ἐκφράζουσα τούτους καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ παρακαλοῦσα θερμῶς, ἵνα, κἂν πρὸς καιρὸν (διὰ τὴν ἐπικειμένην ἀνάγκην) τεθῶσιν ἐν ταῖς ἁγίαις Ἐκκλησίαις τὰ δικαστήρια, λάβῃ τὴν ταχίστην πρόνοιαν περὶ τῆς τούτων εἰς ἄλλους τόπους μεταθέσεως, ἀποδοθῶσι δὲ πάλιν οἱ ναοὶ τῷ Θεῷ, ἀλλὰ καὶ καθιέρωσε ῥητῶς τὴν τούτων βεβήλωσιν, ὡς πρᾶγμα μηδόλως ἀντικείμενον τῇ τε θρησκείᾳ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ· καὶ οὕτως ἐνθέσμως καὶ ὁσίως παρέδωκε τοὺς οἴκους τῆς προσευχῆς εἰς ἀκώλυτον χρῆσιν κοσμικήν· οὓς οὐδὲ τὰ ἔθνη τὰ ἐλθόντα εἰς τὴν τοῦ θεοῦ κληρονομίαν ἐβεβήλωσαν. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐκ τούτου σκάνδαλον τῶν χριστιανῶν ἔβαλε κατὰ νοῦν ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ὅπερ πρὸ τριῶν μόλις μηνῶν (Ὀκτωβρ. 16) ἔτι ἐν Ναυπλίῳ διατρίβουσα προέτεινεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἐρωτηθεῖσα καὶ τότε περὶ Ἐκκλησιῶν ἄλλο τι ἐρώτημα, τὸ ἑξῆς. «Ἂν θρησκευτικός τις λόγος, ἢ διεγερθησομένου σκανδάλου πιθανότης ἀντιβαίνει πρὸς τὸ παραχωρῆσαι τοῖς ἑτεροδόξοις, εἰς ἀνέγερσιν ἰδίων αὐτῶν Ἐκκλησιῶν, Ὀρθοδόξων Ἐκκλησίας κατηρειπωμένας, ἢ εἰς βεβήλους χρήσεις περιελθούσας». Ταῦτα ἠρώτα τότε ἡ Κυβέρνησις (ἀποσκοποῦσα ἴσως εἰς ἣν ἐβουλεύετο μετοικῆσαι πόλιν τῶν Ἀθηνῶν). Ἡ δὲ Σύνοδος ἀπήντησεν, ὅτι θρησκευτικὸς μέν τις λόγος οὐκ ἀντιβαίνει πρὸς τὸ πρᾶγμα! ἀδύνατον δὲ τοῦτο γενέσθαι, διὰ τὸν ἐνδεχόμενον κίνδυνον τοῦ σκανδάλου τῶν ἁπλουστέρων ἀνθρώπων! Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Ὅσον δὲ ἐκ τῆς πρώτης περὶ τῶν δικαστηρίων ἀποφάσεως τῆς ἱερᾶς Συνόδου φαίνεται, ὅτι ἐκυρώθη καὶ ἡ ἐν ταῖς ἁγίαις Ἐκκλησίαις συνήθως πάνδημος συνάθροισις τῶν πολιτῶν εἰς ἐκλογὴν δημάρχων, καὶ δὴ καὶ βουλευτῶν. Ἔστι δὲ καὶ τοῦτο κοίνωσις καὶ παράβασις τοῦ «Προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου ἐν φόβῳ σου». Εἰ δ' ἀληθεύουσι καὶ αἱ κατὰ τὰς συνελεύσεις ταύτας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ τολμώμεναι ἀνοσιουργίαι, ὅσας διαφημίζουσιν (οἷον ψηφοκλοπὰς καὶ ἐπιορκίας καὶ βλασφημίας, καὶ περὶ τὰς κάλπας (ἃς στρατιῶται φυλάττοντες διανυκτερεύουσι) ποικίλας δολοπλοκίας), τότε πάντως ἀπορήσεις τί σημαίνει τὸ «Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς ἐστιν· ὑμεῖς δὲ κτλ. Ἀλλὰ περὶ τούτου αὐτοὶ πάλιν σκοπείτωσαν οἱ ἱεροὶ ποιμένες καὶ προϊστάμενοι τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σον σαυτὸν ἐν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ Συνόδῳ, ἵνα πρὸς σὲ ἀτενίζοντες, καὶ τῷ παρὰ σοῦ φωτὶ ὁδηγούμενοι, σπουδάσωμεν τηρῆσαι καὶ νῦν, ὡς ἐς δεῦρο τῇ σῇ χάριτι τετηρήκαμεν, «τὴν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης», πρὸς καταρτισμὸν τῆς ἁγίας σου Ἐκκλησίας, ἣν περιεποιήσω διὰ τοῦ ἰδίου σου αἵματος, καὶ ἧς αὐτὸς ὑπάρχεις καὶ Κεφαλή, καὶ Θεμέλιος, καὶ Λίθος ἀκρογωνιαῖος, καὶ πρῶτος καὶ ἄκρος καὶ αἰώνιος Ἀρχιερεὺς καὶ Ἀρχιποίμην· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Μετὰ τὴν ἀγόρευσιν συγκαθεσθείσης τῆς ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κύριος Ἄνθιμος ἀνέγνω τὸ ἐξῆς ἐπίσημον ἐν μεμβράναις γράμμα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, σεσημασμένον τῇ μεγάλῃ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους σφραγῖδι, ἐξαιτουμένης ἐν ὀνόματι τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἑλλάδος κλήρου τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, καὶ τῆς διοικούσης αὐτὴν ἱερᾶς Συνόδου.

Γράμμα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος
πρὸς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην,
καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἱερὰν Σύνοδον.

Παναγιώτατε καὶ θειότατε Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα Κύριε Κύριε Ἄνθιμε, κατὰ πνεῦμα ἡμῖν Σεβασμιώτατε Πάτερ, καὶ Πανιερώτατοι Ἀρχιερεῖς, οἱ συγκροτοῦντες τὴν περὶ τὴν Αὐτοῦ Παναγιότητα ἱερὰν Σύνοδον, τὸ ὀφειλόμενον ὑμῖν σέβας εὐλαβῶς ἀπονέμομεν.

Ὡς γνήσια τέκνα τῆς ἁγίας Μητρὸς ἡμῶν Καθολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμεῖς, οἱ συγκροτοῦντες τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, τοῦ Σεβαστοῦ ἡμῶν Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, ἀπονέμοντες πάντοτε τῇ ὑμετέρᾳ Παναγιότητι τὸν παρὰ πάντων τῶν Ὀρθοδόξων ὀφειλόμενον αὐτῇ φόρον εὐλαβείας καὶ σεβασμοῦ, ὡς πρώτῳ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ὀρθοδόξων Ποιμενάρχῃ καὶ πνευματικῷ Πατρί, ἔγνωμεν κατ' εὐδοκίαν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, καὶ κατ' αἴτησιν τῆς παρ' ἡμῖν ἱερᾶς Συνόδου, δι' ἰδιαιτέρας αὐτῆς πράξεως γενομένην, διακοινῶσαι αὐτῇ τε καὶ τῇ περὶ αὐτὴν ἱερωτάτῃ Συνόδῳ, ὅτι τῇ τε γνώμῃ τοῦ ἔθνους καὶ τῇ τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ ἔθνους ἐγκρίσει ἐδέησε νομοθετῆσαι πρὸς τὴν νόμιμον καὶ τακτικὴν διοίκησιν τῆς παρ' ἡμῖν ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ ἡ τὰ πάντα πανσόφως τε καὶ φιλανθρώπως διέπουσα πρόνοια τοῦ Ὑψίστου ηὐδόκησε κατὰ

τατος, καὶ εἰς τοὺς διακόνους ὁ τίτλος Κοσμιότης καὶ Κοσμιώτατος· ἡ δὲ διαρκὴς τοῦ Βασιλείου Σύνοδος φέρει τὸ ὄνομα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, καὶ τὰ πρὸς αὐτὴν διευθυνόμενα ἔγγραφα ἐπιγράφονται «πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος».

Ἐλήφθησαν εἰς σκέψιν τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα εἰς τὸ Γ΄. ἄρθρον τῶν πρακτικῶν τῆς Ζ΄. συνεδριάσεως, καὶ ἐθεωρήθη ἐπάναγκες τὸ νὰ συσταθῇ ἰδιαίτερον ταμεῖον ὑπὸ τὴν ἄμεσον διαχείρησιν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν ἐπιστασίαν ἐπιτροπῆς ἐπὶ τούτῳ διοριζομένης.

Τὸ ταμεῖον τοῦτο θέλει ἐπαρκεῖ πρὸς μισθοδοσίαν τῶν Ἐπισκόπων, πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν δι' ἑκάστην κοινότητα ἀπαιτουμένων διὰ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ἐξόδων, πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ Κλήρου, πρὸς οἰκοδομὴν Ἐκκλησιῶν, πρὸς σύστασιν φιλανθρωπικῶν καὶ κοινωφελῶν καταστημάτων, πρὸς περίθαλψιν καὶ διατροφὴν πτωχῶν καὶ ἀπόρων, καὶ ἁπλῶς εἰς πᾶν ὅ,τι θεοφιλὲς καὶ φιλάνθρωπον.

Ἡ ἐξακολούθησις τῶν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου σκέψεων ἀνετέθη εἰς τὴν ἑπομένην συνεδρίασιν.

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαί.)

Συνεδρίασις Ι΄.

Ἀπριλίου 29. 1833.

Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδριάσει, παρόντων τῶν ἓξ μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως προεδρεύοντος, ἐπανελήφθη ἡ συνέχεια τῶν περὶ συστάσεως τοῦ ἰδιαιτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου σκέψεων, καὶ ἐνεκρίθη τὸ ταμεῖον τοῦτο νὰ σύγκηται κυρίως ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τῶν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ὑπαρχόντων μοναστηρίων, καὶ τῶν εἰς τὰς ἐπισκοπὰς ἀνηκόντων κτημάτων.

Εἰς τὰ μοναστήρια συμπεριλαμβάνονται τὰ λεγόμενα Σταυροπήγια, ἐνοριακά, κτητορικά, καὶ ὅλα χωρὶς ἐξαίρεσιν τὰ μοναστικὰ καταγώγια.

Τοιαῦτα λογίζονται καὶ ὅλα τὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα, μετόχια, ἀφιερωμένα εἰς τὰ ἐκτὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος μοναστήρια.

Ἡ Διοίκησις τῶν κτημάτων τούτων ἀνατίθεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν χρῆσιν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κατὰ τοῦ ἀμετανοήτως κακουργήσαντος τὴν παράβασιν τῶν περὶ τὸν γάμον ἱερῶν θεσμῶν;

§. ς. Ἤδη δὲ κατὰ τὴν ἐσχάτην ἡμέραν τοῦ Νοεμβρίου ἀπολύεται μὲν ὁ κ. Α. Πολυζωΐδης ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας, ἀντεισάγεται δὲ ὁ κ. Γεώργιος Γλαράκης, μετακληθεὶς ἐκ τῆς Μεσσηνίας, εἰς ἣν ὑπῆρχε διοικητής (α), καὶ ἦλθεν εἰς Ἀθήνας ἤδη μεσοῦντος τοῦ Δεκεμβρίου. Ἡ γοῦν Σύνοδος ἀνανεοῖ καὶ ἐπὶ τούτου γραμματεύοντος τὰς προτέρας αὐτῆς αἰτήσεις, ἐκφράζουσα δεινοπαθῶς τὴν ἀπὸ τῶν ξενικῶν βιβλίων καὶ σχολείων διαφθορὰν τῆς εὐσεβείας. Ἤδη δὲ καὶ νέον διδασκαλεῖον συνίστων ἐν Ἀρεοπόλει τῆς Λακωνικῆς (Μάνης) οἱ Ἐξαπόστολοι, πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἀπατήσαντές τινας καὶ μυρίαις ὑποσχέσεσι διαβεβαιώσαντες τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι διδάξουσι πάντα τὰ ὀρθόδοξα (β). Καὶ τῶν Ἐπισκόπων δέ τινες ἀπεκλαίοντο πρὸς τὴν Σύνοδον δι' ἀναφορῶν, ὅτι καὶ κατὰ τὰς ἐπαρχίας πολὺ πλέον ἤδη χωρεῖ τὸ κακὸν τῆς ἑτεροδιδασκαλίας. Καὶ προσαγγέλλει αὐτὰ λοιπὸν ἡ Σύνοδος πρὸς τὴν Γραμματείαν· ἄξιον δὲ καὶ αὐτὰς αὐτῆς ἀκοῦσαι τὰς φωνάς. Καὶ ἴσως μὲν ὀχληρὸν ὁ ἀναγνώστης εὑρήσει τὴν διηνεκῆ τῶν αὐτῶν ἐπανάληψιν καὶ παλιλλογίαν. Πλὴν ἀλλ' ἑτέρωθεν καὶ παραμυθεῖται βλέπων τῶν ἱερῶν ποιμένων τὴν ἀκάματον καρτερίαν· ἔχει δὲ πολὺ τὸ κατανυκτικὸν ἀκουομένη καὶ αὐτὴ τῶν ὀδυνωμένων ἡ φωνή, ὅταν κράζωσι συχνάκις ἐκ μέσου τῶν βασάνων, ἐγκαταλελειμμένοι, ἀβοήθητοι. Ἰδοὺ τῆς Συνόδου ἡ ἔκθεσις (ἐν Ἀθήναις τὴν 23 Δεκεμβρίου 1837. ἀριθμ. 6045—6168)· «Πολλάκις ἀνέφερεν ἡ Σύνοδος ἐπανειλημμένως διὰ τῆς Βασ. ταύτης Γραμματείας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Α. Μ. περὶ τῶν Βιβλιακῶν Ἑταιρειῶν καὶ τῶν παρ' αὐτῶν ἀπεσταλμένων καὶ διαδιδομένων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν Βιβλίων (τῶν ὁποίων σκοπὸς κύριος εἶναι ν' ἀνατρέψωσι καὶ παντελῶς ν' ἀνασκάψωσι τὰ θεμέλια τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν θρησκείας· διότι ποικιλοτρόπως προσβάλλουσιν ὄχι μόνον τελετὰς καὶ ἔθιμα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἱερώτατα δόγματα, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐκινήθησαν πανταχόθεν, ὡς δὲν λανθάνει καὶ τὴν Βασιλ. ταύτην Γραμματείαν, παράπονα παρὰ τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν ἐναντίον αὐτῶν)·

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 39. σελ. 164.

(β) Βλ. καὶ τὰ περὶ τούτου τοῦ κατὰ τὴν Ἀρεόπολιν σχολείου, καὶ καθόλου τὰ περὶ τῶν λεγομένων ἱεραποστόλων, ἐν Αἰῶνι ἀριθμ. 11, ἔτ. 1838. Ὀκτωβρίου 30.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἑξῆς.

Α΄. Τὴν 20 τοῦ παρόντος μηνός, ἡμέραν Κυριακήν, θέλει ἐπιτελεσθῆ ἐκκλησιαστικὴ τελετὴ καθ' ὅλας τὰς πρωτευούσας ἐκκλησίας τῶν ἐν τῷ Ἡμετέρῳ Βασιλείῳ πόλεων, κωμοπόλεων καὶ χωρίων, καὶ θέλει ψαλῆ δοξολογία πρὸς τὸν Ὕψιστον ἐπὶ τῇ λαμπρᾷ τῆς κανονικῆς ἀναγνωρίσεως πράξει, ὅπως αὕτη καταστῇ οὕτω πάνδημος καθ' ὅλον τὸ Ἡμέτερον Κράτος.

Β΄. Ὁ Ἡμέτερος Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, παραγγέλλεται νὰ ἐκτελέσῃ τὸ παρὸν Διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 11 Αὐγούστου 1850.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως ἡ Βασίλισσα Ἀμαλία.

Ν. Κορφιωτάκης (α).

Οὕτω καὶ τὸ φιλόχριστον Κράτος τῆς Ἀντιβασιλευούσης Ἀνάσσης ηὐδόκησεν ἵνα καὶ διὰ τελετῆς ἱερᾶς ἐπιλαμπρυνθῇ καὶ διακηρυχθῇ πανδήμως εἰς ὅλον τὸ θεοστήρικτον Βασίλειον ἡ διὰ τοῦ ἱεροῦ Τόμου κανονικῶς καταρτισθεῖσα πρᾶξις τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Καὶ τοῦτο, πρὶν ἢ διορισθῶσι καὶ νομοθετικῶς τὰ τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας ἀφορῶντα διὰ νέου καταστατικοῦ· ἵνα δηλαδὴ καὶ τοῦτο τὸ πολιτικὸν νομοθέτημα σχεδιασθῇ συμφώνως πρὸς τὰ κατὰ τοὺς θείους Κανόνας (οὓς καὶ ὁ θεμελιώδης ἐβεβαίου τοῦ Συντάγματος θεσμὸς) ἐν τῷ καθιερωμένῳ Τόμῳ τεθεσπισμένα, καὶ εἰς ὅλον τὸ Κράτος διὰ τελετῆς ἁγίας δεδημοσιευμένα.

§. ε. Καὶ τοίνυν τῇ 20 Αὐγούστου, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, τελεῖται σύναξις μεγάλη καὶ πανηγυρικὴ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Εἰρήνης, καθ' ἣν παρῆν μὲν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἡ μεγαλειοτάτη Βασίλισσα μετὰ πάσης τῆς ἀναχτορικῆς θεραπείας καὶ τῶν τοῦ Κράτους ὑπουργῶν, παρῆν δὲ ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὰ Νομοθετικὰ δὲ σώματα παρῆσαν, οἵ τε Βουλευταὶ καὶ οἱ Γερουσιασταί, καὶ Στρατηγοὶ δὲ καὶ ἀξιωματικοὶ παντοῖοι, καὶ πάσης τάξεως πολιτικῆς τε καὶ στρατιωτικῆς τὰ ἔξοχα ἀκροθίνια, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ὡς ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς εὐλαβῶς συνελθόντες. Καὶ δὴ τῶν ἱερῶν ὕμνων ἀρξαμένων καὶ ψαλείσης μεγάλης δοξολογίας, παρελθὼν

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 26. σελ. 271.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βάζοντες ὡς βεβήλους σανίδας ἀλλεπαλλήλους· καὶ τὰς χρεμαμένας δέ, τάς, εἴτε ἀργυρᾶς, εἴτε καὶ ὀρειχαλκίνας (ἂν ἦσαν), κανδήλας ἐλάμβανον καθαιροῦντες· συνῆγον δὲ καὶ αὐτὰς τὰς βίβλους τῶν προσευχῶν· καὶ ταῦτα πάντα συμφοροῦντες ἀθρόα συνεσώρευον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ἢ καὶ τοῦ νάρθηκος. Ἔπειτα πάλιν λαμβάνοντες ἓν καθ' ἓν ἀνεδείκνυον, αἴροντες εἰς ὕψος, καὶ ὁ Ἔπαρχος ἀποβλέπων κατέγραφεν· αὐτοὶ δὲ πάλιν ἀπέῤῥιπτον ἕκαστον τῶν καταγραφομένων εἰς ἄλλον σωρόν, ὡς ἔτυχεν ἐκτινάσσοντες· καὶ ἦν ἰδεῖν ὧδε μὲν τὸ Ποτήριον τῆς ζωῆς καὶ τὸ Ἀρτοφόριον κυλιόμενον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐκεῖ δὲ τὸ ἱερὸν Δισκάριον σφενδονιζόμενον καὶ τὸν Ἀστερίσκον, ἀλλαχοῦ δὲ τὴν ἁγίαν Λόγχην καὶ τὴν Λαβίδα καὶ τὸ Μυροδόχον σκεῦος, καὶ τὰ ἱερὰ Καλύμματα συρόμενα κατὰ γῆς καὶ καταπατούμενα· εἰ δέ τι πάντη φαῦλον καὶ ἄτιμον ἐκρίνετο παρ' αὐτοῖς, ὡς ὁ ἁγιώτατος Σπόγγος καὶ ἡ ἱερὰ Μοῦσα, καὶ εἴ τι παλαιὸν Ἀντιμήνσιον, καὶ Καλύμματα δὲ καὶ Φελόνια καὶ Ἐπιτραχήλια πεπαλαιωμένα· ταῦτα πάντα λακτίζοντες οἱ περὶ τὸν Ἔφορον, ὡς ἄχρηστον ῥακίων καὶ σαρωμάτων ἐσμόν, ἀπεσκυβάλιζον μακρὰν τῆς σωρείας τῶν καταγραφομένων, σημειοῦντες κατὰ μέρος. Ἔπειτα συναμῶντες καὶ χειροβολοῦντες πάντα συλλήβδην, συνεφόρουν ἅπαντα, φύρδην μίγδην, εἰς τὰ τυχόντα σακκία καὶ κοφίνια, σάττοντες καὶ βύοντες ἰσχυρῶς ἐν ὀλίγοις πολλά· προσετίθουν δὲ καὶ τὰ κηρία καὶ τὸ θυμίαμα· μετὰ δὲ ταῦτα, τέλος, ἐξεγόμφουν ἐκ τῶν τοίχων ἐξαῤῥάσσοντες καὶ τὰ ξύλινα στασείδια, συνήθροιζον δὲ καὶ τὰς βακτηρίας, ἐφ' ὧν ἐπεστηρίζοντο κατὰ τὴν ἱερὰν ἀκολουθίαν οἱ γέροντες μοναχοί, καὶ συνέδεον εἰς δέσμας. Καὶ οὕτως ἅπαντα τὰ τοῦ ναοῦ συλήσαντες, καὶ τὰ φορτία συγκομίσαντες εἰς τὴν αὐλήν, εἷς μέν τις ἐξ αὐτῶν παρεκάθητο τηρῶν, ἄλλος δέ τις ἔκλειε τὰς θύρας τοῦ ναοῦ, τὰς δὲ κλεῖς ἐλάμβανεν ὁ Ἔπαρχος. Ἐκεῖθεν κατέγραφεν οὗτος καὶ τὰ μελίσσια, καὶ τὰ βοσκήματα, καὶ τὰ ὑποζύγια, καὶ πάντα τὰ κτήματα τὰ ἐκτὸς τοῦ Μοναστηρίου, ὑπογράφοντος καὶ τοῦ Ἡγουμένου μετὰ τῶν ἄλλων μοναχῶν τὴν καταγραφήν. Μετὰ ταῦτα μετέβαινον εἰς τὸ μαγειρεῖον, καὶ εἰς τὸ τραπεζεῖον, συναθροίζοντες πάντα τὰ σκεύη, καὶ μικρὰ καὶ μεγάλα· συνεκόμιζον δὲ καὶ τὰ πρὸς ζωάρκειαν, εἴ τι εὕρισκον τεταμιευμένον· εἰσήρχοντο δὲ καὶ εἰς τὸ ἡγουμενεῖον καὶ εἰς τὰ κελλία τῶν μοναχῶν ἰχνηλατοῦντες, μή τι

τούτου. Ἐγκαταστάσεις Ἐπισκόπων. Α΄. Συνοδικὴ περίοδος. Χειροτονίαι Ἀρχιερέων. Ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου διάταξις καὶ δύο Συνοδικαὶ πράξεις. Συμπέρασμα τοῦ Β΄. Σελ.
Τμήματος . . . . . 570—677
Σημειώσεις παραλειφθεῖσαι . . . . . 678—683
Τῶν ἐν τῷ Α΄. Τόμῳ τινὰ ἀκριβέστερον ἐκτεθειμένα. 683—685

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

Σελ. 5. στίχ. 14. γράφε τοῦ Κορίνθου. στίχ. 22. Ὁ Ἀνδρουβίστης (ἐπίσκοπ. τοῦ Μονεμβασίας) Θεόκλητος. 24) Ὁ Πλάτσης... Ἱερεμίας. — Σελ. 6. στίχ. 11. Ὁ Αἰγίνης καὶ Ὕδρας . . . Γεράσιμος. στίχ. 12. Πάρου καὶ Νάξου μητροπολίτης. στίχ. 33. Ὁ Ζητουνίου Δανιήλ. —Σελ. 9. στίχ. 16. Χριστοῦ. —Σελ. 13. στίχ. 31. ἀπαγορεύουσαν. — Σελ. 16. στίχ. 10. ἀρχιμανδρίτης Ἱερόθεος. — Σελ. 17. στίχ. 27. προβαλλόμενος. —Σελ. 20. στίχ. 17. τοῦ. —Αὐτ. στίχ. 22. ἐναπολειφθείσας. —Σελ. 22. στίχ. 6. 1821 (Ἀπριλ. 23). —Σελ. 23. στίχ. 5. τοῦτο. στίχ. 6. ἐκεῖναι —Σελ. 24. στίχ. 16. πρωτοσύγκελλος. — Σελ. 26. στίχ. 15. Ἕλλην. ἐπαναστάσεως. —Σελ. 29. στίχ. 9. θυελλώδεις. —Σελ. 39. στίχ. 5. Ῥωγῶν. —Σελ. 61. στίχ. 13. Ἀποστολικῶν. —Σελ. 66. στίχ. Ῥεθύμνης. —Σελ. 71. στίχ. 2. Σιατιστεύς. στίχ. 8. εἶτα. — Σελ. 72. στίχ. 8. Γ. Μελισσουργὸς. στίχ. 35. Γραμβοῦσαν. — Σελ. 73. στίχ. 8. Καλλιδρόμη (πρόσθες τὰ ἐκπεσόντα) Δοσίθεος ὁ ἐκ Κερτέζης μοναχός, διδάσκαλος τῆς ἐν Καλαβρύτοις σχολῆς ἐγκρατέστατος ἑλληνικῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς. στίχ. 13. 1833. (βλ. Ἐφημ. Ἀθηνᾶς ἀριθμ. 147. σελ. 592). στίχ. 14. Αἴγιον. — Σελ. 92. στίχ. 11. κατέφευγεν — Σελ. 122. στίχ. 23. διαχείρισιν. — Σελ. 128. στίχ. 34. Αἰγαίου. — Σελ. 138. στίχ. 4. ἱεροκήρυκες. — Σελ. 142. στίχ. 36. ἐντελοῦς. —Σελ. 157. στίχ. 11. συνέδριον. —Σελ. 172. 27. ὑπισχνεῖτο. —Σελ. 174. στίχ. 20. §. ι—ι) μόν. οἱ 17. —Σελ. 177. στίχ. 23. Σωτῆρα. — Σελ. 191. στίχ. 20. Ἰησοῦ. — Σελ. 204. στίχ. 1. αὐτῷ. — Σελ. 211. στίχ. 10. εὐσύγγνωστον. — Σελ. 212. στίχ. 15. κατά. — Σελ. 224. στίχ. 28. ὑμῶν. — Σελ. 234, στίχ. 22. (;). — Σελ. 250. στίχ. 15. συμβὰν (τῷ 1852 κατὰ μῆνα Ἰούνιον). στίχ. 29. ὀρυχθῆναι. — Σελ. 253. στίχ. 23. δράματος. — Σελ. 364. στίχ. 30. διωρίσθησαν (τῇ 21 Μαρτ. 1834). Σελ. 266. στίχ. 29. 77. στίχ. 33. 145. — Σελ. 267. στίχ. 13. ἐπικαρπίας. — Αὐτ. στίχ. 38. χιλιάδας. Σελ. 293. στίχ. 18. Ἀμνηστία. — Σελ. 294. στίχ. 1. Ἐπικρατείας. — Σελ. 314. στίχ. 15. οἵτινες. — Σελ. 322. στίχ. 4. διακηρύττεται. — Σελ. 329. στίχ. 27. Ἀποστόλων. — Σελ. 332. στίχ. 18. -γλῶσσαν. — Σελ. 336. στίχ. 7. ἐφεξῆς (Κεφ. Η. §. ς). — Σελ. 347. στίχ. 2. (§. ια). στίχ. 30. ὅπερ. — Σελ. 348. στίχ. 18. (βλ· Κεφ. ς.—Σελ. 349. στίχ. 33. ἐκτείνεται.—Σελ. 352. στίχ. 18. αὐτό. — Σελ. 361. στίχ. 33. 12. — Σελ. 362. στίχ. 1. Συνόδου. — Αὐτ. στίχ. 26. Ἐπισκοπῶν. — Σελ. 368. στίχ. 17. τῆς. — Σελ. 372. στίχ. 34. πρᾶξιν (βλ. τὸ ἀφοριστικὸν ἐν Ἐφημ. Ἐθνικ. ἀριθμ. 48). — Σελ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

νὰ δείξωσι δολίως διὰ τῆς νέας ἐσφαλμένην τὴν παλαιὰν μετάφρασιν, νὰ ἐξασθενίσωσιν, ἢ νὰ ἀφαιρέσωσιν ὅλως αὐτῆς τὸ κῦρος, καὶ νὰ ῥίψωσιν οὕτως εἰς ἀμφιβολίας τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς.

Ἀλλὰ μόλις ἔλαβε γνῶσιν τῆς νέας ταύτης μεταφράσεως τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς ἡ Σύνοδος, παραβαλοῦσα ταύτην πρὸς τὴν κανονικὴν μετάφρασιν τῶν Ἑβδομήκοντα, καὶ εὑροῦσα αὐτὴν διαφέρουσαν ἐκείνης, προθυμουμένη καὶ τὰ παρὰ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας παραδεδεγμένα νὰ διατηρήσῃ, ὡς τὰ παρέλαβε, καὶ τοὺς χριστιανοὺς νὰ προφυλάξῃ ἁπάσης ἐξ ἀγνοίας παρεκτροπῆς ἀπὸ τῶν ἀνέκαθεν παραδεδεγμένων, διεκήρυξεν ἐπισήμως κατ' ἔγκρισιν καὶ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Μ. ὅτι κανονικὴ μετάφρασις τῆς Παλ. Διαθ. εἶναι καὶ λέγεται ἡ ἀνέκαθεν παρὰ τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ μόνη μετάφρασις τῶν Ἑβδομήκοντα, καὶ αὐτὴ ἀναγινώσκεται εἰς τὰς Ἐκκλησίας, καὶ αὐτὴ μόνη εἶναι καὶ εἰς χρῆσιν τοῦ Κλήρου, τῆς νεολαίας καὶ ἐν γένει τοῦ λαοῦ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν θρησκευτικὴν αὐτοῦ διδασκαλίαν, καὶ ἐξ αὐτῆς μόνης εἶναι συγχωρητὸν νὰ φέρωνται μαρτυρίαι εἰς τὰ περὶ θρησκευτικῶν ἀντικειμένων πραγματευόμενα βιβλία· ἑπομένως πᾶσα ἄλλη μετάφρασις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, εἴτε ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ πρωτοτύπου, εἴτε ἐξ ἄλλης τινὸς γλώσσης, ἀποδοκιμάζεται πρὸς τὴν ἀνωτέρω χρῆσιν, καὶ κηρύττεται ἀπαράδεκτος εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ διακήρυξις αὕτη ἐξεδόθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος διὰ τῆς Β. Ἐφημερίδος ἀριθμ. 19, καὶ πρὸς αὐτὴν ὀφείλει νὰ συμμορφωθῇ ἕκαστος Ἐπίσκοπος, ἕκαστος ἄλλος κληρικός, ἕκαστος διδάσκαλος, καὶ πᾶς ἐν γένει ὀρθόδοξος χριστιανός.

Ἀλλ' ἀποδοκιμάζουσα ἡ Σύνοδος τὴν μετάφρασιν ταύτην, ἀποδοκιμάζει ἐνταυτῷ καὶ τὰ βιβλία ἐκεῖνα, εἴτε μικρὰ εἰς φυλλάδια, εἴτε μεγάλα, εἰς τὰ ὁποῖα αἱ Γραφικαὶ μαρτυρίαι φέρονται εἴτε ἐξ αὐτῆς τῆς μεταφράσεως εἴτε ἐξ ἄλλης παρὰ τὴν τῶν Ἑβδομήκοντα· δὲν ἠμπορεῖ δὲ νὰ ἐγκρίνῃ καὶ τοὺς βίους ἱερῶν τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς προσώπων κατ' ἄλλας παρ' ἐκείνην μεταφράσεις γεγραμμένους.

Ἐπίσης ἀποδοκιμάζει ἡ Σύνοδος καὶ τὰς εἰς τὴν ὁμιλουμένην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μεταφράσεις τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου· διότι παραλλάττουσιν ἐν πολλοῖς τὴν ἀληθινὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου, ὡς ἐκ τῆς παραβολῆς ἀποδεικνύεται. Ἐκ τῶν παρ' ἀλλογενῶν ἐκδεδομένων βιβλίων κατεμήνυσεν ἡ Σύνοδος πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας, καὶ παρὰ ταύτης προσεκλήθησαν οἱ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ ἐτάφη ἐνδόξως κατὰ τὸ πρέπον, παρουσιάσαντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου τοῦ Δ΄. μετὰ τῆς ἁγίας Συνόδου ἐπὶ τῆς νεκρωσίμου ἱερᾶς τελετῆς ἐπινεύσει καὶ αὐτῆς τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις καὶ διὰ στρατιωτικοῦ τάγματος προπορευομένου ἐτίμησε τὴν παράταξιν τῆς ἐκφορᾶς τοῦ νεκροῦ. Ταῦτα μαθοῦσα ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἔγνω τιμῆσαι τὸν Πατριάρχην πέμψασα πρὸς αὐτὸν γέρας μεγαλοπρεπὲς τὸ μέγα παράσημον τοῦ Σωτῆρος. Εὔγνωμον καὶ δίκαιον τὸ βράβευμα, τιμῶν οὐχ ἧττον τοὺς βραβευτὰς ἢ τὸν βραβευόμενον πολιτικῶς (κατὰ τὸ πρὸ πολλοῦ ὁπωσδήποτε κεκρατηκὸς ἐν τοῖς χριστιανικοῖς βασιλείοις ἔθος, τιμᾷν τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς παρασήμοις ἱπποτικοῖς). Ἀλλ᾽ οὐ καλὸν τὸ καλόν, ὅταν μὴ καλῶς γένηται. Τοῦ μεγάλου τούτου παρασήμου τῆς πολιτείας ὡρίσθη κομιστὴς οὐχ᾽ ὁ συνήθης ἔκτακτος ταχυδρόμος, ἤ τις πολιτικὸς ἀξιωματικός, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰ χρέη τῆς Πρεσβείας ἐπιτετραμμένον, Πέτρον τὸν Δηλιγιάννην· ἀλλὰ τίς; ὁ ἀρχιμανδρίτης Μισαὴλ ὁ Ἀποστολίδης, φέρων πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ τὴν περὶ τοῦ βραβείου ἐπιστολήν, καὶ ταύτην πεμπομένην οὐχὶ παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἀλλὰ παρὰ τίνος; παρ᾽ αὐτοῦ τοῦ προέδρου τῆς ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου (τοῦ Εὐβοίας Νεοφύτου), πρὸς ἣν πάντως ὤφειλεν ἀπαντῆσαι ὁ Πατριάρχης, δηλῶν τὴν τοῦ παρασήμου παραλαβήν. Οὕτω δὲ τοῦ προέδρου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστείλαντος πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Συνόδου, ἐκυροῦτο λοιπὸν (ὡς ὑπελάμβανον) καὶ ἡ Σύνοδος, καὶ ἐκηρύττετο ἡ διακοπεῖσα τῶν Ἐκκλησιῶν κοινωνία, καὶ ἡ χειροτονία τῶν νέων ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ἀρχιερέων ἀπόλυτος ἤδη καὶ πρόχειρος καὶ κανονική! (α). Οὕτω

(α) Μαρτύριον τῶν λεγομένων ἔστω ἡ ἐφεξῆς περικοπὴ τῆς κατὰ τὴν 22 Φεβρουαρίου 1850 πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν παρὰ τοῦ ἀρχιμ. Μισαὴλ Ἀποστολίδου γεγραμμένης ἐπιστολῆς, ἔνθα ἐκτιθεὶς τὸν περινενοημένον τρόπον τῆς συμπεριφορᾶς καὶ προτρέπων τὸν Ὑπουργὸν ἵνα «ἐνεργήσῃ, ἂν δυνατὸν πλαγίως καὶ ἐμμέσως νὰ σταμματίσῃ ὁ τὸ σόφισμα ὀσφρανθεὶς καὶ καταμηνύων Αἰών», ἐπάγει καὶ ὃν πρὸς τὸν Πρέσβυν τῆς Ῥωσσίας Τιτώφ, σύμμαχον ἐπικληθέντα, διελέξατο διάλογον, ἐν ᾧ λέγει ὅτι πρὸς τὸν Πρέσβυν, εἰπόντα ὅτι ἔδει τὴν ἀνεξαρτησίαν γενέσθαι πρότερον τῇ τοῦ Πατριάρχου συγκαταθέσει, ἡ δὲ ζητουμένη πρὸς τὸν πρόεδρον ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου ἔσχατόν ἐστιν· «ἐδῶ, ἀπεκρίνατο, δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ καμμία διαπραγμάτευσις, ἐπειδὴ δὲν θεωρεῖται ὡς ὑπόθεσις διαπραγματεύσεως, ἡ ἐμὴ ἐντολὴ δὲν εἶναι ἄλλη εἰμὴ νὰ ἐγχειρήσω τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Προέδρου, καὶ νὰ λάβω τὴν προσ-

ἀνδρῶν ἐννέα, πέντε μὲν ἐκκλησιαστικῶν (τοῦ μητροπολίτου Ῥέοντος καὶ Πραστοῦ Διονυσίου, τοῦ ἐπισκόπου Ταλαντίου Νεοφύτου, τοῦ ἱερομονάχου καὶ διδασκάλου Βενιαμὶν τοῦ Λεσβίου, τοῦ ἱερομονάχου Γερασίμου Παπαδοπούλου, τοῦ ἱεροδιακόνου καὶ διδασκάλου Γρηγορίου τοῦ Κωνσταντᾶ), τεσσάρων δὲ κοσμικῶν (Πανούτσου Νοταρᾶ, Ἰωάννου Ζαΐμη, Γεωργίου Αἰνιᾶνος, Ἰωάννου Κοντουμᾶ). Οὗτοι λοιπὸν ἠρανίσαντο τὸ Περὶ ἁμαρτημάτων καὶ ποινῶν ἀπάνθισμα, καὶ παρέδωκαν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν (Ἀπριλ. ιζ). Ἡ δὲ Συνέλευσις ἀπέστειλε τὸ σύνταγμα πρὸς τὸ Βουλευτικὸν σῶμα εἰς ἐπίκρισιν· καὶ δοκιμασθὲν ἐκυρώθη ὑπό τε τοῦ Βουλευτικοῦ ἐπὶ τοῦ Βρεσθένης ἐπισκόπου Θεοδωρήτου ἀντιπροεδρεύοντος, καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, προεδρεύοντος Γ. Κοντουριώτου (τῷ 1824, Ἰουλίου α). Καὶ κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ἐκρίνοντο τὰ ἐγκλήματα (α). Εἰς τὴν αὐτὴν Συνέλευσιν (τῇ ε, Ἀπριλίου) « Ἀνεγνώσθη γνώμη περὶ Ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας, καὶ ἐπροβλήθη περὶ Ἐκκλησιαστικῆς κεφαλῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Μετὰ δὲ πολλὰς εἰς τοῦτο ὁμιλίας ἔμεινεν εἰς τὴν ἐπιοῦσαν Συνέλευσιν τὸ πρόβλημα νὰ θεωρηθῇ». Καὶ (τῇ ζ, Ἀπριλίου) «Ἐγένετο λόγος κατ' ἐπανάληψιν περὶ Ἐκκλησιαστικῶν, καὶ ἀπεφασίσθη ὁ Μινίστρος τῆς Θρησκείας νὰ διορισθῇ νὰ δώσῃ σχέδιον εἰς τὴν Διοίκησιν περὶ Ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως, ὥστε νὰ ἔχῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ βάρος της ἡ Θρησκεία, διὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν ἀνθρώπων. Κατεχωρίσθη δὲ ἡ πρᾶξις αὕτη ὑπ' ἀριθμὸν ΚΑ'» (β). Οὕτως ἐζήτουν πρὸς τὸ παρὸν κεφαλήν, ἀρχὴν δηλονότι παροῦσαν ἐν τοῖς πράγμασιν ἐκκλησιαστικήν, ἔντονον καὶ συνετήν, ἥτις ἐνεργοῦσα δραστικώτερον παρὰ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Μινιστέριον τοῦ Ἀνδρούσης καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου, καὶ (καθὼς ἐπὶ τῆς Γ. Συνελεύσεως ἐξηγήθη τὸ πρᾶγμα σαφέστερον κατ' αἴτησιν τῶν ἀρχιερέων, ὡς ὀψόμεθα μετ' ὀλίγον) προσωρινῶς ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πρωτεύουσα καὶ κυβερνῶσα τὸν κλῆρον, ἔμελλεν ἐπαγρυπνεῖν ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐνισχύουσα τοὺς προϊσταμένους τῶν κατὰ τό-

---

(α) Βλ. Μάμουκα Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος κτλ. Τόμ. Β. σελ. 65, 81, 104 καὶ Τόμ. Γ. σελ. 72. Τὸ Ἀπάνθισμα τοῦτο ἐξεδόθη ἐν Ὕδρᾳ 1824, ἐπιγραφόμενον « Κώδηξ τῶν νόμων φυλλάδιον ά».

(β) « Ζητηθεῖσα ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν εὑρέθη ». Μάμουκ. Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησ. τῆς Ἑλλάδ. Τόμ. Β. σελ. 71.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κλήρου· γ) Ἔκτακτοι ἐκκλησιαστικαὶ τελεταί, πρὸ πάντων ὅταν πρόκηται νὰ γένωσιν αὗται εἰς ἡμέρας ἐργασίμους ἢ ἐκτὸς ἱεροῦ ναοῦ.

Διὰ νὰ ἔχωσι δὲ κῦρος αἱ περὶ τῶν ἀνωτέρω ἀντικειμένων διατάξεις τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἀπαιτεῖται διὰ μὲν τὰς διαλαμβανομένας εἰς τοὺς § § ά. καὶ γ΄. περιπτώσεις, ἡ ἔγκρισις τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἐν δὲ τῇ περιπτώσει τοῦ § β΄. ἡ ἔγκρισις τοῦ Βασιλέως. Πρὸς βεβαίωσιν τῆς δοθείσης ἐγκρίσεως γίνεται ταύτης μνεία ἐν προοιμίῳ ἐπὶ τοῦ πρωτογράφου τῆς ἱερᾶς Συνόδου ὡς ἐφεξῆς· «Ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐγκρίσει καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς κτλ.»

ΙΒ΄. Πᾶσα ὑπόθεσις ἀναγομένη εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς ἱερᾶς Συνόδου συζητεῖται μὲν παρὰ πάντων τῶν μελῶν αὐτῆς, ἀποφασίζεται δὲ διὰ τῆς ψήφου τῶν πλειόνων. Διὰ νὰ ἔχωσι κῦρος αἱ ἀποφάσεις τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἀπαιτεῖται νὰ φέρωσι τὰς ὑπογραφὰς ὅλων τῶν μελῶν τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὴν συζήτησιν.

ΙΓ΄. Ὁ πρόεδρος καὶ οἱ Σύνεδροι, ἐάν ποτε ὡς ἐκ τῆς Συνοδικῆς θέσεώς των περιπέσωσιν εἰς παράβασιν ἐκκλησιαστικοῦ τινος θεσμοῦ, καθίστανται ὑπεύθυνοι ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἡ Κυβέρνησις συγκαλεῖ τοὺς κανονικοὺς ἐπισκόπους τοῦ Βασιλείου εἰς ἀνάκρισιν, ἐξέλεγξιν καὶ τιμωρίαν τῆς παραβάσεως κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας. Ἐὰν δὲ ἡ παράβασις εἶναι περὶ καθήκοντα Συνοδικὰ σχέσιν ἔχοντα καὶ πρὸς τὸ πολιτικόν, τότε τὰ ἀφορῶντα τὸ πολιτικὸν τοῦτο μέρος ἐναπόκεινται εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

ΙΔ΄. Εἰς τὰ καθαυτὸ ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἔχει τὴν ὑπερτάτην δικαιοδοσίαν ἐφ' ὅλων τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου· καὶ πρὸς αὐτήν, ὡς πρὸς ἀνώτατον δικαστήριον, ἐκκαλοῦνται αἱ ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις δι' ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας κρίνουσα καὶ ἀνακρίνουσα ἀποφαίνεται ἐπ' αὐτῶν κανονικῶς.

Ἂν δὲ Κληρικὸς ἔχῃ παράπονον κατὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ Ἐπισκόπου, ἀναφέρεται πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ἥτις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀποφασίζει ὁριστικῶς καὶ ἀνεκκλήτως.

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἔχει προσέτι τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ κανονικὰς ποινὰς εἰς Κληρικούς, καθ' ὅσα ἐκκαλοῦνται εἰς τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν αὐτῆς, ἢ καὶ δικάζονται ἀμέσως ὑπ' αὐτῆς, ὡς ἐφεξῆς·

ά) Ἀργίαν πάσης ἱεροπραξίας μετὰ στερήσεως τῶν ἐκ τῆς ἐφημερίας τοῦ τιμωρουμένου προερχομένων δικαιωμάτων· β΄) Σωματικὸν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ περικροτεῖ τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὰς ἐκ τοῦ πολέμου παρανομίας, οἷον δικαιολογοῦσα τὴν συγκατάβασιν, καὶ πολλὴν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν οἰκονομίαν ἀπονέμει ἐπ' ἀδείας εἰς τὴν ἰδίαν ἑαυτῆς ἐξουσίαν. Ἀλλ' ὁ μὲν θεῖος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας τὴν τοιαύτην (ἐν οἷς οὐ χρὴ) οὐκ οἰκονομίαν, ἀλλὰ παράβασιν καὶ προδοσίαν ἄντικρυς ἀποκαλεῖ, «εἴ τίς τι τῶν δοκούντων τοῖς θεοφόροις πατράσι σαλεύοι». Ἡ δὲ ἱερὰ Σύνοδος οἰκειοποιεῖται τὴν περὶ τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν ἀπόλυτον ἐξουσίαν. Ἴσως διότι ἐθεώρει τὴν ἑαυτῆς σύστασιν ὡς ὅρον κανονισμοῦ καθυπερτέρου καὶ αὐτῶν τῶν Συνοδικῶν τῆς Ἐκκλησίας θεσμῶν, καὶ ἀσφαλῶς στηριζομένου εἰς τὸ «καὶ ταῦτα κατ' ἔγκρισιν». Ὅθεν καὶ ταύτην τὴν Ἐγκύκλιον ἰσχυροποιοῦσα, ἀφ' οὗ (περὶ τὰ τέλη) τὸ θεῖον ἐμνημόνευσε ῥητὸν τό, «Οὐ θελήσει θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ» κτλ. ἐπεκύρωσε καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων, ἀδαμάντινον εὐθὺς ἐπιθεῖσα σφραγῖδα, τὸ «καὶ ταῦτα κατ' ἔγκρισιν».

§. δ. Πλὴν ἀλλ' ἴσως οὐδ' εἰς ταῦτα προθύμως ἐκαινοτόμησεν ἡ Σύνοδος, κατηναγκασμένη δὲ μᾶλλον καὶ δουλεύουσα δυστυχῶς εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Γραμματείας. Οὕτω καὶ πρώην (κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς περίοδον) ἐβιάσθη καὶ ἄλλον τοιοῦτον ἔκθεσμον συνοικισμὸν (Λαμπρίδου τινὸς πρώην μοναχοῦ καὶ διακόνου γενομένου) παντάπασιν ἀτιμώρητον καὶ ἀδιάσπαστον καταλιπεῖν, κατ' αἴτησιν πάλιν τῆς τότε ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας, τὴν ἐφεξῆς·

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας
Πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 33 καὶ ἀπὸ 25 Αὐγούστου ἀναφορὰν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος Μαρούδης, Ἐκκλησιαστικὸς

φροντίσῃ καὶ περὶ διορθώσεως αὐτοῦ ἐκ τοῦ προχείρου»· τῇ δὲ 2, Ἀπριλίου καὶ περὶ τιμωρίας τῶν ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἀδείας γάμους εὐλογούντων πρεσβυτέρων ἀπέλυσε νέαν Ἐγκύκλιον, «ἐπειδή, λέγει, πολλοὶ πρεσβύτεροι παρεκτρεπόμενοι, μὴ θέλοντες νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὰ διατεταγμένα, εὐλογοῦσι γάμους χωρὶς ἐπισκοπικῆς ἀδείας» (Βλ. Αἱ ἀναγκαιότεραι Ἐγκύκλ. ἐπιστολαί, διατάξεις καὶ ὁδηγίαι τῆς ἱερᾶς Συνόδου κτλ. σελ. 27 καὶ 57. Ἐν Ἀθήναις, 1854). Ἐξετελοῦντο δ' οὖν καὶ μετὰ τὰς Ἐγκυκλίους ταύτας πολλαὶ ἀῤῥητοποιΐαι, οἵας ἀνωτέρω ἀναφέρει ὁ συγγραφεύς. Ἡ μέντοι Σύνοδος ἐμεγαλορῥημόνει ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ (σελ. 294. σημ.) Ἐγκυκλίῳ, νομίζουσα ὅτι εἰσήγαγεν ὄχι ὀλίγην τάξιν εἰς τὸν γάμον. Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μὴ πρῶτος αὐτὴν ἔπλασεν ὁ θεῖος Ματθαῖος, πρῶτος ὅμως ἐξάπαντος καὶ μόνος αὐτὸς μεταξὺ τῶν θεοπνεύστων Συγγραφέων μετεχειρίσθη τὴν φωνὴν ταύτην, ἥτις ἄλλως φαίνεται» κτλ. Μετὰ δὲ τὸ «συγγραφεῖς» προσθετέον «Καὶ εἰς μὲν ἐκείνων τὰ σωζόμενα συγγράμματα οὐδὲ καθ' ἡμᾶς εὑρίσκεται, ὡς μηδ' ἐπὶ τοῦ σοφωτάτου πατρός· πλὴν ἀλλ' ὅσον ἐκ τῆς συνθέσεως ἔχει τι ἀρχαῖον ἡ φωνή». στίχ. 19. μετὰ τὸ «Κυρήνης» προσθετέον «ὁ καὶ Ἀριστοτέλης ὁ Κυρηναῖος (Κλήμ. Στρωμ. Γ. 223, 447) τὸ γένος Θηραῖος (Πίνδ. Πυθ. δ. Καλλίμ. Ὕμν. εἰς Ἀπόλλ. στίχ. 65. Πρβλ. Εὐσέβ. Χρονικ. ἔτ. 1259. Σχολ. Ἀπολλων. Ἀργον. Α. 1750. ἔκτισε δὲ τὴν Κυρήνην κατ' Εὐσεβιον Ὀλ. 37 ἢ ὀρθότερον Ὀλ. 42. βλ. Θεόφρ. Ἱστ. φυτ. ς. 3. Plin. XIX. 3. Salmas. ad Solin. καὶ Spanhem. Observat. ad Callim. T. 2 pag. 128 ἐκδ. Ernest.). στίχ. 20. Μετὰ τὸ «μογιλάλος» πρόσθες «Διὰ τὴν δόξαν τοῦ πρώτου κτίστου Κυρήνης καὶ ἄλλοι φέρονται Βάττοι Κυρηναῖοι (Ἡρόδ. Δ. 160). Βάττον δὲ εἶχε πατέρα καὶ ὁ Βαττιάδης Καλλίμαχος Κυρήνης ποιητὴς (βλ. Σχολ. εἰς Καλλιμ. Ἀπόλ. στίχ. 65. Spanhem. Observat. ad Callim. T. 2. p. 119). στίχ. 25. μετὰ τὸ «παιδία» πρόσθες ἐν σημειώσει. «Οὕτω καὶ ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος ἑρμηνεύων τὸ βαττολογεῖν προστίθησι «βατταρισμὸς δέ ἐστιν ἡ ἄναρθρος φωνή, ὡς ἡ τῶν παιδίων» (εἰς Ματθ. ς). Ὁ δὲ μακάριος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας βατταρισμὸν εἶπε τὴν βλασφημίαν ὡς φλυαρίαν· «τοῖς Νεστορίου βατταρισμοῖς, ἤγουν βλασφημίαις» (ἐν τοῖς ιϐ. κεφαλ. βλ. Συνόδ. Συλλογ. Τόμ. Α. σελ. 581). στίχ. 28. μετὰ τὸ «155» πρόσθες «Βάττος τραυλὸς μὲν ἦν καὶ ἰσχνόφωνος, βασιλικὸς δὲ καὶ πολιτικὸς καὶ φρόνιμος» (Πλούτ. π. τ. μὴ ἐμμ. χρᾶν τὴν Πυθ. πρβλ. καὶ πολιτ. παραγγελ. Παυσαν. I. σελ. 617). — Σελ. 308. στίχ. 4 μετὰ τὸ «διαφέροντα (α)» προσθετέον «Μετὰ δὲ τούτων (ὑποσυνάπτει ὁ θεῖος πατὴρ) δοκεῖ μοι κελεύειν μηδὲ μακρὰς ποιεῖσθαι τὰς εὐχὰς» (ἐπὶ τῶν αἰτημάτων δηλονότι)· «Μακρὰς δὲ οὐχὶ τῷ χρόνῳ, ἀλλὰ τῷ πλήθει καὶ μήκει τῶν λεγομένων. Παραμένειν μὲν γὰρ χρὴ τὰ αὐτὰ αἰτοῦντας· «τῇ γὰρ εὐχῇ φησι προσκαρτεροῦντες». — Οὐ μὴν μυρίων στίχων εὐχὴν συντιθέντας αὐτῷ προσιέναι καὶ ἀπαγγέλλειν ἁπλῶς κελεύει· τοῦτο γὰρ ἠνίξατο εἰπὼν — δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται» (β). στίχ. 32. Μετὰ τὸ «βαττολογίαν» πρόσθες· Ὡσαύτως ἐξέλαβε τὴν λέξιν καὶ ὁ θαυμάσιος Ὠριγένης λέγων· «Ὁ μόνα μεγάλα καὶ ἐπουράνια αἰτῶν καὶ προσευχόμενος πνεύματι καινῷ θαρρεῖ ἐνώπιον Κυρίου ἐκχέαι τὴν δέησιν αὐτοῦ,

---

οὐσιος παρ' οὐδενὶ τῶν Ἑλλήνων οὔτε τῶν σοφῶν ὠνόμασται, οὔτε ἐν τῇ ἰδιωτῶν συνηθείᾳ τέτριπται, ἀλλ' ἔοικε πεπλάσθαι ὑπὸ τῶν Εὐαγγελιστῶν» (Ὠριγ. π. Προσευχ. 16). Καὶ ἄλλαι δὲ λέξεις πολλαὶ (καὶ μάλιστα σύνθετοι) πρῶτον ἁπαντῶσιν ἐν ταῖς θεοπνεύστοις τῶν Ἀποστόλων συγγραφαῖς· οἷον ἀντίχριστος, ψευδόχριστος, ψευδάδελφος, κατανάθεμα κτλ. βλ. Pearson. Ignat. Epist. Vindiciae P. 2· C. 14.

(β) Αὐτ. αὐτ. Ὅθεν καὶ ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος «Οὐ δεῖ μακρὰς ποιεῖσθαι τὰς εὐχὰς (ἐπὶ τῶν αἰτημάτων), ἀλλὰ βραχείας μέν, συχνάκις δὲ καὶ ὀλίγα φθεγγομένους προσκαρτερεῖν τῇ εὐχῇ». εἰς Ματθ. ς. σελ. 35. Lut. Paris.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Αἰγίνης Γεράσιμον, τον Κορίνθου Κύριλλον, τὸν Ταλαντίου (νῦν δὲ Ἀθηνῶν) Νεόφυτον, τὸν Λοιδωρικίου Ἰωαννίκιον, καὶ ἄλλους παρεπιδημοῦντας, οἵτινες ἅπαντες καὶ αὐτοὶ συμφώνως ἀπεδοκίμασαν ὡς ἀκύρους καὶ ἀθέσμους ταύτας τὰς χειροθεσίας. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος ὕστερον (τῷ 1833) ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας καταστασθεῖσα Σύνοδος ἐξέδωκε καθαίρεσιν κατά τε τοῦ Ζαρνάτας καὶ τοῦ τότε νεοχειροτονήτου Ἀνδρουβίστης, καθελοῦσα τούτους ἀμφοτέρους τῆς ἀρχιερωσύνης· τὸν δὲ Μηλέας καὶ τὸν Πλάτσης (ἔτι τότε ζῶντας ἀμφοτέρους) καὶ τὸν Μαΐνης καὶ τοὺς τῷ Ζαρνάτᾳ συγχειροτονήσαντας ἑτέρους δύω ἐπισκόπους ἀφῆκε, παρὰ τοὺς θείους κανόνας, εἰς πρόσκαιρον ἐπιτίμιον μετανοίας ὑποβαλοῦσα. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ. Ἤδη δ' ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τὸ προκείμενον τοῦ παρόντος κεφαλαίου ἓν μόνον ἔτι προσθέντες, ὡς συμπέρασμα τῶν προειρημένων· ὅτι κατὰ πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον ὀκτὼ μόνον ἔμειναν κανονικοὶ ἐπίσκοποι· ὁ Κορίνθου, ὁ Ἀνδρούσης, ὁ Ῥέοντος, ὁ Βρεσθένης, ὁ Δαμαλῶν, καὶ κατὰ τὴν Μάνην ἰδίως ὁ Ζαρνάτας, ὁ Λαγίας, καὶ ὁ Καρυουπόλεως. Αἱ δὲ λοιπαὶ πᾶσαι ἐπισκοπαὶ καὶ μητροπόλεις ὑπὸ τοποτηρητῶν ἐκυβερνῶντο μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῆς Ἀντιβασιλείας.

§. θ. Κατὰ δὲ τὴν ἤπειρον Ἑλλάδα, τοῦ Ἀθηνῶν Διονυσίου (ἀνεψιοῦ καὶ τούτου τοῦ Πατριάρχου καὶ ἱερομάρτυρος Γρηγορίου) τελευτήσαντος (τῷ 1823, Μαΐου 23), κατέστη τοποτηρητὴς τῆς μητροπόλεως Δανιὴλ ὁ δευτερεύων ἱεροδιάκονος καὶ συγγενὴς τοῦ ἀποθανόντος, καὶ μετὰ τοῦτον (τῷ 1824) ὁ Ταλαντίου Νεόφυτος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Ἀθηνῶν (α). Ἐπειδὴ δὲ πάλιν εἶλον οἱ Τοῦρκοι τὴν πόλιν (τῷ 1826), τὰ δὲ περὶ τὸ Ταλάντιον εἶχον ἤδη προκαταςχόντες, ὁ μὲν ἐπίσκοπος Νεόφυτος ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγιναν, ἡ δὲ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἀπέβη στρατόπεδον τουρκικόν. Ἀφ' οὗ δὲ ἤδη καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν καὶ πολὺ τῆς Ἀττικῆς κατέσχον οἱ Ὀθωμανοὶ (τῷ 1827, Μαΐου 24), τότε ἡ πατριαρχικὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησία παρέδωκεν ἐξαρχικῶς τῶν Ἀθηνῶν τὴν ἐπισασίαν εἰς τὸν πρώην Εὐρίπου Γρηγόριον (περὶ οὗ λέγομεν παρακατιόντες §. ι). Καὶ τούτου μετ' ὀλίγον ἀποθανόντος, ἐπέστησε πρὸς καιρὸν ὁ Πατριάρχης πρόεδρον (δηλονότι τοποτηρητὴν) Ἀθηνῶν τὸν ἀπὸ Ἄρτης Ἄνθιμον, ἀποστείλας πρὸς αὐτὸν μόνον πατριαρχικὴν ἐπιστολὴν (μηδεμιᾶς γενομένης κανο-

(α) Βλ. Ἐφημερίδ. Ἀθηνῶν ἀριθμ. 15, 22.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὅρος Β΄.

Ὁ Πρόεδρος ἀναγορευόμενος ὀφείλει ἐπιστέλλειν τὰ ἀναγκαῖα Συνοδικὰ καὶ κοινωνικὰ γράμματα πρός τε τὸν Οἰκουμενικὸν καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας, καθὼς καὶ οὗτοι ἀναγορευόμενοι τὸ αὐτὸ ποιήσουσιν.

Ὅρος Γ΄.

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκδίδωσι τὰς πρὸς χειροτονίαν Ἀρχιερέων ἀπαιτουμένας κανονικὰς ἐκδόσεις.

Ὅρος Δ΄.

Ἅπαντες οἱ ἐν Ἑλλάδι Μητροπολῖται καὶ Ἀρχιεπίσκοποι ἐν ταῖς ἰδίαις παροικίαις ἱερουργοῦντες μνημονεύουσι τῆς ἱερᾶς Συνόδου· ὁ δὲ Πρόεδρος αὐτῆς ἱερουργῶν μνημονεύει πάσης Ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων· ἐν δὲ τοῖς ἱεροῖς Διπτύχοις μνημονεύονται ὅ,τε Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, καὶ οἱ λοιποὶ τρεῖς κατὰ τάξιν, καθὼς καὶ πᾶσα Ἐπισκοπὴ Ὀρθοδόξων.

Ὅρος Ε΄.

Ὁσάκις ἡ ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησία χρήζει ἁγίου Μύρου, ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ζητήσει τοῦτο παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ὅρος ς΄.

Τὰ πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν Ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν ἀφορῶντα, οἷα, φέρ' εἰπεῖν, τὰ περὶ ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας ἀρχιερέων, περὶ ἀριθμοῦ αὐτῶν καὶ ὀνομασίας τῶν θρόνων αὐτῶν, περὶ χειροτονίας ἱερέων καὶ ἱεροδιακόνων, περὶ γάμου καὶ διαζυγίου, περὶ διοικήσεως Μοναστηρίων, περὶ εὐταξίας καὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, περὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου, περὶ ἀποδοκιμασίας ἀντιθρησκευτικῶν βιβλίων, ταῦτα πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα κανονισθήσονται παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ Συνοδικῆς πράξεως, μὴ ἀντιβαινούσης τὸ παράπαν τοῖς ἱεροῖς Κανόσι τῶν ἁγίων καὶ ἱερῶν Συνόδων, καὶ τοῖς πατροπαραδότοις ἐθίμοις καὶ ταῖς διατυπώσεσι τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὅρος ζ΄.

Ἐν τοῖς συμπίπτουσιν Ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν, ἅτινα δέονται συσκέψεως καὶ συμπράξεως πρὸς κρείττονα οἰκονομίαν καὶ στηριγμὸν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ μὲν ἐν Ἑλλάδι ἱερὰ Σύνοδος ἀναφέρεται πρός τε τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἱερὰν Σύν-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ὑπ' αὐταῦ ἐκφωνηθεὶς τῇ 22 Μαΐου 1839 ἐν τῇ τῶν μαθητῶν ἐξετάσει καὶ ἐν Ἑρμουπόλει τῆς Σύρου τύποις ἐκδοθεὶς οὐ μικρὰς παρεῖχε τὰς ἀποδείξεις τῶν περιαδομένων (α)· ὅ,τι δὲ καὶ περὶ τούτου ἔπραξεν ἡ Σύνοδος λέγομεν ἐν τῷ ἑφεξῆς κεφαλαίῳ.

§. 0. Ἐν δὲ τούτοις καὶ ἡ πέμπτη τῆς Συνόδου περίοδος ἐτελεύτα· καὶ πάλιν εἰς τὸν ὡρισμένον χρόνον (Ἰουλίου 23. 1839) διορίζονται μέλη τῆς Συνόδου ὁ Κυνουρίας Διονύσιος, πρόεδρος, ὁ Σελλασίας Θεοδώρητος, ὁ Ὕδρας Γεράσιμος, ὁ Γορτύνης Ἰγνάτιος, ὁ Μεσσήνης Ἰωσήφ· τούτου δὲ διὰ τὸ γῆρας παραιτησαμένου τὴν πρόσκλησιν, ἀντεισήχθη ὁ Τριφυλίας Παΐσιος. Μέλη δὲ συμπληρωτικὰ ὁ Ἀττικῆς καὶ ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς (β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Τὰ κατὰ τὴν ἕκτην περίοδον τῆς Συνόδου (1839—1840). Ὑπόμνησις τῆς Συνόδου περὶ διατάξεως τῶν τοῦ Κράτους ἐπισκοπῶν. Θεόφιλος ὁ Καΐρης. Ὀρφανοτροφεῖον ἐν Ἄνδρῳ. Καΐρου Θεοσέβεια καὶ Σημειώσεις. Ἀποκήρυξις τῆς Καϊρείου Θεοσεβείας ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τῆς Συνόδου πεπραγμένα. Διάλυσις τοῦ ἐν Ἄνδρῳ Ὀρφανοτροφείου. Ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου. Παραινετικὴ τῆς Συνόδου ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς Ἀνδρίους. Φαρμακίδης. Φιλορθοδόξου ἑταιρείας δρᾶμα. Ν. Θεοχάρης Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Ἐσχάτη τῆς Συνόδου ἔκθεσις περὶ τῶν ἐπισκοπῶν. Οἱ μαθητευόμενοι κληρικοὶ ὑπότροφοι. Πανήγυρις τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐπιορκίας πληθυσμός. Ἐπίπληξις τῆς Συνόδου. Διαμαρτύρησις τῆς Συνόδου κατὰ τῆς ἐλεεινῆς τῶν Ἐκκλησιστικῶν πραγμάτων καταστάσεως. Ἡ κατὰ τοῦ Κτιτορικοῦ τοῦ Μ. Σπηλαίου συκοφαντία. Ἀπάντησις τῆς Συνόδου ὑπὲρ τοῦ Κτιτορικοῦ. Αἴτησις τῆς Συνόδου κατὰ τῶν σκανδαλωδῶν εὑρεσιλογιῶν Θ. Φαρμακίδου.

§. α. Μόλις ἦλθεν ὁ Γορτύνης Ἰγνάτιος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σε-

(α) Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα ὑπὸ Θεοφίλου Καΐρου ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ Ἄνδρου. Ἑρμουπόλει. 1839. βλ. καὶ τοῦ λόγου τούτου ἀνασκευὴν ἐν τῷ Αἰῶνι. ἀριθμ. 82. Ἰουλ. 19. ἔτ. 1839. — (β) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 15. σελ. 76.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἀνεξαρτησίαν, καὶ ὅπως ὑπ' αὐτῆς κατειργάσθη τοῦτο δὴ τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, ἱκανῶς καὶ ἐναργῶς ἀπέδειξεν ἐν τοῖς προηγηθεῖσιν ἡ ἱστορία). Ἀλλὰ μήπως ἐκτὸς τοῦ Κράτους ὑπῆρξεν ἡ πολιτικὴ αὕτη ἀναγνώρισις; Ἄπαγε. Οὐδεμία τῶν Ὀρθοδόξων οὔτε μερικὴ οὔτε πατριαρχικὴ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀνεγνώρισεν, ἀλλὰ καὶ ἔφριξαν ἅπασαι μαθοῦσαι τὴν διὰ τοῦ πολιτικοῦ Διατάγματος δυναστικῶς γενομένην ἐν Ἑλλάδι ἀπομόνωσιν καὶ διάστασιν τῆς Ὀρθοδόξου καὶ ἁγίας αὐτῶν ἀδελφῆς, εὐχόμεναι θερμῶς ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς Θεόν. Αὐτὴ ἡ Μ. Ἐκκλησία δὶς ἀπέκρουσε τὴν δὶς ἐκ πολιτικῆς σκευωρίας ἐπαναληφθεῖσαν δολίως ὑπὸ τῆς Συνόδου ἀπόπειραν τῆς τοιαύτης ἀναγνωρίσεως (ὡς προείπομεν). Ἤ πῶς ἂν εἶχεν ἀναγνωρίσαι τοιαύτην πρᾶξιν, οὕτω βιαίαν καὶ παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς καταπεπραγμένην; παρεκτὸς εἰ μήπου καὶ ἡ Μ. Ἐκκλησία ἔστεργεν (ἄπαγε) καθυποβαλεῖν αὐτὴ ἑαυτὴν τοῖς ἐπιτιμίοις τῶν τὰς τοιαύτας ἐκκλησιαστικὰς διαστάσεις καταδικαζόντων Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων. 5) Τελευταῖον ὅλον τὸ πολιτικὸν τῆς Ἀντιβασιλείας καταστατικὸν (ἐφ' οὗ στηρίζεται αὕτη ἡ ἀναγνώρισις), ὡς ὅλον ἀντικανονικόν, κατήργησε τὸ τῆς ἐν Ἑλλάδι μετὰ τῆς Μεγάλης καὶ καθόλου Ἐκκλησίας τὴν ἑνότητα κατά τε τὰ δόγματα καὶ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας ἀνακηρύττον δεύτερον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἐν τῷ Διατάγματι «Καὶ κανονικῶς ἀναγνωρίσεως». Χωρὶς δὲ ταύτης τῆς ἀκυρολεξίας, τὸ Διάταγμα ἐπικυροῖ τὸν Τόμον, καὶ μερικῶς ἐμβάλλον εἰς ἐνέργειαν τὰ περὶ τὴν συγκρότησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου διαταχθέντα, καὶ καθολικῶς ἀνακηρύττον τὸ διὰ τοῦ Τόμου κανονικῶς αὐτοκέφαλον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Εἰ δὲ καὶ ἡ διάρκεια τοῦ Διατάγματος ὁρίζεται μέχρις ἂν κατασταθῇ νέον περὶ τῆς Συνόδου καταστατικόν, ἀλλ' ἡ καθολικὴ τοῦ Τόμου ἐπικύρωσις διαμένει διὰ παντός, μέχρις οὗ διαμενεῖ καὶ ἡ δι' αὐτοῦ κανονικῶς ἐν Ἑλλάδι κατασταθεῖσα αὐτοκέφαλος ἁγία Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

§. β. Ὡς οὖν ἐξεδόθη τὸ Διάταγμα, οἱ κατὰ τὰ πρεσβεῖα κληθέντες εἰς συγκρότησιν τῆς Συνόδου ἀρχιερεῖς παραστάντες (Ἰουλ. 26) τῷ Μεγαλειοτάτῳ Βασιλεῖ δεδώκασιν οὐχὶ ὅρκον ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου, καθὼς ἐκέλευε τὸ πρῴην Καταστατικὸν (βλ. ὄπισθ. σελ. 179)· ἀλλὰ κατὰ τὴν προεκδοθεῖσαν περὶ ὅρκου ἐγκύκλιον τῆς καθόλου Ἐκκλησίας (βλ. ὄπισθ. σελ. 522) Διαβεβαίωσιν ἐν συνειδήσει

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πρὸς ὅπερ ἀπήντησαν οἱ Ἀρχιερεῖς, παρεσιωπήθη ἐν τοῖς πρωτοκόλλοις ὀρθῶς γε καὶ προσηκόντως διὰ τὸ εὐφημότερον (βλ. καὶ ἑξῆς). Ἑτέρωθεν δὲ πάλιν ὁ παρὰ τῶν Ἀρχιερέων ὡς ἐν συνθήκῃ κατατεθεὶς ὅρος, τὸ «μὴ ἀντιβαῖνον εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας», καί τοι γεγραμμένος ἐν τοῖς πρωτοκόλλοις, ἀπεσιωπήθη ἐν τῷ Καταστατικῷ (ὅθεν περὶ τούτου καὶ ὕστερον ἡ συσταθεῖσα ἱερὰ Σύνοδος σεμνοπρεπῶς ὑπέμνησε τὴν Κυβέρνησιν, ὡς φανήσεται ἐν τοῖς ἐφεξῆς). Ὡσαύτως ἀπεσιωπήθη ἐν τῷ Καταστατικῷ καὶ ὁ τελευταῖος ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ μνημονευόμενος ὅρος, ὅτι «ἡ Σύνοδος ἔσαι διευθύνουσα τὰ τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας» (καὶ τοῦτο καιριώτατον).

§. δ. Ἄλλα δὲ πάλιν, καὶ ταῦτα καίρια, παρεσιώπησεν ὅλως ἡ Ἐπιτροπὴ ἐν ταῖς μετὰ τῶν Ἀρχιερέων δύω καὶ μόναις, καὶ ταύταις λακωνιζούσαις προσδιαλέξεσιν. Ὤφειλε δὲ πάντως μάλιστα μὲν αὐτὸ τὸ Σχέδιον τοῦ Καταστατικοῦ, προθεῖναι τοῖς Ἀρχιερεῦσι τῆς Συνελεύσεως εἰς διάσκεψιν (α). Εἰ δ' οὖν, ὤφειλε κἂν ἐκφράσαι σαφῶς καὶ ἐναρ-

---

(α) Περιθρυλλεῖται ὡς βέβαιον, ὅτι, πρὶν ἡ τύποις ἐκδοθῇ τὸ Καταστατικόν, ἀνεγνώσθη πρὸς τὸν Ἀνδρούσης Ἰωσὴφ ἐνώπιον τοῦ Μαυρέρου· καὶ ὁ σεβάσμιος Ἀνδρούσης ἐπιλαθόμενος ὢν ἔγραφε πρώην ὢν ἔτι Μινίστρος περὶ Πατριαρχικῶν δικαιωμάτων ἐν ταῖς προμνημονευθείσαις αὐτοῦ ἐπιστολαῖς, ἐπεδοκίμασε τὸ ἔγγραφον (ὁποῖον καὶ ὅσον ἤκουσεν ἢ ἐνόησεν ἀναγινωσκόμενον), καὶ ἐνθους ἐπευφήμησε λέγων, «θαυμάσιον οὐράνιον». Ὁ δὲ Μαύρερος ἀκούων, ἠγάλλετο (κατὰ τὸ εἰκός). Ὡς δὲ καὶ τύποις ἐξεδόθη τὸ δουλαγωγὸν τῆς Ἐκκλησίας τοῦτο Καταστατικόν, ὤμνυε πάλιν ὁ γηραιὸς Ἐπίσκοπος, ὅτι οὐχ οὕτως ἐν πᾶσιν, ἄλλως δέ πως εἶχε τὸ πρὸς αὐτὸν ἀναγνωσθέν· καὶ ταῦτα μὲν ἐκεῖνος. Θαυμαστὴ δὲ καὶ ἡ τοῦ Μαυρέρου εὐλάβεια καὶ προφυλακή, ὅστις ἀφοσιούμενος πᾶσαν ἐσομένην ἂν δυσαρέσκειαν ἐκ τοῦ Καταστατικοῦ, σύμβουλον προσέλαβε τὸν Ἀνδρούσης, ἵν' αὐτὸς μὲν ἀναίτιος, ὁ δ' Ἀρχιερεὺς ὑπαίτιος φανῇ. Ἀλλ' εἴπερ ἤθελεν εἰλικρινῶς μαθεῖν τὴν περὶ τοῦ Καταστατικοῦ γνώμην ἑκάστου τῶν τῆς Ἑλλάδος ἐπισκόπων, ὤφειλεν (ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω) πρὸς αὐτὴν αὐτῶν τὴν Συνέλευσιν διακοινῶσαι τὸ Σχέδιον, «ἵνα ὦσι φανερὰ αὐτοῦ τὰ ἔργα». Νῦν δ' ἐκείνους ἀφεὶς βασανισθησομένους εἰς τὴν ἀοριστίαν τῶν δύω τότε γενομένων πρὸς αὐτοὺς προβλημάτων τῆς Ἐπιτροπῆς, ἔπειτ' αὐτὸς ἐζήτει τὴν τῶν ὀλεθρίων ἄρθρων ἐπίκρισιν ἐν γωνίᾳ καὶ ἐν παραβύστῳ παρ' ἑνὸς καὶ μόνου Ἀρχιερέως (καὶ τούτου δειλιῶντος ἀντειπεῖν πρὸς τὰ δεδογμένα), μήτε δίκαια ταῦτα μήτε νόμιμα ὁ Νομοθέτης ποιῶν. Διώρθωσεν ἅμως ὕστερον ἡ Γραμματεία τοῦτο τοῦ Μαυρέρου τὸ λάθος, ἥτις μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Καταστατικοῦ καὶ τῆς Συνόδου τὴν ἐγκαθίδρυσιν, ἀπέστειλε πρὸς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κύπρου Ἀρχιεπίσκοπος.

Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων τῶν ὑπὸ τὸν πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, μόνος ὁ Κύπρου χειροτονούμενος ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν Ἐπισκόπων, διασώζει μέχρι τῆς σήμερον ἴχνος τι ἀνεξαρτησίας, καρπούμενος μικρά τινα καὶ ἀσήμαντα προνόμια, ὁποῖα εἶναι καὶ τὸ νὰ ὑπογράφηται μὲ γράμματα ἐρυθρά· λέγομεν μόνος ὁ Κύπρου, διότι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ κατὰ τὸ Σίναιον ὄρος Μοναστηρίου αὐτοκέφαλος καὶ αὐτός, καὶ ἐκλεγόμενος παρὰ τῶν μοναχῶν τοῦ εἰρημένου ὄρους, δὲν ἠμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ποιμὴν λαοῦ, ἀλλ' ἡγούμενος μόνον, φέρων κατὰ βασιλικὸν προνόμιον τὸν τίτλον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Μητροπολῖται, Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι.

Παρεκτὸς τῶν εἰρημένων δύο αὐτοκεφάλων Ἀρχιεπισκόπων, οἱ λοιποὶ ἀρχιεπίσκοποι δὲν ἔχουν ἄλλην διαφορὰν τῶν ἁπλῶς ἐπισκόπων, εἰμὴ καθόσον δὲν ὑπόκεινται εἰς Μητροπολίτας, καθὼς οἱ Ἐπίσκοποι, οἱ ὁποῖοι χειροτονούμενοι παρὰ τοῦ κυριάρχου των μ' ἄδειαν τοῦ Πατριάρχου, χειροτονοῦν καὶ αὐτοὶ τὸν Μητροπολίτην των, ὅταν δὲν ἦναι ὀλιγώτεροι τῶν τριῶν.

Ἡ εἰς Μητροπολίτας, Ἀρχιεπισκόπους καὶ Ἐπισκόπους διαίρεσις τῶν ἀρχιερέων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας λαμβάνει συχνάκις διαφόρους τροπολογίας παρὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου. Ἐπομένως πολλαὶ ἐπισκοπαὶ προβιβάζονται εἰς ἀρχιεπισκοπὰς καὶ μητροπόλεις, μία ἐπισκοπὴ διαιρεῖται εἰς δύω, καὶ ἀνάπαλιν· μερικοὶ μάλιστα τῶν Πατριαρχῶν, καὶ ὀνομαστὶ ὁ θυσιασθεὶς παρὰ τῶν Τούρκων ἐν Κωνσταντινουπόλει περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ἠθέλησαν νὰ καταστήσουν, ἂν καὶ νὰ μὴν ἠμπόρεσαν νὰ τὸ κατορθώσουν διὰ πολιτικοὺς λόγους, ὅλους τοὺς Ἐπισκόπους ἀνεξαρτήτους καὶ ἴσους, ὑποκειμένους ἀμέσως εἰς μόνον τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ διαίρεσις τῶν ἐπαρχιῶν δὲν εἶχεν οὔτε τάξιν, οὔτε ἀναλογίαν, καὶ παντοῦ σχεδὸν ἦτον ἀσύμφωνος μὲ τὴν πολιτικὴν αὐτῶν διαίρεσιν· ἡ Πέρα χώρα τελεῖ ὑπὸ τὸν Κορίνθου, ἡ Καλαμάτα διευθύνεται ὑπὸ τὸν Μονεμβασίας· καί, τὸ παραδοξότερον, ὁ Λακεδαιμονίας ἐπεσκέπτετο ἐξαρχικῶς τὸ τμῆμα τῶν Ἀκόβων (εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καρυταίνης). Αἱ νῆσοι Κέα καὶ Κύθνος εἶχον ἴδιον Μητροπολίτην, καὶ ἡ Σκύρος μόνη ἕνα ἐπίσκοπον, ἐν' ᾧ ὁ Σίφνου διοικεῖ δώδεκα νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, καὶ ἡ δικαιοδοσία τοῦ Ἄρτης ἐκτείνεται ἀπὸ τὰ ἐπέκεινα τῆς πόλεως ταύτης ἕως τὴν Ναύπακτον.

Τῆς τοιαύτης αὐθαιρέτου τῶν ἐπαρχιῶν διατάξεως παρεπόμενον

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ξεις τῆς Ἐκκλησίας ὀνομάζει πνευματικάς!! Ὤφειλε δήπου ὁ νομοθέτης μὴ συγκλώθειν τὰ ἀσύγκλωστα μηδὲ συγκαλύπτεσθαι τῇ τῆς πολυσημίας καὶ ἀσαφείας ὁμίχλῃ ἥκιστα νόμοις προσηκούσῃ· ἀλλ' ἢ σαφῶς θεσπίσαι τὸν γάμον κατὰ τοὺς ἀλλοδόξους διδασκάλους αὐτοῦ «πολιτικὸν συνάλλαγμα», ἵνα οὕτως εἶχε συνάδουσαν τῇ συστάσει αὐτοῦ καὶ τὴν κυρίαν διάζευξιν πολιτικῶς ἐπενεγκεῖν· ἢ μᾶλλον, εἴπερ ἐσέβετο τὴν ἐν τῇ τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων εὐσεβεῖ συνειδήσει ἐπικρατοῦσαν περὶ τοῦ γάμου πεποίθησιν, παρὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ καταλιπεῖν τήν τε ἀκύρωσιν τοῦ παρανόμου καὶ τὴν διάζευξιν τοῦ ἐνθέσμως συναφθέντος. δ) Δίδοται τῇ Ἐκκλησίᾳ τρίμηνος προθεσμία πρὸς διαλλαγὴν τῶν διαφερομένων, τῆς δ' ἀποφάσεως τοῦ ἐπισκόπου ἐπακολούθημα τίθεται ἡ εἰς τὰ δικαστήρια εἰσαγωγή, οὐχὶ δήπου ἵνα καὶ ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ ἀποφανθῇ ὁριστικῶς περὶ τῆς πραγματικότητος τοῦ τὴν διάζευξιν ἀπαιτοῦντος ἐγκλήματος, εἴπερ τοῦτο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ἀνήκει (ὅπως ἔλεγε τὸ τῆς Συνόδου νομοσχέδιον· βλ. ὄπισθ. σελ. 601), ἀλλ' ἵνα ἐκδῷ αὐτὴ τὴν ἀμετάκλητον περὶ τῆς διαλύσεως τοῦ γάμου ἀπόφασιν ἄνευ πλείονος πρὸς συνδιαλλαγὴν προσπαθείας. Φιλανθρωπότερον δ' ἂν ἔπραττεν ὁ νομοθέτης εἴπερ εἰς ἑξάμηνον ἢ καὶ πλέον παρέτεινε τὸν χρόνον τῆς πρὸς συνδιαλλαγὴν ἀποπείρας, ἵνα 1) καὶ ἡ τῆς Ἐκκλησίας εὐαγγελικὴ φωνὴ ἐπὶ πλέον ἠχήσῃ εὐεργετικῶς εἰς τὰς τῶν διαφερομένων ψυχάς, 2) καὶ ὁ σοφώτατος διδάσκαλος χρόνος δύνηται μᾶλλον κατασβέσαι τὸ τῆς ἀντιπαθείας φλεγμαῖνον, 3) καὶ αὐτοὶ οἱ διαφερόμενοι τὰς τῆς διαλύσεως δυσχερείας καὶ τὸ χρόνιον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες ἠπιώτεροι μὲν καὶ εὐδιαλλακτότεροι καθ' ἑαυτοὺς ὦσιν, ἀπροθυμότεροι δ' ἐπὶ τὴν διάζευξιν χωρῶσι. ε) Ἂν δὲ τὰ διαφερόμενα πρόσωπα μετὰ τὴν δικαστικὴν ἀπόφασιν γνωσιμαχήσαντα θελήσωσι συνοικῆσαι πάλιν (καθὼς συμβαίνει πολλάκις) καὶ προσπεσόντα τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξαιτήσωνται μὴ κηρύξαι τὴν τοῦ γάμου διάλυσιν, τί ποιήσει τότε ἡ ἐκκλησία; Οὐδὲν ἄλλο κατὰ τὸν νόμον ἢ πιστῶς παρακολουθήσει τῇ δικαστικῇ ἀποφάσει (α). Πάντων τούτων τῶν ὑποδειχθέντων καὶ τῶν παραπλησίων

(α) Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ τὰ Γαλλικὰ νόμιμα ὁ Δήμαρχος ὁ τὴν σύζευξιν ἐπιτετραμμένος, ὡς εἴρηται, αὐτὸς μετὰ τὴν δικασικὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν ἐμπρόθεσμον παράστασιν τῶν διαζευγνυμένων ἀπαγγέλλει τὸ διαζύγιον, παρελθούσης δὲ τῆς ὡρισμένης προθεσμίας ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις λογίζεται ὡς μὴ οὖσα, φιλανθρώπως παρέχοντος τοῦ νομοθέτου τοῖς διαζευγνυμένοις πάροδον εἰς γνω-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

μέρει τὰ ὁποῖα εἶχον κτήματα ἢ ἀπέκτησαν ὑπὸ τὴν δουλείαν τοιαῦτα, διέσωσαν αὐτὰ ἕως τὴν σήμερον. Ὅθεν καταλληλότερον, ἁρμοδιώτερον καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τῶν Ἐπισκόπων ἴδιον κρίνεται ἡ ἐκ νέου εἰς ἀκίνητα κτήματα προικοδότησις τῶν ἐπισκοπῶν· καὶ τοιούτων δὲν ὑπάρχει ἔλλειψις· καὶ τὰ κτήματα ἑκάστης ἐπισκοπῆς νὰ ἦναι τόσα, ὥστε νὰ ἐπαρκῶσιν εἰς ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τοῦ Ἐπισκόπου ἔξοδα, καὶ εἰς βοήθειαν ἐνδεῶν· ὁ Ἐπίσκοπος θεωρεῖται ὡς ἐκ τῆς θέσεως καὶ τάξεώς του κοινὸς πατήρ, καὶ πᾶς χρείαν ἔχων βοηθείας πρὸς αὐτὸν καταφεύγει, καὶ μάλιστα ὅστις αἰδεῖται νὰ φανερώσῃ πρὸς ἄλλον τὴν ἔνδειάν του· παρ' αὐτῷ καταλύει κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας καὶ Ἐπίσκοπος παρεπιδημῶν καὶ ἄλλος κληρικός. Ὅθεν κατὰ τὰς παρατηρήσεις ταύτας, ἀπὸ εἰλικρινοῦς αἰσθήματος ἀληθινῆς καὶ ἐπὶ στερεῶν βασεων στηριζομένης βελτιώσεως τῆς καταστάσεως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὄχι ἀπό τινος ἰδιοτελείας, κινουμένη ἡ Σύνοδος· θέλουσα καὶ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας νὰ φυλάξῃ καὶ τ' ἀνέκαθεν ἔθιμα αὐτῆς νὰ διατηρήσῃ, καθὼς ὑπεσχέθη καὶ ὡρκίσθη· ἀποβλέπουσα ἐνταυτῷ καὶ εἰς τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τοῦ θρόνου τὴν ἀξιοπρέπειαν, γνωμοδοτεῖ· α) Καταργουμένης τῆς μέχρι τοῦδε διαιρέσεως τῶν ἐπισκοπῶν εἰς μονίμους καὶ προσωρινάς, ὡς ἐναντίας τῶν κανόνων καὶ τῶν ἀρχαιοτάτων ἐθίμων τῆς Ἐκκλησίας, νὰ διακηρυχθῶσι μόνιμοι ὅλαι αἱ διατηρηθησόμεναι ἐπισκοπαί· β) Αἱ ἐπισκοπαὶ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος νὰ μὴν ἦναι τοῦ λοιποῦ μήτε δέκα, ὡς μὴ ἐξαρκοῦσαι εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, μήτε τεσσαράκοντα, ὡς πολλαὶ κατὰ τὴν μικρὰν ἔκτασιν τῆς ἐπικρατείας καὶ δυσοικονόμητοι κατὰ τὰς χρείας αὐτῆς, ἀλλὰ εἴκοσι καὶ ἕξ· γ) Νὰ παύσωσι τῶν μέχρι τοῦδε ἐπισκοπῶν ὅσων εὐλόγως ἠμπορεῖ ἡ Σύνοδος νὰ προτείνῃ τὴν παῦσιν, οἰκονομουμένων ἄλλως πως τῶν προϊσταμένων αὐτῶν· δ) Τὰ ὅρια ἑκάστης ἐπισκοπῆς νὰ διορισθῶσιν ἅπαξ διὰ παντός, καὶ νὰ μὴ συμμεταβάλλωνται κατὰ τὰ ὅρια τῶν διοικήσεων ἢ ἐπαρχιῶν, διὰ τὸ ἀνάρμοστον καὶ πάντῃ ἀνοίκειον· ε) Ἑκάστη ἐπισκοπὴ νὰ προικοδοτηθῇ εἰς ἀκίνητα κτήματα, τὰ ὁποῖα νὰ ἦναι διὰ παντὸς ὑπὸ τὴν ἄμεσον διαχείρισιν τοῦ ἐπισκόπου, καὶ νὰ νέμηται ταῦτα οὗτος ὡς ἴδια· ς) Τὰ κτήματα τῆς ἐπισκοπῆς νὰ βελτιόνῃ καὶ ν' αὐξάνῃ ὁ Ἐπίσκοπος, ἀλλὰ νὰ μὴν ἔχῃ τὴν ἐξουσίαν ν' ἀποξενόνῃ τίποτε ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει καὶ περιστάσει.

Τὰ Μέλη. Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος, πρόεδρος. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

1822 ὑπὸ τοῦ τότε ὑπουργείου τῆς Θρησκείας ἀπεστέλλοντο ἱεροκήρυκες εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος (α). Καὶ Καλλίνικος ἱερομόναχος, ὁ Καστόρχης διδάσκων ἐν Καρυταίνῃ τὰ Ἑλληνικά, εὐηγγελίζετο τὸν λαὸν καὶ ἐπ' ἐκκλησίας· ὡσαύτως καὶ Ἰωάσαφ ὁ Βυζάντιος ἱερομόναχος, Δανιὴλ Γεωργόπουλος ὁ Πελοποννήσιος (β), Κύριλλος ὁ καὶ διδάσκαλος τῶν Ἑλληνικῶν ἐν Ὕδρᾳ (γ), Γερμανὸς ὁ ἱεροκήρυξ, ὁ καὶ τῆς Εὐαγγελικῆς Σάλπιγγος ἐκδότης ὕστερον χρηματίσας, Ἰωσὴφ ὁ Διστομίτης, Κοσμᾶς ὁ Θεσπρωτός, ἱεροδιδάσκαλος ἐν Καλλιδρόμῃ· ὁ δὲ Θεοδόσιος ὁ Περγαμηνὸς ἐδίδασκεν ἐν Λεωνιδίῳ (ὅστις καὶ εἰς τὴν ἐν Τεργέστῃ σχολὴν μετακληθεὶς τῷ 1846 καὶ διδάξας καρποφόρως, μετέστη πρὸς Κύριον τῷ 1851). Ἐν Τεργέστῃ διδάσκων καὶ ὁ πρώην τῶν Σερρῶν διδάσκαλος Ἰγνάτιος ὁ Σκαλιώρας, ἦλθεν εἰς Σύρον τῷ 1842, ἔνθα καὶ τὸν βίον τελευτᾷ (δ). Νεόφυτος δὲ ὁ Δῶτος ὕστερον ἐλθὼν ἐδίδασκεν εἰς Αἴγειον, καὶ μετέπειτ' ἐν Ἀθήναις, ἔνθα καὶ τὸν βίον ἐξεμέτρησε (τῷ 1848). Ἀλλὰ τὰ περὶ τούτων καθ' ἕκαστον ἱστορεῖν ἔξω τῆς τοῦ λόγου προθέσεως· καὶ ταῦτα δὲ παρεκβατικῶς διαδραμόντες χάριν τῶν φιλοτιμησαμένων ἐξελέγξαι τὴν δῆθεν γενικὴν καὶ παχυλὴν ἀμάθειαν παντὸς τοῦ κλήρου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοὺς ἐν τῇ Ἑλλάδι παντάπασιν ἀγροίκους, καὶ τὸ τῆς παροιμίας μήτε νεῖν, μήτε γράμματα, ἐπανερχόμεθα πάλιν εἰς τὸ προκείμενον.

§. θ. Ὁ δὲ Κυβερνήτης μετὰ τοῦ ἱερατικοῦ καὶ τῶν ἄλλων, ὧν κατὰ τόπους καθίστη, διδασκαλείων, ἐφρόντιζε καὶ περὶ τῆς ἀνεγέρσεως ἢ ἐπισκευῆς τῶν ὑπὸ τῶν πολεμίων (καὶ μάλιστα κατὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ἤπειρον Ἑλλάδα) πυρποληθέντων καὶ κατεσκαμμένων ἱερῶν ναῶν. Καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀνῳκοδομήθησαν ἄλλοι ἀλ-

---

(α) Βλ. Αἰῶνα ἀριθ. 296.

(β) Οὗτος ἐξέδωκεν Ἱερὰν Ἀνθολογίαν περὶ τῶν σεπτῶν καὶ θείων ἑπτὰ μυστηρίων κτλ. Βενετίᾳ 1833. [Ἐξεδόθη δ' αὖτη (κεκολοβωμένη δ', ὡς οὐκ ὤφελεν, ἐν πολλοῖς) καὶ τῆτες πάλιν μετὰ δύο ψυχωφελῶν λόγων τοῦ Φθιώτιδος Καλλινίκου τοῦ Καττόρχη. Ἀθήνησι. Σημ. Ἐκδ.].

(γ) Βλ. Φίλον τοῦ Νόμου ἀριθ. 211. 257.

(δ) Οὗτος ἐν Τεργέστῃ διδάσκων ἐξέδωκε τῷ ᾳωκς'. Ἐγχειρίδιον περὶ Συντάξεως τῶν ὀκτὼ τοῦ λόγου μερῶν κτλ. οὗ ἑκατὸν ἀντίτυπα ἐδωρήσατο εἰς τὰ ἐν Ἑλλάδι Σχολεῖα (Βλ. Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλ. σελ. 386. ἔτ. 1830). Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Συνοικέσια μεταξὺ ἑτεροδόξων.

Εἰς τὰ μεταξὺ ἑτεροδόξων συνοικέσια δὲν εἶν' ὀλιγώτερον αὐστηρὰ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ τάξις· εἰς μόνας τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, καὶ ὀνομαστὶ εἰς Τῆνον, Σύρον, Νάξον καὶ Σαντορίνην εὑρίσκονται περὶ τὰς 3—4000 οἰκογένειαι, πρεσβεύουσαι τὸ Ῥωμαϊκὸν Δόγμα· Ἕλληνες πλὴν τούτου καθ' ὅλα τὰ ἄλλα, συνάπτουν ἐνίοτε γαμικὰς σχέσεις πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ Ἀνατολικοῦ Δόγματος συμπολίτας των· ἀλλ' ὁ ἀτομικὸς οὗτος συμβιβασμός, μὴ προσλαμβάνων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν θρησκευτικὴν ἐπικύρωσιν ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ὁσάκις δὲν προηγεῖται ἡ τελετὴ τοῦ Βαπτίσματος, ἐρεθίζει μᾶλλον ἀντὶ νὰ μετριάσῃ τὴν εὐερέθιστον φύσει θρησκευτικὴν ἀντιπάθειαν. Καὶ τοῦτο χαρακτηρίζει ἰδιαιτέρως τὴν πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως ἐποχήν· ὁ Κλῆρος τοῦ Ἀνατολικοῦ Δόγματος, συναισθανόμενος τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικήν του ἀδυναμίαν, μὴ ἔχων τί ἄλλο νὰ ἀντιτάξῃ εἰς τὴν φιλαρχίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐλῆς, τὴν ὁποίαν ἐφοβεῖτο καὶ ὑπὲρ τὴν Τουρκικὴν τυραννίαν, ἔδιδε περισσότερον τοῦ δέοντος βάρος εἰς τὰς ἀρχαίας περὶ τῶν τοιούτων παρατηρήσεις· εἰς τὴν Σαντορίνην μάλιστα, ὅπου πρὸ 180 χρόνων οἱ χριστιανοὶ ἀμφοτέρων τῶν Δογμάτων ἐλειτουργοῦντο ἐξ ὑπαμοιβῆς εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν Ἐκκλησίαν, ἀναφέρεται ὡς παράδειγμα ζήλου καὶ εὐσεβείας ὁ ἐπίσκοπος Γαβριήλ, ὅστις πρῶτος κατώρθωσε νὰ ἐξώσῃ τοὺς Λατίνους ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Μητροπόλεως, ἐν ᾧ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ Δυτικὸς Κλῆρος, καὶ διὰ τὴν ὀλιγότητά του, καὶ διότι ἔκρινεν ὅτι κερδίζει περισσότερον διὰ τῆς πραότητος, ἐκτελεῖ μέχρι τοῦδε τὰς ἑορτάς του, κατ' ἄδειαν ἰδιαιτέραν τοῦ Μεγάλου Ποντίφικος, ὄχι κατὰ τὸ Γρηγοριανόν, ἀλλὰ κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν Καλενδάριον· παράδειγμα ἀξιομίμητον μετριότητος, τὴν ὁποίαν ἂν ἐμιμοῦντο οἱ ἀλλαχοῦ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, καὶ μάλιστα οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Δυτικοί, ἤθελον συντελέσει εἰς σύναψιν τῶν διεστώτων.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, ὅταν ἡ φωνὴ τῆς φιλοπατρίας, ἐνηχοῦσα μόνη εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἕλληνος, δὲν ἀφῆκε χώραν εἰς ἄλλο αἴσθημα, ὁ ἀνατολικὸς Κλῆρος, ἐλευθερωθεὶς ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς ὑποδουλώσεως τὸν φόβον, ἔγεινε μετριώτερος ἑαυτοῦ καὶ συγκαταβατικώτερος, καὶ οἱ χριστιανοὶ τῶν δύο δογμάτων ἡσυχάζουν ἤδη ὡς ἀδελφοὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν νόμων πατρικῆς Βασιλείας.

Ἕνας μόνος ἀρχιεπίσκοπος, ὁ τῆς Νάξου, ὅπου, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἅλωσιν τῆς Ῥόδου κατὰ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, εἶχε μετατεθῇ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καὶ πρῶτον πάντων νομίζομεν ἄτοπον ἐκ μέρους τοῦ Κ. Καΐρη τὴν γενομένην εἰς τὴν ἀπάντησίν του μνείαν ἀνωνύμου τινὸς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς, εἰς ἣν ἐπαπειλεῖται νὰ δολοφονηθῇ ὡς ἀθετῶν τὰ πατρῷα δόγματα. Τί κοινόν, λέγομεν, μεταξὺ τοῦ ἀνωνύμου καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου; Ὁ Κ. Καΐρης ἠδύνατο βέβαια νὰ καταμηνύσῃ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνώνυμον ἐπιστολὴν εἰς μίαν ὁποιανδήποτε κοσμικὴν Ἀρχήν, καί, ἂν ἤθελε, νὰ ζητήσῃ ἀσφάλειαν τῆς ἐπαπειλουμένης ζωῆς του. Ἀλλ' ἦτον ἄπρεπον, νομίζομεν, νὰ ὁμιλήσῃ περὶ αὐτῆς εἰς τὴν ἐπίσημον πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον ἀπάντησίν του, ἐκτὸς ἐὰν εἶχε λόγους ἰσχυροὺς νὰ ὑποπτεύῃ αὐτὴν τὴν ἱερὰν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἄπαγε! ὡς συνομόσασαν κατὰ τῆς ζωῆς του.

Ὁ Κ. Καΐρης λέγει ὅτι ἀπαιτεῖται παρ' αὐτοῦ λόγος εἰς τὰ ὑπὲρ λόγον. Ἀλλὰ τίς διεύθυνε πρὸς αὐτὸν τοιαύτης φύσεως ἀπαίτησιν; Ἡ ἱερὰ τῆς Ἑλλάδος Σύνοδος λόγον εἰς τὰ ὑπὲρ λόγον ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ, ἢ ἁπλῆν ὁμολογίαν τῆς πίστεώς του;

Ὁ Κ. Καΐρης κηρύττει, ὅτι ἤθελε δώσει εὐχαρίστως μυρίας ζωάς, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνωνται διὰ λόγου καταληπτὰ καὶ ἀποδεκτὰ τὰ δόγματα καὶ τὰ μυστήρια τῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ προσθέτει, ὅτι δὲν θέλει παύσει νὰ τὰ ἀποδέχεται καὶ νὰ φρονῇ περὶ αὐτῶν, ὅπως ἐφρόνει ἀφ' ἧς στιγμῆς ἤνοιξε τῆς ψυχῆς του τοὺς ὀφθαλμοὺς κτλ. Γνωρίζομεν, ὅτι τὸ ἔτος τοῦ Κ. Καΐρη ἀρχίζει ἀπὸ τὸ 1801, διότι κατ' αὐτό, ὡς λέγει εἰς τοὺς ὀπαδούς του, ἤνοιξε τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμούς του, ἴδε τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν καὶ ἐγνώρισε τὴν ἀλήθειαν. Ἀλλὰ πρὸς τί τόση ἀμφιβολογία; πρὸς τί τόσαι διφορούμεναι ἔννοιαι, λέξεις καὶ φράσεις εἰς μίαν ἁπλουστάτην καὶ δικαιοτάτην αἴτησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου; Ἡ ὁ Κ. Καΐρης εἶναι γνήσιον τέκνον τῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ τότε διὰ τί δὲν ὁμολογεῖ τὸ ἱερὸν τῆς Πίστεώς μας Σύμβολον; ἢ δὲν εἶναι, καὶ τότε διὰ τί δὲν ἐξηγεῖται παῤῥησίᾳ, ἀλλὰ δολιεύεται ἀκόμη τὴν πρὸς αὐτὸν ὑπόληψιν καὶ ἐμπιστοσύνην τῶν ὁμογενῶν;

Καὶ μ' ὅλον τοῦτο λέγων, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνωνται τὰ δόγματα τῆς πίστεως καὶ διὰ λόγου — ἀποδεκτά, δὲν ἐξηγεῖται ἆρά γε ἀρκετά, ὅτι αὐτὸς δὲν τὰ ἀποδέχεται;

Τοιαύτης φύσεως ἀπάντησις δὲν ἦτον βέβαια ἱκανὴ νὰ εὐχαριστήσῃ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ευχῶν κατεφρόνουν, καὶ πληθύας τινὰς κόσμων διεφήμιζον ὑπὸ λογικῶν ἀνθρώπων ἐν τοῖς πλανήταις κατοικουμένων, καί τινας ἄλλας τοιαύτας ἀνεκίνουν ἐρεσχελίας, διεσπάρησαν ὑποψίαι κακοφροσύνης κατὰ τοῦ διδασκάλου· καί τινες τῶν Ἀνδρίων (ἐν οἷς καὶ ὁ κατὰ τὴν αὐτοῦ πατρίδα ἡσυχάζων Ἐπίσκοπος πρώην Βιζύης) ἠγανάκτουν κατὰ τῆς Σχολῆς καὶ κατεβόων ἔτι κατὰ τὸ 1837 (α), καί τις ταραχὴ συνέβη, συστάντων τινῶν κατὰ τοῦ διδασκαλείου. Οἱ δὲ συνετώτεροι παρεκάλεσαν τὸν διδάσκαλον τοὺς τοιούτους φοιτητὰς ἀποβαλεῖν· καὶ οὗτος ὑπισχνεῖτο, καὶ ἐτρίβετο ὁ καιρός, καὶ τὸ τραχὺ τῆς ὑπονοίας ἐμαλάττετο· ἔπειτα καὶ αὐτὸς ὁ διδάσκαλος συχνάκις φοιτῶν εἰς τὴν παρακειμένην Ἐκκλησίαν, καὶ τὴν θείαν λειτουργίαν μετ' εὐλαβείας ἀκούων, καὶ κοινωνῶν τῶν θείων μυστηρίων μετὰ τῶν ὀρφανῶν, εὐκόλως διέλυε τὰς ὑποψίας. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν Ἀνδρίων ὠφελούμενοι ἀπὸ τῶν ξένων μαθητῶν, καὶ τρόφιμα πωλοῦντες ἀκριβῶς, καὶ ναυτικὰ δάνεια παρ' αὐτῶν λαμβάνοντες εἰς τὰ πλοῖα, ἠγάπων καὶ τὴν ὀρφανοτρόφον. Σχολὴν καὶ τὸν Σχολάρχην, τ' ἄλλα δι' ὀλίγον ἐφρόντιζον περὶ τῆς διδασκαλίας. Ἔξω δὲ τῆς Ἄνδρου διεχώρει πλατεῖα τὴς νέας Θεοσεβείας ἡ φήμη. Καί τινες τῶν φοιτητῶν ἐξελθόντες ἐκοινολόγουν τὰ καλὰ μαθήματα, οἱ μὲν καὶ ἄλλους διδάσκοντες, οἱ δὲ καὶ μετανοοῦντες· καὶ ἤδη κατὰ τὸ 1838 ἔτος εἰς πολλὰς νήσους τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν δὲ καὶ εἰς τὴν Σμύρνην διελαλεῖτο ἡ καινὴ διδασκαλία, συγκεχυμένη ὅμως καὶ παρὰ πολλοῖς ἀντιλεγομένη.

§. ε. Ἤδη δὲ κατὰ τὸ 1839 περὶ τὸν Φεβρουάριον καὶ τὸν Μάρτιον ἐκηρύττετο λαμπρότερον ἡ νέα Θεοσέβεια τοῦ Καΐρου, καὶ πολὺς ἦν ὁ περὶ τούτου λόγος καὶ σκυθρωπός, ἀλλαχοῦ τε καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν (β). Μετ' ὀλίγον δὲ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἐν Ἑλλάδι Σύνοδον ἔγραφόν τινες ὀδυνώμενοι καὶ σχετλιάζοντες, καὶ αὐτὸς ὁ τῆς Σύρου διοικητὴς καὶ ὁ Δήμαρχος ἔπεμπον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν βεβαίας περὶ τοῦ κακοῦ πληροφορίας· μόνος ὁ κωφὸς Ἄνδρου ἐσιώπα (γ)! Ἐφεξῆς δὲ καὶ βιβλιάριά τινα χειρόγραφα περιεφέροντο, τὸ

(α) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 440. ἔτ. 1837. Μαΐου 29.

(β) Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 51. Παράρτημ.

(γ) Οὐ μόνον δ' αὐτὸς οὐδὲν ἔπραττε πρὸς τὴν δυσσέβειαν τὴν καταλυμαινομένην τὸ τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον, ἐφ' οὗ παράνομος αὐτὸν βία εἶχε καταστήσασα

οὐδὲν ταπεινὸν οὐδὲ αἰσχρόν τι ἐν ἑαυτῇ ἔχουσαν, ὁποῖά ἐστιν ἐν ταῖς δεήσεσι τῶν βαττολογούντων καὶ οὐκ ἄξια Θεοῦ αἰτούντων» (Ὠριγέν. εἰς Ψαλμ. 141). — Σελ. 303. στίχ. 21. Μετὰ τὸ «καὶ ἡμέρας (;)» πρόσθες· ὅστις «καὶ διὰ παραδείγματος τοῦ κατὰ τὴν χήραν (ἢ τὸν ἀνηλεῆ καὶ ὠμὸν ἐπέκαμψεν ἄρχοντα τῇ συνεχείᾳ τῆς ἐντεύξεως) καὶ τοῦ κατὰ τὸν φίλον (τὸν ἀωρὶ τῆς νυκτὸς παραγενόμενον καὶ τὸν καθεύδοντα ἀπὸ τῆς κλίνης ἀναστήσαντα οὐ διὰ τὴν φιλίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν προσεδρίαν) οὐδὲν ἕτερον ἢ τὸ συνεχῶς ἐντυγχάνειν αὐτῷ ἅπαντας ἐνομοθέτησε»(Χρυσόστ. εἰς Ματθ. Ὁμιλ. ιθ). στίχ. 36. μετὰ τὸ «119» πρόσθες «καὶ εἰς τὰς Πράξεις κεφ. ιη. καὶ εἰς Ἡσαΐ. Ὁμιλ. δ. Γρηγόρ. Νύσσης Ὁμιλ. γ. καὶ εἰς τὸν βίον τῆς ἁγ. Μακρίνης. Ἱερών. ἐπιστ. κδ. Ἀμβρόσ. περὶ παρθεν. Βιβλ. Α. Ἐπιφάν. Ἐκθέσ. πίστ. Κυπριαν. Ἐπιστ. Βιβλ. Α. καὶ Ε. Περὶ δὲ τῶν ὡρῶν ἰδίως βλ. Μ. Ἀθανάσ. Περὶ Παρθεν. Βιβλ. Β. Τερτυλλιαν. περὶ Νηστ. κεφ. 10. Κυπριαν. περὶ τῆς Κυριακῆς προσευχ. Κλήμ. Στρωμ. Ζ. Μ. Βασιλ. ἐν ὅροις κατὰ πλάτος. Χρυσόστ. εἰς Γενέσ. Ὁμιλ. ζ. Ἱερώνυμ. ἐπιστ. ζ. Κασσιαν. Βιβλ. γ. κεφ. γ καὶ δ. Περὶ δὲ τῆς ἐννάτης ἰδίως καὶ τῆς ἐν Λαοδικ. Συνόδ. καν. ιη. — Σελ. 310. στίχ. 2. μετὰ τὸ «δέησιν» πρόσθες «Ἀγρυπνοῦντες προσευχόμεθα, κατὰ τὴν ἁγίαν αὐτοῦ ἐντολήν, ἵνα μὴ εἰσέλθωμεν εἰς πειρασμὸν (Μάρκ. ιδ, 28), καὶ πρὸς ὄρθρον προφθάνοντες τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τὰ θεῖα λόγια μελετῶντες». — Σελ. 312. στίχ. 4. μετὰ τὸ «Νύσσης» πρόσθες «καὶ Κυπριανὸς ὁ Ἱερομάρτυς».

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σεως περιορισθῆναι κἂν τοῦτον εἰς μόνας τὰς ἐξωτερικὰς καὶ μικτὰς τῆς Συνόδου πράξεις καὶ ἀποφάσεις. Πρὸς ἔνδειξιν δὲ τῆς κυριαρχικῆς ἐποπτείας τῆς ὑπερτάτης ἐξουσίας τοῦ Κράτους προσφυέστατα εἶχε τὸ ιγ΄. ἄρθρον τοῦ Νομοσχεδίου τῆς περὶ τὸν Κυνουρίας Συνόδου (βλ. ὄπισθ. σελ. 595).

Ἐν δὲ τῷ Ζ΄. ἄρθρῳ διορίζονται τὰ καθήκοντα τῆς Συνόδου εἰς ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ (ὡς διηρέθησαν καὶ ἐν τῷ τοῦ Μαυρέρου Καταστατικῷ). Καὶ τὰ μὲν ἐξωτερικὰ ἐνεργεῖ ἡ Σύνοδος «μόνον τῇ συμπράξει καὶ ἐγκρίσει τῆς Κυβερνήσεως», τὰ δὲ ἐσωτερικὰ «ἀνεξαρτήτως τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς». Ἀλλὰ διὰ τῆς δολίας ταύτης διαιρέσεως ἡ τοῦ Ὑπουργοῦ περίνοια καταχλευάζουσα χλευασμὸν ἀλλοφύλου τὴν δέσμιον ὑπερτάτην Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν περιπίπτει εἰς περιφανῆ ἀντίφασιν. Πῶς γὰρ ἐν τοῖς ἐσωτερικοῖς ἐνεργήσει ἡ Σύνοδος ἀνεξαρτήτως τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, ὅτε πᾶσα ταύτης πρᾶξις ἄνευ τῆς παρουσίας καὶ προσυπογραφῆς τοῦ Βασ. Ἐπιτρόπου ἐστὶν ἄκυρος; 2) Ἀδιαστόλως ἔν τε τοῖς ἐσωτερικοῖς (ἄρθρ. Θ. ΙΔ) καὶ ἐξωτερικοῖς (ἄρθρ. ΙΑ) ἀπαιτεῖται ἔγκρισις ἢ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἢ τοῦ Βασιλέως. Καὶ λοιπὸν τὸ περικροτούμενον «ἀνεξαρτήτως τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς»! πάταγος λέξεών ἐστι, πολλὴν ἀχλὺν καταχέον τῆς καθολικῆς ὑποδουλώσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν καὶ ὑπερεῖπον καὶ Κανόνας καὶ ἱερὸν Τόμον. Παρατρέχοντες δὲ τὸ Η, ἁπτόμεθα τοῦ Θ΄. Ἐν ᾧ πρῶτον μὲν μόνων τῶν θείων δογμάτων ἡ διατήρησις ὑποβάλλεται ὑπὸ τὴν ἐπαγρύπνησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, καὶ μόνην τὴν περὶ τούτου διδασκαλίαν κρίνεσθαι παρ' αὐτῆς ὁρίζεται· τὰ δὲ ι ε ρ ὰ μ υ σ τ ή ρ ι α, αἱ ἱεροτελεστίαι καὶ τὰ λοιπὰ τὰ εἰς τὴν θείαν λατρείαν ἀναγόμενα κατὰ τοὺς ὅρους τῆς Ἐκκλησίας οὐδαμῶς καθήκοντα φαίνονται τῇ Συνοδικῇ ἐπαγρυπνήσει, ὅταν διδάσκηταί τι ἐναντίον αὐτῶν· β) δὲ ἐπιφέρεται ὁ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου ἀπὸ τῆς καθόλου ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας χωρισμός· «νὰ ταράξῃ λέγει, τὴν Ἐ κ κ λ η σ ί α ν τ ο ῦ Β α σ ι λ ε ί ο υ». Πότερον συνέπεια καὶ τοῦτο τοῦ Μαυρειείου σχεδίου, ἢ ἔνδειξις ὅτι μόνη ἡ κατὰ τῶν θείων δογμάτων ἑτεροδιδασκαλία ταράττει τὴν τοῦ Βασιλείου Ἐκκλησίαν, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ κατὰ τῶν θείων μυστηρίων, τῶν ἱεροτελεστιῶν καὶ τῶν κανόνων, ἥτις καταταράττει τὸ λοιπὸν ὀρθόδοξον πλήρωμα; γ) Ἐπιτρέπεται τῇ Συνόδῳ ζητεῖν τὴν παῦσιν τοῦ κακοῦ διὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς· ἀλλ' αὕτη τί ποιεῖ τότε; οὐδὲν ἀποφαίνεται ὁ νόμος. Μό-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τινι καὶ ῥυθμῷ τὸ πρᾶγμα βαδίζῃ) γράφουσι πρός τινας τῶν Ἐπισκόπων οἱ περὶ τὸν Γραμματέα κατ' ἰδίαν καὶ μυστικῶς ἀποπειρώμενοι ποίαν ἄρα γνώμην ἔχουσι περὶ τῆς μελετωμένης ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας· τῶν δ' ἐρωτηθέντων ἕκαστος συνεφώνει (καθὼς αὐτὸς ὁ Μαύρερος ἱστορεῖ). Ποῖοι δέ τινες ἦσαν οἱ ἐρωτηθέντες, καὶ τὶ κατὰ λέξιν ἕκαστος ἔγραψεν, οὐκ ἐδήλωσεν ἐν δημοσίαις γραφαῖς (ὡς ἰδιωτικὸν ὂν τὸ πρᾶγμα καὶ μὴ ἐπίσημον)· μόνης δέ τινος εἰς τὸν Ἄνδρου ἀπονεμομένης ἐπιστολῆς περικοπὴν ἀνέγνωμεν ἔν τινι χειρογράφῳ δικαιολογοῦσαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ τὰ περὶ τούτων λέγομεν πλατύτερον ἐν τῷ τρίτῳ Τμήματι.

§. 6. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τοιαύτη μυστικὴ καὶ κατὰ μέρος ἀπόπειρά τινων Ἀρχιερέων ἐξέβη κατ' εὐχήν, εὐθὺς ἡ Κυβέρνησις δι' ὑψηλοῦ Διατάγματος ἐκδοθέντος τῇ 1(13) Ἰουλίου, κελεύει συγκληθῆναι πάντας τοὺς ἐν τῷ Κράτει διάγοντας Ἀρχιερεῖς, ὅπως ἐλθόντες εἰς Ναυπλίαν συνδιαλεχθῶσι περὶ τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς ἐπὶ τῶν διαλέξεων ἐπιτροπῆς, αὐθημερὸν καὶ ταύτης (1(13) Ἰουλίου) καταστα θείσης. Μέλη δὲ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐτάχθησαν τρία, αὐτὸς πάλιν ὁ Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κ. Σ. Τρικούπης, καὶ οἱ δύω σύμβουλοι τῆς κατ' αὐτὸν Γραμματείας, ὅ,τε Κωνσταντῖνος Δ. Σχινᾶς καὶ Σκαρλάτος ὁ Βυζάντιος. Καὶ τὰ μὲν προσκλητήρια ἀπεξέλλοντο πρὸς τοὺς κατὰ τόπον ἀρχιερεῖς διὰ τοῦ ταχυδρομείου κατὰ διαφόρους ἡμέρας (α). Ἐκεῖνοι δὲ συνήρχοντο σπεύδοντες ἄλλοι μετ' ἄλλους, οἱ

ὅσον πρὸς τὸ φαινόμενον εἰς καθιέρωσιν τοῦ ἀνιέρου βουλεύματος, ἀραρότως ἤδη καὶ στερρῶς ἐψηφισμένου. Εἶπε δὲ καὶ αὐτὴ ἡ ἐπὶ τῶν συνδιαλέξεων Ἐπιτροπὴ πρὸς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι τὰ περὶ διακηρύξεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀνεξαρτησίας ὑπῆρχον ἤδη κεκριμένα ὑπό τε τῆς προλαβούσης Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, μόνην τὴν περὶ τούτου γνώμην τῶν Ἀρχιερέων ἐζήτει ἡ Κυβέρνησις, ὡς προεχόντων τοῦ Κλήρου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας (βλέπ. ἐξῆς Πρωτοκ. α)· ἵνα καὶ «οἱ ἐργάται τοῦ ἀμπελῶνος συνεργήσωσι πρὸς καθαίρεσιν τοῦ φραγμοῦ αὐτοῦ». Ὅτι δὲ τῆς σκοπουμένης ἄγρας ἐπιτεύξονται, ἠπίσταντο βεβαίως οἱ τὴν Συνέλευσιν συγκαλοῦντες, πεποιθότες ἐφ' οἷς ἐπετάννυον παντοίοις θηράτροις, ὡς φανήσεται ἐκ τῶν ἑπομένων.

(α) Ἴδου καὶ τὸ προσκλητήριον τούτων.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημ. ἐκπαιδ. Γραμματεία
πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον (Δεῖνα).

Ἡ διὰ τοῦ ἀπὸ 15(27) Μαρτίου Βασιλικοῦ διατάγματος διορισθεῖσα περὶ τῶν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μων καὶ κακοδόξων καὶ ἀνατρεπτικῶν αὐτῆς, διαταραχθείσας συνειδήσεις τῶν χριστιανῶν. Ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀπάντησίς σου ἦτον τοιαύτη, οἵαν δὲν ἐπρόσμενεν ἡ Σύνοδος, μάλιστα δὲ παρ' ἀνθρώπου τοιούτου, οἷος ἡ ἐλλογιμότης σου, τὸν ὁποῖον ἡ Σύνοδος τιμᾷ διὰ τὴν παιδείαν καὶ τὰ φῶτά του.

Ὅθεν, ἐπειδὴ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀπάντησίς σου περιστρεφομένη εἰς ἀοριστίαν φράσεων, ὄχι μόνον δὲν ἀναιρεῖ τὰ κατὰ σοῦ περὶ θρησκείας διαδοθέντα καὶ διακηρυχθέντα, ὡς βλάσφημα καὶ κακόδοξα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπικυροῖ αὐτά, καὶ ἡ Σύνοδος ἐπιτηροῦσα κατὰ τὰ ἱερὰ αὐτῆς χρέη, νὰ διατηροῦνται ἄθικτα τὰ ἐφ' ὧν ᾠκοδόμηται ἡ ὀρθόδοξος ἡμῶν πίστις, καὶ μὴ ἀποδεχομένη οὐδεμίαν περὶ αὐτὴν ἐναντίαν διδασκαλίαν ἢ καινοτομίαν, κρίνει εὔλογον νὰ σὲ προσκαλέσῃ καὶ αὖθις Ἐκκλησιαστικῶς, νὰ πέμψῃς πρὸς αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεώς σου, ἐκθέτων αὐτὴν σαφῶς καὶ ὡρισμένως, ἥτις, ὡς δὲν ἀμφιβάλλει ἡ Σύνοδος, θέλει εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν δόξαν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· καὶ τοῦτο ἀπαιτεῖται κατὰ χρέος νὰ πράξῃς ὅσον ἔνεστι ταχύτερον ».

Καὶ ταῦτα κατ' ἔγκρισιν.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 25 Αὐγούστου 1839.

Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος Πρόεδρος, ὁ Ἴδρας Γεράσιμος, ὁ Σελλασίας Θεοδώρητος, ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς, ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος.

(Τ. Σ.) Ὁ Γραμ. τῆς ἱερᾶς Συνόδου Θ. Φαρμακίδης.

Εἰς τὴν δευτέραν ταύτην συνοδικὴν ἐπιστολήν, πλήρη φρονήσεως καὶ πατρικῶν αἰσθημάτων, καὶ τὴν ὁποίαν διετάχθη νὰ ἐγχειρίσῃ αὐτοπροσώπως ὁ ἴδιος Διοικητὴς τῆς Τήνου, τί ἀντιτάττει ὁ Κ. Καΐρης; Τὴν παρὰ πόδας δευτέραν ἀπάντησίν του, τὴν ὁποίαν ἐπίσης παραδίδομεν εἰς τὴν ἀδέκαστον ἱστορίαν, ὡς ἐξελέγχουσαν καθαρώτερον τὰ θρησκευτικὰ φρονήματα καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Κ. Καΐρη.

Πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

« Ἀπαντήσας διὰ τῆς ἀπὸ 7 τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου ἐπιστολῆς μου εἰς τὴν ἀπὸ 10 Ἰουλίου σεβαστήν μοι τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἤλπιζον πάντοτε, ὅτι ἤθελεν εὐαρεστηθῇ εἰς αὐτὴν ἡ ἱερὰ Σύνοδος, καὶ ὅτι ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἀφορμὴν ἐξ αὐτῆς νὰ φέρῃ τὴν προσήκουσαν εἰς τὰ περὶ ἐμοῦ διαθρυλλούμενα διόρθωσιν. Ἀλλὰ τώρα μὲ ἄκραν τῆς ψυχῆς μον ἀθυμίαν ὡς ἐκ τῆς ἀπὸ 25 Αὐγούστου δευτέρας σεβαστῆς μοι πρὸς ἐμὲ ἐπιστολῆς της μανθάνω, ὅτι ἡ ἀπάντησις αὕτη δὲν ἦτον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

περὶ τούτου ἐξεφράσθη σαφῶς εἰς τὴν ἀπὸ 3 Ἀπριλίου καὶ ὑπ' ἀριθμ. 5642, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἀπὸ 26 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ὑπ' ἀριθ. 5704 ἔκθεσίν της· ἀλλ' ὅ,τι περὶ τούτου λέγεται εἰς τὰς ἐκθέσεις ταύτας τῆς Συνόδου δὲν δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς πρότασις· διότι δὲν εἶναι πρότασις, ἀλλ' ἐξήγησις, ὅ,τι ἐν καιρῷ θέλει γενῇ πρότασις κατὰ τὴν τάξιν· καὶ τοῦτο ἔμελλε νὰ γενῇ, ὅτε ἡ Α. Μ. ἤθελεν εὐδοκήσει ν' ἀποφασίσῃ τι γενικὸν καὶ ὁριστικὸν μέτρον περὶ ἐπισκοπῶν καὶ ἐπισκόπων κατὰ τὰ συμφέροντα τῆς Ἐπικρατείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ δὲν λανθάνει τὴν Βασ. ταύτην Γραμματείαν, ὅτι χηρεύουσιν ἀπὸ πολλοῦ ἤδη καιροῦ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων μικροτέρων, δύο τῶν σημαντικωτέρων ἐπισκοπῶν τοῦ Βασιλείου, ἡ τῆς Κορίνθου καὶ ἡ τῆς Εὐβοίας, καὶ ἡ πολυχρόνιος αὕτη χηρεία ἐπέφερε καὶ καὶ καθ' ἑκάστην ἐπιφέρει πολλὰ καὶ σημαντικὰ ἄτοπα· ἐν ᾧ λυπεῖ τοὺς χριστιανοὺς ζερουμένους τόσον καιρὸν τῆς πνευματικῆς ποιμαντικῆς προνοίας. Ἀνέβαλε δὲ ἡ Σύνοδος εἰς τόσον καιρὸν τὴν ἀντικατάσασιν ἄλλων Ἐπισκόπων εἰς τὰς χηρευούσας ἐπισκοπάς· διότι ἀγνοοῦσα τὸ εἰς τὸ μέλλον ὁριστικὸν ποσὸν τῶν ἐπισκόπων τὰς ἐπικρατείας, δὲν ἤθελε νὰ προσθέσῃ καὶ ἄλλους εἰς τοὺς ἤδη ὑπάρχοντας, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὰς δυσκολίας, αἱ ὁποῖαι δύνανται ν' ἀπαντηθῶσιν εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν πραγμάτων, ὅταν ἀποφασισθῇ τι ὁριστικὸν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· δι' αὐτὸ τοῦτο ἀνέβαλε καὶ τὴν ἀντικατάστασιν ἄλλου ἐπισκόπου εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπὴν Ἄνδρου, ἂν καὶ δὲν εὕρισκέ τι τὸ κωλύον τὸν εἰς αὐτὴν διορισμὸν τοῦ πρώην Σμύρνης. Ἀλλ' ὅ,τι ἄπαξ ἔγεινε, δὲν ἐπιθυμεῖ ἡ Σύνοδος νὰ ἴδῃ καὶ ἄλλοτε γινόμενον, καὶ οἱ Ἐπίσκοποι πρέπει νὰ διορίζωνται πάντοτε κατὰ προηγουμένην πρότασιν αὐτῆς, κατά τε τὸ Καταστατικὸν αὐτῆς Βασ. Διάταγμα, καὶ κατὰ τοὺς ὁποίους φυλάττει ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία Κανόνας. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 9 τοῦ Καταστατικοῦ Β. Διατάγματος εἰς ὅλα τὰ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας ἐνεργεῖ ἡ Σύνοδος ἀνεξαρτήτως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐξουσίας, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 10 εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀνάγεται καὶ ἡ δοκιμασία καὶ ἡ χειροτονία τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου. Ὁ διορισμὸς προκεχειροτονημένου ἐπισκόπου δὲν εἶναι βέβαια νέα χειροτονία, ἀλλ' εἰς σῶμα ἐξ Ἐκκλησιαστικῶν συγκείμενον ἀνήκει ἀναντιῤῥήτως ἡ προηγουμένη δοκιμασία καὶ ἐξέτασις καὶ ἔγκρισις τοῦ ὑποκειμένου· διότι, ἂν διορισθῇ τις εἴτε εἰς Ἐπισκοπὴν εἴτε εἰς ἄλλην Ἐκκλησιαστικὴν θέσιν, ἐμποδιζόμενος ἄλλως κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, ὁποῖον ἄτοπον δὲν δύναται

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τὴν ἐμπιστευθεῖσαν ἡμῖν ἐν τῇ νοητῇ τοῦ Κυρίου ἀμπέλῳ ἐπιστασίαν διεξάγωμεν ἀνεπαισχύντως εἰς τέλος, καὶ παραστήσωμεν ἑαυτοὺς τῷ Κυρίῳ ἀμώμους ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν ἔργων ἐτάσεως. Προσάγοντες καὶ αὖθις τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ, καὶ τὰ κράτιστα αὐτῇ παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων ἐξαιτούμενοι, διατελοῦμεν

Τῆς ἱερᾶς καὶ ἁγίας Συνόδου ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
Ἐν Κωνσταντινουπόλει αφω'. Δεκεμβρίου γ. ὁ Ἀντιοχείας Ἱερόθεος.

Ἰδοὺ δὲ καὶ ἡ τῆς ἁγιωτάτης Διοικούσης Συνόδου πάσης Ῥωσσίας.

Τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ ἁγιωτάτη διοικοῦσα πάσης Ῥωσσίας Σύνοδος ἀπονέμει τὸν ἀμοιβαῖον αὐτῆς ἀσπασμόν, ἐγκαρδίως εὐχομένη χάριν καὶ πᾶν δώρημα τέλειον, καταβαῖνον ἐκ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων, τοῦ Θεοῦ.

Ἐν πλήρει ἀδελφικῇ ἀγάπῃ ἐδέξατο ἡ ἁγιωτάτη διοικοῦσα πάσης Ῥωσσίας Σύνοδος τὴν ὑμετέραν ἐπιστολὴν διὰ τοῦ ἐντιμοτάτου Ἀρχιμανδρίτου Μισαήλ.

Ἡ ἁγία ἡμῶν ὑπόσχεσις, ὅτι «Σπουδάσετε τηρεῖν τὴν ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐντεταλμένην τῇ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ ἐπ' ἐλπίδι τῆς χάριτος τοῦ παναγίου καὶ φωτοδότου Πνεύματος διαμένειν ἀσάλευτοι ἐν τοῖς ἀνέκαθεν παραδεδεγμένοις ὑπὸ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, μηδεμίαν ποιοῦντες καινοτομίαν ἐν τοῖς θεοπαραδότοις Δόγμασι, μηδὲ προσθήκην ἢ ἀφαίρεσιν μηδεμίαν ἐν μηδενὶ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὅπως αὕτη ἡ ἀμέσως ὑπὸ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς συστᾶσα ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ νῦν, οὕτω καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὑπάρχῃ ἡνωμένη μετὰ πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης, καὶ διὰ παντὸς ἀποτελῇ γνήσιον μέλος τοῦ μεγάλου σώματος τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.» — Αὕτη ἡ ὑμετέρα ὑπόσχεσις παρέχει τῇ ἁγίᾳ καὶ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Κυρίου ἱερὸν ἐνέχυρον τὸ μόνον αὐτῇ ἐφετόν. Ἡ γὰρ ὄντως ἁγία Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ὡς μέγας «Οἶκος Θεοῦ» (Α. Τιμοθ. γ. 15), «ἐποικοδομηθεῖσα τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Ἐφές. β'. 20), στερρῶς καὶ ἀμεταβλήτως κρατοῦσα πᾶσαν διδασκαλίαν καὶ πάντα τὰ ἐντάλματα τῆς Κεφαλῆς καὶ Θεοῦ αὐτῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν διδασκαλίαν καὶ πάντα τὰ ἐντάλματα τῶν Απο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῷ ποιήσαντι, Τί μὲ ἐποίησας οὕτω»;). Προσέτι δὲ καὶ ἄλλως παρεδέχθη καὶ ὡμολόγησε πάντα τὰ ἐν τῷ Καταστατικῷ διατάγματι, καί τοι πρὶν ἢ καταστῇ μήτ' ἀναγνοῦσα μήτ' ἀκούσασα τοῦτο δὴ τὸ καταστατικὸν (ὡς μετὰ τὴν κατάστασιν αὐτῆς ἐκδοθέν!). Καὶ πόσον μὲν ἐπληροφορήθη περὶ τούτων ἡ ἱερὰ Σύνοδος, μαθοῦσα βεβαίως ὅτι «ταῦτα ἄρθρα τῶν φρενῶν», ἔδειξεν ὕστερον ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, ὡς ὀψόμεθα ἐν τοῖς ἑφεξῆς.

§. κδ. Τότε δὲ περὶ τὰς ἀρχὰς ἔτι τοῦ Σεπτεμβρίου συνέβησαν κατὰ τὴν νῆσον Τῆνον χωρικῶν τινων πρὸς τοὺς φορολόγους διενέξεις καὶ ταραχαί, δι' ἃς ἡ Ἀντιβασιλεία παροργισθεῖσα πέμπει δύω τάγματα στρατιωτῶν, καὶ δικαστήριον στρατιωτικόν, καὶ σφαγάδα (γυλωτίναν, ἣν αὐτὴ πρώτη τότε νεωστὶ μετέφερεν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος), πρὸς ἐσχάτην καὶ ταχεῖαν τῶν ἐνόχων τιμωρίαν, ἐκλαβοῦσα δηλονότι τοὺς ἀτάκτους ὡς στασιαστάς (α). Ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν οἱ χωρικοί, καὶ πρὶν ἢ καταστῇ τὸ δικαστήριον εἰς τὴν Τῆνον, λόγῳ μόνῳ πεισθέντες ἡσύχασαν, μηδὲν ἀνήκεστον μήτε δράσαντες μήτε παθόντες. Ἐπειδὴ δὲ τῆς δῆθεν στάσεως ταύτης ἔνοχος, καὶ σχεδὸν ἀρχιστασιώτης, ὑπό τινων ἐσυκοφαντήθη καὶ ὁ Τήνου μητροπολίτης Γαβριήλ, εἶχεν ἡ Ἀντιβασιλεία καὶ περὶ τούτου διατεταγμένον, ἵνα καὶ αὐτός, ὡς εἶχε (μηδεμιᾶς περὶ τούτου πρὸς τὴν Σύνοδον ἀναφορᾶς καὶ κοινοποιήσεως πρότερον γενομένης, ὡς ὕστερον περὶ τῶν τοιούτων ἐνομοθετήθη· βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. 1836. ἀριθ. 60 σελ. 307), ἀπαχθῇ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ στρατιωτικὸν δικαστήριον, καὶ κριθείς, καταδικασθῇ παραυτίκα (κατὰ τὸ Καταστατ. ἄρθρ. 17) (β). Ὥστε παρ' ὀλίγον ἦλθεν ὁ δι' ἀρετὴν ἐπίσημος ἐκεῖνος ἀρχιερεύς, ἵνα δημοσίως ἐπὶ τῆς λαιμητόμου σφαγάδος ἐπιβιβασθείς, καρατομηθῇ, φέρων εἰσέτι τὸ ἱερὸν ὠμοφόριον! Μόλις δὲ σωθείς, ὡς ἀθῷος, ἀπεκλαύσατο μὲν πρὸς τὴν Σύνοδον, ἕνεκα τῆς εἰς αὐτὸν γενομένης ὕβρεως, ζητῶν ἱκανοποίησιν. Ἡ δὲ Σύνοδος ἔκρινεν εὔλογον μηδὲ μιᾶς αὐτὸν ἀπαντήσεως ἀξιῶσαι. Καί, τέλος, μετετέθη καὶ ἄκων ἐκ τῆς Τήνου εἰς ἄλλην ἐπισκοπήν· δίκην ταύτην διδούς, εἰ καὶ μὴ τῆς ἧς ἀπελύθη κατηγο-

---

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθμ. 28. σελ. 210.

(β) Ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Μαύρερος μνημονεύει, ὡς λέγομεν ἐν τῷ τρίτῳ Τμήματι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. κβ. Ἐπιστάσης οὖν τῆς ά. Σεπτεμβρίου καὶ νέας ἰνδικτιῶνος συνεισελθούσης, ἡ Σύνοδος τῷ νεύματι τῷ Ὑπουργικῷ καθυποβάλλει τῇ βασιλικῇ ἐγκρίσει τὸν τοσαῦτα δὴ καὶ οὕτως ὑπὲρ τῆς ἐξουσίας αὐτῆς ταύτης πράξαντα, ὧν τινα καὶ ἡ ἱστορία προεδήλωσε (σελ. 495, 588), τὸν ἀρχιμανδρίτην Μισαὴλ Ἀποστολίδην μετ' ἄλλων δύο, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ περὶ Ἐπισκόπων νόμου (ἄρθρ. Γ΄.), καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἐνεκρίθη διὰ Βασιλ. Διατάγματος παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὃν αὐτὴ προεβάλετο ὑποψήφιον. Τῇ δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς συνελθοῦσα πάλιν ἡ Σύνοδος ἠβουλήθη καὶ τὴν ψηφοφορίαν ποιήσασθαι τοῦ ἤδη ἐκλεχθέντος καὶ Διατάγματι ἐγκριθέντος ἀρχιμανδρίτου (α), καὶ τῇ ἐπιούσῃ διεχωμώδησαν καὶ τὰ μηνύματα. Καὶ τέλος τῇ ἑβδόμῃ τοῦ μηνὸς ἡμέρᾳ Κυριακῇ, προγράμματος ἐπισήμου προεκδοθέντος περὶ τῆς τελετῆς τῆς χειροτονίας ἐπιδεικτικώτερον, συνέρχονται εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Εἰρήνης κλῆρος καὶ λαός, ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, πάσης τάξεως καὶ γένους καὶ ἡλικίας, ἐπέστη δὲ καὶ ἡ Ἀντιβασιλεύουσα Ἄνασσα, καὶ τῶν ἑτεροδόξων συχνοὶ συνέῤῥευσαν πρὸς τὸ τοῦ πράγματος καινόν, ὧν ὅμως πολλοὶ εἰσέδυσαν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ τοῦ ἁγίου βήματος ἄδυτα, καὶ αὐτῶν τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐκ τοῦ εἰκονοστασίου (τέμπλου) ἀποσπασθεισῶν προέκυπτον ἐκ τῶν θυρίδων θέας χάριν! Μετὰ δὲ τοσαύτην παρασκευὴν καὶ τὴν συνήθη ἀκολουθίαν ἐπιστάσης τῆς χειροτονίας, ἀνέγνω ὁ ὑποψήφιος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Πατρῶν καὶ Ἠλείας οὐχὶ τὴν παρὰ τοῦ νόμου (ἄρθρ. Γ΄.) ὁριζομένην διαβεβαίωσιν αὐτοῦ (ταύτην γὰρ εἶχεν ὁμολογήσας τῇ προτεραίᾳ κατὰ τὰ μηνύματα), ἀλλὰ τὴν κεκανονισμένην ἀσφάλειαν τοῦ Συμβόλου, τὴν συνήθως ἐν τῇ χειροτονίᾳ γινομένην, μετά τινων παρεμβλημάτων, τῶν μὲν πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ἐν τῷ τύπῳ (β) περιεχομένων, τῶν δὲ καὶ ἐπὶ τὸ φιλανθρωπότερον καὶ πολιτικώτερον

(α) Βλ. Αἰῶν ἀριθμ. **1290.** — (β) Ἐκδέδοται ὁ τύπος κἀν τῷ Συντάγματι τῶν Κανόνων ἐκδ. Ῥάλλη Τόμ. Ε. σελ. **566.** Εἰ δ' ἐνίοτε ἐγίνοντό τινες περὶ τοῦτον καινοτομίαι καὶ προσεθήκαι, ἀλλ' αὗται ἦσαν ἀναγκαῖαι διά τινα τυχὸν νεωστὶ ἀναφυεῖσαν καὶ μήπω παντελῶς ἐκριζωθεῖσαν αἵρεσιν (βλ. **Acta Patriarch. Constant. T. 1. p. 294).** Τοῦτ' αὐτὸ δὲ συνέβαινε κἀν ταῖς Πατριαρχικαῖς Ὁμολογίαις, ὡς μαρτυροῦσιν ἡ τε ἀνέκδοτος ἔτι σωζομένη ἐν τῇ τῆς Βιέννης βιβλιοθήκῃ (βλ. Προλεγόμ. εἰς Φωτίου Ἀμφιλόχ. σελ. ξα) ὁμολογία τοῦ Ἁγιωτάτου Φωτίου, ἣν Θεοῦ συναιρομένου ἐκδώσομεν, καὶ αἱ ἐκδεδομέναι δύο, ἡ τοῦ Ἀντωνίου καὶ Καλλίστου (βλ. **Acta Patriarch. Const. T. 2. pag. 112** καὶ **293)**· ἔτι δὲ καὶ ἡ τοῦ Ἱεροσολύμων Μιχαὴλ Συγγέλου διεξοδικωτέρα σωζομένη ἔν τε τῇ **Μαρκιανῇ** καὶ ἐν τῇ τῆς Πάτμου βιβλιοθήκῃ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῷ 1522 ὁ ἀρχιεπίσκοπικὸς τῆς νήσου ἐκείνης θρόνος, τρεῖς ἐπίσκοποι, οἱ τῆς Τήνου, Σαντορίνης καὶ Σύρου, ὁ τελευταῖος οὗτος σταλεὶς τῷ 1823, περὶ τοὺς ἑκατὸν ἱερεῖς καὶ μερικοὶ μοναχοὶ Ἰησουΐται, διαμένοντες εἰς τὰ μοναστήριά των, συγκροτοῦν κατὰ τὸ παρὸν τὸν ἄνω καὶ κάτω κλῆρον τοῦ Δυτικοῦ Δόγματος εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος.

Δυτικὸς Κλῆρος.

Δὲν μένει ἤδη, παρὰ, ἀφ' οὗ προεκθέσωμεν καὶ τὰ περὶ μοναχῶν καὶ Μοναστηρίων, νὰ μεταβῶμεν ἀκολούθως εἰς τὸ δεύτερον τῆς ἐκθέσεώς μας μέρος, τὴν περὶ τοῦ ἐφεξῆς διοργανισμοῦ δηλονότι γνωμοδότησιν.

Οἱ Μοναχοὶ ὅλοι ἐν γένει τοῦ Ἀνατολικοῦ Δόγματος ἀκολουθοῦν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τάξιν, καὶ ζῶντες ἢ κοινοβιακῶς ἢ ἰδιορρύθμως, ὑπόκεινται ἐμμέσως μὲν εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς ἢ τὸν Πατριάρχην, καθὼς ὅλοι οἱ ἐκ τοῦ Κλήρου, ἀμέσως δὲ εἰς τὸν ἡγούμενον τοῦ μοναστηρίου των.

Μοναχοί.

Οἱ Μοναχοὶ εἶναι ἢ ἱερωμένοι, ἢ ἰδιῶται, καὶ ὑποδιαιροῦνται εἰς Ῥασοφόρους, εἰς Σταυροφόρους καὶ εἰς Μεγαλοσχήμους· οἱ τελευταῖοι οὗτοι διαμένουσιν ἢ τοὐλάχιστον χρεωστοῦσι νὰ διαμένωσιν ἀπρόσιτοι εἰς τὰς Σκήτας ἢ τὰ Μοναστήρια· ἕκαστος τῶν μοναχῶν υἱοθετεῖται πνευματικῶς ἀπὸ ἕνα Γέροντα, τὸν ὁποῖον ἔχει διδάσκαλον καὶ μυσταγωγόν του εἰς τὸν μοναστικὸν βίον, καὶ τοῦ ὁποίου λέγεται ὑποτακτικός.

Ἐντελὴς ἀπάρνησις τοῦ Κόσμου καὶ τῶν ἐν τῷ Κόσμῳ, στέρησις ἁπάσης εὐπαθείας, καὶ ἡ διὰ τῆς στενῆς καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ κατόρθωσις τῆς ψυχικῆς σωτηρίας, ἰδοὺ ὁποία εἶναι τοῦ μοναχοῦ ἡ κλῆσις· ὁ Μοναχὸς ἑπομένως ὑπόσχεται καὶ ὀφείλει νὰ διατρίβῃ μακρὰν τοῦ Κόσμου, ἀπηλλαγμένος πάσης βιωτικῆς μερίμνης, καὶ ἔχων τὴν ζωήν του μεμερισμένην εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὸ ἐργόχειρον. Τοιαύτη ἦτον ἀπ' ἀρχῆς καὶ τοιαύτη πρέπει νὰ ἦναι ἡ Μοναστικὴ πολιτεία. Ἀλλὰ ποία διάταξις διαμένει ἀνωτέρα τῶν καταχρήσεων ; Οἱ μοναχοὶ ἐξακολουθοῦντες νὰ φυλάττουν ἀπαραλλάκτως τὸ ὄνομα καὶ τὸ σχῆμα τῆς κλήσεώς των, τόσον ἀπεσχοινίσθησαν τῶν οὐσιωδῶς χαρακτηριζόντων τὸ σχῆμα τοῦτο, ὥστε ἀντὶ νὰ διαμένουν εἰς τὰς Σκήτας καὶ τὰ ὄρη, καθὼς προείλοντο, περιπλανῶνται καὶ διατρίβουν εἰς τὰς Μεγαλοπόλεις, ἀντὶ νὰ τρέφουν τοὺς ἐνδεεῖς ἀδελφούς των μὲ τοὺς ἱδρῶτάς των, ἀνέχονται νὰ τοὺς τρέφουν οἱ ἔχοντες γυναῖκα καὶ τέκνα νὰ διαθρέψουν· ἀντὶ τῆς εὐτελοῦς ἀκτημοσύνης, τὴν ὁποίαν πρε-

Συνεδρίασις Ε΄.

Ἀπριλίου 22, 1833.

Ἐν τῇ σημερινῇ Συνεδριάσει, παρόντων, παρεκτὸς τοῦ Κ. Φαρμακίδου νοσοῦντος, τῶν πέντε μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως προεδρεύοντος, ἀνεγνώσθη ὁ ὀνομαστικὸς κατάλογος τῶν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἀρχιερέων μὲ τὰς ἀνηκούσας παρατηρήσεις περὶ ἑκάστου, αἵτινες καὶ ἐνεκρίθησαν.

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαί.)

Συνεδρίασις ς΄.

Ἀπριλίου 25 1833.

Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδριάσει, παρόντων τῶν ἓξ μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως προεδρεύοντος, προετέθη εἰς σκέψιν τὸ περὶ τῶν τρόπων τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον διοργανίσεως τοῦ ἀνωτέρου καὶ κατωτέρου κλήρου.

Παρετηρήθη, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Κλῆρος διὰ τὴν πολυχρόνιον τῆς δουλείας δυστυχίαν, στερούμενος τακτικῶν πόρων πρὸς τὸ ζῆν, ἐβιάζετο νὰ μετέρχηται πολλάκις τρόπον πρὸς χρηματισμὸν ἐναντίον τοῦ ἱερατικοῦ χαρακτῆρος, καὶ πολλαὶ καταχρήσεις εἰσχωρήσασαι κατ' ὀλίγον καὶ ἀνεπαισθήτως κατήντησαν κοιναὶ καὶ συνήθεις.

Ἐκρίθη ἑπομένως ἐπαναγκες, πρῶτον νὰ μὴ χειροτονῆται κἀνείς, οὔτε ἐπίσκοπος, οὔτε πρεσβύτερος, οὔτε διάκονος, χωρὶς ὡρισμένης Ἐκκλησίας. Δεύτερον· ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἐκκλησιῶν νὰ προσδιορισθῇ κατὰ λόγον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκογενειῶν· ὁ δὲ προσδιορισμὸς τῆς ἀναλογίας ταύτης νὰ ἐνεργηθῇ παρὰ τῆς Συνόδου, ἀφ' οὗ ληφθῶσιν ὅλαι αἱ ἀναγκαῖαι πληροφορίαι μετὰ τὸν πολιτικὸν τῶν ἐπαρχιῶν διοργανισμόν. Ἑπομένως Ἱερὸς Ναὸς νὰ μὴ κτίζεται, χωρὶς ἀποδεδειγμένης ἀνάγκης καὶ χωρὶς ἀδείας τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, τῆς ὁποίας ἀπαιτεῖται ὡσαύτως ἡ ἄδεια, καὶ ὁσάκις κριθῇ ἀναγκαία ἡ ἐπισκευὴ Ἱεροῦ Ναοῦ. Τρίτον· εἰς ἑκάστην ἐνορίαν οἱ ἀπαιτούμενοι Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι νὰ ὦσιν ἔγγαμοι, ἔχοντες ὅλα τὰ πρὸς τὸν βαθμὸν τοῦτον ἀπαιτούμενα· τακτικὴν δηλ. παιδείαν, ἀρετήν, ἱκανότητα, καὶ τὴν κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας ἡλικίαν. Ἐκ δὲ τῶν ὑπαρχόντων ἱερομονάχων καὶ μοναχῶν, ὅσοι δὲν ἠμποροῦν ν' ἀποκατασταθοῦν χρήσιμοι εἰς τὴν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

αἰσθήματα, ἐφ' οἷς θείᾳ εὐδοκίᾳ ἡ κοινὴ αὕτη πνευματικὴ μήτηρ καὶ τροφὸς ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία προνοητικῶς καὶ φιλοστόργως διεπράξατο ὑπὲρ τοῦ αὐτόθι χριστωνύμου πληρώματος καὶ τῶν ἀφορώντων τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν αὐτοῦ ὠφέλειαν καὶ πρόοδον καὶ σωτηρίαν, ἀναδείξασα, κατὰ τὰς κοινὰς αἰτήσεις τῶν τε ἐκλάμπρων ἱερουργῶν καὶ παντὸς τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ ἀνακηρύξασα τὸ ἀνεξάρτητον καὶ αὐτοκέφαλον, ἧς ἤδη ἐλέῳ Θεοῦ συγχροτεῖ ἡ ὑμετέρα Πανιερότης ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὰς ἐν εἰλικρινείᾳ ψυχῆς ἀδελφικὰς ὑμῶν ἐκφράσεις, ἐν αἷς ἐπιλάμπει ἡ πνευματικὴ σύνεσις, ὁ ἀρχιεροπρεπὴς ζῆλος, καὶ τὸ καθαρὸν καὶ ὑγιὲς φρόνημα πρὸς τὴν ὀρθόδοξον εὐσέβειαν, ἀπεδέξατο λίαν εὐχαρίστως ἡ ἁγία αὕτη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, τοσούτῳ μᾶλλον ἐναβρυνομένη ταῖς ὑπ' αὐτῆς δαψιλευθείσαις δωρεαῖς τῇ πνευματικῇ ἀδελφῇ αὐτῆς Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος, καὶ χαίρουσα μετ' ἐπικαυχήσεως ἀνθ' ὧν ἠξίωσεν αὐτὴν προνομιῶν καὶ δικαιωμάτων, ὅσα καὶ αἱ λοιπαὶ αὐτοδέσποτοι Ἐκκλησίαι πλουτοῦσι, καθόσον βλέπει αὐτὴν ἐκτιμῶσαν ἀξίως καὶ εὐγνωμόνως τῆς μητρικῆς φιλοστοργίας τὰς ἐνδείξεις, καὶ μετὰ ζήλου διακαοῦς καὶ πνευματικῆς φιλοτιμίας σπεύδουσαν καὶ ὀργῶσαν εἰς πολλαπλασιασμὸν τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῇ ἱεροῦ Ταλάντου, δι' ἔργων εὐαρέστων τῷ θείῳ θελήματι καὶ κατὰ ψυχὴν σωτηρίων τῷ αὐτόθι Χριστωνύμῳ λαῷ. Ὅθεν καὶ ἐν τῇ πεποιθήσει ταύτῃ καὶ τῇ βάσει τῶν ἱερῶν ἐπαγγελιῶν, ἃς ὡς ἐνώπιον Θεοῦ ἡ ὑμετέρα Πανιερότης διατρανοῖ ἐν τούτῳ τῷ ἀδελφικῷ Γράμματι, ἡ κοινὴ αὕτη Μήτηρ πεπληρωμένην ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ τὴν χαράν, ὅτι, ὡς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ νῦν οὐδέποτε ἀπέλιπεν ἡ τῆς Ἑλλάδος Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποτελοῦσα μέλος γνήσιον καὶ ἀναπόσπαστον τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ὀρθοδόξων, οὕτω καὶ τοῦ λοιποῦ εἰς τὸν αἰῶνα ἔσεται μετ' αὐτῆς συνδεδεμένη τῷ συνδέσμῳ τῆς ἑνότητος καὶ ὁμονοίας καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης· ἐφ' ᾧ καὶ πολλαπλασιάζει τὴν ἀνάτασιν τῶν ἐγκαρδίων αὐτῆς πρὸς τὸν Ἀρχιποίμενα Κύριον δεήσεων, ὅπως ἐνισχύῃ τὴν ὑμετέραν Πανιερότητα, καὶ χαρίζῃ αὐτῇ σύνεσιν καὶ φωτισμὸν καὶ γνῶσιν, τῇ χάριτι τοῦ πάσης σοφίας καὶ συνέσεως χορηγοῦ καὶ λατρευτοῦ θείου Πνεύματος, ἵνα ἀκαταιτιάτως ἐκπληρώσαντες τὰ τῆς ὑψηλῆς ὑμῶν καὶ ἱερᾶς ἐπαγγελίας καθήκοντα, ἀντιλάβητε καὶ τὰς οὐρανίους ἀμοιβὰς ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν ἔργων ἀνταποδόσεως. Ἡ δὲ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λαβε τὴν αἴτησιν ἡ Σύνοδος ὀδυνηρῶς πρὸς τὴν Γραμματείαν (α): ἀλλ' ἔπραξεν οὐδέν, καὶ πολλὰ τῶν βαπτιζομένων παιδίων κατὰ τόπους ἀπέθνησκον ἀμύριστα· (ὅθεν οἱ Ἀρχιερεῖς καί τινες ἐκ τῶν ἱερέων μετέφερον διὰ φίλων μυστικῶς καὶ ἐν κρυπτῷ (ὡς ἐν διωγμοῖς) ἐκ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἑτοίμως παρεχούσης τὴν θείαν σφραγῖδα τῆς τοῦ πνεύματος δωρεᾶς). Οὕτω καὶ ἡ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἱερωτάτοις φροντίσμασι παράνομος ὑπὸ τῆς ἐξουσίας δέσμευσις τῆς πνευματικῆς ἀρχῆς γίνεται παραίτιος ποικίλης καὶ ψυχολέθρου βλάβης τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ.

§. ζ. Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπεκυρώθη διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἡ παρὰ τῆς Συνόδου προβληθεῖσα (βλ. ὄπισθ. Κεφ. Θ. §. ιδ. σελ. 389) κατάστασις τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν ἱεροκηρύκων (διότι καὶ οὗτοι ἔλειπον ἐκ τῶν Ἐκκλησιῶν)· καὶ ἐξελέξατο ἡ Γραμματεία ἐκ τῶν ἓξ, ὧν προέτεινεν ἡ ἱερὰ Σύνοδος, πέντε σεβασμίους ἱεροδιδασκάλους, Ἰώσαφ τὸν Βυζάντιον, Καλλίνικον τὸν Καστόρχην, Δανιὴλ Γεωργόπουλον, Καλλίνικον τὸν Ἰάσονα καὶ καὶ τὸν οὐχ ἧττον ἐπὶ παιδείᾳ ἢ ἐπ' ἀρετῇ καὶ βίῳ ἀσκητικῷ διαλάμποντα Ἠλίαν, ἡγούμενον τοῦ ἐν Πάρῳ κοινοβίου· ἵνα καὶ κατὰ πόλεις παραμένοντες καὶ κατὰ τὰς ἐπαρχίας περιοδεύοντες κηρύττωσι τὸν θεῖον λόγον, στηρίζοντες τοὺς λαοὺς εἰς τὴν πατρῴαν εὐσέβειαν, οἱ μὲν εἰς τὴν Πελοπόννησον, οἱ δὲ κατὰ τὴν Ἤπειρον καὶ τὰς νήσους. Ἐπειδὴ δὲ οὗτοι διετάχθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἵνα καὶ ὅρκον ὀμόσωσιν ἐπὶ τῇ πιστῇ τοῦ ἐπαγγέλματος χρήσει, καὶ ὅρκον διπλοῦν, ἕνα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν (ἐπειδὴ παρὰ ταύτης κυρίως ἐπιστεύετο τὸ καθῆκον τοῦ κηρύττειν τὸν θεῖον λόγον), καὶ ἕτερον πρὸς τὴν Σύνοδον. Ἡ μὲν Σύνοδος ἀπείπατο τὴν ἐνώπιον αὐτῆς ὀρκωμοσίαν

(α) «Ὅλαι σχεδὸν (ἔγραφε πρὸς τὴν Γραμματείαν ἡ Σύνοδος καὶ μετέπειτα τῇ 22 Ἰουλίου 1840) «Ὅλαι σχεδὸν αἱ κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν ἐνοριακαὶ Ἐκκλησίαι ἁγιάζονται ἁγίου Μύρου, καὶ τὸ πλεῖον μέρος τῶν Σ. Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων ἀπεύθυναν ἐπανειλημμένως πολλάκις περὶ τούτου ἀναφορὰς πρὸς τὴν Σύνοδον, ζητοῦντες παρ' αὐτῆς τὴν θεραπείαν τοῦ πράγματος· αὕτη δὲ μὴ δυναμένη ἄλλως νὰ οἰκονομήσῃ τὸ πρᾶγμα, ἀπευθύνθη πρὸς τὴν Βασ. ταύτην Γραμματείαν πολλάκις .... Ἐπειδὴ δὲ ἤδη ἔγεινεν ἔτι μᾶλλον ἐπαισθητοτέρα αὕτη ἡ ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις ἔλλειψις τοῦ θείου μύρου .... παρακαλεῖ τὴν Γραμματείαν ἡ Σύνοδος νὰ φροντίσῃ ὅσον ταχύτερον οἷς οἱδε τρόποις περὶ τούτου· διότι οἱ βαπτιζόμενοι μὴ χριόμενοι ἁγίῳ Μύρῳ ἁγιάζονται τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἀποθνήσκουσι τοιοῦτοι· καὶ τοῦτο προσβάλλει οὐσιωδῶς τὰ παρὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας παραδεδεγμένα καὶ πρεσβευόμενα».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ὁποίαν ἐπρόσμενεν ἀπ' ἐμὲ ἡ ἱερὰ Σύνοδος, οὔτε ἱκανὴ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν λαβὴν νὰ καθησυχάσῃ τὰς δι' ἐμὲ ταραχθείσας τῶν Χριστιανῶν συνειδήσεις.

Βλέπω δὲ ὅτι εἶναι ἀνάγκη, ἢ νὰ καταπατήσω τὴν συνείδησίν μου καὶ νὰ ἀπατήσω τὴν ἱερὰν τοῦ ἔθνους μου Σύνοδον, τὸ ὁποῖον εἰς ἐμὲ εἶναι ἀδύνατον, ἢ νὰ ἀποφύγω τὸν τρομερὸν τοῦ συνειδότος ἔλεγχον, νὰ καταφύγω εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ ἦμαι σύμφωνος μὲ αὐτὸν καὶ μὲ ἐμαυτόν, τὸ ὁποῖον δι' ἐμὲ εἶναι καὶ εὐλογώτερον καὶ προτιμότερον.

Ὅθεν μήτε γινώσκων, μήτε δυνάμενος νὰ κάμω ἄλλην παρὰ τὴν ἀπὸ 7 Αὐγούστου προσταλεῖσαν ἀπάντησιν, παρακαλῶ θερμῶς πάλιν καὶ πολλάκις τὴν ἱερὰν Σύνοδον νὰ εὐαρεστηθῇ εἰς αὐτήν, καὶ λαβοῦσα ὡς ἐξ αὐτῆς ἀφορμὴν νὰ φέρῃ τὴν προσήκουσαν εἰς τὸ πρᾶγμα διόρθωσιν.

Εἰ δὲ καὶ τοῦτο φανῇ διόλου ἀδύνατον, παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρηθῇ νὰ διατρίψω μεταξὺ τῆς ὀρφανικῆς ταύτης Οἰκογενείας μου μέχρι τοῦ ἐλευσομένου Μαρτίου, νὰ τελειώσω τὴν ἐπισκευὴν τοῦ Ὀρφανοτροφείου, τὴν ὁποίαν εἶχα πρὸ πολλοῦ ἀρχίσει, νὰ γράψω πρὸς τοὺς γονεῖς τῶν εὐκαταστάτων παιδίων, καὶ νὰ τὰ ἐξοικονομήσω κατὰ τὴν γνώμην των, νὰ οἰκονομήσω ὅπως δυνηθῶ τὰ ὀρφανά μου, καὶ ἔπειτα θέλω ἀπέλθει, ὅπου ὁ Θεὸς μὲ φωτίσει, καὶ θέλω διαμείνει, ὅσον ἡ θεία του πρόνοια εὐδοκήσῃ μακρὰν τῶν ὀρφανῶν μου καὶ τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἐκείνου, τὸ ὁποῖον μὲ ἱδρῶτας αἵματος ἐκ θεμελίων ἀνέστησα. Εὔελπις, ὅτι ἡ ἱερὰ Σύνοδος δὲν θέλει μὲ ἀρνηθῇ ποτε τὴν χάριν ταύτην, μένω μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας».

Ἐν Ἄνδρῳ 1839. Σεπτεμβρίου 14.

Ὅλος εὐπειθὴς
Θεόφιλος Καΐρης.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ.
Ἐν Ἀθήναις τὴν 31 Ὀκτωβρίου 1839.
(Τ. Σ.) Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Θ. Φαρμακίδης.

Τοιαύτη καὶ ἡ δευτέρα ἀπάντησις τοῦ Κ. Καΐρη. Ἠδύνατο ἆρά γε μὲ τρόπον εὐσχημότερον νὰ διακηρύξῃ, ὅτι δὲν πιστεύει τὰ θεῖα δόγματα τῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς προτροπὰς τῆς Συνόδου καὶ νὰ στείλῃ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεώς του, καὶ τοῦτο διότι δὲν θέλει νὰ καταπατήσῃ τὴν συνείδησίν του; Ὄχι βέβαια. Εἰς τὸ ἑξῆς λοιπὸν δὲν εἶναι πλέον χριστιανὸς ὁ Κ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κἀνένα, ἡ Σύνοδος προσκαλουμένη παρὰ τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς, προβάλλει ἀντ' αὐτῶν ἄλλους.

Οἱ ἐπίσκοποι διορίζονται μὲν διὰ βίου, ὡς προείρηται· ἂν ὅμως δι' ὁποιανδήποτε αἰτίαν κατασταθῇ τις ἐξ αὐτῶν ἀνίκανος πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀνηκόντων του, διορίζεται μὲν ἀντ' αὐτοῦ ἄλλος, αὐτὸς δὲ λαμβάνει παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἀνήκουσαν περίθαλψιν.

Οἱ ἐπίσκοποι ἠμποροῦν καὶ νὰ μετατεθοῦν ἀπὸ ἐπισκοπῆς εἰς ἐπισκοπήν, ὁσάκις ἡ μετάθεσίς των ἤθελε κριθῇ ἀναγκαία ἢ ὠφέλιμος· ὁ αὐτὸς λόγος ὑπαγορεύει καὶ τὴν ἀπὸ ἐνορίας εἰς ἐνορίαν μετάθεσιν καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων.

Οἱ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι εἰς τὰς χηρευούσας ἐνορίας προβάλλονται παρὰ τῶν ἐνοριτῶν εἰς τὸν Ἐπίσκοπον ἐκ τῶν ἐχόντων τὰ προειρημένα ἀπαιτούμενα, καὶ ἐξεταζόμενοι καὶ δοκιμαζόμενοι κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Ἐπισκόπου παρὰ τοῦ ἐφεξῆς προσδιορισθησομένου ἐπισκοπικοῦ Συνεδρίου, καὶ ἄξιοι κρινόμενοι, χειροτονοῦνται.

Τὸ Ἐπισκοπικὸν Συνέδριον σύγκειται, κατ' ἐκλογὴν τοῦ ἐπισκόπου, ἀπὸ τρεῖς τοὺς ἱκανωτέρους τοῦ ἐπιτοπίου κλήρου, προεδρευόμενον ἀπὸ τὸν γεροντότερον, παρεδρεῦον εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἐπισκοπῆς, καὶ περιλαμβάνον εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του ὅλας τὰς μὴ ἀναγομένας εἰς τὸ πολιτικὸν Ἐκκλησιαστικὰς τῆς Ἐπισκοπῆς ὑποθέσεις· ἡ Σύνοδος θέλει ἐκθέσει τὸν ἰδιαίτερον κανονισμὸν τῶν ἐπισκοπικῶν συνεδρίων κατὰ τὰς προεκτεθείσας βάσεις.

Ἡ ἐξακολούθησις τῶν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου σκέψεων ἀνετέθη εἰς τὴν ἐφεξῆς συνεδρίασιν.

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαί.)

Συνεδρίασις Η΄.

Ἀπριλίου 27, 1833.

Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδριάσει παρόντων τῶν ἓξ μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως προεδρεύοντος, ἐπανελήφθησαν αἱ περὶ διοργανισμοῦ τοῦ ἱεροῦ κλήρου σκέψεις, καὶ ἐνεκρίθη νὰ διορισθῇ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου εἰς ἑκάστην κοινότητα ὁ ἱκανώτερος τῶν ἐν αὐτῇ πρεσβυτέρων, διὰ νὰ θεωρῇ τὰς παρεμπιπτούσας ἐντὸς τῆς κοινότητος μικρὰς Ἐκκλησιαστικὰς διαφοράς, ὡς Ἐκκλησιαστικὸς Εἰρηνοδίκης.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῶν Συνοδικῶν τῆς νέας περιόδου· καὶ ὁ μὲν Κυνουρίας Διονύσιος ἀπολύεται τῆς Συνόδου, ὡσαύτως καὶ ὁ Τριφυλίας, καὶ ὁ πρώην Μενδενίτσης· δύω δὲ μόνον τῶν προτέρων Συνοδικῶν ἐπικυροῦνται αὖθις, ὁ Ὕδρας καὶ ὁ Σελλασίας. Καὶ καθίστανται λοιπὸν ἐν ταύτῃ τῇ περιόδῳ μέλη τῆς Συνόδου οἱ ἑξῆς· ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος, πρόεδρος, ὁ Ὕδρας Γεράσιμος, ὁ Σελλασίας Θεοδώρητος, ὁ Θήρας Ζαχαρίας, ὁ Φωκίδος Νεόφυτος. Μέλη δὲ συμπληρωματικὰ ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος καὶ ὁ πρ. Ἰλείας Ἰωνᾶς (α).

§. β. Ἅμα τοίνυν καταστάσης τῆς Συνόδου περὶ τὰ τέλη τοῦ Αὐγούστου (β), ἀφικνεῖται εἰς Ἀθήνας Γ. Τομλισών, γραμματεὺς τῆς ἐν Λονδίνῳ Φιλανθρωπικῆς Ἑταιρείας (καὶ νῦν ἤδη ἐπίσκοπος προχειρισθείς), ἀνὴρ πολυμαθὴς καὶ τὸν τρόπον χρηστός, ἐπιφερόμενος δύω ἐγκυκλίους πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἀρχιερεῖς τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐπιστολάς, τὴν μὲν παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Καντορβερίας, τὴν δὲ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Λονδίνου, οἵτινες συνίστων τὸν κύριον Τομλισῶνα ὡς Ἐκκλησιαστικὸν περιηγητήν, ἐπισκεψόμενον τὰς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ. Ἰδοὺ δὲ καὶ αἱ ἐπιστολαί.

«Πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ τιμίοις καὶ ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς, τοῖς τῆς Ἁγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐπισκόποις καὶ προεστῶσι, θεοσεβέσι καὶ ὀρθοδόξοις, Γυλίελμος, Θεοῦ προνοίᾳ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουρίας, πάσης τῆς Ἀγγλίας Μητροπολίτης, ἐν Κυρίῳ χαίρειν!

Συνίσταμεν τῇ φιλανθρωπίᾳ ἡμῶν καὶ εὐεργεσίᾳ, ἐν ὅτῳ ἂν χρήζῃ πράγματι, τὸν πιστὸν ἡμῶν καὶ ἀγαπητὸν ἀδελφὸν Γεώργιον Τόμλισον, πρεσβύτερον τῆς Λονδίνου διοικήσεως, ἄνδρα εὐσεβῆ καὶ φρόνιμον, εἰς τὰ ἀνατολικὰ μέρη τούτου χάριν ὁδοιποροῦντα, ἵνα τὰς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ Πατέρων καθέδρας αὐτόπτης ἀσπασάμε-

---

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἔτ. 1840. ἀριθμ. 17. σελ. 78.

(β) Τῇ δὲ 24 Αὐγούστου ἀπέλυσεν ἡ Σύνοδος τὴν ὑπ' ἀριθ. 8817 Ἐγκύκλιον αὐτῆς πρὸς τοὺς ἱεράρχας, ἔνθα μετὰ στόμφου ἐξαίρουσα τὰς ἐξ αὐτῆς βελτιώσεις τῆς Ἐκκλησίας μεγαληγορεῖ, ὅτι «οὔτε ὑπέφερεν οὔτε θέλει ὑποφέρει ποτὲ καὶ τὴν παραμικρὰν τῶν παραδεδομένων προσβολὴν καὶ βλάβην παρ' οἱουδήποτε γενομένην», καὶ «τοὺς κανόνας φυλάττει ἀκριβῶς, καὶ οὔτ' αὐτὴ θέλει παραβῆ αὐτούς, οὔτε παρ' ἄλλου παραβαινομένους θέλει ἀνέχεσθαι» (βλ. Αἱ ἀναγκαιότ. ἐγκύκλιοι κτλ. σελ. 119). Ἅπερ ὅσον ἀπεμφαίνουσι πρὸς τὰς πράξεις αὐτῆς! (βλ. ἐφεξῆς σελ. 459). Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ταῦτα πάντα καθ' ὑψηλὴν διαταγὴν καθυπέβαλε τότε ἡ Γραμματεία εἰς τὴν σκέψιν καὶ ἀπόφασιν τῆς Συνόδου, ζητοῦσα τὴν περὶ ἑκάστου τῶν ἐν τῷ Σχεδίῳ διαλαμβανομένων ψῆφον αὐτῆς. «Περιμένοντες (λέγει), ὅσον τάχιον, τὴν περὶ αὐτῶν ἀπόφασιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, μὲ ὅσας ἤθελε κρίνει ἀπαιτουμένας ἀναπτύξεις ὡς διασαφήσεις περὶ ἓν ἕκαστον τῶν ἐνδιαλαμβανομένων, κρίνομεν οὐσιωδέστατον νὰ συστήσωμεν εἰς τὴν ἰδιαιτάτην φροντίδα τῆς ἱερᾶς Συνόδου τὸ περὶ συστάσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, καθ' ὅσον ἀφῇρᾶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ κτήματα, συμφώνως μὲ τὰ

« Ἐκκλησιαστικὸς ὀργανισμός. Συνεδρ. τῶν 27 καὶ 28 Ἰουνίου (9, καὶ 10, Ἰουλίου) 1833.

« Τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἐπανελθὸν εἰς τὰ διάφορα ἀντικείμενα, ἐξ ὧν σύγκειται τὸ ὅλον τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἐπεξελθὸν ἐσκεμμένως ἕκαστον αὐτῶν κατὰ μέρος, τὰ ἀπεδέχθη κατὰ πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἔκτασιν.

Ἀλλ' ἐνόμισε χρέος του νὰ καταστήσῃ ὁριστικώτερον καὶ σαφέστερον τὸ ιέ. ἄρθρον τῶν Πρακτικῶν τῆς τρίτης συνεδριάσεως, πραγματευόμενον περὶ τοῦ διοργανισμοῦ καὶ τῶν χρεῶν τῆς Συνόδου, καὶ συνέταξε τὸ εἰρημένον ἄρθρον κατὰ τὸν ἑφεξῆς τρόπον.

« Ἡ Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ περὶ τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν παρὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πρεσβευομένων δογμάτων, προσέχει ὥστε νὰ μὴ παρεισαχθῇ τι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν, ἀντιβαῖνον εἰς τὰ εἰρημένα Δόγματα, εἴτε παρ' ὁμοδόξων, εἴτε παρ' ἑτεροδόξων.

Ἑπομένως ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν περὶ θρησκευτικῶν ἀντικειμένων πραγματευομένων καὶ πρὸς χρῆσιν τοῦ κλήρου, ἢ πρὸς κατήχησιν τῆς νεολαίας προσδιωρισμένων, καὶ εἴτε ἔξωθεν παρεισαγομένων, εἴτε ἐντὸς τοῦ Κράτους ἐκδιδομένων βιβλίων, καὶ ἅμα ἤθελε πληροφορηθῇ, ὅτι ὁποιονδήποτε ἄτομον προσπαθεῖ νὰ ταράξῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλείου, εἴτε διὰ προσηλυτισμοῦ, εἴτε δι' ἑτεροδιδασκαλίας, ἡ Σύνοδος θέλει προστρέχει εἰς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν ζητοῦσα τὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ ».

Τὸ ἄρθρον τοῦτο, συντεταγμένον κατὰ τὸν ἤδη ἐκτεθέντα τρόπον, θέλει ἀναπληρώσει τὸν τόπον καὶ τοῦ ιδ'· ἄρθρου τοῦ Β. Κεφαλαίου τοῦ περὶ ἐκκλησιαστικοῦ διοργανισμοῦ Σχεδίου ἄρθρου, τὸ ὁποῖον πραγματεύεται περὶ τῆς αὐτῆς ὕλης, καὶ εἶναι ἐρανισμένον ἀπὸ τὸ ἄρθρον, τοῦ ὁποίου ἐτροποποιήσαμεν ἤδη τὴν σύνταξιν.

Τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἔχει γνώμην, ὅτι ὅλον τὸ ἔργον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς πρέπει νὰ συστηθῇ εἰς τὴν προσοχὴν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἥτις χρεωστεῖ νὰ τὸ συζητήσῃ

Οἱ Γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατείας. Σ. Τρικούπης πρόεδρος. Γ. Ψύλλας. Ἰ. Κωλέτης. Α. Μαυροκορδάτος. Γ. Πραΐδης. Δ. Σμάλτζ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν Ἐπισκοπὴν» (δηλονότι τὸν Ἐπίσκοπον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν συνεπισκοποῦντας ὑποβαθμίους περιληπτικῶς, κατὰ τό, ἡ Νομαρχία, ἡ Ἐπιτροπὴ κτλ.). Καὶ κατὰ μὲν τοὺς θείους κανόνας, ἁπάντων τῶν κατὰ τόπον κληρικῶν ὁ Ἐπίσκοπος προεξάρχει, καὶ αὐτὸς ὁ πρωτοσύγκελλος καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος ὑπὸ τὸν Ἐπίσκοπον τελοῦσι, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀμφότεροι διορίζονται καὶ προχειρίζονται, καὶ αὐτόν, κατὰ τὴν κανονικὴν διάταξιν, γνωρίζουσιν ἀμφότεροι κεφαλήν. Ἀλλὰ τὸ Διάταγμα φέρον τούτους ἀμφοτέρους τίθησιν ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Ἐπισκόπου γαύρους ἐπικαθημένους, καὶ πρὸς ἀπείθειαν ῥᾳδίως ἐπιῤῥεπεῖς, εἴ γε μεγαλοφρονοῦσιν ἐπὶ τῇ καταγωγῇ τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῶν διορισμοῦ. Ἀμφότεροι γὰρ οὗτοι (κατὰ τὸ Διάταγμα) διορίζονται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως κατ' ἐκλογὴν τῆς Συνόδου (συνεπινεύοντος δηλαδὴ καὶ τοῦ ἐπιτρόπου μετὰ τοῦ Γραμματέως).

§. ιδ. Καὶ κατέστησαν λοιπὸν οἱ πρωτοσύγκελλοι οὗτοι καὶ οἱ ἀρχιδιάκονοι ἔφεδροι τῶν Ἐπισκόπων, ὅρκον ὁρκισθέντες διπλοῦν (τὸν μὲν ἐνώπιον τοῦ Γραμματέως, ἢ τοῦ Νομάρχου, τὸν δὲ ἐνώπιον τῆς Συνόδου)· καὶ εἴδομεν τὰς ἐπισκοπὰς μεταμεμορφωμένας εἰς ἀρχεῖα πολιτικά, καὶ ταῦτα πλήρη ἀταξίας, καθότι διεπληκτίζοντο πολλάκις οἱ Ἐπίσκοποι πρὸς τοὺς αὐτοῖς ἐπιτεθέντας τούτους συμβούλους ἀνθισταμένους, ἔστιν ὅτε καὶ παραλόγως, καὶ λέγοντας ὅ,τι οὐκ ἂν εἴποιεν ὑγιαίνοντα μέλη πρὸς ὑγιαίνουσαν κεφαλήν, «χρείαν σου οὐκ ἔχω» (Α. Κορ. ιβ), μέχρις οὗ, τέλος, τῷ 1838 διελύθη τὸ δρᾶμα τοῦτο, γραμματεύοντος ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τοῦ Κ. Γλαράκη, καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου προεδρεύοντος Διονυσίου τοῦ Μητροπολίτου τῆς Κυνουρίας Ἐπισκοπῆς (Βλ. ἐφεξῆς Κεφ. Θ. §. ιε).

§. ιε. Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ 1833 (Νοεμβρ. 29) εἶχεν ἤδη ὁ Βασ. ἐπίτροπος προτείνας γνώμην πρὸς τὴν Σύνοδον περὶ τῶν μικτῶν λεγομένων Συνοικεσίων· καὶ τότε μὲν ὡρίσθησαν τὰ ἑπόμενα· «Νὰ προσκληθῶσιν οἱ ἐν Ναυπλίῳ εὑρισκόμενοι Ἐπίσκοποι, καὶ νὰ παρακινηθῶσι προφορικῶς, νὰ δίδωσιν ἄδειαν εἰς τὸ νὰ λαμβάνῃ ὁ ἑτέρας Ἐκκλησίας χριστιανὸς εἰς γυναῖκα τέκνον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ νὰ στεφανόνηται κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην· ἀλλ' ὑποχρεούμενος πρότερον νὰ ὁμολογῇ ἐγγράφως, ὅτι τὰ ἐκ τοῦ μικτοῦ γάμου τέκνα θέλουν βαπτίζεσθαι κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ ἐδῶ εὑρισκόμενοι Ἐπίσκοποι ὑποχρεοῦνται νὰ γνωστοποιήσωσι τὸ μέτρον τοῦτο καὶ εἰς τοὺς γειτονεύοντας συναδελφούς των·

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σαρους (ἐν ᾧ ἦν τὸ Πρωτοδικεῖον), καὶ ὁ τοῦ Χριστοκοπίδου ἐπιλεγόμενος (ἐν ᾧ ὁ Ἄρειος Πάγος). Τὸ δὲ Κακουργοδικεῖον ἔμεινε καὶ μέχρι σήμερον ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἐλεούσης (ὅστις πρὸ μικροῦ καὶ διὰ Διατάγματος ὡρίσθη τοιοῦτος. Ἐκοσμήθη δὲ καὶ διὰ θεωρείων, ἵνα, φασί, καὶ τῶν γυναικῶν αἱ βουλόμεναι συνέρχωνται καὶ ἐπακούωσι τῶν ἐπὶ κακουργήμασι κατηγορουμένων καὶ ἀπολογουμένων!) Καὶ ἤδη βλέπεις τὴν δικαστικὴν τράπεζαν ἐφιδρυμένην ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ἐκφωνεῖται ἡ τῶν ἐνόχων εἰς θάνατον καταδίκη εἰς τὸν καθιερωμένον τόπον τοῦ ἀναιμάκτου θυσιαστηρίου τῆς ζωῆς καὶ τῆς εἰρήνης! Ἀντὶ δὲ τοῦ θείου λόγου ἀκούεις ἀντιλογίας τῶν δικηγόρων! Ἄλλος δὲ ναὸς ὁ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ὁρᾶται τὴν σήμερον δημοτικὸν σχολεῖον. Καὶ αὐτὸς δὲ τέλος, ὁ τοῦ ἁγίου Γεωργίου ναός, ὁ πάντων τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην χριστιανικῶν ναῶν ἀρχαιότατος λογιζόμενος (καθοτι ὑπῆρχε τὸ 400 Π. Χ. ἔτος οἰκοδομηθὲν ἀρχαῖον Θησεῖον, εἰς ναὸν ἅγιον καθιερωμένον) καὶ αὐτὸς ἐκοινώθη κατὰ γνωμοδότησιν τοῦ προτεσάντου Διδάκτορος τῆς ἀρχαιολογίας Ῥώς, παντὸς ἀφανισθέντος τοῦ θείου βήματος, καὶ κατέστη ἐκ Μαρτυρίου Μουσεῖον τὸ πάλαι Θησεῖον, εἰς ἀποθησαύρισιν τῶν κατὰ καιροὺς εὑρισκομένων ἀρχαιοτήτων. Καὶ νῦν ἤδη περιέχει θραύσματα στηλῶν, καὶ ἀναγλύφων τεμάχη, καὶ χεῖρας καὶ πόδας καὶ κορμοὺς καὶ κεφαλὰς ἀνδριάντων, καὶ προτομὰς κολοβὰς καὶ πεπηρωμένας (διότι τοιαῦτα σχεδὸν ἅπαντα πλήν τινων ὀλίγων ἀξιολόγων εὑρέθησαν τὰ μέχρι σήμερον ἐξωρυγμένα). Ὥστε τὸ πρώην Θησεῖον ἀπέβη ἤδη λιθοσπαδῶν τινων σκελετῶν νεκροθήκη καὶ πολυάνδριον λειψάνων ἑρμογλυφικῶν, ἢ δυσειδὲς καὶ κακόμοιρον εἰδωλεῖον, ἀντὶ θείου σκηνώματος καὶ ζώσης ἐκκλησίας πιστῶν! Τοιαύτας οἶδε μεταμορφώσεις ποιεῖν οὐχ ἡ μετὰ λόγου καὶ σοφίας κοινωφελὴς καὶ ἀξιάγαστος περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν σπουδή, ἀλλ' ἄκριτός τις καὶ ἐπιδεικτιῶσα περὶ τὰ ἀρχαῖα πτόησις, ἢ μᾶλλον, δολία τις παρὰ τῶν ξένων καὶ ἀνόσιος φιλελληνισμοῦ προσποίησις, ἥτις ἐξαίρουσα δῆθεν καὶ τιμῶσα τὰ θαυμαστὰ κατὰ κόσμον ἀριστουργήματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἔθελγε τὴν φιλοτιμίαν τῶν νεωτέρων, ἀποπλανῶσα τούτους ἠρέμα πρὸς ὀλιγωρίαν καὶ καταφρόνησιν τῆς πατρῴας εὐσεβείας· ὡς ἐθιζομένους κατὰ μικρὸν τὰ μὲν τῶν ἐθνικῶν προγόνων ὑπερτιμᾶν, δεύτερα δὲ τούτων τίθεσθαι καὶ ἀτιμότερα τὰ τῶν χριστιανῶν πατέρων ἱερά. (Μὴ γὰρ ἔλειπε τόπος ἐν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τῶν πύλεων. Ἐν ᾧ δὲ διατάσσει ποῦ καὶ πῶς κατασκευαστέον τὰ νεκροταφεῖα καὶ καταργεῖ τὴν χρῆσιν τῶν ἀρχαίων (τῶν καὶ πρότερον κειμένων ἐκτὸς τῆς περιοχῆς τῶν συνοικιῶν, ὡς ἐν τοῖς χωρίοις, καὶ ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ), θεωρεῖ ταῦτα ὡς ἀρόσιμα καὶ φυτεύσιμα μετά τινα διορίαν καιροῦ. « Ἡ σπορὰ (λέγει) ἢ ἡ φυτεία τῶν τελευταίων τούτων δὲν συγχωρεῖται, εἰ μὴ μετὰ παρέλευσιν τριετίας» (α). Τοιαύτην κ α κ ο σ π ο ρ ί α ν καὶ τοιοῦτον ἐκ κεκλαυμένης βώλου ἀνόσιον θ ε ρ ι σ μ ὸ ν διέταττεν ἡ Ἀντιβασιλεία εἰς τοὺς ὀρθοδόξους Ἕλληνας, ἐναντίον μὲν τοῦ περὶ τὰ μνήματα παρὰ πᾶσιν Ἔθνεσι καὶ νομοθέταις ἔκπαλαι νενομισμένου σεβασμοῦ, ἐναντίον δὲ μάλιστα τῆς εὐσεβείας τῶν Ἑλλήνων καὶ αὐτῆς τῆς ἐθνικῆς τῶν προγόνων αὐτῶν σοφίας, οἵτινες κἀκεῖνοι εἰς τὰς τῶν Πατέρων θήκας τὰ ὅσια νέμοντες ἀντιλέγουσι πρὸς τὴν διαταχθεῖσαν ἀνοσιουργίαν, ἀποφαινόμενοι τὰ ἑξῆς·

« Ἄπιοχ', ἄπισχε χεῖρας, ὦ γεωπόνε,
Μηδ' ἀμφίταμνε τὰν ἐν ἠρίῳ κόνιν.
Αὐτὰ κέκλαυται βῶλος· ἐκ κεκλαυμένας δ'
Οὔ τοι κομάτας ἀναθαλήσεται στάχυς». Καὶ ἄλλο.
« Οὕτω πᾶσ' ἀπόλωλε, γεωπόνε, βῶλος ἀρότροις ;
Ἤδη καὶ τύμβους νωτοβατοῦσι βόες ,
Ἤ δ' ὕνις ἐν νεκύεσσι ! τί σοι πλέον; ἢ πόσος οὗτος
Πυρός, ὃν ἐκ τέφρης, κοὐ χθονὸς ἁρπάσετε ;
Οὐκ αἰεὶ ζήσεσθε, καὶ ὑμέας ἄλλος ἀρώσει !
Τοίης ἀρξαμένους πᾶσι κακοσπορίης (6)

Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τὸ Διάταγ. τῇ 28 Μαρτ. (9 Ἀπριλ.) 1834 ἐκδοθέν.

§. κα. Τότε δὲ πολλὴ παρὰ τοῦ πλήθους ἀνέβαινε κατακραυγὴ περὶ πάντων, ὅσα κατεπράχθησαν περί τε τὴν κατάργησιν τῶν μοναστηρίων, καὶ αὐτῆς δὲ τῆς Συνόδου τὴν καθίδρυσιν, καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀνεξαρτησίας· ἐπηκολούθει δὲ ἡ τῶν Λακώνων τῆς Μάνης ἐπανάστασις (κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1834), οἵτινες καὶ αὐτοὶ ταῦτα μάλιστα ᾐτιῶντο, τὰ περὶ τὴν Ἐκκλησίαν τετολμημένα (γ)· προσηγγέλλοντο δὲ φόβοι καί τινων ἄλλων ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐμφυλίων στάσεων καὶ ταραχῶν (αἵτινες, τέλος, ἐξερράγησαν ὕστερον κατὰ τὴν Ἀρκαδίαν καὶ Μεσσηνίαν). Καὶ ταύτας μὲν τὰς ὀλεθρίους

(α) Βλ. τὸ Διάταγμ. ἐν Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθ. 16. σελ. 127.
(6) Delect. Epigram. Jacobs pag. 264, 265.
(γ) Βλ. ὄπισθ. §. ι. σελ. 274. σημ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ τὸ, «ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΚΩΣ γενομένη» (ἡ ἀναγνώρισις). Τοῦτο δὲ (διὰ τὴν δύναμιν τοῦ συνδέσμου) συνυπακουόμενον ἔχει τὸ ὅτι πρότερον πολιτικῶς μόνον ὑπῆρχεν ἡ ἀναγνώρισις· ἀλλὰ τοῦτο τί ἄλλο κηρύττει, εἰ μὴ ὅτι ἡ πρότερον (τῷ 1833) ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας γενομένη Διαχήρυξις τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου γέγονεν ἐκτὸς καὶ ἐναντίον τῶν θείων Κανόνων τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας; Ποία νόμιμος κοσμικὴ ἐξουσία (καὶ αὕτη ἑτερόδοξος, ὡς ἡ Ἀντιβασιλεία, ἀλλ' ἔστω καὶ ὀρθόδοξος) ἐλεχθεῖσα πρὸς διοίκησιν ἔθνους αὐτελευθέρου ἐπιβάλλει νόμον τὴν ἰδίαν αὐτῆς θέλησιν ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν τοῦ ἔθνους φρονημάτων, ἀποδιϊστῶσα τὴν ὀρθόδοξον αὐτοῦ Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς ἑνότητος τῆς πρὸς τὰς λοιπὰς ὁμοδόξους αὐτῆς ἀδελφάς, καὶ παρὰ τοὺς ἱεροὺς αὐτῆς θεσμοὺς ἀνακηρύττει ἀνεξάρτητον, ἵν' αὐτὴ σφετερισθῇ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς διοίκησιν, καθιστῶσα ταύτην μίαν τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων αὐτῆς ἀρχῶν; Τί δ' ἄλλο παρὰ τοῦτο κατέπραξεν ἡ Ἀντιβασιλεία; 3) Καὶ ὅμως (τὸ παραδοξότερον) αὐτὴ πάλιν ἡ Ἀντιβασιλεία κατήργει ταύτην τὴν ἀντικανονικὴν αὐτῆς πρᾶξιν. Ἐν ᾧ γὰρ διεκήρυττεν ἀνεξάρτητον καὶ αὐτοκέφαλον τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλείου, ἑτέρωθεν ἀνεγνώριζε καὶ ὡμολόγει πανδήμως ὡς ἰσχύοντα καὶ ὑπάρχοντα τὰ ἐπ' αὐτῆς κανονικὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου δικαιώματα, μηδεμίαν ἐπισκόπου χειροτονίαν συγχωροῦσα γενέσθαι εἰς μηδεμίαν τῶν ἐν τῷ Κράτει ἐπισκοπῶν, μέχρι τῆς διὰ τοῦ Τόμου παραιτήσεως τοῦ Πατριάρχου. 4) Κἀκεῖνο δὲ παράδοξον εἶπε τὸ Διάταγμα περὶ τῆς ἀναγνωρίσεως· διὰ γὰρ τοῦ Καὶ συνδέσμου («καὶ κανονικῶς ἀναγνωρίσεως») ἀναγνώρισιν λοιπὸν παρέχει νοεῖν τὴν πολιτικὴν Διαχήρυξιν τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ ποῦ ὑπῆρχεν ἡ τοιαύτη ἀναγνώρισις; Ἐντὸς τοῦ Κράτους; Οὐμενοῦν· καθότι πᾶσα νόμιμος Κυβέρνησις πάντα νόμον ἢ Διάταγμα οὐκ ἀναγνωρίζει, ἀλλὰ τίθησι καὶ ἐπιβάλλει τοῖς ὑπηκόοις ἐξουσιαστικῶς καὶ δικαιωματικῶς. Καὶ τὸ Καταστατικὸν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀνεξαρτησίας Διάταγμα αὐτὴ πρῶτον ἐνομοθέτησεν ἡ Ἀντιβασιλεία. Πῶς λοιπὸν ἠδύνατο ἡ αὐτὴ καὶ νομοθετεῖν καὶ ἀναγνωρίζειν ἀποδεχομένη καὶ ἐπαινοῦσα τὸ ἴδιον αὐτῆς ἔργον; ἢ μήπως ἐπαγαλλομένη τῷ κατορθώματι «εἶδε καὶ αὐτὴ ὃ ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὸν λίαν»; (Ὅτι δὲ τὸ τῶν Ἑλλήνων ὀρθόδοξον ἔθνος ἐσυκοφάντησαν, ὡς καὶ πρὸ τῆς Ἀντιβασιλείας διακηρύξαν τὴν τοιαύτην

§. ς. Εἴπομεν ἐν τοῖς προηγηθεῖσι (σ. 48–50) περὶ τῶν ἀπὸ τοῦ 1827 μάλιστα καὶ ἐφεξῆς εἰσρυέντων πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀλλογενῶν ἐξαποστόλων, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκδοθὲν χριστιανικῆς φιλανθρωπίας κατὰ τόπους συνισταμένων σχολείων (καὶ τούτων ἀλληλοδιδακτικῶν μάλιστα), πρὸς τὴν τῶν ἀκάκων παίδων ἀνατροφήν· ὡσαύτως προείρηται καὶ περὶ τῶν κρυφίως ἐνσπειρομένων, τῶν δὲ καὶ φανερῶς διανεμομένων δυσσεβῶν βιβλιδαρίων, καὶ τῶν χρηματικῶν πρὸς τοὺς πένητας φιλοδωρημάτων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ποικίλων καὶ παντοδαπῶν κατὰ τῆς εὐσεβείας ἐπιβουλῶν (περὶ ὧν καὶ αὐτὸς ὁ ἀοίδιμος Κυβερνήτης πλαγίως ἀπεκλαίετο ἐν τῇ πρὸς τὸν Πατριάρχην ἐπιστολῇ, καὶ ὁ Πατριάρχης σαφέστερον ἀλγῶν καὶ παθαινόμενος ἐξεφράζετο). Κατὰ δὲ τὸ 1834 προσετίθετο καὶ ἡ εἰς τὸ χυδαῖον Ἑλληνικὸν ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ μετάφρασις τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, καὶ περὶ τὸν Μάϊον ἤδη διέτρεχε πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ὁ πρῶτος τόμος, φιλοτίμως δωροφορορούμενος. Δεινὸν ἐφάνη τὸ πρᾶγμα· καὶ πολλοὶ ἐδυσφόρουν καὶ διὰ τοῦτον τὸν νεωτερισμόν. Ὁ δὲ Γερμανὸς ἱεροκήρυξ (περὶ οὗ προείπομεν) ἐξέδωκε τότε κρίσιν τῆς μεταφράσεως ἐν τῇ τοῦ Σωτῆρος ἐπικεκλημένῃ ἐφημερίδι, πρὸς ἣν ἀπήντησεν ὁ Βάμβας δικαιολογῶν τὴν μετάφρασιν (α). Ὁ γοῦν Γερμανὸς καὶ οἴκοθεν ὁρμήσας, θαρρύνθεὶς δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἀνελάβετο τὴν ἔκδοσιν ἐφημερίδος Ἐκκλησιαστικῆς, τῆς Εὐαγγελικῆς Σάλπιγγος ἐπονομασθείσης, ἵνα διὰ ταύτης ἐξελέγχῃ πάσας τὰς κατὰ τῆς εὐσεβείας κενοφωνίας, ὅσας καὶ τὰ βιβλία καὶ τὰ διδασκαλεῖα τῶν ἐξαποστόλων διέσπειρον, οἱ δέ τινες καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐδημοσίευον (β). Καὶ ἐσάλπιζε διὰ τῆς Εὐαγγελικῆς Σάλπιγγος ὁ Γερμανός, στηλιτεύων, ὡς ἠδύνατο, τὰς ἑτεροδιδασκαλίας, ὅσας ἤδη τινὲς καὶ τότε καὶ ἐφεξῆς (1835 κτλ.), παντάπασιν ἀπαναισχυντήσαντες, πυκνὰς ἐδημοσίευον διὰ τῶν πολιτικῶν ἐφημερίδων, ὡς ὀψόμεθα ἐν τοῖς ἑξῆς.

§. ζ. Τότε δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σεπτεμβρίου ἡ ἱερὰ Σύνοδος ζῆλον ἀναζωσαμένη τῆς εὐσεβείας, γράφει πρὸς τὴν Γραμματείαν ἐξαιτουμένη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν κατάπαυσιν τῆς ὑπὸ τῶν ἐξαπο-

---

(α) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. **165.** σελ. **661** ἔτ. **1834.** Ἰουλίου **27.** Πρβλ. καὶ ἀριθ. **170.** σελ. **683.**

(β) Βλ. τὴν περὶ τῆς Σάλπιγγος προκήρυξιν τοῦ Γερμανοῦ, ἐκδοθεῖσαν τῇ **18** Σεπτεμ. **1834** ἐν Ἀθηνᾶς ἀριθμ. **182.** σελ. **731.**

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐπισκοπῆς αὐτοῦ, εἰ μὴ ὅταν οἰκειοθελῶς παραιτηθῇ, ἢ ἐπὶ μόνῳ ἐγκλήματι ἐπάγοντι καθαίρεσιν.

Μετάθεσις Ἐπισκόπου γίνεται μόνον, ἐγκρίσει τοῦ Βασιλέως, μετὰ γνωμοδότησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, τηρουμένων τῶν κανόνων ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ παρὰ πάσαις ταῖς λοιπαῖς ὁμοδόξοις τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαις.

Ἄρθρ. Ε΄. Ἐν ἀποβιώσει Ἐπισκόπου, οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς ἐπισκοπῆς φροντίζουσι τῇ συμπράξει τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς περὶ τῆς διατηρήσεως καὶ ἐξασφαλίσεως τῶν ἀρχείων καὶ τῶν ἄλλων τῆς Ἐπισκοπῆς πραγμάτων, μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ διαδεξομένου αὐτόν. Ἡ δὲ Κυβέρνησις, ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου, διορίζει ἐκ τούτων ἐπισκοπικὴν Ἐπιτροπήν, πρὸς διεξαγωγὴν τῶν πνευματικῶν ὑποθέσεων τῆς χηρευούσης Ἐπισκοπῆς, ἕως οὗ ἐγκατασταθῇ ὁ ταύτης κανονικὸς Ἐπίσκοπος.

Ἄρθρ. ϛ΄. Ἐὰν Ἐπίσκοπος, ἕνεκα φυσικῆς τινος αἰτίας, κατασταθῇ ἀνίκανος πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ἀντικαθίσταται μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, δι' ἑτέρου κατὰ τὰ ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις Γ΄. καὶ Δ΄. ὁριζόμενα. Εἰς δὲ τὸν εἰς ἀνικανότητα περιστάντα χορηγεῖται περίθαλψις διακοσίων δραχμῶν κατὰ μῆνα.

Ἄρθρ. Ζ΄. Ἅπαντες οἱ ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἐπίσκοποι διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ὑπερτάτην ἐφορείαν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, καὶ ἀναφέρονται πρὸς αὐτὴν ὡς ἀνωτάτην Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν περὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων ἀναγομένων εἰς τὰ πνευματικὰ αὐτῶν καθήκοντα, καὶ ἐκτελοῦσι τὰς ἀποφάσεις καὶ διαταγὰς αὐτῆς.

Ἄρθρ. Η΄. Ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι ἡ πνευματικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ τῆς κληρωθείσης αὐτῷ ἐπισκοπῆς. Ἐνεργεῖ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐπισκοπῇ τὰ παρὰ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων ἐπιβαλλόμενα αὐτῷ καθήκοντα, διατηρῶν ἀπαρεγκλίτως τὰ θεῖα δόγματα, καὶ ἐπιτελῶν ἀκριβῶς τὰ μυστήρια, καὶ φυλάσσων τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας· ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν ἀκριβῆ τούτων διατήρησιν καὶ παρὰ τῶν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ ποιμαντορίαν διατελούντων· προσέχει εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν πάσης ἱεροτελεστίας, εἰς τὴν τακτικὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναγινωσκομένων καὶ ψαλλομένων ἀκολουθιῶν, εἰς τὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς ἁγίας εἰκόνας, εἰς τὰ ἱερὰ σκεύη, ἄμφια καὶ πάντα τὰ εἰς τὴν θείαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Διὰ νὰ μὴ συγχέωνται δὲ τὰ πράγματα, διαιροῦμεν τὴν περὶ τῆς Ἐκκλησίας φροντίδα εἰς ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικήν· καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην περιλαμβάνεται ἡ Θρησκεία αὐτή, αἱ περὶ Δόγματος διαφοραί, καὶ αἱ περὶ τούτων κρίσεις καὶ διακρίσεις, τὸ εἶδος τῆς λατρείας, ἤτοι τὸ Ἱεροτελεστικὸν κλ. εἰς δὲ τὴν δευτέραν ὑπάγεται ἡ διοίκησις, ἡ διάταξις, ὁ ὀργανισμὸς τῆς Ἐκκλησίας· ἡ πρώτη φροντὶς ἀνήκει εἰς μόνην τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἐξουσίαν, ἡ δὲ δευτέρα εἰς τὴν Κοσμικήν, καὶ κατὰ τοῦτο θεωροῦμεν τὸν Κοσμικὸν τοῦ ἔθνους ἄρχοντα Κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας· διότι εἰς μόνην τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν ἐπίκειται τὸ βαρύτατον χρέος τῆς ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας τῆς Ἐπικρατείας.

Περὶ συγκλήσεως τῆς διαρκοῦς Συνόδου.

Ἀλλ' εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας ἰδίως κρίνεται ἀναγκαία καὶ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, διοικοῦσα καὶ οἰκονομοῦσα τὰ κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὰ μὲν ἐκτὸς ἐν ὀνόματι τοῦ Ἄρχοντος, τὰ δὲ ἐντὸς ἀφ' ἑαυτῆς· καὶ ἐάν ποτε ἤθελε συμβῆ τι σπουδαιότερον, τότε συγκαλοῦνται καὶ αἱ τοπικαὶ Σύνοδοι διὰ τοῦ κοσμικοῦ Ἄρχοντος κατ' αἴτησιν καὶ πρότασιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς.

Εἰς τὴν εἰρημένην Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἐδώκαμεν τὸ ὄνομα Σύνοδος διαρκὴς κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Ῥωσσικῆς ἐκκλησίας· καὶ αὕτη θέλει εἶναι ἡ ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχή, εἰς αὐτὴν ὑπόκειται ὅλος ὁ Ἑλληνικὸς Κλῆρος, αὐτὴ φροντίζει περὶ πάντων, διοικεῖ καὶ οἰκονομεῖ τὰ πάντα, ὅσα καθαρῶς Ἐκκλησιαστικά.

Ἐγκρίνοντες δὲ τὴν ἐλάττωσιν τῶν μέχρι τοῦδε Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπαρχιῶν τοῦ Βασιλείου, καὶ ἑπομένως τὴν ἔκτασιν αὐτῶν εἰς τὸ ἑξῆς, κατὰ τὴν πολιτικὴν τῆς Ἐπικρατείας διαίρεσιν, περιορίζομεν εἰς τὸ μέλλον τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος εἰς δέκα κατὰ τοὺς Νομάρχας.

Ἀλλ' ἐκ τίνων ὑποκειμένων θέλει σύγκεισθαι ἡ διαρκὴς Σύνοδος; Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπῆρξε διαφορὰ γνωμῶν μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς, ὡς φαίνεται εἰς τὰ πρακτικά της· οἱ μὲν θέλουσιν αὐτὴν συγκειμένην ἐξ ἐπισκόπων μόνον, ἄλλοι ἐξ ἐπισκόπων, πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν δύο μόνον πρώτων τάξεων· ἕκαστον μέρος θέλει ἐκθέσει ἰδιαιτέρως τοὺς περὶ τῆς γνώμης του λόγους. Κατ' αὐτὴν λοιπὸν τὴν διαίρεσιν τῶν γνωμῶν, ἡ Σύνοδος θέλει σύγκεισθαι ἐκ τριῶν μελῶν, ἂν μόνον οἱ Ἐπίσκοποι λάβωσι μέρος εἰς αὐτήν, ἐκ πέντε, ἐὰν λάβωσι μέρος εἰς αὐτὴν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

διον ἀνώνυμον ἀπεδείκνυε τὴν δῆθεν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας κυριαρχικὴν ἐξουσίαν τῶν ὀρθοδόξων Αὐτοκρατόρων, ἐξεφαύλιζε δὲ καὶ τὸ Πατριάρχης ὄνομα καὶ τὸ Οἰκουμενικὸς ἐπὶ καταφρονήσει μάλιστα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ 10 ἄρθρον τῆς ἀνωτέρω γνώμης τῶν Ἀρχιερέων. Καὶ τοῦτο τύποις ἐκδοθὲν διενέμετο νυκτὸς πρὸς ἕκαστον τῶν ἀντιπροσώπων (τῇ 2 Ἰανουαρίου) (α). Καὶ πρὸς τοῦτο μὲν εὐθὺς ἐγένετο ἡ ἀπάντησις, ἐλέγχουσα τὰ ψεύδη καὶ τὸν ἐπίβουλον σκοπὸν τοῦ φυλλαδογράφου (β), καὶ διενεμήθη ὡσαύτως (τῇ 4 Ἰανουαρίου). Τῇ δ' ἐπαύριον (Ἰανουαρίου 5, 1844) ἐλύθη, τέλος, τὸ μέγα ζήτημα, καὶ ἡ τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων ἐθνικὴ Συνέλευσις εὐαγῶς καὶ ὁμοφώνως ἐψηφίσατο τάδε.

1) Ἡ ἐπικρατοῦσα εἰς τὴν Ἑλλάδα θρησκεία εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτή, καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

2) Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, εἶναι ἀναποσπάστως ἡνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαραλλάκτως, ὡς ἐκείνη, τούς τε ἱεροὺς, ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις· εἶναι δὲ αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα, καὶ διοικεῖται ὑπὸ ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων (γ).

Ταῦτα τὰ δύω περὶ θρησκείας ἄρθρα κατεγράφησαν ἐν τῷ Συντάγματι· ὅτι δὲ ὑπὸ τούτων τῶν δύω ἄρθρων ἀκυροῦνται τὰ δύω πρῶτα ἄρθρα τοῦ Μαυρικοῦ Καταστατικοῦ, φανερὸν ἐκ τῆς ἐν τοῖς Πρακτι-

---

(α) Διατριβὴ αὐτοσχέδιος περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας τῶν Πατριαρχῶν, καὶ περὶ τῆς σχέσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν. Ἀθήνησι 1843. πρβλ. καὶ Ἀθην. ἀριθμ. 1081. [Συνέγραψε δὲ τοῦτο τὸ φυλλάδιον ὁ ἀρχιμανδρίτης Μισαὴλ Ἀποστολίδης. Βλ. Ὁ Συνοδικὸς Τόμος ἢ περὶ ἀληθ. σελ. 204 καὶ Ἐλπίδ. ἀριθμ. 629].

(β) Ἀπάντησις πρὸς τὴν αὐτοσχέδιον Διατριβὴν, περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἐξουσίας τῶν Πατριαρχῶν κτλ. ὑπὸ Χ. Χ. Χ. Ἀθήνησι, 1843. [Τὴν Ἀπάντησιν ταύτην ἔγραψεν εἰς κοινὸν ἰδίωμα ὁ ἀοίδιμος Συγγραφεύς].

(γ) Βλ. Πρακτικὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Γ'. Σεπτεμβρίου Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως σελ. 142. Ἐν Ἀθήναις ᾳωμδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρίζουσα τὴν πενίαν αὐτοῦ καὶ ἀκτημοσύνην, διέταξε σιτηρέσιον 200 κατὰ μῆνα δραχμῶν, καὶ ἔτρωγεν ἐπ' ὀδύνῃ τὸν ἄρτον αὐτοῦ, ἐπιθυμῶν πότε ἀναλύσαι ἐκ τούτου τοῦ βίου, ἕως μετ' ἔτος ἓν ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον (τῇ 26 Ἀπριλίου 1843) (α).

§. ιή. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν ἀείμνηστον Σελλασίας ἢ Βρεσθένης, τὸν καὶ βουλευτὴν πολλάκις καὶ ἀντιπρόεδρον τῆς Βουλῆς χρηματίσαντα ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, καὶ τοσαῦτα ὑπὲρ τῆς πατρίδος μοχθήσαντα, τοιοῦτον ἔσχε τέλος (β). Τοῦ δὲ Γυθείου ἐπισκόπου Κυρίλλου τελευτήσαντος κατὰ τὸν Ἰούνιον (τοῦ 1842) τὴν ἐπισκοπὴν προσέλαβεν ὁ Λακεδαίμονος Δανιήλ, συγχωνευθείσης τῆς ἐπαρχίας μετὰ τῆς Μητροπόλεως τοῦ Νομοῦ τῆς Λακωνίας δι' Ὑψηλοῦ Β. Διατάγματος (τῇ 17 Ἰουνίου 1842) (γ).

§. ιθ. Ἤδη δὲ τελευτώσης τῆς ἐπετείου συνοδικῆς περιόδου καὶ τοῦ νέου ἐπιόντος (1842—1843), διορίζεται πρόεδρος μὲν ὁ αὐτὸς Ἀργολίδος Κύριλλος (δ)· τούτου δὲ μετὰ μῆνα ἕνα ἐκμετρήσαντος τὸ ζῆν (Αὐγούστ. 21), διαδέχεται τὴν προεδρείαν (τῇ 23 Αὐγούστ.) ὁ Εὐβοίας Νεόφυτος (ε)· μέλη δὲ τῆς περιόδου ταύτης διορίζονται ὁ Μαντινείας Διονύσιος (ἀντὶ τοῦ ἀπολυθέντος Ζαχαρίου τοῦ Θήρας), ὁ Τριφυλίας Παΐσιος, ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς καὶ ὁ Κυναίθης Βαρθολομαῖος (ζ). Συμπληρωτικὰ δὲ ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος καὶ ὁ Καρυστίας Δανιὴλ (οὗτός ἐστιν ὁ ἀπὸ τῆς κανονικῆς αὐτοῦ ἐπισκοπῆς Χίου κατα-

---

(α) Ἴδε Κ. Οἰκονόμου Λόγον ἐπιτάφιον εἰς τὸν ἀοίδ. Ἐπίσκοπον Σελλασίας Θεοδώρητον ἐκφωνηθέντα Ἀθήνησι τῇ 27 Ἀπριλίου 1843, ἐν τῷ Ναῷ τῆς ἁγίας Εἰρήνης. Ἀθήνησι 1843. [Τὰ δὲ κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ ἀειμνήστου Ἱεράρχου βλ. ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 434. 435. Σημ. Ἐκδ.]

(β) Καὶ ἄλλη τότε ἐνεφιλοχώρει ἐπιδιδοῦσα γενναίως περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ καινοτομία, ἡ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς διανόθευσις καὶ πρὸς τὸ ἡδύτερον καὶ ξενοπρεπέστερον παραποίησις μελυδρίων τινῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὁμαλῶς καὶ ἀπροσκόπτως ἄγουσα ἐπὶ τὴν παντελῆ ἀπώλειαν τῆς πατρίου μελῳδίας «καὶ τὴν ἀποφράγκωσιν τῶν ἱερῶν ὕμνων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας»· καὶ ἔγραψέ τις τότε, μετὰ πικρᾶς μὲν ἀλλὰ δικαίας εἰρωνείας τὴν ὀλιγωρίαν τῶν ἐπιτετραμμένων τὰ ἐκκλησιαστικὰ καταστιγματίζων (βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 358). Τότε δὲ καὶ ὁ προμνημονευθεὶς (σελ. 48) τοῦ Λεσβείου συστήματος ἐγίνετο ἀγών. Σημ. Ἐκδ.

(γ) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1842. ἀριθμ. 18. σελ. 113.

(δ) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 18. σελ. 113.

(ε) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 20. σελ. 131.

(ζ) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 25. σελ. 154.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λικῆς Ἐκκλησίας, καὶ μηδεμίαν ἐπιτρέπειν καινοτομίαν, ἢ παραλλαγήν, ἢ κατάργησιν, ἐν βάρει ἀρχιερατικῆς συνειδήσεως, ὡς λόγον ἀποδώσουσαν πρὸ τοῦ ἀδεκάστου βήματος ἐν τῇ φρικτῇ τοῦ Χριστοῦ δευτέρᾳ παρουσίᾳ. Αὐτήν τε ταύτην τὴν ἱερὰν Σύνοδον [καὶ πάντας ἁπλῶς τοὺς ἐν τῷ θεοστηρίκτῳ κράτει τῆς Ἑλλάδος ἁγίους Ἀρχιερεῖς κατὰ χρέος ὑπομιμνήσκομεν τὸ τοῦ Ἀποστόλου, «Προσέχετε ἑαυτοῖς, καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος· ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν· διὸ γρηγορεῖτε» (Πράξ. κ΄.).

Ὑμεῖς δὲ πάντες εὐλογημένοι Χριστιανοί, ἔθνος ἅγιον, Βασίλειον ἱεράτευμα, προσφιλέστατον μέλημα τῶν πνευματικῶν ὠδίνων τῆς ἁγίας Μητρὸς Ἐκκλησίας, στήκετε ἑδραῖοι, καὶ στερεοὶ καὶ ἀκράδαντοι ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς πίστεως τὴν εὐπαγῆ καὶ ἀσάλευτον, διατηροῦντες ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ τὴν Ὀρθόδοξον ὁμολογίαν, ἣν ἄνωθεν παρὰ τῶν Πατέρων ἐδέξασθε, καὶ μετὰ τοῦ μητρῴου γάλακτος ἐθηλάσατε, ἐν ᾧ καὶ ηὐξήθητε καὶ ἐδοξάσθητε, δι' ἧς καὶ τὴν σωτηρίαν ἐλπίζετε. Ἰδίᾳ δὲ οἱ ἐν ἀξιώμασι καὶ ὑπεροχαῖς τὴν ἀκήρατον τῆς πίστεως περιέποντες κιβωτόν, τὴν μητέρα ὑμῶν Ἐκκλησίαν, ἄχραντον αὐτὴν καὶ ἄθικτον ἀπὸ τῆς τοῦ ἐφημέρου κόσμου διαφυλάττετε προσπαθείας, τὸν Βασιλέα τοῦ σύμπαντος εὐλαβούμενοι· οἱ νομοθέται τὸν θεόσδοτον νόμον γεραίροντες, θεαρέστους ἐν τῇ καθ' ὑμᾶς πολιτείᾳ τοὺς νόμους θεσπίζετε· οἱ δικασταὶ πρὸς τὸν ἀνέσπερον τῆς δικαιοσύνης ἐνατενίζοντες ἥλιον, ἀδεκάστους καὶ κατὰ Θεὸν τὰς κρίσεις ἐκφέρετε· οἱ ἐκ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου μὴ ταῖς τύρβαις τοῦ βίου ἐμπλέκεσθε μηδὲ πολιτικοῖς ἀναμίγνυσθε πράγμασι, καὶ μηδὲν παρὰ τὰ διατεταγμένα ὑμῖν πράσσετε, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ὑμᾶς Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀρέσητε· οἱ γονεῖς ἀνατρέφετε τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου, ἀρετῆς γινόμενοι τούτοις καὶ εὐσεβείας ὑπόδειγμα, καλὰ πρέπει τοῖς εὐσεβέσι καὶ ὀρθοδόξοις Χριστιανοῖς· οἱ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι ἀντέχεσθε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας, ἀποστρεφόμενοι τὰς βεβήλους καινοφωνίας καὶ ἑτεροδιδασκαλίας, καὶ ψωμίζοντες τὴν περὶ ὑμᾶς ἀπειρόκακον νεολαίαν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον τῆς ἀληθοῦς καὶ ζωτικῆς γνώσεως, τὸν στηρίζοντα καρδίαν ἀνθρώπου. Ἅπαντες, ἀγαπητὰ τέκνα,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πιάρχην ἀποκριτικὴν ἐπιστολήν, καὶ πάλιν πολλὰ καὶ καλὰ μετ' αὐτῶν συλλαλήσας περὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῶν εὐλογίας λαβών, ἀπέστειλεν ἐν εἰρήνῃ. Ἔλεγε δὲ ταῦτα ἡ ἐπιστολή

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ἀριθμ.

Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος.

2683. Πρὸς τὸν παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἁγίαν Σύνοδον.

Ἡ πρὸς τοὺς προΐχοντας, κληρικούς, προκρίτους καὶ λοιποὺς χριστιανοὺς κατοίκους τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἑκάστης τάξεως καὶ βαθμοῦ διευθυνθεῖσα παρὰ τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐπιστολὴ τοῦ Φεβρουαρίου μηνός, εἶχε φανῇ καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅλης τῆς Εὐρώπης, καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς Ἑλλάδος, ὅτε ἐσχάτως οἱ ἅγιοι Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Μητροπολῖται Νικαίας, Χαλκηδόνος, Λαρίσσης καὶ Ἰωαννίνων, μετὰ τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου ἔφθασαν εἰς τὴν νῆσον τοῦ Πόρου, ὅπου κατὰ τὸ παρὸν καὶ ἡμεῖς διατρίβομεν.

Ἐπροσκλήθησαν τὴν ἀκόλουθον τῆς ἀφίξεώς των ἡμέραν, νὰ ἔλθωσι πρὸς ἡμᾶς. Συνήλθομεν κατὰ τὴν 22 Μαΐου (3 Ἰουνίου) παρόντων ἐγκρίτων ἀξιωματικῶν τῶν Ναυτικῶν Δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι διαμένουν εἰς τὰ παράλια ταῦτα κατὰ βούλησιν τῶν Συμμαχικῶν Αὐλῶν.

Ὅσον ὀλίγων ἐλπίδων καὶ ἂν ἦτον ἡ προσδοκία μας, δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποκρύψωμεν εἰς τὴν ὑμετέραν Παναγιότητα τὴν ἀνέκφραστον λύπην, τὴν ὁποίαν ἠσθάνθημεν, ὅταν ἐβεβαιώθημεν, ὅτι ἡ ἀποστολὴ τῶν Ἱεραρχῶν τούτων σκοπὸν μόνον εἶχε τοῦ νὰ ἐγχειρίσωσι πρὸς ἡμᾶς τὴν ἰδίαν τοῦ φεβρουαρίου μηνὸς ἐπιστολήν, καὶ νὰ μᾶς προτρέψωσιν ἐν ταυτῷ καθ' ὅλους τοὺς κατεπείγοντας τρόπους, ὥστε νὰ τοὺς δώσωμεν κἂν ἐλπίδας, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἤθελε παραδεχθῇ τὰς νουθεσίας τῆς Ὑ. Παναγιότητος.

Οἱ ἴδιοι ἡμεῖς δεξάμενοι παρὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν τὴν ἐπιστολήν, εἴπομεν μεθ' ὅλης τῆς παῤῥησίας τὰ αἴτια, διὰ τὰ ὁποῖα τὸ βῆμα τοῦτο οὔτε συνέπειάν τινα ἠδύνατο νὰ ἔχῃ, οὔτε καρποὺς παντελῶς νὰ φέρῃ ἀναλόγους μὲ τὰς ἐπιθυμίας τῆς Ὑ. Παναγιότητος. Ἐπειδὴ οἱ ἐμπεπιστευμένοι τὰ τῆς ἀποστολῆς ταύτης παρὰ τῆς Ὑ. Παναγιότητος Ἀρχιεπίσκοποι ἐκοίνωσαν εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἐπεθύμουν κομισταὶ νὰ γενῶσί τινος ἀπαντήσεως, δὲν δυσκολευόμεθα νὰ τὴν δώσωμεν διὰ τῆς

στασίαν ἐπεκαλούμεθα πολεμοῦντες, οὔτε ὁ Θεὸς ἤθελεν εὐλογήσει τὸν ἀγῶνά μας, ἐὰν ἐγνώριζεν εἰς ἡμᾶς ὡς καρδιογνώστης πονηρίαν καὶ δολιότητα. Ὁ Ἑλληνικὸς χαρακτὴρ εἶναι ἀξιότιμος καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν πατρῴαν θρησκείαν σταθερὰν πίστιν· καὶ τίς ἀγνοεῖ ὅσα δουλεύοντες ἐπάσχομεν ὑπὲρ αὐτῆς κακά ; καὶ ὅμως ἀνεμένομεν πιστοὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐδώκαμεν ὁμολογίαν· καὶ οὔτε τιμή, οὔτε δόξα, οὔτε πλοῦτος, οὔτε πᾶν ἄλλο ἐπίγειον ἀγαθὸν ἦτον ἱκανὸν εἰς τὸ νὰ μᾶς σαλεύσῃ ἐξ αὐτῆς, καὶ τόσα μαρτυρικὰ αἵματα ἐχύθησαν ὑπὲρ αὐτῆς ἐπὶ τῆς δουλείας. Ὅθεν πιστὸν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς τὴν ὁποίαν ἐκ Πατέρων παρέλαβε θρησκείαν, ἐφύλαξε ταύτην, τὴν φυλάττει, καὶ θέλει τὴν φυλάττει ἕως οὗ ὑπάρχει, ὡς ἱερωτάτην παρακαταθήκην, ἀπαραμείωτον καὶ ἀναλλοίωτον.

Ἡ Α. Μ. ὁ Σεβαστὸς ἡμῶν Βασιλεὺς ἅμ' ἐπάτησε τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος, διεκήρυξε πανδήμως ὅτι σέβεται καὶ τιμᾷ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ἔθνους, τοῦ ὁποίου διωρίσθη ἄνωθεν Βασιλεύς, καὶ θέλει προστατεύει τὴν θρησκείαν του· καὶ τίς ἀγνοεῖ τὴν Βασιλικὴν ἐκείνην ὁμολογίαν; τίς ἀγνοεῖ καὶ τὴν ἐπανάληψιν αὐτῆς, ὅτε ἡ Α. Μ. ἀνέβη ἐπὶ τοῦ θρόνου; Καὶ τοιαύτην ἐγγύησιν ἔχων πᾶς ὀρθόδοξος Χριστιανὸς δὲν ἠμπορεῖ ποτὲ ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι ἡ Α. Μ. θέλει παραβλέψει ἀτιμώρητον καὶ τὴν παραμικρὰν βλάβην ἢ ἐπιβουλὴν τῆς θρησκείας τοῦ ἔθνους; Ἡ Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ καὶ εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν παρὰ τῆς Μιᾶς ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας πρεσβευομένων ἱερῶν δογμάτων, τελετῶν, ἐθίμων καὶ παραδόσεων, καὶ οὔτ' αὐτὴ θέλει παρασαλεύσει ποτὲ ἐξ αὐτῶν, οὔτ' ἄλλον ἐπιβουλεύοντα ταῦτα θέλει ὑποφέρει; καὶ ὁποιοσδήποτε ἄνθρωπος ἤθελεν ἐπιχειρήσει νὰ ταράξῃ τὴν ἐκκλησίαν ταῦ Βασιλείου δι' ἑτεροδιδασκαλίας, διὰ προσηλυτισμοῦ, ἢ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον, θέλει καταμηνύεσθαι παρ' αὐτῆς πρὸς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν, διὰ νὰ ἐπιφέρῃ αὕτη θεραπείαν εἰς τὸ κακὸν κατὰ τοὺς πολιτικοὺς νόμους.

Δὲν φθάνει τοῦτο· ἡ Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ καὶ εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν εἰς χρῆσιν τῆς νεολαίας καὶ τῶν ἐκ τοῦ κλήρου προσδιωρισμένων καὶ περὶ θρησκευτικῶν ἀντικειμένων πραγματευομένων βιβλίων, καὶ δὲν ἐδείχθη ἕως τώρα ἀδιάφορος καὶ κατὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο, καὶ τόσῳ μάλιστα προσεκτικωτέρα δεικνύεται κατὰ ταῦτο, καθ' ὅσον ἐκ τῶν βιβλίων μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν λόγων ἠμπορεῖ νὰ ἦναι ὁ μεγαλήτερος φόβος τῆς ἐπιβουλῆς τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας· καὶ αὐτὰ εἶναι τὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς τὴν ἄλλην περίπτωσιν, προσκαλεῖται νὰ ἀποστείλῃ εἰς ἡμᾶς ἀντίγραφον τῆς ἐγκυκλίου ἢ τῶν ἐγκυκλίων της. Ὁ Γραμματεὺς Α. Πολυζωΐδης» (τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1837). Ἡ δὲ Σύνοδος πρὸς ταῦτα ἀπήντησε τὰ ἑξῆς, ἀπολογουμένη ἅμα καὶ ἐκπληροῦσα τὴν διαταγήν. «Ἀποδέχεται ἡ Σύνοδος τὰς παρατηρήσεις τῆς Βασ. ταύτης Γραμματείας πρὸς τὸν ἀφορισμόν, καὶ συνομολογεῖ καὶ ἡ ἰδία ὅτι ἦτον τῷ ὄντι καὶ εἶναι διὰ τοὺς αἱρετικοὺς κακούργους καὶ παραβάτας τῶν ἱερῶν ὅρων καὶ παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας· καὶ ἐὰν ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐκδίδετο οὗτος, ἐκδίδετο παρὰ τῆς Ἐκκλησίας οὐχ' ἁπλῶς, ἀλλ' ὡς διοικούσης καὶ πολιτικῶς καὶ δικαστικῶς, καὶ εἰς ἀναχαίτισιν πολλῶν ἄλλων καταχρήσεων καὶ καταδρομῶν τῆς τυραννικῆς ἐξουσίας· ἤδη δέ, ἐπειδὴ κατὰ θείαν εὐδοκίαν ἡ Ἑλλὰς ὑπάρχει Βασίλειον ἀνεξάρτητον καὶ ἔχει θεσμούς, ἡ Ἐκκλησία περιορίζεται εἰς μόνον τὸ πνευματικὸν καὶ Ἐκκλησιαστικόν· καθ' ὅσον δ' ἀποβλέπει τὸν παρὰ τῆς Συνόδου ἐγκριθέντα ἀφορισμὸν κατὰ τῶν διαχειριζόντων πρὸς βλάβην τοῦ πλησίον των τὴν δενδροκοπίαν καὶ ζωοκτονίαν, ἔλαβεν ἀφορμὴν αὕτη ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐγγράφῳ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας διαλαμβανομένων φράσεων «ζητοῦντες νὰ ἐκδοθῶσιν ἐπιτίμια κατὰ τῶν κακούργων», καὶ «ἡ Α.Μ. ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ κατακρίνωσιν οἱ ἱερεῖς ἐπ' Ἐκκλησίας κτλ.» Ἐπειδὴ δὲ ἡ Βασ. αὕτη Γραμματεία δὲν ἐγκρίνει τοῦτο, ἐμπόδισεν ἡ Σύνοδος τὴν πρώτην ἐγκύκλιον αὐτῆς, ὡς μὴ ἀποσταλεῖσαν, καὶ θέλει πράξει περὶ τοῦ προκειμένου σύμφωνα πρὸς τὴν πρόσκλησιν ἤδη τῆς Βασ. ταύτης Γραμματείας, πρὸς ἣν πέμπεται κατ' αἴτησιν της καὶ ἀντίγραφον τῆς ἐκδοθησομένης περὶ τούτου ἐγκυκλίου Συνοδικῆς ἐπιστολῆς (α) εἰς πληροφορίαν της» (τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1837). Ταῦτα δὲ γράφουσα ἡ Σύνοδος ἔλεγε πάντως καθ' ἑαυτήν, καὶ πότε οἱ ἔνοχοι τῶν τοιούτων κακουργιῶν ἢ ἀνεκαλύφθησαν ἢ ἐτιμωρήθησαν κατὰ τοὺς τεθειμένους πολιτικοὺς νόμους. Καὶ ὁμολογεῖ ἐνταῦθα ἡ Γραμματεία ὅτι τὸ τοιοῦτον ὅπλον τοῦ ἀφορισμοῦ, ὃ καὶ φόβητρον ὀνομάζει ἀφεθέν, ἐχρησίμευε κατ' ἀρχὰς ἐναντίον ἀδιορθώτων αἱρετικῶν καὶ κακούργων ἀμετανοήτων· ἀλλὰ διὰ τί ἐν τοῖς προηγουμένοις (σελ. 371) ἠγανάκτησεν ἀμειλίκτως κατὰ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἀττικῆς, διότι ἐξέδωκεν ἀφορισμὸν

(α) Βλ. τὴν Ἐγκύκλιον ἐν τῷ Αἱ ἀναγκαιότεραι ἐγκύκλιοι ἐπιστολαὶ κτλ. σελ. 103. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀθήναις εἰς Μουσείου κατασκευήν; Μήπως δὲ πάλιν ὀλιγώτερον ἔμελλε θαυμάζεσθαι τὸ Θησεῖον, εἴπερ ἔμενε τὸ αὐτὸ συγχρόνως καὶ ναὸς τοῦ πάλαι ποτὲ πρὸς τοὺς Ἀρεοπαγίτας, οὐ μακρὰν αὐτοῦ τοῦ Θησείου, ὑπὸ τοῦ θείου Παύλου καταγγελθέντος ἀγνώστου θεοῦ; ἢ μήπως ἵνα πρὸς τοὐμφανέστερον ἔλθῃ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ Βήματι ἐμπεριλαμβανόμενον ὀλίγον, καὶ τοῦτο προσγενέστερον, μέρος τοῦ ναοῦ, ἔπρεπεν ἵνα καὶ τὸ θεῖον θυσιαστήριον καταστραφῇ καὶ ὅλος ὁ ναὸς βεβηλωθῇ;) (α). Κατὰ δὲ πάλιν τὴν ῥυμοτομίαν τῆς πόλεως (ὑπό τινων κακοτέχνων Βαυαρῶν σχεδιαζομένην (β) πολλαὶ τῶν λεωφόρων καὶ τῶν ἄλλων ὁδῶν προαγόμεναι κατ' εὐθεῖαν προσέπιπτον εἰς ναοὺς (ἦσαν δὲ πολλοὶ κατὰ τὰς Ἀθήνας· οἱ πλεῖστοι μικροί, καὶ ἴσως ἀνέκαθεν οἰκιακοὶ καὶ κτητορικοί, καὶ οἱ μέν τινες ἐσώζοντο ἀκέραιοι, οἱ δὲ καὶ βεβλαμμένοι διὰ τὸν πόλεμον). Τούτων δὴ τῶν ναῶν ὅσοι ἔτυχον ἐν ταῖς διαγεγραμμέναις πλατείαις, ἢ κατ' εὐθὺ τῆς ῥυμοτομίας ὡς προσκόμματα καὶ σκάνδαλα μεγάλα προσιστάμενοι, κατηδαφίσθησαν ἐκ θεμελίων καταστραφέντες (γ)· κατεστράφησαν δὲ καὶ ὅσοι ἔτυχον ἱδρυμένοι κατὰ τόπους, ἐν οἷς ἐκτίσθησαν οἰκίαι, κατὰ τὴν σχεδιασθεῖσαν τῆς πόλεως κατατομήν. Καὶ τοὺς μὲν στύλους καὶ τοὺς λίθους τῶν τοίχων τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας ἐπώλησεν ἡ δημαρχία τῆς πόλεως πρὸς τοὺς χρήζοντας, ὡσαύτως καὶ τὸ οἰκόπεδον· ἐπὶ δὲ τῶν ἀδύτων τοῦ θείου ναοῦ ἐδομήθησαν παντὸς εἴδους οἰκήματα· ὅπου δ' εὑρέθησαν πρὸς τοῖς θεμελίοις ἀρχαῖα κοιμητήρια, ἐξήγοντο τὰ ὀστᾶ τῶν ἐν Χριστῷ κεκοιμημένων, σωρευομένων παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ πολλάκις ὑπὸ τῶν παριόντων καὶ ἀκόντων (διὰ τὴν στενοχωρίαν τὴν ἐκ τῆς περικειμένης οἰκοδομικῆς ὕλης) καταπατούμενα,

---

(α) Ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἀντιβασιλείας ἐσκόπει καὶ τοὺς τέσσαρας Ἑλληνικοὺς ἀγῶνας ἀνακαινίσαι (ἵνα κατὰ πάντα τοῖς ἐνδόξοις προγόνοις τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας ἴσους ἀποδείξῃ)· καὶ δὴ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς τοῦ Βασιλέως ἀναγορεύσεως (1835 Μαΐου 20) συνέστη ἐν Ἀθήναις ἱπποδρόμιον εἰς τὸ Στάδιον.

(β) Βλ. Ἀθην. ἀριθ. 286. σελ. 1046.

(γ) Τούτων ἕνα (τὸν ἐπικαλούμενον τῆς Καπνικαρέας) διέσωσεν ἀπὸ τῆς καταστροφῆς, φείδεσθαι κελεύσας Λουδοβῖκος ὁ Βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας, ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας (τῷ 1835)· ἠγάσθη γὰρ τὴν ἀρχαιότητα καὶ εὐπρέπειαν τῆς Βυζαντίδος ἀρχιτεκτονικῆς ὁ φιλόμουσος ἐκεῖνος Μονάρχης. Λέγεται δὲ καὶ ὁ ναὸς οὗτος εἷς τῶν δώδεκα ἐκείνων, οὓς (κατὰ τὴν παλαιὰν τῶν Ἀθηναίων παράδοσιν) ᾠκοδόμησε περὶ τὸ 420 Εὐδοκία ἡ Βασιλὶς καὶ σύζυγος τοῦ Αὐτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, Ἀττικὴ τὸ γένος οὖσα, θυγάτηρ Λέοντος Ἀθηναίου φιλοσόφου.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πριποθήτων, συνιδόντες δὲ καὶ τὴν χρείαν τῆς κατ' ἐκεῖνο τὸ νεοσύστατον Κράτος διακονίας τῆς Πίστεως, καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας τῆς Ἑνότητος, καὶ συσκεψάμενοι ὅπως ἥ τε ἁγία ἡμῶν πίστις διατηρηθῇ ἐσαεὶ ἀλώβητος, καὶ οἱ Κανόνες τῶν θείων Πατέρων ἀπαραβίαστοι καὶ ἀπαρασάλευτοι, ὥστε εἶναι πάντας ἡμᾶς, ὡς ἐν τῇ αὐτῇ Πίστει, οὕτω καὶ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκονομίᾳ τῆς Ἑνότητος, καὶ κλήματα ἀδιάσπατα τῆς θείας ἀμπέλου, ὡρίσαμεν τῇ δυνάμει τοῦ Παναγίου καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος διὰ τοῦ παρόντος Συνοδικοῦ Τόμου, ἵνα ἡ ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀρχηγὸν ἔχουσα καὶ κεφαλήν, ὡς καὶ πᾶσα ἡ καθολικὴ καὶ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, τὸν Κύριον καὶ Θεὸν καὶ Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχῃ τοῦ λοιποῦ κανονικῶς αὐτοκέφαλος, ὑπερτάτην Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν γνωρίζουσα Σύνοδον διαρκῆ, συνισταμένην ἐξ Ἀρχιερέων προσκαλουμένων ἀλληλοδιαδόχως κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς χειροτονίας, πρόεδρον ἔχουσαν τὸν κατὰ καιρὸν ἱερώτατον Μητροπολίτην Ἀθηνῶν, καὶ διοικοῦσαν τὰ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς Κανόνας ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐπεμβάσεως. Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τούτοις καθισταμένην διὰ τοῦ παρόντος Συνοδικοῦ Τόμου τὴν ἱερὰν ἐν Ἑλλάδι Σύνοδον, ἐπιγινώσκομεν αὐτὴν καὶ ἀνακηρύττομεν πνευματικὴν ἡμῶν ἀδελφήν, καὶ πᾶσι τοῖς ἁπανταχοῦ εὐσεβέσι καὶ Ὀρθοδόξοις τέκνοις τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐπισυνιστῶμεν, ὡς τοιαύτην τοῦ λοιποῦ ἀναγνωρίζεσθαι καὶ μνημονεύεσθαι τῷ ὀνόματι Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος· δαψιλεύομεν δὲ αὐτῇ καὶ πάσας τὰς προνομίας, καὶ πάντα τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα, τὰ τῇ ἀνωτάτῃ ἐκκλησιαστικῇ ἀρχῇ παρομαρτοῦντα, ἵνα τοῦ λοιποῦ μνημονεύηται ὑπὸ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀρχιερέων ἐν ταῖς ἰδίαις ἐπαρχίαις ἱερουργούντων, τοῦ προέδρου αὐτῆς μνημονεύοντος Πάσης ἐπισκοπῆς Ὀρθοδόξων, καὶ χορηγῇ τὰς πρὸς χειροτονίαν Ἀρχιερέων ἀπαιτουμένας κανονικὰς ἐκδόσεις. Ἵνα δὲ ἡ κανονικὴ ἑνότης πρός τε τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς Ὀρθοδόξους τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας διατηρῆται, κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα τῆς Καθολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὀφείλει ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μνημονεύειν ἐν τοῖς ἱεροῖς Διπτύχοις τοῦ τε κατὰ καιρὸν Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ τῶν λοιπῶν τριῶν πατριαρχῶν κατὰ τάξιν, καθὼς καὶ πάσης Ἐπισκοπῆς Ὀρ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρους τῆς ἀμωμήτου Ἐκκλησίας τὸ ἀπειρῆσθαι παντελῶς τὸν ὅρκον, καὶ μάλιστα τοῖς ἐκ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, «τῇ μὲν πολιτικῇ Ῥωμαϊκῇ νομοθεσίᾳ ὑποχωρεῖ ἐξ ἀνάγκης ἀνεχομένη, εἴ γε πρὸς μειζόνων κακῶν καὶ κινδύνων ἀπαλλαγὴν καὶ οἰκονομίαν ἐπιβάλοιτο παρὰ τῶν πολιτικῶν νόμων ὅρκος (ὡς μήποτ' ὤφελε). Τούς γε μὴν ἀναγκασθέντας ὑπὸ πολιτικῶν νόμων ὁρκωμοτῆσαι πρῶτον μὲν παραγγέλλει καὶ εὐορκήσαντας ἐξευμενίζειν τὸ θεῖον, καὶ αὐτὴ ὑπὲρ αὐτῶν εὐχὰς καὶ δεήσεις προσάγει πρὸς τὸν μὴ ὀμόσαι ὅλως ἐντειλάμενον Δεσπότην καὶ Κύριον, ἵνα τῆς αὐτοῦ φιλανθρωπίας, «εἰ ὅρκῳ ὑπήχθησαν», τύχωσιν· ἔπειτα δὲ τούτοις εὐορκεῖν ἐπιτάσσει καὶ τὸν ἴδιον ὅρκον ἀπαράβατον διαφυλάττειν... Τοὺς δὲ φιλανθρώπους καὶ φιλοθέους πολιτικοὺς Δικαστὰς προτρέπεται καὶ παραινεῖ μὴ ταχεῖς μηδὲ συχνοὺς ἐπὶ σμικροῖς ἐπάγειν τοῖς δικαζομένοις τοὺς ὅρκους. — Ἰδίως δὲ τοῖς τοῦ βηματος παραγγέλλει καὶ διατάσσει, ἀρχιερεῦσι τε καὶ ἱερεῦσι καὶ διακόνοις καὶ τοῖς μοναχοῖς, ἁγνοὺς πάντῃ ἑαυτοὺς διατηρεῖν καὶ καθαροὺς ἀπὸ παντὸς ὅρκου, ἰδίου τε καὶ τοῦ πολιτικῶς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐπὶ τῶν θείων Εὐαγγελίων ἐπαγομένου· πιστοποιεῖν δὲ τοὺς διαδίκους καὶ δικαστὰς περὶ τοῦ προκειμένου πράγματος διαβεβαιοῦντας ἐπὶ τῆς ἱερατικῆς ἢ μοναστικῆς αὐτῶν συνειδήσεως. Εἰ δέ τις τῶν ἱερωμένων ἢ μοναστῶν ἐναντία τῆς Εὐαγγελικῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως ποιῶν, καὶ ὅρκον ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐπάγων ἢ ἀναδεχόμενος φωραθῇ, ὑπόδικος ἔσται βαρυτάτοις ἐπιτιμίοις, ὡς ἐναντίον τῷ θείῳ Εὐαγγελίῳ πανδήμως ἀντιφερόμενος καὶ τὰς ἱερὰς καὶ κανονικὰς παραδόσεις καταπατῶν, καὶ τὸ μέγα τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα ἐνώπιον πάντων τῶν πιστῶν, ὡς οὐκ ἀξιόπιστον φέρων τὴν συνείδησιν, καθυβρίζων, καὶ θύραν εἰς ἐπιορκίαν καὶ κατ' αὐτὸ τὸ θεῖον τάγμα δημοσίως διανοίγων, ἐφ ᾗ τοὺς ἐμπεπτωκότας ὁ Ἀποστολικὸς κανὼν παντελῶς ἀπογυμνοῦσθαι τῆς ἱερωσύνης καὶ καθαιρεῖσθαι θεσπίζει». Καὶ οὕτως οὖν εὐθύνθησαν τὰ κατὰ τὴν ἐγκύκλιον] (α).

(α) Τὰ ἐν ἀγκύλαις παρενετέθησαν ὑφ' ἡμῶν πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ χάσματος, ὅπερ ὁ συγγραφεὺς κατέλιπεν, ὡς συμπληρώσων αὐτὸ μετέπειτα, μὴ ἔχων τότε ἀνὰ χεῖρας, ὡς φαίνεται, τὴν ἐγκύκλιον. Ὅτι δ' ἔμελλε ποιῆσαι τοῦτο, καὶ ἐφεξῆς (Κεφ. ΙΕ. §. β.) φαίνεται μαρτυρῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κατάθεσιν εἰς ὅσα καὶ ὅπως ἠθέλησε κοινοποιῆσαι αὐτοῖς. 2) Διὰ τῆς Διακηρύξεως δυναστικῶς ἀποσπᾷ τὴν ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῶν λοιπῶν ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐγκαθιδρύσασα ὑπερτάτην Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, μήτε τοῖς κανόσι συνῳδά, μήτε πᾶσιν ἀρεστὰ πράξασα (σελ. 190, 573). 3) Καταργεῖ παραλόγως τὴν εἰς μητροπόλεις καὶ ἀρχιεπισκοπὰς καὶ ἐπισκοπὰς ἀνέκαθεν ὑπάρχουσαν διαίρεσιν τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ παροικιῶν, περιστείλασα αὐτὰς εἰς δέκα ἰσοστασίους καὶ ἰσοβαθμίους ἐπισκοπάς, καὶ διατάττει τὰ ὅρια πολλῶν, ἵνα συμπέσωσι πρὸς τὰς πολιτικὰς ἐπαρχίας αἱ ἐπισκοπαὶ καὶ ἐξισωθῶσιν οἱ Ἐπίσκοποι πρὸς τοὺς ἐπάρχους· καὶ περὶ τὰς μεταθέσεις δὲ οὐδόλως σεβασθεῖσα τοὺς κανόνας καὶ τὰ ἔθιμα τῆς Ἐκκλησίας καθίζει τοὺς πρόσφυγας οὐχὶ τοποτηρητὰς τῶν χηρευουσῶν ἐπισκοπῶν, ἀλλ' ὡς κανονικοὺς διαδόχους τῶν προτετελευτηκότων κανονικῶν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν κανονικῶν ἐπισκόπων τοὺς ἀντιστάντας εἰς τὴν παράνομον διακήρυξιν παντοιοτρόπως καὶ ἀγενῶς καταθλίβει (σελ. 221—227. 569). 4) Ἐκφαυλίζει τὸ πνευματικὸν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα (σελ. 242), πολιτικοὺς ὑπαλλήλους τοὺς ἐπισκόπους ὀνομάζουσα (σελ. 441). 5) Ἀποσπᾷ ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῶν Ἐπισκόπων τῶν περὶ τοὺς γάμους τὴν διαδικασίαν (α), καὶ συνωθεῖ τὴν ἱερὰν Σύνοδον εἰς τὴν περὶ τοὺς συγγενικοὺς τῶν συνοικεσίων βαθμοὺς παράβασιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὅρων, τὴν εἰσαγωγὴν τῶν μικτῶν συνοικεσίων, καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ γάμου· ὡς πολιτικοῦ συναλλάγματος, καὶ τὴν ἐπιταγὴν ἀμνηστίας καὶ ἀνοχῆς τῶν γενομένων κακογαμιῶν (σελ. 245—251. 296, 315). 6) Καταστρέφει τὰ Μοναστήρια καὶ δημεύει τὰ τῆς Ἐκκλησίας κτήματα διὰ τρόπου ἱεροληστείας ἀποτροπαίου καὶ φρικτοῦ, ὄνειδος αἰώνιον προστρίψαντος εἰς τοὺς πρωταιτίους καὶ συνεργάτας. 7) Παραδίδωσι τοὺς οἴκους τῆς προσευχῆς εἰς ἀκώλυτον χρῆσιν κοσμικήν. 8) Ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς φιλοξενίας παρέχει ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον εἰς τὰς ξενικὰς διδασκαλίας τῶν Ἐξαποστόλων. Κίγγαι, Κόρκοι, Χίλδνεροι κ. τ. λ. γίνονται σχολάρχαι, διασείοντες τὴν πάτριον τῶν

(α) Εἰρήσθω δ' ὅτι τῆς ἀποσυλήσεως ταύτης τὸν ἄζηλον στέφανον ἑαυτῷ περιποιῆσαι πειρᾶται ὁ καὶ ὑπὲρ τοῦ Καίρου βλάσφημον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας γλῶσσαν κινήσας βορβοροτάραξις Γεώργιος Ἀθανασίου, (βλ. ὄπισθ. σελ. 464), εἰσάγων τὸν μὲν Κωνστ. Σχινᾶν δειμαίνοντα τὸ τῇ Θρησκείᾳ προσηλωμένον ἔθνος, ἑαυτὸν δὲ καὶ τοῦτον τὸν ἄθλον ἀθλίως πρωταθλοῦντα! (βλ. Ἡ ὑπὲρ τοῦ ὑποστρατήγ. Κ. Μακρυγιάννη Συνηγορία. σελ. κβ. Ἀθηνησι, 1863).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

ΙΔ΄. τῆς Συνόδου περίοδος(1849—1850). Δ. Καλλιφρονᾶ ἀτέλεστος περὶ χειροτονίας Ἀρχιερέων πρότασις.—Ν. Χρυσόγελος Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.—Ἀνας. Λόντου δόλιον βούλευμα.—Ἀφορμὴ πρὸς κανονικὴν ἀναγνώρισιν τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας.—Πρακτικὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.—Γράμμα τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου πρὸς τὸν Οἰκουμ. Πατριάρχην.—Πρᾶξις τῆς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.—Ὅροι τῆς ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.—Καθιέρωσις τοῦ περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας Συνοδικοῦ Τόμου.—Ὁ Συνοδικὸς Τόμος.—Ἐγκύκλιος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγιωτάτης Συνόδου πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξους.—Ἡ πρὸς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἀπάντησις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγιωτάτης Συνόδου.—Τῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπάντησις.—Τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀπάντησις πρὸς τὸν Πατριάρχην.—Τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγιωτάτης Συνόδου ἀπάντησις πρὸς τὴν ἐν Ἑλλάδι.—Ἀνταπάντησις νουθετικὴ πρὸς τὴν τοῦ Ὑπουργείου.

§. α. Κατὰ δὲ τὴν ἀνακύκλησιν τῆς Συνοδικῆς περιόδου (1849—1850) πρόεδρος μὲν διορίζεται πάλιν ὁ Εὐβοίας Νεόφυτος, σύνεδροι δὲ ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος, ὁ Καλαβρύτων Βαρθολομαῖος, ὁ Φθιώτιδος Ἰάκωβος, ὁ πρώην Σάμου Κύριλλος· ἀναπληρωτικοὶ δὲ ὁ Λοκρίδος Ἀγαθάγγελος (α) καὶ ὁ πρώην Ἀνδρουβίστης Προκόπιος (β).

§. β. Ἐπειδὴ δὲ τῶν ἐν Ἑλλάδι παλαιῶν ἀρχιερέων ἡ σπάνις ἐγίνετο καὶ λίαν ἐπαισθητή, ἄλλων μετ' ἄλλους τελευτώντων τὸν βίον, εἰσήγαγεν (ὡς λέγουσιν) ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸς Δ. Καλλιφρονᾶς πρότασιν ἔγγραφον πρὸς τὸν Βασιλέα περὶ χειροτονίας ἀρ-

---

(α) Τοῦ πρώην Σάμου Κυρίλλου τελευτήσαντος (τῇ 6 Φεβρ. 1850), διωρίσθη σύνεδρος ὁ Λοκρίδος Ἀγαθάγγελος. Σημ. Ἐκδ.

(β) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἔτ. 1849. ἀριθμ. 27. σελ. 116.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

χούς, ἀσθενεῖς καὶ παράφρονας. 3) Νὰ διδάσκωσιν ἀμισθὶ τὰ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς αὐτὰς στελλόμενα ὀρφανὰ καὶ πτωχὰ κοράσια.

7) Τὰ μοναστήρια ταῦτα τελοῦσιν ὑπὸ διπλῆν ἐπιστασίαν· 1) ὡς πρὸς τὰς πνευματικὰς ὑποθέσεις, ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου καὶ τῆς Συνόδου· 2) ὡς πρὸς τὰς κοσμικὰς ὑποθέσεις τοῦ μοναστηρίου, ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ Νομάρχου καὶ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

8) Ὅλη ἡ κινητὴ καὶ ἀκίνητος περιουσία τῶν γυναικείων μοναστηρίων, ἐκτὸς 4—6 ςρεμμάτων γῆς περὶ τὸ μοναστήριον, ἀφινομένων εἰς τὰς μοναχὰς πρὸς φυτοκομίαν, θέλει ληφθῆ κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους εἰς λογαριασμὸν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου.

9) Αἱ ἐκ τῶν μοναστηρίων ἐξερχόμεναι μοναχαί, αἱ ἔχουσαι δῆθεν ἐπὶ τῶν κτημάτων αὐτῶν δικαιώματα, θέλουν ἀποταθῆ εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια.

10) Ἑκάστου γυναικείου μοναστηρίου προΐσταται εἷς οἰκονόμος· ὁ τοιοῦτος πρέπει νὰ ἦναι γνωστὸς ἐπὶ συνέσει καὶ ἀρετῇ, καὶ διαγωγῆς ἀμέμπτου καὶ ἱεροπρεποῦς. Νὰ ἔχῃ δὲ ἡλικίαν ὑπὲρ τὰ 60 ἔτη. Διοριζόμενος δὲ παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, δὲν θέλει ἀναλαμβάνει τὰ χρέη του, πρὶν ἐπικυρωθῆ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ δώσῃ τὸν ὅρκον του.

11) Τὸν ὅρκον τῆς πίστεως θέλει δίδει ὁ μοναστηριακὸς οἰκονόμος ἐνώπιον τοῦ Νομάρχου· ἐκτὸς δὲ τούτου θέλει δίδει καὶ ἕτερον ὅρκον ἐνώπιον τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου, ὡς ἀκολούθως·

«Ὀμνύω ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων μου, κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰ Βασ. Διατάγματα, καὶ ὑποταγὴν εἰς τοὺς παρὰ τοῦ Βασιλέως διορισθέντας ἐκκλησιαστικοὺς ἀνωτέρους μου».

Ἀμφοτέρων τῶν ὅρκων θέλουν συνταχθῆ πρωτόκολλα, καὶ τὸ μὲν τοῦ τῆς πίστεως θέλει φυλάττεσθαι εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Νομαρχίας, τὸ δὲ τοῦ ἐσχάτου τούτου ὅρκου εἰς τὰ τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου.

12) Ὁ οἰκονόμος ἔχει τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν ἐπὶ τοῦ μοναστηρίου, καὶ τὴν διεύθυνσιν ὅλων τῶν ὑποθέσεων αὐτοῦ· ἰδίως δέ, 1) θέλει ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τῆς διαγωγῆς τῶν μοναζουσῶν, καὶ ἐπὶ τῆς μοναστηριακῆς τάξεως· 2) θέλει φυλάττει τὰς κλεῖς τοῦ μοναστηρίου· 3) θέλει φροντίζει περὶ τροφῆς, ἐνδυμασίας καὶ λοιπῆς ἐπιμελείας τῶν μονα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

(Συνέχεια τοῦ ἀνωτέρου Πρωτοκόλλου)

Τῇ 21 Ἰουλίου 1833, περὶ τὰς 4 μετὰ τὴν Μεσημβρίαν.

Σήμερον, τῇ 21 Ἰουλίου, παρόντων τῶν ὑπογεγραμμένων δύο Ἀρχιερέων καὶ τῆς ἐπιτροπῆς, ἀνεγνώσθη πρῶτον ἀναφορὰ πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματείαν παρὰ τοῦ Μητροπολίτου Ἄνδρου καὶ Σύρας Κυρίου Διονυσίου, αἰτουμένου μὲν τὴν συγγνώμην τῆς Κυβερνήσεως, διότι ἐξ αἰτίας τῆς ὑγείας του δὲν ἠμπορεῖ νὰ μεταβῇ εἰς Ναύπλιον, βεβαιοῦντος δέ, ὅτι εἶναι σύμφωνος εἰς πᾶν ὅτι καλὸν καὶ ἅγιον κατὰ τοὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας ἐγκρίνῃ ἡ ὁμήγυρις τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων, καὶ ἡ Α. Μ. ἐπιχυρώσῃ εἰς δόξαν τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐκοινοποιήθη ἑπομένως καὶ ἀνεπτύχθη κατ' ἔκτασιν εἰς τοὺς ἐμφανισθέντας ἁγίους Ἀρχιερεῖς ὁ σκοπὸς τῆς συγκαλέσεώς των, καὶ ἀνεγνώσθησαν τὰ πρωτόκολλα τῶν δύο προλαβουσῶν συνεδριάσεων, τῶν ὁποίων τὰ ἐνδιαλαβανόμενα εὑρόντες οἱ εἰρημένοι κατὰ πάντα σύμφωνα μὲ τὴν ἐνδόμυχον αὐτῶν πεποίθησιν, καὶ μὲ τὰς πρὸ πολλοῦ ἐκπεμπομένας ἐγκαρδίους εὐχάς των, συγκατετέθησαν εἰς αὐτά, καὶ ἐπεκύρωσαν κατὰ πάντα, προσθέσαντες καὶ αὐτοὶ τὰς ὑπογραφάς των.

Ἐν Ναυπλίῳ 21 Ἰουλίου, 1833.

Ὁ Βρεσθένης Θεοδώρητος. Ὁ Ζαρνάτας Γαβριήλ.

Ἡ ἐπιτροπὴ

Σ. Τρικούπης, Κ. Δ. Σχινᾶς, Σ. Δ. Βυζάντιος.

(Συνέχεια τοῦ ἀνωτέρου πρωτοκόλλου).

Τῇ 26 Ἰουλίου 1833 περὶ τὴν 1 μετὰ Μεσημβρίαν.

Εἰς τοὺς σήμερον ἐμφανισθέντας Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας ἐκοινοποιήθη παρομοίως καὶ ἀνεπτύχθη κατ' ἔκτασιν ὁ σκοπὸς τῆς συγκαλέσεως καὶ προσκλήσεώς των, καὶ ἑπομένως ἀνεγνώσθησαν τὰ πρωτόκολλα τῶν προλαβουσῶν Συνεδριάσεων· μεθ' ὃ ἐξεφράσθησαν ὅλοι ὁμοφώνως ὅτι ἡ ἔννοια τῶν πρωτοκόλλων εἶναι ἐντελῶς σύμφωνος μὲ τὴν ἐνδόμυχον αὐτῶν πεποίθησιν καὶ μὲ τὰς πρὸ πολλοῦ ἐκπεμπομένας ἐγκαρδίους εὐχάς των. Ὅθεν καὶ συγκατατίθενται εἰς τὰ διαλαμβανόμενα, καὶ ἐπικυροῦν κατὰ πάντα τὰ εἰρημένα πρωτόκολλα, προσθέτοντες καὶ αὐτοὶ τὰς ὑπογραφάς των.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

αὐτοῦ, ὁ μὲν ἀνήκων εἰς Μοναστήριον ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν Μονὴν τῆς μετανοίας του, ὁ δὲ μὴ ἀνήκων εἰς Μοναστήριον νὰ ἐκλέξῃ ἓν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων πρὸς ἐγκαταβίωσίν του· καὶ ἐὰν παρακούσῃ, στέλλεται ὑπὸ τῆς πολιτικῆς Ἀρχῆς, κατ' αἴτησιν τοῦ Ἐπισκόπου, ὁ μὲν εἰς ὃ ἀνήκει Μοναστήριον, ὁ δὲ εἰς ἓν ἐκ τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ ὑπαρχόντων.

Τμῆμα Δ'. Γενικαὶ Διατάξεις.

Ἄρθρ. ΙΔ. Ἕκαστος τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων ὀφείλει νὰ περιοδεύῃ τοὐλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ ἑαυτοῦ Ἐπισκοπῇ, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ποιμαντορικῶν καθηκόντων αὐτοῦ.

Ἄρθρ. ΙΕ. Ἐκ τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ ἐπισκοπῶν, μία μὲν εἶναι Μητρόπολις, ἡ τῶν Ἀθηνῶν, ὡς Πρωτεύουσα πόλις τοῦ Βασιλείου, ἧς ὁ κατὰ καιρὸν ἀρχιερατεύων φέρει τὸν τίτλον Μητροπολίτης· δέκα δὲ Ἀρχιεπισκοπαὶ, αἱ τῶν ἐννέα ἄλλων νομῶν πρωτεύουσαι καὶ ἡ Ἐπισκοπὴ Κορίνθου, ὧν οἱ κατὰ καιροὺς ἀρχιερατεύοντες φέρουσι τὸν τίτλον Ἀρχιεπισκόπου.

Ἄρθρ. Ις'. Ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου 1853 ἕκαστος τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων λαμβάνει κατ' ἔτος ὡς ἐπίδομα ὁ Μητροπολίτης δραχ. 6000. Ἕκαστος τῶν Ἀρχιεπισκόπων δραχ. 5000. Καὶ ἕκαστος τῶν Ἐπισκόπων δραχ. 4000. Ἀπὸ τῆς ῥηθείσης ἐποχῆς παύουν τὰ μέχρι τοῦδε λαμβανόμενα ἐπισκοπικὰ δικαιώματα, ἤτοι ἐμβατίκια, φιλότιμα καὶ λοιπαὶ ἀποδοχαί, ἐξαιρουμένων τῶν τυχηρῶν διὰ πᾶσαν ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως τελουμένην ἱεροπραξίαν, καὶ τῶν ἐπὶ τῶν ἑξῆς πράξεων δικαιωμάτων, ὁριζομένων ὡς ἀκολούθως. α) Διὰ πᾶσαν ἄδειαν γάμου (ἄνευ διαστολῆς ἐὰν ἦναι Α'. ἢ Β'. ἢ Γ'.) δραχ. 3. β) Διὰ πᾶσαν ἔκδοσιν διαζυγίου, δραχ. 3. γ) Διὰ πᾶσαν ἔκδοσιν ἀορίστου καὶ ἀνωνύμου ἐπιτιμίου, δραχμ. 3. Εἰς τὰ δικαιώματα ταῦτα δὲν ἐμπεριλαμβάνεται τὸ τέλος τοῦ χαρτοσήμου.

Ἄρθρ. ΙΖ. Ὅσοι τῶν ἐπιζώντων σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων ἔφερον μέχρι τοῦδε τὸν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου θέλουσι διατηρήσει αὐτὸν ἐφ' ὅρου ζωῆς.

Ἄρθρ. ΙΗ. Πᾶσα προεκδεδομένη διάταξις ἀντιβαίνουσα ἐκ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ παρόντος Νόμου ἀκυροῦται.

Ὁ παρὼν Νόμος ψηφισθεὶς παρὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας καὶ παρ' Ἡμῶν σήμερον κυρωθείς, θέλει δημοσιευθῆ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐκτελεσθῆ ὡς Νόμος τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Ἰουλίου 1852 (α).

(α) Βλ. Ἐφημερ. τᾶς Κυβερνήσ. ἔτ. 1852. ἀριθμ. 25. σελ. 183—186.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

μηνὸς ἀναφαίνονται τὰ κατὰ τὸν μοναχὸν Χριστοφόρον τὸν Παπου-

---

νὰ ἐνεργῇ ἄνευ ἀναβολῆς τὴν κατὰ τοὺς νόμους καταδίωξιν αὐτοῦ καὶ τιμωρίαν· καὶ ἑπομένως ἡ Σύνοδος ἐκδίδει ἔγγραφα συμβουλευτικὰ εἰς τὸν λαὸν πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐκ τῶν τοιούτων προσγινομένης θρησκευτικῆς βλάβης· εἰ δέ τις τῶν ἡμετέρων ἀναφανῇ τοιοῦτος, εἰ μὲν λαϊκός, καταγγέλλεται ὑπὸ τῆς Συνόδου εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, ἵνα ἐνεργηθῶσι κατ' αὐτοῦ τὰ κατὰ τοὺς νόμους· εἰ δὲ κληρικός, δικάζεται ὑπὸ τῆς Συνόδου.

Ἄρθρον Ι'. Ὅταν παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀποδοκιμασθῇ καὶ ἀποκηρυχθῇ ὁποιονδήποτε βιβλίον, φυλλάδιον, ἢ ἄλλο τι σύγγραμμα ὡς βλάσφημον, ἀντιθρησκευτικόν, ἢ ἐναντίον τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐν γένει ἀνάγνωσιν καὶ χρῆσιν ἐν τοῖς σχολείοις.

Ἄρθρον ΙΑ'. Ἡ Κυβέρνησις, κατὰ γνωμοδότησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, διατάττει εἰς ἐπισήμους περιστάσεις δεήσεις καὶ εὐχαριστηρίους δοξολογίας τελουμένας κατὰ τοὺς παραδεδεγμένους τύπους τῆς ἐκκλησίας, συγκαλεῖ ἐκτάκτως τοὺς ἐπισκόπους τοῦ Κράτους εἰς γενικὰς συνελεύσεις, τῶν δὲ τοιούτων συνελεύσεων αἱ ἀποφάσεις ἔχουσι κῦρος, ὅταν δὲν ἀντιβαίνωσιν εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄρθρον ΙΒ'. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος δὲν ἔχει ἀλληλογραφίαν τινά, οὔτε μὲ ἐξωτερικάς, οὔτε μὲ τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς τοῦ Κράτους, εἰμὴ διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργείου· ὁσάκις δὲ λαβῇ ἐξωτερικήν τινα διακοίνωσιν, ὀφείλει νὰ ἀναγγείλῃ τοῦτο πρὸς τὴν Κυβέρνησιν.

Ἄρθρον ΙΓ'. Ἡ ὑπερτάτη ἐξουσία τοῦ Κράτους, εἰς ἣν ἀνήκει ἡ κυριαρχικὴ ἐποπτεία ἐφ' ὅλων τῶν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου ἐνεργουμένων πράξεων, συμβεβηκότων, καὶ σχέσεων, ἀπαιτεῖ, ὁσάκις κρίνει εὔλογον, πληροφορίας παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου περὶ ὑποθέσεων ἀναγομένων εἰς τὰ καθήκοντα αὐτῆς, ἅτις ὀφείλει νὰ δίδῃ ταύτας· οὐχ' ἧττον ὀφείλει καὶ ἡ ὑπερτάτη ἐξουσία προστατεύειν τὰ δικαιώματα, καὶ διατάττειν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κανονικῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν αὐτῆς αἰτημάτων, κατὰ τὸ κανονικὸν καὶ ἀρχαῖον ἔθος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄρθρον ΙΔ'. Ἐπὶ παραβάσει καθήκοντός τινος ἐκκλησιαστικοῦ τοῦ τε Προέδρου καὶ τῶν λοιπῶν Συνοδικῶν, ἡ Κυβέρνησις συγκαλεῖ ἀρχιερατικὴν συνέλευσιν εἰς ἐξέλεγξιν τῆς παραβάσεως αὐτῶν κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς καὶ τὰς διατάξεις· ἂν δὲ ἡ παράβασις ἀποβλέπῃ καθήκοντα σχέσιν ἔχοντα μόνον πρὸς τὸ πολιτικὸν μέρος κατὰ τὸ ἄρθρον ϛ', τότε τὰ περὶ τούτου ἐναπόκεινται εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Ἄρθρον ΙΕ'. Περὶ πταισμάτων πλημμελημάτων καὶ κακουργημάτων· α) τὰ πολιτικῶς ὁριζόμενα κακουργήματα ἐπάγουσι καὶ τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως πνευματικῶς, καὶ ἀνακρίνονται καὶ δικάζονται ὑπὸ τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων· β') ὁ κατηγορούμενος κληρικὸς ἐπὶ κακουργήματι καὶ συλλαμβανόμενος ὡς τοιοῦτος, ἀναποδείκτου οὔσης εἰσέτι τῆς ἐνοχῆς του, δὲν προφυλα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νος εἰς κανονικὸν ἁμάρτημα ὡς πρὸς τὰ χρέη τοῦ ἐπαγγέλματός του καὶ παρεκτραπῇ τῶν καθηκόντων του, ὡς ἑξῆς.

α) Ἐπίπληξιν, β) ἀργίαν πάσης ἱεροπραξίας διὰ προηγουμένης δίκης καὶ ἐγγράφου αἰτιολογημένης ἀποφάσεως, μετὰ καὶ στερήσεως τῶν ἀπὸ τῆς ἐφημερίας τοῦ τιμωρουμένου λαμβανομένων δικαιωμάτων. Ὁ δὲ κληρικός, νομίζων ἑαυτὸν ἀδικούμενον διὰ τὴν τοιαύτην αὐτῷ ἐπιβληθεῖσαν ποινήν, ἀναφέρεται εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον. Ἐν τῇ περιπτώσει δέ, καθ' ἣν κληρικός τις παρεκτραπεὶς ἀποδεδειγμένως τῶν καθηκόντων του ἀπαιτεῖται νὰ περιορισθῇ ἐντὸς διατηρουμένου μοναστηρίου, ἢ νὰ μετατοπισθῇ, καὶ ὑποπέσῃ εἰς ἔγκλημα ἐπάγον καθαίρεσιν τῆς ἱερωσύνης, τότε ὁ Ἐπίσκοπος ἀναφέρεται εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον αἰτιολογημένως, εἰς ἣν ἀνήκει ἡ περὶ τούτων ἀπόφανσις.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν ἐπισκοπικῶν δικαιωμάτων.

Ἄρθρ. Ι. Οἱ Ἐπίσκοποι λαμβάνουσιν ἀντὶ τῶν μέχρι τοῦδε λεγομένων κανονικῶν δικαιωμάτων, καταργουμένων ἤδη, ὡς κύριον εἰσόδημα ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου μηνιαίαν ἢ ἐτήσιον χρηματικὴν χορηγίαν, διορισθησομένην ὁριστικῶς δι' ἰδιαιτέρου διατάγματος τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄρθρ. ΙΑ. Τὰ μέχρι τοῦδε εἰς τοὺς Ἐπισκόπους παρὰ τῶν ἐφημερίων διδόμενα ἐτησίως λεγόμενα ἐμβατίκια καὶ φιλότιμα καταργοῦνται.

Ἄρθρ. ΙΒ. Οἱ Ἐπίσκοποι λαμβάνουσι, καθὼς καὶ μέχρι τοῦδε, τὰ τυχηρὰ αὐτῶν δικαιώματα, τὰ προερχόμενα ἀπὸ πᾶσαν γινομένην ὑπ' αὐτῶν ἰδιαιτέραν ἱεροπραξίαν.

Ἄρθρ. ΙΓ. Παρεκτὸς τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ὁρισθέντων οἱ Ἐπίσκοποι λαμβάνουσι προσέτι·

α) διὰ πᾶσαν ἄδειαν γάμου ἄνευ διαστολῆς δραχ. 5.

β) διὰ πᾶσαν ἔκδοσιν διαζυγίου δρ. 5.

γ) διὰ πᾶσαν ἔκδοσιν ἀορίστου καὶ ἀνωνύμου ἐπιτιμίου δραχ. 6.

Ἄρθρ. ΙΔ. Πᾶς Ἐπίσκοπος ὀφείλει νὰ περιέρχηται τοὐλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν ἐπισκοπήν του πρὸς πνευματικὴν ἐπίσκεψιν, στηριγμὸν καὶ διδασκαλίαν τοῦ ποιμνίου του, πρὸς ἐπιτήρησιν τοῦ ὑπ' αὐτὸν κλήρου, καὶ πρὸς ἐποπτείαν τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς ἑαυτοῦ ἐπισκοπῆς ὑπαρχόντων ἱερῶν καταστημάτων.

Ἄρθρ. ΙΕ. Ἑκάστη κοινότης πόλεως, κωμοπόλεως καὶ χωρίου ὀφεί-

Ακαδημία Αθηνών Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος, ὑπῆρξεν εἷς ἀναντιρρήτως ὁ Κ. Θεόφιλος Καΐρης. Διδάσκαλος εἰς τὴν Σμύρνην καὶ εἰς τὰς Κυδωνίας πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ἀγωνιστὴς ἔνθερμος καὶ πατριώτης ἄμεμπτος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἱεροῦ ἀγῶνός μας, ὁδοιπόρος ἀκάματος καὶ γενναῖος πρὸς συλλογὴν βοηθημάτων ὑπὲρ συστάσεως Ὀρφανοτροφείου, τὸ ὁποῖον πραγματικῶς ἀνήγειρε καὶ διεύθυνε μέχρι πρὸ ὀλίγου· ὁ Κ. Θεόφιλος Καΐρης προσέφερεν εἰς τὸν χριστιανικὸν ὡς καὶ εἰς τὸν φιλόμουσον κόσμον τῆς Ἑλλάδος ἐκδουλεύσεις σημαντικάς, διὰ τὰς ὁποίας δικαίως ἀπέκτησε τὴν κοινὴν ὑπόληψιν τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὁμογενῶν, ὡς καὶ αὐτῶν τῶν ξένων.

Ἀλλ' ὅσον ὁ χαρακτὴρ καὶ αἱ προγενέστεραι τοιούτων ἀνδρῶν πράξεις τιμῶσι τὴν πατρίδα, δίδουσαι εἰς αὐτὴν δικαίαν ἀφορμὴν νὰ χαίρῃ καὶ νὰ σεμνύνεται, πόσον ἡ ὡς ἔκ τινος παρεκτροπῆς ἐκ τῶν καθηκόντων προσγενομένη μετέπειτα εἰς αὐτοὺς ἠθικὴ βλάβη εἶναι λυπηρὰ καὶ δυσφόρητος ὡς πρὸς αὐτὴν πάλιν τὴν ἰδίαν Πατρίδα!

Τοιοῦτος ἦν ἐξ ἀρχῆς ὁ διδάσκαλος Καΐρης, ζηλωτὸς καὶ ἐπαινετὸς παρὰ πάντων, ὅταν ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις, μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσίν της, θέλουσα ἐπαξίως νὰ ἀνταμείψῃ τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὴν παιδείαν, ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος. Ἦτον ἆρά γε ἀπὸ ὑπερβολὴν μετριοφροσύνης; Ἦτον ἀπὸ ἄλλην τινὰ αἰτίαν, ἀποβλέπουσαν πρὸς τὸ μέλλον; Δὲν γνωρίζομεν. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ὁ Κ. Καΐρης ἠρνήθη μετ' ἐπιμονῆς νὰ δεχθῇ τὸν Βασιλικὸν Σταυρόν, τὸν ὁποῖον τόσοι ἐκλεκτοὶ ἄνδρες τοῦ ἀγῶνος φέρουσιν εἰς τὰ πατριωτικὰ στήθη των.

Τὰ πάντα ἤδη ἐφαίνοντο ὅτι εὐοδοῦντο κατ' εὐχήν· τὸ Ὀρφανοτροφεῖον τῆς Ἄνδρου ἐσυστήθη, ἡ συρροὴ τῶν μαθητῶν ηὔξανεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ὁ διδάσκαλος Καΐρης ἐπεμελεῖτο καὶ ἐδίδασκεν ἀόκνως· ἡ πατρὶς ἔχαιρε καὶ εὐχαριστεῖτο, ὅταν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔτους, κατὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον, διεδόθησαν δυσάρεστοι καὶ παράδοξοι φῆμαι ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τοῦ Καΐρη, προστρίβουσαι ὄχι μικρὸν μῶμον καὶ κατηγορίαν εἰς τὸν χριστιανικὸν καὶ ἱερατικὸν χαρακτῆρα τοῦ διδασκάλου των.

Ἀλλὰ τίς νὰ πιστεύσῃ εἰς ἁπλᾶς φήμας; Ὅσον τὸ ἄκουσμα λυπηρὸν καὶ ἀλλόκοτον, τόσον ἡ δυσπιστία μεγαλητέρα ἐκ μέρους ὅλων, ἕως καὶ αὐτῆς τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις μὴ θέλουσα νὰ δώσῃ τὴν παραμικρὰν πίστιν εἰς τὰ ἀδόμενα, ἐθεώρει τὴν παρελθοῦσαν δια-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, διεξάγεται καὶ διοικεῖται θείοις ὅροις τε καὶ θεσμοῖς, τεθειμένοις καὶ παραδεδομένοις ὑπὸ τῶν θείων Ἀποστόλων, τῶν τε ἁγίων Οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν Συνόδων καὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων, ὡς ἁπάντων πρὸς τοῦτο καταυγασθέντων ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος, μηδενὸς δυναμένου προσθεῖναί τι ἢ ἀφελεῖν ἀπ' αὐτῶν. Ταύτης τῆς μιᾶς, ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας μέλος γνήσιον ὑπάρχουσα καὶ ἡ ἀνεξάρτητος ἀπὸ πάσης ἄλλης ἐξουσίας, καθόσον ἀποβλέπει τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς θέσιν, διατελοῦσα ἁγία ἐκκλησία τοῦ θεοστηρίκτου Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἕπεται ἀπαραιτήτως νὰ ὁμοφωνῇ κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα πρὸς τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν, διεξαγομένη τε καὶ κυβερνωμένη κατὰ τοὺς εἰρημένους ἱεροὺς ὅρους καὶ θεσμοὺς καὶ τὰς παραδόσεις. Ἀλλ' ἐάν τις παρατηρήσῃ, εὑρίσκει αὐτὴν ἀντιθέτως ὡς πρὸς τοῦτο διακειμένην, διὰ τὸν ὑπάρχοντα αὐτῆς διοργανισμόν, καὶ ὡς πασίγνωστον δὲν δύναταί τις νὰ ἀρνηθῇ τὸ τοιοῦτον· ἀλλ' ὅσον τοῦτο ὑπάρχει ἀναντίῤῥητον, τόσον ἀφ' ἑτέρου ἐξ ἀνάγκης ἡ διόρθωσις τοῦ πράγματος καθίσταται οὐσιωδεστάτη· διότι ἄλλως ἡ ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καθίσταται ἰδανικὴ καὶ κατὰ φαντασίαν μόνον ὑπάρχουσα, μηδέν τι πραγματικὸν ἔχουσα· ἡ δὲ σύστασις τῆς Συνόδου, καθὸ ὑπερτάτης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ὡς ἀνύπαρκτος. Ὅθεν τὰ μέλη τῆς Συνόδου, ὡς ὑποσχεθέντα ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων καὶ ὀμόσαντα ἐνώπιον τοῦ ὑψηλοῦ βασιλικοῦ θρόνου τῆς **Α. Μ.** πιστὴν διατήρησιν τῶν ἱερῶν θεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων αὐτῆς καὶ ἔνθερμον ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων αὐτῆς, ἐπείγονται κατὰ τὸ ἱερὸν αὐτῶν χρέος νὰ ἀναφερθῶσι πρὸς τὴν **Βασ.** ταύτην **Γραμ**ματείαν, καὶ δι' αὐτῆς νὰ ἐπικαλεσθῶσιν εὐσεβάςως τὴν ἐπίβλεψιν τῆς **Α. Μ.** τοῦ Σεβαστοῦ ἡμῶν Βασιλέως, ὅπως εὐδοκήσας διατάξῃ βασιλικῶς τὴν διόρθωσιν τοῦ οὐσιωδεστάτου τούτου ἀντικειμένου· ἵνα ἡ ἁγία Ἐκκλησία τοῦ θεοφρουρήτου Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καθὸ μέλος γνήσιον ὑπάρχουσα τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, διϊθύνηται κανονικῶς καὶ διοικῆται κατὰ τοὺς ἱεροὺς ὅρους τε καὶ θεσμοὺς καὶ τὰ ἀνέκαθεν παραδεδεγμένα, καὶ οὕτως ὑπὸ τὴν βασιλικὴν προστα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

«Ἴδει μὲν γὰρ καὶ πᾶν ὁτιοῦν παθεῖν ὑπὲρ τοῦ μὴ διακόψαι τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ· καὶ ἦν οὐκ ἀδοξοτέρα τῆς ἕνεκεν τοῦ μὴ εἰδωλολατρῆσαι γινομένης, ἡ ἕνεκεν τοῦ μὴ σχίσαι [τὴν Ἐκκλησίαν] μαρτυρία· κατ' ἐμὲ δέ, καὶ μείζων· ἐκεῖ μὲν γὰρ ὑπὲρ μιᾶς τις τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἐνταῦθα δὲ ὑπὲρ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας μαρτυρεῖ» (Διονύσ. Ἀλεξανδρ. Ἐπιστ. πρὸς Νοουάτον παρ' Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Ϛ. με).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τέρα περιπτώσει, ὁσάκις πληροφορηθῇ περὶ πινάκων, φυλλαδίων, ἢ βιβλίων, ἅτινα περιέχουσιν ὕποπτόν τι ἢ ἐναντίον, ἢ καθ' οἱονδήποτε τρόπον εἶναι βλαπτικὰ καθ' ἑαυτά, ἢ ἐκ τῆς χρήσεώς των, ὡς πρὸς τὰ θεῖα δόγματα, τὰ ἱερὰ μυστήρια, τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, τὴν ἱερὰν διδασκαλίαν, τὰς ἱερὰς παραδόσεις, τὰς ἱερὰς τελετάς, καὶ τὰ ἔθιμα τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ταῦτα μὲν ἀποκηρύττει, καὶ συγχρόνως ζητεῖ τὴν σύμπραξιν τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας εἰς ἀπαγόρευσιν τῆς ἐν γένει ἀναγνώσεως καὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν ἐν τοῖς σχολείοις, τὸν δὲ συγγραφέα, ἢ τὸν κυρίως, ἢ τὸν κατ' ἐμπορίαν ἐκδότην αὐτῶν, ἢ τὸν τυπογράφον, ἢ τὸν βιβλιοπώλην, ἢ τὸν ῥωποπώλην, καταγγέλλει εἰς τὴν κοσμικὴν ἀρχὴν, διὰ νὰ ἐνεργηθῶσι κατ' αὐτῶν τὰ παρὰ τῶι πολιτικῶν νόμων ὁριζόμενα, ἐὰν οὗτοι ἦναι κοσμικοί· κληρικοὶ δὲ ὄντες δικάζονται ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς.

Ἄρθρ. ΙΒ. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ προσέτι περὶ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ἱερῶν Ἀποστολικῶν τε καὶ Συνοδικῶν κανόνων καὶ τῶν ἱερῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἐθίμων τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, περὶ τὴν θείαν λατρείαν, περὶ τὴν κατὰ τὸ πνευματικὸν μέρος κατάστασιν τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ εὐαγῶν μοναστηρίων, περὶ τὴν εὐπρέπειαν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν εὐταξίαν τῶν ἱερῶν τελετῶν. Διατάττει δὲ ὅσα κρίνει συντείνοντα εἰς εὐκοσμίαν τῶν ἐκ τοῦ κλήρου καὶ εἰς βελτίωσιν αὐτῶν, καὶ φροντίζει, ὥστε οἱ ἱερωμένοι καὶ οἱ μοναχοὶ νὰ διατηρῶσι τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπαγγέλματός των, καὶ νὰ μὴ ἀσχολῶνται ἀπ' ἐναντίας τῶν ῥητῶς ἀπαγορευόντων Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν θεσμῶν εἰς πολιτικὰ πράγματα, μηδὲ νὰ λαμβάνωσι τὴν παραμικρὰν μετοχὴν εἰς αὐτά· καὶ ἐν γένει, ὡς ἀνωτάτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, ἔχει τὴν ἐφορείαν πάντων τῶν πνευματικῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Ἄρθρ. ΙΓ. Ἡ ὑπερτάτη ἐξουσία τοῦ Κράτους, εἰς ἣν ἀνήκει ἡ Κυριαρχικὴ ἐποπτεία ἐφ' ὅλων τῶν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου γινομένων πράξεων, συμβεβηκότων καὶ σχέσεων, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν, ὁσάκις νομίσῃ τοῦτο ἀναγκαῖον, καὶ νὰ ζητῇ πληροφορίαν περὶ πάσης ὑποθέσεως, ἀναγομένης εἰς τὰ καθήκοντα τῆς ἱερᾶς Συνόδου· νὰ διατάττῃ δὲ δι' αὐτῆς εἰς ἐπισήμους περιστάσεις δημοσίους δεήσεις καὶ δοξολογίας, καὶ νὰ συγκαλῇ τοὺς Ἐπισκόπους τοῦ Κράτους εἰς γενικὰς Συνόδους, αἵτινες θέλουσι διευθετεῖσθαι κατὰ τὰς ἐκκλη-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἄρθρον 79. Εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦτο συνάζονται.

Α΄.) Τὰ ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς Ἐκκλησίας κτημάτων εἰσοδήματα.

Β΄.) Ἡ ποσότης, τὴν ὁποίαν ἑκάστη τῶν συγκροτούντων (!) τὴν ἐνορίαν οἰκογενειῶν, θέλει πληρώνει κατ' ἔτος ἀντὶ τῶν ἄχρι τοῦδε συνειθιζομένων δίσκων κτλ. κατὰ τὴν ἀναλογίαν, τὴν ὁποίαν αὐτὴ ἡ κοινότης ἤθελεν ἐπιβάλλει εἰς ἑαυτήν, βάσιν ἔχουσα τὸν ἐλάχιστον καὶ μέγιστον ὅρον, τὸν ὁποῖον ἤθελε θέσει περὶ τούτων ἡ Σύνοδος.

Γ΄.) Τὰ διὰ τὰ στεφανοχάρτια, τὰς τελετὰς τῶν γάμων, τῶν βαπτίσεων καὶ τῶν ταφῶν ἄχρι τοῦδε διδόμενα εἰς τὸν Κλῆρον ἰδιαιτέρως, τὸ ποσὸν τῶν ὁποίων θέλει τὸ κανονίσει ἡ Σύνοδος.

Δ΄). Τὰ κατὰ προαίρεσιν παρὰ τῶν Χριστιανῶν εἰς τὰς Ἐκκλησίας προσφερόμενα,

Ἄρθρον 80. Ἀπὸ τὸ Ταμεῖον τοῦτο θέλει διατηρεῖσθαι, ἐπισκευάζεσθαι καὶ καλλωπίζεσθαι ὁ ναὸς τῆς ἐνορίας· θέλουν μισθοδοτεῖσθαι οἱ ἐν αὐτῷ ὑπηρετοῦντες, καὶ εἰ μὲν περισσεύουσιν οἱ πόροι, θέλουν ἐξοικονομεῖσθαι ἐξ αὐτῶν καὶ οἱ ἀποδεδειγμένως ἐνδεεῖς ἐνορῖται· εἰ δὲ ἐλλείπουσι, θέλουν ἀναπληρώνεσθαι παρὰ τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου.

Ἄρθρον 81. Τὸ γενικὸν Ταμεῖον τοῦτο διοικούμενον παρὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ διοριζομένης παρὰ τοῦ Βασιλέως ἐπιτροπῆς, εἶναι ὑπὸ τὴν ἄμεσον τῆς Κυβερνήσεως διαχείρησιν.

Ἄρθρον 82. Εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦτο συνάζονται.

Α΄.) Τὰ εἰσοδήματα τῶν κτημάτων τῶν μοναστικῶν καταγωγίων, ὅσα δὲν εἶναι ἀφιερωμένα ἰδίως εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῶν κοινοτήτων.

Β΄.) Τὰ εἰσοδήματα τῶν εἰς τὰς ἐπισκοπὰς ἀνηκόντων κτημάτων, καὶ

Γ΄.) Τὰ παρὰ τῶν χριστιανῶν ἀφιερούμενα.

Ἄρθρον 83. Τὸ Ταμεῖον τοῦτο θέλει ἐπαρκεῖ πρὸς μισθοδοσίαν τῶν Ἐπισκόπων τοῦ Βασιλείου, πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν διὰ τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν κοινοβίων ἀπαιτουμένων ἐξόδων, πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ Κλήρου, πρὸς οἰκοδομὴν Ναῶν, πρὸς σύστασιν φιλανθρωπικῶν καὶ κοινωφελῶν καταστημάτων, καὶ ἰδιαιτέρως σχολείων, πρὸς διατροφὴν καὶ περίθαλψιν πτωχῶν, ἀσθενῶν, γερόντων, χηρῶν, ὀρφανῶν, καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ὁ δὲ Ῥέοντος ἀπεκρίθη ἐγγράφως τὰ ἑξῆς.

Τῇ 22 Φεβρουρίου 1831 ἐν Ναυπλίῳ.

Ἐξοχώτατε!

«Κομισάμενος τὴν Σ. ἐπιστολήν της, καὶ τὸ μετ' αὐτῆς ἀντίγραφον τοῦ σταλθέντος παρὰ τῆς Παναγιότητός του, τοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καταλόγου περὶ ὅσων ἑκάστη ἐπαρχία ἐκ τῶν περιεχομένων εἶχε χρεῶν, δὲν ἔλειψα κατὰ τὴν ὁποίαν μὲ κάμνει τιμὴν ἡ Ἐξοχότης της, τοῦ νὰ κάμω ἀμέσως ὅ,τι περὶ αὐτῶν γνωρίζω ἀναλυτικώτερον. Εἶναι δὲ τοῦτο τὰ ἑφεξῆς.

Ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας ἀπαιτήσεων καὶ ἐθνικῶν ἄλλων κατεπειγουσῶν χρειῶν ἐγεννήθησαν εἰς τὸ Κοινὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας χρέη, τὰ ὁποῖα ἐλογίζοντο ὡς ἐθνικά, καὶ ὠνομάζοντο Αὐλικά.

Τὸ Κοινὸν μὴ ἔχον δι' ἔλλειψιν πόρων τίνι τρόπῳ νὰ ἀπαντήσῃ τὰ γεννηθέντα ταῦτα χρέη, ἐπεφόρτισεν αὐτὰ μὲ κοινὴν τοῦ ἔθνους ἀπόφασιν ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ ταῦτα εἶναι τὰ Ἐπαρχιακὰ λεγόμενα χρέη.

Ἔτρεχον δὲ τὰ χρέη ταῦτα κατὰ τὸν ἀκόλουθον ὀργανισμόν.

Ἑκάστη ἐπαρχία, διὰ τὸ ὅσον εἰς αὐτὴν ἐπεφορτίσθη χρέος, εἶχε δεδομένας ὁμολογίας χρεωστικὰς πρὸς τοὺς δανειστάς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ὑπογεγραμμέναι παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως τῆς ἐπαρχίας, μεμαρτυρημέναι παρὰ τῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν παρευρισκομένων Ἀρχιερέων, καὶ σφραγισμέναι μὲ τὴν σφραγίδα τοῦ Κοινοῦ, φέρουσαν τὰ γράμματα Κώδιξ.

Αἱ ὁμολογίαι αὗται ἐφυλάττοντο κατεστρωμέναι εἰς τοὺς κώδικας τοῦ Κοινοῦ, καὶ ἐλέγοντο ὡς ἐκ τοῦ χρέους Αὐλικαί.

Ὁ Ἀρχιερεὺς ἑκάστης Ἐπαρχίας ἦτο εἰς χρέος νὰ πέμπῃ ἐτησίως πρὸς τοὺς δανειστὰς τοῦ ἐπαρχιακοῦ χρέους διὰ τοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐφόρου του τὰ συμπεφωνημένα διάφορα, κατὰ τὰς ὁμολογίας, καὶ νὰ κάμνῃ καὶ ἐτήσιον ξεπεσμὸν εἰς τὸ χρέος, προσδιωρισμένον ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὸ Κοινὸν εἶχεν ἐτησίους κατεπειγούσας ἀνάγκας, καὶ πόρος δι' αὐτὰς δὲν ἦτο οὐδείς, εἰς ἐξοικονόμησιν ἐγίνετο ὁ ἀκόλουθος τρόπος.

Καθ' ὃν καιρὸν ἐλάμβανεν ἕνας Ἀρχιερεὺς μίαν ἐπαρχίαν, ἐγίνετο ἐν τοῖς Πατριαρχείοις συνέλευσις τῶν παρευρισκομένων εἰς τὴν Ἐκ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στάσεις λεγέτω πάλιν ἡ πολιτικὴ ἱστορία. Ἡ δὲ Σύνοδος κατ' αἴτησιν τῆς Κυβερνήσεως ἀποστέλλει πρῶτον εἰς Μάνην σύμβουλον εἰρήνης τὸν δεύτερον Συνοδικὸν γραμματέα Θεοφάνην τὸν Σιατιστέα, ὅστις συμπαραλαβὼν καὶ τὸν Λάκωνα πρωτοσύγκελλον Γεράσιμον τὸν Παγώνην, παρεκάλει μετ' αὐτοῦ τοὺς ἐπαναστάτας εἰς εἰρήνην, ὁμιλῶν τὰ δέοντα πρὸς τοὺς κατὰ τόπον Ἐπισκόπους καὶ τὸν Κλῆρον τῆς Μάνης. Εἶτα δὲ καὶ ἰδίως ἡ ἱερὰ Σύνοδος, οἷον ὑπεραπολογουμένη ἑαυτῆς καὶ διδάσκουσα τοὺς λαοὺς τῶν περὶ τὴν Ἐκκλησίαν πεπραγμένων τὸ δίκαιον καὶ ὅσιον, ἐξέδωκε τότε « πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν Σεβ. Μητροπολίτας καὶ Ἐπισκόπους » τὴν ἐφεξῆς Ἐγκύκλιον (Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 4 Μαΐου, 1834. Ἀριθμ. 1063 [515).

«Διὰ τοῦ ἀπὸ 23 Ἰουλίου (4 Αὐγούστου) τοῦ παρελθόντος ἔτους Βασιλικοῦ Διατάγματος διεκηρύχθη εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἡ ἀπὸ πάσης ἄλλης ἐξουσίας ἀνεξαρτησία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, καθ' ὃ ἔχει δικαίωμα κατὰ τοῦτο πᾶν ἔθνος αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον, φυλαττομένης ἀπαραλλάκτου τῆς Δογματικῆς ἑνότητος κατὰ τὰ παρὰ πασῶν τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἤτοι τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἀνέκαθεν πρεσβευόμενα. Διὰ τοῦ αὐτοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος διωρίσθη καὶ κατεστάθη ἡ διαρκὴς τοῦ Βασιλείου Σύνοδος, ἡ ὑπερτάτη Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, ἐνεργοῦσα κατὰ μὲν τὰ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας πράγματα, οἷον τὰ Δόγματα, τὰς ἱερὰς τελετὰς καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀφ' ἑαυτῆς καὶ δι' αὐτῆς, κατὰ τὰ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας παραδεδεγμένα, κατὰ δὲ τὰ ἐκτός, ἤτοι τὸ διοικητικὸν αὐτῆς μέρος, ὑπὸ τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν· εἰλικρινέστερος σκοπὸς ἦτον κατὰ ταῦτα ὁδηγὸς καὶ τῆς Κυβερνήσεως τῆς A. M. καὶ τῶν σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων τοῦ Βασιλείου, ἐπὶ τῆς ἐλευθέρας καὶ κατὰ συνείδησιν ψήφου τῶν ὁποίων στηριζομένη ἡ Κυβέρνησις ἐξέδωκε τὸ Διάταγμα· καὶ ὅστις ἤθελεν ὑπολάβει πονηρόν τι εἰς τὴν πρᾶξιν, ἤθελεν εἶναι τῷ ὄντι αὐτὸς ὁ πονηρὸς καὶ μισόκαλος δαίμων εἰς ἀνθρώπινον σῶμα. Ἡ Σύνοδος καταστασθεῖσα ἐξέδωκε τὴν ὑπ' ἀριθμ. 3 καὶ ἀπὸ 30 Ἰουλίου πρώτην Ἐγκύκλιον ἐπιστολήν, καὶ ἐξήγησεν ἐν αὐτῇ καθαρῶς καὶ εἰλικρινῶς τὸν σκοπὸν τῆς διακηρύξεως τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, καὶ τῆς συστάσεως τῆς Συνόδου· χωρὶς τῆς τελείας ἀνεξαρτησίας, χωρὶς ἰδίας ἐθνικῆς ὑπερτάτης ἐξουσίας, οὔτε τῆς Ἐκκλησίας οὔτε τοῦ κλήρου ἡ κατάστασις ἤθελε βελτιωθῆ ποτε· ἐμπόδια ἀνυπέρβλητα ἤθελον ἀπαν-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πτηρηταὶ τῶν χηρευουσῶν ἐπαρχιῶν διωρίζοντο ὅπου μὲν ἀρχιερεῖς σολάζοντες ὅπου δὲ καὶ ἐγχώριοι πρωτοσύγκελλοι. Καὶ τούτους τοὺς τοποτηρητὰς καταγράφομεν ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ, ἀθρόους παρατιθέντες καὶ παρεκβαίνοντες ἐκτενέστερον μέχρι καὶ τῶν χρόνων αὐτῶν τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, τοῦ ἀοιδίμου Καποδιστρίου, ἵνα μὴ συνεχῶς διὰ τῶν τοιούτων διορισμῶν διακόπτωμεν τὴν συνέχειαν τῆς ἱστορίας.

§. ζ. Κατὰ μὲν οὖν τὴν Πελοπόννησον ἐπὶ τῆς χηρευσάσης Μονεμβασίας ἐτάχθη τοποτηρητὴς ὁ τοῦ τελευτήσαντος Χρυσάνθου ἀνεψιὸς καὶ πρωτοσύγκελλος Γεράσιμος ὁ Παγώνης, εἶτα δὲ (τῷ 1824. 9βρ. 10) ὁ Ἀρδαμερίων Ἰγνάτιος. Τῆς δὲ Χρισιανουπόλεως (τῆς καὶ Ἀρκαδίας) ὁ Γερμανοῦ τοῦ τελευτήσαντος ἐξάδελφος καὶ πρωτοσύγκελλος Ἀμβρόσιος ὁ Φραντσῆς (1822, Ἰουν. 9). Κατὰ δὲ τὸ 1824 (8βρ. 25) διωρίσθη τοποτηρητὴς ὁ Ἐλαίας Παΐσιος (περὶ οὗ ἐν τοῖς ἑξῆς). Ναυπλίου δὲ καὶ Ἄργους ὁ ἀρχιδιάκονος τοῦ ἀποθανόντος Ἀθανάσιος, καὶ μετ' αὐτὸν (τῷ 1824, Ἰουλίου 20), ὁ πρώην Τριπόλεως Διονύσιος (α) (τοῦτον ἐκπεσόντα τῆς ἐπισκοπῆς ἔτι κατὰ τὸ 1819, διεδέξατο Δανιὴλ ὁ μνημονευθεὶς ἐν τῷ καταλόγῳ). Μετὰ δὲ τὸν πρώην Τριπόλεως κατέστη Ναυπλίου τοποτηρητὴς ὁ Δαμαλῶν Ἰωνᾶς (τῷ 1830—1833). Εἰς δὲ τὸ Ἄργος ἰδίως τῷ 1828 ἐτοποτήρει ὁ πρώην Ἡλιουπόλεως (τῆς Ἐφέσου ἐπισκοπῆς) Ἄνθιμος ὁ Κομνηνὸς ἐπιλεγόμενος, ὅστις καὶ αὐτὸς κατὰ τὸ 1821 καταλιπὼν τὴν ἰδίαν ἐπισκοπὴν κατέφυγεν εἰς Σπέτσας, κἀκεῖθεν εἰς Κύθηρα· κἀκεῖ διέτριβεν ἡσυχάζων, μέχρις οὗ ἦλθεν ὁ Κυβερνήτης· τότε δὲ μεταβὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα διωρίσθη Ἄργους ἐπίτροπος· ὕστερον δὲ τοῦτον ἡ Ἀντιβασιλεία κατέστησε Κυκλάδων (β). Ἐπὶ δὲ τῆς Ὠλένης ὁ πρώην Λαρίσσης Κύριλλος (ὅστις διατρίβων ἐν Κωνσταντινουπόλει

(α) Βλ. Ἀρχεῖα τῆς Ἑλλην. Παλιγγενεσ. Τ. Β. σελ. 143. Σημ. Ἐκδ.

(β) Οὗτος (παίζων μᾶλλον ἢ σπουδάζων) ἐξέδωκεν ἐν Ναυπλίῳ (τῷ 1832. Ἰουλίου 18) Περὶ θρησκείας καὶ κλήρου, φυλλάδιον ἐπαρίστερον, ὑπογράψας μόνον τῶν ὀνομάτων αὐτοῦ τὰ ἀρκτικὰ στοιχεῖα Α. Κ. Η. (Ἄνθιμος Κομνηνὸς Ἡλιουπόλεως). Κατὰ δὲ τὸ 1837 ὅδ' αὐτὸς ἤδη Κυκλάδων Ἄνθιμος ὁ Κομνηνός, ὀνομαστὶ ἐξέδωκεν (Ἀθήνῃσι) διὰ στίχων πολιτικῶν Ὀρθόδοξον διδασκαλίαν, ἄλλως μὲν καλὴν καὶ διδακτικήν, περιέχουσαν δὲ ὅμως καί τινας παραλογισμοὺς ἐξ ἀπροσεξίας, δι' οὓς αὐτὸς πρῶτος καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος κατέκρινε τὸ πονημάτιον (βλ. Μ. Σχινᾶ Θεατὴν, ἀριθμ. 20). [καὶ τῶν Σωζομένων τῶνδε Τόμ. Α. σελ. 533].

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σκοπός τις ἢ ἄλλος τις ἀνώτερος κληρικὸς ἔξοχος ἢ διά τινα πρὸς τὸ ἔθνος δικαιώματα συνημμένα μετὰ καὶ προσωπικῆς ἀξίας ἢ διὰ τὸ σπάνιον τῶν φώτων καὶ τῆς παιδείας κριθῇ θετέος εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπήν, καὶ δεύτερον ἰδιαίτεραί τινες περιστάσεις, αἵτινες καθιστῶσιν ἀναγκαίαν τὴν τοιαύτην ἐξαίρεσίν τινων ἐπισκοπῶν, οἷον Κορινθίας, Πυλίας, Μεθώνης, κτλ. 10) Ἡ περιφέρεια ἑκάστης ἐπισκοπῆς συμμορφοῦται μετὰ τῆς διοικήσεως κτλ. 11) Ὅταν ἡ χηρεύσασα προσωρινὴ ἐπισκοπὴ συνενωθῇ πρὸς τὴν γειτνιάζουσαν, συνενοῦνται καὶ τὰ εἰσοδήματα, πλὴν τῶν δύω τρίτων τοῦ μισθοῦ τοῦ ἐπισκόπου. 12) Ὅταν εἰς ἕνα νομὸν μία μόνον ἀπομείνῃ ἐπισκοπή, ὁ μισθὸς τοῦ Ἐπισκόπου ἔςαι 500 δραχ. κατὰ μῆνα, καὶ 200 προσεπιχορήγησις κτλ. 13) Τὰ κτήματα τῶν ἐπισκοπῶν καὶ μητροπόλεων θέλουσι διαχειρίζεσθαι ἀπὸ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον μόνον εἰς χρῆσιν τῶν προικοδοτήσεων τῶν Ἐπισκόπων. 14) Οἱ προικοδοτούμενοι ἐπίσκοποι θέλουν ἐνεργεῖ τοῦ λοιποῦ χάριν τὰ ἐπισκοπικά των καθήκοντα, δύνανται δὲ νὰ εἰσπράττωσι καὶ τὰ ἀκόλουθα διεκπεραιώσεως δικαιώματα· α) δι' ἄδειαν χωρισμοῦ 60 λεπτά· β) διὰ σεφανοχάρτιον 40· γ) ἐμβατίκιον (δίπλωμα ἐφημερίου) δραχ. 1· δ) εἰς ἀπόφασιν δραχ. 1. Πᾶσαι δὲ αἱ λοιπαὶ ἀπὸ τοῦ κλήρου καὶ τῶν δήμων συνάξεις τῶν ἐπισκόπων παύουν, πλὴν δι' ἱεροπραξίας, ὅσας ἐκτελοῦσιν ἰδίως παρακαλούμενοι, χωρὶς νὰ ὑποχρεοῦνται ὑπὸ τῶν ἰδίων των καθηκόντων (οἷον δι' ἰδιαιτέρας λειτουργίας, γάμους, ἁγιασμούς, ἐνταφιασμούς, μνημόσυνα) δύνανται νὰ ἀπαιτοῦν τὰ εἰθισμένα· 15) τὰ β, καὶ γ, ἄρθρα τοῦ ἀπὸ 21 Νοεμβρίου Διατάγματος τροπολογοῦνται κατὰ τὰ ἀνωτέρω» κτλ. Καὶ τὸ μὲν σχέδιον τοιοῦτο, κολακευον διὰ λόγων τοὺς Ἐπισκόπους καὶ καταψῆχον (ἕνεκα τῶν μελετωμένων νεωτεροποιῶν τῆς φιλοχωρούσης Καγκελαρίας σκοπῶν), καὶ πολλὰ μὲν ὑποσχόμενον ἀτέλεστα, πολλὰ δὲ καὶ παράλογα διορίζον καὶ ἀντιφατικά.

§. ιβ. Ἡ δὲ Σύνοδος ἐξελέγχουσα παῤῥησίᾳ καὶ τὴν ἄθεσμον καὶ ἄτοπον διαίρεσιν τῶν ἐπισκοπῶν, διαφεύγουσα δὲ φρονίμως καὶ τοὺς (ἐν ἄρθρ. 7) πλαγίως ἐπιβαλλομένους τῆς Κυβερνήσεως σκοποὺς εἰς νέας ἐπισκόπων χειροτονίας, ἀπήντησε τὴν ἐφεξῆς ἀπάντησιν (Ἀριθμ. 5361. ἐν Ἀθήν. τῇ 10 Φεβρουαρίου 1837).

Ἡ Σύνοδος κτλ. Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιας. κτλ. Γραμματείαν.

Ἔλαβεν ἡ Σύνοδος τὸ ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καταλύματα εἰς τοὺς διερχομένους ἢ σταθμεύοντας στρατιώτας, οὔτε εἰς ἄλλας κοσμικὰς ἐργασίας καὶ ἐπιστασίας τοῦ δημοσίου (α).

Νομοσχέδιον περὶ τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἐπισκοπῶν, καὶ περὶ τῶν Ἐπισκόπων, πρὸς δὲ καὶ περὶ τῶν μέσων τῶν ἀπαιτουμένων εἰς τὴν συντήρησιν τῶν ἐπισκοπῶν.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπισκοπῶν καὶ περὶ τῆς διαιρέσεως αὐτῶν.

Ἄρθρ. Α. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ ἐπισκοπῶν, ἀκυρουμένης τῆς μέχρι τοῦδε ὑπαρχούσης διαιρέσεως αὐτῶν, προσδιορίζεται εἰς εἴκοσι καὶ δύο.

Ἄρθρ. Β. Αἱ ἐν τῷ Βασιλείῳ ἐπισκοπαὶ εἶναι αἱ ἑξῆς.

1) Ἡ Ἐπισκοπὴ Κορίνθου. 2) Ναυπλίου. 3) Παλαιῶν Πατρῶν. 4) Καλαβρύτων. 5) Μεσσήνης. 6) Τριφυλίας. 7) Μεγαλουπόλεως. 8) Τριπόλεως. 9) Λακεδαίμονος. 10) Γυθείου. 11) Οἰτύλου. 12) Ναυπάκτου καὶ Μεσολογγίου. 13) Καλλιδρόμης. 14) Ἀμφίσσης. 15) Λαμίας. 16) Ἀθηνῶν. 17) Θηβῶν. 18) Εὐβοίας. 19) Σκοπέλου. 20) Σύρου καὶ Ἄνδρου. 21) Παροναξίας. 22) Θήρας.

Τὰ δὲ ὅρια ἑκάστης τούτων θέλουσιν ὁρισθῆ δι' ἰδιαιτέρου Διατάγματος τῆς Κυβερνήσεως, τὰ ὁποῖα ἅπαξ ὁρισθέντα μένουσιν ἀμετακίνητα.

Ἄρθρ. Γ. Ἑκάστη ἐπισκοπὴ ἔχει ἴδιον Ἐπίσκοπον, καθιστάμενον μὲν κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, ἐπικυρούμενον δὲ παρὰ τῆς

(α) Τὸ Νομοσχέδιον τοῦτο ἐμφανισθὲν τῇ Ἐπιτροπῇ παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τοῦ Ὑπουργείου κ. Α. Ζ. Μάμουκα τῇ 8 Ἰανουαρίου ἀπέστειλεν οὕτω διεσκευασμένον μετὰ τῶν Πρακτικῶν αὐτῆς ἡ Ἐπιτροπὴ τῇ 9 Φεβρ. γράψασα πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον καὶ τάδε· «Ἡ ἐπιτροπὴ εἰργάσθη ἐπὶ τοῦ Νομοσχεδίου τούτου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἱερῶν διατάξεων καὶ διατυπώσεων τῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' ὧν στηρίζεται καὶ τὸ 2 ἄρθρον τοῦ πολιτικοῦ Συντάγματος, καὶ ἐφρόντισε νὰ συμβιβάσῃ τὰ ἐν αὐτῷ, ὅσον τὸ δυνατόν, ἐπὶ τὸ καταλληλότερον. Ὅθεν ἄλλα μὲν ἄρθρα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Νομοσχεδίου ἐτροπολόγησεν, ἄλλα δὲ ἔχοντα σχέσιν πρὸς ἄλληλα καὶ τροπολογηθέντα συνῆψεν εἰς ἕν, ἄλλα δὲ μετέθεσεν ἐξ ἧς ἦσαν εἰς ἄλλην θέσιν, ἄλλα δὲ ἀφῆρεσεν ὡς περιττά, καὶ ἄλλα προσέθετο ὡς ἀναγκαῖα, μὴ προβλεπόμενα ὑπὸ τοῦ ἰδίου Νομοσχεδίου, ὁρμηθεῖσα εἰς τοῦτο ὑπὸ εὐλογοφανῶν καὶ δικαίων λόγων, τοὺς ὁποίους τὸ Σ. τοῦτο Ὑπουργεῖον θέλει παρατηρήσει ἐν τοῖς διαληφθεῖσι Πρακτικοῖς τῆς ἐπιτροπῆς κτλ.» Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Λιτζᾶς καὶ Ἀγράφων), καὶ τοῦτο πρῶτον δηλοποιεῖ ἡ τοῦ Κ. Σχινᾶ Γραμματεία λέγουσα ταῦτα. — «Κοινοποίησις. Τὸ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 28 τῆς Βασ. Ἐφημερίδος δημοσιευθὲν πρωτόκολλον περὶ τῆς γνώμης τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀρχιερέων, ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν σύστασιν Συνόδου διαρκοῦς, προσυπέγραψαν ἐμφανισθέντες κατὰ διαφόρους ἐποχάς, ἐκτὸς τῶν ὅσων ἐγνωστοποιήθησαν τὰ ὀνόματα, καὶ οἱ ἀκόλουθοι Σεβασμιώτατοι Κύριοι, ὁ ἅγ. Παροναξίας Ἱερόθεος, ὁ ἅγ. Πρ. Ἐλασσῶνος Σαμουήλ, ὁ ἅγ. Λιτζᾶς καὶ Ἀγράφων Δοσίθεος, ὁ ἅγ. Σκύρου Γρηγόριος, ὁ ἅγ. Πρ. Σταγῶν Ἀμβρόσιος. Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 27 Ὀκτωβρίου (8 Νοεμβρ.) 1833. Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ.» (α). Καὶ λοιπὸν ἔχομεν ἐπίμετρον τῶν ἤδη πρὸ μηνῶν ἐσφραγισμένων πρωτοκόλλων ἐκείνων καὶ τὴν παροῦσαν κοινοποίησιν! Πλὴν ἀλλ' ἐν ταύτῃ παρεσιωπήθησαν πάλιν οἱ ἄλλοι τρεῖς κανονικοί, ὁ Σκοπέλου, ὁ Λαγίας, ὁ Θήρας (ὁ καὶ μέλος τῆς Συνόδου καὶ ἀπὼν ἐκλεγείς). Προσετέθησαν δὲ ὅμως δύω τινὲς ἐκ τῶν ἔξωθεν τοῦ Κράτους ἐπεισελθόντων, ὁ Ἐλασσῶνος καὶ ὁ Σταγῶν (ἵνα μεῖζον κῦρος λάβῃ ἡ Διακήρυξις!). Τοῦτο δὲ ὅλον τὸ τῆς Κοινοποιήσεως γέγονε, διότι οἱ ἐν αὐτῇ μνημονευόμενοι Ἀρχιερεῖς προωρίσθησαν ὡς καθέξοντες ἐπισκοπάς, καθὼς φαίνεται ἐν τῷ ἑπομένῳ Διατάγματι, τῷ περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν ἐπισκοπῶν, ἐν ᾧ, τέλος, ἐξαίφνης ἐπιφαίνονται καὶ οἱ τρεῖς οἱ παρασιωπηθέντες, καὶ εἰς ὃ καὶ μεταβαίνει ὁ λόγος εὐθύς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Διαίρεσις ἐπισκοπῶν καὶ διορισμὸς ἐπισκόπων. Ἀναγόρευσις καὶ ὁρκισμοὶ ἑνὸς ἑκάστου τούτων, καὶ ἡ παρὰ τῆς Συνόδου διδομένη τούτοις πρᾶξις. Μοναστηρίων κατάργησις. Διάταγμα περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος. Πρωτοσύγκελλοι καὶ Ἀρχιδιάκονοι. Περὶ βαθμοῦ συγγενείας καὶ περὶ μικτῶν συνοικεσίων.

§. α. Ὑπῆρχεν ἤδη τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος δι' ὑψηλοῦ Διατάγματος (ἐκδεδομένου τῇ 3 (15) Ἀπριλίου) διηρημένον εἰς δέκα Νομούς, οἱ δὲ Νομοὶ εἰς ἐπαρχίας τεσσαράκοντα, αἱ δ' ἐπαρ-

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθ. 35. σελ. 268.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

389. στίχ. 32. μονυδρίου. — Σελ. 391. στίχ. 13. Γραμματείαν. — Σελ. 392. στίχ. 40. ἔστη. — Σελ. 404. στίχ. 2. πλήρωμα. στίχ. 3. ἐγκυκλίου. — Σελ. 411. στίχ. 23. αἱ. — Σελ. 413. στίχ. 15. ἁπλῆν. — Σελ. 417. στίχ. 16. Κυβερνήσεως. — Σελ. 436. στίχ. 24. αὔθις. στίχ. 32. ῥυθμίζουσα. — Σελ. 456. στίχ. 23. ὑμῶν. — Σελ. 457. στίχ. 11. ἡμῖν. — Σελ. 463. στίχ. 15. Διεκήρυττον. — Σελ. 473. στίχ. 24. ἠδελφισμένη. — Σελ. 481. στίχ. 1. διακρατηχυίας. — Σελ. 482. στίχ. 27. μεγίστη». — Σελ. 489. στίχ. 3. ἀναλῦται. — Σελ. 490. στίχ. 37. 20 Μαΐου. — Αὐτ. στίχ. 40. ἐπένθησεν. — Σελ. 494. στίχ. 37. Ἐκδ. — Σελ. 521. στίχ. 19. τῶν θείων. — Σελ. 526. στίχ. 2. φανερῶς. —Αὐτ. στίχ. 8. φορεῖν. — Αὐτ. στίχ. 14. ἀποστολῆς. —Σελ. 542. στίχ. 22. Κυρίου. — Σελ. 546. στίχ. 14. Ἐκκλησία. — Σελ. 558. στίχ. 2. ἦ. — Σελ. 559. στίχ. 17. ὅ,τι. — Σελ. 562. στίχ. 12. ἡμῶν. — Σελ. 563. στίχ. 3. ὑπερήσθη. — Σελ. 570. στίχ. 18. ἐμφάνεια. Ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου περὶ τῶν Φλαμιατικῶν. στίχ. 22. Ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου διάταξις καὶ δύο Συνοδικαὶ πράξεις. —Σελ. 573. στίχ. 20. δικαιώματα (βλ. ὄπισθ. σελ. 219). — Σελ. 575. στίχ. 5. ἐξάλειψον τὸ «ἔτι». — Σελ. 580. στίχ. 17. ὑμῶν. — Σελ. 585. στίχ. 19. (Μαΐου 25). —Σελ. 586. στίχ. 22. 1851. —Αὐτ. στίχ. 40. Θηβῶν. Βλ. Αἰῶν ἀριθμ. 671, 922, 969. 982. Σημ. Ἐκδ. — Σελ. 588. στίχ. 20. διεμαρτύρατο. — Σελ. 609. στίχ. 36. τέλος (ὡς μὴ ὤφελεν). — Σελ. 610. στίχ. 8. φροντίσει — Σελ. 619. στίχ. 3. ἦ — Σελ. 648. στίχ. 8 Γόρτυνος. — Σελ. 655. στίχ. 23 ἐξαλειπτέον τὸ μετὰ τὸ Οἰκουμενικῶν ἄρθρον «τῶν»—Σελ. 656. στίχ. 14 προδίδωσι. — Σελ. 672. στίχ. 34. Τόμ.

Τῶν ἐν τῷ Α΄. Τόμῳ παροραμάτων διόρθωσις.

Σελ. ιδ. στίχ. 6 ἀντὶ «ὡς μὴ περιεχομένων ἐν τῷ Α΄. Τόμῳ» γράφε «ὡς μὴ περιεχομένων ἐν τοῖς τοῦ Ἡσαΐου γράμμασι τοῖς ἐν τῷ Α΄. Τόμῳ» τούτου γὰρ ὑπειλήφειμεν εἶναι τὸ γράμμα, πεισθέντες ἀβασανίστως τοῖς μέχρι τοῦ 1341 τὴν πατριαρχείαν τοῦ Ἡσαΐου παρεκτείνουσιν· ἀλλ' ἔστι μᾶλλον Ἰωάννου τοῦ Καλέκα, καὶ τοῖς τούτου ἐκδέδοται (Τόμ. ά. σελ. 191). — Σελ. 559. στίχ. 37. ἀντὶ 1851 γρ. 1451. Σελ. 560. στίχ. 38, ἀντὶ 1814 γρ. 1614.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Β΄. ΤΟΜΟΥ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σκανδαλιζούσας τὰς συνειδήσεις αὐτῶν. Καὶ ἐπειδὴ οὗτος ὑπάρχει ἤδη διωρισμένος καθηγητὴς τ ῆ ς Φ ι λ ο λ ο γ ί α ς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Ὄθωνος, κρίνει εὔλογον ἡ Σύνοδος νὰ παρακαλέσῃ τὴν βασιλικὴν ταύτην Γραμματείαν, νὰ διατάξῃ καὶ ἰδίᾳ αὐτόν, ὡς τοιοῦτον, δι' οὗ ἀνήκει, ὥστε τοῦ λοιποῦ νὰ παύσῃ τῶν τοιούτων σκανδαλωδῶν εὑρεσιολογιῶν. Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος, πρόεδρος. Ὁ Ὕδρας Γεράσιμος. Ὁ Σελλασίας Θεοδώρητος. Ὁ Τριφυλίας Παΐσιος. Ὁ πρ. Μενδενίτζης Γρηγόριος. — Ὁ β΄. Γραμματεὺς Θεοφάνης Σιατιστεύς».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Ζ΄. τῆς Συνόδου περίοδος 1840—1841. Τομλισῶνος ἄφιξις, συστατικὰ γράμματα καὶ σκοπός. Τῆς Συνόδου παρανομήματα. Θ. Φαρμακίδου περιοδεία ὑπὲρ Καΐρου. Σπυρ. Βαλέττας Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Εὐσεβὴς πρὸς τὸν στρατὸν διαταγὴ Α. Μεταξᾶ γραμματεύοντος. Τοῦ ἐν Λιμενίῳ ἑτεροδιδασκαλείου διάλυσις. Η΄. τῆς Συνόδου περίοδος (1841—1842). Σ. Βαλέττα ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. Γραμματείας παραίτησις καὶ Ι. Ῥίζου διαδοχή. Δήλωσις Μάσσωνος περὶ τῆς μετατυπώσεως τῆς Π. Διαθήκης. Τῆς Καϊρείου καθαιρέσεως δημοσίευσις καὶ ἐξορία αὐτοῦ. Τῶν κατ' αὐτὸν διακοίνωσις πρός τε τὸν Οἰκουμενικὸν καὶ τὸν τῶν Ἱεροσολύμων θρόνον παρὰ τῆς Συνόδου. Τῶν ἐπισκοπῶν ἀνατάραξις. Προβιβασμὸς τοῦ Φωκίδος Νεοφύτου εἰς τὸν τῆς Εὐβοίας θρόνον, τάξις κατὰ τὴν μετάθεσιν. Χρυσοῦ κώδηκος ἀχρηστία. Τοῦ Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς μετάθεσις εἰς τὸν Ἀκαρνανίας θρόνον. Τοῦ Σελλασίας Θεοδωρήτου ἀγνοοῦντος μετάθεσις εἰς τὴν Ἀχαΐας ἐπισκοπήν, καὶ ἔννομος ἀνάνευσις αὐτοῦ πρὸς τὴν μετάθεσιν. Τῆς Συνόδου ἐπίμονος πρὸς συγκατάνευσιν αὐτοῦ σπουδή, καὶ, τέλος, ἔξωσις τοῦ ποιμένος ἀπὸ τῆς Σελλασίας διὰ τὴν τήρησιν τῶν κανόνων. Θ΄. τῆς Συνόδου περίοδος (1842—1843). Τελευτὴ τοῦ Ἀργολίδος Κυρίλλου καὶ τοῦ Κυκλάδων Ἀνθίμου. Νέαι ἐπισκοπικαὶ μεταθέσεις.

§. α. Τῇ ἐπαύριον (τῇ 23 Ἰουλίου) ἐξῆλθε τὸ Διάταγμα τὸ περὶ

ὡς νὰ ἦσαν οἱ ἐχθροὶ ἐπὶ θύραις, καὶ ἔμελλον νὰ ἁρπάσωσι τὰ κινητὰ κτήματά μας, ἐντὸς ῥητῆς καὶ συντόμου προθεσμίας διετάχθησαν αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ» (Νομάρχαι, Ἔπαρχοι, Ἔφοροι ἢ Οἰκονομικοὶ Ἐπίτροποι κτλ.) «νὰ πωλήσωσιν ὅλα τὰ κινητὰ κτήματα τῶν καταργηθέντων Μοναστηρίων. Καὶ πρὸς τί τοῦτο; διὰ νὰ μὴ σφετερισθῶσιν ἴσως παρὰ τῶν μοναχῶν, ἐὰν ἤθελεν ἀναβληθῇ ἢ παραταθῇ ἡ πώλησις, ἀφ' οὗ ἔγεινε γνωστόν, ὅτι τὰ μοναστήρια καταργοῦνται καὶ τὰ κινητὰ κτήματά των πωλοῦνται (ὡς νὰ μὴν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐμποισθῇ ὁ σφετερισμός!). Ἀλλὰ καὶ τοιαύτη βιαία ἂν δὲν ἐγίνετο ἡ πώλησις, ἡ ὁλικὴ τῶν καταχρήσεων ἀποφυγὴ ἦτον ἀδύνατος, πόσῳ μᾶλλον ἀφ' οὗ ἔγεινεν ὡς ἔγεινεν· ὅλα τὰ εἴδη τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀπάτης καὶ τῆς δολιότητος εἰσεχώρησαν καὶ εἰς τοὺς μοναχοὺς καὶ εἰς τοὺς πωλοῦντας καὶ εἰς τοὺς ἀγοράζοντας (α). Μεγίστη ἀσυνειδησία ἔλαβε χώραν· καὶ ὅποιος ἠδύνατο ἐσφετέριζεν. Οἱ μοναχοὶ ἔκρυπτον καὶ ἄλλα πράγματα. Ἔφοροι καὶ Ἔπαρχοι ἐπώλουν καὶ ἠγόραζον ὑπ' ἄλλα ὀνόματα· συντροφίαι ἐγίνοντο μοναχῶν καὶ λαϊκῶν εἰς τὸ νὰ κλέψωσιν ἢ κρύψωσιν ἢ ἀγοράσωσι παρὰ τιμήν. Παντοειδὴς χάρις καὶ συγκατάβασις ἐγίνετο παρὰ τῶν πωλούντων εἰς τοὺς ἀγοράζοντας, καὶ τ' ἀνάπαλιν· ἐν ᾧ εἰς ἄλλο μέρος ἐπωλήθη τὸ πρόβατον 10—12 δραχμάς, εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐπωλήθη 5—6 δραχμάς. Ἔγεινε γνωστὸν τοῦτο. Ἀνεφέρθησαν γνωστοὶ πολῖται ἐναντίον τῆς πράξεως, καὶ οἱ πωλοῦντες ἐσυμβούλευσαν τοὺς ἀγοραστὰς νὰ συμ-

---

σούτων ἀναγκῶν φοβερῶν καὶ πολυχρονίων ἐπικειμένων εἰς τοὺς ταλαιπώρους Ἕλληνας.

(α) Μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν μοναστηρίων εὐθὺς κολακεύοντες τοὺς ἐξοικισθέντας μοναχοὺς ἐκάλουν καὶ τούτους εἰς τὴν δημοπρασίαν τῆς ἐπικαρπίας τῶν ἀκινήτων κτημάτων (κατὰ τὸ 6, ἄρθρον τοῦ Διατάγματος, βλ. σελ. 234). Καὶ τούτους προετίμησαν εἰς τὴν ἐτησίαν ἐκμίσθωσιν αὐτῶν. Ἀλλ' ὕστερον παρελθόντος τοῦ ἔτους, ἐνθυμηθεῖσα ἡ ἱερὰ Σύνοδος τὸν ς' τῶν Ἀποστόλων καὶ τὸν γ' τῆς Δ, Οἰκουμενικῆς Συνόδου κανόνα (δι' ὧν ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς πᾶσα κοσμικῶν πραγμάτων διοίκησις), ἐγνωμοδότησε περὶ τῆς παύσεως τούτου τοῦ σκανδάλου, καὶ οὕτως ἀπηγορεύθη καὶ πολιτικῶς ἡ μίσθωσις τῶν γαιῶν εἰς ἐκλήπτορας μοναχοὺς καὶ κληρικοὺς διὰ Διατάγματος (περὶ οὗ βλ. ἐφεξῆς Κεφ. Ε. §. θ). Ἐμισθώθησαν δὲ τὰ ἀκίνητα ταῦτα τῶν μοναστηρίων ἐπὶ δημοπρασίας εἰς λαϊκοὺς ἐπὶ ἔτη 25· «ἀλλὰ καὶ τότε (λέγει ἡ Ἀθηνᾶ αὐτόθι) καὶ οἱ διατάσσοντες καὶ οἱ ἐκτελοῦντες τὰς διαταγὰς ἦσαν ἀρκετὰ ἀσυνείδητοι, θεωροῦντες τὰ ἱερὰ δ η μ ό σ ι α (!) πράγματα ὄχι ἁπλῶς [ὡς ξένα, ἀλλ' ὡς ἐχθρικά».

πληρώματι. Ἔτι δὲ κατέχει πλήρη, κυρίαν καὶ Ἀποστολικὴν πᾶσαν χειροθεσίαν αὐτῶν, καὶ πᾶσαν ἱερὰν τελετὴν νομίμως τελουμένην, καὶ τοιαύτην ἀξιοῖ κατέχεσθαι καὶ παρὰ πάντων τῶν Ὀρθοδόξων.

Ταῦτα ὥρισεν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ὀρθόδοξος ἱερὰ Σύνοδος, εὐχομένη ἀπλέτῳ πόθῳ καὶ διαπύρῳ ἀγάπῃ τῇ φίλῃ αὐτῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφῇ στηριγμὸν ἐν τῇ πίστει καὶ ἐν τῇ ἑνότητι, προκοπὴν ἐν τοῖς παραγγέλμασι τοῦ Κυρίου, καὶ ἄγρυπνον προσοχὴν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον διδασκαλίαν τοῦ ποιμνίου, εἰς ὃ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐξέστησε ποιμαίνειν, ὅπως ἂν εἴπωσι καὶ οἱ ἀντικείμενοι τῇ εὐσεβείᾳ, «Τίς αὕτη ἡ ἐκκύπτουσα ὡσεὶ ὄρθρος, καλὴ ὡς σελήνη, ἐκλεκτὴ ὡς ὁ Ἥλιος, θάμβος ὡς τεταγμέναι»; Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, δῴη ἡμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις πάντοτε, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς τοῦ Πρώτου καὶ Μεγάλου καὶ Ἄκρου Ἀρχιερέως, Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, πρεσβείαις τῆς παναχράντου αὐτοῦ Μητρός, τῆς Ἀειπαρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας, τοῦ τιμίου ἐνδόξου Προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων, ἐνδόξων, πανευφήμων, θεοκηρύκων καὶ πνευματεμφόρων Ἀποστόλων, τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν.

✝ Ἄνθιμος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀποφαίνεται.

✝ Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνστάντιος Α΄. ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

✝ Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνστάντιος Β΄. ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

✝ Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

✝ Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸς ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

✝ Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

✝ Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ συναποφαίνεται.

Ὁ Καισαρείας Παΐσιος.

Ὁ Ἡρακλείας Πανάρετος.

Ὁ Ἐφέσου Ἄνθιμος.

Ὁ Νικομηδείας Διονύσιος ἔχων καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χιερεῖς. Ἀλλ' ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησία, προνοουμένη περὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ Κλήρου, δὲν μεταχειρίζεται τὸν ἐπίσημον τοῦτον τρόπον τῆς τιμωρίας, εἰ μὴ διὰ θρησκευτικὰς καὶ πολιτικὰς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παραβάσεις.

Εἰσοδήματα τῶν Μητροπόλεων.

Ἐκτὸς τῶν κανονικῶν καὶ τῶν τυχηρῶν εἰσοδημάτων, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν εἰς τὰς Μητροπολικὰς Ἐκκλησίας ἀφιερωμένων κτημάτων προσόδου, ἡ ὁποία κυρίως ἔπρεπε νὰ χρησιμεύῃ πρὸς διατήρησιν καὶ εὐπρέπειαν τοῦ ναοῦ τῆς Μητροπόλεως, οἱ Ἀρχιερεῖς καρποῦνται καὶ μικράν τινα προσφορὰν ὑπὸ τὸ ὄνομα, φιλότιμον, ἀπὸ τῶν ἐνοριακῶν λεγομένων Μοναστηρίων, περὶ τῶν ὁποίων θέλομεν διαλάβει ἀκολούθως.

Ἐν διαστήματι τῆς ἐπαναστάσεως πολλαὶ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος ἐστερήθησαν τοὺς Ἀρχιερεῖς των, θυσιασθέντας τοὺς περισσοτέρους εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγῶνας· διάφοροι ἐν τοσούτῳ Ἀρχιερεῖς τῶν ὑπὸ τοὺς Τούρκους τελούντων τόπων καταφυγόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα, διέμενον ἀπρακτοῦντες καὶ πενόμενοι. Τοῦτο συνιδοῦσα ἡ Βουλὴ τῆς β΄. περιόδου, ἐνέκρινε μὲν νὰ διορισθοῦν οἱ Ἀρχιερεῖς οὗτοι εἰς τὰς χηρευούσας ἐπαρχίας, δὲν τοὺς ὠνόμασεν ὅμως, ἐν ὅσῳ ἡ τύχη τοῦ τόπου ἦτον ἀμφιῤῥεπής, εἰμὴ ἐκκλησιαστικοὺς Τοποτηρητάς, φυλάττοντας τὸν τίτλον τῆς ὁποίας εἶχον πρὸ τούτου ἐπαρχίας.

Ἐκκλησιαστικοὶ τοποτηρηταί.

Τοιοῦτοι ἐκκλησιαστικοὶ Τοποτηρηταὶ εὑρίσκονται εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ παρὸν περὶ τοὺς εἴκοσιν, ὄχι μόνον ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ καὶ ἱερομόναχοι καὶ πρεσβύτεροι, καρπούμενοι τὰ εἰσοδήματα τῆς ἐπισκοπῆς των. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔχουν πλέον τὴν δύναμιν νὰ τὰ ἀπαιτοῦν, καθὼς πρότερον, καταντοῦν τυχηρά, καὶ ὅλως διόλου ἀπροσδιόριστα.

Χρέη Αὐλικά.

Ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω περὶ χρεῶν ἰδίων τῶν Ἀρχιερέων· τοῦτο προϋποθέτει ἄλλα χρέη μὴ ἴδια, δηλονότι μὴ ἀτομικὰ τοῦ Ἀρχιερέως, καθὸ τοιούτου ἁπλῶς, ἀλλ' ὡς Ἀρχιερέως τῆς ἐπισκοπῆς ἐκείνης, καὶ τοιαῦτα εἶναι τὰ λεγομενα Αὐλικά, περὶ τῶν ὁποίων, ἂν καὶ νὰ μὴν ἀποτελῶσι κυρίως ἀντικείμενον τῶν σκέψεών μας, ὡς ἔχοντα ὅμως πολλὴν συνάφειαν μὲ τὴν κατάστασιν τοῦ ἀνωτάτου Κλήρου, κρίνομεν χρέος μας νὰ διαλάβωμεν ἐν παρόδῳ.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἐθεωροῦντο ὅλαι αἱ ὑποθέσεις τῶν ἐντὸς τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας ἄλλων Ἐκκλησιῶν, ἀναγκασμένη διὰ νὰ ἀπαντᾷ, καὶ τοῦτο γίνεται πάντοτε, ὡς γνωστόν, μὲ χρηματικὰς δόσεις εἰς τὴν Τουρκίαν τὰς δυσκολίας, ὅσας ἀδιακόπως ἐπενόει πρὸς χρηματισμὸν ἡ Τουρκικὴ πλεονεξία ὑπο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κλησίας, ὁμιλοῦντες ὅμως εἰς λαὸν εὐπειθῆ καὶ ἀφωσιωμένον ἐντελῶς εἰς τὴν θρησκείαν του, κατώρθοναν χωρὶς ῥητορικὴν δεινότητα καὶ περιόδους τετορνευμένας πολὺ περισσότερον τῶν ἐπισημοτέρων ῥητόρων. Ἐκτὸς τούτου ἱεροκήρυκες ἐξ ἐπαγγέλματος, περιερχόμενοι μὲ ἄδειαν τοῦ Πατριάρχου τὰς ἐπαρχίας, ἀνεπλήρουν κατά τι τὴν ἔλλειψιν ταύτην τῶν Ἀρχιερέων.

Ἱεροκήρυκες.

Κατ' αὐτὴν τὴν ἀναλογίαν μεταξὺ τῶν εἰκοσιδύο ἀρχιερέων, ὅσοι, διωρισμένοι πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας εἰς τὰς ἐντὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχίας, ἐπέζησαν εἰς τὰς ἄχρι τοῦδε πολιτικὰς μεταβολὰς αὐτοῦ τοῦ τόπου, καὶ ἄλλων τριάκοντα τῶν ἐλθόντων ἐν διαστήματι τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ εὑρισκομένων ἤδη ἐντὸς τοῦ Βασιλείου, μόλις δέκα—δώδεκα ἠμποροῦν νὰ ὀνομασθοῦν πεπαιδευμένοι, καὶ τοῦτο κατὰ τὴν δευτέραν τῆς λέξεως ἐκδοχήν. Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν, ὅσοι δὲν εἶναι ἐντελῶς ἀμαθεῖς, δὲν διακρίνονται τοῦ λοιποῦ Κλήρου, εἰμὴ κατὰ τὸ πρακτικὸν μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ περισσότεροι, κατ' εὐτυχίαν, ἐνόνουν καὶ ἀποδεδειγμένως ἀνεπίληπτον καὶ σεβασμίαν διαγωγήν.

Ἐκκλησίαι.

Εἰς ὅλην τὴν τουρκικὴν Ἐπικράτειαν, καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τὰς Μεγαλοπόλεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, οἱ χριστιανικοὶ λαοὶ ἦσαν τὸ αἰώνιον ἀντικείμενον τοῦ φθόνου, τῆς πλεονεξίας καὶ ὑποψίας τοῦ δυναστεύοντος γένους. Ὁ φανητισμὸς τῶν Τούρκων ἦτο τόσον προκατειλημμένος εἰς τοῦτο, ὥστε ἐθεώρουν τὰ σχολεῖα ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνα, καὶ τοῦτο κατὰ θείαν Πρόνοιαν ἴσως· ἑπομένως ὄχι μόνον ἡ οἰκοδομή, ἀλλὰ καὶ ἡ ἁπλουστάτη ἐπισκευή, ἡ ἀλλαγὴ πολλάκις ἑνὸς κεράμου τῆς στέγης, ἐτιμᾶτο μυριάδας χρημάτων. Τὴν τοιαύτην ὅμως δυσκολίαν ἐξεδίκουν οἱ Ἕλληνες μὲ τόσην ὑπερβολὴν εἰς ὅσα μέρη δὲν ἔφθανεν ἡ τουρκικὴ ἐποπτεία ἀμέσως, καὶ ταῦτα ἦσαν ἰδιαιτέρως τὰ νησία τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ὥστε εἰς μερικὰ ἐξ αὐτῶν οἱ ναοὶ εἶναι ἂν ὄχι περισσότεροι, πλὴν ἰσάριθμοι σχεδὸν μὲ τὰς ἰδιωτικὰς οἰκίας· ἕκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ οἰκοδομήσῃ, ὅταν, ὅπως καὶ ὅπου θέλει ναόν, τοῦ ὁποίου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι καὶ ἰδιοκτήτης καὶ ἱερεὺς ὁ αὐτός, καὶ τὸν κληροδοτεῖ, καθὼς τὰ λοιπὰ τῶν κτημάτων του εἰς τοὺς ἀπογόνους του, τῶν ὁποίων ὁ πλησιέστερος τὸν διαδέχεται ἐνίοτε καὶ εἰς τὴν ἱερατείαν.

Ἑπομένως, παρεκτὸς τῶν ἐντὸς τῆς περιφερείας τῶν πόλεων πολυαριθμων Ἐκκλησιῶν, εὑρίσκονται καὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς ἄπειρα ἐξωκλήσια,

Ἐξωκλήσια.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σεν ἐκπλαγεῖσα, πῶς ἄλλα ἐρωτήσασα, ἄλλα προσετάγη· καὶ αὐτὴ μὲν (τὸ τῆς παροιμίας) ἀπήτησεν ἅμας (ἀδείας τινὰς μικρὰς), οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν ἀπηρνοῦντο μή τοι γε σκάφας, ἀλλὰ πᾶσαν ὁλοσχερῶς τὴν εἰς τὸ διοικεῖν τὰ ἐκκλησιαστικὰ πνευματικὴν καὶ κανονικὴν ἐξουσίαν. Καὶ ταῦτα δὴθεν κατὰ πρότασιν αὐτῆς πάλιν, καθὼς προοιμιάζεται τὸ Διάταγμα. Διὰ τούτου τοῦ Διατάγματος ἔμαθεν ἡ ἱερὰ τοῦ Βασιλείου Σύνοδος, ὅτι χωρὶς ἐγκρίσεως τῆς Κυβερνήσεως οὐ δύναται ποιεῖν οὐδέν. Καὶ ὅ,τι λακωνικῶς καὶ συνεπτυγμένως διὰ τοῦ Καταστατικοῦ προεθεσπίσθη, τοῦτο κατενόησεν ἡ Σύνοδος ἤδη, τορώτερον καὶ σαφέστερον ἀναπτυχθέν. Καὶ οὕτως ὀψὲ μὲν ἤδη καὶ παρὰ καιρόν, ἀλλ' ὅμως νοῦν ἔσχηκε καὶ φρένας σοφάς, λίαν ἐναργῶς καὶ λεπτομερῶς πληροφορηθεῖσα, ὅτι «Καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας δὲν ἠμπορεῖ νὰ κοινοποιηθῇ οὐδὲ νὰ ἐκτελεσθῇ οὐδεμία Συνοδικὴ ἀπόφασις, πρὶν ἢ ζητηθῇ ἡ ἔγκρισις (ἤτοι τὸ «ἐνεκρίθη») τῆς Κυβερνήσεως (Καταστατικὸν ἄρθρ. 9), ἢ γοῦν (ἐν τοῖς ἐλαχίστοις) τὸ «ἐθεωρήθη» τοῦ Βασ. Ἐπιτρόπου. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν οἱ μὲν θεῖοι τῆς Ἐκκλησίας θεσμοὶ πάντες ἐφιμώθησαν. Αὐτὴ δὲ ἡ πανηγυρικῶς καθιδρυθεῖσα καὶ ἐνθρονισθεῖσα ὑπερτάτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἱερὰ καὶ διαρκὴς Σύνοδος (καί τοι πίστιν ὁρκισθεῖσα καὶ ἀπόλυτον ὑποταγὴν εἰς τοὺς νόμους τοῦ Βασιλείου), οὐδ' οὕτω πιστεύεται! οὐδ' ἔχει πλέον ἐξουσίαν οὐδεμίαν διὰ δημοσίων γραμμάτων ἀφ' ἑαυτῆς διατάξασθαι καὶ διακηρύξαι συνοδικῶς καὶ κανονικῶς οὐδὲν περὶ οὐδενός, οὔτε περὶ τῆς δογματικῆς καὶ θρησκευτικῆς διδασκαλίας τοῦ λαοῦ, οὔτε περὶ τῶν εἰς τὴν θείαν λατρείαν ἀναγομένων, οὔτε περὶ πειθαρχίας ἐκκλησιαστικῆς, οὔτε περὶ νόμων ἀφορώντων τὰ τοῦ γάμου, οὔτ' ἄλλο τι τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν παραγγεῖλαι τοὺς λαούς, χωρὶς τοῦ ἐθεωρήθη τοῦ Ἐπιτρόπου, καὶ χωρὶς τοῦ ἐνεκρίθη τοῦ Γραμματέως (Ὑπουργοῦ), καὶ χωρὶς ἀδείας Βασιλικῆς. Καὶ ὅταν αὐτὸς μόνος ὁ Ἐπίτροπος (παραλείπομεν τὸν Γραμματέα) διὰ λόγους ἰδίους καὶ προεσχεμμένους ἀρνηθῇ, τυχόν, τὸ ἐθεωρήθη, τότε καὶ πᾶσα λοιπὸν ἑτεροδιδασκαλία καταβόσκετ' ἐπ' ἀδείας τὸ πλήρωμα τῶν Ὀρθοδόξων, σοβεῖ δὲ μετὰ παῤῥησίας καὶ πᾶσα περὶ τὴν θείαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μοντα τοὐλάχιστον δὲν ἠμποροῦν νὰ θρέψουν ἱερέα, αἱ ἐκκλησίαι των μένουν ἀλειτούργητοι, καὶ αὐτοὶ ὑστερημένοι ἐπισκέψεως ἱερατικῆς.

Παιδεία τοῦ Κλήρου.

Εἴπομεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐκθέσεώς μας, ὅτι τὸ ἐνδοξότερον χαρακτηριστικὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κλήρου δὲν εἶναι ἡ παιδεία· καὶ μ' ὅλα ταῦτα μεταξὺ τῆς παχυλῆς ἀμαθείας, ἡ ὁποία κατακαλύπτει πρὸ τόσων χρόνων τὸν ὁρίζοντα τῆς Ἑλλάδος, ὁ Κλῆρος καὶ μάλιστα οἱ ἱερομόναχοι διακρίνονται καὶ κατὰ τοῦτο ἀπὸ τὸν λοιπὸν ὄχλον· οἱ ἱερεῖς ἦσαν ἔκπαλαι οἱ διδάσκαλοι τῶν χριστιανῶν, καὶ εἰς τὰ περισσότερα τῆς Ἑλλάδος μέρη ὁ ἱερεὺς ὀνομάζεται μέχρι τῆς σήμερον ἀκόμη διδάσκαλος.

Δὲν πρέπει νὰ ἀρνηθῶμεν, ὅτι ἡ παιδεία αὕτη ἦτον ἀτελεστάτη· ἡ ἀνάγνωσις μόνη, καὶ αὐτὴ πολλάκις ἀτελής, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, ἂν συνωδεύετο μάλιστα καὶ μὲ φωνὴν ἐμμελῆ καὶ μουσικήν, ἔδιδεν εἰς τὸν ὑποψήφιον τὸ δικαίωμα τῆς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ πρεσβυτέρου καὶ διακόνου χειροτονίας, καὶ ἡ λέξις Ἀναγνώστης διὰ τὸ σπάνιον τοῦ πράγματος, ἦτο τίτλος εὐγενείας εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ προετιμᾶτο πολλάκις ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ βαπτίσματος.

Οἱ Ἀρχιερεῖς δὲν ἦσαν πάντοτε οἱ πλέον πεπαιδευμένοι. Μεταξὺ περίπου Ἀρχιερέων, οἱ ὁποῖοι συνεκρότουν, παρεκτὸς τῶν ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι, τὸν ἀνώτερον κλῆρον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκησίας, μόλις δέκα διεκρίνοντο διὰ τὴν τακτικὴν αὐτῶν παιδείαν, ἐκ δὲ τῶν ὑπολοίπων, τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα τὸ πολύ, ἂν καὶ ἐλέγοντο πεπαιδευμένοι, ἡ παιδεία των δὲν συνίστατο κυρίως παρὰ εἰς τὰ Ἑλληνικά, ὡς προείρηται, γράμματα, καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων. Σπανιώτατοι ἐσπούδαζον ξένας διαλέκτους καὶ ἐπιστήμας ὑψηλάς· ἐκ δὲ τῶν εἰς τὴν Εὐρώπην ἀποδημούντων ἱερωμένων, ἢ δὲν ὑπέστρεφε κἀνείς, ἀφ' οὗ ἅπαξ ἐγεύετο τῶν ἀγαθῶν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς εὐνομίας, ἢ κἂν ὑπέστρεφε, σπανίως προετιμᾶτο, κατὰ δυστυχίαν, τῶν ἀμαθῶν μέν, ἀλλ' ὀνομαζομένων ἄλλως πρακτικῶν, ἐμπείρων δηλονότι τῆς περὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς τελετὰς τάξεως καὶ τῆς περὶ τὴν κοσμικὴν τύρβην καὶ τὴν αὐλικὴν πρὸ πάντων σπουδαρχίαν ἀπαιτουμένης ἱκανότητος καὶ τριβῆς.

Ὅσον δὲ διὰ τὸ χάρισμα τῆς διδασκαλίας, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ χαρακτηρίζῃ ἰδιαιτέρως τοὺς πνευματικοὺς τῶν λαῶν ποιμένας, κατὰ τοῦτο ἂν καὶ σπανίως διακρίνονται οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τὰ θεῖα συνετώτεροι παρὰ τοὺς σοφοὺς καὶ ἰσχυροὺς τούτου τοῦ κόσμου (α). Ἐπῆνει δὲ καὶ ἐνίσχυε τὴν τοιαύτην προθυμίαν τῶν θεοφιλῶν τούτων καὶ ὁ φιλόλαος καὶ φιλόχριστος Βασιλεύς, ἱκανῶν χρημάτων συνδρομὴν δωρησάμενος εἰς τελείωσιν τῶν τοιούτων ἱερῶν οἰκοδομῶν (ἀλλὰ καὶ νῦν ἤδη καὶ ἀείποτε εἴ πού τις ναὸς ἢ τι ἄλλο κοινωφελὲς κατάστημα καθιδρύεται, φιλοτίμως καὶ συνεισφέρουσιν ἥ τε Αὐτοῦ Μεγαλειότης, καὶ ἡ τρισσέβαστος Ἄνασσα)· χωρὶς δὲ ταύτης τῆς ἀπὸ τῶν φιλοχρίστων παραμυθίας, πᾶς τις εὐσεβὴς θεωρῶν καὶ ἀναλογιζόμενος τὴν τοσαύτην βεβήλωσιν καὶ καταστροφὴν τῶν ἀρχαίων

καὶ τὰ μοναστήρια ἡ ἱερὰ Σύνοδος διεκήρυξε κτήματα ἐθνικά· βλ. ὄπισθ. σελ. 294). Ὥστε ἡ Κυβέρνησις καὶ εἰς ἰδίαν αὐτῆς χρῆσιν μετεχειρίσθη, καὶ τοῖς ὑήμοις ἐχαρίσατο τὰ θεῷ καθιερωμένα. Τοῦτο δὲ οὐ μόνον οἱ θεῖοι κανόνες ἀπαγορεύουσι καὶ οἱ νόμοι τῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων, οἵτινες καὶ αὐτοὶ ἐθεώρουν τὰ ἱερὰ ὡς ἀδιατίμητα καὶ ἀδήμευτα (βλ. Βασιλικ. Βιβλ. Μ. τιτλ. γ. κτλ). Καὶ αὐτὸ δέ, τέλος, τὸ ἀνωτέρω Διάταγμα ὡμολόγησε καὶ οὐκ ἠρνήσατο, ὅτι «τὰ ἅπαξ εἰς δημοσίαν τοῦ Θεοῦ λατρείαν ἀφιερωθέντα καὶ οἱ τόποι, ἐφ' ὧν ἀνηγέρθησαν, εἰς οὐδενὸς ὑπάγονται ἰδιοκτησίαν». (Καὶ ὅμως τὸ μοναστήριον εἰς πυριτιδοθήκην μεταστραφέν, καὶ ὁ ναὸς εἰς Κακουργοδικεῖον καὶ τ' ἄλλα τὰ ἀνωτέρω σημειωθέντα ἱερὰ κατέχονται μέχρι νῦν ὑπὸ τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως ὡς ἰδιοκτησία).

(α) Τὸ παράδειγμα τῆς βεβηλώσεως τῶν ἐν τῇ Πρωτευούσῃ ναῶν μετεδόθη καὶ εἴς τινας ἐπαρχίας. Ὅπου ἦσαν δύο ναοὶ τὸν ἕτερον ἡ ἐπιτόπιος ἀρχὴ μετέβαλεν εἰς ἀποθήκην τῶν σιτηρῶν δεκάτων, ἢ καὶ εἰς ἀχυρῶνα. «Πολλαὶ (λέγει ὁ Αἰὼν) πολλαχοῦ Ἐκκλησίαι, χρησιμεύουσι καὶ ὡς ναὸς Θεοῦ, καὶ ὡς ἀποθήκη ἀχύρων καὶ κριθῆς» (τῷ 1840 Ὀκτωβρ. 27 Ἀριθμ. 204). [Καὶ ταῦτ' ἐγίνοντο ὑπὸ τῆς ἀφηνιασάσης καὶ τραχηλιώσης ἤδη μοχθηρίας τῶν ἀνοσίων τῆς ἐξουσίας ἀνδραπόδων, ἅτινα πρὸς τὰ τῶν ἑτεροδόξων Προεστώτων ἀποβλέποντα κατὰ τὸ σύνηθες ἀνομήματα, οὐχ ἁπλῶς ἐμιμήθησαν καὶ ἐζήλωσαν τὰ ἄζηλα τούτων ἀνοσιουργήματα, ἀλλὰ καὶ ὑπερεξακοντίσαι αὐτοὺς ἐφιλοτιμήθησαν, οἱ δείλαιοι! καίτοι γε οὐκ ὤκνησεν ἡ ὑψηλὴ Ἀντιβασιλεία ἐπιφανῆναι τῇ 8(20) Δεκεμβρίου 1834 ἀπαγορεύουσα μετὰ στόμφου τὴν βεβήλωσιν διὰ τοῦ ἐφεξῆς Διατάγματος· «Εἶναι θετική μας θέλησις, ὥστε αἱ Ἐκκλησίαι, ἐντὸς τῶν ὁποίων γίνονται ἱεροπραξίαι, νὰ μὴ χρησιμεύωσιν οὔτε πρὸς ἐπιστάθμευσιν στρατευμάτων, οὔτε ὡς ἀποθῆκαι. Ἡ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Γραμματεία θέλει δώσει αὐστηρὰς περὶ τούτου διαταγάς, καὶ ἂν ἔγεινεν ἑκάτερον τούτων, θέλει λάβει μέτρα πρὸς ταχεῖαν ἐκκένωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν· Ἐν γένει δὲ θέλει φροντίζει ὥστε οἱ στρατιῶται ν' ἀποδίδωσι πάντοτε τὸ ἀπαιτούμενον σέβας εἰς καθιερωμένους τόπους καὶ ἀγγεῖα (Βλ. Αἱ ἀναγκ. Ἐγκύκλ. σελ. 61 πρβλ. καὶ σελ. 63). Ὅρα δὲ περὶ τούτων καὶ ἐξῆς Κεφ. Ζ. §. ιη. Σημ. Ἐκδ.].

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νᾶς Γαλλιστὶ ὑπόμνημα ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸ πρός τινα πρεσβευτήν. Ὁ τοίνυν ἡμέτερος Πατὴρ ἔγραψεν ἐπὶ τούτου, περιελθόντος τῷ 1837 εἰς χεῖρας αὐτοῦ, σημειώσεις τινάς, ἐν αἷς ἀνέσκευάσε τὰ τοῦ ὑπομνηματογράφου ληρήματα. Καὶ αὗται δὴ αἱ σημειώσεις ἐγένοντο ἀφορμὴ εἰς τὸν συγγραφέα, ἵνα τὰς δείξεις πιστούμενος ἀναδιφήσῃ τὰ ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1832 ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ γεγονότα· εἰς ταῦτα δ' ἐξερευνηθέντα προσθέμενος τὰς ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι τοῦ 1841 ἐκκλησιαστικὰς πράξεις, ἐπεχείρησε γράψαι τὸ ἀνὰ χεῖρας Συνταγμάτιον, ἐξιστορῶν ὡς οἷόν τε ἀκριβῶς τὰ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἐκκλησιαστικὰ συμβεβηκότα. Καὶ ἐξεπόνησε τότε τὸ ἔργον ἐν τρισὶ τμήμασι διελών. Ἔκτοτε τὸ σύνταγμα ἔκειτο ἀνεπίσκεπτον μέχρι τοῦ 1852, ὅτε ἀρθέντος τοῦ ἐν ταῖς ὀρθοδόξοις ἐκκλησίαις μεσοτοίχου διὰ τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου νέας μὲν ζωῆς σπέρματα εἰς τὸ φθίνον σῶμα τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπεχορηγήθησαν, ψυγεροὶ δὲ ἄνδρες ἀνέστησαν, ὅπως καὶ τὸν Τόμον διὰ τῶν ἐώλων ἐκείνων ληρημάτων ἐκφαυλίσωσι καὶ τὸ σχίσμα πάλιν ἀνεγείρωσι. Περὶ τὰ τέλη τοίνυν τοῦ ἔτους ἐκείνου ἀνέλαβε πάλιν τὸν ἀγῶνα, ἵνα οὐ μόνον τὸν Ἀντιτομίαν ἀνασκευάσῃ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργον τελειότερον ἀποδείξῃ ἀναπλάττων ἐξ ὑπαρχῆς τὰ γεγραμμένα. Καὶ ἐξηκολούθησε τὴν διόρθωσιν ποιούμενος μέχρι τοῦ §. ιγ. τοῦ ΙΕ΄. κεφαλαίου τοῦ Β΄. τμήματος, συγχρόνως δὲ καὶ τὸ τρίτον τμῆμα καταρτίζων. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ σωματικαὶ δυνάμεις καὶ μάλιστα ἡ τῆς ὁράσεως κατὰ μικρὸν ἠμβλύνοντο, ἔμεινε τὸ ἔργον ἀτελές, ὥστε οὔτε τὸ Β΄. τμῆμα ἐπεσφραγίσθη, καὶ τῷ τρίτῳ οὐκ ἔφθασε συναρμόσαι τὰ περὶ τοῦ Ἀντιτόμου ἰδίᾳ συνταττόμενα. Ἡμεῖς δὲ συμπληρώσαντες ἐκ τῶν ἐνόντων τὸ Β΄. τμῆμα καὶ τὰς τῶν κεφαλαίων τοῦ αὐτοῦ τμήματος ἐπιγραφὰς προτάξαντες, τὸ τρίτον καταλείψομεν ὡς εἶχε, προσαρτήσαντες αὐτῷ καὶ ὅσα ἔγραψεν ἐπικρίνων τὸν Ἀντίτομον. Ταῦτα δ' ἐκδοθήσονται σὺν Θεῷ ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ μετ' ἄλλων τινῶν ἀναγομένων εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν.

Καὶ τὴν μὲν ἀξίαν τῆς συγγραφῆς ἡ πεῖρα διδάξει τὸν εὐγνώμονα καὶ ἀπρόληπτον ἀναγνώστην, ἡμεῖς δὲ ἐξαιτούμενοι εὐμενῆ τὴν κρίσιν ὅσων τε πρὸς σαφήνειαν ἔστιν ὅπου ὑπεσημειωσάμεθα καὶ ὧν συμπληροῦντες ἐπετάξαμεν τῷ βιβλίῳ, ὡς εἴρηται, κρίνομεν καλὸν προαναμνῆσαι τοὺς καθ' ἡμᾶς λογίους τὸ ἑξῆς, ὅτι τῶν πραγμάτων τὸ μοχθηρὸν ἠνάγκασεν ἔστιν ὅτε τῆς φιλανθρώπου ἱστορίας τὸ λεῖον καὶ

Συνεδρίασις ΙΑ΄.

Μαΐου 2, 1833.

Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδριάσει, παρόντων τῶν ἓξ μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως προεδρεύοντος, ἐλήφθη εἰς σκέψιν τὸ περὶ προσωρινοῦ διοργανισμοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, καὶ ἐνεκρίθη, ὥστε ἡ μὲν Ἐπιτροπὴ εἰς τὴν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἔκθεσίν της νὰ γνωμοδοτήσῃ ὅσα περὶ τούτου κρίνει εὐλογώτερα, ἡ δὲ Κυβέρνησις, νὰ καθυποβάλῃ εἰς τὴν σκέψιν τῆς Συνόδου ὅσα ἐξ αὐτῶν ἐγκρίνῃ συμφώνως μὲ τὰ εἰς τὸ ΙΗ΄. ἄρθρον τῆς Γ΄. συνεδριάσεως διαλαμβανόμενα.

Ἀνεγνώσθη τὸ Β΄. μέρος τῶν πρακτικῶν τῆς Δ΄. συνεδριάσεως, καὶ ἐνεκρίθη ὥστε οἱ κανονικῶς πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας διωρισμένοι Ἀρχιερεῖς εἰς τὰς διαφόρους τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχίας νὰ διαμείνωσιν ἐν ἐνεργείᾳ· ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ μεταθέσῃ ἐξ αὐτῶν ὅτους καὶ ὅπως ἐγκρίνῃ διὰ τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν συμφωνοτέραν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος πολιτικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς διαίρεσιν.

Ἐνεκρίθη. Ἐπειδὴ ἡ Ἐπιτροπὴ ἔφθασεν ἤδη εἰς τὸ τέρμα τῶν σχέψεών της, τὰ μὲν πρακτικὰ τῶν μέχρι τοῦδε συνεδριάσεών της νὰ καθυποβληθῶσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὡς ἔχουσι· νὰ συνταχθῇ δὲ ἐπὶ τῶν περιεχομένων εἰς αὐτὰ βάσεων κανονισμὸς ἐκκλησιαστικός, διῃρημένος ἐν τάξει εἰς κεφάλαια καὶ ἄρθρα, ὥστε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς εἶδος ἐκκλησιαστικοῦ συντάγματος, καὶ συνωδευμένος μὲ τὴν ἀπαιτουμένην λεπτομερῆ ἔκθεσιν, νὰ τεθῇ ὑπ' ὄψιν τῆς Κυβερνήσεως, συμφώνως μὲ τὰ εἰς τὸ καταστατικὸν τῆς ἐπιτροπῆς Βασιλικὸν Διάταγμα περιεχόμενα.

Σ. Τρικούπης Πρόεδρος. Π. Νοταρᾶς. Ἀρδαμερίου Ἰγνάτιος. Ἐλαίας Παΐσιος. Θ. Φαρμακίδης. Κ. Δ. Σχινᾶς. Σκαρλάτος Δ. Βυζάντιος.

Ὅτι ἴσον τῷ πρωτοτύπῳ.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 22 Μαΐου 1833.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία.

§. δ. Μετὰ τὸ τέλος τῶν συνεδριάσεων συνέταξεν ἡ ἐπιτροπὴ Σχέδιον Ἐκκλησιαστικοῦ συντάγματος τὸ ἑφεξῆς.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μάντινείας καὶ Κυνουρίας Θεοφάνους τοῦ Σιατιστέως. — Σελ. 520. στίχ. 22. καταλόγου (πρόσθες τὴν ἑξῆς ὑποσημείωσιν). Σημείωσαι ὅτι καὶ τῇ 20 Ἰουνίου τοῦ 1834 γραμματεύων ὁ Φαρμακίδης παρὰ τῇ Συνόδῳ ἔγραψεν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς αὐτῆς, ὅτι παρ' αὐτῆς ἐρωτηθείσης παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῇ 14 Ἰουνίου (ἀριθμ. 4315) «ἐκρίθη ἵνα γενῇ ἀπάντησις, ὅτι ὁ νόμιμος ὅρκος εἶναι συγχωρημένος εἰς ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς ἐν γένει, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Κλῆρον, καὶ μόνη ἡ κατάχρησις ἀπαγορεύεται»! — Σελ. 578. στίχ. 31. ἐπιστολῆς (βλ. τὴν ἐπιστολὴν ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 1146). — Σελ. 607. στίχ. 33. ὡμολόγουν (βλ. τὰ ἐκ τῆς Βελτιώπεως ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 1213). στίχ. 38 ἐν Κρανιδίῳ ἐλιθοβόλησεν ὁ λαὸς τὸν ἱερομόναχα Νεόφυτον Κωνσταντινίδην ἐξυβρίσαντα δημοσίως τὸν Χριστοφόρον (βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 1271). — Σελ. 644. στίχ. 10. πρόσθες τὴν ἑξῆς ὑποσημείωσιν. Ὅτι ἀνέκαθεν οἱ κληρικοὶ διαφερόμενοι πρὸς ἀλλήλους «ἐπὶ τῶν ἁγίων» κατὰ τὸν Οὐρανοβάμονα (Α. Κορ. ς,) ἐδικάζοντο, πρὸς ἄλλοις πολλοῖς μαρτυρεῖ καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου (γενομένου τῷ 1025) Ἀλεξίου ἡ Συνοδικὴ Διάταξις, «καὶ κατὰ τῶν παρεδεχομένων τούτους δικαστῶν, ἢ καὶ βιαίως ἐλκόντων, μετὰ τῆς ἐκ Θεοῦ δικαίας ὀργῆς ἔτι καὶ τὴν τῆς Βασιλικῆς μεγαλειότητος ἀγανάκτησιν» ἐπισείουσα, καὶ δεικνύουσα τὸ ἄτοπον τῆς ἐν τοῖς κοσμικοῖς διαδικασίας αὐτῶν. «Αἰσχύνη γάρ, φησί, καὶ ὕβρις τοὺς τῆς θειοτέρας καὶ κρείττονος μοίρας ἐπὶ κοσμικῶν διαπληκτίζεσθαι καὶ τὰς λοιδόρους διερεθίζειν γλώσσας» (βλ. Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερ. Κανόν. Τόμ. Ε. σελ. 28). — Σελ. 658. στίχ. 3. πρόσθες τὴν ἐκπεσοῦσαν ὑποσημείωσιν. Αὐστηρῶς ἡ τῶν ἀοιδίμων Αὐτοκρατόρων εὐσέβεια ἀπηγόρευε τὴν ἀθέμιτον τῶν κοσμικῶν εἰς τὴν περιουσίαν τῶν Ἀρχιερέων τετελευτηκότων παρείσφρησιν, καὶ Ἰωάννης ὁ Βατάτσης τῷ 1229 διὰ χρυσοβούλλου ὥρισε «μὴ πόδα παραβάλλειν ὅλως τοὺς κατὰ καιρὸν δοῦκας οἱουδήτινος θέματος, ἤ τινα τῶν ὑπ' αὐτοὺς πρακτόρων ἐν τοῖς κελλίοις τῶν τετελευτηκότων Ἀρχιερέων . . . καὶ τοὺς ἐκεῖσε προσκαθημένους τε καὶ παρευρεθέντας προσγενεῖς αὐτῶν . . . τὰ δὲ παρευρεθέντα ἐν τοῖς κελλίοις τῶν Ἀρχιερέων παρακελεύεται παραλαμβάνειν αὐτὰ τὸν ἐφ' ἑκάστῃ Ἐκκλησίᾳ οἰκονόμον ἐνώπιον τοῦ Κλήρου παντός, καὶ οἰκονομεῖν, ὥστε ἀνελλιπῶς καὶ θεοφιλῶς γίνεσθαι πᾶσαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν οἰκονομίαν τε καὶ κατάστασιν, μέχρις ἂν ἕτερος ἐνδημήσῃ Ἀρχιερεύς» (βλ. Σύνταγμα κτλ. Τόμ. Ε. σελ. 324).

Τῶν ἐν τῷ Α΄. Τόμῳ τινὰ ἀκριβέστερον ἐκτεθειμένα (1).

Σελ. 305. στίχ. 2. Μετὰ τὸ «Γραφῇ» ἀντὶ τῶν «κρίνεται δὲ» γραπτέον «Ὑπάρχει δὲ τῶν ἅπαξ εἰρημένων ἡ λέξις καὶ μόνον, κεῖται παρὰ τῷ Εὐαγγελιστῇ Ματθαίῳ (α), ὅστις καὶ πρῶτος πιθανῶς ἐξεῦρε τὴν καινοτομίαν τῆς λέξεως ταύτης κατὰ τὴν εἰκασίαν τοῦ θεοφάντορος Γρηγορίου τοῦ Νύσσης (β). Ἀλλὰ κἂν

(1) Ταῦτα σεσημειωμένα που ὑπὸ τοῦ συγγραφέως εὑρόντες μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Α΄. Τόμ. παρατιθέαμεν ὧδε, οὐκ ἀνάξια δημοσιεύσεως κρίναντες αὐτά.

(β) «Πρῶτον ἔοικε τὸν Εὐαγγελιστὴν τὴν ξένην ταύτην τῆς λέξεως καινοτομίαν ἐξευρηκέναι». Γρηγ. Νύσ. Τόμ. α. σελ. 716. Οὕτω καὶ περὶ ἄλλης λέξεως τῆς ἐπιούσιος, ἐγνωμάτευε καὶ Ὠριγένης· «Πρῶτον οὖν ἱστέον, ὅτι ἡ λέξις ἐπι-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πολιτείᾳ ἐμπρέπων ὅλος καὶ οἰκειότατος, εἴγε ἀνομολογεῖ τὸ ἐλεύθερον καὶ ἀδούλωτον τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰ καθ' ἑαυτὴν ἀφορῶντα, ἐπιτηρεῖν μόνον ἐπαγγελλόμενος, καὶ τὴν οἰκείαν προστασίαν χορηγῶν, κραταιᾷ μὲν τῇ χειρί, ἀδόλῳ δὲ πάντως τῇ προαιρέσει. Τοῦτο, Χρέος θεωρούμενον πᾶσιν, οἷς ὁ Θεὸς ἐξουσίας ὑπερεχούσας ἐδωρήσατο, πολλῷ μᾶλλον καὶ ἱερώτερον ἐποφείλεται παρ' εὐσεβοῦς Κυβερνήσεως, κλέος καὶ αὔχημα ἑαυτῇ περιποιούσης διατηρεῖν ἄχραντον καὶ ἀμόλυντον τὴν θείαν Κιβωτόν, ἔνθα τεταμίευται ὁ τιμαλφέστατος θησαυρὸς τῆς πίστεως καὶ τῆς πνευματικῆς τῶν ψυχῶν κατὰ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας οἰκονομίας. Διὰ ταῦτα, καί τοι χαίροντες ἐγκαρδίως δι' ἅπερ ἔχομεν τεκμήρια τῆς ἀκραιφνοῦς διατηρήσεως τῆς ἱερᾶς παρακαταθήκης, ἣν ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐνεπιστεύσατο τῇ παρ' ὑμῖν ἐλέῳ Θεοῦ ἐγκατασταθείσῃ Ἱερᾷ διοικούσῃ Συνόδῳ, ἐπαναπαυομένη εἰς τὸν ζῆλον τῶν ἐν αὐτῇ σεβασμίων Ἱεραρχῶν, καὶ τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν καὶ πολιτικὴν σύνεσιν, καὶ μηδαμῶς ἀμφιβάλλοντες, ὅτι πάντα τὰ ἐν τῷ ἱερῷ Συνοδικῷ Τόμῳ διατηρηθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ σεβασθήσεται ὁλοψύχως ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου πολιτικῆς Ἀρχῆς τῆς Ἑλλάδος, ἅτε δὴ τὴν βάσιν ἔχοντα ἐπ' αὐτῶν τῶν ἱερῶν ἀμεταβλήτων καθεστώτων τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, μεθ' ἧς ὡς συνδεδεμένη οὖσα τῷ τῆς ἑνότητος συνδέσμῳ καὶ ἔσεσθαι μέλλουσα διὰ παντός, καὶ ἐξητήθη εὐσεβοφρόνως ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀρθοδόξου λαοῦ, καὶ ἀνεκηρύχθη ἐπισήμως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἐγκατασταθεῖσα ἀνεξάρτητος καὶ αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ὅμως δέον ἐκρίναμεν, εὐκαιρίαν ἀπαντήσεως ποιούμενοι ταύτην ἡμῶν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἐπιστολήν, ἐνηχῆσαι συγχρόνως ταῖς εὐσεβέσιν ἀκοαῖς ὑμῶν τε καὶ τῶν μεθ' ὑμᾶς τὰς περιφανεῖς ταύτας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ὀρθοδοξούσης Ἑλλάδος θέσεις διαδεξομένων, καὶ διατρανῶσαι ὅσον μέγα καὶ ἱερὸν καὶ τῶν σπουδαίων τῆς φροντίδος ὑμῶν ἀντικειμένων τὸ κυριώτερον ὀφείλει ἤδη τε καὶ διὰ παντὸς λογίζεσθαι ἡ τῆς ἐν τῇ θεοσώστῳ ταύτῃ Ἐπικρατείᾳ ἀρτισυστάτου Ἐκκλησίας εὐστάθεια καὶ μέχρι κεραίας διατήρησις τῶν ἱερῶν καθεστώτων, ἃ παρέλαβεν ἀπ' ἀρχῆς καὶ διακρατεῖ ἀναλλοιώτως μέχρι τοῦ νῦν ἡ καθόλου τοῦ Χριστοῦ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία· οὐδὲ χρήζομεν λόγων πολλῶν εἰς ἀπόδειξιν, ὅτι ἐξ αὐτῆς τῆς ἀκριβοῦς περιφυλάξεως τῶν Πνευματικῶν ἱερωτάτων αὐτῆς Ἀρχῶν ἤρτηται καὶ ἡ ἀληθινὴ στήριξις τῆς νεοπαγοῦς Ἐκκλη-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γῶς ὅλον τὸ ζητούμενον, προσθεῖσα καὶ τὰ σεσιγημένα, ἵνα τὴν Συνέλευσιν ἀναντιῤῥήτως ἀποδείξῃ, ὅτι τῷ ὄντι «ἐξ ἐνδομύχου μετοιθήσεως καὶ ἐξ ὅλης καρδίας» ἀπεδέξατο τὰ προβλήματα, ὡς παρίστησιν αὐτὴν ὁμολογοῦσαν τὸ πρωτόκολλον. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Καταστατικὸν πρώτην βάσιν τῆς διακηρύξεως τίθησι «τὴν ὁμοφώνως ἐκφρασθεῖσαν ἔφεσιν τῶν Ἀρχιερέων» (βλ. ἑξῆς σελ. 177.). Ἀλλ' ἡ Ἐπιτροπὴ δύω καὶ μόνα ἔκρινεν ἀναγκαῖον ἵνα προβάλῃ πρὸς τὴν συνέλευσιν τῶν Ἀρχιερέων, καὶ ταῦτα πρὸς τὸ συμφέρον τῆς θρησκείας· 1) τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ πάσης ξένης ἐξουσίας (κτλ. ὡς ἀνωτέρω), καὶ 2) τὴν σύστασιν «Συνόδου διαρκοῦς . . . ὡς ὑπερτάτης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Ῥωσσικῆς Ἐκκλησίας». Ἀλλὰ καὶ ταῦτα τὰ δύω παρέστησε συνεπτυγμένα καὶ ἀμφιβολογούμενα καὶ αἰνιγματώδη. Ἤκουσεν ἡ Συνέλευσις τὴν ἀπὸ πάσης ξένης ἐξουσίας ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας, καθόσον ἀποβλεπει τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς θέσιν, καὶ συνείκασε πάντως (ἢ τί ἄλλο ἠδύνατο συνεικάσαι ξένην ἀκούουσα ἐξουσίαν, χωρίς τινος ἑτέρου προσδιορισμοῦ;), συνείκασε λέγω τὴν ἀπὸ πάσης ξενικῆς οἱουδήποτε ἑτεροθρήσκου Κράτους ἐξουσίας καὶ ἐπιδράσεως ἐλευθερίαν περὶ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς κατάστασιν. Καὶ ὅμως ἡ Ἐπιτροπὴ ξένην ἐξουσίαν ἐνενόει τὴν βιαίως καταργηθησομένην κανονικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριάρχου· συνέκρυπτε δὲ καὶ τὴν διενεργουμένην ἐξωτερικῶς τε καὶ ἐσωτερικῶς παντελῆ τῆς δῆθεν ἀνεξαρτήτου Ἐκκλησίας ὑποδούλωσιν ὑπὸ τὴν ἐντόπιον κοσμικὴν ἐξουσίαν. Ὑπερτάτην δὲ πάλιν Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἐσομένην τὴν συσταθησομένην Σύνοδον ὑπεσχνεῖτο πρὸς τὴν Συνέλευσιν τῶν Ἀρχιερέων. Ὅτι δὲ καὶ ταῦτα λόγος ἦν ἄλλως, καὶ οὔτε ὑπερτάτη, οὔτε ὑπερτέρα, ἀλλὰ κάτω που κατερῥαγμένη καὶ γῆς τε καὶ θαλάσσης ὑπένερθε (τὸ τῆς παροιμίας) ἔμελλεν ἔσεσθαι αὕτη δὴ ἡ λόγῳ μὲν ἀρχή, πράγματι δὲ δούλη δεσποτῶν εὐδαιμόνων, χαλιναγωγὸν μὲν ἔχουσα παρακαθήμενον εἰς πάσας αὐτῆς τὰς πράξεις τὸν Βασ. ἐπίτροπον τῆς ἐπικρατείας, μέγαν δὲ καὶ παντεπίσκοπον ἁρμοστὴν τὴν

ταύτην τὸ Σχέδιον εἰς ἐπιθεώρησιν καὶ ἐπίκρισιν. Ἴδε τὴν ἱλαροτραγῳδίαν ταύτην ἐν τοῖς ἑξῆς (§. ια—ιζ.).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σιν τῶν μοναστηριακῶν, ἐὰν τυχὸν δὲν προκρίνουν, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, νὰ μεταβῶσιν εἰς ἄλλα διατηρητέα μοναστήρια.

7. Τὰ πρὸς τὸ παρὸν, καὶ μέχρις οὗ διατάξωμεν ἄλλο τι, διατηρητέα Μοναστήρια θ' ἀποδίδουν ἀπὸ τὸ καθαρὸν προϊὸν τῶν κτημάτων των τὸ δεκατημόριον πρὸς τὸν ἀνωτέρω (ἄρθρ. 8) εἰρημένον σκοπόν, ὡς φόρον.

8. Ὅλων τούτων τῶν προϊόντων (φόρων) ἡ εἴσπραξις θέλει ἀφεθῆ καταλλήλως εἰς τοὺς Νομάρχας, δι' ὧν θέλουν ἀποστέλλεσθαι εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Ἐπικρατείας, τὸ ὁποῖον θέλει κρατεῖ περὶ τούτων ἰδιαίτερον λογαριασμόν.

9. Ἡ διαχείρησις τῶν πρὸς βελτίωσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῶν σχολείων προσδιωρισμένων τούτων εἰσοδημάτων ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς παιδείας Γραμματείαν. Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 25 Σεπτεμβρ. (7 Ὀκτωβρ.) 1833 (α).

§. η. Καὶ ταῦτα μὲν διετάχθησαν ἤδη λήγοντος τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός. Ἄξιον δὲ περιεργείας καὶ τὸ πεφεισμένον καὶ οἰκονομικὸν τῆς τοῦ Διατάγματος ἀρχῆς· «περὶ μισθώσεως καὶ φορολογίας» τῶν μοναστηρίων προέτεινε μὲν ἡ Γραμματεία, διατάττει δὲ ἡ ἐξουσία· ῥητὴ δὲ μοναστηρίων διάλυσις οὐδαμοῦ φαίνεται κατ' ἀρχάς· ἀλλ' ἐκ τοῦ προοιμίου ἐξαίφνης ἐκφύονται τὰ ἐφεξῆς θεσπιζόμενα περὶ τῆς τῶν μοναστηρίων προγραφῆς, καὶ ταῦτα κατὰ τὴν ἀναφορὰν τῆς Συνόδου! Σημείωσαι δὲ ὅτι τὸν ἀριθμὸν τῶν 6 μοναχῶν διέταξεν οὐχ ἡ Σύνοδος, ἀλλ' αὐτὴ ἡ Κυβέρνησις (ἡ δὲ Σύνοδος ὡς ὅρον συντηρήσεως προέτεινε τοὺς τρεῖς μοναχούς (β). Ἀντὶ δὲ τῆς συνεπισταστασίας τῶν κατὰ τόπους Ἐπισκόπων (ἣν ἡ Σύνοδος ὀρθῶς γοῦν ταύτην ἐγνωμάτευσε) παραδίδοται τὸ πᾶν τῆς τοῦ Διατάγματος ἐκτελέσεως εἰς μόνους τοὺς Νομάρχας. Ἐπίσκοπος δὲ φαίνεται οὐδεὶς οὐδαμοῦ, ὡς ὕποπτον πρόσωπον δηλονότι,

---

(α) Βλ. τὸ Διάταγμα ἐν Μάμουκα Τὰ Μοναστηριακὰ σελ. 77. Σημ. Ἐκδ.

(β) Ὀρθῶς γε τοῦτο ἡ Σύνοδος. Κατὰ τὴν ιδ, Νεαρὰν τοῦ σοφοῦ Λέοντος, καὶ τρεῖς μοναχοὶ ἀρκοῦσιν εἰς σύστασιν μοναστηρίου (μικροῦ δηλονότι)· «Εἰπόντος (φησὶ) τοῦ Κυρίου «ὅπου δύω ἢ τρεῖς εἰσι συνηγμένοι ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν», χρῆναι τὸ ἐλάχιστον τρισὶν ἐπαρκεῖν τὸ μοναστηρίου κλῆσιν ὑποδυόμενον ἔργον» κτλ. (βλ. καὶ Βαλσαμ. ἐξήγησ. εἰς τὸν ιζ. Κανόν. τῆς Z_2 Οἰκουμεν. Συνόδου).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐκκλησίας τέκνον γνήσιον, ἵνα ἤδη προσελθὸν τὴν δόξαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῇ καταγραφῇ τῶν παρὰ τῆς Ἀντιβασιλείας ἐπιβληθέντων καθηκόντων. Ἀλλὰ πρὸς ταῦτα τὰ τῆς Συνόδου (φεῦ!) ἀνόσια καυχήματα (καὶ ταῦτα δημοσίως ἐγκυκλοφορούμενα) πᾶς τις (νομίζομεν) τῶν γνησίων τῆς Ἐκκλησίας υἱῶν στενάξας ἐπιφωνήσει τὸ προφητικόν· «Οἴμοι Σύνοδος ἀθετούντων». Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

§. ιδ. Μετὰ τὴν τῆς Ἐγκυκλίου ἔκδοσιν ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐξαιτεῖται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν αἴτησιν ταύτην ἐπὶ λέξεως.

Ἀριθ. 24. Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας.

«Ἐπειδὴ διὰ τὴν ταχεῖαν πρόοδον τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχῃ αὕτη γενικὴν ἄδειαν τοῦ νὰ κρατῇ ἄμεσον ἀλληλογραφίαν μὲ τὰς ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς ἀρχὰς τοῦ Κράτους, ὁσάκις δὲν πρόκειται λόγος περὶ ὑποθέσεων, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν ἐπισημότητα καὶ τὴν διὰ τύπου δημοσίευσιν· διὰ τοῦτο παρακαλεῖται ἡ Γραμματεία αὕτη νὰ καθυποβάλῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν, ἐξαιτουμένη τὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου διαταγάς της, καὶ ζητοῦσα νὰ προσδιορισθῶσιν αἱ περιστάσεις, καθ' ἃς δύναται ἡ Σύνοδος νὰ γράφῃ ἀμέσως πρὸς τὰς διαφόρους ὑπαλλήλους ἀρχὰς τοῦ Κράτους, χωρὶς προηγουμένην ἰδιαιτέραν ἄδειαν τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 4 Αὐγούστου 1833.

Τὰ Μέλη. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος πρόεδρος. Ὁ Λαρίσσης καὶ ἐκκλ. τοποτηρητὴς Ὠλένης Κύριλλος. Ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ. Ὁ Ἡλιουπόλεως Ἄνθιμος. Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.

§. ιε. Εἰς ἀπάντησιν ταύτης τῆς ἀναφορᾶς τῆς Συνόδου καταπέμπεται πρὸς αὐτὴν (τῇ 19 Αὐγούς.) διὰ τοῦ Γραμματέως ὑψηλὸν Διάταγμα τοῦτο, δι' οὗ προσδιορίζονται ἀκριβέστερον τὰ καθήκοντα αὐτῆς.

Διάταγμα

Περὶ τοῦ τρόπου τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου.

Ὄθων, ἐλέῳ Θεοῦ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ πρότασιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἀκούσαντες τὴν γνώμην τῆς ἡμετέρας ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἑξῆς.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ὀρθόδοξα τὰ τέκνα βαπτίσειν, ἔπειτα ἅμα γεννηθέντα παρέδωκαν εἰς τοὺς ὁμοθρήσκους αὐτῶν ἱερεῖς. Ἔτι περιθρυλλεῖται τὸ πρό τινων ἐνιαυτῶν (τῷ 1836) ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ τολμηθὲν ὑπό τινος τῶν Δυτικῶν κατοίκων, ὅστις συζευχθεὶς πρὸς ὀρθόδοξον Ἑλληνίδα ἐπὶ γραπτῇ συνθήκῃ τοῦ βαπτίζειν ὀρθοδόξως τὰ τέκνα, τὸ μὲν πρωτότοκον δυσφόρως μὲν καὶ βλασφημῶν, ἀλλ' ὅμως ἠνέσχετο βαπτισθῆναι, τὸ δὲ δεύτερον, τρίτῃ μετὰ τὴν γένναν ἡμέρᾳ βιαίως ἁρπάσας ἐκ τοῦ κόλπου τῆς μητρός, ἐῤῥάντισεν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν ἀπαγαγών, τῆς δυστυχοῦς λεχοῦς ἐκ τῆς κλίνης ἀνακραζούσης, καὶ γοερῶς ὀδυρωμένης, καὶ μάτην δι' ἀναφορῶν πρὸς τὰς ἀρχὰς ἀποκλαυσαμένης· «ὃ γέγονε γέγονε!» Κἀκείνη μὲν ἀπέστη ἐκ τῆς μετ' ἀσυνθέτου ἀνδρὸς συνοικεσίας (α). Ἡμεῖς δὲ παραλείποντες καὶ ἄλλα τοιαῦτα Δυτικῆς ἀσυνθεσίας γνωστὰ παραδείγματα, μνημονεύομεν ἄλλο τι παράδοξον πρό τινων ἤδη μηνῶν ἐν μέσαις αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις συμβάν. Δυτικὸς ἀνὴρ ἀξιωματικὸς ὀρθοδόξῳ γυναικὶ εἰς γάμον συνελθὼν ἐπὶ συνθήκῃ τὰ γεννώμενα τέκνα ὀρθοδόξως βαπτίζειν, ἐτελεύτησεν. Ὑπῆρχε δὲ προτετελευτηκὸς παιδίον αὐτοῦ βεβαπτισμένον ὀρθοδόξως. Τούτῳ καὶ τὸν πατέρα συνθάπτειν ἤθελεν ἡ κοπτομένη καὶ πενθοῦσα σύζυγος, καὶ πέμψασα παρεσκεύασε τὸν τάφον (καὶ τοῦτο γὰρ ἴσχυσεν ἡ ἐν Ἀθήναις ὑπεράγαν φιλάνθρωπος ἀνεξιθρησκεία, ἵνα ἐν τῷ αὐτῷ κοινοταφίῳ θάπτωνται καὶ οἱ Δυτικοὶ μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων· θεσμῶν δὲ καὶ κανόνων ἱερῶν οὐδεὶς λόγος! ἡ δ' ὑπερτάτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ δουλεύει κἀν τούτῳ νόμοις καὶ διαταγαῖς ἀνθρωπίνοις!). Ἐγένετο τοίνυν ἡ τοῦ νεκροῦ ἐκφορὰ σεμνὴ καὶ πολυπληθής, καὶ ὁ φράτωρ ἐφημέριος μετ' ἄλλου συναδέλφου προηγεῖτο· ὡς δ' ἦλθον ἐπὶ τὸν τάφον, εὐθέως ὁ φράτωρ, θεσμοθετῶν ἐπὶ ταλαιπώρῳ νεκρῷ, ἀνέκραξε σοβαρῶς, «Οὐκ ἔξεστι σχισματικῷ συνθάπτειν ἄνδρα Καθολικόν», καὶ διέταξεν ἕτερον ἀπωτέρω που μνῆμα ὀρυχθῆναι, ἔνθα καὶ ἔθαψε τὸν νεκρόν. Οὕτως ὁ Κατολικισμὸς καὶ νεκράν, ὅπου δύναται, καταδιώκει τὴν ἑτεροζυγίαν· καὶ περὶ τούτου μὲν ἐβόησαν αἱ

(α) Χρύσανθόν τινα Σουμμαρίπαν ἐννοεῖ, ὃς οὐ μόνον τὰς περὶ τῶν τέκνων κατεπάτησε γραπτὰς συνθήκας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἀθλίας αὐτοῦ συζύγου Εἰρήνης τὸ Ὀρθόδοξον Δόγμα ἐμηχανᾶτο παραφθεῖραι, Δυτικοὺς αὐτῇ φράτορας πρὸς φωτισμὸν καὶ ἁγιασμὸν μάτην ὁ ὑπερφίαλος εἰσηγούμενος, ὡς αὐτὴ ἐν τῇ πρὸς τὸν Παροναξίας ἀναφορᾷ λέγει ἀποκλαιομένη. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

37. Κύθνου κτλ. ὁ μέχρι τοῦδε Τζίας καὶ Θερμίων Σ. Μητροπολίτης Κ. Νικόδημος.

38. Μήλου κτλ. ὁ μέχρι τοῦδε Σίφνου Σ. Μητροπολίτης Κ. Καλλίνικος.

39. Θήρας κτλ. ὁ μέχρι τοῦδε Σαντορήνης Σ. Μητροπολίτης Κ. Ζαχαρίας.

40. Νάξου κτλ. ὁ μέχρι τοῦδε Τήνου Σ. Μητροπολίτης Κ. Γαβριήλ.

Β΄. Ἕκαστος τῶν κατὰ τὸ Α΄. ἄρθρον διοριζομένων Ἀρχιερέων ὀφείλει νὰ δώσῃ πρὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεώς του, ἐὰν δὲν ἔδωκεν εἰσέτι, τὸν ὅρκον τῆς πίστεως, ἐνώπιον τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας, ἢ ἐνώπιον τοῦ Νομάρχου, τὸν ὁποῖον ἤθελεν ἐπὶ τούτῳ διορίσει ὁ ἴδιος· ἐκτὸς δὲ τούτου, καὶ ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἢ τοῦ Ἀρχιερέως, εἰς τὸν ὁποῖον ἤθελεν ἀνατεθῇ παρ' αὐτῆς ἡ ἐπιστασία αὕτη, τὸν ἑξῆς ὅρκον· « Ὀμνύω ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ἐμπιστευθέντων μοι χρεῶν, κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς βασιλικὰς διαταγάς, καὶ ὑποταγὴν εἰς τὴν παρὰ τοῦ Βασιλέως διωρισμένην ἱερὰν Σύνοδον, ὡς ὑπερτάτην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν τοῦ βασιλείου ».

Περὶ δὲ τῶν ὁρκοδοσιῶν τούτων θέλουν συνταχθῇ πρωτόκολλα, ἐξ ὧν τὸ μὲν περὶ τῆς πρὸς τὸν Βασιλέα πίστεως θέλει κατατεθῇ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας, τὸ δὲ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Συνόδου.

Γ΄. Ὅσοι τῶν σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων ἔφερον μέχρι τοῦδε τὸν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου, θέλουν τὸν διατηρήσει καὶ εἰς τὸ ἑξῆς.

Δ΄. Τὰ καθήκοντα τῶν σεβασμιωτάτων Ἐπισκόπων θέλουν προσδιορισθῇ δι' ἰδιαιτέρου Διατάγματος.

Ε΄. Ὁ ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας θέλει γνωστοποιήσει εἰς ἕκαστον τῶν εἰς τὸ Α΄. ἄρθρον ἀναφερομένων Ἀρχιερέων τὸν διορισμόν του, ἐκτελῶν καὶ δημοσιεύων καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ τὸ παρὸν διάταγμα.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 21 Νοεμβρίου (3 Δεκεμβρ.) 1833.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως ἡ Ἀντιβασιλεία.

Ὁ κόμης Ἀρμανσπέργ, πρόεδρος. Μάουρερ. Ἐϊδέκ.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας

Κ. Δ. Σχινᾶς (α).

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθ. 38. σελ. 287.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Εὐβοίας. Μέλη δὲ ὁ Μαντινείας Διονύσιος, ὁ πρ. Ἠλείας Ἰωνᾶς, καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολυθέντων (τοῦ Κυναίθης καὶ τοῦ Τριφυλίας) ὁ Ἀχαΐας Γρηγόριος καὶ ὁ Ἀργολίδος Γεράσιμος· καὶ δύο συμπληρωτικά, ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος καὶ ὁ Κυκλάδων Δανιὴλ (α). Θανόντος δὲ τοῦ Γερασίμου, διορίζεται ὁ Κυκλάδων Δανιὴλ μέλος, ἀντ' αὐτοῦ δὲ συμπληρωτικὸν ὁ Μενδενίτζης Γρηγόριος (β). Ἐν τούτῳ τῷ ἔτει (1843 Σεπτεμβρίου 3) κηρύττεται καὶ καθίσταται τὸ Σύνταγμα. Καὶ ἀπολύεται μὲν τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας Ἰ. ὁ Ῥίζος, ἀντικαθίσταται δὲ Μιχαὴλ ὁ Σχινᾶς, καὶ ἀ, τῆς Συνόδου Γραμματεὺς προβιβάζεται Θεοφάνης ὁ Σιατιστεὺς (γ).

§. β. Τῆς δὲ ἐθνικῆς Συνελεύσεως τὸ πρῶτον συνεδριασάσης ἡ διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ συνέταξε τὸ τοῦ Συντάγματος σχέδιον, ἐν αὐτῷ τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον ἄρθρον διελάμβανον περὶ θρησκείας. Ἀρχομένης δὲ ἤδη τῆς τοῦ σχεδίου συζητήσεως, ἡ ἱερὰ Σύνοδος μετ' ἄλλων παρεπιδημούντων Ἀρχιερέων ἀνήνεγκεν εἰς τὴν Συνέλευσιν γνώμην τὴν ἑξῆς.

Γνώμη τῶν Ἀρχιερέων τῶν συνιστώντων τὴν ἱερὰν Σύνοδον καὶ λοιπῶν παρεπιδημούντων ἐν Ἀθήναις εἰς τὸ περὶ θρησκείας κεφάλαιον τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος.

1) Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει ἡ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας· πᾶσα δὲ ἄλλη ἀνεγνωρισμένη θρησκεία εἶναι ἀνεκτή, ἀπολαμβάνουσα τὴν ὑπὸ τῶν νόμων ὑπεράσπισιν ἐν ἀπαγορεύσει προσηλυτισμοῦ ἢ ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

2) Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν αὐτῆς, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει δογματικῶς μὲν καὶ κανονικῶς ἀναποσπάστως ἡνωμένη μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ μετὰ πασῶν τῶν ἄλλων ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν, πολιτικῶς δὲ εἶναι ἀνεξάρτητος, καὶ διοικεῖται κατὰ τοὺς θείους ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις, ὑπὸ Συνόδου Ἀρχιερέων, ἐκλεγομένων τοῦ μὲν προέδρου ὑπὸ τῶν ἐπισκό-

---

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἔτ. 1843. ἀριθμ. 27. σελ. 142.
(β) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθμ. 34. σελ. 174.
(γ) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 31 καὶ 35. σελ. 164—176.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τᾶσθαι καθ' ἑκάστην εἰς πᾶσαν μεταβολὴν καὶ μεταρρύθμισιν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπουσιωδεστάτου ἀντικειμένου. Αἱ πράξεις τῆς Συνόδου ἀπ' αὐτῆς τῆς συστάσεως αὐτῆς κεῖνται ἐν τῷ φανερῷ, καὶ δὲν εἶναι κεκρυμμέναι, καὶ ἕκαστος βλέπει τὰ ἀποτελέματα αὐτῶν. Κἀνεὶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι ἀκόμη ἔτος ὅλον δὲν παρῆλθε, καὶ ἡ βελτίωσις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κλήρου ἀνεφάνη· καὶ ἤθελεν εἶναι αὔτη μεγαλητέρα, ἂν δὲν ἀπαντῶντο ἐμπόδια, προερχόμενα ἐκ τῆς ἠθικῆς τοῦ ἔθνους ὅλου, καὶ ἑπομένως καὶ τοῦ Κλήρου αὐτοῦ, καταστάσεως, καὶ τοῦτο ἔχει τὴν ἀρχήν του εἰς τὰς προηγουμένας δουλικὰς περιστάσεις. Ἂν, ἐν ᾧ δέκα ἐπίσκοποι εἶναι ἱκανοὶ εἰς ὅλον τὸ Βασίλειον, εὑρίσκονται τὴν σήμερον τεσσαράκοντα, τοῦτο ἦτο ἔργον τῆς ἀνάγκης· οἱ πρεσβύτεροι λείπουσιν εἰς πολλὰ μέρη καὶ αὐτοὶ οἱ ἀναγκαῖοι· καὶ ἡ Σύνοδος ἔδειξε καὶ δεικνύει τὴν μεγίστην προσοχὴν εἰς τὴν χειροτονίαν, καὶ δὲν δίδει ἄδειαν εἰς τοῦτο, πρὶν λάβῃ τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας καὶ μαρτυρίας· ἐὰν δὲ καὶ ἐνδίδῃ καὶ εἰς χειροτοτονίαν ὀλιγομαθῶν, ὄχι ὅμως καὶ διαβεβλημένων κατὰ τὰ ἤθη, τὸ κάμνει κατ' ἀνάγκην, ἕως οὗ, κατασταθέντων τῶν παιδευτηρίων, ἀρχήσωσι νὰ παιδεύωνται τακτικῶς οἱ μέλλοντες νὰ ἐμβαίνωσιν εἰς τὸν Κλῆρον. Ἡ ἐπὶ χρήμασι χειροτοτονία κατηργήθη καὶ ἐμποδίσθη αὐςηρῶς, καὶ ὅλοι οἱ κατὰ τῆς Σιμωνίας Ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες διεκηρύχθησαν εἰς πλήρη καὶ τελείαν ἐνέργειαν (α). Ἡ μικρὰ Ἑλληνικὴ Ἐπικράτεια εἶχε περὶ τὰ πεντακόσια μοναστήρια, καὶ ἄλλα μὲν αὐτῶν εὑρίσκοντο ἔρημα, ἄλλα δὲ μόλις εἶχον ἀνὰ ἕνα, δύο ἢ τρεῖς μοναχούς· τὸ ἐκ τῶν κτημάτων αὐτῶν κέρδος ἐδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὠφελιμώτερον εἰς τὸ ἔθνος· ὅθεν κατηργήθησαν τὰ ἔχοντα ὀλιγωτέρους τῶν ἓξ μοναχῶν, καὶ διατηροῦνται μόλις 80—90, ὅσα δηλαδὴ ἔχουσι περισσοτέρους τῶν ἓξ μοναχῶν. Τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα κτήματα τῶν καταργουμένων μοναστηρίων παραλαμβάνονται εἰς λογαριασμὸν τοῦ γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, τὸ ὁποῖον σκοπὸν πρῶτον καὶ κύριον θέλει ἔχει τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν παιδείαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, θέλει προφθάνει τὰς ἀνάγκας τοῦ Κλήρου, καὶ θέλει συντρέχει εἰς πᾶν ὅ,τι θεοφιλές, θεάρεστον καὶ φιλάνθρωπον ἔργον.

(α) Οἱ δὲ λοιποὶ Ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες, ὅσοι μὴ διεκηρύχθησαν ὑπὸ τῆς Συνόδου εἰς πλήρη καὶ τελείαν ἐνέργειαν, ἀράγε μένουσι λοιπὸν ἄπρακτοι καὶ ἀργοί;

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἄλλων παραγγελμάτων καὶ τὸ ἑξῆς, ὅτι «εἰς τὰς θέσεις Συμβούλων καὶ Γραμματέων τῆς Ἐπικρατείας, τοῦ Προέδρου καὶ τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου κτλ. δὲν ἠμποροῦν μήτε προσωρινοὶ διορισμοὶ νὰ γίνωνται χωρὶς τῆς Ἡμετέρας ἐγκρίσεως» (α)· παρέτεινε λοιπὸν ἡ Κυβέρνησις τὴν διάρκειαν τῆς Συνοδικῆς περιόδου μέχρι τῆς τελευταίας τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς (διότι τότε περιέμενεν ἐπιστρέψοντα τὸν Βασιλέα εἰς τὴν Ἑλλάδα), καὶ συνεκρότουν πάλιν τὴν Σύνοδον οἱ αὐτοὶ ἀρχιερεῖς.

§. θ. Κατὰ δὲ τὴν 26 τοῦ Νοεμβρίου ἐξορίζεται παρὰ τῆς ἐξουσίας ὁ τῆς Σάλπιγγος ἐκδότης Γερμανός, ἀνάρπαστος πεμφθεὶς εἰς τὸ ἐν Σκιάθῳ ἱερὸν Κοινόβιον. Ἰδοὺ τὸ Διάταγμα. «Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπὸ 24 Νοεμβρίου (6 Δεκεμβρίου) ἀναφορὰν τῆς ἡμετέρας ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας περὶ τῆς κάτω σημειουμένης ὑποθέσεως, διατάττομεν νὰ περιορισθῇ ὁ ἱερομόναχος Γερμανὸς εἰς τὸ ἐν Σκιάθῳ κοινοβιακὸν μοναστήριον κτλ. Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως ὁ κόμης Ἄρμανσπεργ» κτλ. Οὕτως ὁ εὐγενὴς Κόμης χαριζόμενος τοῖς φίλοις Ἐξαποστόλοις ἐξώρισεν ἀκρίτως καὶ βιαίως τὸν ἱεροκήρυκα τοῦτον, ὅστις διὰ τῆς Εὐαγγελικῆς Σάλπιγγος ἐξήλεγχε τὰς ποικίλας τῶν ψευδαποστόλων κατὰ τῆς εὐσεβείας ἐπιβουλάς. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ λαὸς καὶ αἱ ἐφημερίδες ἐβόων διὰ τὸ βίαιον τῆς πράξεως, ἐπέφερεν ὁ Γραμματεὺς πλαστὴν κατὰ τοῦ γέροντος αἰτίαν, ὅτι ἄρα (καθὼς ἔμαθεν ἡ Κυβέρνησις) παροξύνει τὸ πλῆθος κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ὡς δῆθεν ὑπερασπιζομένης τοὺς ἑτεροδόξους ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς πατρῴας τῶν Ἑλλήνων ὀρθοδοξίας. Ἀλλ' ἀνίσως (ἔλεγεν ὁ πρόεδρος τῆς Συνόδου μετὰ τοῦ Ἀττικῆς, σπουδάζοντες ἀποτρέψαι τὸν Γραμματέα τοῦ ἐγχειρήματος), ἀνίσως ἡ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τοὺς ἑτεροδιδασκαλοῦντας ἀνοχὴ βλάπτει τὴν πολιτείαν, περὶ τούτου σκοπείτω πάλιν ἡ Κυβέρνησις· ὁ δὲ Γερμανὸς περὶ μὲν τῆς τοιαύτης ἀνοχῆς οὔτ' εἶπεν οὔτ' ἔγραψεν οὐδαμοῦ, κατὰ δὲ τῶν λυμεώνων τῆς εὐσεβείας ὀρθῶς ἀνθίσταται καὶ μετὰ λόγου, προασφαλίζων τοὺς ὀρθοδόξους ἀπὸ τῆς περιχεομένης πλάνης τῆς δυσσεβείας.» Ἀλλ' ὁ Γραμματεὺς πρὸς πάντα λόγον κωφεύων ἔγραψε τὸ Διάταγμα, καθὼς αὐτῷ προσέταξεν ὁ μέγας Καγκελλάριος, καὶ πέμψας στρατι-

---

(α) Βλ. τὸ περὶ τῶν κυβερνητικῶν ἐργασιῶν Διάταγμα ἐν Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθμ. 18. ἔτ. 1836. σελ. 74.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῆς Συνόδου, τὸν Αἰγίνης Σαμουήλ.

Ἄρθρον Δ'. Τὰ καθήκοντα τῆς ἱερᾶς Συνόδου διαιροῦνται εἰς δύο, εἰς τὰ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἅτινά εἰσι Πνευματικὰ καὶ ὅλως Ἐκκλησιαστικά, καὶ εἰς τὰ ἐκτός, ἐκκλησιαστικὰ καὶ ταῦτα, ἀλλ' ἔχοντα σχέσιν τινὰ καὶ πρὸς τὴν ἐπικράτειαν καὶ τὸ πολιτικὸν μέρος· καὶ ἐπὶ μὲν τῶν πρώτων ἐνεργεῖ ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ἀπὸ πάσης ἐπεμβάσεως τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς· ἐπὶ δὲ τῶν δευτέρων τῇ ἰδιαιτέρᾳ συγκαταθέσει καὶ συμπράξει τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄρθρον Ε'. Τὰ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας πνευματικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ καθήκοντα· ἀ) ἡ ἄγρυπνος προσοχὴ εἰς διατήρησιν τῶν παρὰ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας πρεσβευομένων θείων δογμάτων, ἱερῶν Μυστηρίων, Ἱεροτελεστιῶν, καὶ τῶν λοιπῶν τῶν εἰς τὴν θείαν λατρείαν ἀναγομένων κατὰ τοὺς θείους ὅρους καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις καὶ διατυπώσεις τῆς ἐκκλησίας· β') ἡ διατήρησις τῶν ἱερῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν κανόνων, παραδόσεων, πατροπαραδότων ἐθίμων καὶ διατάξεων τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα μὴ παρεισφρήσῃ ἀθέτησίς τις, ἢ ἀφαίρεσις, ἢ καινοτομία εἴς τε τὰ θεῖα δόγματα, Μυστήρια, Ἱεροτελεστίας, τὰς τεταγμένας ἀκολουθίας, καὶ λοιπά, τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν θείαν λατρείαν καὶ εἰς τὰ ἀνέκαθεν κανονισμένα καὶ παραδεδεγμένα ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ· γ) ἡ ἐπαγρύπνησις εἰς τὴν περὶ τῶν θείων δογμάτων, Μυστηρίων καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν θείαν λατρείαν καὶ τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, πιστὴν καὶ ὀρθὴν διδασκαλίαν καὶ κατήχησιν τοῦ λαοῦ ἔγγραφόν τε καὶ προφορικήν, ὁπουδήποτε γινομένην· δ') ἡ δοκιμασία τῶν μελλόντων προχειρισθῆναι εἰς ἐπισκοπάς· ε) ἡ ἐπιτήρησις τῆς διαγωγῆς καὶ κοσμιότητος τοῦ κλήρου καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ὁποιουδήποτε βαθμοῦ καὶ τάξεως ὑπάρχει, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κανονικῆς πειθαρχίας αὐτοῦ· ς') ἡ καθαίρεσις καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκκλησιαστικαὶ ποιναὶ κατὰ τῶν ἐκ τοῦ κλήρου· ζ') ἡ διεύθυνσις καὶ θεραπεία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως τῶν χριστιανῶν διὰ τῆς ἐκδόσεως καὶ δημοσιεύσεως συμβουλευτικῶν ἐγγράφων, ἀφορώντων τὴν διατήρησιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν χρεῶν κατὰ τὰ δόγματα καὶ τὰς θείας ἐντολάς, τὰς ἱερὰς διατάξεις, καὶ τὸν ἐπὶ τούτων τεθεμελιωμένον κανονισμὸν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας· ἡ) ἡ ἐπιτήρησις τῶν εἴτε ἐντὸς τοῦ Βασιλείου ἐκδιδομένων, εἴτε ἀλλαχοῦ καὶ ἐν αὐτῇ εἰσερχομένων θρησκευτικῶν βιβλίων ἐντύπων καὶ τακτικῶν ἢ περιοδικῶν συγγραμμάτων, ἢ φυλλαδίων.

Ἄρθρον ς'. Τὰ ἐκτὸς ἐκκλησιαστικὰ καθήκοντα τῆς ἱερᾶς Συνόδου· ἀ) ὁ διορισμὸς τῆς περιφερείας ἑκάστης ἐπισκοπῆς· β') ἡ σύστασις νεωτέρων, ἢ σύναψις Μοναστηριακῶν καταστημάτων· γ') διατάξεις περὶ ἐκπαιδευτικῶν, περιθαλπτικῶν καὶ σωφρονιστικῶν καταστημάτων διὰ τοὺς ἐκ τοῦ κλήρου· δ') ὑγειονομικαὶ διατάξεις, καθ' ὅσον ἀνάγονται συγχρόνως εἰς ἐκκλησιαστικὰ καταστήματα· ε) ἔκτακτοι ἐκκλησιαστικαὶ τελεταὶ ἰδίως, ὅταν πρόκηται νὰ γένωσιν αὗται εἰς μὴ ἑορτασίμους ἡμέρας καὶ ἐκτὸς Ἱεροῦ ναοῦ· ς') συγκάλεσις ἀρχιερατικῆς συνελεύσεως καθ' ἃς περιπτώσεις οἱ ἱεροὶ τῆς Ἐκκλησίας κανόνες διακελεύονται· ζ') διατάξεις, ἢ ἄλλοι γενικοὶ ὁρισμοὶ περὶ διοικητικῶν ὑποθέσεων,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας ὁ κ. Ν. Γ. Θεοχάρης (α), ἀντικαθίσταται

λοιπὸν καὶ ἐν μιᾷ καρδίᾳ προσεύχεται π α ν τ α χ ο ῦ τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, ὑπὲρ τῶν κ α τ ὰ τ ό π ο υ ς προσερχομένων εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. δ) Εἰς αὐτήν μας τὴν εὐσεβεστάτην Ἑλλάδα, τέκνον, ὑπάρχουσι κατηχούμενοι (δὲν τὸ ἔμαθες;). Καὶ πρόσωπα καὶ οἰκογένειαι τινες ἐβαπτίσθησαν καὶ εἰς Ἀθήνας καὶ ἀλλαχοῦ καὶ ἄλλοτε καὶ ἐφέτος μάλιστα. ε) Πρόσθες καὶ τοῦτο. Καὶ εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἐκκλησίας καὶ πάντοτε μετὰ τῶν κατηχουμένων ἐξέρχονται καὶ πρέπει νὰ ἐξέρχωνται ἐκ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅσοι περιέπεσαν εἰς θανάσιμα ἁμαρτήματα, καὶ εἰσὶν ἐν μετανοίᾳ (ὡς ἀνάξιοι καὶ αὐτοὶ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν ὥραν τῆς θείας ἐκείνης ἀναφορᾶς καὶ τελεσιουργίας τοῦ φρικτοῦ μυστηρίου). Τοῦτο διαγορεύουσι ῥητῶς οἱ θεῖοι Κανόνες. Ἂς προσέχῃ λοιπὸν καθεὶς καὶ αὐτῶν τῶν πιστῶν, μήπως χρεωστεῖ νὰ ἐξέρχηται ἐκείνην τὴν ὥραν, ὁπόταν ὁ διάκονος ἐκφωνῇ «Ὅσοι κατηχούμενοι προέλθετε». Ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο ὠφελεῖ τὸ πρὸς τοὺς κατηχουμένους κήρυγμα. Ἀλλ' ἐμάκρυνα καὶ τὸν περὶ τούτου λόγον, καὶ παύω τὰ περισσότερα. Ἓν μόνον σὲ παρακαλῶ, τέκνον μου. Μὴ γνωμοδοτεῖς περὶ ὧν δὲν διετάχθης. Ὅσην σοφίαν ἔχει ὁ κοσμικός, δὲν εἶναι τοῦ ἐπαγγέλματός του νὰ διορθόνῃ τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις ἔχει τοὺς θεόθεν εἰς αὐτὴν διορισθέντας π ο ι μ έ ν α ς κ α ὶ δ ι δ α σ κ ά λ ο υ ς. Ἔχεις τι ὠφέλιμον νόημα; «Εἰπὲ τῇ Ἐκκλησίᾳ», δηλονότι εἰς τοὺς τεταγμένους αὐτῆς πνευματικοὺς προέδρους καὶ ἐπισάτας. Ὅσις δὲν εἶναι ἐξ ἐπαγγέλματος Δικαστής, δὲν ἀποφασίζει εἰς τὸ Δικαστήριον, καὶ ὅστις δὲν ἐτάχθη πόλεως Διοικητής, δὲν παραδιοικεῖ, ἀλλ' ὑπακούει καὶ πειθαρχεῖ εἰς τοὺς νόμους τῆς Διοικήσεως· καὶ πῶς λοιπὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ τολμᾷ καθεὶς νὰ διατάσσῃ τὸ δοκοῦν; Ἢ μήπως μόνη ἡ Ἐκκλησία εἶναι σύστημα χωρὶς τάξιν; Ταῦτα σοὶ γράφω ἀγαπητέ, ἐπευχόμενος ἀπὸ ψυχῆς νὰ διαφυλάττῃς πάντοτε ἀδιάλυτον ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸν σύνδεσμον τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης τῆς πρὸς τ ο ὺ ς γ ν η σ ί ο υ ς ἀ δ ε λ φ ο ύ ς σ ο υ, τοὺς ὀρθοδόξους υἱοὺς τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, ἥ τ ι ς ἐ σ τ ὶ σ τ ύ λ ο ς κ α ὶ ἑ δ ρ α ί ω μ α τ ῆ ς ἀ λ η θ ε ί α ς· καὶ τὴν ἐν Χριστῷ τ α π ε ί ν ω σ ι ν καὶ πειθαρχίαν εἰς τὰ διδάγματα καὶ τὰς παραδόσεις τῶν θείων ἡμῶν Πατέρων· οἵτινές εἰσιν οἱ πρεσβύτεροί σου, ἐκεῖνοι, πρὸς οὓς ὁ θεῖος νόμος σὲ ἀποστέλλει («Ἐπερώτησον τοὺς πρεσβυτέρους σου, καὶ ἐροῦσί σοι»). Φύλαττε, φίλε, τ ὰ π ά τ ρ ι α, φεῦγε πᾶσαν καινὴν διδασκαλίαν, καὶ «μ έ ν ε ἐ ν ο ἷ ς ἔ μ α θ ε ς κ α ὶ ἐ π ι σ τ ώ θ η ς». Τοῦτο καὶ φρονῶ, καὶ εὔχομαι περὶ σοῦ· καὶ μένω». Καὶ τοιαύτας μὲν ὑποθήκας καθυπέγραφεν ἡ τοῦ χριστομιμήτου Ἱεράρχου πατρικὴ στοργὴ τῷ φιλοκαίνῳ· ὁ δὲ τότε μὲν ἀπέσχε τοῦ θράσους, ἀλλὰ τῷ 1847 βουλεύων πολλὰ καὶ οὐ κατὰ κόσμον κατὰ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας ἐξετόξευσεν ἕωλα καὶ ξένα βέλη, ἅπερ ὁ τῆς Πυλίας Βουλευτὴς ἄριστα τῷ ἀῤῥήκτῳ τῆς ἀληθείας θυρεῷ κατὰ τοῦ βαλόντος ἀπέκρουσε (Βλ. Πρακτ. τῆς Βουλ. κατὰ τὴν Γ'. Σύνοδ. τῆς Α'. Βουλ. Περιόδ. Τόμ. α. σελ. 330—334. Αἰῶν. ἀριθμ. 752). Σημ. Ἐκδ.

(α) Τούτου γραμματεύοντος ἐξεδόθη (τῇ 12 Μαΐου 1841) ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστ. καὶ τῆς Δημοσ. Ἐκπαιδεύσεως Γραμματείας Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς Σχολάρχας καὶ Ἑλληνοδιδασκάλους, ἀναμνηστικὴ τῶν καθηκόντων καὶ νουθετι-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὥστε κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον νὰ γενῇ γνωστὸν εἰς ὅλους. Ἐνεκρίθη δὲ προσωρινῶς τὸ μέτρον τοῦτο, ἕως οὗ τεθῇ νόμος περὶ τούτου κατὰ σύμπραξιν καὶ τῶν δύω ἐξουσιῶν, τῆς ἐκκλησιαστικῆς δηλαδὴ καὶ τῆς κοσμικῆς, νὰ μὴ λάβῃ ἐπισημότητα. Τὰ Μέλη. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος, πρόεδρος. Ὁ Θήρας Ζαχαρίας. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος. Ὁ Μεσσήνης Ἰωσήφ. Ὁ Κυκλάδων Ἄνθιμος. Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.» — Καὶ τότε μὲν τοσαῦτα. Κατὰ δὲ τὸ 1834 (Ἰανουαρίου 23) ὁρίζονται καὶ τὰ περὶ βαθμῶν τῶν συνοικεσίων, κατὰ λέξιν ὡς ἐφεξῆς· «Νὰ συγχωρῆται, ἢ μᾶλλον νὰ μὴ καταδιώκηται ὁ ε, βαθμὸς ἐξ ἀγχιστείας, καὶ ὁ ς, ἐξ αἵματος εἰς τὰ συνοικέσια. Ἡ ἐκ τριγενείας συγγένεια νὰ φυλάττηται μέχρι τοῦ γ, βαθμοῦ, ὡς ῥητῶς ἀναφέρει ὁ Ἁρμενόπουλος τὰ παραδείγματα· ἡ δὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ βαπτίσματος συγγένεια νὰ φυλάττηται μέχρι τρίτου βαθμοῦ. Τοῦτο δὲ θέλει γενῇ γνωστὸν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν Ἐπισκόπους διὰ τῶν πρωτοσυγκέλλων καὶ ἀρχιδιακόνων, παραγγελλομένων ἐν ταὐτῷ νὰ κοινοποιήσωσι πρὸς αὐτούς, νὰ μὴ δίδωσιν εἰς τὸ πρᾶγμα ἐπισημότητα. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο γίνεται κατὰ συγκατάβασιν, διὰ τοῦτο ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς Ἐπισκόπους ἡ διὰ τὰ τοιαῦτα χρηματοληψία. Ἐὰν δέ τις φωραθῇ διὰ χρημάτων τοῦτο ποιῶν, θέλει τιμωρεῖσθαι» (Τὰ Μέλη κτλ.). Ταῦτα δὲ τὰ Συνοδικῶς περὶ συνοικεσίων ὁρισθέντα καὶ ἀποφανθέντα ἐκοινοποίουν καὶ πρὸς τοὺς ἔξω τοῦ Ναυπλίου Ἐπισκόπους ἕκαστος τῶν Συνοδικῶν δι' ἰδίων ἐπιστολῶν· τούτων δὲ μία περιφέρεται καὶ ἡ ἑξῆς (τοῦ Ἀργολίδος Κυρίλλου πρὸς τὸν Ὕδρας Γεράσιμον).

« Σεβασμιώτατε ἀδελφέ!

Κατὰ προφορικὴν παραγγελίαν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, ἥτις ἐπιθυμοῦσα τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν κατὰ τὴν γαμικὴν συνάφειαν συμβαινόντων, ἀπεφάσισε νὰ γίνηται συγκατάβασις τῆς αὐστηροτάτης παρατηρήσεως, θεωρουμένης εἰς τὰ περὶ τὴν μακρυνὴν συγγένειαν, καταγράψασα εἰς τὰς συνοδικὰς πράξεις της τὸ ποσὸν τῶν βαθμῶν, σᾶς γνωστοποιῶ τὴν αὐτῆς ἀπόφασιν, ὡς ἀσύμφορον νὰ κοινοποιηθῇ δι' Ἐγκυκλίου.

Ἀλλὰ πρὸ τοῦ νὰ σᾶς ἐκθέσω τοὺς βαθμοὺς τῆς συγκαταβάσεως, μοὶ καθυπέβαλον, ὡς χρέος, τὸ νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ὅτι ἡ αὐτῶν συγχώρησις πρέπει νὰ γίνηται δωρεάν, χωρὶς νὰ λαμβάνητε πλειό-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τριος Ὑψηλάντης ἀποδεξάμενος, ἀπέστειλεν εἰς Ναύπλιον (κἀκεῖθεν εἰς τὰς Π. Πάτρας ἐπέμφθη τοποτηρητὴς ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου). Ἡ δὲ τῶν Θηβῶν μητρόπολις ἔμενε χωρὶς ἐπισκόπου μέχρι τοῦ 1831, ὅτε τῆς Βοιωτίας παντελῶς ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀπαλλαγείσης ἐπανῆλθε πάλιν εἰς αὐτὴν ὁ πρῶτος κανονικὸς ἐπίσκοπος Παΐσιος. Τοῦ δὲ Σαλώνων ἐπισκόπου Ἰσαΐου φονευθέντος ἐν Θερμοπύλαις κατὰ τὸ 1822, διώκει τὴν ἐπισκοπὴν ἐκείνην ὕστερον ἐπιτροπικῶς τῷ 1824 ὁ ἀπὸ Φαναρίου καὶ Φερσάλων Γεράσιμος, καὶ μετὰ ταῦτα (τῷ 1828) ὁ πρὸ τῆς

ε΄. Ὁ τίτλος, ὅστις ἐδόθη εἰς τὴν Πανιερότητά του, δὲν φέρει βλάβην εἰς ἄλλους ἀρχιερεῖς ἢ ἐπισκόπους ἔχοντας δικαίωμα εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐπικράτειαν, ἀλλ' ἐκτείνεται εἰς μόνην τὴν πρώην Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης ἐπαρχίαν.

ς΄. Κάθε φορὰν ὁποῦ ἤθελεν ἐλευθερωθῇ μέρος τι τῆς Ἐπικρατείας, ἡ Γερουσία θέλει λάβει τὰ ἀνήκοντα μέτρα περὶ τῶν ἀρχιερατικῶν ὑποθέσεων.

ζ΄. Ἡ κατοικία του θέλει εἶναι ἀνυπερθέτως ἐκεῖ, ὅπου εὑρίσκεται ἡ Γερουσία, διὰ νὰ ἦναι πλησίον της.

η΄. Μέχρι νέας διαταγῆς τῆς σεβαστῆς ἐθνικῆς Βουλῆς ἡ Πανιερότης του θέλει συνάζει ἐκεῖνα τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἐσυνειθίζοντο πρὶν τῆς τυραννίας τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ.

θ΄. Ἡ διάρκεια τῆς Πανιερότητός του εἰς τὸν θρόνον θέλει εἶναι μέχρι τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ διοργανισμοῦ παρὰ τῆς ὑπερτάτης Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος.

ι΄. Ὁ ἀρχιγραμματεὺς καὶ πρὸς καιρὸν ἐπιφορτισμένος τὴν ὑπουργίαν τῆς Θρησκείας μένει ἐπιφορτισμένος νὰ προσκαλέσῃ τὴν Πανιερότητά του, ἀποστέλλοντας καὶ ἀντίγραφον τοῦ παρόντος θεσπίσματος διὰ τὴν ἐκτέλεσίν του.

ια΄. Τὸ παρὸν θέσπισμα θέλει κοινοποιηθῇ, τυπωθῇ, καὶ βληθῇ εἰς τὰς πράξεις τῆς Γερουσίας.

Ἐκ τοῦ Παλατίου ἐν Βραχωρίῳ τῇ 25 Φεβρ. 1822.

(Τ. Σ.)

Διὰ τὸν ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον
Γεώργιος Πραΐδης. Πάνος Γαλάνης. Χρηςάκης Στάϊκος. Ἀναγνώστης Καραγιάννης. Λογοθέτης Ζώτου. Ἀντώνιος Ἀναστασίου. Ἰωάννης Τρικούπης. Μίτσος Φραγγούλης. Ἀναγνώσης Ἀθανασίου.

Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἐπιφορτισμένος πρὸς καιρὸν τὴν ὑπουργίαν τῆς Θρησκείας Νικόλαος Λουριώτης.

Διὰ ἀντίγραφον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου
Ὁ ἀρχιγραμ. τῆς Ἐπικρατείας κτλ. Ν. Λουριώτης.

Οὕτω φιλοτίμως μὲν καὶ ἀξιωματικῶς, ἀλλ' ἑτέρωθεν ἄγαν ἀφελῶς (διὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ διατυπώσεων) ἡ προσωρινὴ Γερουσία ἐκείνη (ἀπόντος τοῦ Προέδρου) ἐκ τοῦ κατ' αὐτὴν Παλατίου (ὡς ὠνομάζετο ἔκτ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρων τῶν 50 δραχμῶν, ἢ περὶ σωματικοῦ περιορισμοῦ διαρκοῦντος ὀλιγώτερον τῶν 3 ἡμερῶν.

β) Παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας διὰ σημαντικωτέρας πειθαρχικὰς ποινάς, διὰ χρηματικὰ πρόστιμα 50—500 δραχμῶν, διὰ σωματικὸν περιορισμὸν ἀπὸ 3 ἡμερῶν μέχρις 6 ἑβδομάδων, διὰ προσωρινὴν παῦσιν τῶν χρεῶν μὴ ὑπερβαίνουσαν τὰς 6 ἑβδομάδας, δι' ἐκκλησιαστικὰ μὴ δημόσια ἐπιτίμια· καὶ τέλος

γ) Παρὰ τοῦ ἰδίου Βασιλέως δι' ὅλας τὰς ἀνωτέρας ποινάς, δηλαδὴ διὰ παύσεις χρεῶν ὑπερβαινούσας τὰς 6 ἑβδομάδας, διὰ καθαιρέσεις, ἐκπτώσεις τοῦ ὑπουργήματος, διὰ δημόσια ἐπιτίμια, καὶ ἄλλας δημοσίας ποινὰς ἀναγομένας εἰς τὴν τιμὴν τοῦ τιμωρουμένου, δι' ἀφορισμούς, χρηματικὰ πρόστιμα ὑπερβαίνοντα τὰς 500 δραχμάς, καὶ διὰ σωματικὸν περιορισμὸν ἐπέκεινα τῶν 6 ἑβδομάδων.

Ἄρθρ. 6. Ἡ ἐπικύρωσις δίδεται κατὰ τὸν εἰς τὸ τέλος τοῦ 4 ἄρθρ. προσδιορισθέντα τύπον.

Ἡ ἐκτέλεσις γίνεται, καθ' ὅλας τὰς ἁπλᾶς ἐκκλησιαστικὰς ποινάς, καὶ τὰ ἐπιτίμια διὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν· καθ' ὅλας δὲ τὰς λοιπάς, διὰ τοῦ ἀνήκοντος Νομάρχου.

Τὰ χρηματικὰ πρόστιμα ἐμβαίνουν εἰς τὸ συστηθησόμενον γενικὸν ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον.

Ἄρθρ. 7. Διατάξεις καὶ αἰτήσεις τῆς Συνόδου πρὸς πολιτικὰς ἀρχὰς δὲν διευθύνονται ἀμέσως πρὸς αὐτάς, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας. Περὶ δὲ τῆς ἀλληλογραφίας καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐνεργείας τῶν ὑποθέσεων τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων, θέλομεν ἐκδώσει ἐν καιρῷ ἀκριβεστέρους ὁρισμούς.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεία νὰ ἐκτελέσῃ καὶ δημοσιεύσῃ τὸ παρὸν Διάταγμα.

Ναύπλιον, τὴν 15 (27) Αὐγούστου 1833.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως, ἡ Ἀντιβασιλεία.

Ὁ κόμης Ἁρμανσπὲργ, πρόεδρος. Μάουρερ. Ἐϊδέκ.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας

Σ. Τρικούπης (α).

§. ις. Τοῦτο τοίνυν τὸ Διάταγμα λαβοῦσα ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐθαύμα-

---

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. Ἀριθ. 26. σελ. 197.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν ὁμολογιῶν τούτων ἡ βαρύτης, στηριζομένη κυρίως εἰς μόνην τὴν ὑπόληψιν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, ηὔξανεν ἢ ἐλαττοῦτο κατὰ τὰς πολιτικὰς μεταβολάς, τόσον συνήθεις εἰς τὴν Τουρκίαν, συνέβαινε καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ὁμολογίας ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὰ γραμμάτια τῶν Ταμείων διαφόρων ἐμπορικῶν συστημάτων, ὅσα στηρίζονται εἰς τῆς τύχης τὰς ἀγχιστρόφους μεταβολάς, ἄχρις ὅτου ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἐπελθοῦσα, ἠφάνισε διὰ μιᾶς τὴν κατάστασιν πολλῶν οἰκογενειῶν· ὑπὲρ τὸ ἓν ἑκατομμύριον Τουρκικῶν γροσίων, κεφάλαιον καθαρόν, λογίζονται εἰς βάρος τῶν Ἀρχιερέων, ὅσοι ἦσαν διωρισμένοι εἰς τὰς ἐπαρχίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ περὶ τούτου χρεωστοῦμεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι, ἐν ᾧ οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἑλλάδος ἔπαυσαν μετὰ τὴν ἐπανάστασιν νὰ πληρώνουν τὰ διάφορα τῶν Αὐλικῶν αὐτῶν ὁμολογιῶν καὶ ὅσα ἄλλα ἐπλήρωναν πρότερον, τὰ εἰσοδήματα ὅμως, ὅσα πρότερον ἐκαρποῦντο, ἐξακολουθοῦν οὐχ' ἧττον νὰ τὰ ἀπολαμβάνουν, ἂν καὶ νὰ μὴ δύνανται νὰ τὰ ἀπαιτοῦν πλέον μὲ τὸν πρότερον τρόπον.

Οἱ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι, οἱ συγκροτοῦντες κυρίως τὸν κατώτερον Κλῆρον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἢ ἔγγαμοι, καὶ αὐτοὶ κατ' ἐξαίρεσιν ἐφημερεύουσιν εἰς τὰς ἐνορίας τῶν ἀπῳκισμένων μάλιστα τῆς πρωτευούσης ἐπαρχιῶν, ἢ ἄγαμοι, οἱ κυρίως λεγόμενοι ἱερομόναχοι καὶ ἱεροδιάκονοι, μοναχοὶ δηλονότι ἱερωμένοι, οἱ ὁποῖοι, ἂν καὶ ἔπρεπε, συμφώνως μὲ τὴν κλῆσίν των, νὰ μονάζουν εἰς τὰ κοινόβια, προτιμῶσιν ὅμως τὴν εἰς τὰς μεγαλοπόλεις ἐφημερίαν, ὡς κερδαλεωτέραν καὶ ἀναπαυτικωτέραν. Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι.

Ἡ διαφορὰ αὕτη τῆς κλήσεως τῶν δύο τούτων τάξεων τοῦ Κλήρου ἔχει μεγίστην ἐπιρροὴν εἰς τὸ ἠθικὸν ἑκατέρας· οἱ ἔγγαμοι πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι, ἀποκλεισμένοι ἀπὸ δευτέρους γάμους, ὑποχρεωμένοι ὄχι μόνον νὰ ἔχωσιν αὐτοὶ διαγωγὴν ἀποδεδειγμένως ἄμεμπτον, ἀλλὰ νὰ νυμφευθῶσι καὶ γυναῖκας κοσμίας καὶ ἀνεπιλήπτους, εἶναι κοινωνικώτεροι κατὰ πάντα τῶν ἱερομονάχων, οἱ ὁποῖοι, μὴ προσφέροντες καμμίαν ἐγγύησιν εἰς τὴν κοινωνίαν, ἔχοντες ἐσραμμένην ὅλην τὴν προσοχήν των εἰς ἑαυτοὺς καὶ μόνους, δὲν ἠμποροῦν παρὰ νὰ ζοῦν ὡς κοσμοπολῖται καὶ τῳόντι πάροικοι καὶ φερέοικοι.

Τὰ εἰσοδήματα τοῦ κατωτέρου Κλήρου εἶναι ἀκανόνιστα· ὁ ἐφημέριος ἑκάστης ἐνορίας, ἢ μισθόνεται παρὰ τῶν ἐνοριτῶν, ἢ, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ συγηθέστερον, ἀγοράζει αὐτὸς τὴν ἐφημερίαν παρὰ τοῦ κατὰ Εἰσοδήματα τῶν Ἐφημερίων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Κυβερνήτου. Ἐγκύκλιος τοῦ Γραμματέως καὶ ὁδηγίαι πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς. Ἐκκλησιαστικὸν Σχολεῖον ἐν Πόρῳ. Ἀνέγερσις Ἐκκλησιῶν. Ἀπαρίθμησίς τινων ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησιαστικῶν πεπαιδευμένων. Ἀπόδοσις τῆς τῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἱερῶν σκηνωμάτων κυριαρχίας ἐπὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι καθιερωμένων κτημάτων καὶ τῶν ἱερῶν σκευῶν αὐτῶν . . . . . Σελ. 58— 74

Κεφ. Γ'. Ἡ ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου ἐλευθερία τῶν Ἐπισκόπων περὶ τὴν κανονικὴν διοίκησιν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίου τοῦ Α'. Ἀπόκρισις τοῦ Κυβερνήτου. Β'. τοῦ Πατριάρχου ἐπιστολή. Ἔκθεσις τοῦ Ῥέοντος Διονυσίου πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἐρωτήσαντα περὶ αὐλικῶν χρεῶν. Παρασκευὴ τοῦ Ῥέοντος ὡς ἀναβησομένου πρὸς τὸν Πατριάρχην πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας. Θάνατος τοῦ Κυβερνήτου. Ἡ ἐν Ναυπλίῳ Ε'. καὶ ἡ Δ'. ἐν Προνοίᾳ κατ' ἐπανάληψιν ὀνομασθεῖσα Ἐθνικὴ Συνέλευσις. Συμπέρασμα τοῦ Α'. Τμήματος . . . . . 74— 95

Τμῆμα δεύτερον.

Περιέχον τὰ ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι τέλους τοῦ 1852.

Κεφ. Α'. Ἄφιξις τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος. Προσφώνημα τοῦ Κλήρου καὶ ἀντιφώνημα τοῦ Βασιλέως. Κατάστασις ἐπταμελοῦς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας πρὸς διευθέτησιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς. Σχέδιον Ἐκκλησιαστικοῦ συντάγματος. Ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς τὸν Βασιλέα. . . . . 96—162

Κεφ. Β'. Συνέλευσις τῶν Ἀρχιερέων καὶ Πρωτόκολλα. Ἐπιστασίαι ἐπὶ τούτων. Καταστατικὸν διακηρύττον τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν σύστασιν τῆς Συνόδου. Διορισμὸς τῶν πρώτων Συνοδικῶν. Ἐγκαθίδρυσις τῆς Συνόδου. Συνοδικόν. Ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου. Ἀναφορὰ τῆς Συνόδου. Διάταγμα ὁρίζον τὰ τῆς Συνόδου καθήκοντα. Διασαφήσεις τῆς Συνόδου καὶ ἐπικρίσεις τοῦ ἐπὶ τῆς Ἑπταμελοῦς Ἐπιτροπῆς συνταχθέντος Σχεδίου τοῦ Κανονισμοῦ. Ἐπιτιμητικὴ ἀπάντησις τῆς Γραμματείας πρὸς τὰς διασαφήσεις. Ταπεινὴ τῆς Συνόδου

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σχουσιν ἐν τοῖς πλείστοις πρός τε τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰ ἔθιμα καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ τῶν ὡμολογημένων διὰ τοῦ ἱεροῦ Τόμου ἀθετοῦσι τὰ καίρια, καὶ ἀποκαθιστῶσι τὸ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἑλλάδι πλήρωμα ἰδιόρρυθμον καὶ ἀνόμοιον καὶ διεστηκὸς κατά γε τὴν διοίκησιν ἀπὸ τῆς ὁλομελείας τῆς μιᾶς ἁγίας καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἧς τοῦτο διηνεκῶς Θεοῦ συναιρομένου καὶ εἰς αἰῶνας διατελεῖ μέλος τίμιον καὶ ἀδιάσπαστον.

§. κε. Ἐνταῦθα δὲ καταλήγει καὶ τὸ δεύτερον τμῆμα τοῦ πονήματος ἐν σκυθρωποῖς δήπου καὶ ἀπευκταίοις, σὺν ἐλπίδι μέντοι ὅτι Θεοῦ διδόντος τῇ Ἑλληνικῇ εὐσεβείᾳ «τάχ' ἄ ῦ ρ ι ο ν ἔ σ σ ε τ' ἀ μ ε ί ν ω».

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

περὶ ὧν ὁ λόγος, συνοικέσια; Τὰ μὲν κυρίως ἐπὶ τῆς ἐνναετοῦς ἐπαναστάσεως γεγονότα (καθὼς κοινῶς ὁμολογεῖται)· ὀλίγα δὲ τὰ τοιαῦτα ὑπῆρχον, καὶ ταῦτα πάντα σχεδὸν μὴ ὑπερβαίνοντα κατὰ τὴν παρανομίαν τούς, οὓς αὐτὴ πάλιν ἡ Σύνοδος συνεχώρησε, βαθμοὺς τῆς συγγενείας (οἷον τὸν ἕκτον ἐξ αἵματος κτλ.)· ἄλλα δὲ παρανομήματα συνέβησαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου Κυβερνήτου κατὰ τὴν τοῦ λεγομένου Συντάγματος ἀναρχίαν (τῷ 1832). Τότε μάλιστα καὶ ἄλλαι κατεπράχθησαν ἀῤῥητοποιΐαι, πολλῷ μείζονες, ὡς αἱ ἐφεξῆς· (ἃς καὶ ταύτας ἡ Σύνοδος συνεχώρησε, συμπεριλαβοῦσα μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς τὴν κοινῶς ἐπικηρυχθεῖσαν ἀμνηστίαν). Καὶ οὐ μόνον μοναχοί τινες κεκαρμένοι καὶ παρήλικες, ἀλλὰ καὶ ἱεροδιάκονοι καὶ ἱερομόναχοι συνεφθάρησαν πρὸς κακογαμίας (τούτων εἷς ἐγένετο καί τις μεγαλόσχημος καὶ Ἀρχιμανδρίτης, ἐκ Μολδαυΐας ἐλθών, ἑξηκοντα-πενταέτης ὁ δείλαιος, μηδ' αὐτὴν τὴν φύσιν αἰδεσθείς, ἀλλ' ἤδη σωροδαίμων καὶ τριπέμπελος γάμον ἄγαμον ἀνοσιουργήσας καὶ μετ' αὐτὴν τὴν τοῦ Βασιλέως ἄφιξιν· ὡς δὲ λέγουσι πολλοὶ καὶ μετ' αὐτὴν τὴν σύστασιν τῆς Συνόδου !). Ἀλλὰ τούτους μὲν οἱ ὀρθόδοξοι Ἕλληνες ἐλεοῦσιν ἅμα καὶ φρίττουσι, βλέποντες αὐτοὺς εἰς τὴν κοινωνίαν ὡς ἄν τινας κεραυνοβλήτους δρῦς, ἢ πλατάνους, ξηρὰς καὶ μεμελανωμένας· διότι φέρουσι μὲν τῆς δημοσίου καταισχύνης τὰ ἐπονείδιστα στίγματα, φέρουσι δὲ καὶ αὐτῆς οἱ τάλανες τῆς θείας δίκης σημεῖα πολλάκις προφανῆ, τέκνα κολοβὰ καὶ πεπηρωμένα, καὶ πενίαν ἄτιμον, καὶ νόσους ἐμφωλευούσας ἐν ταῖς στέγαις αὐτῶν ! Ἡ δὲ Σύνοδος ἐπὶ τοσοῦτον ἀπώνατο τῆς Ἐγκυκλίου ταύτης πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους ἐπιστολῆς, ἐφ' ὅσον αὐτούς τε τοὺς ἐνόχους ἐνθαῤῥῦναι καὶ στηρίξαι πρὸς ἣν ἔπραξαν ἐπικατάρατον ἀθεμιτουργίαν καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς αὐτῶν ἀθλιότητα καὶ πώρωσιν, ἐξασθενίσαι δὲ καὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἁπλουστέρων τὸ πρὸς τοὺς ἁγίους κανόνας πάτριον σέβας καὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ τέλος, συνεργῆσαι καὶ πρὸς ἣν ἐφοβεῖτο περίσσευσιν τῆς ἀτιμωρήτου κακοηθείας ! (α) Ἄνω καὶ κάτω στρέφει

(α) Τοὺς πικροὺς καρποὺς τῆς περὶ τοὺς Γάμους ὑπεράγαν ἐπιεικείας λίαν πρωίμως καὶ αὐτὴ ἐπέγνω ἡ ἱερὰ Σύνοδος· ὥστε τῇ μὲν 31 Μαρτίου 1834 γράφουσα τὴν περὶ Κανονισμοῦ τῶν γάμων Ἐγκύκλιον «ὁ γάμος, ἔλεγε προοιμιαζομένη, ἐγίνετο μέχρι τοῦδε τόσον παρημελημένως, καὶ προέκυπτον ἐκ τούτου τόσα κακά, ὥστε δὲν ἠμπορεῖ ἡ Σύνοδος νὰ μὴ

ὑπ' ἀγαλλιάσεως σύμπασα ἡ καθ' ἡμᾶς Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ὅσῳ πρότερον δεινῶς ἐσκυθρώπαζε καὶ ἤλγει ἄλγος ἀπαραμύθητον, μεριμνῶσα περὶ τῶν τέκνων αὐτῆς, ἃ ἐξέθρεψε τῷ ἁγιωτάτῳ γάλακτι τῆς Ὀρθοδοξίας, τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα διὰ τοσούτων αἰώνων καμοῦσα ὑπὲρ αὐτῶν, οὐ μόνον αὐτοῖς τὰ κοσμικὰ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πανδαμάτορος χρόνου διασώσασα ἀγαθά, ἀλλὰ καὶ τὰ πνευματικὰ καὶ ἀΐδια δωρησαμένη, καὶ μηδέποτε αὐτοὺς παντοίαις μηχαναῖς ἐπιβουλευομένους περιϊδοῦσα· ἀνθ' ὧν ἐσαεὶ εὐγνωμοσύνης καὶ πίστεως τεύξεσθαι ἤλπιζε, καὶ δόξα τῷ Θεῷ, οὐ κατησχύνθη ἐν ταῖς ἐλπίσιν αὐτῆς, ἀλλ' ἑορτάζει σήμερον καὶ πανηγυρίζει φαιδρῶς τὴν ἀνάληψιν τῆς διὰ τὴν τῶν καιρῶν τραχύτητα ἐπισυμβάσης διακοπῆς τοῦ ἱεροῦ τῆς εἰρήνης συνδέσμου. Ἀγάλλεται ἀληθῶς καὶ εὐφραίνεται, καὶ δάκρυα χαρᾶς ἐπισπένδει τοῖς ἀδελφικοῖς τούτοις καὶ εἰρηνικοῖς γράμμασι, δοξολογοῦσα τὸν Ὕψιστον, τὸν κηδόμενον τῆς τῶν Ὀρθοδόξων ἀκεραιότητος καὶ εὐκλείας, καὶ τὰς ἁπανταχοῦ αὐτοῦ περιουσίους ἐκκλησίας εἰς Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τῆς ἑνότητος τοῦ Πνεύματος, τοῦ διὰ τῶν Θεοκηρύκων Ἀποστόλων καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων λαλήσαντος, παναγάθως συνάπτοντα.

Τοιαύτη μὲν οὖν ἡ παρ' ἡμῶν διάθεσις πρὸς τὰ τοῦ εὐσεβοῦς ὑπουργείου τοῦ Θεοστηρίκτου Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος θεοφιλέστατα γράμματα, καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἱερωτάτου Κλήρου τῆς αὐτόθι Ἐκκλησίας ἱκεσίαν καὶ αἴτησιν. Ἐφ' ᾧ καὶ ἱερὰν Σύνοδον πλήρη συγκροτήσαντες μετὰ τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ τῶν πόλεων ἐνδημούντων ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων, καὶ τὸν τοῦ Παναγίου πνεύματος φωτισμὸν εὐλαβῶς ἐπικαλεσάμενοι, ἵνα μὴ τῷ ὑπερβάλλοντι πόθῳ τῆς στοργῆς καὶ τῆς ἀγαλλιάσεως πράξωμέν τι παρὰ τὰ ἀνέκαθεν ἐκκλησιαστικῶς κεκανονισμένα, ἐν πολλαῖς ἐφεξῆς ἱεραῖς συνελεύσεσι πάντ' ἀνακρίναντες μετ' ἀκριβείας τε καὶ εἰλικρινείας, καὶ πᾶσαν τὴν ἐνδεχομένην οἰκονομίαν καὶ συγκατάβασιν ἐπιδείξασθαι φιλοτιμησάμενοι, τοῦθ' ὅπερ ἠδυνάμεθα πρᾶξαι, μηδόλως τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἱερώτατα καθήκοντα αὐτοὶ ἀθετοῦντες, ἢ παραβιάζοντες παρὰ τὴν ἀξίαν, προφρόνως καὶ λίαν κεχαρισμένως ἐπράξαμεν, ΤΟΜΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ παμψηφεὶ καὶ ὁμοφώνως ἐξενεγκόντες· ὃν καὶ δῶρον ὅσιον καὶ τιμαλφὲς φιλοστόργως δωροφοροῦμεν δι' ὑμῶν παντὶ τῷ Ὀρθοδόξῳ Κλήρῳ καὶ λαῷ τῷ ὑπὸ τὸ Ἑλλη-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοῦ Ζαρνάτας καθαιρέσει (σελ. 285) τὸν σφετερισμὸν πατριαρχικῶν δικαιωμάτων αἰτίαν ἐπενεγκοῦσα, ὡμολόγησε τὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δίκαια. Τότε δὲ καὶ ἡ Κυβέρνησις τὴν καταδίκην τῶν ἐνόχων ἐγκρίνασα ἐπεκύρωσε τὰ πατριαρχικὰ δίκαια (σελ. 219), ἅπερ παραδόξως ἀείποτε ἀνεγνώριζε καὶ ὡμολόγει πανδήμως ὡς ἰσχύοντα καὶ ὑπάρχοντα, μηδεμίαν ἐπιτρέψασα χειροτονίαν ἐπισκόπου μέχρι τῆς διὰ τοῦ Τόμου παραιτήσεως τοῦ Πατριάρχου (σελ. 573). 2) Εἶτα δὲ ἐπὶ πενταετίαν ὅλην ὁ Δικάματος Κυνουρίας Διονύσιος προεδρεύων τῆς Συνόδου ἠγωνίζετο διορθῶν τὰς ὑπὸ τῆς πρώην Συνόδου ἀθετήσεις τῶν τῆς Ἐκκλησίας θεσμῶν καὶ τὰς ἀποσχιστικὰς παρεκτροπὰς (σελ. 324, 337), καὶ παραινῶν τὴν βαρηκοΐαν πάσχουσαν Κυβέρνησιν περὶ τῆς ἐλεεινῆς τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας καταστάσεως καὶ περὶ τῆς τῶν κακοδόξων ἐπιβουλῆς καὶ τῆς εἰσρεούσης διαφθορᾶς, καὶ, τέλος, διαμαρτυρόμενος κατὰ τοῦ ὑπάρχοντος διοργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ζητῶν ἵνα ἡ τοῦ Βασιλείου Ἐκκλησία «διϊθύνηται κανονικῶς καὶ διοικῆται κατὰ τοὺς ὅρους τε καὶ θεσμοὺς καὶ τὰ ἀνέκαθεν παραδεδεγμένα» (σελ. 442)· ἐν οἷς ὑπενόει δήπου ὅτι καὶ τὸ Αὐτοκέφαλον τῆς ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἐκκλησίας ὤφελε προσηκόντως ὁρισθῆναι, καὶ ἡ διοίκησις αὐτῆς εὐκόσμως διαρρυθμισθῆναι. 3) Κηρυχθέντος δὲ τοῦ Συντάγματος οἱ ἱεροὶ ποιμένες δι' ἐκθέσεως πρὸς τὴν Γραμματείαν ἀπήτουν τελευτῶντες τὴν ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἀναγνώρισιν ἢ μᾶλλον ἀποκατάστασιν τῆς ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἐκκλησίας (α)· ταὐτὰ δὲ ἀπήτησαν καὶ παρὰ τῆς

(α) Ἐν τῇ ἀκριβεῖ ταύτῃ ἐκθέσει ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, συμπτύξασα καὶ συγκεφαλαιώσασα ὅσα ἐπὶ πενταετίαν ὁ Κυνουρίας ἀπήτει παρὰ τῆς ἀείποτε κωφευούσης Κυβερνήσεως πρὸς ἀνόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων, κατακρίνει α) τὴν ἀπόσπασιν τῆς κατὰ τὸ Κράτος Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ καθόλου τὸν τρόπον τῆς πράξεως ταύτης, β) τὸν διορισμὸν τῶν ἐπηλύδων ἀρχιερέων, γ) τὴν εἰς τὸ δεκαδικὸν σύστημα σύγκλεισιν τῶν Ἐπισκόπων, δ) τὴν ὀλιγωρίαν τῆς τοῦ κλήρου ἐκπαιδεύσεως, ε) τὴν πανωλεθρίαν τῶν Μοναστηρίων, ς) τὴν τῶν ξενικῶν βιβλίων πλημμύραν καὶ τῶν προσηλυτιστῶν τὴν ἀκόλαστον περισόβησιν, ζ) τὴν τοῦ μυστηρίου τοῦ Γάμου βεβήλωσιν καὶ ἀθέτησιν τῶν περὶ αὐτοῦ ἱερῶν θεσπισμάτων. Ὅθεν πρὸς διόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων ἐζήτει τὰ ἑξῆς. «α) Νὰ καταργηθῇ ὁλοσχερῶς ὁ ἐν ἔτει 1833 γενόμενος καὶ μέχρι τοῦδε ὑπάρχων διοργανισμὸς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἀντιβαίνων εἰς τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις τῆς καθόλου ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. β) Αἱ κατὰ τὴν θεοφρούρητον Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν ἐπισκο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τοιούτου ἀναφανέντος καὶ ἀποδειχθέντος τοῦ Θεόφιλου Καίρη ἐξ αὐτῶν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ῥημάτων ἐγγράφων τε καὶ προφορικῶν, ἀρνητοῦ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, ἀντάρτου κατὰ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ ἀρχηγοῦ καὶ διδασκάλου τῆς τοῦ Θεοσεβισμοῦ αὐτοῦ νέας θρησκείας, ἥτις ἐστὶ προφανὴς ἀσέβεια καὶ ἀθεΐα· διότι «πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει (α), καὶ ἐνισταμένου τῇ ἑαυτοῦ πλάνῃ καὶ ἐπιμένοντος, ἡ Σύνοδος ἑπομένη τοῖς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν θεσμοῖς ἐξέφερε τὴν κατ᾽ αὐτοῦ καταδικαστικὴν ἐκκλησιαστικὴν ποινήν. Ἀλλὰ προτάσεως γενομένης εἰς τὸ μακροθυμῆσαι τὴν Ἐκκλησίαν καὶ καιρόν τινα ἐκ νέου, εἰ δυνατὸν αὐτῷ δοῦναι εἰς μετάνοιαν, ἡ Σύνοδος αὐτῷ μὲν προσεπεδαψίλευσε τὸν καιρὸν τοῦτον ἐπὶ ταῖς χρηςαῖς ἐλπίσιν, ὅτι διαμένων ἐν τοσούτῳ ἔν τινι τῶν ἱερῶν μοναστηρίων μετανοήσας σώσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ τοῦ θανάτου· τὴν δὲ θρησκείαν τοῦ Θεοσεβισμοῦ αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν ἀσέβειαν καὶ ἀθεΐαν αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν ἀντίχριστον διδασκαλίαν αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ εἰς σύστασιν τῆς ἀντιθέου πλάνης αὐτῶν ἀναφανέντα ἢ ἀναφανησόμενα φυλλάδια καὶ συγγράμματα, κατετόξευσε τῷ βέλει τοῦ Πνεύματος, καὶ κατέκρινεν αὐτά, καὶ παρέδωκεν αὐτὰ τῇ κατάρᾳ τοῦ αἰωνίου ἀναθέματος· ὅτι «ἐν ἴσῳ μισητὰ τῷ Θεῷ καὶ ὁ ἀσεβῶν καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ, καὶ ὅτι τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι κολασθήσεται» (β)· καὶ ἔστωσαν ἀνάθεμα, καὶ ἀπεσχορακισμένα ἐκ μέσου τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ὡς τοιαῦτα γνωριζέσθωσαν ἔν τε ταῖς παρούσαις γενεαῖς τῶν ὀρθοδόξων καὶ ἐν ταῖς ἐπερχομέναις.

Ταῦτα ἡ Σύνοδος γνωστοποιεῖ πᾶσιν ὑμῖν τοῖς εὐσεβέσι καὶ ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς τοῦ θεοφρουρήτου Ἑλληνικοῦ Κράτους, καὶ ὀφείλουσα κατὰ τὸ ἀπαραίτητον αὐτῆς χρέος ἵνα διατηρήσῃ ὑμᾶς ἀπὸ πάσης ἐπηρείας καὶ βλάβης πνευματικῆς, καὶ προλαμβάνουσα, ἵνα μὴ διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις περιφέρησθε οὐ μόνον ἀνθρώπων διεστραμμένα λαλούντων, ἀλλὰ καὶ ἂν ἄγγελος ἀπ᾽ οὐρανοῦ τἀναντία ταῖς ἀποστολικαῖς παραδόσεσιν ὑμῖν εὐαγγελίζηται· παραγγέλλει ἐν Χριςῷ τῷ Θεῷ ἁπαξάπασιν ὑμῖν, ἵνα προσέχητε ἑαυτοῖς καλῶς ἀπὸ τῆς θεοστυγοῦς τοῦ Θεοσεβισμοῦ νέας θρησκείας τῆς παρὰ τοῦ μνημονευ-

(α) Ἰωάν. Εὐαγγελ. ἐπιστολ. β. 9.
(β) Σοφ. Σολομ. ιδ, 10, 11.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ναχόν, τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν δεκαέξ, ἤτοι 116 (α), ὑπάγονται ἀπὸ τοῦ νῦν ὑπὸ τὴν ἄμεσον κυριαρχίαν τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Μ. καὶ περὶ αὐτῶν δύναται αὕτη νὰ διατάξῃ ὅ,τι κρίνει συμφερώτερον.

Β΄. Τὰ ἑκατονδεκαεννέα ἢ 119 μοναστήρια, περιλαμβανόμενα ὑπὸ τὴν κατηγορίαν «μοναστήρια ὑπαγόμενα εἰς τὸ σχέδιον» εἰς τὸν καθυποβαλλόμενον εἰς τὴν Βασ. ταύτην Γραμματείαν κατάλογον τῶν μοναστηρίων, ὑπάγονται καὶ αὐτὰ εἰς τὴν Κυριαρχίαν τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Μ. λαμβανόντων τῶν ἐν αὐτοῖς μοναζόντων τ' ἀναγκαῖα ἀπὸ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου.

Γ΄. Τὰ εἰς τὸν καθυποβαλλόμενον εἰς τὴν Βασ. ταύτην Γραμματείαν κατάλογον ὑπὸ τὴν κατηγορίαν «μοναστήρια ὑποβαλλόμενα εἰς φόρον» περιλαμβανόμενα διακοσιαεικοσιέξ, ἤτοι 226 μοναστήρια, καθυποβάλλονται εἰς ἔρανον τακτόν, συμποσουμένου τοῦ ὅλου κεφαλαίου τούτου εἰς δραχμὰς τετρακοσίας καὶ πέντε χιλιάδας καὶ ἑξακοσίας πεντήκοντα, ἤτοι 405, 650.

Δ΄. Εἰς τὴν σύναξιν τοῦ ἐράνου κρίνεται ἀναγκαία ἡ σύμπραξις καὶ συνεπιστασία τῶν κατὰ τόπον Ἀρχιερέων, ὡς ἐχόντων γνώσεις ἀκριβεστέρας τῶν κατὰ τὰ μοναστήρια καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς μοναχούς.

Τὰ μέτρα ταῦτα εἶναι κατὰ πάντα σύμφωνα καὶ μὲ τὰ εἰς τὸ Γ΄. ἄρθρον τοῦ ὑπ' ἀριθ. ΙΑ΄. ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄργει Δ΄. Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Τῇ 19 Αὐγούστου 1833 ἐν Ναυπλίῳ. Τὰ Μέλη. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος, πρόεδρος. Ὁ Βοιωτίας Παΐσιος. Ὁ Θήρας Ζαχαρίας. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος. Ὁ Μεσσήνης Ἰωσήφ. — Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.

νενομισμένα ἀρχιερατικὰ δικαιώματα, ἀποφεύγοντες προσεκτικῶς πάντα γογγυσμόν. ΙΕ) Χωρὶς κατεπειγούσης ἀνάγκης νὰ μὴν ἐκδίδητε ἀφοριστικὸν ἔγγραφον. ΙΣ) Ὅσα παρεκτὸς τούτων κρίνητε συμφέροντα πρὸς βελτίωσιν τοῦ Κλήρου κοινοποιήσατε πρὸς τὴν Σύνοδον» κτλ. Τὰ Μέλη. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος, πρόεδρος. Ὁ Βοιωτίας Παΐσιος. Ὁ Θήρας Ζαχαρίας. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος. Ὁ Μεσσήνης Ἰωσήφ. — Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.

Καὶ τοσαῦται μὲν αἱ ὁδηγίαι καὶ τοιαῦται· πρβλ. πρὸς ταῦτα τὸ πατριαρχικὸν ἔνταλμα τὸ διδόμενον ἔκπαλαι τῷ χειροτονουμένῳ Μητροπολίτῃ κτλ. ποίας ὁδηγίας περιέχει! (βλ. Jur. Graecorom. L. VI. p. 427). Ἴδε καὶ αὐτὰς τὰς παρὰ τοῦ ἀοιδίμου Κυβερνήτου πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους ὑπομνηστικὰς Ὁδηγίας ὄπισθ. Τμ. Α. Κεφ. Ε. §. γ. κτλ.

(α) Ἐσφαλμένος ὁ ἀριθμός. Κατὰ τὸν κατάλογον ἀριθμοῦνται ὀρθότερον 110. Εἰς ταῦτα συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ μοναστήρια καὶ μετόχια τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἱερῶν Σκηνωμάτων, οἷον τοῦ παναγίου Τάφου, τοῦ Σινᾶ, τοῦ Ἄθωνος κτλ,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὅλου τοῦ ἀγῶνος καὶ μετέπειτα καθωμολόγουν οἱ Ἕλληνες ἐπικρατῆσαν αὐτῶν κανονικῶς καὶ διαμένον ἀδιάκοπον, ὡς ὁ λόγος ἐφεξῆς ἀποδείξει τρανῶς· ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον). Εἰς μόνας λοιπὸν τὰς Ἑλληνικὰς χώρας, ἐν αἷς οἱ Ὀθωμανοὶ πολεμοῦντες ἐκράτουν, ἐπέμποντο παρὰ τῆς ἐκκλησίας διάδοχοι τῶν ἐκεῖθεν ἢ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἢ καὶ εἰς τὴν Ἑπτάνησον φυγόντων μητροπολιτῶν, οἷον εἴπομεν τὸν Εὐρίπου Ἰάκωβον καὶ τὸν εἰς Θήβας ἐπελθόντα Ἀγαθάγγελον τὸν ἀπὸ Ἀγκύρας, καὶ τὸν εἰς Ἀθήνας ἀφικόμενον ἀπὸ Ἄρτης Ἄνθιμον.

§. ιϐ. Τῶν δὲ τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος ἐπισκοπῶν διοικουμένων ὑπό τε τῶν ἀπομεινάντων κανονικῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐν ταῖς χηρευούσαις καθισταμένων κατὰ καιροὺς τοποτηρητῶν, ἐφώρευε καὶ ὁ προειρημένος Μινίστρος ἢ Ὑπουργὸς τῶν Θρησκευτικῶν, Ἰωσὴφ ὁ Ἀνδρούσης. Πλὴν ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐν τοσούτῳ θορύβῳ καὶ τηλικούτοις πολέμου κινδύνοις, πρόδηλον, κἂν μὴ λέγωμεν, ὅτι παρεβαίνετο κατὰ τόπους πολλάκις ὑπό τε τῶν κοσμικῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπ' αὐτῶν τινων τῶν κληρικῶν, ἡ σεμνότης τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας (ὁποῖα μάλιστα φιλοῦσι συμβαίνειν ἐν πολέμοις ἀσυντάκτοις καὶ μακροῖς). Ἡ δὲ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ποιμένων προστασία σμικρὰν ἢ οὐδεμίαν εἶχεν ἰσχὺν πρὸς κώλυσιν τῶν ἀτακτημάτων, ὡς ἐξουσίαν λαμβανόντων ἐκ τοῦ πάντα φθείροντος, καὶ ἤθη καὶ τάξεις, καὶ βίους ὅλους ἀνατρέποντος πολέμου. Καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ τρανῶς χωρίον τι τῶν πρακτικῶν (τῇ ε καὶ ζ', Ἀπριλίου) τῆς ἐν Ἄστρει δευτέρας ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως, περὶ ἧς λέγομεν εὐθύς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β.

Τὰ κατὰ τὴν ἐν Ἄστρει Β. Ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσιν. Ναὸς τῆς Τήνου. Ῥοβινσῶν καὶ Μάσσων. Σχολεῖα. Ἅγιον μύρον. Παραίτησις τοῦ Ἀνδρούσης. Ἀρχὴ τῆς Γ. Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Ἐπταμελὴς ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν. Ψήφισμα μυστικὸν (1823—1826).

§. α. Τελευτῶντος τοῦ Μαρτίου (1823) συνεκροτήθη ἡ Β΄. τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις. Εἰς ταύτην δὲ τὰ πρακτικὰ ἀναγινώσκομεν ὅτι κατὰ τὴν ά. Ἀπριλίου ἐξεδόθη ψήφισμα συνιστῶν ἑπταμελῆ ἐπιτροπὴν εἰς σύνταξιν νόμου ποινικοῦ, συνηρανισμένου ἐκ τῶν νόμων τῶν ἀοιδίμων Αὐτοκρατόρων τῶν Βυζαντινῶν. Καὶ συνέστη ἡ ἐπιτροπὴ ἐξ

§. ιθ. Τοιοῦτος οὖν ἐψηφίσθη καὶ οὗτος ὁ Νόμος, ὃν τῇ ὑστεραίᾳ καταπεμφθέντα πρὸς τὴν Σύνοδον, αὕτη (τῇ 16 Ἰουλίου) διέδωκε πρὸς ἁπάσας τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχάς. Ἀλλ' ὅμως μάτην τις ζητήσει ἐν αὐτῷ τὴν κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς παραδόσεις καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ κλήρου σύνταξιν, ἣν ἔφασκε προλογιζόμενος ἐν ταῖς Βουλαῖς ὁ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργός. Ἀπορήσει δὲ καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργοῦ ὁμολογίαν ἐνώπιον τῆς Γερουσίας, ὅτι ὁ νόμος ἐστὶν «ἀπόῤῥοια τῆς γνωμοδοτήσεως τῆς Συνόδου», τῶν πραγμάτων βεβαιούντων τοὐναντίον, ὡς εἴδομεν προλαβόντως (σελ. 645). Ἐπαπορήσει δὲ καὶ πρὸς τὴν νωχέλειαν καὶ τὴν ψυχρὰν ἀδιαφορίαν τῶν περινουσάτων νομοθετικῶν Σωμάτων, ἐπιψηφιζόντων ὅσον τάχιστα τοιαῦτα σπουδαιότατα νομοθετήματα! Κἀν τούτῳ γὰρ τῷ νόμῳ πρόκεινται οὐκ ὀλίγα τρανῶς ἀντιφάσκοντα πρός τε τοὺς Κανόνας καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας. Α) Ὁ κέντρων τῆς τῶν Ἐπισκοπῶν ὀνομασίας αὐτοσχεδιασθεὶς εἰς τὰ πλεῖστα κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας νεωτερισθέντα, ἥτις διέταξεν ἵνα οἱ Ἐπίσκοποι ἀπὸ τῶν καθολικῶν ἑκάστου νομοῦ ὀνομάτων ἀποκαλῶνται. Ἀλλὰ τοῦτο 1) παραβαίνει τὸ κοινὸν καὶ Ἀποστολικὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἔθιμον (α), ἥτις τὰς ἐπισκοπὰς (καὶ αὐτὰς τὰς μεγίστας καὶ Πατριαρχικὰς) ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐν αὐταῖς πρωτευουσῶν ὀνομάζει (πλὴν ὀλίγων εὐλόγων ἐξαιρέσεων). 2) Ἐξαλείφει καὶ ἐκ τῶν τοιούτων ἐπισκοπῶν τῆς Ἑλλάδος τὰ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῶν Οἰκουμενικῶν τῶν ἁγίων Συνόδων ἀρχαῖα τούτων ὀνόματα. 3) Ἀποκαθιστᾷ ἰδιόῤῥυθμον καὶ πρὸς τὰς ἀδελφὰς Ἐκκλησίας ἀναμοιοτάτην καὶ διεστῶσαν τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησίαν. Β) Ἡ ἐκλογὴ καὶ ἔγκρισις τῆς χειροτονίας τῶν Ἐπισκόπων ἀπᾴδει ὅλως τοῖς κεκανονισμένοις παρὰ τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, καὶ χωρεῖ κατὰ τὰ περὶ πολιτικῶν ὑπαλλήλων διατεταγμένα. Διότι 1) κατὰ τὴν πρᾶξιν τῶν τριῶν (κατὰ τὴν ἀρχαίαν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας) ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ψηφιζομένων κληρικῶν ἐπίκειται ἡ τῆς Κυβερνήσεως ἐξουσία διὰ τῆς παρουσίας τοῦ Βασ. Ἐπιτρόπου, καὶ διὰ τῆς προεκφραζομένης τοῦ Ὑπουργοῦ θελήσεως κατευθύνονται αἱ γνώμαι αὐτῆς, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἀναχαιτίζονται κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους. 2) Τῶν τριῶν ὑποψηφίων τὰ ὀνόματα ὑποβάλ-

(α) Βλ. τοῦ ἡμετ. Πατρὸς περὶ τῶν τριῶν τῆς Ἐκκλ. βαθμ. ἐπιστολ. Διατριβ. σελ. 91.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

(τῇ 7 Μαρτ. 1840. ὑπ' ἀριθμ. 365) ἀπαντᾷ τὰ ἑφεξῆς· «Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς ἀπὸ 30 Σεπτεμβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ 27 Ἰανουαρίου τοῦ τρέχοντος ἔτους Συνοδικὰς ἐκθέσεις περὶ τῶν χηρευουσῶν ἐπισκοπῶν Γορτυνίας, Ἀχαΐας, καὶ θεωροῦντες ὅτι ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις καταγίνεται νῦν ἀνενδότως εἰς τὰ περὶ τοῦ διοργανισμοῦ τῶν Ἐπισκοπῶν ὑποβληθέντα αὐτῇ, καὶ ὅτι μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς περὶ τούτου βασιλικῆς ἀποφάσεως δὲν εἶναι εὐπρεπὲς νὰ μένωσιν ὅλως διόλου ἀπροστάτευτοι καὶ μᾶλλον τῶν λοιπῶν χηρευουσῶν ἐγκαταλελειμμέναι αἱ εἰρημέναι δύω ἐπισκοπαί, ἐπιστέλλομεν τὴν παροῦσαν εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ἀξιοῦντες αὐτὴν ὅπως, ὡς ἀναγνωρίζουσα ἐκ συμφώνου μεθ' ἡμῶν τὴν ἀνάγκην ταύτην, διορίσῃ προσωρινῶς καὶ εἰς τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος δύω ἐπισκοπὰς ἐπιτροπὴν πρὸς τὰ περὶ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν διεξαγωγὴν μέχρι τῆς ἐκδόσεως, ὡς εἴρηται, τῆς περὶ τούτου ὑψηλῆς βασιλικῆς ἀποφάσεως. Ὁ Γραμματεὺς Ν. Γ. Θεοχάρης». Καὶ οὕτως ἀπεδείχθησαν καὶ εἰς ταύτας τὰς ἐπισκοπὰς ἐπιτροπαί. Ἡ δὲ Κυβέρνησις ἔκτοτε κατεγίνετο ἀνενδότως καὶ ἀδιαλείπτως εἰς τὸν διοργανισμὸν τῶν ἐπισκοπῶν. Ἠριθμοῦντο δὲ τότε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐπισκοπαὶ χωρὶς ἐπισκόπων δέκα τὸν ἀριθμόν, τρεῖς μὲν ἐπὶ τῶν νήσων, Εὐβοίας, Νάξου, Σκύρου, ἓξ δὲ κατὰ τὴν Πελοπόννησον, Οἰτύλου, Ζυγοῦ, Μεθώνης (α), Γορτύνης, Ἀχαΐας, Κορινθίας· καὶ μία κατὰ τὴν Ἤπειρον ἡ Ἀκαρνανία. Πᾶσαι αὗται διέμενον ἀπροστάτευτοι ἐγκαταλελειμμέναι ἀρχιερατικῆς ἐφορείας ἔρημοι, αἱ μὲν τετραετίαν ὅλην, αἱ δὲ τριετίαν, αἱ δὲ καὶ ὀλιγώτερον (ἀπ' ἀρχῆς τοῦ 1836 μέχρι τέλους τοῦ 1840).

§. ιγ. Κατὰ δὲ τὴν 13 Φεβρουαρίου ἡ Γραμματεία ἔγραψε πρὸς τὴν Σύνοδον περὶ τῶν ἐν τοῖς σχολείοις ὑποτρόφων κληρικῶν, ἵνα προτρέψῃ τούτους εἰς τὴν ἐπ' ἄμβωνος ἐκφώνησιν λόγων ἐκκλησιαστικῶν, λαμβάνοντας παρ' αὐτῆς τῆς Συνόδου τὸ θέμα τοῦ λόγου, πρὸς ἐξάσκησιν καὶ γύμνασιν αὐτῶν περὶ τὸ κηρύττειν. Ἡ δὲ Σύνοδος ἠρνήσατο τὸ ζήτημα, λέγουσα, ὅτι ἄνθρωποι εἰσέτι μαθητευόμενοι καὶ ἀσύντακτοι καὶ μήπω ἔχοντες τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ἱεροκήρυκος (β), οὐ δύνανται διδά-

---

(α) Ὁ Μεθώνης Μακάριος (ὁ ἀπὸ Σηλυβρίας) παρητήσατο τῆς ἐπισκοπῆς ἑκουσίως τῷ 1837. Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 17. Παράρτ. σελ. 4.

(β) Εὐφήμως διὰ τούτων ἡ Σύνοδος ὑπηνίσσετο τὰς σκανδαλώδεις παρεκτροπάς, εἰς ἃς πολλοὶ τῶν πρὸς κήρυξιν τοῦ θείου λόγου παρὰ τῆς Γραμματείας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σβείας μόνον ἀποστολὴ διορίζεται πρὸς τὸν Μ. Βασιλέα τῆς Βαυαρίας, ἐξηγήσουσα τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν Ἑλλήνων· 3) τὴν πρὸς τὸν μέγιστον τῶν φιλελλήνων ἔκφρασιν τῆς Ἑλληνικῆς εὐγνωμοσύνης διατάσσει τὸ Διάταγμα γενέσθαι ἐπὶ τοῦ μνημείου, οὐχὶ δι' ἁπλῆς τοῦ Βασιλικοῦ ὀνόματος ἐγχαράξεως εἰς τὰ μνημονικὰ δίπτυχα πινάκια (καθὼς περὶ τῶν φιλελλήνων πάντων διέταξε τὸ 6, ἄρθρον τοῦ Ψηφίσματος), ἀλλὰ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΝΗΚΟΝΤΑ ΤΡΟΠΟΝ (ἆρά γε ἀνδριάς τις, ἢ προτομή; ὡς παρέχει ὑπονοεῖν ἡ προμήθεια ἀξίων τεχνιτῶν εἰς τὸν τοῦ μνημείου σχεδιασμόν, ἢ τί ἄλλο ὑποσημαίνει τὸ ἀόριστον τοῦτο, τὸ κατὰ τὸν ἀνήκοντα τρόπον;). Πολλὴν πάντως καὶ ἀείμνηστον χάριν ὀφείλουσιν οἱ Ἕλληνες διηνεκῶς πρὸς τὸν Μονάρχην ἐκεῖνον, τὸν εὐκλεέστατον καὶ τρισσέβαστον εὐεργέτην τῆς Ἑλλάδος! ἀλλ' ὅμως ἀνδριάντα μέν, ἢ ἄλλο τι γλυπτὸν οὐδὲν οὐδενὸς τῶν πάντων ἀνθρώπων (οὐδ' αὐτῶν τῶν ἁγίων) ἀλλ' οὐδ' ἄλλο πάλιν οἱονδήποτε (ἑτεροδόξων) μνημεῖον εἰς τὸ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ τοῦ θείου ναοῦ ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία οὐδέποτε δέχεται· καὶ κατὰ τοῦτο λοιπὸν ἡ ὑψηλὴ Ἀντιβασιλεία (δι' ἄγνοιαν πάντως) διέταττεν ἐναντία τῆς τῶν Ἑλλήνων ὀρθοδοξίας, δι' ὃ καὶ μόνον ἐμνημονεύσαμεν ἐμπαρόδως τοῦ Διατάγματος, ὡς ἀποβλέποντος ἰδίως εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας.

§. ιϐ. Ἤδη δέ, πρὶν ἐκδοθῇ τὸ Διάταγμα τοῦτο, πρό τινων ἡμερῶν ἐκανονίσθη καὶ τὸ περὶ πρωτοσυγκέλλων καὶ ἀρχιδιακόνων ἑκάστης ἐπισκοπῆς. « Κατὰ πρότασιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, καὶ τὴν γνώμην τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως, δι' ὑψηλοῦ Διατάγματος ἐνομοθέτησαν κυριώτατα τὰ ἐφεξῆς.

α) Εἰς ἑκάστην τῶν (μονίμων ὡρισμένων) δέκα ἐπισκοπῶν τοῦ Βασιλείου θέλουν ὑπάρχει εἷς πρωτοσύγκελλος καὶ εἷς ἀρχιδιάκονος ἐκλεγόμενοι παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, καὶ διοριζόμενοι παρὰ τοῦ Βασιλέως. 6) Ἀμφότεροι θέλουν ἔχει τὴν διαμονὴν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἐπισκοπῆς. Κατὰ δὲ πρότασιν τοῦ Ἀρχιερέως ἔχει τὴν ἄδειαν ἡ Σύνοδος (κατ' ἔγκρισιν καὶ τῆς Γραμματείας), νὰ μεταθέτῃ τὴν καθέδραν θατέρου εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῶν προσωρινῶν ἐπισκοπῶν· γ) ἐξ αὐτῶν ὁ μὲν πρωτοσύγκελλος ἐπέχων τόπον Συμβούλου τῆς Ἐπισκοπῆς, λαμβάνει μέρος εἰς τὰς περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γωγήν σας λαούς, καὶ ἀποδεικνύοντες εἰς αὐτούς, ὅτι αὐτὴ καὶ μόνη κατορθόνει τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα τῳόντι Θεοῦ.

Μὴ παύσητε ἐπὶ πᾶσι, Πανιερώτατοι, ἀναπέμποντες πρὸς τὸν οὐράνιον Βασιλέα τὰς ἱκεσίας σας ὑπὲρ εὐδαιμονίας τοῦ ἔθνους, εἰς τῆς ὁποίας τὴν προοδοποίησιν ἐνασχολουμένη ἀνενδότως ἡ Κυβέρνησις, ἐλπίζει διὰ τῶν ἱερῶν ὑμῶν εὐχῶν νὰ τελεσφορήσουν οἱ ἀγῶνές της.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 9 Μαΐου 1832.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεὺς Ἰ. Ῥίζος.

§. ιγ. Ὕστερον δὲ πάλιν (ὁποῖα συνήθως συμβαίνουσιν ἐν διχοστασίᾳ) κατὰ τὴν 14 Ἰουλίου (1832) συναθροίζεται ἐν Προνοίᾳ (προαστείῳ τῆς Ναυπλίας) ἄλλη Συνέλευσις πληρεξουσίων (ἤδη τοῦ βασιλέως Ὄθωνος ὑπὸ τῶν Συμμάχων ἐκλεγέντος), ἥτις καὶ Τετάρτη κατ' ἐπανάληψιν Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ὠνομάσθη (πρὸς διαστολὴν τῆς Πέμπτης τῆς ἐν Ναυπλίᾳ, καθὸ μὴ πᾶσι σερχθείσης). Εἰς ταύτην τὴν Συνέλευσιν ὁ προρρηθεὶς Γραμματεὺς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἰάκωβος Ῥίζος ὁ Βυζάντιος (ἐξανέψιος τοῦ ἀοιδίμου Σαμουὴλ ἐκείνου, τοῦ περικλεοῦς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ αὐτὸς ἐπίσημος ἐξ ὧν ἐξέδωκε πονημάτων) προσάγων συνήθως τὴν ἔκθεσιν τῶν Ὑπουργικῶν αὐτοῦ πράξεων καὶ γνωμῶν, ἔγραψε περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ ταῦτα.

« Ἡ ἐν Ἄργει » (ἐπὶ Κυβερνήτου) « τετάρτη Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις διὰ τοῦ ΙΑ. Ψηφίσματος ὡμολόγησε τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ βελτιώσῃ τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας· καὶ ἡ παρελθοῦσα Κυβέρνησις ἀκολούθως ὑπεσχέθη κατὰ τὸ 1829 διὰ τῆς πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς ἐγκυκλίου τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας, ὅτι θέλει λάβει ὑπ' ὄψιν καὶ ἐπικυρώσει ἐν καιρῷ σχέδιον περὶ γενικῶν διατάξεων, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν καὶ διακόσμησιν » (α).

« Ἀλλὰ τὸ σχέδιον τοῦτο ἀναβληθέν, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν ὁριστικὴν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἀποκατάστασιν, δὲν ἐπροβλήθη (β). Ἡ ἐνε-

---

(α) Βλ. ὄπισθεν Κεφ. Ε. §. β.

(β) Τοῦτο τὸ σχέδιον, ἢ μᾶλλον αὐτὴν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων τὴν διακόσμησιν καὶ κατάστασιν παρεσκεύαζεν ὁ Κυβερνήτης διὰ τῆς πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχην προεκτεθείσης ἀλληλογραφίας. Σημ. ἡμετ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τὴν διάταξιν καὶ διευθέτησιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ὑπὸ διάφορα κεφάλαια, κατὰ τὰς ὕλας· διότι αὐτοὶ θεωροῦνται καὶ εἶναι οἱ νόμοι πρὸς τὰ τῶν κληρικῶν ἐντοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν ἁμαρτήματα. Κἂν δὲ καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ Κλήρου ἐν γένει κανονίζονται καὶ περιγράφονται παρὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, πρὸς περισσοτέραν ὅμως διασάφησιν κρίνει εὔλογον ἡ Σύνοδος καὶ τὴν σύνταξιν αὐτῶν, διὰ νὰ γνωρίζῃ ἀκριβέστερον καὶ ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ διάκονος καὶ ὁ μοναχός, καθὼς (παρὰ τὰ κοινὰ) καὶ τὰ ἴδιά των ὁ πρωτοσύγκελλος καὶ ὁ Ἀρχιδιάκονος. Τὰ δὲ ἔργα τῆς Ἐπιτροπῆς θέλουν πεμφθῆ πρὸς τὴν Σύνοδον, ἥτις ἐπιθεωρήσασα ταῦτα, αὐτὴ θέλει τὰ ὑποβάλει εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν Γραμματειῶν κτλ».

§. ιδ. Ταῦτα ἔγραφεν ἡ ἱερὰ Σύνοδος, προασφαλιζομένη πανταχόθεν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων τὴν ἀκεραιότητα, καὶ προαπείργουσα τὴν διαστροφὴν αὐτῶν πρὸς τοὺς νόμους τοὺς πολιτικούς, καὶ τὴν τούτων ὑπὲρ τοὺς κανόνας διὰ θεσπίσματος κατίσχυσιν (ὅπερ καὶ λίαν ἐφοβεῖτο). Καὶ καθίσταται λοιπὸν ἐνδεκαμελὴς ἐπιτροπὴ διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος (10(22) Ἰανουαρίου 1836), συγκειμένη ἐκ δύω Ἀρχιερέων, τοῦ Ἀττικῆς καὶ τοῦ Κυκλάδων, καὶ δύω ἄλλων Ἐκκλησιαστικῶν, καὶ ἑπτὰ ἑτέρων κοσμικῶν νομομαθῶν. Πρόεδρος δὲ τῆς ἐπιτροπῆς ἐξελέγη ὁ Ἀττικῆς. Καὶ δὴ περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἰανουαρίου (1836) συνῆλθε τὸ πρῶτον ἡ θεσμοθέτις ἐπιτροπή, καὶ συνεδριάσεις ἐφεξῆς ἐγίνοντο κατὰ τάξιν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἀττικῆς, καὶ πρωτόκολλα ἐγράφοντο, καί τινες ἀπορίαι πρὸς τὴν Γραμματείαν διεκοινοῦντο, καὶ διελύοντο κατὰ τάχος· καὶ σχέδιον δὲ συντάξαι περὶ τῶν ὅλων διετάχθησαν τρεῖς οἱ ἄριστοι ψηφισθέντες ὑπὸ τῶν ἄλλων συνεπιτρόπων, καὶ δὴ καὶ ἐσκιαγράφησαν οὗτοι τὸ προσχέδιον, ὅπερ καὶ ἀνεγνώσθη ἐν πλήρει συνεδριάσει· ἀλλ' εὐθὺς ἀνεφύησαν διενέξεις καὶ ἀντιστάσεις, διχῇ καὶ τριχῇ τῶν γνωμῶν διασχιζομένων· προσέκρουον δὲ μάλιστα πρὸς ἄρθρον τι τοῦ προσχεδίου διορίζον ἰσοψήφους τοῖς Ἀρχιερεῦσι καὶ τοὺς ἱερεῖς ἐν ταῖς δίκαις ταῖς Ἐκκλησιαστικαῖς, καὶ πάλιν προσέβαλλε τὴν ὄσφρησίν τινων ὁ τοῦ πρεσβυτεριανισμοῦ ἀνάγυρος, ῥῆμα ὑποκινούμενος. Ἤδη δὲ καί τις ἐπιστολὴ τῆς Γραμματείας ἔτι πρῴϊμος (Ἰανουαρίου 21) πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν καταπεμφθεῖσα, ἐδίδασκε μὲν ὅτι μέρος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λῆς τῶν ἐκτραχηλιζομένων μοναχῶν, καὶ περὶ τοῦ πῶς δεῖ ζῆν τοὺς μοναχοὺς καὶ πολιτεύεσθαι ἀνεπιλήπτως.

ιγ΄. Νὰ παιδεύῃ τοὺς παρανομοῦντας, τοὺς μὲν κληρικοὺς διὰ τῆς ἀργίας, τοὺς δὲ λαϊκοὺς ἐπιτιμῶσα, κἂν δέῃ δέ, καὶ πολιτικῶς διὰ τῆς Διοικήσεως.

ιδ΄. Νὰ θεωρῇ τὰς διαφορὰς τ ῶ ν κ λ η ρ ι κ ῶ ν κατὰ τοὺς νόμους τῆς Ἐκκλησίας ἀνεκκλήτως.

ιέ. Νὰ θεωρῇ ὁμοίως τὰς π ε ρ ὶ σ υ ν ο ι κ ε σ ί ω ν κ α ὶ κ λ η ρ ο ν ο μ ι ῶ ν διαφορὰς κατὰ τοὺς κειμένους νόμους ἀνεκκλήτως· ὅσαι δὲ διαφοραὶ ἀνάγονται εἰς τὸ πολιτικόν, νὰ τὰς διευθύνῃ εἰς τὰ κριτήρια, μετὰ τὴν ὀφειλομένην συμβουλὴν τοῦ συμβιβασμοῦ.

ις΄. Να μετακαλῇ ἄλλοθεν τοὺς παρεκτρεπομένους ἢ ἐναγομένους κληρικούς, ὁμοίως καὶ λαϊκοὺς ἐναγομένους.

ιζ΄. Νὰ ἀναφέρῃ εἰς τὴν Διοίκησιν περὶ τῶν ἀπειθούντων, ἧς χρέος νὰ συμπράττῃ καὶ ἐνισχύῃ αὐτήν, εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ἱερῶν Κανόνων.

ιή. Μοναστηριακὰ πράγματα, ὡς ἱερά, εἶναι ἄθικτα, καὶ οὐκ ἔξεστι πολιτικῶς χρήσασθαι αὐτά. Ἔξεστι δὲ εἰς μόνα τὰ σχολεῖα τοῦ φωτισμοῦ τῆς νεολαίας, ἱερὰ ὁμοίως ὄντα, χρήσασθαι.

ιθ. Τὰ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα τῶν χηρευουσῶν ἐπαρχιῶν συνάγοντες οἱ τοποτηρηταὶ νὰ δίδωσι λογαριασμὸν εἰς τὴν ἐπιτροπήν, αὕτη δὲ νὰ καθυποβάλλῃ αὐτὸν εἰς τὴν Διοίκησιν, τὰ δὲ χρήματα ταῦτα νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς Ἐκκλησιαστικὰς ἀνάγκας καὶ Σχολεῖα.

κ΄. Οἱ γνήσιοι Ἀρχιερεῖς νὰ λαμβάνωσι τὰ συνήθη ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν των εἰσοδήματα· ὅσων δὲ οἱ ἐχθροὶ κατέσχον τὰς ἐπαρχίας, οὗτοι νὰ οἰκονομῶνται παρὰ τῆς Διοικήσεως καὶ Ἐπιτροπῆς δι' ἄλλων Ἐπαρχιῶν.

κά. Ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ ἦναι ἀπαραβίαστος παρ' οἱουδήτινος εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ διατυπώσεων, καὶ εἰς τὸ νὰ καθυποβάλλωσιν εἰς ἐκκλησιαστικὴν ποινὴν ἀνεμποδίστως τόσον κληρικούς, ὅσον καὶ λαϊκούς, κατὰ τοὺς νόμους καὶ ἱεροὺς Κανόνας.

κβ΄. Νὰ φιλοτιμῆται διὰ τῶν καλῶν ἔργων τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀμέμπτου διαγωγῆς μᾶλλον ἢ διὰ λόγων, εἰς τὸ νὰ προσκαλῆται τοὺς χριστιανοὺς εἰς τὴν χριστιανικὴν ἠθικὴν ἐπανόρθωσιν.

κγ΄. Νὰ γνωρίζῃ καὶ αὐτὴ καὶ ἅπας ὁ Κλῆρος, καὶ τὸ Ἔθνος ἅπαν, ὡς μητέρα κοινήν, τ ὴ ν Μ ε γ ά λ η ν Ἐ κ κ λ η σ ί α ν, ἧ ς ἡ κ ε φ α λ ὴ ὁ Χ ρ ι σ τ ό ς.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δὲν σᾶς λανθάνει σεβάσμιοι ἱεράρχαι, ὅτι οἱ προβιβαζόμενοι εἰς τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν τοῦ ἱερέως ἐπάγγελμα ἐμπιστευόμενοι «τὴν καλὴν παρακαταθήκην» τοῦ θείου Παύλου ὀφείλουσι πολὺ πρότερον νὰ ἐντραφῶσιν εἰς τοὺς λόγους τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας διὰ νὰ γενῶσιν ἱκανοὶ νὰ διδάσκωσιν ἄλλους.

«Ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ, παρήγγειλεν ὁ θεῖος οὗτος διδάσκαλος εἰς τὸν Τιμόθεον, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι.» Ὀφείλουσι νὰ μάθωσι πρῶτον «πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας». Πρέπει νὰ ἦναι καὶ νὰ φαίνωνται ἀνώτεροι τῶν ἄλλων κατὰ τὴν ἀρετήν, ὄντες παντὸς μώμου ἐλεύθεροι καὶ ἀνέγκλητοι, «ἵνα μὴ προσέρχωνται τοῖς ἁγιωτάτοις ἀνίπτοις χερσὶ καὶ ἀμυήτοις ψυχαῖς», κατὰ τὸν μέγαν Γρηγόριον.

Τοιούτους θέλουν οἱ ἱεροὶ νόμοι τοὺς προβιβαζομένους εἰς ἱερατικὸν βαθμόν, διὰ νὰ ἦναι εἰς τὸν λαὸν διδάσκαλοι τῆς ἀρετῆς μὲ τὸν λόγον, καὶ τῶν καλῶν ἔργων εἰσηγηταὶ μὲ τὸ πρακτικὸν παράδειγμα. Ἀλλὰ τοιοῦτοι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποβῶσιν, ἐὰν δὲν λάβωσι καὶ παιδείαν ἁρμόζουσαν καὶ ἄσκησιν μακρὰν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἐναρέτων καὶ πεπαιδευμένων τὴν ἱερὰν παιδείαν διδασκάλων καὶ ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον ἐπιμέλειαν τῆς Κυβερνητικῆς τοῦ ἔθνους Ἀρχῆς.

Πεπεισμένοι σταθερῶς εἰς τὴν ἀναντίῤῥητον ταύτην ἀλήθειαν, καταγινόμεθα νὰ συστήσωμεν ἤδη σχολεῖον ἐκκλησιαστικὸν πλησίον τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν ἐν Πόρῳ ἱερὰν μονὴν τῆς Κοιμήσεως, ἐμπιστευόμενοι τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ εἰς ἄνδρα πεπαιδευμένον καὶ ἐνάρετον, ὅστις δίδει βεβαίας ἐλπίδας, ὅτι θέλει συντελέσει μὲ ζῆλον εἰς τὸν σκοπόν μας. Εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο κατάστημα ἀναλαμβάνομεν πρὸς τὸ παρὸν ὀλίγους μαθητευομένους, ἡλικίας 12 ἕως 18 χρόνων, ἐκλεχθησομένους ἀπὸ ὅλην τὴν ἐπικράτειαν, καὶ μεταξὺ τῶν νέων, ὅσοι γεννηθέντες ἀπὸ τιμίους γονεῖς μαρτυροῦσι κλίσιν ἀληθινὴν νὰ ἀφιερωθῶσιν εἰς ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν.

Ἐπὶ τούτοις ἀναδεχόμεθα τὴν πρόνοιαν τῆς ἀναγκαίας τροφῆς καὶ ἐνδυμασίας αὐτῶν καὶ τὴν ἄλλην ἐπιμέλειαν, ἕως νὰ τελειοποιηθῶσιν εἰς τοῦτο τὸ σχολεῖον, καὶ εἰς ὅλα τὰ εἴδη τῶν μαθημάτων, τὰ ὁποῖα θέλει κανονίσει ἰδιαίτερος ὀργανισμὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν σχολείων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπεδείξαμεν ἀνωτέρω βάσεων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μας παρημελήσαμεν, τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐκ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἀπεσκυβακίσαμεν, τοὺς ἱεροὺς νόμους παρανόμοις ποσὶ κατεπατήσαμεν· καὶ ἀνίσως τι ἐκατορθώσαμεν, ἀποδίδομεν εἰς τὴν χεῖρα ἡμῶν τὴν ὑψηλήν, καὶ οὐχὶ πρὸς τὸν Κύριον, ὅστις δὲν εὐδοκεῖ εἰὰν τὰς κνήμας τοῦ ἀνδρός, κατὰ τὸν Προφητάνακτα, ἀλλ' εὐδοκεῖ εἰς τοὺς φοβουμένους καὶ ἐλπίζοντας εἰς αὐτόν. Ἕνεκα τούτων, παραχωρήτει τοῦ δικαιοκρίτου Θεοῦ, περιπέσαμεν εἰς ἰλιάδα πολλῶν δυστυχημάτων. Τὸ ἱερὸν ἔθνος ἠχμαλώτισε καὶ αἰχμαλωτίζει γένος μιαρὸν καὶ ἀσήμαντον· ὁ θάνατος καταθερίζει ἡμᾶς ὡς στάχυας ἐλεεινῶς καθ' ἑκάστην· ὁ λιμὸς καταπιέζει ἡμᾶς ἐσχάτως· οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι ἔφερον πάντα τὰ κακά, καὶ τὴν τελείαν ἀπονάρκωσιν· αἱ ἁρπαγαί, αἱ βίαι, αἱ καταδυναστεῖαι, οὖσαι ἀπαραδειγμάτιστοι, μᾶς κατερήμωσαν καὶ μᾶς ἀπεκατέστησαν «ὡς σκηνὴν ἐν σικυηλάτῳ» κατὰ τὸν Ἡσαΐαν (δ, 8)· καὶ πρὸ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ἡ φρικώδης καταφρόνησις τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Πίστεως μᾶς ἀπελπίζει τὴν σωτηρίαν μας. Ἡμεῖς δὲ εὑρεθέντες ποιμένες πνευματικοί, καὶ χρέος ἔχοντες ἀναπόδραστον ὑπὲρ τῆς κατ' ἄμφω σωτηρίας τῶν ποιμαινομένων ἱερῶν λαῶν, παρευρεθέντες ἐνταῦθα, ὅπου θεία συναινέσει ἐσυστήθη ἡ σεβαστὴ τοῦ ἔθνους Συνέλευσις, πονοῦντες ψυχικῶς, δίκην σάλπιγγος βοῶμεν, ὅτι, ἂν δὲν ἀνακαλέσωμεν ὅλαις ἡμῶν δυνάμεσι τὴν ὀρθότητα τῶν χριστιανικῶν ἡμῶν ἠθῶν, καὶ ἂν δὲν μεριμνήσωμεν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, εἰς ἀναχαίτισιν τῶν καταχρήσεων, καὶ νὰ παραδειγματισθῶσιν αἱ πανταχοῦ ἀφόβως γινόμεναι παρανομίαι, εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθῶμεν ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ τῶν δεινῶν μας, ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχωμεν ὅπερ ἐλπίζομεν. Ὅθεν μετὰ θερμότητος καὶ ζήλου ἀξιοῦμεν τὴν Σεβαστὴν ταύτην Συνέλευσιν, ἵνα προσκαλέσῃ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ καὶ ἄλλους κανονικοὺς τῶν ἀρχιερέων, ὅσους ἂν ἐγκρίνῃ ἀξίους καὶ εἰδήμονας, διὰ νὰ ἔλθωσιν ἐνταῦθα, ὥστε συσκεφθέντες μετὰ τῆς Πανιερότητός των νὰ ἀναφερθῶμεν ἐντελέστερον, προτιθέντες ὑπ' ὄψιν τῆς Σεβαστῆς ταύτης Συνελεύσεως τὰ ἀναγκαῖα εἰς διατήρησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων· μένομεν. τῇ 21 Φεβρουαρίου, 1827 ἐν Ἑρμιόνῃ.

✝ Ὁ Κορίνθου Κύριλλος. — ✝ Ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ. — ✝ Ὁ Τριπόλεως Δανιήλ. — ✝ Ὁ Ῥέοντος Διονύσιος. — ✝ Ὁ Βρεσθένης Θεοδώρητος. (α).

(α) Βλ. Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέν. τῆς Ἑλλάδ. Τόμ. ς. σελ. 108.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

» ἐπιτροπή, καθὼς καὶ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, ἐνέκρινεν ἤδη τὰ
» ἐνταῦθα ἐκτεθέντα, ἔχει μ' ὅλον τοῦτο σκοπὸν ἡ Κυβέρνησις νὰ
» μὴ κάμῃ κἀνὲν ὁριστικὸν κίνημα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου,
» πρὶν ζητήσῃ προηγουμένως καὶ πληροφορηθῇ τὴν περὶ τῶν δύω
» τούτων προτάσεων ἀτομικὴν γνώμην τῶν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου
» Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων, ὡς προεχόντων καὶ προϊσταμένων τοῦ
» Κλήρου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας· καὶ πρὸς τοῦτο μόνον ἀποβλέ-
» πει ἡ συγκάλεσις καὶ πρόσκλησις τῆς Σεβασμιότητός των. »

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ κατωτέρω ὑπογεγραμμένοι Μητροπολῖται, Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι, ἐπέστησαν εἰς αὐτὰ τὸν νοῦν ἐφ' ἱκανόν.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεὺς ἐπρόβαλεν εἰς τὴν ὁμήγυριν, ὅτι δύναται νὰ σκεφθῇ ἐν ἀνέσει καὶ κατ' ἰδίαν· διότι ἡ γνώμη τῶν συγκροτούντων αὐτὴν ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ἐν καθαρῷ καὶ ἀνεπηρεάστῳ συνειδότι, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐξῆλθον τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἀπὸ τὸ δωμάτιον τῶν συνδιαλέξεων.

Προσκληθεῖσα μεθ' ἱκανὸν ἡ Ἐπιτροπὴ παρὰ τῆς ὁμηγύρεως ἐπανῆλθε καὶ ἔδωκε νέας περὶ τῶν προκειμένων ἀναπτύξεις, τὰς ὁποίας ἐπροκάλεσεν ἡ ὁμήγυρις, ἥτις ἐπρόβαλε καὶ αὖθις νὰ συζητήσῃ κατ' ἰδίαν τὰς προτάσεις.

Ἐπ' αὐτῷ ἀνεχώρησεν αὖθις ἡ ἐπιτροπή, καὶ ἐπανελθοῦσα μετὰ μικρόν, ἤκουσε παρὰ τῆς ὁμηγύρεως, ὅτι « ἡ ἐνδόμυχος πεποίθησίς
» των εἶναι καθ' ὅλα σύμφωνος μὲ τὰς γενομένας προτάσεις· ἐπο-
» μένως ἐπιθυμοῦν ἐξ ὅλης καρδίας, πρῶτον νὰ διακηρυχθῇ παρὰ τῆς
» Κυβερνήσεως, ὅτι ἡ ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία
» τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἐν πνεύματι μὴ ἀναγνωρίζουσα ἄλλην
» κεφαλήν, εἰμὴ τὸν ἀρχηγὸν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, τὸν Κύριον
» ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος ἀπὸ
» πάσης ἄλλης ἐξουσίας, φυλαττομένης ἀπαραχαράκτου τῆς Δογμα-
» τικῆς ἑνότητος κατὰ τὰ παρὰ πασῶν τῶν ὀρθοδόξων Ἀνατολικῶν
» Ἐκκλησιῶν ἀνέκαθεν πρεσβευόμενα· κατὰ δὲ τὸ εἰς τὸν Βασιλικὸν
» θρόνον ἀνῆκον διοικητικὸν τῆς Ἐκκλησίας μέρος, μὴ ἀντιβαῖ-
» νον εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, γνωρίζει ἀρχηγὸν τὴν
» Α. Μ. τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος. Δεύτερον νὰ συστηθῇ διαρκὴς
» Σύνοδος συγκειμένη ἀπὸ μόνους Ἀρχιερεῖς, καθισταμένη παρὰ τοῦ
» Βασιλέως, καὶ θεωρουμένη ὡς ὑπερτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχή,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Ἀναφορὰ καὶ σχέδιον ἐκκλησιαστικὸν παρὰ τῶν Ἀρχιερέων πρὸς τὴν ἐν Ἑρμιόνῃ Γ. Ἐθνικὴν Συνέλευσιν. Ψηφίζεται καὶ προσκαλεῖται Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ὁ Ι. Καποδίστριας. Ἐπιφαίνονται ἱεραπόστολοι, συνιστῶσι σχολεῖα καὶ διανέμουσι δωρεὰν βιβλία θρησκευτικά.

§. α. Τῷ δ' ἐφεξῆς ἔτει (1827) περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰανουαρίου συναθροισθείσης πάλιν ἐν Ἑρμιόνῃ τῆς Συνελεύσεως, πέντε τῶν ἀρχιερέων μεριμνῶντες περὶ τῆς τῶν πιστῶν σωτηρίας, καὶ λίαν ἀλγοῦντες ἐφ' οἷς Ἕλληνες ὑπὲρ μὲν πολιτικῆς ἐλευθερίας ἐπολέμουν γενναίως, ἐδουλοῦντο δὲ κατὰ μικρὸν ὑπὸ τῶν παθῶν τῆς ἀνομίας, ζημιούμενοι τὴν ἱερὰν καὶ ἄχραντον καὶ τρισόλβιον ἐλευθερίαν, τὴν τῆς καθαρᾶς συνειδήσεως, ἐκείνην τὴν ἀληθινὴν ἐλευθερίαν, « ἐν ᾗ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε », καὶ ἧς χωρὶς οὐδὲ τὴν κοσμικὴν τῆς πατρίδος ἐλευθέρωσιν ἠδύναντο καταπράξασθαι καὶ διατηρῆσαι· ταῦτα, λέγω, βλέποντες οἱ ἱεροὶ ποιμένες, γράφουσι πρὸς τὴν ἐν Ἑρμιόνῃ τότε συνηθροισμένην Συνέλευσιν τὴν ἑξῆς ἀναφοράν.

✠ « Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν.

Ἀναφέρομεν· Ὅτι ἡ πίστις πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἡ ἀγάπη εἰς τὴν Πατρίδα ὅτι εἶναι τὰ τιμιώτατα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὑπάρχει πασίδηλον. Διάτοι τοῦτο διακελεύεται ἕκαστος τῶν χριστιανῶν ἕνεκα τούτων, Πίστεως καὶ Πατρίδος, ἀντιπαρατασσόμενος νὰ μάχηται μέχρι θανάτου. Ἀπὸ μὲν τὴν θεότητα αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος γνωρίζων ἀναμφιβόλως τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ, καὶ προσμένει ἐκεῖθεν τὴν μακαριότητα καὶ ἀθανασίαν του· ἀπὸ δὲ τὴν πατρίδα ἐλπίζει τὴν ἐπὶ γῆς εὐζωΐαν καὶ ἡσυχίαν του. Αὐτὰ ταῦτα τὰ ἱερὰ στερηθέντες ἡμεῖς πρὸ αἰώνων κατὰ θείαν παραχώρησιν, ἤδη πρὸ ἓξ ἐτῶν, θείᾳ βουλῇ καὶ ἀποφάσει, ἐκινήθημεν, ἀναλαβόντες τὸν ἀγῶνα, ἵνα ἀποκτήσωμεν ἐλευθεροῦντες τὴν Πατρίδα.... Ὁ δὲ Κύριος τῶν δυνάμεων, εὐλογήσας τὸν ἱερὸν καὶ δίκαιον τοῦτον ἀγῶνά μας, ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς μὲ τόσους ἀγῶνας καὶ τρόπαια, ἀγωνιζομένους εἰλικρινῶς μὲ τὰ θρησκευτικὰ καὶ πολιτικὰ τοῦ ἔθνους καθήκοντα τὸ κατ' ἀρχάς. Ἀλλὰ μόλις ἔλαμψεν ὁ σπινθὴρ τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἀμέσως ἀψηφήσαντες κατεταράξαμεν τὴν Πατρίδα. Τὴν ἀμώμητον καὶ ἁγίαν Πίστιν ἡμῶν κατεφρονήσαμεν, τὰ ἱερὰ χρέη

§. ια. Κατὰ δὲ τὸ 1826 εἰς τὴν ἐν Ἐπιδαύρῳ μὲν τὸ δεύτερον συνελθοῦσαν (Ἀπριλ. 6), ὕστερον δ' ἐν Ἑρμιόνῃ μεταβᾶσαν, καὶ τέλος, ἐν Τροιζῆνι συντελεσθεῖσαν (ὅθεν καὶ τῆς Τροιζήνος ἐπονομάζεται) τρίτην ἐθνικὴν Συνέλευσιν, συνέστη καὶ ἐπταμελὴς ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν ἐκ τριῶν μὲν Μητροπολιτῶν (τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν, τοῦ Κορίνθου, τοῦ Ἄρτης), δύω δὲ πρωτοσυγκέλλων (Γερασίμου καὶ Λεοντίου), καὶ δύω κοσμικῶν ἐπισήμων (τοῦ Π. Νοταρᾶ καὶ Ἀναγνώστου τοῦ διδασκάλου), ἵνα πρὸς τὴν συνέλευσιν γνωμοδοτῇ τὰ πρὸς τὴν θεραπείαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν (α), αἵτινες ἐπληθύνοντο τότε μάλιστα, τὰ πλεῖστα πορθοῦντος κατὰ μὲν τὴν Πελοπόννησον τοῦ Ἰβραΐμου, κατὰ δὲ τὴν ἤπειρον Ἑλλάδα τοῦ τουρκικοῦ στρατάρχου Κουταχῆ, κατὰ δὲ τὴν θάλασσαν τοῦ Αἰγυπτίου συνάμα καὶ τοῦ Τουρκικοῦ καὶ τοῦ Ἀφρικανοῦ στόλου. Εἶτα δὲ καὶ αὐτὴ ἡ Συνέλευσις διεκόπη ἀναβαλοῦσα τὰς ἐργασίας εἰς τὸν ἐρχόμενον Σεπτέμβριον· διελύθη δὲ κατὰ τὴν κδ, Ἀπριλίου, παρευθὺς μετὰ τὴν εὐκλεᾶ τοῦ Μεσολογγίου πτῶσιν (γενομένην τῷ 1826, Ἀπριλ. 10) καὶ τὴν ἐκ τούτου περιχυθεῖσαν ταραχὴν τῶν καρδιῶν καὶ πολλὴν τῶν πραγμάτων ἀπόγνωσιν. Πρὶν ἢ δὲ ὅμως διακοπῇ ἡ Συνέλευσις, οἱ ταύτης προϊστάμενοι (μήτε πρὸς τοὺς πλείστους τῶν ἀντιπροσώπων ὁμονοοῦντες, τεθορυβημένοι δὲ καὶ ἐκ τῶν ἐπιβρισάντων δεινῶν περιστατικῶν) γράφουσι ψήφισμα μυστικὸν (ὡς ἐπιγράφεται), ἵνα διαπραγματευθῶσι τὰ πρὸς εἰρήνην μετὰ τῆς ὀθωμανικῆς πόρτας· καὶ ὁποῖα μὲν διώριζον ἄρθρα τῆς διαπραγματεύσεως, λεγέτω ἡ πολιτικὴ ἱστορία· ἓν δὲ τούτων ἀναγινώσκεται

Παντανάσσης ἀρωγῇ. « Τρεῖς γὰρ σχεδὸν ὁλοκλήρους ἐνιαυτοὺς τὰ πολλὰ τῆς Πελοποννήσου πορθήσας ὁ Αἰγύπτιος, καὶ πάντα τὰ πέριξ τοῦ μεγάλου Σπηλαίου λεηλατήσας, αὐτὸ τὸ μέγα Σπήλαιον παρθένον ἀφῆκεν ἄψαυστον καὶ ἀκήρατον (καί τοι λύσσαν ἄσχετον λυσσῶν ὁ χριστομάχος εἰς ἄλωσιν αὐτοῦ, καὶ μέχρι θεμελίων κατασκαφήν)· οὐδ' ἄλλοτε οὐδέποτ' ἐστράτευσε κατὰ τῆς Μονῆς, ἕως οὗ, τέλος, ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἑρπύων καὶ κακὸς κακῶς φθειρόμενος » (ὡς φησιν ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ Κτιτορικῷ ἢ Προσκυνητηρίῳ τῆς ἱερᾶς καὶ Βασιλικ. Μονῆς τοῦ Μεγ. Σπηλαίου σελ. 88. πρβλ. καὶ Σπηλιάδου Ἀπομνημονεύμ. Τόμ. Γ. σελ. 355, ἔνθα καὶ ἄλλας πολλὰς μνημονεύει τῶν ἀειμνήστων Πατέρων τῆς Μονῆς κατὰ τὸν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἀγῶνα ἀνδραγαθίας. Σημ. Ἐκδ.

(α) Βλ. Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησ. τῆς Ἑλλάδ. Τόμ. Δ. σελ. 63, 129.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μένας πράξεις, καὶ ἂν ἤθελον εἶναι ἐναντίας γνώμης, ἐκθέτοντες εἰς τὰ πρακτικὰ τὴν ἰδίαν ἕκαστος γνώμην.

ΙΒ΄.) Εἰς τὴν διαρχῆ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος Σύνοδον ὑπόκεινται, ὡς εἰς ἀνωτέραν ἀρχήν, ὅλοι οἱ Ἐπίσκοποι τοῦ Βασιλείου, δι' αὐτῆς διατάσσονται, καὶ εἰς αὐτὴν ἀναφέρονται περὶ παντὸς πράγματος εἰς τὰ ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ τῆς Συνόδου χρέη ἀνήκοντος.

ΙΓ΄.) Ἡ Σύνοδος ἐξετάζει, δοκιμάζει καὶ προβάλλει τοὺς ὑποψηφίους εἰς τὴν Ἐπισκοπικὴν ἀξίαν, ὁ δὲ διορισμὸς τῶν Ἐπισκόπων γίνεται παρὰ τῆς Συνόδου προβαλλομένων ὑποψηφίων, καὶ ἐννοεῖται διὰ βίου.

ΙΔ΄.) Ἡ Σύνοδος, ἔχουσα τὴν ἐφ' ὅλου τοῦ Κλήρου ἐφορίαν, καὶ τὴν ἐπαγρύπνησιν εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων, καὶ τῶν ὀρθῶς ἐχόντων ἐθίμων, διατάσσει ἀδείᾳ τῆς Κοσμικῆς ἀρχῆς, πᾶν ὅ,τι νομίζει χρήσιμον καὶ ἀναγκαῖον εἰς τὴν εὐταξίαν, κοσμιότητα καὶ βελτίωσιν τοῦ Κλήρου, προνοοῦσα μάλιστα μήπως οἱ ἐκ τοῦ κλήρου λαμβάνωσι μέρος εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα, ἀπ' ἐναντίας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν νόμων. Προσέχει μή τι γίνεται καὶ πράττεται παρὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας· ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν εὐκοσμίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἱερῶν τελετῶν, καὶ εἰς τὴν Δημόσιον λατρείαν.

ΙΕ΄.) Ἡ Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῆς καθαρότητος τῶν παραδεδεγμένων δογμάτων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· προσέχει ἀκριβῶς, μὴ παρεισαχθῇ τι ἐναντίον αὐτῶν, εἴτε παρ' ὁμοφρόνων, εἴτε παρ' ἑτεροφρόνων. Ἐπαγρυπνεῖ ἑπομένως καὶ εἰς τὰ πρὸς χρῆσιν τῆς νεολαίας καὶ τοῦ κλήρου, εἴτε ἔξωθεν εἰσερχόμενα, εἴτε ἐντὸς τοῦ Κράτους δημοσιευόμενα βιβλία, περὶ θρησκευτικῶν ἀντικειμένων πραγματευόμενα, καὶ ἅμα πληροφορηθῇ, ὅτι ὁποιοσδήποτε ἄνθρωπος ἤθελέ ποτε ζητήσει νὰ ταράξῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, εἴτε δι' ἑτεροδιδασκαλίας, εἴτε διὰ προσηλυτισμοῦ, εἴτε καθ' ὁποιονδήποτε ἄλλον τρόπον, ἡ Σύνοδος ζητεῖ τὴν παῦσιν τοῦ κακοῦ διὰ τῆς Κοσμικῆς ἀρχῆς.

ΙΣ΄.) Ἡ Σύνοδος ἐξασκεῖ τὴν ἀνωτάτην δικαιοδοσίαν ἐφ' ὅλου τοῦ Κλήρου, καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά· ἡ δὲ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεών της ἀνατίθεται εἰς τὴν Κοσμικὴν Ἀρχήν.

ΙΖ΄.) Ἡ Σύνοδος συντάσσει, καὶ προβάλλει εἰς τὴν ἔγκρισιν καὶ ἐπικύρωσιν τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς διατάξεις νέας, ἀφορώσας τὴν Ἐκκλη-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ταχρήσεις, ὥστε δὲν δύναται ἡ Σύνοδος νὰ μὴ στρέψῃ καὶ εἰς αὐτὰ τὴν προσοχήν της, καὶ νὰ μὴ φροντίσῃ σπουδαίως καὶ περὶ διορθώσεως ταῦ κακοῦ τούτου. Ἂν καὶ τῶν γυναικῶν ἡ μοναχικὴ ζωὴ σκοπὸν κύριον ἔχῃ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς διὰ τῆς ἀπαρνήσεως τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, διὰ τῆς ἀποχῆς παντὸς κακοῦ, διὰ τῆς ἀγαθοεργίας, διὰ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς νηστείας· ὁ σκοπὸς αὐτὸς δὲν φθάνεται, ὅταν συμβῇ παρεκτροπὴ τῆς εἰς αὐτὸν φερούσης ὁδοῦ. Ὅθεν σκεπτομένη ἡ Σύνοδος ὀρθῶς καὶ σπουδαίως καὶ περὶ τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τῶν γυναικείων μοναστηρίων, καὶ εὑρίσκουσα αὐτὴν ἀντικειμένην ὅλως εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, εὑρίσκουσα εἰς τὰ μοναστήρια περισσότερον κακόν, ἢ ἀγαθόν, ἐνεργούμενον, καὶ γινόμενον αἴτιον σκανδάλου εἰς τοὺς χριστιανούς, ἐπιθυμοῦσα καὶ τῶν γυναικῶν μοναχῶν τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν, γνωμοδοτεῖ.

α) Νὰ καταργηθῶσιν ὅλα τὰ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν μοναστήρια τῶν γυναικῶν, καὶ μόνον τρία νὰ διατηρηθῶσιν εἰς τὸ ἑξῆς, ἓν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἓν εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, καὶ ἓν εἰς τὰς νήσους· καὶ ἂν ταῦτα δὲν εἶναι ἱκανά, νὰ προστεθῇ καὶ τέταρτον, καὶ πέμπτον, ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, κατὰ λόγον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐντὸς τῆς Ἐπικρατείας μοναζουσῶν.

β) Τῶν καταργουμένων γυναικείων μοναστηρίων τὰ κτήματα κινητὰ καὶ ἀκίνητα, ὡς κτήματα ἀφιερωθέντα εἰς αὐτά, καὶ διὰ τοῦτο ἀναφαίρετα καὶ ἀναπαλλοτρίωτα, νὰ ληφθῶσιν εἰς λογαριασμὸν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου· ὡσαύτως νὰ ληφθῶσιν εἰς λογαριασμὸν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου καὶ τὰ κτήματα τῶν διατηρουμένων γυναικείων μοναστηρίων· ἐπειδὴ γυναῖκες δὲν δύνανται νὰ φροντίζωσι περὶ αὐτῶν ἀμέσως, ἐκτὸς τῶν πλησιέστατα τῶν μοναστηρίων κειμένων ἀμπελίων, περιβολίων καὶ δένδρων καρποφόρων (α).

(α) Τὰ τῶν ἀνδρῴων Μοναστηρίων κτήματα ἡ ἱερὰ Σύνοδος καθυπέταξεν εἰς τὴν ἄμεσον Κυριαρχίαν τῆς Κυβερνήσεως (βλ. ὄπισθ. σελ. 231). Τὰ δὲ τῶν γυναικείων ὁμολογεῖ μὲν ὡς ἀναφαίρετα καὶ ἀναπαλλοτρίωτα· πλὴν ἀλλ' ὅμως ἑτέρωθεν προστίθησι νὰ ληφθῶσιν εἰς τὸν λογαριασμὸν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου (ὅτι δὲ ὁ λογαριασμὸς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν Σύνοδον ἡ Γραμματεία τὴν ἐφεξῆς ἀπόφασιν (ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Μαΐου 1837 ἀριθμ. 13104). «Τὸ περὶ τοῦ διορισμοῦ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἐπισκόπου πρώην Σμύρνης Κ. Σεραφεὶμ εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπὴν Ἄνδρου ὑψηλὸν Διάταγμα τῇ 28 Μαΐου (9 Ἰουνίου) 1837 ὑπ' ἀριθμ. 21699 κοινοποιεῖται ἐν ὀπισθογράφῳ πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον, διὰ νὰ διενεργήσῃ κατὰ τὰ καθήκοντά της πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ. Ὁ διαληφθεὶς ἱεράρχης εἰδοποιηθεὶς ἤδη προσεκλήθη νὰ δώσῃ ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου τὸν ἐν τῷ β'. ἄρθρῳ τοῦ ἀπὸ 21 Νοεμβρίου (3 Δεκεμβρίου) 1833 Βασιλικοῦ Διατάγματος διαγραφόμενον ὅρκον τῆς ὑπηρεσίας. Ὁ Γραμματεὺς Α. Πολυζωΐδης.

Ἰδοὺ καὶ τὸ Διάταγμα.

Ὄθων ἐλέῳ Θεοῦ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος.

Διὰ τὴν ἐξαιρέτως ἀποδεδειγμένην ἀφοσίωσιν καὶ τὸν εὐλαβῆ χαρακτῆρα τοῦ κυρίου Σεραφεὶμ πρώην ἐπισκόπου Σμύρνης, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπὸ 26 Ἀπριλίου τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθ. 5704 ἔκθεσιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἐν ᾗ γινομένου λόγου περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ διαληφθέντος ἱεράρχου εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπὴν Ἄνδρου, ἐξηγεῖται ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποκαταστάσεως καὶ τῶν λοιπῶν χηρευουσῶν τοῦ Βασιλείου ἐπισκοπῶν, ἀπεφασίσαμεν νὰ διατάξωμεν καὶ διατάττομεν·

1) Ὁ διαληφθεὶς ἐπίσκοπος πρώην Σμύρνης κύριος Σεραφεὶμ διορίζεται ἐπίσκοπος τῆς χηρευούσης ἐπισκοπῆς Ἄνδρου. 2) Περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν λοιπῶν χηρευουσῶν ἐπισκοπῶν θέλομεν ἐκδώσει ἰδιαιτέραν ἀπόφασιν. 3) Ὁ ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας ἐπιφορτίζεται τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος. Ἐν Ἀθήναις τὴν 28 Μαΐου (9 Ἰουνίου) 1837.

§. κδ. Ταῦτα τὰ γράμματα λαβοῦσα ἡ Σύνοδος ἐθλίβη τὴν ψυχήν, καὶ μηδὲν μελλήσασα μηνύει πρὸς τὴν Γραμματείαν, ὅτι «ἡ τοῦ ὑψηλοῦ Διατάγματος ἐκτέλεσις ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις τῆς Συνόδου· πρῶτον, διότι ἀντίκειται ἀπ' εὐθείας εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, οἵτινες τὴν προσωπικὴν ἐκλογὴν καὶ κατάστασιν τῶν Ἐπισκόπων παρέχουσιν εἰς τοὺς Ἐπισκόπους, μόνον δὲ τῶν ἐκλεγέντων τὴν ἐπικύρωσιν εἰς τὸν Σεβαστὸν Βασιλέα· καὶ δεύτερον, διότι ἀντιβαίνει καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Καταστατικὸν τῆς Συνόδου Βασιλικὸν Διάταγμα, διορίζον ῥητῶς (ἄρθρ. 16), ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι διορίζονται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως κατὰ πρό-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῆς Γραμματείας ἀνατευῶσιν ἐν πᾶσι καθόλου τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις (ἐν οἷς ἦσαν, ὡς προείρηται, καί τινα συνεστηκότα ὑπὸ τῶν προτεσαντῶν εἰς διδασκαλίαν τῶν Ἑλληνοπαίδων) αἱ εἰκόνες τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου. Ἀλλ' ἡ Γραμματεία καὶ πρὸς ταῦτα ἐσιώπησε. Καὶ πάλιν ἡ Σύνοδος ἐκραύγασεν ὕστερον δεομένη περὶ

τὴν δόξαν τῆς Ἀνατολικῆς καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὡς τέκνον αὐτῆς πιστὸν καὶ γνήσιον· καὶ τοῦτο ἀπαιτεῖ ἡ ἰδία ἡμῶν ὑπόληψις». Πρὸς ταῦτα τοίνυν τῆς ἱερᾶς Συνοδου τὰ γράμματα ἁπαντῶν τῇ **24** Μαΐου **1837** ὁ Σχολάρχης τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ν. Βάμβας, ἀποκρίνεται ὡς τέκνον γνήσιον καὶ ἐλεύθερον πρὸς γνησίαν καὶ ἐλευθέραν μητέρα, ὅτι οὔτε σύστασιν τῆς ἀπὸ τοῦ Ἑβραϊκοῦ μεταφράσεως ἐποιήσατο πρὸς τὸν λαόν, καὶ τῆς τῶν Ἑβδομήκοντα μεταφράσεως τὴν κανονικότητα τιμᾷ καὶ σέβεται, οὐδὲ συνέπραξε τοῖς ἑτεροδόξοις κατὰ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, οὐδ' ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας φρονεῖ τὸ συμπράττειν αὐτοῖς εἰς ὅσα εἶναι κοινὰ πᾶσι τοῖς χριστιανοῖς καὶ ὁμολογούμενα· κτλ. Καὶ ταῦτα μὲν οὗτος. Ἡ δὲ Σύνοδος τῇ **14** Ἰουν. **1837** «Ἐπειδὴ, ἔγραψεν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς, ὁ Ν. Βάμβας ὁμολογεῖ ἑαυτὸν τέκνον πιστὸν καὶ γνήσιον τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ λέγει ὅτι τιμᾷ καὶ σέβεται τὴν κανονικότητα τῆς παρὰ τῶν Ο γενομένης μεταφράσεως τῆς Π. Γραφῆς· διὰ τοῦτο δὲν ἔχει τι πλέον ν' ἀπαιτήσῃ παρ' αὐτοῦ, ὡς πρὸς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀντικείμενον. Τὸ δὲ φυλλάδιον τὸ ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένον ἀποδοκιμάζεται, ὡς συνιστῶν τὴν ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ νέαν μετάφρασιν τῆς Π. Γραφῆς». Καὶ τότε μὲν δὴ ταῦτα ἐγένοντο. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἕτερον ὁ Βάμβας ὕστερον ἠξίωσεν ἐκδοῦναι φυλλάδιον τῷ **1838**, τὸν «περὶ Νεοελληνικῆς Ἐκκλησίας», λίβελλον, ἐντεῦθεν ὁρμηθεῖσα ἡ Σύνοδος κατέγραψεν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς αὐτῆς τῇ **17** Φεβρουαρίου **1839** τάδε «Ἐπειδὴ καὶ ὁ διδάσκαλος Ν. Βάμβας ὑποστηρίζει διὰ τῶν ὁποίων συνέγραψε καὶ ἐξέδωκε φυλλαδίων τὰς παρὰ τῶν Ἀμερικανῶν γινομένας μεταφράσεις τῶν ἱερῶν Γραφῶν, καὶ προσβάλλει διὰ τοῦτο τὰς συνειδήσεις τῶν χριστιανῶν, νομιζόντων τὰ παρ' αὐτοῦ γραφόμενα ὡς ἐκ τῆς θέσεως καὶ τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ ἀληθῆ, ἐν ᾧ πράττει παρὰ τοὺς ὅρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ παρ' αὐτῆς παραδεδεγμένα καὶ παρὰ τὰς διατάξεις τῆς Συνόδου· διὰ τοῦτο ἡ Σύνοδος ἀποδοκιμάζει καὶ ἀποκηρύττει τὰ φυλλάδια ταῦτα, ἤτοι τὸ ἐπιγραφόμενον «Σύντομος ἀπάντησις» κτλ. καὶ τὸ «περὶ τῆς Νεοελληνικῆς Ἐκκλησίας». Θέλει γενῇ καὶ περὶ τούτου ἰδιαιτέρα ἔκθεσις, καὶ θέλει ζητηθῇ καὶ εἰς τοῦτο ἡ ἔγκρισις». Καὶ δὴ ἔγραψε πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείαν τὴν ὑπ' Ἀριθμ. **7811** ἔκθεσιν, ἣν ἐπεσφράγιζεν ὡς ἑξῆς. «Ἡ Σύνοδος ἀπεδοκίμασε καὶ ἀπεκήρυξεν ἀμφότερα τὰ φυλλάδια ταῦτα, ὡς λυμαντικὰ πρὸς τὸν ὀρθόδοξον λαὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ζητεῖ τὴν ἔγκρισιν ὡς πρὸς τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποκηρύξεως αὐτῶν». Ἀλλ' ἡ Γραμματεία σιγῆς ἠξίωσε καὶ ταῦτα. Καὶ οὕτω μέχρι τούτου ἔστη ἡ ἱερὰ Σύνοδος. **Σημ. Ἐκδ.**

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, αὐτὸς καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι, θεμελιώσαι ἐν τῇ πίστει, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἵνα ἐν μιᾷ καρδίᾳ καὶ ἐν ἑνὶ στόματι ἀείποτε δοξάζητε καὶ λατρεύητε καὶ προσκυνῆτε Πατέρα Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον, τὸν ἕνα καὶ μόνον τρισυπόστατον Θεόν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ λατρεία νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Νοεμβρίου 1839.

Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος, Πρόεδρος. Ὁ Ὕδρας Γεράσιμος. Ὁ Τριφυλίας Παΐσιος. Ὁ πρ. Μενδενίτζης Γρηγόριος. Ὁ πρ. Ἠλείας Ἰωνᾶς. — Ὁ Γραμ. Θ. Φαρμακίδης.

§. θ. Καὶ πρὸς αὐτοὺς δὲ τοὺς Ἀνδρίους ἰδίως ἔγραψε (τῇ 28 Νοεμβρίου 1839) ἡ Σύνοδος ἐπιστολὴν παραινοῦσα τούτους τὰ εἰκότα, καὶ ὑπομιμνήσκουσα τῆς ζηλωτῆς εὐκλείας τῆς Πατρίδος αὐτῶν (ἥτις καὶ ἔκπαλαι καὶ καθ' ἡμᾶς προσήνεγκε τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ πολλοὺς ἐπ' ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ διαλάμψαντας λειτουργούς), καὶ τοὺς μὲν πιστοὺς στηρίζουσα, τοὺς δὲ πλανηθέντας εὐαγγελικῶς ἀνακαλοῦσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἐκκλησίας (α). Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Καΐρην οὕτως ἐπράχθησαν κατὰ τὸν Νοέμβριον διαπερανθέντα· εἴ τι δὲ καὶ ἄλλο μετέπειτα συνέβη κατ' αὐτόν, λέγομεν ἐν τοῖς ἑφεξῆς (Κεφ. ΙΒ. §. δ, η).

§. ι. Κατὰ δὲ τὴν 20 Νοεμβρίου διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος καὶ ὁ κύρ. Θ. Φαρμακίδης ἀπολύεται τῆς παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ γραμματείας, ἑξαετίαν ὅλην παρ' αὐτῇ γραμματεύσας ἀπὸ τῆς πρώτης καθιδρύσεως αὐτῆς· ἔμεινε δὲ παρὰ τῇ Συνόδῳ μόνον ὁ Β'. Γραμματεὺς Θεοφάνης καὶ τὰ τοῦ πρώτου χρέη ἐκπληρῶν (β).

(α) Καὶ ἱεροκήρυκα δὲ κατὰ πρόσκλησιν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. Γραμ. Κ. Γλαράκη, γενομένην τῇ 7 Νοεμβρ. (ὑπ' ἀριθμ. 29842), ἔπεμψεν εἰς Ἄνδρον ἡ Σύνοδος τὸν μακαρίτην Καλλίνικον τὸν Ἰάσονα, ἵνα, ὡς αὐτὴ λέγει ἐν τῷ ἀπὸ 14 Δεκεμβρίου (ἀριθμ. 8228) πρὸς ἐκεῖνον θεσπίσματι αὐτῆς, προσλαβὼν ἅπαντας τοὺς Καϊρείους μαθητὰς τοὺς τότε φοιτῶντας εἰς τὸ ἐκεῖ συντηρούμενον δημόσιον Ἑλληνικὸν Σχολεῖον, διδάσκῃ ἐν αὐτῷ αὐτούς τε καὶ πάντα ἕτερον ἐν τάξει τὴν ἱερὰν Κατήχησιν, κηρύττῃ δὲ ἅμα καὶ ἐπ' ἄμβωνος τὸν θεῖον λόγον κατὰ τὴν νῆσον. Ἐφ' ᾧ καὶ πρὸς τὸν Ἄνδρου ἐπέστειλεν αὐθημερὸν ἡ Σύνοδος (ἀριθμ. 8228), ἐξεγείρουσα πάλιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἀσυγγνώστου τῆς ἀκηδείας ληθάργου εἰς συνδρομὴν τοῦ ἱεροδιδασκάλου. Σημ. Ἐκδ.

(β) Ἐπειδὴ μετὰ τὴν Καΐρου καταδίκην ἀπελύθη τῆς Γραμματείας καὶ ὁ κ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὰ διαταττόμενα ἤδη, καὶ νὰ προσέχωσι τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν αὐτῶν. Καὶ ἐν περιπτώσει ἀμφιβολίας ἢ ἀπορίας νὰ ἀναφέρωνται πρὸς ὑμᾶς περὶ τούτου καὶ νὰ ζητῶσι παρ' ὑμῶν τὴν λύσιν, πρὸς ἀποφυγὴν παραβάσεώς τινος. Διότι ἄλλως, ὅστις εἴτε ἐξ ὑμῶν, εἴτε καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν Ἐπισκοπήν σας διωρισμένων Ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτρόπων αὐτῶν, συγχωρήσῃ γάμον εἰς βαθμὸν κεκωλυμένον καὶ ἀσυγχώρητον κατὰ τοὺς ἐκτεθέντας ἀπ' ἐναντίας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὅρων καὶ κανόνων, θέλει ὑπόκεισθαι εἰς ποινὴν Ἐκκλησιαστικήν. Καὶ ταῦτα κατ' ἔγκρισιν» (α).

§. δ. Καὶ τὰς ἑτεροζυγίας δὲ διεκώλυεν ἡ Σύνοδος κατά τε τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ μάλιστα διὰ τὰς ἐξ αὐτῶν συμβαινούσας ποικίλας τοῦ γένους φθοράς, καὶ ἰδοὺ ὀλίγα παραδείγματα πρὸς οἷς προείπομεν γενικώτερον ἐν τοῖς προηγηθεῖσι (κεφ. Γ'. §. ις. σελ. 249). Ἀφ' οὗ ἡ Ἀντιβασιλεία διέταξε «νὰ ἐπιτηρῇ (ὁ Νομάρχης καὶ ὁ Διοικητὴς) εἰς τὸ νὰ μὴ ἐπιφέρωνται παρανόμως δυσκολίαι εἰς τὰ μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν συνοικέσια» (β), πολλοὶ τῶν μετὰ τῆς Ἀντιβασιλείας ἐλθόντων εἰς Ναύπλιον συγκλύδων ἐκείνων στρατιωτῶν ἐστεφανώθησαν Ἑλληνίδας κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν! Καὶ οὗτοι ἦσαν διάφοροι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, Δυτικοί, Μετερρύθμισμένοι, καὶ πρὸς τούτοις καί τινες Ἰουδαῖοι (λέγοντες ἑαυτοὺς Χριστιανούς)· ἀλλ ἔπειτ' ἀναχωροῦντες τὸν ἐφεξῆς ἐνιαυτόν, ἐγκατέλιπον τὰς ἀθλίας γυναῖκας εἰς τὰς τριόδους! Βαυαρός τις ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς κοινωνίας τῶν Ἀναμορφωτῶν, ὀρθόδοξον γυναῖκα νυμφευθείς, ἔπειθε συνδυσσεβεῖν, ἡ δὲ γυνὴ διέμεινε πιστή. Καί ποτε τὴν μεγάλην Πέμπτην ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ἐπανελθοῦσα εὗρηκεν ἃς εἶχεν ἁγίας εἰκόνας ἐσχισμένας, καὶ τὸν ἄνδρα κρέας ἕψοντα διὰ τῶν σχιζῶν. Ἀνέκραξεν ἡ γυνὴ πρὸς τὴν ἀνοσιουργίαν· συνέδραμον οἱ γείτονες· φεύγει γελῶν ὁ ξένος ἀνεπιστρεπτί· καὶ μένει τὸ γύναιον ἤδη χήρα δυστυχής, τρέφουσα καὶ δύο παιδία. Ἄλλην ὀρθόδοξον ἄλλος ξένος λαβὼν καὶ συχνάκις ξυλοκοπῶν, μετά τινας μῆνας ἄφαντος ἐγένετο γυμνώσας αὐτὴν καὶ τῶν πατρῴων κοσμημάτων. Ταῦτα καὶ

(α) Βλ. Αἱ ἀναγκαιότ. Ἐγκύκλ. ἐπιστολαὶ κτλ. σελ. 105. Σημ. Ἐκδ.

(α) Βλ. Διάταγμα περὶ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν Νομαρχῶν καὶ Διοικητῶν καὶ Ὑποδιοικ. ἐν Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 17. ἔτ. 1833. σελ. 116 καὶ ἀριθμ. 32. ἔτ. 1836. σελ. 146.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σμιοι τῆς Ἐκκλησίας ποιμένες, ἔθεντο τὰς ψυχὰς ὑπὲρ τῶν προβάτων! Ποσάκις ἡ μειλίχιος τοῦ Εὐαγγελίου φωνὴ ἐνθουσίασε κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνιζομένους!

Ἀλλὰ νέος ἀγὼν ἤδη πρόκειται, σωτήριος ἐπίσης καὶ ἔνδοξος, πολλῷ καταλληλότερος ὅμως μὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ Εὐαγγελίου. Αἱ παρελθοῦσαι ἀνωμαλίαι, κατασπαράξασαι τῆς Ἑλλάδος τὰ στήθη, ἐγκατέλιπον φλεγμαίνοντα εἰσέτι τὰ τραύματά της· τῶν τραυμάτων αὐτῶν ἡ Κυβέρνησις προσπαθεῖ ὅλαις δυνάμεσι νὰ ἐπιφέρῃ τὴν θεραπείαν, καὶ καθ' ὃν καιρὸν οἱ νόμοι θέλουν θεραπεύει δι' αὐτῆς τὸν πολίτην, τὸ ἀπὸ μέρους της ἡ Θρησκεία πρέπει διὰ τοῦ Κλήρου νὰ θεραπεύῃ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ ἀγαθοποιὸς φωνὴ τοῦ Εὐαγγελίου, ἀκουομένη ἀπὸ τὸ στόμα σεβασμίου Ἀρχιερέως, ἐνηχεῖ σωτηρίως εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἕλληνος. Αὐτὴ μόνη δύναται νὰ ἀνακαλέσῃ καὶ τὸν πλέον σκληροτράχηλον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς εἰρήνης, καὶ νὰ τὸν ἀναδείξῃ ἄξιον τῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν ἡ Κυβέρνησις φροντίζει νὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ.

Λαλήσατε λοιπόν, Πανιερώτατοι, εἰς τὰς καρδίας τῶν τέκνων σας· ἀνακαλέσατε εἰς τὴν λογικήν σας ποίμνην τοὺς ὀρειβατοῦντας καὶ πλανωμένους· θεραπεύσατε τὰς πληγάς των, ἐπιχέοντες ἔλαιον καὶ οἶνον, τὸν ἥπιον ἐνταυτῷ καὶ τομὸν τοῦ Εὐαγγελίου λόγον.

Τῶν ἱερῶν ναῶν ἡ εὐκοσμία, τῶν Μοναστικῶν καταστημάτων ἡ εὔτακτος διεξαγωγή, τὸ ἀνεπίληπτον τοῦ Κλήρου πολίτευμα, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡ ἀκριβὴς διατήρησις τῶν ἱερῶν κανόνων, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ μόνην ὡς ἐπὶ πέτραν ἀσάλευτον ἐρηρεισμένη ἡ Ἐκκλησία, διαμένει εἰς αἰῶνας ἀκράδαντος μεταξὺ τοσούτων καὶ τηλικούτων πολιτικῶν προσβολῶν· ὅλα αὐτὰ εἶναι χρέη, τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὁποίων ἡ Γραμματεία κρίνει παντάπασι περιττὸν νὰ συστήσῃ εἰς τὴν ἀκοίμητον προσοχήν σας, πεπεισμένη ἀνενδοιάστως περὶ τοῦ θείου σας ζήλου.

Ἐπίσης δὲν ἀμφιβάλλει, ὅτι γνωρίζοντες ἐκ πείρας πόσον συμβάλλει πρὸς διατήρησιν τῆς Θρησκείας ἡ ὀρθῶς διευθυνομένη τῆς νεολαίας ἐκπαίδευσις, καὶ ὅτι ὅσῳ περισσότερον ὁ ἄνθρωπος καλλιεργεῖ τὸ νοητικόν του, τόσῳ περισσότερον ἐκτιμᾷ ἑαυτόν, τόσῳ καθαρωτέρας καὶ ὑψηλοτέρας ἐννοίας προσκτᾶται περὶ τῶν θείων, τόσῳ προθυμότερον διατίθεται περὶ τὴν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πλησίον ἀγάπην, τὰς δύο θεμελιώδεις ἐντολὰς τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας, θέλετε ἑνώσει τὴν φωνήν σας μὲ τὴν φωνὴν τῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, προτρέποντες καὶ παρακαλοῦντες πρὸς τὴν ὑγιᾶ παιδείαν τοὺς ὑπὸ πνευματικὴν διεξα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σᾶς διευθύνει ἐγκύκλιον τῆς Κυβερνήσεως, εὔχεται νὰ συντελέσῃ ὁπωσοῦν εἰς τὸν ἱερὸν σκοπόν σας διὰ τῶν ἐσωκλείστων ὁδηγιῶν.

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 9 Ὀκτωβρ. 1829.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Ν. Χρυσόγελος.

(Ἰδοὺ αἱ ὁδηγίαι).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεία.

Πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Ὑπικράτειαν ἱερωτάτους Μητροπολίτας, θεοφιλεστάτους Ἐπισκόπους, καὶ Τοποτηρητὰς Ἐκκλησιαστικούς.

1. Προσέχειν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ἡμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ (Παῦλ.).

2. Ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ κλήρου, θέλετε ὁδηγήσει αὐτὸν εἰς τὰ ἱερά του καθήκοντα, ἀποτρέποντες ἀφ' ὅσα ἀπαγορεύει ὁ νομοθέτης τῆς Ἐκκλησίας Παῦλος, καὶ προτρέποντες εἰς ὅσα αὐτὸς διακελεύεται (Παῦλ. π. Τιμόθ. καὶ Τίτ. ἐπιστ.).

3. Ὀφείλετε νὰ ἐπαγρυπνῆτε διὰ τὴν καθαριότητα καὶ εὐκοσμίαν τῶν ἱερῶν ναῶν, τὴν ἀκρίβειαν περὶ τὰς θείας τελετάς, ὡς οἰκονόμοι τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἐν γένει διακόσμησιν καὶ εὐταξίαν (ὁ αὐτός).

4) Θέλετε ἐμποδίσει αὐστηρῶς τὰς ἀναστροφὰς τῶν ἱερέων εἰς δημοσίους τόπους, εἰς λέσχας, καφφενεῖα καὶ καπηλεῖα, καὶ τὴν περιπλοκὴν εἰς τὰ δημόσια πραγματα. « Οὐδεὶς γὰρ στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις ». « Προσεύχεσθαι, διδάσκειν, καὶ ἐργάζεσθαι, » εἶναι τὰ χρέη τοῦ ἱερέως (ὁ αὐτός).

5. Τὰς περιφορὰς τῶν μοναζόντων χωρὶς ἀνάγκης ἐκτὸς τῶν ἱερῶν καταγωγίων, εἰς τὰ ὁποῖα μονάζει ἕκαστος, θέλετε ἀπαγορεύσει σφοδρῶς.

6. Ὅπου εἶναι παρθενῶνες, θέλετε δώσει ὅλην σας τὴν προσοχήν, ὥστε αἱ ἐν αὐτῷ μονάζουσαι, νὰ μὴν ἔχωσιν ἐπιμιξίαν μὲ τοὺς ἔξω, ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη, φυλάττουσαι τὴν παραγγελίαν τοῦ θείου Παύλου (Α. π. Κορινθ.).

7. Ὀφείλετε κατὰ τριμηνίαν νὰ πέμπητε πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ράκης ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας, ὡς δῆθεν ἐξ ἀμελείας μὴ προμαθὼν (καθὼς ὤφειλε) τὴν σύστασιν τῆς δὴ τοιαύτης ἑταιρείας! (α)· ἀντεισάγεται δὲ εἰς τὴν Γραμματείαν ὁ κ. Ν. Θεοχάρης.

§. ιϐ. Κατὰ τὴν 22 τοῦ Ἰανουαρίου (1840) τελευτᾷ καὶ ἄλλος ἀρχιερεύς, ὁ Ἀχαΐας Μελέτιος ὁ ἀπὸ Μετρῶν (6), καὶ προσετέθη καὶ ἡ τῆς Ἀχαΐας πρὸς ταῖς ἄλλαις ταῖς πολλαῖς καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον χηρευούσαις ἐπισκοπαῖς! Ἡ γοῦν Σύνοδος ἀναγγέλλουσα πρὸς τὴν Γραμματείαν καὶ τοῦ Ἀχαΐας τὴν ἀποβίωσιν, ἔκρινεν εὔλογον ἵνα ἐπὶ τοῦ νέου καταστα θέντος Γραμματέως ὑπομνήσῃ συγχρόνως τὰ δεκάκις ἤδη παρ' αὐτῆς προεκτεθέντα περὶ τῆς διαιρέσεως καὶ καταστάσεως τῶν τοῦ Κράτους ἐπισκοπῶν. Καὶ ἐξέθηκεν ἐσχάτην ταύτην περὶ τοῦ πράγματος ἔκθεσιν (Ἰανουαρ. 27. ὑπ' ἀριθμ. 8340), ἐπιλέγουσα καὶ ὅτι οὔτε πρότερον εἰς τὴν χηρεύσασαν Γορτυνίαν οὔτε νῦν ἤδη εἰς τὴν Ἀχαΐαν καθίστησιν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπήν, δι' οὓς εἶχε λόγους πολλάκις ἐκτεθειμένους. Ἡ δὲ Γραμματεία μόλις μετὰ πολλὰς ἑβδομάδας

(α) Τῇ 31 Δεκεμβρίου, ἐσχάτῃ τοῦ 1839 ἡμέρᾳ, ἐκνικησάσης παρὰ τῷ Ὄθωνι τῆς κατὰ τῶν πλαστουργηθέντων φιλορθοδόξων διαβολῆς, ὡς παρεσκευακότων σὺν αὐτῷ τῷ Γραμματεῖ Γ. Γλαράκῃ ἄλλα τε πολλὰ καὶ δεινὰ καὶ δὴ καὶ τὸν Βασιλέα βίᾳ βαπτίσαι(!!), ἐξεδόθη τὸ ἑξῆς Διάταγμα· «Παύομεν διὰ τοῦ παρόντος τὸν κ. Γ. Γλαράκην τῆς θέσεως τοῦ Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως Γραμματείας» (Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1840. Ἀριθμ. 2. σελ. 3), ὅπερ οὐ μόνον τὸν συνέχοντα τοὺς διατάξαντας πανικὸν φόβον καὶ τρόμον τῷ λακωνισμῷ μαρτυρεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπερίτρεπτον ἐξελέγχει τῆς βασιλικῆς εὐνοίας· αὕτη γὰρ τῷ 1837 ἀναβιβάζουσα τὸν μακαρίτην εἰς τὴν περιωπὴν ταύτην, τὴν πολυχρόνιον ἐμπειρίαν, τὴν δραστηριότητα καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνδρὸς ἔλεγεν αἰτίας εἶναι τῆς ἐκλογῆς (βλ. Ἐφ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1837. Ἀριθμ. 39. σελ. 164)· ἤδη μέντοι πάντα μὲν ἐκεῖνα ἐξεχύθη, καὶ πρὸς ἀπομάκρυνσιν δὲ τοῦ ὑπόπτου εἰς Βοιωτίαν αὐτὸν Διοικητὴν ἐξοβελισθῆναι δόγμα ἐξῆλθεν, ὅπερ ἐκεῖνος ἐπιτηδείως τρισὶν ἡμέραις ὕστερον ἀπεσκευάσατο. Καὶ ταῦτα πάντα ἐδραματουργήθησαν, καίτοι ὅ τε Γραμματεὺς τῇ 28 Δεκεμβρίου διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 30562 ἀναγγέλλων εἰς τὴν Σύνοδον τὰ διαθρυλληθέντα ἠξίωσεν ἐκδοθῆναι Ἐγκύκλιον προφυλακτικὴν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς ψευδοπλάστου ἑταιρείας, καὶ ἡ Σύνοδος ἐξέδωκεν ὑπείκουσα τῇ 29 Δεκεμβρίου τὴν Ἐγκύκλιον (ὑπ' ἀριθμ. 8267). Σημ. Ἐκδ.

(6) Τὰ κατὰ τὸν ἱεράρχην τοῦτον βλ. ἐν Ἀθην. Ἀριθμ. 693. πρβλ. καὶ Αἰῶν. Ἀριθ. 140. Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πολλάκις προμνημονευθεὶς ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἀνὴρ ἔν τε λόγοις καὶ πράξεσιν οὐκ εὐτελῆ ἀπενεγκάμενος τὸν δίκαιον ἔπαινον (α), Καλλίνικος Καστόρχης, ὁ ἐκ Δημητσάνης, μαθητὴς τοῦ ἐν Σμύρνῃ Φιλολογικοῦ Γυμνασίου καὶ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου εὐδοκίμως καὶ καρποφόρως εὐαγγελιζόμενος ἐν τῷ ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἀγῶνι, ἐφ' ᾧ ἀπὸ τῆς πρώτης Μαρτίου τοῦ ᾳωκϐ ἐπισήμως ἐκλήθη (β), Προκόπιος Γεωργιάδης, μουσοτραφὴς ἀνήρ, ἐφημέριος γενόμενος τῆς ἐν Βιέννῃ τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησίας ἐπαξίως καὶ τῆς Γερμανικῆς γλώσσης ἐγκρατής, Μακάριος Καλλιάρχης ὁ Μυκόνιος (γ), καὶ εἴτις ἕτερος. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὰς χειροτονίας οὕτως ἐπράχθησαν.

(α) Οὗτος τὴν μὲν τῆς πίστεως ἀσφάλειαν, ὥσπερ εἶχεν, ἀπαραχάρακτον ὡμολόγησε, προσεφώνησε δὲ μετ' αὐτὴν καὶ τὸ ἑξῆς προσφώνημα. «Σεβασμιώτατε Πρόεδρε καὶ ἅγιοι Ἀρχιερεῖς. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἔλεος τοῦ ἁγίου Θεοῦ ἐγώ, ὁ ἕως γήρως ταπεινὸς διάκονος, προχειρισθεὶς πρεσβύτερος, μέλλω ἤδη ἵνα τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ καὶ τῇ Βασιλικῇ ἐπινεύσει προχειρισθῶ εἰς τὸν ὑψηλὸν τῆς ἀρχιερωσύνης βαθμὸν εἰς ποιμαντορίαν τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Μαντινείας καὶ Κυνουρίας, ἐφ' ᾧ σήμερον διωμολόγησα καὶ τὴν ὑποδοχὴν τῆς τοιαύτης χάριτος, πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ τῷ οὕτως εὐδοκήσαντι, δεύτερον δὲ εὐγνωμονῶ τῷ Σ. ἡμῶν Ἄνακτι καὶ τῇ ἱερᾷ ταύτῃ ὁμηγύρει ἐξαιτούμενος τὰς θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχάς, ὅπως μὲ ἐνισχύσωσιν εἰς τὸ διατηρῆσαι ἕως τέλους, ὅσον μοι ἐφικτόν, καὶ τὸν βαθμὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀταπείνωτον, καὶ τὸν χαρακτῆρα ἀκαταίσχυντον, καὶ τὸ ἐπάγγελμα ἀνεπίληπτον, καὶ τὸ πολίτευμα ἄμεμπτον, καὶ τὸ λειτούργημα εὔοδον, καὶ τὸ ἔργον τῆς τοῦ λόγου διακονίας πιστὸν πρὸς οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ καταρτισμὸν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ». — (β) Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. **296. 339.** καὶ ὄπισθ. σελ. **73. 39. 57.**

(γ) Οὗτος ἐκτὸς ἄλλων ἐξέδωκε τῇ **1862** ἐν Ἀθήναις ἔλεγχον τῶν κακοδοξιῶν, ἃς οἱ ψευδαπόστολοι ἐπὶ προσηλυτισμῷ παρ' ἡμῖν ἐκτοξεύουσι μετ' ἐπιγραφῆς «Οἱ δύο Κληρικοί». Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰωνᾶς Κὶγγ ἔσπευσε δι' ἀπαντήσεως πάλιν δημοσιεῦσαι τὰς βλασφημίας αὐτοῦ, ἣν ἡ Σύνοδος τῇ **3** Αὐγούστου τοῦ **1863** ἀναθεματίσασα ἀπεκήρυξεν, ἔγραψεν ὁ φιλόπονος ἱεράρχης Ἀναασκευὴν τῶν τοῦ αἱρετικοῦ σοφισμάτων τῷ **1863**. Ἀλλὰ καὶ τῆτες ἐξέδωκεν «Ἔλεγχον τῆς Ἰουδαϊκῆς πλάνης» μαρτυροῦντα τὸν ἀρχιεροπρεπῆ ζῆλον αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πίστεως. Τοῦτον δ' ἄρα τεκμηριοῖ καὶ ἡ τῇ 8 Αὐγούστου **1863** πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ποιμαντορικὴ αὐτοῦ παράκλησις, ἵνα καταπαύσωσι τὴν προειρημένην (σελ. **340**) βεβήλωσιν τῶν ἱερῶν ναῶν διὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀρχαιρεσιῶν καὶ βουλευτικῶν ἐκλογῶν (βλ. Εὐνομίαν ἀριθμ. **91** καὶ Ἐλπίδα ἀριθμ. **1275**). Καθικέτευσε δ' ὁ ποιμενάρχης καὶ τὴν **A. M.** τὸν Βασιλέα Γεώργιον τὸν **Α'**. ἵνα καὶ τοῦτο τῆς ἔξωθεν παρεισφθαρείσης περὶ τὰ πάτρια περιφρονήσεως ἀποβάλῃ τὸ μίασμα (βλ. τὴν ἐπιστολὴν ἐν Ἐθνοφύλακι ἀριθμ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τησιν σὲ λέγει ὅτι, ἔχουσα αὕτη ὑπ' ὄψιν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Κτιτορικὸν ἢ Προσκυνητήριον τῆς ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς Μονῆς τοῦ Μ. Σπηλαίου, καὶ διερευνῶσα Ἐκκλησιαστικῶς τὰς ἐν τῇ Σελ. 89 ἐμφαινομένας πρὸς τὴν Κυρίαν Θεοτόκον φράσεις «Σὺ ἡ ἀνύμφευτος νύμφη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός», καὶ «ἡ ἐξαίρετος κατοικία τῆς ὁμοουσίου καὶ παναιτίου Τριάδος», δὲν εὑρίσκει τι ἀπᾷδον ὡς πρὸς τὰς φράσεις αὐτάς, ἀλλὰ μάλιστα προσφυέστατα λελεγμένας καὶ συμφώνως πρὸς τὴν δόξαν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας. Διότι αὕτη καθ' ἑκάστην ὑμνοῦσα τὴν Θεοτόκον, οὐ μόνον νύμφην ἀνύμφευτον καὶ θεόνυμφον, καὶ νύμφην τοῦ Θεοῦ (Ὀκτ. ἦχ. πλαγ. β. Καν. ᾠδ. έ), ἀλλὰ καὶ ἄμωμον νύμφην τοῦ Πατρὸς (Ἰβρ. ή) καὶ νύμφην τοῦ Πατρὸς περικαλλῆ (Νοεμβρ. κ. Καν. ᾠδ. έ), καὶ προμνηστευθεῖσαν τῷ Πνεύματι μυστικῶς, καὶ νυμφευθεῖσαν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ (Νοεμβρ. κά. αἶνους), καὶ πανάμωμον νύμφην καὶ μητέρα τῆς εὐδοκίας τοῦ Πατρὸς (Αὐγούς. ιέ, Λιτ.) κτλ. γεραίρει τὴν Θεοτόκον. Ὡσαύτως καὶ ὁ τῆς Δαμασκοῦ φωστὴρ ὁ Ἰωάννης, λέγων, «Ἔδει τὴν νύμφην, ἣν ὁ Πατὴρ ἐνυμφεύσατο, τοῖς οὐρανίοις ἐνδιαιτᾶσθαι θαλάμοις» (εἰς τὴν Κοίμησ. Λόγ. β). Συνῳδὰ δὲ τούτοις καὶ ὁ μακάριος Ἐπιφάνιος ἀποφαίνεται, «Τριάδος νύμφην τὴν Θεοτόκον, πρὸς ἣν ὁ Πατὴρ οὐρανόθεν ἀῤῥαβῶνα τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀπέστειλεν, ἡρμόσατο τὴν Παρθένον εἰς τὸν μονογενῆ Υἱὸν οὐράνιον νύμφην, ἣν ὁ Πατὴρ ἠγάπησεν, ὁ Υἱὸς ἐνῴκησε, τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐπεπόθησεν· αὕτη γὰρ νύμφη καὶ παστάς· καὶ ἐκ ταύτης ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ὁ Χριστὸς κατὰ τὴν τοῦ προφήτου Δαβὶδ μελῳδίαν» κτλ. (Ἐγκώμιον εἰς τὴν Θεοτόκον τόμ. β). Ὅθεν καὶ ὁ θεολογικώτατος Βρυένιος συνῳδὰ τούτοις «ἀνύμφευτον νύμφην τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς» προσαγορεύει τὴν Θεοτόκον (τόμ. β). Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς θεονύμφου νύμφης τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός. Περὶ οὗ δὲ ἐρωτᾷς, ἂν ἐκ τοῦ «ἡ ἐξαίρετος κατοικία τῆς ὁμοουσίου καὶ παναιτίου Τριάδος» δὲν συμπεραίνεται ὀρθῷ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ ὁμοούσιος καὶ παναίτιος Τριὰς ἔλαβε σάρκα ἀνθρωπίνην, καὶ ἐποίησεν ἑαυτῆς κατοικίαν τὴν μόνον τὸν Υἱὸν τέξασαν ἀειπαρθένον Μαρίαν, σὲ λέγει ἡ Σύνοδος, ὅτι τοῦτο οὐδόλως συμπεραίνεται, καὶ οὐκ ὀρθῷ τῷ λόγῳ ἐξῆ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Ἰδοὺ καὶ ὁ δεύτερος τῶν Σωζομένων τόμος ἀπολύεται ἐκ τῶν πιεστηρίων τοῦ τύπου διετίαν ὅλην μετὰ τὸν πρῶτον παρὰ τὴν ὑμετέραν προθυμίαν καὶ βούλησιν. Περιστάσεις ἰδιαίτεραι, καὶ μάλιστα ἡ τῶν ἐν Ἑλλάδι πραγμάτων ἀνωμαλία ἀνέκοπτον ἡμᾶς σπουδάζοντας περὶ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ τεύχους. Ἀλλ' ἤδη τῷ θείῳ ἐλέει ἐκπεραιώσαντες τὸ ἔργον ἐρχόμεθα, ἵνα εἴπωμεν διὰ βραχέων τὴν ἀφορμὴν τῆς συντάξεως τοῦ προκειμένου πονήματος. Ἀφ' οὗ γὰρ ἡ θαυμαστῶς ἀναγεννηθεῖσα πολυπαθὴς Ἑλλὰς κατεγράφη ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Βασιλείων ὑπὸ τοῦ τὰ πάντα πανσόφως καὶ φιλανθρώπως οἰκονομοῦντος παντοκράτορος Δημιουργοῦ, ἔδει καὶ τὰς ἐν αὐτῇ ἐκκλησιαστικὰς παροικίας, ὑποκειμένας τέως κανονικῶς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ παρ' αὐτοῦ δεχομένας τὰς τῆς ἀρχιερωσύνης αὐγάς, ἀπολυθῆναι τῆς ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτήσεως καὶ ἀναγορευθῆναι μίαν αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν, διατηροῦσαν πρὸς τὰς πανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης Ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων τὴν τῆς πίστεως ἑνότητα καὶ τὸν σύνδεσμον τῆς εἰρήνης καὶ ὁμονοίας ἀδιάῤῥηκτον. Καὶ πρὸς τούτου τὴν ἐπίτευξιν ὁ ἀείμνηστος τῆς Ἑλλάδος Κυβερνήτης, πατριαρχεύοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει Κωνσταντίου τοῦ Α', ἐμερίμνα, ὅπως τὴν τοῦ νέου Κράτους Ἐκκλησίαν ἀσάλευτον στηρίξῃ ἐπὶ τοῦ ἀῤῥάγους θεμελίου τῆς τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ παραδόσεων διακοσμήσεως. Ἐμερίμνα δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Συγγραφεὺς διατρίβων ἐν Πετρουπόλει περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἥτις διετέλεσεν ἀμφιλαφῶς ἐνεστερνισμένη τὴν θρησκείαν, τὰ ἤθη καὶ τὰς πατρικὰς παραδόσεις δι' ὅλου τοῦ ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος ἀγῶνος, καὶ ἀνεκοινοῦτο γράφων τὰ δοκοῦντα καὶ πρόσφορα πρὸς τὸν κοινὸν τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων περιχλεέστατον πατέρα καὶ ποιμένα (α), ἵνα ἡ

(α) Τῷ 1830 συνέταξε Ψήφισμα Συνοδικὸν ἐν Ι'. ὅροις καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Καὶ τοῦτο πάλιν τροποποιήσας μικρὸν περί τινας λέξεις παρέδωκε τῷ 1835 τῷ τότε Ὑπουργῷ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ. Ι. Ῥίζῳ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Βιβλικῶν ἑταιρειῶν πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀνέδην εἰσαγομένην ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ μετάφρασιν τῆς παλαιᾶς Γραφῆς (περὶ ἧς προείπομεν σελ. 300). Ἰδοὺ τὸ ψήφισμα τῆς ἀποκηρύξεως.

«Διακήρυξις

Περὶ τῆς μεταφράσεως τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς.

Ἡ Σύνοδος, παραβαλοῦσα τὴν πρὸ μηνῶν ἀναφανεῖσαν ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ μετάφρασιν τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς πρὸς τὴν κανονικὴν τῶν Ἑβδομήκοντα μετάφρασιν, καὶ εὑροῦσα αὐτὴν διαφέρουσαν ἐκείνης· ὀφείλουσα καὶ τὰ παρὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας παραδεδεγμένα νὰ διατηρήσῃ, ὡς τὰ παρέλαβε, καὶ τοὺς χριστιανοὺς νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ πάσης παρεκτροπῆς τῶν ἀνέκαθεν παραδεδεγμένων· ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ **11** ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 23 Ἰουλίου (4 Αὐγούστου) τοῦ **1833** Βασιλ. Διατάγματος·

Διακηρύττει

Α΄. Κανονικὴ μετάφρασις τῆς Π. Διαθήκης εἶναι καὶ λέγεται ἡ ἀνέκαθεν παρὰ τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ μόνη μετάφρασις τῶν Ἑβδομήκοντα, καὶ αὐτὴ ἀναγινώσκεται εἰς τὰς Ἐκκλησίας, καὶ αὐτὴ εἶναι καὶ εἰς χρῆσιν τοῦ κλήρου, τῆς νεολαίας, καὶ ἐν γένει τοῦ λαοῦ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν θρησκευτικὴν αὐτοῦ διδασκαλίαν.

Β΄. Πᾶσα ἄλλη μετάφρασις τῆς Π. Διαθήκης εἴτε ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ, εἴτε ἐξ ἄλλης γλώσσης, ἀποδοκιμάζεται εἰς τὴν ἀνωτέρω χρῆσιν, καὶ κηρύττεται ἀκανόνιστος καὶ ἀπαράδεκτος εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἐν Ἀθήναις τὴν **2** Ἀπριλίου **1835**. Τὰ Μέλη τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος, πρόεδρος. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ Βοιωτίας Ἡσαΐας. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος. Ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς. — Ὁ Γραμ. Θ. Φαρμακίδης (α).

§. ις. Ἤδη δὲ προσήγγιζε καὶ ὁ καιρός, καθ' ὃν ἔμελλεν ἀποθέσθαι τὴν ἐξουσίαν ἡ Ἀντιβασιλεία, παραδοῦσα τὰς ἡνίας τοῦ Κράτους ἐνηλίκῳ ἤδη γενομένῳ τῷ λαοποθήτῳ Βασιλεῖ.

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. **1835**. ἀριθμ. **17**. σελ. **128**.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ρεῖς μόνους, ἢ καὶ ἀπὸ τὰς τρεῖς ἱερατικὰς τάξεις, ἐπισκόπους δηλ. πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, καὶ ἡ μὲν γνώμη τῶν πέντε μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπῆρξεν ὑπὲρ τῆς πρώτης προτάσεως, ἡ δὲ γνώμη τοῦ Κ. Θ. Φαρμακίδου, διὰ λόγους, τοὺς ὁποίους ἐξέθεσε διὰ ζώσης φωνῆς, θέλει δὲ ἐκθέσει καὶ ἐγγράφως, ὑπῆρξεν ὑπὲρ τῆς δευτέρας.

Προετέθη δεύτερον τὸ περὶ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν, ἀφ' ὧν θέλει συγκροτεῖσθαι ἡ Σύνοδος αὕτη, καὶ ἀπεφασίσθη ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ὅτι ἡ Σύνοδος θέλει συγκροτεῖσθαι μόνον ἀπὸ ἀρχιερεῖς, ὅτι, ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ διαίρεσις πρέπει νὰ ἦναι σύμφωνος μὲ τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν τοῦ Βασιλείου, καὶ ἐπομένως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀρχιερέων θέλει καταντήσει εἰς δέκα, τὴν διαρκῆ Σύνοδον θέλουν συγκροτεῖ τρεῖς ἐκ τῶν ἀρχιερέων τούτων.

Ἡ ἐκλογὴ τῶν μελῶν τῆς διαρκοῦς Συνόδου ἀποτίθεται εἰς τὴν ὑπερτάτην Βασιλικὴν ἀρχήν.

Ὁ Βασιλεύς, ὡς ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ πολιτικόν, καθὼς προείρηται, διορίζει ἐπίτροπόν του εἰς τὴν διαρκῆ Σύνοδον, ὅστις συμπαρεδρεύων, χωρὶς νὰ ψηφηφορῇ εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Συνόδου, ἐφορᾷ τὰς σκέψεις της, καθ' ὅσον αὗται δὲν ἀνάγονται εἰς τὸ δογματικὸν καὶ ἱεροτελεστικόν.

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαί.)

Συνεδρίασις Γ'.

Ἀπριλίου 19. 1833.

Ἐν τῇ σημερινῇ Συνεδριάσει, παρόντων τῶν ἓξ μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας προεδρεύοντος, ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προχθεσινῆς καὶ χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας εἶπεν, ὅτι εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν γνώμην τοῦ Κ. Θ. Φαρμακίδου περὶ τῆς ἐκ τῶν δύο τοὐλάχιστον ἱερατικῶν τάξεων, τῆς Ἐπισκοπικῆς καὶ ἱερατικῆς, συγκροτήσεως τῆς Συνόδου· ἐξέθετο δὲ διὰ ζώσης φωνῆς, καὶ θέλει ἐκθέσει καὶ ἐγγράφως τοὺς περὶ τῆς γνώμης του ταύτης λόγους εἰς τὴν γενησομένην παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς ἔκθεσιν πρὸς τὴν Βασιλικὴν ἀρχήν.

Προετέθη εἰς σκέψιν τὸ περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῶν καθηκόντων

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἐπὶ Κυβερνήτου οἱ αὐτοί, περὶ ὧν προείπομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, κανονικοί τε ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ τοποτηρηταί, ἐγχώριοι καὶ πρόσφυγες, ποιμαίνοντες τοὺς λαοὺς καὶ παραμυθοῦντες καὶ διδάσκοντες (οἱ δυνάμενοι) τὴν εὐσέβειαν, καὶ τῶν κατὰ τόπους ἱερέων καὶ κληρικῶν οἱ προεξάρχοντες κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας. Εἰ δὲ καί τινες τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ὡς ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπὶ τῶν προτέρων χρόνων ποικίλης ἀναρχίας παρεσύρησαν πρὸς τὰ κοσμικώτερα, καὶ οὗτοι συνεστέλλοντο πρὸς τὸ εὐτακτότερον διὰ τὴν πρὸς τὸν Κυβερνήτην αἰδῶ. Ἀρχὴν δὲ κυρίως Ἐκκλησιαστικὴν ἀνωτάτην περὶ τὴν πνευματικὴν διοίκησιν οὐδεμίαν εἶχον ἄλλην, εἰ μὴ τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας θεσμῶν τὸ Πηδάλιον, πρὸς ὃ διεύθυνεν ἕκαστος τὰς πνευματικὰς αὐτοῦ πράξεις, ὅσον ἐνεχώρει εἰς τοσαύτης ἀνωμαλίας κλύδωνα καὶ σάλον ἐπὶ πολὺ κεκρατηκότα, καὶ μόλις ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου κοπάσαντα καὶ λωφήσαντα πρὸς ὀλίγον.

§. β. Αὐτὸς δὲ ὁ Κυβερνήτης διὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας διέταττε τὰ περὶ τῆς ὑλικῆς καταστάσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἐφ' ὅσον ἀνήκει εἰς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν, καὶ (κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας) ἐπεκύρου τὰς ἑκάστου τῶν ἐπισκόπων ἢ καὶ τῆς ἐπαρχίας ὅλης ἐκκλησιαστικὰς ἀναφορὰς καὶ προτάσεις· οἷον ἐκκλησιῶν ἐπισκευὰς ἢ οἰκοδομάς, μοναστηρίων ἀνορθώσεις καὶ ὅσα τοιαῦτα πολλάκις ἔχρῃζον καὶ τῆς πολιτικῆς συνδρομῆς, εἰς στήριξιν τῶν θείων κανόνων καὶ πολλῶν καταχρήσεων ἀναχαίτισιν (α). Καὶ ἔγραφε δὲ καὶ ἐφρόνει περὶ τῶν ἐπισκόπων, ὡς φύλαξ ἀκριβὴς τῶν

(α) Ἰδοὺ τί διεκήρυξε περὶ τούτου ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία. «Ταῦτα περὶ τῆς ὑλικῆς καταστάσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ὅσον δὲ ἀνῆκεν εἰς τὴν πνευματικὴν διοίκησιν, περιοριζόμενος (ὁ Κυβερνήτης) εἰς τὴν σφαῖραν τῶν καθηκόντων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀχώριστα ἀπὸ τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν, ἀφῆκεν εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἀρχηγοὺς καὶ ποιμένας, πρὸς τοὺς ὁποίους παρέπεμπε διὰ τῆς Γραμματειας ταύτης τὰς παρουσιαζομένας ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, ὁδηγὸν ἐν πᾶσιν αὐτοῖς προβαλλόμενος τοὺς ἱεροὺς τῆς Ἐκκλησίας νόμους καὶ διατάξεις, καὶ μάλιστα περὶ τὰς χειροτονίας τῶν ἱερέων» κτλ. Καὶ «παρεδέχθη δὲ ἀπὸ τὰς προλαβούσας Κυβερνήσεις τὸ σύστημα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τοποτηρητῶν εἰς τὰς χηρευούσας νομίμων ἀρχιερέων ἐπαρχίας, προνοῶν περὶ τῶν προσφύγων ἐνδεῶν ἀρχιερέων καὶ τῆς ἱερατικῆς εὐκοσμίας»· βλ. τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κλτ. Γραμματέως Χρυσογέλου τὴν Ἀναφορὰν πρὸς τὴν Ε'. ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσιν σελ. 4—5.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

αὐτὴν τὴν περίστασιν τὸν ἀπαιτούμενον ὑπὲρ τῶν ἱερῶν κανόνων ζῆλον, συνιστῶντες ἐντόνως εἰς τοὺς ἡγουμένους τῶν μοναστηρίων τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν μοναστικῶν διατυπώσεων.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας

Κωνς. Δ. Σχινᾶς.

§. ι. Ταῦτα λαβοῦσα ἡ Σύνοδος ἐπέστελλε πρὸς τοὺς πανταχοῦ Ἐπισκόπους, ἐξαγγέλλουσα τὴν διαταγήν· οἱ δὲ Νομάρχαι διετάσσοντο παρὰ τῆς Γραμματείας ἵνα μετὰ τῶν γενικῶν ἐφόρων συννοούμενοι, διεκπεράνωσιν ὅσον τάχος τὰς ἐντολάς. Καὶ ἤδη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ νέου ἔτους (1834) ἤρξατο τὸ δρᾶμα τὸ τῶν Μοναστηρίων. Πολλὴ δὲ καὶ περὶ τοὺς μοναχοὺς ἀνάκρισις ἐγίνετο (καθὼς ἐκέλευσεν ἀνωτέρω ἡ διαταγή), μήπως τις ἢ τῶν δοκίμων, ἢ τῶν χειροθεσίας μέν τινος μετασχόντων, νεωτέρων δὲ τῶν 25 ἐτῶν, λάθῃ παρεισδύς, καὶ συναριθμηθῇ μετὰ τῶν καθ' αὐτὸ μοναχῶν (διότι οὕτως ἐκινδύνευόν τινα τῶν μοναστηρίων διαφυγεῖν τὴν προγραφήν, ὡς εὑρεθέντα ὅτι ἔχουσι πλείονας τῶν ἓξ μοναχῶν, εἴγε συνηριθμοῦντο δηλονότι καὶ οἱ νεώτεροι καὶ οἱ δόκιμοι). Περὶ ταύτην λοιπὸν μόνον τὴν ἀκριβῆ ἐξέτασιν οἱ Ἐπίσκοποι διετάχθησαν ἵνα συνεργήσωσι τοῖς παρὰ τῶν Νομαρχῶν πανταχοῦ πεμπομένοις ἐξερευνηταῖς καὶ μοναχοθήραις· ὤφειλον πρὸς τούτοις οἱ Ἐπίσκοποι (κατὰ τὴν διαταγὴν) ἵνα συνιστῶσιν ἐντόνως καὶ εἰς τοὺς ἡγουμένους τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν μοναστικῶν διατυπώσεων. (Διότι καὶ ὡς ἐκ τοῦ τόνου τούτου καὶ τῆς ἐμβριμήσεως τοῦ Ἐπισκόπου, πτήξαντές τινες τῶν ἁπλουστέρων μοναχῶν, ἴσως διεσκορπίζοντο, καὶ ἐπλήθυνεν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐλάττονας τῶν ἓξ ἐχόντων μοναχοὺς διαλυτέων μοναστηρίων) (α). Ἀλλ' ὅπως μὲν διελύθησαν τὰ μοναστήρια

(α) Καὶ ἄλλο τι ἐρραδιουργήθη. Τῶν κατὰ τόπους πολιτικῶν ὑπαλλήλων τινὲς προσιόντες τοῖς γνωστοῖς ἡγουμένοις τῶν μικροτέρων μοναστηρίων (πρὶν ἢ διαφημισθῇ ὁ περὶ τῆς διαλύσεως σκοπὸς) συνεβούλευον, ἵνα, ἂν τυχὸν ἐρωτηθῶσι παρὰ τῆς ἐξουσίας πόσους μοναχοὺς ἔχει τὸ μοναστήριον, κρύψωσι τὸν ἀριθμόν, ἐλάττονας τῶν ὄντων εἰπόντες· διότι (ἔλεγον) ἡ ἐξουσία μελετᾷ φόρον ἐπιβαλεῖν εἰς τὸ Μοναστήριον, ἀνάλογον κατὰ κεφαλὰς τῶν Μοναχῶν! Ταῦτα συνεβούλευον οἱ ἀγαθοὶ σύμβουλοι· καί τινες τῶν ἡγουμένων πεισθέντες, ἔλεγον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2561
Πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν
ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων
διεύθυντος
Ἄμβιος Ε. Πάγκος
Βραΐλων τῆς Ἐφάδος.

ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΤΟΥ ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ.

Ἐκδιδόντος

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ Κ. ΤΟΥ ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ.

Ἰατροῦ καὶ χειρουργοῦ, Συνέδρου τῆς Ἀθήνησιν Ἰατρικῆς Ἑταιρείας, Ἑταίρου τῆς ἐν Μαδρίτῃ Ἀκαδημίας τῶν Ἰατρῶν καὶ Χειρουργῶν, τῆς ἐν Ὀδησσῷ ἐπὶ τῆς Ἱστορίας καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων Ἑταιρείας, κτλ.

ΤΟΜΟΣ Β΄.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ
11203 / 1950

ΑΘΗΝΗΣΙ.

ΤΥΠΟΙΣ Φ. ΚΑΡΑΜΠΙΝΟΥ καὶ Κ. ΒΑΦΑ.

ΑΩΜΔ΄.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ην κροῦσιν τῆς δι' ὀργάνων μουσικῆς τῶν τακτικῶν στρατευμάτων κατέπαυσεν, ὡς ἀταξίας πρόξενον, ἐπιταξάσης τῆς Διοικήσεως γίνεσθαι τὸ τοιοῦτο γύμνασμα μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας. Φέρονται δὲ τούτου καί τινες ἐπιστολαί, ἐν αἷς καὶ ἡ εὐχαριστήριος πρὸς τὸν ἐν Μεσολογγίῳ ἐπίσκοπον Ῥογῶν Ἰωσήφ, ὡς παραμυθοῦντα τοὺς ἐκεῖ ἀγωνιζομένους (α).

§. ι. Ἤδη δὲ τοῦ Αἰγυπτίου Ἰβραΐμου εἰσβαλόντος (τῷ 1825, Φεβρ. 10) καὶ καταπορθοῦντος τὴν Πελοπόννησον, γίνονται θύματα τῆς ὠμότητος αὐτοῦ μετ' ἄλλων πολυαρίθμων Ἑλλήνων καὶ ὁ τῆς Μεθώνης ἀρχιερεύς, περὶ οὗ προείπομεν (σελ. 17). Κατέδραμε δ' ὁ Κεφρὴν οὗτος τὰ πολλὰ τῆς χερσονήσου, φονοκτονῶν καὶ λεηλατῶν καὶ αἰχμαλωτίζων ἐπὶ τρεῖς σχεδὸν ὅλους μεγάλους ἐνιαυτοὺς μέχρι τῆς ἐν Ναυαρίνῳ ναυμαχίας (τῷ 1827 Ὀκτωβρ. 10), ὅτε τῶν τριῶν συμμάχων χριστιανῶν Δυνάμεων, ὑπὸ μίαν τὴν τοῦ Σταυροῦ σημαίαν ἡνωμένων, οἱ στόλοι ἀπήλλαξαν καὶ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς νήσους ἀπὸ τῶν ὀλεθρίων τῶν πολεμίων ἐπιδρομῶν· καὶ ταῦτα μὲν συνέβησαν ὕστερον (β).

(α) Βλ. Ἑλληνικ. Χρονικ. ἀριθμ. 98 τοῦ ἔτ. 1825. — Ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλη τύποις ἀνέκδοτος τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἄρτης Πορφύριον ἐκ Ναυπλίου (1825 Ἰουν. 6), παραγγέλλουσα ἵνα διατάξῃ καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν παροικίαν τελεσθῆναι ἐπ' Ἐκκλησίας μνημόσυνα ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν τότε κατὰ τὴν ἐν Μανιάκῃ μάχην γενναίως πεσόντων, Γρηγορίου Δικαίου, καὶ ἄλλων ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν. [Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Ἰωνᾶ ὑπουργοῦντος καὶ ὁ μακαρίτης ἱεροκήρυξ Ἰωάσαφ καθυπέβαλεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Θρησκείας Νέαν συντεταχὼς Παράκλησιν πρὸς ἔκδοσιν. Ὁ δ' Ὑπουργὸς ὡς τοῖς καιροῖς ἁρμόζουσαν αὐτὴν ὑπολαβὼν ἐξητήσατο τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1825 παρὰ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ τὴν περὶ ἐκδόσεως αὐτῆς πρὸς χρῆσιν τῶν Ὀρθοδόξων ἀπόφασιν· κἀκεῖνα διὰ τῆς ὑπ' Ἀριθμ. 12821 ἀποκρίσεως ἐγκρίνει τὴν ἔκδοσιν· ἀλλ' ἡ ἀπόφασις οὐκ ἐπετελέσθη, ἅτε περιττοῦ τοῦ καινουργήματος δόξαντος, ὡς ἐπληροφόρησεν ἡμᾶς ὁ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος Καλλίνικος ὁ Καστόρχης, γραμματεύων τότε παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Θρησκείας. Σημ. Ἐκδ.].

(β) Τότε καὶ ἡ εὐαγὴς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου Μονὴ ἀνεδείχθη ἀνάλωτον προπύργιον τῆς Πελοποννήσου καὶ λιμὴν σωτηρίας πολλῶν χιλιάδων ψυχῶν· οὐ γὰρ μόνον τὰς οὐσίας μετ' αὐτῶν ἐξησφάλισε, καὶ οἰκήματα καὶ τροφὰς καὶ θεραπείας τῶν μοναχῶν τοῖς πρόσφυξι παρασχομένων, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν ὁπλιτῶν τοῦ Αἰγυπτίου Ἰβραήμου, καταδραμεῖν καὶ αὐτὴν ὡρμημένου (τῇ 24 Ἰουνίου 1827), εἰς τάρταρα ᾅδου ἐλαχίσταις δυνάμεσι καταβαλοῦσα τῇ θαυματουργῷ τῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν περὶ τοῦ γραμματέως ἀπαίτησιν τῆς Συνόδου (σελ. 607) ἐκ τῆς φαρμακιδοφοβίας αὐτῆς παράγων, ἀναιρεῖ συγκαταλέγων καὶ τὸν γραμματέα τῆς Συνόδου τοῖς ὑ π α λ λ ή λ ο ι ς τῆς Κυβερνήσεως, οὓς ἀ π ο κ λ ε ι σ τ ι κ ῶ ς προτείνει ὁ Ὑπουργὸς καὶ διορίζει ὁ Βασιλεύς. — Ἐνδ ὲ τῷ ς΄. ἄρθρῳ δημιουργεῖται πάλιν τῇ Συνόδῳ ὁ Βασιλικὸς ἐπίτροπος. Ἀνεξαρτήτως τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς τὴν Σύνοδον ἐνεργεῖν τὰ ἐσωτερικὰ αὐτῆς καθήκοντα ὁρίζει ὁ νόμος· καὶ ἔπειτα διὰ τοῦ «πᾶσα ἀπόφασις ἢ πρᾶξις (ἐπί τε τῶν ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ῶ ν καὶ ἐξωτερικῶν) χωρᾷ τοῦ Ἐπιτρόπου εἶναι ἄκυρος» προϋφαιρεῖται καὶ τοῦτο τὸ μόριον τῆς ἀνεξαρτησίας. Τίς γὰρ τῆς ἀνεξαρτησίας σκιὰ ὑπολείπεται τῇ Συνόδῳ, ὅτε πάσης (καὶ πνευματικῆς εἰλικρινῶς καὶ μικτῆς) ἀποφάσεως καὶ πράξεως αὐτῆς τὸ κῦρος ἐξήρτηται ἀπὸ τῆς παρουσίας καὶ προσυπογραφῆς τοῦ Βασ. Ἐπιτρόπου; Καθήκει τῷ Βασ. Ἐπιτρόπῳ παρεῖναί τε καὶ συνυπογράφειν ἐν πάσαις ταῖς πράξεσι καὶ ἀποφάσεσι τῆς Συνόδου· ἀλλ' ἂν μὴ δυνηθῇ ἢ μὴ βουληθῇ, τί ποιήσει τότε ἡ ὑπερτάτη ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχή; Ἀργήσει ἄρα, ἢ ἄκυρα πράξει καὶ ἀποφασίσει, κατὰ τὸν νόμον (α)! Καὶ ταῦτα σπουδαίων πολλάκις συμπιπτουσῶν ὑποθέσεων, ὅσαι μάλιστα εἰς πρόσωπα ἀφορῶσι καὶ πράγματα ἐκκλησιαστικὰ χρήζοντα φροντίδος καὶ συσκέψεως ἀδημοσιεύτου καὶ θεραπείας πνευματικῆς ταχείας. Ἡ δὲ διηνεκὴς τοῦ Βασ. ἐπιτρόπου

(α) Σημειωτέον ὅτι, ἐπειδὴ μετὰ τὸν διὰ τῆς Βουλῆς θρίαμβον τοῦ Νομοσχεδίου πολλοὶ γογγυσμοὶ καὶ δίκαιαι κατακραυγαὶ διὰ τὸν Βασ. ἐπίτροπον μάλιστα παρὰ πολλῶν ἠγέρθησαν, κατὰ τὴν εἰς τὴν Γερουσίαν εἰσαγωγὴν αὐτοῦ ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. ὑπουργὸς τοὺς κατακρίνοντας παρακρουόμενος, ἠθέλησεν ὡς διασαφῶν τὸ ς΄. ἄρθρον ὑποχαλάσαι τάχα τὰς διὰ τοῦ Β. Ἐπιτρόπου καταδεσμευούσας τὴν Ἐκκλησίαν ἁλύσεις. Εἶπε δέ, ὅτι ἐν τῷ καθήκοντι τοῦ Βασ. Ἐπιτρόπου ἔνεστιν ὑποχρέωσις ἀπαραίτητος αὐτοῦ προσυπογράφειν εἰς πάσας τὰς πράξεις τῆς Συνόδου, καὶ ἰδίως τὰς καθαρῶς ἐκκλησιαστικάς. Ἀλλὰ τότε ὁ τὰ θήρατρα τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ μάτην ἄλλοτε ἐπινοήσας (βλ. ὄπισθ. σελ. 524) καὶ ἕτερος ἀμετροεπής, ἄγαν τοῦ γράμματος τοῦ νόμου ἀντεχόμενοι, ἀκόλαστον τὴν ῥήτραν «πᾶσα πρᾶξις... ἄκυρος» περιέσωσαν (βλ. Πρακτικὰ τῆς Γερουσίας. Περίοδ. Γ. Σύνοδ. Β. σελ. 514). Μαρτυροῦσι δὲ ταῦτα, ὥσπερ καὶ τὰ μετὰ δεκαπενθήμερον ἐν τῇ Γερουσίᾳ διακωμῳδηθέντα (αὐτ. σελ. 531), τὴν τῶν ἀντιπιπτόντων πίστιν καὶ εὐλάβειαν πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐκκλησίαν. Ὅ,τι δ' ὁ ἄλλος Ὑπουργὸς ἐν τῇ ῥηθείσῃ (σελ. 610) περικοπῇ λέγει περὶ τῆς Συνόδου, ὡς αὐθορμήτως ἀποσυράσης τὴν περὶ τοῦ Ἐπιτρόπου ἀπαίτησιν αὐτῆς, καίπερ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀποδεξαμένου αὐτήν, τοῦτο π ι σ τ ε υ σ ά τ ω ὁ λ ε ι π ό δ ε ρ μ ο ς Ἰ ο υ δ α ῖ ο ς (Credat Judaeus apella)!

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

φορίας ἐναντίον τῆς πολυειδῶς γινομένης ἐπιβουλῆς τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Θρησκείας, καὶ ἕκαστος ἠμπορεῖ νὰ ἐννοήσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ ἐκ τούτου δυνάμενον νὰ προκύψῃ ὀλέθριον ἀποτέλεσμα. Ὅθεν διὰ νὰ προλάβῃ ἐπαπειλούμενον μεγαλήτερον κακόν, χρέος αὐτῆς ἱερὸν ἐνόμισεν ἡ Σύνοδος νὰ ἐκδώσῃ πρὸς τοὺς κατὰ τὴν ἐπικράτειαν Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας καὶ Ἐπισκόπους τὴν ἐνταῦθα ἐγκλειομένην Ἐγκύκλιον ἐπιστολήν, ἀναγνωσθησομένην ἐπ' Ἐκκλησίας καθ'ὅλην τὴν Ἐπικράτειαν· καὶ ἐπειδὴ θεωρεῖ σπουδαιότατον τὸ ἀντικείμενον, χρέος αὐτῆς ἐνόμισε νὰ θέσῃ ταύτην ὑπ' ὄψιν ἀμέσως τῆς Β. ταύτης Γραμματείας, τῆς Ἐπικρατείας, καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἔγκρισιν αὐτῆς. Ἡ Σύνοδος θεωρεῖ ἀναγκαιοτάτην τὴν ἔκδοσιν τοιαύτης ἐπιστολῆς ἐγκυκλίου, καὶ πέποιθεν ὅτι θέλει εὑρεῖ κατὰ τοῦτο σύμφωνον καὶ τὴν Β. ταύτην Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας, τῆς ὁποίας ἐπικαλεῖται τὴν ταχυτέραν ἀπάντησιν. τῇ 13 Μαρτίου 1836 ἐν Ἀθήναις. Τὰ Μέλη. Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος πρόεδρος. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς. Ὁ Κυκλάδων Ἄνθιμος. Ὁ Τριφυλίας Παΐσιος. — Ὁ Γραμμ. Θ. Φαρμακίδης.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας καὶ Ἐπισκόπους.

Ὁ μέγας σκοπὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως δὲν ἦτον ἄλλος, εἰ μὴ **Πίστις** καὶ **Πατρίς**· καὶ ἡ Θεία πρόνοια διοίκησεν οὕτως τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα, ἱερὸν ἐξ αὐτοῦ τοῦ τέλους, ὥστε, ἂν καὶ μετὰ πολλοὺς κόπους, μετ' ἀπείρους καὶ πολυειδεῖς θυσίας, ἐφθάσαμεν ὅμως εὐτυχῶς εἰς ὃν ἐξ ἀρχῆς προεθέμεθα σκοπόν· ὅ,τι γίνεται κατὰ θείαν βούλησιν δὲν ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ ἀποτύχῃ· καὶ πατρίδα ἀπεκτήσαμεν, καὶ τελείαν ἀνεξαρτησίαν ἀπελαύσαμεν, καὶ σήμερον εἶναι καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος συγκατατεταγμένον εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν αὐτονόμων καὶ ἀνεξαρτήτων ἐθνῶν, ἀπολαμβάνον ὅσα καὶ πᾶν αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον ἔθνος· ἃς δοξάζωμεν διὰ τοῦτο τὴν Θείαν Πρόνοιαν.

Ἀλλ' ἂν καὶ δουλεύοντες ὑπ' ἀλλόφυλον καὶ ἀλλόθρησκον ἔθνος ἐμένομεν πιστοὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐκ Πατέρων παρελάβομεν θρησκείαν, ἠθέλαμεν δειχθῆ ἄπιστοι πρὸς αὐτὴν ἐλεύθεροι, ἀφ' οὗ ὑπὲρ αὐτῆς πολεμοῦντες ὑπεφέραμεν τὰ πάνδεινα κακά; Ἂν ἐκάμνομεν τοῦτο, ἠθέλομεν φανῆ ψεῦσται πρὸς τὸν Θεόν, τοῦ ὁποίου τὴν ἰσχυρὰν προ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών/ Academy of Athens

ἐπαναςάσεως; ἤδη παρητημένος Μενδενίτσης ἐπίσκοπος Γρηγόριος· ὁ δὲ τῶν Νέων Πατρῶν μητροπολίτης Δοσίθεος ἀπῆν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἀρχομένης· ἔφυγε δὲ καὶ ὁ Ζητουνίου Δανιήλ. Κατεῖχε δὲ τὰς χώρας ἐκείνας ἐπὶ μακρὸν ἡ τοῦ πολέμου ταραχὴ, καὶ ὑπερίσχυεν ἡ τουρκικὴ δύναμις, διὰ τουτο καὶ ἔμενον χωρὶς τοποτηρητῶν ἀμφότεραι ἐκείναι αἱ ἐπισκοπαί, μέχρι τοῦ 1830. Τότε δὲ ἀπεστάλη εἰς τὰς νέας Πάτρας ὁ πρώην Σταγῶν (ἐπίσκοπος τοῦ Λαρίσσης) Ἀμβρόσιος (προσφυγὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 1824, τελευτήσας τῷ 1833). Λοιδωρικίου δὲ διέμεινε μέχρι τοῦ 1830 ὁ κανονικὸς ἐπίσκοπος Ἰωαννίκιος, ἐφορεύων καὶ τὴν Μενδενίτσαν (α) μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ταύτης ἐπισκόπου Διονυσίου. Ἀποθανόντος δὲ καὶ τοῦ Ἰωαννικίου τῷ 1830, διωρίσθη Λοιδωρικίου τοποτηρητὴς ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Διονύσιος· ὁ δ' αὐτὸς ἐπεσκέπτετο καὶ τὸ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος ἀπολειφθὲν μέρος τῆς προρρηθείσης Ῥαδοβισδίου ἐπισκοπῆς, ἕως οὗ καὶ τοῦτο συνήφθη ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας πρὸς τὴν γειτνιάζουσαν ἐπαρχίαν. Τοιαῦτα τὰ συμπτώματα καὶ τῶν κατὰ τὴν ἤπειρον Ἑλ-

---

παλαι οἰκία τουρκικὴ, εἰς ἣν συνήγετο ἡ Γερουσία· τοιαύτη δὲ ἦν καὶ ἄλλη ἐν Μεσολογγίῳ), παύει μὲν τὸν Ἄνθιμον οὐ μόνον ἀπὸ τῆς Ναυπάκτου, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ἧς αὐτὴ μὲν οὐκ εἶχε, κατεῖχε δὲ τότε ὁ Ἄνθιμος, Ἄρτης, μεταβάλλει δὲ τὸν Μητροπολίτην εἰς Ἀρχιεπίσκοπον· ψηφίζεται δ' ἐκ νέου τὸν Πορφύριον, καὶ τοῦτο προσωρινῶς, εἰς ἣν οὗτος ὑπῆρχεν ἤδη πρὸ πολλοῦ κανονικῶς προκεχειρισμένος ἐπισκοπήν· δωρεῖται δὲ τούτῳ καὶ τίτλον ἀνοίκειον καὶ παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν, τὸν, «θείῳ ἐλέει ἀρχιεπίσκοπον τῆς ἐλευθέρας Δυτικῆς Ἑλλάδος» κτλ. Ἀλλὰ τὰς τοιαύτας ἀναρμόστους ἐκφράσεις ἀποδοτέον, ὡς προείπομεν, εἰς τὴν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἄγνοιαν. Αὐτὸς δὲ ὁ μακαρίτης Πορφύριος οὔτε τὸν καινοφανῆ τίτλον ἀπεδέξατο (κρατῶν ἀείποτε τὸν ἀρχαῖον καὶ ἐκκλησιαστικὸν «Ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Αἰτωλίας)· καὶ ὕστερον διά τινας πολιτικὰς περιπετείας ἀναχωρήσας διέτριβεν ἐν Ναυπλίᾳ· ἐτίμησε δὲ τοῦτον καὶ ὁ Κυβερνήτης, καὶ δέδωκεν αὐτῷ τὴν ἄδειαν, ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ, ὡς ὀψόμεθα ἐν τοῖς ἑξῆς.

(α) Χυδαίως λέγεται Ποντουνίτσα οἷον Ὀποντουνίς, παρασχηματισθὲν ἐκ τοῦ (Ὀποὺς Ὀποῦντος) Ὀπουντηνὸς ἢ Ὀπουντονίτης ἀντὶ Ὀπούντιος, Ὀπουντία (χώρα) τῶν Ὀπουντίων Λοκρῶν. Ὑπῆρχε δὲ ἔκπαλαι Ὀποῦντος ἐπίσκοπος, ὡς ἀναγινώσκομεν ἐν τοῖς τῶν ἱερῶν Συνόδων Πρακτικοῖς (βλ. τῆς Δ. Συνόδ. Πράξ. α. κτλ.). Τὸ δὲ Λοιδωρίκιον φαίνεται (καθώς τις ἐσημείωσεν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς Χρονικοῖς ἀριθ. 17 τοῦ ἔτους 1824) ἐκ τοῦ Δωρικὴ (ἡ Δωρὶς) καὶ Δωρικοὶ (οἱ, τὸ ἐθνικὸν) μετὰ τοῦ ἰταλικοῦ ἄρθρου gli (οἱ), gli Dorici.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

διδάσκαλος τῆς Σχολῆς τῶν Κυδωνιῶν (ὅπου καὶ ὁ προρρηθεὶς Θεοφάνης ὁ Σιατιαζεὺς ἐμαθήτευσε καὶ Λεόντιος ὁ Καμπάνης καὶ ἄλλοι πάμπολλοι) μετέστη πρὸς Κύριον ἐν Ὕδρᾳ διδάσκων τῷ 1823 (α). Θεόφιλος δὲ ὁ ἐξ Ἄνδρου, διδάσκων καὶ αὐτὸς κατὰ μέρος, μᾶλλον ὅμως ἐπολιτεύετο τότε διὰ τὰς περιστάσεις, εὐσεβῶς διάγων καὶ σοφῶς (ἄχρις οὗ δύστηνος ἀπώλετο, ἀποστὰς ἀπὸ Θεοῦ). Θεόκλητος δὲ ὁ Φαρμακίδης ἐξεδίδου τὴν Γενικὴν Ἐφημερίδα (β). Ὁ δὲ τῆς Χίου διδάσκαλος Νεόφυτος ὁ Βάμβας, ἐγραμμάτευε παρὰ τῷ Δ. Ὑψηλάντῃ, εἶτα δὲ ἀπελθὼν καὶ διδάξας εἰς Κεφαλληνίαν, καὶ τὴν Κέρκυραν, πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς Σύρον, καθηγητὴς τῆς ἐκεῖσε Σχολῆς. Κατὰ δὲ τὸ 1830 ἦλθεν εἰς Αἴγιναν ὁ σοφὸς Ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος ὁ Δούκας, ὃν ὁ Κυβερνήτης ἀπεδέξατο μετὰ πολλῆς εὐνοίας καὶ τιμῆς (γ)· καὶ ἔκτοτε ἔμεινε μέχρι τοῦ 1843 ἐν Αἰγίνῃ διδάσκων ὑπέργηρως ἀμισθί, καὶ τοὺς ἐνδόξους ποιητὰς τῆς Ἑλλάδος ἐκδιδοὺς μετὰ σχολίων καὶ παραφράσεων, καὶ δωρεὰν τὰ βιβλία τοῖς Ἕλλησι διανέμων, καὶ κηρύττων τὸν θεῖον λόγον ἐπ' ἐκκλησίας, ὁ καὶ ἑαυτὸν καὶ τὰ ἑαυτοῦ πάντα τῷ θεῷ καὶ τῇ πατρίδι προθύμως ὁλοκαρπώσας γεραρὸς Νεόφυτος Δούκας. Τῷ δὲ 1844 μετῴκησεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἐπιζήσας ἔτη δύο μετέστη πρὸς Κύριον, πλήρης ἡμερῶν (τῷ 1845) ἐτῶν ὀγδοήκοντα ἕξ (δ). Ἀλλὰ περὶ τούτων καὶ ἄλλων ἱερωμένων διδασκάλων ἐξ ἐπαγγέλματος, ὅσοι κατά τε τὴν ἐπανάστασιν καὶ ὕστερον μέχρι σήμερον ἐδίδαξαν ἐν Ἑλλάδι, καὶ ὅσα τούτων ἕκαστος συγγράψαντες ἐξέδωκαν χρήσιμα τῷ γένει καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ, λεγέτω ἡ φιλολογικὴ τῶν Ἑλλήνων ἱστορία, ἥτις ἀριθμήσει καὶ τοὺς κοσμικοὺς λογίους καὶ διδασκάλους τῆς Ἑλλάδος. Ἐκ δὲ τῶν ἀρχιερέων ἤκμαζον ἐν λόγοις ὅ,τε Τριπόλεως Δανιὴλ (τελευτήσας ἐν Τριπόλει τῷ 1831), καὶ ὁ Ταλαντίου (καὶ

(α) Τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου ἐξεδόθη ὁ Θεηγόρος (ἐν Εὐαγγελ. Σάλπιγγ. Ἔτ. α. ἀριθμ. 37. σελ. 290 κτλ.), καὶ ἡ Στοιχειώδης Θεολογικὴ προπαρασκευή. Ἀθήν. 1840.

(β) Πῶς δὲ καὶ ἐξεδίδου αὐτὴν καὶ ὅτι τὰ μάλιστα εἰς ἔκκαυσιν τῶν ἐμφυλίων ἀντιπαθειῶν συνετέλει, μάθοι ἄν τις καὶ ἐξ ὧν ἱστορεῖ καὶ κρίνει ὁ Φίλος τοῦ Νόμου (ἔτ. 1826. Ἀριθμ. 193, 194, 263, 265, 267, 275 κτλ). Σημ. Ἐκδ.

(γ) Βλ. Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλ. ἀριθμ. 71 τοῦ ἔτ. 1830. σελ. 295.

(δ) Βλ. Γ. Ῥάλλη, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημείου, λόγον ἐκδοθέντα τῷ 1846. Ἀθήνησι.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τραπέζης καθιερωμένων χρυσῶν καὶ ἀργύρων σκευῶν, ἐπαρκοῦσαι πρὸς διατροφὴν τῶν ἀγωνιζομένων πενήτων, καὶ κουφίζουσαι τὸ δυνατὸν τὰς φοβερὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου. Συνήχθησαν δὲ περίπου λίτραι δισχίλιαι τετρακόσιαι (ἢ 800, ὀκάδες) ἀργύρου, καὶ νόμισμα ἀπὸ τούτων ἤθελον κόπτειν· ἀλλ' ἀπώλοντο καὶ ταῦτα ἐν τῇ κατὰ τὸ Ἄργος εἰσβολῇ τῶν πολεμίων (α). Καὶ τὰ μὲν ἐκ τοῦ κώδηκος τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τῆς πρώτης περιόδου τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα (β).

§. ς. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι κατὰ τόπους χηρευουσῶν ἐπισκοπῶν, ἐν αἷς οἱ κανονικοὶ ἀρχιερεῖς κατὰ καιροὺς ἐτελεύτων, διάδοχοι τούτων οὐδαμοῦ ἐχειροτονοῦντο (καθὼς ὑπὸ τῆς ἀρτίως μνημονευθείσης ἐγκυκλίου διατάξεως τῆς Κυβερνήσεως ἐθεσπίσθη μηδεμίαν γίνεσθαι χειροτονίαν μέχρι τῆς τοῦ ἔθνους ἀποκαταστάσεως). Ἐπίτροποι δὲ ἢ το-

---

(α) Βλ. Α. Φραντζῆ Ἐπιτομὴν ἱστορίας τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος Τόμ. Β. σελ. 203. Καὶ χρηματικὴν δὲ συνεισφορὰν εἰσέφερον τότε τὰ μοναστήρια, ὡς βλέπομεν ἕν τινι παρ' ἡμῖν σωζομένῃ αὐτογράφῳ τῆς κατὰ τὴν Δυτικὴν Χ. Ἑλλάδα Γερουσίας ἐπιστολῇ (ἐκδεδομένῃ τῷ 1822. Ἀπριλ. 8) πρὸς τὸν Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης μητροπολίτην Πορφύριον περὶ τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ Μοναστηρίων, πρὸς ἃ καὶ ἰδίως ἔγραψεν ἡ Γερουσία, ζητοῦσα καὶ λαβοῦσα παρ' αὐτῶν δάνειον 50,000 γροσίων (ἐφ' οἷς καὶ ὁμολογίας ἔδωκε), βοήθειαν πρὸς τὰς τότε ἀνάγκας τοῦ πολέμου.

(β) Ἐν ἀριθμῷ 171 ἀναγινώσκονται καὶ τὰ ἑφεξῆς· «Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἐπιστάτην τοῦ ἑλληνομουσείου τῆς Ζακύνθου, διδάσκαλον Κ. Χριστόδουλον Φιλητᾶν ὑποχρεώνουσα νὰ μεταφράσῃ ἀπὸ τὸ Ἀγγλικὸν εἰς τὴν καθομιλουμένην τὸν Ἰώβ». Ἡ ἐπιστολὴ φαίνεται ὅτι ἐξεδόθη παρὰ τοῦ τότε Ἐκτελεστικοῦ. Ἀλλ' ἡ παρὰ τοῦ Φιλητᾶ ζητουμένη τοιαύτη τοῦ Ἰώβ μετάφρασις οὔτ' ἐφάνη εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὔτε τύποις ἐξεδόθη, καὶ ἴσως οὐδ' ἐγένετο παντάπασιν. [Ἐν τοῖς Ἀρχείοις τῆς Ἑλλ. Παλιγγεν. Τ. Α. 388 σελ. ἀναγινώσκεται ἀναφορὰ τοῦ Μινίστρου τῆς Θρησκείας Ἁγ. Ἀνδρούσης, δι' ἧς ἐξαιτεῖται (τῇ 8 Ἀπριλ. 1822) παρὰ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ τὴν ἐν Ἀνδρούσῃ ἀποκατάστασιν τοῦ πρώην εἰς Νησίον ἕνεκα τῶν περιστάσεων μετατεθέντος ἐπισκοπικοῦ τοῦ Ἀνδρούσης θρόνου. Καὶ ἑτέρα γεγραμμένη τῇ θ'. Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἔνθα τὸ ὑπουργεῖον ἀφορμηθὲν ἐξ ἐπιστολῆς τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας περὶ τῆς τῶν Ὀθωμανῶν βαπτίσεως προβάλλεται εἰς τὸ Ἐκτελεστικόν· α) Τὰ παιδία τῶν Ὀθωμανῶν ἐκ βρέφους ἕως δώδεκα ἐτῶν νὰ βαπτίζωνται, ὄχι ὅμως μὲ βίαν τῶν γονέων. β) Τὰς νεάνιδας καὶ γυναῖκας νέας διὰ τὰ ὁποῖα προβάλλει αἴτια ἡ Γερουσία ἀξιωτέον τοῦ θείου φωτισμοῦ, ἐθελούσας κτλ. Ὁποῖα δέ τινα ἐγράφησαν μεταξὺ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ καὶ τοῦ Βουλευτικοῦ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης βλέπε ἐν Ἀρχ. σελ. 289, 290, 388, 117 καὶ 43. Σημ. Ἐκδ.].

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σύνης ἀπονεμόμενα)· πλὴν ἀλλ'ὅμως εἰς ἄλλα τινὰ βραβεῖα ὑπῆρχον οἱ φιλευεργετήμονες Ἕλληνες ἔκπαλαι μᾶλλον συνειθισμένοι, περὶ ὧν βραβείων οὐδὲ λόγος, οὐδ' ἐμπαρόδως γοῦν ἐν τῷ Διατάγματι. Θυσίαι ἀναίμακτοι ὑπὲρ τῶν δημωφελῶν εὐεργετῶν ἐτελοῦντο, καὶ πρὸς τοὺς πενομένους καὶ κακοπαθοῦντας ἀδελφοὺς ἐλεημοσύναι, καὶ ἱερὰ μνημόσυνα καὶ διηνεκεῖς εὐχαὶ τῶν πιστῶν καὶ πάσης τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ αὐτῶν τε καὶ τῶν γονέων, εἰς τὴν ἀγήρω λῆξιν ἀποιχομένων· οὕτως ἀνέκαθεν ἐβραβεύοντο (καὶ μέχρι δὲ σήμερον τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας) αἱ ἀγαθουργικαὶ διαθέσεις καὶ πράξεις οὐχὶ μόνον τῶν φιλελλήνων, ἀλλὰ καὶ πάντων ἁπλῶς τῶν φιλαδέλφων καὶ φιλοχρίστων υἱῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἑλλήνων τε καὶ μή. Τὰς δὲ διὰ τῶν ἐφημερίδων διασαλπίσεις, καὶ (τὸ εὐγενέστερον) τὰς δι' ἰδιαιτέρων ἐπιστολῶν εὐχαριστίας, ἐγκόσμια νομίζουσι δωρήματα καὶ πρόσκαιρα φιλοτιμήματα, καὶ δεύτερα τῶν βραβείων τῶν ἐπωφελῶν καὶ ἀληθινῶν (καὶ ὥρισαν ὕστερον τοιαῦτα ἐτήσια ἱερὰ μνημόσυνα ὑπὲρ τῶν εὐεργετῶν μερικαί τινες ἐπιτροπαί, οἷον ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ). Τότε δὲ προσέπεσε καὶ ἄλλως παράδοξον πρᾶγμα, πῶς καὶ ὅλως περὶ μελλόντων εἰς τὰς Ἐκκλησίας προικισμάτων ἐμνημόνευε τὸ Διάταγμα· διότι πάντες ἐγνώριζον ὅτι πολλῶν φιλαδέλφων ἀνδρῶν τὰς καρδίας ἔθραξε καὶ κατεψύχρανε καὶ αὐτὴ ἡ εἴτε ταμίευσις εἴτε δήμευσις τῶν ἀνέκαθεν ὑπὸ τῶν πιστῶν εἰς τὰ ἱερὰ σκηνώματα καθιερωμένων παντοίων ἀφιερωμάτων καὶ κληροδοσιῶν· διότι (ἔλεγον καθ' ἑαυτοὺς εἰκάζοντες ὅσον ἐκ τῶν παρόντων) «εἰς παρομοίαν ποτὲ τύχην πάλιν ἴσως περιπεσοῦνται καὶ ἄν τινα καὶ ὅσα νεωστὶ ἀφιερωθῶσι, δημευθέντα καὶ ταῦτα καὶ διαρπαγέντα, οὐχὶ παρὰ πολεμίων (διότι τότε πάλιν ἀνανεοῦνται καὶ ἀνίστανται λαμπρότερα πολλάκις ὑπὸ τῶν ζηλωτῶν τῆς εὐσεβείας), ἀλλ' ὑπ' αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως, συναινούσης καὶ τῆς ὑπερτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς! καὶ τότε συμβήσεται πάλιν ἀντιστρόφως ἐκεῖνο δὴ τὸ προφητικὸν «Ἃ οὐκ ἔφαγον Ἀσσύριοι, φάγονται ἅγιοι»! Πλήν, ἀλλὰ θαῤῥῶμεν· οὐδέποτε οὐδ' οὕτως ἐκλείψουσι (διὰ τῆς θείας χάριτος), οὐδ' ἐξέλιπον μέχρι καὶ τῆς σήμερον καρποφοροῦντες καὶ καλλιεργοῦντες ἐν ταῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαις, καὶ μοναστηρίοις καὶ δήμοις καὶ σχολείοις καὶ πτωχοῖς ἐπαρκοῦντες, καὶ ἔνδοθεν καὶ (μάλιστα καὶ πρώτιστα) ἔξωθεν τοῦ Κράτους, «τοῖς μὲν ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενοι, τῶν δὲ ὄπισθεν ἐπι-

κατάλογον ὀνομαστικὸν τῶν ἱερέων, ἱερομονάχων καὶ μοναχῶν, τῶν εἰς τὴν ἐπαρχίαν σας, καὶ πληροφορίας ἀκριβεῖς περὶ τοῦ τρόπου καὶ τῆς διαγωγῆς αὐτῶν.

8. Διδάσκειν, νουθετεῖν, εἰρηνοποιεῖν, πρὸ πάντων τρέφειν τὰς ψυχὰς τῶν χριστιανῶν μὲ τὰ ψυχωφελῆ καὶ σωτήρια δόγματα, στηρίζειν εἰς τὴν ἀληθινὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπιστρέφειν τοὺς πλανωμένους, εἶναι τὰ ὑψηλά σας χρέη.

9. Θέλετε κοινοποιήσει καὶ ἀναπτύξει εἰς ὅλους τοὺς ἱερεῖς τὸν ἐσφκλειστον παραινετικόν, ἐπιφορτίζοντες ἕκαστον νὰ τὸν ἀναγινώσκῃ συνεχῶς, καὶ νὰ διδάσκῃ τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐνορίας του τὰ χρέη, τὰ ὁποῖα οὗτος διαλαμβάνει.

10. Ἡ ἀκρίβεια τῶν ἀποστολικῶν νόμων καὶ διατάξεων περὶ τὰ συνοικέσια καὶ πολὺ περισσότερον περὶ τὰ διαζύγια συνιστᾶται εἰς τὴν προσοχήν σας.

11. Εἶναι ἀπηγορευμένη πᾶσα χειροτονία ἢ προχείρησις εἰς βαθμὸν ἱερωσύνης· ἀνάγκης δὲ οὔσης, θέλετε ἀναφέρεσθαι εἰς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τοῦ Ὑπουργείου τούτου.

12. Ἕως ὅτου νὰ ἐκδοθῶσι γενικαὶ διατάξεις, θέλετε ἔχει μέτρον καὶ κανόνα εἰς τὰ νενομισμένα σας δικαιώματα τὰς ἀπολύτους ἀνάγκας, συμμορφούμενοι μὲ τὸν καιρὸν καὶ τὰς περιστάσεις, συμπάσχοντες μετὰ τῶν πασχόντων, ἀσθενοῦντες μετὰ τῶν ἀσθενούντων, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, καὶ βαστάζοντες τὰς ἀσθενείας τοῦ ποιμνίου σας, ὡς τύπος τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ.

13. Ἡ παραμυθία πρὸς τοὺς πάσχοντας, ἡ φιλανθρωπία πρὸς τοὺς δυστυχοῦντας εἶναι χρέη, τὰ ὁποῖα σᾶς διδάσκει ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν. Καὶ ταῦτα ἐκπληροῦντες θέλετε εὐαρεστήσει τὴν Σ. Κυβέρνησιν, τῆς ὁποίας οἱ ἀγῶνες ἔχουσι σκοπούμενον τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν ἐμπιστευομένων λαῶν.

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 9 Ὀκτωβρ. 1829.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Ν. Χρυσόγελος (α).

§. δ. Μετὰ ταῦτα (τῇ 18 Ὀκτωβρ.) διὰ τὴν ἔλλειψιν ἢ καὶ πρὸς βελτίωσιν τῶν ἀναγκαιοτάτων διδακτικῶν βιβλίων κατέστησεν ὁ Κυ-

---

(α) Βλ· Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἔτ. 1829. ἀριθμ. 74. σελ. 297—298, ἔνθα βλέπ. καὶ τὸν παραινετικὸν λόγον πρὸς τὸν κλῆρον ὡς ἐκ μέρους τῶν Ἀρχιερέων, οὗ μέμνηται ἀνωτέρω ὁ Γραμματεύς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τοῦ Νικομηδείας Διονυσίου, τοῦ Χαλκηδόνος Ἱεροθέου, τοῦ Δέρκων Νεοφύτου, τοῦ προέδρου Διδυμοτείχου Μελετίου, τοῦ Νεοκαισαρείας Λεοντίου, τοῦ Κρήτης Χρυσάνθου, τοῦ Βιζύης Γρηγορίου, τοῦ Σωζουαγαθουπόλεως Προκοπίου, καὶ τῶν πανιερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ Διδασκάλων τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τοῦ πρώην Μεσημβρίας Σαμουήλ, καὶ τοῦ Σταυρουπόλεως Κωνσταντίνου Τυπάλδου· προκειμένων τῶν ἱερῶν καὶ ἀχράντων Εὐαγγελίων καὶ τῶν ἁγίων καὶ πανσέπτων Εἰκόνων τῆς παναγίας Τριάδος καὶ τῆς Θεομήτορος, λαμπάδων τε ἀνημμένων, ἐψάλη ἱερὰ δοξολογία μετὰ τῆς ἐπικλήσεως τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Εἶθ' οὕτως ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κύριος Ἄνθιμος ὁ Δ'. ὁ Βυζάντιος ἐναρχόμενος ἔλεξε τάδε·

«Ἰδοὺ δήτι καλόν, ἤ τι τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό». Εὔκαιρον κἀμοὶ προαναφωνῆσαι μετὰ τοῦ προφητάνακτος σήμερον, ἱερώτατοι ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοί. Χαίρω σφόδρα καὶ ἀγάλλομαι καὶ συγκινοῦμαι τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν κατανύσσομαι, περιστοιχούμενος ὑπὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης καὶ εὐλαβείας, καὶ δόξαν ἀναπέμπω τῷ τῶν ἁπάντων βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν, τῷ συγκαλέσαντι ἡμᾶς ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπᾴδειν ἐπείγομαι· «Σήμερον ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγε». Συνήγαγεν ἡμᾶς ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς καταρτισμὸν τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ τῶν ὀρθοδόξων πληρώματος. Συνήγαγεν ἡμᾶς, ἵνα τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἑνότητα, ἥτις ὡς δόγμα πίστεως παρὰ τῶν ἀνέκαθεν εὐσεβεῖν προαιρουμένων καὶ τῇ τῆς ὀρθοδοξίας ἐπωνυμίᾳ σεμνυνομένων πρεσβεύεται καὶ ὁμολογεῖται, ταύτην ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης συμφώνως τοῖς ἱεροῖς ὅροις τε καὶ κανόσι τῶν ἁγίων Συνόδων, καὶ τῶν θεσπεσίων ἡμῶν Πατέρων, κατὰ τὸ ἀραρὸς περισφίγξαντες, καὶ τὰ τῶν Ἐκκλησιῶν δίκαια τῇ τρυτάνῃ τοῦ πνεύματος, ἣ θέμις ἐστί, συνεπισταθμίσαντες, ἀλώβητον τε καὶ ἀκαινοτόμητον τὸν ἐκκλησιαστικὸν διάκοσμον ἑαυτοῖς τε διαφυλάξωμεν, καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς παραδῶμεν ἀκέραιον, καθάπερ ὀφείλομεν, ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην, ἐκ Πατέρων εἰς ἡμᾶς μέχρι συντελείας αἰώνων διήκουσαν. Αἱ γὰρ ἐν τῇ Πατριαρχικῇ περιφερείᾳ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀποστολικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως διατελοῦσαι ἁγιώταται Μητροπόλεις, Ἀρχιεπι-

Δὲν πρέπει νὰ συγχωρῆται κατ' οὐδένα τρόπον εἰς τὸ ἑξῆς, ἢ μᾶλλον ῥητῶς καὶ αὐστηρῶς ν' ἀπαγορευθῇ ἡ χειροτονία ἀπαιδεύτου διακόνου καὶ πρεσβυτέρου, καὶ ποὺ ὀλιγώτερον ἐπισκόπου· ὅ,τι μέχρι τοῦδε ἐγίνετο διὰ τὴν δουλικὴν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας κατάσασιν, δὲν πρέπει νὰ γίνηται εἰς τὸ ἑξῆς εἰς τὴν ἐλευθέραν καὶ αὐτόνομον Ἐκκλησίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Θέλουν δὲ λαμβάνει τὴν παιδείαν καὶ οἱ μέλλοντες κληρικοὶ εἰς τὰ αὐτὰ σχολεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα παιδεύονται ὅλοι οἱ πολῖται. Τοῦτο εἶναι περισσότερον χρήσιμον διὰ πολλοὺς λόγους παρὰ τὸ παιδεύεσθαι εἰς ἐπίτηδες διωρισμένα εἰς τὸν Κλῆρον Σχολεῖα. Θέλουσι δὲ τελειοποιεῖσθαι κατά τε τὰς ἄλλας ἀνθρωπίνους γνώσεις, ἀναγκαίας εἰς πάντα ἄνθρωπον ὑψηλοτέρας ἀγωγῆς, καὶ ἰδιαιτέρως κατὰ τὰς Ἐκκλησιαστικάς, εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, εἰς τὴν ὁποίαν θέλει ὑπάρχει καὶ σχολὴ τῆς Θεολογίας· ἡ δὲ Κυβέρνησις θέλει ἔχει πάντοτε ἐξαίρετον φροντίδα περὶ τῆς παιδείας τοῦ Κλήρου.

Ἐγκρίνομεν τὴν μετάθεσιν τῶν Ἐπισκόπων ἀπὸ Ἐπισκοπῆς εἰς Ἐπισκοπήν, ἐὰν ἡ μετάθεσις αὕτη ἤθελεν ἐγκριθῇ ἀναγκαία· ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Κυβέρνησις, φρονοῦσα πάντοτε περὶ τοῦ κοινοῦ τῶν λαῶν συμφέροντος, θέλει προλαμβάνει τὰς ῥᾳδιουργίας τῶν φιλοδοξίᾳ κινουμένων εἰς τὴν μετάθεσιν· ἡ δὲ μετάθεσις αὕτη ἐννοεῖται πάντοτε, ὅτι γίνεται μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διὰ βίου διωρισμένου Ἐπισκόπου, ἢ μετὰ τὴν ἀποδεδειγμένην ἀνικανότητά τινος παυομένου τῆς Ἐπισκοπῆς.

Ἐπίσης καὶ κατὰ τὰς αὐτὰς περιστάσεις μετατίθενται καὶ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι.

Ἐπὶ τῆς ἁπλῆς ἀρχαίας καταστάσεως τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν ἄγνωστα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα· ἀλλ' ἀφ' οὗ οἱ Ἐπίσκοποι ἤρχισαν νὰ λέγωνται καὶ Ἀρχιεπίσκοποι, τότε ἤρχισαν ν' ἀκούωνται καὶ ἀρχιπρεσβύτεροι καὶ ἀρχιδιάκονοι· τὸ πρᾶγμα ἐπροχώρησε μακρύτερον· τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα ἐπολλαπλασιάσθησαν, καὶ ἐνομίζοντο ἀναγκαῖα καὶ αὐτὰ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν· εἶχε καὶ ἔχει τοιαύτα ἡ Ἀνατολικὴ ἐκκλησία, καὶ ὑπείκοντες εἰς τὴν συνήθειαν, ἐγκρίνομεν καὶ ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα, καὶ διαιροῦμεν αὐτὰ εἰς ἀξιώματα περὶ τὸν Ἐπίσκοπον ἀμέσως, καὶ εἰς ἀξιώματα περὶ τὴν Ἐπισκοπήν. Τοὺς περὶ τὸν Ἐπίσκοπον ἀξιωματικούς, οἷον τὸν πρωτοσύγκελλον καὶ τὸν ἀρχιδιάκονον διορίζει ὁ Βασιλεὺς εἴτε ἀμέσως, εἴτε κατὰ πρό-

§. ς. Ταύτην ὁ Κυβερνήτης παρὰ τοῦ Πατριάρχου δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν, ἐχάρη τε μεγάλως καὶ μηδὲν μελήσας ἀπήντησε ταῦτα.

Ἀριθ. 1322 « Ὁ Κυβερνήτης πρὸς τὸν Παναγιώτατον καὶ Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Κύριον Κ. Κωνστάντιον.

Ἐκ βάθους καρδίας ἐκφράζομεν πρὸς τὴν ὑμετέραν Παναγιότητα τὰ αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τὰς ἀγαθὰς προσδοκίας, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐνέπνευσαν αἱ σεβασταὶ ἐπιστολαί σας τῆς ιη Αὐγούστου, δι' ὧν ἐπιχέουσα ἐφ' ἡμᾶς τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας της, ἠξίωσε νὰ μᾶς κοινοποιήσῃ τὰς ἐνθέους ἐφέσεις της, τοῦ νὰ ἴδῃ τὸ νέον Ἑλληνικὸν Κράτος ἀνορθούμενον ἐπὶ τῆς πνευματικῆς οἰκοδομῆς τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας.

Αὕτη ἦτον, Παναγιώτατε, ἐξ ἀρχῆς καὶ εἶναι ἡ ἔφεσις καὶ τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως, καὶ τὰς κοινὰς ταύτας εὐχὰς ἐπιποθεῖ νὰ ἴδῃ πληρουμένας, καὶ νὰ συμπράξῃ εἰς τὸ μέγα τοῦτο ἔργον ὅλαις δυνάμεσιν, ὑπὸ τὴν πνευματικὴν προστασίαν τῆς Ὑ. Παναγιότητος. Ἀλλ' ἡ προλαβοῦσα τῶν πραγμάτων κατάστασις, καὶ τὰ πολυειδῆ δυστυχήματα, τὰ ὁποῖα συνεπάγεται ἐξ ἀνάγκης ὁ μακρὸς πόλεμος, ἡ ἀναρχία καὶ ἀταξία, δὲν ἄφησαν ἀνεπηρέαστον μήτε αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν.

Εἰς τοιαύτην περίστασιν, περιοριζόμενος εἰς τὴν σφαῖραν τῶν καθηκόντων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀχώριστα ἀπὸ τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν, ἠθέλησα μόνον νὰ παρατηρήσω κατὰ συνέχειαν τὴν ἐνεστῶσαν πνευματικὴν καὶ ὑλικὴν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων κατάστασιν, ἐνεργῶν, ὅσα ἐπ' ἐμοί, διὰ νὰ στήσω τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον φορὰν ἀμφοτέρων· ὄργανον δὲ τῆς εἰλικρινοῦς εὐσεβείας ὅλου τοῦ ἔθνους ἐπεκαλεσάμην τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου, διὰ νὰ οἰκονομήσῃ τὴν θεραπείαν τῶν δεινῶν ἐξ αὐτῶν τῶν πηγῶν τοῦ Σωτηρίου.

Εἰσήκουσεν ὁ πολυέλεος τῆς δεήσεώς μου· καὶ ἡ Ὑ. Παναγιότης, τεθεῖσα ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς περιωπῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, εἶδεν ἀποσκοπεύσασα πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τοῦ νέου Κράτους· καὶ ἰδοὺ ὁ εὔθετος καιρός, τὸν ὁποῖον ἐπόθουν, διὰ νὰ ἐκθέσω ὑπ' ὄψιν τῆς Ὑ. Παναγιότητος τὴν λυπηρὰν εἰκόνα τῆς ἐνεστώσης Ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος, ἀποστέλλων ἐπὶ τούτῳ πλησίον της ἄνδρα παρεχόμενον ὅλα τὰ πιστὰ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λουσιν εἰς τὴν μετ' ἀκριβείας ἐκτέλεσιν καὶ ἐκπλήρωσιν τῶν ἱερῶν ὑμῶν χρεῶν καὶ καθηκόντων. Τὰ Μέλη. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος, πρόεδρος. Ὁ Βοιωτίας Παΐσιος. Ὁ Θήρας Ζαχαρίας. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος.— Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.

§. κδ. Καὶ τοιαύτη μὲν καὶ αὕτη ἡ ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου, παντοίως καλλωπιζούσης τὰς ἰδίας παρανομίας καὶ κομπορρήμονούσης, καὶ καυχωμένης ἐφ' οἷς αὐτὴν ἔδει συγκαλύπτεσθαι καὶ στένειν, ἢ σιωπᾶν.

§. κγ. Ἤδη δὲ μεσοῦντος Μαΐου, πρῴϊμον ἐξήνθησε στάχυν τὸ νεόφυτον Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον. Τριάκοντα ὑπότροφοι Κληρικοὶ (ἱερομόναχοι καὶ ἱεροδιάκονοι), ἐκλεχθέντες ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, διετάχθησαν δι' ὑψηλοῦ Διατάγματος (ἐκδοθέντος 14 Μαΐου, 1834), ἵνα σπουδάζωσιν ἐν τῷ κατὰ τὴν Αἴγιναν ἀκμάζοντι τότε διδακτηρίῳ, λαμβάνοντες ἀπὸ τοῦ Ταμείου τὰ πρὸς τροφήν, ἕκαστος κατὰ μῆνα δραχμὰς 60 πρὸς τὸ παρὸν (βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθμ. 32. σελ. 246). Ἐδιδάσκοντο δ' ἐκεῖ τὰ Ἑλληνικὰ καί τινας τῶν ἐπιστημῶν· θεολογικὸν δὲ μάθημα (πλὴν συντόμου Κατηχήσεως) οὐδὲν παρεδίδοτο κατὰ τὸ Σχολεῖον ἐκεῖνο· πλὴν ἀλλὰ καὶ οὕτως οἱ Κληρικοὶ παιδευόμενοι, προπαρεσκευάζοντο εἰς τὴν μετά τινας ἐνιαυτοὺς μέλλουσαν συστήσεσθαι Θεολογικὴν Σχολήν.

§. κδ. Ἀλλ' ἐν τούτοις ἐξαίφνης ἐκεῖνος ὁ τῆς ἐθνικῆς παιδείας τε καὶ νομοθεσίας καὶ μάλιστα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἔξοχος ῥυθμοποιὸς καὶ διατάκτωρ, ὁ κ. Μαύρερος, πίπτει κατενεχθεὶς ἀπὸ τῆς Ἀντιβασιλείου καθέδρας, ἐξαίσιον πτῶμα, διὰ Βασιλικοῦ κελεύσματος ἐκδοθέντος τῷ 1834 Ἰουλίου 21 (Αὐγούς. 2), καὶ παρευθὺς δημοσίου πλοίου ἐπιβάς, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ· διεδέξατο δὲ τοῦτον Κόβελος ἐκ Βαυαρίας ἐλθών. Μετὰ δέ τινας ἡμέρας ἀπολύεται καὶ ὁ Κύριος Κωνστ. Δ. Σχινᾶς ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας κατὰ Βασιλικὸν Διάταγμα ἐκδοθὲν τῇ 8(20) Αὐγούστου 1834 (βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθμ. 25 καὶ 27. σελ. 203. 225), δέκα μόλις μῆνας καὶ οὐδὲ τούτους ὅλους οὐδ' ἀμώμους γεγραμματευκώς (α)· διεδέξατο δὲ τοῦτον πάλιν ὁ καὶ ἄλλοτε τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς παιδείας γραμματείαν προπρῴην ἰθύνας Ἰάκωβος ὁ Ῥίζος, ὁ Νερουλός.

§. κε. Τότε δὲ καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ὁ κύκλος ὁ ἐνιαύσιος ἐπληροῦτο· ἐκλέγονται τοίνυν τὸ δεύτερον ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας μέλη Συν-

(α) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 169. σελ. 677.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βιβαζομένων εἰς τὸ ἱερὸν Σύνθρονον ἀλλοτρίων ἐπισκοπῶν. Ἀλλ' οὐδέτερον τούτων ἐξέβη. Ὁ δὲ Κυνουρίας ἔμεινε διὰ τέλους ὅπου κανονικῶς ἐχειροτονήθη. Ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον (τῷ 1835, Ἰουνίου 17), ἐκφράζων τὴν πενιχρὰν κατάστασιν ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς ὑπολειφθείσης εἰς αὐτὸν μερίδος τῆς Κυνουρίας, καὶ ἐξαιτούμενος ἵνα κἂν ὀνομάζηται ἐκ τοῦ ἑτέρου ὀνόματος τῆς κανονικῆς αὐτοῦ ἐπισκοπῆς Πραστοῦ ἢ Πρασιῶν (ἀποφεύγων οὕτω καὶ τὴν δύσφημον μετονομασίαν τῆς Κυνουρίας, καὶ ἅμα περιοριζόμενος εἰς ἣν εἶχε πραγματικῶς ἐπαρχίαν τῶν Πρασιῶν, μηδ' ἐπονομάζηται ὡς τιτουλάριος ὅλης τῆς Κυνουρίας, ἐν ᾧ οὐκ εἶχεν εἰ μὴ τὸ ἐναπολειφθὲν αὐτῆς μέρος). Καὶ ἀνήγγειλεν ἡ Σύνοδος τὴν αἴτησιν αὐτοῦ (Ἰουλίου 12) πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, μαρτυροῦσα τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός, καὶ μεσιτεύουσα, ὅπως δοθῇ τις (ἀορίστως) σύνταξις αὐτῷ πρὸς θεραπείαν τῆς αὐτοῦ στενοχωρίας. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας (Ἰουλ. 23) καλέσασα τὸν Κυνουρίας ἡ Κυβέρνησις Πρόεδρον τῆς Συνόδου, ἀπέδωκεν αὐτῷ καὶ τὸ ἀφαιρεθὲν μέρος τῆς Κυνουρίας. Καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ περὶ τοῦτον (α).

(α) Ἰδοὺ ἡ τῆς Συνόδου πρὸς τὴν Γραμματείαν ἐπιστολή· « Ἡ Σύνοδος πρὸς τὴν Γραμματείαν. Ὁ ἐπίσκοπος Κυνουρίας διὰ τῆς ἀπὸ 17 Ἰουνίου πρὸς τὴν Σύνοδον ἀναφορᾶς του, ἐν ᾧ ἐκθέτει τὰ καθ' ἑαυτὸν, καὶ τὴν εἰς ἣν κατήντησε κατάστασιν ἡ ἐπισκοπὴ Κυνουρίας, ὡς ἐκ τῆς πολιτικῆς ἤδη διαιρέσεως, ζητεῖ νὰ μετατεθῇ εἰς τὴν νεωστὶ σχηματισθεῖσαν τῶν Πρασιῶν. Ἡ Σύνοδος ὅθεν, θεωροῦσα ὅτι ἡ ἐπισκοπὴ Κυνουρίας ἔμεινε τοιαύτη, ὥστε δὲν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς ἐξοικονόμησιν αὐτοῦ, ὡς περιορισθεῖσα μόνον εἰς ὀκτὼ χωρίδια· Θεωροῦσα, ὅτι ἡ νεωστὶ σχηματισθεῖσα τῶν Πρασιῶν ἐπαρχία εἶναι τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἐπισκοπῆς Κυνουρίας· Θεωροῦσα, ὅτι ἤδη προστίθενται εἰς αὐτὴν καὶ τὰ ἄλλοτε προσκείμενα εἰς αὐτὴν χωρία, καὶ ὅλα ταῦτα ἀποτελοῦσιν ἤδη ὁλόκληρον τὴν ποτὲ ἐπισκοπὴν Ῥέοντος καὶ Πραστοῦ, τῆς ὁποίας τὴν διεύθυνσιν εἰκοσιπέντε ἔτη εἶχεν ὁ ἴδιος· Ἀποδεχομένη τὴν αἴτησίν του γνωμοδοτεῖ. Ὁ ἐπίσκοπος Κυνουρίας νὰ μετατεθῇ εἰς τὴν ὑπὸ τ' ὄνομα Πρασιαὶ νεωστὶ σχηματισθεῖσαν ἐπαρχίαν ὑπὸ τ' ὄνομα ἐπίσκοπος Πρασιῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ αἱ Πρασιαί, μ' ὅλον ὅτι ἀποκαθίστανται ἤδη ἐπαρχία, ὡς καὶ πρότερον, δὲν ἔχουσιν ὅμως ἱκανὴν ἔκτασιν καὶ τοὺς ἀναλόγους κατοίκους, ἀφ' ὧν νὰ δύναται ὁ ἐπίσκοπος νὰ ἀπολαμβάνῃ κατ' ἔτος τ' ἀναγκαῖα εἰς ἐξοικονόμησίν του, καὶ νὰ ζῇ ἀπ' αὐτῶν ἀρκούντως κατὰ τὸν ἐπισκοπικὸν χαρακτῆρα· ἐπειδὴ οὗτος ὑπέφερεν εἰς ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἀγῶνος καὶ ἐδοκίμασε τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου, καὶ εὑρίσκεται ἤδη ἐκ τούτων δυστυχής, ἡ Σύνοδος κρίνει δίκαιον νὰ συστήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν εὐμένειαν τῆς A. M. καὶ ἰδιαιτέρως, ὥστε νὰ λαμβάνῃ συγχρόνως καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σίαις ἔλλειψιν τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου, προβάλλει πρὸς τὴν Γραμματείαν ἓξ ἱεροκηρύκων διορισμόν, τριῶν μὲν εἰς τὴν Πελοπόννησον, δύω δὲ εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, καὶ ἑνὸς εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος· καὶ τοιούτους προέτεινε τὸν πρωτοσύγκελλον Ἰωάσαφ τὸν Βυζάντιον, τὸν ἱερομόναχον Καλλίνικον Καζόρχην, τὸν ἱερομόναχον Δανιὴλ Γεωργόπουλον, τὸν διάκονον Καλλίνικον Ἰάσονα, τὸν μοναχὸν (καὶ εἶτα ἱερομόναχον) Ἠλίαν καὶ τὸν ἐκδότην τῆς Σάλπιγγος Γερμανόν (α). Τὶ δὲ ἔπραξε περὶ τούτου ἡ Γραμματεία, λέγομεν ἐφεξῆς (Κεφ. Ι. §. ζ).

§. ιε. Μετὰ ταῦτα γνώμη τῆς Συνόδου καὶ προτάσει τῆς Γραμματείας καταργεῖται δια Βασιλικοῦ Διατάγματος ὁ προδιατεταγμένος διορισμὸς τῶν πρωτοσυγκέλλων καὶ ἀρχιδιακόνων, οἵτινες ἐπετέθησαν ἐπὶ τῶν δέκα ἐπισκοπῶν ὡς συμποίμενες τῶν Ἐπισκόπων ταχθέντες κατὰ τὸ 1834 (βλ. ὄπισθ. Κεφ. Γ. §. ιγ. ιδ. σελ. 242).

§. ις. Ἤδη δὲ καὶ ἡ τετάρτη τῆς Συνόδου περίοδος ἐτελεύτα, καὶ πάλιν (τῇ 23 Ἰουλίου 1838) ἐκλέγονται μέλη Συνοδικὰ ὁ Κυνουρίας Διονύσιος πρόεδρος, ὁ Ὕδρας Γεράσιμος, ὁ Σελλασίας Θεοδώρητος, ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς, ὁ Φωκίδος Νεόφυτος.

(α) Περὶ τὸν χρόνον τοῦτον ἐπιστολὴ ἐκ Λονδίνου ἀνήγγειλεν, ὅτι ὁ εἰς Λονδῖνον πεμφθεὶς ἐφημέριος τῆς ὀρθοδόξου τῶν Ἑλλήνων Ἐκκλησίας Διονύσιος Ξενάκης, ἐξυβριζόμενος δι' ἣν ἔφερε σεμνὴν καὶ ἀρχαιοπρεπῆ τοῦ ἡμετέρου κλήρου στολὴν παρὰ τοῦ ὄχλου τῆς μεγάλα δὴ αὐχούσης ἐπὶ ἀνεξιθρησκείᾳ περιδόξου ταύτης πόλεως, ἔμελλεν ἀπονοστῆσαι. Ἡ δὲ Σύνοδος κατὰ θερμὴν παράκλησιν τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας διὰ γράμματος αὐτῆς (ὑπ' ἀριθμ. 6840. τῇ 29 Ἀπριλίου) ἐπέτρεψε μὲν αὐτῷ συμμορφωθῆναι κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα πρὸς τὸν ἐφημέριον τῆς ἐκεῖ ὀρθοδόξου Ῥωσσικῆς Ἐκκλησίας, ὑπεχρέωσεν ὅμως αὐτόν, ἵν' ἅμ' ἐγκαταλιπὼν τὸν τόπον ἐκεῖνον ἀναλάβῃ τὸ πρότερον ἐξωτερικὸν σχῆμα. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γέλματός του ἔργα· καὶ δεύτερον, τὸ οὐσιωδέστατον, διότι ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος δοξάζει ἀναγκαίαν καὶ ἀπαιτεῖ τὴν προσωπικὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἐπισκόπου κατὰ πᾶν ἔτος, καὶ διὰ νὰ εὐλογῆται παρ' αὐτοῦ, καὶ διὰ νὰ ἐκτελῇ δι' αὐτοῦ πολλὰ θρησκευτικὰ ἔργα· καὶ δέκα Ἐπίσκοποι δὲν θέλουσιν ἐπαρκεῖ εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ἀνάγκας. Ὅθεν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκοπῶν τοῦ Βασιλείου πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ κατασταθῇ μεγαλειότερος τῶν δέκα, περιγραφομένων ἅπαξ διὰ παντὸς τῶν ὁρίων ἑκάστης ἀμετακινήτως. Τιμᾷ ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μ. τοὺς ἔξοχα δικαιώματα ἀποκτήσαντας εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, καὶ κεκτημένους συγχρόνως τὰς εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν ἀξίαν ἀναγκαίας ἰδιότητας, ἢ διακρινομένους διὰ τὰ σπάνια φῶτα καὶ τὴν παιδείαν των καὶ κρινομένους διὰ ταῦτα ἀξίους ἐπισκοπῆς, καὶ διὰ τὸ συμφέρον τῆς Ἐπικρατείας φρονεῖ εὐκταίαν ἢ μᾶλλον ἀναγκαίαν τὴν εἰς ἐπισκόπους χειροτονίαν τοιούτων ἀνδρῶν· καὶ ἡ Σύνοδος δὲν δύναται νὰ μὴν ἐπαινέσῃ τὸ τοιοῦτο φρόνημα τῆς Κυβερνήσεως καὶ νὰ μὴν ὁμολογήσῃ εἰλικρινῶς ὅτι φρονεῖ καὶ αὐτὴ τὸ αὐτό. Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ μὴν ὁμολογήσῃ ἐν ταὐτῷ ὅτι θεωρεῖ τοῦτο ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως προτιθέμενον σκοπὸν περὶ τῶν δέκα μονίμων ἐπισκοπῶν· διότι, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι καὶ τὴν σήμερον τόσοι λεγόμενοι προσωρινοί, ἐὰν χειροτονηθῶσι καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι, ἢ χειροτονούμενοι ἤδη διορισθῶσιν εἰς προσωρινὰς ἐπισκοπάς, θέλει περάσει πολὺς καιρός, ἕως οὗ καταντήσωσιν αἱ ἐπισκοπαὶ εἰς δέκα· καὶ ἐὰν ἀδιακόπως εὑρίσκωνται ἄνθρωποι ἔχοντες τὰς ἀνωτέρω ἰδιότητας καὶ χειροτονῶνται διὰ τοῦτο ἐπίσκοποι, δὲν θέλει φθάσει ποτὲ ἡ Κυβέρνησις τὸν σκοπόν, καὶ τὸ κακὸν θέλει εἶναι ἀτελεύτητον. Ἀλλὰ καθὼς ἡ Σύνοδος κρίνει ἀνάρμοστον κατὰ τοὺς κανόνας καὶ τ' ἀνέκαθεν ἔθιμα τῆς Ἐκκλησίας τὴν εἰς μονίμους καὶ προσωρινὰς διαίρεσιν τῶν ἐπισκοπῶν, οὕτω κρίνει ἀνάρμοστον καὶ τὴν ὑπὸ τ' ὄνομα μόνον τῆς προικοδοτήσεως μισθοδότησιν τῶν Ἐπισκόπων· εἶχον κτήματα ἀκίνητα ἀφ' ὅτου κατεστάθη ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὄχι μόνον κανόνες ἐκκλησιαστικοί, ἀλλὰ καὶ νόμοι πολιτικοὶ ῥητοὶ ὑπάρχουσιν, ἀποβλέποντες τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τὴν διαχείρισιν καὶ οἰκονομίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων. Ἀλλ' ἀλλόφυλον καὶ ἀλλόθρησκον ἔθνος ἁρπάσαν τὸν θρόνον τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ἐστέρησε καὶ τὰς Ἐκκλησίας τῶν ἀκινήτων αὐτῶν κτημάτων· ἀλλὰ καὶ ὅσα διέσωσαν ἐν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πτεμβρίου εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ μήπω συνεδριάσας ἐν τῇ Συνόδῳ τελευτᾷ τὸν βίον νοσήσας γέρων ἑβδομηκοντούτης (Σεπτεμβρίου 17), καὶ ἐτάφη μετὰ προσηκούσης τιμῆς (α). Ἀντ' αὐτοῦ δὲ κατέστη μέλος συνοδικὸν ὁ πρώην Μενδενίτζης Γρηγόριος. Ἡ γοῦν Σύνοδος ἀναγγέλλουσα καὶ τοῦ Γορτύνης τὴν τελευτὴν (κατὰ τὸ σύνηθες) εἰς τὴν Γραμματείαν, ὑπέμνησε πάλιν τὸ περὶ τῆς διατάξεως τῶν τοῦ Κράτους ἐπισκοπῶν, μάζαν μάττουσα πολλάκις τὴν αὐτὴν (τὸ τῆς παροιμίας) καὶ ἐπαναλαμβάνουσα τὰ προεκτεθέντα, καὶ μάλιστα τὴν εἰς τὰς χηρευούσας ἐπισκοπὰς ἐπιπολάζουσαν διαφθορὰν καὶ ἀπείθειαν καὶ αὐτῶν τῶν κληρικῶν. Καί, τέλος, προσετίθει ὅτι «δὲν διορίζει οὐδεμίαν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπὴν εἰς τὴν ἤδη χηρεύσασαν τῆς Γορτύνης ἐπισκοπήν, πρὶν λάβῃ εἰς τὴν παροῦσαν αὐτῆς ἔκθεσιν ἀπάντησιν» (τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1839. ἀριθμ. 8102). Καὶ ὅμως οὐδ' εἰς ταύτην ἔλαβεν οὐδεμίαν ἀπάντησιν περὶ τοῦ ζητήματος ὁριστικήν.

§. β. Ἀλλ' «ἦν ἤδη καὶ πῦρ μᾶλλον ἄλλου πυρὸς καῖον», τὸ τῆς ἀντιχρίστου διδασκαλίας τοῦ προρρηθέντος Καίρου κακόν. Θεόφιλος ὁ Καίρης, Ἄνδριος τὴν πατρίδα, ἐμαθήτευσε τὸ πρῶτον ἐν τῇ περιφήμῳ σχολῇ τῶν Κυδωνιῶν, ἀνατρεφόμενος πνευματικῶς ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου καὶ διά τε τὴν εὐσέβειαν καὶ σοφίαν καὶ τὴν ἔνθεον πολιτείαν ἐπισημοτάτου διδασκάλου Γρηγορίου τοῦ Σαράφη. Τούτου μεσιτεύοντος ὁ Θεόφιλος δαπάνῃ τῶν Κυδωνιατῶν ἐστάλη καὶ εἰς Παρισίους τῷ 1801 (μοναχὸς καὶ ἱεροδιάκονος ἤδη κεχειροτονημένος), καὶ διέτριψε χρόνους ἱκανοὺς διδασκόμενος τὰς ἐπιστήμας. Κατὰ δὲ τὸ 1810 ἐπανελθὼν ἐδίδαξε τὸ πρῶτον ἐπ' ὀλίγους μῆνας ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ καλουμένῃ Σχολῇ τῆς Σμύρνης, καὶ ὕστερον ἐν τῷ τῶν Κυδωνιῶν συνάμα μετὰ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς καὶ διδασκάλου Γρηγορίου συσχολαρχήσας εὐσεβῶς καὶ ὁσίως ἐπὶ δεκαετίαν μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐκραγείσης δὲ ταύτης, καὶ τῶν Κυδωνιῶν καταστραφεισῶν, συνεξέφυγε μετὰ τοῦ Γρηγορίου διασωθεὶς εἰς τὴν νῆσον τῶν Ψαρῶν, κἀκεῖθεν εἰς Ὕδραν· καὶ ὁ μὲν Γρηγόριος αὐτοῦ καταμείνας ἐτελεύτησε τὴν μακαρίαν αὐτοῦ ζωήν. Ὁ δὲ Θεόφιλος εὐθὺς μεταβὰς εἰς τὴν Ἄνδρον ἦλθε καὶ εἰς Πελοπόννησον, καὶ τοῦ ἀγῶνος μέτεσχε, καὶ τῶν βουλῶν, καὶ τῶν συνελεύσεων τῶν ἐθνικῶν, καὶ ἐπ'

(α) Βλ. Αἰῶνα ἀριθμ. 100.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Ἀναλαμβάνοντες ἤδη τὴν συνέχειαν τῆς πολλῶν ἕνεκα καὶ ἀθελήτων αἰτίων διακοπείσης ἐκδόσεως Ἁπάντων τῶν Σωζομένων συγγραμμάτων τοῦ ἡμετέρου Πατρὸς Κ. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, ἀπολύομεν ὁσονούπω ἐκ τῶν τυπογραφικῶν πιεστηρίων δεύτερον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τόμον τὴν Ἐκκλησιαστικὴν τριακονταετηρίδα, ἤτοι Συνταγμάτιον ἱστορικὸν τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησιαστικῶν συμβεβηκότων ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1852, διηρημένον εἰς τμήματα τρία· ὧν τὸ μὲν ἀ. περιέχει τὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος μέχρι τέλους τοῦ 1832, τὸ δὲ β΄. τὴν συνέχειαν τῶν ἐφεξῆς ἀπὸ τῆς τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Ἀντιβασιλείας ἀφίξεως συμβεβηκότων μέχρι τέλους τοῦ 1852, τὸ δὲ γ΄. σημειώσεις τινὰς συμβαλλούσας πρὸς διασάφησιν τῶν ἱστορουμένων καὶ μάλιστα τῶν ἀγηκόντων εἰς τὴν περὶ τὴν διοίκησιν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας μεταβολήν. Τούτων οὖν τὰ μὲν δύο πρῶτα τμήματα τὸν ἐν τοῖς πιεστηρίοις ἀπαρτίζουσι Β΄. τόμον ἐκ τεσσαράκοντα καὶ δύο ὡς ἔγγιστα τυπογραφικῶν φύλλων συγκειμένον. Τὸ δὲ τρίτον μετ᾽ ἄλλων τινῶν διατριβῶν κοινὴν τὴν ὑπόθεσιν ἐχουσῶν συναποτελέσουσι τὸν τρίτον τόμον, οὗ ἡ ἐκτύπωσις ἀμέσως ἐπακολουθήσει μετὰ τὸ τοῦ δευτέρου πέρας. Διὸ ἐπικαλούμεθα τὴν γενναίαν ἀντίληψιν τῶν τὴν πατρῴαν εὐσέβειαν ζηλούντων καὶ τὴν βελτίωσιν καὶ προαγωγὴν τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν πραγμάτων γνησίως ἐπιθυμούντων Ὀρθοδόξων ὁμογενῶν, καὶ μάλιστα τῶν τῆς ἱερᾶς λήξεως. Τιμὴ τῶν βιβλίων ὁρίζεται πέντε καὶ εἴκοσι λεπτὰ εἰς ἕκαστον τυπογραφικὸν φύλλον, ὡς καὶ τῷ 1859 προανηγγείλαμεν. Οἱ βουλόμενοι τοῖς συνδρομηταῖς ἐγκαταλεγῆναι ἀναγγειλάτωσαν πρὸς τὸν ἐκδότην τὰ ὀνόματα καὶ τὸν τόπον τῆς διατριβῆς αὐτῶν, ἵνα μετὰ τοῦ Α΄. καὶ ὁ Β΄. τόμος πεμφθῇ πρὸς αὐτούς, καταβαλόντας τὸ τίμημα. Τὰ δὲ ὀνόματα αὐτῶν καταχωρισθήσονται εἰς τὸν τρίτον τόμον, ἂν μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Β΄. λάβωμεν αὐτά. Ἀθήνησι τῇ 25 Νοεμβρίου 1864.

Ὁ Ἐκδότης Σ. Κ. Οἰκονόμος.

Τιμὴ τοῦ Β΄. Τόμου	Διὰ τὴν Ἑλλάδα	Δρ·	11
»	Διὰ τὴν Τουρκίαν.	»	12
»	Διὰ τὴν Βλαχιαν καὶ Ἀουστρίαν.	»	13
»	Διὰ τὴν Ῥωσσίαν	ρούβλ. ἀργυρ.	3
»	Διὰ τὴν Ἀγγλίαν	λίρας ἀγγλικ.	1/2

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

της καὶ ἐπὶ μικροῖς (α). Καὶ ἄλλο δὲ συνεισέφερεν εἰς πληθυσμὸν τῆς ἐπιορκίας· ἐν τοῖς πλείστοις δικαστηρίοις ἀντὶ τῶν θείων Εὐαγγελίων (χάριν εὐκολίας) ἐχρῶντο πρὸς ὀρκοδοσίαν τινὶ τῶν παρὰ τῶν Ἐξαποστόλων διασπαρέντων ἀντιτύπων τῆς κεχυδαϊσμένης Καινῆς Διαθήκης· ὁ δὲ λαὸς τῶν ὀρθοδόξων οὐδόλως ταῦτα σέβεται, θεωρῶν ὡς ἄκυρα καὶ βέβηλα ὄργανα τῆς περὶ τὴν ὀρθοδοξίαν ἐπιβουλῆς. Εὐκόλως λοιπὸν ἐπὶ τούτων ψευδορκοῦσι πολλοί, μηδὲν νομίζοντες ἁμαρτάνειν, ὡς ἐπὶ ψευδοῦς Εὐαγγελίου τὸν ὅρκον ὀμνύοντες. Καὶ οὕτως ἀπέβαινεν ἡ ἐξουσία οἷον προμνήστρια τῆς ἐπιορκίας, ἀνεχομένη τῆς διαδόσεως καὶ χρήσεως τῶν τοιούτων (β). Ἀλλ' ὅπως ἂν ἔχῃ τὰ τῆς αἰτίας τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἐπιορκίας, ἐπληροφορήθη τὸ πρᾶγμα καὶ ὁ μεγαλειότατος Βασιλεὺς (καὶ μάλιστα κατὰ τὴν περιήγησιν τοῦ Βασιλείου), καὶ τὴν Σύνοδον ἠξίωσε διὰ τοῦ Γραμματέως, ὅπως δι' ἐγκυκλίου νουθετήσῃ

τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ τρίτου ἔτους παρουσιασθεὶς ὁ κατὰ τὴν Ἑλλάδα δήμιος Χασσὰν Ἀρναοὺτ ἔδωκε τὸν ἑξῆς ὅρκον ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας Κυρίου Κ. Δ. Σχινᾶ.

Ὅρκος.

Ὀρκίζομαι νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὸν Βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τοὺς νόμους τοῦ Βασιλείου, καὶ νὰ ἐκπληρῶ ἀκριβῶς τὸ ἐμπιστευθὲν εἰς ἐμὲ χρέος.

Ὁ Χασσὰν Ἀρναοὺτ μὴ ἠξεύρων γράμματα ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ.

Κωνσταντῖνος Δ. Σχινᾶς. Ἐδουάρδος Μάσσων».

Πρβλ. καὶ τῶν Σωζομένων τῶνδε Τόμ. Α. σελ. 294. Σημ. Ἐκδ.

(α) Ἄλλος νόμος ἐκδοθεὶς τῇ 23 Νοεμβρ. 1838 περὶ τῶν εἰς νεοφύτους (τοὺς ἐκ Τούρκων ἐπιστρέψαντας) παραχωρουμένων γαιῶν, διατάσσει (ἄρθρ. 2) «Ὁ ὅρκος τῶν μαρτύρων καὶ τῶν πραγματογνωμόνων θέλει γίνεσθαι ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ (τοῦ δικαστηρίου) καὶ ἐνώπιον ἱερέως φέροντος τὴν ἱερατικὴν στολήν» (Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. Ἀριθμ. 42. σελ. 207). Οὕτω καὶ τὸ δικαστήριον προτιμᾶται τῆς Ἐκκλησίας! καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ λειτουργὸς τοῦ θυσιαστηρίου ὑπηρετεῖ καὶ τῇ τραπέζῃ τῇ δικαστικῇ, παριστάμενος πρὸς τοὺς δικαστὰς ἐν στολῇ ἁγίᾳ, μεθ' ἧς ἱερουργῶν παρίσταται τῷ Θεῷ! καὶ τέλος ἡ περὶ τῆς παραχωρήσεως τῶν εἰς τοὺς νεοφύτους δώρων ἐνδεχομένη ἀπάτη κρίνεται βαρυτέρα καὶ παρ' αὐτὰ τὰ ἐγκλήματα τῆς καθοσιώσεως, ἐν οἷς ἡ ὀρκοδοσία γίνεται κατὰ τὴν τάξιν τὴν συνήθη καὶ χωρὶς τοιαύτης πομπῆς. Τούτων δὲ καὶ τῶν τοιούτων θεατρισμῶν ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα; ἐθισμὸς τῆς περὶ τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ περιφρονήσεως καὶ ὀλιγωρίας, καὶ τῆς ἐκ τούτου μοχθηρίας καὶ διαστροφῆς. βλ. Αἰῶν. ἀριθ. 139.

(β) Βλ. Αἰῶνα αὐτόθ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΧΕΔΙΟΝ

Κανονισμοῦ ἢ Συντάγματος Ἐκκλησιαστικοῦ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Συντεθὲν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Πρακτικῶν τῆς διορισθείσης ἐπὶ τούτῳ ἑπταμελοῦς Ἐπιτροπῆς τῇ 15 (27) Μαρτίου 1833.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν σχέσεων αὐτῆς.

Ἄρθρον 1. Τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος συγκροτοῦσι, κυρίως μὲν καὶ γενικώτερον, ὅλοι οἱ ἐντὸς τοῦ Βασιλείου χριστιανοὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ Δόγματος· ἰδίως δὲ καὶ μερικώτερον, οἱ ἐντὸς τοῦ Βασιλείου Ἐπίσκοποι, πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος.

Ἄρθρον 2. Κεφαλὴν ἢ ἀρχηγόν της εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἢ πνευματικὸν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ ὅλαι αἱ λοιπαὶ Ἐκκλησίαι τοῦ Ἀνατολικοῦ Δόγματος, δὲν γνωρίζει ἄλλον, εἰ μὴ μόνον αὐτὸν τὸν θεμελιωτὴν τῆς Ἐκκλησίας Ἰησοῦν Χριστόν· Πολιτικὸν δὲ ἢ ἐξωτερικὸν ἀρχηγόν της γνωρίζει μόνον τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος.

Ἄρθρον 3. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην Ἐκκλησίαν.

Ἄρθρον 4. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι καὶ μένει διὰ παντὸς ἡνωμένη κατὰ τὸ Δογματικὸν μ' ὅλας τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ συστάσεως διοργανισμοῦ καὶ καθηκόντων τῆς διαρκοῦς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Ἄρθρον 5. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, πνευματικῶς μὲν ἀνεξάρτητος, πολιτικῶς δὲ ὑποκειμένη εἰς τὴν Κοσμικὴν ἀρχήν, διοικεῖται, ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως, παρὰ μιᾶς Συνόδου διαρκοῦς, συγκειμένης ἀπὸ μόνους Ἀρχιερεῖς, ἢ καὶ ἀπὸ πρεσβυτέρους καὶ ἀρχιμανδρίτας, ὄχι δὲ καὶ διακόνους,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν ἐπ' αἰσίοις ἄφιξιν τῆς Υ. Μ. τοῦ πρώτου βασιλέως τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ ἀρτισύστατον τοῦτο Βασίλειον, ἐξαιτούμενοι θεόθεν ἅπαντες ὑπὲρ τῆς Υ. Μ. ζωὴν πολυχρόνιον, κράτος ἄμαχον, καὶ εὐδαιμονίαν ἀνεπηρέαστον.

§. β. Ὁ δὲ μεγαλειότατος Βασιλεὺς ἀπήντησε Γερμανιστὶ τὰ ἑφεξῆς.

« Τὰ αἰσθήματα, Κύριε Μητροπολῖτα, τὰ ὁποῖα μοὶ ἐξέφρασας, μοὶ εἶναι εἰς ὑπερβολὴν εὐάρεστα.

Εἶμαι ἐσωτερικῶς πεπεισμένος, ὅτι εὐτυχία, οὔτε κοινὴ τοῦ Κράτους, οὔτε ἰδία ἑκάστου πολίτου δύναται νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς ἀληθοῦς εὐσεβείας.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἠμπορεῖ νὰ ἦναι βεβαιοτάτη, ὅτι θέλει ἔχει εἰς πᾶσαν περίστασιν τὴν πλήρη ὑπεράσπισίν μου.

Σὺ δέ, Κύριε Μητροπολῖτα, καὶ ὁ λοιπὸς ἱερὸς κλῆρος τοῦ Βασιλείου μου θέλετε, καθὼς εἶμαι βέβαιος, συντρέξει ὁμοφώνως μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ κοινὸν καλόν » (α).

§. γ. Ἐφεξῆς οἱ Γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατείας ἀνέφερον εἰς τὴν βασιλικὴν Κυβέρνησιν τὰς ἐκθέσεις ἕκαστος τῆς κατ' αὐτὸν Γραμματείας, καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν (προειρημένος Ἰάκωβος Ῥίζος) τὰ κατὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος. Καὶ οὗτος μὲν μετ' ὀλίγον ἀπολύεται τῆς Γραμματείας (Φεβρουαρ. 16), διαδέχεται δὲ τοῦτον ὁ ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ Οἴκου καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Γραμματεὺς Κ. Σπυρίδων Τρικούπης, προσλαβὼν καὶ τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείαν (β).

(α) Βλ. Ἐφημ. Ἀθηνᾶς ἀριθμ. 84. σελ. 314. πρβλ. καὶ ἀριθμ. 83. σελ. 309—310. Ἐκεῖ ἀναγινώσκεται καὶ ἡ συγχρόνως δημοσιευθεῖσα πρὸς τοὺς Ἕλληνας προκήρυξις, ἐν ᾗ πάλιν ὁ φιλόχριστος καὶ φιλόλαος Βασιλεὺς ὑπέσχετο πανδήμως πᾶσι τοῖς Ἕλλησι προστασίαν εἰς τὰ τῆς θρησκείας. « Ἀναβαίνων (λέγει) τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος, δίδω τὴν πάνδημον βεβαίωσιν τοῦ νὰ προστατεύω εὐσυνειδότως τὴν θρησκείαν σας» κτλ. Βλ. καὶ Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως. Ἀριθμ. 1. σελ. 2.

(β) Χρέη καὶ καθήκοντα τοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως Γραμματέως διὰ Διατάγματος ἐκδοθέντος τῇ 3 (15) Ἀπριλίου (δεκατέσσαρας ἡμέρας ὅλας πρὶν ἢ ἄρξηται τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς ἡ διορισθεῖσα ἐπταμελὴς ἐπιτροπὴ τῶν εἰς διοργανισμὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ὡς ὀψόμεθα παρακατιόντες) διωρίσθησαν καὶ τὰ ἑξῆς ἀνήκοντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. 1) Ἡ ἐγκαθίδρυσις τῶν συνοδικῶν ἀρχῶν» (δηλονότι τῆς κατ' ἔτος ἀλλασσομένης Συνόδου), « ἡ ἐπιτήρησις εἰς τὰς πράξεις αὐ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐπιχράτειαν Σεβασμ. Μητροπολίτας καὶ Ἐπισκόπους, καὶ νὰ ἐνεργηθῇ κατὰ τὴν ἀξίωσιν τῆς Συνόδου».

§. ζ. Τοῦ δὲ νέου ἔτους ἀρξαμένου (1838) (α), ἐξῆλθε Διάταγμα κατὰ πρότασιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου (γενομένην ἔτι κατὰ τὴν 2 Ἰουλίου τοῦ ἔτ. 1837), συνιστῶν ἐν Ἀθήναις Σχολὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς (διότι καὶ ταύτην ἤθελον οἱ καινοτομισταὶ καταργεῖν συνάμα μετὰ τῶν ἱερῶν ᾀσμάτων, εἰσάγοντες τὴν εὐρωπαϊκήν, ἧς τινος τὰ στοιχεῖα διδάσκουσιν ἐν τοῖς ἀλληλοδιδακτικοῖς σχολείοις καὶ αὐτοὶ οἱ ἱεραπόστολοι!). Καὶ δὴ κατὰ τὴν 9 Φεβρουαρίου καθιδρύθησαν ἐν τῷ λεγομένῳ Διδασκαλείῳ δύω διδάσκαλοι τῆς ἱερᾶς μουσικῆς, ὅ,τε Θεόκλητος ἱεροδιάκονος ὁ Ῥεοντάκης καὶ ὁ Ζαφείριος (μαθητὴς τῶν ἀοιδίμων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μουσικοδιδασκάλων), παρ' οἷς ἔμελλον ἐκπαιδεύεσθαι τὰ μουσικὰ ἄλλοι τε μαθηταί, καὶ οἱ κατὰ τὸ Διδασκαλεῖον παιδευόμενοι διδάσκαλοι τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων (ἵνα καὶ αὐτοὶ κατὰ τόπους μεταδιδῶσι τὸ μάθημα)· παρῆσαν δὲ εἰς τὴν ἐγκαθίδρυσιν ἥ τε ἱερὰ Σύνοδος, καὶ αὐτὸς ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεύς, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ. Καὶ λόγος περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς ἐξεφωνήθη (β). Διαμένει δὲ καὶ νῦν ἡ Σχολὴ εὐδοκιμοῦσα.

§. η. Κατὰ δὲ τὴν θ, Φεβρουαρίου γράφει πάλιν ἡ Σύνοδος πρὸς τὴν Γραμματείαν περὶ τῶν ἐπισκοπῶν, ὑπομιμνήσκουσα τὰ καὶ πρότερον περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως γεγραμμένα (βλ. ὄπισθ. Κεφ. Η΄. §. γ, ε, ια, ιδ, κ, κε) καὶ μετὰ πολλῆς συνοχῆς τῆς καρδίας ἐκτιθεμένη τὴν ἀταξίαν καὶ ἀθλιότητα, εἰς ἣν κατέστησαν τὰ Ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, καὶ ἐπίσκοποι καὶ ἐπισκοπαί, ἐξαιτουμένη τὴν ἐπανόρθωσιν κατὰ τὰ προεκτεθειμένα. Ἐάν εἰσι «μακάριοι οἱ λέγοντες εἰς ὦτα ἀκουόντων», ἕπεται τἀνάπαλιν ὅτι τάλανες οἱ λέγοντες καὶ χράζοντες εἰς ὦτα μὴ ἀκουόντων. Ἡ Γραμματεία ἐσιώπησε.

§. θ. Ἐπειδὴ δὲ οἱ φιλοκαινοτόμοι βοηθοῦντες τοῖς Ἐξαποστόλοις διέσπειραν ἤδη πολλὰ κατὰ τῆς Συνόδου, οὐ μόνον ὡς δεισιδαίμονα διαβάλλοντες αὐτὴν καὶ θεοβλαβῆ καὶ τῆς ἐπὶ τὰ κρείττω προκοπῆς τῶν Ἑλλήνων ἐχθράν, ἀλλὰ καὶ ὡς αὐτῆς τῆς ἀνεξ-

---

(α) Τῇ πρώτῃ τοῦ νέου ἔτους ἐτίμησεν ὁ Μ. Βασιλεὺς τὸν πρόεδρον τῆς Συνόδου, σταυροφόρον ἀναδείξας τῶν ταξιαρχῶν τοῦ ἀνωτέρου τάγματος τοῦ Σωτῆρος, τὸν δὲ Σελλασίας, τοῦ δευτέρου τάγματος. Ἐπέδωκε δ' αὐτοῖς τὰ παράσημα ἰδίαις χερσί.

(β) Βλ. Εὐαγγελ. Σάλπιγ. περιοδ. γ. 1838. ἀριθμ. δ.

Ὁ ἐπὶ τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργὸς Ἀναστάσιος Λόντος.

(Τ. Σ.) Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸς Γ. Νοταρᾶς.

Ὁ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργὸς Ἰω. Στάϊκος.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸς Ν. Χρυσόγελος.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ γράμματος τούτου, ζητήσεως γενομένης ἐνομίμως καὶ ἁρμοδίως ὑφ' ὧν ἔδει γέγονεν ἡ αἴτησις, καὶ τοῦ γράμματος αὖθις ἀναγνωσθέντος τε καὶ ἐκμελετηθέντος, πάντες νομίμως καὶ ἁρμοδίως ὡς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἑλλάδος Κλήρου τὴν αἴτησιν γεγονέναι ἐπείσθησαν, διὰ τὸ ἀξιόχρεων τῆς ἐπισήμου διαβεβαιώσεως τῆς εὐσεβοῦς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἐφ' ᾧ καὶ πάντες ὁμοθυμαδὸν ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει ψυχῆς ἐπευφήμησαν ἐπὶ τῇ εὐσεβεῖ προαιρέσει καὶ τῷ θεοφιλεῖ καὶ ἀξιαγάστῳ ζήλῳ τοῦ τε ἱεροῦ τῆς Ἑλλάδος κλήρου, καὶ παντὸς τοῦ χριστεπωνύμου λαοῦ, καὶ τῶν εὐσεβεστάτων Ὑπουργῶν τῆς ἀρτιπαγοῦς Ὀρθοδόξου ταύτης Βασιλείας, οἵτινες ἐπὶ τὸν ἀῤῥαγῆ καὶ ἀκράδαντον τῆς πατροπαραδότου εὐσεβείας θέμεθλον ἀπαρασαλεύτως ἐρηρεισμένοι, ὀψὲ μὲν διὰ τὰς παρεμπεσούσας δυσχερεῖς περιπετείας, ἀλλ' ἀξίαν γε πάντες κατέθεντο τὴν σπουδὴν πρὸς τὸ τὴν κανονικὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἑνότητα μετὰ πάσης τῆς Καθολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἑαυτοῖς ἀνασώσασθαι, καὶ τὴν πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτῶν μητέρα καὶ κηδεμόνα, τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ὀφειλομένην εὐλάβειαν καὶ εὐγνωμοσύνην μετὰ πάσης τῆς ἐπισημότητος ἐπιδείξασθαι.

Ἀνεγνώσθη δὲ προσέτι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Ἀνθίμου καὶ τὸ ἐξῆς ἔγγραφον τῆς ἐν Ἑλλάδι τέως Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ὡς συναποσταλὲν καὶ τοῦτο περιουσίᾳ ζήλου καὶ προθυμίας παρὰ τῆς γαληνοτάτης καὶ εὐσεβεστάτης Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου.

Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδριάσει σκεφθεῖσα, ὅτι ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς διὰ τὰς παρεμπεσούσας ἀλλεπαλλήλλους δυσχερεῖς περιστάσεις δὲν ἐγένετο μέχρι τοῦδε παρὰ τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως ἡ περὶ τῆς συστάσεως αὐτῆς διακοίνωσις εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πολιτικόν. Καὶ τοίνυν ἡ Σύνοδος ἐδήλωσε πιστῶς τὸ κέλευσμα ταύτης τῆς διαταγῆς δι' ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τοῦ Κράτους ἐπιστολῆς (τῇ 6 Σεπτεμβρ. ἀριθ. 117).

§. κς. Τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ (Σεπτεμβρ. 8) καὶ ὁ πρώην Τριπόλεως Διονύσιος (ὃν εἴπομεν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκπεσόντα τῆς Τριπόλεως τῷ 1819) προχειρίζεται Μαντινείας καὶ Τεγεάτιδος (πρῶτον ἐπ' αὐτοῦ τῆς μετονομασίας τῶν ἐπισκοποπῶν καινοτομηθείσης). Ἐνεολογήθη δὲ οὕτως ἡ πρότερον ἐκκλησιαστικῶς καλουμένη Τριπόλεως καὶ Ἀμυκλῶν παροικία. Μετ' ὀλίγον δὲ πάλιν ὁ αὐτὸς Μαντινείας καὶ Τεγεάτιδος μετωνομάσθη Μαντινείας καὶ Μεγαλοπόλεως ἐν τῷ περὶ προσωπικοῦ τῶν ἐπισκόπων ἐκδοθέντι Διατάγματι (γράφομεν δὲ καὶ αὐτὸ τὸ Διάταγμα παρακατιόντες).

§. κζ. Κατὰ δὲ τὴν 8 Νοεμβρίου προεβλήθη παρὰ τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ εἰς σκέψιν ἡ προμνημονευθεῖσα (Τμημ. Α. Κεφ. Α. §. η) παράνομος χειροτονία τῶν ὑπὸ τοῦ Ζαρνάτας χειροτονηθέντων ἐπισκόπων, καὶ ἐνεκρίθη ἡ κανονικὴ τούτων ποινή, ἥτις καὶ ἐπεραιώθη κατὰ τὴν 10 Φεβρουαρίου (βλ. ἐφεξῆς Κεφ. Δ. §. ιη). Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ (Ὀκτωβρ. 12) ἀπολύεται μὲν τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας ὁ κ. Σ. Τρικούπης, διαδέχεται δὲ τοῦτον αὐθημερὸν ὁ μέχρι τότε Σύμβουλος τῆς Γραμματείας καὶ Βασ. Ἐπίτροπος παρὰ τῇ Συνόδῳ Κων. Δ. Σχινᾶς, ὅστις καὶ Γραμματεὺς γενόμενος διέμεινεν ἐφ' ἱκανὸν ὁ αὐτὸς καὶ ἐπίτροπος παρὰ τῇ Συνόδῳ. Ἐπὶ τούτου, τέλος, ἐξεδόθη ἡ πρώην ἤδη (τοῦ Τρικούπη γραμματεύοντος) τὴν φροντίδα τῆς Συνόδου καὶ τῆς Κυβερνήσεως ἀσχολήσασα διάταξις τῶν ἐπισκοπῶν τοῦ Βασιλείου, περὶ ἧς λέγομεν παρακατιόντες, ἓν μόνον προσθέντες ἐνταῦθα πρῶτον ἔργον τῆς τοῦ Κ. Σχινᾶ γραμματείας, τὸ ἑξῆς.

§. κη. Εἴδομεν ἐν τοῖς προηγουμένοις (§. ς) ὅτι παρελείφθησαν ἓξ κανονικοὶ Ἀρχιερεῖς ἐπὶ τῆς τετρασυνέδρου Συνελεύσεως ἐκείνης, ἐν ᾗ οἱ προσκληθέντες καὶ συγκληθέντες Μητροπολῖται καὶ Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι τοῦ Κράτους ἐγνωμάτευσαν καὶ εὐλόγησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Νῦν δὲ μετὰ τὴν διακήρυξιν καὶ αὐτὴν τῆς Συνόδου τὴν ἐγκατάστασιν, τριῶν ὅλων μηνῶν ἤδη παρελθόντων, βλέπομεν ὀψέ ποτε καὶ (τὸ τοῦ λόγου) κατόπιν ἑορτῆς ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς λήθης ἀναδύοντας τρεῖς τῶν ἐκεῖ μὴ φανέντων κανονικῶν Ἀρχιερέων (τὸν Παροναξίας, τὸν Σκύρου, καὶ τὸν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σύνοδον σύντομον ἀπάντησιν· ὅτι πᾶν ὅ,τι διέταξεν ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἔχει καὶ αὐτὸς σεβαστὸν καὶ ἀπαράβατον. Ὅθεν (λέγει) καὶ διὰ τοῦτο καὶ δι' οὓς προανέφερε λόγους πέποιθεν, ὅτι ἡ ἱερὰ Σύνοδος, σ τ ο ι χ ο ῦ σ α τ ῷ κ α ν ό ν ι τ ο ύ τ ῳ, θέλει μὲ δικαιώσει, προτείνουσα πρὸς τὴν Α. Μ. ἵνα μένω εἰς ἣν πρὸ τοσούτων χρόνων ἐκληρώθην ἐπισκοπήν, ποιμαίνων τοῦτο τὸ μικρὸν καὶ λογικὸν ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ εὐχόμενος πρὸς Κύριον ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως» (α). Ἀλλ' ἡ Σύνοδος ὡς εἶδεν αὐτοῦ τὸ ἀμετάπειστον, ἐξέδωκε (τῇ 9 Ἀπριλ.) τὴν κατ' αὐτοῦ ψῆφον, ἐξώσασά αὐτὸν τῆς ἐπισκοπῆς, ὡς ἀπειθοῦντα τῇ Συνόδῳ καὶ τῷ Βασιλικῷ Διατάγματι, καὶ ἀνέφερε πρὸς τὴν Γραμματείαν περὶ ἐκλογῆς ἄλλου τῆς Ἀχαΐας ἐπισκόπου, καὶ κατέστη ὕστερον (τῇ 17 Ἰουλίου 1842) διὰ Διατάγματος ὁ ἀπὸ Αἰγιαλείας (ὁ καὶ πρώην Εὐδοκιάδος) Γρηγόριος, προσλαβὼν καὶ τὴν πρὸς τῇ Ἀχαΐᾳ συναφθεῖσαν Σελλασίαν (β). Ὁ δὲ ταύτην καὶ κανονικῶς κληρωθεὶς καὶ διὰ τοσούτων ἐτῶν θεαρέστως ποιμάνας γνήσιος ἐπίσκοπος Θεοδώρητος ἔμεινε πρώην Σελλασίας χωρὶς ἐπισκοπῆς· ἡ δὲ Κυβέρνησις γνω-

---

(α) Τότε ἀγγελθείσης εἰς Ἀθήνας τῆς ἀποβιώσεως Νικολάου τοῦ ἐσχάτου τῆς Ζωσιμαίας ἀδελφότητος, ἐγένετο τῇ 5 Ἀπριλίου (1842) δημοτελὲς μνημόσυνον τῆς κοινωφελεστάτης ἀρετῆς τῶν ἀειμνήστων ἀδελφῶν, ἣν κληθεὶς ὕμνησε προσηκόντως ὁ Συγγραφεύς. Τὸ δὲ πλεονάσαν τῶν ἐπὶ τούτῳ συνεισφορῶν ἐτέθη «ἀφορμὴ πρὸς ἀνίδρυσιν μνημείου» ὡς λέγεται ἐν τῇ Ἐκθέσει (βλ. Ἔκθεσιν τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν μνημόσ. τῶν ἀειμν. Ζωσιμάδων, σὺν ᾗ καὶ ὁ ἐπιτάφιος λόγος κτλ. σελ. Ζ. Ἀθήνησιν, ᾳωμβ)· ἀλλ' οὐκ ἐξεγένετο περανθῆναι τὸ εὐσεβὲς τῆς Ἑλληνικῆς εὐγνωμοσύνης μνημεῖον. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν μῆνα μετακομισθείσης εἰς Καλάμας πρὸς ἀπέλασιν τῶν ἀναριθμήτων στιφῶν τῶν ἀκρίδων τῆς ἐν Δίμοβᾳ ἐκ παλαιτάτων (ὡς λέγουσιν, ἀπὸ τοῦ εἰκονοκλάστου Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου) σωζομένης γεραρᾶς εἰκόνος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐθαυμάστωσεν ἐν αὐτῇ ἡ τοῦ παντοδυνάμου χάρις· οὐ γὰρ μόνον τὴν δεινὴν τῶν ἀκρίδων πληγὴν ἀπήλασε τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ τυφλὸς χωροφύλαξ ἀνέβλεψε, καὶ κοράσιον ἑπταετὲς πάσχον κώφωσιν ἤκουσε, καὶ χωλὸς νεανίας μετὰ πίστεως προσελθὼν ἀνορθωθεὶς ἐπεριπάτησε (βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 352). Σημ. Ἐκδ.

(β) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 18. σελ. 113. [Σημειωτέον δ' ὅτι, τοῦ Γρηγορίου πρώην ἐξαιτησαμένου τὴν ἀπὸ τῶν τῆς ἐπισκοπῆς Αἰγιαλείας φροντίδων ἀπαλλαγὴν διὰ τὸ γῆρας καὶ ἀρκοῦσαν σύνταξιν, ἡ Σύνοδος δικαιοῦσα τὴν αἴτησιν ἐξητεῖτο παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς. Ἀλλ' ἤδη τὸν διὰ τὸ γῆρας ἀδυνατοῦντα ποιμαίνειν πεντεκαίδεκα μόνον χιλιάδας χριστιανῶν, ἡ τῆς ἱερᾶς Συνόδου βαθεῖα σύνεσις ἠξίωσε καταβαρῦναι ὀγδοηκοντακισχιλίων περίπου ψυχῶν μερίμναις! Βλ. Αἰῶν. Ἀριθμ. 367. Σημ. Ἐκδ.].

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀντίτυπά τινα τῆς νέας Διαθήκης, ἐκδεδομένης εἰς τὴν χυδαίαν γλῶσσαν (κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Μαξίμου παλαιὰν ἐκείνην μετάφρασιν (α)). Ἐν ταῖς Πέτσαις διατρίβων, ἦλθε καὶ εἰς τὸ Σχολεῖον, ὅπου ἐδίδασκε τότε ὁ ἱεροδιάκονος Θεοφάνης ὁ Σιατιστεύς (β), καὶ διεμοίρασεν εἰς τοὺς μαθητὰς μετὰ τῶν ἀντιτύπων τῆς Νέας Διαθήκης καί τινα κατηχητικὰ βιβλιάρια. Ταῦτα δὲ πάντα παραλαβόντες εὐγνωμόνως οἱ μαθηταὶ κατέλιπον αὐθημερὸν ἄθικτα, συσσωρεύσαντες εἰς μίαν ἀπωκισμένην τοῦ Σχολείου γωνίαν. Τοῦ δ' ἐφεξῆς ἔτους (1825) ἦλθεν εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ Ἐδουάρδος Μάσσων (τὴν πατρίδα Σκῶτος), φιλόμουσος ἀνὴρ καὶ ἑλληνικῆς παιδείας ἱκανῶς ἐγκρατής, ὅστις διένειμε καὶ αὐτὸς εἴς τινας ἀντίγραφα τῆς κεχυδαϊσμένης Καινῆς Διαθήκης· ἐδίδασκε δὲ μέχρι τινὸς καὶ τοὺς συνερχομένους νέους Ἠθικὴν φιλοσοφίαν καὶ πολιτικὴν Οἰκονομίαν (γ).

§. δ. Ἕλληνες δὲ διδάσκαλοι οὐδὲ τότε διέλιπον παντάπασιν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος διδάσκοντες τοὺς παῖδας τὰ Ἑλληνικά, καὶ μάλιστα εἰς τὰς νήσους (κατὰ δὲ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ἤπειρον Ἑλλαδα τὰ σχολεῖα ἦσαν σπανιώτερα, διὰ τὴν κατ' ἐκείνας μάλιστα τὰς χώρας ἐπικρατοῦσαν ταραχὴν τοῦ πολέμου). Τότε τὸ πρῶτον κατὰ τὸν Νό-

---

(α) Βλ. Κ. Οἰκονόμου Ἐπίκρισιν κτλ. σελ. 300.

(β) Ὁπόσον δὲ κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα συνετέλεσεν ὁ καὶ λόγοις καὶ ἔργοις τὸν ἱερὸν τῆς ὀρθοδοξίας τιμῶν κλῆρον Θεοφάνης, ὁ τὸν Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Ἀρχιεπισκοπικὸν νῦν κοσμῶν Θρόνον, μαρτυρεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις καί τι ἀπόσπασμα τοῦ πολυτίμου ἡμερολογίου τοῦ περικλεοῦς τῶν Σπετσῶν ναυάρχου Γ. Ἀνδρούτσου, ὅπερ αὐτὸς ὁ Θεοφάνης γραμματεύων παρὰ τοῖς ἀτρομήτοις θαλασσομάχοις Σπετσιώταις καὶ διδάσκων καὶ τῶν κινδύνων συμμετέχων πάντων κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἔγραψεν. Ἐκδέδοται δὲ τοῦτο ἐν τοῖς Σπετσιωτικοῖς τοῦ Κ. Ἀναργύρου Α. Χ. Ἀναργύρου (Τ. Α. σελ. ιζ. Ἀθήνησι, 1861). Σημ. Ἐκδ.

(γ) Βλ. Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλ. ἀριθμ. 71 ἔτ. 1826. Σπηλιάδου Ἀπομνημονεύματα. Τόμ. Β. σελ. 133. Τούτου μνημονεύει μετ' ἐπαίνων καί τις τῶν περιηγητῶν, Ἰ. Ἐμερσὼν, «ὡς ἀφικομένου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως βελτιώσῃ, ἂν δυνηθῇ, τὸν ἠθικὸν χαρακτῆρα τῶν Ἑλλήνων, σχολεῖα τε συνιστῶν καὶ δι' ἄλλων δυνατῶν αὐτῷ μέσων». Βλ. Tableau de la Gréce en 1825, ou Recit des voyages de M. J. Emerson etc. Paris, 1826. [Βλ. καὶ Φίλον τοῦ Νόμ. Ἀριθμ. 106. Ὁ Μάσσων ἐν Ναυπλίᾳ ἐξέδωκε τῷ 1838 καὶ τρεῖς ἀριθμοὺς περιοδικοῦ τινος συγγράμματος «Παρατηρητὴς» ἐπιγεγραμμένου. Σημ. Ἐκδ.].

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

§. ς. Οὕτω δὲ φανερὰν τὴν Καίρειον δυσσέβειαν γενομένην ἀπεκήρυξε μὲν ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, σηλιτεύσασα πρὸς τὸ πλήρωμα τῶν ὀρθοδόξων δι' ἐγκυκλιου Συνοδικῆς (α)· ἡ δὲ κατὰ τὴν Ἑλ. Σύνοδος ὅ,τι ἔπραξε δηλοῦσιν αὐτὰ τὰ κατὰ τὸν Καίρην συντόμως ἐν Ἀθήναις τύποις ἐκδεδομένα, καὶ διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ταχυδρόμου (ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως) κατὰ πᾶσαν διασπαρέντα τὴν Ἐπικράτειαν (β), ἅτινα καὶ ὑποσυνάπτομεν εὐθύς.

«ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ Θ. ΚΑΙΡΗΝ
ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ταχυδρόμου.

Ὅταν τὸ ἱερώτερον τῶν ἀνθρώπων κειμήλιον, ἡ Θρησκεία, ἐπαπειλῆται, ἕως καὶ εἰς αὐτὰς τὰς βάσεις της, ἀπὸ αὐτοὺς ἐκείνους, οἵτινες ἔμελλον νὰ ἦναι τὸ ἀληθὲς προπύργιον καὶ τὸ καύχημά της· ὅταν ἡ κακοβουλία καὶ ἡ ἀσέβεια ἐνασχολῶνται, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῶν κοινῶν συμφερόντων, νὰ διαστρέφωσι τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν λέξεων ἔννοιαν, νὰ παραμορφόνωσι προφανῶς τὴν ἀλήθειαν καὶ οὕτω νὰ ἐξαπατῶσι τοὺς ἁπλουστέρους, καταστρέφουσαι τὰ θεμέλια τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας· τότε ἡ ἀδιαφορία παντὸς εὐσυνειδήτου πολίτου ἔγκλημα, καὶ ἡ σιωπὴ προδοσία.

Ἀπὸ τοιαύτας ἀρχὰς ὁρμώμενοι, ἐπιχειροῦμεν σήμερον νὰ ἐκθέσωμεν ἱστορικῶς τὰ κυριώτερα περιστατικά, τὰ ὁποῖα πρό τινος καιροῦ εἵλκυσαν τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ πρὸς τὸ ἄτομον καὶ πρὸς τὰς πράξεις τοῦ Κ. Θεοφίλου Καΐρη. Ἐμβαίνομεν ἤδη εἰς τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν ἀξιοπρέπειαν, μ' ὅλην τὴν ἀπάθειαν, ἥτις ἁρμόζει εἰς ἄνδρας, ἓν καὶ μόνον προκείμενον ἔχοντας, τὸ νὰ φωτίσωσι, καὶ ὄχι νὰ σκοτίσουν ἢ νὰ ἀποπλανήσουν τὴν κρίσιν τοῦ Κοινοῦ.

Μεταξὺ τῶν διακρινομένων κατά τε τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν παιδείαν

(α) Βλ. Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ περὶ τῆς νεωστὶ ἀναφανείσης ἀντιχρίστου διδασκαλίας τοῦ Θεοσεβισμοῦ. Κατὰ τὰ Πατριαρχεῖα. ϕωλθ.

(β) Τὸ φυλλάδιον τοῦτο ἀνεγνώσθη καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας συστηθὲν πρὸς τοὺς κατὰ τόπον ἐπισκόπους δι' ἐγκυκλίου παρὰ τῆς Συνόδου ἐπιστολῆς (ἐκδεδομένης τῇ 9 Νοεμβρίου 1839 ὑπ' ἀριθ. 8144). Διότι τινὲς ἐσπούδαζον συκοφαντίαν ἀποδεικνύειν τὸν ἔλεγχον τοῦ Καΐρου, ἀντιπολιτευόμενοι κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἔγραφον πολλὰ ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Ἀθηνᾶς συγκαλύπτοντες τὴν ἀλήθειαν. Ἀντέλεγε δὲ πρὸς τούτους ἰδίως πάλιν ὁ Αἰὼν ἐξελέγχων αὐτὰ τὰ πράγματα γυμνά. Βλ. Αἰῶν. ἀριθ. 86, 87.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Κατὰ τούτους λοιπὸν τοὺς λόγους ἐγνωμοδοτήσαμεν καὶ ἡμεῖς τὴν τελείαν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας, μὴ ἀντιβαίνουσαν οὔτε εἰς Δόγματα, οὔτε εἰς Κανόνας Ἐκκλησιαστικούς, ἂν οὗτοι ἤθελον ἰσχύει καθ' ὅλα καὶ πανταχοῦ τὴν σήμερον, οὔτε εἰς νόμους πολιτικοὺς ἀμεταθέτους, οὔτε εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην συνήθειαν ἢ εἰς ἄλλο τι.

Ἀλλ' ὅ,τι ἀποφασίζομεν ἡμεῖς τὴν σήμερον, τοῦτο εἶναι ἀποφασισμένον ἀπὸ τὸ **1821** ἔτος· ἔκτοτε οἱ Ἕλληνες ἔπαυσαν ἀπὸ τοῦ νὰ ἔχωσι σχέσεις πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀπὸ τοῦ νὰ θεωρῶσι νομίμως καὶ κανονικῶς χειροτονουμένους τοὺς ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα πεμπομένους Ἐπισκόπους μετὰ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου· διότι καὶ ἔκτοτε διέρρηξαν καὶ πάντα πολιτικὸν δεσμὸν πρὸς τὸν Σουλτάνον τῶν Τούρκων. Οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ἑλλάδος ἔκτοτε ἔπαυσαν ἀπὸ τοῦ νὰ μνημονεύωσι τὸν Πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐμνημόνευον, ὡς καὶ μνημονεύουσι (πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξου)· καὶ συνήνει κατὰ τοῦτο ὅλος ὁ λοιπὸς Κλῆρος καὶ ὅλος ὁ λαός, καὶ ἤθελε ταραχθῇ, ἂν ἤκουε μνημονευόμενον Πατριάρχην, μὴ ἀναγνωριζόμενον παρ' αὐτοῦ.

Ὅθεν ἡ Ἐκκλησία τοῦ νῦν Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος θεωρεῖται καὶ εἶναι πραγματικῶς ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, εἰς ἣν πρότερον ὑπέκειτο, ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, καὶ ἡ ἀνεξαρτησία αὕτη μένει κατὰ πάντα λόγον ἀδιαφιλονείκητος.

Θεωρεῖται δὲ καὶ εἶναι τοιαύτη καὶ δικαιωματικῶς· διότι ά.) οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκρατορικοὶ νόμοι δὲν τὴν ὑποχρεόνουσι καὶ τὴν σήμερον, ἐλευθέραν καὶ αὐτόνομον οὖσαν. β'.) οἱ περὶ πραγμάτων μὴ ἀναγομένων ἀμέσως εἰς τὴν Θρησκείαν καὶ εἰς τὰ Δόγματα καὶ εἰς τ' ἀφορῶντα ταῦτα Συνοδικοὶ Κανόνες δὲν ἰσχύουσι πάντοτε καὶ πανταχοῦ.

Τὴν περὶ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας γνώμην μας δικαιόνει καθ' ὅλα καὶ τὸ παράδειγμα τῆς Ῥωσσικῆς Ἐκκλησίας, χωρὶς ν' ἀναφέρωμεν τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ὑπὸ τὴν Αὐστριακὴν Αὐτοκρατορίαν διατελούντων ὁμοδόξων χριστιανῶν, καὶ ἄλλας ἔτι καὶ νῦν διαμενούσας αὐτοκεφάλους ἐκκλησίας. Τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μοναρχίας, δόγμα ἴδιον τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἡ Ἀνατολικὴ οὔτε γνωρίζει οὔτε παρεδέχθη ποτέ· καὶ εἶναι γνωστὰ ὅσα ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

βιβασθῶσι πρὸς τοὺς ἀναφερομένους, διὰ νὰ μὴ προχωρήσῃ μακρότερα τὸ πρᾶγμα· καὶ ὁ συμβιβασμὸς ἔγεινεν ἐπὶ δόσει 500 δραχμῶν ἑνὸς ἀγοραστοῦ πρὸς τοὺς ἀναφερομένους· ὥστε ἀντὶ νὰ ὠφεληθῇ τὸ κοινὸν Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον, ὠφελήθησαν τὰ μερικὰ ταμεῖα πολλὰ» κτλ. (α). Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω.

§. η. Τὰ δὲ καθιερωμένα σκεύη καὶ κειμήλια τῶν καταργουμένων μοναστηρίων πῶς ἆρα καὶ διεχειρίζοντο; Πικρὸν μὲν τὸ διήγημα, καὶ λίαν ἀποτρόπαιον καὶ φρικτόν· οὐδ' ἂν ὅλως ἡψάμεθα τούτου, πέπλον ἐφαπλώσαντες αἰδήμονος σιγῆς ἐπὶ τῶν πεπραγμένων, εἰ μὴ διαβεβόητο ταῦτα περιθρυλλούμενα πανταχοῦ· τολμητέον οὖν καὶ ἀκουσίως ῥητέον καὶ ταῦτα, μιᾶς μόνης ὑπολειπομένης παραμυθίας, ὅτι καὶ διὰ τῶν τοιούτων ἡ τοῦ βίου διδάσκαλος ἱστορία συνετίζει πρακτικῶς καὶ διδάσκει τρανῶς, ὅτι, ὅταν μία τις οἱαδήποτε ἀνοσιουργία (συνεργείᾳ τοῦ πονηροῦ δαίμονος) δημοσίως ἐπιταχθῇ, μυρία καὶ ἄλλα παρανομήματα καὶ πολὺ μιαρώτερα παρακολουθοῦσιν, ὡς ἄν τινες σοβάδες καὶ πάνδημοι νόσοι, βοσκόμενα τὴν ταλαίπωρον πολιτείαν ἐκείνην. Ὁ τοίνυν κατὰ χώραν Νομάρχης ἢ ὁ Ἔπαρχος λαμβάνων παρὰ τοῦ Νομάρχου τῶν ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐπαρχίᾳ καταδεδικασμένων μοναστηρίων τὴν προγραφήν, ἐπήρχετο καθ' ἕκαστον ἐκτελέσων τὸ διατεταγμένον· συνεπήγετο δὲ καὶ σφριγώντων ὑπηρετῶν ἀκολουθίαν πολλὴν (ἀνθρώπων ἀγροίκων, καὶ μηδόλως εἰδότων διαστέλλειν μεταξὺ βεβήλου καὶ ἱεροῦ, ἐν οἷς ἦσαν πολλάκις καί τινες ἑτερόδοξοι). Καὶ τὴν ἀναίρεσιν καὶ καταγραφὴν τῶν τοῦ μοναστηρίου πραγμάτων ἐποιεῖτο (καθὼς βεβαιοῦσι πανταχοῦ οἱ παρατυχόντες αὐτόπται) τοιουτοτρόπως· πρῶτον μὲν εἰσήει κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν ναόν· τῶν δὲ περὶ αὐτὸν οἱ μέν τινες εἰσπίπτοντες, ἄλλοθεν ἄλλος, ἀνέδην εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου, συνήρπαζον ἀπὸ τῆς Προθέσεως καὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης τά τε ζωοδόχα Δισκοποτήρια, καὶ τὰ Εὐαγγέλια, καὶ τὸ Ἀρτοφόριον· καὶ τἆλλα τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ κειμήλια συναφήρπαζον, οἷον σταυρούς, περιζώνια, καὶ στολὰς ἱερατικάς, καὶ πάντα τὰ ἐντὸς τοῦ θείου Βήματος, λωποδυτοῦντες καὶ αὐτὰς τὰς ἁγίας Τραπέζας τὰς ἐνδυτάς. Οἱ δ' ἑτέρωθεν ἠσχολοῦντο περὶ τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἁπάσας ἀποσπῶντες ἀπό τε τῶν ἱερῶν κιγκλίδων (τοῦ τέμπλου), καὶ ὅπου ἦσαν ἀλλαχοῦ, καὶ συστοι-

(α) Ἀθην. ἀριθ. 263. σελ. 1039.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κὸν Βασίλειον Κράτος πολιτευομένῳ, πρυτανεύοντες κανονικῶς τὸ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΝ τῇ ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίᾳ, ἵνα δικαίως μεγαλύνηται καὶ ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἔργον ἀπαραίτητον τῶν ἡμῶν καθηκόντων ἐλογισάμεθα, ἵνα ἐξ αὐτῆς πρώτης τῆς κανονικῆς ἐγκαταστάσεως καθορίσωμεν αὐτῇ καὶ ὑποτυπώσωμεν καθάπαξ τά τε ἐκκλησιαστικὰ προνόμια, ὅσα περ αὐτῆς παγιώσει διὰ παντὸς τὴν εὐστάθειαν, καὶ τὰ ἱερὰ καθήκοντα, ἅτινα ὡς ἐπίπαν ὀφείλει τηρεῖν πρὸς διηνέκειαν τῆς καθολικῆς ἑνότητος μετὰ πασῶν τῶν Ὀρθοδόξων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, καὶ τὴν ἐν πᾶσι διὰ παντὸς ἀπαράλλακτον ταυτότητα τῆς σφραγῖδος τῶν τοῦ παναγίου Πνεύματος δωρεῶν. Ἐπὶ τούτοις πανδήμως τε καὶ πανηγυρικῶς ἀνεκηρύξαμεν αὐτὴν διὰ τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου εἰς πάσας τὰς ὑπ' οὐρανὸν Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, τάς τε ὑπὸ τὴν πνευματικὴν κυριαρχίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν διατελούσας, καὶ τὰς ὑπὸ ἱερῶν Συνόδων κανονικῶς διοικουμένας, ὥστε τοῦ λοιποῦ ἀναγνωρίζεσθαι ταύτην Αὐτοκέφαλον· τὴν δὲ κατὰ τὸν Συνοδικὸν ἡμῶν Τόμον ἱερὰν αὐτῆς Σύνοδον ὡς ἀδελφὴν ἡμῶν τε καὶ ἐκείνων γεραίρεσθαί τε καὶ μεγαλύνεσθαι, ἐπιλεγομένην τε καὶ ἐπιγραφομένην παρὰ πάντων **ΙΕΡΑΝ ΣΥΝΟΔΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.**

Οὕτω μὲν οὖν ἡ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησίας ἀποκατάστασις πέρας ἔχει παρ' ἡμῶν τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι· πεπείσμεθα δὲ ὅτι ἥ, τε ὑμετέρα Ἐκλαμπρότης καὶ ὁ ἱερὸς Κλῆρος, καὶ σύμπας ὁ φιλόθεος καὶ εὐσεβὴς λαὸς τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλλάδος, τὰ γνήσια καὶ πιστὰ τέκνα τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὑπὲρ ἧς ὤφθητε καὶ ἐν ἔργοις καὶ ἐν βουλαῖς εὐσεβῶς καὶ φρονίμως μογήσαντες, ἀσμένως ἀσπάσεσθε τὸν παρὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας φιλοστόργοις χερσὶν ἐπιβραβευόμενον τοῦτον στέφανον.

Τῆς δὲ εὐσεβοῦς καὶ ἔμφρονος Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἔργον ἐστὶ τὸ λοιπόν, ἵνα τὸ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας δικαιωματικῶς ἐπιχορηγηθέν, δείξῃ καὶ πράγματι καὶ ἐν ἔργοις καὶ ὄντως ἀνεξάρτητον καὶ εὐσταθῆ αὐτὴν ἐν τοῖς Πνευματικοῖς ἀποκαταστήσῃ, Καίσαρι μὲν αὐτὰ μόνα τὰ τοῦ Καίσαρος ἀπονέμουσαν, Θεῷ δὲ μόνῳ τὰ τοῦ Θεοῦ, ὡς ὁ θεάνθρωπος ἡμῶν Κύριος ἐντέλλεται. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς συντρέχομεν ταῖς ἡμετέραις εὐχαῖς καὶ ἐπισυστάσεσιν, ἐξαιτούμενοι παρὰ τῆς Θεοφρουρήτου Βασιλείας προστατεύειν τε ἀεὶ καὶ ὑπερασπίζεσθαι τῶν τῆς Ἐκκλησίας δικαιωμάτων, περιφρουρεῖν τε καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γενομένη ἐν ἀπουσίᾳ του, εἶναι ἄκυρος. Ὁ αὐτὸς ἔχει τὸ δικαίωμα κατὰ παραγγελίαν Βασιλικῆς τινος Ἀρχῆς, ἢ καὶ δυνάμει τῆς ἰδίας του θέσεως, νὰ καθυποβάλλῃ προτάσεις εἰς τὴν Σύνοδον, τὰς ὁποίας αὕτη λαμβάνει ἀμέσως εἰς σκέψιν, καὶ ἀποφασίζει περὶ αὐτῶν ὅ,τι κρίνει εὔλογον.

Ἄρθρ. 8. Ὁ Πρόεδρος, οἱ Σύμβουλοι καὶ οἱ Πάρεδροι ὁρκίζονται τὸν ἑξῆς ὅρκον·

« Ὀμνύω πίστιν εἰς τὸν Βασιλέα, ὑποταγὴν εἰς τοὺς νόμους τοῦ » Βασιλείου, εὐσυνείδητον ἐκπλήρωσιν τῶν διαπιστευθέντων μοι χρεῶν, » πιστὴν διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων τῆς Ὀρθοδόξου » Ἀνατολικῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, » διατήρησιν τῆς ἀνεξαρτησίας της ἀπὸ πάσης ξένης ἐξουσίας, ἔνθερ- » μον ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων αὐτῆς, ἀποχὴν ἀπὸ παντὸς » πλαγίου σκοποῦ, καὶ ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν ὅλων ἐν γένει, καὶ ἐν μέρει » ἑνὸς ἑκάστου τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας μου » .

Ὁ δὲ Β. Ἐπίτροπος, ὁ Γραμματεὺς καὶ οἱ λοιποὶ ὑπάλληλοι τοῦ Γραφείου, θέλουν ὁρκισθῆ τὸν συνήθη τῶν ὑπαλλήλων ὅρκον.

Ὁ ὅρκος θέλει γίνεσθαι παρὰ μὲν τοῦ Προέδρου, τῶν Συμβούλων, τῶν Παρέδρων, τοῦ Βασιλ. Ἐπιτρόπου καὶ τοῦ Γραμματέως ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως· παρὰ δὲ τῶν λοιπῶν ὑπαλλήλων ἐνώπιον τῶν μελῶν τῆς Συνόδου, συνεδριαζόντων ἐπὶ τούτῳ.

Ἄρθρ. 9. Εἰς ὅλα τὰ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας ἐνεργεῖ ἡ Σύνοδος ἀνεξαρτήτως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐξουσίας· ἐπειδὴ ὅμως εἰς τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν τοῦ Κράτους ἀνήκει ἡ κυριαρχικὴ ἐποπτεία ἐφ' ὅλων τῶν ἐντὸς τοῦ Κράτους γινομένων πράξεων, συμβεβηκότων καὶ σχέσεων, ἔχει ἡ Κυβέρνησις τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαπραγματεύσεως, καὶ ἑπομένως πρὶν ζητηθῇ ἡ ἔγκρισις (τὸ ἐνεκρίθη) τῆς Κυβερνήσεως, δὲν ἠμπορεῖ νὰ κοινοποιηθῇ οὐδὲ νὰ ἐκτελεσθῇ κἀμμία συνοδικὴ ἀπόφασις. Εἰς τὸ προοίμιον τῆς ἐκδόσεως τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως πρέπει πάντοτε νὰ ἀναφέρηται ἡ ζητηθεῖσα καὶ ληφθεῖσα ἔγκρισις.

Ἄρθρ. 10. Εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀνάγονται, κατὰ τοὺς εἰς τὰ ἄρθρα 11, 12 καὶ 17 ἀναφερομένους λεπτομερεστέρους προσδιορισμούς,

α΄. Ἡ περὶ τῶν δογμάτων διδασκαλία.

β΄. Τὸ εἶδος καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῆς λατρείας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

(ὅπερ καὶ τοῦτο μετὰ μικρὸν διελύθη). Καὶ ἐν Σύρῳ δὲ συνέστησάν παρομοίως δύω σχολεῖα (ὧν τὸ ἕτερον μέχρι σήμερον διαμένει), προσέθηκαν δὲ καὶ τυπογραφεῖον τῆς κατ' αὐτοὺς ἑταιρείας. Καὶ κατ' αὐτὰς δὲ τὰς Ἀθήνας συνεκροτήθησαν σχολεῖα δύω (ἀῤῥένων παιδίων καὶ χορασίων). Ἦλθε δὲ καὶ ἄλλος Βιβλιακῆς τινος Ἑταιρείας ἐπίτροπος, διανέμων ἰδίως καὶ μόνον τὴν χυδαίαν ἑρμηνείαν τῶν θείων Γραφῶν. Ἄλλα δὲ βιβλία (τὰ πάντα πλήρη τῆς Λουθηροκαλβινικῆς αἱρέσεως) ἐρχόμενα σωρηδὸν ἐκ τῆς ἐν Μελίτῃ Βιβλικῆς τυπογραφίας, διεσκορπίζοντο εἰς τὸ πλῆθος λαθραίαις χερσὶ καὶ πρὸ τῆς ἀφίξεως καὶ μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Κυβερνήτου, καὶ πολλὴ κατὰ τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐσεβείας ὑπὸ τῶν φιλανθρώπων ἐξαποστόλων ἐτυρεύετο ἐπιβουλὴ (δι' ἣν καὶ αὐτὸς ὁ Κυβερνήτης εὐφήμως ἀπεκλαίετο ἐν τῇ πρὸς τὸν πατριάρχην Κωνστάντιον ἐπιστολῇ, ὡς ὀψόμεθα μετ' ὀλίγον)· ἀλλὰ τὰ περὶ τούτων τῶν ἱεραποστολικῶν σπουδασμάτων διεβοήθησαν ἤδη πρὸ πολλοῦ παρ' ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ Σάλπιγγι καθιστορηθέντα. Λέγομεν δέ τινα περὶ τούτων καὶ ἐν τοῖς ἑφεξῆς· ἤδη δὲ πάλιν εἰς τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

Ἔλευσις τοῦ Κυβερνήτου. Ἐπιτροπὴ Ἐκκλησιαστική. Ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Ἀγαθαγγέλου πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ Ἀπόκρισις τοῦ Κυβερνήτου. Περιοδεία τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς.

§. α. Ἦλθε, τέλος, εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Κυβερνήτης, Ἰωάννης ὁ Καποδίστριας, ἀρχομένου τοῦ 1828 (Ἰανουαρίου ε)· καὶ δὴ μετὰ τῶν ἄλλων, τῶν προὐργιαιτάτων εἰς σωτηρίαν τῆς πολιτείας φροντίδων, ἀνέλαβε καὶ τὴν περὶ τῆς οἰκονομίας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Καὶ πρῶτον μεταξὺ τῶν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ φροντισμάτων καθίστησι διὰ ψηφίσματος Ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπήν, ἔργον ἔχουσαν τὴν ἔρευναν τῆς παρούσης τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καταστάσεως, καὶ τὴν ἐγχωροῦσαν θεραπείαν τῶν κατεπειγουσῶν ἀναγκῶν,

---

Ἐφημ. Ἀθηνᾶς ἀριθμ. 39. πρβλ. καὶ Ἐπιστολ. περὶ τοῦ τίς ὁ ὑποκεκρυμ. σκοπὸς κτλ. σελ. 12). Ἀλλὰ περὶ τοῦ πολυθρυλλήτου τούτου Κίγγ ἐροῦμεν καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐκκλησίαν καὶ τὸν κλῆρον αὐτῆς, διορίζομεν εἰς τὸ Σχέδιόν μας, καὶ ἡ διαρκὴς Σύνοδος θέλει κανονίσει καὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἀκριβέστερον, ἀφ' οὗ ἡ Κυβέρνησις λάβῃ τὰς ἀκριβεῖς περὶ τῶν εἰς τοῦτο ἀναφερομένων πληροφορίας. Ἡ Ἑλλὰς ἔχει, κατὰ τὴν γνώμην μας, πόρον πλουσιώτατον εἰς διατροφὴν τοῦ κλήρου, τὰ κτήματα τῶν μοναστηρίων, καὶ αὐτὰ δὲν εἶναι ὀλίγα. Ταῦτα, καλῶς διοικούμενα καὶ οἰκονομούμενα, θέλουσι παρέχει ὄχι μόνον ἄφθονα τὰ εἰς διατροφὴν τοῦ Κλήρου, ἀλλὰ καὶ τὰ εἰς σύστασιν καὶ διατήρησιν καὶ ἄλλων φιλανθρώπων καταστημάτων, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον δίδομεν σχέδιον διορίζομεν ποῦ καὶ πῶς νὰ ἐξοδεύωνται τὰ ἐκ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων εἰσοδήματα, καταδαπανώμενα μέχρι τοῦδε ἀσκόπως καὶ ἀνωφελῶς. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν κτημάτων τῶν μοναστηρίων ὑπάρχουν καὶ ἄλλα τῶν Ἐπισκοπῶν· συμπεριλαμβάνονται καὶ ταῦτα εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν τῶν μοναστηριακῶν, καὶ μόνον τὰ εἰς Ἐκκλησίας ἀνήκοντα, ὡς μικρά, ἀφίνονται εἰς τὰς κοινότητας πρὸς χρῆσιν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ κλήρου αὐτῶν, καὶ ταῦτα οἰκονομοῦνται ἀμέσως παρὰ τῶν κοινοτήτων δι' ἐπιτρόπων κατ' ἔτος ἐκλεγομένων καὶ ὑπευθύνων καθισταμένων, εἰς τῶν ὁποίων τὴν ἐπιμέλειαν καὶ διεύθυνσιν ἀνατίθενται καὶ τὰ μερικὰ τῶν κοινοτήτων Ταμεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα συνάγονται καὶ τὰ εἰς διατήρησιν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ εἰς διατροφὴν τῶν ὑπηρετῶν αὐτῶν συνεισφερόμενα.

Περὶ μοναχῶν καὶ μοναστηρίων.

Προσκεκλημένοι εἰς τὸ νὰ γνωμοδοτήσωμεν καὶ περὶ τῶν Μοναστηρίων, λέγομεν καὶ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὅ,τι ἡ συνείδησις ὑπαγορεύει.

Τὸ νέον Ἑλληνικὸν Βασίλειον ἔχει πολλὰ καὶ πλούσια Μοναστήρια, καὶ ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν κατοίκων του ὄχι μικρὸν ἀριθμὸν μοναχῶν, καὶ εἰς μόνην τὴν νῆσον Ἄνδρον εὑρίσκονται, ὡς λέγεται, ἕως 600 Μοναχοί. Δὲν ἐμβαίνομεν εἰς τὴν ἐξέτασιν περὶ τῆς χρησιμότητος ἢ ἀχρηστίας, περὶ τῆς βλάβης ἢ ὠφελείας τοῦ μοναχικοῦ βίου εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν. Τοῦτο εἶναι ἐκτὸς τῶν χρεῶν μας. Κρίνομεν δὲ ἀναγκαιότατον τὸν περιορισμὸν τῶν μοναχῶν εἰς ὅσα περὶ αὐτῶν διαγορεύουσιν οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Κανόνες καὶ αἱ μοναχικαὶ διατάξεις, καὶ κἀνεὶς ἐναντίον τοῦ μέτρου τούτου δὲν ἔχει τὶ νὰ εἴπῃ. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν μεταβάλλομεν ὅλα τὰ μοναστήρια εἰς Κοινόβια, καὶ ὑποχρεοῦμεν τοὺς μοναχοὺς νὰ ζῶσιν, ὡς ὑπόσχονται, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ ἐπάγγελμά των, καὶ διατάσσουσιν οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Κα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

λει νὰ προμηθεύῃ τὰ ἀναγκαῖα φορτηγὰ ζῶα διά τε τὸν Ἐπίσκοπον περιοδεύοντα καὶ διὰ τοὺς θεράποντας αὐτοῦ καὶ τὸ ἀναγκαῖον κατάλυμα.

Ἄρθρ. Ις. Ὁ Ἐπίσκοπος διορίζει εἰς τὰς χηρευούσας ἐνοριακὰς ἐκκλησίας τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους ἐκ τῶν ὑποψηφίων τῶν προβαλλομένων ὑπὸ τῶν ἐνοριτῶν καὶ ὑπ' αὐτοῦ κριθέντων ὡς ἀξίων τοῦ θείου τῆς ἱερωσύνης χαρίσματος, κατὰ τὰ ὡρισμένα ἰδίως ἐν τῷ περὶ ἐνοριακῶν ἐκκλησιῶν κτλ. Νόμῳ.

Ἄρθρ. ΙΖ. Ὁ Ἐπίσκοπος διορίζει ἐκ τῶν ἱκανωτέρων τῆς ἐπισκοπῆς του πρεσβυτέρων καὶ διακόνων τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς ἐπισκοπῆς του, οἵτινες συγκροτοῦσι τὸ Ἐπισκοπικὸν συμβούλιον, καὶ εἰς ἕκαστον αὐτῶν προσδιορίζει τὰ καθήκοντα, καὶ διευθύνει δι' αὐτῶν τὰς πνευματικὰς ὑποθέσεις τῆς ἐπισκοπῆς του, καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ παιδείᾳ, συνέσει καὶ ἀρετῇ δεδοκιμασμένων κληρικῶν διορίζει τοὺς ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς ἐπισκοπῆς του ἀναγκαίους διὰ τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου ἱεροκήρυκας.

Ἄρθρ. ΙΗ. Ὁ Ἐπίσκοπος διορίζει ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς ἐπισκοπῆς του τοὺς ἀναγκαίους ἐπιτρόπους ἐκ τῶν κληρικῶν, ἐκτελοῦντας ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ὅσα ἤθελεν ἀναθέσει εἰς αὐτούς.

Ἄρθρ. ΙΘ. Ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ ἐκδίδει τὰς ἀδείας περὶ διαβατηρίων τῶν κληρικῶν ἐν περιπτώσει προσκαίρου ἀποδημίας τούτων δι' εὐλόγους αἰτίας· χωρὶς δὲ τῆς εἰδήσεως τοῦ Ἐπισκόπου οὔτε ἐξέρχεται τῆς ἐπισκοπῆς κἀνεὶς τῶν ὑπ' αὐτὸν κληρικῶν, οὔτε διαμένει εἰς αὐτὴν κἀνεὶς ἐκ τῶν κληρικῶν, τῶν τελούντων ὑπὸ ἕτερον Ἐπίσκοπον. Ὅταν δὲ ἡ ἄδεια ζητῆται διὰ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ὑπὲρ τὸν μῆνα, τότε ἡ ἔκδοσις τοιαύτης ἀδείας γινομένη ὑπὸ τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου, πρέπει νὰ στηρίζεται εἰς ῥητὴν τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς ἔγκρισιν κατὰ τὰς περὶ τούτων ὑπαρχούσας εἰδικὰς διατάξεις.

Ἄρθρ. Κ. Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεώς τινος τῶν Ἐπισκόπων οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς ἐπισκοπῆς φροντίζουσι περὶ τῆς διατηρήσεως καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν ἀρχείων καὶ ἄλλων πραγμάτων, ὅσα ἰδίως ἀνήκουσιν εἰς αὐτήν, μέχρις οὗ διορισθῇ ὁ διάδοχός του ἐπίσκοπος, πρὸς τὸν ὁποῖον ὀφείλουσι νὰ τὰ παραδώσωσι.

Ἄρθρ. ΚΑ. Ἐὰν Ἐπίσκοπος ἕνεκεν φυσικῆς τινος ἐπελθούσης αὐτῷ ἐλλείψεως κατασταθεὶς ὅλως ἀνίκανος πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόν-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

προσβεβλημένων θείων δογμάτων καὶ τῶν ἱερῶν τελετῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ταῦτα μένουσι διὰ παντὸς τὰ αὐτὰ ἀναλλοίωτα καὶ ἀπαράτρεπτα, μηδὲ ἰῶτα ἑνὸς προστιθεμένου ἢ ἀφαιρουμένου· καὶ καθ' ὅσον ἀποβλέπει ταῦτα, εἶναι καὶ μένει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἡνωμένη καὶ συνδεδεμένη μετὰ πασῶν τῶν ὀρθοδόξων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κεφαλήν, τὸν Κύριον καὶ Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἡ Α. Μ. ὁ πολυαγάπητος ἡμῶν Βασιλεύς, ἅμα ἐπάτησε τὸ χλεινὸν ἔδαφος τῆς νέας αὐτοῦ πατρίδος, ἔδωκεν ἐπισήμως τὴν πάνδημον ὁμολογίαν, ὅτι θέλει προστατεύει εὐσυνειδότως τὴν θρησκείαν τοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον διωρίσθη ἄνωθεν νὰ κυβερνᾷ. Ποῖος λοιπόν, τοιαύτην ἔχων ἐγγύησιν, ὅτι ἡ ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ὄχι μόνον δὲν θέλει βλαφθῇ ποτε κατὰ τὸ παραμικρόν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ θέλει προστατεύεσθαι ἰσχυρῶς παρ' ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἡ θεία Πρόνοια διώρισε βασιλέα τοῦ ἔθνους, τοῦ ὁποίου αὐτὴ προώρισε τὴν ἐλευθερίαν παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν τῶν ἐθνῶν· ποῖος, λέγομεν, τοιαύτην βασιλικὴν ἐγγύησιν ἔχων, δύναταί ποτε νὰ ὑποπτεύσῃ τι πονηρόν; Ποῖος μὴ πονηρευόμενος ἐν συνειδήσει δύναταί ποτε νὰ ἐξάξῃ ἐκ τῆς περὶ τὸ ἐξωτερικὸν εἶδος ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας διαίρεσιν κατὰ τὸ ἐσωτερικόν;

Κατὰ τὴν ἀνωτέρω λοιπὸν ὁμοφώνως ἐκφρασθεῖσαν ἔφεσιν τῶν ἐντὸς τοῦ Κράτους σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων, ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν καὶ Κύριος, διακηρύξας τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου του, ἐγκατέστησε Σύνοδον διαρκῆ, ὡς ὑπερτάτην ἀρχήν, εἰς διοίκησιν αὐτῆς.

Ἡ Σύνοδος αὕτη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου κατεστάθη καὶ καθιδρύθη πολιτικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς κατὰ τὴν εἰκοστὴν ἑβδόμην τοῦ λήγοντος μηνός· ἡ ἡμέρα αὕτη θέλει μένει διὰ παντὸς ἀξιομνημόνευτος!

Ἡ Σύνοδος αὕτη πρῶτον χρέος της λογίζεται, νὰ ἐξηγήσῃ πρὸς πάντας ὑμᾶς, τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς καὶ συλλειτουργούς, τοὺς εἰλικρινεῖς καὶ ἀγαθοὺς σκοποὺς τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Μ. καὶ τὰς περὶ τὴν ἀληθινὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κλήρου αὐτῆς βασιλικὰς τῷ ὄντι φροντίδας, καὶ νὰ σᾶς προσκαλέσῃ νὰ ἐξηγήσητε ταῦτα καὶ πρὸς πάντα τὸν κλῆρον καὶ τὸν πιστὸν τῆς Α. Μ. λαόν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁμολογεῖν, ὅ,τι (καθὼς ἔλεγεν) πρὸς τὴν αὐτοῦ συνείδησιν ἀντιβαίνει! (μὴ γὰρ εἰς κενὸν ὁ ἄνθρωπος οὕτω βαθέως καὶ κατεσκληκότως ἐφιλοσόφησε;). Καὶ λοιπὸν ὁ κ. Φαρμακίδης ἀπογνοὺς καὶ ἀγαναχτήσας ἀνεχώρησε μετ' ὀργῆς. Ταῦτα διεμαρτύρουν ἄλλοι τε πολλοὶ μετὰ τοῦ κυβερνήτου τοῦ πλοίου, καὶ αὐτὸς πρὸ πάντων ὁ Φαρμακίδης, ὡς ἐπανῆλθε (τῷ 1841) εἰς τὰς Ἀθήνας, «τὸν κάκιστον (βοῶν παῤῥησίᾳ), τὸν ἐχθρὸν τῆς πατρίδος, τὸν γόητα, τὸν ἠλίθιον». Παρελθὼν δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείαν, ἐνεχείρισε τὴν ἔκθεσιν τῆς ἰδίας περιοδείας, πάντα τὰ κατὰ Καΐρην ἐξιστορήσας! Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἀπεδείχθη τρανῶς (ὡς διεφημίσθη), ὅτι ἄρα νεύσει τῆς Κυβερνήσεως ἐγένετο ἡ τοιαύτη ἀποστολή. Οἱ δὲ λόγοι τίνες; Γράφομεν καὶ τούτους, ἵνα τρανότερον φανῇ τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας τὸ εὔπτωτον. Εἴδομεν προηγουμένως (Κεφ. ΙΑ. §. ζ), ὅτι τινὲς φίλοι τοῦ Καΐρου καὶ τῶν ἀντιπολιτευομένων οἱ θερμότεροι διεκήρυτον, ὅτι παρανόμως καὶ παντάπασιν ἀναιτίως ὁ χριστιανικώτατος Καΐρης ὑπὸ τῆς τότε μισομαθοῦς Συνόδου κατεδικάσθη. Ταῦτα πάλιν ἐπανελάμβανον οἱ κατασπεύδοντες τὴν τοῦ πρεσβευτοῦ πρὸς τὸν Καΐρην ἀποστολήν· «Ὅλον (ἔλεγον) τὸ τοῦ Καΐρου δρᾶμα κατεσκευώρησεν ἡ περὶ τὸν Κυνουρίας ἐκείνη ἡ θεοβλαβὴς καὶ προδότις Σύνοδος (ἢ μᾶλλον αὐτὸς ὁ Κυνουρίας μετὰ τοῦ Σελλασίας καὶ τοῦ τότε Γραμματέως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γ. Γλαράκη, ἀπατῶντες τοὺς λοιποὺς Συνοδικοὺς) συμμαχοῦσα μετὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Καὶ τοῦτο κατ' εἰσήγησιν ξένης τινὸς δολίας πολιτικῆς, ἥτις σπουδάζει πάλιν ὑποτάξαι τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, ὅπως δι' αὐτοῦ διενεργῇ τὰ ἴδια συμφέροντα, ταράττουσα τὴν ἡσυχίαν τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ μείζω πρόοδον ἐμποδίζουσα. Διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἐπισημοτάτους ἐν Ἑλλάδι σοφούς, καὶ τὸν σοφώτατον αὐτὸν Καΐρην πειρᾶται διαβάλλειν ὡς ἀσεβεῖς, μῖσος πρὸς τὴν φωτίζουσαν τὰ πάντα παιδείαν ἐνσπείρουσα τοῖς Ἕλλησι, καὶ τυφλοὺς αὐτοὺς καὶ δεισιδαίμονας σπουδάζουσα διακρατεῖν. Ταῦτα δὲ (προσετίθουν) καλῶς ἐπιστάμενος ὁ σοφὸς Καΐρης, ὅτε παρέστη πρὸς τὴν Σύνοδον μετακληθείς, ἀπηξίωσεν ὁμολογῆσαι ῥητῶς τὸ ἴδιον δόγμα, περιφρονῶν καὶ συντρίβων τὸ κέρας τὸ τῆς θεοκρατείας, ἀνεγειρόμενον ἐπὶ καταδουλώσει τῆς ἱερᾶς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας! Ἤδη δέ, τῆς προδοτικῆς ἐκείνης ὁμάδος τῆς Συνόδου διαλυθείσης, ἔτοι-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὸς τὸν Ξενάκην, τοῦτο καὶ Νικήτας ὁ Θεσσαλονίκης ἐπέτρεψε, «Τὸ ἀμφιέννυσθαι, ἀποκρινάμενος, ἀκατάλληλα τῷ οἰκείῳ σχήματι, καὶ ῥαβδοφορεῖν καὶ νυχοπορεῖν, ὅσον μὲν κατὰ τὸ φαινόμενον, οὐκ ἐπαινετόν ἐστιν· οὐδὲν γὰρ ἀγαθὸν ὑποβάλλει νοεῖν κατὰ τοῦ οὕτω πράττοντος· μετὰ παραγγελίαν γὰρ ὁ τοῦτο ποιῶν καθαιρεθήσεται πάντως, εἰ μὴ δι' ἀνάγκην τινά, ἢ περίστασιν, ἢ πενίαν, ἢ ἄλλην τινὰ [αἰτίαν] εὔλογον, ἢ καὶ διὰ τὴν τοῦ τόπου ἀγριότητα καὶ ἀκαταστασίαν καὶ βαρβαρότητα πρὸς ὠφέλειαν ἑαυτοῦ καὶ ἑτέρου τινός, οὐ λοὸς ψυχικὴν βλάβην»(βλ. Σύνταγμ. τῶν ἱερ. κανόν. Τόμ. Ε'. σελ. 385). —Σελ. 393. στίχ. 25 Ἐκκλησίας (πρόσθες) βλ. τὴν ἐγκύκλιον ἐν τῷ Αἱ ἀναγκαιότ. Ἐγκύκλ. ἐπις. σελ. 221. — Σ. 394. στίχ. 35. Ἐν τῇ μνημονευθείσῃ ἀναφορᾷ σιαρῶς ἀπορραπίζουσα ἡ ἱερὰ Σύνοδος (τῇ 1 Φεβρ. 1839) ἣν προλαβὸν τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργεῖον ἀνεσκεύασε κενοφωνίαν τοῦ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργοῦ, εἰς ἁπλοῦν πολιτικὸν συνάλλαγμα μεταβαλεῖν ἀναιδευομένου τὸ τοῦ γάμου μυστήριον (ὡς ἔφθημεν εἰπόντες σελ. 633), καὶ τὴν κώφευσιν τῆς γραμματείας πρὸς τὰς κατὰ τῶν ἀθεμιτογαμιῶν ἐγκλήσεις αὐτῆς εὐθαρσῶς κατακρίνουσα, «Μὴ δυναμένη, λέγει, ὡς ἐκ τῶν χρεῶν της ν' ἀνέχηται τὴν ἀτιμωρησίαν τῶν παρανομιῶν τούτων, προσβαλλουσῶν τοὺς ὅρους ἑνὸς τῶν ἑπτὰ θείων μυστηρίων τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ ὀφείλουσα ὡς ἐκ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ὁμολογίας της καὶ τῶν πρὸς τὴν Α. Μ. ὑποσχέσεών της νὰ διατηρήσῃ τὰ ἀνέκαθεν παραδεδεγμένα παρὰ τῇ Ἀνατ. Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ σῶα καὶ ἀδιάσειστα, δυνάμει τῶν ἱερῶν δικαιωμάτων τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐξαιτεῖται τὴν ἔγκρισιν εἰς τὰς κατὰ τῶν παρανόμων τούτων γάμων ἀποφάσεις της». Καὶ τελευταῖον ἐξαιτεῖται τὴν ἐπικύρωσιν τῶν ἑξῆς «Α) Ὁ ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας τοῦ ἐπισκόπου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ εὐλογήσας γάμον πρεσβύτερος ὑποβάλλεται εἰς ποινὴν ἀργίας πάσης ἱεροπραξίας ἀπὸ ἑνὸς ἕως τρεῖς μῆνας, ἐρούμενος ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐφημερίας του δικαιωμάτων, ἐὰν ὁ γάμος ἦναι νόμιμος, εἰς παντελῆ παῦσιν τῆς ἱερωσύνης, ἐὰν ὁ γάμος ἦναι ἀθέμιτος ἢ κεκωλυμένος· ἡ προφορικὴ δὲ ἄδεια δὲν ἔχει καμμίαν ἰσχύν, οὔτε δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὸν πρεσβύτερον, ὅστις εὐλογήσῃ γάμον διὰ προφορικῆς ἀδείας. Β) Γάμος ἀθέμιτος ἢ κεκωλυμένος, εἴτε λαθραίως, μὴ ὄντος δηλαδὴ γνωστοῦ τοῦ ἱερέως, εἴτε κατ' ἀπάτην, εἴτε κατὰ βίαν, εἴτε ἄλλως πως ἐκτελεσθῇ, ὁ τοιοῦτος ὑπάρχει ἄκυρος καὶ ἀποκηρύττεται παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς διαλελυμένος καὶ παντάπασιν ἀνύπαρκτος· οἱ ἀπάτην δὲ μετελθόντες καὶ οἱ βίαν ἐπενεγκόντες καταμηνύονται παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου εἰς τὸ ἀνῆκον δικαστήριον. Γ) Ἐπίσκοπος συγχωρήσας τοιοῦτον ἀθέμιτον ἢ κεκωλυμένον γάμον ἐκπίπτει παντελῶς τῆς ἐπισκοπῆς. Δ) Ἐπίτροπος Ἐπισκόπου, δοὺς ἄδειαν εἰς τοιοῦτον γάμον, ὑποβάλλεται εἰς παντελῆ παῦσιν τῆς ἱερωσύνης. Ε) Ἐὰν ἱερεὺς ἀναγκασθῇ ποτε διὰ βίας εἰς εὐλογίαν γάμου παρ' ἄδειαν Ἐπισκοπικήν, οὗτος ὀφείλει ν' ἀναγγείλῃ τοῦτο ἀμέσως πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον αὐτοῦ διὰ ν' ἀποφεύγῃ οὕτω τὴν ποινήν». — Σελ. 452. στίχ. 25. Καὶ ὁ ἐν ἁγίοις δὲ πατὴρ ἡμῶν Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς πολλαχοῦ τὴν τῆς ἀκτίστου Τριάδος πρὸς τὴν Θεοτόκον σύννευσιν θεοφαντορικῶς διατρανοῖ, καὶ μάλιστα ἐν τῇ εἰς τὰ Εἰσόδια ὁμιλίᾳ «Ὅλην, διδάσκων, ἐν μέσῃ φέρει (ἡ Θεοτόκος) τῇ ψυχῇ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΠΡΟΔΙΘΙΚΗΣΙΣ.

§. ά. Τῆς καθόλου ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα καὶ μερικῶν διηγημάτων κατά τε τόπους καὶ χρόνους ἀθροιζομένης, καὶ διηνεκῶς τῷ κόσμῳ συμπροϊούσης, καὶ μέχρι τέλους αἰώνων συμπαρεκτεινομένης, ἔδοξε κἀμοί τι σμικρὸν ὑπόμνημα συνεισενεγκεῖν εἰς αὐτήν, γραφῇ παραδόντι τὰ κατὰ τὴν νῦν βασιλεύουσαν Ἑλλάδα ἐκκλησιαστικὰ συμβεβηκότα, ποῖά τινα ταῦτα, καὶ ὅπως συνέβησαν ἀπό τε τῆς ἀρχῆς μέχρι καὶ τοῦ τέλους τοῦ πολέμου, ὃν Ἕλληνες πρὸς Ὀθωμανοὺς ἐννάετες ἐπολέμησαν, καὶ τὰ μετέπειτα γενόμενα μέχρι σήμερον. Τὸ μὲν οὖν διαγράφειν τὰς μεταξὺ τῆς προκειμένης διηγήσεως συμπεπλεγμένως ἁπαντώσας μάχας, καὶ νίκας, καὶ ἥττας τῶν δύω πολεμούντων ἐθνῶν, συνεκτραγῳδεῖν δὲ καὶ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας εἴς τε τὴν Ἤπειρον Ἑλλάδα καὶ τὴν Πελοπόννησον ἐπισκηψάσας ἀνάγκας καὶ συμφοράς, ὅσας καὶ οἵας συνήθως ἐπισύρεται πόλεμος βαρὺς καὶ μιαιφόνος, καὶ κατά τε γῆν καὶ θάλασσαν ἀλλοπρόσαλλος (καὶ οὗτος ἐπὶ χρόνον πολὺν ἀδιάνυτος καὶ μακρὸς), ταῦτα πάντα παραλείπομεν εἰς τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν, ἥτις καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ πάντα τὰ καθ' ἕκαστον πολίτευμα πάθη καὶ ἤθη καὶ κατορθώματα καταγράφει. Ἡμεῖς δὲ διακρίνοντες καὶ διείργοντες ἀπὸ τῶν ὁπλομανῶν καὶ αἱμοχαρῶν πολέμων τὰ ἄοπλα καὶ ἀναίμακτα, καὶ ἀπὸ τῶν ἀκράτων κοσμικῶν καὶ βιωτικῶν τὰ θρησκευτικὰ καὶ πνευματικώτερα (πλὴν ἐν οἷς καὶ ταῦτα συσχετίζονται πρὸς τὰ πολιτικά), αὐτὰ μόνα διηγούμεθα τὰ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῶν κατὰ καιροὺς πολιτικῶν αὐτῆς Κυβερνήσεων συμβεβηκότα. Καὶ ἴσως μὲν τὸ πόνημα ταπεινὸν φανήσεται κατ' ἀρχὰς καὶ προσκορὲς καὶ μικρολόγον, ὡς μήτε μεγάλων ἀγώνων καὶ μόχθων ἐκκλησιαστικῶν, μήτε τινων ἐξαιρέτων κατορθωμάτων ἀπόδειξιν περιέχον. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχει τι (νομίζω) κατανυκτικὸν ἅμα καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

αἱ παρατηρήσεις του καταχωρίζονται παρὰ τοῦ Γραμματέως εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τῆς Συνόδου.

Ἄρθρον 26. Ἀπαγορεύεται εἰς τὴν Σύνοδον ἡ πρὸς πᾶσαν Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν τῶν ἐκτὸς τοῦ Βασιλείου ἄμεσος σχέσις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ χειροτονίας καὶ διορισμοῦ τῶν Ἐπισκόπων, πρεσβυτέρων καὶ διακόνων.

Ἄρθρον 27. Ἐπίσκοπος δὲν χειροτονεῖται χωρὶς Ἐπισκοπῆς ὡρισμένης.

Ἄρθρον 28. Πρεσβύτερος καὶ διάκονος δὲν χειροτονεῖται χωρὶς ὡρισμένης Ἐκκλησίας, καὶ παρὰ τὴν εἴδησιν τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς.

Ἄρθρον 29. Εἰς κάθε χηρεύουσαν ἐπισκοπὴν ἡ Σύνοδος προβάλλει τρεῖς ὑποψηφίους, κυρίως μὲν ἐκ τῶν ἐντὸς τῆς ἐπισκοπῆς πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, ἐχόντων τὰ πρὸς τὸν βαθμὸν τοῦτον ἀπαιτούμενα, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον καὶ ἐκ τῶν εἰς ἄλλα μέρη τοῦ Βασιλείου διαπρεπόντων ἐπ' ἀρετῇ, συνέσει καὶ παιδείᾳ· καὶ ἀφοῦ ὁ Βασιλεὺς ἐκλέξῃ ἐκ τούτων ὅποιον αὐτῶν ἐγκρίνῃ, ἡ Σύνοδος ἐκτελεῖ τὰ τῆς χειροτονίας του.

Ἄρθρον 30. Ἂν ἐκ τῶν προβαλλομένων ἡ Βασιλικὴ ἀρχὴ δὲν ἐγκρίνῃ κἀνένα, ἡ Σύνοδος προβάλλει ἀντ' αὐτῶν ἄλλους.

Ἄρθρον 31. Ἡ Σύνοδος ἠμπορεῖ νὰ προβάλῃ καὶ λαϊκοὺς ἀξίους νὰ δεχθοῦν τὸν βαθμὸν τοῦ ἐπισκόπου.

Ἄρθρον 32. Οἱ Ἐπίσκοποι διορίζονται διὰ βίου· ἂν ὅμως δι' ὁποιανδήποτε αἰτίαν καταστα θῇ τις ἐξ αὐτῶν ἀνίκανος πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του, διορίζεται μὲν ἀντ' αὐτοῦ ἄλλος, αὐτὸς δὲ ἀπολαμβάνει παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἀνήκουσαν περίθαλψιν· τὸ αὐτὸ ἐννοεῖται καὶ διὰ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους.

Ἄρθρον 33. Οἱ ὑποψήφιοι διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ πρεσβυτέρου καὶ διακόνου προβάλλονται παρὰ τῶν ἐνοριτῶν εἰς τὸν Ἐπίσκοπον ἐκ τῶν ἐχόντων τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα, παιδείαν δηλαδὴ τακτικήν, ἀρετήν, ἱκανότητα, καὶ τὴν προσδιωρισμένην ἀπὸ τοὺς κανόνας ἡλικίαν, καὶ ἐξεταζόμενοι, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Ἐπισκόπου, παρὰ τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Συνεδρίου, καὶ ἄξιοι κρινόμενοι χειροτονοῦνται.

Ἄρθρον 34. Οἱ εἰς ἑκάστην ἐνορίαν ἀπαιτούμενοι ἱερεῖς καὶ διάκονοι πρέπει νὰ ἦναι ἔγγαμοι.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἱερᾶς Συνόδου τὴν ἐγκατάστασιν διοικούσης ἀνεξαρτήτως τὰ Ἐκκλησιαστικά. Πείθεται τούτοις ὁ ἐπιτετραμμένος μετὰ τοῦ κ. Μισαήλ, καὶ γράφουσιν εἰς Ἀθήνας. Καὶ δὴ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους τῆς Ἑλλάδος ταῦτα πληροφορηθέν, καὶ μηδὲν μελλῆσαν, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐπίσημὸν ἐν μεμβράναις γράμμα, σεσημασμένον καὶ τῇ μεγάλῃ σφραγῖδι τοῦ Κράτους. Ὅ,τι δ' ἔλεγε τὸ γράμμα (φέρον ἐπισυνημμένην καὶ Πρᾶξιν τῆς ἐν Ἑλλάδι Συνόδου πρὸς αὐτὴν τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἀπευθυνομένην), καὶ ὅπως ὑπεδέξατο τοῦτο, καὶ ὅ,τι ἔπραξεν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, αὐτὰ παρευθὺς ἐροῦσι τὰ τύποις ἐκδοθέντα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τότε συγκροτηθείσης ἁγίας καὶ μεγάλης Συνόδου Πρακτικά (α), ἐξ ὧν ἀντιγράφομεν κατ' ἐπιτομὴν τὰ καιριώτατα, συμβάλλοντα πρὸς τὴν ἱστορίαν.

ΠΡΑΞΙΣ Α΄.

«Ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ Σωτῆρος χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ, μηνὸς Ἰουνίου δεκάτῃ ἕκτῃ, ἡμέρᾳ Παρασκευῇ, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Ἀνθίμου Δ΄. τοῦ Βυζαντίου, συνεκροτήθη ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος ἐν τῷ μεγάλῳ Συνοδικῷ τοῦ Πατριαρχείου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὅπως διασκεψαμένη ἀποφασίσῃ περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Προϊσταμένου τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Ἀνθίμου, καὶ συμπαραστατούντων τοῦ τε Παναγιωτάτου Πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κυρίου Κωνσταντίου τοῦ ἀπὸ Σιναίου, καὶ τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κυρίου Κωνσταντίου τοῦ Β΄, καὶ τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κυρίου Γρηγορίου, καὶ τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κυρίου Γερμανοῦ, καὶ τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κυρίου Ἀνθίμου τοῦ ἀπὸ Ἐφέσου, καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Κυρίου Κυρίλλου, καὶ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τοῦ Καισαρείας Παϊσίου, τοῦ Ἐφέσου Ἀνθίμου, τοῦ Ἡρακλείας Παναρέτου,

(α) Βλ. Κώδηξ ἱερὸς περιέχων τὰ Πρακτικὰ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Συνόδου τῆς συγκροτηθείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Κυρίου Ἀνθίμου τοῦ Βυζαντίου περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ΑΩΝ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

χιερέων. Ἡ δὲ Βασιλικὴ σύνεσις καὶ ἐμβρίθεια σταθμίζουσα τὴν πρότασιν δικαίοις ζυγοῖς, ἀνέβαλεν ἐπὶ μακρὸν τὴν πρότασιν (α). Δωδεκάτῃ δὲ Δεκεμβρίου παραιτεῖται μὲν τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας ὁ Καλλιφρονᾶς, ἀντικαθίσταται δὲ ὁ παρὰ τῷ ἀοιδίμῳ Κυβερνήτῃ γραμματεύσας, ἤδη δὲ καὶ Γερουσιαστής, Νικόλαος ὁ Χρυσόγελος.

§. γ. Ἐπὶ τούτου ὑπουργοῦντος προὔτεινεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸς Α. Λόντος βούλευμά τι ἢ στρατήγημα πολιτικὸν πρὸς θεραπείαν τῆς ἐπειγούσης ἀνάγκης εἰς νέων ἀρχιερέων χειροτονίαν. Τὸ δὲ βούλευμα (καί τοι ἐξ ἄλλης ἀφορμῆς ἐπελθὸν) ὑπῆρχεν ἀκριβὴς ἐπανάληψις καὶ (τὸ τοῦ λόγου) δ ε υ τ έ ρ α ἔ κ δ ο σ ι ς τοῦ πρώην (τῷ **1841**), ὑπουργοῦντος τοῦ Ι. Ῥίζου καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου προεδρεύοντος τοῦ μακαρίτου Ἀργολίδος Κυρίλλου, μηχανουργηθέντος στρατηγήματος τῆς πρὸς τὸν τότε Πατριάρχην Ἄνθιμον τὸν Γ΄. Συνοδικῆς ἐπιστολῆς, παρ' οὗ λαβόντες (ὡς ἤλπιζον) τὴν πατριαρχικὴν ἀπόκρισιν, ἔμελλον αὐτῇ χρήσεσθαι ὡς κοινωνικῇ τῆς Μ. Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἐν Ἑλλάδι Σύνοδον ἐπιστολῇ, καὶ χωρὶς ἀναβολῆς ὁρμήσειν πρὸς χειροτονίαν ἀρχιερέων (βλ. ὄπισθ. σελ. **471**). Τοῦτ' αὐτο ἀπέβλεπε καὶ τοῦ νεωτέρου στρατηγήματος ὁ σκοπός. Ἀλλ' ἐν μὲν πολεμικοῖς, καὶ πολιτικοῖς, ἢ καὶ ἄλλοις ἰδιωτικοῖς πράγμασιν ἔξεστι κ α τ ὰ τ ὰ σ τ ο ι χ ε ῖ α τ ο ῦ κ ό σ μ ο υ δόλους τεκταίνειν καὶ σκολιὰς ἀπάτας ῥᾳδιουργεῖν πρὸς ἐπιτυχίαν σκοποῦ τινος ἐπωφελοῦς, ἢ κινδύνου ἀποφυγήν· καὶ δὴ καὶ θαυμάζονται οἱ εὐδοκιμήσαντες, ἔστι δ' ὅτε καὶ δημοτελεῖς ἄγονται ἑορταὶ εἰς μνήμην τῆς ἐπικερδοῦς ἀ π ά τ η ς (οἷα ἱστοροῦνται καὶ τὰ τῶν ἀρχαίων ἐν Ἀθήναις φερώνυμα Ἀ π α τ ο ύ ρ ι α). Εἰς δὲ τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν τοῦ μόνου δικαίου καὶ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡ δολόφρων ἀπάτη χώραν οὐκ ἔχει. Κἄν ποτε πειραθῇ παρεισδῦναι, κακῶς ἀπήλλαξε, τέλος, ἐξελεγχθεῖσα, καὶ μᾶλλον συνεργήσασα πρὸς τὸ κράτος τῆς ἀληθείας· ἔδειξε δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐπὶ τῆς προκειμένης περιστάσεως.

§. δ. Κατὰ τὴν **17** Δεκεμβρίου (**1849**) ἐτελεύτησε τὸν βίον ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος μακαρίτης Ἰάκωβος ὁ Ῥίζος,

(α) Τῇ δ' **11** Φεβρουρ. **1849** εἰσήγαγεν ὁ κ. Καλλιφρονᾶς νομοσχέδιον περὶ ἀποκαταστάσεως διαλελυμένων Μονῶν εἰς τὴν Βουλήν, ἀλλ' ἐγκριθὲν ἔστη καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις. Βλ. Πρακτ. τῶν Συνεδρ. τῆς Βουλῆς κατὰ τὴν Β΄, Σύνοδ. τῆς Β΄. Βουλ. Περιόδ. Τόμ. ά. σελ. **494. 694.** Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἶναι ἀκατάληπτον. Οὐ μόνον δ' ἐγώ, ἀλλὰ καὶ πάντες τῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας οἱ θεολόγοι, ὡς καὶ οἱ τῶν λοιπῶν Χριστιανικῶν αἱρέσεων, ἀποφαίνονται ὅτι τὰ θεῖα τοῦ χριστιανισμοῦ δόγματα εἶναι ὑπὲρ κατάληψιν.

Ὡς μὴ διδάσκων λοιπὸν δογματικὴν θεολογίαν δὲν ἔλαβον, οὔτε ἦτον δυνατὸν νὰ λάβω ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσω οὔτε περὶ Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ Ἀδιαιρέτου Τριάδος, οὔτε περὶ οὐδενὸς ἄλλου τῶν ὅσα διαλαμβάνει ἡ πρὸς ἐμὲ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπιστολή. Εἰς τὴν θρησκειολογίαν δὲ μόνον ἐξιστόρησα τὰ θεῖα δόγματα, καὶ τὰ ἱερὰ τῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας μυστήρια.

Εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὅμως εἶχον αἰτίαν νὰ διδάξω περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ, περὶ ἀθανασίας ψυχῆς, ν' ἀποδείξω ὅτι, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ἄνθρωπος τὸν σκοπόν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐπλάσθη, πρέπει νὰ ζῇ συμφώνως μὲ τοῦ Ὑψίστου τὸ πανάγιον θέλημα, καὶ ὅτι ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ ὑπάρχῃ κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις· διότι μόνος ὁ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς καὶ ἠξεύρει καὶ δύναται νὰ κρίνῃ καὶ νὰ δικαιώνῃ τὸν ἄνθρωπον.

Περὶ δὲ τῶν οὐρανίων σωμάτων εἶπα ὅ,τι καὶ πολλοὶ τῶν ἀρχαίων σοφῶν, καὶ ἀστρονόμοι καὶ φιλόσοφοι καὶ θεολόγοι τῶν σημερινῶν ἐθνῶν, λέγουσιν, ὅτι δὲν ἐπλάσθησαν βέβαια εἰς μάτην, ἀλλὰ κατοικοῦνται ὑπὸ διαφόρων τοῦ ἀνθρώπου λογικῶν ὄντων.

Ἀνέφερον προσέτι καὶ τὴν δόξαν φιλοσόφων τινῶν, οἵτινες λέγουσιν ὅτι αἱ ψυχαί, ὡς καὶ οἱ τῶν κατοίκων τῶν λοιπῶν πλανητῶν, ἐνδέχεται νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὸν ἥλιον, ὡς εἰς κέντρον τοῦ πλανητικοῦ τούτου συστήματος, ἐκεῖθεν δὲ εἰς ἄλλον ἥλιον, κέντρον καὶ αὐτὸν ὄντα, περὶ ὃν ὁ ἡμέτερος ἥλιος περιστρέφεται, καὶ οὕτω καθεξῆς, ἕως οὗ νὰ καταντήσωσιν εἰς τὸ κοινὸν μέγα κέντρον τοῦ σύμπαντος. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἐλέχθησαν οὔτε ὡς δόγματα, οὔτε ὡς ἀλήθειαι ἀναντίῤῥητοι· ἀλλ' ὡς ἀβέβαιοι δόξαι τινῶν ἐνασχολουμένων εἰς τὴν θεωρίαν τῆς φύσεως.

Αὐτὰ ἐνθυμοῦμαι, ὅτι ἐῤῥέθησαν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτε ἐδίδασκον τὴν ἀστρονομίαν, καὶ ἐξήγουν τῆς φιλοσοφίας τὰ θεωρήματα.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ ξενίζεται ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἂν αὐτὰ διαφόρως καὶ ἐκηρύχθησαν καὶ παρεμορφώθησαν· διότι, ὅτε ἐξιστόρουν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἀρχαιολογίαν τὰ περὶ τῶν ναῶν καὶ ἱερῶν καὶ θυσιῶν τῶν ἀρχαίων, διέδοσάν τινες, ὅτι ὁ Θεόφιλος διδάσκει τὴν εἰδωλολα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κεδαιμονίας Χρυσάνθου τελευτήσαντος τῷ 1823 τοποτηρητὴς ἐγένετο Δανιὴλ καὶ οὗτος ὁ Χαριουπόλεως ἐπώνυμος ἐπίσκοπος ὑπ' αὐτοῦ Χρυσάνθου χειροτονηθεὶς τῷ 1821 (περὶ τὰς παραμονὰς ἢ μικρὸν μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου (α). Κατὰ δὲ τὸ 1824 τελευτήσαντος τοῦ Κερνίκης, ἐφώρευε τὴν ἐπισκοπὴν αὐτὸς ὁ μητροπολίτης αὐτῆς, ὁ Π. Πατρῶν Γερμανός. Καὶ τούτου δ' ἐφεξῆς (τῷ 1826, Μαΐου 30) ἀποβιώσαντος, ἐπετρόπευσε κἀκείνης καὶ αὐτῆς τῆς τῶν Πατρέων μητροπόλεως ὁ Εὐδοκιάδος ἐπώνυμος ἐπίσκοπος Γρηγόριος μέχρι τοῦ 1828. Τότε δὲ εἰς μὲν τὰς Π. Πάτρας πέμπεται τοποτηρητὴς ὁ ἀπὸ Ἀγκύρας Ἀγαθάγγελος μέχρι τοῦ 1832. Εἰς δὲ τὴν Κερνίκην (τῷ 1828) ἐπετρόπευσεν ὁ τότε πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῆς Κερκύρας (ὅπου διέτριβε) διαβὰς (ἐπίσκοπος τοῦ Ἡρακλείας) Μετρῶν Μελέτιος μέχρι τοῦ 1830· τότε δ' ἀντ' αὐτοῦ Κερνίκης κατέστη ὁ Μοσχονησίων (τοῦ Σμύρνης ἐπίσκοπος) πρόσφυξ Βαρθολομαῖος. Τοῦ δὲ τῆς Κορώνης ἐπισκόπου Γρηγορίου τελευτήσαντος καὶ τοῦ Μεθώνης Γρηγορίου ἁλόντος ὑπὸ τῶν εἰσβαλόντων Ἀράβων ἐν Ναυαρίνῳ (1825 Ἀπριλ. 27) καὶ καθειρχθέντος ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Μεθώνης, ἔνθα καὶ ἐτελεύτησεν, ἔμειναν χηρεύουσαι ἀμφότεραι αἱ ἐπισκοπαὶ μέχρι τῆς κατὰ τὸ 1828 ἐλευθερώσεως τῶν δύω τούτων φρουρίων, ὅτε κατέστη τούτων ἀμφο-

---

(α) Ἐν τῇ ά. Περιόδῳ τοῦ Μινιστερίου τῆς Θρησκείας μνημονεύεται ἀναφορὰ τοῦ Μινίστρου πρὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν εἰδοποιοῦσα (τῷ 1822. Μαρτ. 7) περὶ τοῦ Λακεδαιμονίας Χρυσάνθου, ὅτι παρὰ κανόνας ἐχειροτόνησεν ἐπίσκοπον καὶ ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς Διοικήσεως· καὶ διαταγὴ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ (Μαρτ. 8) ἐγκρίνουσα τὴν ἀναφορὰν τὴν περὶ τοῦ ἐγκλήματος τοῦ Χρυσάνθου, καὶ ζητοῦσα τὰ μέσα τῆς διορθώσεως παρὰ τοῦ γνωστοποιοῦντος Μινίστρου τῆς Θρησκείας. Ὁ Λακεδαιμονίας (ὡς ἀκούομεν) ἀπελογήθη τότε προβαλλόμενος ὅτι οὐδένα κανόνα παρέβη ἐκκλησιαστικὸν, χειροτονήσας ἐπίσκοπον οὐχὶ πραγματικῆς τινος ἐπισκοπῆς (ὅπερ ἦν ἂν πάντως ἐναντίον τοῦ κανόνος μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τολμηθὲν), ἀλλ' ἁπλῶς τιτουλάριον, καὶ τοῦτον ἐξ ἀνάγκης ὡς βοηθὸν τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἀπελύθη τοῦ ἐγκλήματος. [Ἀλλὰ καὶ μετέπειτα (τῇ 4 Ἀπριλ. 1825) τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Θρησκείας ἀφορμῆς δραξάμενον παρανόμου τινὸς γάμου ἀδείᾳ τοῦ Χαριουπόλεως Δανιὴλ τελεσθέντος, τὴν πρὸς ἀνάκρισιν καὶ ἀπολογίαν πρόσκλησιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ καθυποβάλλον, τοῖς ἐγκλήμασιν αὐτοῦ συγκατέλεγε τό τε ἄνευ ἀδείας τῆς Διοικήσεως ἐπέχειν αὐτὸν τοποτηρητοῦ τόπον ἐν τῇ τοῦ Λακεδαιμονίας ἐπαρχίᾳ, καὶ εἰ τὴν περὶ χειροτονίας ἔκδοσιν ἔχει παρὰ τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Τὸ δ' Ἐκτελεστικὸν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 6196 τῇ 13 Ἀπριλ. ἀποκρίσεως ἐνέκρινε τὴν τοῦ Ὑπουργείου πρότασιν. Σημ. Ἐκδ.].

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Προέδρου ἡ τοῦ Βασιλέως, ἀντικρὺ δὲ ἡ τοῦ προέδρου τῆς Ἀντιβασιλείας (ὕστερον δὲ ἐπὶ τῆς προεδρείας τοῦ Κυνουρίας ἐτέθη ἡ τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ πρὸς ἀνατολάς· ἀντικρὺ δὲ ἡ τοῦ Βασιλέως). Οὕτω τοίνυν τοῦ οἰκήματος διαταχθέντος, εἰσῆλθε τὸ πρῶτον ἡ ἱερὰ Σύνοδος συνεδριάζουσα καθ' ἑκάστην, ὅτε παρενέπιπτον ὑποθέσεις (πλὴν τῆς Κυριακῆς). Καὶ πάμπρωτα μὲν ἔγραψε ταπεινὴν ἀναφορὰν πρὸς τὴν ὑψηλὴν Κυβέρνησιν εὐγνωμονοῦσα διὰ τὴν ἐκλογήν. Ἔπειτα δὲ κατ' ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως, ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον ἐπιστολήν, τῆς πολιτικῆς τε καὶ ἐκκλησιαστικῆς καθιδρύσεως αὐτῆς ἐξαγγελτικήν, ἣν προστιθέμεθα ὡς λόγου ἀξιωτάτην. Ἐπειδὴ δὲ καί τινας ὑποψίας, καί τινας ἐνσυνειδήσει πονηρευομένους μνημονεύει ἡ ἐγκύκλιος αὕτη, πρὶν ἢ ταύτην ἀντιγράψωμεν, προτιθέμεθά τινας συντόμους διασαφήσεις. Καὶ καθ' ὃν καιρὸν συνεκροτεῖτο ἡ συνέλευσις τῶν Ἀρχιερέων, καὶ μετὰ ταῦτα λόγος ἐγίνετο πολὺς εἰς τὸ κοινόν, καὶ πολλοὶ τὴν πρᾶξιν ἀπεδοκίμαζον· οἱ μὲν ἤθελον τὴν συνέλευσιν μὴ μόνον ἐξ Ἀρχιερέων, μηδ' ἀπὸ πάντων ἁπλῶς, ἀλλ' ἀπὸ μόνων τῶν κανονικῶν, καὶ πρὸς τούτοις καὶ ἀπὸ ἡγουμένων καὶ ἀρχιμανδριτῶν καὶ πρεσβυτέρων καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ ἐγχωρίου κλήρου ταγμάτων (α)· οἱ δὲ καὶ παντελῶς κατέκρινον αὐτήν τε τὴν συνέλευσιν, καὶ τὴν αὐθαίρετον διακήρυξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀνεξαρτησίας, ὡς μὴ κατὰ τοὺς θείους κανόνας, ἀλλὰ βιαίως γενομένην καὶ παρὰ τὰ νενομισμένα. Τούτων δὲ προεῖχε μάλιστα Προκόπιος ὁ Δενδρινός, ὁ τῆς Θεολογικῆς ἐν Πόρῳ σχολῆς διδάσκαλος ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου κατασταθείς (βλ. Τμῆμ. Α. κεφ. ς. §. ζ.)· διὸ καὶ ἐξορίζεται βιαίως ὁ (καὶ ἄλλως φύσει λάλος) Προκόπιος ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας ἔξω τῶν ὁρίων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους (β)· ἄλλος δέ τις ἱεροδιάκονος, Διονύσιος ὁ Βελέντσας, περιορίζεται εἰς Αἴγιναν· ᾤχετο δὲ φεύγων ἀνεπιστρεπτὶ καὶ ὁ κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας εἰς Ναύπλιον ἐξ Ὀδησσοῦ καταπλεύσας πρώην Ἀδριανουπόλεως Μητροπολίτης Γεράσιμος, ἀποτροπιαζόμενος (ὡς ἔλεγε) τὴν παράβασιν τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησιαστικῆς ἑνότητος καὶ νομοθεσίας. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὁ Ῥεθύμνης Ἰωαννίκιος ἔφυγε καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς Ἑλλάδος εὐθὺς μετὰ τὴν διακήρυξιν. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα κατέθραυον τὰς καρδίας τῶν ὀρθο-

---

(α) Βλ. Χρόνον ἀριθμ. 21. σελ. 83. καὶ Ἐφημ. Ἀθην. ἀριθμ. 128. σελ. 513.
(β) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 129. σελ. 520. πρβλ. καὶ ἀριθμ. 131. σελ. 528.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σιωτάτους ἱεράρχας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ἤτοι τὸν Σ. ἐπίσκοπον Ἀττικῆς κ. Νεόφυτον, τὸν Σ. Μητροπολίτην Κυνουρίας κ. Διονύσιον, τὸν Σ. ἐπίσκοπον Εὐβοίας κ. Νεόφυτον, τὸν Σ. ἐπίσκοπον Καλαβρύτων κ. Βαρθολομαῖον, τὸν Σ. Μητροπολίτην Φθιώτιδος κ. Ἰάκωβον, διὰ νὰ συγκροτήσωσι κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς Ἀρχιερωσύνης αὐτῶν τὴν ἐνεστῶσαν Συνοδικὴν περίοδον, προεδρεύοντος τούτων τοῦ Σ. ἀρχιερέως Ἀττικῆς. Καλοῦμεν προσέτι ὡς ἀναπληρωτικὰ μέλη τὸν Σ. μητροπολίτην Κυκλάδων κ. Δανιήλ, καὶ τὸν Σ. μητροπολίτην Λοκρίδος κ. Ἀγαθάγγελον, οἵτινες εἰσερχόμενοι θέλουν λάβει τὴν κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀνήκουσαν εἰς αὐτοὺς θέσιν. Ὁ ἡμέτερος ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως θέλει ἐκτελέσει κτλ. (Ἰουλίου 23, 1850) (α). Ἐν τούτῳ τῷ Διατάγματι ὁ συντάκτης καὶ (κατὰ τὸ Σύνταγμα) ὑπεύθυνος ὑπουργὸς α) ὁρίζει τὴν διάρκειαν τοῦ Διατάγματος «Μέχρις οὗ νομοθετηθῇ νέον καταστατικὸν τῆς ἱερᾶς Συνόδου». Καὶ περὶ μὲν τῆς διαρκείας λέγομεν ἐν τοῖς ἑξῆς· νέον δὲ λέγων καταστατικὸν πεπαλαίωκε λοιπὸν τὸ ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας, ὡς ἤδη πεπαυμένον αὐτὸ θεωρῶν. Εἰ δ' ὡς ἰσχύον ἔτι καὶ κρατοῦν ὑπέλαβεν, ἀλλ' ἠκύρωσε τοῦτο καὶ κατήργησεν (ὡς ἀντικανονικόν) προλαβὼν ὁ θεμελιώδης τοῦ Συντάγματος θεσμὸς (ἄρθρ. 2 καὶ 103), ἀκυροῦσι δ' ἐκεῖνο καὶ τὰ ἐφεξῆς τοῦ παρόντος Διατάγματος. Φαίνεται δὲ ὅμως καὶ αὐτὴ ἡ Κυβέρνησις μηκέτι ἐχυρὸν θεωροῦσα τὸ παλαιὸν Καταστατικόν. Ἐπιστάσης γὰρ ἤδη τῆς νέας Συνοδικῆς περιόδου, τῆς μὲν ἐνάρξεως ἡμέραν ἐτήρησε τὴν αὐτήν, ἣν ἐνομοθέτησε καὶ τὸ Καταστατικόν, ἀλλ' οὐ κατὰ τοῦτο καὶ τὰ μέλη διέταξε τῆς Συνόδου· παρεδέξατο δὲ προθύμως καὶ συνετῶς τὰς περὶ συγκροτήσεως τῆς Συνόδου διατάξεις τοῦ ἱεροῦ Τόμου, καίτοι τούτου λανθάνοντος εἰσέτι τότε ἐν τῷ Ὑπουργείῳ, καὶ μήπω ὑπ' αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως μήτε εἰς τὸ Κράτος μήτε εἰς αὐτὴν τὴν Σύνοδον διακοινωθέντος. β) «Συνεπείᾳ, λέγει, τῆς καὶ κανονικῶς... τοῦ αὐτοκεφάλου» κτξ. Ἐν τούτοις τὸν μὲν Τόμον οὐ μνημονεύει ἐξ ὀνόματος (ἴσως, καθὰ προείπομεν, ὡς μήπω δημοσιευθέντα καὶ μήπω πανδήμως ἐπ' ἐκκλησίας ἀνεγνωσμένον)· ἐκ τοῦ Τόμου ὅμως λαμβάνει τὰ συστατικὰ κεφάλαια τῆς ἱερᾶς Συνόδου, α) τὸ καλεῖσθαι κατὰ τὰ πρεσβεῖα τοὺς ἑκάστοτε συγκροτοῦντας τὴν Σύνοδον Ἀρχιερεῖς· καὶ β) τὸ προεδρεύειν τῆς Συνόδου

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἔτ. 1850. ἀριθμ. 21. σελ. 82.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Καὶ πρῶτον μὲν ἐγένοντο τρία τινὰ πολιτεύματα, κατὰ τόπους διηρημένα, καὶ Γερουσίαι ἐπικληθέντα. Μία μὲν Γερουσία ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, κατ' αὐτὰ τὰ τοῦ πολέμου προοίμια λαβοῦσα τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τῆς ἐν Καλτεζαῖς μικρᾶς συνελεύσεως (τῷ 1821, Μαΐου 26), ἕτεραι δὲ δύω κατὰ τὴν χέρσον Ἑλλάδα· ἡ μὲν ἐπὶ τῆς Δυτικῆς λεγομένης Ἑλλάδος (τῷ 1821, Νοεμβρ. 4), ἡ δ' ἑτέρα ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς (τῷ 1821, Νοεμβρ. 15), ἥτις καὶ Ἄρειος Πάγος ἐπωνομάσθη. Συνέταξαν δὲ αὗται καί τινας διατάξεις, τὴν τῶν δημοσίων πράξεων διεξαγωγὴν ἐκ τῶν ἐνόντων διευθετοῦσαι· καί τινα τῶν τοιούτων διοικητικῶν γραμμάτων διεσώθησαν καὶ εἰς ἡμᾶς, ἐξ ἀντιγράφων τύποις ἐκδοθέντα (α). Τούτων δὲ τὰ μὲν οὐδὲν περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας διαλαμβάνουσιν· ἐν δὲ τῇ τοῦ Ἀρείου Πάγου νομικῇ Διατάξει ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς· « Ἂν καὶ ὅλας τὰς θρησκείας δέχεται ἡ Ἑλλὰς, καὶ τὰς τελετὰς καὶ χρῆσιν αὐτῶν κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἐμποδίζει, τὴν Ἀνατολικὴν ὅμως τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, καὶ τὴν σημερινὴν γλῶσσαν μόνας ἀναγνωρίζει ὡς ἐπικρατούσας, θρησκείαν καὶ γλῶσσαν τῆς Ἑλλάδος ». Μεταξὺ δὲ τῶν ὀκτὼ ἐφόρων οὓς ἐπὶ τοῖς δημοσίοις πράγμασι κατέστησεν ὁ Ἄρειος Πάγος, εἷς ἦν καὶ ὁ ἐπὶ τῆς λατρείας, εἰς ὃν ἐπέθηκε τὴν ἐπιστασίαν καὶ φροντίδα περί τε τῆς εὐταξίας τῶν ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων καὶ τῆς καλῆς διαγωγῆς τῶν ἱερέων καὶ μοναχῶν· ἔτι δὲ περὶ συστάσεως πνευματικῶν καὶ ἱεροκηρύκων (β).

§. γ. Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον (τῷ 1821, Δεκεμβρ. 20) συνῆλθεν ἐν Ἐπιδαύρῳ ἡ πρώτη ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις, ἥτις κατέστησεν ἐν γένει τὸ προσωρινὸν πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος, ἐκδοῦσα καὶ τὰ προσήκοντα νόμιμα. Ἐν δὲ τούτοις πρῶτον ἐκήρυξε τὰ ἑξῆς. « Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· ἀνέχεται ὅμως ἡ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος πᾶσαν ἄλλην θρησκείαν, καὶ αἱ τελεταὶ καὶ ἱεροπραγίαι

(α) Βλ. Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, ἤτοι Συλλογὴ τῶν περὶ τὴν ἀναγεννωμένην Ἑλλάδα συνταχθέντων πολιτευμάτων, νόμων κτλ. ἐκδιδόντος Α. Ζ. Μάμουκα. Τόμ. Α. σελ. 3—127. Ἐν Πειραιεῖ, 1839.

(β) Βλ. Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν κτλ. Τόμ. Α. σελ. 46, 101.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

5 μαθητευομένους, ἡλικίας 12—18 ἐτῶν, τοὺς ὁποίους θέλει ἐκλέ-
ει προσεχῶς ἀπὸ τοὺς ὀνομαστικοὺς καταλόγους, τοὺς ὁποίους προσ-
κλήθησαν νὰ καθυποβάλωσιν οἱ κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν πανιερώτατοι
ρχιερεῖς.

4) Εἶναι δεκτοὶ ἐπίσης, ἐκτὸς τῶν ὑποτρόφων τούτων, ὅσοι παῖδες
πουδαίας ἀγωγῆς καὶ μαρτυροῦντες κλίσιν ἀληθινὴν πρὸς τὸ ἱερατι-
κὸν ἐπάγγελμα, δύνανται νὰ συνεισφέρωσιν εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ κατα-
τήματος τούτου γρόσια 70 κατὰ μῆνα.

5) Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἡ Κατήχησις καὶ ἡ Ἱερὰ Ἱστορία θέλουν
διδάσκεσθαι πρὸς τὸ παρὸν εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν σχολεῖον. Θέλουν
δὲ εἰσαχθῆ ἀκολούθως καὶ ἄλλα μαθήματα, καὶ διδάσκαλοι εἰς ἕκα-
στον κλάδον τῶν γνώσεων, τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖται νὰ ἔχωσιν οἱ μέλ-
λοντες ν' ἀφιερωθῶσιν εἰς τὴν ἱερατικὴν λατρείαν.

6) Ἰδιαίτερον διάταγμα θέλει κανονίσει τὰ περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ
Ἐκκλησιαστικοῦ τούτου σχολείου, τὰ καθήκοντα τῶν διδασκάλων καὶ
τὰ χρέη τῶν μαθητῶν.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 3 Φεβρ. 1830. Ὁ Κυβερνήτης

Ι. Α. Καποδίστριας (α)

§. ζ. Κατασταθέντος τοίνυν τοῦ σχολείου συνήχθησαν ἱκανοὶ μα-
θηταί· διδάσκαλοι δὲ τούτου διωρίσθησαν δύω, πρῶτος μὲν ὅδ' αὐτὸς
καὶ ἔφορος τῆς σχολῆς, ὁ Ἁγιορείτης Βενέδικτος ἀνὴρ τήν τε θύραθεν
καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν παιδείαν πεπαιδευμένος καὶ τοὺς τρόπους
χρηστὸς καὶ τὸν βίον ὁσιώτατος, καὶ δεύτερος διδάσκαλος Προκόπιος
ἀρχιμανδρίτης, ὁ Δενδρινὸς, καὶ οὗτος Ἀθωνίτης (β), (ὁ δὲ καθηγού-
μενος τῆς μονῆς Νικηφόρος ἐτάχθη ἐπὶ τῆς Οἰκονομικῆς ὑπηρεσίας τῆς
Σχολῆς). Οὗτοι τοίνυν παραλαβόντες ἐδίδασκον τοὺς νέους τὴν ἑλλη-

---

(α) Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἀριθμ. 15 τοῦ ἔτ. 1830. σελ. 57 βλ. καὶ τὸ
περὶ διοργανισμοῦ τῆς Σχολῆς μνημονευθὲν διάταγμα ἐν Γενικ. Ἐφημ. 81 τοῦ
αὐτοῦ ἔτους σελ. 387. [Τοῦ Σχολείου τούτου μνείαν ἐποιησάμεθα κἂν τῷ Α. Τό-
μῳ τῶν Σωζομένων τῶνδε σελ. 223, παραδεικνύντες οὐ μόνον ὅτι συνῳδὰ τῷ
ἐκεῖ ἐκδεδομένῳ Σχεδίῳ τὰ κατὰ τὸ Σχολεῖον διετάσσοντο, ἀλλὰ καὶ ἀπό τίνος
χρόνου ἡ τοῦ ἀοιδίμου Κυβερνήτου εὐσεβὴς περίνοια τῶν προυργιαιτάτων, ὡς
ἔοικε, τὴν τοῦ Κλήρου ἐκπαίδευσιν ποιουμένη περὶ συστάσεως τελεσφορωτάτου
διδασκαλείου διενοεῖτο. Σημ. Ἐκδ.].

(β) Οὗτος ἐξέδωκεν «Ὁδηγόν, ἤτοι εἰσαγωγήν, εἰς τὰς θείας
Γραφάς». Ἐν Αἰγίνῃ 1830, καὶ Ἱερὸν ἐγκόλπιον, ἐν Ναυπλίῳ, 1832.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

χόμενος, οὔτ' ἀπαναινόμενος τὴν μετάθεσιν εἰσηκούσθη παρὰ τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ, ἥτις ἤθελεν (ὡς ἔοικεν) οὐχὶ τὸν προβιβασμόν, ἀλλὰ τὴν ἐκ τῆς κανονικῆς ἐπισκοπῆς ἔξωσιν αὐτοῦ. Ἄλλως γὰρ ἀνανεύων διὰ λόγους εὐλόγους, οὐκ ἂν μετετίθετο τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς· ὡς οὐδ' ὁ Παμφίλου Εὐσέβιος μετετέθη, μὴ συγκατανεύσας μήτε εἰς τὴν πρόσκλησιν τῶν Ἀντιοχέων μήτε εἰς αὐτὴν τοῦ Μ. Κωνσταντίνου τὴν προτροπήν (α).

§. ις. Καὶ τοίνυν μεταχαλεῖται καὶ αὖθις τὸν Σελλασίας ἡ Σύνοδος (τῇ 3 Ἀπριλίου), καὶ φιλανθρώπως αὐτὸν νουθετοῦσα προσκαλεῖται εἰς μετάνοιαν, ἕνεκα τῆς ἐπὶ τῶν θείων κανόνων διϊσχυρίσεως αὐτοῦ (ἐφ' ᾧ καὶ μάλιστα φαίνεται ἀγανακτήσασα ἡ Σύνοδος). «Ἐὰν (ἔλεγε πρὸς αὐτὸν), ἐὰν ὑμεῖς ἠθέλατε γράψει εἰς τὴν πρὸς τὴν Α. Μ. ἀναφοράν σας τὸ γῆρας μόνον, καὶ τὴν ἐπὶ πολλῶν ἐτῶν εἰς τὴν Σελλασίαν διατριβήν σας, καὶ ἀγάπην τοῦ ποιμνίου σας, καὶ τὰς συχνάς σας ἀσθενείας, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ἐξικνεῖτε εἰς τὴν ἐκτεταμένην τῆς Ἀχαΐας ἐπισκοπήν, ἡ Σύνοδος, ὡς φιλόστοργος μήτηρ, ἤθελεν ἴσως τολμήσει νὰ παρακαλέσῃ ἐν πολλῇ ταπεινώσει διὰ τῆς Γραμματείας τὴν Α. Μ. νὰ εὐδοκήσῃ κατ' ἐπιείκειαν νὰ σᾶς ἀποκαταστήσῃ πάλιν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Σελλασίας, διὰ νὰ ἐγκαταβιώσητε ἐν αὐτῇ.—Ἀλλ' ἀπεναντίας εἰς ἐκείνην τὴν ἀναφορὰν σας ἀπαριθμεῖτε κανόνας, λέγοντες ὅτι, ἂν δεχθῆτε τὴν μετάθεσιν, προδίδετε τὴν συνείδησιν, τὴν πίστιν καὶ τὴν θρησκείαν σας— Ὅθεν ἡ Σύνοδος περιμένει νὰ ἀκούσῃ τὴν ἀπαιτουμένην μεταμέλειάν σας, ὅτι ἐσφάλετε ἐξ ἀγνοίας εἰς ἃ ἀναφέρετε, καὶ τούτου γενομένου ἡ Σύνοδος, ὡς φιλόστοργος μήτηρ, θέλει τολμήσει νὰ παρακαλέσῃ ταπεινῶς διὰ τῆς Γραμματείας τὴν Α. Μ. νὰ ἐπινεύσῃ νὰ ἀποκατασταθῆτε εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Σελλασίας, καὶ νὰ ἐγκαταβιώσητε ἐν αὐτῇ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας». Πρὸς ταῦτα ὁ Σελλασίας ἀποκρινόμενος ᾐτήσατο τὴν προσλαλιὰν ἢ πρᾶξιν ταύτην τῆς Συνόδου γραπτήν, ἵνα καταλλήλως ἀπαντήσῃ. Ὁ δὲ πρόεδρος ὑπολαβών, «ἀλλ' οὐδὲν ξένον (εἶπεν) οὔτε νεώτερον προβάλλει πρὸς ὑμᾶς ἡ Σύνοδος, ὅσα δὲ καὶ ὑμεῖς ἀνεφέρετε πρότερον· ὅθεν οὐδὲ χρεία γραφῆς. Εἰ δὲ καιρὸν ζητεῖτε πρὸς σκέψιν καὶ ἀπάντησιν, ἔχετε διορίαν ἡμερῶν τριῶν ἀπὸ τῆς σήμερον».

§. ιζ. Ὁ δὲ Σελλασίας ἀναχωρήσας γράφει τῇ ἐπιούσῃ πρὸς τὴν

(α) Βλ. Εὐσεβ. Βίῳ Κωνστ. Γ. 60—62.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ΚΑ΄. «Ἐπίσκοπον ἀπὸ παροικίας ἑτέρας εἰς ἑτέραν μὴ μεθίστασθαι, μήτε αὐθαιρέτως ἐπιῤῥίπτοντα ἑαυτόν, μήτε ὑπὸ λαῶν ἐκβιαζόμενον, μήτε ὑπὸ Ἐπισκόπων ἀναγκαζόμενον. Μένειν δὲ εἰς ἣν ἐκληρώθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐξ ἀρχῆς ἐκκλησίαν, καὶ μὴ μεθίστασθαι αὐτῆς, κατὰ τὸν ἤδη πρότερον περὶ τούτου ἐξενεχθέντα ὅρον».

Κανὼν τῆς ἐν Σαρδικῇ Α΄. «Οὐ τοσοῦτον ἡ φαύλη συνήθεια, ὅσον ἡ βλαβερωτάτη τῶν πραγμάτων διαφθορὰ ἐξ αὐτῶν τῶν θεμελίων ἐστὶν ἐκριζωτέα, ἵνα μηδενὶ τῶν ἐπισκόπων ἐξῇ ἀπὸ πόλεως μικρᾶς εἰς ἑτέραν πόλιν μεθίστασθαι.—Πᾶσι τοίνυν τοῦτο ἀρέσκει, ὥστε τὴν τοιαύτην σκαιότητα αὐστηρότερον ἐκδικηθῆναι. Ἡγούμεθα γὰρ μηδὲ λαϊκῶν ἔχειν τοὺς τοιούτους χρῆναι κοινωνίαν».

Κανὼν τῆς Δ΄. Οἰκουμεν. Συνόδου Ε΄. «Περὶ τῶν μεταβαινόντων ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν Ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν, ἔδοξε τοὺς περὶ τούτων τεθέντας κανόνας παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων ἔχειν τὴν ἰσχύν».

Ὅλαι αἱ μετὰ τὰς ῥηθείσας ἱεραὶ Σύνοδοι τῶν θεοφόρων Πατέρων τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἐπεκύρωσαν καὶ ἐθέσπισαν αὐτοὺς τοὺς ἰδίους νόμους τε καὶ κανόνας, τοὺς ὁποίους ἐνίσχυσε καὶ τὸ ἀπὸ 23 Ἰουλίου 1833 Β. Διάταγμα τῆς Υ. Μ. (ἄρθρ. 16)· ἐξ ὧν συνάγεται πασιφανὲς καὶ ἀναντίῤῥητον, ὅτι δὲν συγχωρεῖται ὑπ' αὐτῶν εἰς οὐδένα τῶν Ἐπισκόπων τῆς ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐν ὅσῳ οὗτος σέβεται τὰς ὁποίας ἀρχιερατεύων δίδει ἐν πλήρει γνώσει ἐπισήμους ὑποσχέσεις ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων περὶ τῆς ἀκριβοῦς διατηρήσεως τῶν θείων αὐτῶν ἀρχῶν, ν' ἀφήσῃ μίαν ἐπισκοπὴν ἢ παροικίαν κατὰ τὸ ῥῆμα των, ὅσον καὶ ἂν ἦναι μικρά, καὶ νὰ μεταστῇ εἰς ἄλλην μείζονά τε καὶ λαμπροτέραν, ἀθετῶν προδήλως τὰς εἰρημένας ὑποσχέσεις του, καὶ ὑποβαλλόμενος δικαίως εἰς τὰ φρικτὰ αὐτῶν ἐπιτίμια.

Ὁ ταπεινὸς ἐγὼ χειροτονηθεὶς πρὸ εἴκοσι ὀκτὼ ἤδη ἐνιαυτῶν ἐπίσκοπος Βρεσθένης, τῆς μετονομασθείσης ἔπειτα Σελλασίας, τὴν ὁποίαν μοὶ ἐπεκύρωσε καὶ τὸ ἀπὸ 21 Νοεμβρ. 1833 Ὑψ. Βασ. Διάταγμα τῆς Υ. Μ. καὶ παραμένων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῆς, ἐπειδὴ ταύτην ἐκληρώθην παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἀφ' ἧς ἀρχιεράτευσα, κατὰ τὸ γράμμα καὶ πνεῦμα αὐτῶν τῶν ἰδίων Νόμων τε καὶ Κανόνων, ἀγνοῶ πῶς δύναμαι εἰς τὴν προβεβηκυῖαν ἤδη ἡλικίαν μου ν' ἀφήσω τὴν νόμιμον ἐπισκοπὴν τῆς ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἔκτοτε κατ' αὐτοὺς ἐτάχθην, εἰ καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πων τοῦ Κράτους, καὶ ἐγκρινομένου ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, τῶν δὲ συνεδρευόντων μελῶν καλουμένων κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης.

3) Τὰ εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς ἀντιβαίνοντα Διατάγματα καὶ νόμοι μένουσιν ἄκυρα.

4) Ὁ Βασιλεὺς ὑπάρχει καὶ γνωρίζεται προστάτης καὶ ὑπερασπιστὴς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς· Ἐφορᾷ δὲ καὶ διατάσσει διὰ τῆς Συνόδου κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῆς μέρος περὶ πάντων, ὅσα δὲν ἀντιβαίνουσιν εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς, καὶ λαμβάνει πᾶσαν πληροφορίαν περὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων παρὰ τῆς Συνόδου.

5) Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος αἱ ἐπισκοπαὶ θέλουσιν εἶσθαι τοὐλάχιστον εἴκοσι καὶ ἓξ (26), καὶ θέλει ὁρισθῆ ὁ πόρος τῶν ἐπισκόπων, τῶν ἱερέων καὶ διακόνων, τῶν ἐφημερίων τῶν ἐνοριακῶν ἐκκλησιῶν.

6) Θέλουσι συστηθῆ ἐκκλησιαστικὰ σχολεῖα εἰς ἐκπαίδευσιν τοῦ Κλήρου, τιθέμενα αὐτά τε καὶ τὰ ὑπάρχοντα ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς Συνόδου καὶ τῶν κατὰ τόπον ἐπισκόπων.

7) Θέλει ληφθῆ πρόνοια περὶ τῆς διατηρήσεως καὶ στερεώσεως τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, καὶ ἐξασφαλίσεως τῆς περιουσίας τῶν διαλελυμένων, ὡς καὶ τῶν ἐπισκοπῶν καὶ ἐκκλησιῶν, καὶ θέλει συσταθῆ πρὸς τοῦτο ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον.

8) Θέλουσι κανονισθῆ αἱ μεταξὺ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ἐκκλησίας σχέσεις, καὶ διορισθῆ ἀκριβῶς αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς οἱ κληρικοὶ θέλουσι θεωρεῖσθαι ὑπεύθυνοι εἰς δίκην ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, καὶ καθ' ἃς αὐτοὶ οὗτοι θέλουσι προσάγεσθαι εἰς μαρτυρίαν.

9) Ὁ Κλῆρος κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας δὲν ἐμπλέκεται εἰς τὰ πολιτικά, οὐδὲ ψηφοφορεῖ εἰς ἀρχαιρεσίας, οὐδὲ ὁρκοδοτεῖ.

10) Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καθ' ὃ μέλος τῆς Μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας θέλει ἀναγνωρισθῆ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, ὡς κέντρου ἁπασῶν τῶν ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν, τῇ κοινῇ συσκέψει τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἑλλάδος, καὶ συνευδοκήσει τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 23 Δεκεμβρίου 1843.

Ὁ Εὐβοίας Νεόφυτος, καὶ πρόεδρος τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ Κυκλάδων Δανιὴλ καὶ μέλος τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ πρφην Ἠλείας Ἰωνᾶς

1845). Ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Κὶγγ διέμεινεν ἀτάραχος, ἀνέγκλητος, ἀδίκαστος, διδάσκων κατ' οἶκον τὸ Εὐαγγέλιον (!), καὶ διαφθείρων τὰ φρονήματα τῶν πιστῶν, ὅσους μάλιστα πτωχοὺς διὰ χρημάτων ἐξεμαύλιζε πρὸς ἀκρόασιν αὐτοῦ (α). Καὶ οὗτος μὲν τοιαῦτα (β).

§. ιβ. Κατὰ δὲ τὴν νέαν Συνοδικὴν περίοδον ἐπιστᾶσαν (1846—1847) διορίζονται διὰ Διατάγματος πρόεδρος καὶ σύμβουλοι καὶ ἀναπληρωτικὰ μέλη τῆς Συνόδου οἱ αὐτοὶ καὶ ἀπαράλλακτοι, ὡς ἀνωτέρω (γ). Ὑπουργὸς δὲ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀνεδείχθη πρὸς καιρὸν ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Κ. Κανάρης (Νοεμβρ. 2), νοσήσαντος τοῦ Κωλέττου· καὶ πάλιν οὗτος ἀναλαβὼν ἐκ τῆς νόσου ἀνέλαβε καὶ τὸ Ὑπουργεῖον (15 Ἰανουαρ. 1847). Τότε καὶ ἡ Σύνοδος (Φεβρουαρ. 24) ἐκάλεσεν εἰς δίκην τὸν Ἀκαρνανίας Ἱερόθεον ἐπὶ κανονικοῖς ἐγκλήμασι κατηγορούμενον, περὶ ὧν ἐξηρεύνησε πρότερον, ἔξαρχον εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπισκοπὴν ἀποστείλασα Θεοφάνην τὸν Σιατιστέα. Ὁ δὲ Ἀκαρνανίας

(α) Ὁ πάντολμος οὗτος ψευδαπόστολος διεβίβασε καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἱκανὰ τῆς αὐτοῦ ματαιολογίας ἀντίτυπα, ἐν οἷς καί τινα ἐπιγεγραμμένα ῥητῶς εἴς τε τὸν τότε πατριαρχεύοντα Οἰκουμενικὸν Μελέτιον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Πατριάρχας καὶ τοὺς Γέροντας τοὺς Συνοδικούς. Ὅθεν ἐξέδωκεν ἡ Ἐκκλησία ἐπισημοτάτην καταδίκην τῆς βίβλου καὶ τοῦ διαδόχου τῶν ἀναθεματισθέντων αἱρετικῶν (ἴδε τὸ γράμμα παρὰ τῷ Αἰῶν. ἀριθμ. 672). Τότε καὶ ὁ ἀοίδιμος ἀρχιμανδρίτης Καλλίστρατος ὁ Σιναΐτης ἐν Ἑλλάδι διατρίβων πρὸς παραλαβὴν τῶν ἀποδοθέντων κτημάτων τοῦ Σινᾶ, ἐξέδωκεν «Ἀπάντησιν πρὸς ὅσα κατὰ τῆς εὐσεβείας ἐβλασφήμησεν ἐν τῇ Ἀπολογίᾳ αὐτοῦ ὁ Ἰωνᾶς Κὶγγ. Ἐν Ἀθήναις 1846». [Καὶ τότε μὲν οὕτως ἐπέδειξεν ὁ μακάριος Καλλίστρατος τὸν τῆς εὐσεβείας ζῆλον· εἶτα δ' ἀφικόμενος εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης Λιβύης, καὶ εἰς Βλαχίαν ἐπέμφθη πρὸς διευθέτησιν τῶν τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου ἐκεῖθι ἀναθημάτων· μετὰ δὲ τριετῆ θεοφιλῆ διοίκησιν μετέστη ἐν εὐλογίαις πρὸς Κύριον τῇ 28 Ἰουλίου 1852 ἐν Βουκουρεστίῳ. Σημ. Ἐκδ].

(β) Ἡ δὲ Σύνοδος ἀνανεοῦσα τὴν κατὰ τὴν 13 Φεβρ. 1835 ἐκδοθεῖσαν Ἐγκύκλιον (Βλ. Αἱ ἀναγκαιότ. Ἐγκύκλιοι κτλ. σελ. 53) ἐξέδωκε τῇ 19 Ὀκτωβρ. τὴν ὑπ' ἀριθμ. 638 Ἐγκύκλιον, δι' ἧς ἀπαγορεύει μηδένα τῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἰθαγενείας τυχόντων ἐκτὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας ἱερᾶσθαι, λόγῳ μὲν τοὺς διακόνους καὶ πρεσβυτέρους κωλύουσα μὴ γίνεσθαι παρ' ἐνορίας, πράγματι μέντοι τὴν προμνημονευθεῖσαν ἀπόσχισιν (σελ. 336) μᾶλλον βαθύνουσα καὶ ἀπείργουσα ἣν παραλόγως ὑπώπτευον, τὴν παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου προχείρισιν Ἀρχιερέων, οἵτινες ἔμελλον τὰς χηρευούσας λαμβάνειν τοῦ Βασιλείου ἐπισκοπάς (Βλ. τὴν Ἐγκύκλιον ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 669). Σημ. Ἐκδ.

(γ) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1846. ἀριθμ. 21. σελ. 83.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΤΟΜΟΣ ΣΥΝΟΔΙΚΟΣ

ΤΗΣ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ.

Τῆς συγκροτηθείσης ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ Σωτῆρος χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ Ἰνδικτιῶνος Η'.

περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

Ὁ Δεσπότης τῶν ἁπάντων καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῇ νυκτί, ᾗ παρεδίδοτο, διατιθέμενος τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ Μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις τὴν κοινὴν αὐτοῦ καὶ χαρακτηριστικὴν τῶν Χριστιανῶν ἐντολήν, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, «Οὐ δύναται ἔφη, τὸ κλῆμα καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ». Καὶ ἀντιλαμβανόμενος τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας, αὐτὸς πάλιν ὁ πάνσοφος Διδάσκαλος ἡμῶν ἡρμήνευσε τρανῶς, ὅτι αὐτός ἐστιν ἡ Ἄμπελος ἡ ἀληθινή, εἰς ἣν ἐντέλλεται ἅπαντας ἡμᾶς μένειν· «Μείνατε ἐν ἐμοί». Ἐντεῦθεν ἐν τῷ χριστιανικῷ Ὀρθοδόξῳ πληρώματι ἡ ὑμνουμένη ἐκείνη καὶ τοσοῦτον φιλοτίμως σπουδαζομένη ὑπό τε τῶν θείων Ἀποστόλων καὶ τῶν σεπτῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ καθ' ἑκάστην ἐν ταῖς δεήσεσι τῶν πιστῶν θερμῶς ἐξαιτουμένη Ἑνότης. «Μείνατε ἐν ἐμοί». Εἷς γὰρ Κύριος, ᾧ λατρεύομεν, Μία πίστις, ἣν παρελάβομεν, καὶ Ἓν βάπτισμα, ὃ βεβαπτίσμεθα.

Ταῦτά εἰσιν αἱ συνθῆκαι τῆς μιᾶς ἀληθοῦς ποίμνης τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, ἤτοι τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς, καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ποιμαινομένης ὑπὸ πολυπληθῶν ὑπηρετῶν αὐτοῦ, ἀγραυλούντων καὶ φυλασσόντων φυλακὰς ἐν τῇ νυκτὶ τοῦ πλάνου τούτου βίου ἐπὶ Μιᾷ Ἐλπίδι, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθημεν ἅπαντες. Ἀλλ' ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, ὡς ἅπασαν τὴν κτίσιν συνέχει ἐν θαυμασίᾳ ἀλληλουχίᾳ καὶ τάξει διέπουσα, οὕτω καὶ τὴν ἁγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν ηὐδόκησε τῇ αὐτῇ ἁρμονίᾳ οἰκονομεῖσθαι· καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὸ θέμενον τοὺς μὲν Ἀποστόλους, τοὺς δὲ Προφήτας, τοὺς δὲ Ποιμένας καὶ Διδασκάλους, ὥσπερ διὰ τῆς τῶν θείων Ἀποστόλων χειροθεσίας ἀνέδειξεν ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς πίστεως τοὺς μὲν Ἐπισκόπους, τοὺς δὲ Πρεσβυ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μέλλουσα ἐγκαταστῆναι πνευματικὴ ἀρχὴ περιφρουρηθεῖσα διὰ τοῦ θυρεοῦ τῆς κανονικότητος δύνηται ἀποσοβεῖν τὰς καινοτομίας, ὅσας ὁ παμπόνηρος τῶν ζιζανίων σπορεὺς τεχνάζεται πρὸς διάσπασιν τοῦ ἑνὸς τῆς Ἐκκλησίας σώματος· ἀλλὰ τὸν μὲν Κυβερνήτην, ἀνενδότως εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῶν τῆς πολιτείας πραγμάτων σπουδάζοντα, ἀνεκάλεσεν ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς ἐκ τοῦ προσκαίρου βίου εἰς τὴν ἀγήρω ζωὴν καὶ τὴν ἄληκτον εὐδαιμονίαν. Ἀλλόδοξος δὲ Ἀντιβασιλεία ἐπελθοῦσα καὶ τὸ κράτος τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ δοκοῦν καὶ πρὸς ἰδίους αὐτῆς πολιτικοὺς σκοποὺς μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἀρχομένων ἐκ παντὸς τρόπου διοργανῶσαι μηχανωμένη, διέσπασε βιαίως καὶ παρὰ τοὺς κανόνας τὴν ἁγίαν τοῦ Βασιλείου Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς ὁλομελείας τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, ἀθετήσασα τὰ δικαιώματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου. Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ὑπεδούλωσε τὴν ἀδούλωτον τοῦ Χριστοῦ νύμφην τῇ ἐπικήρῳ ἐγκοσμίῳ ἐξουσίᾳ. Τὸ παράνομον καὶ ἀσεβὲς τοῦτο πραξικόπημα, ὅπερ κατέθραυσε πάντων τῶν φιλοθέων τὰς καρδίας διορώντων ἐν αὐτῷ τὰ μέλλοντα κακὰ ἐπισυμβῆναι εἰς τὴν εὐσεβῆ τῆς Ἑλλάδος πολιτείαν, γινομένην οὕτως ἕρμαιον τῶν μισορθοδόξων τῆς Δύσεως, ἐπεχείρησαν παντοίως ὑπερασπίσαι οὐ μόνον ὁ τερατοτοκήσας αὐτὸ Μαύρερος, εἷς ἐκ τῶν τριῶν τῆς Ἀντιβασιλείας μελῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν τούτῳ ὑπηρετησάντων οἱ σφόδρα ζηλωταί, σοφίσματα γράφοντες ἔν τε ἐφημερίσι καὶ ἐν ὑπομνήμασι, καὶ ταῦτα διαβιβάζοντες πρὸς ὁμοδόξους ἄνδρας ἐπεζήτουν τὴν ἐπιδοκιμασίαν αὐτῶν καὶ ἀρωγὴν οἱ γεννάδαι. Ἔγραψε δὲ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Σχι-

---

ὅτε ἐγένετο ἐνῆλιξ ὁ Βασιλεὺς Ὄθων καὶ ἠλπίζετο ἡ τῶν ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας κακῶς θεσμοθετηθέντων ἀποσκοράκισις. Τούτου δὲ τοῦ Ψηφίσματος οἱ κυριώτεροι ὅροι ὑπόκεινται ἐν τοῖς ἔπειτα (τῷ 1850) διὰ τοῦ ἱεροῦ Τόμου τεθεσπισμένοις, πλὴν ἑνὸς τοῦ περὶ τῶν χρηματικῶν χρεῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἐπισκοπῶν, ἃς ὑπεχρέου ἀποτίσαι τὰ μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως ὑφ' ἑκάστης ὀφειλόμενα, ὅπερ καὶ ὁ ἀείμνηστος Κυβερνήτης εὐγνωμόνως πρὸς τὴν πολλὰ δὴ πάσχουσαν Μητέρα Ἐκκλησίαν διακείμενος ἐπραγματεύετο. Οὐδαμοῦ μέντοι φαίνεται τὸ Ψήφισμα τοῦτο ἀπαιτοῦν ὅπερ ὁ μακάριος Κωνστάντιος ἐν τῇ πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἐπιστολῇ ἐξαιτεῖται, τὴν ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ δηλαδὴ θρόνου ἐκπομπὴν τῶν τῆς Ἀρχιερωσύνης αὐγῶν, ἀλλὰ διαῤῥήδην λεγει ἐν ἄρθρῳ β'. «ἵνα τοῦ λοιποῦ τὰς ἐκλογὰς καὶ χειροτονίας τῶν ἐν αὐτοῖς Ἀρχιερέων καὶ τὴν ἄλλην τοῦ Κλήρου καὶ τῆς Ἐκκλησίας οἰκονομίαν αὐταρχικῶς ἡ ἁγιωτάτη Σύνοδος καὶ ἀνεξαρτήτως ποιῆται κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καθ' ἃς ἀναμφιβόλως οὐκ ἐπιγνώσονται τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν, ἀλλὰ καὶ φεύξονται ἀπ' αὐτῆς, κατὰ τὸν ἐν Εὐαγγελίοις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν λόγον. Ἀλλ' εἶναι δυνατὸν ἄρά γε αἱ μηχαναὶ τοῦ ἀρχεκάκου Σατάν, ἐποφθαλμιῶντος εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἕνωσιν καὶ τὴν ἐξ ἑνὸς στόματος καὶ μιᾶς καρδίας τῆς δόξης καὶ τῶν ὕμνων ἀναφοράν, νὰ παύσωσι διόλου καὶ νὰ μὴν ὑποκινήσωσί τι λεληθότως εἰς τὸ Χριστώνυμον αὐτὸ πλήρωμα;

Ἤδη μανθάνομεν ὅτι διανέμονται καὶ εἶναι ἐν χρήσει βιβλιδάρια, ἐναποκρύπτοντα δοξασίας Καλβινικὰς καὶ πλαγίως παραχαράττοντα ἱερὰς θεσμοθεσίας καὶ τάξεις. Ἡ δὲ ὑμετέρα Ἐξοχότης τῷ περιόντι τῆς θεοσεβείας της καὶ πολιτικῆς συνέσεως γνωρίζει πόσον δύνανται τὰ τοιαῦτα νὰ ἐξαπατήσωσιν, εἰ καὶ μὴ τοὺς νοήμονας καὶ κατηρτισμένους, ἀλλά γε τοὺς ἀφελεστέρους καὶ ἀπεριφράκτους τὴν διάνοιαν.

Ὅθεν, διὰ νὰ προκαταληφθῇ πᾶν ἐνδεχόμενον, καὶ νὰ ματαιωθῇ κάθε ἀναφυομένη ὑπόνοια καὶ αἰτία παρεξηγήσεως εἰς τοὺς μωμοσκόπους καὶ ἀτόπους τῶν λόγων κυβιστάς, φρονοῦμεν, ὅτι εἶναι εὔθετος ὁ καιρὸς ἐκεῖνος, καθ' ὃν ἐνεργείαις καὶ πράξεσι κανονικαῖς πρέπει νὰ διατρανωθῇ ἡ ἀδιάσπαστος καὶ ἀδιάῤῥηκτος ἡμῶν ἕνωσις καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ὁ εἱρμὸς τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησιαστικῆς ἐπισκέψεως καὶ πνευματικῆς περιθάλψεως, καθ' ὅλας τὰς αὐτόθι κειμένας παροικίας, μὲ τὴν ἀπαράτρεπτον διατήρησιν τῶν Συνοδικῶν ὅρων καὶ γεραρῶν ἐθίμων καὶ τάξεων, καὶ ὡς ἐξ ἡλίου ἀνίσχοντος, τοῦ ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, νὰ δεχθῶσι πάλιν αἱ παροικίαι αὗται τὰς τῆς ἀρχιερωσύνης αὐγάς.

Ταύτην ἡμῶν τὴν γνώμην ἐκ πρώτης παῤῥησιάζομεν εἰς τὴν εὐσεβόφρονα κρίσιν της, περιμένοντες καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς· καὶ νομίζομεν, ὅτι ἐξετελέσαμεν χρέος ἐπικείμενον ἀπαραιτήτου φροντίδος.

Εἴθε ἡ παντέφορος πρόνοια τοῦ Ὑψίστου καταπέμπουσα τὰς οὐρανίους εὐλογίας καὶ τὴν ἀφθονίαν τοῦ ἐλέους της αὐτῇ τε καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὴν διεξαγομένοις, συμπροάγοι αὐτὴν ἐπὶ τὰς αἰσίας ἐκβάσεις τῶν εὐσεβῶν σκοπῶν καὶ ἐνθέων ἐφέσεων, καὶ διατηροίη ἐν πάσῃ ὑγείᾳ καὶ χαρᾷ ἐντείνουσαν καὶ κατευοδουμένην τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα μέχρι τερμάτων ἐπιμηκίστου ζωῆς. αωλ. Αὐγούς. ιή.

Τῆς ὑμετέρας θεοφρουρήτου Ἐξοχότητος

Εὐχέτης πρὸς θεὸν διάπυρος

✝ Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Κωνστάντιος.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἔχουσα τὸν ἐλάχιστον καὶ μέγιστον ὅρον, τὸν ὁποῖον θέλει ἀποφασίσει περὶ τούτου ἡ Σύνοδος.

Γ΄. Τὰ διὰ τὰ στεφανοχάρτια, τὰς τελετὰς τῶν γάμων, τῶν βαπτίσεων καὶ τῶν ταφῶν, ἄχρι τοῦδε διδόμενα εἰς τὸν Κλῆρον ἰδιαιτέρως, τὸ ποσὸν τῶν ὁποίων θέλει κανονίσει ὡσαύτως ἡ Σύνοδος· καὶ

Δ΄. Τὰ ἐκ προαιρέσεως παρὰ τῶν χριστιανῶν εἰς τὰς Ἐκκλησίας προσφερόμενα.

Ἀπὸ τὸ ταμεῖον τοῦτο θέλει διατηρεῖσθαι, ἐπισκευάζεσθαι, καὶ καλλωπίζεσθαι ὁ ναός, θέλουν μισθοδοτεῖσθαι οἱ ἐν αὐτῷ ὑπηρετοῦντες· καὶ εἰ μὲν περισσεύουσιν οἱ πόροι, θέλουσιν ἐξοικονομεῖσθαι ἐξ αὐτῶν καὶ οἱ πτωχοὶ τῆς ἐνορίας, εἰ δὲ ἐλλείπουσι, θέλουν ἀναπληροῦσθαι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, κατὰ τὸν Γ΄. παράγραφον τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαί)

Συνεδρίασις Θ΄.

Ἀπριλίου 28. 1833.

Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδριάσει παρόντων τῶν ἓξ μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως προεδρεύοντος, προετέθη εἰς σκέψιν τὸ περὶ Ἐκκλησιαστικῆς βαθμολογίας, καὶ τῶν εἰς ἑκάστην ἱερατικὴν τάξιν ἀνηκόντων τίτλων, καὶ ἐνεκρίθησαν τὰ ἑξῆς.

Α΄. Ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἰσότιμοι, καὶ ἀνεξάρτητοι μὲν ἀπ' ἀλλήλων, ὑποκείμενοι δέ, ὡς προείρηται, εἰς μόνην τὴν Σύνοδον, μηδεμίαν ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους ὑπεροχήν, παρὰ τὰ κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς χειροτονίας των πρεσβεῖα.

Β΄. Ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τοῦ Βασιλείου θέλουν μνημονεύει εἰς τὰς ἱερὰς τελετὰς τὴν διαρκῆ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος Σύνοδον, κατὰ τὸν ἐφεξῆς τρόπον. « Ἐν πρώτοις μνήσθητι Κύριε τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, ἣν χάρισαι κτλ. » οἱ δὲ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι τὸν ἐπίσκοπον, εἰς ὃν ὑπόκεινται, ὑπὸ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Ἐπισκόπου· ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλέως προηγεῖται παντὸς ἄλλου.

Γ΄. Εἰς ὅλους ἐξίσου τοὺς ἐπισκόπους τοῦ Βασιλείου δίδεται τιμῆς χάριν ὁ τίτλος Σεβασμιότης καὶ Σεβασμιώτατος· εἰς δὲ τοὺς πρεσβυτέρους ὁ τίτλος Αἰδεσιμότης καὶ Αἰδεσιμώ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λονται (τουτέστιν ὑποκλινῶς ὑποτίθενται) διὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν εἰς τὸν Βασιλέα· ὁ δὲ Βασιλεὺς φέρει τὴν ἔγκρισιν (τουτέστι τὴν ἐκλογὴν) εἰς ἕνα ἐξ αὐτῶν, ὅπως γίνεται καὶ ἐπὶ τοῦ πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἐπὶ τῶν Δημάρχων ὅπου τρεῖς ψηφίζονται (ὑπὸ ψηφιστῶν ὅμως ἐλευθέρων Βασ. ἐπιτρόπου), ἕνα δὲ τούτων ἐκλέγει ὁ Βασιλεύς. Ἀλλὰ τοῦτο ἀντίκειται πρὸς τὸν δ΄. τῆς Α΄. Οἰκουμενικῆς Συνόδου κανόνα, τὸν «τὸ κῦρος τῆς ἐκλογῆς δεδωκότα τῷ Μητροπολίτῃ». 3) Ἡ ἐν τῇ διαβεβαιώσει ἀνομολόγησις τοῦ Ἐπισκόπου, ὅτι ψήφῳ τῶν θεόθεν ὁδηγηθέντων ἀρχιερέων ἐψηφίσθη, οὐκ ἀληθεύει· διότι τὴν κυρίαν ψῆφον λαμβάνει ὁ ἱεράρχης παρὰ τοῦ Βασιλέως, παρὰ δὲ τῶν Ἀρχιερέων ἐξέρχεται ἀδιόριστος καὶ ἀκύρωτος ἐπίσης, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι δύω οἱ τεθέντες συνυποψήφιοι. 4) Ἡ ἐν τῇ διπλῇ διαβεβαιώσει διακήρυξις τοῦ Βασιλέως Κυριάρχου τῆς ἀρχιερωσύνης τοῦ χειροτονηθέντος προδίδει καθαρῶς τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Καίσαρι, καὶ ἄκρον ἀρχιερέα τὸν Βασιλέα κατακυροῖ, οὐδαμῶς δήπου κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῆς Χριστιανικῆς πολιτείας ἔθος (α), ἀλλὰ κατὰ τὴν εἰδωλολατροῦσαν Ῥώμην, ἔνθα ὁ Αὔγουσος πρῶτος ἱςόρηται ὅτι συνῆψεν ἐφ' ἑαυτοῦ μετὰ τῆς μοναρχίας καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἄκρου Ἀρχιερέως (β). 5) Μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐπικυροῦται καὶ διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος, ὅπως ἀναγνωρίζηται παρὰ τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ ἀρχόντων, ὡς ἂν εἴπερ αἱ βασιλικαὶ ἀρχαὶ ἦσαν ἑτερόδοξοί τινες, καὶ ἔδει πρὸς ταύτας ἰδίου Διατάγματος πρὸς ἀποδοχὴν τοῦ Ἐπισκόπου (γ)!

(α) Τὸ ἀρχαῖον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔθος ἦν προσελθόντα τὸν ἄρτι χειροτονηθέντα Ἐπίσκοπον τῷ θεοχρίστῳ Βασιλεῖ οὐχὶ διαβεβαίωσιν πίστεως ἔνορκον καθομολογεῖν, ἀλλ' ἀναγινώσκειν αὐτῷ τὴν εὐχὴν καὶ θυμιᾷν αὐτὸν ὑποκλίνοντα, καὶ μετὰ τὴν εὐλογίαν ἀσπάζεσθαι τῷ στόματι τὸν Βασιλέα «διὰ τὴν ἐν Χριστῷ εἰρήνην τε καὶ ἀγάπην καὶ τὸν ἁγιασμόν», ὡς λέγει Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης (σελ. 165). Τῆς δὲ ἀναγινωσκομένης εὐχῆς τύπος πρόχειρος ἐκδέδοται (ἐν Συντάγμ. τῶν ἱερῶν Κανόν. Τ. 5. σελ. 567), κάλλιστον δὲ καὶ ἀξιοπρεπέστατον παράδειγμα καταλέλοιπεν ἡμῖν ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ἣν αὐτὸς ὀφθεὶς τοῖς βασιλεῦσι συνήθως ηὔξατο, οὐ μᾶλλον εὐχόμενος ἢ νουθετῶν καὶ δεικνεὶς τοῖς ἄρχουσι τὴν ὁδόν, ἣ τοῦ μακαρίου ἐφίξονται τέλους (βλ. Γρηγορ. τοῦ Παλαμᾶ Ὁμιλίαι ΚΒ΄. σελ. 313 ἐμῆς ἐκδόσ.).

(β) Βλ. Εὐσεβ. Χρονικ. Κανον. Β. σελ. 366. ἐκδ. Mediolan. 1818.

(γ) Βασιλευόντων ἐν Κωνσταντινουπόλει Χριστιανῶν ἤρκει τοῖς Ἀρχιερεῦσιν ἡ πρός τε τοὺς Κληρικούς, Ἄρχοντας, Μοναχοὺς καὶ Λαϊκοὺς πατριαρχικὴ σύ-

δότησίς των δὲν προήρχετο ἀπὸ ἰδιοτέλειαν, ἀλλ' ἀπὸ μόνην ἐνδόμυχον πεποίθησιν, ἐπιστηριζομένην, κατὰ τὴν κρίσιν των, εἰς ἐκκλησιαστικοὺς λόγους.

Ἐν τοσούτῳ δεχομένη εὐχαρίστως ἡ Σύνοδος τὰς οὐσιώδεις παρατηρήσεις τῆς Βασ. ταύτης Γραμματείας, ἀπὸ τὰς ὁποίας θέλει ὁδηγηθῆ τοῦ λοιποῦ εἰς ὁμοίας περιστάσεις, παρακαλεῖ αὐτὴν νὰ πεισθῇ ἡ ἰδία καὶ νὰ βεβαιώσῃ τὴν Κυβέρνησιν ὅτι, ἂν ἐπροσχρουσαν τὰ μέλη τῆς Συνόδου ἀκουσίως καὶ ἐν ἀγνοίᾳ, τοῦτο προῆλθεν, ὡς εἴρηται, ἀπὸ εὐσύγνωστον ἔλλειψιν τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα τριβῆς, καὶ ὅτι οὐδ' ἐφαντάσθησάν ποτε νὰ ἀντικρούσωσιν ὑψηλὰ Βασιλικὰ Διατάγματα, εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ θέλουν εἶναι εὐπειθέστατα, ἔχοντα μὲν ἐντελῆ ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς ἀγαθοποιοὺς καὶ ἀδόλους σκοποὺς τῆς Σ. Κυβερνήσεως, ἀπεριόριστον δὲ ἀφοσίωσιν καὶ ἰσόβιον εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν τρισσέβαστον ἡμῶν Μονάρχην καὶ Εὐεργέτην, ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Κράτους καὶ τῆς μακροβιότητος τοῦ ὁποίου δὲν παύουσιν αἴροντα ὁσημέραι πρὸς Κύριον χεῖρας ἱκέτιδας.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ ἐκεῖνα τὰ ἄρθρα τοῦ σχεδίου, περὶ τῶν ὁποίων δὲν διετάχθη τι μέχρι τοῦδε ὁριστικῶς παρὰ τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς, κρίνει περιττὸν ἡ Σύνοδος νὰ αἰτιολογήσῃ ἐνταῦθα τὰς εἰς αὐτὰ τροπολογίας της, καθότι εἶναι βεβαία ὅτι ἡ Βασ. αὕτη Γραμματεία, καθὼς καὶ ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησις, τὴν ἔδωκεν ὡς πρὸς τοῦτο πλήρες τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ γνωμοδοτήσῃ ἐλευθέρως καὶ κατὰ συνείδησιν.

Τὴν ἔκθεσιν ταύτην τῶν αἰσθημάτων τῆς Συνόδου παρακαλεῖται ἡ Βασ. αὕτη Γραμματεία νὰ καθυποβάλῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Α. Μ.

Τῇ 29 Σεπτεμβρ. 1833 ἐν Ναυπλίῳ.

Τὰ Μέλη. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος, πρόεδρος. Ὁ Θηβῶν Παΐσιος. Ὁ Λαρίσσης Κύριλλος. Ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ. Ὁ Ἡλιουπόλεως Ἄνθιμος. — Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.»

Πρὸς δὲ ταῦτα ἡ Γραμματεία προότερον διατεθεῖσα ἀπήντησε μὲν ἱλαρώτερον (τῇ 5 Ὀκτωβρ.)· πλὴν ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ὠνείδισέ τινας τῶν δικαιολογιῶν τῆς Συνόδου μετὰ τῆς προσηκούσης χρηστολογίας. « Ἠθέλαμεν (λέγει) ἀδικήσει βεβαίως τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ἂν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καὶ πῶς ἀπεφάσισεν, ἐρωτῶμεν, νὰ ψευσθῇ εἰς τὴν συνείδησίν του, ὅταν ἐνδυόμενος ἀκόμη πρὸ ὀλίγων χρόνων τὸ ἱερατικὸν σχῆμα, ὡρκίσθη ἔμπροσθεν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων νὰ φυλάξῃ ἀπαρασάλευτον τὴν πρὸς τὴν ἱερὰν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν πίστιν καὶ ὑπακοήν;

Πῶς ἀπεφάσισε νὰ ψευσθῇ εἰς τὴν συνείδησίν του, καλύπτων καθ' ἓν μέγα μέρος τῆς ζωῆς του τὰ ἀληθῆ περὶ τὴν θρησκείαν φρονήματά του, καὶ δεικνυόμενος εἰς τὸν κόσμον ὁποῖος πραγματικῶς δὲν ἦτον;

Πῶς ἀπεφάσισε νὰ ψευσθῇ εἰς τὴν συνείδησίν του, περιερχόμενος τόσα μέρη τοῦ ἐγνωσμένου κόσμου μὲ τὸ ἔνδυμα τοῦ ἱερέως, καὶ ζητῶν ἐλεημοσύνας ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν τέκνων αὐτῶν ἐκείνων, οἵτινες ἔγιναν θύματα εἰς τὸν ὑπὲρ Πίστεως καὶ πατρίδος ἱερὸν ἀγῶνα;

Πῶς ἀπεφάσισε νὰ ψευσθῇ εἰς τὴν συνείδησίν του, ὅταν, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ, ὡς φαίνεται, ἄλλους ἐπιτηρητὰς τῶν πράξεων καὶ τῆς διδασκαλίας του, ἠρνήθη μετ' ἐπιμονῆς εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ συμπαραλάβῃ δι' ἐξόδων της καὶ ἄλλους διδασκάλους εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον, τὸ ὁποῖον ἤθελε μόνος νὰ διευθύνῃ καὶ ὡς διδάσκαλος διαφόρων μαθημάτων, καὶ ὡς διευθυντής;

Πῶς ἀπεφάσισε, τέλος, νὰ ψευσθῇ εἰς τὴν συνείδησίν του, δεικνυόμενος εἰς τοὺς πατέρας τῶν ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ τέκνων ἀλλοῖος ἀφ' ὅ,τι πραγματικῶς εἶναι, καὶ ἐλκύων διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ Χριστιανικοῦ σχήματός του πρὸς ἑαυτὸν ὅ,τι οἱ Χριστιανοὶ ἁπάσης τῆς Οἰκουμένης δὲν δύνανται νὰ ἐμπιστευθῶσιν, εἰ μὴ πάλιν εἰς Χριστιανὸν ὁμόφρονα καὶ ὁμόπιστον;

Τοιοῦτοι λοιπὸν εἶναι οἱ καρποὶ τῆς ζώσης ἀρετῆς, τὴν ὁποίαν ἐπαγγέλλεται ὁ Κ. Καΐρης, καὶ τὴν ὁποίαν μᾶς προτείνουν ὡς παράδειγμα ὀλίγοι τινὲς ἀπονενοημένοι ἐπαινέται του!

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἀποδείξεων τὰ χειρόγραφα συγγράμματα τοῦ Καΐρη, ἡ Θεοσέβειά του, αἱ Σημειώσεις του εἰς τὴν Θεοσέβειαν, τὸ σχέδιον τοῦ μελετωμένου Ναοῦ του, τὸ σύμβολον τῆς νέας του πίστεως, τὸ εὐχολόγιόν του, τὸ Καλλανδάριόν του, μεταφρασμένον ἀπὸ τὸ Καλλανδάριον τοῦ Ῥομπεσπιέρου, καθὼς καὶ ὅσα ἄλλα ἔγραψεν ἢ μετέφρασεν ἀπὸ πλήρη ἀθεΐας καὶ ἀσεβείας συγγράμματα Εὐρωπαίων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, καὶ τὰ ὁποῖα ἡ σοφὴ Εὐρώπη πρὸ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πρόσφυγες ἐλθόντες ἔξωθεν· δύω δὲ (ὁ Ἐλαίας καὶ ὁ Εὐδοκιάδος) μηδὲ πρώην γοῦν ὑπῆρξαν ὅλως τινος ἐπισκοπῆς, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ μόνον ἐπώνυμοι καὶ τιτουλάριοι, μηδέποτε ποιμάναντες ἰδίαν κανονικὴν Ἐκκλησίαν (α). Ὥστε κατὰ τὴν πρώτην καὶ κυριωτάτην Συνεδρίασιν, τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ κανονικοὺς καὶ κυρίους τοῦ Κράτους Ἀρχιερεῖς, οἱ ἔξωθεν, οἱ πρώην οὗτοι μετὰ τῶν τιτουλαρίων, ὑπερεῖχον κατὰ τρεῖς· καὶ τοῦτο φαίνεται παράδοξον καὶ μὴ πάνυ σύμφωνον πρὸς τὰς ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις, ἀλλ' οἷον ἐξεπίτηδες σκευωρηθὲν πρός τινα σκοπόν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Σὺ δὲ διερχόμενος, ἀναγνῶστα, τὰ ἐν ὅλαις ταῖς λεγομέναις συνεδριάσεσι τῶν Ἀρχιερέων, ἀπορήσεις πάντως βλέπων τινὰς τούτων δὴ τῶν πρώην, ἢ καὶ μηδὲ πρώην, προστιθέντας πρὸς τὸ ὄνομα τῆς ἐξ ἧς ἐπωνομάζοντο ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἐπισκοπῆς, καὶ τὸ τῆς ἐντὸς τοῦ Κράτους, ἧς ἐγένοντο τοποτηρηταί, ὡς ψήφου τάχα δικαίωμα προσυπογράφοντες καὶ τὴν τοποτηρησίαν! οἷον «ὁ Ἐλαίας, τοποτηρητὴς τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων», καὶ ἄλλοι ὡσαύτως. Εἷς δέ τις αὐτῶν, ὁ Λαρίσσης Κύριλλος, τοποτηρητὴς Ὠλένης ὑπογραφείς, προσυπέγραψε καὶ ἄλλον, λέγων· Διὰ τὸν πρώην Μοσχονησίου Βαρθολομαῖον, ὁ Λαρίσσης Κύριλλος, ὡς ἔχων τὴν γνώμην αὐτοῦ (!)· καὶ τοῦτο δὴ τὸ τῆς παροιμίας «Σκιὰ πρὸς δεῖπνον, ἐπαγομένη Σκιάν». Δύω δὲ πάλιν ἄλλοι ἄλλως ὑπεγράφησαν. Ἐν τῇ πρώτῃ Συνεδριάσει ἀναγινώσκομεν «Ὁ Ταλαντίου Νεόφυτος, τοποτηρητὴς Ἀθηνῶν»· ἀλλ' ἐν τῇ δευτέρᾳ, παρρησιάζεται καὶ ἄλλος «Ἀθηνῶν καὶ Λεβαδίας Ἄνθιμος» (τίς δὲ οὗτος ὁ Ἄνθιμος, προείπομεν σελ. 19—20). Ἡ δ' ἐπὶ τῶν συνδιαλέξεων Ἐπιτροπὴ πάντας ἀδιακρίτως συνῆγε καὶ παρεδέχετο (προσώπων γὰρ ἔχρηζε, καὶ τούτων ἐπιδεξίων πρὸς τὸ σκοπούμενον). Ἀλλὰ τὰ περὶ τῆς ἀθέσμου καὶ παρασήμου καὶ αὐτοκατακρίτου Συνελεύσεως ταύτης θεωροῦμεν ἐκτενέστερον ἐν τῷ τρίτῳ Τμήματι· νῦν δὲ πάλιν ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν ἱστορίαν.

§. η. Οὕτω τοίνυν συγκληθέντων καὶ προσκληθέντων, καὶ μετὰ τῆς

(α) Τοιοῦτοι ἦσαν καὶ ἄλλοι δύω τῶν κατὰ τὴν δευτέραν συνεδρίασιν, ἢ παράστασιν, ἐμφανισθέντων, ὅ,τε Χαριουπόλεως, καὶ ὁ Μυρρίνης.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὁ δὲ περὶ οὗ ὁ λόγος τέλειος χωρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, λέγομεν ἅπαξ διὰ παντός, ἐννοεῖται μόνον κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν τῆς Ἐκκλησίας εἶδος· διότι κατὰ τὸ ἐσωτερικόν, ὃ ἐστὶ κατὰ τὰ δόγματα, εἶναι καὶ μένει διὰ παντὸς ἡνωμένη καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου μετὰ πασῶν τῶν ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Περὶ κυριαρχίας τῆς βασιλικῆς ἐξουσιας ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Γνωμοδοτήσαντες ὁμοφώνως περὶ τῆς τελείας ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ πάσης ἄλλης ἐκκλησίας, εὔλογον ἐκρίναμεν νὰ γνωμοδοτήσωμεν καὶ περὶ τῆς Κυριαρχίας τῆς Βασιλικῆς ἐξουσίας ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας· διότι ἐκρίναμεν πρᾶγμα πάντῃ ἀσύμφορον καὶ ἐπικίνδυνον εἰς τὴν κοινωνίαν διὰ πολλοὺς καὶ ἰσχυροὺς λόγους τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Κοσμικῆς ἀρχῆς. Κράτος ἐν Κράτει ἀνεξάρτητον δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς ἐπιβλαβεστάτης συγχρούσεως. Ἂν ὁ τέλειος χωρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἐπικρατείας ἦναι κακόν, δὲν εἶναι ὅμως καλὸν οὔτε ἡ τελεία ὑπεροχὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς Κοσμικῆς ἀρχῆς, ὃ ἐστὶν ἡ ὑποταγὴ ταύτης ὑπ' ἐκείνην, ἡ λεγομένη θεοκρατία, οὔτε ἡ τελεία ὑποταγὴ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὴν Κοσμικὴν ἐξουσίαν κατά τε τὰ ἐσωτερικά, δηλ. καθ' ὅσα ἀποβλέπουσι τὴν θρησκείαν αὐτήν, καὶ κατὰ τὰ ἐξωτερικά, ἤτοι κατὰ τὴν Διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας· ὅθεν ὀρθὸν εἶναι νομίζομεν ὁ χωρισμὸς τῶν δύο κατὰ τὰ ἐντὸς (ἀλλὰ καθόσον καὶ ταῦτα δὲν κινδυνεύουσι τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν τῆς Ἐπικρατείας), καὶ ἡ ἕνωσις αὐτῶν κατὰ τὰ ἐκτός, καὶ ἡ ἕνωσις αὕτη ἀνήκει εἰς τὴν Κοσμικὴν ἐξουσίαν, τῆς ὁποίας ἔχει χρείαν πάντοτε ἡ Ἐκκλησία. Εἶναι λοιπὸν ὁ κοσμικὸς τοῦ ἔθνους ἄρχων καὶ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ κεφαλὴ πολιτική, ὄχι Ἐκκλησιαστική, ὄχι μετὰ ἐπισκοπικῆς ἀξίας· ἄλλο πολιτικὴ ἀρχή, καὶ ἄλλο ἐπισκοπικὴ ἀξία· ἡ τοιαύτη ἕνωσις τῶν δύο ἐξουσιῶν, τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς, εἰς ἓν ἄτομον χριστιανόν, δὲν εἶναι ἄγνωστον, οὔτε ἀσυνήθιστον εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν, οὔτε ἀντίκειται εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν· τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔλαβον καὶ διέσωζον οἱ Αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντινοῦ Βασιλείου ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι τοῦ τελευταίου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου. Δὲν θέλομεν ν' ἀπαριθμήσωμεν τὰ προνόμια τῶν Αὐτοκρατόρων ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας· ὁμολογοῦν ταῦτα ἡ Ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἡ πολιτικὴ Ἱστορία, καὶ αὐτοὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὁμόδοξον Ῥωσσίαν Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Αὐτοκράτωρ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, κατὰ δὲ γνωμοδότησιν τῆς αὐτῆς ἱερᾶς Συνόδου, πλὴν καὶ τοῦτο μόνον εἰς τὰς παρὰ τῶν ἱερῶν κανόνων προσδιωρισμένας περιπτώσεις, μετατίθενται, παύονται, καί, πρὸς ποινήν, γίνονται ἐντελῶς ἔκπτωτοι τῆς θέσεώς των· περὶ διαιρέσεως τῶν ἐνοριῶν, περὶ προικοδοτήσεως αὐτῶν, καθὼς καὶ περὶ τοῦ εἰς αὐτὰς καὶ εἰς ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς ὑπηρεσίας διορισμοῦ, θέλει γένει φροντὶς δι' ἰδιαιτέρων διαταγμάτων.

Ἄρθρ. 17. Εἰς τὰ καθ' αὐτὸ ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα ἔχει ἡ Σύνοδος τὴν ὑπερτάτην δικαιοδοσίαν ἐφ' ὅλων τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου, καί, κατὰ τὰ εἰς τὸν 8 ἀριθμὸν τοῦ 10 Ἄρθρου ἐνδιαλαμβανόμενα, οὐχ ἧττον καὶ ἐπὶ τῶν λαϊκῶν αὐτῶν. Ἀλλ' αἱ ἀποφάσεις της δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐκτελεσθοῦν, εἰ μὴ μετὰ προηγουμένην ἐπικύρωσιν τῆς Κυβερνήσεως, καὶ συμφώνως μὲ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους.

Εἰς κοσμικὰ ἀντικείμενα ὑπόκεινται οἱ ἐκ τοῦ κλήρου εἰς τοὺς κοσμικοὺς νόμους καὶ τὰ κοσμικὰ πολιτικὰ ἢ ἐγκληματικὰ δικαστήρια.

Ἄρθρ. 18. Ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς πολιτικά, νὰ δικάζωνται κατὰ τοὺς πολιτικοὺς νόμους, καὶ νὰ διευθετῶνται μόνον παρὰ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, εἶναι·

1. Συμφωνίαι, διαθῆκαι καὶ ἄλλαι πολιτικαὶ πράξεις τῶν ἐκ τοῦ κλήρου.

2. Προσδιορισμὸς περὶ κινητῶν καὶ ἀκινήτων κτημάτων, περὶ εἰσοδημάτων, ἐπικαρπίας καὶ λοιπῶν δικαιωμάτων τῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν Μοναστηρίων καὶ τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου ἀτόμων.

3. Διατάξεις καὶ ἀποφάσεις περὶ ὅλων τῶν πολιτικῶν πράξεων τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου, ὅσαι δηλ. ἠμποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἀσυνομικῶν διατάξεων παραβάσεις, καὶ ὡς πολιτικὰ πταίσματα ἢ ἐγκλήματα.

4. Νόμοι ἀφορῶντες τὰ κατὰ τοὺς γάμους, καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὴν πολιτικὴν συμφωνίαν καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

5. Διατάξεις περὶ διευθετήσεως τῶν βιβλίων τῶν γεννήσεων, θανάτων καὶ γάμων, θεωρουμένων ὡς καταστίχων τῆς πολιτικῆς καταστάσεως, καὶ περὶ τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα θέλουν κρατεῖ οἱ ἱερεῖς τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ ὅλων τῶν εἰς τὰς ἐφημερίας ἀναγομένων ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων.

6. Γενικαὶ διατυπώσεις περὶ ὑποχρεώσεως πρὸς οἰκοδομὴν καὶ διατήρησιν ἐκκλησιῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν κτιρίων.

Ἄρθρ. 19. Μὲ ἐξωτερικὰς κοσμικὰς ἢ ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχὰς οὐδὲ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

προσωρινὰς ἐκείνας ὁδηγίας ἔπεμπεν ἡ Σύνοδος πρὸς ἕκαστον τῶν Ἐπισκόπων συνάμα μετὰ τῆς ἀνωτέρω Συνοδικῆς πράξεως καὶ ἰδίας, ὡς προείπομεν, ἐπιστολῆς, « συγχαίρουσα τῷ Ἐπισκόπῳ διὰ τὸν (ὡς γράφει) κατὰ τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα (τὸ ἀπὸ 21 Νοεμβρίου) διορισμὸν αὐτοῦ εἰς τὴν (δεῖνα) ἐπισκοπήν, καὶ πεποιθυῖα ὅτι θέλει δικαιώσει τὸν διορισμὸν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως » (α). Καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς Ἐπισκόπους ταῦτα.

(α) Ἴδοὺ καὶ τῶν Ὁδηγιῶν ἡ σύνοψις ἐκ τῆς Ἐγκυκλίου, ἀριθ. 292, ἐν Ναυπλίῳ τῇ 2 Δεκεμβρίου 1833.

Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου.

Πρὸς τὸν Σεβ. Ἐπίσκοπον ἅγιον .... τὸν ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸν ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργόν.

Α) Θέλετε φροντίσει νὰ καταγραφῶσιν εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον ἠριθμημένον καὶ ἐσφραγισμένον τῇ σφραγίδι τῆς Συνόδου ὅλοι οἱ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἐπισκοπῆς, προσσημειουμένης τῆς πατρίδος, τῆς ἡλικίας, τῆς κτηματικῆς καταστάσεως καὶ τῆς ἱκανότητος ἑκάστου· καὶ τὸ βιβλίον θέλετε διευθύνει ὅσον τάχος εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον· ἑκάστη ἐφημερὶα θέλει περιέχει 50 τοὐλάχιστον οἰκογενείας. Β) Εἰς ἕκαστον τῶν ἱερέων καὶ διακόνων τούτων θέλετε ἐκδώσει ἐνυπόγραφον ἀποδεικτικόν σας προσδιορίζον τὴν ἐνορίαν, τὴν ὁποίαν θέλει ἀναλάβει. Γ) Θέλετε καταμετρήσει καὶ καταγράψει τοὺς ἱερομονάχους καὶ ἱεροδιακόνους (μοναχοὺς), ὅσοι ἢ ἐφημερεύουσιν εἰς Ἐκκλησίας, ἢ διδάσκουσιν (ἐν σχολείοις), ἢ προσκείμενοι εἰς ἐκτὸς τοῦ Κράτους μοναστήρια παρεμποδίζονται ἀπὸ περιστάσεων εὐλόγων νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν μετάνοιάν των· ἐξ αὐτῶν τοὺς μὲν γεροντοτέρους θέλετε καταστήσει πνευματικούς· τοὺς δὲ ἐναρέτου διαγωγῆς, ἐφημερίους (ὅπου λείπουσι πρεσβύτεροι)· τοὺς μὴ ἀναγομένους εἰς κἀμμίαν τούτων τῶν περιστάσεων θέλετε ὑποχρεώσει νὰ μεταβῶσιν εἰς ὅποια μοναστήρια τοῦ Κράτους προαιρεθῶσιν, ὅσα ἔχουσι περισσότερα τῶν 6 μοναχῶν. Δ) Χωρὶς τῆς εἰδήσεώς σας δὲν θέλει οὔτε ἐξέρχεται οὔτε εἰσέρχεται ἢ διαμένει εἰς τὴν ἐπισκοπήν σας κἀνεὶς τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου. Καὶ τοῦ Κράτους αἱ ἀρχαὶ θέλουσιν ἐκδίδει διαβατήριον εἰς τοὺς ἱερωμένους κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Ἐπισκόπου. Ε) Περὶ παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ πράγματος ἀνήκοντος εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν θέλετε ἀναφέρεσθαι πρὸς μόνην τὴν Σύνοδον, ἢ τὸν Νομάρχην τῆς Ἐπισκοπῆς. Ϛ) Μὲ κἀμμίαν ξένην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν δὲν θέλετε ἔχει σχέσιν ἄμεσον ἢ ἀλληλογραφίαν. Ζ) Χωρὶς ἐγγράφου Συνοδικῆς ἀδείας δὲν ἠμπορεῖτε νὰ ἐξέλθητε τῆς Ἐπισκοπῆς. Η) Εἰς τὰς ἱερὰς τελετάς, εἰς τὰς ὁποίας ὀφείλετε πρὸ πάντων νὰ εὔχησθε ὑπὲρ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, θέλετε μνημονεύει καὶ τὴν Σύνοδον οὕτως, « Ἐν πρώ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μέχρις ἅμαξαι ἐλθοῦσαι δημόσιαι μετέφερον αὐτὰ ἔξω που τῆς πόλεως, εἰς τὸ νεκροταφεῖον (ἐν ᾧ καὶ μικρὸν ναΐδριον ὕστερον ᾠκοδόμηται. Ἐν τούτῳ θάπτονται καὶ οἱ Κατόλικοι, ὡς προείπομεν). Ἄλλοι δέ, τέλος, τῶν θείων ναῶν ἠκρωτηριασμένοι ὑπὸ τοῦ πολέμου, φέροντες εἰσέτι σῴας καὶ αὐτὰς τῶν εἰς τοὺς τοίχους ἐζωγραφημένων ἁγίων τὰς μορφάς, ἵστανται (καὶ νῦν τινες) ἄφρακτοι καὶ ἀνεῳγμένοι πρὸς πᾶσαν βεβήλωσιν. Πλὴν ἀλλ' ἐν τοσαύτῃ καὶ οὕτως ἀνοσίᾳ πρὸς τοὺς εὐαγεῖς ναοὺς ὀλιγωρίᾳ καὶ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, βλέπεις καὶ θέαμα κατανυκτικώτατον· γυναῖκες εὐσεβεῖς ἐρχόμεναι καθ' ἑκάστην φιλοκαλοῦσι τὸ ἔδαφος τοῦ θείου βήματος, καὶ φέρουσαι θυμίαμα κλίουσι παρὰ τὴν ἠρημωμένην ἢ κατηρειπωμένην ἁγίαν Τράπεζαν, καὶ λύχνον ἅπτουσι καὶ κηροὺς κατὰ τὰς ὥρας τῶν ἑωθινῶν καὶ ἑσπερινῶν προσευχῶν· καὶ προσπίπτουσαι προσεύχονται ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις ἐκείναις, ἐν αἷς καὶ αὐταὶ καὶ τὰ τέκνα καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν ἐβαπτίσθησαν καὶ τῶν θείων ἔτυχον μυστηρίων. Ἤδη δέ τινες πτωχοὶ δημόται καὶ ἔρανον ἐκ τοῦ ὑστερήματος, ὡς ἡ χήρα τοῦ Εὐαγγελίου, καταβάλλοντες, ἐπεσκεύασάν τινας τῶν ἐγκαταλελειμμένων τούτων ναῶν, καὶ ἐν τούτοις ἐκκλησιάζονται καὶ μυσταγωγοῦνται, καὶ τὰς ἀναγκαίας εἰς συντήρησιν τοῦ ἱεροῦ συνεισφέρουσι δαπάνας ἀντὶ τῶν ἀρχαίων προσόδων (ἃς εἶχον πρότερον αἱ ἐνοριακαὶ Ἐκκλησίαι ἐκ τῶν ἔκπαλαι καθιερωμένων καὶ νῦν δεδημευμένων αὐτῶν κτημάτων) (α). Οὕτως οἱ νήπιοι τοῦ ἀκάκου λαοῦ φρίνονται καὶ ὧδε περὶ

(α) Πάσας τὰς Ἀθήνῃσι κατηρειπωμένας ἐνοριακὰς Ἐκκλησίας καὶ τὰ γήπεδα αὐτῶν ἐπινεύσασα τελευταῖον ἡ Κυβέρνησις παρεχώρησεν εἰς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, διατάξασα, ἵνα τῶν χρημάτων τὸ κεφάλαιον τῶν συναχθησομένων ἐκ τῆς δημοπρασίας τῶν βεβλαμμένων τούτων ναῶν ἢ γηπέδων δαπανηθῇ εἰς ἱερὰ καὶ φιλάνθρωπα καταστήματα καὶ εἰς ἀνέγερσιν ἑνὸς ἢ καὶ πλειοτέρων ἐντὸς τῆς πόλεως ἐνοριακῶν ναῶν. Ὅσα δὲ ἐρείπια Ἐκκλησιῶν καὶ μετοχίων ὑπάγονται εἰς διαλελυμένα μοναστήρια, καὶ ταῦτα διέταξεν ἵνα δημοπρατηθῶσι, καὶ τὰ ἐκ τούτου χρήματα χρησιμεύσωσιν εἰς ἀνέγερσιν ἑνὸς Πανεπιστημείου· (βλ. Διάταγμά περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων ἐν Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθμ. 22 τοῦ ἔτ. 1836· σελ. 89). Ἔκτοτε ἐπωλήθησαν οὐκ ὀλίγα καὶ ἐρείπια καὶ γήπεδα ναῶν· ἐσχεδιάσθη δέ, τέλος, καὶ ἀνοικοδομεῖται ἤδη δεκαετίαν ὅλην μέχρι σήμερον ἡ παλαιὰ Μητρόπολις φιλοτίμως· καὶ εἰς ταύτης τὴν οἰκοδομὴν εὐχρηστοῦσι καὶ ἐρείπια τῶν καταστραφέντων ναῶν, ἐξ ὧν τινα ἐχρησίμευσαν καὶ εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Εἰρήνης. Τὰ δὲ κτήματα καρποῦται ὁ δῆμος· διότι καὶ ταῦτα θεωροῦνται ὡς κτήματα τοῦ δήμου (καθὼς ἀνωτέρω

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. γ. Ἐν ταύτῃ τῇ διατάξει βλέπομεν, Α) ὅτι πᾶσαι αἱ μέχρι τοῦδε εἰς μητροπόλεις καὶ ἀρχιεπισκοπὰς καὶ ἐπισκοπὰς ἀνέκαθεν διῃρημέναι παροικίαι τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος (ὅθεν καὶ ἐν τῷ Καταστατικῷ προσηγορεύθησαν διακεκριμένως οἱ Μητροπολῖται καὶ Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι) κατέστησαν αἱ πᾶσαι ἐπισκοπαί, κατὰ πάντα πρὸς ἀλλήλας ἰσοστάσιοι καὶ ἰσότιμοι. Κατελείφθη δὲ μόνος ὁ τίτλος ἀτομικῶς καὶ προσωπικῶς εἰς τοὺς Μητροπολίτας, ἔωλον γνώρισμα τῆς προτέρας αὐτῶν ἐπωνυμίας (ὡς ἐπί τινων βιβλίων παλιμψήστων σῴζεται ἐνίοτε ἀκραιφνὴς ἡ γνησία καὶ πρώτη τοῦ βιβλίου ἐπιγραφή). Τοῦτο δὲ τὸ καλλιστεῖον συνεχωρήθη οὐ μόνον εἰς τοὺς ἐν τῷ Κράτει κανονικούς, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς πρόσφυγας (διότι καὶ οὗτοί ποτε ἐποίμαινον ἀλλαχοῦ μητροπόλεις)· ὅταν δὲ πάντες οὗτοι οἱ τῶν ἐπισκοπῶν Μητροπολῖται τελευτήσωσι τὸν βίον, τότε λοιπὸν ἅπαντες οἱ μετ' αὐτοὺς Ἀρχιερεῖς τοῦ Βασιλείου προσαγορευθήσονται Ἐπίσκοποι (καθὼς καὶ αἱ δέκα ἐπισκοπαί). Μητροπολίτης δὲ ἢ Ἀρχιεπίσκοπος οὐδεὶς οὐκέτι (κατὰ τοῦτο τὸ Διάταγμα) καταστήσεται ἐν πάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Τοῦτο φαίνεταί πως σφόδρα δημοκρατικὸν καὶ πάντῃ διάφωνον πρὸς τὰς ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων αἰώνων Συνοδικὰς διατάξεις τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐπισκοπὰς μὲν γὰρ εἰς Μητροπόλεις ἀνάγει καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ χριστιανὸς ἡγεμὼν (συναινούσης καὶ τῆς Ἐκκλησίας), Μητροπόλεις δὲ πάσας (καὶ ταύτας ἀρχαιοτάτας, ὑπό τε τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν Συνόδων ἁπασῶν, καὶ ὑπὸ τῶν ἀοιδίμων Αὐτοκρατόρων ἐπεγνωσμένας) εἰς ἐπισκοπὰς καταβιβάζειν ἐφ' ὅλης τινὸς Ἐπικρατείας, τοῦτο ἔμελλε μόνη ἡ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἱστορία διηγεῖσθαι (καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις βιαιοπραγήμασι) καταπραχθὲν ὑπὸ τῆς ἐν Ἑλλάδι κρατησάσης ἑτεροδόξου καὶ παροδικῆς Ἀντιβασιλείας. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ εἰς μονίμους καὶ προσωρινὰς ἐπισκοπὰς παρανομωτάτη διαίρεσις ἤδη πρῶτον ἠκούσθη εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ὁποῖον δὲ καὶ τὸ παράλογον! ἡ μὲν πολιτικὴ ἐπαρχία διαμενεῖ καὶ ἕξει σταθεροὺς τοὺς ἑκάστοτε κατὰ καιροὺς ἐπάρχους· ἡ δὲ ἐπισκοπὴ συναποθανεῖται μετὰ τοῦ προσκαίρως ἐν αὐτῇ, ὡς ἐν πανδοχείῳ, κατασταθέντος ἐπιτρόπου· ὡς ἂν εἴπερ οἱ ἐπαρχιῶται ἐκεῖνοι πολιτικῆς μὲν ἐπιστασίας διαρκοῦς ἔχουσιν (ὡς πάντως ἔχουσι) χρείαν, πνευματικῆς δ' ἐπιστασίας ἐμμόνου προέδρου τῆς Ἐκκλησίας οὐ χρῄζουσιν. Ἀλλὰ περὶ τούτου καὶ

κεν, μόνον τὰ τρία τέταρτα (οἱ 18) ἐπαρουσίασαν κομμάτιδὸν καθ' ὅλας τὰς ἐμφανίσεις, τὸ δὲ ἕτερον τέταρτον μόριον ἀπελείφθη παντελῶς, ὡς ἂν εἰ καὶ μηδόλως ὑπῆρχε· καὶ ἡ τοσαύτη ἔλλειψις ἀκύρωσιν κατὰ τῆς Συνελεύσεως κανονικῶς ἐπαπειλεῖ. Ὅτι μὲν γὰρ προσεκλήθησαν ἁπαξάπαντες οἱ ἐν τῷ Κράτει Ἀρχιερεῖς, τοῦτο διεκήρυξεν ἡ Ἐπιτροπή, καὶ πιστεύομεν. Τί λοιπὸν περὶ τούτους συνέβη; μήπως ὑπὸ νόσου ἤ τινος ἄλλου περιστατικοῦ κωλυθέντες αὐτοπροσώπως μὲν οὐκ ἐκόσμησαν καὶ οὗτοι τὴν πανεπίσκοπον ἐκείνην Συνέλευσιν, ἔπεμψαν δὲ τὰς γνώμας αὐτῶν ἐγγράφους (ὡς καὶ ὁ Ἄνδρου); Ἀλλ' εἴπερ οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα, ὤφειλε (νομίζομεν) ἡ Ἐπιτροπή, ἵνα καὶ τὰς παρὰ τούτων συμφώνους δοθείσας γνώμας καὶ τὰ ὀνόματα καταγράψῃ ἐν τοῖς πρωτοκόλλοις τῶν ὑπογραφέντων ἱεραρχῶν (ἢ μετὰ τῶν πρώτων, ἢ τῶν μέσων, ἢ γοῦν τῶν ἐσχάτων, ἐπὶ τέλους αὐτοὺς ἀπογραψαμένη), ἵνα (κατὰ τοῦτο γοῦν) ὑπῆρχον ἀκέραια, καὶ ἄμομφα καὶ πάντῃ νομιμώτατα ταύτης δὴ τὰ πρακτικά! Ἀλλ' αὐτὴ μόνην τὴν γνώμην τοῦ Ἄνδρου μνημονεύσασα (ἐν τῇ γ, συνεδριάσει (α), τοὺς λοιποὺς παντελῶς ἀπεσιώπησεν, ὡς μήτε δηλαδὴ δι' ἀντιπροσώπων, μήτε αὐτοπροσώπως παρουσιάσαντας (βλ. καὶ ἐφεξῆς §. κ).

§. ζ. Τελευταῖον ἡ πρώτη συνεδρίασις τῶν Ἀρχιερέων (ἥτις ἐψηφίσατο περὶ τῶν ὅλων καὶ πρὸς ἣν τὴν ἐκδοθεῖσαν ψῆφον ἢ πλειονοψηφίαν, ὡς ἐκ πλείστων συγκειμένης, ἀποβλέποντες ὑπέγραφον καὶ οἱ κατ' ὀλίγον ὕστερον καὶ κατὰ καιροὺς ἐμφανιζόμενοι), αὕτη λέγομεν ἡ πρώτη Συνεδρίασις συνεκροτήθη ἐξ Ἀρχιερέων τῶν πάντων 22, ὧν ἐννέα μόνον ἦσαν κανονικοί, ἔχοντες ἐντὸς τοῦ Κράτους ἰδίας ἐπισκοπάς, τῶν δὲ λοιπῶν ἕνδεκα οἱ μὲν ἦσαν πρώην (κἄν τινες ἐξ αὐτῶν ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς ἀπεσιώπησαν τὸ ἐπίρρημα) (β),

---

των τῶν 52 ἂν ἐξέλῃς τοὺς ἀνωτέρω μνημονευθέντας 23 κανονικούς, μένουσιν οἱ πρόσφυγες 29 (ἐν οἷς ἦσαν καὶ τιτουλάριοι). Ὥστε οἱ ἐξωτερικοὶ ὑπερέβαινον τοὺς κανονικοὺς καθ' ὅλην ἑξάδα· καὶ ὅμως τὰ Πρωτόκολλα παριστῶσι τοὺς πάντας ὡς ἐπίσης τοῦ Κράτους ἀρχιερεῖς.

(α) Βλ. ὄπισθ. σελ. 69. καὶ Τμήμ. Γ. κεφ. γ. §. γ.

(β) Οὕτως ὑπεγράφησαν ὁ Λαρίσσης, ὁ Ἀγκύρας, ὁ Ῥεθύμνης, ὁ Ἀρδαμερίων, ὁ Ἡλιουπόλεως, ὁ Χίου, οἱ πάντες πρώην, ἐν ταῖς ἔξω τοῦ Κράτους κανονικαῖς αὐτῶν ἐκκλησίαις ἐπισκοπήσαντες. Πρώην ὑπῆρχε καὶ ὁ Τριπόλεως Διονύσιος (βλ. Τμῆμ. Α. κεφ. α. §. β).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὐτῆς τὴν περὶ τῆς ἀποδοχῆς τῆς Ἐπισκοπῆς, ἐν ᾗ χειροτονηθήσεται Ἐπίσκοπος, διαβεβαίωσιν αὐτοῦ, ἔχουσαν οὕτως· «Ἐπειδὴ διὰ τῆς ψήφου ὧν θεόθεν ὁδηγηθέντων ἁγίων Ἀρχιερέων, τῶν συγκροτούντων τὴν ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐψηφίσθην ὁ ἐλάχιστος ἐγώ, ὡς ἄξιος τοῦ ὑψηλοῦ καὶ θείου λειτουργήματος τῆς Ἀρχιερωσύνης, ὅπως καταστα θῶ Μητροπολίτης (Ἀρχιεπίσκοπος ἢ Ἐπίσκοπος) τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως (Ἀρχιεπισκοπῆς ἢ Ἐπισκοπῆς) Ν... καὶ ἔτυχον τῆς τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως ἡμῶν ἐγκρίσεως, πείθομαι τῷ θείῳ βουλήματι καὶ δέχομαι τὴν ποιμαντορίαν τῆς Μητροπόλεως (Ἀρχιεπισκοπῆς ἢ Ἐπισκοπῆς) ταύτης, διαβεβαιῶν διατηρῆσαι ἀκραιφνῶς τὰ ἱερὰ καθήκοντα τῆς ἧς ἀναδέχομαι ἱεραρχίας, καὶ ποιμᾶναι θεοφιλῶς τὸ λογικὸν ποίμνιον τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν εἰς νομὰς σωτηρίους τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος, καὶ διαμεῖναι πιστὸς εἰς τὸν φιλόχριστον ἡμῶν Βασιλέα καὶ Κυριάρχην, καὶ ἀκατάγνωστος διὰ τῆς θείας χάριτος εἰς πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ καθήκοντα». Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη τοῦ ὑποψηφίου γεγραμμένη ἐν τῷ ἱερῷ Κώδηκι τῶν ὑπομνημάτων ὑπογράφεται παρὰ τοῦ ἰδίου· ἑπομένως προχειρίζεται κατὰ τὰς κανονικὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις Ἐπίσκοπος τῆς ἧς ἔλαχεν ἐπισκοπῆς· μετὰ δὲ τὴν χειροτονίαν ἐπικυροῦται καὶ διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος, ὅπως ἀναγνωρίζηται τοιοῦτος παρὰ τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἀρχῶν. Πρὶν ἢ ἀναλάβῃ δὲ τὰ Ἀρχιερατικὰ καθήκοντά του, διαβεβαιοῖ τὴν πίστιν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως διὰ τῆς ἑξῆς προσφωνήσεως. «Μεγαλειότατε Βασιλεῦ! Διαβεβαιῶ ἐπὶ τῇ ἀρχιερωσύνῃ μου ὅτι ἀείποτε διατελῶν πιστὸς εἰς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα, τὸν Βασιλέα καὶ Κυριάρχην μου, καὶ εὐπειθὴς εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ Βασιλείου, καταβαλῶ πᾶσαν σπουδὴν σὺν πάσῃ δυνάμει, ἵνα ἐκπληρῶ τῇ θείᾳ χάριτι πάντα τὰ Ἀρχιερατικὰ καθήκοντα τῆς πνευματικῆς ποιμαντορίας τοῦ κατὰ τὴν κληρωθεῖσάν μοι Ἐπισκοπὴν πιστοτάτου Σοι λαοῦ· καὶ μάρτυρα ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τῆς διαβεβαιώσεως ταύτης αὐτὸν τὸν Ὕψιστον Θεόν, ὃς δώῃ τῇ Ὑμετέρᾳ Μεγαλειότητι ζωὴν πολυχρόνιον ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ, διατηρείη δὲ τὴν Ὑμετέραν Βασιλείαν ἀδιάσειστον, εὐδαιμονοῦσαν, αὐξάνουσαν καὶ κρατυνομένην εἰς αἰῶνας αἰώνων». Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη, ἔγγραφος καὶ ὑπογεγραμμένη παρ' αὐτοῦ, τηρεῖται εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Ἄρθρ. Δ΄. Ἐπίσκοπος κανονικῶς χειροτονηθείς, δὲν ἀποβάλλεται τῆς

Ἑλληνικὴν Συνέλευσιν, καὶ ἀποχρώντως περὶ αὐτῶν σκεψαμένη μετ' αὐτῆς, ἀποφασίσῃ τὰ συμφέροντα. Ἐγὼ δὲ μένω μ' ὅλον τὸ σέβας.

Τῇ 13 Ἀπριλίου 1823. Ἐν Καλυβίοις.

Ὁ πατριώτης καὶ πληρεξούσιος τῆς Ν. Ζίας (α) Οἰκονόμος ἱερεύς.

Τοιουτοτρόπως ὁ σεβάσμιος ἱερεὺς ἐγνωμάτευεν ἐμφρόνως (ὅσον πρὸς τὰ θρησκευτικὰ) δικαίαν τῆς ἀνεξιθρησκείας περιγραφὴν ἐντὸς τῶν καθηκόντων αὐτῆς ὁρίων, μήποτε τραχηλιάσασα ἐξαίφνης ἐπιπηδήσῃ εἰς τὰ ἱερὰ δικαιώματα τῆς ἐπικρατούσης καθολικῆς τῶν Ἑλλήνων ὀρθοδοξίας. Καὶ ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, ἵνα « οἱ Ὑπουργοὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τοῦ Πολέμου καὶ τῆς Θρησκείας φροντίσωσι νὰ διαταχθῶσι ταῦτα πάντα κατὰ τὸ εἰκός » (β).

§. β. Ἐν τούτῳ τῷ ἔτει (1823) ᾠκοδομήθη καὶ ὁ κατὰ τὴν νῆσον Τῆνον πάγκαλος ναὸς εἰς τιμὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καθιδρυθεὶς πλησίον τῆς πόλεως. Ὅπως δὲ καὶ ᾠκοδομήθη, διηγεῖται ἡ συνταχθεῖσα, καὶ τύποις ἐκδοθεῖσα ἱστορία (ἐπεσκόπει δὲ τότε τῆς Τήνου ὁ ἀοίδιμος Γαβριήλ). Ἔκτοτε δὲ ἀπέβη ὁ ναὸς ἐκεῖνος πολλῆς ψυχικῆς ὠφελείας παραίτιος τοῖς Ἕλλησι. Καὶ νῦν ἤδη δημοτελὴς ἐν αὐτῷ ἄγεται κατ' ἔτος ἑορτὴ (τῇ 25 Μαρτίου), καὶ πλήθη πιστῶν πανταχόθεν καὶ ἔξωθεν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας συντρέχουσιν εἰς δόξαν Θεοῦ, καὶ πένητες ἀδελφοὶ διατρέφονται, καὶ σχολεῖα πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν νέων συνεστήκασιν ἐκ τῶν ἀφιερωμάτων τοῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας (ὡς κοινῶς ἐπονομάζεται). Τότε δὲ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀγῶνος ἡ εἰκὼν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐπιφανεῖσα πολλὰς τοῖς ἀγωνιζομένοις ἐπώμβρισεν ἐλπίδας χρηστάς, οἷον βεβαίαν τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος εὐαγγελιζομένη (γ).

§. γ. Ἤδη δὲ τοῦ ἔτους (1823) τελευτῶντος ἦ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1824 κατέπλευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καί τις προτεστάντης ἱερεύς, καλούμενος Ῥοβινσών, ὡς ἀκούομεν (ἢ ὅπως ἄλλως ἐκαλεῖτο). Οὗτος πρῶτος, καθὸ μέλος ἴσως τινὸς τῶν λεγομένων ἱερογραφικῶν ἑταιρειῶν, διένειμέν εἰς Ναύπλιον καὶ Ὕδραν καὶ Πέτσας (ἢ Σπέτσας)

(α) « Τῆς Νήσου Κέας ». Βλ. Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέν. τῆς Ἑλλάδ. Τόμ. Γ. σελ. 13—15.

(β) Βλ. Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδ. Τόμ. Β. σελ. 76.

(γ) Βλ. Εὕρεσις τῆς πανσέπτου εἰκόνος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου καὶ οἰκοδομὴ τοῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας εἰς τὴν νῆσον Τῆνον. Βενετία, 1833.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἄρθρ. 25. Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας νὰ δημοσιεύσῃ καὶ ἐνεργήσῃ τὸ παρὸν Διάταγμα.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 23 Ἰουλίου (4 Αὐγούστου) 1833.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

ἡ Ἀντιβασιλεία.

Ὁ Κόμης Ἀρμανσπὲργ Πρόεδρος, Μάουρερ, Ἐϊδέκ.

Οἱ Γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατείας

Σ Τρικούπης Πρόεδρος. Α. Μαυροκορδάτος. Γ. Ψύλλας. Γ. Πραΐδης. Ι. Κωλέττης. Δ. Σμάλτς.

§. θ. Τῇ ἐπαύριον ἐξεδόθη διὰ τύπου καὶ τὸ Διάταγμα τὸ διορίζον τὰ πρόσωπα τῶν Ἀρχιερέων (ἐξ ὧν συνεκροτήθη τὸ πρῶτον ἡ Σύνοδος), καὶ τὸν πρῶτον κατ' αὐτὴν ἐπίτροπον καὶ τὸν πρῶτον Γραμματέα (α). Ἰδοὺ δὲ καὶ τὸ Διάταγμα αὐτό.

Δ Ι Ο Ρ Ι Σ Μ Ο Σ

Τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ο Θ Ω Ν

Ἐλέῳ Θεοῦ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος.

Ἀκούσαντες τὴν γνώμην τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματείας, ἀπεφασίσαμεν νὰ διορίσωμεν, καὶ διορίζομεν.

1. Πρόεδρον τῆς ἱερᾶς Συνόδου τὸν Μητροπολίτην Κορίνθου Κ. Κύριλλον.

2. Ἐπίτροπον τῆς Ἐπικρατείας τὸν ὑπουργικὸν Σύμβουλον Κ. Κωνσαντῖνον Δ. Σχινᾶν.

3. Συμβούλους, τὸν Μητροπολίτην Θηβῶν Κ. Παΐσιον, τὸν Μητροπολίτην Σαντορήνης Κ. Ζαχαρίαν, τὸν πρώην Μητροπολίτην Λαρίσσης, ἐκκλησιαστικὸν τοποτηρητὴν Ἤλιδος, Κ. Κύριλλον, καὶ τὸν Ἐπίσκοπον Ἀνδρούσης Κ. Ἰωσήφ, καὶ

4. Γραμματέα, τὸν ἱερομόναχον Κ. Θεόκλητον Φαρμακίδην (β).

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθμ. 23. σελ. 177—178 τοῦ ἔτ. 1833.

(β) Καὶ δεύτερος Γραμματεὺς διωρίσθη μετ' ὀλίγον (τῇ 10 Αὐγούστου) κατὰ πρότασιν τῆς Συνόδου (ὡς ἐκανονίσθη βλ. ὄπισθ. σελ. 101) ὁ ἱεροδιάκονος Θεο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κείων ἀποβαίνει τῶν καταργηθέντων μοναστηρίων τὸ κεφάλαιον 394· οἱ δὲ ἐνασκούμενοι μοναχοὶ διεσκορπίσθησαν ἐξοικισθέντες ἅπαντες, ἐννεακόσιοι (ὡς λέγεται) περίπου τὸν ἀριθμόν. Ἀπὸ δὲ τῶν κατὰ τόπους φθαρτῶν μοναστηριακῶν κτημάτων καὶ τῶν παντοίων αὐτῶν κινητῶν (οἷον ποιμνίων, ἀγελῶν, ἱπποφορβίων, ὑποζυγίων, χαλκωμάτων καὶ ἄλλων σκευῶν, καὶ τῶν τεταμιευμένων γεννημάτων ἢ καρπῶν, καὶ ἐκ τῶν ἁγίων εἰκόνων), δημοπρατηθέντων ἁπάντων, συνήχθη ποσότης ἡ πᾶσα δραχμαὶ χιλιάδες τριακόσιαι καὶ τεσσαράκοντα ὡς ἔγγιστα (339, 981 35]100), ἤτοι πεντήκοντα καὶ ἓξ χιλιάδες, ἑξήκοντα τρία καὶ ἥμισυ δύστηνα τάλαρα δίστυλα! (α). Ταῦτα τὰ χρήματα κατετέθησαν θεμελιῶδες καὶ δίκαιον κεφάλαιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, προσετέθησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς μονοετοῦς μισθώσεως τῆς Ἐπικρατείας τῶν ἀκινήτων κτημάτων (ἀγρῶν, ἀμπελώνων, ἐλαιώνων κτλ.) δραχμαὶ αἱ πᾶσαι 158,049 83[100· ἀλλ' ἡ μὲν περὶ τούτων ἐξακρίβωσις ἄλλης θεωρίας (β). Τῶν δὲ δημοπρατηθέντων κινητῶν κτημάτων ἡ ἐκποίησις

(α) Ἐκ τούτων τῶν μοναστηρίων ἁπάντων δύω μέν εἰσι μεγάλα, τὸ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ τὸ τῶν Ταξιαρχῶν (ἐν Πελοποννήσῳ). Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ὀλίγα μὲν ἔχουσιν ἐπάνω τῶν 30 μέχρι τῶν 50 μοναχῶν· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ὑπῆρχον ἐξ ἀρχῆς μικρὰ καὶ ὀλιγομόναχα, 10 μόνους, τὰ δὲ καὶ ὀλιγωτέρους ἔχοντα μοναχούς, οἷον σκῆται τὸ πρῶτον ὑπὸ φιλησύχων ἀνθρώπων κτισθεῖσαι, οἵτινες διὰ τῆς ἀκαμάτου φιλεργίας αὐτῶν (προστιθεμένων καί τινων ἀφιερωμάτων) προσεκτήσαντο εἰς τὸ μοναστήριον ἀνάλογα τοῦ μεγέθους κτήματα.

(β) Ἰδοὺ τοῦ πολυθρυλλήτου Ταμείου ὅλος ἐν κεφαλαίῳ ὁ τῶν ἐνιαυσίων προσόδων καὶ δαπανῶν κατὰ τὸ 1835 δημοσιευθεὶς ὑπολογισμός· 27 χιλιάδες ἐκ τοῦ ἐτησίου τόκου τοῦ κεφαλαίου τῶν περὶ ὧν εἴπομεν ἐκ τῆς δημοπρασίας συνηγμένων (339,981) δραχμῶν· — 160 χιλιάδες ἐκ τῆς ἐτησίου μισθώσεως τῆς ἐπικαρπίας τῶν ἀκινήτων· — 33 χιλιάδες [ἀπὸ τοῦ δεκάτου τῶν ἄλλων διατηρουμένων μοναστηρίων. Τὰ πάντα συγκεφαλαιοῦνται εἰς δραχμὰς χιλιάδας 220 (παράβαλε πρὸς ταῦτα τὴν γνώμην τῆς Συνόδου, ἥτις εἰς τὴν ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1833 γνωμοδότησιν αὐτῆς ὑποβάλλουσα εἰς φόρον 226 μοναστήρια κατ' ὄνομα συνεκεφαλαίωσε ποσὸν ἐτήσιον 450,650 (βλ. ὄπισθ. σελ. 232.). Ἡ δὲ πάλιν ἐτησία τοῦ Ταμείου δαπάνη (εἰς μισθοδοσίας διδασκάλων, καὶ ἐνοίκια σχολείων, καὶ συντάξεις ὑποτρόφων μαθητῶν καὶ γεγηρακότων κληρικῶν, καὶ (τὸ παράδοξον) εἰς ἀνασκαφὰς ἀγαλμάτων καὶ μνημείων ἀρχαίων εὕρεσιν! Εἰς δὲ ναοῦ τινος ἐπισκευὴν οὐδέν, οὐδὲ λεπτόν)· πᾶσα, λέγομεν, ἡ κατ' ἔτος δαπάνη ἀνέβαινε τότε (τῷ 1835) εἰς χιλιάδος πεντακοσίας εἰκοσιδύω· ὥστε τὰ κατ' ἔτος ὑστεροῦντα (300 χιλιάδες περίπου) ἐδανείζοντο εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τασιν τῆς Συνόδου.» Ταῦτα διὰ λόγων ἀπεκρίθη πρὸς τὴν Γραμματείαν ἡ Σύνοδος, καὶ ἡσύχαζεν· ὁ δὲ Γραμματεὺς εἰς μάτην μεταπείθειν αὐτὴν ἐπειρᾶτο. Ἕως, τέλος, αὐτὸς ὁ πρωθυπουργὸς Ῥουδάρτος ἐλθὼν πρὸς τὸν Πρόεδρον ὡμολόγει τὸ ἄτοπον τοῦ πράγματος καὶ τὸ δίκαιον τῆς Συνόδου, παρεκάλει δὲ ὅμως θεραπεῦσαι τὸ λάθος· ἄλλο δὲ μηδέποτε μηδὲν τοιοῦτο γενήσεσθαι ὁ Πρωθυπουργὸς διεβεβαιοῦτο. Ὁ δὲ Πρόεδρος ἐξηγήσας πρὸς αὐτὸν τὰ μέχρι τοῦδε παραβεβαμένα δίκαια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων τὴν κατάργησιν καὶ τὴν ἐκ τούτου πηγάσασαν διαφθοράν, καὶ τὴν τελείαν τῶν πραγμάτων θεραπείαν αἰτήσας, ἐπειδὴ καὶ ταύτην ὁ συνετὸς Ῥουδάρτος ὡμολόγει (τὸ γ' ἐπ' αὐτῷ) καὶ ὑπισχνεῖτο, ὑπεῖξε, τέλος, ὁ Πρόεδρος εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Διατάγματος, κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων Συνοδικῶν συσκεφθείς.

§. κε. Καὶ δὴ μεθ' ἡμέρας τινὰς γράφει πρὸς τὴν Γραμματείαν ἡ Σύνοδος τὴν ἐφεξῆς ἀπάντησιν (Ἐν Ἀθήναις τὴν 5 Ἰουνίου, 1837 Ἀριθμ· 5866). «Διὰ τοῦ ἀπὸ 31 Μαΐου καὶ ὑπ' ἀριθμ. 13104 ἐγγράφου τῆς Βασ. ταύτης Γραμματείας κοινοποιεῖται πρὸς τὴν Σύνοδον τὸ ἀπὸ 28 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ὑπ' ἀριθμ. 21669 Β. Διάταγμα, δι' οὗ διορίζεται ὁ σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος πρώην Σμύρνης κύριος Σεραφεὶμ εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπὴν Ἄνδρου.

Ἀπαντῶσα δὲ ἡ Σύνοδος εἰς τὴν Βασ. ταύτην Γραμματείαν ἀποφαίνεται, ὅτι ἀπεδέχθη μὲν τὸν διορισμὸν τοῦτον κατ' ἐξαίρεσιν, καὶ ἔπραξε περὶ αὐτοῦ ὅ,τι ἴδιον αὐτῆς. Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ κρύψῃ ὅτι δὲν ἐλυπήθη, διότι δὲν ἐφυλάχθησαν ἐπὶ τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ οἱ κανονικοὶ τύποι. Τὸ ἄρθρον 16 τοῦ ἀπὸ 23 Ἰουλίου τοῦ 1833 ἔτους Βασ. Διατάγματος, δι' οὗ καθιστάνεται ἡ Σύνοδος, λέγει ῥητῶς, ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι διορίζονται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως κατὰ πρότασιν τῆς Συνόδου· καὶ ὅ,τι λέγει τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ Βασ. Διατάγματος, λέγουσι καὶ αὐτοὶ οἱ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐτὰ τ' ἀνέκαθεν παρ' αὐτῆς φυλαττόμενα ἔθιμα· καὶ ἡ Σύνοδος δὲν δύναται χωρὶς ἐλέγχου τοῦ συνειδότος νὰ μὴν ἀπαιτήσῃ τὴν ἀκριβῆ τούτων διατήρησιν· διότι καὶ ὡρκίσθη πιστὴν διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι, ἐπειδὴ ἡ Σύνοδος δὲν εὕρισκεν εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐνταῦθα ὑποκείμενον τίποτε ἐναντίον, δὲν ἐδίσταζε καὶ νὰ τὸ προτείνῃ εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπὴν Ἄνδρου ἐν τάξει, καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὰ καθήκοντά της ἡ Σύνοδος, διαβεβαιοῖ τὴν πίστιν αὐτῆς ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως». Πρὸς τί αὖτη ἡ ἐπανάληψις τῆς διαβεβαιώσεως; Οὐκ ἤρκεσεν ἡ ἐνώπιον τῆς Συνόδου ὁμολογηθεῖσα τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἱεράρχου διαβεβαίωσις, «ὅτι διατηρήσει ἀκραιφνῶς τὰ ἱερὰ καθήκοντα τῆς ἧς ἀναδέχεται ἱεραρχίας», ἐν οἷς πάντως καὶ τὸ «ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτάσσεσθαι»· προσετέθη ἐν τῷ περὶ ἐπισκόπων καὶ ἐπισκοπῶν νόμῳ (περὶ οὗ ἐφεξῆς) καὶ ἡ ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως ἐπανάληψις τῆς διαβεβαιώσεως, ἵνα καὶ τῆς ποιμαντορίας ἡ ἀξία καὶ ἡ ἐνέργεια δειχθῇ ἀπονάουσα ἀμέσως ἀπὸ τῆς βασιλικῆς κυριότητος, παρ' ἧς αἱ ἐγκόσμιαι ἀρχαὶ λαμβάνουσι τὸ ἐπάγγελμα τὸν ὅρκον τῆς πίστεως κατατιθέμεναι· καὶ οὕτως οἱ ποιμένες, «οὓς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ», ἐδείχθησαν οὐδὲν διαφέροντες τῶν ἀρχῶν τούτων. Ἀλλ' ἤδη προστίθεται καὶ τρίτη, καὶ τετάρτη τυχὸν καὶ πέμπτη, ἂν εἰς πλείους ἐπιβιώσας ὁ αὐτὸς ἱεράρχης κληθῇ συνοδικὰς περιόδους! Ὁ δὲ πρόεδρος κατ' ἔτος συμπαριστάμενος μετὰ τῶν ἄλλων τῶν συναλλασσομένων μελῶν (κεχάρισται γὰρ τοῖς κατ' ἐκλογὴν διατηρουμένοις μέλεσι καὶ τὸ μὴ δισσεύειν καὶ τρισσεύειν τὴν διαβεβαίωσιν, γέρας καὶ τοῦτο ἐξαίρετον μαρτυροῦν τὴν ἐπ' αὐτὰ πλείω πίστιν καὶ ἀρέσκειαν τῆς ἐξουσίας!) καὶ συνδιαβεβαιῶν καὶ συνυπογράφων οὐ φαίνεται καὶ αὐτὸς μετ' ἐκείνων κατ' ἔτος παραλαμβάνων τὴν ἄδειαν **νὰ ἐκτελῇ τὰ χρέη τῆς Συνοδικῆς ὑπηρεσίας**; (ὅπερ τὸ Μαυρέρειον Καταστατικὸν εἰλικρινέστερον ἐθέσπιζεν, ὁ δὲ ἀοίδιμος Κυνουρίας διὰ τοῦ **ἐφάπαξ** ἐκόλασε) (α). Ναὶ μὴν ἐκ τῆς τοιαύτης προσκόρου ἐπαναλήψεως οὐδὲν ἄλλο καταφαίνεται, εἰμὴ ἡ τῆς Ἐξουσίας δυσπιστία πρὸς τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης δυσγρίπιστον χρῆμα, ἧς τά τε τῶν Βουλευτῶν καὶ Γερουσιαστῶν σώματα καὶ πᾶσαι αἱ ὑπάλληλοι ἀρχαὶ διατελοῦσιν ἀπηλλαγμέναι, διὸ οὐδ' εἰς συχνὰς ὁρκωμοσίας καθυποβάλλονται. β) Οὐδὲν τῶν ἐγκοσμίων πολιτικῶν σωμάτων, οὐδεμία τῶν ὑπαλλήλων ἀρχῶν ἐν ταῖς δημοσίαις ὁρκοδοσίαις **κυριάρχην** ἑαυτῆς ὁμολογεῖ τὸν συνταγματικὸν βασιλέα· μόνη δ' ἡ **ὑπερτάτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ** ὅλη στρογγύλῳ τῷ στόματι καθομολογεῖ καὶ ἐγγράφως

(α) Σημείωσαι, ὅτι τὴν διαβεβαίωσιν ἐκφωνοῦσι προκειμένων καὶ τῶν θείων εὐαγγελίων (ὡς καὶ πρότερον, ἐν ᾧ ὡρκίζοντο), ἵνα καὶ οὕτω τὸ τοῦ ὅρκου σχῆμα διατηρηθῇ (καί τοι ὁ νόμος οὗτος οὐ διατάσσει τοῦτο).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ ἐν Ἐγκυκλίοις συχναῖς (βλ. ὄπισθ. σελ. 560, 584, 607). Ἡ ἔλλειψις τῶν δύω τούτων προσδιορισμῶν ἀνοίγει θύραν εἰς διαφόρους αἱρέσεις, καὶ περιπλέκει τὴν Κυβέρνησιν εἰς ταραχάς. Ἐν δὲ τῷ Γ΄. ἄρθρῳ α) μὲν ὁρίζει ἐνιαυσίαν τὴν τῶν Συνοδικῶν μεταλλαγήν, ὅπερ ἐμφαίνει δυσπιςίαν εἰς τὰ μέλη τῆς Συνόδου ἢ γοῦν ἀνικανότητα. Ἔδει γὰρ ἄλλως ὁρισθῆναι τριετίαν (ὡς καὶ ἡ Βουλευτικὴ περίοδος), ὅπερ τῇ τε ὑπερτάτῃ Ἐκκλησιαστικῇ ἀρχῇ ἁρμόζει καὶ τῇ Κυβερνήσει. Καὶ ἡ ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας ἐπταμελὴς Ἐπιτροπὴ (βλ. ὄπισθ. σελ. 118) τριετίαν ὥρισεν, ἀλλ' εἰς τὸ Μαυρέρειον Καταστατικὸν ἔπειτα διωρίσθη τὸ ἐνιαύσιον, ἐξ οὗ τοσαῦτα ἐγεννήθησαν σκάνδαλα καὶ κατακραυγαί. Ὅθεν καὶ τὸ Κωλέττειον πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν τριετίαν, καὶ ἡ περὶ τὸν Κυνουρίας Σύνοδος αὐτὴν ἠσπάσατο· β) δὲ ὁ περιορισμὸς καθόσον ἡ Κυβέρνησις κτλ. 1) ἀντιφάσκει πρὸς τὸ ἀλληλοδιαδόχως· 2) ἐναντιοῦται πρὸς τὸν ά. ὅρον τοῦ ἱεροῦ Τόμου· 3) καταβάλλει τὸ ἰσότιμον τῶν Ἐπισκόπων, προτιμωμένων τῶν διατηρουμένων παρὰ τοὺς ἀλλασσομένους· 4) γεννᾷ διαφόρους καὶ μοχθηρὰς ὑπονοίας, δεικνυομένης τῆς Κυβερνήσεως ὅτι ἀρέσκεται μᾶλλον εἰς τοὺς μένοντας, καὶ τούτους διατηρεῖ καὶ εἰς δευτέραν καὶ τρίτην περίοδον (τὸ γὰρ ἐπὶ πλέον ἀοριστότατον) παρὰ τὴν τάξιν καὶ τὸ δικαίωμα τῶν πρεσβείων, πλειονοψηφίαν ἐν τῇ Συνόδῳ παρασκευάζουσα ἑαυτῇ οὐχ ὁσίως οὐδὲ μὴν δικαίως· 5) γεννᾷ ἀντιζηλίας ἐν τοῖς Ἐπισκόποις καὶ ἀντιφιλοτιμίας, τίς μᾶλλον ἀρέσαι τῇ Κυβερνήσει (ἐν οἷς μάλιστα οὐ δεῖ), ἵνα μένῃ ἐπὶ πλέον τῆς ὡρισμένης προθεσμίας. Ἀνυπόστατος δ' ἐστὶ καὶ ἡ τότε περισαλπιζομένη δικαιολογία, ὅτι συμφέρει ἡ διατήρησις δύο τινῶν πρὸς διδασκαλίαν τῶν νεωστὶ ἐρχομένων· διότι α) παραμένει ὁ Πρόεδρος διαρκῶς· β) παραμένουσι καὶ οἱ Γραμματεῖς καὶ αὐτὰ τὰ πρωτόκολλα, ἐν οἷς σεσημείωνται αἱ προγεγενημέναι ἀποφάσεις. Ἔπειτα δὲ τὰ τῆς Συνόδου καθήκοντα ὡρισμένα εἰσὶν ὑπό τε τῶν Κανόνων καὶ τοῦ Νόμου. Ἀλλ' ἔμελλεν ὁ Ὑπουργὸς ὅ,τι διὰ τῆς δεξιᾶς ἔδωκε, προσκαλεῖσθαι τὰ συνοδικὰ μέλη νομοθετήσας κατὰ τὸν ἱερὸν Τόμον, ἀλλὰ μὴ ἐκλέγεσθαι κατὰ τὸ πρῴην Καταστατικόν, τοῦτο διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἀφελέσθαι· ἡ γὰρ διατήρησις πάντως οὐκ ἄνευ ἐκλογῆς ἐγένετο! —Ἐν δὲ τῷ Δ΄. ἄρθρῳ πολλά εἰσι τὰ καταῤῥίπτοντα τὸ τῆς ἱεραρχίας θεόσδοτον ὕψος καὶ ποσὶν ἀνθρωπίνοις τὴν τοῦ Χριστοῦ νύμφην καθυποβάλλοντα, καὶ ἀπηνῶς δεσμεύοντα τὴν τῆς ποιμαντορίας πνευματικὴν ἐξουσίαν· α) «Πρὶν ἢ ἀναλάβῃ (λέγει τὸ ἄρθρον)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ τοῦτο· καὶ ἐν ᾧ ἡ ἀνεξαρτησία αὕτη στρέφεται μόνον καὶ μόνον περὶ τὸ ἐξωτερικὸν τῆς Ἐκκλησίας εἶδος, αὐτοὶ ἠθέλησαν νὰ τὴν ἐφαρμόσωσι καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικόν· καὶ νὰ διαδίδωσιν εἰς τοὺς ἁπλουστέρους, ὅτι ἐχωρίσθημεν καὶ κατὰ τὰ δόγματα ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἂν τοῦτο ἤθελεν ἀληθεύῃ εἰς ἡμᾶς, ἤθελεν ἀληθεύῃ καὶ εἰς τὴν Ῥωσσικὴν Ἐκκλησίαν, χωρισμένην οὖσαν κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς ἣν ὑπέκειτο πρότερον ».

« Ἐξεδόθη τὸ βασιλικὸν διάταγμα, δι' οὗ διακηρύττεται ἐπισήμως ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, καθιστάνεται ἱερὰ Σύνοδος, καὶ διαγράφονται λεπτομερῶς καὶ ἀκριβῶς τὰ καθήκοντα αὐτῆς, καὶ ἀμέσως ἤρχισαν νὰ παρεξηγῶσι καὶ νὰ διαστρέφωσι τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα, καὶ ἐκ τῶν ἀθῳοτέρων νὰ ἐξάγωσι πονηρὰ συμπεράσματα. Ἄλλοι ἐκ τοῦ κλήρου, καὶ τῆς ἀνωτέρας μάλιστα τάξεως αὐτοῦ, προσποιούμενοι ἀκαταληψίαν τῶν ἐν τῷ διατάγματι ἀσαφῶν, διαδίδουσι λόγους τείνοντας εἰς τὸ νὰ ταράξωσι τὴν κοινὴν ἡσυχίαν, μόλις κατασταθεῖσαν, χάρις εἰς τὴν κηδομένην τῆς Ἑλλάδος θείαν πρόνοιαν ! Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἡ ἀσάφεια τῶν ἐν τῷ βασιλικῷ διατάγματι τὸ κινοῦν αὐτούς· εἶναι ἡ κακία. Καὶ ἄλλοι μὲν τῶν ἁγίων κινοῦνται εἰς τοῦτο, διότι δὲν ἔγειναν μέλη τῆς Συνόδου· ἄλλοι δέ, διότι κατέτρωγαν ἐκκλησίας πλουσίας καὶ μοναστήρια, καὶ φοβοῦνται μὴν στερηθῶσι τὴν ἀπόλαυσιν ταύτην· καὶ ἄλλοι, διότι ἀνήκουσιν εἰς φατρίας φθονούσας τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Ἑλλάδος· διότι ἡ εὐδαιμονία αὕτη ἐνεργεῖται παρ' ἄλλων, τοὺς ὁποίους οἱ φατριασταὶ δὲν ἐπιθυμοῦσι ποτὲ νὰ ἴδωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα».

« Ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καταστασθεῖσα, χρέος της ἱερὸν ἐνόμισε νὰ ἐκδώσῃ ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν πρὸς ὅλους τοὺς Μητροπολίτας, Ἀρχιεπισκόπους, Ἐπισκόπους καὶ ἐκκλησιαστικοὺς τοποτηρητὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, προσκαλοῦσα τούτους εἰς τὸ νὰ ἐξηγήσωσιν εἰς ὅλον τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν τοὺς περὶ τῆς θρησκείας καὶ Ἐκκλησίας εἰλικρινεῖς καὶ ἀγαθοὺς σκοποὺς τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, καὶ νὰ διαλύσωσι τὰς παρὰ τῶν κακοβούλων ἐγερθείσας ὑποψίας. Τὴν φρόνιμον καὶ μετρίαν ἐγκύ-

περὶ τὸν ἱερὸν κλῆρον ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ διατάξεων. «Ὁ ἐπίσκοπος (ἔγραφε πρὸς τὸν στρατάρχην Ὑψηλάντην) δὲν εἶναι πολιτικὸς ὑπηρέτης (employé), οὐδὲ ἀνήκει εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ διαθέσῃ περὶ αὐτοῦ, εἰμὴ μόνον τὰ πρὸς τὴν πολιτικὴν χρείαν» (α).

§. γ. Ἐκ τοιούτων τοῦ Κυβερνήτου διαταγμάτων, τῶν μὲν χειρογράφων σωζομένων, τῶν δέ τινων καὶ διὰ τῆς ἐφημερίδος ἐκδεδομένων, ἀναφέρομεν ἓν μόνον τὸ πρὸς τὸν μητροπολίτην Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Πορφύριον (ἐν Ναυπλίῳ διατρίβοντα), ὃν προτρέπων καὶ διδοὺς αὐτῷ τὴν ἄδειαν ἵνα μεταβῇ εἰς τὴν Ναύπακτον μετὰ τὴν ἐκ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ἀναχώρησιν τῶν Ὀθωμανῶν (Βλ. ὄπισθ. Κεφ. Α. §. θ.), ἔγραφε ταῦτα.

Ἀριθμ. 12586

«Πρὸς τὸν πανιερώτατον Μητροπολίτην ἅγιον Ἄρτης Κ. Πορφύριον.

Τὸ θέατρον τῶν λαμπρῶν ἀγώνων τῆς ἐλευθερίας, ἡ Δυτικὴ Ἑλλάς, ἀπηλλάγη, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ὑψίστου, ἀπὸ τὴν παρουσίαν τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' ἡ καταστροφὴ καὶ ἡ ἐρήμωσις βασιλεύουσιν ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων της. Ἡ δὲ Κυβέρνησις, ἐνασχολουμένη νὰ θεραπεύσῃ ὁπωσοῦν δεινὰ τόσον πολυχρόνια, κήδεται καὶ τῶν ἀφορώντων τὰ τῆς ἁγίας ἡμῶν Πίστεως. Ἡ κατάπτωσις τῶν κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη Ἐκκλησιῶν, καὶ ἡ ἀνάγκη πνευματικοῦ Πατρός, ὡς πρὸς τοὺς πανταχόθεν εἰς τὰς ἑστίας των ἐπιστρέφοντας χριστιανούς, εἵλκυσαν τὴν προσοχήν μας. Ὅθεν, ἐπειδὴ ἡ πανιερότης σας ὀφείλετε καὶ δύνασθε νὰ ἐκπληρώσητε κατὰ τοῦτο τὰς εὐχὰς τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη χριστιανῶν, ἐμπορεῖτε νὰ μεταβῆτε εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ναυπάκτου, διὰ νὰ φροντίσητε τῶν, ὅσα ὁ ἀρχιερατικὸς χαρακτὴρ Σας ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὴν ἔμφρονα καὶ πατρικὴν ὁδηγίαν Σας, τόσον ὡς πρὸς τὰ τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὰ τῆς πνευματικῆς διοικήσεως τῶν χριστιανῶν, παρηγορῶν καὶ στηρίζων αὐτοὺς μὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τῆς Ὀρθοδοξίας τὴν ἀληθῆ ἄγκυραν. Ἡ Κυβέρνησις, ἐν ᾧ Σᾶς δίδει πρὸς τοῦτο τὴν ἄδειαν, καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς αὐτήν, εἶναι εὔελπις ὅτι θέλετε δικαιώσει τὴν πρὸς τὴν πανιερότητά Σας ὑπόληψίν της. Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 30 Μαΐου, 1829.

(α) Βλ. τῶν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Μ. Σχινᾶ ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ἐξελληνισμένων Ἐπιστολῶν Καποδίστρια Τόμ. Β. σελ. 342.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

μόνως καὶ ὅ,τι ἤθελον τοῦ προσφέρει κατὰ προαίρεσιν οἱ ἐνορῖταί του.

Ἄρθρον 50. Οἱ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι ἑκάστης ἐπισκοπῆς μνημονεύουν εἰς τὰς ἱερὰς τελετὰς μόνον τὸν Ἐπίσκοπον, εἰς ὃν ὑπόκεινται.

Ἄρθρον 51. Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους ἡ ἀπὸ ἐπαρχίας ἢ πόλεως εἰς ἐπαρχίαν ἢ πόλιν ἄλλην μετάβασις, χωρὶς ἐγγράφου ἀδείας τοῦ ἐπισκόπου καὶ, ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ, τοῦ ἐπιτρόπου του.

Ἄρθρον 52. Ἀπαγορεύεται ὡσαύτως εἰς τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ζῶντας πρεσβυτέρους καὶ διακόνους τὸ νὰ λαμβάνουν μέρος εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα καὶ νὰ μετέρχωνται ἔργον καὶ ἐπάγγελμα ἀνοίκειον τοῦ χαρακτῆρός των, διὰ νὰ ἦναι ἀπερισπάστως προσκείμενοι εἰς τὰ κυρίως καθήκοντα τοῦ ἐπαγγέλματός των.

Ἄρθρον 53. Ὁ Πρωτοσύγκελλος, ὡς ἐπίτροπος τοῦ Ἐπισκόπου, ἔχει μετὰ τὸν ἐπίσκοπον τὴν ἐφορείαν ὅλου τοῦ Κλήρου καὶ ἰδιαιτέρως τῶν πρεσβυτέρων τῆς ἐπισκοπῆς, γνωρίζει τὴν ἱκανότητα καὶ διαγωγὴν ἑκάστου, ἐπέχει τὸν τόπον τοῦ Ἐπισκόπου ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του, προσυπογράφεται εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα, καὶ ἔχει τὴν ἐκ δεξιῶν τοῦ ἐπισκόπου προεδρίαν, ἐπέχων τόπον συμβούλου καὶ συνδικαστοῦ παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ.

Ἄρθρον 54. Ὁ Ἀρχιδιάκονος, ἔχων τὴν ἐφορείαν ὅλων τῶν διακόνων τῆς ἐπισκοπῆς, γνωρίζει τὴν ἱκανότητα καὶ διαγωγὴν ἑκάστου, προηγεῖται καὶ προκαθέζεται αὐτῶν ἐξ ἀριστερῶν τοῦ Ἐπισκόπου· εἶναι ὁ Γραμματεὺς τοῦ περὶ τὸν ἐπίσκοπον Συνεδρίου, καὶ ἔχει ἑπομένως τὸ πρωτόκολλον, τὴν σφραγίδα καὶ τὰ ἀρχεῖα τῆς Μητροπόλεως.

Ἄρθρον 55. Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος προεδρεύει τὸ ἐπισκοπικὸν Συνέδριον, καὶ εἰς τὰς ἱερὰς τελετὰς καὶ τὰς ἐπισήμους συνεδριάσεις προηγεῖται τῶν πρεσβυτέρων τῆς ἐπισκοπῆς, προκαθεζόμενος αὐτῶν ἐκ δεξιῶν τοῦ Ἐπισκόπου μετὰ τὸν πρωτοσύγκελλον.

Ἄρθρον 56. Ὁ Οἰκονόμος ἐπιστατεῖ εἰς τὴν διαχείρισιν καὶ οἰκονομίαν τῶν ἀποτιθεμένων εἰς τὰ ἰδιαίτερα τῶν κοινοτήτων τῆς Ἐπισκοπῆς Ἐκκλησιαστικὰ Ταμεῖα, τὴν καλλιέργειαν, βελτίωσιν καὶ αὔξησιν τῶν ἀφιερωμένων εἰς τοὺς ναοὺς τῆς ἐπισκοπῆς κτημάτων, καὶ φροντίζει περὶ τῆς ταχτικῆς τοῦ Κλήρου μισθοδοσίας.

Ἄρθρον 57. Ὁ Σκευοφύλαξ ἐπιστατεῖ εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ἱερῶν λειψάνων, ἀμφίων, βιβλίων καὶ λοιπῶν τῆς Ἐπισκοπῆς ἱερῶν σκευῶν, καὶ ἰδιαιτέρως τῶν τῆς Μητροπόλεως.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

διότι αἱ βιαίως μακρὰν ἀπὸ τῶν ἰδίων μονῶν εἰς χώρας ἀγνώστους καὶ ἀσυνήθεις, αἱ τάλαιναι, ἐλαυνόμεναι, προτιμότερον ἂν εἶχον ἐξ ἀπιγνώσεως ἐμπεσεῖν εἰς τὰς κατὰ σάρκα πατρίδας καὶ τὰς ἀγκάλας τοῦ κόσμου! Πλὴν ἀλλ' ὅμως ἀναγκαία πως ἔδοξε καὶ ἡ παρὰ τῶν Ἀρχιερέων ἐν ὀνόματι τῆς Συνόδου προτροπή! διότι καὶ ταύτας θαῤῥαλεωτέρας ἐποίει, καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐν τοῖς τρισὶ διωρισμένοις μοναστηρίοις μελλούσας μονάζειν διήγειρε πρὸς ζῆλον τῆς συγκεχωρημένης κοσμικῆς ἐλευθερίας, ὡς καὶ ταύτας δυναμένας εἰς τὸν κόσμον ἐπανελθεῖν ἀπροκριματίστως (διότι ἡ καθάπαξ εἰς τῶν ἀκαλελυμένων μοναστηρίων τὰς μοναχὰς ἐκ στόματος τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐπιδαψιλευθεῖσα ἄφεσις καὶ συγχώρησις, ἡ αὐτὴ καὶ εἰς τὰς ἐκ τῶν ἀδιαλύτων ὁμοίως κρατήσει). Καὶ τοιοῦτο μὲν ἐπράχθη καὶ τοῦτο τὸ ἄγος! Περὶ δὲ τῶν ἐφεξῆς ἄρθρων τοῦ Διατάγματος, ὅτι κἀκεῖνα προσετέθησαν εἰς κατάθλιψιν καὶ αὐτῶν τῶν δῆθεν διατηρηθέντων γυναικείων σεμνείων, κἂν μὴ λέγωμεν ἡμεῖς, φανερόν. Τεσσάρων μόλις, ἢ (μεγαλοδωρότερον) ἓξ στρεμμάτων γῆ καταλείπεται περὶ τὸ μοναστήριον, ἵνα κηπεύωσιν αἱ 30 μοναχαὶ ὄσπρια καὶ λάχανα πρὸς ἔψημα· καὶ ἄλλο δέ, τυχόν, ἐργόχειρον φιλοπονήσουσιν «ἐργαζόμεναι ταῖς ἰδίαις χερσὶν» (ὀρθῶς, κατὰ τὰ ἀνέκαθεν παραδεδεγμένα)· ἀλλ' ὅμως αἱ αὐταὶ συγχρόνως ὀφείλουσιν, οὐ μόνον καὶ παρθένους ὀρφανὰς ἀμισθὶ διδάσκειν (ὅπερ κάλλιστον καὶ ἱερώτατον), καὶ τοὺς πεμπομένους ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πτωχοὺς καὶ ἀσθενεῖς νοσοκομεῖν καὶ θεραπεύειν (καὶ τοῦτο μάλιστα θεάρεστον, ἀδιαβλήτως καὶ μετὰ λόγου καὶ τῆς προσηκούσης ἀσφαλείας γινόμενον), ἀλλὰ δὴ πρὸς τούτοις περιθάλψουσι καὶ αὐτοὺς τοὺς παράφρονας, ἢ δαιμονιζομένους, μοναχαὶ γυναῖκες ἔρημοι καὶ ἀσθενεῖς! Ὁ δὲ τοῦ μοναστηρίου οἰκονόμος διπλοῦν ὀμόσει ὅρκον, καὶ διπλασίαν ἐν τοῖς ἔργοις ὑπακοὴν (εἴς τε τοὺς ἱεροὺς Κανόνας, καὶ εἰς τὰ Βασιλικα Διατάγματα). Καὶ τά τε ἄλλα πάντα πιστότερον τῆς Ἡγουμένης οἰκονομήσει καὶ κραταιότερον (ὡς ἔχων τὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα ἀνθρώπου διαχειρίζοντος οὐχὶ ἱερόν· διότι ποῦ μένει πλέον λόγος περὶ ἱερῶν; ἀλλὰ δημόσιον κτῆμα)· προεδρεύσει δὲ καὶ εἰς αὐτῆς τῆς Ἡγουμένης τὴν ἐκλογὴν (οὐχὶ πάντως κατὰ τὰ ἀνέκαθεν παραδεδεγμένα καὶ τοῦτο ποιῶν!). Τούτου δὲ νοσήσαντος, κατὰ τύχην, ἢ ἀναχωρή-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἑλλάδος ἀτελεσφόρητος! Διερχόμενος δὲ καθ' ὁδὸν καὶ διὰ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησεν ἵνα καὶ τοῖς μοναχοῖς ἐκείνοις κηρύξῃ τ ὸ ν λ ό γ ο ν ἐπ' ἐκκλησίας· συνάμα δὲ καὶ ἄδειαν ἐζήτησεν, ἵνα λ ε ι τ ο υ ρ γ ή σ ῃ τὴν κατ' αὐτὸν λειτουργίαν ἐν τῷ θείῳ ναῷ (θέλων, ὡς ἔλεγε, κοινωνῆσαι)· ἀλλ' οἱ τοῦ Μοναστηρίου πατέρες πᾶσαν μὲν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν ἀπεποιοῦντο πρὸς ἄνθρωπον ἑτερόδοξον, προβάλλοντες ἁπλοϊκῶς τοὺς θείους κανόνας τ' ἄλλα δὲ πάντα προθύμως φιλοξενήσαντες ἐφ' ὅσας παρ' αὐτοῖς διέτριψεν ἡμέρας, ἐξαπέστειλαν τὸν ἄνδρα θέλοντα θέλοντες. Συγχρόνως μετὰ τοῦ Ἀρτλέϋ, ἢ καὶ τούτου κατόπιν μετὰ σμικρόν, ἀνεφάνησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ἱ ε ρ α π ό σ τ ο λ ο ι, συνιστῶντες δαπάναις ἰδίαις σχολεῖα κατὰ τόπους ἀλληλοδιδακτικὰ παίδων τε ἀῤῥένων καὶ χορασίων, καὶ διδάσκοντες ἀμισθὶ τὰ πτωχὰ τῶν Ἑλλήνων παιδία, καὶ βιβλία διανέμοντες ἀφθόνως καὶ δωρεάν, τὰ πλεῖστα πραγματευόμενα περὶ χριστιανικῆς πίστεως ἐ π ὶ τ ὸ π ρ ο τ ε σ τ α ν τ ι κ ώ τ ε ρ ο ν. Τοιοῦτον σχολεῖον χορασίων συνέστησεν Ἰωνᾶς τις Κίγγ ἐπιλεγόμενος (ἱερεὺς πρεσβυτεριανὸς) ἐν τῇ νήσῳ Τήνῳ (ὅστις ὅμως ἐκεῖθεν ὕστερον ἐκπεσὼν κατέφυγεν εἰς Ἀθήνας· καὶ τὸ σχολεῖον ἐκεῖνο διελύθη, ἀντικαταστάντος ἑτέρου, δαπάνῃ τῶν πολιτῶν) (α). Ἄλλοι δέ τινες ἔπηξαν σχολεῖον, ἐλθόντες καὶ εἰς τὴν Εὔβοιαν

(α) Ὁ Κίγγ οὗτος ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 1828, περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου μετ' ἄλλων δύω Ἀμερικανῶν, οἵτινες ἔφερον πρὸς τοὺς Ἕλληνας, εἰς πλοῖον ἐμπορικὸν, ἐνδύματα καὶ ζωοτροφίας καὶ γυναικείων ἐργοχείρων ἐργαλεῖα, πεμπόμενα δωρεὰν ἐκ τοῦ Νεοβοράκου καὶ τῶν Ὁμοσπόνδων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἅτινα καὶ διένειμαν εἰς τοὺς χρείαν ἔχοντας (βλ. Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ 1828, ἀριθμ. 55, 56, ὅπου ἀναγινώσκεις καὶ τὰς φιλανθρώπους τῶν πεμπόντων ἐπιστολάς). Ἔκτοτε ὁ Κίγγ, καθὸ καὶ τῆς βιβλιακῆς ἑταιρείας ἐξαπόστολος, κατέμεινεν ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐλθὼν εἰς Τῆνον (ὡς προείπομεν) συνέστησε τὸ ἀλληλοδιδακτικόν, διαμείνας ἐκεῖ μέχρι τοῦ 1831. Μεταβὰς δ' ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας ἐφώρευε τρία δαπάνῃ τῆς ἑταιρείας συστάντα ἀλληλοδιδακτικὰ καὶ ἓν σχολεῖον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης· καὶ τόπον ἠγόρασεν, ὅπου κτίζειν ἔμελλεν οἰκοδομὴν μεγάλης Σχολῆς, ἧς μόνον ἔφθασε τὰ προπύλαια στῆσαι, ἐπιγράψας ἐπ' αὐτῶν «Φ ι λ α δ ε λ φ ί α» (ἀπό τε τῆς ἐν Ἀμερικῇ Φ ι λ α δ ε λ φ ί α ς πόλεως, καὶ διὰ τὸ φιλάδελφον τοῦ ἔργου). Κατὰ δὲ τὸ 1832 μετέφερεν ἐξ Ἀμερικῆς 678 ἀντίτυπα παιδαγωγικῶν βιβλίων (βλ. Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἀριθμ. 30 τοῦ ἔτ. 1832)· πλὴν ἐξαίφνης ἀπελύθη τῆς ἐπὶ τῶν σχολείων ἐφορείας ὑπὸ τῆς ἑταιρείας (βλ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ζυγοῦ, Σκύρου, Νάξου) ἑνωθῶσιν ἑκάστη μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς τῆς Μητροπόλεως τοῦ ἐν ᾧ κεῖνται Νομοῦ· εἰς δὲ τὰς τρεῖς (Ἀκαρνανίας, Ἀχαΐας, καὶ Εὐβοίας), ὡς ἀνηκούσας εἰς Μητροπόλεις Νομῶν, διορισθῶσιν ἐπίσκοποι ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Γραμματείας· αἱ δὲ τῶν εἰς αὐτὰς προβιβασθησομένων ἐπισκόπων ἐπισκοπαὶ ἑνωθῶσι καὶ αὗται μετὰ τῆς ἐν τῇ Μητροπόλει τοῦ κατ' αὐτὴν νομοῦ ἐπισκοπῆς. Καὶ τοίνυν προτεινάσης μὲν τῆς Συνόδου τὰ ὀνόματα τῶν προβιβασθησομένων (συνυπογράψαντος καὶ τοῦ Φωκίδος, ὡς μέλους ὄντος αὐτῆς), γνωμοδοτησάσης δὲ καὶ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας, ἐξῆλθεν ἕτερον ὑψηλὸν Διάταγμα (Δεκεμβρίου κά) ἀποφασίζον καὶ διατάττον ἵνα προβιβασθῶσιν, ὁ μὲν Σελλασίας ἐπίσκοπος Θεοδώρητος εἰς τὴν Ἀχαΐαν, ὁ δὲ Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς Ἱερόθεος εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ ὁ Φωκίδος Νεόφυτος εἰς τὴν Εὔβοιαν (α).

§. ι. Ἐκδοθέντος οὖν τοῦ Διατάγματος, ἔδοξε τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ προβιβάσαι πρῶτον τῶν ἄλλων τὸν εἰς τὴν Εὔβοιαν διαταχθέντα Νεόφυτον τὸν ἀπὸ Φωκίδος (Εὐβοέα καὶ αὐτὸν τυγχάνοντα). Ἐπειδὴ δὲ μέχρις αὐτοῦ οὐδεμία διατύπωσις ἐκκλησιαστικὴ ἐτελεῖτο περὶ τὰς μεταθέσεις τῶν Ἀρχιερέων, ἀπήρχοντο δὲ οὗτοι εἰς τὰς θέσεις αὐτῶν (ὡς καὶ οἱ λοιποὶ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι), ἅμα λαβόντες τὸ Διάταγμα καὶ τὸν ὅρκον ὀμόσαντες (κατὰ τὴν Μαυρέρου κρατοῦσαν Νομοθεσίαν), ἤρεσε τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ ἵνα καὶ τὴν ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ γινομένην ἐν ταῖς μεταθέσεσι τάξιν εἰσαγάγῃ καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ δή, ἀπαγγελθέντος πρότερον τοῦ λεγομένου μικροῦ μηνύματος πρὸς τὸν ὑποψήφιον, ὁ μὲν πρόεδρος τῆς ἱερᾶς Συνόδου Κύριλλος ὁ Ἀργολίδος ἀναλαβὼν τὸ πρόσωπον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐκαθέζετο ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· τὰ δὲ λοιπὰ τρία μέλη τῆς Συνόδου (μεθ' ἑνὸς τῶν παρέδρων) καταβάντα εἰς τὴν πλησίον κειμένην Ἐκκλησίαν, παρόντος καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως (ὑφ' ᾧ καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς πράξεις ἡ ἱερὰ Σύνοδος διατελεῖ, κατὰ τὸ Καταστατικόν), ἐπλήρωσαν τὰ νενομισμένα, ὡς τὸ ἐφεξῆς ἀντίγραφον τῆς γενομένης τάξεως διαγράφει.

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1841. ἀριθμ. 26. σελ. 159—160.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

«Μήνυμα μικρὸν πρὸς τὸν ὑποψήφιον, ἱστάμενον ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ δωματίῳ τοῦ Συνοδικοῦ Γραφείου».

« Χηρευούσης τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς Εὐβοίας, καὶ Συνοδικῆς σκέψεως γενομένης περὶ διαδόχου ἀξίου, ἐξελέγη παμψηφεὶ ἡ Σὴ πανιερότης, ὅθεν ἀπεστάλην δοῦναί σοι τὸ μικρὸν τοῦτο μήνυμα, ὅπως κατελθὼν εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν λήψῃ καὶ τὸ μέγα».

Ὑπόμνημα.

«Τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς Εὐβοίας ἀπροστατεύτου διαμεινάσης, ἅτε δὴ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος Κυρίου Ἀνθίμου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος, καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος, ἡμεῖς οἱ ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς, προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ τοῦ πανιερωτάτου καὶ σεβασμ. προέδρου τῆς ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος κυρίου κυρίου Κυρίλλου (α), συνήλθομεν ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῷ, τιμωμένῳ ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἐπονομαζομένῳ Ῥώμπῃ, καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων εἰς εὕρεσιν καὶ ἐκλογὴν ἀξίου καὶ ἁρμοδίου προσώπου, τοῦ ἀναδεξομένου τὴν πνευματικὴν προστασίαν καὶ ποιμαντορικὴν ῥάβδον τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς Εὐβοίας, προτετίμηται καὶ προεξελέγη τῶν ἄλλων ὁ Σεβ. ἐπίσκοπος Φωκίδος κύριος Νεόφυτος· ἐφ' ᾧ καὶ κατέστρωται ἡ πρᾶξις αὕτη ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ κώδηκι τῶν ὑπομνημάτων εἰς διηνεκῆ ἔνδειξιν καὶ μόνιμον παράστασιν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ δευτέρῳ, μηνὶ Ἰανουαρίῳ. Ὁ Ὕδρας Γεράσιμος. Ὁ Θήρας Ζαχαρίας. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ πρ. Ἠλείας Ἰωνᾶς».

«Μήνυμα μέγα πρὸς τὸν ὑποψήφιον ἱστάμενον ἐν τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τῆς Ἐκκλησίας.»

«Ὁ Σεβ. Πρόεδρος τῆς ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἐνδημοῦσα ἱερὰ ὁμήγυρις, τὰ συνοδικὰ μέλη, τῇ εὐμενεῖ ἐπινεύσει τοῦ φιλοχρίστου Βασιλέως ἡμῶν προσκαλοῦνταί σε, λόγῳ προβιβασμοῦ, εἰς τὴν χηρεύουσαν ἁγιωτάτην ἐπισκοπὴν Εὐβοίας».

Ὁ ὑποψήφιος κάμνει τὴν εὐχαριστήριον ἀπολογίαν οὕτως.

(α) Ἀντὶ «τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου» (ὡς ἔχει ὁ τύπος τοῦ κατὰ λέξιν (πλήν τινων ὀλίγων μεταβολῶν) ἀντιγραφέντος ὑπομνήματος τῆς Μ. Ἐκκλησίας).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἄρθρ. 1. Κατὰ τὰς εἰς τὰ ἄρθρ. 9—12 τῆς διακηρύξεως (α) ἀναφερομένας περιπτώσεις, ἡ ἔγκρισις τῆς Κυβερνήσεως τότε μόνον νὰ ζητῆται, ὅταν πρόκηται νὰ ἐκδοθῶσι νέοι νόμοι, ἢ νέαι διατάξεις, ἢ ἄλλοι γενικοὶ περὶ ἐσωτερικῶν τῆς Ἐκκλησίας ὑποθέσεων ὁρισμοί, μὴ ἐπιστηριζόμενοι εἰς ὑπάρχοντας νόμους καὶ διατάξεις,

Ἄρθρ. 2. Εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 9—12 τὸ ἐθεωρήθη τοῦ Βασ. Ἐπιτρόπου ἀναπληροῖ τὸν τόπον τῆς ἐγκρίσεως, ἥτις τότε μόνον εἶναι ἀνάγκη νὰ ζητῆται, ὅταν ὁ Ἐπίτροπος φρονῇ, ὅτι πρέπει νὰ ἀρνηθῇ τὸ ἐθεωρήθη.

Ἄρθρ. 3. Τὸ ἐθεωρήθη τοῦ Βασ. Ἐπιτρόπου πρέπει νὰ γράφηται εἰς τὸ σχέδιον. Εἰς δὲ τὸ καθ' αὐτὸ ἔγγραφον μόνον νὰ ἀναφέρηται· εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ μηνολογῆται καὶ νὰ ὑπογράφηται κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον. Ὁ Βασ. Ἐπίτροπος εἶναι προσωπικῶς ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν εἰρημένων ὅρων, καὶ ἰδιαιτέρως ὅταν γράφῃ τὸ ἐθεωρήθη.

Ἄρθρ. 4. Κατὰ τὰς εἰς τὸ 14 ἄρθρον (ἀριθ. 1 καὶ 8) περιεχομένας περιπτώσεις, καὶ ὅταν κατὰ τὸν Ἀρ. 4, τοῦ αὐτοῦ Ἄρθρου πρόκηται περὶ ἀδείας διὰ χειροτονίαν ἱερέων ἢ διακόνων, ἡ ἔγκρισις τοῦ Β. Ἐπιτρόπου ἀρκεῖ.

Κατὰ τὰς εἰς τὸ Ἄρθρον 14 (ἀριθ. 3, 6, 7) περιεχομένας περιπτώσεις πρέπει νὰ λαμβάνηται ἡ ἔγκρισις τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας· κατὰ πᾶσαν ἄλλην ὅμως περίπτωσιν, καθὼς καὶ ὅταν ἀρνῆται τὴν ἔγκρισιν ὁ Β. Ἐπίτροπος ἢ ἡ Γραμματεία, ἀνάγκη νὰ ζητῆται ἡ συγκατάθεσις τοῦ Βασιλέως.

Ἡ ἔγκρισις τίθεται ἐπὶ τοῦ καθαροῦ τῆς Συνοδ. ἀποφάσεως.

Ἡ ἔγκρισις πρέπει νὰ μηνολογῆται καὶ νὰ ὑπογράφηται κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον.

Ἄρθρ. 5. Καθόσον ἀνάγεται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων τῆς Συνόδου, δίδεται ἡ ἐπικύρωσις

α) Παρὰ τοῦ Β. Ἐπιτρόπου, ὅταν πρόκηται λόγος περὶ ποινῆς ἀσημάντων σφαλμάτων περὶ τὴν πειθαρχίαν· π. χ. περὶ ἁπλῶν ἐπιπλήξεων, χρηματικῶν προστίμων κατωτέ-

---

(α) Δηλονότι τοῦ Καταστατικοῦ διατάγματος (βλ. ὄπισθ. σελ. 177)· εἰς τούτου τὰ ἄρθρα γίνονται καὶ ἐφεξῆς αἱ παραπομπαί.

δραστήριον ἐπήνεγκε θεραπείαν. Ἐπεισάγεται δὲ μετ' ὀλίγον καὶ

δέ, τυχούσης τινὸς εὐλόγου περιςάσεως, τῇ συγκαταθέσει καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Χειροθετεῖ ἐκ τῶν ὑπ' αὐτὸν κληρικῶν τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ, προσδιορίζων ἑκάστου τὰ καθήκοντα. Διορίζει ἐκ τῶν κληρικῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς αὐτοῦ ἐπισκοπῆς ἐπιτρόπους του, ἐκτελοῦντας ἐν ὀνόματι τοῦ ἐπισκόπου ὅσα ὁ ἐπίσκοπος ἤθελεν ἀναθέσει εἰς αὐτούς· καὶ τοὺς δεδοκιμασμένους καὶ ἀξίους διὰ τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου.

Ἄρθρον ΙΓ'. Περὶ Γάμου. α) Τὰ τοῦ γάμου καθ' ὅσον μὲν ἀφορῶσι τὰς μεταξὺ τῶν συναπτομένων περὶ προικῴων καὶ ἄλλων ὁμοίων πραγμάτων συμφωνίας αὐτῶν, θεωροῦνται κυρίως πολιτικά, πράττονται καὶ δικάζονται κατὰ τοὺς πολιτικοὺς νόμους· καθόσον δ' ἀφορῶσι τὴν κανονικὴν σύζευξιν καὶ τὴν νομιμότητα αὐτοῦ, ὡς ὄντος ἑνὸς τῶν θείων μυστηρίων, ἀνάγονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν· β) ὁ ἐπίσκοπος δίδει τὰς πρὸς γάμον ἀδείας ἐγγράφως μετὰ προηγουμένην ἔρευναν τῆς νομιμότητος καὶ εὐπρεπείας. Ἄδεια προφορικὴ εἰς ἐκτέλεσιν γάμου δὲν ἐπιτρέπεται· ὁ δὲ ἱερεὺς ὁ εὐλογήσας γάμον διὰ προφορικῆς ἀδείας ἢ ἐπὶ ἁπλοῦ χάρτου ἀποδίδει δεκαπλοῦν τὸ τέλος τοῦ χαρτοσήμου, πληρωτέον εἰς τὸ Δημόσιον ταμεῖον· γ) ὁ παρὰ τοὺς ἱεροὺς ὅρους καὶ τὰς διατάξεις τελούμενος γάμος οὐδὲ θεωρεῖται οὐδὲ εἶναι νόμιμος γάμος, ἀλλ' ὑπάρχει ἄκυρος καὶ ὡς μηδόλως γεγονώς· δ) ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ πληροφορηθεῖσα θετικῶς ὅτι ἐτελέσθη γάμος ἀθέμιτος, τοῦτον μὲν στηλιτεύει καὶ κηρύττει ὡς μηδόλως γεγονότα, καὶ μετὰ τὰς πνευματικὰς νουθεσίας πραγματεύεται τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν παρανομησάντων διὰ τῶν κανονικῶν ἐπιτιμίων, καὶ συγχρόνως γνωστοποιεῖ τὴν ἀθεμιτογαμίαν εἰς τὴν πολιτικὴν ἀρχήν· ε) ἐπίσκοπος ἢ ἐπίτροπος αὐτοῦ εὐλογήσας ἢ δοὺς ἄδειαν συστάσεως ἀθεμίτου γάμου ἐν γνώσει, καὶ ἱερεὺς εὐλογήσας τοιοῦτον γάμον ἐν γνώσει, εἴτε ἔχων ὁῆθεν ἄδειαν τοῦ ἐπισκόπου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ, εἴτε ἄνευ ἀδείας, ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἐσχάτην ἐκκλησιαστικὴν ποινήν, ἀποδίδων διπλάσια καὶ ὅσα διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην ἔλαβεν· ἐὰν δὲ ὁ ἱερεὺς ἀνήκει εἰς ἄλλην ἐπισκοπὴν ἢ εἰς ἄλλην ἐνορίαν, περιορίζεται καὶ εἰς μοναστήριον· ς) ὁ εὐλογήσας ἐν γνώσει διγαμίαν καὶ ὁ δοὺς τοιαύτην ἄδειαν ἐν γνώσει, ζώντων τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἢ τῆς γυναικός, ὑπάγεται εἰς ποινὴν καθαιρέσεως· ὁ δὲ γάμος ὑπάρχει ἄκυρος· ζ) ὁ εὐλογήσας γάμον ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἑνὸς τῶν συζευχθησομένων, ἢ τῶν γονέων αὐτῶν, ἢ ἐν ἐλλείψει τούτων τῆς τῶν κηδεμόνων ἢ τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν, τιμωρεῖται δι' ἀργίας καὶ ἀποδόσεως τοῦ διπλασίου τῶν ὅσων ἔλαβεν· ἀκύρου δὲ κηρυχθέντος τοῦ τοιούτου γάμου, ὑποβάλλεται καὶ εἰς ἐξαμηνιαῖον περιορισμόν· ἂν δὲ μεταξὺ τῶν κηδεμόνων καὶ τῶν συγγενῶν ὑπάρχῃ διαφωνία, ἀναβάλλεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ γάμου, ἕως οὗ δικαστικῶς διαλυθῇ αὕτη, καὶ ἐκτελεῖται μετὰ τὴν ἐκδοθησομένην δικαστικὴν ἀπόφασιν· η) ὁ εὐλογήσας γάμον ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας τοῦ ἐπισκόπου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ, καί τοι μηδὲν τὸ κωλύον ἔχοντα, ὑποβάλλεται 1) εἰς ἀργίαν· 2) εἰς τὴν ποινὴν τοῦ δεκαπλοῦ τέλους τοῦ χαρτοσήμου, πληρωτέαν εἰς τὸ Δημόσιον ταμεῖον, καὶ 3) εἰς ἀπότισιν διπλασίου ποσοῦ τῆς ἀδείας τοῦ γάμου· θ) οἱ ἐγ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βασμὸν μετὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης (ἐπειγομένης ἀπαλλαγῆναι ὁπωσδήποτε τῶν πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐκστρατειῶν διὰ τὸν τότε ἐπικείμενον κατὰ Ῥωσσίας πόλεμον, ὅστις καὶ μετ' ὀλίγον ἐξερράγη). Ὁ γοῦν παναγιώτατος Πατριάρχης τὴν ἐπιταγὴν τῆς ἐξουσίας ἀφοσιούμενος καὶ προθύμως (ὡς ὤφειλεν) ἐκπληρῶν, ἀπέστειλε τοὺς τὴν εἰρημένην ἐπιστολὴν κομίζοντας ἀρχιερεῖς ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος, ἵνα τούτῳ ταύτην ἐγχειρίσαντες καὶ παρ' αὐτοῦ τὴν πρόσφορον λαβόντες ἀπάντησιν πάλιν ἀποκομίσωσι πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι τὸ παράγγελμα τῆς Ὑψ. Πύλης πιστῶς ἐξετελέσθη (α). Ὡς οὖν ἔφθασαν οἱ ἀρχιερεῖς εἰς τὸν Πόρον, ὅπου διέτριβεν ὁ Κυβερνήτης, ἀπεδέξατο τούτους μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς καὶ φιλοφροσύνης, καὶ συνέδριον ἐγκρίτων ἀξιωματικῶν συγκροτήσας, εἰσήγαγε τοὺς ἱεροὺς πρέσβεις, καὶ παρέλαβε παρ' αὐτῶν τὰ πατριαρχικὰ γράμματα. Μετὰ δὲ τὴν τούτων ἀνάγνωσιν συνδιαλεξάμενος τὰ εἰκότα, καὶ προσειπών, ὅτι καὶ δι' ἰδίας ἐπιστολῆς ἀπαντήσει τὰ δέοντα πρὸς τὸν Πατριάρχην, τότε μὲν ἀπέλυσε τοὺς Ἀρχιερεῖς παραπέμψας εἰς οἰκίαν φιλόξενον· μεθ' ἡμέρας δέ τινας προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐνεχείρισε τὴν πρὸς τὸν Πα-

---

(α) «Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀρχιεπίσκοποι οὗτοι ἦσαν ἐπιφορτισμένοι μόνον καὶ μόνον νὰ παρουσιάσωσι τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, εἶναι εὔκολον νὰ συμπεράνῃ τις ὅτι ἡ (μετὰ τοῦ Κυβερνήτου) συνέντευξις (αὐτῶν) δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ εἰς τίποτε. Ἐπιθυμοῦντες δὲ οἱ μητροπολῖται νὰ ἔχουν μαρτυρίαν τινὰ τῆς ἀκριβείας, ὅτι ἐξεπλήρωσαν τὸ ἔργον τῆς ἀποστολῆς των, θέλουν λάβει μίαν ἀπόκρισιν παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, καὶ θέλουν ἐπιστρέψει ἔπειτα ὅπου εἶναι προσδιωρισμένοι». Ταῦτα δημοσίως διεκήρυξε τότε ἡ Γενικὴ Ἐφημερὶς τῆς Ἑλλάδος ἀριθμ. 39. σελ. 162. ἔτ. 1828 Μαΐου 30 (ἐφεξῆς δὲ ἀριθμ. 41. σελ. 169. Ἰουνίου 9 ἐξέδωκε καὶ αὐτὴν τοῦ Κυβερνήτου τὴν πρὸς τὸν Πατριάρχην ἐπιστολήν). Ἀλλ' ὕστερον μετὰ τρεῖς περίπου μῆνας (Σεπτεμ. 15. ἀριθμ. 68. σελ. 282) ἡ αὐτὴ ἐφημερίς, ἐπιλαθομένη τῆς ἀληθείας, ἣν διεκήρυξεν, ἔχει ἐκδεδομένον ἄρθρον κατὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀγαθαγγέλου (ὑπό τινος ἀνθρώπου ψογεροῦ συνταχθέν), ἐν ᾧ συκοφαντεῖται ὁ Πατριάρχης, ὅτι τάχα διὰ τῆς ἀποστολῆς ταύτης «ἤθελε νὰ διαιρέσῃ τοὺς Ἕλληνας, καὶ μὲ πρόσχημα θρησκευτικῶν παραινέσεων νὰ ἀποτοξεύσῃ εἰς αὐτοὺς ἐμφύλιον πόλεμον». Ταῦτα καί τις ἄλλος ἀρτίως [βλ. Φαρμακίδου Ἀπολογ. σελ. 223] ἀνεμάσσησεν ἐκ τῆς Γενικῆς ἐφημερίδος, ἀποσιωπήσας ὅλως τὴν πρότερον ἐν αὐτῇ διακηρυχθεῖσαν ἀληθινὴν αἰτίαν τῆς τῶν Ἀρχιερέων ἀποστολῆς, ἥτις καὶ ἁπλῶς ἐξ αὐτοῦ τοῦ τρόπου τῆς ἀφίξεως αὐτῶν καὶ τῆς ἐπανόδου μαρτυρεῖται ἐναργῶς. Σημειωτέον δὲ καὶ ὅπως ὁ Κυβερνήτης ἐν τῇ ἐπιστολῇ φροντίζων περὶ τῆς τῶν Ἀρχιερέων ἀσφαλείας, προστίθησιν ὅτι ἄρα ἀγῶνας πολλοὺς οὗτοι κατέβαλον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς διαταχῆς.

αὐτήν ποτε τὴν Σύνοδον προσκλαιομένην ὀψόμεθα ἐν τοῖς ἐφεξῆς.—
Β) Διὰ τούτου τοῦ Διατάγματος, μήτε πολέμου νόμῳ, μήτ' ἄλλης ἀνάγκης ἀφεύκτως ἐπικειμένης, συνεχύθησαν καὶ παρεβάθησαν τὰ ὅρια πολλῶν ἐπισκοπῶν, καὶ παρεδόθησαν εἰς ἄλλους ἐπισκόπους πολλὰ χωρία καὶ πολίχνια γειτόνων ἐπισκοπῶν, ὁρώντων ἔτι καὶ ζώντων καὶ μηδὲ γοῦν ἐρωτηθέντων τῶν ἐν αὐτοῖς κανονικῶν ἐπισκόπων. Οὕτω, φέρ' εἰπεῖν, ἡ Τῆνος ἐπισκοπὴ καὶ ἑτέρωθεν ἡ Σύρος (ἀπορράγεῖσα αὕτη ἐκ τῆς Ἄνδρου) συνέστησαν τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς καινουργηθείσης Κυκλάδων ἐπισκοπῆς, εἰς ἣν ἐγκαθιδρύθη πρῶτος ὁ πρώην Ἡλιουπόλεως Ἄνθιμος, περιμένων ἔπειτα καὶ τὸ λοιπὸν σχοίνισμα τῆς τῶν ἄλλων Κυκλάδων κληρονομίας. Ὁ δὲ κατὰ τὴν Κυνουρίαν (τὴν πρότερον Ῥέοντος καὶ Πραστοῦ) ἐπισκοπὴν τοῦ Μητροπολίτου Διονυσίου μεγαλάδικος παρορισμὸς ὑπερβαίνει πᾶσαν ἐν τοῖς τοιούτοις παρανομίαν. Ὀκτὼ μόνα χωρίδια κατελείφθησαν εἰς τὸν ἱεράρχην τοῦτον ἐκ τῆς κανονικῆς αὐτοῦ ἐπισκοπῆς, ἣν δι' ὅλων μέχρι τότε πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν ἐποίμαινε. Τὰ δὲ λοιπὰ πάντα καὶ χωμύδρια καὶ κωμοπόλεις προσετέθησαν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ Λακεδαιμονίας. Καὶ ἔβλεπεν ἀπὸ μακρόθεν ὁ κανονικὸς ποιμὴν τὸν ἀπὸ ψιλωνύμου Χαριουπόλεως εἰς τὴν Λακεδαίμονα πολιτικῶς χειροτονηθέντα Δανιήλ, ἐπιβαίνοντα εἰς ὃ προσέλαβε πλεῖστον μέρος τῆς Κυνουρίας, καὶ ἱερουργοῦντα παρανόμως, καὶ «ἐσθίοντα τὸ γάλα ποίμνης, ἧς οὐκ ἐποίμανεν». Αὐτὸς δὲ ὁ γνήσιος ποιμὴν ἐκαρτέρει γενναίως καὶ αὐτῶν πολλάκις τῶν ἀναγκαίων τὴν στέρησιν, τοῦτο μόνον ἀθυμῶν, ὅτι τῶν πνευματικῶν τέκνων ἀπεχωρίσθη, ποθούντων καὶ αὐτῶν τὸν Πατέρα. Κατεδικάσθη δὲ ὁ Ἱεράρχης εἰς ταύτην τὴν ποινὴν προφανῶς, ὡς ἀντειπὼν παῤῥησίᾳ, καὶ μετ' ὀλίγων μόνος, πρὸς τὴν ἐν τῇ Συνελεύσει προβεβλημένην παράνομον διακήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, ἐξαιτούμενος καὶ τότε καὶ ἀείποτε τὴν ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας κανονικὴν ἐπικύρωσιν ἢ ἀναγόρευσιν αὐτῆς. Οἱ δὲ τοῦτον βασανίσαντες ἤλπιζον δυοῖν θάτερον, ἢ (τὸ κράτιστον) ὅτι παραιτηθήσεται τῆς ἐπισκοπῆς ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τῆς ἐνδείας, καὶ ἀρθήσεται ἐκ μέσου ἡ πέτρα αὕτη τοῦ σκανδάλου, ἢ ὅτι στέρξει καὶ αὐτὸς τὴν ἀπὸ τῆς κανονικῆς αὐτοῦ ἐπισκοπῆς εἰς ἄλλην ἐπιβατικὴν μετάθεσιν (ὡς καὶ πλαγιως προὔτειναν εἰς αὐτὸν δεικνύντες τὴν Λακεδαίμονα), καὶ οὕτω φιμωθήσεται πάντως, γενόμενος καὶ αὐτὸς εἷς τῶν ὑπὸ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας ἀνα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

νόνες· διορίζομεν δὲ νὰ μὴ συνιστῶσι Κοινόβιον ὀλιγώτεροι τῶν τριά-κοντα μοναχοί, καὶ κατὰ τοῦτο καθαιροῦνται ὅλα τὰ ὀλιγωτέρους τοῦ ἀριθμοῦ αὐτοῦ ἔχοντα μοναχοὺς μοναστήρια, καὶ τοιαῦτα εἶναι τὰ περισσότερα· ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν μοναστηρίων περιορίζεται εἰς τὸ ἑξῆς εἰς μικρότατον κατ' αὐτὴν τὴν διάταξιν. Διορίζομεν προσέτι νὰ μὴν ἐμβαίνῃ εἰς τὸ ἑξῆς κάνεὶς εἰς Μοναστήριον ἐπὶ σκοπῷ νὰ γενῇ μοναχὸς πρὸ τοῦ τριακοστοῦ τῆς ἡλικίας του ἔτους, καὶ εἰσερχόμενος πρὸς τοῦτον τὸν σκοπόν, δὲν κείρεται μοναχὸς πρὶν συμπληρώσῃ τρία ἔτη εἰς δοκιμασίαν, οὔτε χωρὶς ῥητῆς ἐγγράφου ἀδείας τοῦ κατὰ τό-πον Ἐπισκόπου. Εἰς τοιαύτην ἡλικίαν πράττει ὁ ἄνθρωπος ἐν γνώσει καὶ κατὰ συνείδησιν. Ἀξιοκατάκριτος συνήθεια ἦτο μέχρι τοῦδε νὰ ἐμβαίνωσιν εἰς τὰ μοναστήρια παιδία εἰς τρυφερωτάτην ἡλικίαν, καὶ νὰ γίνωνται μοναχοὶ πρὶν ἔτι μάθωσι νὰ διακρίνωσι τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν. Ἀπαγορεύομεν καὶ τὴν εἰς τὸν κόσμον περιφορὰν τῶν μοναχῶν, ἀπαγορευομένην καὶ παρὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων.

Ἀναγκαιότατον καὶ ὠφελιμώτατον ἐκρίναμεν τὴν τελείαν ἀφαίρεσιν τῶν κτημάτων τῶν μοναστηρίων, καὶ τὴν σκοπιμωτέραν καὶ ὠφελι-μωτέραν αὐτῶν χρῆσιν, καὶ ἐναντίον τοῦ μέτρου τούτου κάνεὶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἴπῃ τι.

Ὅλοι γνωρίζουσι τὴν ἀξιοκατάκριτον κατάχρησιν τῶν κτημάτων· καὶ τόσῳ ὀλιγώτερον ἐμπορεῖ τις νὰ δυσαρεστηθῇ εἰς τὸ μέτρον τοῦτο, ὅσον τὰ ἐκ τῶν κτημάτων τούτων εἰσοδήματα θέλουσι δαπανᾶσθαι εἰς ὠφέλιμα καὶ φιλάνθρωπα ἀντικείμενα καὶ καταστήματα. Ἀπὸ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν θέλουσι μισθοδοτεῖσθαι οἱ Ἐπίσκοποι καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς ἀξιωματικοί, θέλουσιν ἀναπληρώνεσθαι τὰ ἐλλείποντα τῶν παρὰ τῶν κοινοτήτων συνεισφερομένων εἰς διατροφὴν τοῦ κλήρου, καὶ εἰς διατήρησιν καὶ καλλωπισμὸν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅταν ταῦτα δὲν ἐξαρκῶσιν εἰς τὸν σκοπόν· καὶ εἰς τὸ ὁποῖον δίδομεν σχέδιον διορίζο-μεν καὶ ἄλλας περιστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας θέλουν ἐξοδεύεσθαι τὰ εἰσο-δήματα τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων. Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπάρχει καὶ Ψήφισμα (ΙΑ΄. τῆς ἐν Ἄργει ἐν ἔτει 1829 συγκροτηθείσης Ἐθνικῆς Συνελεύσεως).

Εὔλογον προσέτι κρίνομεν νὰ διοικῶνται καὶ οἰκονομῶνται τὰ μονα-στηριακὰ καὶ ἐπισκοπικὰ κτήματα παρ' ἐπιτροπῆς ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο διωρισμένης, καὶ ὄχι ἀμέσως παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν Γραμματείας τῆς ἐπικρατείας, οὔτε νὰ συνάγωνται τὰ εἰσοδήματα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐκδοῦσα δημοσίως τὴν ἐκκλησιαστικὴν περὶ τῶν γάμων νομοθεσίαν (βλ. ὄπισθ. σελ. 373). Καὶ ὁ Συνοδικὸς Ὕδρας γνώμῃ καὶ τοῦ Προέδρου (καθὼς ὁμολογεῖ), συνεχώρησεν ὡς νομίμους ἐν Ὕδρᾳ τε καὶ Σπέτζαις γάμους παρανόμους σύμφωνα πρὸς τὴν πρώην πεμφθεῖσαν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν (βλ. σελ. 244). Οἱ δὲ ἐγχώριοι κατεβόων, καὶ ὁ κατὰ τὰς Σπέτζας τοποτηρητὴς τοῦ Ἐπισκόπου ἐκρύβη ἐφ' ἡμέρας πολλάς. Τοιαῦτα συνοικέσια κατεμήνυσαν καὶ ἐκ τῆς Νάξου καὶ ἀλλαχόθεν· ἡ δὲ Σύνοδος πάλιν ἐσιώπησε.

δ) Ὁ τῆς Ἀντιπάρου Οἰκονόμος Ἀναστάσιος Καλαναργύρου, εἰς ἔγκλημα κανονικὸν περιπεσὼν καὶ ἄλοὺς ἐπ' αὐτοφώρῳ, ὑπῆρχεν ἤδη πρὸ χρόνων ἀργὸς τῆς θείας ἱερουργίας κατὰ διαταγὴν τοῦ τότε Παροναξίας Ἱεροθέου, καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Νάξου Γαβριήλ. Ταύτην τὴν κανονικὴν ἐπιτίμησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ περὶ τὸν Κυνουρίας Σύνοδος ἐπεκύρωσε, πληροφορηθεῖσα τὸ βέβαιον τοῦ πράγματος. Ἀλλὰ ἡ περὶ τὸν πρόεδρον Ἀργολίδος συνεχώρησε τὸν βέβηλον δημοσίως ἀνωμολογημένον ἱερατεύειν (ἐλεοῦσα, καθὼς εἶπε, τὸν ἄνθρωπον!). Ἐψηφίσθησαν δὲ Συνοδικῶς καὶ ταῦτα (πάντως κατ' ἔγκρισιν), καὶ ἄλλα, ἅτινα παρασιωπῶμεν! Οὕτω τότε ἡ τῆς ἱερᾶς Συνόδου αὕτη περίοδος ἐφάνη πολλάκις καθαιροῦσα καὶ καταῤῥίπτουσα πάντα σχεδὸν τῆς κανονικῆς ἀκριβείας φραγμόν, ὃν ἡ παρελθοῦσα μετὰ πολλῶν ἀγώνων ἐπεχείρησεν ἀντιστῆσαι πρὸς τὰς δημοσίους παρανομίας· καὶ ὅσαι κατ' ἐκείνην κακίαι ὑπέπτησσον συστελλόμεναι, ἤδη πάλιν αὖται ἀνεῤῥάγησαν καὶ ἐξήνθησαν, ἀνέδην ἀπολυόμεναι παρ' αὐτῶν ἐκείνων, οἵτινες ὤφειλον αὐτάς, ὅση δύναμις, ἀπείργειν. Καὶ εὐρύνετο ἡ πύλη, καὶ ἐπλατύνετο ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς ἀπώλειαν! Ἀλλ' ἱκανοῦσι ταῦτα (ὧν καὶ ἄκοντες ἐμνήσθημεν ἐξ ἀνάγκης, ὡς ἤδη πανδήμως περιτεθρυλλημένων), καὶ παυόμεθ' ἀναμετροῦντες ἄλγη τοιαῦτα μοχθηρὰ καὶ κακέμφατα, ἐφ' οἷς καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ συναλγοῦμεν, καὶ πᾶς τις τῶν εὐσεβῶν. Εἰς ἄλλο δέ τι μεταβαίνομεν σύγχρονον σχεδὸν καὶ μὴ πάντῃ παροπτέον συμβεβηκὸς (καὶ τοῦτο πρὸς παραμυθίαν τῶν ἀγανακτούντων, ὅταν βλέπωσιν ἀδικουμένην τὴν ἱερὰν ἀλήθειαν), ὡς ἀπὸ σκυθρωπῆς ἀρχῆς καὶ προαιρέσεως πονηρᾶς εἰς χρηστότερον τέλος μεταπεσόν.

§. δ. Τελευτῶντος ἤδη τοῦ 1840 ἔτους (Δεκεμβρίου 10) ὁ Συνοδικὸς Γραμματεὺς κ. Φαρμακίδης ἐπιβὰς εἰς πλοῖον τῆς Κυβερνήσεως ἐξέπλευσεν ἐκ τοῦ Πειραιῶς, ἵνα περιέλθῃ τινὰς νήσους, περιηγούμενος

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δι' ἐκθέσεως ὑπεστήριξεν εἰς τὴν Βουλὴν ἐνυπόγραφον κατὰ τὸ σύνηθες ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τύποις μετὰ τῆς ἐκθέσεως ἐκδεδομέ-

---

Ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ εἰς ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ὰ (διαγραφόμενα διὰ τῶν ἄρθρ. ΙΑ. ΙΒ. ΙΓ. ΙΖ.) καὶ εἰς ἐ ξ ω τ ε ρ ι κ ά· ἀλλ' ὁ Ὑπουργὸς (ἄρθρ. Ι.) μετὰ τὰ ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ὰ προσέθηκε καὶ δεινὴν ἐπεξήγησιν «καὶ ταῦτά εἰσι τὰ εἰς τὸ δογματικὸν μέρος τῆς θρησκείας ἀναγόμενα». (Ἀλλὰ τὰ καθήκοντα τῆς Συνόδου ὑπάρχουσιν οὐ μόνον τὰ περὶ τὸ δόγμα καὶ περὶ τὴν ἱεροτελεστίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν καὶ εὐταξίαν κτλ. ἀναφερόμενα, ὡς καὶ ἐν τοῖς ῥηθεῖσιν ἄρθροις διαγράφονται, ἃ καὶ αὐτὸς ὁ Ὑπουργὸς παρεδέχθη· ἤδη δὲ συγκλείει τὴν Σύνοδον εἰς μόνα τὰ δογματικά. Ἔδει δὲ ὅμως ἵνα καὶ αὕτη ἡ Μαυρερικὴ ἀντίφασις ἀνακαινισθῇ). Ἐκ δὲ τοῦ Ι. ἄρθρου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς ἀφῃρέθη τὸ ἐν τῷ § δ'. «καὶ ἡ ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις καὶ ἡ ἐν τοῖς σχολείοις καὶ ὁπουδήποτε γινομένη «(ὡς ἐν τούτοις μὴ δυναμένης τῆς Συνόδου ἐπαγρυπνεῖν, πῶς γίνεται ἡ θρησκευτικὴ πρὸς ὀρθοδόξους ἀκροατὰς καὶ μαθητὰς διδασκαλία, ὀρθοδόξως, ἢ ἄλλως πως, οἷον Καϊριστί, Κιγγιστὶ κτλ.). Εἰς τὸ ΙΔ. ἄρθρον προστίθεται πάλιν εἰς τὰς διατάξεις τῆς Συνόδου καὶ τὸ κατὰ Μαύρερον ἐ θ ε ω ρ ή θ η καὶ τὸ κ α τ' ἔ γ κ ρ ι σ ι ν (σελ. 199). Ἐκ τοῦ ΙΗ'. ἄρθρου τῆς Ἐκκλησ. ἐπιτροπῆς ἀφῃρέθησαν τὰ ἀπὸ τοῦ «ἐξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως» καὶ τὰ ἑξῆς μέχρι τέλους τῆς περιόδου (καὶ πέμπονται λοιπὸν καὶ οἱ διαφερόμενοι πρὸς ἀλλήλους κληρικοὶ εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια ἐναντίον τῶν θείων κανόνων τοῦ Β'. ἄρθρου τοῦ Συντάγματος καὶ συμφώνως πρὸς τὴν τοῦ Μαυρέρου ἐκκλησιαστικὴν θεσμοθεσίαν). Ἐκ τοῦ ΙΓ'. ἄρθρου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς ἀφῃρέθησαν τὰ τελευταῖα «Ὁσάκις δὲν ἀντιβαίνουσι κτλ. (Καὶ λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει βαθεῖαν ὑποταγὴν εἰς ὅσα ἂν ἀπολύτως ἐν τοῖς τοιούτοις ἐπιτάξῃ ἡ πολιτικὴ ἐξουσία!). Τελευταῖον τὰ περὶ τοῦ γάμου ΙΘ. καὶ Κ. ἄρθρα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς ἠλλοιώθησαν πολλαχῶς· ἀπεσιωπήθη δὲ καὶ ὅτι ὁ γ ά μ ο ς ὑπάρχει ἓν τ ῶ ν ἑ π τ ὰ μ υ σ τ η ρ ί ω ν. Ταῦτα δὲ ἐκ τοῦ Μαυρερικοῦ Καταστατικοῦ ἐπανέλαβε καὶ ὧδε ὁ Ἕλλην Ὑπουργός. Ἐκ δὲ τούτου ἀντεγράφησαν ἀπαραλλάκτως καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις (1852) ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Στ. Βλάχου Νομοσχεδίοις (ὡς ὀψόμεθα ἐν ἐκείνοις). Ὡς δὲ κατακλεῖδα τοῦ Νομοσχεδίου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς (ὑπὲρ οὗ ὁ εἰρημένος Βλάχος βουλευτὴς τότε τυγχάνων ἐκθύμως ἠγωνίζετο, ἀντιλέγων σφοδρῶς μετ' ἄλλων τοσούτων πρὸς τὰς τοῦ Κωλέττου τροπολογίας) προσέθηκεν ὁ Κωλέττης καὶ ἄρθρ. ΛΑ'. «Ἅμα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος νόμου ἡ Κυβέρνησις θέλει ἐ κ λ έ ξ ε ι τὰ μέλη τῆς ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὴν πρώτην περίοδον ἐκ τῶν ἐχόντων ἐπισκοπὰς Ἐπισκόπων κατὰ τὸ ἄρθρον Γ'. (καὶ ἐναντίον τοῦ Δ'.) τοῦ παρόντος νόμου». (Ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Νόμου βλέπεις, ἀναγνῶστα, παρευθὺς πῶς ἐπλήρωσεν ὁ Ὑπουργὸς τὸ ἐ κ τ ῶ ν ἐ χ ό ν τ ω ν ἐ π ι σ κ ο π ά ς. Τῶν εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς ὑπὸ τοῦ Κωλέττου γενομένων τούτων μεταβολῶν τὴν ἀντικανονικὴν ἀτοπίαν ἐξήλεγξεν ὀρθῶς ὁ Αἰὼν (ἀριθμ. **625, 630, 631.** πρβλ. καὶ ἀριθμ. **635, 636**).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νήσεων ἐπ' ἐκκλησίας καὶ δι' ἄλλων μέσων» (τοιαῦτα δὲ ἀναμφιβόλως εἶναι αἱ τῶν ἐχόντων πνευματικὴν διαγωγὴν ἱερέων κατ' ἰδίαν καὶ ἐν τῷ τῆς ἐξομολογήσεως καιρῷ πατρικαὶ συμβουλαὶ) κτλ. οὐχὶ δέ ποτε δι' ἀφορισμῶν, ὡς λέγει ἡ ἱερὰ Σύνοδος ὅτι διέταξεν ἤδη τὰς Ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς νὰ ἐνεργήσωσι· θεωρήσαντες, ὅτι ὁ ἀφορισμὸς δὲν εἶναι Ἐκκλησιαστικὴ παραίνεσις, ἀλλὰ ποινή, ἥτις, ὡς δὲν λανθάνει τὴν ἱερὰν Σύνοδον, χρήσιμος κατ' ἀρχὰς μόνον ἐναντίον ἀδιορθώτων αἱρετικῶν καὶ κακούργων ἀμετανοήτων, κατήντησε βαθμηδὸν καὶ ἀνεπαισθήτως πρόχειρον μέσον ἐπανορθωτικὸν καὶ φόβητρον εὐπόριστον, ἐπισειόμενον συχνάκις ὡς καὶ εἰς τὰς μικροῦ λόγου ἀξίας περιστάσεις, καὶ ὅτι ἡ ἀπεριόριστος χρῆσις ἢ μᾶλλον κατάχρησις τοῦ εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς ἀφεθέντος καταναγκαστικοῦ τούτου ὅπλου (κατάχρησις, ἥτις εἰσεχώρησε καὶ διήρκεσε μόνον ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ὅτε δὲν ὑπῆρχον κανονισμοὶ καὶ διατάξεις πρὸς παιδείαν πνευματικήν τε καὶ σωματικὴν τῶν πταιόντων, πλημμελούντων ἢ κακουργούντων) ἐξέλιπε τανῦν, ὅτε ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔχομεν θεσμούς, τοὺς ὁποίους ἄνευ βαρείας εὐθύνης δὲν δύναται νὰ ὑπερπηδᾷ, οὔτε ἡ πολιτικὴ οὔτε ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχή· θεωρήσαντες τέλος πάντων τὴν ὑπ' Ἀριθμ. 7448 Βασιλικὴν Διαταγήν, δι' ἧς ἡ Α. Μ. παρεκτὸς τῶν περὶ τοῦ ἀφορισμοῦ ἐν γένει ὡρισμένων ἀπεφήνατο ῥητῶς, ὅτι «ἔκδοσις ἀφοριστικῶν δὲν ἐπιτρέπεται, εἰ μὴ εἰς διαδικασίας πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας»· ταῦτα πάντα, λέγομεν, λαβόντες ὑπ' ὄψιν, δὲν δυνάμεθα ν' ἀποδεχθῶμεν τὰ παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐπισταλέντα (καθὰ τὸ Συνοδικὸν ἔγγραφον διαλαμβάνει) πρὸς τοὺς Σ. Ἱεράρχας ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως τῶν δενδροκοπιῶν καὶ ζωοκτονιῶν, εἰ μὴ καθόσον μόνον ταῦτα ἀφορῶσι τὴν σύμπραξιν καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν εἰς τὴν κατάπαυσιν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος κακουργημάτων διὰ πατρικῶν συμβουλῶν, διὰ πνευματικῶν προτροπῶν καὶ διὰ παραινέσεων. Τὰ δὲ περὶ τοῦ ἀφορισμοῦ ἀποδοκιμάζοντες ὅλως ἕνεκα τῶν ἀνωτέρω λόγων, προσκαλοῦμεν τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ἐὰν μὲν ἐπέστειλε τὴν πρὸς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς ἐγκύκλιόν της, νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ κατὰ τὸ μέρος μόνον τοῦ ἀφορισμοῦ δι' ἑτέρας ἐγκυκλίου της, ἀποσταλησομένης διὰ τοῦ ἀμέσως μετὰ τὴν παραλαβὴν τῆς παρούσης ἀναχωροῦντος πρώτου ταχυδρομείου. Ἐὰν δὲ εἰσέτι δὲν ἀπεστάλη πρὸς αὐτὰς ἡ πρώτη αὐτῆς ἐγκύκλιος, νὰ τὴν διορθώσῃ ἀφαιροῦσα τοῦτο μόνον τὸ μέρος, τὸ περὶ τοῦ ἀφορισμοῦ· εἴτε ὅμως εἰς τὴν μίαν εἴτε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

§. δ. Οὕτως ἀπεκλείσθη ἡ θύρα τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ πρὸς τὸ φῦλον τῶν γυναικῶν, ὅσον ἐκ τῆς ψήφου τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν κελευσμάτων τούτου τοῦ Διατάγματος. Ἐπειδὴ α) καταλύονται πάντα τὰ γυναικεῖα μοναστήρια πλὴν ἑνὸς (τοῦ τῆς Θήρας), διορίζεται δὲ ἐκ νέου καὶ ἄλλων δύω ἡ σύστασις, ἵνα ὦσι τὰ πάντα τρία, καὶ ταῦτα δὲ πάλιν εἰς τὰ τρία μέρη τῆς Ἑλλάδος ἀπωτάτω διέσπαρμένα! Ὀρθῶς ὡς πρὸς τὸν σκοπόν! διότι καὶ τοῦτο λίαν συμβάλλει πρὸς τελείαν ἐξολόθρευσιν τῶν μοναστριῶν. Αἱ μακραὶ τῶν τόπων ἀποστάσεις συν-

---

καὶ κατακρίνει, ἀφ' οὗ σκεφθῇ μετά τινος προσοχῆς εἰς τὰ ἐκ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου προσδοκώμενα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν παιδείαν τοῦ ἔθνους ἄπειρα καλά, καὶ εἰς τὴν ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῶν μοναστηρίων μεγίστην ἠθικὴν ὠφέλειαν. Ἀλλὰ (λέγει) δὲν ἠδύνατο ἡ Σύνοδος νὰ μὴ λάβῃ εἰς σπουδαίαν σκέψιν καὶ τὰ μοναστήρια τῶν γυναικῶν· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον αἱ ἐν τοῖς περισσοτέροις αὐτῶν πολυειδεῖς γινόμεναι καταχρήσεις ἔγειναν πρὸ πολλοῦ γνωσταὶ εἰς αὐτήν» (κτλ. ὅσα ἔγραφεν ἀνωτέρω καὶ πρὸς τὴν Γραμματείαν). Ἐφεξῆς δὲ συνιστῶσα τὰ ὑπὸ τοῦ Διατάγματος ἐντεταλμένα, κελεύει τοὺς Ἐπισκόπους· «Νὰ ἐξηγήσητε (λέγει) εἰς τὰς μοναχὰς ἐν ὀνόματι τῆς Συνόδου, ὅτι δύνανται νὰ πράξωσι τοῦτο (νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν κόσμον) ἀκαταχρίτως· ὅτι δὲν ἁμαρτάνουσιν, ἐμβαίνουσαι πάλιν εἰς τὸν κόσμον(!). Ἁμαρτάνει, ὅστις λόγῳ μὲν ἀπαρνεῖται τὸν κόσμον, ἔργῳ δὲ ζῇ ὡς ἐν τῷ κόσμῳ ἐν τῷ μοναστηρίῳ» (καὶ οὗτος ἁμαρτάνει κἀκεῖνος, ὦ ἱερὰ Σύνοδος!), «καὶ ὄχι (λέγει) ὁ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ζῶν ἐν τῷ κόσμῳ κατὰ Χριστόν» (ἀλλ' ἐὰν ἐν τῷ κόσμῳ, πολὺ μᾶλλον ἐν μοναστηρίῳ δύναται ζῇν κατὰ Χριστόν!). — Τελευταῖον συμπεραίνει, «Ταῦτα προσκαλεῖσθε νὰ γνωστοποιήσητε εἰς τὰς μοναχὰς τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς ἕκαστοι· καὶ νὰ συντελέσητε τὸ ἐφ' ὑμῖν εἰς τὴν μετ' ἀκριβείας ἐκτέλεσιν τοῦ Βασ. Διατάγματος. Ὀφείλετε δὲ νὰ ἐξηγήσητε τὸν εἰλικρινῆ σκοπὸν τῆς γνώμης τῆς Συνόδου καὶ τῆς διαταγῆς τῆς Κυβερνήσεως περὶ τῶν γυναικείων μοναστηρίων, καὶ νὰ διασκεδάσητε πᾶσαν ἐνδεχομένην παρεξήγησιν (!) κτλ. (Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 31 Μαρτίου 1834). Ταῦτα ἔγραφεν ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀπροκριματίστως καὶ ἀκαταγνώστως! καί τοι ἴσως αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν καταγινώσκουσα πᾶν ὅτι ἠναγκάζετο ὑπογράφειν, ἐμπαροινουμένη καὶ σιωπῶσα. Πλὴν ἀλλ' ἔπρεπεν ἵνα κἂν ὑπῆρχε μετριωτέρα περὶ τὰς φράσεις, δυσωπουμένη τούς, πρὸς οὓς ἔγραφεν, Ἐπισκόπους, καὶ τὴν κατακραυγὴν τοῦ λαοῦ (ἣν καὶ αὐτὴ φοβουμένη, τέλος, παρεκάλει τοὺς Ἐπισκόπους νὰ ἐξηγήσωσι τὴν εἰλικρινῆ αὐτῆς γνώμην!). Ἔγραφε δὲ καὶ ἄλλην Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους, ζητοῦσα παρ' αὐτῶν τὰς γνώμας τῶν μοναστριῶν (Ἰουλίου 11, 1834) κατὰ τὸ Διάταγμα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μικὰς συζυγίας! Τὴν δ' ἐπίσημον καὶ πανηγυρικὴν διακήρυξιν τῶν καινῶν αὐτῆς νομοθετημάτων ἀνέβαλεν, ἕως ἂν (λέγει) τεθῇ νόμος κατὰ σύμπραξιν τῶν δύο ἐξουσιῶν (ὡς ἂν εἴπερ ἔμεινε καὶ εἰς αὐτὴν δῆθεν ἐξουσία!). Ἀλλὰ διὰ τί πρῶτον οὐκ ἀνέμεινεν ἡ μακαρία ταύτην δὴ τὴν σύμπραξιν, καὶ τοῦτον δὴ τὸν νόμον, ἢ μήπως ὤφειλεν αὐτὴ ἡ ὑπερτάτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ προελθεῖν εἰς τοὺς ὀρθοδόξους λαοὺς πρώϊμός τις κήρυξ καὶ πρόδρομος προπαρασκευαστικὸς εἰς ὑποδοχὴν τοῦ μέλλοντος θεσπίζεσθαι διδύμου τούτου νόμου, ἀκυρώσασα πρότερον αὐτὴ χερσὶν ἰδίαις καὶ τοῦτον τὸν ὅρον, ἕνα τυγχάνοντα τῶν ὧν παρέλαβε παρακαταθήκην τῶν ἀχράντων τῆς Καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας θεσμῶν; Ἀλλ' οὗτος μὲν ὁ νόμος τῶν δύω τούτων ἐξουσιῶν οὐδέπω μέχρι σήμερον ἐτέθη ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος. Ὅ,τι δὲ τότε πρὸς τὸ οὗς ἐλάλησεν ἡ Σύνοδος καὶ ἀνέκρινεν ἐν τῷ συνοδικῷ αὐτῆς ταμείῳ, διεκηρύχθη (καθὼς ἤθελεν) ἐπὶ τῶν δωμάτων ὅλου τοῦ Κράτους διὰ τῶν ἀρχιδιακόνων καὶ τῶν πρωτοσυγκέλλων, καὶ αὐτῶν μετ' οὐ πολὺ τῶν Ἀρχιερέων! Καὶ γεγόνασιν ἤδη, καὶ γίνονται, ὅσα δὴ καὶ γίνονται. Εἰς μικρὰν καὶ ὀλιγάνθρωπον καὶ μάλιστα διὰ τὸν πόλεμον εἰσέτι λειπανδροῦσαν ἐπικράτειαν εἰσπεσόντες (συγχρόνως μετὰ τῆς Ἀντιβασιλείας) ἄνθρωποι ξένοι καὶ τὰ ἤθη καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς θρησκείας, καὶ (τὸ χείριστον), πλάνητες (οἱ πλεῖστοι), καὶ πένητες, καὶ ἀνέστιοι, ἔλαβον ἐλευθέρως εἰς γάμου κοινωνίαν Ἑλληνίδας γυναῖκας· ἀλλὰ ταύτας οἱ μὲν καταλιπόντες ἀπῆλθον πάλιν ἀναχωρήσαντες, ὅθεν ἦλθον· καὶ νῦν αἱ τάλαιναι πενθοῦσι ζῶσαν χηρείαν· ἄλλοι δὲ καὶ μετ' αὐτῶν τῶν γυναικῶν συναπῆραν, προσηλύτους αὐτὰς προσλαβόντες εἰς τὸ ἴδιον θρήσκευμα· οἱ δέ τινες (τῶν Δυτικῶν) καίτοι διὰ συνθηκῶν ὑποσχεθέντες

τινων ἐνιαυτῶν ὁ Κολωνίας Ἀρχιεπίσκοπος, ἀντιστὰς περὶ τούτου μέχρι καὶ εἱρκτῆς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Πρωσσίας, ὡς διεκήρυξαν αἱ ἐφημερίδες. Καὶ κατ' αὐτὴν τὴν βασιλεύουσαν τῆς Βαυαρίας, τὸ Μόναχον, εἷς τις τῶν διασήμων αὐτῆς ἱεροκηρύκων διδάσκων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Μιχαὴλ τῷ 1841 ἀνεθεμάτισε τοὺς μετὰ τῶν Λουθηροκαλβίνων μικτοὺς γάμους τῶν Κατολίκων (Βλ. Αἰῶν. ἀριθ. 244). Περὶ δὲ τῶν κανονικῶν τοῦ γάμου βαθμῶν ἐξέδωκε τῷ 1838 ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία Συνοδικόν. Βλ. Πρακτικὰ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας περὶ βαθμολογ. συνοικεσίων σελ. 151. καὶ ἑφεξῆς Κεφ. Ε. §. γ. πρβλ. καὶ τὰ ἐν Ἐπιστολ. Διατριβῇ σελ. 328.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

δημοσίαν χρῆσιν, καὶ ἢ κατέστησαν ἐνοριακά, ἢ ἔπαυσαν ὁπωσδήποτε νὰ διοικῶνται καὶ διαχειρίζωνται ἀμέσως παρὰ τῶν ἐχόντων ἐπ' αὐτοῖς ἀξιώσεις ἰδιοκτησίας, θέλουν λογίζεσθαι καὶ εἰς τὸ ἑξῆς δημόσια, καὶ συμπεριλαμβάνεσθαι εἰς τὸ περὶ τῶν μοναστηρίων τοῦ Βασιλείου μέτρον· ὅλαι δὲ αἱ περὶ αὐτῶν περαιτέρω ἀξιώσεις εἶναι ἀπαράδεκτοι.

5) Τὰ ἰδιωτικὰ μοναστήρια δὲν θέλουν φέρει τοῦ λοιποῦ τὸ ὄνομα τοῦτο· οὐδὲ θέλουν χρησιμεύσει πρὸς ἐνοίκησιν μοναχῶν· ἀλλ' ὡς ἰδιαίτερα εὐκτήρια καὶ ἡσυχαστήρια αὐτοῦ μόνου τοῦ ἰδιοκτήτου των κτλ. Ἐν Ναυπλίῳ 26 Ἀπριλίου (8 Μαΐου) 1834). Βλ. Ἐφημερ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθ. 30. σελ. 236.

Ἄλλος οὗτος ὁ τρόπος τῆς καταργήσεως· τὰ μὲν ἀφιερώματα πάντα μεταφέρονται εἰς τὸν κορβανᾶν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου· διὰ δὲ τὸ σέβας ὅμως τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου προστατευομένης τῶν πολιτῶν ἰδιοκτησίας, καταλείπονται εἰς τοὺς ἰδιοκτήτορας τὰ εὐκτήρια ξηρὰ καὶ διάκενα, μέχρι καὶ τριχὸς σεσαρωμένα, ὅπως ἐν αὐτοῖς, ὡς ἐν σπηλαίοις ἔγκλειστοι, διάγωσι τὸν στενὸν τῆς ἀσκήσεως δρόμον, μηδεμίαν ἔχοντες μηδ' ἀπὸ μελλόντων ἀφιερωμάτων ἐλπίδα!

§. ζ. Ἀλλ' ὥρα καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν καταργηθέντων μοναστηρίων ἀνακεφαλαιῶσαι· καταγράψομεν δὲ καὶ ὅλον τὸ κέρδος τῶν χρημάτων, τὸ συναχθὲν ἐκ τῶν δημευθέντων καὶ πωληθέντων μοναστηριακῶν κτημάτων, τῶν κινητῶν, καὶ ὅπως ταῦτα ἐπωλήθησαν. Ὑπῆρχον εἰς τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος μοναστήρια (μόνον ἀνδρῶν χωρὶς τῶν 16 ἢ 18 γυναικείων καὶ τῶν ὀλίγων ἰδιοκτήτων) τὰ πάντα 524 (α). Τούτων δὲ τὰ μὲν 63 κεῖνται ἐπὶ τῆς Μάνης, ἅτινα διετηρήθησαν ἄψαυστα παντάπασιν ἐν Οἰτύλῳ καὶ Γυθείῳ, καταλειφθέντα χάριν τῶν εἰς Μάνην τότε γενομένων ταραχῶν· διετηρήθησαν δὲ καὶ ἄλλα ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος κείμενα, τὰ πάντα 83 (κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς Γραμματείας εἰς τὴν Σύνοδον τότε σταλέντα κατάλογον τῶν διατηρουμένων). Τούτων οὖν τῶν 83 καὶ τῶν 63 τῆς Μάνης διατηρηθέντων (τῶν πάντων δηλαδὴ 146), διελύθησαν ἄρα καὶ κατηργήθησαν ἀνδρῶν μοναστήρια τὰ πάντα 378, προστεθέντων δὲ καὶ τῶν 16 γυναι-

---

(α) Βλ. τὸν ὑπολογισμὸν ἐν Ἐφημ. Ἀθηνᾶς ἀριθ. 266 καὶ 267 σελ. 1049—1053.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ν' ἀποδείξωμεν ὅτι πᾶσα μερικὴ Ἐκκλησία ὑπῆρχε καθ' ἑαυτήν, χωρὶς νὰ ὑπόκηται εἰς ἄλλην, καὶ συνίστα μίαν μικρὰν ἀληθινὴν δημοκρατίαν· ὅστις ἀμφιβάλλει περὶ τούτου, ἂς ἀναγνώσῃ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν· λέγομεν ὅμως, ὅτι καὶ ἀφ' οὗ κατὰ μικρὸν ἤρχισαν ἡ μία Ἐκκλησία νὰ λαμβάνῃ ὑπεροχὴν ἐπὶ τῆς ἄλλης, πάλιν δὲν ἠξιώθη ποτὲ μία Ἐκκλησία νὰ λάβῃ τὴν κυριαρχίαν ἐφ' ὅλων τῶν ἄλλων.

Ἡ καθόλου Ἐκκλησία διῃρέθη κατὰ τὸν τρίτον καὶ τέταρτον αἰῶνα ἐκ πολιτικῶν περιςάσεων εἰς πέντε μεγάλας διοικήσεις, καὶ εἰς αὐτὰς ὑπετάγησαν ὅλαι αἱ λεγόμεναι Ἀρχιεπισκοπαὶ καὶ Μητροπόλεις τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐπικρατείας, καθὼς εἰς ταύτας πάλιν αἱ Ἐπισκοπαί. Ἀλλὰ κατ' αὐτὴν τὴν ἐναντίαν καὶ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ γράμματος τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τῆς ἀρχαιοτάτης συνηθείας γενομένην διαίρεσιν πολλαὶ ἐκκλησίαι ἔμειναν διόλου ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τὴν εἰρημένην, ἢ αὐτοκέφαλοι, καὶ ἄλλαι ἀπήλαυσαν τὸ προνόμιον τοῦτο κατόπιν, κατὰ θέλησιν Αὐτοκρατορικήν, καὶ μαρτυρεῖ περὶ τούτου ἡ Ἱςορία. Εἶναι ἀληθινόν, ὅτι οἱ εἰρημένοι πέντε μεγάλοι Ἐπίσκοποι, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ὁ τῆς Ῥώμης, ὁ τῆς Ἀντιοχείας καὶ ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἥρπασαν ἀφ' ἑαυτῶν τὴν ἐπὶ πολλῶν Ἐκκλησιαστικὴν Κυριαρχίαν, καὶ μάλιστα πρὶν ὁ χριστιανισμὸς ἀναβῇ εἰς τὸν Αὐτοκρατορικὸν Θρόνον, ἐξέτειναν κατόπιν ἔτι μᾶλλον τὴν ἐξουσίαν των, ἀπήλαυσαν πολλὰ καὶ μεγάλα προνόμια, καὶ ἐφρόντισαν νὰ νομιμοποιήσωσιν ὅ,τι καὶ ὅσα ἥρπασαν διὰ τῶν Συνόδων τοπικῶν καὶ οἰκουμενικῶν, τῶν ὁποίων αὐτοὶ κυριωτέρως ἦσαν τὰ ἐλατήρια· πλὴν τοῦτο δὲν ἐγίνετο, ἂν ἡ κοσμικὴ ἐξουσία δὲν ἤθελεν, ἀφ' οὗ αὕτη κατεστάθη χριστιανική. Ἀλλ' αὐτὴ συνέτρεχε μάλιστα ἔτι μᾶλλον εἰς τοὺς σκοποὺς τῶν φιλάρχων καὶ φιλοδόξων ἐπισκόπων· ὥστε εἰς ταύτην μᾶλλον ἢ εἰς ἄλλο τι χρεωστεῖται κυρίως τὸ μεγαλεῖον τῶν εἰρημένων Ἐπισκόπων· εἰς τὴν ἐν ἔτει 381 ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθεῖσαν δευτέραν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ὁ μέχρις ἐκείνου ὑποκείμενος εἰς τὸν Μητροπολίτην τῆς Θρᾳκικῆς Ἡρακλείας ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος, καὶ δεύτερος κατὰ τὴν τιμὴν τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥώμης, καὶ ὄχι δι' ἄλλο, εἰμὴ διότι ἐπρόσταξεν ὁ Αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ὁ Μέγας.

Καὶ ποῖοι οἱ λόγοι, τοὺς ὁποίους φέρουσιν οἱ Πατέρες τῆς ἐν ἔτει 451 ἐν Χαλκηδόνι συγκροτηθείσης τετάρτης οἰκουμενικῆς Συνόδου,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. ιέ. Ἡ δὲ Σύνοδος λαβοῦσα καὶ ταύτην τοῦ Σελλασίας, καὶ τὴν ἀνωτέρω τὴν πρὸς τὸν Βασιλέα ἀναφορὰν (ἀπηύθυνε δὲ ταύτην ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὴν Γραμματείαν, ἡ δὲ πρὸς τὴν Σύνοδον), ἀπήντησε πρὸς τὴν Γραμματείαν (Φεβρ. 20), διὰ μακρῶν διατεινομένη ὅτι ἔξεστι καὶ κατὰ τοὺς θείους κανόνας καὶ κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα καὶ παραδόσεις τῆς ἐκκλησίας προβιβάζειν ἀπ' ἐλάσσονος εἰς μείζονα ἐπισκοπήν. Ἓν μόνον σιωπᾷ (ὡς μήτε ἐξ ἀβιάστων παραδειγμάτων μήτε ἐκ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ ἐθίμων τῆς ἐκκλησίας ἀποδεικνύμενον), ὅτι οὐκ ἔξεστι μετατιθέναι ἢ προβιβάζειν ἄκοντα καὶ μὴ βουλόμενον ἐπίσκοπον εἰς ἄλλην παρὰ τήν, εἰς ἣν τὸ πρῶτον ἐκληρώθη, καὶ εἰς ἣν προαιρεῖται διὰ τέλους ἐγκαταβιῶσαι. Ἀνατρέχουσα δὲ ἡ Σύνοδος καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀδελφὰς (τῶν Δ, Πατριαρχῶν καὶ τῆς Ῥωσσίας) καὶ δεικνύουσα παρ' ἐκείναις εἰθισμένον τὸν προβιβασμὸν ἐπιφέρει· «Ἀλλὰ (λέγει) καὶ ἡ ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου, βάσιν ἔχουσα τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας, καὶ κηδομένη ὑπὲρ τῶν ψυχῶν τοῦ ἐν τῷ θεοστηρίκτῳ Ἑλληνικῷ Κράτει ὀρθοδόξου πληρώματος, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον τοῦ (Καταστατικοῦ) Διατάγματος, ἐνήργησε τὴν ἐγκατάστασιν ἢ μετάθεσιν τοσούτων ἐπισκόπων εἰς πολλὰς τοῦ Βασιλείου ἐπισκοπὰς ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι σήμερον. Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ ἐξελέξατο καὶ τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος σεβασμιώτατον ἐπίσκοπον πρώην Σελλασίας Θεοδώρητον εἰς προβιβασμὸν καὶ μετάθεσιν εἰς τὴν σχολάζουσαν ἐπισκοπὴν Ἀχαΐας, πεποιθυῖα ὡς ἐκ τῆς ἐν Σελλασίᾳ ποιμαντορίας αὐτοῦ, ὅτι παρέχει τὰ πιστὰ τῆς ἐπιτυχίας καὶ ἐν τῇ ταύτης λαμπροτέρᾳ καὶ πολυανθρωποτέρᾳ παροικίᾳ». Οὕτως ἡ ἱερὰ Σύνοδος δικαιοῦσα τὴν βιαίαν τοῦ Σελλασίας μετάθεσιν, φέρει πρὸς ἀπόδειξιν τὰς καλὰς ἐκείνας ἐγκαταστάσεις ἢ μεταθέσεις τῶν ἐπισκόπων, ὅσας ἡ ἐξουσία δι' αὐτῆς ἐποίησε κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας! πλὴν ἀλλ' ἐν τούτοις ὁμολογεῖ τὴν ἐν Σελλασίᾳ εὐδοκίμησιν τοῦ Ἐπισκόπου, δι' ἣν ἔκρινεν αὐτὸν προβιβάσαι εἰς μείζονα ἐπισκοπήν, ἴσως «ὡς μεῖζον κέρδος φέρειν δυνάμενον τοῖς ἐκεῖσε, λόγῳ εὐσεβείας» κτλ. ὡς λέγει ὁ ιδ'. Ἀποστολικὸς κανὼν ὁ διὰ τοῦτο καὶ μόνον συγχωρῶν τὴν μετάθεσιν, ὅταν δηλονότι συγκατατίθηται ἐρωτηθεὶς καὶ πεισθεὶς αὐτὸς ὁ προβαλλόμενος. Καὶ ὅμως ὁ Σελλασίας οὔτε προερωτηθείς, οὔτε τῆς κανονικῆς αὐτοῦ ἐπισκοπῆς ἀπριξ ἀντε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σκειν τὰ θεῖα διδάγματα ἐπ' ἐκκλησίας πρὸς ὠφέλειαν τῶν πιστῶν, καὶ ὁ ἱερὸς ἄμβων ἱδρυμένος πρὸς τὸν ἱερὸν τοῦτον σκοπὸν οὐκ ἔςι τόπος ἐξασκήσεως ἢ ἐπιδείξεως· ἀπεκδέχεται δὲ ἡ Σύνοδος τὸν πρόσφορον καιρόν, ἵνα διορίσῃ τούτους εἰς τὸ κήρυγμα καὶ εἰς ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ ὑπουργήματα, ἀφ' οὗ οὗτοι ἐξέλθωσιν ἐκ τῶν διδακτηρίων γεγυμνασμένοι (α). Ἐκινήθη δὲ (ὡς φαίνεται) πρὸς τοῦτο τὸ ζήτημα ἡ Γραμματεία ὑπό τινος τῶν ἱεροδιδασκάλων, εἰσάγοντος τὴν ἄζηλον καὶ ψυχρὰν καινοτομίαν τοῦ ἐκφωνεῖν τοὺς λόγους οὐχὶ ἐκ στήθους, ἀλλὰ γεγραμμένους ἐν τετραδίοις· πρᾶγμα πάντῃ ἀσυνείθιστον καὶ ἀνήκουστον εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίαν (β).

προχειριζομένων μαθητῶν παρεξετρέποντο, ὧν τινας ἐδημοσίευσε καὶ ὁ Αἰὼν (ἀριθμ. 139), καταδεικνύων τὴν ἀτοπίαν τῆς ἀξιώσεως τῆς Βασ. Γραμματείας. Σημ. Ἐκδ.

(α) Ἐν ταύτῃ τῇ ἀπαντήσει ἡ Σύνοδος ὑπέμνησε πάλιν τὴν Γραμματείαν τὴν σύστασιν τοῦ Ἐκκλησιαςικοῦ Σχολείου, περὶ οὗ προλαβόντως ἐγνωμοδότησε (βλ. ὄπισθ. σελ. 336). «Ἐν τούτῳ δὲ (ἔλεγεν), ἐπειδὴ ὁ λόγος φθὰς ἐγένετο ἤδη περὶ ἐκπαιδεύσεως ἐν γένει τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἑλλάδος, οὗτος δὲν θέλει δυνηθῇ ποτε νὰ φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον κατὰ τὰς βουλὰς τῆς Α. Μ. καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Συνόδου, ἐὰν δὲν συσταθῇ Σχολεῖον ἰδιαίτερον Ἐκκλησιαστικὸν πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ γύμνασιν ἰδιαζόντως Ἐκκλησιαστικὴν καὶ τὴν πρὸς τὰ κρείττω βελτίωσιν αὐτοῦ. Καὶ ἐπειδὴ ἡ Σύνοδος ἀνέφερε πολλάκις πρὸς τὴν Βασιλ. ταύτην Γραμματείαν περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου, λαμβάνουσα καὶ ἤδη ἀφορμὴν ἐκ τούτου κρίνει εὔλογον νὰ παρακαλέσῃ αὐτὴν καὶ αὖθις νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς περὶ τούτου κατ' ἐπανάληψιν Συνοδικὰς ἐκθέσεις, καὶ ἐπιστήσασα τὴν προσοχήν της νὰ ἐνεργήσῃ περὶ αὐτοῦ ὅ,τι δέον· διότι ἅπας ὁ ἱερὸς κλῆρος τῆς Ἑλλάδος οὐδεμίαν δύναται νὰ λάβῃ ἀλλοίωσιν ὡς πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν αὐτοῦ κατάστασιν, τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει πολὺ πρὸς τὸν βασιλικὸν θρόνον καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους» (τῇ 29 Φεβρ. 1840). Καὶ ταῦτα μὲν ἡ Σύνοδος. Ἡ δὲ Γραμματεία καὶ πάλιν ἀγρὸν ἠγόρασε. Σημ. Ἐκδ.

(β) Τότε καὶ ἄλλο τῆς Γραμματείας βούλημα ἡ Σύνοδος οὐκ ἐπετέλεσε, πρὸς τοὺς θείους κανόνας ῥυθμίζοοσα τὰς ἑαυτῆς πράξεις. Ἡ γὰρ Γραμματεία καταπέμψασα (τῇ 22 Μαρτίου 1840. ἀριθμ. 1098) εἰς τὴν Σύνοδον τὴν παρὰ τοῦ Διοικητοῦ Εὐβοίας ἀναφοράν, καταγγέλλουσαν καταχρήσεις τοῦ ἡγουμένου τῆς κατὰ τὴν Εὔβοιαν Μονῆς τῆς τοῦ Γέροντος ἐπικαλουμένης κατὰ τὴν διαχείρησιν τῆς περιουσίας, ἠξίου τὴν Σύνοδον διατάξαι τὴν ἄμεσον τῶν πραγμάτων τῆς Μονῆς ἐκείνης ἐπανόρθωσιν δι' ἐκλογῆς ἄλλου ἀντὶ τοῦ ὑπάρχοντος μοναστηριακοῦ Συμβουλίου. Ἀλλ' ἡ Σύνοδος μὴ πειθομένη τοῖς κατηγόροις, ἔπεμψεν ἔξαρχον πρὸς ἐξέτασιν τοῦ πράγματος. Παρωξύνθη οὖν ἡ Γραμματεία, καὶ γράφει (τῇ 17 Μαΐου, ὑπ' ἀριθμ. 1888) πρὸς τὴν Σύνοδον ἐγκαλοῦσα, ὅτι παρὰ τὸ ὑπ' ἄρθρ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

παρὰ τῶν Βιβλικῶν ἑταιρειῶν καὶ τῶν Ἀποστόλων αὐτῶν, νὰ μὴ διαδίδηται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν, πρὶν πρότερον θεωρηθῇ καὶ ἐγκριθῇ παρὰ τῆς Συνόδου.

Β΄. Τὰ παρὰ τῶν Ἀποστόλων τῶν Βιβλικῶν ἑταιρειῶν συσταθέντα καὶ διατηρούμενα σχολεῖα νὰ ἦναι ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐφορείαν τῆς Κυβερνήσεως, καὶ νὰ μὴν ἦναι ἀνεξάρτητα.

Γ΄. Εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα νὰ μὴ διδάσκηται βιβλίον, πρὶν θεωρηθῇ καὶ ἐγκριθῇ πρότερον παρὰ τῆς Συνόδου.

Δ΄. Εἰς ἕκαστον τοιοῦτον σχολεῖον νὰ μὴ διδάσκηται οὔτε ἡ Κατήχησις οὔτε τὸ Εὐαγγέλιον παρὰ τῶν Ἀποστόλων τῶν Βιβλικῶν Ἑταιρειῶν, οὔτε παρ' Ἑλλήνων κατηχημένων καὶ διδαγμένων παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ παρ' ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα Ἐκκλησιαστικῶν, ἐγνωσμένων καὶ δεδοκιμασμένων ἐπὶ ὀρθοδοξίᾳ.

Ε΄. Εἰς ἕκασον τοιοῦτον σχολεῖον νὰ ὑπάρχῃ εἰκὼν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν τολμᾷ ἡ Σύνοδος νὰ ὁμολογήσῃ εἰλικρινῶς, ὅτι δὲν κρίνει συμφέρον τὸ νὰ διορίζωνται ἄνθρωποι ἄλλης Ἐκκλησίας εἰς ἐπιστασίας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν σχέσεις πρὸς τὴν ἄμεσον διδασκαλίαν τῆς νεολαίας καὶ κατ' αὐτὴν τὴν θρησκείαν, ἢ πρὸς μόρφωσιν διδασκάλων τῆς νεολαίας· διότι οἱ τοιοῦτοι ὁποιοιδήποτε καὶ ἂν ἦναι, δὲν δύνανται ποτὲ ν' ἀπολαμβάνωσι τὴν πίστιν παρὰ τοῖς Ἕλλησι, καὶ πάντοτε θεωροῦνται ὕποπτοι, καὶ γίνονται χωρὶς πολλῆς ἀνάγκης σκάνδαλον. Ἡ Σύνοδος ὁμολογεῖ εἰλικρινῶς, ὅτι ὁ διορισμὸς τοῦ Κυρίου Κόρκ εἰς ἣν εὑρίσκεται θέσιν ἐπροξένησε πολὺ σκάνδαλον· καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν πολιτεύεται ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς καὶ πρὸς πρεσβυτέρους, διακόνους καὶ μοναχούς, μετερχομένους τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ἐπὶ τῶν ἐξετάσεων, ἐστήριξεν ἔτι μᾶλλον τὴν περὶ αὐτοῦ, γνωστοῦ καὶ ἄλλως ὄντος ὡς ἀποστόλου τῶν βιβλικῶν Ἑταιρειῶν, ὑποψίαν.

Ταῦτα τολμᾷ ἡ Σύνοδος νὰ προτείνῃ ταπεινῶς διὰ τῆς Β. ταύτης Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Α. Μ. κατὰ τὰ εἰς αὐτὴν ἐπιβεβλημένα καθήκοντα, καὶ νὰ ἐξαιτήσῃ τὴν ἔγκρισιν αὐτῶν. Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 4 Σεπτεμβρ. 1834. Τὰ Μέλη. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος πρόεδρος. Ὁ Βοιωτίας Παΐσιος. Ὁ Θήρας Ζαχαρίας. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος. — Ὁ Γραμμ. Θ. Φαρμακίδης.

§. η. Ταῦτα τότε ἔγραφεν ἡ Σύνοδος, ἡ δὲ Γραμματεία μόλις πρὸς αὐτὴν ἀπαντήσασα μετὰ μῆνας ἑπτὰ τὸ ἔτος τὸ ἑφεξῆς (1835

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μακρὰν τὸ ζητούμενον Νομοσχέδιον, τοῦ ἱεροῦ Τόμου ἤδη προπαρασκευάσαντος τὴν ὁδόν. Καὶ ἄλλως δὲ ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος ἀπεδείκνυε πρὸς τὸν ὑπουργὸν ὁ ἱεράρχης προτερεύουσαν τὴν διὰ νόμου πολιτικὴν ἐπικύρωσιν τῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἀναφορῶν. Ἐκ τούτου γὰρ ἐξήρτηται καὶ ὁ περὶ τῶν ἐπισκόπων. Ἀλλ' ὁ Ὑπουργὸς ἀντέτεινε καὶ πολὺς πολλάκις ἐπέκειτο πρὸς τὴν Σύνοδον ταὐτὰ προτείνων καὶ ἀντακούων, ὥστε παρέσχεν ὑπόνοιαν μήπως τοῦτο μόνον ἡ Κυβέρνησις σκοπῇ καταπρᾶξαι, τὴν κατεπείγουσαν χειροτονίαν τῶν ἐπισκόπων· τὰ δὲ περὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Διοίκησιν καὶ τὴν τῆς ἱερᾶς Συνόδου κατάστασιν ὑπόδουλα τῇ κοσμικῇ ἐξουσίᾳ πάλιν καὶ ἀμετακίνητα, ὡς ἀκίνητος Καμάρινα, καταλειφθῶσιν, οἷα τὸ πρῶτον αὐτὰ κατέστησε τὸ ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας Καταστατικόν, διὰ νέου νόμου πάλιν ἤδη καὶ μετὰ τὸ Σύνταγμα θεσμοθετηθέν· ὁ δὲ καθιερωμένος Τόμος εἰς τὸν σκόρον τῶν ἀρχείων ῥιφθῇ κατὰ τὸν χρυσοῦν ἐκεῖνον κώδηκα τῶν ὑπομνημάτων, περὶ οὗ προείπομεν (σελ. 480). Ἐνῆγε δὲ πρὸς ταύτην τὴν ὑπόνοιαν καὶ τὸ δίγλωσσον ἐκείνης τῆς πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ τὴν Σύνοδον παρὰ τοῦ σεβαστοῦ ὑπουργείου μετὰ τὴν τοῦ Τόμου ἀποδοχὴν εὐχαριστηρίου ἀπαντήσεως, πρὸς ἣν ἡ ἐκκλησία διαμαρτύρατο διὰ τῆς ἐσχάτης παραινετικῆς ἐπιστολῆς (βλ. ὄπισθ. σελ. 567). (α).

(α) Καὶ γραμμάτων δέ τινων τοῦ ἀρχιμανδρίτου Μισαὴλ ἀποσπάσματα περιεφέροντο, ἅπερ ἔγραφεν οὗτος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἅμα τοῦ Τόμου ἐκδοθέντος, πρὸς τὸν τότε ὑπουργόν, ἐν οἷς πρὸς ἄλλοις παραδόξοις ἀνεγίνωσκοντο καὶ τὰ ἑξῆς. «Πολλοὶ λόγοι διαδίδονται ἔξω, καὶ ἴσως φθάσωσι καὶ αὐτοῦ πρὸ ἡμῶν, ὅτι δῆθεν ἐπεβλήθησαν εἰς τὴν ἡμετέραν ἐκκλησίαν ὅροι ἀντιβαίνοντες εἰς τὰ καθεστῶτα καὶ προσβάλλοντες τὸ τῆς Ἐκκλησίας ἢ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀνεξάρτητον. Μὴ σᾶς ταράξωσι παντάπασι τοιοῦτοι λόγοι, ἂν προλαβόντως φθάσωσιν αὐτόσε πρὸ ἡμῶν, διότι εἶναι κενοὶ καὶ ἀνυπόστατοι, ὡς θέλετε πληροφορηθῆ ἀκολούθως ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν τῶν ἐγγράφων, καὶ ἐκ προφορικῶν πληροφοριῶν, ἃς ἐπιφυλάττομαι νὰ δώσω εἰς τὴν ἐξοχότητά σας ἐν καιρῷ» (ἄῤῥητα ῥήματα φαίνεται ὅτι ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ ἀρχιμανδρίτης, καὶ ἴσως ἄφεσιν (indulgentiam) τὴν παρὰ τοῦ Πατριάρχου, ὅτι ἔξεστιν αὐτοῖς ἐπιμεῖναι καὶ εἰς τὸ καθεστὼς περὶ τῆς ἐκκλησίας παλαιὸν Καταστατικόν. Ὁ δὲ Τόμος ἄρα καὶ ἡ Σύνοδος ἐγένετο πρὸς τὸ θεαθῆναι, χάριν τῶν ἁπλουστέρων ἢ δεισιδαιμονεστέρων. Καὶ εἶπεν, ὡς ἠκούσθη, τοιαύτην τινὰ πατριαρχικὴν ἄδειαν μυστικῶς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὁ Ἀρχιμανδρίτης· καὶ ἐφάνη, καθὼς λέ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

θέσεων σκέψεις, ἂν καὶ ἡ γνώμη του δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον· καὶ ἐπιτροπεύει τῆς ἐπισκοπῆς ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Ἀρχιερέως ἐν ὀνόματί του καὶ κατὰ τὴν παραγγελίαν του· ὁ δὲ ἀρχιδιάκονος, ὡς πρῶτος Γραμματεὺς τῆς Ἐπισκοπῆς, ἔχει τὴν ἀρχηγίαν τοῦ γραφείου, κρατεῖ τὰ βιβλία καὶ τὴν σφραγίδα, προσυπογράφεται εἰς ὅλα τὰ ἐπίσημα τῆς Ἐπισκοπῆς ἔγγραφα, καὶ φυλάττει ὑπὸ τὴν ἰδίαν εὐθύνην τὰ τῆς ἐπισκοπῆς ἀρχεῖα· δ) ὁ πρωτοσύγκελλος ἰδίως ἔχει τὴν ἐπιτήρησιν τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα θέλουν κρατεῖσθαι: καὶ εἰς τὰς λοιπὰς προσωρινῶς διηρημένας ἐπισκοπὰς ἑκάστου Νομοῦ, κτλ. Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 8 (20) Ἰανουαρ. 1834 (βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1834. ἀριθ. 5. σελ. 46).

§. ιγ. Εἴδομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν δεσμευθεῖσαν τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἀλλ' ἔπρεπεν ἑπομένως ἵνα καὶ καθεὶς τῶν Ἐπισκόπων ἐπιδεσμευθῇ κατὰ μέρος· προσεμπεδωθῇ δὲ παγιώτερον καὶ ἡ ἰδέα τῆς εἰς δέκα μονίμους ἐπισκοπὰς διαιρέσεως τοῦ Κράτους, παραβαλλομένας πρὸς τὰς προσωρινάς, ὡς οἱ δέκα νομοὶ πρὸς τὰς ἐπαρχίας. Καὶ μεταβάλλεται λοιπὸν πᾶσα μόνιμος ἐπισκοπὴ εἰς ἄκρατον Νομαρχεῖον. Σύμβουλος (ὁ διευθυντὴς) καὶ εἷς γραμματεὺς παρὰ τῷ Νομάρχῃ, σύμβουλος (ὁ πρωτοσύγκελλος) καὶ εἷς γραμματεὺς καὶ παρὰ τῷ Ἐπισκόπῳ! Πᾶσα δὲ τάξις τῆς Ἐκκλησίας ἀρχαία περὶ τὰ τοιαῦτα καὶ ἱεροπρεπὴς ἀθετεῖται, καὶ τὸ πνευματικὸν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα ἐκφαυλίζεται καὶ ἐκλαϊκίζεται, πρὸς τὸ κοσμικώτερον κατασπώμενον. Οὐκ ἤρκεσε τὸ κατὰ τὰς διατυπώσεις τῆς Ἐκκλησίας ἱερὸν συνέδριον, συγκείμενον ἐκ τῶν κατὰ τόπον ἐπισημοτέρων κληρικῶν περὶ τὸν ἴδιον Ἐπίσκοπον, καὶ συμπρᾶττον μετ' αὐτοῦ, συμφώνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, περὶ τὴν ποιμενικὴν αὐτοῦ δικαιοδοσίαν (τοῦτο δὲ τὸ Συνέδριον καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σχεδίου προδιεγράφη σελ. 119), ἀλλ' ἔπρεπεν ἵνα καὶ πᾶσα ἡ τῷ Ἐπισκόπῳ θεόθεν ἐγχειρισθεῖσα πνευματικὴ οἰκονομία καθ' ὅλας τὰς ποιμαντορικὰς αὐτοῦ πράξεις διαμερισθῇ καὶ εἰς ἄλλους μετόχους καὶ συμμορίτας (κατ' ἄλλον πάλιν αὐτοῦ τοῦ Σχεδίου διορισμὸν σελ. 117)· διὰ τοῦτο καὶ αἱ παρὰ τῶν διαφόρων ἀρχῶν καὶ παρ' αὐτῆς τῆς Συνόδου πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον πεμπόμεναι ἐπιστολαὶ ἐπεγράφοντο (κατὰ διαταγὴν) οὐχὶ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον, ἀλλὰ «πρὸς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἀρχῶνται, μηδὲν προστιθέντες· ἀλλὰ καὶ οὕτως ἀνεφύοντο πάλιν παρεξηγήσεις, καὶ ἐξαιρέσεις, καὶ πορίσματα, καὶ ἀντιστάσεις ἀνήνυτοι· ἀνθίσταντο δὲ στερρῶς οἱ Ἀρχιερεῖς, τὸ βαθὺ καὶ ὕπουλον τῆς ἐναντίας γνώμης ἀνακαλύπτοντες (εἰσηγουμένου μάλιστα τοῦ Κυνουρίας ἐν ταῖς κατ' ἰδίαν συνομιλίαις). Καὶ μῆνες ἤδη πολλοὶ κατετρίβησαν εἰς μάτην.

§. ις. Ἀνακαινίζει λοιπὸν καὶ αὖθις ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία τὸ Διάταγμα, κατασπεύδουσα δραστικώτερον τὰς ἐνεργείας τῆς θεσμοποιοῦ ἐνδεκαμελείας (α). Καὶ πάλιν ὁ χρόνος παρήρχετο, καὶ ἀπελύθη τῆς Γραμματείας ὁ κ. Ῥίζος, καὶ ἀντεισήχθη ὁ κ. Πολυζωΐδης, καὶ πάλιν οὐδεὶς ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς ἐφαίνετο καρπός, ἕως οὗ τέλος μετὰ ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος ὁ Γραμματεὺς ἐπηρώτησε τὸν πρόεδρον (τὸν Ἀττικῆς) μέχρι ποῦ προέβησαν αἱ τῆς ἐπιτροπῆς ἐργασίαι (τῇ 8 Ἰουνίου, 1837). Ὁ δὲ πρόεδρος ἀπεκρίθη πρὸς τὴν Γραμματείαν διαῤῥήδην, «ὅτι ἀπὸ τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἐσυστήθη αὕτη ἡ ἐπιτροπή, συνεδριάσασα ἐκ διαλειμμάτων μέχρι τῆς 17 Αὐγούστου τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἔπραξε μηδέν, θεωροῦσα ἀσυμβίβαστον τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐργασιῶν της· ὡς τοιοῦτο δὲ θεωρούμενον, δὲν θέλει δυνηθῇ βέβαια μήτε τοῦ λοιποῦ νὰ πράξῃ τι περὶ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀντικειμένου. Ταῦτα (προστίθησιν) ἀναφέρω κατὰ τὴν προμνημονευθεῖσαν πρὸς ἐμὲ διαταγὴν τῆς βασιλικῆς ταύτης Γραμματείας, ὡς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, εὐγνωμονῶν διὰ τὴν ὁποίαν μοὶ δίδει τιμὴν ὀνομάζουσά με πρόεδρον αὐτῆς» (Ἀθήν. 1837, Ἰουνίου 15). Ἐπειδὴ δὲ πάλιν ἐπεκέλευεν ἡ Γραμματεία καὶ δι' ἄλλης ἐπιστολῆς (25 Ἰουνίου 1837), συνῆλθον τὸ τελευταῖον οἱ συνεπίτροποι· τότε ὁ γηραιὸς Ἀττικῆς Νεόφυτος, ζήλου πλησθείς, ἀνίσταται εἰς τὸ μέσον τῆς Συνελεύσεως, καὶ «Ζῇ

(α) Τῇ 14 Ἰουνίου 1836 γραμματεύοντος τοῦ κ. Ῥίζου. Οὗτος καὶ ἄλλο σπουδαιότατον ἐπέθηκε φρόντισμα εἰς τὴν ἐνδεκαμελῆ ἐπιτροπὴν (4 Αὐγούστ. 1836. ἀριθμ. 7240), ἵνα γνωμοδοτήσῃ, «ἂν δὲν ἦναι καταλληλότερον, ὥστε δι' ἰδιαιτέρου νόμου νὰ προσδιορισθῇ τοῦ λοιποῦ ἐποχὴ τῆς ἀνανεώσεως ἢ ἐπιχυρώσεως τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἡ πρώτη Ἰανουαρίου, διὰ νὰ συμφωνῇ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν μὲ τὸ πολιτικὸν ἔτος»! (καὶ Ἐκκλησιαστικὸν ἔτος ὀνομάζει τὴν ἐποχὴν τῆς πρώτης συστάσεως τῆς Συνόδου). Ἀλλ' ἀγνοοῦμεν τί ποτε ἐγνωμοδότησαν οἱ ἕνδεκα περὶ τῆς ξενηκούστου ταύτης Ἰνδικτιῶνος! Διέμενεν ὅμως πάλιν ἡ αὐτὴ καθὼς καὶ πρότερον ἐποχὴ τοῦ προειρημένου Ἐκκλησιαστικοῦ τῆς Ἑλλάδος ἔτους!

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

μαντικὴν ταύτην τῆς ἀσεβείας του βούλησιν, ἐσύστησε διὰ συνδρομῶν διαφόρων χριστιανῶν φιλομούσων ἀνδρῶν ἐν τῇ πατρίδι του Ἄνδρῳ πρὸ τριῶν σχεδὸν ἤδη ἐτῶν ἰδιαίτερον σχολεῖον, φέρον τὸ ὄνομα Ὀρφανοτροφεῖον, καὶ ἀπατήσας τὴν φιλογενῆ τῶν εἰρημένων συνδρομητῶν προαίρεσιν διὰ τοῦ προσχήματος τῆς ἐπ' ἀγαθῷ δῆθεν ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας, ἔστησεν ἐν αὐτῷ τὰς ψυχοφθόρους παγίδας τῆς ἑαυτοῦ πλάνης, καθώς ποτε κατὰ τῶν προπατόρων ὁ δόλιος ὄφις, καὶ μετέδιδε κατὰ διαφόρους καὶ ποικίλους τρόπους τὰ θολερὰ τῆς ἀσεβείας νάματα, διδάσκων καινὴν θρησκείαν, Θεοσεβισμὸν παρ' αὐτοῦ καλουμένην, τῷ πράγματι δὲ οὖσαν ἀσέβειαν καὶ ἀθεΐαν· διότι ἀρνεῖται τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, βλασφημῶν παρομοίαν ἄρνησιν καὶ κατὰ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ κατὰ τῆς πανάγνου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ ἀποβάλλων καὶ ἀποδοκιμάζων καὶ θεοπνεύστους Γραφάς, καὶ πάντα τὰ τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας θεῖα μυστήρια, καὶ τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ τὰς ἱερὰς τελετάς, καὶ πάντα ἐν γένει τὰ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως δόγματά τε καὶ διδάγματα, καὶ ἔθιμα, καὶ τὰς παραδόσεις, καὶ ἀντεισάγων παντόλμως ἀντιθέου πλάνης καὶ βλασφημίας ἁπάσης καὶ δυσσεβείας παντοίας πλήρη παραληρήματα, καὶ δογματίζων διανοίας ἐσκοτισμένης σκοτεινότερα ἀποκυήματα, καὶ αὐτόχρημα τοῦ Ἀντιχρίστου ἀντίχριστα γεννήματα, δι' ὧν ἐπραγματεύετο τὴν παντελῆ τοῦ χριστιανισμοῦ καταστροφὴν καὶ ἐξάλειψιν, μεταβαλὼν καὶ αὐτὴν τὴν σωτήριον ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως χρονολογίαν εἰς νέαν ἰδικήν του.

Ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ δυσσεβεῖ τόλμῃ τοῦ ἀνθρώπου τούτου ποῖος δὲν φρίττει; τίνος χριστιανοῦ ἡ καρδία δὲν διαπρίεται; ὁποίου Ἕλληνος ἡ ψυχὴ δύναται νὰ μείνῃ ἀδιάφορος, ὑβριζομένης τῆς ἁγίας καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, τὴν ὁποίαν παρελάβομεν ἐκ τῶν πατέρων ἡμῶν, εἰς τὴν ὁποίαν καυχᾶται ἅπαν τὸ ὀρθόδοξον ἡμῶν ἔθνος τόσους αἰῶνας, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ἐχύθησαν ἄπειρα αἵματα, καὶ διὰ τῆς ὁποίας ἐλπίζομεν τὴν αἰώνιον ἡμῶν σωτηρίαν; ποῖος δύναται νὰ ὑποφέρῃ τὴν τοιαύτην καὶ τοσαύτην ἀσέβειαν τοῦ διδασκάλου τούτου, διαφθείροντος τὴν ὀρθόδοξον ἡμῶν νεολαίαν ἐναντίον τῶν πατροπαραδότων διδαγμάτων, καταισχύνοντος τὸ ἔθνος, καὶ ἀτιμάζοντος τὸν χριστιανικὸν τῆς Ἑλλάδος λαμπρότατον χαρακτῆρα;

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών/ Academy of Athens

των του παραιτηθῇ, τότε μόνον ἀντικαθίσταται ἕτερος κατὰ τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ Γ'. τοῦ παρόντος νόμου ὡρισμένα· αὐτὸς δὲ περιθάλπεται προσηκόντως ἐκ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου.

Ἄρθρ. ΚΒ. Ἡ Κυβέρνησις θέλει ὀνομάσει ἀπὸ τοῦδε ἅπαξ διὰ παντὸς ἐκ τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἐπισκοπῶν τὰς προσηκούσας ἀρχιεπισκοπάς, καὶ μητροπόλεις.

§. θ. Ταῦτα τὰ Νομοσχέδια παραλαβὼν παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς προγεγραμμένα ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ι. Κωλέττης, πρῶτον μὲν ἐπεθεώρησε τὸ περὶ τῆς Συνόδου, καί τινα τῶν ἐν αὐτῷ ἄρθρων τροπολογήσας ἢ διανοθεύσας (πλησιέστατα πρὸς τὸ τῆς Ἀντιβασιλείας Καταστατικὸν) (α) ἐπαρουσίασε (τῇ 18 Μαΐου) καὶ

(α) Οἷον τὸ Δ'. ἄρθρον μετεποίησεν οὕτως. «Ἡ τοῦ Προέδρου καὶ τῶν Συνέδρων (δύω ἢ τεσσάρων) καθὼς καὶ ἡ τῶν Παρέδρων ἐκλογὴ ἀνανεοῦται κατὰ τριετίαν. Ἡ δὲ τάξις τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν γίνεται κατά τε τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ τὰ καλλιστεῖα τῆς τιμῆς, ἣν ἔχει ἰδίως ἕκαστος Ἐπίσκοπος». Βλέπεις ἀναγνῶστα, καὶ πάλιν ἐκλογὴ καὶ διορισμὸς (καὶ τοῦ προέδρου καὶ τῶν μελῶν, κατὰ τὸν Μαύρερον), οὐχὶ πρόσκλησις κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτῶν αὐτοδικαίως ἐρχομένων (Ὅτι δὲ ἡ ἐκλογὴ καὶ τὰ καλλιστεῖα τῆς τιμῆς ἀντιφάσκουσιν ἀμφότερα πρὸς τὰ πρεσβεῖα, φανερόν). Ὁ δ' εἰς αὐτὰ μὴ ἀρκεσθεὶς προσέθηκεν ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ ἑξῆς· «Ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ ἐκλέξῃ ἐν ἐνεργείᾳ μέλη τῆς νέας Συνοδικῆς περιόδου καὶ ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ μελῶν τῆς προλαβούσης περιόδου». (Δύναται κατὰ Μαύρερον, ἀλλ' ἀδικεῖ τοὺς ἑφεπομένους· δύναται, ἀλλ' οὕτως ἐκ τῶν 4 ἐν ἐνεργείᾳ μελῶν τὴν τάξιν ἀνατρέπει, παραβαίνουσα τὸν νομοθετούμενον χρόνον τῆς διαρκείας τῆς περιόδου κτλ. ἀλλὰ περὶ τούτου καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς πλατύτερον). Μετὰ τὸ Ζ'. ἄρθρον τῆς Ἐκκλ. ἐπιτροπῆς ὁ Ὑπουργὸς προσέθηκεν ἐξ ἑαυτοῦ καὶ ἴδιον ὁλόκληρον ἄρθρον Η. τὸ ἑξῆς· «Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ὀφείλει νὰ εἰδοποιῇ πρὸ δύω τοὐλάχιστον ἡμερῶν τὸν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργὸν περὶ τῶν συζητηθησομένων εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασίν της ἀντικειμένων· ὅστις δύναται νὰ παρευρίσκηται εἰς αὐτὴν ἢ αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίου του, ἄνευ ὅμως ψήφου εἰς τὰς ἀποφάσεις της» (καὶ τοῦτο παράδοξον· οὔτε ἡ πρὸς τὴν Συνέλευσιν Γνώμη τῶν ἀρχιερέων, οὔτε τὸ Νομοσχέδιον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς, οὔτε αὐτὸς ὁ Ὑπουργὸς ἐν τῇ τούτου μεταῤῥυθμίσει ἐμνημόνευσε Βασιλικοῦ ἐπιτρόπου, ὡς ἀκυρουμένου διὰ τῆς σιωπῆς καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Συντάγματος, ὅπου μόνον Ὑπουργῶν γίνεται μνεία (ἄρθρ. 20, 80—85), οὐχὶ δὲ καὶ Βασιλικοῦ ἐπιτρόπου). Ἀλλ' ὅ,τι ἔδωκεν ὁ Ὑπουργὸς διὰ τῆς δεξιᾶς, ἀφεῖλε διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, ἀναλαβὼν αὐτὸς καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλικοῦ ἐπιτρόπου, ἢ ἀντικαθιστῶν αὐτὸν διὰ τοῦ ἰδίου πληρεξουσίου· ἀλλὰ περὶ τῆς τοιαύτης παρὰ τῇ Συνόδῳ Βασιλικῆς ἐπιτροπῆς θεωροῦμεν καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς. Τὰ καθήκοντα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διεῖλεν ἡ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἱερεύς. Ἀλλ' ἐπανέλαβε τὰ ἴδια, καὶ τέλος ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν δύναται νὰ πράξῃ ὅ,τι ζητεῖται παρ' αὐτοῦ· καὶ διὰ τοῦτο ζητεῖ προθεσμίαν, καθὼς καὶ ἀπαντῶν εἶπεν, εἰς τὸ ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

Μετὰ ταῦτα ἀπεπέμφθη διὰ νὰ σκεφθῇ ἡ Σύνοδος· ἀλλ' ἐκρίθη νὰ γενῇ ἡ περὶ τοῦ πρακτέου σκέψις εἰς ἄλλην συνεδρίασιν».

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ·

Ἐν Ἀθήναις τὴν 31 Ὀκτωβρίου 1839.

(Τ. Σ.) Ὁ Γραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου Θ. Φαρμακίδης (α).

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀνωτέρω ἐπισήμου πράξεως, ἂς ἀρνηθῇ πλέον ὅστις θέλει, ὅτι ὁ Καΐρης δὲν εἶναι ἀρνητὴς τῶν θείων χριστιανικῶν δογμάτων, καὶ δὲν ἐπιμένει εἰς τὴν πλάνην, εἰς τὴν ὁποίαν δαίμων βέβαια ἐχθρὸς τῆς πατρίδος ἔῤῥιψεν αὐτόν!

Τίς παρεβίασε τὴν συνείδησίν του; Καὶ μ' ὅλον τοῦτο δὲν δύναται, λέγει, νὰ ψευσθῇ εἰς τὴν συνείδησίν του, ὁμολογῶν ὅτι δέχεται ὅ,τι δὲν καταλαμβάνει.

(α) Καὶ ἐγένετο τοίνυν τῇ 23 Ὀκτωβρίου ἡ δευτέρα συνεδρίασις, ἐν ᾗ ἐπράχθησαν τάδε, κατὰ τὰ Πρακτικὰ τῆς Συνόδου· «Ἐλήφθησαν ἐκ νέου εἰς σκέψιν τὰ κατὰ τὸν Θ. Καΐρην κατὰ τὴν γεγονυῖαν ἀπόφασιν τῇ 21 τοῦ ἐνεστῶτος μηνός. Ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ προχθεσινὰ πρακτικὰ καὶ τὰ ἔγγραφα τοῦ Καΐρη, καὶ συζητήσεως καὶ σκέψεως γενομένης ἐπ' αὐτῶν, ἐξήχθη ἐκ ταύτης ὅτι ὁ Θ. Καΐρης εἶναι ἀρνητὴς τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, ἀντάρτης κατὰ τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας, καὶ ἀρχηγὸς καὶ διδάσκαλος μιᾶς νέας ἄλλης θρησκείας, ἐναντίας τῆς χριστιανικῆς, Θεοσεβισμὸς παρ' αὐτοῦ ὀνομαζομένης, ἥτις εἶναι ἀσέβεια καὶ ἀθεΐα. Ὅθεν ἐπειδὴ ὁ ἐξ Ἄνδρου Θ. Καΐρης, γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς χριστιανὸς καὶ ἱερεὺς χειροτονηθείς, ἀνεφάνη ἀρνητὴς τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν χριστιανικῆς πίστεως, ἀντάρτης κατὰ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, βλασφημῶν καὶ ἀποβάλλων πάντα τὰ τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν πίστεως, καὶ δόγματα, καὶ μυστήρια, καὶ διδάγματα, καὶ τελετάς, καὶ ἔθιμα, καὶ παραδόσεις, καὶ γινόμενος ἀρχηγὸς καὶ διδάσκαλος μιᾶς νέας ἄλλης θρησκείας ἐναντίας τῆς χριστιανικῆς, Θεοσεβισμὸς παρ' αὐτοῦ ὀνομαζομένης, ἥτις εἶναι ἀσέβεια καὶ ἀθεΐα· καὶ ἀποδεικνυόμενος τοιοῦτος, κατὰ τοὺς θεσμοὺς καὶ ὅρους τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν θείων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων κατακρίνεται καὶ καταδικάζεται ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς παντελῆ καθαίρεσιν τῆς ἱερωσύνης, ἀποβάλλεται τῶν ἱερῶν περιβόλων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ παραδίδεται εἰς τὸ αἰώνιον ἀνάθεμα, αὐτός τε καὶ πᾶσα ἡ ἀσεβὴς αὐτοῦ θρησκεία, καὶ πᾶσα ἡ περὶ αὐτῆς διδασκαλία, καὶ πάντα τὰ εἰς σύστασιν αὐτῆς ἀναφανέντα φυλλάδια». Καὶ τῇ 25 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἔπεμψεν ἡ Σύνοδος πρὸς ἔγκρισιν (ἀριθ. 8144) τὴν καταδικαστικὴν αὐτῆς ἀπόφασιν, ἣ ἐφεξῆς κατακεχώρισται §. ζ'. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Νόμος Καταστατικὸς τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὄθων ἐλέῳ Θεοῦ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος.

Ψηφισάμενοι ὁμοφώνως μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ Γερουσίας, διατάττομεν.

Α. Ἡ αὐτοκέφαλος ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, μέλος οὖσα τῆς μιᾶς, ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ὀρθοδόξου πληρώματος, συνίσταται μὲν ἐκ πάντων τῶν κατοίκων τοῦ Βασιλείου τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων, καὶ ὁμολογούντων τὸ ἱερὸν τῆς Πίστεως Σύμβολον, καὶ πρεσβευόντων πάνθ' ὅσα πρεσβεύει ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἧς ἀρχηγὸς καὶ κεφαλὴ ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· διοικεῖται δὲ πνευματικῶς παρ' Ἀρχιερέων κανονικῶν, τηροῦσα ἀπαραλλάκτως, ὡς ἅπασαι αἱ λοιπαὶ ὁμόδοξοι τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαι, τοὺς ἱεροὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις.

Β'. Ἀνωτάτη ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ ὑπάρχει Σύνοδος διαρκής, φέρουσα τ' ὄνομα Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Καθεδρεύει δὲ διαρκῶς ἐν τῇ Καθέδρᾳ τοῦ Βασιλείου, καὶ ἔχει σφραγῖδα ἰδίαν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας εἶναι ἐγκεχαραγμένον τὸ σημεῖον τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ, κύκλῳ δὲ τὰ γράμματα Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Γ'. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος σύγκειται ἐκ πέντε μελῶν ἰσοψήφων ἐκ τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἀρχιερέων τῶν ἐχόντων ἐπισκοπάς, ὧν εἷς Πρόεδρος καὶ τέσσαρες Σύνεδροι. Καὶ πρόεδρος μὲν ὑπάρχει διαρκῶς ὁ κατὰ καιρὸν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Βασιλείου ἀρχιερατεύων Μητροπολίτης, οἱ δὲ Σύνεδροι καλοῦνται ἀλληλοδιαδόχως παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, κατὰ τὴν τάξιν τῶν πρεσβείων τῆς ἀρχιερωσύνης, διατηρουμένης ἑνὶ ἑκάστῳ εἰς τὰς συνεδριάσεις καὶ τῆς τάξεως τοῦ ἰδίου βαθμοῦ.

Ἀνὰ πᾶν ἔτος οἱ Σύνεδροι ἐπανέρχονται εἰς τὰς ἐπαρχίας των, καθόσον ἡ Κυβέρνησις δὲν διατηρήσῃ ἐπὶ πλέον τινὰς ἐξ αὐτῶν, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ ὑπερβαίνωσι τοὺς δύο.

Ἐν ἀπουσίᾳ ἢ ἄλλῳ κωλύματι, τὸν Πρόεδρον ἀναπληροῖ ὁ εἰς τὰς συνεδριάσεις ἀμέσως μετ' αὐτὸν προκαθήμενος τῶν ἄλλων. Εἰς τυχοῦσαν δὲ ἀνάγκην ἀναπληρώσεώς τινος τῶν Συνέδρων καλεῖται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὁ κατὰ τὴν ἀνωτέρω τάξιν ἑπόμενος αὐτοῦ.

Ἡ ἐνιαυσία Συνοδικὴ περίοδος ἄρχεται ἀπὸ ά. Σεπτεμ. ἑκάστου ἔτους.

Δ'. Ὁ Πρόεδρος καὶ οἱ Σύνεδροι, πρὶν ἢ ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντά των, διαβεβαιοῦσι τὴν πίστιν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως διὰ τῆς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ματα εἰς αὐτάς, καὶ εἰς πόσον θέλει προχωρήσει τὸ κακόν, ἐὰν ἀναβληθῇ ἀκόμη εἰς πολὺν καιρὸν ἡ περὶ τῆς καταςάσεως τῶν ἐπισκοπῶν τῆς Ἐπικρατείας τελεία ἀπόφασις. Οἱ χριστιανοὶ τῶν εἰρημένων ἐπισκοπῶν λυποῦνται βλέποντες ἑαυτοὺς ςερημένους τόσον καιρὸν παρὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας πνευματικῶν ποιμένων, καὶ θέλουσι λυπηθῆ καὶ παραπονεθῆ περισσότερον, ὅταν μάθωσιν ὅτι ἡ Σύνοδος ἐπρότεινεν ἀποκατάςασιν ἄλλου ἐπισκόπου εἰς τὴν μόλις προχθὲς χηρεύσασαν ἐπισκοπὴν Ἄνδρου, ἐν ᾧ αἱ ἐπισκοπαὶ Κορινθίας κτλ. χηρεύουσι πολλῷ ἐπέκεινα τοῦ ἔτους. Ὅθεν ἡ Σύνοδος ἀντὶ νὰ προτείνῃ τὴν ἀποκατάστασιν ἐπισκόπου εἰς τὴν Ἄνδρου ἐπισκοπήν, χρέος αὐτῆς ἱερώτατον νομίζει νὰ παρακαλέσῃ καὶ αὖθις τὴν Βας. ταύτην Γραμματείαν, ἵνα ἐνεργήσῃ, ὅσον ἐνδέχεται ταχύτερον, τὴν ὁριστικὴν ἀπόφασιν περὶ τῆς τελείας καταστάσεως τῶν Ἐπισκοπῶν τῆς Ἐπικρατείας. Τοῦτο ἀπαιτεῖ ἡ ὑπόληψις καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἐπικρατείας.

Τὰ Μέλη. Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος πρόεδρος. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ πρ. Ἠλείας Ἰωνᾶς, Ὁ Κυκλάδων κτλ. — Ὁ Γραμμ. Θ. Φαρμακίδης.

§. κα. Μετὰ ταῦτα κατὰ τὴν γ, Μαΐου ἐπανηγυρίσθησαν τὰ καθιδρυτήρια τοῦ Πανεπιστημίου, συσταθέντος τὸ πρῶτον εἰς οἰκίαν ἰδιωτικήν. Τοῦτο τὸ Πανεπιστήμιον προδιεκήρυξεν ἔτι κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου τοῦ 1836, ἀπόντος τοῦ σεβαστοῦ βασιλέως (α), ὁ πάντα πρώϊμα καὶ ἄωρα κατὰ τὴν Ἑλλάδα συστήσας ἀρχικαγκελάριος, ἀγάπην δι' αὐτοῦ παρὰ τῶν φύσει φιλομαθῶν καὶ φιλοτίμων Ἑλλήνων ἑαυτῷ προμνηστευόμενος (δι' οὓς ἔτρεφε φιλαρχικοὺς σκοπούς) καὶ φήμην ἀγαθὴν παρὰ τοῖς φιλέλλησιν Εὐρωπαίοις. Ἔκτοτε τοίνυν ἐξέδωκεν ὁ Ἀρμανσπέργης τὸν ὀργανισμὸν τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ τοὺς Καθηγητὰς ἐξελέξατο καὶ ὠνόμασεν (β). Ἤδη δὲ τοῦ Βασιλέως ἐλθόντος, ἐξεδόθη τὸ καταστατικὸν Διάταγμα καὶ ἐκυρώθη ὁ Ὀργανισμὸς μετά τινων μεταβολῶν (γ). Καὶ ἡ Θεολογικὴ Σχολή, (εἰς ἣν διωρίσθησαν τρεῖς καθηγηταί, ὅ,τε γραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου

(α) Βλ. Ἐφημερ. τῆς Κυβερνήσ. 1836. ἀριθμ. 86. σελ. 446. Ἀθην. ἀριθμ. 405. σελ. 1649 κτλ.

(β) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 405. σελ. 1649. καὶ 411. σελ. 1673—75.

(γ) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 431. σελ. 1750—1753 καὶ ἀριθμ. 432 σελ. 1757. ὅπου ὁ κατάλογος πάντων τῶν καθηγητῶν τὸν ἀριθμὸν 32. πρβλ. καὶ τὴν Ἐφημερ. τῆς Κυβερνήσεως ἀριθμ. 16. καὶ τὸν Θεατὴν ἀριθμ. 13. Μαΐου 13.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

(Τ. Σ.) Τῆς ὑμετέρας θειοτάτης καὶ Σεβασμιωτάτης Παναγιότητος
ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀδελφοὶ ἀδιάσπαστοι
καὶ χρεῶν ἱερῶν ἐκτελεσταὶ προθυμότατοι.

Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος, πρόεδρος τῆς ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ὕδρας Γεράσιμος, μέλος τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ Φωκίδος Νεόφυτος. Ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς».

Ταῦτα ἔγραφεν ἡ ἱερὰ Σύνοδος πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὀψὲ μὲν ἀλλ' ὅμως ἐνθυμηθεῖσα κἀκείνην τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὤφειλε δὲ πρὸ χρόνων πολλῶν, καὶ ἅμα μετὰ τὴν διακήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας, «Νὰ γνωστοποιήσῃ ταύτην δὴ τὴν ἀνεξαρτησίαν εἰς ὅλας τὰς ἀδελφάς της Ἐκκλησίας τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος», καθὼς διετάχθη ἐπισήμως ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἑπταμελοῦς Ἐπιτροπῆς (Συνεδρ. Α). Ἀλλ' αὐτὴ μόλις ἤδη μετὰ ὀκταετίαν ἐπέστειλε πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκείνην, ὡσαύτως καὶ πρὸς τὴν τῶν Ἱεροσολύμων (γράψασα τὴν αὐτὴν τὴν ἀνωτέρω καὶ ἀπαράλλακτον ἐπιστολὴν πρὸς τὸν μακαριώτατον πατριάρχην τῶν Ἱεροσολύμων Ἀθανάσιον, ἐν Κωνσταντινουπόλει κἀκεῖνον διατρίβοντα). Καὶ περὶ μὲν τῆς συστάσεως αὐτῆς καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας οὐδὲν ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀνέφερεν (ὡς ἀκροσφαλὲς τὸ πρᾶγμα τῆς τοιαύτης διακοινώσεως νομισθέν· διὸ καίτοι ἐν τοῖς πρακτικοῖς ψηφισθέν, ἀλλ' ὅμως ἐν αὐτῷ τῷ Καταστατικῷ παρεσιωπήθη)· παῤῥησιάζεται δὲ ἤδη αὐταρχικῶς, ὡς ὁμολογουμένως αὐθύπαρκτος καὶ πασίγνωστος καὶ πρὸς τὰς ἄλλας τὰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας ἰσοτίμως ἠδελφισμένη. Καὶ πρῶτον μὲν διακηρύττει λαμπρῶς ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καθ' ὅλον τὸν κλύδωνα τῶν αὐτοῦ συμφορῶν μόνην τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μίαν καὶ μόνην εἶχεν ἐλπίδα, παραμυθίαν, ἄγκυραν, ὅρμον σωτήριον. Ἐφεξῆς δ' ἐπισυνάπτει καὶ τὴν θεόσδοτον βασιλείαν. Ἀληθῆ ταῦτα λέγει. Ζήτω καὶ τὸ στερρὸν καὶ πάγιον (καί τοι καὶ χωρὶς τότε Συνόδου ἱερᾶς) καὶ ὅλως εἰς τὴν πατροπαράδοτον ὀρθοδοξίαν δι' ὅλου τοῦ ἀγῶνος ἀφωσιωμένον ἔθνος τῶν Ἑλλήνων. Ζήτω καὶ ὁ θεόπεμπτος τοῦ ἔθνους πατὴρ καὶ βασιλεύς. Περὶ δὲ τῆς ἔνθεν μὲν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως (κατὰ τὰς ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας ἐν τῷ Καταστατικῷ τεθείσας ἀρχὰς) ἐντόνου καὶ μετ' ἀπείρου σεβασμοῦ μεμιγμένης προνοίας, ἑτέρωθεν δὲ παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ΚΑΝΟΝΙΚΩΣ ἐνεργουμένης ἐπαγρυπνήσεως εἰς ἀνεπιβούλευτον φυλακὴν τῆς ἱερᾶς τῆς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ.

Τὰ κατὰ τὴν τρίτην περιοδον τῆς Συνόδου (1835—1836). Κυνουρίας Διονυσίου ἀγῶνες ὑπὲρ τῶν τῆς Ἐκκλησίας θεσμῶν. Ὁ Γάμος διακηρύττεται μυστήριον. Γυναικείων διαλελυμένων μοναστηρίων ἀνάσωσις. Ἔλευσις Λουδοβίκου βασιλέως τῆς Βαυαρίας. Κατεύνασις τῶν ἐν Ἀκαρνανίᾳ ταραχῶν. Εὐγενίου Διογενίδου διατριβαὶ κατὰ τοῦ κύρους τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων. Αἱ κατὰ τῆς ἑτεροδιδασκαλίας πράξεις τῆς Συνόδου. Ἐγκύκλιος κατὰ τῶν κακοδόξων βιβλιδρίων ἄπρακτος. Αἴτησις περὶ συστάσεως ἱερατικοῦ Σχολείου ἀτέλεστος. Ἐγκύκλιος τῆς πρώην Συνοδικῆς Περιόδου μὴ ἐπιτρέπουσα τοὺς ἐξιόντας τοῦ Κράτους ἱερωμένους ἱεροπρακτεῖν, καὶ διόρθωσις ταύτης ὑπὸ τῆς ἐνεστώσης. Ἐκκλησιαστικὴ νομικὴ διαδικασία. Ἐπιτροπῆς ἐνδεκαμελοῦς πρὸς σύνταξιν ταύτης ματαία σύστασις. Εὕρεσις ἐν Θήρᾳ ἐρειπίων ναοῦ τῆς Θεοτόκου. Αἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηνῶν ἠρημωμέναι Ἐκκλησίαι. Ἀπέλευσις τοῦ βασιλέως Ὄθωνος εἰς Μόναχον.

§. α. Ὁ φιλάνθρωπος θεός, ὁ συμμέτρους ταῖς θλίψεσι τὰς παρακλήσεις συνάπτων, καὶ παρακαλῶν τοὺς ταπεινούς, ἵνα μὴ λάθωσιν ὑπὸ τῆς περισσοτέρας λύπης καταποθέντες» (α), αὐτὸς καὶ νῦν ἐπήγαγε παραμυθίαν εἰς τὰς θλίψεις τῆς Ἐκκλησίας, πρόεδρον τῆς Συνόδου ἐγκαίρως ἐπιστήσας τὸν θεοφιλέστατον Διονύσιον, ὅστις ἠγωνίσθη γενναίως ὑπὲρ τῶν ἀθετουμένων ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας θεσμῶν, ἂν καὶ μὴ παντάπασι θεραπεύσας, ἀλλὰ στήσας γοῦν (ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ) τὴν ἐπὶ τὰ χείρω φορὰν τοῦ κακοῦ, καὶ διακόψας (ἐν μέρει) τὰ πανταχόθεν εἰς τὴν ἄφρακτον τῆς εὐσεβείας ἄμπελον ἐπιῤῥέοντα ῥεύματα τοῦ πολυσχιδοῦς χειμάῤῥου τῶν ποικίλων παρεκτροπῶν.

§. β. Καὶ πρῶτον μέν, ὡς εἶδε τὴν παρὰ τῆς προλαβούσης Συνόδου περὶ τοῦ γάμου Ἐγκύκλιον ἀπερισκέπτως ὁμολογοῦσαν Συνάλλαγμα τὸ Μυστήριον, συσκεψάμενος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν Συνοδικῶν ἐξε-

---

(α) Μ. Βασιλ. Ἐπιστολ. σνγ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὸ ὀλέθριον τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ κοινωνίᾳ δηλητήριον ἐκ τῆς κατὰ τὰ ἔσχατα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος πόρρω που ἀναπιδυσάσης παραθέρμου

νὰ λέγηται γάμος νομίμως συνεστηκώς. Τοιούτους γάμους ἐτόλμησαν καὶ τολμῶσιν ἔτι τινὲς ἐν κρυπτῷ, ἄνευ ἀδείας τῆς Ἐκκλησίας· τούτους ἡ μὲν Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, ὡς μὴ γνωρίσασά ποτε οὐδὲ ἄδειαν τῆς τελετῆς τοῦ μυστηρίου δοῦσα, ἀποκηρύττει· τῆς πολιτικῆς δ' ἔργον εἶναι τὸ νὰ ἐνεργήσῃ τὰ κατὰ νόμον, καταδιώκουσα τοὺς λεγομένους συζύγους, ὡς συνοικοῦντας πρὸς κοινὸν σκάνδαλον.

γ) Διότι Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος τῆς 2 Ἀπριλίου 1835, ἐκδοθεῖσα καθ' ὑψηλὴν βασιλικὴν ἔγκρισιν τῆς 25 Μαρτίου (6 Ἀπριλίου) 1835 ὑπ' ἀριθμ. 23209 (Ἴδε Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. σελ. 72) ἀποφαίνεται ἄκυρον πάντα γάμον γινόμενον ἄνευ ἀδείας Ἐκκλησιαστικῆς· οἴδατε δὲ ὅτι, κατὰ τὸ 15 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 23 Ἰουλίου (4 Αὐγούστ.) 1833 Βασιλικοῦ Διατάγματος, «Διατάξεις ἀναγόμεναι εἰς ἀντικείμενα συμμίκτου εἴδους, καὶ ἀποφασισθεῖσαι μὲν παρὰ τῆς Συνόδου, ἐπικυρωθεῖσαι δὲ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἔχουν ἰσχὺν νόμων, καὶ ὡς τοιοῦτοι κοινοποιοῦνται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τῆς ἰδίας αὐτῆς Ἐφημερίδος».

δ) Διότι κατὰ τὰ διατεταγμένα τὸ διαζύγιον ἐκδίδοται παρὰ τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὴν τελεσίδικον ἀπόφασιν τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, εἰς τοὺς συζύγους ἐκείνους, τῶν ὁποίων ὁ γάμος εἰς αὐτήν του τὴν σύστασιν ἀνεγνωρίσθη παρ' ἀμφοτέρων συνάμα τῶν Ἀρχῶν, τῆς Κοσμικῆς δηλαδὴ καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς. Ποίαν δὲ χώραν δύναται νὰ λάβῃ τὸ διαζύγιον εἰς τὴν περίστασιν, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ δὲν ἔλαβε α) τὴν παραμικρὰν γνῶσιν εἰς τὴν σύστασιν παρανόμου γάμου, β) τὴν παραμικρὰν μετοχὴν εἰς τὴν σύζευξιν;

Εἰς τὰ μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντα τὸν λόγον περαίνων προσθέτω ὅτι, καθὼς ὅταν μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου ἀναφυῶσι διαζεύξεως αἰτίαι μεταξὺ τῶν νομίμως συζευχθέντων, ἡ μὲν Κοσμικὴ ἀρχὴ ἐπιλαμβάνεται πρώτη τῆς ὑποθέσεως, καὶ οὔτε ἐξετάζει οὔτε δύναται νὰ ἐξετάσῃ ἄλλο παρὰ τὰ περὶ τοῦ πολιτικοῦ μέρους τοῦ Συναλλάγματος, τοῦ προηγουμένου τῆς τελετῆς τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου· δευτέρα δὲ ταύτης ἔρχεται ἡ διὰ τῆς σφραγίδος τοῦ μυστηρίου τελειώσασα τὸν γάμον Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχή, διαζευγνύουσα καὶ αὕτη τὰ ἐκκλησιαστικῶς συζευχθέντα· οὕτως ὁπόταν ἢ τὸ μυστήριον ἐτελέσθη δι' ἀπάτης εἰς παράνομον συζυγίαν, ἢ δὲν ἐτελέσθη δι' ἀδείας ἐκκλησιαστικῆς, ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ ἐνεργοῦσα τὰ ἴδια ἑαυτῆς καθήκοντα, καθόσον ἀφορᾷ τὸ μυστήριον, κηρύττει ἄκυρον τὸν οὕτω γενόμενον γάμον, καὶ δίδει τὸ ἐνδόσιμον εἰς τὴν Κοσμικὴν ἀρχὴν νὰ ἐνεργήσῃ καὶ αὕτη τὰ τῶν καθηκόντων της, καὶ διασκεδάσῃ τὰς ἐκ παρανόμων συζυγιῶν ἀτόπους καὶ ὀλεθρίας εἰς τὴν κοινωνίαν συνεπείας· διότι εἰς μόνην αὐτὴν ταύτην τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχὴν ἀνήκει ν' ἀπαγγέλλῃ τὸ ἄκυρον τοῦ μυστηρίου τοῦ τελειοῦντος τὸν γάμον· καὶ ἤθελεν εἶσθαι ἄτοπον νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄλλη παρ' αὐτὴν Ἀρχὴ ἁρμοδία εἰς τὸ ν' ἀπαγγείλῃ τὸ ἄκυρον τοῦ μυστηρίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κοινότητος ἐκκλησιαστικῶν ταμείων· ὅταν δὲ οἱ πόροι τῆς κοινότητος δὲν ἐξαρκοῦν, ἡ Κυβέρνησις ἀναπληροῖ τὸ ἐλλεῖπον ἀπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ προσδιωρισμένων πόρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ τῶν ἱερῶν Ναῶν καὶ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν.

Ἄρθρον 71. Ναὸς δημόσιος δὲν κτίζεται χωρὶς ἐνορίας.

Ἄρθρον 72. Ἐνορίαν δὲν συγκροτοῦσιν ὀλιγώτερον τῶν πεντήκοντα οἰκογενειῶν.

Ἄρθρον 73. Διὰ τὴν οἰκοδομὴν ἢ σημαντικὴν ἐπισκευὴν ἱεροῦ Ναοῦ ἀπαιτεῖται ἡ ἄδεια τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας.

Ἄρθρον 74. Πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ἑκάστου Ναοῦ χρειάζονται τοὐλάχιστον ἕνας ἐφημέριος, ἕνας ψάλτης καὶ ἕνας ἀναγνώστης ἢ ὑπηρέτης· ὅταν ἦναι πολλοὶ ἐφημέριοι, ὁ γεροντότερος αὐτῶν προηγεῖται εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς τελετάς.

Ἄρθρον 75. Ἡ φωταγωγία, καθαριότης καὶ εὐπρέπεια τῶν ἱερῶν Ναῶν εἶναι ἄφευκτα, καὶ ἡ περὶ αὐτῶν φροντὶς ἀνατίθεται παρὰ τῆς Κοινότητος εἰς τοὺς παρ' αὐτῆς ἐκλεγομένους ἐτησίως ἐπιτρόπους τοῦ Ναοῦ.

Ἄρθρον 76. Ἡ εὐρυχωρία τοῦ ναοῦ πρέπει νὰ ἦναι ἀνάλογος μὲ τὴν πληθὺν τῶν Ἐκκλησιαζομένων. Πάντοτε ὅμως ὁ Ναὸς πρέπει νὰ οἰκοδομῆται εἰς μέρος καθαρόν, ἀθόρυβον, μὴ συνεχόμενον μ' ἄλλα οἰκήματα ἰδιωτικὰ καὶ εἰς τὸ κεντρικώτερον μέρος τῆς ἐνορίας· ἡ οἰκοδομὴ πρέπει νὰ ἦναι εὔρυθμος καὶ στερεά, καὶ εἰς τὴν περιοχὴν νὰ κτίζωνται κελλεῖα ἰδιαίτερα διὰ τοὺς προσκειμένους εἰς τὸν Ναὸν καὶ ὀφείλοντας νὰ ἐπαγρυπνῶσιν εἰς αὐτὸν ὑπηρέτας.

Ἄρθρον 77. Τὰ σκεύη καὶ κειμήλια τοῦ ναοῦ δὲν μεταφέρονται ἀπὸ τὸ σκευοφυλάκιον, παρεκτὸς τῶν εἰς τὴν καθημερινὴν τοῦ ναοῦ ὑπηρεσίαν ἀπαιτουμένων, χωρὶς ἀδείας τοῦ σκευοφύλακος, εἰ μὴ ἐν καιρῷ ἀνάγκης· οἷον ἐν περιστάσει πυρκαϊᾶς, πλημμύρας κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ταμείων.

Ἄρθρον 78. Ἑκάστη ἐνορία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἔχει ἰδιαίτερον Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐπὶ τούτῳ κατ' ἔτος ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν ἐνοριτῶν ἐπιτρόπων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σου, περὶ τῶν ἐμφερομένων ἐν τῇ Σελ. 89 τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Κτιτορικοῦ ἢ Προσκυνητηρίου τῆς ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς Μονῆς τοῦ Μ. Σπηλαίου φράσεων «Σὺ ἡ ἀνύμφευτος νύμφη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός», καὶ «ἡ ἐξαίρετος κατοικία τῆς ὁμοουσίου καὶ παντοκρατορικῆς Τριάδος», καὶ νὰ ἐπανορθώσῃς τὸ λάθος σου αὐτό, ἀποφεύγων ἀείποτε τὰς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀνοσίους εὑρεσιλογίας, ἐξαπατώσας τοὺς ἁπλουστέρους. Καὶ ταῦτα κατ' ἔγκρισιν.

Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος, πρόεδρος. Ὁ Ὕδρας Γεράσιμος. Ὁ Σελλασίας Θεοδώρητος. Ὁ Τριφυλίας Παΐσιος. Ὁ πρ. Μενδενίτζης Γρηγόριος. — Ὁ β'. Γραμματεὺς Θεοφάνης Σιατιστεύς».

§. κ. Ταύτην ἐπέθηκε σφραγῖδα τῶν ἱερῶν αὐτῆς πράξεων ἡ Σύνοδος καὶ κατ' αὐτὴν τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς περιόδου, καὶ ἀπέστειλε τὴν πρὸς τὸν Φαρμακίδην ἀπάντησιν. Πρὸς δὲ τὴν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείαν ἔγραψε τὴν ἐφεξῆς ἐπιστολὴν (Ἰουλ. 22). «Ὅτι (ἐν τῇ εἰρημένῃ κατηγορίᾳ) εὗρε τὸν κ. Φαρμακίδην σοφιστευόμενον, καὶ ὅλως διαστρέφοντα τὴν ἀλήθειαν. Ὅθεν ἡ Σύνοδος κατὰ τὰ καθήκοντά της ἀπαντῶσα σήμερον διὰ τοῦ ἐγκλειομένου αὐτῆς ἐγγράφου, προσκαλεῖ αὐτὸν ὡς κληρικόν, ὑποπεσόντα ἀτόπως εἰς βλασφημίαν, νὰ παύσῃ παρερμηνεύων οὕτω τὰ παρὰ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας πρεσβευόμενα, καὶ προσβάλλων αὐτά, γινόμενος παραίτιος σκανδάλων, καὶ ταράττων τὰς συνειδήσεις παντὸς τοῦ πληρώματος τῶν ὀρθοδόξων· καὶ συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν νὰ ἐξαλείψῃ εὐφήμως ὅσα εἰς τὴν Σύνοδον ἀνέφερε καὶ διὰ τῆς ἐφημερίδος ἐδημοσίευσε (α), διορθόνων εἰς ὃ ὑπέπεσε λάθος· καὶ ἀποφεύγων ἀείποτε τὰς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀνοσίους εὑρεσιλογίας, ἐξαπατώσας τοὺς ἁπλουστέρους, καὶ

(α) Ὁ κ. Φαρμακίδης ἅμα πέμψας τὴν κατηγορίαν πρὸς τὴν Σύνοδον ἐδημοσίευσεν αὐτὴν καὶ διὰ τῆς Ἀθηνᾶς (ἀριθ. 733)· ὅθεν ἐξ ἀνάγκης ἐδημοσιεύθη καὶ ἡ τῆς Συνόδου πρὸς αὐτὸν ἀπάντησις (ἐν Αἰῶνι ἀριθμ. 184). Οὕτω καὶ ἄλλα περὶ πνευματικῶν θεωρημάτων ζητήματα καὶ φρονήματα εἰσήνεγκε μοχθηράτις συνήθεια ἐν ταῖς πολιτικαῖς δημοσίαις ἐφημερίσι τῆς Ἑλλάδος. Ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης ἀτόπου δημοσιεύσεως φανερὸν ὅτι κοινοῦνται μὲν τὰ θειότατα δόγματα καὶ διδάγματα τῆς ὀρθοδοξίας, ἀναμιγνύμενα ἐν ταῖς ἐφημερίσι μετὰ τοσούτων ἄλλων κοσμικῶν καὶ βεβήλων διηγημάτων, καὶ ἀναγινωσκόμενα ἐν τοῖς τριόδοις καὶ καφφενείοις παρ' ἀνθρώπων ἀμαθῶν καὶ ἀμυήτων· σκανδαλίζονται δὲ αἱ τῶν ἁπλουστέρων ψυχαί· ἐπιγελῶσι δὲ οἱ τῆς Ἐκκλησίας πολέμιοι, λαμβάνοντες ἀφορμὴν πρὸς κατασκευὴν τῶν ἰδίων αὐτῶν λήρων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τοῦ Κυρίου φωνὴν λέγουσαν, « Οὐ θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν». Καὶ ταῦτα κατ' ἔγκρισιν. Τὰ Μέλη. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος, Πρόεδρος. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ Βοιωτίας Παΐσιος. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος. Ὁ πρώην Ἠλείας (Δαμαλῶν) Ἰωνᾶς. — Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.

§. β. Τοιουτοτρόπως ἡ Σύνοδος ἐφάνη φιλανθρωποτέρα καὶ αὐτῶν τῶν θείων Συνόδων τῶν Οἰκουμενικῶν (αἵτινες τοὺς ἀθεμίτοις γάμοις περιπεσόντας ὥρισαν « ὑπὸ τὸν τῆς ἐπταετίας ὑποπίπτειν κανόνα, ἀφισταμένων αὐτῶν προδήλως τοῦ παρανόμου συνοικεσίου » (α). Προβάλλει δὲ καὶ ἰσχυρὰν τῆς περὶ τὰς ἀθεμίτους μίξεις ἀνοχῆς ἀπολογίαν, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ διατροφὴν τῶν ἐξ αὐτῶν γεγεννημένων ἤδη τέκνων (ἄν τινα καὶ ἐγεννήθησαν!)· ὡς ἂν εἴπερ ἔπρεπεν ἵνα παραχωρήσωσιν οἱ περὶ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου σωτήριοι κανόνες εἰς τὰς κακογόνους λώβας καὶ λύμας τῆς κοινωνίας, ἢ ὡσανεὶ μὴ ἦσαν ὑπόχρεοι κατὰ τὸν νόμον αὐτοὶ πάλιν οἱ κακόγαμοι τρέφειν τὰ ἴδια γεννήματα καὶ μετὰ τὴν διάζευξιν· ἤ, τέλος, ὡσανεὶ παρημέλησέ ποτε τῶν τοιούτων δυστήνων τέκνων (ἄν ποτε τυχὸν ἀπομείνωσι παντάπασιν ἀνεπίσκεπτα, καθὼς καὶ τὰ νόθα καὶ τὰ ὀρφανά) πᾶσα νόμιμος Κυβέρνησις, καὶ αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία! Κἀκεῖνο δὲ παράδοξον παρήγγειλεν ἡ Σύνοδος τοῖς ἐπισκόποις,, ἵνα μὴ μόνον ἀνέχωνται ταῦτα δὴ τὰ γεγονότα παράνομα συνοικέσια, μήτε πρὸς πολιτικὰς ἐξαγγέλλοντες ἀρχὰς, μήτε γοῦν δι' ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτιμίων παραδειγματίζοντες κατὰ τοὺς κανόνας, ἀλλὰ μηδ' ἐξετάζωσιν ὅλως περὶ τῶν τοιούτων! Ἀλλ' ἄνευ ἐξετάσεως πῶς ἂν ἐπληροφοροῦντο περὶ τῶν ἐνόχων, οὓς ἔμελλον προτρέπειν εἰς μετάνοιαν πνευματικῷ τῷ τρόπῳ; Ἔπειτα (οὐχ ὁρᾷς;) πολλὴν, μὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ λίαν ἐνεργὸν πειθὼ καὶ δύναμιν εἶχεν ἤδη περὶ τὰ τοιαῦτα καὶ αὐτὴ ἡ πνευματικὴ νουθεσία τῶν Ἐπισκόπων, ἀφ' οὗ πάλιν αὐτοὶ οὗτοι (κατὰ τὴν προεκδοθεῖσαν τῆς Συνόδου παραγγελίαν) συνεχώρουν ἄλλας περὶ τὸν γάμον παρανομίας!

§. γ. Ποῖα δὲ ἦσαν καὶ αὐτὰ τὰ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν γενόμενα,

---

(α) Βλ. τῆς Δ, καν. ιδ, τῆς Τ, μδ, νδ, οβ. τῆς ἐν Λαοδικ. ι. Μ. Βασιλ. ς'. ἴδε καὶ Τόμον Σισινίου, καὶ Φωτ. Νομοκ. τίτλ. ιβ, ιγ. καὶ Leunclav. J. Graecor. L. VIII. p. 501.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θίας Κύριλλος, πρόεδρος. Ὁ Θηβῶν Παΐσιος. Ὁ Λαρίσσης Κύριλλος. Ὁ Ἡλιουπόλεως Ἄνθιμος. Ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ. — Ὁ Γραμ. Θ. Φαρμακίδης.

§. ζ. Καὶ ταῦτα μὲν ἡ Σύνοδος ἐγνωμάτευσεν, ἢ εἰσηγηθέντα ὑπέγραφε, σκεπτομένη (καθὼς λέγει) κατὰ βαθος! Καὶ κατὰ βαθεῖαν λοιπὸν σκέψιν παρέβη θείους κανόνας, καὶ καθυπέταξεν ὑπὸ τὴν ἄμεσον Κυριαρχίαν τῆς Κυβερνήσεως τὰ Θεῷ εἰσάπαξ ἀφιερωθέντα μοναστήρια, τά τε μοναχῶν ἔρημα, καὶ τὰ ἔχοντα μοναχούς (ἄρθρ. α καὶ β). Ἀλλ' ἰδοὺ τὶ θεσπίζουσιν ἥ τε Δ (Κανον. κδ) καὶ ἡ ς, Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (Καν. μθ)· «Τὰ ἅπαξ καθιερωθέντα μοναστήρια, κατὰ γνώμην Ἐπισκόπου, μένειν εἰς τὸ διηνεκὲς μοναστήρια· καὶ τὰ ἀνήκοντα αὐτοῖς πράγματα φυλάττεσθαι, καὶ μηκέτι γίνεσθαι ταῦτα κοσμικὰ καταγώγια»· — «μήτε δὲ ὑπό τινος τῶν ἁπάντων κοσμικοῖς ἀνδράσι ταῦτα ἐκδιδοσθαι. Ἀλλ' εἰ καὶ μέχρι νῦν γέγονε τοῦτο, μηδαμῶς κρατεῖσθαι ὁρίζομεν. Τοὺς δὲ ἀπὸ τοῦ παρόντος πράττειν τοῦτο ἐπιχειροῦντας ὑποκεῖσθαι τοῖς ἐκ τῶν Κανόνων ἐπιτιμίοις» (πρβλ. καὶ τῆς Ζ, Καν. ιγ. πρόσθες καὶ Φωτίου Νομοκάν. τίτλ. ιγ. κεφ. α. κτλ. καὶ τὰ ἐν Πηδαλίῳ εἰς τὸν κδ, τῆς Δ, σημειωθέντα σελ. 115). Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ περὶ διαλύσεως τῶν σωζομένων γυναικείων Μοναστηρίων ἐπιστολῇ τὰ τῷ Θεῷ καθιερωθέντα ἀναπαλλοτρίωτα καθομολογεῖ. Καὶ ταῦτα λέγει τὰ μέτρα σύμφωνα πρὸς τὸ γ' ἄρθρον τοῦ ΙΑ Ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄργει Ἐθνικῆς Συνελεύσεως! Ἀλλὰ κακῶς ἐμέτρησεν ἐνταῦθα ἡ Σύνοδος· διότι μόνον κατ' ἔτος εἰσφορὰν ἐκ τῶν μοναστηρίων, σωζομένων καὶ προστατευομένων, οὐχὶ δήμευσιν αὐτῶν καὶ καταστροφὴν διέταξεν ἐκεῖνο τὸ ψήφισμα (βλέπε ὄπισθ. Τμ. Α. κεφ. α. §. ε. καὶ κεφ. ς. §. ιϐ—ιγ). Ὅσον δὲ περὶ τοῦ φόρου τῶν διατηρηθησομένων μοναστηρίων καὶ περὶ τῆς τῶν Ἐπισκόπων συνεπιστασίας καὶ συμπράξεως εἰς τὴν σύναξιν τοῦ φόρου τούτου ἢ ἐράνου καὶ περὶ τῆς τούτου ποσότητος, ἅπερ ἡ Σύνοδος ἐγνωμάτευσεν (ἄρθρ. γ καὶ δ), ἄλλως ἔδοξε τῇ Κυριαρχίᾳ τῆς Κυβερνήσεως. Ἰδοὺ τὸ περὶ τῆς διαλύσεως τῶν μοναστηρίων ὑψηλὸν Διάταγμα τῆς Ἀντιβασιλείας.

Ὄθων ἐλέῳ Θεοῦ
Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Παιδείας

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀντικειμένων, εἶναι τὸ κυριώτερον αὐτῶν θέμα· καὶ ἂν ἔμενε καὶ ἕως εἰς τοῦτο ὁ ἀδιάλλακτος πόλεμος, τὸ πρᾶγμα ἦτον μὲν κακόν, ἀλλὰ κακὸν πάντοτε μικρότερον· ἀλλὰ προσβάλλονται καὶ αὐτὰ τὰ πρῶτα καὶ κύρια δόγματα τῆς πίστεως, αὐτὰ τὰ ἱερώτερα καὶ σεβασμιώτερα Μυστήρια, ὡς τῆς θείας Μεταλήψεως, τῆς Μετανοίας κτλ. καὶ τὰ βιβλία ταῦτα, γραμμένα ἢ μεταφρασμένα εἰς Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, διανέμονται καὶ δωρεάν, καὶ ὄχι μόνον εἰς τελείους ἄνδρας, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀνήλικα παιδία.

Ἄλλα δὲ βιβλία ἐγράφησαν καὶ ἐξεδόθησαν εἰς χρῆσιν τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας· ἀλλ' ἐν ᾧ ἔχουσι γλῶσσαν ἀθλιεσάτην, ὡς παρ' ἀμαθῶν τὸ πλεῖστον μέρος μεταφρασμένα, δὲν εἶναι καὶ αὐτῶν τὰ περισσότερα ἀμέτοχα καὶ φρονημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐκτὸς τοῦ πρὸς ὃν κατὰ τὸ φαινόμενον ἐκδίδονται σκοποῦ, καὶ ἐκ πλαγίου διδάσκουσι καὶ πράγματα ἐναντία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· διότι γράφονται καὶ ἐκδίδονται παρ' ἀνθρώπων ἄλλων ἐκκλησιῶν.

Ἄλλα δὲ ἐγράφησαν καὶ ἐξεδόθησαν καὶ εἰς χρῆσιν αὐτοῦ τοῦ κλήρου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, γραμμένα κυρίως εἰς χρῆσιν ἄλλης Ἐκκλησίας κλήρου, ἐν ᾧ μεταξὺ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν ὑπάρχουσι διαφοραὶ καὶ κατ' αὐτὰ τὰ δόγματα.

Ἐσχάτως ἐξεδόθη διὰ τοῦ τύπου ἐν Λονδίνῳ ἡ Πεντάτευχος τοῦ Μωϋσέως καὶ τὸ βιβλίον Ἰησοῦ, υἱοῦ τοῦ Ναυῆ, καὶ ἐκδίδεται ὅλη ἡ παλαιὰ Γραφὴ μεταφρασμένη ἀμέσως ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ πρωτοτύπου· καὶ ἡ μετάφρασις αὕτη δὲν θεωρεῖται ὡς πρᾶγμα ἀδιάφορον. Θέλουν βέβαια οἱ νέοι μεταφρασταὶ ν' ἀντιτάξωσιν αὐτὴν εἰς τὴν ὡς κανονικὴν παραδεδεγμένην παρὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μετάφρασιν τῶν Ἑβδομήκοντα, νὰ δείξωσι διὰ τῆς νέας ἐσφαλμένην τὴν παλαιάν, νὰ ἐξασθενίσωσιν ἢ ν' ἀφαιρέσωσιν ὅλως αὐτῆς τὸ κῦρος, καὶ νὰ ῥίψωσιν οὕτως εἰς ἀμφιβολίας τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς· ἂν ἦτο χρεία νέας μεταφράσεως τῆς παλαιᾶς Διαθήκης, αὐτὴ ἔπρεπε νὰ γενῇ βέβαια παρὰ χριστιανοῦ ἢ χριστιανῶν Ἀνατολικῶν διὰ τοὺς Ἀνατολικοὺς χριστιανούς, καὶ κατ' ἄδειαν καὶ ἔγκρισιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· αἱ θεῖαι Γραφαὶ δὲν εἶναι βιβλία τυχόντα· εἰς αὐτὰς στηρίζεται ὅλη ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, καὶ ἐκ τῆς, εἴτε ἐν γνώσει, εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ, κακῆς μεταφράσεως ἢ διαστροφῆς μιᾶς λέξεως ἢ φράσεως προκύπτει μέγα κακόν· καὶ μάρτυς τούτου αὐτὴ ἡ Ἐκκλησ. ἱστορία.

Τὰ παρὰ τῶν Βιβλικῶν ἑταιρειῶν ἐκδιδόμενα βιβλία εἶναι τῳόντι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θρώπων, ἐν ᾧ σκοπεύουσι τὴν ταραχὴν τῶν συνειδήσεων ἀδελφῶν ἄλλως φρονούντων καὶ δοξαζόντων, ἐν ᾧ ποιοῦσι μεταξὺ αὐτῶν σκάνδαλα καὶ κινοῦσι διχοστασίας; Ὡς εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους τῷ ὄντι ἀποβλέπων ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς δίδει καὶ ταύτην τὴν παραγγελίαν, «Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχήν, ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων» (Ρωμ. ις, 17, 18). Καὶ τί ἄλλο ποιοῦσιν οἱ τοιοῦτοι, δι' ὧν διαδίδουσι βιβλίων, εἰ μὴ διχοστασίαςκαὶ σκάνδαλα; καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας δὲν θέλουσι νὰ ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων; Ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς φιλανθρωπίας ἐπιβουλεύουσι τὰ ἱερὰ ἡμῶν δόγματα καὶ μυστήρια, καὶ ὑποσκάπτουσιν αὐτὰ τὰ θεμέλια τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὅθεν πᾶς ὀρθόδοξος χριστιανὸς ὀφείλει νὰ ἐκκλίνῃ ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῶν βιβλίων αὐτῶν, καὶ νὰ μένῃ στερεὸς καὶ ἀκλόνητος εἰς ἣν ἔμαθεν ἐκ τῶν Πατέρων διδαχήν.

Συμβουλεύει λοιπὸν ἡ Σύνοδος τοὺς κληρικοὺς καὶ μοναχούς, νὰ προσέχωσιν ἀπὸ πῶν τοιούτων διδασκάλων καὶ τοιούτων βιβλίων, ὡς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις.

Συμβουλεύει τοὺς διδασκάλους, νὰ μὴν εἰσάγωσιν εἰς τὰ σχολεῖα βιβλία τοιαῦτα, εἴτε κατ' εὐθεῖαν, εἴτε ἐκ πλαγίου προσβάλλοντα δόγματα, τελετάς, καὶ ἔθιμα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Συμβουλεύει τοὺς γονεῖς, νὰ μὴ δίδωσι μήτε ν' ἀφήνωσιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν τέκνων των τοιαῦτα βιβλία, ἐὰν πρότερον δὲν τὰ ἐξετάσῃ ἐσκεμμένως εἴτε κληρικός, εἴτε λαϊκὸς ὀρθόδοξος, ἱκανὸς νὰ κρίνῃ καὶ διακρίνῃ τὸ περιεχόμενον.

Συμβουλεύει καὶ προτρέπει πάντα ὀρθόδοξον χριστιανόν, νὰ προσέχῃ ἀπὸ τῶν βιβλίων αὐτῶν, καὶ αὐτὰ τὰ νομιζόμενα ἀνύποπτα ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ, ὅτι ὑποκρύπτουσι κακίαν, καὶ γνωρίζει τοῦτο ἐκ πείρας ἡ Σύνοδος ἐξ ὧν ἀνέγνωσεν ἕως τώρα τοιούτων βιβλίων.

Πρὸς ὑμᾶς δὲ τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἐπισκόπους ἐπαναλαμβάνει ἡ Σύνοδος ὅ,τι παρήγγειλεν αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος· «Προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο Ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος· ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσον-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

§. ια. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τοῖς Ἀλληλοδακτικοῖς Σχολείοις εἰσήχθησαν καὶ βιβλιάρια κανονίζοντα δῆθεν τὴν ἑωθινὴν καὶ ἑσπερινὴν προσευχὴν παράχορδα καὶ βαρβαρόγλωσσα καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱερολογίας παντάπασιν ἀπεξενωμένα, συνέταξεν ἡ Σύνοδος Προσευχητήριον εἰς χρῆσιν τῶν ἐν ἅπασι τοῖς δημοτικοῖς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους σχολείοις διδασκομένων ὀρθοδόξων παιδίων, καὶ πέμπει τοῦτο (τῇ 5 Μαρτίου) πρὸς τὴν Γραμματείαν, ἐκλιπαροῦσα ἵνα διατάξῃ τὴν εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ βιβλιδίου εἰσαγωγήν, ἐκδοθέντος δαπάνῃ τοῦ Βασιλικοῦ Βιβλιοπωλείου. Λαμβάνουσα δ' ἐκ τούτου ἀφορμὴν ἐξαιτεῖται συγχρόνως καὶ ἵνα κατὰ διαταγὴν

νουρίας Σύνοδος (τῇ 22 Μαΐου 1837 ὑπ' Ἀριθμ. 4154—4797—4800), ἐξιστορεῖ μὲν τὰ παρὰ τῶν Ἀγγλαμερικανῶν Ἱεραποστόλων δολίως πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν κατὰ τὴν μετάφρασιν τῆς Π. Διαθήκης διαπραχθέντα, ἅπερ ἐκτίθησι κατὰ πλάτος ἥ τε Ἐθνικὴ Ἐφημερὶς τοῦ 1835 ἀριθμ. 29 καὶ ἡ Εὐαγγελικὴ Σάλπιγξ Ἀριθμ. 13 καὶ 15 τοῦ αὐτοῦ ἔτους· ὑπομιμνήσκουσα δ' αὐτὸν τὴν ἀπὸ 2 Ἀπριλίου τοῦ 1835 ἐν τῇ Β. Ἐφημερίδι (Ἀριθμ. 17. τοῦ 1835) κατακεχωρισμένην πρᾶξιν ἑαυτῆς, «Ἡ ὀρθόδοξος, ἐπιλέγει, Ἐκκλησία δικαίως ἐδύνατο νὰ ἐλπίσῃ, ὅτι δὲν θέλει εὑρεθῇ τέκνον αὐτῆς συμπρᾶττον καὶ συνεργαζόμενον μετὰ ἑτεροδόξων εἰς μετάφρασιν, ἡ ὁποία ἦτον ἀδύνατον νὰ μὴ κατακριθῇ καὶ ἀποδοκιμασθῇ· διότι ἡ ἐκκλησία αὕτη ὑπερεκτιμῶσα καὶ σεβομένη τὴν παρὰ τῶν Ἑβδομήκοντα γενομένην μετάφρασιν τῆς Π. Γραφῆς, ἐπικυρωμένην ὡς αὐτὸ τὸ πρωτότυπον ἑβραϊκόν, ἐξ οὗ αὕτη ἐγένετο, παρ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρὰ τῶν μαθητῶν καὶ Ἀποστόλων αὐτοῦ καὶ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης συστάσεως αὐτῆς, αὐτὴν πλέον δέχεται μετάφρασιν κανονικήν, ὡς αὐτὸ τὸ πρωτότυπον κείμενον, καὶ πρεσβεύει αὐτὴν κατὰ θείαν φώτισιν γεγενημένην. Ἀλλ' ἐν Σελ. 8, 9 καὶ 10 τοῦ «Σύντομος ἀπάντησις κτλ.» ἐπιγεγραμμένου, καὶ παρ' ὑμῶν γεγραμμένου φυλλαδίου, συνιστῶντες εἰς τὸν λαὸν τὴν παρὰ τῶν Ἀγγλαμερικανῶν ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ γενομένην μετάφρασιν τῆς Π. Γραφῆς, ἐκφράζεσθε περὶ τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, καθὼς δὲν φρονεῖ, οὔτε δύναται νὰ φρονήσῃ περὶ αὐτῆς ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία, παραδεχομένη ὡς ἀλάνθαστον τὴν παρὰ τῶν εἰρημένων ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ γενομένην μετάφρασιν· καὶ τοιαύτη ὀλίγωρος ἔκφρασις περὶ μεταφράσεως κανονικῆς τῆς Π. Γραφῆς, ἐφ' ἧς, ὡς ἐπὶ τετραγώνῳ λίθῳ, ἐθεμελιώθη τὸ τῆς Ἐκκλησίας οἰκοδόμημα, δικαίως ἔπρεπε νὰ προξενήσῃ σκάνδαλον μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Ἡ Σύνοδος γνωρίζουσα τὸν ἀξιότιμον χαρακτῆρά σας, καὶ ἐκτιμῶσα κατ' ἀξίαν τὴν εἰς τὸ ἔθνος πολυειδῶς ὠφέλιμον παιδείαν σας, δὲν ἠμπορεῖ ποτε νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἐγράψατε, ὅσα ἐγράψατε ἐν Σελ. 8 καὶ 10 περὶ τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, ἐπ' ὀλιγωρίᾳ καὶ καταφρονήσει αὐτῆς· καὶ δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι θέλετε ἀπαντήσει πρὸς αὐτὴν περὶ τοῦ ὑπεράγαν σεβαστοῦ τούτου ἀντικειμένου κατὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

προτηθῆ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων αὐτοῦ ἡ Α΄. Συνοδικὴ περίοδος, ὅτις θέλει διαρκέσει μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου 1853.

Λ΄. Πᾶσα προεκδεδομένη διάταξις ἀντιβαίνουσα εἰς τὸν παρόντα νόμον ἀκυροῦται.

Ὁ παρὼν νόμος ψηφισθεὶς παρὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, καὶ παρ' Ἡμῶν σήμερον κυρωθείς, θέλει δημοσιευθῆ διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἐκτελεσθῆ ὡς νόμος τοῦ Κράτους. Ἐν Ἀθήναις τὴν 9 Ἰουλίου 1852 (α).

§. ιζ. Καὶ οὗτος μὲν ὁ τὴν Σύνοδον ἀκράτως πολιτικῶς καθιστὰς νόμος, ὃν ὁ Ὑπουργὸς (τῇ 25 Ἰουλίου) κατέπεμψε πρὸς τὴν Σύνοδον, καὶ αὕτη διέδωκεν αὐτὸν (τῇ 10 Σεπτεμβρίου) «πρὸς ἁπάσας τὰς ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχάς». Σημειωτέον δὲ ἀφοριστικῶς καὶ συντόμως κατ' ἄρθρα τά γε καιριώτατα. Αὐτίκα ἐν τῷ Α΄. ἄρθρῳ α) μὲν αὐτοκέφαλος λέγεται ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, οὐ προσονομάζεται δὲ καὶ ἀνεξάρτητος, ὅπερ πρός τε τὸ Ζ΄. ἄρθρον αὐτοῦ τοῦ Καταστατικοῦ (λέγον ὅτι, ἐνεργεῖ ἀνεξαρτήτως τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἡ Σύνοδος τὰ ἐσωτερικά της καθήκοντα) συμφωνεῖ, καὶ πρὸς τὸν ά. ὅρον τοῦ ἱεροῦ Τόμου (θεσπίζοντα ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐπεμβάσεως διοικεῖν τὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν Σύνοδον κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας), ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῆς τῆς ἐπὶ Κυνουρίας Συνόδου καθωρίσθη (βλ. ὄπισθ. σελ. 591). Καὶ ὑποτίθησιν ἄρα ἡ παράλειψις αὐτοῦ τὴν ἐκκλησίαν ἐξηρτημένην ἀπὸ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας καὶ ὑποκειμένην εἰς τὰς κατὰ καιροὺς θελήσεις αὐτῆς, ἐναντίον καὶ τοῦ δόγματος καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐν τῷ ἄρθρῳ, ἧς ἡ κεφαλὴ κτλ. β) δὲ μετὰ τὸ διοικεῖται προστέθειται τὸ πνευματικῶς, ὅπερ ἀντιφάσκει πρὸς τὸ Ζ΄ ἄρθρον, ὅπου διορίζονται τὰ τῆς Συνόδου καθήκοντα εἰς ἐσωτερικὰ (πνευματικά, ἐκκλησιαστικὰ) καὶ ἐξωτερικὰ (τὰ μικτά), εἰς ἃ ἡ Σύνοδος ἐνεργεῖ τῇ συμπράξει κτλ. Τὸ δὲ πνευματικῶς περιορίζει τὴν Σύνοδον εἰς μόνα τὰ πνευματικά. γ) Ἐλλείπουσι τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα καὶ αἱ διατάξεις (ἢ διατυπώσεις). Τὰ ἔθιμα ἀποδέχεται καὶ αὐτὸς ὁ ἀνὰ χεῖρας νόμος (Ἄρθρ. Θ. §. β), καὶ ταῦτα καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις ὡμολόγησεν ὅτι φυλάξει ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἔν τε πάσαις ταῖς πρὸς τοὺς Πατριάρχας καὶ τὴν Σύνοδον τῆς Ῥωσσίας ἐπιστολαῖς αὐτῆς

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1852. ἀριθμ. 28 σελ. 195—198.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

διοικήσεων συγχύσεις καὶ διασχίσεις ἐντὸς αὐτῆς τῆς ἐπικρατείας ἐπὶ τούτῳ καὶ μόνῳ, ἵνα, καθὰ προείπομεν, συμπέσωσι πρὸς τὰς πολιτικὰς ἐπαρχίας αἱ ἐπισκοπαί, καὶ συνταυτισθῶσιν οἱ Ἐπίσκοποι πρὸς τοὺς ἐπάρχους. Ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι παροριστικοὶ ἀντίκεινται πρὸς τοὺς θείους κανόνας, οἵτινες πολλαχῶς ἀπαγορεύουσι «μηδένα τῶν Ἐπισκόπων εἰς ἀλλοτρίαν ἐπισκοπὴν ἐπιέναι, μηδ' ὑπερορίους ἱερουργίας ποιεῖν, μηδὲ τὴν μίαν ἐπαρχίαν εἰς δύω κατατέμνειν» (Ἀποστολ. Καν. λε, μ. Β. Οἰκουμ.Συν. 6. τῆς Γ, η. τῆς Τ, κ. τῆς Δ, ιϐ. βλ. καὶ Σχόλ. Βαλσαμῶν.).— Γ) Οὐδὲ περὶ τὰς μεταθέσεις τῶν Ἐπισκόπων ἐσεβάσθη τὸ Διάταγμα τοὺς κανόνας καὶ τὰ ἔθιμα τῆς Ἐκκλησίας, μετέφερε δὲ τούτους ἀφ' ἧς ἐποίμαινον εἰς ἄλλην ἐπισκοπὴν (ὡς ἄν τινας καὶ τούτους ἐπάρχους ἢ δικαστάς), καὶ ταῦτα μηδὲν εἰδότας· ἐξαίφνης δ' ἐπέσκηπτεν εἰς αὐτούς, ὡς φρενοπληγής τις σφάκελος, ὁ νέος διορισμός. Αὐτίκα ὁ κανονικῶς ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας Εὐρίπου χειροτονηθεὶς Ἰάκωβος μετετοπίσθη διὰ Διατάγματος καὶ ἄκων εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Φθιώτιδος. Τοιοῦτος ὢν καὶ ὁ Καρύστου Νεόφυτος μετεφυτεύθη εἰς τὴν Φωκίδα. Ὁ δὲ Τήνου Μητροπολίτης Γαβριὴλ (περὶ οὗ προείπομεν ἀνωτέρω) ὑποβλεπόμενος (ὡς μὴ πάνυ καὶ αὐτὸς ἀσμενισθεὶς εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀνεξαρτησίαν), μετεβιβάσθη, καὶ μὴ βουλόμενος, ἀπὸ τῆς κανονικῆς αὐτοῦ ἐπισκοπῆς εἰς τὴν Νάξον (τοῦ Παροναξίας πάλιν Ἱεροθέου εἰς τὴν Λιμηρὰν Ἐπίδαυρον ἐκσφενδονισθέντος). Ὁ δὲ παλαιὸς ἐπίσκοπος Δαμαλῶν ὅλην ἀφηρπάγη τὴν κανονικὴν αὐτοῦ ἐπισκοπήν, συναφθεῖσαν πρὸς τὴν τῆς Ἀργολίδος, ἔτι ζῶντος τοῦ Ἐπισκόπου, καὶ μηδέποτε παραιτησαμένου τῆς εἰς ἣν ἐκεκλήρωτο Ἐκκλησίας. Ἐν τῷ ἀνωτέρω Διατάγματι διορίζεται Ἠλείας ὁ Ἰωνᾶς (ἄρθρ. ε), ἀλλ' οὗτος ἀντειπών, καὶ ἀπειληθεὶς ἐνέδωκεν ὑπὸ φόβου πρὸς ὥραν, καὶ τὸ Διάταγμα λαβὼν καὶ διττοὺς ὅρκους ὀρκισθείς, κατὰ τὸ πρέπον ἐπισκόποις (βλ. παρακατιὼν §. δ), παρητήθη μετὰ μῆνας ἕξ, μηδόλως εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ἀπελθὼν τῆς νέας ταύτης προσφορᾶς, καὶ ἔμενε μέχρις ἐχθὲς ἄνευ ἐπισκοπῆς ὁπωσδήποτε διορισθείς. Ἀλλ' οὗτος μὲν καὶ τοιοῦτος ὢν (πρώην, καὶ πρώην) διωρίσθη πολλάκις μέλος τῆς διαρκοῦς ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ δὲ μακαρίτης Βρεσθένης, ἢ Σελλασίας, πέπονθεν ἃ λέγομεν ἐν τοῖς ἑξῆς (Κεφ. ΙΒ. §. ιγ). Ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα προφανῶς ἀντιβαίνουσιν εἰς τοὺς ἐν τοῖς πρωτοκόλλοις (Συνεδριάσει α) καθομολογηθέντας ἱεροὺς κανόνας. Ὁποῖα δὲ καὶ τὰ ἑξῆς; — Δ) Διὰ τούτου τοῦ Διατάγματος διορίζονται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

των καὶ παρὰ τοῦ Συνεδρίου τῆς ἐπισκοπῆς ἐξεταθέντων καὶ δοκιμασθέντων.

Ἄρθρον 41. Ὁ Ἐπίσκοπος διορίζει ἐκ τῶν ἱκανωτέρων τῆς ἐπισκοπῆς του πρεσβυτέρων καὶ διακόνων τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς ἐπισκοπῆς.

Ἄρθρον 42. Ὁ Ἐπίσκοπος διορίζει εἰς ἑκάστην κοινότητα τὸν ἱκανώτερον τῶν ἐν αὐτῇ πρεσβυτέρων, διὰ νὰ θεωρῇ τὰς παρεμπιπτούσας μικρὰς ἐκκλησιαστικὰς διαφοράς, ὡς ἐκκλησιαστικὸς εἰρηνοδίκης, καὶ νὰ ἐκτελῇ ἐν ὀνόματι τοῦ ἐπισκόπου καὶ ὡς ἐπίτροπός του ὅσα ἤθελεν ἀναθέσει εἰς αὐτὸν ὁ ἐπίσκοπος.

Ἄθρον 43 Ὁ Ἐπίσκοπος ἐπικυρώνει τοὺς παρὰ τῶν μοναζόντων ἐκλεγομένους ἀρχιμανδρίτας, καὶ λαμβάνων παρ' αὐτῶν κατ' ἔτος λογαριασμὸν τῆς ἐπιστασίας των, τὸν διευθύνει πρὸς τὴν ἀνήκουσαν ἀρχήν.

Ἄρθρον 44. Ὁ Ἐπίσκοπος ἐξετάζει τοὺς θέλοντας μονάσαι εἰς τὰ κοινόβια, καὶ ἀφ' οὗ πληροφορηθῇ ἀπὸ τὰς μαρτυρίας τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν λοιπῶν κοινοβιατῶν, ὅτι ὁ προσερχόμενος ἐξεπλήρωσε θαρέστως τὴν προθεσμίαν τῆς δοκιμασίας του, ἐκδίδει ἐγγράφως τὴν περὶ τῆς ἀποκάρσεως αὐτοῦ ἄδειαν πρὸς τὸν ἡγούμενον.

Ἄρθρον 45. Ὁ Ἐπίσκοπος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν Ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωματικῶν θεωρεῖ, ὡς ἔκκλητον ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον, τὰς ἀπὸ τοῦ ἐπισκοπικοῦ Συνεδρίου ἐκκαλουμένας πρὸς αὐτὸν ὑποθέσεις.

Ἄρθρον 46. Ὁ Ἐπίσκοπος δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἐπιβάλῃ ἐκκλησιαστικὴν ποινὴν εἰς κἀνένα τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου, πρὶν ὁ πταίσας κριθῇ ἀπὸ τὸ ἐπισκοπικὸν Συνέδριον.

Ἄρθρον 47. Ὁ Ἐπίσκοπος ἐκδίδει τὰς περὶ διαβατηρίων τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων προσκλήσεις εἰς τὴν ἀνήκουσαν ἀρχήν, καὶ χωρὶς τὴν εἴδησίν του οὔτε ἐξέρχεται τῆς Ἐπισκοπῆς, οὔτε εἰσέρχεται ἢ διαμένει εἰς αὐτὴν κἀνεὶς τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου.

Ἄρθρον 48. Ὁ Ἐπίσκοπος δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἐπισκοπῆς του χωρὶς προηγουμένης Συνοδικῆς ἀδείας.

Ἄρθρον 49. Ὁ Πρεσβύτερος ἑκάστης ἐνορίας ὀφείλει, παρεκτὸς τῶν ἐν τῷ ναῷ καθηκόντων τῆς ἐφημερίας του, νὰ ἐκτελῇ ἀπροφασίστως καὶ χωρὶς προτίμησιν καὶ τὰς λοιπὰς ἀναποφεύκτους θρησκευτικὰς τελετάς, προσκαλούμενος παρὰ τῶν ἐνοριτῶν του, χωρὶς ν' ἀπαιτῇ ποτέ τι, παρεκτὸς τῆς προσδιωρισμένης μισθοδοσίας του, δεχόμενος εὐγνω-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὡς συνυπεύθυνος τῷ αὐτῷ ἐγκλήματι, δυνάμει τῶν ἐκτεθέντων Κανόνων, καθαιρεῖται τῆς χάριτος τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ πάσης ἱερατικῆς τάξεως καὶ ἐνεργείας, καὶ ἐκπίπτει τῆς ἐπισκοπικῆς του θέσεως, ὀνομαζόμενος τοῦ λοιποῦ μὲ τὸ ἰδιωτικόν του ὄνομα, Πέτρος.

γ΄. Ὡς τοιοῦτοι ἀμφότεροι εἶναι ἀπόβλητοι καὶ στερημένοι πάσης ἀρχιερατικῆς ἢ ἱερατικῆς τιμῆς, μηδεμίαν ἔχοντες τοῦ λοιποῦ ἄδειαν νὰ φορέσωσιν ἐπιτραχήλιον, ἢ ὠμοφόριον, ἢ ὑπηρεσίαν τινὰ ἱερὰν νὰ ἐκτελέσωσιν, ὡς καθῃρημένοι, ἀνίεροι καὶ εἰς τῶν ἰδιωτῶν τὴν τάξιν καταστα θέντες.

δ΄. Κάνεὶς τῶν Ἀρχιερέων ἢ ἱερέων ἢ ἱεροδιακόνων νὰ μὴ συμφορέσῃ ἢ συλλειτουργήσῃ μετ' αὐτῶν.

ε΄. Κάνεὶς τῶν κοσμικῶν νὰ μὴ τιμήσῃ αὐτοὺς τοῦ λοιποῦ ὡς Ἀρχιερεῖς, ἢ ἀσπασθῇ τὴν χεῖρά των.

ς΄. Οἱ τρεῖς χειροτονηθέντες ἐπὶ τοῦ πολέμου Ἐπίσκοποι Μηλέας, Μαΐνης καὶ Πλάτζης καταδικάζονται εἰς τριῶν μηνῶν ἀπὸ σήμερον ἐκκλησιαστικὴν ἀργίαν, καὶ καθυποβάλλονται εἰς πρόστιμον ἀνὰ 480 δραχμάς, διανεμηθησομένας εἰς χήρας καὶ ὀρφανὰ Σπαρτιατῶν πεσόντων εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος πόλεμον.

Ἡ παροῦσα ἀπόφασις θέλει ἀναγνωσθῆ εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Καθέδρας τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ποτὲ ἐπισκοπῶν Ζαρνάτας καὶ Ἀνδρούβιστας. Ἐξεδόθη τῇ 10 Φεβρουαρ. 1834. ἐν Ναυπλίῳ.

Τὰ Μέλη. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος, πρόεδρος. Ὁ Θήρας Ζαχαρίας. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος. Ὁ Μεσσήνης Ἰωσήφ. Ὁ Κυκλάδων Ἄνθιμος. — Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.

§. ιθ. Κανονικὴ πάντως ἡ πρᾶξις αὕτη τῆς ἱερᾶς Συνόδου, πλὴν ἀλλὰ καὶ ὧδε τοὺς ἱεροὺς κανόνας ἐπλήρωσεν ἀτελῶς, καὶ οὐδὲ πάντῃ ἀνεπιλήπτως. Ἔστι δ' οὓς καὶ παρέβη. α) Δικάζει τοὺς Ἐπισκόπους αὐτὴ μόνη ἐκ πέντε συγκειμένη. Ὁ δὲ κανὼν «ἀπὸ ιβ, Ἐπισκόπων δικάζεσθαι τὸν Ἐπίσκοπον» ἐντέλλεται (Καρθαγ. ιβ κτλ.). β) Καθαιρεῖ μόνον τὸν Ζαρνάτας, παραλιποῦσα τοὺς ἄλλους δύω τοὺς μετ' αὐτοῦ συγχειροτονήσαντας (οὕστινας καὶ τούτους ὁ Κανὼν καθαιρεῖ). γ) Ἐκ δὲ πάλιν τῶν χειροτονηθέντων, τεσσάρων ὄντων, καθεῖλε μόνον τὸν ἔσχατον Ἀνδρουβίστης· ἀποδεξαμένη δὲ τοὺς λοιποὺς τρεῖς, ἐπιφέρει λόγους λίαν ἀντιφατικούς. Αἱ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀναρχίας (ὡς λέγει) περιστάσεις (δι' ἃς δηλονότι βιαίως ἐγένετο καὶ δυναστικῶς ἡ χειροτονία) πρὸς μὲν ποιάν τινα τῶν χειροτονησάντων

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐπισκοπὴ Κορινθίας συγκειμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας. γ) Ἡ ἐπισκοπὴ Ὕδρας, καὶ Σπετσῶν, περιλαμβάνουσα τὰς ἐπαρχίας Ὕδρας, Σπετσῶν, Ἑρμιονίδος καὶ Τροιζηνίας.

ς΄. Ἐν τῷ νομῷ Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος δύο. α) Ἡ ἐπισκοπὴ **Πατρῶν** καὶ Ἠλείας, περιέχουσα τὰς ὁμωνύμους ἐπαρχίας. β) Ἡ ἐπισκοπὴ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας περιέχουσα τὰς ὁμωνύμους ἐπαρχίας.

Ζ΄. Ἐν τῷ νομῷ Ἀρκαδίας δύο. α) Ἡ ἐπισκοπὴ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας, συγκειμένη ἐκ τῶν ὁμωνύμων ἐπαρχιῶν. β) Ἡ ἐπισκοπὴ Γορτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως συγκειμένη ἐκ τῶν ὁμωνύμων ἐπαρχιῶν.

Η΄. Ἐν τῷ νομῷ Μεσσηνίας δύο. α) Ἡ ἐπισκοπὴ Μεσσηνίας, συγκειμένη ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Μεσσήνης, Καλαμῶν καὶ Πυλίας. β) Ἡ Ἐπισκοπὴ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας ,συγκειμένη ἐκ τῶν ὁμωνύμων ἐπαρχιῶν.

Θ΄. Ἐν τῷ νομῷ Λακωνίας τρεῖς. α) Ἡ ἐπισκοπὴ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, περιλαμβάνουσα τὰς ἐπαρχίας Λακεδαίμονος καὶ Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς. β) Ἡ ἐπισκοπὴ Γυθείου, συγκειμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας. γ) Ἡ ἐπισκοπὴ Οἰτύλου, συγκειμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας.

Ι΄. Ἐν τῷ νομῷ Κυκλάδων τέσσαρες. α) Ἡ ἐπισκοπὴ Σύρου καὶ Τήνου, περιέχουσα τὰς ἐπαρχίας Σύρου, Τήνου καὶ Μήλου. β) Ἡ ἐπισκοπὴ Ἄνδρου καὶ Κέας, περιέχουσα τὰς ὁμωνύμους ἐπαρχίας. γ) Ἡ ἐπισκοπὴ Νάξου, συγκειμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας. δ) Ἡ ἐπισκοπὴ Θήρας συγκειμένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας.

Διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος θέλει προσδιορισθῆ ἡ ἕδρα ἑκάστης ἐπισκοπῆς, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τμῆμα Β΄. Περὶ τῶν Ἐπισκόπων καὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν.

Ἄρθρ. Γ΄. Ἑκάστη Ἐπισκοπὴ ἔχει ἴδιον Ἐπίσκοπον. Ὁσάκις ἐπέλθῃ ἀνάγκη νὰ χειροτονηθῇ Ἐπίσκοπος, ψηφίζονται ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τρεῖς ἐκ τῶν Κληρικῶν, πολιτῶν Ἑλλήνων, τῶν ἐχόντων ὀρθῶς καὶ ὑγιῶς περὶ τὴν πίστιν, καὶ διακεκριμένων ἐπὶ συνέσει καὶ βίῳ ἀνεπιλήπτῳ, καὶ παιδείᾳ ἐκκλησιαστικῇ. Τῶν οὕτω ψηφισθέντων τριῶν τὰ ὀνόματα ὑποβάλλονται ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου εἰς τὸν Βασιλέα διὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν· ὁ δὲ Βασιλεὺς φέρει τὴν ἔγκρισίν του ἐπὶ τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν. Ἡ ἔγκρισις τοῦ Βασιλέως ἀνακοινοῦται εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον, καὶ παρ' αὐτῆς τελοῦνται τότε ἐπὶ τὸν ἐκλεχθέντα τὰ νενομισμένα ἐκκλησιαστικῶς, κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. Πέμπεται ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τὸ μήνυμα πρὸς τὸν ἐκλεχθέντα, καὶ οὗτος δίδει ἐνώπιον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χιαστα ί, παρέχοντες ἀξιόχρεων ἐγγύησιν· ϛ΄) τὰ ἱερὰ σκεύη, βιβλία, καὶ κειμήλια τῶν μοναστηρίων τούτων, εἰ μὲν ἀναχωρήσωσιν οἱ μοναχοί, νὰ παρακατατεθῶσι μέχρι δευτέρας διαταγῆς εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ τόπου, ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν καὶ εὐθύνην τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τῆς τοπικῆς δημογεροντίας· εἰ δὲ διαμείνωσιν ὡς ἐνοικιασταὶ εἰς τὰ μοναστήρια, νὰ τὰ κρατήσωσι μὲν οἱ ἴδιοι πρὸς χρῆσιν τοῦ Μοναστηρίου, νὰ ὑποχρεωθοῦν δὲ περὶ τῆς διατηρήσεως ἐγγράφως καὶ ἐχεγγύως πρὸς τὸν κατὰ τὸν τόπον Ἐπίσκοπον· γ΄) τὰ κλειδία τῶν ἐγκαταλειφθησομένων μοναστηρίων νὰ δοθῶσιν εἰς τὸν Ἐπίσκοπον, διὰ νὰ ἀναθέσῃ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἐν αὐτοῖς ἱερῶν ναῶν εἰς ὁποῖον τῶν πλησιεστέρων ἐφημερίων ἐγκρίνῃ, ὑποχρεούμενον νὰ ἱερουργῇ ἐν αὐτῷ ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, ἢ τοῦ μηνός, καὶ νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς εὐκοσμίας καὶ τῆς καθαριότητος τοῦ ναοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ, καρπούμενος καὶ τὴν ἀπ' αὐτοῦ πρόσοδον, ἢ μισθοδοτούμενος ἀναλόγως παρὰ τοῦ Νομαρχείου κατὰ λειτουργίαν.

Εἰδοποιοῦντες περὶ τούτων πάντων τὴν ἱερὰν Σύνοδον, διὰ νὰ κοινοποιήσῃ πρὸς τοὺς Σεβ. Ἐπισκόπους τοῦ Βασιλείου, προσκαλοῦμεν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχήν της εἰς τὴν περὶ προσωπικοῦ τῶν μοναχῶν ἀκόλουθον παρατήρησιν. Πολλοὶ τῶν ἐν τοῖς μοναστηρίοις διαιτωμένων, καίτοι μὴ ἔχοντες κουράν, ἀλλὰ τὸ σχῆμα μόνον τοῦ μοναχοῦ, εἴτε ὡς δόκιμοι εἴτε ὡς ἁπλῆς εὐλογίας καὶ χειροθεσίας μετασχόντες καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ νεώτεροι τῶν εἰκοσιπέντε χρόνων (καὶ τοιούτους παρατηροῦμεν οὐκ ὀλίγους, εἰς τοὺς ὁποίους ἔχομεν ὑπ' ὄψιν καταλόγους τῶν μοναστηρίων), δὲν ὑποχρεοῦνται κατ' οὐδένα τρόπον εἰς τὰς ἀνωτέρω διατάξεις καὶ τὴν ἐν τοῖς μοναστηρίοις ἐν γένει διαμονήν, καὶ ἑπομένως οὔτε πρέπει νὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν μοναζόντων. Τὴν διάγνωσιν τῶν τοιούτων προσκαλεῖται ἡ ἱερὰ Σύνοδος νὰ ἀναθέσῃ εἰς τοὺς κατὰ τόπον Ἐπισκόπους, ὥστε εἰδοποιούμενοι παρ' αὐτῶν οἱ Νομάρχαι περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καθ' αὐτὸ μοναχῶν, τῶν ἐχόντων δηλονότι τριχοκουρίαν, νὰ ἐνεργήσωσιν ἐν γένει τοῦ πράγματος ὅσα διαγορεύει τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα.

Ἐλπίζομεν, ὅτι οἱ Σεβασμιώτατοι Ἐπίσκοποι θέλουν ἀναλάβει εἰς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐξῆς προσφωνήσεως· «Μεγαλειότατε Βασιλεῦ! Διαβεβαιοῦμεν ἐπὶ τῇ ἀρχιερωσύνῃ ἡμῶν, ὅτι ἀείποτε διατελοῦντες πιστοὶ εἰς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα, τὸν Βασιλέα καὶ Κυριάρχην ἡμῶν, καὶ εὐπειθεῖς εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τῆς ἐπικρατείας, καταβαλοῦμεν πᾶσαν σπουδὴν σὺν πάσῃ δυνάμει, ἵνα ἐκπληρῶμεν τῇ θείᾳ χάριτι τὰ καθήκοντα ἡμῶν εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας διοίκησιν, τηροῦντες ἀπαραλλάκτως, ὡς ἅπασαι αἱ λοιπαὶ ὁμόδοξοι τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαι, τοὺς ἱεροὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις· καὶ μάρτυρα ἐπικαλούμεθα ἐπὶ τῆς διαβεβαιώσεως ταύτης αὐτὸν τὸν ὕψιστον Θεόν, ὃς δῴη τῇ Ὑμετέρᾳ Μεγαλειότητι ζωὴν πολυχρόνιον ἐν ἄκρᾳ ὑγείᾳ, διατηρείη δὲ τὴν Ὑμετέραν Βασιλείαν ἀδιάσειστον, εὐδαιμονοῦσαν, αὐξάνουσαν καὶ κρατυνομένην εἰς αἰῶνας αἰώνων».

Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη τοῦ Προέδρου καὶ τῶν Συνέδρων ἔγγραφος καὶ ὑπογεγραμμένη παρ' αὐτῶν, τηρεῖται εἰς τὸ ἀρχεῖον ταῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Ε'. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἔχει Α'. καὶ Β'. Γραμματέα κληρικούς· καὶ ἕνα ἤ, κατὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπηρεσίας, δύο Γραφεῖς κληρικοὺς καὶ τούτους ὄντας, καὶ ἕνα κλητῆρα, διοριζομένους τοὺς μὲν Γραμματεῖς παρὰ τοῦ Βασιλέως ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, τοὺς δὲ Γραφεῖς καὶ τὸν κλητῆρα παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ Α'. Γραμματεύς, καὶ τούτου κωλυομένου ὁ Β'. διευθύνει τὰ τοῦ γραφείου, εἰσηγεῖται τὰς ὑποθέσεις ἐνώπιον τῆς Συνόδου συνεδριαζούσης, καὶ κρατεῖ τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως· δὲν ἔχει δὲ ψῆφον οὔτε λαμβάνει μέρος εἰς τὰς συζητήσεις, εἰμὴ ὁσάκις ζητηθῇ εἰς τοῦτο. Τῶν δὲ γραφέων τὰς ἐργασίας προσδιορίζει ἑκάστοτε ὁ Γραμματεύς.

Οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ γραφεῖς δίδουσιν ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου, συνεδριαζούσης ἐπὶ τούτῳ, τὴν ἑξῆς διαβεβαίωσιν· «Διαβεβαιῶ ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ μου ὅτι θέλω φυλάξει πίστιν εἰς τὸν Βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ εἰς τοὺς νόμους τῆς ἐπικρατείας, τηρῶν ἀκριβῶς καὶ ἀπαρασαλεύτως τοὺς ὅρους αὐτῶν, καὶ ἐκπληρῶν εὐσυνειδότως τὴν ἐμπιστευθεῖσάν μοι ὑπηρεσίαν».

Ὁ δὲ κλητὴρ δίδει τὸν συνήθη τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ὅρκον.

Τὸ περὶ τῆς διαβεβαιώσεως τῶν γραμματέων καὶ τῶν γραφέων, ὡς καὶ τὸ περὶ τοῦ ὅρκου τοῦ κλητῆρος πρωτόκολλον, τηρεῖται εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. ιγ. Καὶ αὕτη μὲν καὶ τοιαύτη ἡ τῆς Α΄. Συνόδου πρὸς πάντας τοὺς Ἐπισκόπους Α΄. Ἐγκύκλιος, ἄνευ προοιμίου καὶ προλόγου τινός, οὐδ' ἀπὸ Θεοῦ καὶ τῆς θείας χάριτος καὶ εἰρήνης Ἀποστολικῶς ἀρχομένη καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαυομένη (κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος τῆς Ἐκκλησίας). Τοῦτο περιττὸν ἴσως ἐλογίσθη καὶ μὴ συμβάλλον πρὸς μηδέν. Εἰσβάλλει δὲ αἴφνης καὶ ἐξ ἐφόδου πρὸς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ἡ Ἐγκύλιος, ἀπὸ τῆς κοσμικῆς Κυβερνήσεως ἀρχομένη καὶ εἰς αὐτὴν καταλήγουσα. Αὐτὸν δὲ τὸν τύπον τῆς ἐξ ἐφόδου εἰσβολῆς καὶ εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς ἐγκυκλίους ἐπιστολὰς ἐκαινοτόμησεν ἡ Σύνοδος, ἀθετήσασα τὸν ἀρχαῖον. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν κείσθωσαν, ὡς δέδοκται τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ. Ἐπειδὴ δὲ καί τινα ἄλλα πάνυ παράδοξα περιέχει ἡ ἐπιστολή, περὶ τούτων ἀναγκαῖον ἐνομίσαμεν σημειῶσαι παρὰ πόδας τὰ ἑξῆς. α) Διασαλπίζει ὅτι ἡ διακηρυχθεῖσα ἐκκλησιαστικὴ ἀνεξαρτησία προϋπῆρχε πραγματικῶς ἔτι ἀπὸ τοῦ 1821 κατὰ κοινὴν ἐθνικὴν θέλησιν καὶ ψῆφον.» Ἀλλ' ὅτι τοῦτο οὐκ ἀληθεύει, προείδομεν (σελ. 94, 188). Ὡσαύτως καὶ ὅτι τῶν συγκληθέντων Ἀρχιερέων ἡ ἔγκρισις (δι' ἧς ἡ Σύνοδος παρίστησι καὶ ὡς ἐκκλησιαστικὴν τὴν ἀνακήρυξιν) ὑπῆρχεν ἄκυρος καὶ ἀνίσχυρος καὶ παράνομος· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Συνέλευσις τῶν Ἀρχιερέων ἐκείνων πάντῃ ξένη καὶ ἀκατάλληλος πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ἐφ' ᾗ συνεκλήθη, καὶ ἄλλως ἄθεσμος καὶ αὐτοκατάκριτος. — β) Ἄγαν ἀφελῶς καὶ ἀνοικείως οὐ μόνον εἰς Σύνοδον ἱεράν, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα χριστιανὸν ὀρθόδοξον, περικλείει εἰς μόνον τὴν ἠθικὴν τῶν χριστιανῶν βελτίωσιν τὸν (ὡς λέγει) ὑψηλὸν σκοπὸν τοῦ θεμελιώτου τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο μόνοι φρονοῦσι καὶ λέγουσιν ὅσοι τῶν νεωτέρων δυσσεβῶν θεωροῦσι τὸν χριστιανισμὸν ὡς σύστημα ἠθικῆς. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία ὁμολογεῖ καὶ κηρύττει τὸ μέγα τῆς θείας οἰκονομίας μυστήριον, ὡς ἐδιδάχθη παρ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος αὐτῆς διὰ τῶν Ἀποστόλων· Ὅτι «Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί»· ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, «ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον»· ἦλθεν «ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, σῶσαι τοὺς πιστεύοντας». Οὗτοι δὲ διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐαγγελικῆς νομοθεσίας ἀποβαίνουσι καὶ τὰ ἤθη βέλτιστοι, καὶ πολῖται μὲν ἀγαθοὶ ἐπὶ τῆς γῆς, συμπολῖται δὲ τῶν ἀγγέλων ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἀλλὰ ταῦτα πάντως ἐπί-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁ αὐτὸς θέλει ἐπέχει καὶ τόπον Ἐκκλησιαστικοῦ Εἰρηνοδίκου. Διὰ τὰ βάρη ταῦτα δίκαιον εἶναι καὶ ν' ἀνταμείβηται περισσότερον ἀπ' ὅπου ἤθελε κριθῆ εὔλογον.

Περὶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ Συνεδρίου.

Ἐκρίναμεν ἀναγκαίαν τὴν εἰς ἑκάστην ἐπισκοπὴν σύστασιν Συνεδρίου Ἐκκλησιαστικοῦ· τὸ Συνέδριον τοῦτο, παρεδρεῦον πάντοτε εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἐπισκοπῆς, συγκείμενον ἐξ ἀξιωματικῶν τῆς ἐπισκοπῆς κατ' ἐκλογὴν τοῦ ἐπισκόπου, ὡς πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν, θέλει ἐπέχει τόπον πρωτοκλήτου Δικαστηρίου, καὶ αἱ ἐξ αὐτοῦ ἐκκαλούμεναι ἐκκλησιαστικαὶ ὑποθέσεις κρίνονται παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀξιωματικῶν. Ἀνωτατον δὲ δικαστήριον θέλει εἶσθαι ἡ Σύνοδος. Εἰς τὸ σονέδριον αὐτὸ ἀνεθέσαμεν τὰς ἐξετάσεις καὶ δοκιμασίας τῶν παρὰ τῶν Κοινοτήτων προβαλλομένων πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, καὶ δὲν ἀφήκαμεν τοῦτο εἰς μόνην τὴν κρίσιν τοῦ ἐπισκόπου, ἥτις εὐκολώτερα ἠμπορεῖ νὰ δεκάζηται. Γνωμοδοτεῖ προσέτι τὸ Συνέδριον, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ ἐπισκόπου, καὶ περὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ἀναφερομένων, καὶ προβάλλει, καὶ προσκαλούμενον καὶ μὴ προσκαλούμενον, ὅ,τι κρίνει συντεῖνον εἰς βελτίωσιν τοῦ κλήρου τῆς ἐπισκοπῆς. Τὸ τοιοῦτον Συνέδριον οὔτε γνωστόν οὔτε σύνηθες ἦτον εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἐπίσκοπος ἔπραττε τὰ πάντα αὐθαιρέτως καὶ ἀπεριορίστως, καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ πολὺ ὀλιγώτερον οἱ διάκονοι, καταφρονούμενοι παραπολύ, δὲν εἶχον κἀμμίαν φωνήν, ἐν ᾧ καὶ ἀφ' οὗ οἱ ἐπίσκοποι, ἔλαβον ἐπὶ τῶν πρεσβυτέρων ὑπεροχήν, δὲν ἔπραττόν τι χωρὶς τῆς γνώμης αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐνόμιζον συμπρεσβυτέρους.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐκκλησίας ἄλλο ὄνομα διακριτικὸν τοῦ ἐπισκόπου δὲν ἦτον γνωστόν· ἀλλὰ δὲν ἀπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ἄλλοι μὲν τῶν ἐπισκόπων ὠνομάσθησαν Ἀρχιεπίσκοποι, ἄλλοι δὲ Μητροπολῖται, ἄλλοι ἔξαρχοι, καὶ ἄλλοι Πατριάρχαι, καί τις τῶν ὑστερωτέρων τούτων ἐζήτησε μάλιστα παντοίοις τρόποις νὰ εἰσάξῃ εἰς τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν τὴν ἀπόλυτον Μοναρχίαν, ὡς τοῖς πᾶσι γνωστόν, καὶ ἐκ τούτου δὲν προῆλθε μικρὰ βλάβη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ εἰς διάφορα ὀνόματα ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος διακριτικὴ διαίρεσις, ἐν ᾧ εἶναι περιττή, προξενεῖ καὶ ὄχι ὀλίγην ἀντιζηλίαν μεταξὺ τῶν ἄλλως ἰσοτίμων· ὅθεν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀπὸ τῆς τοιαύτης διακριτικῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου προερχομένων σκανδάλων, καὶ σύμφωνος

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θεροῦσι τῆς καθαιρέσεως· καὶ τοὺς εἰς βρωμάτων ὑπηρεσίαν (ὅσον γε τῇ ἐφ' ἑαυτοὺς κρίσει) τοὺς σεβασμίους δίσκους ἢ τὰ ἱερὰ ποτήρια καταμολύνοντας ἀκαθαιρέτους εἰσάγουσι. Καί τοι φανεροῦ καθεστηκότος τοῦ μιάσματος, καὶ δῆλον ὄν, ὡς τὰ τοιαῦτα πράττοντες, οὐ μόνον καθαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐσχάτης δυσσεβείας τῷ ἐγκλήματι περιπίπτουσι. Διόπερ ὥρισεν ἡ ἁγία Σύνοδος τοὺς τὸ ἅγιον ποτήριον, ἢ τὸν δίσκον, ἢ τὴν λαβίδα, ἢ τὴν σεβασμίαν ἐνδυτήν, ἢ τὸν λεγόμενον ἀέρα, ἢ ἁπλῶς τοὺς ἔν τι τῶν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ἱερῶν καὶ ἁγίων σκευῶν ἢ ἀμφιεσμάτων εἰς ἴδιον κέρδος ὑφαρπάζοντας ἢ εἰς χρῆσιν ἀποχρωμένους ἀνίερον, παντελεῖ καθαιρέσει καθυποβάλλεσθαι· τὸ μὲν γάρ ἐστι βεβηλῶσαι, τὸ δέ, συλῆσαι τὰ ἅγια. Τοὺς μέν τοι τὰ ἔξωθεν τοῦ θυσιαστηρίου ἀφωρισμένα σκεύη τινά, ἢ ἄμφια εἰς χρῆσιν ἀνίερον ἢ ἑαυτοῖς ἢ ἑτέροις παρέχοντας, τούτους καὶ ὁ κανὼν ἀφορίζει, καὶ ἡμεῖς συναφορίζομεν. Τοὺς δὲ παντελῶς ἀφαρπάζοντας τῇ τῶν ἱεροσύλων καταδίκῃ καθυποβάλλομεν» (Α, καὶ Β, Συνόδου Κανὼν Ι. βλ. καὶ ἑρμην. Βαλσαμῶνος καὶ Ζωναρᾶ). Ἀλλ', ὡς ἔοικεν, ἡ ἱερὰ Σύνοδος οὔτε πρὸς τούτους τοὺς ἱεροὺς Κανόνας προσέσχε τὸν νοῦν, οὔτε πρὸς ἄλλους τοὺς περὶ μοναχῶν καὶ μοναστηρίων διαλαμβάνοντας (ὡς τῆς Δ. Οἰκουμ. Συνόδ. καν. κδ. τῆς ς, μθ. τῆς Ζ, ιβ, ιθ. Κυρίλ. β. κτλ. ἴδε καὶ Φωτίου Νομοκάν. τίτλ. β. κεφ. α). Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

§. ιϐ. Καθὼς τῶν ἐγχωρίων Μοναστηρίων τὰ κτήματα ἐδημεύθησαν διὰ τὸ Ταμεῖον τὸ Ἐκκλησιαστικόν, ἐπίσης καὶ ὡσαύτως ἀνηρπάγησαν εἰς αὐτὸ καὶ τὰ τῶν ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἱερῶν σκηνωμάτων, οἷον τὸ τοῦ Παναγίου Τάφου, καὶ τοῦ Σιναίου, καὶ τοῦ ἁγίου Ὄρους, καὶ τοῦ ἐν Πάτμῳ μοναστηρίου τοῦ Θεολόγου, καὶ εἴ τινος ἄλλου διάφορα κτήματα (οἷον μετόχια μετὰ μονυδρίων καὶ ἄλλα ὑποστατικά), ὅσα ἦσαν ἐν Ἑλλάδι πρὸ χρόνων παλαιῶν ἀφιερωμένα, καὶ ὑπὸ τῶν προτέρων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους Κυβερνήσεων ἁπασῶν ἐπεγνωσμένα, ὡς ἀναμφήριστος κληροδοσία τῶν ἱερῶν καταγωγίων ἐκείνων. Καὶ ἐξεβλήθησαν λοιπὸν καὶ οἱ ἐπιστάται τούτων τῶν ἀφιερωμάτων, ψήφῳ πολιτικῇ καὶ Συνοδικῇ, κελευσθέντες ἕκαστος ἀπελθεῖν ἔξω τοῦ Κράτους εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν μονάς· αἱ δ' ἐτήσιοι πρόσοδοι καὶ τούτων τῶν χωρίων ἀνελήφθησαν εἰς τὸ δημόσιον ἀναμιχθεῖσαι μετὰ τῶν διαλυθέντων μοναστηρίων (μέχρι καὶ τοῦ 1847).

§. ιγ. Ὅσα δὲ μοναστήρια τῶν Δυτικῶν εὑρέθησαν ἐν τῷ Κράτει κατὰ τὰς νήσους, τὴν Σύρον καὶ Νάξον καὶ Πάρον καὶ Θήραν, ἅπαντα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Βασιλικὴν Γραμματείαν (τὸν ὑπουργὸν καὶ τοὺς περὶ αὐτόν), ἄκρον δὲ κυρίαρχον καὶ κεφαλὴν τὴν θέλησιν τῆς Ἀντιβασιλικῆς ἐξουσίας· ταῦτα, λέγω, πῶς ἂν εἶχεν ὑποπτεῦσαι ἡ ἀρχιερατικὴ ἐκείνη Συνέλευσις, καὶ μάλιστα, ἀφ' οὗ ἤκουσε τὸ παράδειγμα τῆς ὀρθοδόξου καὶ ὁμοθρήσκου Ῥωσσίας; (καίτοι γε καὶ τοῦτο ὁποῖον μὲν ὑπάρχει κυρίως, καὶ πότε δέ, καὶ ὅπως ἐγένετο παντάπασιν ἠγνόει). Οὕτως ἡ Ἐπιτροπὴ διεπραγματεύετο τὰς λεγομένας μετὰ τῶν Ἀρχιερέων προσδιαλέξεις, διττῇ χειρὶ (τὸ τοῦ λόγου), τῇ μὲν κρύφα τῇ δ' ἀναφανδὸν διαπλέκουσα τὰ προβλήματα, δι' ὧν ἐξωνεῖτο τὴν γνώμην τῶν Ἀρχιερέων, εὐμόρφοις ὀνόμασι περιπέττουσα τὴν τῶν πραγμάτων ἀτοπίαν καὶ μοχθηρίαν. Οἱ δὲ χαίνοντες πρὸς τὸ δέλεαρ, ἠγκιστρεύοντο. Ἀλλ' ἐὰν (ὡς ὤφειλεν) ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξέφραζε πρὸς αὐτοὺς εἰλικρινῶς καὶ παῤῥησίᾳ τὴν συνεπτυγμένην δύναμιν καὶ τὰς ἰδιότητας ἀμφοτέρων τῶν προβλημάτων, ἡμεῖς διστάζομεν ἂν ἔστεργε ταῦτα μετὰ πολλῆς ἐφέσεως καὶ πεποιθήσεως ἐνδομύχου. Τοὐλάχιστον ἔμελλε πάντως προσθεῖναι καί τινας ὅρους διακριτικοὺς (ὡς ἐποίησαν καὶ ἀνωτέρω ἐν τῷ περὶ διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας προσθέντες τὸ κατὰ τοὺς Κανόνας). Καὶ ἠδύνατο μὲν ἡ ἐξουσία παρασιωπῆσαι καὶ τούτους (εἴπερ ἐγίνοντο) τοὺς ὅρους ἐν τῷ Καταστατικῷ (ὡς παρεῖδε καὶ τὸν προῤῥηθέντα), ἀλλ' εἶχον κἂν οἱ Ἀρχιερεῖς ἐκεῖνοι μικρὰν ἀπολογίαν (τήν, «εἴπομεν, καὶ οὐκ ἠκούσθημεν») ἀνακουφίζουσαν ὁπωσδήποτε τὴν βαρυτάτην παρανομίας εὐθύνην, ἣν ἀνέλαβον ἐπὶ κινδύνῳ τῆς ἰδίας αὐτῶν ψυχῆς, καθυπαχθέντες πρὸς μηδὲν αὐτοῖς ἀνήκουσαν γνωμοδότησιν καὶ συγκατάθεσιν εἰς σύστασιν καὶ διοίκησιν Ἐκκλησίας, διαιρουμένης δυναστικῶς ἀπὸ τῆς, εἰς ἣν κανονικῶς ὑπέκειτο, κοινῆς τῶν ὀρθοδόξων Μητρός. Ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου θεωρήσομεν ἐκτενέστερον ἐν τῷ τρίτῳ Τμήματι.

§. ε. Ἤδη δὲ κἀκεῖνο σημειωτέον. Ὅτι ἐκ τούτων δὴ τῶν συγκληθέντων καὶ προσκληθέντων καὶ δὴ καὶ ἐμφανισθέντων τοῦ Κράτους Ἀρχιερέων, 36 τῶν πάντων ἀριθμουμένων, 18 μὲν ἦσαν (μετὰ τοῦ ἀπόντος Ἄνδρου ὡς παρόντος ἀριθμουμένου) οἱ κανονικοὶ καὶ πραγματικοὶ ποιμένες τῶν ἐν τῷ Κράτει μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν (ὡς φαίνονται ἐν τῷ προεκτεθέντι καταλόγῳ (προδιοίκησ. γ—ς), οἱ δὲ λοιποὶ δέκα καὶ ὀκτὼ πάντες ἦσαν ἐκ τῶν παρεπιδήμων, οἵτινες κατέφυγον εἰς τὴν Ἑλλάδα, σώζοντες ἑαυτούς, καὶ τὰς ἐν τῷ Τουρκικῷ

νικὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν ἱερὰν Κατήχησιν καὶ Ἱστορίαν, καὶ τὴν περὶ τὰς ἱεροτελεστίας τάξιν. Ἐφεξῆς δὲ προσετίθουν καὶ λογικήν, καὶ ῥητορικήν, καὶ τὴν ἐξήγησιν τῶν θείων Γραφῶν, καὶ τὴν δογματικὴν θεολογίαν, καὶ μεθοδικὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων διδασκαλίαν ἐκλέξαντες ἐκ τῶν συνελθόντων μαθητῶν τοὺς προβεβηκότας καὶ προγεγυμνασμένους (α). Τῆς δὲ δαπάνης τῶν ὑποτρόφων κατέβαλλε τὸ μὲν πλεῖστον ἡ Κυβέρνησις, ἔπεμπον δὲ κατὰ καιροὺς βοηθείας τινὰς καὶ οἱ ἐπίσκοποι, καί τινα τῶν μοναστηρίων (β)· καὶ διήρκεσεν ἡ Σχολὴ μέχρι τῆς μακαρίας τοῦ Κυβερνήτου τελευτῆς.

§. η. Πλὴν τῶν δύω τούτων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς σχολῆς ἱεροδιδασκάλων ὑπῆρχον τότε καὶ ἄλλοι τινὲς ἐκ τῶν ἱερωμένων ἐλλόγιμοι καὶ πεπαιδευμένοι (ἵνα τι καὶ περὶ τούτων διαλάβωμεν ἐμπαρόδως) τὴν Ἑλλάδα κοσμοῦντες. Τούτων δέ τινες ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως ἢ ἔξωθεν ἦλθον, ἢ καὶ πρότερον εὑρέθησαν κατοικοῦντες ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἡμεῖς δὲ μόνους μνημονεύομεν τοὺς ἀριγνώτους καὶ διασημοτέρους, ὅσους οἴδαμεν καὶ μεμνήμεθα πρὸς τὸ παρόν. Καὶ πρῶτον τὸν προμνημονευθέντα διδάσκαλον Γρηγόριον τὸν Κωνσταντᾶν, ὅστις καὶ διὰ συγγραφῶν καὶ διὰ μακρᾶς καὶ δημοσίας διδασκαλίας ὠφέλησε τοὺς Ἕλληνας, καὶ πρότερον καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἐπανάστασιν. Τοῦτον ὁ Κυβερνήτης καὶ πρόεδρον κατέστησε τῆς ἐπὶ τῶν ἐγκυκλίων παιδευμάτων συστάσης ἐπιτροπῆς (βλ. §. δ), καὶ ἔφορον ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ κατὰ τὴν Αἴγιναν Ὀρφανοτροφείου, ἔνθα καὶ διέμεινε μέχρι τοῦ 1833· τότε δὲ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ χώραν, τὰς Μηλέας τῆς Θετταλικῆς Μαγνησίας, ὅπου πάλιν ἐδίδασκεν ὁ γηραιὸς διδάσκαλος μέχρι τοῦ 1844, ὅτε ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ ζήσας ἔτη ἐννενήκοντα (γ). Ὁ δὲ ἀρχιμανδρίτης Ἄνθιμος ὁ Γαζῆς ἀπέθανεν ἐν Σύρῳ τῷ 1828, νοσήσας χρόνον μακρόν (δ). Καὶ πολὺ πρότερον Βενιαμὶν ὁ Λέσβιος ἐτελεύτησεν ἐν Ναυπλίῳ ὑπὸ τύφου τῷ 1824 (Αὐγούστ. 27), ζήσας ἔτη πέντε καὶ ἑξήκοντα (ε). Ὁ δὲ Γρηγόριος ὁ Σαράφης ὁ ἀοίδιμος

(α) Βλ. Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἀριθ. 13. παράρτ. τοῦ 1831. Ἰαννουαρ. 25.

(β) Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἀριθμ. 81 τοῦ ἔτ. 1830. σελ. 389 καὶ σελ. 414. 420.

(γ) Βλ. τὸν ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ καὶ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Φιλίππου Ἰωάννου, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημείου, λόγον ἐκδοθέντα Ἀθήνησι 1845.

(δ) Βλ. Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἀριθμ. 96 ἔτ. 1828.

(ε) Βλ. Ἐφημερ. Ἀθηνῶν ἀριθμ. 3. Φίλον τοῦ Νόμου ἀριθμ. 52.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀλλ' αὐτὸς μὴ θέλων ὁμολογῆσαι, ἀπεκρίθη «ὅτι δὲν δύναται νὰ ψευσθῇ εἰς τὴν συνείδησίν του, προσποιούμενος ὅτι δέχεται ὅ,τι δὲν καταλαμβάνει», καὶ τέλος «ὅτι δὲν δύναται νὰ πράξῃ ὅ,τι ζητεῖ παρ' αὐτοῦ ἡ Σύνοδος».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπειδὴ ὁ εἰρημένος διδάσκαλος Θεόφιλος Καΐρης ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ῥημάτων ἐγγράφων τε καὶ προφορικῶν ἀπεδείχθη μισόχριστος, καὶ διδάσκαλος καὶ ἀρχηγὸς θρησκείας ἀντιχριστιανικῆς, οὐδὲ ἠθέλησεν ὑπακοῦσαι ταῖς συμβουλαῖς καὶ νουθεσίαις τῆς Ἐκκλησίας· ἡ Σύνοδος ἑπομένη τοῖς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν ἱεροῖς θεσμοῖς, ἀποφαινομένοις «εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἤτω ἀνάθεμα», καὶ «ἐὰν ἡμεῖς, ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν, παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω», καί, «εἰ δέ τις τῶν ἁπάντων μὴ τὰ προειρημένα τῆς εὐσεβείας δόγματα κρατοῖ καὶ ἀσπάζοιτο, καὶ οὕτω δοξάζοι τε καὶ κηρύττοι, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἴέναι τούτων ἐπιχειροῖ, ἔστω ἀνάθεμα»· ἀποφαίνεται ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἵνα ὁ διαληφθεὶς ἱερομόναχος καὶ διδάσκαλος Θεόφιλος Καΐρης, ὡς παραβάτης τῶν πρὸς τὸν Θεὸν παρ' αὐτοῦ δοθεισῶν ὁμολογιῶν ἔν τε τῷ ἱερῷ βαπτίσματι καὶ ἐν τῇ περιβολῇ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης, ἀρνητής τε τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως καὶ ἀντάρτης κατὰ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, βλασφημῶν καὶ ἀποβάλλων πάντα τὰ τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν πίστεως καὶ δόγματα, καὶ μυστήρια, καὶ διδάγματα, καὶ ἔθιμα, καὶ τὰς τελετάς, καὶ τὰς παραδόσεις, καὶ γινόμενος ἀρχηγὸς καὶ διδάσκαλος νέας ἄλλης θρησκείας, Θεοσεβισμὸς παρ' αὐτοῦ καλουμένης, ἥτις ἐστὶν ἀσέβεια καὶ ἀθεΐα· ὅτι «πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει».

Ὡς τοιοῦτος ἀρνησίχριστος ἀναφανείς, καὶ ἀνατροπεὺς τοῦ χριστιανισμοῦ, κοινὸς δὲ λυμεὼν καὶ ψυχοφθόρος, ὑπάρχει καθηρημένος πάσης ἱερατικῆς ἐνεργείας καὶ τάξεως, καὶ ἔκπτωτος τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου, καὶ ἀπόβλητος τῶν ἱερῶν περιβόλων, καὶ κεχωρισμένος τῆς τῶν ὀρθοδόξων ὁμηγύρεως, καὶ γεγυμνωμένος τῆς χριστιανικῆς προσηγορίας, καθὼς αὐτὸς προείλετο καὶ ἠγάπησε, καὶ ὑπόδικος τῇ κατάρᾳ τοῦ αἰωνίου ἀναθέματος· καὶ ἔσω ἀνάθεμα αὐτός τε ὁ ἀρνησίχριστος Καΐρης καὶ πᾶσα ἡ αἵρεσις αὐτοῦ καὶ πᾶσα ἡ ἀσέβεια καὶ ἀθεΐα αὐτοῦ,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

§. ιδ. Κατὰ δὲ τὴν 27 Ἀπριλίου ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Μητροπόλεως ὁ σεβαστὸς βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλίσσης εἰς περιήγησιν τῆς Πελοποννήσου, καὶ τῇ 20 Μαΐου ἐτελέσθη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ ἔθος ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Βασιλέως, ἐπανηγυρίσθη δὲ συγχρόνως καὶ ἡ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ συνῆλθον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἅπασαι αἱ πολιτικαὶ ἀρχαί, οἵ τε Γραμματεῖς καὶ οἱ Σύμβουλοι τοῦ Κράτους καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος· καὶ ὁ Ἀττικῆς ηὐλόγησε τὴν συνήθη τῆς προσευχῆς ἱεροπραξίαν· δύω δὲ τῶν καθηγητῶν ὅ,τε Ι. Νικολαΐδης ὁ Λεβαδεὺς (ἰατρὸς) καὶ ὁ τῶν Μαθηματικῶν καθηγητὴς Κ. Ν. ἐῤῥητόρευσαν λόγους πανηγυρικούς· ἀλλ' ὁ πρῶτος διῆλθεν εὐσχήμως τὸ προκείμενον· ὁ δὲ δεύτερος ἐμελέτησεν μὲν ἀπολογητικὸν ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τῶν αὐτὸ διαβαλλόντων (καθὰ ἔλεγεν αὐτός), ὡς διδασκαλεῖον α) ἀναρχίας, καὶ β) δυσσεβείας,

---

14. §. 96. τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν Διοικητῶν Β. Διατάγματος ἐπελήφθη τῆς ἐξελέγξεως τοῦ ἐπὶ καταχρήσεσι τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας, καὶ οὐχὶ ἐπὶ πνευματικοῖς παραπτώμασι καταμηνυθέντος ἡγουμένου. Ἀλλ' ἡ Σύνοδος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. **8627.** ἀπαντήσεως αὐτῆς ἀποκρίνεται (τῇ **12** Ἰουνίου) ἀξιοπρεπῶς τάδε· «ὡς ἀντικείμενον τῶν καθηκόντων της ἔχει ἡ Σύνοδος ὄχι μόνον παραπτώματα πνευματικά, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν παρεκτροπὴν τῶν κληρικῶν ἢ κατάχρησιν αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας· διότι ἡ φροντὶς αὐτῆς κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας καὶ ἰδίως τὸν λή. Ἀποστολικόν, τὸν δ'. τῆς Δ'. καὶ τὸν ιά. τῆς Ζ. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν. Ὅθεν ἐπὶ τῇ βάσει τούτων ἡ Σύνοδος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὅτι ἔπραξε παρὰ τὰ καθήκοντά της, ἀποστείλασα ἔξαρχον εἰς ἐξέτασιν τοῦ ἡγουμένου τῆς κατὰ τὴν Εὔβοιαν Μονῆς τοῦ Γέροντος, κατηγορουμένου ἐπὶ καταχρήσει τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας. Τὸ δὲ ἄρθρον **96** τοῦ ἀπὸ **26** Ἰουνίου **1836** Υ. Β. Διατάγματος, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ἡ Β. αὕτη Γραμματεία εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, διαστέλλει καὶ προσδιορίζει μάλιστα τὰ χρέη τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς ἐπὶ μόνης τῆς ἐπιτηρήσεως τῆς διοικήσεως καὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας· καὶ καταχρήσεως τινος γενομένης ἐπ' αὐτῆς, τότε αὕτη, νομίζει ἡ Σύνοδος, προσκαλεῖ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν εἰς ἐξέτασιν καὶ διόρθωσιν τοῦ πράγματος. Καὶ τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐξ ὧν ἡ ἰδία Βασ. αὕτη Γραμματεία διατάσσει πρὸς τοὺς Νομάρχας ἀπὸ **26** Φεβρουαρίου **1834** (καὶ ὑπ' ἀριθμ. **2624**) διὰ τοῦ §. β'. ἄρ. γ'. τῆς Ἐγκυκλίου αὐτῆς ἐπιστολῆς, καὶ ἐξ ὧν ἡ Σύνοδος λαβοῦσα ἀφορμὴν πολλάκις, εἴτε ἀφ' ἑαυτῆς εἴτε καὶ προσκληθεῖσα παρὰ τῆς ἰδίας Β. ταύτης Γραμματείας, ἐνήργησε τοιαύτας ἀποστολὰς ἐξάρχων ἐπὶ τοιούτων ἀντικειμένων μέχρι τοῦδε καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν Μονὴν τοῦ Γέροντος ἄλλοτε». Καὶ ταῦτα μὲν ταύτη κατώρθωσεν ἡ Σύνοδος. Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐγγράφου ἀδείας τοῦ ἡγουμένου· οἱ ἔχοντες ἔξοχον περὶ τὸ διδάσκειν ἱκανότητα, εἴτε μοναχοί, εἴτε ἱερομόναχοι, ἐμποροῦν, ἐξερχόμενοι τοῦ Κοινοβίου, ἀδείᾳ καὶ προσκλήσει τῆς Κυβερνήσεως, νὰ διαμένωσιν ἐντὸς τῶν κοινοτήτων.

Ἄρθρον 93. Ἡ εἰς τὰ Κοινόβια εἴσοδος τῶν γυναικῶν καὶ τῶν νεωτέρων ἀπαγορεύεται.

Ἄρθρον 94. Ὁ ἡγούμενος (Κοινοβιάρχης ἢ Ἀρχιμανδρίτης) τοῦ Κοινοβίου ἐκλέγεται διὰ πλειοψηφίας ὑπὸ τῶν μοναζόντων, καὶ ἐπικυροῦται παρὰ τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου· αὐτὸς ἔχει τὴν φροντίδα τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς τοῦ Κοινοβίου οἰκονομίας, καὶ δίδει κατ' ἔτος λόγον τῆς ἐπιστασίας του εἰς τὸν Ἐπίσκοπον κατὰ τὸ ἄρθρον 43.

Ἄρθρον 95. Τὰ παράπονα τῶν μοναζόντων κατὰ τοῦ ἡγουμένου των διευθύνονται πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον.

Ἄρθρον 96. Τὰ ἐντὸς τοῦ Κοινοβίου πραττόμενα παρὰ τῶν μοναχῶν μὴ πολιτικὰ πταίσματα κρίνονται προηγουμένως μὲν ἀπὸ τὸν ἡγούμενον καὶ τέσσαρας μοναχούς, καὶ εἰ μὲν τὸ ἔγκλημα εἶναι μικρόν, ἐπιβάλλεται παρ' αὐτῶν εἰς τὸν πταίσαντα καὶ ἡ ἀνάλογος ποινή, κατὰ τὰς μοναστικὰς διατυπώσεις· εἰ δὲ εἶναι μέγα, διευθύνεται ὁ πταίσας εἰς τὸ ἀνῆκον Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον.

Ἄρθρον 97. Τὰ περὶ κοινοβίων καὶ μοναζόντων κανονισθέντα ἐφαρμόζονται ἀναλόγως καὶ εἰς τὰ γυναικεῖα μοναστικὰ καταστήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τῶν μεταξὺ τῆς κοσμικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς σχέσεων.

Ἄρθρον 98. Ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ἄρθρον 99. Χωρὶς τὴν ἔγκρισιν καὶ ἐπικύρωσιν τοῦ Βασιλέως καμμία πρᾶξις τῆς Συνόδου, ἀφ' ὅσας ἀνάγονται εἰς τὰ ἐξωτερικὰ αὐτῆς καθήκοντα, δὲν ἐνεργεῖται, οὔτε ἔχουσιν ἰσχύν.

Ἄρθρον 100. Ὁ Βασιλεὺς διορίζει, καθὼς εἴρηται, τὰ μέλη, τὸν Πρόεδρον καὶ τὸν Γραμματέα τῆς Συνόδου, τοὺς Ἐπισκόπους τοῦ Βασιλείου, τοὺς περὶ τὸν Ἐπίσκοπον ἀξιωματικοὺς ἑκάστης Ἐπισκοπῆς καὶ τοὺς ἐπιτρόπους καὶ διευθυντὰς τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου.

Ἄρθρον 101. Ὁ Βασιλεὺς μεταθέτει ἀπὸ ἐπισκοπῆς εἰς ἐπισκοπὴν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κύριον τῶν κυριευόντων εἰς τὸν αὐτὸν ναόν, καὶ ὄχι καθ' ὑπόκρισιν, ὄχι κατ' ἀνθρωπαρέσκειαν, εἰς μεγίστην εὐχαρίστησιν καὶ ψυχικὴν ἀγαλλίασιν τῶν πιστῶν αὐτοῦ ὑπηκόων· εἰς μάτην ἐζήτησαν πονηροὶ καὶ γόητες, νὰ παρεξηγήσωσιν ὅσα [ἀπὸ] τοῦ Ἰουλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους ἔγιναν περὶ Ἐκκλησίας, καὶ νὰ ταράξωσι διὰ σπερμολογιῶν τὰς συνειδήσεις τῶν ἁπλουστέρων. Ὅστις πράττει εἰλικρινῶς καὶ κατὰ καθαρὰν συνείδησιν τὸ ἀγαθόν, αὐτοῦ αἱ πράξεις δὲν δύνανται νὰ παρεξηγηθῶσι κακῶς, καὶ παρεξηγούμεναι ἢ διαστρεφόμεναι παρ' ὀλίγων, παριστάνονται παρὰ πολλῶν ὁποῖαι ἀληθῶς ὑπάρχουσι· τοῦτο ἔπαθαν καὶ ὅσοι ἠθέλησαν πέρυσι νὰ διαστρέψωσι τοὺς περὶ Ἐκκλησίας ἀγαθοὺς σκοποὺς τῆς Κυβερνήσεως τῆς **Α. Μ.** καὶ νὰ συκοφαντήσωσι τοὺς σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας καὶ Ἐπισκόπους τοῦ Βασιλείου, καθὼς καὶ τὴν Σύνοδον αὐτὴν καταστασθεῖσαν· ἀλλ' ὅταν τὰ πράγματα λαλῶσιν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ εἰλικρινείας, οἱ λόγοι εἶναι περιττοί. **Τὸ** Ἑλληνικὸν ἔθνος, ὅσον καὶ ἂν ἦναι ἀπαίδευτον ἐκ τῶν περιστάσεων, ἔχει ὅμως πνεῦμα πολύ, νοῦν ὑγιᾶ, κρίσιν ὀρθήν, καὶ ἠξεύρει νὰ διακρίνῃ τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὸ ψεῦδος, τὸ ἀληθῶς ἀγαθὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ, καὶ ὅταν βλέπῃ τὰ πράγματα, δὲν ἔχει χρείαν λόγων. **Καθὼς** λοιπὸν ὅ,τι ἐπράχθη περὶ τὴν Ἐκκλησίαν, σκοπὸν ἄλλον δὲν εἶχε παρὰ τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῆς καὶ τοῦ Κλήρου, οὕτω καὶ ὅ,τι θέλει πραχθῇ, ἂς μὴν ἔχῃ τις τὴν παραμικρὰν ἀμφιβολίαν. Τοὺς περὶ Ἐκκλησίας καὶ θρησκείας εἰλικρινεῖς καὶ ἀγαθοὺς σκοποὺς τῆς **Α. Μ.** τοῦ Βασιλέως καὶ κυρίου ἡμῶν, ἐπροσκλήθητε διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. **3** καὶ ἀπὸ **30** Ἰουλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, νὰ ἐξηγήσητε πρὸς πάντα τὸν Κλῆρον καὶ τὸν πιστὸν αὐτοῦ λαόν, αὐτοὺς τούτους προσκαλεῖσθε νὰ ἐξηγήσητε πάλιν, ὄχι ὅτι ἀμφιβάλλει τις τῶν πιστῶν αὐτοῦ ὑπηκόων κατὰ τοῦτο, ἀλλὰ διότι πονηρευόμενοί τινες θέλουσι νὰ παρεξηγήσωσι τὰ ἁπλούστατα καὶ εἰλικρινέστατα, καὶ πρὸς τὸ ἴδιον αὐτῶν τέλος ἀποβλέποντες θέλουσι νὰ ἀποδίδωσιν εἰς πονηρὸν τέλος τὴν κατάργησιν τῶν μικροτέρων μοναστηρίων καὶ τὰ τοιαῦτα. **Χρέος** σας ἱερὸν πρέπει νὰ νομίζητε πάντοτε τὴν ὀρθὴν διδασκαλίαν τῶν χριστιανῶν εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν διασκέδασιν τῶν πονηρῶς διαδιδομένων λόγων περὶ παντὸς πράγματος τὴν Ἐκκλησίαν ἀφορῶντος. **Τοῦτο** ἀπαιτεῖ παρ' ὑμῶν ἡ Κυβέρνησις τῆς **Α. Μ.** **Τοῦτο** ἀπαιτεῖ παρ' ὑμῶν καὶ ἡ Σύνοδος. Καὶ ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα ἔχουσιν ὅλην τὴν πεποίθησιν εἰς τὸν εἰλικρινῆ ὑμῶν ζῆλον, καὶ δὲν ἀμφιβάλ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ρίας Διονύσιος, πρόεδρος. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος. Ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς. — Ὁ Γραμματ. Θ. Φαρμακίδης (α).

§. γ. Οὕτω διεκήρυξεν ἡ Σύνοδος ἀνομολογοῦσα τὸ πάντιμον τοῦ γάμου μυστήριον, καὶ τὴν πολιτικὴν διάζευξιν εὐφήμως ἐξέφερε καὶ σεμνῶς· οὐδὲ διαζύγιον ὠνόμασε τὴν τελεσίδικον ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου· ἀπεσίγησε δὲ παντάπασι καὶ τὴν βλάσφημον κατὰ τοῦ Μυστηρίου δυσωνυμίαν, μηδαμοῦ τὸν γάμον τὸν ἀμίαντον ὑπομείνασα καλέσαι «πολιτικὸν συνάλλαγμα» (καθὼς ἡ καινοτομία καὶ δι' ἐφημερίδων καὶ ἐν τριόδοις τότε περιεσάλπιζεν). Ἐπειδὴ δέ τινες τῶν πολιτικῶς διεζευγμένων συνήλαττον κατὰ τόπους καὶ δεύτερον γάμον καὶ χωρὶς Ἐκκλησιαστικοῦ διαζυγίου (διότι τὸ κακὸν ἅπαξ εἰσχωρῆσαν προχωρεῖ προβαῖνον πρὸς τὸ χεῖρον), ἐκώλυσε καὶ τοῦτο ἡ περὶ τὸν Κυνουρίας Σύνοδος, πανταχόθεν τὸ τοῦ γάμου σεμνὸν ἄθικτον (ὅσον τὸ δυνατὸν) διασώζουσα ἀπὸ τῆς βλάβης τοῦ καινοτομηθέντος νόμου. Μετέπειτα δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν ἑτεροζυγίαν καὶ τοὺς βαθμοὺς τῆς συγγενείας ὑπὸ τῶν προτέρων συνοδικῶν καινοτομηθέντα αὐτὴ πάλιν ἡ περὶ τὸν Κυνουρίας Σύνοδος ἐσπούδασε θεραπεῦσαι, καθὼς λέγομεν παρακατιόντες.

§. δ. Ὥρμησε δὲ βοηθῆσαι καὶ ταῖς οἰκτραῖς καὶ τί κακὸν οὐχὶ πασχούσαις μοναχαῖς τῶν διαλελυμένων γυναικείων μοναστηρίων! ὅθεν ἀφορμὴν λαβοῦσα τὰς ἀναφορὰς τῶν ἐν Ἄνδρῳ κατὰ τὴν μονὴν τῆς ἁγίας Μαρίνης μοναζουσῶν (βλ. ὄπισθ. σελ. 265), ἀποκλαιομένων διὰ τὸν διωγμὸν (ἀνέφερον δὲ περὶ τούτου καὶ τῶν Ἀνδρίων συχνοί), ἐγνωμοδότησε τῇ 29 τοῦ Νοεμβρίου πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν γραμματείαν ἡ Σύνοδος, ἵνα τὸ μοναστήριον τοῦτο διατηρηθῇ προσωρινῶς. Ἡ δὲ Γραμματεία ἀπηρνεῖτο τὸ ζήτημα, προβάλλουσα τοὺς ἐφεξῆς λόγους· α) ὅτι «ἡ Σύνοδος ἐπὶ τῆς παρελθούσης περιόδου σκεπτομένη ὀρθῶς καὶ σπουδαίως περὶ τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τῶν γυναικείων μοναστηρίων καὶ εὑρίσκουσα ταύτην ἀντικειμένην ὅλως εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, ἐγνωμοδότησε νὰ καταργηθῶσιν ὅλα τὰ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν μοναστήρια τῶν γυναικῶν, καὶ μόνον τρία νὰ διατηρηθῶσι (βλ. ὄπισθ. σελ. 254). Ἤδη δὲ πάλιν γνωμοδοτοῦσα, λέγει, νὰ διατηρηθῇ προσωρινῶς τὸ κατὰ τὴν Ἄνδρον γυναικεῖον μοναστήριον. Ἐκ δὲ τῆς ἀντιφάσεως ταύτης ἡ Κυ-

(α) Βλ. Αἱ ἀναγκαιότεραι Ἐγκύκλιοι ἐπιστολαὶ κτλ. σελ. 64. Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πρὸς αὐτὸν εἰσφορὰς (α)· καὶ οὕτω κατὰ τὸ 1834 ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἄνδρον. Καὶ κτίζει καλὸν Ὀρφανοτροφεῖον πλησίον Ἐκκλησίας, ἣν τοῦ Σιναίου πρότερον κτῆμα οὖσαν ἐχαρίσατο προθύμως εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον ὁ τότε καὶ τοῦ Σιναίου ἡγουμενεύων καὶ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον κοσμῶν Παναγιώτατος Πατριάρχης Κωνστάντιος· διότι λίαν κἀκεῖνος ἠγάσατο καὶ ἐτίμησε τὸν Θεόφιλον, καὶ πρὸς ἁδρὰς ἐκ τῶν φιλαδέλφων συνήργησεν αὐτῷ συνδρομάς, ὁπότε διῆλθε διὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

§. δ. Ἤνοιξε λοιπὸν τὸ Ὀρφανοτροφεῖον ἤδη κατὰ τὸν Σεπτέμβρ. τοῦ 1835, καὶ συνήγαγεν ἐν αὐτῷ τριάκοντα περίπου ὀρφανὰ ἐκ διαφόρων τόπων τῆς Ἑλλάδος, καὶ ταῦτα ἔτρεφεν, ἐνέδυεν, ἐθεράπευεν, ἐδίδασκεν, αὐτὸς καθηγητής, αὐτὸς τροφεύς, αὐτὸς πατὴρ καὶ κηδεμὼν καὶ νοσηλευτής, αὐτὸς τὰ πάντα γινόμενος πρὸς τοὺς ὀρφανούς, ὡσαύτως καὶ πρὸς ἄλλους τινὰς παῖδας ἔξωθεν ἐπὶ παιδείᾳ πεμπομένους, οὓς ἐδέχετο φιλοφρόνως εἰς τὸ συσσίτιον (τούτους ὅμως καταβάλλοντας τὰ τροφεῖα)· καὶ τοὺς μὲν ὀρφανοὺς ὠνόμαζε πτωχούς, τοὺς δὲ τὰ τροφεῖα πληροῦντας φιλοπτώχους, τοὺς δὲ, τέλος, ἔξω τοῦ Ὀρφανοτροφείου κατοικοῦντας, φοιτητάς. Συνῆγε δὲ καὶ ἄλλους μαθητὰς καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τοῦ Κράτους ἀφικνουμένους ἡ φήμη τῆς Θεοφίλου σοφίας καὶ ἱερατικῆς ἀρετῆς. Καὶ συνέῤῥευσε πλῆθος φοιτητῶν ἐντὸς ὀλίγου πληρώσαντες τὴν Ἄνδρον· συνεισέφερον δὲ καὶ ἐκ τῶν φοιτητῶν ἕκαστος κατ' ἔτος εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον χρημάτων ποσότητα κατὰ δύναμιν· ὁ δὲ Θεόφιλος ἐδίδασκε τοσοῦτο πλῆθος μαθητῶν, κατὰ τάξεις διῃρημένων, Ἑλληνικά, φιλολογικά, φυσικά, μαθηματικά, ἀστρονομικά, φιλοσοφικά, πᾶν εἶδος παιδείας· αὐτὸς συγγράφων, καὶ διδάσκων αὐτός, καὶ εἰς μίαν μόνην τριετίαν ὅλην τῶν μαθημάτων τὴν σειρὰν αὐτὸς συμπληρῶν. Ἄλλῳ δὲ διδασκάλῳ ἐχρῆτο οὐδενί, εἰ μὴ μόνον ἐκ τῶν ἤδη προβεβηκότων μαθητῶν καθίστα προγυμναστὰς εἰς ὁδηγίαν τῶν πρωτοπείρων. Τοῦτο τὸ μονοπρόσωπον τῆς αὐτοδιδασκαλίας κατ' ἀρχὰς ἀπήρεσκεν εἰς τοὺς φρονιμωτέρους· οἱ δὲ πλεῖστοι θείου ζήλου μάρτυρα, καὶ διαπύρου φιλογενείας ἀκάματον ἀθλητὴν ἐκάλουν θαυμάζοντες τὸν διδάσκαλον. Ἐπειδὴ δὲ ἤδη τῶν φοιτητῶν οἱ πλεῖστοι νηστειῶν τε καὶ προσ-

(α) Κατὰ τὸ 1839 ἐστάλησαν πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ συνδρομητῶν 45 χιλιάδες δραχμῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δ' ἐπηκολούθησαν ὅ,τε Ἀχαΐας Γρηγόριος τῇ 21 Φεβρ. καὶ ὁ Λοκρίδος Ἀγαθάγγελος, τῇ 8 Μαΐου. Ἔτι δὲ ζῶντος τοῦ Λοκρίδος καὶ παραυτὰ σχεδὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυνουρίας παραιτεῖται μὲν ὁ Βάρβογλης τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. ὑπουργείου, ἀνεδέχεται δὲ τοῦτο Σταῦρος ὁ Βλάχος ὁ Ἀθηναῖος (Ἰανουαρ. 24), εὐτυχέστερος οὗτος τοῦ προκατόχου καὶ δεξιώτερος (τοῦ καιροῦ καλοῦντος) ἐπεισελθών, καὶ πάντων δὲ τῶν ἀπὸ τῆς

λαβόντες οἱ Τοῦρκοι ἀπήγαγον εἰς τὸ τεῖχος, ἔνθα ἐκράτουν κεκλεισμένους τοὺς ἐπισήμους τῶν Χίων μετὰ τοῦ ἀρχιερέως, οὓς καὶ ἀπέκτειναν ἅπαντας κρεμάσαντες μετὰ ταῦτα· ἀλλὰ κἀκεῖθεν διέφυγε παραδόξως ἐξελθὼν μετά τινων φυλάκων τοῦ τείχους, μηδενὸς παρατηρήσαντος, καὶ διεσώθη εἰς Ψ α ρ ά, καὶ μετ' ὀλίγον εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐπισκοπήν. Οὕτως ἔσωζεν αὐτὸν ὁ δάκτυλος τοῦ Θεοῦ, εἰς ὃ ὑπῆρχε προωρισμένος. Ἀναλαβὼν δὲ τὰς τοῦ ποιμνίου φροντίδας συμμετεῖχε καὶ τῶν κοινῶν περιστατικῶν τῆς ἀγωνιζομένης πατρίδος, ὑπηρετῶν ἱεροπρεπῶς κατὰ τὸ δοθὲν αὐτῷ χάρισμα παρὰ Θεοῦ. Τῷ β' τῆς ἐπαναστάσεως ἔτει ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς προσωρινῆς Διοικήσεως πρέσβυς ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν τῆς Ἑπτανήσου Κυβέρνησιν. Ἐπανελθὼν δὲ συνεβούλευε καὶ συνηγωνίζετο μετὰ τῶν Συναδέλφων ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας, καὶ εἰς τὰς ἐθνικὰς Συνελεύσεις ἐκ τοῦ σύνεγγυς παρὼν ἐστήριζε τοὺς ὁμογενεῖς εἰς τὴν πέτραν τῆς πίστεως καὶ τὴν διατήρησιν τῶν θείων καὶ πατροπαραδότων θεσμῶν. Ἐξαιρέτως δὲ κατὰ τὴν ἐν Ναυπλίῳ γενομένην συγκάλεσιν τῶν Ἀρχιερέων ἀντέστη γενναίως πρὸς τὴν μὴ κατὰ τοὺς θείους κανόνας μελετηθεῖσαν καὶ τέλος διακηρυχθεῖσαν ἐπώδυνον διάστασιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διὸ καὶ κατετρέχθη καὶ ἐσυκοφαντήθη καὶ τὰ δύο τρίτα τῆς κανονικῆς αὐτοῦ ἐπισκοπῆς ἀφῃρέθη, καὶ ποικίλους ὑπέμεινε διωγμοὺς μετ' ἄκρας ὑπομονῆς. Πενταετίαν ὅλην προήδρευσε τῆς Συνόδου, ἀναστέλλων ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ τὸν χείμαῤῥον τῆς εἰσρυείσης ἠθικῆς διαφθορᾶς· καὶ ὅτε πάλιν ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὄρη τῆς Κυνουρίας, οὐ διέλιπεν ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας. Ὡσαύτως καὶ μετὰ τὸ 1843 καὶ ἐφεξῆς μέχρι καὶ τῆς μετὰ τὸν ἱερὸν Τόμον συστάσης Συνόδου, καθ' ἣν ἠγωνίζετο περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς ἑνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἀλλὰ τὸν θεῖον ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ζῆλον καὶ τὸν ἱεραρχικὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ ἀφιλάργυρον τοῦ τρόπου καὶ τὸ καρτερικὸν καὶ τὸ γενναῖον τοῦ ἤθους καὶ τὴν πολύπειρον σύνεσιν καὶ ἐμβρίθειαν καὶ κρίσιν, καὶ τῶν ἄλλων διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων καὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου τὴν ἰσχύν, καὶ τὰς ἄλλας ποιμαντορικὰς ἀρετὰς τοῦ ἀοιδίμου Διονυσίου κηρύττει μὲν τὸ λογικὸν αὐτοῦ ποίμνιον καὶ πᾶσα ἡ Ἑλλάς, μήδ' αὐτῶν ἴσως τῶν ἀντιταχθέντων ἀρνουμένων, οὓς καὶ τελευτῶν ὁ μακάριος συνεχώρησε, κἂν καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ κατεῖπον, μαρτυροῦσι δὲ καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ, ὅσαι συνήντησαν εἰς τὴν παροῦσαν ἱστορίαν. Ἐκοιμήθη δὲ ὁ ἀείμνηστος τὸν ὕπνον τῶν δικαίων, ἀνώδυνον καὶ εἰρηνικὸν τὸ τέλος τοῦ βίου σχών, καὶ καλὴν ἀπολογίαν ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ βήματος, πολλὴν δὲ λύπην καὶ πόθον ἐν

καὶ τὸ ἐφεξῆς, ἀποβλέπον τὴν Ἐκκλησίαν· « Νὰ μὴ δεχθῇ (ἡ τὰ πρὸς συμβιβασμὸν πραγματευομένη ἐπιτροπή), ὥστε ἡ Πόρτα νὰ ἔχῃ μέρος ἢ ἐπιρροήν, μήτε ἐκ πλαγίου μήτε κατ' εὐθεῖαν, εἰς τὴν ἐσωτερικὴν Κυβέρνησιν, εἴτε πολιτικὴν εἴτε ἐκκλησιαστικὴν τῆς Ἑλλάδος » (α). Καὶ τὶ μὲν ἐνόουν οἱ ἐν ἀπορρήτοις ταῦτα γράψαντες, ἄδηλον. Ὅλον δὲ τὸ μυστικὸν τοῦτο ψήφισμα παρερρίφθη ἄκυρον καὶ ἄπρακτον· ἐξεδόθη δὲ τότε συγχρόνως κατ' αὐτοῦ καὶ δημοσία διαμαρτύρησις ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Ὑψηλάντου (β).

ιβ. Μετὰ δὲ ταῦτα (περὶ τὸν Μάϊον τοῦ 1826) ἐτελεύτησεν ἐν Ναυπλίᾳ καὶ ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός (γ). Τοποτηρητὴς δὲ τῆς Μητροπόλεως διωρίσθη ὁ προειρημένος Εὐδοκιάδος Γρηγόριος, ὡς προείπομεν (Κεφ. Α. §. ζ). Ἐν δὲ τούτοις παύεται μὲν τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μετὰ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων· καθίσταται δὲ Διοικητικὴ ἐπιτροπὴ (Ἀπριλ. 18), διοικοῦσα τὸ πολίτευμα μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ Κυβερνήτου.

(α) Βλ. Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησ. τῆς Ἑλλ. Τόμ. Δ. σελ. 96.

(β) Αὐτόθ. σελ. 72.

(γ) Οὗτος ὁ μακαρίτης Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς συνέγραψεν ἱστορικὰ Ὑπομνήματα περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1823 (ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Καλλινίκου τοῦ Καστόρχη. Ἀθήνησι, 1837). Ἐν δὲ τούτοις μεταξὺ τῶν ἄλλων μνημονεύει καὶ αὐτὸς ὁ μακαρίτης τὴν ματαίαν ἐκείνην πρεσβείαν, ἣν τῷ 1823 ἐστάλη πρὸς τὸν τότε Πάπαν (Πῖον Ζ'), ἱκετεύσων αὐτόν, ἵνα μεσιτεύσῃ πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης (ἐν Βερώνῃ τότε συνεδριάζοντας) ὑπὲρ σωτηρίας τῆς Ἑλλάδος· (βλ. Ὑπομνήματ. σελ. 144 καὶ τὰ ὑπὸ Ι. Φιλήμονος προλεγόμενα, ἐν οἷς καὶ ἡ βιογραφία τοῦ Γερμανοῦ). Κατ' ἐκείνην τὴν πρεσβείαν, λέγουσιν, ὅτι ἡ τότε Κυβέρνησις ἔδωκεν εἰς τὸν Παλαιῶν Πατρῶν ἐντολάς, ἵνα παρενείρῃ μετὰ τοῦ συμπρέσβεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Πάπαν περὶ ἑνώσεως τῆς Ἀνατολικῆς πρὸς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν (βλ. Ν. Σπηλιάδου Ἀπομνημονεύματα Τόμ. α. σελ. 440). Ἀλλ' εἰ μέν τι περὶ τούτου διεμήνυσεν ἐκ τοῦ Ἀγκῶνος (ἐκεῖ γὰρ ἔστη κωλυθεὶς τῆς περαιτέρω πορείας) ὁ ἱεράρχης πρὸς τὸν Πάπαν, ἄδηλον. Ἡ δὲ φήμη τῆς ματαιοσπουδίας ταύτης ἐξῆλθεν εἰς πολλούς, καὶ ὁ κατὰ τὸ 1825 ἐν Ῥώμῃ διατρίβων Ν. Κεφαλᾶς διεκήρυξε τοῦτο ἔν τινι Ἰταλικῇ Ἐφημερίδι (βλ. Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἀριθμ. 3. ἔτ. 1825). [Τῆς ἀποστολῆς ταύτης τοῦ Γερμανοῦ μνημονεύει, καὶ ὁ τότε μετὰ τῆς πρεσβείας ἐν Ἀγκῶνι διατρίβων Γαλάτης Ἰορδάνης, ὡς μάτην ἕνωσιν καὶ βοήθειαν ὀνειρωξαμένης. Βλ. Jourdain, Memoires hist. et milit. sur les événem. de la Gréce etc. T. 1. pag. 166. Paris. 1828. Σημ. Ἐκδ.].

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ μέλος τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ Ἀχαΐας Γρηγόριος μέλος τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος συμπληρωτικὸν μέλος τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ πρώην Μενδενίτζης Γρηγόριος καὶ συμπληρωματικὸν μέλος τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος. Ὁ Ἀκαρνανίας Ἱερόθεος. Ὁ Σάμου Κύριλλος.

§. γ. Καὶ αὕτη μὲν ἡ τῶν Ἀρχιερέων διαγνώμη. Ἔγραψε δὲ καὶ ἰδίως ἡ Σύνοδος πρὸς τὸν τότε ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Μιχαὴλ τὸν Σχινᾶν, ἐξαιτουμένη θερμῶς τὴν διόρθωσιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀπήντησε μετὰ πόθου πολλοῦ ὁ ὑπουργὸς (Νοεμβρίου 15) (α). Καὶ Μοναστηρίων ἡγούμενοι καὶ ἱερεῖς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν διαφόρους ἐκθέσεις ἔπεμψαν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἐξαιτούμενοι τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τὴν ἐπανόρθωσιν κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας. Παρετείνετο δ' ἐφ' ἱκανὰς ἡμέρας ἡ περὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου συζήτησις. Ἀναστάντες γάρ τινες ἐγνωμοδότουν ἵνα ψηφισθῶσι παρὰ τῆς Συνελεύσεως ὅσα προϋπῆρχον ἐπὶ Ἀντιβασιλείας. Ὅτι δηλαδὴ ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔσται διὰ παντὸς ἡνωμένη μετὰ τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν δογματικῶς· περὶ δὲ τῶν ἱερῶν κανόνων, καθ' οὓς διοικηθήσεται, μηδεὶς ἐν τῷ Συντάγματι γενέσθω λόγος (ὑπενήργει δὲ πρὸς τοῦτο καί τινων ἑτεροδόξων ξένων ἔξωθεν ἐντρέχεια, μηδενὸς φειδομένη μέσου πρὸς ἐπίτυχίαν τοῦ σκοποῦ)· ἀντέλεγον δὲ πρὸς αὐτοὺς ἄνδρες ἱκανοὶ καὶ συνετοὶ (ἐν οἷς διέπρεπεν ὁ καὶ ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Βουλευτὴς Μ. ὁ Σχινᾶς), ἐξελέγχοντες τὴν πλάνην (β). Ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως περιήρχοντό τινες πειρώμενοι διαφθείρειν τὰ νοήματα τῶν ἁπλουστέρων ἀντιπροσώπων. Καί τις λόγιος κληρικὸς συντάξας φυλλά-

---

(α) Ἰδοὺ ἡ τοῦ κ. Μ. Σχινᾶ ἀπάντησις «Τὴν ὑπ' ἀριθμ. τῆς 12 μεσοῦντος σπουδαιοτάτην ἐπιστολήν τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος κομισάμενοι καὶ λίαν ἐσκεμμένως ἀνέγνωμεν, καὶ τῷ Πρυτάνει τῶν ἀγαθῶν, τῷ ἐν καιρῷ δεκτῷ τὴν Σιὼν ἀγαθύναντι, θυσίαν εὐχαριστίας καὶ αἰνέσεως θύσαντες, τὸν κατ' ἐπίγνωσιν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εὐφημίαις περισσαῖς κατεστέψαμεν. Εἰσενεχθήσεται δὲ καὶ παρ' ἡμῶν κατὰ τὸ ὀφειλόμενον προθυμία οὐχ ἡ τυχοῦσα ἐν τόπῳ τε καὶ χρόνῳ τῷ δέοντι ὑπὲρ τῆς σωτηρίου ἐκβάσεως τῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐφέσεων, καθὰ αὐτὴ προσδοκᾷ. Ταῦτα δηλοῦντες τῇ ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι, καὶ τὰς ὁδοὺς ἡμῶν τῷ Θεῷ τῶν πατέρων μετὰ πίστεως καὶ ἐλπίδος παρατιθέμενοι, εἴημεν τῶν ὑμετέρων εὐχῶν ἀπολαύοντες. Ἀθήνῃσι, τὴν 15 Νοεμβρ. 1843». Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 495. Σημ. Βκδ.

(β) Βλ. τοὺς λόγους ἐν τῷ Αἰῶνι ἀριθμ. 498 καὶ Ἀθηνᾶς ἀριθμ. 1085, 1086.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τεύουσιν, ὅτι εἰς τὸ ἱερατεῖον ἀνήκει). Πρῶτον μὲν γὰρ ἐξαλείφει τὴν ἐν ταῖς καρδίαις τοῦ λαοῦ ἐγκεχαραγμένην σεβασμιότητα τοῦ θείου μυστηρίου, μετὰ τῶν βεβήλων συναλλαγμάτων τὸν γάμον κατασπῶσα. 2) Ἀφαιρεῖ διὰ τῆς εἰς τὰ δικαστήρια εἰσόδου τοῦ ἐγκαλοῦντος τὸν φόβον τῆς κατακρίσεως τῆς τῇ διαζεύξει συνεφεπομένης, ἀδυνάτου ἤδη οὔσης τῆς τῶν ἀπορρήτων διατηρήσεως, εἰς ἣν τὸ ἱερατεῖον παρὰ πᾶσιν ὁμολογεῖται λίαν ἐπιτήδειον (α). 3) Ἀποβάλλει τὸ τῆς αἰδοῦς τῶν συζύγων κάλυμμα διὰ τῆς ἐνώπιον οὐχὶ γηραιῶν καὶ σεβασμίων λειτουργῶν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ νεαρῶν καὶ σφριγώντων πολλάκις δικηγόρων καὶ δικαστῶν ἐκμυστηρεύσεως καὶ δημοσιεύσεως ἀπορρήτων οἰκιακῶν νοσημάτων καὶ χηρῶν· 4) Ἐξανιστᾷ καὶ ἀποσκληρύνει διὰ τῆς ἐν τῇ τοῦ δικαστηρίου ἐννοίᾳ συνημμένης ἐννοίας τῆς βίας καὶ τῆς ποινῆς τὰς τῶν διαφερομένων ψυχάς. 5) Ἀναιρεῖ πᾶσαν συμβιβαστικὴν δύναμιν, ἣν μάλιστα κέκτηται ἡ φιλόστοργος καὶ ἐπιεικὴς φωνὴ τοῦ οἰκονόμου τῶν τοῦ Θεοῦ μυστηρίων, ἥκιστα δ' ἡ ἀδυσώπητος τοῦ δικαστοῦ αὐστηρότης. Οὕτω δὲ πᾶν κώλυμα καὶ πᾶσαν θεραπείας ἐλπίδα καθαιροῦσα πολλαπλασιάζει τὰ διαζύγια καὶ τὰ τούτοις παρομαρτοῦντα αἴσχη καὶ μιάσματα τῆς κοινωνίας, ὅπως καὶ ὁ ἡμέτερος Πατὴρ προδιέγραψεν ἐπωδύνως (β), καὶ αὐτὴ μαρτυρεῖ ἡ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ὀθνείας Πολιτικῆς Δικονομίας ἐπεισκωμάσασα πληθύς τῶν διαζυγίων (Βλ. καὶ Τμ. Γ. Κεφ. Β. §. ς).—Ἐν δὲ τῷ ΚΓ' ἄρθρῳ ἀπαλλάσσονται μὲν οἱ ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου τοῦ ὁρκίζεσθαι κατὰ τὴν τῆς καθόλου Ἐκκλησίας ἀπόφανσιν, ἧς προεμνήσθημεν, οὐ μὴν καὶ οἱ μοναχοί, καί τοι καὶ τούτους ἐκείνη τε καὶ ἡ τῆς ὁμοδόξου Ῥωσσίας θεσμοθεσία ἐπὶ τῇ μοναχικῇ πολιτείᾳ διαβεβαιοῦν καθορίζει. Οὕτως οὐδὲ τοῦτο καλὸν κακότητος ἄμικτον ἔθεσαν. Ἔπειτα δὲ διὰ τί ἡ διαβεβαίωσις συγχρωτίζεται τῷ ὅρκῳ; Ἄλλως γὰρ ἔδει ῥηθῆναι «ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὅρκου», καὶ ἐφεξῆς ἀντὶ τῶν «Ὁ οὕτως δεδομένος ὅρκος» οὐτωσί, «ἡ διαβεβαίωσις αὕτη ὑπάρχει πιστὴ καὶ βεβαία καὶ παντὸς ὅρκου ἰσχυροτέρα· ὅθεν καὶ πᾶσα παράβασις αὐτῆς» κτλ.—Ἐν δὲ τῷ ΚΔ'. ὑποχρεοῦνται

σπουδίας. Βλ. Ueber die heutige Gestalt des Eherechts. Berlin. 1842. Richter Lehrb. des Kath. und Evang. Kirchenrechts pag. 63, 311, 316, 394, 514.

(α) Βλ. Die Ehe aus dem Geschichtspunkte der Natur der Moral und der Kirche, betrachtet von Dr. Ioh. Chr. Gottfr. Joerg und Dr. Hein. Gottl. Tzschirner pag. 222—241. Leipzig, 1819.

(β) Περὶ τῶν τριῶν ἱερατ. βαθμῶν ἐπιστ. Διατριβὴ σελ. 325—328.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῆς Τριάδος ἐστίν, ἧς δημιουργούσης τὰ πάντα δημιουργεῖται» (παρὰ τῷ Βρυενν. Λόγ. Β. εἰς τὸν Εὐαγγελ.). Καὶ ὁ θεῖος Νύσσης Γρηγόριος «Οἶδε (λέγει) τί ἐργάζεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· οἶδεν ὁ Υἱός, πῶς ἑαυτῷ κατασκευάζει τὸ πνευματικὸν οἰκητήριον· αὐτός, ὡς βούλεται, περιβάλλεται τὴν τοῦ δούλου μορφήν· οἶδεν ὁ Πατὴρ τὴν τοῦ Μονογενοῦς ἐνανθρώπησιν· ὅπου γὰρ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐκεῖ καὶ ὁ Υἱός, ἐκεῖ καὶ ὁ Πατήρ· ἀχώριστος ἡ Τριάς· ἀμέριστος ἡ Τριάς· ἀδιαίρετος ἡ Τριὰς» (Λόγ. εἰς τὸν Εὐαγγελ.) (α). Κατὰ ταῦτα λοιπὸν πιςεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν, ὅτι εὐδοκίᾳ τοῦ Πατρὸς καὶ συνεργίᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐσαρκώθη ὁ προαιώνιος υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς ἐκ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ ἐνηνθρώπησε. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ εὐαγγελιζόμενος τῇ Παρθένῳ τὴν σύλληψιν, ἐφανέρωσε τὴν ἁγίαν Τριάδα, ὕψιστον μὲν ὀνομάζων τὸν Πατέρα, δύναμιν δὲ τὸν Υἱόν, καὶ πνεῦμα τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὡς ἐσημείωσεν ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος εἰς τὸ «Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ Σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι» (Λουκ. ε). Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος λέγει «Ὡς δὲ μία τῆς Τριάδος ἡ χάρις, οὕτως ἀδιαίρετος ἡ Τριάς. Τοῦτο δ' ἄν τις ἴδοι καὶ παρὰ τῷ Γαβριὴλ τῇ Θεοτόκῳ λέγοντι· «Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ Σέ», εἰδὼς ὅτι ἐν τῷ λόγῳ ἦν τὸ Πνεῦμα. Εὐθὺς οὖν συνῆψε, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σε. Τοῦ δὲ πνεύματος ὄντος ἐν τῷ λόγῳ, δῆλον ἂν εἴη, ὡς καὶ ἐν τῷ Θεῷ ἦν διὰ τοῦ Λόγου τὸ Πνεῦμα» κτλ. (Ἐπιστολ. πρὸς Σεραπ.) (β). Μόνον

(α) Καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει. «Ὅπου μία τῆς Τριάδος ὑπόστασις παρῇ, πᾶσα πάρεστιν ἡ ἁγία Τριὰς» κτλ. (Ὁμιλ. ιγ. εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ.) Σημ. Ἐκδ.

(β) Οὕτω φέρεται ἐν τῇ Κομμελιανῇ ἐκδόσει τὸ χωρίον. Ἐν δὲ τῇ τοῦ Μιγνίου ἐκδόσει ὀρθότερον ἔχει οὑτωσί· «Τοῦτο δ' ἄν τις ἴδοι καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἁγίας Μαρίας· ὁ γὰρ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀποσταλεὶς ἀπαγγεῖλαι τὴν ἐπ' αὐτῆς ἐσομένην τοῦ Λόγου κάθοδον, «Πνεῦμα ἅγιον» εἴρηκεν «ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ», εἰδὼς» κτλ. ἥπερ καὶ τῶν κρειττόνων χειρογράφων ἐστὶ γραφὴ (βλ. **Migne S. Athan. Opera T. 2. p. 633**). Συνῳδὰ τούτοις ἀποφαίνεται καὶ Ἀνδρέας ὁ Κρήτης. «Ὅρα ποῦ (ἴσ. γρ. πῶς) τὸ τῆς Τριάδος φανεροῦται μυστήριον. Πνεῦμα γὰρ ἅγιον εἰπὼν (ὁ Γαβριὴλ πρὸς τὴν παρθένον) οὐκ ἄλλο, ἢ τὸν παράκλητον ἔφη· δύναμιν δὲ τοῦ Ὑψίστου προφανῶς τὸν υἱὸν ὑπογράφει· τῇ γὰρ τοῦ ὑψίστου φωνῇ τὸ τοῦ Πατρὸς συνεισφέρεται πρόσω-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λείου, τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων καὶ ὁμολογούντων τὸ ἱερὸν τῆς πίστεως σύμβολον καὶ πρεσβευόντων πάνθ' ὅσα πρεσβεύει ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ Ἐκκλησία· διοικεῖται δὲ πνευματικῶς ὑπὸ Κανονικῶν ἐπισκόπων κατὰ τοὺς ἱεροὺς θεσμοὺς καὶ τὰς διατάξεις αὐτῆς.

Ἄρθρ. Β. Ἀνωτάτη ἐν τῷ Βασιλείῳ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ ὑπάρχει Σύνοδος, φέρουσα τὸ ὄνομα «Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος». Καθεδρεύει δὲ διαρκῶς ἐν τῇ καθέδρᾳ τοῦ Βασιλείου, καὶ ἔχει σφραγῖδα ἰδίαν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἐγκεχαραγμένον τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, κύκλῳ δὲ τούτου τὰ γράμματα «Ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος».

Ἄρθρ. Γ. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος σύγκειται ἐκ τριῶν ἀρχιερέων ἐχόντων ἐπισκοπάς, ὧν εἷς πρόεδρος καὶ δύο σύνεδροι, ἔχει δὲ καὶ δύο συμπληρωματικούς, ἐξ ἀρχιερέων καὶ τούτους λαμβανομένους, τῶν ἐχόντων ἐπισκοπάς, οἵτινες ἀναπληροῦσι τὴν ἀπουσίαν τῶν τακτικῶν συνέδρων.

Τὸν δὲ πρόεδρον ἀπόντα ἀναπληροῖ ὁ εἰς τὰς συνεδριάσεις ἀμέσως μετ' αὐτὸν προκαθήμενος τῶν συνέδρων.

Ἀρθρ. Δ. Πρόεδρος τῆς ἱερᾶς Συνόδου θέλει εἶσθαι ἀείποτε ὁ τῆς πρωτευούσης τοῦ Βασιλείου ἐπίσκοπος· ἡ δὲ τῶν Συνέδρων καὶ τῶν Συμπληρωματικῶν ἀλλαγὴ γίνεται κατὰ τριετίαν, προσκαλουμένων ἐκ τῶν Ἐπισκοπῶν αὐτῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτῶν.

Ἄρθρ. Ε. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος συσκέπτεται περὶ πάσης ὑποθέσεως, ἀναγομένης εἰς τὴν ἁρμοδιότητά της, καὶ ἀποφασίζει, βάσιν ἔχουσα τοὺς ἱεροὺς ὅρους καὶ κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς τῆς ἐκκλησίας παραδόσεις, καὶ αἱ περὶ τούτων ἀποφάσεις αὐτῆς ὑπογράφονται παρ' ὅλων, τοῦ τε προέδρου καὶ τῶν συνέδρων. Ὅσα δὲ οὔτε ὑπὸ τῶν ἱερῶν ὅρων ὁρίζονται, οὔτε εἰς τοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς τῆς ἐκκλησίας παραδόσεις ἀντιβαίνουσι, περὶ τούτων ἀποφασίζει κατὰ πλειονοψηφίαν, καὶ ὁ μειονοψηφῶν, ὡς πρὸς τὰ κατὰ πλειονοψηφίαν περὶ τούτων ἀποφασιζόμενα, ὑπογράφει μέν, δύναται δὲ νὰ καταχωρῇ, ἂν θέλῃ, εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τοὺς λόγους τῆς διαφόρου γνώμης του.

Ἄρθρ. ϛ. Ὁ πρόεδρος, οἱ σύνεδροι, καὶ οἱ συμπληρωματικοὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἐάν ποτε περιπέσωσιν ὡς ἐκ τῆς συνοδικῆς αὐτῶν θέ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

§. ια. Ἤδη δὲ λήγοντος τοῦ Μαρτίου καὶ ἀρχομένου τοῦ Ἀπριλίου

καθ' ὅσον οὗτοι δὲν ἀντιβαίνουσιν εἰς τοὺς ἀνέκαθεν ὁρισμοὺς καὶ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα καὶ τὰς διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας· καὶ τὰ μὲν ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἄρθροις ά, β', γ', καὶ ζ', διαγραφόμενα ὁρίζονται διὰ Βασιλικοῦ διατάγματος ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τῆς Συνόδου· τὰ δὲ ἐν τοῖς ἄρθροις δ' καὶ έ, τῇ ἐγκρίσει τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργείου. Ἐν περιπτώσεσι δέ, καθ' ἃς ἀπαιτεῖται ἡ συγκάλεσις ἀρχιερατικῆς συνελεύσεως, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀναφέρει ὀνομαστὶ ταύτας πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐκκλησιαστικῶν, καὶ διὰ Βασιλικοῦ διατάγματος ἐπιτρέπεται ἡ συγκάλεσις αὐτῆς.

Ἄρθρον Ζ'. Εἰς τὰ κωρίως ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἔχει τὴν ἀνωτάτην δικαιοδοσίαν ἐφ' ὅλων τῶν ἐκ τοῦ κλήρου, καὶ πρὸς αὐτὴν ὡς πρὸς ἀνώτατον δικαστήριον ἐκκαλοῦνται αἱ ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις δι' Ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας θεωροῦσα καὶ ἀνακρίνουσα ἀποφαίνεται ἐπ' αὐτῶν κανονικῶς.

Ἄρθρον Η'. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ὡς ἔχουσα τὴν ἀνωτάτην δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι κληρικῶν, οὐχ ἧττον καὶ ἐπὶ τῶν λαϊκῶν αὐτῶν, κατὰ τὰ εἰς τὸν § ζ' τοῦ έ. ἄρθρου διαλαμβανόμενα, ἐπιβάλλει ἐκκλησιαστικὰς ποινάς, καθ' ὅσον ἐκκαλοῦνται αἱ ὑποθέσεις εἰς τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν αὐτῆς, ἢ καὶ δικάζονται ὑπ' αὐτῆς, οἷον τὰς ἑξῆς· ά) ἀργίαν ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας· β') μετατόπισιν καὶ περιορισμὸν ἐντὸς Μοναστηρίου ἢ ἄλλου εἰδικοῦ διὰ τοὺς κληρικοὺς σωφρονιστικοῦ καταστήματος· γ') ἀπότισιν ποσοῦ διπλασίου, ἐάν τις φωραθῇ, ὅτι λαβὼν χρήματα ἔπραξέ τι παρὰ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, καὶ παρὰ τοὺς ἱεροὺς τῆς ἐκκλησίας θεσμούς· τὸ δὲ ποσὸν τῆς ἀποτίσεως εἰσπράττεται διὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, καὶ τίθεται εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον· δ') ἀφορισμὸν κατὰ λαϊκοῦ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν οὗτος βλασφημεῖ, ἐξυβρίζει καὶ προσβάλλει εἴτ' ἐγγράφως εἴτε διὰ πράξεως τοὺς ἱεροὺς ὅρους τῆς πίστεως, τὰ Μυστήρια, καὶ τὰς παραδόσεις καὶ διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας· έ) καθαίρεσιν ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης. Τὰ δ' ἐγκλήματα, ἅτινα ἐπιφέρουσι καθαίρεσιν, δικάζονται καὶ ἐκτελοῦνται κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας. Καὶ ἐν μὲν ταῖς περιπτώσεσι τῶν § δ' καὶ γ' ἐκτελοῦνται τῇ συμπράξει τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ δὲ § δ' τῇ προηγουμένῃ εἰδήσει αὐτῆς· ἐν δὲ ταῖς περιπτώσεσι τοῦ § ά καὶ έ ὑπὸ τῆς ἰδίας ἱερᾶς Συνόδου διὰ τῶν ἐπιτοπίων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν· ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν περίπτωσιν τοῦ § έ ὁ καταδικασθεὶς εἰς καθαίρεσιν, γενομένης αὐτῷ γνωστῆς τῆς κατ' αὐτοῦ ἀποφάσεως, ἐὰν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀναφερθῇ εἰς τὸν Βασιλέα καὶ αἰτήσῃ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς δίκης του· ὁ δὲ Βασιλεὺς ἂν ἐγκρίνῃ τὴν αἴτησιν εὐλογοφανῆ, διατάττει τὴν ἀναθεώρησιν αὐτῆς.

Ἄρθρον Θ'. Ὁσάκις ἡ ἱερὰ Σύνοδος πληροφορηθῇ θετικῶς, ὅτι ὁστισδήποτε ἐκ τῶν ἑτεροδόξων ἐξυβρίζων τὰ τῆς θρησκείας καὶ διασπείρων ζιζάνια ταράττει τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, καὶ ἐπιχειρεῖ δι' ἑτεροδιδασκαλίας προφορικῆς ἢ γραπτῆς ἢ ἄλλως ὁπωσδήποτε προσηλυτισμόν, ἢ ἐπέμβασίν τινα εἰς τὰ τῆς ἐκκλησίας, καταγγέλλει τὸν τοιοῦτον εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, ἥτις ὀφείλει

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἀπολύον αὐτὸν μετὰ μηνιαίας ἐπιχορηγίας 200 δραχμῶν ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς, λόγῳ μὲν «ὡς ἕνεκα τοῦ γήρως καὶ τῆς σωματικῆς ἀσθενείας» οἰκειοθελῶς παραιτηθέντα (α), πράγματι δὲ ποινὰς ἀπέτιεν ὁ ταλαίπωρος ἀρχιερεύς, διότι ἐν τῇ Συνόδῳ αὐτὸς μάλιστα κατεβόα κατὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νομοσχεδίων. Αὐθημερὸν δὲ διετάχθη καὶ ἡ μετονομασία τοῦ μὲν Κυκλάδων εἰς Σύρου καὶ Τήνου, τοῦ δὲ Καλαβρύτων εἰς Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας (β). Ἀπολύεται δὲ καὶ ὁ Πραΐδης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ διορίζεται (τῇ 29 Ἰουλίου) Βασ. Ἐπίτροπος ὁ Γερουσιαστὴς Ἀθανάσιος ὁ Λοιδωρίκης.

§. κα. Τῇ δὲ 26 Ἰουλίου ἐξήστραψε καὶ τὸ περὶ τῆς Α. Συνοδικῆς περιόδου Διάταγμα, δι' οὗ ἐκαλέσθησαν πρὸς συγκρότησιν τῆς Λ'. Συνόδου ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς χειροτονίας καὶ τοῦ βαθμοῦ ὁ Σύρου καὶ Τήνου Δανιήλ, ὁ Κορίνθου Ἰωνᾶς, ὁ Καλαβρύτων Βαρθολομαῖος, ὁ Οἰτύλου Προκόπιος (γ), καὶ παραστάντες ἐνώπιον τῆς Βασιλίσσης (τῇ 25 Αὐγούστου) ὡμολόγησαν τὴν νενομισμένην διαβεβαίωσιν. Οὕτω δὲ συγκροτηθείσης τῆς Συνόδου, ἐπεχείρησεν ὁ τῶν Ἐκκλησ. Ὑπουργὸς ἵνα καὶ εἰς τὰς λοιπὰς χηρευούσας ἐπισκοπὰς νέους ἱεράρχας καταστήσῃ, πολλοῦ καὶ ἀφθόνου ὑπάρχοντος θερισμοῦ. Πολλαχόθεν γὰρ συνέῤῥεον εἰς τὴν Βασιλεύουσαν πάσης τάξεως καὶ βαθμοῦ κληρικοὶ ποιμαντορικῆς ἐφιέμενοι ῥάβδου, καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἐν ταῖς ζώναις φέροντες παντοίοις τρόποις ἠγωνίζοντο τὴν εὔνοιαν κτήσασθαι οἱ μὲν στρατηγοῦ τινος, οἱ δὲ καὶ πολιτικοῦ, καὶ τὰ πάντ' ἀνεκύκων περιτρέχοντες τὰς ἀγυιὰς καὶ ταπεινότατα ἑαυτοὺς ἐξευτέλιζοντες. Καί τις αὐτῶν καὶ τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἀπεμπωλήσας ἔδωκε τὸ τίμημα μεγιστᾶνί τινι τῶν αὐλικῶν ἐπισκοπὴν μνηστευόμενος, ἀλλ' ἦν ἀπωρχηκὼς τὸν γάμον, ὡς ἔφασκον. Πάνυ δ' ὀλίγοι τῶν ἐπιδόξων ἦσαν οἱ καὶ τοῦ ἀξιώματος τὸ ὑπερανεστηκὸς συνειδότες καὶ ἑαυτοὺς αἰδούμενοι, καὶ τοὺς θείους κανόνας φοβούμενοι, οἵτινες ἐκκόπτουσι παντάπασι τῆς κοινωνίας τοὺς διὰ χρημάτων καὶ κοσμικῶν ἀρχόντων τῆς ἐπισκοπικῆς ἀξίας ἐγκρατεῖς γενομένους (δ).

(α) Βλ. τὸ Διάταγμ. ἐν Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 29. σελ. 200. Τῇ τούτου παραιτήσει παρηκολούθησε καὶ ἡ τοῦ Ἀσίνης Μακαρίου, λαβόντος καὶ αὐτοῦ 200 δραχμ. κατὰ μῆνα περίθαλψιν.

(β) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 30. σελ. 208.

(γ) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1852. ἀριθμ. 30. σελ. 207.

(δ) Βλ. Καν. Ἀποστ. κθ' καὶ λ'. Δ'. Οἰκ. Συν. καν. β. Γ'. κβ. κτλ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κοινωνίαν, αἴφνης καὶ παρὰ προσδοκίαν πᾶσαν ἤκουσεν ἄκουσμα φθάσαν εἰς τὰς ἀκοάς της ἐκ φήμης πάντῃ λυπηρὸν καὶ φρικῶδες, ὅτι ὁ μεταξὺ τῶν διακεκριμένων κληρικῶν συναριθμούμενος καὶ παρὰ πάντων τιμώμενος τῶν ὁμογενῶν, ὁ καθηγητὴς τῆς ἀκραιφνοῦς φιλοσοφίας καὶ διδάσκαλος ζηλωτὴς τῆς ἀληθοῦς παιδείας, ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος Θεόφιλος, ἀποπλανηθεὶς εἰς τὸ χάος τῆς ἐλεεινοτάτης ἀπάτης, διδάσκει βλασφημῶν ἀνυπαρξίαν, ἄπαγε! κατὰ τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, κατὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τῆς Παναγνου Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας, κατὰ τῆς μελλούσης κρίσεως καὶ τῆς αἰωνίου Μακαριότητος καὶ ἀτελευτήτου κολάσεως, κατὰ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων, καὶ κατὰ τῶν ἱερῶν τελετῶν καὶ προσευχῶν, κατὰ τῶν θείων Γραφῶν, καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν ἁγίων Συνόδων, κατὰ τῶν Ἁγίων, κατὰ τῶν σεπτῶν Εἰκόνων, κατὰ τῶν Νηστειῶν, καὶ καθ' ὅλων ἐν γένει τῶν λοιπῶν, ἐφ' ὧν ᾠκοδόμηται ἡ ἁγία καὶ ὀρθόδοξος ἡμῶν Πίστις· καὶ ἀντὶ τούτων εἰσάγει Θεὸν ἄλλον παρὰ τὸν Τρισυπόστατον, νέας τελετὰς καὶ προσευχάς, ὕπαρξιν ἀνθρώπων λογικῶν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς πλανήτας, μετανάστευσιν τῶν ψυχῶν ἀπὸ πλανήτου εἰς πλανήτην, καὶ μετάβασιν αὐτῶν ἀπὸ σώματος εἰς σῶμα, καὶ ἄλλας τοιαύτας τερατολογίας, γεννήματα ὅλως ἀνθρώπων πεπλανημένων τὴν διάνοιαν καὶ ἐσκοτισμένων τὴν συνείδησιν καὶ τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως ἐπιβούλων καὶ διαφθορέων τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ.

Τὸ ἄκουσμα τοῦτο ὅσον εἶναι λυπηρὸν καὶ φρικῶδες, τόσον ἀφ' ἑτέρου θεωρεῖται ἀπίστευτον, καθ' ὃ ἀναφέρεται κατὰ τοῦ ἀτόμου τῆς ἐλλογιμότητός σου, ὡς ἀπᾷδον καὶ εἰς τὰ φιλοσοφικὰ φῶτά σου, καὶ εἰς τὴν μέχρι τῆς ἀνοίξεως τοῦ Ὀρφανοτροφείου σου ἀδιάβλητον ἐπὶ δυσσεβείᾳ διαγωγήν σου.

Ἀλλ' ἐπειδὴ φθάσασα ἡ φήμη καθήψατο τῆς ἐλλογιμότητός σου, περιάψασα τοσοῦτον θλιβερὰν ἀνταρσίαν κατὰ τῶν πατρῴων ἱερῶν δογμάτων, ἐπειδὴ καὶ πολλοὶ τῶν μαθητῶν σου περιερχόμενοι διασπείρουσι περὶ τούτου πολλὰ καὶ δεινά, καὶ προβάλλοντες τὰς ὀλεθρίους αὐτῶν δοξασίας, ἀναφέρουσιν αὐτὰς εἰς τὴν ὑμετέραν διδασκαλίαν, ἡ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, μὴ δυναμένη κατὰ τὸ ἱερὸν χρέος ν' ἀποφύγῃ τὴν ἔρευναν τῆς τοιαύτης φήμης, καὶ πολὺ περισσότερον καθόσον αὕτη διεδόθη, προσβάλλουσα ἄνθρωπον κληρι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τῶν Ἀρχιερέων ἀπελθόντες εἰς Πελοπόννησον, οἱ δὲ λοιποὶ δύω (ὁ Αἰγίνης καὶ ὁ Δαμαλῶν) περιῆλθον τὰς νήσους. Εἰς δὲ τὴν Ἤπειρον Ἑλλάδα οὐκ ἀπῆλθεν ἡ Ἐπιτροπὴ (μήπω τότε τῶν Τούρκων ὁλοσχερῶς ἐκεῖθεν ἀπαλλαγέντων). Καὶ μετά τινας μῆνας ἐπιστρέψαντες παρέστησαν τῷ Κυβερνήτῃ τὰ πρακτικὰ τῆς περιοδείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ἡ Δ΄. Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν Ἄργει συνέλευσις. Ν. Χρυσόγελος Γραμματεὺς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς ἐπιστολὴ τοῦ Κυβερνήτου. Ἐγκύκλιος τοῦ Γραμματέως καὶ Ὁδηγίαι πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς. Ἐκκλησιαστικὸν Σχολεῖον ἐν Πόρῳ. Ἀνέγερσις Ἐκκλησιῶν. Ἀπαρίθμησίς τινων ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησιαστικῶν πεπαιδευμένων. Ἀπόδοσις τῆς τῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἱερῶν σκηνωμάτων κυριαρχίας ἐπὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι καθιερωμένων κτημάτων καὶ τῶν ἱερῶν σκευῶν αὐτῶν.

§. α. Κατὰ δὲ τὴν ια Ἰουλίου (τοῦ 1829) συγκροτεῖται ἐν Ἄργει ἡ τετάρτη τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἐν ᾗ πολλὰ περὶ πολλῶν ἐψηφίσθησαν πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς πατρίδος· ἐξετασθέντος δὲ καὶ τοῦ προβλήματος πόθεν ἂν ἔχοι ἡ Κυβέρνησις ἀσφαλῆ καὶ διαρκῆ τὸν πόρον εἰς βελτίωσιν τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς παιδείας, ψηφίζει ἡ Συνέλευσις ταῦτα·

Α΄. Δίδεται πᾶσα δύναμις καὶ πληρεξουσιότης εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ συνάζῃ, ὅπως ἤθελε κρίνῃ ἀσφαλέστερον καὶ καταλληλότερον, ὅλας τὰς κληροδοσίας (legata), ὅσας φιλόκαλοι Ὁμογενεῖς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἀφιέρωσαν, ἢ θέλουν ἀφιερώσει εἰς τὸ μετὰ ταῦτα, εἰς φιλάνθρωπα καὶ κοινωφελῆ καταστήματα.

Β΄. Νὰ διευθετήσῃ μὲ τὴν σύμπραξιν τῆς Γερουσίας τὰ ἐντὸς τῆς Ἐπικρατείας εὑρισκόμενα ἱερὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ὥστε νὰ συνεισφέρουν δι' ὅλας αὐτὰς τὰς ὑπηρεσίας.

Γ΄. Ἡ Κυβέρνησις θέλει συστήσει Γαζοφυλάκιον ὑπὸ τὴν ἰδίαν της ἄμεσον διεύθυνσιν, εἰς τὸ ὁποῖον θέλει ἀποτίθεσθαι τὰ ἐπὶ τῶν κληροδοσιῶν καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἱερῶν καταστημάτων συλλεγόμενα χρήματα (Ἄρθρ. α καὶ β.), προσδιωρισμένα ἐξηρημένως εἰς βελτίωσιν τοῦ Ἱερα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

περιορισμὸν ἐντὸς διατηρουμένου Μοναστηρίου, ἢ ἄλλου εἰδικοῦ δι' ἀπὸ τοὺς Κληρικοὺς σωφρονιστικοῦ καταστήματος· γ') Ἀπότισιν ποσοῦ διπλασίου, ἐάν τις φωραθῇ ὅτι λαβὼν χρήματα ἔπραξέ τι παρὰ τὰ καθήκοντά του καὶ τοὺς ἱεροὺς τῆς Ἐκκλησίας θεσμούς, τὸ ὁποῖον κατατίθεται εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον· δ') Ἀφορισμὸν προσωπικὸν κατὰ Κληρικοῦ μοναχοῦ· ε') Καθαίρεσιν.

Αἱ δὲ περὶ τούτων ἀποφάσεις αὐτῆς, ὡς καὶ αἱ τῶν Ἐπισκόπων ἐπὶ τοιούτων ἀντικειμένων, αἵτινες θέλουσιν ἐκδίδεσθαι ἠτιολογημέναι μετὰ τῆς παραθέσεως καὶ τῶν κανόνων, ἐφ' ὧν αὗται στηρίζονται, ἐκτελοῦνται τῇ προηγουμένῃ ἐγκρίσει· 1) Τοῦ Ὑπουργείου μὲν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν παραγράφων γ, δ, καθὼς καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν παραγράφων α, β, ὁσάκις αἱ ὁριζόμεναι ἐν αὐτοῖς ποιναὶ ἐπιβάλλονται ἐπὶ χρόνον οὐχὶ ἐλάσσονα τῶν 15 ἡμερῶν, οὐδὲ μείζονα τῶν δύο μηνῶν· 2) Τοῦ Βασιλέως δέ, εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ § ε, καθὼς καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν § § α, β', ὁσάκις αἱ ποιναὶ αὗται ἐπιβάλλονται ἐπὶ χρόνον μείζονα τῶν δύο μηνῶν. Αἱ μέχρι δὲ τῶν 15 ἡμερῶν ποιναὶ τῶν § § α καὶ β' ἐκτελοῦνται ἄνευ ἐγκρίσεως τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς.

Ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνόδου γίνεται τῇ συμπράξει καὶ συνδρομῇ τῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν περίπτωσιν τοῦ §. ε. ὁ καταδικασθεὶς εἰς καθαίρεσιν, ἐὰν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν δι' ἀναφορᾶς του πρὸς τὸν Βασιλέα ἐξαιτήσηται τὴν ἀναθεώρησιν τῆς δίκης, ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τὴν ἀναθεώρησιν αὐτῆς, προσκαλουμένων κατ' αὐτὴν καὶ ἄλλων Ἐπισκόπων.

ΙΕ'. Προσωπικὸς ἀφορισμὸς ἐναντίον λαϊκῶν δὲν ἐκδίδοται, εἰμὴ κατὰ προηγουμένην ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως.

Ις'. Τὰ κατὰ τοὺς γάμους, καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὸ πολιτικὸν αὐτῶν μέρος, ἀνάγονται εἰς τὰ πολιτικὰ Δικαστήρια, καθόσον δ' ἀφορᾷ τὸ πνευματικόν, εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχάς.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχή, πληροφορηθεῖσα τὴν τελετὴν παρανόμου γάμου, ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, διὰ νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐξ ἐπαγγέλματος ὑπὸ τῶν Δικαστηρίων τὰ ἐν τῷ πολιτικῷ νόμῳ ὁριζόμενα· μετὰ δὲ τὴν κηρύττουσαν παράνομον τὸν γάμον ἀμετάκλητον δικαστικὴν ἀπόφασιν, κηρύττει καὶ αὕτη τὸν γάμον ἄκυρον πνευματικῶς. Κατὰ δὲ τοῦ Ἐπισκόπου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ εὐλογήσαντος τὸν παράνομον γάμον, ἢ ἐκδόντος τοιαύτην ἄδειαν,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἐπιτρατείας (α)! Ἀλλ' ὅμως πρὸς οὐδέτερα τούτων ἀπεῖδεν, ἐκδοῦσα μετ' ὀλίγον καὶ δευτέραν Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους τοῦ Κράτους ἐπιστολὴν πάντῃ πρὸς τοὺς ἱεροὺς θεσμοὺς ἀπάδουσαν. Διότι δι' αὐτῆς διεκήρυξεν ἀμνηστίαν πρὸς πάσας τὰς πρὸ τῆς συστάσεως τῆς Συνόδου γεγονυίας μιχτογαμίας

(α) Ἐν ταύτῃ τῇ Ἐγκυκλίῳ ὑπόσχεται ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ὅτι ἔσται πάντως ὁποία κατέστη διὰ τοῦ Β. Διατάγματος, δηλαδὴ φύλαξ ἄγρυπνος τῶν ἱερῶν δογμάτων τῆς πίστεως. Καί, «ὡς συγκειμένη ἤδη ἐξ ἀνθρώπων, οἵτινες ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος, καὶ ὑπέφερον καὶ αὐτοὶ ὅλα τοῦ σκληροῦ πολέμου τὰ δεινὰ ὑπὲρ τῶν δύο τούτων ἀγαθῶν, νομίζει ὅτι ἔχει ὅλα τὰ δικαιώματα εἰς τὴν εἰλικρινῆ πίστιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ» (!). Ἐφεξῆς καταφέρεται κατὰ τῶν ἐπιβούλων τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας, οἵτινες παρεξήγησαν τὴν κατάργησιν τῶν μοναστηρίων (!)· καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν αὐτῆς χρέος ἐξηγοῦσα τὸν κοινωφελῆ καὶ ψυχοσωτήριον τῆς καταργήσεως σκοπόν, ἀποφαίνεται ὅτι «Τὰ μοναστήρια θεωροῦνται καὶ εἶναι κτήματα ἐθνικά»(!)· ἐξελέγχει δὲ καὶ τοὺς μοναχοὺς (ἐν γένει), ὅτι διὰ τῆς ἀναξίου αὐτῶν διαγωγῆς ἐσκανδάλιζον τοὺς χριστιανούς. Ὅθεν καὶ ἐπεχείρησεν αὐτὴ τὴν διόρθωσιν αὐτῶν! Ἀπαριθμεῖ καὶ πολλὰς εὐταξίας, ἃς εἰσήγαγεν ἐν πολλοῖς. Εἰς τὸν γάμον (λέγει) ἐγίνοντο μυρίαι καταχρήσεις. Ὅθεν ἡ Σύνοδος προλαμβάνουσα τὰ κατὰ τὸν γάμον γινόμενα κακά, διέταξε πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους τὰ δέοντα περὶ τούτου, καὶ νομίζει ὅτι εἰσήγαγεν ὄχι ὀλίγην τάξιν εἰς τὸν γάμον! Καὶ ἡ ἐπιχρήμασι χειροτονία ἐκωλύθη» (πῶς γὰρ οὐ;). Ἀπαγορεύει καὶ εἰς πάντα λαϊκὸν μηδέποτε παρεμβαίνειν εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά. (Οὕτως ἐλευθέραν ἡ γενναιόφρων Σύνοδος ἐτήρει τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ πάσης ἐπεμβάσεως καὶ ἐπιρροίας κοσμικῆς!). Ἐπὶ πᾶσι δὲ διαβεβαιοῦται, ὅτι πάντοτε ἀσχολεῖται περὶ τὴν ἀρχαίαν λαμπρότητα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὴν ἠθικὴν τοῦ Κλήρου βελτίωσιν! καὶ καυχᾶται ὅτι πολὺ κατώρθωσεν ἐντὸς ἑνὸς ἔτους, καὶ ἐλπίζει ὅτι κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος κατορθώσει περισσότερα» κτλ. (βλ. τὴν Ἐγκύκλιον ἐν Εὐαγ. Σάλπιγγι. Ἔτ. Α'. ἀρ. 22. σελ. 169—171). Ταῦτα πᾶς τις παραβάλλων πρὸς τὰ πράγματα, δυοῖν θάτερον ὑποπτεύσει περὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἢ τὸν Ἕλληνα λαὸν ὑπελάμβανεν ἀναίσθητον, ἢ τοὺς ἰδίους αὐτῆς λόγους ἐπὶ τοσοῦτον ἐνόμιζεν ἰσχυρούς, ὥστε καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἠδύναντο μεταποιεῖν, παριστῶντες τὸ πονηρὸν ὡς καλόν, καὶ λέγοντες τὸ πικρὸν γλυκὺ καὶ τὸ σκότος φῶς!

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

παραδόσεις καὶ τὰ πατροπαράδοτα αὐτῆς ἔθιμα ἐν πᾶσι, μηδεμιᾶς ἀνεχόμενοι καινοτομίας ἢ ἀθετήσεως αὐτῶν.

Εἶτα δὲ πρὸς δήλωσιν τῆς ὑπαρχούσης ταύτης ἑνότητος, ἡ Σύνοδος θέλει μνημονεύει ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις καὶ τοῦ ὀνόματος τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος, καθάπερ καὶ τῶν ὀνομάτων τῶν ἄλλων ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν. Ἵνα δὲ τὴν ἐπιτραπεῖσαν ἡμῖν ταύτην πνευματικὴν διοίκησιν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁσίως τε καὶ θεοφιλῶς διεξαγάγωμεν, ἐπικαλούμεθα ἐν ταπεινώσει ψυχῆς ἡμῶν τὴν φωτιστικὴν καὶ δραστήριον τοῦ παναγίου Πνεύματος χάριν, ὅπερ ὁ ἀρχηγὸς καὶ θεμελιωτὴς τῆς ἐκκλησίας Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπηγγείλατο τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις, ἵνα μένῃ μεθ' ἡμῶν εἰς τὸν Αἰῶνα καὶ ὁδηγῇ ἡμᾶς πάντας εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· αὐτὸ τοίνυν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον δῴη ἡμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζωμεν τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναντιλαμβανομένων ἡμῖν καὶ τῶν μακαρίων ὑμῶν εὐχῶν, καὶ ἵνα, ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς, οὕτω καὶ τοῦ λοιποῦ διατελέσωμεν μέλη γνήσια τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ σωτηρίας τύχωμεν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. Οὕτω δὲ διατελοῦμεν τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀδελφοί.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐξ' Ἀθηνῶν τῇ τ'. Σεπτεμβρ. τοῦ ᾳων σωτηρίου ἔτους.

Πρὸς δὲ τὴν ἁγιωτάτην διοικοῦσαν Σύνοδον τῆς Ῥωσσίας εἶχε πρότερον ἐπιστείλασα, ὅτε συναπέστειλε καὶ τοῦ ἱεροῦ Τόμου ἀντίγραφον. Ὅ,τι δὲ ἔγραφε καὶ πρὸς ἐκείνην φαίνεται ἀνωτέρω ἐκ τῆς περικοπῆς τῆς μνημονευομένης ἐν τῇ τῆς Ῥωσσικῆς ἁγιωτάτης Συνόδου ἐπιστολῇ. Τοιαῦτα ὑπέσχετο ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας κἀν ταῖς ἀπαντήσεσιν αὐτῆς ταῖς πρὸς τοὺς Πατριάρχας, τόν τε Ἀλεξανδρείας καὶ τὸν Ἀντιοχείας, καὶ πρὸς τὸν Κύπρου ἀρχιεπίσκοπον. Ἦν δὲ τούτοις ὅμως εἶχε συνεδριάζοντα καὶ τὸν Βασιλικὸν ἐπίτροπον (ὡς καὶ πρὸ τοῦ Τόμου), τὸν προσδιορισθέντα Πραΐδην (βλ. ὄπισθ. σελ. 497), καὶ τὸ κατ' ἔγκρισιν ἐχώρει πάλιν πολὺ (κατὰ τὸ Μαυρέρειον Καταστατικόν), καὶ μετὰ τὸ Σύνταγμα, καὶ μετὰ τὸ ἐπὶ Κωλέττου Νομοσχέδιον (βλ. ὄπισθ. σελ. 513), καὶ μετὰ τὸν Τόμον. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργὸς Ἀνδρόνικος ὁ Παΐκος, περισσὸς ὑπάρχων ζηλωτὴς οὐχ οὕτω τῶν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὅπως ἂν τὰ ἐκκλησιαστικὰ Νομοσχέδια διοργανισθῶσι συνῳδὰ πρὸς τὰ τοῦ ἱεροῦ Τόμου παραγγέλματα (α). Ἤθελε δὲ ὅμως ἵνα τῶν εἰς δύω διηρημένων τοῦ τοιούτου σχεδιάσματος μερῶν, τοῦ μὲν περὶ Συνόδου καὶ διοικήσεως ἐκκλησιαστικῆς πραγματευομένου, τοῦ δὲ ἰδίως περὶ τῶν τοῦ Κράτους ἐπισκόπων καὶ ἐπισκοπῶν, τοῦτο δὴ τὸ δεύτερον πρώτιστα θεωρηθῇ καὶ σχεδιασθῇ κοινῇ συσκέψει τῆς τε ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργείου· καὶ πρὸς τοῦτο τὴν ἱερὰν προέτρεπε Σύνοδον, ὡς προὐργιαίτατον ὂν καὶ σφόδρα κατεπεῖγον. «Χρὴ γὰρ (ἔλεγεν) ὅσον τάχος χειροτονηθῆναι ἀρχιερεῖς ἐν ταῖς πανταχοῦ σχεδὸν τοῦ Κράτους ἤδη χηρευσάσαις ἐπισκοπαῖς, ἕως οὗ περίεισι καὶ οἱ χειροτονήσοντες, πέντε μόλις ἐκ πάντων μέχρι σήμερον ἐπιζήσαντες, καὶ οὗτοι γηραιοί· καὶ οἱ λαοὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπανταχοῦ ἀπαιτοῦσιν ἐπιμόνως πνευματικοὺς ποιμενάρχας. Τὸ δὲ περὶ Συνόδου καὶ διοικήσεως Ἐκκλησιαστικῆς μέρος τοῦ Νομοσχεδίου μετέπειτα θεωρήσαντες διαῤῥυθμίσομεν. Ἂν δ' ἐπιχειρήσωμεν (προσετίθη ὁ Ὑπουργὸς) ἀμφότερα τὰ μέρη συνάμα διοργανίσαι, πολὺς παραταθήσεται τῆς ἐργασίας ὁ χρόνος, ὡς βαθείας σκέψεως καὶ συμβουλίας χρήζοντος τοῦ πράγματος». Ταῦτα ἔλεγεν ὁ Ὑπουργὸς πρὸς τὴν Σύνοδον, καὶ μάλιστα πρὸς τὸν Κυνουρίας, καὶ ἅμα λέγων ἐδυσφόρει θαυμάζων, πῶς ὁ προκάτοχος αὐτοῦ ὑπουργὸς οὐδὲν αὐτῷ παρέδωκε προπαρεσκευασμένον εἰς τὸ ἔργον. Ὁ δὲ Κυνουρίας, «Ἀλλ' ἔστιν (εἶπε) σχέδιον ἕτοιμον παρὰ τῇ Συνόδῳ, παρόμοιον σχεδὸν πρὸς τὸ πρὸ ἓξ ἤδη ἐτῶν ὑπὸ τῆς τότε ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς ἐπεξεργασθὲν» (ὄπισθ· σελ. 499). Τοῦτο τοίνυν λαβόντες ἐπισκέψασθε κατὰ τὸ προσῆκον, καὶ ὅ,τι ἂν ὑμῖν δόξῃ συμφέρον τῇ τε ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ ταύτην περιεπούσῃ τῆς εὐσεβοῦς Ἑλλάδος θεοστηρίκτῳ πολιτείᾳ κοινοποιήσατε τῇ Συνόδῳ, καὶ Θεοῦ συνεργοῦντος συνταχθήσεται μετὰ κοινῆς συμφωνίας καὶ οὐκ εἰς

(α) Ἰδοὺ ἡ τῇ 27 Ἰουλίου (ἀριθμ. 10287—2239) καταπεμφθεῖσα πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον περὶ τούτων ἐπιστολὴ τοῦ ὑπουργοῦ, καταδηλοῦσα τὸ θερμὸν τῆς σπουδῆς αὐτοῦ. «Παρακαλοῦμεν τὴν ἱερὰν Σύνοδον ν' ἀσχοληθῇ ἄνευ ἀναβολῆς καὶ ὑποβάλῃ εἰς ἡμᾶς τὴν γνώμην της, ἐν εἴδει Νομοσχεδίων, ἀλλὰ συγχρόνως τόσον περὶ τοῦ Καταστατικοῦ αὐτῆς, καθὼς καὶ περὶ ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας ἀρχιερέων, περὶ ἀριθμοῦ αὐτῶν καὶ ὀνομασίας τῶν θρόνων αὐτῶν, περὶ χειροτονίας ἱερέων καὶ ἱεροδιακόνων, καὶ λοιπῶν, παραθέτουσα ἐν τῷ περισελίδῳ καὶ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας, ἐφ' ὧν θέλει στηρίζεσθαι ἑκάστη διάταξις των ἀνωτέρω Νομοσχεδίων. Τὴν ἐργασίαν ταύτην τῆς ἱερᾶς Συνόδου περιμένομεν ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν, ἐὰν δὲν ἤθελεν εἶσθαι δυνατὸν νὰ συντελεσθῇ αὕτη ταχύτερον». Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἔχουσιν ἰσχὺν νόμων, καὶ ὡς τοιοῦτοι ψηφοποιοῦνται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τῆς ἰδίας αὐτῆς ἐφημερίδος.

Ἄρθρ. ΙΖ. Εἰς τὰ καθ' αὐτὸ ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἔχει τὴν ὑπερτάτην δικαιοδοσίαν ἐφ' ὅλων τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου, καὶ πρὸς αὐτὴν ὡς εἰς ἀνώτατον δικαστήριον ἐκκαλοῦνται αἱ ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις δι' ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας κρίνουσα καὶ ἀνακρίνουσα ἀποφαίνεται ἐπ' αὐτῶν κανονικῶς. Τὴν αὐτὴν δὲ δικαιοδοσίαν ἔχει ἡ ἱερὰ Σύνοδος καὶ κατὰ τὰ εἰς τὴν § ἡ. τοῦ Ι΄. ἄρθρ. τοῦ παρόντος νόμου ἐνδιαλαμβανόμενα οὐχ ἧττον καὶ ἐπὶ τῶν λαϊκῶν αὐτῶν.

Ἐν δὲ τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν κληρικός τις ἔχει τι κατὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ Ἐπισκόπου, ἀναφέρεται εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον.

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἔχει προσέτι τὸ δικαίωμα, ὡς ἔχουσα τὴν ὑπερτάτην δικαιοδοσίαν τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι κληρικῶν, τοῦ ἐπιβάλλειν κανονικὰς ποινὰς εἰς κληρικούς, καθ' ὅσα ἐκκαλοῦνται εἰς τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν αὐτῆς, ἢ καὶ δικάζονται ἀμέσως ὑπ' αὐτῆς, ὡς ἐξῆς.

α) Ἀργίαν πάσης ἱεροπραξίας μετὰ καὶ στερήσεως τῶν ἐκ τῆς ἐφημερίας τοῦ τιμωρουμένου λαμβανομένων δικαιωμάτων.

β) Μετατόπισιν καὶ σωματικὸν περιορισμὸν ἐντὸς διατηρουμένου μοναστηρίου, ἢ ἄλλου εἰδικοῦ διὰ τοὺς κληρικοὺς τιμωρητικοῦ καταστήματος.

γ) Ἀπότισιν ποσοῦ διπλασίου, ἐάν τις φωραθῇ ὅτι λαβὼν χρήματα ἔπραξέ τι παρὰ τὰ καθήκοντά του καὶ τοὺς ἱεροὺς τῆς Ἐκκλησίας θεσμούς, τὸ ὁποῖον τίθεται εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον.

δ) Ἀφορισμὸν προσωπικὸν ἐν τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν ὑπαγορεύεται ἡ ἔκδοσις αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων.

ε) Καθαίρεσιν τῆς ἱερωσύνης κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας.

Αἱ δὲ περὶ τούτων ἀποφάσεις της ἐν μὲν ταῖς περιπτώσεσι τῶν §§ β΄. καὶ δ΄. ἐκτελοῦνται τοῦ μὲν τῇ συμπράξει τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ δὲ τῇ προηγουμένῃ συγκαταθέσει αὐτῆς· ἐν δὲ ταῖς περιπτώσεσι τῶν §§§ ά. γ΄. καὶ έ. ὑπὸ τῆς ἰδίας ἱερᾶς Συνόδου.

Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν περίπτωσιν τοῦ § έ. ὁ καταδικασθεὶς εἰς καθαίρεσιν, ἐὰν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀναφερθεὶς πρὸς τὸν Βασιλέα ἐξαιτήσῃ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς δίκης του, ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα, ἐὰν ἐγκρίνῃ τὴν αἴτησίν του εὔλογον, νὰ διατάξῃ εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τὴν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ήθως εἰς τὸν Πατριάρχην, προστατεύονται ὅμως ἰδίως ἀπὸ τὸν κτήτορά των καὶ τοὺς ἀπογόνους του.

Εἰς τὰ 1829 εἶχε διορισθῆ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως Ἐπιτροπὴ Ἀρχιερατική, διὰ νὰ περιέλθῃ τὴν Ἐπικράτειαν καὶ λάβῃ στατιστικὰς περὶ μοναχῶν καὶ μοναστηρίων πληροφορίας. Ἀλλ' ἐπειδὴ κυρίως ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη δὲν περιῆλθεν εἰμὴ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος μόνον καὶ μερικὰ τῆς Πελοποννήσου μέρη, καὶ αἱ πληροφορίαι δέ, τὰς ὁποίας ἔλαβε, δὲν ἐδόθησαν εἰμὴ ἀπὸ ὅσους εἶχον συμφέρον νὰ τὰς παραμορφώσουν, οὔτε ὁ ἀριθμὸς οὔτε ἡ κατάστασις τῶν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου μοναστηρίων εἶναι κατὰ τὸ παρὸν ἀκριβῶς ἐγνωσμένα. Ἐκ τῶν διακοσίων τεσσαράκοντα ἓξ μοναστηρίων, τῶν ὁποίων καὶ μόνην τὴν περιγραφὴν ἔχει ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία, τρία, τὰ πλουσιώτατα εἰς κτήματα καὶ κειμήλια, ἐπέχουν εἰς τὸν ἐπισυναπτόμενον ὀνομαστικὸν κατάλογον τὴν πρώτην τάξιν, δεκατέσσαρα τὴν δευτέραν, πεντῆντα ἑπτὰ τὴν τρίτην, καὶ ἑκατὸν ἑβδομῆντα δύο τὴν τετάρτην.

Τὰ περισσότερα τῶν μοναστηρίων τούτων δὲν ἔχουν τὴν σήμερον οὔτε ἕνα καλόγηρον, πολλὰ ὀλίγα ἔχουν ὑπὲρ τοὺς 20, καὶ εἰς τὰ ἄλλα δὲν εἶναι εἰμὴ δύο, τρεῖς ἰδιόρρυθμοι, καταφθείροντες ἐκ συμφώνου μὲ τοὺς δυνατοὺς τοῦ τόπου τὰ κτήματα τῶν μοναστηρίων. Ὁ ἀριθμὸς μ' ὅλον τοῦτο τῶν εὑρισκομένων εἰς τὰ ἐντὸς τοῦ Βασιλείου μοναστήρια μοναχῶν, εἶναι, κατὰ τὰς μέχρι τοῦ 1830 ἔτους ληφθείσας πληροφορίας, ὑπὲρ τὰς δύο ἥμισυ χιλιάδας, καὶ ἂν ὑποτεθοῦν 500 ἄλλοι διατρίβοντες ἐντὸς τῶν μοναστηρίων, τὸ ὅλον τῆς ποσότητος συμπληροῦται εἰς τρεῖς καὶ ἐπέκεινα χιλιάδας.

Μερικῶν ἐξ αὐτῶν αἱ πρόσοδοι εἶχον διατεθῆ, καὶ πρὶν καὶ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως, πρὸς ὠφέλειαν τῶν διδακτηρίων, ἀλλὰ, κατὰ δυστυχίαν, δὲν ἦσαν τὰ πλουσιώτερα, καὶ τὸ μοναστήριον τοῦ Πόρου, μεταποιηθὲν ἐπὶ Καποδιστρίου εἰς Ἐκκλησιαστικὸν σχολεῖον διὰ Ψηφίσματος, ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὴν πρώτην του τάξιν, καὶ χρησιμεύει τὴν σήμερον κυρίως εἰς τὸ νὰ χορτάσῃ τὴν πλεονεξίαν τῶν ἐκεῖ δημογερόντων.

Ὁ διορισμὸς τῶν ἡγουμένων δὲν γίνεται οὔτε κατ' ἐκλογὴν τῶν μοναζόντων, οὔτε μὲ ἄδειαν τοῦ Ἐπισκόπου καὶ εἴδησιν τῆς Διοικήσεως· ὁ τυχὼν καλόγηρος φθάνει νὰ ἔχῃ τὴν προστασίαν τῶν δυνατῶν τῆς Ἐπαρχίας, τὴν ὁποίαν δὲν τοῦ εἶναι δύσκολον νὰ ἀγοράσῃ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Συνέλευσις τῶν Ἀρχιερέων καὶ Πρωτόκολλα. Ἐπιστασίαι ἐπὶ τούτων. Καταστατικὸν διακηρύττον τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν σύστασιν τῆς Συνόδου. Διορισμὸς τῶν πρώτων Συνοδικῶν. Ἐγκαθίδρυσις τῆς Συνόδου. Συνοδικόν. Ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου. Ἀναφορὰ τῆς Συνόδου. Διάταγμα ὁρίζον τὰ τῆς Συνόδου καθήκοντα. Διασαφήσεις τῆς Συνόδου καὶ ἐπικρίσεις τοῦ ὑπὸ τῆς Ἑπταμελοῦς Ἐπιτροπῆς συνταχθέντος Σχεδίου τοῦ Κανονισμοῦ. Ἐπιτιμητικὴ ἀπάντησις τῆς Γραμματείας πρὸς τὰς διασαφήσεις. Ταπεινὴ τῆς Συνόδου ἀπολογία. Τῆς Γραμματείας νέαι πρὸς τὴν Σύνοδον νουθεσίαι. Συκοφαντία κατὰ τοῦ Τήνου Γαβριήλ. Διαταγὴ περὶ γαμικῶν συναλλαγμάτων. Κ. Δ. Σχινᾶς Γραμματεὺς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

§. α. Ἡ γοῦν ὑψηλὴ Ἀντιβασιλεία (ἠσχολεῖτο δὲ μάλιστα περὶ τὴν φροντίδα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὁ Μαύρερος, ὡς νομομαθέστατος) λαβοῦσα καὶ ἐπιδοκιμάσασα τό τε Σχέδιον καὶ τὴν Ἔκθεσιν διὰ τοῦ Γραμματέως Σ. Τρικούπη, συνεκρότησε καὶ συμβούλιον ὑπουργικόν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν αὐτῷ ἐνεκρίθη (καί τοι μὴ παμψηφεί, ἀλλὰ κατὰ πλειονοψηφίαν (α), ὡς ὡμολόγηται) ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, διέταξεν εὐθὺς τὴν σύνταξιν τῆς Διακηρύξεως (ἣν εἶπον συνηθέστερον καὶ Καταστατικόν, ἐξυπακουομένου τοῦ οὐσιαστικοῦ Διάταγμα), εἰς δημοσίαν ἀνακήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας ταύτης· καὶ τοῦτο μὲν ἐγράφετο Ἑλληνιστὶ (δηλονότι κατὰ τὸ προτεταγμένον Σχέδιον τῆς Ὑπιτροπῆς) καὶ Γερμανιστί (β)· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ (ὅπως ὁδῷ

(α) Βλ. Ἐφημ. Ἀθηνᾶς ἀριθμ. **110—111.** σελ. **446.**

(β) Ὅτι συνεγράφετο τὸ Καταστατικόν, πρὶν ἔτι συναπαρτισθῇ ἡ (περὶ ἧς ἐφεξῆς) Συνέλευσις τῶν προσκεκλημένων καὶ κατὰ μικρὸν συνερχομένων Ἀρχιερέων, φαίνεται ἐκ τῆς χρονολογικῆς ἐποχῆς. Τὸ Καταστατικὸν χρονολογεῖται ἐκδεδομένον τῇ **23** Ἰουλίου (**4** Αὐγούστου) **1833,** καὶ οἱ τελευταῖοι συνελθόντες τρεῖς Ἀρχιερεῖς ὑπέγραψαν τὰ πρωτόκολλα τῇ **26** Ἰουλίου (**7** Αὐγούστου **1833**). Ὅτι δὲ καὶ πρὶν ἢ συνεδριάσῃ καὶ αὐτὴ ἡ Ἐπιτροπὴ προϋπῆρχον ἤδη τὰ κυριώτερα ἄρθρα τοῦ Καταστατικοῦ προκατεβεβλημένα ἐν τῷ περὶ τῶν χρεῶν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως προεκδοθέντι Διατάγματι, εἴδομεν ἀνωτέρω (σελ. **97.** Σημ.). Ὥστε ἡ Συνέλευσις τῶν Ἀρχιερέων ἐπενοήθη

σκοπος τῶν Ἀθηνῶν) Διονύσιος. 10) Ὁ Ἄρτης (μητροπολίτης) Πορφύριος. 11) Ὁ Ῥαδοβισδίου (ἐπίσκοπος τοῦ Λαρίσσης) Γρηγόριος. Σημειωτέον δὲ ὅτι μετὰ τῆς Ἄρτης μητροπόλεως συνείχετο καὶ ἡ Ναύπακτος. Καὶ ἡ μὲν Ἄρτα μετ' ἄλλων χωρίων ἔμεινεν ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ Βασιλείου. Ἡ δὲ Ναύπακτος μετ' ἄλλου πάλιν μέρους τῆς ὅλης παροικίας ἔμεινεν ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος. Ὡσαύτως καὶ τῆς ἐπισκοπῆς Ῥαδοβισδίου μέρος μὲν ἔμεινεν ἐντὸς τῶν ὁρίων· τὸ δὲ λοιπὸν ἐκτὸς ἀπεκλείσθη, περὶ ὧν λέγομεν καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς.

§. ε. Αἱ δὲ κατὰ τὰς ἐν τῷ Βασιλείῳ συμπεριληφθείσας νήσους ἐπισκοπαὶ καὶ μητροπόλεις εἰσὶν αὗται. 1) Ὁ Αἰγίνης καὶ Ὕδρας (μητροπολίτης) Νεόφυτος. 2) Ὁ Τζίας (Κίας ἢ Κέω μητροπολίτης) Νικόδημος. 3) Ὁ Παροναξίας (Πάρου καὶ Νάξου) Ἱερόθεος. 4) Ὁ Σίφνου καὶ Μήλου καὶ Μυκόνου (μητροπολίτης) Νεόφυτος. 5) Ὁ Ἄνδρου καὶ Σύρου (μητροπολίτης) Διονύσιος. 6) Ὁ Τήνου (μητροπολίτης) Γαβριήλ. 7) Ὁ Σαντορήνης (μητροπολίτης) Ζαχαρίας. 8) Ὁ Σκοπέλου (ἐπίσκοπος τοῦ Λαρίσσης) Εὐγένιος. 9) Ὁ Σκύρου (ἐπίσκοπος τοῦ Ἀθηνῶν) Καλλίνικος. 10) Ὁ Εὐρίπου (μητροπολίτης) Γρηγόριος. 11) Ὁ Καρύστου (ἐπίσκοπος τοῦ Εὐρίπου) Νεόφυτος.

§. ς. Ἐκ τούτων τοίνυν τῶν ἀρχιερατικῶν παροικιῶν ἁπασῶν ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἀνέκαθεν διατελουσῶν συνεχροτήθη καὶ σύγκειται τὴν σήμερον ἡ κατὰ τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησία τῶν Ὀρθοδόξων. Ὁποῖα δὲ τῆς ἁγίας ταύτης Ἐκκλησίας τὰ δικαιώματα, καὶ ποία τις ἡ ποιμαντορικὴ διοίκησις αὐτῆς καὶ οἰκονομία, καὶ πῶς ἔχει κατ' αὐτὴν ἡ ἐκ τῶν ἱερῶν κανόνων πνευματικὴ διατύπωσις καὶ διάταξις, δι' ἧς συγκροτεῖται καὶ διεξάγεται τὸ καθόλου πλήρωμα τῶν Ὀρθοδόξων, περὶ τούτων πραγματευόμεθα ἐν τῷ παρόντι ἱστορικῷ συντάγματι.

§. ζ. Διαιροῦμεν δὲ τὸ βιβλίον εἰς τμήματα τρία. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον περιέχει τὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος μέχρι τέλους τοῦ 1832. Τὸ δὲ δεύτερον τμῆμα συμπεριλαμβάνει τὴν συνέχειαν τῶν ἐφεξῆς ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως μετὰ τῆς Ἀντιβασιλείας συμβεβηκότων μέχρι τέλους τοῦ παρόντος ἐνιαυτοῦ (1852). Καὶ τρίτον δὲ προσεθήκαμεν τμῆμα, περιέχον σημειώσεις τινὰς συμβαλλούσας πρὸς διασάφησιν τῶν ἱστορουμένων καὶ μάλιστα τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν περὶ τὴν διοίκησιν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας μεταβολήν. Καὶ τοιοῦτο μὲν τὸ πονημάτιον, ὅπερ, ὡς ὕλην συμβάλ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

πηγῆς τῶν ἀντιθέων φρονημάτων (α), ὡς δείκνυται ἐκ τῶν ἑξῆς· β) Ἀτόπως διαιρεῖται ὁ γάμος εἰς μέρη, τὸ πνευματικὸν καὶ τὸ πολιτικόν. Καθότι θείου καὶ ἀνθρωπίνου δικαιώματος κοινω-

---

Ἐλπίζων ὅτι θέλω εὑρεῖ ὑμᾶς συμφώνους κατὰ ταῦτα, παρακαλῶ ὑμᾶς ἐπαναλημμένως, Κύριε Γραμματεῦ, νὰ λάβητε εἰς ὥριμον σκέψιν τὸ πολὺ διάφερον καὶ τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν καὶ τὴν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Ἐκκλησίας ἁρμοπρέπειαν σπουδαιότατον τοῦτο ἀντικείμενον, καὶ νὰ διατάξητε ἵνα, ὁσάκις μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου κατὰ γάμων παράνομον ἐχόντων τὴν σύστασιν καὶ μὴ ἀναγνωριζομένων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας οἱ κατὰ τόπους Ἐπίσκοποι κάμνωσιν εἰς τοὺς ἁρμοδίους Εἰσαγγελεῖς τὴν προσήκουσαν καταμήνυσιν, ἐνεργῶσιν οἱ Εἰσαγγελεῖς οὗτοι τὴν κατὰ τὸν νόμον καταδίωξιν τῶν πρὸς κοινὸν σκάνδαλον συνοικούντων, οἵτινες ἄλλως δὲν ἤθελον ἔχει διάθεσιν ἢ σκοπὸν νὰ χωρισθῶσι ποτέ!

Περιττὸν εἶναι βέβαια ν' ἀπαριθμήσω ἐνταῦθα τοὺς γάμους, ὅσους ἐν μικρῷ χρόνου διαστήματι συνέστησάν τινες παρανόμως ἄνευ ἀδείας τῆς Ἐκκλησίας, διότι καὶ ὑμεῖς ἴσως ἠκούσατε πολλάκις περὶ τοιούτων· περιορίζομαι μόνον νὰ εἴπω εἰς ὑμᾶς ὅτι, ὡς ἐκ τοῦ μέχρι τοῦδε ἀτιμωρήτου τῶν συνιστώντων γάμον ἄκυρον ἐν ἑαυτῷ, τὸ κακὸν προέβη ἐσχάτως εἰς τοσαύτην ἀκολασίαν, ὥστε ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος ἔτους συνέστησαν ἐν κρυπτῷ καὶ ἄνευ ἀδείας Ἐκκλησιαστικῆς τοσοῦτοι ἄκυροι ἐν ἑαυτοῖς γάμοι, ὅσοι δὲν ἔγιναν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς τοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς Ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος μέχρι τέλους τοῦ προπαρελθόντος ἔτους 1837, καὶ ὅτι τὸ μόνον μέσον νὰ προληφθῇ τὸ κακὸν εἶναι ὁ παραδειγματισμὸς τῶν περιφρονησάντων τὸ μυστήριον τοῦ Γάμου καὶ τοὺς ἀνέκαθεν τεθειμένους περὶ τὴν νομιμότητα τῆς συστάσεως αὐτοῦ ὅρους. Ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Μαρτίου 1839».

Ὁ Γραμματεὺς
Γ. Γλαράκης.

(α)Μετὰ τὴν τοῦ Λουθήρου ἐμφάνισιν θιασῶταί τινες τῆς νέας αἱρέσεως ἐκήρυττον τὸν γάμον ὡς πρᾶγμά τι κοσμικόν, καταφερόμενοι ἀμέτρως κατὰ τῆς Ῥώμης(βλ. **Luthers Werke ικδ. Walch T. X. p. 892**). Διὰ ταῦτα ἡ ἐν Τριδέντῳ Σύνοδος (τῷ **1545**) καθυπέβαλε τῷ ἀναθέματι πάντας τοὺς μὴ ὁμολογοῦντας μυστήριον τὸν γάμον. Ἡ τοίνυν ἐν Γαλλίᾳ πολιτικὴ νομοθεσία τῷ **1579** ἐξετράπη εἰς ὑπερβολὴν αὐστηρότητος,ἀκύρους θεωροῦσα πάντας τοὺς ἄνευ εὐλογίας τῶνΚατολίκων ἐφημερίων συνημμένους γάμους,καὶ καθυποχρεοῦσα εἰς τοῦτο παραλόγως καὶ ἀδίκως καὶ αὐτοὺς τοὺς ἑτεροδόξους, καὶ ποινὰς οὐ μόνον πνευματικὰς ἀλλὰ καὶ χρηματικὰς δι' ἐδίκτου (τῷ **1697**) ἐπιβάλλουσα εἰς τοὺς παραμελοῦντας αὐτῆς ἱερεῖς. Ὅθεν γνωμοδοτήσει νομοδιδασκάλων, ὅπως ἀποχωρισθῶσιν αἱ διέπουσαι τὸν γάμον θρησκευτικαὶ καὶ πολιτικαὶ διατάξεις, κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ **1787** διὰ ἐδίκτου Λουδοβίκου τοῦ ις'. ἀπηλλάγησαν μὲν οἱ ἑτερόδοξοι τοῦ ἀδίκου τούτου βάρους, διαταγέντες ἵνα τελῶσι τοὺς γάμους αὐτῶν ἔμπροσθεν τῶν δημοσίων τῆς δικαιοσύνης ὑπαλλήλων, ἐν ὀνόματι τοῦ νόμου κηρυττόντων ὅτι οἱ σύζυγοι ἠνώθησαν νομίμως καὶ ἀδιαλύτως διὰ τοῦ γάμου· οἱ μέντοι Κατόλικοι ὤφειλον ἔπεσθαι

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

18) Αἱ πιθαναὶ ἀνάγκαι τοῦ μοναστηρίου θέλουν προσδιορίζεσθαι κατὰ τριμηνίαν παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Νομάρχου. Διὰ τὰ ἔξοδα θέλει σχηματισθῆ ἰδιαίτερον ταμεῖον ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τοῦ μοναστηρίου καὶ ἀπὸ τὸ εἰσόδημα τῶν εἰς τὸ ἄρθρ. 6 ἀριθ. 1 ῥηθέντων ἐργοχείρων. Ἂν αὐτὰ δὲν ἐπαρκῶσι, θέλει δίδεσθαι τὸ ἐλλεῖπον ἀπὸ τὸ συστηθὲν Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον, κατὰ πρότασιν τῆς αὐτῆς Γραμματείας.

19) Εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις καὶ δημοσίευσις τοῦ παρόντος Διατάγματος. — Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 25 Φεβρ. (9 Μαρτ.) 1834.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως ἡ Ἀντιβασιλεία.

Ὁ Κόμης Ἀρμανσπέργ, πρόεδρος. Μάουρερ. Ἐϊδέκ.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας

Κ. Δ. Σχινᾶς (α).

(α) Βλ. Ἐφημερ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθ. 15. σελ. 123. Μετὰ τὸ Διάταγμα ἀνήγγειλε τὴν κατάργησιν καὶ τῶν γυναικείων μοναστηρίων ἡ ἱερὰ Σύνοδος δι' Ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς (ἀριθ. 438) πρὸς τοὺς κατὰ τὴν ἐπικράτειαν Σεβ. Μητροπολίτας καὶ Ἐπισκόπους. Ἐπειδὴ δὲ τὴν κατάργησιν τῶν ἀνδρῴων οὐκ ἐτόλμησε πρότερον διακηρύξαι δι' ἐγκυκλίου ἰδιαιτέρας, ἀφ' οὗ ἤδη κατηργήθησαν ἐκεῖνα, καὶ τὸ πρᾶγμα προῦβη κατ' εὐχὴν ἐν ἡσυχίᾳ, μνημονεύει νῦν καὶ περὶ τῶν ἀνδρῴων αὐτῶν, ὅτι καὶ ταῦτα κατηργήθησαν αὐτῆς γνωμοδοτούσης (μήπως ἄλλος ἀντ' αὐτῆς λάβῃ τὸν στέφανον τοῦ τοιούτου κατορθώματος!). Προλογίζει δὲ ἡ Ἐγκύκλιος οὕτως· «Ἀσχολουμένη ἡ Σύνοδος καθ' ἑκάστην εἰς τὴν εὐταξίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ἠθικῆς τοῦ Κλήρου καταστάσεως, σπουδαιότατον ἀντικείμενον τῶν ἑαυτῆς σκέψεων ἔκρινε καὶ τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταῤῥύθμισιν, ἢ μᾶλλον τὴν εἰς τὴν πρώτην, εἰ δυνατόν, ἀρχὴν ἐπαναγωγὴν τοῦ μοναχικοῦ βίου, παρεκτραπέντος καὶ αὐτοῦ ἐκ τῶν περιστάσεων τῆς εὐθείας ὁδοῦ, καὶ περιπλανωμένου εἰς ὁδοὺς σκολιάς (!). Καὶ πρὸς τοῦτο (λέγει) συντελεστικώτατον διὰ πολλοὺς καὶ ἰσχυροὺς λόγους (!) μέσον ἐνόμισε τὸν εἰς ὀλίγα περιορισμὸν τῶν πολυπληθῶν μοναστηρίων τῆς μικρᾶς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας. Ὅθεν ἐγνωμοδότησεν οὐ μόνον περὶ τῆς εἰς λογαριασμὸν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου παραλαβῆς τῶν ἐρήμων καὶ ἠρειπωμένων μοναστηρίων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς πρὸς αὐτὸ τοῦτο καταργήσεως ὅλων τῶν μικροτέρων, καὶ ἐνέκρινε τὴν διατήρησιν μόνον τῶν μεγαλητέρων. Τὴν γνώμην ταύτην τῆς Συνόδου δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος, ὅστις θέλει τὴν ἀποδοκιμάσει

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ταῖς Ἀποστολικαῖς διατάξεσι, γνωμοδοτοῦμεν, ὅλοι οἱ Ἐπίσκοποι τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος νὰ ὀνομάζωνται Ἐπίσκοποι, νὰ ὦναι ἰσότιμοι πρὸς ἀλλήλους, ὑποκείμενοι ἐκκλησιαστικῶς εἰς μόνην τὴν Σύνοδον, ὡς εἰς ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχήν, καὶ μηδεμίαν ἄλλην ἔχοντες ὑπεροχὴν ἢ προτίμησιν παρὰ τὴν ἐκ τῶν πρεσβείων τῆς χειροτονίας προερχομένην· οἱ δὲ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι ὑποκείμενοι εἰς τοὺς ἐπισκόπους, νὰ μνημονεύωσι τοὺς ἰδίους αὐτῶν Ἐπισκόπους εἰς τὰς ἱεροτελεστίας, καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τὴν Σύνοδον· ἐδώκαμεν δὲ καὶ χαρακτηριστικοὺς τίτλους εἰς ἑκάστην τῶν τριῶν πρώτων τάξεων τοῦ Κλήρου, κρίναντες καὶ τοῦτο ἀναγκαῖον, ἂν καὶ μικρὸν ἴσως καὶ ἄλλως ἀδιάφορον.

Περὶ διατροφῆς τοῦ Κλήρου.

Πόθεν καὶ πῶς διετρέφετο μέχρι τοῦδε ὁ Κλῆρος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἰς πόσας καταχρήσεις ἔπιπτεν οὗτος, ἔγινε γνωστὸν ἐκ τῶν προηγουμένων. Ἂν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς μένῃ ἀπεριποίητος παρὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ δὲν ἀπολαμβάνῃ τὴν εἰς αὐτὸν ἀνήκουσαν τιμήν, δυσκόλως ἐμπορεῖ ν' ἀποκτήσῃ ἡ Ἑλλὰς Κλῆρον ἄξιον τοῦ τέλους, πρὸς ὃ οὗτος διωρίσθη ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· διότι πᾶς ἄνθρωπος αἰσθανόμενος εἰς ἑαυτὸν ἀξιότητα καὶ ἱκανότητα εἰς ἄλλο τι ἔργον καὶ ἐπάγγελμα ἐντιμότερον καὶ ἐπικερδέστερον, θέλει προτιμᾷ τοῦτο ἀπὸ τῆς εἰς τὸν Κλῆρον κατατάξεώς του. Ὅταν ὁ κλῆρος ἔχῃ ἀρκούντως τ' ἀναγκαῖά του παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, τότε ὑποχρεοῦται εἰς τὸ ν' ἀποφύγῃ καὶ πᾶσαν κατάχρησιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἄλλως ἤθελεν ὑπόκεισθαι ἐξ ἀνάγκης, καὶ ν' ἀσχολῆται εἰς τὰ κύρια ἔργα καὶ καθήκοντά του ἀπερισπάστως, καὶ οὔτε πρεσβύτερος οὔτε διάκονος ἀναγκάζεται νὰ μετέρχηται ἔργον ἀνοίκειον εἰς τὸν χαρακτῆρά του εἰς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων· ὅθεν περὶ τῆς διατροφῆς τοῦ κλήρου γνωμοδοτοῦμεν.

Α΄. Οἱ Ἐπίσκοποι, καθὼς καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς ἀξιωματικοί, νὰ μισθοδοτοῦνται ἀμέσως παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἀναλόγως μάλιστα τοῦ χαρακτῆρός των.

Β΄. Οἱ πρεσβύτεροι, διάκονοι καὶ λοιποὶ ὑπηρέται τῶν Ἐκκλησιῶν νὰ μισθοδοτῶνται παρὰ τῶν Κοινοτήτων, καὶ ἡ Κυβέρνησις ν' ἀναπληρόνῃ τὸ ἐλλεῖπον τῆς συνεισφορᾶς τῶν Κοινοτήτων. Ἐνεκρίναμεν δὲ τὸ μέσον τοῦτο περὶ τῶν πρεσβυτέρων κλπ. διὰ νὰ μὴν ἐπιβαρύνηται παραπολὺ ἡ Ἐπικράτεια, ἔχουσα μυρίας ἄλλας ἀνάγκας καὶ χρείας. Πῶς δὲ καὶ πόσον θέλει συνεισφέρει ἑκάστη Κοινότης εἰς τὴν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

§. ια. Ἤδη δὲ τελευτῶντος τοῦ ἔτους ἐσκευωρεῖτο καὶ ἡ περὶ τὴν Φιλορθόδοξον Ἑταιρείαν βαθυτάτη συκοφαντία. Ταύτης τὸ τρεῖς ἐπικρατείας ὅλας (τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Ἑπτάνησον καὶ τὴν Τουρκικὴν) ὀλεθρίαις ὑπονοίαις συνταράξαν, καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην μέχρι καὶ τῆς Ἀμερικῆς διαβοηθὲν σατυρικὸν δρᾶμα, καὶ τέλος καταστηλιτευθὲν καὶ καταισχυνθέν, παραλείπομεν εἰς τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν· διέγραψαν δὲ τοῦτο καὶ αἱ τῆς Ἑλλάδος ἐφημερίδες (α). Κατὰ γοῦν τὴν τελευταίαν τοῦ Δεκεμβρίου ἀπολύεται καὶ ὁ κ. Γλα-

---

Φαρμακίδης, ἐξέλαβε καὶ τὴν ἀπόλυσιν καὶ τὴν ἀπὸ τῆς θεολογικῆς εἰς τὴν φιλολογικὴν καθέδραν μετάθεσιν (προϋπῆρχε δὲ εἰς τὸν κατάλογον τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου (βλ. ὄπισθ. σελ. 363) ὠνομασμένος καθηγητὴς τῆς θεολογίας), ταῦτα, λέγομεν, ἐξέλαβεν ὡς ποινήν, ἢ (καθὼς λέγει) ὡς ὕβριν καθαπτομένην τῆς θρησκευτικῆς αὐτοῦ τιμῆς καὶ ὑπολήψεως (καθὸ δῆθεν καὶ αὐτὸς ὡς ὁμόφρων τοῦ Καΐρου θεωρηθείς), ἔκ τε τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας· διὰ τοῦτο καὶ ἐξέδωκεν Ἀπολογίαν, ἧς ἀρχόμενος ἐπιλέγει θαῤῥούντως καὶ αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ ὅ,τι ἔλεγεν ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὑπὲρ ἑαυτοῦ κἀκεῖνος ἀπολογούμενος, «Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας» (βλ. Ἀπολογίαν Θ. Φαρμακίδου. ἐν Ἀθήναις 1840 ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ). [Οὐκ ἀπηξίωσε δ' ἐν ταύτῃ οὐδὲ τὸν Καΐρην πεφεισμένως ὑπερασπίζεσθαι κατὰ τῆς βιαίας καὶ ἀποτόμου, ὡς αὐτῷ ἐδόκει, πολιτείας τῆς Συνόδου, δημοσιεύσας καὶ ἅπερ καταμαλάσσων αὐτῆς τὸ σκληρὸν ἔλεγεν, «ὅτι ὁ Καΐρης δὲν κατηγορεῖται οὔτε ὡς φονεὺς ἢ ληστὴς οὔτε ὡς ἀνατροπεὺς τῶν καθεστώτων ἢ τοιοῦτός τις· κατηγορεῖται ὡς πρεσβεύων ἄλλην παρ' ἣν πρεσβεύει τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος θρησκείαν»· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ κεκλῆσθαι ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ τὸν Θεοσεβισμὸν ἀθεΐαν καὶ ἀσέβειαν οὐκ ὀλίγην αὐτῷ δυσαρέσκειαν ὁμολογεῖ ἐμποιῆσαι (Βλ.' Απολογ. σελ. 190—193)! Ὅρα καὶ τὰς τοῦ μακαρίτου Μηνᾶ Μινωΐδου Ἐπιστασίας εἰς τὴν Ἀπολογίαν ἐν Αἰῶνι (Ἀριθμ. 186, 188, 189, 192, 196). Σημ. Ἐκδ.].

(α) Βλ. τὴν ὡς βέβαιον διακηρύττουσαν τὸ δρᾶμα Ἀθηνᾶν (ἀριθ. 681, 682) καὶ τὸν ἐξελέγχοντα τὴν συκοφαντίαν Αἰῶνα (ἀριθ. 120, 121, 122, 132, 167, κτλ.), ὅστις τέλος διεκοίνωσε καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἀθῴωσιν καὶ αὐτῶν τῶν ὡς ἑταιρειαρχῶν κατηγορηθέντων. Βλ. ἀριθμ. 180—181. πρβλ. καὶ Ἑλλάδ. ἀριθμ. 26 τοῦ ἔτ. 1839. [Σημειώδη δὲ καὶ ὅσα ἐν ἀριθμ. 138 ὁ Αἰὼν λέγει, τά τε γενέθλια τῆς Ἑταιρείας ταύτης ἐναργέστερον ἀνακαλύπτων, καὶ τοὺς καρποὺς τῆς ἐπιβούλου συκοφαντίας καταλέγων, ἐν οἷς καὶ ἡ τοῦ Παναγιωτάτου Γρηγορίου τοῦ ς'. ὑπὸ τῆς ξενικῆς ῥᾳδιουργίας ἔξωσις (βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 148), ὅτι ποιμὴν ὢν καλὸς καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τιθεὶς ὑπὲρ τῶν προβάτων δύσχρηστος ἦν τοῖς τὴν διάσχισιν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀθέσμως τυρεύουσιν ἀλλοδόξοις ὁ γενναῖος. Σημ. Ἐκδ.].

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πραγμάτων κυμαινομένων, τελευτῶντος ἤδη τοῦ Ἀπριλίου μηνός, ἐξήστραψε τελευταῖον ἐκδοθεὶς μετὰ κρότου καὶ ὁ Συνοδικὸς Τόμος ἢ περὶ ἀληθείας, ἀνώνυμον σύγγραμμα (Θεοκλήτου τοῦ Φαρμακίδου καὶ τοῦτο διατεθρύλληται), ἐν ᾧ ὁ Συγγραφεὺς ἄρδην ἐπεχείρησεν ἀνελεῖν καὶ ἀνασκευάσαι τὸν ἱερὸν Τόμον τὸν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν Κωνσταντινουπόλει καθιερωθέντα καὶ πρὸ δύω σχεδὸν ἤδη ἐνιαυτῶν ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ παντὸς τοῦ κλήρου καὶ τοῦ ἔθνους μετὰ τελετῆς ἁγίας καὶ Βασιλικῶν Διαταγμάτων (ὡς εἴδομεν) ἀποδεχθέντα καὶ συνομολογηθέντα. Τοῦτον οὖν τὸν Τόμον τῆς Ἐκκλησίας ὁ τοῦ περὶ ἀληθείας ἀντιτομίας συντάκτης ἀνόσιον, δυσσεβῆ, πανάθεσμον, πᾶν κακὸν ἀποδεῖξαι διεφιλοτιμήθη, καὶ μάλιστα τυραννικόν, ὡς ἐπεμβαίνοντα τῇ τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερίᾳ, μηδὲν μηδέποτε ἐν αὐτῇ κανονικὸν δικαίωμα σχόντος τοῦ Ἀρχιποίμενος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ εἰς αὐτὸ δὲ τὸ κράτος τῆς βασιλευούσης Ἑλλάδος ἐπίβουλον σταλθέντα καὶ ὑβριστικόν, ὡς ἀθετοῦντα τοὺς καθεστῶτας νόμους τοῦ Βασιλείου, καὶ καταστρέφοντα τὸ κάλλιστον οἰκοδόμημα τοῦ περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας θεσμοθετηθέντος καὶ (ὡς ἔδει) ὀρθῶς τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὸ κράτος τῆς πολιτείας ὑποτάξαντος Καταστατικοῦ. Ταῦτα καὶ τοιαῦτα, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὰ ἀξιώματα τοῦ παχέος ἀντιτομικοῦ πονήματος, περὶ οὗ τὰ εἰκότα διαληψόμεθα ἐν τῷ ἑπομένῳ τρίτῳ τμήματι τῆς ἱστορίας.

§. ιβ. Τότε δὲ κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους καὶ μετὰ τοιαύτης παρασκευῆς καὶ παρατάξεως κατεσκεύαζετο ἐν τῷ ὑπουργικῷ συμβουλίῳ τὸ πρὸ πολλοῦ περιμενόμενον νέον Καταστατικὸν Νομοσχέδιον ἐπὶ τῷ θεμελίῳ καὶ τῇ βάσει τοῦ παλαιοῦ, καὶ συνᾴδον (ὡς ἔπρεπεν) οὐχὶ πρὸς τοὺς θείους Κανόνας, ἀλλὰ κατὰ τὰ παρ' ἡμῖν (ὡς ἔλεγον) καθεστῶτα (οἱ δὲ Κανόνες ἄρα κατὰ τὴν Μαυρέρου θεσμοθεσίαν

βρίου τοῦ 1852 ἐξέδωκε μακρὸν βούλευμα, ἐν ᾧ πλημμέλημα ἐχαρακτήρισε τὸ τέως ἔγκλημα καθοσιώσεως περιρρυλλούμενον πρᾶγμα, καὶ οὕτως ἱλαρὰν ἐπήνεγκε τὴν καταστροφὴν τοῦ τραγικοῦ δράματος, καθ' ὃ καὶ δύο ἐτύθησαν τῇ μεγαλεπηβόλῳ συκοφαντίᾳ θύματα. Ὅτε γὰρ Κ. Φλαμιάτος καθειρχθεὶς τῇ 21 Μαΐου ἐν καθύγρῳ εἱρκτῇ τοῦ τῶν Πατρῶν φρουρίου, ἐν αὐτῇ θλιβόμενος καὶ κακουχούμενος καὶ πάσης ἰατρικῆς περιθάλψεως ἀπεστερημένος ἐτελεύτησε τῇ 9 Ἰουλίου, καὶ ἕτερος ἑξηκοντούτης μεγαλόσχημος ἐρημίτης Θεοδόσιος καλούμενος αὐτόθι τῇ 30 Αὐγούστου τοῦ ἐπωδύνου ἔτυχε τέλους (βλ. Αἰῶν. ἀρ. 1277 καὶ 1290). Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐν Ἀθήναις ἱερῶν, ἀδύνατον ἂν μὴ δακρύσῃ, μέσην τὴν καρδίαν ἀλγῶν καὶ λέγων καὶ αὐτὸς ὅ,τί ποτε περὶ ἄλλων πάλιν δημοσίων ἀνομημάτων ἔλεγεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος· «Εἰ γάρ τις ἔξωθέν ποθεν ἡμῖν ἐπιστάς, καὶ τοῦ **Χ**ριστοῦ τὰ προστάγματα καὶ τῆς πολιτείας τῆς ἡμετέρας τὴν σύγχυσιν κατανάθοι καλῶς, οὐκ οἶδα, εἴ τινας ἑτέρους μᾶλλον ὑμῶν ἐχθροὺς ὑπολήψεται εἶναι τοῦ Χριστοῦ»! (α). Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

§. ιβ. Μετὰ τὴν εἰς Ἀθήνας μετοικεσίαν εἰσήχθη εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Μαυρέρου συνταχθεῖσα Δικονομία, ἐν ᾗ τά τε ἄλλα διατάττονται, καὶ τὰ συμβαίνοντα περὶ τοὺς γάμους, ἅπερ ἐδίκαζον οἱ κατὰ τόπον Ἐπίσκοποι κατὰ τὸ προεκδεδομένον Διάταγμα (βλ. ὄπισθ. Κεφ. β. §. κε. σελ. 214). Τότε γοῦν ἡ Σύνοδος φοβουμένη, μὴ προσκρούσῃ πρὸς τὸ 14 ἄρθρον τοῦ Κατασατικοῦ, γράφει (τῇ 19 Μαρτίου 1835) πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείαν, ἐπερωτῶσα τὸ πρακτέον. Καὶ διδαχθεῖσα, διεκοίνωσε τοῦτο πρὸς τοὺς ἐπισκόπους διὰ τῆς ἐφεξῆς Ἐγκυκλίου (ἀριθμ. 2676 ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Μαΐου, 1835). «Κατὰ τὸ ἀπὸ 21 Αὐγούστου (2 Σεπτεμ.) τοῦ 1833 Βασ. Διάταγμα ὅλαι αἱ γαμικαὶ ὑποθέσεις ἐθεωροῦντο ἀπὸ τοὺς κατὰ τόπον Ἐπισκόπους, ὡς ἐγένετο καὶ πρότερον· ἤδη δέ, ἐπειδὴ ὁ γάμος, θεωρούμενος ὡς ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ, θέλει δικάζεσθαι τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τὰ πολιτικὰ δικαστήρια (κατὰ τὰ ἄρθρα 682, 686 τῆς ἐν ἐνεργείᾳ ἤδη πολιτικῆς Δικονομίας), ὑμεῖς παύετε εἰς τὸ ἑξῆς ἀπὸ τοῦ καθήκοντος τούτου, καὶ θέλετε περιορίζεσθαι εἰς τὴν σύστασιν αὐτοῦ (δηλ. τοῦ γάμου) καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ διαζυγίου εἰς δεδικασμένην γαμικὴν ὑπόθεσιν, ὁσάκις προσκαλεῖσθε περὶ τούτου ἀπὸ τὸ ἀνῆκον δικαστήριον· ὅθεν ἡ Σύνοδος σᾶς γνωστοποιεῖ τοῦτο πρὸς ὁδηγίαν σας.

Τὰ Μέλη. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος πρόεδρος. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ Βοιωτίας Παΐσιος. Ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς. — Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.

§. ιγ. Οὕτως ἀμελῶς τὰ μέλη ταῦτα τῆς Συνόδου παρεῖδον καὶ διεκήρυξαν πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους τὸν γάμον θεωρούμενον ὡς πολιτικὸν συνάλλαγμα! Οὐδ' ἐμνημόνευσαν ὅλως τῆς ὑποσχέσεως αὐτῶν, ἣν ὑπέσχοντο πανδήμως πρὸς τοὺς Ἕλληνας (βλ. ὄπισθ.

(α) Χρυσόστομ. Λόγ. πρὸς Δημήτρ. π. κατανύξ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

λατρείαν ἀναγόμενα. Ὡσαύτως προσέχει εἰς τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τῶν ἱερῶν Μοναστηρίων, καὶ εἰς τὴν κατὰ τοὺς μοναστικοὺς τρόπους διαγωγὴν τῶν ἐν αὐτοῖς μοναζόντων, πρὸς δὲ καὶ εἰς τὴν εὐπρέπειαν τῶν ἐν αὐτοῖς ναῶν. Ἔχει σφραγίδα ἰδίαν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἐγκεχαραγμένον τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, κύκλῳ δὲ τὰ γνωριστικὰ τῆς θέσεως αὐτοῦ γράμματα. Περὶ πάσης δὲ πράξεως αὐτοῦ, ἀντιβαινούσης εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐν γένει εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ὑπόκειται εἰς εὐθύνην, καὶ δίδει λόγον ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρ. Θ'. Ὁ Ἐπίσκοπος, κατὰ τὸ ἐπισκοπικὸν αὐτοῦ καθῆκον, ἐπιτηρεῖ τὸν ὑπὸ τὴν ποιμαντορίαν αὐτοῦ Κλῆρον κατά τε τὸ πολίτευμα καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του. Ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὰ πρὸς βελτίωσιν, πρὸς εὐκοσμίαν καὶ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν τῆς ἐπαγγελίας τοῦ ὑπ' αὐτὸν Κλήρου συντείνοντα. Δικάζει μετὰ τεσσάρων ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς ἑαυτοῦ ἐπισκοπῆς, διοριζομένων ἐφάπαξ διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου, τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραβάσεις καὶ παρεκτροπὰς τῶν ὑπὸ τὴν ποιμαντορίαν αὐτοῦ Κληρικῶν· καὶ ἐπιβάλλει ἐκκλησιαστικὰς ποινὰς εἰς τὸν περιπεσόντα ἀποδεδειγμένως εἰς ἁμάρτημα ὡς πρὸς τὰ χρέη καὶ καθήκοντα τῆς ἐπαγγελίας του, ὡς ἑξῆς· α) Ἐπίπληξιν· β) Ἀργίαν πάσης ἱεροπραξίας μετὰ στερήσεως τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐφημερίας τοῦ τιμωρουμένου· γ) Ἔκπτωσιν τοῦ ἀξιώματος, εἰς ὃ ἦτον ἰδίως διωρισμένος ὁ τιμωρούμενος· δ) Σωματικὸν περιορισμὸν ἐντὸς διατηρουμένου Μοναστηρίου ἢ ἄλλου εἰδικοῦ διὰ τοὺς Κληρικοὺς σωφρονιστικοῦ καταστήματος· ε) Ἀπότισιν ποσοῦ διπλασίου τῶν ὅσα χρήματα ἔλαβεν ὁ τιμωρούμενος πλέον τοῦ νενομισμένου ἢ διὰ πρᾶξιν ἀπηγορευμένην καὶ ἐναντίαν εἰς τὰ καθήκοντά του. Ἡ εἴσπραξις δὲ αὕτη ἐνεργεῖται ὑπὸ τῆς πολιτικῆς Ἀρχῆς καὶ κατατίθεται εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον· ς) Ἀφορισμὸν προσωπικὸν κατὰ Κληρικοῦ μοναχοῦ. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου αἱ καταγινώσκουσαι ἐπίπληξιν ἢ ἀργίαν μέχρι τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν, εἶναι ἀνέκκλητοι· αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκκαλοῦνται ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν καταδικασθέντα κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως, παρατεινομένης τῆς προθεσμίας ταύτης κατὰ λόγον τῆς ἀποστάσεως κατὰ τὸ ἄρθρον 195 τῆς Πολιτικῆς Διοικονομίας. Ἡ ἔφεσις ἀναστέλλει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐκκληθείσης ἀποφά-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἄλλα τοιαῦτα γεγόνασιν ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις· ἄλλα δ' ἀλλαχοῦ. Παραλείπω δύο τινὰς τῶν Ἐξαποστόλων, οἵτινες ὀρθοδόξους Ἑλληνίδας γαμήσαντες, ἀνέδειξαν ἀποστάτιδας τῆς πατρῴας Ὀρθοδοξίας (μετὰ τὴν συγκατάβασιν μάλιστα τῆς πρώτης Συνοδικῆς Περιόδου). Διὰ ταῦτα τοίνυν ἡ Σύνοδος ἀπεκώλυε τοὺς μικτοὺς ὀνομασθέντας γάμους, ἐχέγγυον γαμικῆς ἀσφαλείας ὁρίσασα κατὰ τοὺς Κανόνας τὴν εἰς τὴν εὐσέβειαν ἐκουσίαν προσέλευσιν τῶν ἑτεροδόξων (α). Καὶ ἐπέστρεψαν ἱκανοί, συζῶντες μετὰ τῶν Ἑλληνίδων εἰρηνικῶς μέχρι σήμερον (β). Πλὴν ἀλλ' ὅμως καὶ πρὸς ταύτην τῆς ξενογαμίας τὴν

(α) Ἄξιον δ' ἀφηγήσασθαι ὅπως ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κατακολουθοῦσα τῷ δρασσομένῳ σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν οὐ μόνον διέφυγεν εὐαφῶς τὰς τῆς Γραμματείας πλεκτάνας, ἀλλὰ καὶ περιέπλεξεν αὐτὴν ἐν αὐταῖς· Φαβρικίου γάρ τινος διαμαρτυρουμένου διδάσκοντος ἐν Σύρῳ Γερμανικὰ καὶ Λατινικά, βουληθέντος δὲ ὀρθοδόξῳ συζευχθῆναι γυναικί, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος προσκληθεῖσα γνωμοδοτῆσαι περὶ τούτου ἀνεβάλετο τὸ βούλευμα, ὡς σπουδαῖον καὶ πολλῆς δεόμενον σκέψεως (τῇ 13 Ἀπριλ. 1837. Ἀριθ. 5501)· ἡ δὲ Γραμματεία τῇ 22 Ἀπριλίου (Ἀρ. 12217) συνιστῶσα εἰς τὴν Σύνοδον τὴν τοῦ προκειμένου σπουδαιότητα κατά τε θρησκευτικὸν καὶ κατὰ πολιτικὸν λόγον κατήπειγεν αὐτὴν εἰς τὴν γνωμάτευσιν. Ἐπέτεινε δ' ἔτι μᾶλλον τὴν βίαν ἐξ ἄλλου πάλιν Γερμανοῦ διαμαρτυρουμένου, Φριδερίκου Μυλλέρου, ὁρμηθεῖσα. Καὶ δὴ ἀπεκρίνατο τῇ 20 Νοεμβρίου (Ἀριθμ. 6285) ἡ Σύνοδος ἀποφαινομένη ὅτι· «Ἐπειδὴ εἰς τὸ μυστήριον τοῦ γάμου ἀπαιτεῖται καὶ τὰ δύο πρόσωπα νὰ ἦναι ὁμόδοξα κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ἐπειδὴ ὁ Γάμος τοῦ ἑτεροδόξου μετὰ ὀρθοδόξου γενόμενος εἶναι ἐναντίος πῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ ἑπομένως ἀπηγορευμένος παρ' αὐτῶν· ὡς τοιοῦτος δὲν συγχωρεῖται ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει καὶ περιστάσει. Καὶ τοῦτο θέλει γνωστοποιηθῆ δι' Ἐγκυκλίου καὶ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους πρὸς γνῶσιν αὐτῶν καὶ ὁδηγίαν». Ἐταράχθη ἡ Γραμματεία τοῖς οἰκείοις ἐμπλακεῖσα δικτύοις, καὶ γράφει δύο μόλις διαλιποῦσα ἡμέρας, προσκαλοῦσα τὴν Σύνοδον «ν' ἀναβάλῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν ἔκδοσιν τῆς πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἐγκυκλίου μέχρι δευτέρας διαταγῆς!» Καὶ ταῦτα μὲν ἡ Γραμματεία. Ἡ δὲ ἱερὰ Σύνοδος ὑπεῖξε μὲν πρὸς τὴν περὶ τῆς ἀναβολῆς τῆς Ἐγκυκλίου πρόσκλησιν ἐκείνης, οὐ μὴν ἐπαύσατο τὴν τῶν κανόνων ἀκριβῆ μετιοῦσα τήρησιν. Τοῦ γὰρ Μαντινείας Διονυσίου ἐρωτήσαντος (τῇ 3 Ἰουλίου 1839) περί τινος Γερμανοῦ γεωμέτρου Λουδοβίκου, τοῦ εὐαγγελικοῦ δόγματος, βουλομένου ὀρθόδοξον εἰς γάμον ἀγαγέσθαι, ἐφ' οἷς τά τε τέκνα ὀρθοδόξως τραφῆναι αὐτόν τε τῷ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν μύρῳ χρισθῆναι, ἡ Σύνοδος ἀποκρινομένη (τῇ 10 Ἰουλίου. Ἀριθμ. 7948) «Δὲν γίνεται, ἀποφαίνεται, τοῦτο, ἂν μὴ οὗτος προσέλθῃ ἐντελῶς διὰ τοῦ θείου βαπτίσματος εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν». Σημ. Ἐκδ.

(β) Οἷον ὁ ἐπιστάτης τοῦ κατὰ τὴν Ναυπλίαν ἀγροκηπίου, τὸ γένος Βαυαρός,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κόν· ἀλλ' ἀντιβαῖνον εἰς ἣν πρώην περὶ τούτου δέδωκεν ἄδειαν καὶ προτίμησιν εἰς μοναχούς· βλ. ὄπισθ. σελ. 234,236). — β) Πάντες οἱ ἐν τῇ Ἐπικρατείᾳ περιφερόμενοι μοναχοί, ἱερωμένοι τε καὶ μὴ (πλὴν τῶν ὅσοι ἔχουσιν ἔργον ἐπωφελὲς ἐντὸς τοῦ κόσμου, συμμαρτυροῦντος καὶ τοῦ Ἐπισκόπου) ὀφείλουσιν ἀνυπερθέτως ἀπελθεῖν καὶ μονάσαι εἰς ἓν τῶν διατηρουμένων μοναστηρίων, βιοτεύοντες ἐπ' ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ προϋπαρχόντων μοναχῶν· (καὶ τοῦτο καλὸν καὶ κανονικώτατον· καί τοι δυσχερὴς ἡ πρὸς τοὺς προϋπάρχοντας μοναχοὺς ἰσοτιμία· ἀλλ' ἡ μάλιστα τοῖς μοναχοῖς ἀναγκαία πρὸς σωτηρίαν ὑπομονή, καὶ ἡ τῆς ἐνδείας ἀνάγκη μετὰ τοῦ καιροῦ ποιοῦσιν εὔφορα καὶ τὰ δυσχερῆ). — Ὅσοι τῶν ἐκ τῶν διαλυθέντων μοναστηρίων εἰς τὰ διατηρούμενα μεταβαινόντων μοναχῶν ἔχουσιν ἀξιώσεις ἰδιοκτησίας ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς διαλυθεῖσιν ἀπομεινάντων κτημάτων (κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων) λαμβάνουσι μὲν ταῦτα εἰς κατοχήν, ἀλλ' ὀφείλουσι **1)** ἀποδεῖξαι τὴν ἰδιοκτησίαν ἐνώπιον τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν κατὰ τοὺς ὑπὸ τῆς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας ἀπενεχθησομένους ὅρους» (πότε δὲ καὶ ποῖοί τινες ἔσονται οἱ ὅροι οὗτοι ἄδηλον)· 2) ἀφιερῶσαι τὰ κτήματα εἰς ἣν μεταβαίνουσι μονήν, λαμβάνοντες ἐφ' ὅρου ζωῆς τὴν ἐκ τούτων ἐπικαρπίαν. Εἰ δὲ καὶ τὰ κτήματα κεῖνται μακρὰν τῆς εἰς ἣν ἐγκαταβιώσουσι μονῆς, λαμβάνουσιν ἐν ὅσῳ ζῶσιν ἐκ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου τόκον 8 τοῖς 100. Οἱ δ' αὐτοί, φησίν, οὗτοι ὅροι ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν μοναζουσῶν» (ἃς πρότερον ἡ Σύνοδος ἀπέστελλεν εἰς τὰ δικαστήρια, ὡς προείδομεν σελ. 255). Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐν συνόψει τὸ Διάταγμα (βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθ. 41. σελ. 290)· ἀλλ' ἦσαν καὶ ταῦτα λόγοι κενοί. Οὐδὲν τούτων ἐπράχθη. Καὶ ἄλλο δὲ Διάταγμα μετὰ ταῦτα ἐκδοθὲν (τῇ 31 Μαρτίου 1835) διέταξεν ὅτι, « Οἱ Μοναχοὶ καὶ ἱερομόναχοι οὐκ ἔχουσι δικαίωμα (ἐν ταῖς δημοτικαῖς ἐκλογαῖς) μήτε ἐκλέγειν μήτε ἐκλέγεσθαι » (κάλλιστον καὶ κανονικόν). « Οἱ δὲ (φησι) κοσμοϊερεῖς ἔχουσι μὲν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῦ ἐκλέγεσθαι » (τοῦτο παράνομον, καὶ οὐ μόνον εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Καταστατικὸν ἀντιβαῖνον, ὅπου « οἱ ἱερωμένοι, θεσπίζεται, νὰ μὴ ἐνασχολῶνται, ἀπ' ἐναντίας τῶν ῥητῶς ἀπαγορευόντων Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν θεσμῶν, εἰς πολιτικὰ πράγματα, μηδὲ νὰ λαμβάνωσι τὴν παραμικρὰν μετοχὴν εἰς αὐτά » (Βλ. Καταστατ. Ἄρθρ. 12. ὄπισθ. σελ. 180).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τρείαν. Ἄλλοτε πάλιν, ὅτε ἐδιηγούμην τὰ περὶ τῶν διαφόρων σημερινῶν αἱρέσεων, ἔπλασαν ὅτι ὁ Θεόφιλος εἶναι ὀπαδὸς τοῦ Λουθήρου καὶ τοῦ Καλβίνου κτλ. καὶ ὅτι λαμβάνει χρήματα ἀπὸ τὰς διαφόρους αὐτῶν ἑταιρείας· ὁ Θεόφιλος, ὅστις ἐὰν ἀποθάνῃ σήμερον ἢ αὔριον, θέλει βέβαια ἐνταφιασθῇ, ἂν ἐνταφιασθῇ, μὲ ἐλεημοσύνην τῶν φίλων του. Ὅτε πάλιν ἐδίδασκον εἰς τὴν φιλοσοφίαν περὶ ἑνὸς καὶ μόνου Θεοῦ, εἶπον, ὅτι ὁ Θεόφιλος εἶναι θεϊστὴς κτλ. ἀλλὰ τοὺς τοιούτους, ὡς ἀγνοοῦντας τί καὶ λέγουσι καὶ πράττουσιν, ὄχι μόνον δὲν πρέπει νὰ συνειρίζεταί τις, ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς συλλυπῆται, καὶ νὰ ἐπικαλῆται τὸ θεῖον ἔλεος ὑπὲρ αὐτῶν.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἔκρινεν εὔλογον νὰ ζητήσῃ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως παρ' ἐμοῦ, λέγω εἰλικρινῶς πρὸς αὐτήν, ὅτι τὰ θεῖα τῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας δόγματα καὶ τὰ ἱερὰ Μυστήρια ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουσι δι' ἐμὲ τοὐλάχιστον ἀνεξιχνίαστα καὶ ἀκατάληπτα, καὶ ὅτι ἤθελον δώσει εὐχαρίστως μυρίας ζωάς, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνωνται διὰ λόγου καὶ καταληπτὰ καὶ ἀποδεκτά! ἀλλὰ τοῦτο δὲν κρέμαται ἀπ' ἐμέ, καθὼς καὶ μόνη νὰ πληροφορηθῇ δύναται. Δὲν ἔπαυσα ὅμως οὔτε θέλω παύσει ποτὲ νὰ φρονῶ καὶ νὰ τὰ ἀποδέχωμαι, ὡς τὰ ἀπεδεχόμην καὶ ἐφρόνουν περὶ αὐτῶν, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἤνοιξα τῆς ψυχῆς μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἤρχισα νὰ βλέπω τὸν κόσμον.

Γινώσκων δὲ καλῶς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ εὐαπάτητον καὶ ὀλισθηρόν, οὔτε ἔπαυσα οὔτε θέλω παύσει ἐπικαλούμενος ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας τὸν πατέρα τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ζωῆς νὰ φωτίζῃ τὸν νοῦν μου, νὰ γνωρίζω τὸ πανάγιον αὐτοῦ θέλημα, καὶ νὰ μὲ ἐνισχύσῃ νὰ ζῶ πάντοτε συμφώνως μὲ αὐτό, ἀποβλέπων εἰς μόνον τὸν σκοπόν διὰ τοῦ ὁποίου καὶ τὸ εἶναι μὲ ἐχάρισε, καὶ προσπαθῶν νὰ ἐκπληρῶ κατὰ τὸ δυνατὸν τὰ ἐπικείμενα εἰς ἐμὲ ἱερὰ καθήκοντα. Ἐξαιτούμενος δὲ εἰς τοῦτο συναρωγοὺς καὶ τὰς Ὑμετέρας εὐχὰς, μένω μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας. »

Ἐν Ἄνδρῳ, τὴν 7 Αὐγούστου 1837. Ὅλος εὐπειθὴς Θεόφιλος Καΐρης.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ.

Τὴν 31 Ὀκτωβρίου 1839, ἐν Ἀθήναις.

Ὁ Γραμματ. τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Θ. Φαρμακίδης.

Τοιαύτη παρ' ἐλπίδα ἡ ἀπάντησις τοῦ Κ. Καΐρη, εἰς τὴν ὁποίαν ἂς μᾶς συγχωρηθοῦν ὀλίγαι τινὲς παρατηρήσεις.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Σύνοδος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἐνέκρινεν, εἰ καὶ (καθὼς λέγει) χωρὶς ἐπισημότητος, ἀλλ' ὅμως ἐδικαίωσεν ἐκπεφασμένως συγχωρήσασα καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων κεκωλυμένας γα-

---

Ἀθην. ἀριθ. 494. ἔτ. 1837)· ἀλλὰ τοῦτο φήμη ψευδής. Οὐδέποτε ἡ ἁγιωτάτη διοικοῦσα Σύνοδος τῆς Ῥωσσίας οὐδεμίαν ἐξέδωκε πρᾶξιν, ἢ τόμον Συνοδικόν, ἀντιβαίνοντα πρὸς τοὺς θείους τῆς Ἐκκλησίας κανόνας, οὓς πρῶτος αὐτός τε ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ πάντες οἱ τῆς εὐσεβεστάτης αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας βασιλόπαιδες ἀείποτε διακρατοῦσι, νυμφευόμενοι τὰς ἔξωθεν ἐκλεγομένας καὶ εἰς τὴν βασιλεύουσαν τῆς Ῥωσσίας εἰσαγομένας μεγάλας Δουκίσσας, ἀφ' οὗ πρῶτον αὗται ἀκριβῶς προκατηχηθεῖσαι προσέλθωσιν εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Νόμος μόνον πολιτικὸς ἐξεδόθη συγχωρῶν ἐξ ἀνάγκης τὴν ἑτεροζυγίαν, καὶ οὗτος ἰσχυρός, καὶ ἀκράδαντος, καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς μεγάλης ἐκείνης καὶ ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ α) Πάντα ἀνεξαιρέτως καὶ τὰ ἐξ ἑτεροζύγων γεννώμενα τέκνα, καὶ θήλεα καὶ ἄῤῥενα, βαπτίζονται καὶ ἀνατρέφονται κατὰ τὴν ὀρθόδοξον τῆς πίστεως διδασκαλίαν σταθερῶς καὶ ἀπαραβάτως. β) Ὁ νόμος οὗτος ἐκρίθη ἀναγκαῖος εἰς τὴν κατὰ μικρὸν διὰ τῆς τοιαύτης ἐπιγαμίας συνάφειαν καὶ εἰς μίαν ὁμόδοξον ποίμνην συγκέντρωσιν καὶ ὁμόνοιαν τῶν διαφόρων ἐθνῶν, ὅσα κατοικοῦσι τὴν ἀχανεστάτην ἐκείνην καὶ (μετὰ πάσης συνέσεως καὶ νομίμου προφυλακῆς) ἀνεξίθρησκον Αὐτοκρατορίαν. γ) Οἱ πρὸς ὀρθοδόξους Ῥώσσους συναπτόμενοι ἑτερόδοξοι ὑπάρχουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πολῖται καὶ αὐτοὶ καὶ ὑπήκοοι τῆς αὐτῆς αὐτοκρατορίας, κἂν μὴ κατὰ τὸ γένος καὶ τὴν θρησκείαν, ἀλλ' ὅμως κατὰ τὴν πολιτείαν Ῥῶσσοι καὶ αὐτοί, ἰθαγενεῖς καὶ σταθεροὶ κάτοικοι. δ) Μεταξὺ τῶν 50 ἑκατομμυρίων ὀρθοδόξων, τὰ πρὸς ἑτεροδόξους γινόμενα συνοικέσια ὑπάρχουσι κατ' ἔτος τοσοῦτον ὀλίγα, ὥστε λογίζονται ἴσα καὶ μηδέν, σταγόνες ὕδατος εἰς πέλαγος ἐμπίπτουσαι. Παράβαλε πρὸς ταῦτα τὰς μόλις 950 χιλιάδας ὀρθοδόξους Ἕλληνας (ἐξ ὧν κατοικεῖται τὸ Κράτος τὸ Ἑλληνικὸν) καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ δεκακισχιλίους περίπου, καὶ κατὰ δυστυχίαν σφόδρα μισαλλοθρήσκους δυτικούς, οὓς ἀνενδότως οἰστρηλατοῦντες ἐξαγριοῦσι κατὰ τῶν ὀρθοδόξων οἱ ἐκ Ῥώμης ἐπιόντες ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς, οἵτινες τότε μόνον συγχωροῦσιν (ἄν ποτε τύχῃ) δυτικὸν συναφθῆναι μετ' ὀρθοδόξου, ὅταν τοῦτον ἢ πρὸ τοῦ γάμου ἢ καὶ μετὰ τοῦτον εὐθὺς προσηλυτίσωσιν εἰς τὸν παπισμόν· πρόσθες καὶ τοὺς ἔξωθεν ἐπερχομένους παντοδαποὺς μετανάστας, ἀπόρους, ἀγύρτας τοὺς πλείστους, οἵτινες καταλιμπάνουσι τὰς ἑαυτῶν πατρίδας ζητοῦντες ἢ καταφύγιον, ἢ ἄρτον εἰς τὴν Ἑλλάδα (ὡς ἐν μαγειρείῳ μυῖαι, ἢ παροδικὰ πτηνά), καὶ πάλιν ἐξ αὐτῆς μεταναστεύουσιν, ἢ ὅταν κερδήσωσιν ὅσον δυνηθῶσιν, ἢ ὅταν μηδὲν εὕρωσι κέρδος, καὶ συμπέρανον, ποῖον ἀγαθὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας προξενήσει τοιοῦτος νόμος (ἂν τεθῇ) περὶ μικτογαμίας. Ἔπειτα κἂν ὁ νόμος οὗτος τεθῇ, πόθεν δῆλον, ὅτι οὐ διαμενεῖ γραπτὸς μόνον εἰς τὸν ἄψυχον χάρτην (ὡς ἔμειναν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι) δι' ἀμέλειαν ἢ ὑπένδοσιν τῶν ἐπιστατῶν; Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Ὅτι δὲ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν εὐνομουμένην Εὐρώπην ὁ Κατολικισμὸς ἀνθίσταται πρὸς τὴν μικτογαμίαν, ἔδειξε πρό

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

θέστατος (α). Τὰ Μέλη. Ὁ Κορινθίας » κτλ. «Ἐγκρίνεται· τὴν 8 Φεβρ. 1834. Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Κωνς. Δ. Σχινᾶς» (ἡ αὐτὴ ἔγκρισις ἐσημειώθη καὶ εἰς τὴν ἀνωτέρω Ἐγκύκλιον).

§. ιζ. Οὕτως ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐν ᾧ κατεπάτει (κἂν ἄκουσα καὶ κελευομένη) «τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου», πολλοὺς τῶν θείων κανόνων, ἐκανόνιζεν ἑτέρωθεν «τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον,» διδάσκουσα τοὺς τύπους τῶν ἐπιστολῶν! καὶ τούτους πάλιν πρὸς πολιτικώτερον σχῆμα! Ἐθεσμοθέτει δὲ καὶ τὰς φήμας καὶ τοὺς τίτλους τῶν Ἐπισκόπων πρὸς τὸ καινοτομώτερον, ἵνα μηδέν, μηδὲ μέχρι ψιλῶν ἐπωνυμιῶν, ἀκαινοτόμητον διαμείνῃ! Πρὸς ἔνδειξιν τούτου διηγήθημεν μεταξὺ τῶν σκυθρωποτάτων καὶ ταῦτα τὰ διάκενα φλυακογραφήματα, φαινόμενα παρόμοια πρὸς τὰ ἐπὶ τραγῳδίας ἱλαροτράγῳδα κομμάτια.

§. ιη. Μετὰ ταῦτα καθεῖλεν ἡ Σύνοδος ἀπὸ τῆς ἐπισκοπικῆς ἀξίας τὸν Ζαρνάτας καὶ τὸν Ἀνδρουβίστης διὰ τὴν παράνομον χειροτονίαν, περὶ ἧς προείπομεν (Τμῆμ. Α. Κεφ. Α. §. ἡ. σελ. 18), καὶ ἐκδίδωσι τὴν ἐξῆς καθαίρεσιν, συνταχθεῖσαν καὶ ταύτην οὐχὶ κατὰ τὸν ἀρχαῖον τύπον τὸν ἐκκλησιαστικόν, ἀλλ' ἀκριβῶς καὶ ἀπαραλλάκτως κατὰ τὸν τύπον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων (β). Ἔστι δὲ ἡ καθαίρεσις αὕτη.

Ἀριθ. 259 (275). «Ἡ Σύνοδος

Συγκειμένη παρὰ τοῦ Προέδρου Κορινθίας καὶ τῶν μελῶν, Θήρας, Ἀργολίδος, Μεσσήνης καὶ Κυκλάδων·

Συνελθοῦσα, ἵνα δικάσῃ τὴν πρᾶξιν τοῦ Ἐπισκόπου Ζαρνάτας Γαβριήλ, περὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν Σπάρτην ἐπὶ τοῦ πολέμου γενο-

---

(α) Μὴ τύχῃ δηλαδὴ καὶ γράψῃ ἐν Χριστῷ ἀδελφός, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο τῶν ἀρχαίων ἐκείνων καὶ εὐρωτιώντων! Παρῆλθον ἤδη πάντα καὶ κατηργήθησαν ἐκεῖνα τὰ κρόνια καὶ παμπάλαια· καὶ ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα ΚΕΝΑ.

(β) Οὕτω (φέρ' εἰπεῖν) «Τὸ δικαστήριον τῶν Πρωτοδικῶν συγκείμενον ἐκ τοῦ προέδρου (δεῖνος) καὶ τῶν δικαστῶν (δείνων), ἀκούσαν ὅτι ὅτι, λαβὸν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν δικογραφίαν, σκεφθὲν κατὰ τὸν νόμον· ἀποφασίζει». Μόνον δὲ καθ' ἓν διαφέρει τὸ Συνοδικὸν δικαστήριον τῶν πολιτικῶν, εἰς ταῦτα μὲν (καὶ αὐτὸ τὸ Εἰρηνοδικεῖον) ἀποφασίζουσιν ἀνεξαρτήτως· τὸ δὲ Συνοδικὸν οὐδὲν δύναται ἀποφασίζειν δίχως τῆς ἐγκρίσεως!

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

βασιλευομένης Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἔμφρονα ζῆλον τὸν ὁποῖον ἑκάστη τῶν ὑπαλλήλων ἀρχῶν ὀφείλει νὰ δεικνύῃ πρὸ παντὸς καὶ εἰσαεὶ ἀπαραμείωτον. Χρέος μας δ' ἐν ταὐτῷ νομίζομεν νὰ εἰδοποιήσωμεν συγχρόνως τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ὅτι θέτοντες ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ θρόνου τὸ παρ' αὐτῆς μεταῤῥυθμισθὲν σχέδιον, θέλομεν τὸ συνοδεύσει καὶ μὲ παρατηρήσεις μας καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων ἀντικειμένων.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 23 Σεπτεμβρίου 1833.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας

Σ. Τρικούπης.

§. κβ. Ἔπτηξεν ἡ ἱερὰ Σύνοδος πρὸς τοὺς λόγους τούτους τῆς Γραμματείας· διὸ καὶ ἀγωνιῶσα, καὶ μετανοοῦσα, καί τινας πρὸς ἀθῴωσιν προβάλλουσα δειλὰς δικαιολογίας, προσέρχεται πρὸς τὴν Γραμματείαν ἱκέτις διὰ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείαν.

Μὲ λύπην της βαθυτάτην ἐπληροφορήθη ἡ Σύνοδος ἐκ τοῦ πρὸς αὐτὴν ὑπ' ἀριθ. 1259 (895) ἐγγράφου τῆς Βασ. ταύτης Γραμματείας, ὅτι μέρη τινὰ τῆς περὶ τοῦ καθυποβληθέντος εἰς τὴν σκέψιν της ἐκκλησιαστικοῦ σχεδίου γνωμοδοτήσεώς της ἔδωκαν ἐνδόσιμον ὑπονοίας ὅτι, ἀπ' ἐναντίας τῆς ἀπαραιτήτως εἰς τὸν θρόνον ὀφειλομένης πίστεως, εὐπειθείας καὶ ἀφοσιώσεως, ἐτόλμησε νὰ ἐπεμβῇ εἰς Βασιλικὰ Διατάγματα, τροπολογοῦσα ἰσχυρογνωμόνως τὰ ἅπαξ τῇ ὑπερτάτῃ ἀρχῇ δεδογμένα.

Ἡ Σύνοδος ἀπέχουσα μακρὰν τοῦ τοιούτου ἀξιοκατακρίτου σκοποῦ, καὶ συναισθανομένη βαθύτατα τὰ καθήκοντά της, νομίζει χρέος της νὰ ἀναπτύξῃ ἐνταῦθα τὰ αἴτια τῆς διαγωγῆς της, καὶ νὰ ἀπομακρύνῃ οὕτω πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ δώσῃ ὕλην εἰς παρεξήγησιν τῶν εἰλικρινῶν φρονημάτων καὶ αἰσθημάτων της.

Γνωστὸν εἶναι εἰς τὴν Γραμματείαν ταύτην, ὅτι τὰ μέλη τῆς ἀρτιουστάτου Συνόδου, τῆς ὁποίας ἡ ὕπαρξις χρεωστεῖται εἰς τὴν εὐμενῆ τῆς Α. Μ. κηδεμονίαν, εἰσῆλθον πρῶτον ἤδη εἰς πάντῃ νέον στάδιον, καὶ ἑπομένως δὲν ἔχουν τὴν εἰς τὰς παρεμπιπτούσας καινοφανεῖς ὡς πρὸς αὐτὰ ὑποθέσεις ἀπαιτουμένην τριβήν· τούτου ἕνεκα, καὶ ἐπειδὴ δὲν τοῖς ἐδόθη ἰδιαιτέρα νύξις ἐκ μέρους τῆς Γραμματείας, ἐνόμισαν, ὅταν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θέντος Θεοφίλου Καΐρου ἀναφανείσης, προφυλαττόμενοι ἀπὸ τῆς ἀσεβείας καὶ ἀθεΐας αὐτῆς, καὶ ἀποφεύγοντες ὡς πῦρ, πᾶσαν μὲν περὶ αὐτῆς διασπειρομένην τυχὸν διδασκαλίαν, καὶ οἱανδήποτε ἐπισύστασιν αὐτῆς· ὅτι « ὁ εἰπὼν τὸν ἀσεβῆ, δίκαιος ἐστὶ, ἐπικατάρατος λαοῖς ἔσται καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη » (α). Πᾶσαν δὲ καὶ ἄλλην περιφερομένην ἀπάτην ἀποστρεφόμενοι, καὶ τηροῦντες ἑαυτοὺς στερεοὺς καὶ ἀπαρασαλεύτους ἐν τῇ πίστει τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν, ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι καὶ βεβαιούμενοι ἐν αὐτῇ, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ » (β)· καὶ προσεκτικοὶ ἐστέ, « ἵνα μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ ἢ συλαγωγῇ διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης »· διότι πολλοὶ πλάνοι εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον (γ), καὶ ψευδοπροφῆται καὶ ψευδοδιδάσκαλοι παρεισάγοντες αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς Δεσπότην ἀρνούμενοι (δ), ἐν ἐνδύμασι μὲν προβάτων φαινόμενοι, « ἔσωθεν δὲ ὑπάρχοντες λύκοι βαρεῖς (ε) καὶ λοιμώδεις, τὴν γλῶτταν αὐτῶν ἠκονημένην ὡσεὶ ὄφεως ἔχοντες, καὶ ἰὸν ἀσπίδος ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν κρύπτοντες, μετασχηματιζόμενοι μυρίοις τρόποις εἰς διαφόρους μορφάς, καὶ καταγινόμενοι τοῦ ἀποσπᾶν ὀπίσω αὐτῶν τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους χριστιανούς. Διὸ γρηγορεῖτε καὶ προσέχετε ἑαυτοῖς ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν τοιούτων λυμεώνων καὶ ψυχοφθόρων, ἐκκλίνοντες ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀποφεύγοντες ἀπὸ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, ὡς ἀπὸ νόσου λυμαντικῆς, θάνατον ταῖς ψυχαῖς τῶν ὀρθοδόξων ἐπαγούσης. Ὑμῖν δὲ τοῖς φιλοστόργοις γονεῦσιν, ὅσοι ἀποσείλαντες τὰ φίλτατα ὑμῶν τέκνα εἰς τὴν ἐν Ἄνδρῳ Καΐρειον σχολὴν ἀπελάβετε μὲν αὐτὰ ἐπανελθόντα, ὄχι δ' ἀκέραια κατὰ τὰ ὀρθὰ χριστιανικὰ δόγματα, ἀλλὰ νενοθευμένα εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς πίστεως αὐτῶν μὲ τὰ ἀντίχριστα τοῦ Θεοσεβισμοῦ διδάγματα, παραγγέλλει ἡ Σύνοδος ἐν ἁγίῳ πνεύματι, καὶ προτρέπει ὑμᾶς, ἵνα φροντίσητε, ὡς πατέρες πιστοὶ καὶ φιλόστοργοι, διὰ τῶν πατρικῶν συμβουλῶν καὶ νουθεσιῶν σας καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος τῆς ἰδιαζούσης εὐσεβείας σας νὰ ἀποσπάσητε ἐκ τῶν καρδιῶν αὐτῶν τὰς φρενοβλαβεῖς ἀπάτας τῆς ἀντιχριστιανικῆς Καϊρείου διδασκαλίας, ἐπιστρέφοντες αὐτὰ εἰς τὰ ὀρθὰ καὶ ἀληθῆ φρονήματα, καὶ ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς αὐτῶν εἰς τὴν πάτριον ἡμῶν θρησκείαν, καὶ προνοοῦντες καὶ περὶ τῆς μελλούσης

(α) Παροιμ. κδ, 24.—(β) Παῦλ. Κολοσ. β. 7. 8.—(γ) Ἰωάν. Εὐαγγελ. ἐπις. β. 9.—(δ) Α. Πέτρ. β. 1.—(ε) Ματθ. ζ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τέρων εἷς τοποτηρητὴς, ὁ Ἐλαίας ἐπώνυμος ἐπίσκοπος Παΐσιος (ὅστις ὑποτελῶν παρὰ τῷ ἀοιδίμῳ μητροπολίτῃ Ἐφέσου Διονυσίῳ, ἀπαγχονισθέντος ἐκείνου μετὰ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, κατέφυγεν εἰς τὴν νῆσον τῶν Σπετσῶν, κἀκεῖθεν εἰς Κύθηρα, καὶ μετ' ὀλίγον εἰς Πελοπόννησον). Τοῦ δὲ Τριπόλεως Δανιὴλ τῷ 1831 (Ὀκτωβρ. 11) ἀποβιώσαντος, τοποτηρητὴς διωρίσθη ὁ Βρεσθένης Θεοδώρητος. Καὶ αὗται μὲν αἱ κατὰ τὴν Πελοπόννησον χηρεύσασαι ἐπισκοπαὶ τῶν κανονικῶν ἐπισκόπων ὑπὸ τοποτηρητῶν ἐφωρεύοντο. Ἐκλογὴ δὲ καὶ χειροτονία διαδοχικοῦ ἐπισκόπου ἐν οὐδεμιᾷ τούτων ἐτελέσθη, φυλαττομένου δηλονότι ἀκριβῶς τοῦ ἐπὶ τῶν ἐπισκοπῶν καὶ μητροπόλεων τῆς Ἑλλάδος ἐνοριακοῦ δικαιώματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου (ὑφ' ὃν ἀνέκαθεν διετέλουν) κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας.

§. η. Κατὰ μόνην δὲ τὴν Μάνην ἄλλο τι συνέβη παράλογον, τὸ ἑξῆς. Τοῦ Μαΐνης Νεοφύτου ἀποθανόντος κατὰ τὸ 1823 ὁ Ζαρνάτας ἀρχιεπίσκοπος Γαβριὴλ μετ' ἄλλων δύω τῆς Μάνης ἐπισκόπων (τῷ 1825) βιασθεὶς, ὡς λέγουσιν, ἐχειροτόνησεν ἐπίσκοπον Μαΐνης ἕνα τινα Ἰωσήφ. Οὕτω δὲ γενομένης ἀρχῆς τοῦ παρανομεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἄλλος κατὰ τὴν Μάνην ἐπίσκοπος προϋπῆρχε τελευτήσας (τῷ 1824) ὁ Μηλέας Ἰωσὴφ, ἀπέθανε δὲ καὶ ἕτερος ἐφεξῆς, ὁ Πλάτσης Ἱερεμίας, καὶ τούτων διαδόχους τότε συγχρόνως ἐχειροτόνησεν ὅδ' αὐτὸς, ὁ Ζαρνάτας, Πλάτσης μὲν Ἄνθιμόν τινα (ὅστις καὶ αὐτὸς ἐτελεύτησε τῷ 1836 καταλιπὼν χηρεύουσαν τὴν ἐπισκοπήν), Μηλέας δέ τινα Ἰωαννίκιον (οὗτινος παραιτηθέντος τῷ 1834, ἡνώθη ἡ Μηλέα μετὰ τῆς Πλάτσης). Καὶ κατ' αὐτὸ δέ, τέλος, τὸ 1832 (μικρῷ πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Βασιλέως) ἐχειροτόνησεν ὁ Ζαρνάτας Προκόπιόν τινα ἐπίσκοπον Ἀνδρουβίστης (τοῦ κανονικοῦ Θεοκλήτου τῷ 1831 προαποθανόντος). Ἀλλὰ τὰς παρανόμους ταύτας χειροτονίας ἀπεδοκίμασαν οἱ λοιποὶ Ἀρχιερεῖς τῆς Πελοποννήσου ὅ,τε Ῥέοντος μητροπολίτης Διονύσιος (θερμότατος τῶν ἱερῶν Κανόνων ζηλωτὴς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας ὑπέρμαχος), παρατυχὼν ἐν Ναυπλίῳ, καὶ ὁ Τριπόλεως Δανιὴλ καὶ ὁ Ἄρτης Πορφύριος, οἵτινες ἔγραψαν ἔκθεσιν πρὸς τὴν ἐν Αἰγίνῃ διατρίβουσαν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν, ἀποδεικνύοντες ἐκ τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων τὸ παράνομον τῶν ἐν τῇ Μάνῃ τετολμημένων χειροτονιῶν. Ἡ δὲ Κυβέρνησις λαβοῦσα τῶν τριῶν ἀρχιερέων τὴν ἔκθεσιν καθυπέβαλε καὶ πρὸς ἄλλους ἐκεῖ παρατυχόντας πλείονας ἀρχιερεῖς τὸν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις καταστήσει τοῦ λοιποῦ τὴν Σύνοδον ἀνεξάρτητον ἐν τοῖς Πνευματικοῖς, ὑπάρχει ἤδη πράγματι καὶ ἔργῳ· ἐπειδὴ ἀπ' ἀρχῆς ὁ Βασιλικὸς Νόμος, ὁ τὴν ἱερὰν Σύνοδον ἐγκαταστήσας, παρέσχεν αὐτῇ ῥητῶς τὸ ἐν τοῖς καθαρῶς πνευματικοῖς ἐντελῶς ἀνεξάρτητον, καὶ οὐδέποτε ἐκωλύθη οὐδὲ κωλυθήσεται ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐλευθέρα αὐτῆς ἐνέργεια. Ἐπιτηρεῖ δὲ μόνον ἡ Κυβέρνησις κατὰ τὸ καθῆκον καὶ δικαίωμα αὐτῆς. Πεπείσμεθα δὲ εἰς τὴν θείαν ἀντίληψιν, ὅτι στήσεται καὶ ἐς ἀεὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀκράδαντος, κρατοῦσα ὃ ἔχει, καὶ ἐπὶ τὰ κρείττω προαχθήσεται, ὀρθοτομοῦσα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, καὶ ὁδηγοῦσα τὸν ἐν αὐτῇ Ὀρθόδοξον λαὸν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς αἰωνίου αὐτοῦ Σωτηρίας. Ἐν τέλει δὲ ἐπικαλούμενοι εὐλαβῶς τὰς Ὑμετέρας Θεοπειθεῖς εὐχάς τε καὶ εὐλογίας, κ' ἐφ' ἡμᾶς, κ' ἐφ' ἅπαν τὸ βασίλειον Κράτος, διατελοῦμεν.

Τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἁγίας Συνόδου.

Υἱοὶ κατὰ πνεῦμα εὐπειθέστατοι.

Ἀθήνησι τὴν 6 Σεπτεμβρίου 1850.

(Τ. Σ.)

Α. Γ. Κριεζῆς, Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν.

Π. Δεληγιάννης, Ὑπουργὸς ἐπὶ τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν σχέσεων.

Α. Πάϊκος, Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ προσωρινῶς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως.

Γ. Νοταρᾶς Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Δ. Χρηστίδης Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν.

Σ. Μήλιος Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν.

Β'.

Ἄνθιμος Ἐλέῳ Θεοῦ
Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης
καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

ΑΓΙΩΤΑΤΗ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὴ καὶ περιπόθητος ἡμῖν ἀδελφὴ καὶ συλλειτουργός, τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἀπονέμομεν. Πολλῆς ἐνεφορήθημεν τῆς πνευματικῆς ἀγαλλιάσεως, ἀναγνόντες ἐπὶ Συνοδικῇ ἀκροάσει τὸ σεβάσμιον ἀδελφικὸν γράμμα τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος, δι' οὗ ἀπαντῶσα τῇ προσταλείσῃ ἡμῶν ἐπιστολῇ, τῇ τὸν Συνοδικὸν Τόμον συνοδευούσῃ, ἀναπτύσσει τὰ χαρμόσυνα ἀδελφικὰ αὐτῆς

καὶ παράνομος. Ἀλλ' ἤδη κατεῖδον οἱ εὐσεβεῖς τῆς Ἑλλάδος λαοὶ τὸν πρώην Λαρίσσης (φέρ' εἰπεῖν) καὶ τὸν πρώην Ἱλιουπόλεως, καὶ τοσούτους ἄλλους πρόσφυγας καὶ ὁμοίους αὐτοῖς διαδόχους, ἀγαλλομένῳ ποδὶ κατορχουμένους τοῦ κανόνος, καὶ ἀναβαίνοντας τὸ ἱερὸν Σύνθρονον τῆς Ναυπλίας, ἢ τῶν Κυκλάδων καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκοπῶν, χωρὶς κανονικῆς μεταθέσεως. Ὅτι δέ, τέλος, καὶ αὐτὴ ἡ Σύνοδος (ἧς ἐπὶ τῇ προτάσει, γνωμοδοτοῦντος ἅμα καὶ τοῦ Γραμματέως, διωρίσθησαν οἱ τοῦ Διατάγματος Ἐπίσκοποι), ὅτι, λέγω, καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος αὐτὴ παρὰ τοὺς θείους ὅρους καὶ κανόνας ὑπὸ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας ἀνιέρως καθιδρύθη, εἴδομεν ἐν μέρει, λέγομεν δὲ καὶ πλατύτερον ἐν τῷ τρίτῳ Τμήματι. Νῦν δ' ἐπάνιμεν ἐπὶ τὸ προκείμενον.

§. δ. Εἰς ἕκαστον τούτων τῶν διὰ μόνου τοῦ Διατάγματος διωρισμένων καὶ κανονικῶν ἁπάντων κεκηρυγμένων Ἐπισκόπων παρεῖχε πρῶτον ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεὺς τὸ ἰδιαίτερον Διάταγμα, τὸ διορίζον αὐτὸν εἰς τὴν ἐμπιστευθεῖσαν ἐπισκοπήν, ἐπισυνάπτων καὶ ἀντίγραφα ἀμφοτέρων τῶν προμνημονευθέντων Διαταγμάτων, τοῦ τε περὶ διαιρέσεως τῶν ἐπισκοπῶν, καὶ τοῦ περὶ τῶν κατασταθέντων Ἐπισκόπων· παρασχὼν δὲ τὸ Διάταγμα ὥρκιζεν ἐπὶ τῶν ἁγίων εὐαγγελίων ἕκαστον τῶν ἐνδημούντων Ἀρχιερέων ἐνώπιον αὐτοῦ, τοὺς δ' ἀπόντας ἐνώπιον τοῦ Νομάρχου (α). Ὁ δὲ ὅρκος ἦν

(α) Ἰδοὺ καὶ τούτου τοῦ παρὰ τοῦ Γραμματέως Διατάγματος ἀντίγραφον.

Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστ. καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσ. Γραμματεία πρὸς τὸν σεβασμιώτατον ἐπίσκοπον (τῆς δεῖνος, οἷον Κορινθίας κτλ.) κύριον (δεῖνα). Ἡ Α. Μ. ὁ σεβαστὸς ἡμῶν Μονάρχης ηὐδόκησε νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὴν σεβασμιότητά σας διὰ τοῦ ἀπὸ 21 Νοεμβρίου Βασιλικοῦ αὐτοῦ Διατάγματος τὴν πνευματικὴν διεξαγωγὴν τῆς Ἐπισκοπῆς (δεῖνος, οἷον Κορινθίας ἤ, Ἀχαΐας κτλ.), προσδιορισθείσης ἤδη κατὰ τὴν προσωρινὴν τῶν ἐπισκοπῶν τοῦ Κράτους διαίρεσιν διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Νοεμβρίου Βασιλικοῦ Διατάγματος. Ἀμφοτέρων τῶν Διαταγμάτων τούτων σᾶς κοινοποιεῖται τὸ ἀντίτυπον πρὸς πληροφορίαν σας· καὶ συγχρόνως προσκαλεῖται ὁ Νομάρχης (τῆς δεῖνος, οἷον Ἀχαΐας κτλ.) νὰ λάβῃ ὡς ἐκ μέρους ἡμῶν τὸν ὁποῖον ὀφείλετε κατὰ τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα νὰ δώσητε ἐνώπιον τοῦ Γραμματέως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, πρὶν τῆς ἐγκαθιδρύσεώς σας, ὅρκον τῆς πίστεως πρὸς τὴν Α. Μ. ἐν Ναυπλίῳ τὴν 27 Νοεμβρ. 1833. Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας

Κωνς. Δ. Σχινᾶς.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρίζουσιν, ὡς καὶ πρότερον· καὶ χαίρειν λέγοντες μακρὰν τῇ παρὰ τοῦ Νομαρχείου διαταχθείσῃ κατὰ λειτουργίαν μισθοδοσίᾳ τοῦ ἱερέως, αὐτοὶ τιμῶσι τὸν λειτουργόν, καὶ δῶρα προσάγουσιν ἐκεῖ τῷ Θεῷ (οὐδὲ μετὰ τοσαύτας ὕβρεις τῶν ἱερῶν ψυχρανθέντες τῆς πατρῴας εὐσεβείας τὸν ζῆλον), ἔλαιον φέροντες καὶ κηρία καὶ τὰ τοιαῦτα! Διάταγμα δὲ νεώτερον (τῷ 1835, Ἀπριλ. 24) διέταξε τὰ ἑξῆς, «Ὅσα συναχθῶσι κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἐν τοιούτοις ναοῖς ἱερουργιῶν, ἐκτὸς τῶν προσφορῶν τῶν μεριχῶν λειτουργιῶν καὶ ἑνὸς ἰδιαιτέρου δίσκου, τὰ ὁποῖα ἀνήκουν εἰς τὸν ἱερέα, εἶναι τοῦ δήμου, ὡς καὶ τὰ καθ' ὅλον τὸ ἔτος γινόμενα ἀφιερώματα· ὁ δὲ δῆμος φροντίσει περὶ τῆς ἐπισκευῆς, φωταγωγίας καὶ λοιπῆς τοῦ ναοῦ ὑπηρεσίας» (βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθ. 15. σελ. 95). Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν διάλυσιν τῶν μοναστηρίων τοιαῦτα συνέβησαν. Ὁ δὲ καὶ λαϊκοῖς καὶ ἱερωμένοις θεσμοθετῶν περὶ τῶν ἐν τοῖς ναοῖς καθιερωμένων σκευῶν Ἀποστολικὸς καὶ Συνοδικὸς θεῖος κανὼν πανηγυρικῶς κατεπατήθη· πλὴν ἀλλὰ καὶ οὕτω πάλιν ἔστηκε, καὶ φθέγγεται δι' αἰῶνος ἀσίγητος, λέγων· « Οἱ τοῖς πάθεσιν ἑαυτοὺς ἐκδότους παραστήσαντες, οὐ μόνον τὴν ἀπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων τιμωρίαν οὐ φρίττουσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἐκείνων κατορχεῖσθαι τετολμήκασι. Στρεβλοῦσι γὰρ αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸ ἐμπαθὲς αὑτῶν ἀποκιβδηλεύουσι τοῦ θελήματος· ἵνα τῇ φιλοτιμίᾳ τῆς ἐμπαθείας, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, μὴ μόνον ἀνεύθυνον αὐτοῖς ᾖ τὸ κακόν, ἀλλὰ καὶ θεῖον νομίζοιτο. Τὸν γὰρ Ἀποστολικὸν κανόνα (οβ, ογ) τὸν λέγοντα « Σκεῦος χρυσοῦν, ἢ ἀργυροῦν, ἁγιασθέν, ἢ ὀθόνην, μηδεὶς ἔτι εἰς οἰκείαν χρείαν σφετεριζέσθω· παράνομον γάρ· εἰ δέ τις φωραθείη, ἐπιτιμάσθω ἀφορισμῷ »· τοῦτον οὖν εἰς συνηγορίαν τῶν οἰκείων παρανομημάτων ἐκλαμβάνοντες, οὗ φασι δεῖν καθαιρέσεως ἀξίους κρίνεσθαι τοὺς τὴν σεβασμίαν τῆς ἁγίας Τραπέζης ἐνδυτὴν εἰς οἰκεῖον χιτῶνα, ἢ εἰς ἕτερον τι τῶν ἀμφίων μετασχηματίζοντας. Οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τοὺς τὸ ἅγιον ποτήριον (ὢ τῆς ἀσεβείας!), ἢ τὸν σεπτὸν Δίσκον, ἢ τὰ τούτοις παραπλήσια εἰς ἰδίαν ἐκδαπανῶντας χρείαν, ἢ καταχραίνοντας. Ὁ γὰρ κανὼν (φασὶ) τοὺς εἰς τοῦτο περιπίπτοντας ἀφορισμῷ μὲν καθυποβάλλεσθαι, ἀλλ' οὐ καθαιρέσει ἐδικαίωσεν. Ἀλλὰ τίς ἂν ἀνάσχοιτο τῆς τοσαύτης παραποιήσεως καὶ δυσσεβείας τὸ μέγεθος; Τοῦ γὰρ κανόνος τοῖς τὸ μόνον (ἴσ. γρ. μόνον τὸ) ἁγιασθὲν εἰς χρῆσιν ἀλλ' οὐκ εἰς τελείαν ἁρπαγὴν σφετεριζομένοις τὸν ἀφορισμὸν ἐπιπέμποντος, αὐτοὶ καὶ τοὺς καθαρπάζοντας καὶ ἱεροσυλοῦντας τὰ τῶν ἁγίων ἅγια ἐλευ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

§. ε. Τελευτώσης δὲ ἤδη καὶ τῆς Συνοδικῆς περιόδου, καὶ τῆς νέας ἐπιστάσης (1844—1845), διορίζονται καθὰ καὶ πρότερον (Ἰουλίου 23) πρόεδρος μὲν ὁ αὐτὸς Εὐβοίας Νεόφυτος· μέλη δὲ ὁ Ἀκαρνανίας Ἱερόθεος, ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς, ὁ Ἀχαΐας Γρηγόριος, ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος, καὶ δύω συμπληρωτικά, ὁ Λακεδαίμονος Δανιὴλ (μετὰ πεντάμηνον τῇ 4 Δεκεμβ. τελευτήσας) καὶ ὁ πρώην Ἀνδρουβίστης Προκόπιος (α). Ὀλίγων δὲ παρελθουσῶν ἡμερῶν (Αὐγούστ. 6), μεταβολῆς ὁλοκλήρου τοῦ Ὑπουργείου γενομένης, ἀναλαμβάνει τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὁ καὶ πρωθυπουργὸς Ἰωάννης ὁ Κωλέττης.

§. ς. Ὡς δὲ συνῆλθον αἱ Βουλαὶ (τῇ 7 Σεπτεμβρ. 1844), ἐπιφανεὶς ὁ Μεγαλειότατος Βασιλεὺς ἀπήγγειλεν (ὡς εἴθισται παρὰ τοῖς συνταγματικοῖς Βασιλεῦσι) λόγον ἐπιτρέποντα τὴν ἔναρξιν αὐτῶν. Ἐν δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ τὸ φιλόχριστον αὐτοῦ Κράτος ἀπήγγειλε καὶ ταῦτα· «Θέλει ἐπιστήσει τὴν προσοχήν μας τῆς ἱερᾶς θρησκείας ἡ λαμπρότης, ὁ διὰ τῶν καταλληλοτέρων νομοσχεδίων, ὅσον ἔνεστιν, ἀκριβὴς διοργανισμός, καὶ ἡ κραταίωσις αὐτῆς καὶ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως ἡ ἀνάπτυξις». Ἀπήντησε δὲ πρὸς ταῦτα τοῦ Βασιλικοῦ λόγου μετ' εὐγνωμοσύνης ἡ Βουλὴ λέγουσα· «Ἡ κραταίωσις καὶ λαμπρότης τῆς ἱερᾶς καὶ εὐεργετικῆς ἡμῶν θρησκείας θέλει εἶσθαι ἓν τῶν ποθεινοτάτων ἡμῶν φροντισμάτων. Ἀγαλλόμενοι διὰ τὴν ἐπὶ τούτου σύμπνοιαν τοῦ Βασιλέως, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι τὰ περὶ διατάξεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νομοσχέδια, σύμφωνα πρὸς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ Συντάγματος, θέλουσι μᾶς ἐμφανισθῆ ἐν πρώτοις κατὰ τὰς ἐφέσεις τοῦ ἔθνους πρὸς στηριγμὸν τῶν ἠθῶν» (β). Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ (γ).

δον, καὶ ταύτης παρὰ τοῦ Ὑπουργείου ἐξαιτουμένης θερμῶς τὴν τοῦ κακοῦ ἐπίσχεσιν, καὶ τῶν κατὰ καιροὺς δὲ Ἐπάρχων ἀναγγειλάντων τὴν τῆς διαφθορᾶς ἐξάπλωσιν (Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 910, 1144, 1145, 1147). Ἀλλὰ μόλις τῇ 21 Δεκεμβρίου 1852 κατεδικάσθη ἐν Σύρῳ ὁ ἀντίχριστος λυμεών· καὶ ἀποτρόπαιος θάνατος καταλαβὼν αὐτὸν ἀμετανόητον ἐν εἱρκτῇ (τῇ 10 Ἰανουαρίου 1853) ἀπήλλαξε τὴν Ἐκκλησίαν. Ἔτι δὲ ζῶντος ἐξεδόθησαν δύο συγγράμματια αὐτοῦ, ἥ τε Γνωστικὴ τῷ 1849 καὶ Στοιχεῖα φιλοσοφίας τῷ 1851 Ἀθήνησι· ἀνεσκεύασαν δ' αὐτὰ συντόμως μὲν ὁ κ. Π. Καλλιγᾶς (ἐν Πανδώρᾳ Τόμ. Β'. σελ. 629), ἐπιστατικώτερον δὲ καὶ μετὰ ζήλου τοῦ προσήκοντος ὁ σεβάσμιος Ν. Βάμβας (ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 1158, 1163, 1164. καὶ 1174). Σημ. Ἐκδ.

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως ἔτ. 1844. ἀριθμ. 26. σελ. 102.

(β) Βλ. Πρακτικὰ τῶν Συνεδρ. τῆς Βουλῆς κατὰ τὴν Α'. Σύνοδον Τ. Α'. σελ. 3. Τ. Β'. σελ. 187, 189.

(γ) Κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος ἐξεδόθη παρὰ τοῦ συγγραφέως καὶ ὁ Α'. Τόμος τῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

πρᾶον ῥεῦμα τραχύτερον καὶ βαρὺ καταῤῥαγῆναι, ὁπόταν εἰς τοιαῦτα προσώχθιζεν· οὔτε γὰρ ἄλλως ἐξῆν αὐτῇ τὰ τοιαῦτα διελθεῖν, οὔτε ἄλλην τέμνειν ἠξίου λοξὴν καὶ διάφορον παρ' ἣν ἡ ἀλήθεια ἐδογμάτιζεν, οὔτε μᾶλλον τῆς ἐπὶ τῷ συμφέροντι παῤῥησίας συμφέρει τὰ τῆς σεμνῆς καὶ κοινωφελοῦς ἀληθείας πρεσβεῖα τῇ χάριτι ἀναφέρειν· «Καλὸν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ἀνυποστόλως ὁμιλεῖν, οὐχ ἥκιστα δ' ἀναγκαῖον τὸ πρὸς τοὺς οἰκείους ἀληθίζεσθαι» (α).

Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ, παρατιθέμεθα δὲ ὧδε καὶ τὸ πρὸς τὸν συγγραφέα προσκυνητὸν γράμμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου τοῦ Ε', ὡς προϋποτυποῦν τήν τε περὶ Ἐκκλησίας γνώμην καὶ τοὺς μακροὺς ἀγῶνας, οὓς ἐκεῖνος καὶ λέγων καὶ γράφων ἐγγὺς καὶ μακρόθεν ἠγωνίζετο πρὸς τοὺς πολεμίους τῆς συνοχῆς καὶ ἑνότητος τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὅπως «τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας ᾖ ἐφηδρασμένον ἐν βάθροις ἁγίοις καὶ ἀκραδάντοις».

Ἔγραφον Ἀθήνῃσι τῇ 25 Δεκεμβρ. 1861.

Ἄνθιμος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Σοφολογιώτατε Διδάσκαλε, καὶ μέγα Οἰκονόμε, καὶ γενικὲ ἱεροκήρυξ καὶ ἔξαρχε τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, υἱὲ ἡμῖν ἐν πνεύματι λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε κύριε Κωνσταντῖνε ὁ ἐξ Οἰκονόμων. Τὴν λίαν ἡμῖν περισπούδαστον Αὐτῆς Σοφολογιότητα ἐκ μέσης εὐχόμενοι ψυχῆς εὐλογοῦμεν πατρικῶς. Δι' ὅλων ἤδη ἑπτακαίδεκα ἐτῶν σιγὴ σκυθρωπὴ διέκοπτε τὴν κανονικὴν ἐν πνεύματι κοινωνίαν τῶν ἐν τῷ Κράτει τῆς Ἑλλάδος ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τῆς πνευματικῆς αὐτῶν τροφοῦ καὶ μητρὸς καὶ τοῦ λοιποῦ πληρώματος τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας· ἀλλ' ἤδη τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι, «ὅς ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς», ἦρθη ἐκ μέσου καὶ διαλέλυται τοῦτο τοῦ φραγμοῦ τὸ μεσότοιχον, καὶ ἀνέλαμψεν ὁ σύνδεσμος τῆς ἀγάπης, ὁ συνδέων τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ πρὸς κοινὴν εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν τοῦ πληρώματος τῆς Ὀρθοδοξίας. Κατὰ γὰρ τὴν ἤδη συγκροτηθεῖσαν ἁγίαν καὶ μεγάλην Σύν-

(α) Ἀλκίφρ. Ἐπιστ. Βιβλ. Β. λθ. σελ. 112. ἐκδ. Seiler.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΑΪΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ ὑπὸ τὴν ὁποίαν θέλει διατελεῖ κατὰ τοῦτο ἡ Σύνοδος· ἡ Σύνοδος αὕτη παρεδρεύει εἰς τὴν Καθέδραν τοῦ Βασιλείου, κρατεῖ ἰδίαν σφραγίδα, ἔχουσαν ἐγκεχαραγμένον σταυρὸν ἀπαράλλακτον μὲ τὸν ἐν μέσῳ τῶν παρασήμων τοῦ Κράτους, καὶ φέρουσαν τὴν περιγραφὴν «Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος».

Ἄρθρ. 3. Ἡ Σύνοδος σύγκειται ἀπὸ πέντε μέλη, ἐξ ὧν εἷς πρόεδρος, καὶ δύο τοὐλάχιστον Σύμβουλοι· τὰ λοιπὰ δύο μέλη ἠμποροῦν νὰ ἦναι ἐπίσης σύμβουλοι· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις, ἂν τὸ ἐγκρίνῃ, δύναται νὰ διορίσῃ ἀντ' αὐτῶν ἕνα ἢ δύο παρέδρους. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἕνα ἢ δύο συμπληρωτικοὺς συμβούλους ἢ παρέδρους, οἵτινες ὅμως δὲν ἔχουν χώραν εἰς τὴν Σύνοδον, εἰμὴ ἐν περιπτώσει ἀπουσίας ἢ ἀσθενείας ἑνὸς ἐνεργείᾳ μέλους. Ὅλοι οὗτοι διορίζονται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄρθρ. 4. Ὁ Πρόεδρος καὶ οἱ Σύμβουλοι θέλουν λαμβάνεσθαι ἐκ μόνων Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων ἢ Ἐπισκόπων, οἱ δὲ πάρεδροι ἐκ πρεσβυτέρων ἢ ἱερομονάχων. Κατ' ἔτος θέλει γίνεσθαι νέα ἐκλογή· ἀλλὰ τὰ μέχρι τοὐδε ὑπάρχοντα μέλη ἠμποροῦν νὰ διορισθῶσιν ἐκ νέου. Ἕκαστος τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Συμβούλων καὶ παρέδρων λαμβάνει, ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ, τὸν ὁποῖον πορίζεται ἀπὸ τὸ ἰδιαίτερόν του ἐκκλησιαστικὸν ὑπούργημα, καὶ ἐπιμίσθιον δι' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν συνοδικῶν χρεῶν του.

Ἄρθρ. 5. Αἱ ὑποθέσεις θεωροῦνται ἐνταῦθα, καθ' ὃν τρόπον συμβαίνει καὶ εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς ἐπιτροπάς· εἰς τὰς συζητήσεις ἀποφασίζει ἡ ψῆφος τῶν πλειόνων. Κατὰ δὲ ἰσοψηφίαν, ὁ Πρόεδρος ἔχει τὴν νικῶσαν.

Ὅλα τὰ μέλη χρεωστοῦν νὰ ὑπογράφουν τὰς ἀποφάσεις· ἀλλ' οἱ ἑτερογνωμοῦντες ἠμποροῦν νὰ καταχωρήσουν εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεών των τοὺς λόγους τῆς διαφόρου γνώμης των.

Ἄρθρ. 6. Εἰς τὴν Σύνοδον παρευρίσκεται εἷς βασιλικὸς ἐπίτροπος, διοριζόμενος καὶ αὐτός, καθὼς καὶ ὁ Γραμματεὺς τῆς Συνόδου, παρὰ τοῦ Βασιλέως· οἱ λοιποὶ ὑπάλληλοι τοῦ Γραφείου διορίζονται ἀπ' εὐθείας παρὰ τῆς Συνόδου, καὶ ἐπικυροῦνται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄρθρ. 7. Ὁ Γραμματεὺς εἶναι ἀρχηγὸς τοῦ Γραφείου, καὶ κρατεῖ τὸ πρωτόκολλον τῶν συνεδριάσεων· ἠμπορεῖ προσέτι νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰς συζητήσεις, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχῃ ἀποφασιστικὴν ψῆφον.

Ὁ βασιλικὸς ἐπίτροπος παρεδρεύει εἰς ὅλας τὰς συνεδριάσεις τῆς Συνόδου, καὶ ἀντιπροσωπεύει παρ' αὐτῇ τὴν Κυβέρνησιν· κάθε πρᾶξις

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

προτρέπουσαι διατηρεῖν ἄχραντον καὶ ἀκέραιον τὴν αὐτῇ ἐμπιστευθεῖσαν ὑπὸ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας ἱερὰν παρακαταθήκην τῶν θείων δογμάτων καὶ κανόνων τῆς εὐσεβείας. Μεθ' ὅσης δὲ καὶ οἵας στοργῆς καὶ ἀγάπης ἔγραφον πρὸς τὴν Σύνοδον αἱ εἰρημέναι ἐκκλησίαι ἀποδείκνυσιν αὐταὶ αἱ ἐπιστολαί, τηρούμεναι ἐν τοῖς Συνοδικοῖς ἀρχείοις τεθησαυρισμέναι, ὧν τινες ἐξεδόθησαν καὶ ἐν ταῖς ἐφημερίσι. Παρατιθέμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς δύω τινὰς ἐξ αὐτῶν (ἵνα μὴ τὸ βιβλίον ὄγκον ὑπέρμετρον ἐξογκῶμεν)· καὶ πρώτην τὴν τοῦ Ἀντιοχείας.

Τῇ ἱερᾷ καὶ ἁγίᾳ Συνόδῳ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας

τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀπονέμομεν ἀσπασμόν.

Ὅτε πᾶσα ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπανηγύριζεν ἀγαλλομένη τὴν νεύσει τοῦ Παντάνακτος τελεσθεῖσαν Κανονικὴν ἀνακήρυξιν τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ἑλλάδι ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ φωναὶ χαρμόσυνοι πρεσβυτέρων ἀδελφῶν προσελάλουν τὰ συγχαρητήρια τῇ νεωτέρᾳ ἀδελφῇ, τῇ κατὰ τοὺς θείους θεσμοὺς ἤδη ἐγκαταστάσῃ ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, μόνος ἐσίγα ὁ Πατριαρχικὸς τῆς Ἀντιοχείας θρόνος, χηρεύων τότε διὰ τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου κυροῦ Μεθοδίου. Νῦν δὲ ἐλέει θείῳ τὴν ἀποστολικὴν ἐκείνην καθέδραν ἐμπιστευθεῖσα ἡ μετριότης ἡμῶν, ἅμα τε καθῆκον ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἐκπληροῖ ἀνακοινοῦσα διὰ τῆς παρούσης ἀδελφικῆς ἐπιστολῆς πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν κανονικὴν ἑαυτῆς ἐγκαθίδρυσιν ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ τὸν σύνδεσμον τῆς ἐν Χριστῷ, τῷ ἄκρῳ Ἀρχιερεῖ, ἑνότητος τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν συσφίγγει, ἀποδιδοῦσα τῇ ἱερᾷ ταύτῃ Συνόδῳ τὰ συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ παναισίως τελεσθείσῃ κανονικῇ αὐτῆς ἐγκαταστάσει, καὶ τὰς ἐκ βάθους καρδίας εὐχὰς ἀναπέμπουσα πρὸς τὸν Μέγαν Ἀρχιποίμενα Χριστὸν τὸν Σωτῆρα ἡμῶν, ὅπως περιφρουρῇ ἐν τῇ ἑνότητι τῆς πίστεως καὶ τῆς κατὰ τὴν ἱερὰν θεσμοθεσίαν διεξαγωγῆς ἀκραδάντως ἑστηκυῖαν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ πᾶσαν λύμην ἀποσοβῇ διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ εὐσεβοῦς ποιμνίου, ἐν ᾧ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκοποῦσαν τὴν ἱερὰν Σύνοδον. Ὡς βαρὺ δὲ καὶ ἡμεῖς ἀναλαβόντες φορτίον, τὴν ποιμαντορίαν λαοῦ εὐσεβοῦς ἐν μέσῳ κινδύνων πολλῶν ταλαντευομένου, καὶ διὰ ταῦτα τῶν ἀδελφικῶν εὐχῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου προσδεόμενοι, ἐπικαλούμεθα τὴν δι' αὐτῶν ἄνωθεν χειραγωγίαν καὶ ἔλλαμψιν, ὅπως

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τῶν πολιτικῶν, γράφει πρὸς τὸν Κυβερνήτην ὁ Πατριάρχης τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν.

Ἐξοχώτατε

« Ὁ πολύτλας καὶ πολυπαθέστατος τῆς Ἑλλάδος λαός, ἀναπνέων σήμερον ὑπὸ τὴν σύστασιν ἐλευθέρων νόμων, καὶ ἐπαναπαυόμενος ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον καὶ φιλόστοργον προστασίαν καὶ κυβέρνησιν τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, γίνεται ὑπόθεσις πρὸς μὲν τὴν πάνσοφον τοῦ Ὑψίστου πρόνοιαν δοξολογίας ἀπείρου, πρὸς δὲ τὴν φιλανθρωπίαν τῶν ἀεισεβάστων μοναρχῶν διηνεκοῦς καὶ βαθείας εὐγνωμοσύνης. Ταῦτα τὰ αἰσθήματα διεπέρασαν καὶ τὴν ἡμετέραν καρδίαν, καὶ ἐπετάθησαν ἐξ ἐκείνης τῆς στιγμῆς, ἀφ' ἧς εἴδομεν καὶ τὴν θεόθεν ἐφ' ἡμᾶς τεταγμένην κραταιὰν βασιλείαν συναρμολογηθεῖσαν εἰς τὰς ἀμεταβλήτους τῆς θείας προνοίας βουλὰς καὶ ἐπιβλέψασαν ἐπὶ τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ τούτου.

Συντρέχει δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ μία χρηστοτάτη ψυχικῶν αὐτοῖς συμφερόντων ἐλπίς, ἀναπηγάζουσα ἀπὸ μίαν παρεμπεσοῦσαν εὐκαιρίαν· λέγομεν τὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου διαδοχήν, διαδοχὴν ὅσον ἀποθύμιον εἰς ἡμᾶς διὰ τὰς περιστοιχούσας πολυειδεῖς περιστάσεις καὶ τὸν ὑπὲρ δύναμιν ὄγκον, τόσον ἄλλως ἁρμοδίαν καὶ πρόσφορον, μὲ τὸ νὰ βλέπωμεν ἑαυτοὺς εὑρισκομένους εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, ἥτις εἶναι τὸ μέσον τῆς ἐκπληρώσεως ἱερῶν χρεῶν καὶ εἰς αὐτὸ τὸ σχοίνισμα τῆς πνευματικῆς τοῦ ἁγιωτάτου τούτου θρόνου κληρονομίας.

Μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν εἰλικρινῶν αὐτῶν φρονημάτων προσφέρομεν, ὡς ἀπαρχάς τινας καὶ πρωτόλεια τῆς θείῳ ἐλέει νέας Πατριαρχείας, τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἡμῶν εὐλογίας καὶ εὐχὰς πρὸς τὸν ἀξιάγαστον μελεδῶνα καὶ σοφὸν Κυβερνήτην καὶ πρύτανιν τῆς εὐδαιμονίας τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα.

Πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ἡ πνευματικὴ τῆς Ἐκκλησίας φωνὴ δὲν ἐνήχησεν εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν ἐν Χριστῷ ἀγαπητῶν τέκνων μας, ὀρθοδόξων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας κατοίκων. Πλὴν εἶναι γνωστὸν ἐντελῶς, ὅτι μεταξὺ τοσούτων περιπλοκῶν καὶ περιπτώσεων καὶ μεταβολῶν καὶ κινδύνων διέμειναν ἀνώτεροι οἱασοῦν βλάβης ψυχικῆς, πεφυλαγμένοι εἰς τὴν κιβωτὸν τοῦ ἁγιάσματος, περισυνηγμένοι πάλιν εἰς τοὺς ἀχράντους κόλπους τῆς κοινῆς μητρός, ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἡ δὲ θεσπέσιος τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος παρουσία διέθετο πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ ἀναβάσεις χριστιανικῶν ἀρετῶν,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δὲ πατρὸς καὶ ἱεράρχου πολλὰ τὰ ἔτη» (α). Περὶ δὲ τοῦ φέροντος τὸν τίτλον τοῦ Ἐπισκόπου οὕτως, «Ἰωσὴφ τοῦ πανιερωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου Ἐπισκόπου τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς Μεσσήνης, ἡμῶν δὲ πατρὸς καὶ ἱεράρχου πολλὰ τὰ ἔτη» (Φεβρ. 7. 1834 ἐν Ναυπλίῳ) (β).

§. ις. Συγχρόνως δὲ καὶ ἄλλην Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Μητροπολίτας καὶ Ἐπισκόπους ἡ Σύνοδος ἀπέλυσεν, ἐν ᾗ καὶ τὴν εἰς τὰ ἔγγραφα τῶν Ἐπισκόπων τάξιν διορίζει, κελεύουσα· α) «Πᾶς Ἐπίσκοπος εἰς πᾶν ἔγγραφον πρὸς τὴν Σύνοδον νὰ γράφῃ μίαν ὑπόθεσιν· δύο ὑποθέσεις διάφοροι εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἔγγραφον εἶναι ἀπαράδεκτον! καὶ παντὸς ἐγγράφου νὰ γράφηται εἰς τὸ περιθώριον ἡ περίληψις. β) Γράφων πρὸς τὴν Σύνοδον, ἀρχόμενος μὲν νὰ γράφῃ τοῦτον τὸν τίτλον οὕτως·

Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος.

Πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου.

«Ὁ κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν (δεῖνα) Μητροπολίτης (δεῖνα· ἐὰν φέρῃ τὸν τίτλον) ἢ ὁ Ἐπίσκοπος (δεῖνα)· εἰς δὲ τὸ τέλος νὰ γράφῃ τὸ εὐπει-

---

(α) Σημείωσαι ἀναγνῶστα, πῶς α) τὸ Κορινθίας ἐκφέρεται γυμνόν, χωρὶς τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς (ἵνα μὴ ἐκφωνηθῇ ἡ λέξις ἡ ἐπισκοπὴ κατὰ τὸ ἐφεξῆς προτιθέμενον περὶ τοῦ Ἐπισκόπου παράδειγμα)· καὶ τὸ Μητροπολίτου δὲ προσκείμενον πρὸς τῷ Κορινθίας μεταδίδωσιν ἐξ ἀνάγκης καὶ εἰς αὐτὸ τὴν ἔννοιαν καὶ ὀνομασίαν τῆς Μητροπόλεως· ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ Σύνοδος ἀντιλέγει καὶ πρὸς ἑαυτὴν καὶ πρὸς τὸ Διάταγμα, δι' οὗ διωρίσθησαν ἅπασαι αἱ παροικίαι τῆς Ἑλλάδος, ἵνα ὦσίτε καὶ λέγωνται ἐπισκοπαί· β) ἡ Σύνοδος εἰσάγει καὶ τὸν τίτλον πανιερώτατος, προστίθησι δὲ καὶ τὸ ἱεράρχης· ἀντιβαίνει λοιπὸν καὶ κατὰ τοῦτο πρὸς τὰ λοιπὰ κανονίσματα, ἐν οἷς πάντοτε οἱ Ἐπίσκοποι καλοῦνται μὲν Ἐπίσκοποι, καὶ σπανίως Ἀρχιερεῖς (καὶ σπανιώτερον Ἱεράρχαι), τιτλοφοροῦνται δὲ ὅμως μόνον Σεβασμιώτατοι κατὰ τὸ Σχέδιον (ἄρθρ. 66). Ὅτι δὲ καὶ τὰ παραδείγματα τῶν κυρίων ὀνομάτων λαμβάνονται ἐξ αὐτῶν τῶν τότε τὴν Σύνοδον συγκροτούντων καὶ συνεδριαζόντων καὶ αὐτὴν τὴν Ἐγκύκλιον ὑπογραφόντων μελῶν (τοῦ Κορινθίας Κυρίλλου καὶ τοῦ Μεσσήνης Ἰωσήφ! ὡς ἂν μὴ ἐξήρκει τὸ δεῖνος! ἢ ὡς ἂν μὴ ἦσαν ἄλλων ἀπόντων Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων ὀνόματα!), τοῦτο προφανῶς ἀπολείπει κατόπιν πᾶσαν εὐσχήμονος μετριοφροσύνης ὑπερβολήν!

(β) Βλ. Αἱ ἀναγκαιότεραι ἐγκύκλιοι ἐπιστολαὶ κτλ. σελ. 12—14. Σημ. Ἐκδ.

λάκην, ὅτι ἄρα ἐν ταῖς ἁπλοϊκαῖς αὐτοῦ καὶ χυδαίαις διδαχαῖς, ὅσας

κίζεται εἰς τὰς κοινὰς ἀναχριτικὰς φυλακάς, ἀλλ' ἀφ' οὗ δικασθῇ καὶ καταδικασθῇ ὡς τοιοῦτος· μέχρι δὲ τῆς καταδίκης του κρατεῖται ἐν ἰδιαιτέρᾳ φυλακῇ· ὁσάκις δὲ ζητηθῇ ὁ κατηγορούμενος παρὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, πέμπεται εἰς αὐτήν· γ) ἡ ἀπόφασις τῆς ποινικῆς καταδίκης τοῦ ἐπὶ κακουργήματι καταδικασθέντος κληρικοῦ δὲν ἐκτελεῖται ἀμέσως, ἀλλ' ἀφ' οὗ πρότερον καθαιρεθῇ τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ· δ) τὰ κοινὰ πταίσματα καὶ πλημμελήματα τὰ μεταξὺ κληρικῶν συμπίπτοντα καὶ δι' ἰδιωτικῆς ἐγκλήσεως καταδιωκόμενα ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, ἀπαγορευομένης εἰς τοὺς κληρικοὺς τῆς ἐγκλήσεως καὶ ἀντεγκλήσεως, δικάζονται ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς· ε) δι' ἰδιωτικὸν χρέος ἢ διὰ πταῖσμα ἢ πλημμέλημα ὁ κληρικὸς ἐκεῖνος, καθ' οὗ καταψηφισθῇ προσωπικὴ κράτησις, δὲν ἀπάγεται εἰς τὴν πολιτικὴν φυλακὴν ἢ εἰς τὴν τῶν ἐπὶ πταίσμασιν ἢ πλημμελήμασι κρατουμένων φυλακήν, ἀλλὰ μένει ὑπὸ κράτησιν ἐν τῷ ἐπισκοπείῳ ἢ ἐντὸς Μοναστηρίου, ἐν φυλακῇ ἢ ἐν ἄλλῳ ἐπὶ τούτῳ προσδιωρισμένῳ τόπῳ.

Ἄρθρον ΙΓ'. Οἱ κληρικοὶ ὀφείλουσι παντὶ τρόπῳ νὰ ἀποφεύγωσι τὰς αἰτίας τῆς ἐν δικαστηρίοις ἐμφανίσεώς των, ἀλλὰ προσκαλούμενοι ὀφείλουσι νὰ ὑπακούωσι· καὶ α) παρουσιαζόμενοι ἐν τῷ δικαστηρίῳ, εἴτε ὡς μάρτυρες εἴτε ὡς διάδικοι, πιστοποιοῦσι τὰς καταθέσεις αὐτῶν διὰ μόνης τῆς διαβεβαιώσεως ἐπὶ τῆς συνειδήσεως αὐτῶν· μόνοι δὲ οἱ ἐπίσκοποι ἐξετάζονται, ὡς πρέπον ἀρχιερεῦσιν, ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἡ δὲ ἀπολογία καὶ μαρτυρία αὐτῶν, γενομένης αἰτήσεως ὑπό τινος τῶν διαδίκων, ἀναγινώσκεται ἐπὶ ἀκροατηρίου· β) ἡ διαβεβαίωσις αὕτη ὑπάρχει πιστὴ καὶ βεβαία· διὸ καὶ ὅστις τῶν κληρικῶν ἐξελεγχθῇ ὅτι κατέθεσεν, εἴτε ὡς μάρτυς εἴτε ὡς διάδικος, ψευδῆ διαβεβαίωσιν, τιμωρεῖται ὡς ἐπίορκος κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς καὶ πολιτικοὺς νόμους· γ) ὅ,τι οἱ ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου γνωρίζουσιν ἐκ τῆς ἐξομολογήσεως, δὲν ὑποχρεοῦνται κατ' οὐδένα τρόπον νὰ τὸ ὁμολογήσωσιν, ἀλλὰ καὶ ὁμολογούμενον δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν· ὁ δὲ ὁμολογήσας τοῦτο ἢ φανερὰ ἢ κατ' ἰδίαν ὑποβάλλεται εἰς τὰς τεταγμένας ἐκκλησιαστικὰς ποινάς· δ) ὁ ἀρνησάμενος τὸ θεῖον τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα, καὶ ἀποῤῥίψας τὸ σχῆμα τῆς ἐπαγγελίας του, ὁ τοιοῦτος, ὡς δημοσίως ἀθετῶν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ὁμολογίαν του, καθίσταται ἀπαράδεκτος εἰς μαρτυρίαν, ἢ πρὸς ἐκπλήρωσιν πολιτικῶν ἢ διδασκαλικῶν καθηκόντων.

Ἄρθρον ΙΖ'. Ὁποιουδήποτε σκεύους χρυσοῦ ἢ ἀργυροῦ καθιερωμένου εἰς τὴν θείαν λατρείαν, τιμίων σταυρῶν, ἁγίων λειψάνων, ἁγίων εἰκόνων, παντὸς ἱεροῦ κειμηλίου ἢ ἱερατικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀμφιάσματος, ἔκθεσις ἐν ἀγορᾷ πρὸς πώλησιν ἢ κατάσχεσις πρὸς πληρωμὴν χρέους ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου ἀπαγορεύεται.

Ἄρθρον ΙΗ'. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία, καθ' ὅσον δὲν ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῶν καθηκόντων της, ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως ὑπὸ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, καὶ ἑπομένως ὅλαι αἱ πολιτικαὶ ἀρχαὶ ὑποχρεοῦνται, ὁσάκις ἀπο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στόλων προφανῶς ἐνεργουμένης κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐπιβουλῆς. Παρατιθέμεθα δὲ λίαν ἀσμένως καὶ αὐτὴν τὴν Συνοδικὴν πρὸς τὴν Γραμματείαν γραφήν, ὡς ἀξίαν μάλιστα ποιμένων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ μετ' ἄλλων ὀλίγων (καὶ τούτων ἀκριβῶς σεσημειωμένων) εὐπρεπῶς διαλάμπουσαν, ὡς ἄνθη χειμῶνος ὥρας, μεταξὺ τοσούτων, ὧν προεμνημονεύσαμεν, ἀθέσμων τῆς Συνόδου ψήφων, εἰς ὅσας ἀκουσίως (ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ) κελευσμένη καὶ ἐξ ἀνάγκης παρεξετράπη.

Ἀριθμ. 1668 (835). Ἡ Σύνοδος

Πρὸς τὴν Γραμματείαν.

Τῶν Βιβλικῶν λεγομένων ἑταιρειῶν ὁ πρῶτος καὶ κύριος σκοπὸς ἦτον ἡ διάδοσις τῶν θείων Γραφῶν εἰς τοὺς χριστιανοὺς ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν, χωρίς τινος ἐξαιρέσεως, καὶ ὁ σκοπὸς οὗτος ἐξεταζόμενος αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν εἶναι ἅγιος καὶ ἱερός· διότι πᾶς χριστιανός, ὁποιασδήποτε Ἐκκλησίας καὶ ἂν ἦναι μέλος, ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἀνὰ χεῖρας καὶ συνεχῶς ν' ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ μελετᾷ τὰς θείας Γραφάς, διὰ νὰ ὠφελῆται ἐκ τῆς ἀναγνώσεως καὶ μελέτης αὐτῶν· καὶ ὅστις εὐκολύνει τοῦτο εἰς αὐτόν, πράττει ἔργον φιλάνθρωπον.

Αἱ Βιβλικαὶ ἑταιρεῖαι ἐξέτειναν τὴν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν θείων Γραφῶν ὠφέλειαν καὶ εἰς τοὺς χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς διαδόσεως αὐτῶν· καὶ ἂν ἔμεναν ἕως εἰς τοῦτο τὸ πρᾶγμα, ὠφείλετο εἰς αὐτοὺς τῷ ὄντι μυρία χάρις· ἀλλά, κατὰ δυστυχίαν, τὴν διάδοσιν τῶν θείων Γραφῶν συνώδευσεν ἡ διεδέχθη παρευθὺς ἡ διάδοσις καὶ ἄλλων βιβλίων μικρῶν καὶ μεγάλων, τῶν μὲν ἐκδεδομένων ἐν Μελίτῃ, τῶν δὲ ἐν Λονδίνῳ, καὶ ἄλλων ἀλλαχοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν βιβλίων αὐτῶν ἐπλημμύρισεν ἡ Ἑλλάς, καὶ πολὺ μέρος αὐτῆς τῆς Ὀθωμανικῆς Ἐπικρατείας· καὶ τῶν βιβλίων αὐτῶν ὁ σκοπὸς δὲν εἶναι εἰλικρινής.

Τῶν παρὰ τῶν Βιβλικῶν ἑταιρειῶν ἐκδεδομένων βιβλίων τούτων τὰ μὲν προσβάλλουσι κατ' εὐθεῖαν ἔθιμα καὶ τελετάς, καὶ αὐτὰ τὰ δόγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τοῦτο ὄχι κατ' ἀπόκρυφον καὶ ὑποκεκαλυμμένον τρόπον, ἀλλὰ φανερώτατα, καὶ τοιαῦτα βιβλία ἔχει ἀνὰ χεῖρας ἡ Σύνοδος· πόλεμος ἐναντίον τῶν Ἁγίων καὶ τῆς ἐπικλήσεως αὐτῶν· πόλεμος ἐναντίον τῶν σεπτῶν Εἰκόνων καὶ τῆς τιμῆς αὐτῶν, θεωρουμένων ἀμαθῶς καὶ ἀνοήτως ὡς εἰδώλων· πόλεμος ἐναντίον τῶν Νηστειῶν ἐν γένει, ἐναντίον τῶν Ἑορτῶν καὶ ἄλλων τοιούτων

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Ἀπόστολος, ὁ δὲ νομοθέτης ς) τὸν μὲν κοσμικὸν συντάκτην κελεύει καταγγέλλεσθαι μόνον παρὰ τῆς Συνόδου εἰς τὴν πολιτικὴν ἀρχήν, τὸν δὲ κληρικὸν ἐπιτιμᾶσθαι, ἤγουν λόγοις ἐπιπλήττεσθαι, μὴ δικάζεσθαι μέντοι μηδὲ καταδικάζεσθαι, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπιτίμησιν καταγγέλλεσθαι εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως αὕτη ἐνεργήσῃ καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ παρὰ τῶν πολιτικῶν νόμων ὁριζόμενα· ὥστε ἡ Σύνοδος οὐδὲν ἔχει ποιῆσαι τῶν παρὰ τῶν θείων κανόνων κατὰ τῶν τοιούτων τεθεσπισμένων. —Ἐν δὲ τῷ Ι. ἄρθρῳ κατακλείεται πάλιν ἡ τῆς Συνόδου ἐπιτήρησις εἰς μόνην τὴν κατὰ τὸ πνευματικὸν κατάστασιν τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων, περὶ δὲ τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ εἰσοδήματος οὐδεμίαν ἕξει γνῶσιν ἢ φωνὴν ἡ Σύνοδος, οὐδ' ὁ κατὰ τὸν τόπον ἀρχιερεύς, ὡς οἱ Κανόνες διαγορεύουσιν, ἀλλ' αὕτη κατὰ τὴν Μαυρέρειον νομοθεσίαν ἀνήκει ἀπολύτως εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν (α). Ἐν δὲ τῷ ΙΒ'· ἕτερος χαλκεύεται τῆς Συνοδικῆς ἐνεργείας δεσμός, δραστηρίως ἐνισχύων τὸν διὰ τῆς διατηρήσεως τῶν δύω μελῶν προμεμηχανημένον· κρατοῦσα μὲν γὰρ λέγεται ἡ τῶν πλειόνων ψῆφος, ἄκυροι ὅμως αἱ συνοδικαὶ ἀποφάσεις μέλλουσιν εἶναι ἄνευ τῆς ψήφου ὅλων τῶν παρόντων ἐν τῇ συζητήσει μελῶν, καὶ δύο ἂν ὦσιν οὗτοι· ὁ γὰρ νόμος οὐδόλως ὑποχρεοῖ αὐτοὺς ὑπογράφειν, κἂν διχογνωμῶσιν, ὥσπερ ἐν τοῖς δικαστηρίοις γίνεται. Ἀλλὰ κἂν εἴπῃ τις (καθ' ἣν ὁ Ὑπουργὸς ἐν τῷ ς'. ἄρθρῳ, ὡς εἴπομεν, μάτην ἠβουλήθη ποιήσασθαι διασάφησιν τοῦ «καθῆκον ἔχει»), ὅτι ἐν τῷ *απαιτεῖται* ἔγκειται ἡ τῆς ὑποχρεώσεως ἔννοια, καὶ τότε δὴ χείρων καὶ δεινότερος ὁ τῆς Συνόδου κίνδυνος ἕψεται· πράγματος γὰρ συμπεσόντος ἐν τῇ συνοδικῇ συνδιασκέψει ὑπὸ τῶν θείων κανόνων, ἱερῶν παραδόσεων, ἐθίμων ἢ διατάξεων

(α) Σημειωτέον δ' ὅτι, ὁ τῇ 28 Ἰουλίου 1858 ἐκδοθεὶς Κανονισμὸς περὶ τῶν Μοναστηρίων ἐπιτρέπει (ἄρθρ. ΙΒ) καὶ τοῖς Ἐπισκόποις μετέχειν τῶν μοναστηριακῶν προϋπολογισμῶν καὶ ἀπολογισμῶν, ἀλλ' ὑπηρετικῶς, ἵνα διαβιβάζωσι μὲν τοὺς τοῦ μοναστηριακοῦ συμβουλίου λογισμοὺς μετὰ τῶν ἰδίων παρατηρήσεων εἰς *τὸν ἁρμόδιον Νομάρχην ἢ ἔπαρχον*, διακομίζωσι δὲ τὴν τούτων ἔγκρισιν εἰς τὸ Συμβούλιον. Ἐν δὲ διαφωνίᾳ τῆς τοῦ Ἐπισκόπου γνωμοδοτήσεως καὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Νομάρχου ἢ Ἐπάρχου, ἀποφαίνεται ἀνεκκλήτως οὐχὶ ἡ Σύνοδος (ἄπαγε), ἀλλὰ τὸ Ὑπουργεῖον! (Βλ. Μάμουκα τὰ Μοναστηριακὰ σελ. 9—11. Πρβλ. καὶ τὰς Ὑπουργικὰς ὁδηγίας (σελ. λβ, λγ), πολλὴν ἄλλως μαρτυρούσας τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἀπελύσαντος αὐτὰς σὺν ἄλλοις ὁμοίοις Ὑπουργοῦ Κ. Χριστοπούλου, ὀλίγην ὅμως τὴν ὠφέλειαν παρασχούσας δι' ἣν καὶ ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι νόμοι ἀργοῦσιν αἰτίαν· βλ. ὄπισθ. σελ. 248).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ νὰ ἐπαναπαύσῃ τὴν ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος, ἥτις, κατὰ τὸν Αὔγουστον μῆνα, διεύθυνε πρὸς τὸν Κ. Καΐρην τὴν ἀκόλουθον δευτέραν συνοδικὴν ἐπιστολήν.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Πρὸς τὸν Ἐλλογιμώτατον Διδάσκαλον Κ. Θ. Καΐρην.

« Ἔλαβεν ἡ Σύνοδος τὴν ἀπὸ 7 τοῦ ἤδη λήγοντος μηνὸς ἀπάντησίν σου, καὶ ἀνέγνωσεν ἐσκεμμένως τὰ ἐν αὐτῇ· ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ κρύψῃ τὴν ἐκ ταύτης προσγενομένην εἰς αὐτὴν λύπην. Ἡ Σύνοδος δὲν ἀπήτησε παρὰ τῆς ἐλλογιμότητός σου λόγον εἰς τὰ ὑπὲρ λόγον τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν Πίστεως δόγματά τε καὶ μυστήρια· διότι ταῦτα πιστεύονται καὶ δὲν ἐξετάζονται, ὡς ὑπερβαίνοντα τὴν κατάληψιν τοῦ περιωρισμένου νοὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλ' ἐπειδὴ διεδόθη καὶ διεκηρύχθη πανταχοῦ, ὅτι ἡ ἐλλογιμότης σου πρεσβεύεις νέαν θρησκείαν παρ' ἣν ἐλάβομεν παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ διδάσκεις αὐτὴν ἀπ' ἐναντίας τῶν παραδεδεγμένων τῇ ὀρθοδόξῳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ, μὴ ἀνεχομένη τοῦτο ἡ Σύνοδος, ἐζήτησε παρὰ σοῦ ἔκθεσιν τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεώς σου, πεποιθυῖα ὅτι, ὡς τέκνον γνήσιον τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ καθ' ὃ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, δὲν θέλεις ἀρνηθῆ ταύτην, ἀλλὰ μάλιστα ὅτι θέλεις προθυμοποιηθῆ ὡς τοιοῦτος νὰ ὁμολογήσῃς, ὅτι καὶ πιστεύεις καὶ ὁμολογεῖς, ὡς καὶ ἅπαν τὸ πλήρωμα τῶν ὀρθοδόξων, ἕνα Θεὸν ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι, δηλ. Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον, τὴν ἐκ τῆς Ἀειπαρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας ἄφθορον ἐνανθρώπησιν, καὶ πᾶσαν τὴν ἔνσαρκον Οἰκονομίαν τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, τὴν μέλλουσαν κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν, τὴν αἰώνιον Μακαριότητα, τὴν ἀτελεύτητον κόλασιν, καὶ τὴν ἱερότητα τῶν Ἑπτὰ Θείων Μυστηρίων· ἀποδέχεσαι δὲ καὶ πρεσβεύεις τὰς Ἁγίας Γραφάς, τὰς Ἁγίας Οἰκουμενικὰς καὶ Τοπικὰς Συνόδους, τὴν προσκύνησιν τῶν Σεπτῶν καὶ Ἁγίων Εἰκόνων, καὶ ἐν γένει πάνθ' ὅσα πρεσβεύει ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία θεῖα δόγματα, διδάγματα, ἱερὰς παραδόσεις καὶ τελετάς· ὥστε ἐκ τῆς ὀρθοδόξου τῆς πίστεώς σου ὁμολογίας ταύτης νὰ λάβῃ ἡ Σύνοδος εὔκαιρον τὴν περίστασιν, νὰ φέρῃ τὴν προσήκουσαν τοῦ πράγματος διόρθωσιν, καὶ νὰ καθησυχάσῃ τὰς εἰς τοσοῦτον ἐκ τῶν περὶ τὴν θρησκείαν διαδοθέντων καὶ διακηρυχθέντων, ὡς βλασφή-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νος, καὶ τὴν ἡμετέραν εἰς τὴν ἁγίαν ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ἐκκλησίαν γνωρίσας ὑμῖν εὔνοιαν, τὰ τῶν ἐκεῖ χριστιανῶν πράγματα τοῖς ἐν Ἀγγλίᾳ ἀδελφοῖς ὀρθοδόξοις καὶ καθολικοῖς ἀκριβέστερον εἰδέναι θέλουσιν ἀληθῶς μηνύῃ. Αὐγούστου μηνὸς ἡμέρᾳ γ. 1840. Ἐν Λονδίνῳ».

«Τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς τοῖς τῆς ἁγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐπισκόποις, Κάρολος Ἰάκωβος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Λονδίνου, ἐν Κυρίῳ χαίρειν. Συνίσταμεν ὑμῖν, ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ καὶ θεοσεβεῖς, Γεώργιον Τόμλισον, πρεσβύτερον ἐκ τῆς ἡμετέρας διοικήσεως, ἄνδρα εὐσεβῆ καὶ φρόνιμον, εἰς τὰ Ἀνατολικὰ μέρη ὁδοιπορεῖν μέλλοντα τούτου ἕνεκα, ἵνα τὰ τῶν ἐκεῖ χριστιανῶν πράγματα ἀκριβῶς ἐπισκεψάμενος, σαφεστέρως ὑμῖν τοῖς ἐνθάδε ἀδελφοῖς διασημαίνῃ. Αὐτὸς δὲ δηλώσει ὑμῖν τὴν ἡμετέραν εἰς τὴν ἁγίαν τὴν ἐν ὑμῖν ἐκκλησίαν εὔνοιαν καὶ προθυμίαν. Αὐγούστου μηνὸς ἡμέρᾳ γ'. ἐν Λονδίνῳ (α)».

Προσῆλθε λοιπὸν ἰδίᾳ καὶ πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς ἱερᾶς Συνόδου ὁ ἱεραπόστολος θεωρός, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐπεδείκνυ, καὶ τῆς προσηκούσης ἀπήλαυσε φιλοφροσύνης. Μεταξὺ δὲ λόγων διεκήρυξε καὶ εἰλικρινῶς, ὅτι ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὰς βιβλικὰς ἑταιρείας, οὐδ' ἐπευδοκεῖ παντάπασιν, ἀλλὰ καὶ ἀποδοκιμάζει, εἴ τινας ἐκίνησαν ὑποψίας καὶ δυσαρεσκείας παρὰ τοῖς ὀρθοδόξοις λαοῖς οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ Ἑξαπόστολοι διὰ τῆς διανομῆς τῶν χυδαίων Γραφῶν καὶ ἄλλων βιβλιαρίων. Ἂν δὲ θέλῃ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, εὔκολόν ἐστιν ἐκδοθῆναι τὰς θείας Γραφὰς ἢ καὶ αὐτοὺς τοὺς θείους Πατέρας ἐν Λονδίνῳ ἢ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα (τῶν ἐν Ἕλλησι λογιωτάτων ἐπιστατούντων) εἰς χρῆσιν τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων, φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας (β). Ταῦτα ἔλεγεν ὁ ἀξιότιμος

(α) Αἱ ἐπιστολαὶ αὗταί εἰσιν ἐκδεδομέναι καὶ ἐν τῇ τοῦ Τομλισῶνος ἀγγλικῇ ἀναφορᾷ, ἣν μετὰ τὴν περιήγησιν αὐτοῦ ἀνέφερεν εἰς τὴν ἐν Λονδίνῳ βιβλικὴν ἑταιρείαν (G. Tomlison, Raport Journey to the Levant ect.). Ἐν σελ. 72 ταύτης μαρτυρεῖ, ὅτι οἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἱεραπόστολοι ἂν μὲν ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ (τοῦ προσηλυτισμοῦ), πληρώσουσι ταραχῶν τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν, καὶ κινήσουσι δικαίας ὑποψίας κατὰ τοῦ προτεσταντισμοῦ. Καὶ καθόλου δὲ εἰς πολλὰ μέρη τῆς ἀναφορᾶς αὐτοῦ κρίνει δικαίως περὶ πολλῶν ὁ χρηστὸς Τομλισών, καὶ τὰς τῶν ἱεραποστόλων παραζηλώσεις φαίνεται σαφῶς ἀποδοκιμάζων. Δοκιμάζει δὲ καὶ τὴν μὴ μετάφρασιν τῶν Γραφῶν εἰς τὴν χυδαίαν διάλεκτον, καὶ τὴν περὶ τούτου ἡμετέραν γνώμην (ἐν τῇ Ἐπικρίσει) φαίνεται δικαιῶν καὶ φιλανθρώπως ἐπαινῶν.

(β) Βλ. καὶ Αἰῶν. ἀριθμ. 193.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν τὴν πεποίθησιν, χωρὶς νὰ ἐξαχρειωθῶσι, καὶ νὰ παύσωσι τοῦ νὰ ἦναι ἄνθρωποι καὶ χριστιανοί.

Πάμπολυ αἷμα ἐχύθη, πάμπολλαι οὐσίαι ἐφθάρησαν εἰς διάστημα ὀκτὼ ἐτῶν πολέμου καὶ δυστυχιῶν, καθ' οὓς ὁ τόπος οὗτος κατηφανίσθη, ὥστε ὅλως διόλου ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐπανέλθῃ εἰς ὁποιανδήποτε κατάστασιν πραγμάτων, βάσιν ἔχουσαν τὸ παρελθόν.

Ἄλλως πως συνέβαινεν, ἂν τὸ μαρτύριον τοῦ Παναγιωτάτου πατριάρχου Γρηγορίου, πολλῶν ἐγκρίτων τῆς ἱερᾶς Συνόδου, καὶ ἄλλων ἐκ τῶν πρωτίστων τοῦ ἔθνους, δὲν ἤθελε διδάξει τὴν Ἑλλάδα, τί ἐχρεώστει ἡ ἰδία εἰς ἑαυτήν, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν ἐξολοθρευμόν, ὁ ὁποῖος δὲν ἔπαυσε τοῦ νὰ τὴν ἐπαπειλῇ ἀπὸ τὸν μῆνα Ἀπρίλιον τοῦ ᾳωκά, μέχρι τῆς 6 Ἰουλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Ἡ ἀπελπισία τὴν ἐξώπλισεν, ἀλλὰ καὶ οὕτως ὑπερασπίσθη. Οἱ ἐχθροί της συνώμοσαν τὴν ἀπώλειάν της, ἀλλ' ὅλαι αἱ μηχανουργίαι των συνέτειναν μόνον εἰς τὴν σωτηρίαν της. Ὁ κάλαμος τῆς κατ' αὐτῆς ἐξολοθρευτικῆς ἀποφάσεως ἦτον ἐν τῷ βάπτεσθαι (διότι μὴ παρασαλεύουσα ἀπὸ τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους ἐπέταττεν εἰς αὐτὴν ἡ θέσις της, ἐγγυήθη πανδήμως ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων νὰ ζήσῃ ἐλευθέρα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν δικαίων της)· καὶ ἰδοὺ ἡ συνθήκη τοῦ Λονδίνου ἐπικυροῖ ἔτι μᾶλλον τῶν ἐγγυήσεων της τὸ ἀπαραβίαστον.

Δὲν δυνάμεθα περαιτέρω τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος νὰ σαφηνίσωμεν· ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων εἶναι ὁρατὴ πλέον καθ' ὅλον τὸν κόσμον, καὶ περιττὴ πᾶσα ἄλλη διασάφησις.

Ὀφείλομεν ἐξ ὀνόματος καὶ ἐκ μέρους τοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον ἐνεπιστεύθη εἰς ἡμᾶς τὴν διεύθυνσιν τῶν συμφερόντων του, νὰ παρακαλέσωμεν τὴν Ὑ. Π. νὰ μᾶς χαρίσῃ τὰς εὐλογίας της, πεπεισμένη, ὅτι ἀμεταθέτως εἴμεθα προσηλωμένοι εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως. Μακάριοι ἐσμὲν ὁσάκις εὐδοκήσει ὁ πανάγαθος Θεός, ὥστε νὰ δυνηθῇ ἡ Ὑ. Π. νὰ γένῃ εἰς ἡμᾶς πρόξενος τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα ὀφείλει ὡς κεφαλὴ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας εἰς ὅλα τὰ τέκνατης.

Ἐγχειρίζομεν τὴν παροῦσάν μας εἰς τοὺς ἁγίους Ἀρχιεπισκόπους καὶ Μητροπολίτας Νικαίας, Χαλκηδόνος, Λαρίσσης, Ἰωαννίνων καὶ Μέγαν Πρωτοσύγκελλον, καὶ παύομεν ἐπαναλαμβάνοντες καὶ πάλιν πόσον λυπούμεθα μὴ δυνάμενοι νὰ ἀποδείξωμεν καρποφόρους ὅσους οἱ σεβά

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου παιδεύσεως Γραμματεία.

Πρὸς τοὺς ἱερωτάτους Μητροπολίτας, θεοφιλεστάτους Ἐπισκόπους, καὶ Ἐκκλησιαστικοὺς Τοποτηρητάς, ὁσιωτάτους μοναχοὺς καὶ πάντα τὸν ἱερὸν κλῆρον.

Ἡ σεβαστὴ Κυβέρνησις προθυμουμένη νὰ ἐκπληρώσῃ ὅσα ἡ Τετάρτη Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἐψήφισεν, ἀφοῦ ἔλαβεν ἱκανὰς πληροφορίας παρὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν χρεῶν τοῦ ἱερατείου, ἐνασχολεῖται ἤδη περὶ τὴν εὕρεσιν χρηματικῶν πόρων, δι' ὧν θέλει δυνηθῇ καὶ τὰς χρείας τοῦ κλήρου νὰ παραμυθήσῃ, καὶ σχολεῖα Ἐκκλησιαστικὰ νὰ συστήσῃ πρὸς βελτίωσιν αὐτοῦ.

Ἐπὶ τούτῳ ἐξέδωκε προλαβόντως τὴν ὑπ' Ἀριθμὸν 2 ἐγκύκλιον (α), διατάττουσαν τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἐπιτρόπους καὶ προσωρινοὺς Διοικητὰς νὰ συμπράξωσιν εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς Κυβερνήσεως, παρέχοντες στατιστικὰς πληροφορίας περὶ τῶν ἱερῶν καταστημάτων.

Προσκαλεῖ δὲ καὶ τὴν ὑμετέραν σεβασμιότητα διὰ τῆς ὑπ' Ἀριθμ. 16 ἐγκυκλίου νὰ συντελέσητε διευθύνοντες πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο ὅσας ἔχετε περὶ τῶν καταστημάτων τούτων πληροφορίας, καὶ νὰ ἀναφέρησθε δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν περὶ ὅλων τῶν ὑποθέσεων, ὅσαι ἀνάγονται εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν κλάδον.

Ἀλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ καὶ ἀπαιτεῖ παρὰ τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἡ Κυβέρνησις, εἶναι ἡ βελτίωσις τοῦ κλήρου, καὶ δι' αὐτοῦ ἡ ἠθικὴ ἐπανόρθωσις τῶν λαῶν, οἱ ὁποῖοι ἄγονται καὶ ῥυθμίζονται μάλιστα πρὸς τὸ παράδειγμα τῶν προκαθεζομένων τῆς Ἐκκλησίας.

Σεβάσμιοι ἱεράρχαι, καὶ τὸν Θεὸν ἔχετε συνεργὸν εἰς τὸν ἀγαθὸν τοῦτον σκοπόν, καὶ τὰς περιστάσεις συμπραττούσας, καὶ τὸν σεβαστὸν Κυβερνήτην συμπροθυμούμενον μὲ πολὺν ζῆλον πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο, συνιστῶν εἰς τὴν προσοχήν σας τὴν ὁποίαν

(α) Ἡ ἐγκύκλιος αὕτη πρὸς τοὺς Ἐπιτρόπους τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν καὶ τοὺς πολιτικοὺς προσωρινοὺς διοικητὰς οὐχ εὕρηται ἐκδεδομένη ἐν τῇ Γενικῇ Ἐφημερίδι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

νίαν τὴν τοῦ γάμου συνάφειαν ἐθέσπιζεν ἡ Βυζαντινὴ νομοθεσία (α), θεῖον μὲν λέγουσα τὸ περὶ τὸ θεόσδοτον τοῦ γάμου μυστήριον εἰς τὴν τὰ θεῖα πεπιστευμένην ἱεραρχίαν ἀνῆκον δικαίωμα, ἀνθρώπινον δὲ μόνον ὅσον ἀναφέρεται εἰς τὰς μεταξὺ τῶν συναπτόντων τὸν γάμον ἐγκοσμίους συνθήκας, ἐν αἷς ἡ πολιτικὴ δικαίωσις ἐπιμίγνυται· ἀλλὰ τὸ δεύτερον ὡς παρεπόμενον μόνον θεωρεῖται περὶ τὰς μεταξὺ τῶν συναπτόντων τὸν γάμον πολιτικὰς συμφωνίας, αἵτινες οὔτ' ἐν πᾶσιν οὔτε πάντοτε σύνεισιν ὡς μέρος ἀναπόσπαστον τοῦ μυστηρίου· οὐ γὰρ εἶπεν ὁ Κύριος (τὴν τῆς θείας εὐλογίας ἀμίαντον συνάφειαν τοῦ καθιερωμένου γάμου δηλῶν) τὰ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα

τοῖς θρησκευτικοῖς. Ἀλλ' ἡ καὶ πολλὰ καλὰ μετὰ τῶν κακῶς ἐχόντων ἀνατρέψασα ἐπανάστασις, ἡ τὴν ἐλευθερίαν τῶν θρησκευμάτων διακηρύξασα, ἔθυσε τῇ ἀκράτῳ καὶ ἰδανικῇ ἐλευθερίᾳ καὶ ἅπαντα μονονοὺ τῆς Ἐκκλησίας τὰ δίκαια, καὶ δὴ καὶ τὰ ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ γάμου· καὶ ὡρίσθη τοίνυν διὰ μὲν τοῦ Συντάγματος τοῦ **1791** (ἄρθρ. **7**), ὅτι ὁ νόμος θεωρεῖ τὸν γάμον «πολιτικὸν συνάλλαγμα», ὁ δὲ νόμος τῆς **20** Σεπτεμβρ. **1792** ὁ περὶ διαζυγίου συνετάχθη συνῳδὰ τούτοις, ὥσπερ καὶ ὁ πολιτικὸς κώδηξ· καὶ οὕτω παραμεληθέντων παντελῶς τῶν θείων κανόνων καὶ ἡ ἱερολογία τοῦ γάμου ἐθεωρήθη ὡς τι προαιρετικὸν καὶ οὐδαμῶς ἀναγκαῖον εἰς τὴν νομιμότητα τῆς συναφείας· διὸ τελοῦσι τὸν γάμον ἐν τῷ Δημαρχείῳ. Βλ. **Toullier Le Droit civil Français suivant l'ordre de Code etc. T. 1. p. 145—146. Merlin Repertoir univer. de Jurisprudence T. 3. p. 72.**

(α) Βλ. Βασιλικ. ΚΗ. Τίτλ. Δ. α. Τόμ· Γ. σελ. **116.** ἐκδ. **Heimb.** Νόμιμον κατὰ στοιχεῖον (ἐν **Jus Graeco-roman.** ἐκδ. **Zachariae T. 2. pag. 50**). Ματθ. Βλάς. Σύνταγμ. Γ. κεφ. β. Ἀρμενοπ. Ἐξαβιβλ. Βιβλ. Δ. Τιτλ. Δ. §. **1.** σελ. **484.** Ὁ τοῦ γάμου ὁρισμὸς ὁ τὴν φράσιν ταύτην περιέχων ἁπαντᾷ πρῶτον παρὰ τῷ νομικῷ Ἐρενίῳ Μοδεστίνῳ (**Digest. XXIII. 2. 1**), ὃς τῷ **228** σωτηρίῳ ἐτελεύτησεν ἔτει, ὅτε τοῖς νομίμοις καὶ διεφθαρμένοις ἤθεσι τῆς εἰδωλομανούσης Ῥώμης ἥκιστα ἥρμοζε καλεῖσθαι τὸν γάμον «συγκλήρωσιν τοῦ βίου παντός», καὶ οὐκ ἀπιθάνως ἔδοξέ τισιν ὅτι ἐν στενῇ πρὸς τὴν Ἀνατολὴν σχέσει ὢν καὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης δαήμων φαινόμενος ἐξ ὧν ἑλληνιστὶ καταλέλοιπεν ὁ Μοδεστῖνος ἐκ τῆς Κ. Διαθήκης ἁρυσάμενος τελειότερον τῶν πρώην ἐξέδωκε τὸν ὅρον (**Βλ. Zachariae Innere Gesch. des Roem. — griech. Rechts pag. 5. Zhishman Das Eherecht etc. p. 94.** Γ. Α. Μαυροκορδ. Περὶ τοῦ ἱεροῦ μυστηρίου τοῦ Γάμου σελ. **40**). Ἀπεδέξατο δ' οὖν τοῦτον καὶ ἡ χριστιανικὴ πολιτεία, τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν πᾶσι συνᾴδουσα καὶ διὰ τοῦ κράτους τοῦ τοῖς κανόσιν ἀφωσιωμένου, πρὸς οὓς μηδένα ὅρον ἀντικείμενον συντάττεσθαι ἐτεθέσπιστο, παρέσχεν αὐτῇ τὸ ἐνδόσιμον ἵνα, καθάπερ ἄλλα πολλὰ τοῦ ἀρχαίου Ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἀποφθέγματα ἡρμήνευε κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς θεοσδότου διδασκαλίας, οὕτω καὶ τοῦτον ἀνακαθάρασα ἀπὸ πάσης ἐγκειμένης ἐθνικῆς ἐννοίας ἀπευθύνῃ πρὸς τῆς Εὐαγγελικῆς ἠθικῆς τὸν ἀληθῆ κανόνα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κειμήλια μετὰ τῶν ἀμφίων καὶ τῶν ἀντιμηνσίων καί τινων βιβλίων τῆς προσευχῆς (ὅσα καὶ ἐκ τούτων διεσώθησαν· διότι κατὰ τόπους καὶ ταῦτα ἐδημοπρατήθησαν), εἰς σάκκους ἐμβληθέντα (δι' ὁμοίας πάλιν καταγραφῆς), μετεκομίσθησαν καὶ παρετέθησαν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ὑπὸ τὴν εὐθύνην καὶ ἐπιστασίαν τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῆς τοπικῆς δημογεροντίας (κατὰ τὴν προεκτεθεῖσαν τοῦ Γραμματέως διάταξιν) μέχρι δευτέρας διαταγῆς. Ὁ δ' ἐπίσκοπος παραλαβὼν τὴν παρακαταθήκην (ὡς ἐνέχυρον δημοσίων πραγμάτων παρ' αὐτοῦ ποτε μελλόντων πάλιν ἀπαιτεῖσθαι), κατέκλεισε συμφορήσας εἴς τι τῶν δωματίων τοῦ ἐπισκοπείου· ἢ γοῦν (ὡς ἐποίησαν οἱ μᾶλλον φοβούμενοι τὸν Θεόν) ἀπεθησαύρισεν ἐντός τινων τῶν θείων ναῶν, λαβὼν παρὰ τῶν ἐπιτρόπων τὰς ἀπαιτουμένας ἀποδείξεις· καὶ ἄλλοι παρακατέθεντο ἔν τισι τῶν διατηρουμένων μοναστηρίων. Ἔλαβον δὲ καὶ δήμαρχοι (ὡς ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ) πολλὰ τῶν καθιερωμένων σκευῶν, καὶ ταῦτα μέχρι τινὸς ἐφύλαττον ἐν τοῖς δημαρχείοις, οἷον κηροπήγια καὶ πολυελαίους (οὓς ἔστιν ὅπου εἶχον καὶ εἰς χρῆσιν ἐπὶ τῶν δημοσίων χορῶν), καὶ τὰ ἐκ τῆς θείας Τραπέζης Εὐαγγέλια, φέροντα τὰ ἀργυρᾶ πρόστυπα τῶν θείων μορφῶν (ὅπως ὁρκίζωσιν ἐπ' αὐτῶν τοὺς πολιτογραφουμένους δημότας, ἢ ἄλλους τινὰς ἐπ' ἄλλαις κοιναῖς συμφωνίαις)· ὅσα δὲ τῶν ἐν τοῖς μοναστηρίοις βιβλίων εὑρέθησαν ἄξια λόγου, καὶ μάλιστα τὰ παλαιὰ χειρόγραφα, ἀπεθησαυρίσθησαν, τὰ πλεῖστα γοῦν, εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην.

§. ια. Καὶ τὰ μὲν καταργηθέντα τῶν μοναστηρίων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος οὕτως ἐπορθήθησαν! Καὶ πάντως μὲν (ὡς πιστεύομεν) οὔτε ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία καὶ ἡ Κυβέρνησις, οὔτ' αὐτὴ ἡ ἱερὰ Σύνοδος προέβλεπον, οὐδ' ἤθελον τὰ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα τῆς ἱεροσυλίας, ἢ μᾶλλον ἱεροληστείας, κακά, φρίκην ἐμποιοῦντα τοῖς ἀκούουσι καὶ ὄνειδος αἰώνιον εἰς τοὺς πρωταιτίους· ὅμως δ' οὖν ἐπράχθησαν! καὶ πραχθέντα πάλιν ἀνεκαίνισαν εἰς τὴν Ἐκκλη-

---

σθησαν ὑπὲρ 400 μοναστηρίων κινητὰ πράγματα, ζῶα μεγάλα καὶ μικρά, διὰ μόνας 350000 δραχμάς· ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του, καὶ κατὰ συνέπειαν τῶν διαταγῶν του, ἐξετέθησαν μὲ τὸ μεγαλήτερον τῶν Ἑλλήνων σκάνδαλον εἰς τὰς ἀγορὰς τὰ ἱερὰ τῶν μοναστηρίων ἄμφια, τὰ ἅγια δισκοπότηρα, αἱ εἰκόνες, ἀφ' οὗ ἀπεγυμνώθησαν, καὶ ἄλλα· καὶ αἱ πράξεις μάλιστα αὗται τοῦ Κ. Σχινᾶ ἐγέννησαν τὴν ἐπανάστασιν τῆς Μάνης κτλ. Ἀθην. Ἀριθ. 434. σελ. 1765 ἔτ. 1837. Μαΐου 8.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τόλων αὐτοῦ τῶν πεπληρωμένων ἁγίου Πνεύματος, τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ ἐντάλματα τῶν Διαδόχων αὐτῶν, τῶν θεοφωτίστων ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἁγίων καὶ πνευματεμφόρων Συνόδων τῶν τε Οἰκουμενικῶν καὶ τῶν Τοπικῶν, ἵσταται ἀσάλευτος. Καί τοι ἀρ κατ' αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας παντα χόθεν καὶ ἐν παντὶ καιρῷ ἐπανέστησαν παντὸς εἴδους ἐχθροὶ μετὰ τῶν ψυχολέθρων αὐτῶν μηχανῶν, ἀλλ' αὐτὴ χαρτερικῶς ὑπομένουσα τὰ πάντα, καὶ μηδόλως ἀποβάλλουσα τὸ πιστῶς παρακολουθεῖν τῇ διδασκαλίᾳ καὶ πᾶσι τοῖς ἐντάλμασιν αὐτοῦ τε τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτῆς, ὅς ἐστιν αὐτῆς κεφαλή, καὶ τῶν πνευματεμφόρων αὐτοῦ Ἀποστόλων, σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις καὶ θεοφωτίστοις αὐτοῦ Διαδόχοις, πάντα ὑπομένει, καὶ πᾶσι παντα χοῦ παρέχει κατανοεῖν, ὅτι αὕτη τῷ ὄντι ὑπάρχει ἡ τοῦ Κυρίου (ἐκκλησία) ἐκείνη, καθ' ἣς (ὡς ὁ Κύριος ἐπηγγείλατο) «καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσι» (Ματθ. ιϛ'. 18).

Ἀκούσασα τὴν προειρημένην ὑμετέραν ὑπόσχεσιν ἡ ἁγιωτάτη διοικοῦσα πάσης Ῥωσσίας Σύνοδος μετὰ ζωηρᾶς, ὡς ὁ Κύριος ἐνετείλατο (Ἰωάν. ιγ'. 34), ἀδελφικῆς ἀγάπης· α) Συνεπικυροῖ τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. β) Ἀναγνωρίζει τὴν ἱερὰν αὐτῆς Σύνοδον ὡς ὑπερτάτην ἐν αὐτῇ πνευματικὴν διοίκησιν σὺν πᾶσι τοῖς προνομίοις καὶ δικαιώμασιν, ὁποῖα ὑπάρχουσι καταγεγραμμένα ἐν τῷ Γράμματι (Τόμῳ) τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς ἱερῶν Συνόδων. γ) Ἐκ ψυχῆς ἀσπάζεται ἐν ἁγίῳ φιλήματι πάντα τὰ Μέλη αὐτῆς, τά τε νῦν ὄντα, καὶ τὰ καθεξῆς κανονικῶς ἐν τῇ ἑνότητι τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης ἐσόμενα μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος. δ) Ταυτοχρόνως ἐπὶ πάντων τούτων (τῶν Μελῶν) ἐπικαλεῖται ἐν ταῖς εὐχαῖς αὐτῆς «τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ» (Ἐφεσ. β'. 7), «ὅς ἐστι πηγὴ πάσης χάριτος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Α. Πέτρ. ε, 10), ὥστε καὶ ὑμᾶς, ὁμοίως τοῖς ἁγίοις ὑμῶν προγόνοις, «ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι» (Α. Κορινθ. ά, 7). Καὶ πρὸς τούτοις ε) ὑπισχνεῖται τὴν κανονικὴν κοινωνίαν ἐν πᾶσι τοῖς πράγμασιν, ὅσα ἀνήκουσιν εἰς πᾶσαν τὴν Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐπὶ τοιαύτῃ συμφωνίᾳ, ἐπὶ τοιαύτῃ ἰδιαιτέρᾳ ὑποσχέσει, καὶ ἐπὶ τοιαύταις εὐχαῖς ἡ ἁγιωτάτη διοικοῦσα πάσης Ῥωσσίας Σύνοδος ἐκ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δὲ τὸν ἕνα τῆς Τριάδος, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν Μονογενῆ, τὸν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα, πιστεύοντες καὶ ὁμολογοῦντες («κατ' οὐδένα γὰρ κεκοινώνηκε λόγον ὁ Πατὴρ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τῇ σαρκώσει τοῦ θεοῦ Λόγου, εἰ μὴ κατ' εὐδοκίαν καὶ βούλησιν»), ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμοῦ θεόν τε καὶ ἄνθρωπον πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν, αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τέλειον Θεόν, καὶ τέλειον ἄνθρωπον· καὶ «Πᾶσαν καὶ τελείαν φύσιν τῆς Θεότητος ἐν μιᾷ τῶν αὐτῆς ὑποστάσεων ἑνωθῆναι πάσῃ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει φαμέν, καὶ οὐ μέρος μέρει· φησὶ γὰρ ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ» (Ἰωάν. Δαμασκην. Ὀρθοδ. πίστ. κεφ. νδ). Διὰ ταῦτα λοιπὸν καὶ ὁ θεάνθρωπος Κύριος καὶ ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς παρθένου κυοφορούμενος καὶ ἐκ ταύτης ἀφθόρως προελθὼν οὐ διῃρέθη τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ πνεύματος κατὰ τὴν θεότητα· ἀλλ' ὁ αὐτὸς ἦν ἐν κόλποις τοῦ Πατρὸς καὶ ἐν τῇ παναχράντῳ νηδύϊ τῆς ἀειπαρθένου Μητρός, σὺν πατρί τε καὶ πνεύματι κατὰ τὴν ὑπέρθεον οὐσίαν συνδοξαζόμενος· καὶ οὔτε τὸ ἐπελθὸν τῇ παρθένῳ ἅγιον πνεῦμα ἀπὸ τοῦ καθ' ὑπόστασιν σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου ἐχωρίσθη, οὔτε ὁ ὕψιστος πατήρ, οὗ ἡ δύναμις ἐπεσκίασεν αὐτήν.

Κατὰ ταῦτα λοιπόν, ἐν ᾧ ἀναφέρεις τὸ ὀρθόδοξον τῆς πίστεως δόγμα, «ὅτι δηλαδὴ μόνος ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐνηνθρώπησεν», ἀπ' ἄλλου μέρους προσκόπτεις εἰς αὐτὸ τὸ θειότατον δόγμα, λέγων ὅτι «μόνος ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν ἑαυτοῦ κατοικίαν τὴν (ὡς λέγεις) Μαρίαν, καὶ ὄχι τὰ τρία τῆς

πον· τὸ δὲ ἐπισκιάσει σε ἐκεῖνο δοκεῖ μοι λέγειν» κτλ. (Λόγ. 6. εἰς τὸν Εὐαγγελισμ. σελ. 106. ἔκδ. Gal.). Καὶ ὁ τρισμακάριος Μακάριος ὁ Χρυσοκέφαλος· «Διὸ καὶ μετ' εὐλαβείας (ὁ Γαβριὴλ τῇ παρθένῳ) φησὶ «πνεῦμα ἅγιον ἐπιλεύσεται ἐπὶ σὲ», γόνιμον παρασκευάζον σου τὴν ἀπείρανδρον μήτραν, καὶ ἡ τοῦ ὑψίστου δύναμις, ὁ Θεὸς Λόγος, ἐπισκιάσει σοι, δημιουργῶν ἑαυτῷ τῆς σαρκὸς τὸ πρόσλημμα. Οὕτω καὶ τὴν Τριάδα ἐμφήνας, καὶ τὴν οἰκονομίαν διασαφήσας, τοῦ υἱοῦ τὴν αὐτουργίαν, τοῦ πνεύματος τὴν συνεργίαν, τῆς ὅλης θεότητος τὴν ἀπόῤῥητον φιλανθρωπίαν» (Λόγ. γ'. εἰς τοὺς Ταξιάρχας σελ. 84. ἐκδ. ἐν Κοσμοπόλ.). Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τῶν αἱρετικῶν χειρότερος; Ὁ Ἄρειος ἐβλασφήμει, ὡς γνωστόν, εἰς μόνον τὸν Υἱόν, καθιστάνων κτίσμα καὶ ποίημα τὸν πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα. Ὁ Μακεδόνιος καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ ἐβλασφήμουν εἰς μόνον τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἐξ οὗ καὶ πνευματομάχοι ἐπεκλήθησαν· ὁ δὲ συγγραφεὺς τοῦ Κτιτορικοῦ ἢ Προσκυνητηρίου τῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου βλασφημεῖ καὶ εἰς τὰ τρία ὁμοῦ τῆς θεότητος τὰ πρόσωπα· διότι ἀποκαλῶν τὴν μόνον τὸν υἱὸν τέξασαν κατοικίαν τῆς ὁμοουσίου καὶ πανταιτίου Τριάδος, λέγει προφανέστατα, ὅτι ἡ ἁγία Τριὰς ἔλαβε σάρκα καὶ κατῴκησεν ἐν αὐτῇ, ἐξ οὗ καὶ κατοικία τῆς ὁμοουσίου καὶ πανταιτίου Τριάδος ἡ μήτηρ μόνον τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν Χριστοῦ. Ἀλλ' ἡ αἵρεσις αὕτη δὲν εἶναι τὸ κεφάλαιον ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε αἱρέσεων;

Συγγραφεὺς ἢ Συντάκτης τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Κτιτορικοῦ λέγεται κοινῶς ὁ ῥῶσσος πρεσβύτερος καὶ οἰκονόμος Κύριος Κωνσταντῖνος ὁ ἐξ Οἰκονόμων γενεαλογούμενος (α)· ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὸ πιστεύω· διότι δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω, ὅτι ἄνθρωπος τόσον σοφός, τόσον πολυμαθής, τόσον κριτικὸς καὶ δεινότατος θεολόγος, ἐδύνατό ποτε νὰ ἐκπέσῃ εἰς τοσαύτην ἀσέβειαν, καὶ νὰ ἐκφέρῃ τοιαύτην βλασφημίαν. Ἀλλ' ὅςις δήποτε καὶ ἂν ἦναι ὁ συγγραφεύς, εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον δὲν δύναται νὰ μείνῃ ἄγνωστος· διότι γνωρίζουσιν αὐτὸν οἱ Πατέρες τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου· καὶ χρέος αὐτῆς εἶναι τὸ νὰ γνωρίσῃ αὐτόν, νὰ προσκαλέσῃ αὐτὸν ἐνώπιον αὐτῆς, νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ ἔγγραφον ἐξήγησιν καὶ ἑρμηνείαν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος φράσεως, καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ αὐτὸν εἰς τὸ νὰ ἀποδοκιμάσῃ καὶ ἀποπτύσῃ δημοσίως ὅ,τι ἐξ ἀγνοίας μᾶλλον καὶ ἀνοησίας ἢ ἐκ κακίας ἔγραψεν. Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ἐπάναγκες κρίνω τὸ νὰ διατάξῃ ἀμέσως ἡ ἱερὰ Σύνοδος τὴν σύναξιν ὅλων τῶν διαδοθέντων ἀντιτύπων τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος συγγράμματος, διὰ νὰ μὴ διαδοθῇ τὸ μίασμα εἰς πολλούς· καὶ τότε νὰ συγχωρήσῃ τὴν διάδοσιν αὐτοῦ, ὅταν ἐξετασθῇ τὸ πρᾶγμα ἀκριβῶς καὶ διορθωθῇ τὸ κακῶς ἔχον. 3000 ἀντίτυπα ὑπάρχουσι, καὶ 1541 εἶναι καταγεγραμμένοι εἰς τὸ τέλος τοῦ συγγράμματος συνδρομηταί!

(α) Οὐδαμοῦ τοῦ Κτιτορικοῦ ἀναγινώσκεται τοῦτο τὸ ὄνομα. Τὸ δὲ Κτιτορικὸν ὑπῆρχε σύνταγμα ἀρχαῖον, ὡς προείπομεν· ὁποία δέ τις ἐν αὐτῷ μεταρρύθμισις ἐγένετο, δηλοῦται σαφῶς ἐν τῷ προοιμίῳ (Σημ. ἡμετ.).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λάδα ἐπισκοπῶν· ἐν αἷς πάλιν, ὡς ἐκ τῶν προειρημένων συνάγεται, τέσσαρες μόνον ἔμειναν ἐπίσκοποι κανονικοί, ὁ Θηβῶν, ὁ Ταλαντίου, ὁ Λιτσᾶς καὶ Ἀγράφων καὶ ὁ Ναυπάκτου. Τὰ δὲ λοιπὰ πάντα διῴκουν καὶ αὐτοῦ τοποτηρηταὶ μέχρι τῆς Ἀντιβασιλείας.

§. ί. Εἰς δὲ τὰς ἐντὸς τοῦ Κράτους τῆς Ἑλλάδος ἀπολιφθείσας νήσους τὰς πλείστας παρέμειναν οἱ αὐτοὶ κανονονικοὶ ἕνδεκα ἐπίσκοποι μέχρι τελευτῆς αὐτῶν, πλήν τινων ὀλίγων μεταβολῶν. Οὕτως εἰς τὴν Σύρον (τῷ Ἄνδρου ὑποκειμένην) ὑπῆρχε τοῦ Ἄνδρου ἐπίτροπος ὁ Μυρρίνης (τοῦ Ἐφέσου) ἐπώνυμος ἐπίσκοπος Σωφρόνιος. Ὕστερον δὲ κατὰ παράκλησιν τῶν ἐν Σύρῳ Χίων ἔλαβε τῆς ἱεροπραξίας τὴν ἄδειαν καὶ ὁ ἀπὸ Χίου Δανιὴλ (εἰς Σύρον καταφυγὼν τῷ 1828, μετὰ τὴν δευτέραν καὶ ματαίαν κατὰ τῆς Χίου στρατείαν τῶν Ἑλλήνων). Ἀπεστάλη δὲ τοποτηρητὴς εἰς Σαλαμῖνα ὁ Περιστερᾶς (ἐπώνυμος) ἐπίσκοπος Λεόντιος (τελευτήσας τῷ 1832). Εἰς δὲ τὴν Σίφνον, ἀπόντος τοῦ γνησίου ποιμένος δι' ὅλης τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀπεστάλη τοποτηρητὴς ὁ πρωτοσύγγελος Λεόντιος ὁ Καμπάνης (τῷ 1823), καὶ μετὰ τοῦτον ὁ προρρηθεὶς ἀπὸ Μοσχονησίων Βαρθολομαῖος (τῷ 1824 εἰς τὴν Ἑλλάδα καταφυγών), ὅστις ἔπειτα καὶ Κερνίκης καὶ Καλαβρύτων τοποτηρητὴς μετεσάθη παρὰ τοῦ Κυβερνήτου. Ὁ δὲ Σίφνου Καλλίνικος ἐπανῆλθε πάλιν τῷ 1830. Ὁ δὲ Τζίας (τῷ 1824) παρέλαβε καὶ τὴν Σέριφον. Κατὰ δὲ τὴν Νάξον (τῷ 1824 Σεπτεμβρίου 8), μεταχληθέντος τοῦ Παροναξίας Ἱεροθέου εἰς Ναύπλιον, διωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἐπίτροπος ὁ Θεοδωρουπόλεως Ἄνθιμος (α) ἐκ τῶν προσφύγων μικρὸν ἐπιζήσας, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Μυρρίνης Σωφρόνιος μέχρι τοῦ 1825 κατὰ τὸν Ἰούλιον, ὅτε πάλιν ἐπανῆλθεν ὁ κανονικὸς ἀρχιερεύς. Ἐκ δὲ τῆς Εὐβοίας (ἐπαναστάσης καὶ ταύτης ἀρχομένου τοῦ ἀγῶνος, καὶ πάλιν ἐνδούσης εἰς τὴν τῶν Τούρκων ὁρμὴν) ἔφυγεν ὁ Εὐρίπου Γρηγόριος (β) εἰς τὰ Κύθηρα καὶ τὴν Κέρκυραν τῷ 1823 (ὅπου καὶ

(α) Βλ. Ἀρχεῖα τῆς Ἑλλην. Παλιγγενεσ. Τ. Β. σελ. 403. Σημ. Ἐκδ.

(β) Ἐν τοῖς Ἀρχείοις τῆς Ἑλλην. Παλιγγενεσίας (Τόμ. Α. σελ. 236) σώζεται ἀξιόλογος τοῦ Ἱεράρχου τούτου ἐπιστολὴ τῇ 22 Ἰανουαρίου 1823 ἐκ Ξηροχωρίου τῇ Ὑπερτάτῃ Βουλῇ ἐπεσταλμένη, ἐν ᾗ ἐκτραγῳδῶν τὰ κατὰ τὴν διετῆ κάθειρξιν αὐτῷ ἐπενεχθέντα δεινὰ καὶ τὸν διαφλέγοντα τὰ πατρικὰ αὐτοῦ σπλάγχνα ἔνθεον ζῆλον διατρανῶν ἐξαιτεῖται τὰς τῇ πατρίδι συμφερούσας ἐντολὰς τῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλ' ἐπελθούσης τῆς νέας ἐπιδρομῆς, ἔπραξε τ' ἀνωτέρω ἱστορούμενα. Ἐν Κερκύρᾳ δὲ διατρίβων ἐκδέδωκε τῷ 1827 τὴν χυδαίαν μετάφρασιν τῆς Καινῆς

Τοιούτου παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα τε καὶ προσδοκίαν διακηρυχθέντος τοῦ Θεοφίλου Καΐρη διὰ τῆς ἀπανταχοῦ διαδοθείσης λυπηρᾶς φήμης, ςηριζομένης συγχρόνως καὶ ἐπὶ τῶν ὡς ἰδιοσυντάκτων αὐτοῦ ἀναφανέντων χειρογράφων φυλλαδίων, περιεκτικῶν τῆς τοῦ δυσσεβοῦς Θεοσεβισμοῦ αὐτοῦ ὁμολογίας, καὶ τῶν δι' αὐτὸν ἐπινοηθέντων προσευχῶν καὶ ὕμνων, καὶ ἄλλων τοιούτων ἀντιχριστιανικῶν, δὲν ἔλλειψεν ἡ Σύνοδος, ὁρμωμένη ἐκ τῶν ἱερῶν αὐτῆς καθηκόντων καὶ χρεῶν, ἵνα ἐνεργήσῃ ὅ,τι εἰς περίστασιν τοιαύτην ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον, προσκαλέσασα αὐτὸν τὸ πρῶτον ἐγγράφως, καὶ ἐρωτήσασα περὶ τῶν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, διαφημισθέντων κατ' αὐτοῦ δυσσεβῶν ἀκουσμάτων, καὶ ζητήσασα συγχρόνως παρ' αὐτοῦ καὶ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίςεως. Ἀλλ' ὁ προσκληθεὶς Θεόφιλος Καΐρης ἀπαντήσας ὄχι μόνον δὲν ἀνήρεσε τὰ κατ' αὐτοῦ διαδοθέντα, ἀλλὰ καὶ ἔτι περισσότερον ἐπεκύρωσεν αὐτὰ πλαγίως, καὶ ἄλλ' ἀντ' ἄλλων ἀποκριθεὶς εἰς τὰ ἐρωτηθέντα. Ἀπέφυγε δὲ καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεώς του, καὶ προσέθηκε ῥητῶς, ὅτι «τὰ θεῖα δόγματα καὶ μυστήρια δι' αὐτὸν τοὐλάχιστον ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουσιν ἀνεξιχνίαστα καὶ ἀκατάληπτα», καὶ ὅτι «ἤθελε δώσει εὐχαρίστως μυρίας ζωάς, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνωσι διὰ λόγου καταληπτὰ καὶ ἀποδεκτά». Ἡ δὲ Σύνοδος περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, καὶ δευτέραν ἀπέστειλεν ἐπιστολήν, καθοδηγοῦσα αὐτὸν εἰς τὸ χρέος, τὸ ὁποῖον ὠφείλετο ἐν περιστάσει τοιαύτῃ παρὰ παντὸς χριστιανοῦ ὀρθοδόξου, καὶ μάλιστα ἱερέως τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου καὶ διδασκάλου· ἀλλ' αὐτὸς μὲ τὸν αὐτὸν καὶ αὖθις ἀπήντησε τρόπον, προσθέσας ὅτι «δὲν δύναται νὰ καταπατήσῃ τὴν συνείδησίν του, καὶ νὰ ἀπατήσῃ τὴν Σύνοδον». Ἡ Σύνοδος οἰκτείρουσα τὸν ἄνθρωπον καὶ σπεύδουσα κατὰ χρέος ἐπαναγαγεῖν αὐτὸν ἐκ τῆς ἀπωλείας, καὶ σῶσαι αὐτόν, ἐχρήσατο πρὸς αὐτὸν καὶ ταῖς προφορικαῖς συμβουλαῖς καὶ νουθεσίαις, μετακαλέσασα αὐτὸν ἐνώπιόν της, καὶ προτρέψασα αὐτὸν ἐκκλησιαστικῶς, ἵνα ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τῆς πλάνης τῆς εἰς ἣν ἐξέπεσεν ἀντιχριστιανικῆς ἀσεβείας, καὶ ἐνςερνισθῇ τὴν χριστιανικὴν πίστιν τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὡς τέκνον αὐτῆς καὶ ἱερεύς. Ἀλλ' αὐτὸς μὴ θέλων ὁμολογῆσαι τὴν τῆς πίστεως ὁμολογίαν καὶ εἰς τὴν τῆς ἀληθείας ὁδὸν ἐπανελθεῖν, ἀπεκρίθη, ὅτι «δὲν δύναται νὰ ψευσθῇ εἰς τὴν συνείδησίν του, προσποιούμενος ὅτι δέχεται ὅ,τι δὲν καταλαμβάνει»· καὶ ὅτι «δὲν δύναται νὰ πράξῃ ὅπερ παρ' αὐτοῦ ζητεῖ ἡ Σύνοδος».

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γ) Νὰ ἐξετασθῶσιν ἀκριβῶς καὶ εὐσυνειδότως παρὰ τῶν κατὰ τόπον ἐπισκόπων καὶ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν ἡ ἡλικία, καὶ ἡ ἠθικὴ κατάστασις τῶν μοναζουσῶν, καὶ 1) ὅσαι μὲν αὐτῶν εὑρεθῶσιν ἔχουσαι ἡλικίαν κατωτέραν τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν, νὰ ὑποχρεωθῶσι τὸ ν' ἀπέλθωσιν ἀκαταχρίτως εἰς τὰ ἴδια (α). Σημειωτέον, ὅτι ἐξαιροῦνται τοῦ μέτρου τούτου, ὅσαι πάντῃ ἔρημοι καὶ ξέναι, μὴ ἔχουσαι μήτε οἰκίαν, μήτε γονεῖς ἢ συγγενεῖς, καὶ ἔχουσαι φυσικήν τινα βλάβην· 2) ὅσαι δὲ εὑρεθῶσιν ἔχουσαι ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν, νὰ ὑποχρεωθῶσιν εἰς τὸ νὰ μεταβῶσιν εἰς ὁποιον τῶν διατηρουμένων μοναστηρίων προαιρεθῶσιν αἱ ἴδιαι· ἀλλ' ἄν τις τῶν καὶ τοιαύτην ἡλικίαν ἐχουσῶν δὲν εὐαρεστῆται νὰ περιορισθῇ πλέον εἰς μοναστήριον, καὶ θέλει νὰ ζήσῃ τοῦ λοιποῦ εἰς τὰ ἴδια, ἔχει τὴν ἄδειαν εἰς τοῦτο ὑποχρεουμένην νὰ ζῇ κοσμίως καὶ σωφρόνως.

δ) Ὅσαι τῶν ἐξερχομένων μοναζουσῶν ἔχουσιν, ἢ νομίζουσιν ὅτι ἔχουσι δικαιώματα προσωπικὰ καὶ ἀναμφισβήτητα εἰς κτήματα τοῦ μοναστηρίου, ἐξ οὗ ἐξῆλθον, θέλουσιν ἀναφερθῇ ἐν καιρῷ εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, καὶ δι' αὐτοῦ νὰ λάβωσι τὸ δίκαιον (β).

ε) Ὅσαι μοναχαὶ περιορισθῶσιν εἰς τὰ διατηρούμενα γυναικεῖα μοναστήρια, ὡς προβεβηκυῖαι ἤδη τὴν ἡλικίαν, καὶ μὴ δυνάμεναι νὰ πορίζωνται ἀπὸ τοῦ κόπου τῶν ἰδίων χειρῶν ὅλα τὰ ἐπιτήδεια, νὰ λαμβάνωσιν ἀπὸ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου ὅ,τι ἐγκριθῇ εἰς περί-

---

οὗτος διαχειρίζεται αὐτεξουσίως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, φανερόν), οὐ μόνον τὰ τῶν διαλυθησομένων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν διατηρηθησομένων γυναικείων μοναστηρίων τὰ κτήματα! καὶ τοῦτο, φειδοῖ πρὸς τὰς πεπλανημένας μοναχάς, καὶ φιλοτιμίᾳ πρὸς τὸ ταμεῖον τὸ ἐκκλησιαστικόν! Ἀλλ' ἀκούσωμεν καὶ τὰ ἑξῆς.

(α) Τοῦτο, φαίνεται, τὸ ΑΚΑΤΑΚΡΙΤΩΣ ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐψήφιζεν οὐχὶ κατὰ τοὺς θείους κανόνας (ὧν ὤμοσε τὴν διατήρησιν, καὶ πρὸς οὓς ἀντιβαίνει τὸ ψήφισμα), ἀλλὰ κατὰ τὸν κανονισμὸν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συντάγματος, ὑφ' ὃ πολλάκις ὑπέταττε καὶ τὸ ἱερὸν Πηδάλιον τῶν θείων κανόνων, δουλεύουσα τῷ καιρῷ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ.

(β) Τοῦτο σκληρότερον ἡ ἱερὰ Σύνοδος γνωμοδοτεῖ· πρῶτον παραδίδωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς Κυβερνήσεως ὅλα τὰ κτήματα τῶν μοναστριῶν, καὶ ἔπειτα πέμπει τὰς ἀθλίας εἰς δικαστήρια κριθησομένας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν! Ταύτην μᾶλλον ὤφειλε παρακαλεῖν μὴ ἀδικεῖν σφετεριζομένην τὰ τῶν μοναχῶν!

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Πρὸς αὐτὸν τοῦτον τὸν σκοπὸν ὑποχρεοῦνται καὶ αὐτὰ τὰ διατηρούμενα μοναστήρια νὰ συνεισφέρωσι κατὰ μικρὸν μέρος τῆς μεγάλης αὐτῶν περιουσίας. Κἀνεὶς βεβαιότατα δὲν θέλει εὑρεθῇ ἐναντίος τοῦ χρησιμωτάτου τούτου μέτρου, σκεπτόμενος ὀρθῶς καὶ ἀπαθῶς εἰς τὰ μεγάλα αὐτοῦ ἀποτελέσματα. Τὰ διατηρούμενα μοναστήρια ρυθμίζονται ἐπὶ τὸ εὔτακτον καὶ κόσμιον, καὶ ὁ βίος τῶν ἐν αὐτοῖς μοναχῶν κανονίζεται, καὶ πᾶν ὅτι ἐπροξένει σκάνδαλον εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ μέρους αὐτῶν, ὑπὸ διαφόροις προφάσεσι περιφερομένων εἰς τὸν κόσμον, ἐμποδίσθη αὐστηρῶς. Ἡ μισθοδοσία τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων καὶ πάντων τῶν ὑπηρετούντων εἰς τὰς ἐνοριακὰς Ἐκκλησίας θέλει κανονισθῇ, ἅμα διαιρεθῇ ἡ Ἐπικράτεια εἰς ἐνορίας· καὶ οὕτω θέλει ἐκλείψῃ διὰ μιᾶς πᾶν ὅ,τι φέρει σκάνδαλον εἰς τοὺς χριστιανοὺς ὡς ἄτακτον, συγχωρητὸν ὅμως μέχρι τοῦδε διὰ τὰς περιστάσεις. Δὲν θέλουσι παρέλθει δέκα ἔτη, καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου θέλει κατασταθεῖ ἐπαινετὴ καὶ ζηλωτή· ἀλλὰ καὶ ὅσα ἔγιναν μέχρι τοῦδε καλά, καὶ ὅσα θέλουσι γενῇ εἰς τὸ μέλλον, δὲν ἐγίνοντο, ἐὰν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου δὲν διεκηρύττετο ἀνεξάρτητος ἀπὸ πάσης ἄλλης ἐξουσίας. Καθὼς ὅλα τὰ πολιτικὰ καλά, ἐνεστῶτα καὶ μέλλοντα, εἰς τὴν τελείαν πολιτικὴν τοῦ ἔθνους ἀνεξαρτησίαν ἔχουσι τὴν ἀρχήν των, οὕτω καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ εἰς τὴν τελείαν τῆς Ἐκκλησίας ἀνεξαρτησίαν. Ἡ Σύνοδος μένει διὰ παντὸς πιστὸς καὶ ἄγρυπνος φύλαξ τῶν πατρῴων δογμάτων, καὶ ὄχι μόνον αὐτὴ δὲν θέλει παρακινήσει ποτὲ οὐδὲ τὸ παραμικρὸν κατὰ ταῦτα τῶν ὅσα παρέλαβε παρὰ τῶν Πατέρων, ἀλλ' οὐδὲ παρ' ἄλλου τινὸς ὁποιουδήποτε προβαλλόμενον δόγμα ἢ ἱερὰν τελετὴν θέλει ὑποφέρει, καὶ τὸ καθιστάνον αὐτὴν Βασιλικὸν Διάταγμα δίδει εἰς αὐτὴν τὸ δικαίωμα τοῦτο. Ὁ μεγαλειότατος ἡμῶν Βασιλεὺς καὶ κύριος, ἅμα ἐπάτησε τὸ ἔδαφος τῆς νέας αὐτοῦ πατρίδος, ἔδωκεν ἐπισήμως τὴν πάνδημον ὁμολογίαν, ὅτι θέλει προστατεύει εὐσυνειδότως τὴν θρησκείαν τοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον ἐπροσκλήθη ἄνωθεν νὰ κυβερνᾷ, καὶ δὲν θέλει ὑποφέρει ποτὲ νὰ ἴδῃ προσβαλλομένην αὐτήν· θεωρεῖ τὴν θρησκείαν τοῦ ὑπεραγαπῶντος αὐτὸν Ἔθνους ὡς τὴν ἱερωτέραν παρακαταθήκην, ἐμπιστευομένην εἰς αὐτὸν εἰς ἀκριβεστάτην φύλαξιν καὶ κραταιοτάτην προστασίαν, καὶ ἔδειξεν ἐν ἔργῳ ὅτι καὶ τὴν τιμᾷ καὶ τὴν σέβεται, συμπροσευχηθεὶς πολλάκις πρὸς τὸν Βασιλέα τῶν βασιλευόντων καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὰ ὁσῖα, δι' ἔλλειψιν ἐπικευῆς καὶ ἐπιμελείας, καταντοῦν εἰς ὀλίγους χρόνους ἐρείπια, καὶ χρησιμεύουν εἰς κάθε ἄλλο παρὰ τὴν λατρείαν τοῦ Ὑψίστου.

Εἰσοδήματα τῶν Ἐκκλησιῶν.

Τὰ εἰσοδήματα τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι ὅλως διόλου τυχηρὰ καὶ ἀκανόνιστα· οἱ μισθοὶ ἐπομένως τῶν ἐν αὐταῖς ὑπηρετούντων, καθὼς καὶ ὅλα τ' ἄλλα ἔξοδα, οἰκονομοῦνται κυρίως ἀπὸ τὸ προϊὸν τῶν ἐπὶ διαφόροις ὀνόμασι περιφερομένων εἰς τὰς Ἐκκλησίας δίσκων.

Παρεκτὸς τῆς προσόδου ταύτης καὶ τῶν ἰδιαιτέρων ἀφιερωμάτων τῶν εὐλαβῶν, μερικαὶ τῶν Ἐκκλησιῶν ἔχουν καὶ κτήματα, ἡ διαχείρισις τῶν ὁποίων δὲν γίνεται καθὼς πρέπει· ὅλαι δὲ αἱ Ἐκκλησίαι ἐν γένει ἔχουν σημαντικὴν πρόσοδον τὸ πωλούμενον ἐντὸς τοῦ ναοῦ κερί.

Κατὰ τὰ τυχηρὰ ὅμως αὐτὰ εἰσοδήματα, καὶ ἐπομένως τὸν ἐσωτερικὸν καλλωπισμὸν μία Ἐκκλησία διαφέρει πολὺ τῆς ἄλλης· ἡ φήμη τῶν γινομένων εἰς ταύτην μᾶλλον ἢ εἰς ἐκείνην θαυμάτων, ἡ ἀρχαιότης τοῦ ναοῦ, ἡ φιλοκαλία τῶν κατοίκων, ὁ ἐσωτερικός του καλλωπισμός, ἡ εὐρυθμοτέρα κατασκευή, τὸ εὔηχον τῶν ψαλλόντων, διάφοραι ἄλλαι περιστάσεις συμβάλλονται τὰ μέγιστα πρὸς πλουτισμὸν τοῦ ναοῦ. — Ἡ εἰς τὴν νῆσον Τῆνον π. χ. νεόδμητος Ἐκκλησία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἀφ' οὗ, μ' ὅλας τῶν ἐπιστατούντων τὰς καταχρήσεις, ἐπήρκεσε, χωρὶς κανένα προϋπάρχοντα πόρον, εἰς τὸν μέγαν ὄγκον τῶν δαπανηθέντων εἰς τὴν οἰκοδομήν της χρημάτων, οἰκονομεῖ ἀπὸ τὰ ἐτησίως συναζόμενα εἰσοδήματά της ὄχι μόνον ὅλα τὰ πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς διατήρησιν δύο σχολείων κοινῶν καὶ περίθαλψιν διαφόρων πτωχῶν καὶ ξένων προσκυνητῶν ἀπαιτούμενα κατ' ἔτος, προμηθεύουσα, παρεκτὸς τούτων, καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ἐκεῖ Μητροπόλεως τὰ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ναοῦ χρειώδη, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου τὰ εἰσοδήματα τῆς πρωτευούσης τῶν ἐν Ναυπλίῳ Ἐκκλησιῶν δὲν φθάνουν οὔτε διὰ τὸν μισθὸν τοῦ ψάλτου καὶ διακόνου.

Ἑορταί. Ἀκολουθίαι. Νηστεῖαι.

Μεταξὺ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐθίμων καὶ τελετῶν, ὅσας ἡ Ἀνατολικὴ ἐκκλησία διετήρησεν ἀπαραλλάκτως, αἱ ἑορταί, αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἀκολουθίαι καὶ αἱ νηστεῖαι πρέπει νὰ προσηλώσουν ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν τοῦ νομοθέτου.

Παρετηρήθη ἀπὸ πολλοὺς ὅτι καθ' ὅσα ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἐκέρδιζεν ἐπιδιδοῦσα ἐξωτερικῶς, ἐζημιοῦτο πραγματικῶς καὶ κατὰ τὰ ῥυσιώδη· ὅταν ἐψύγη ἡ ἀγάπη, τὸ κεφάλαιον τῶν εὐαγγελικῶν ἀρε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

περὶ τὸν Κυνουρίας Συνόδου, καί περ ὅλως πρὸς ἐκεῖνο ἀντικειμένου. Τοῦτο δὲ ἐξετασθὲν παρὰ τῆς κληρωθείσης ἐπιτροπῆς εἰσήχθη (τῇ 2 Ἰουλίου) ἄθικτον, ὡς «συνᾴδον ἀκριβῶς πρὸς τοὺς ἱεροὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας» (!)· καὶ συνεζητήθη ἐπὶ τρεῖς ἀλλεπαλλήλους συνεδριάσεις, ἔνθα πολὺ μὲν ἠκούετο καὶ μετὰ στόμφου τὸ «κατὰ τοὺς κανόνας», ἐλεεινὴ ὅμως ἄγνοια καὶ κανόνων καὶ διατάξεων ἱερῶν καὶ ἐθίμων ἐν πᾶσιν ἐπεφαίνετο, καὶ πλήν τινων περὶ τὰς τῶν ἐπισκοπῶν ὀνομασίας ἀνόμων μεταβολῶν οὐδὲν ἄλλο ἐχόμενον ὀρθότητος προέκυψεν ἐκ τῶν ἀντιλογιῶν παρὰ τὴν εὐσυνείδητον ὁμολογίαν τινός, ὅτι «τολμηρὸν εἰς ἀντικείμενον τοσοῦτον σπουδαῖον καὶ διαφεῦγον τὰς γνώσεις μας νὰ νομοθετῶμεν διὰ τροπολογιῶν διατάξεις ἀντιβαινούσας ἴσως εἰς τὰ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας κανονισμένα» (α). Καὶ οὕτω (τῇ 5 Ἰουλίου) λίαν κατεσπευμένως διὰ τὸ κατεπεῖγον ἐπεψηφίσθη διὰ ψήφων 78 τὸ νομοσχέδιον, καὶ τὰ πρακτικὰ ἐπεκυρώθησαν αὐθωρεὶ συνταχθέντα καὶ ἀναγνωσθέντα. Τῇ δὲ 7 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰσάγεται ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου καὶ ἀτάκτως τὸ Νομοσχέδιον παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ εἰς τὴν Γερουσίαν, «εἰς τὴν ἀκμὴν τῶν κυνικῶν καυμάτων καὶ κατ' αὐτὴν τὴν δωδεκάτην ὥραν τῆς μεσημβρίας (ὡς ἔλεγέ τις τότε), ὅτε ἡ ζέστη τοῦ καλοκαιρίου εἶχεν αὐτοὺς εἰς ἐντελῆ νάρκωσιν καὶ χαύνωσιν»· καὶ πολλάκις μετὰ σπουδῆς καὶ σόμφου ἐπανελαμβάνετο τὸ τοῦ πράγματος κατεπεῖγον, ὡς τοῦ Βασιλέως μέλλοντος ἀποδημεῖν, εἶτα δὲ ὡς τεσσάρων μόνων περιλειφθέντων ἐν Ἑλλάδι ἐπισκόπων, καὶ τούτων ἀσθενῶν καὶ ἐσχατογήρων, ὧν εἷς καὶ μόνος τελευτήσας ἐκινδύνευε συγκατασπάσαι εἰς τὸν τάφον τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας! Εἰς μάτην ἐβόων οἱ περὶ τὸν Γ. Ψύλλαν λέγοντες ὅτι τῷ κλήρῳ μόνῳ προσήκει συγκληθέντι συντάξαι τοιούτους νόμους, οὐδ' ὀφείλουσιν οἱ πολιτικοὶ νομοθέται παρεμβαίνειν εἰς τὰ ἄδυτα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν μετὰ τοσαύτας πανταχοῦ περιδρομὰς τῆς Κυβερνήσεως εἰς ἀνάδειξιν τοῦ αὐτοκεφάλου μὴ καταδεσμεύειν, μηδὲ τοὺς ποιμένας ἀναδεικνύειν μισθωτούς, «οἷς οὐ μέλλει περὶ τῶν προβάτων», ἀλλὰ τὰς ἐπισκοπὰς προικίζειν· εἰς μάτην ἀπεδείκνυον τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἀρχιερεῖς πλείους τῶν τεσσάρων ὄντας, καὶ τὸν περιφερόμενον πρὸς κατέπειξιν τῆς ἐπιψηφίσεως κίνδυνον ἀνύπαρκτον ὄντα, παρακαλοῦντες ἵνα ἡσύχως καὶ περιεσκεμμέ-

(α) Βλ. Πρακτικὰ τῶν Συνεδρ. τῆς Βουλ. κατὰ τὴν Β'. Σύνοδ. τῆς Γ'. Περιόδ. Τόμ. Β. σελ. 273, 283, 321.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

» διευθύνουσα τὰ τ.ῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τοὺς » Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας. »

Τὸ πρωτόκολλον τοῦτο, ἀναγνωσθὲν παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβούλου Κ. Σχινᾶ, καὶ ἐγκριθέν, ὑπεγράφη ὑπὸ πάντων τῶν παρευρεθέντων, καὶ διελύθη ἡ Συνεδρίασις περὶ τὴν τετάρτην ὥραν.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 15 Ἰουλίου 1833.

Ὁ Κορίνθου Κύριλλος. Ὁ Εὐρίπου Ἰάκωβος. Ὁ Θηβῶν Παΐσιος. Ὁ Ὕδρας καὶ Αἰγίνης Γεράσιμος. Ὁ Ῥέοντος Διονύσιος. Ὁ Λαρίσσης Κύριλλος, Τοποτηρ. Ὠλένης. Ὁ Τζίας καὶ Θερμίων Νικόδημος. Ὁ Δαμαλῶν Ἰωνᾶς, Ἐκκλησιαστικὸς Τοποτηρητὴς Ναυπλίας. Ὁ Ταλαντίου Νεόφυτος, Τοποτηρητὴς Ἀθηνῶν. Ὁ Ἀγκύρας Ἀγαθάγγελος. Ὁ πρώην Σηλυβρίας Μακάριος. Ὁ Τριπόλεως Διονύσιος Ὁ Καρυουπόλεως Κύριλλος. Ὁ Ἀρδαμερίων Ἰγνάτιος. Ὁ Ἐλαίας Παΐσιος, Ἐκκλησιαστικὸς Τοποτηρητὴς τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων. Ὁ πρώην Μετρῶν Μελέτιος, Ἐκκλησ. Τοποτ. Ἄργους. Ὁ Ἡλιουπόλεως Ἄνθιμος. Ὁ Ῥεβύμνης Ἰωαννίκιος. Ὁ Εὐδοκιάδος Γρηγόριος. Ὁ πρώην Παραμυθίας Προκόπιος. Ὁ πρώην Μενδενίτζης Γρηγόριος Τοποτηρ. Σαλώνων. Διὰ τὸν ἅγιον πρώην Μοσχονησίου Κ. Βαρθολομαῖον, ὁ Λαρίσσης Κύριλλος, ὡς ἔχων τὴν γνώμην αὐτοῦ.

Ἡ ἐπὶ τῶν συνδιαλέξεων Ἐπιτροπή.

Σ. Τρικούπης. Κωνσταντῖνος Δ. Σχινᾶς. Σκαρλάτος Δ. Βυζάντιος.

(Συνέχεια τοῦ ἀνωτέρου πρωτοκόλλου)

Τῇ 16 Ἰουλίου, περὶ τὴν δευτέραν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν.

Εἰς τοὺς σήμερον ἐμφανισθέντας Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας, Ἀρχιεπισκόπους καὶ ἐπισκόπους ἐκοινοποιήθη παρομοίως καὶ ἀνεπτύχθη κατ' ἔκτασιν ὁ σκοπὸς τῆς συγκαλέσεως καὶ προσκλήσεώς των, καὶ ἐπομένως ἀνεγνώσθη τὸ πρωτόκολλον τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως· μεθ' ὃ ἐξεφράσθησαν ὅλοι ὁμοφώνως, ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ πρωτοκόλλου εἶναι ἐντελῶς σύμφωνος μὲ τὴν ἐνδόμυχον αὐτῶν πεποίθησιν, καὶ μὲ τὰς πρὸ πολλοῦ ἐκπεμπομένας ἐγκαρδίους εὐχάς των. Ὅθεν καὶ συγκατατίθενται εἰς τὰ διαλαμβανόμενα, καὶ ἐπικυροῦν κατὰ πάντα τὸ εἰρημένον πρωτόκολλον, προσθέτοντες καὶ αὐτοὶ τὰς ὑπογραφάς των.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 16 Ἰουλίου 1833.

Ὁ Ναυπάκτου καὶ Μεσολογγίου Πορφύριος. Ὁ Ἀθηνῶν καὶ Λεβαδίας Ἄνθιμος. Ὁ Τήνου Γαβριήλ. Ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ. Ὁ Καρύστου Νεόφυτος. Ὁ Χαριουπόλεως Δανιήλ, Τοποτηρητὴς Λακεδαιμονίας. Ὁ Χίου Δανιήλ. Ὁ Μυρρίνης Σωφρόνιος, Τοποτηρητὴς Σύρας.

Ἡ Ἐπιτροπή.

Σ. Τρικούπης. Κωνστ· Δ. Σχινᾶς. Σκαρλάτος Δ. Βυζάντιος.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἦσαν πολλαὶ καὶ ποικίλαι, καὶ πρὸς τὰς μεγάλας αὐτῆς συμφορὰς ἀνάλογοι, καὶ σωματικὰς καὶ πνευματικάς, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν Ἤπειρον Ἑλλάδα καὶ τὴν Πελοπόννησον, αἵτινες ἐβάστασαν τὸν πολυδάκρυτον πόλεμον. Διὰ ταῦτα ὁ Κυβερνήτης ἔκρινε καλόν, ὅπως ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ περιοδεύσῃ τὰς Ἑλληνικὰς χώρας πρὸς πληροφορίαν τῆς πνευματικῆς αὐτῶν καταςάσεως (α)· καὶ περὶ τούτου διελέχθη πρὸς τὴν Ἐπιτροπήν, ἥτις καὶ παρουσιάσασα μετ' ὀλίγον γράφει πρὸς τὸν Κυβερνήτην ταῦτα. « Ἐπειδὴ καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς Ἐπιτροπῆς μας εἶναι ἡ κατάστα σις τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν προλαβοῦσαν διαταγὴν τῆς Σ. Κυβερνήσεως, καὶ ἐπειδὴ τοῦτο δὲν δύναται νὰ γένῃ παρὰ μὲ ἐποπτικὰς πληροφορίας, ὅσον ἐνδέχεται, διὰ νὰ παρασταθῇ ἐν καιρῷ δέοντι εἰς τὴν Σ. Κυβέρνησιν, εἴμεθα ἕτοιμοι, ἂν ἐγκρίνῃ, νὰ ἐξακολουθήσωμεν ἤδη τὴν περιοδείαν μας. Καὶ μένομεν

Τῆς ἐξοχότητός Σας ταπεινοὶ πρὸς Θεὸν εὐχέται

Ἐν Αἰγίνῃ. τῇ 28 Ἰανουαρ. 1829. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπή.

Ὁ Αἰγίνης Γεράσιμος, ὁ Τριπόλεως Δανιήλ, ὁ Ταλαντίου κτλ.

Καὶ ὁ Κυβερνήτης ἀπήντησε

« Πρὸς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπήν.

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ χθεσινοῦ ἐγγράφου σας σᾶς εἰδοποιοῦμεν, ὅτι ἀπεδέχθημεν εὐχαρίστως τὴν πρότασίν σας εἰς τὸ νὰ ἐξακολουθήσητε ἤδη, κατὰ τὴν προλαβοῦσαν διαταγήν μας, τὴν κατὰ τὰς διαφόρους ἐπαρχίας περιοδείαν σας· καὶ προσκαλεῖσθε νὰ ἐνεργήσητε αὐτὴν κατὰ τὴν εἰς τοῦτο προθυμίαν καὶ φρόνησίν σας. Ἡ Οἰκονομία θέλει διαταχθῇ νὰ φροντίσῃ καὶ περὶ τῶν ἀναγκαίων τῆς ὁδοιπορίας σας. Τῇ 19 Ἰανουαρ. 1829». Καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Αἰγίνης ἡ Ἐπιτροπή, τρεῖς μὲν

λάξῃ τὰ ἐν τῇ Λακεδαιμονίᾳ μοναστήρια ἀπὸ τὰς γενομένας ἀπαιτήσεις ἐκ μέρους τοῦ κατὰ τὸ τμῆμα ἐκεῖνο ἐκτάκτου ἐπιτρόπου. Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 12 Ἰανουαρ. 1829.

Ὁ Κυβερνήτης Ἰ. Α. Καποδίστριας.

(α) Τότε κατ' αἴτησιν τῆς Ἐπιτροπῆς διωρίσθησαν καὶ δύο γραμματεῖς ὁ μακαρίτης Γρηγόριος ὁ Κωνσταντᾶς καὶ Καλλίνικος ὁ Καστόρχης, ὡς μαρτυρεῖ τὸ Διάταγμα τόδε. «Ἐλάβομεν ὑπ' ὄψιν τὴν χθεσινὴν ἀναφοράν σας, καὶ παρετηρήσαμεν τὰ περὶ τῶν δύο Γραμματέων ἀναγκαιούντων εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην. Ἡ Κυβέρνησις ἀποδεχομένη τὴν πρότασίν σας ἐγκρίνει καὶ τὴν ὁποίαν ἐκάματε ἐκλογὴν τῶν δύο τούτων γραμματέων, τοῦ τε Κ. Γρηγορίου Κωνσταντᾶ καὶ Καλλινίκου Καστόρχη. Ἐν Αἰγίνῃ. τῇ 20 Ἰανουαρίου 1829. Σ. Εκδ.].

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ νὰ διατάξωμεν καὶ ἐγκρίνωμεν τὰ ἐπὶ τούτῳ ἀπαιτούμενα μέτρα, νὰ μᾶς καθυποβληθῇ ἀπὸ τὴν ἱερὰν Σύνοδον πρὸ πάντων ὁ κατάλογος τούτων, μὲ σημείωσιν τῶν ὑπόπτων χωρίων. Ἀθῆναι τῇ 17 (29) Ἰουλίου 1836.

§. ζ. Ἐλυπήθη καὶ ἠπόρησεν ἡ Σύνοδος, ὡς ἔλαβε τοιαῦτα πρὸς ἀπάντησιν, καὶ γράφει πάλιν πρὸς τὴν Γραμματείαν ταῦτα (ὑπ' ἀριθμ. 4804. Ἐν Ἀθήναις 1836 (Αὐγούστου 5). «Μετὰ προσοχῆς ἀνέγνωσεν ἡ Σύνοδος τὸ ἀπὸ 28 Ἰουλίου (ἀριθ. 6946) ἔγγραφον τῆς Βασ. ταύτης Γραμματείας, καὶ τὸ ὀπισθόγραφον Βασ. Διάταγμα τὸ ἀπὸ 17 (29) τοῦ αὐτοῦ μηνὸς (ἀριθμ. 13170), καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ κρύψῃ ὅτι ἠπόρησεν εἰς τὴν ἐκ νέου γινομένην πρὸς αὐτὴν πρόσκλησιν· διότι, αὕτη ἔπεμψε τοιοῦτον κατάλογον βιβλίων, ὁποῖον προσκαλεῖται νὰ πέμψῃ τώρα, διὰ τοῦ ἀπὸ 10 Μαΐου 1835 (ἀριθ. 667—1846—2287, 2289) ἐγγράφου της, ἀπαντῶσα εἰς τὴν ἀπὸ 18 Μαρτίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους (ἀριθμ. 1272) πρόσκλησιν τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας. — Καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐννοήσῃ εἰς τὶ ἀποβλέπει, καὶ πόθεν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἡ νέα πρόσκλησις· διότι οὔτε τὸ ἀπὸ 12 (24) Ἰουνίου τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους Βασιλ. Διάταγμα γνωρίζει, οὔτε τὴν ἀπὸ 4 (16) Ἰουλίου πρότασιν τῆς Βασ. ταύτης Γραμματείας, καθ' ἣν γίνεται τροπολογία τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ Α'. ἄρθρου τοῦ εἰρημένου Βασιλ. Διατάγματος. Ἡ Σύνοδος ὁμολογεῖ, ὅτι ἀφ' ὅτου ἔπεμψε τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνωτέρω κατάλογον τῶν βιβλίων, τῶν ἐκδεδομένων παρὰ τῶν λεγομένων Βιβλικῶν Ἑταιρειῶν καὶ τῶν Ἀποστόλων αὐτῶν, καὶ προσβαλόντων κατ' εὐθεῖαν καὶ ἀπαραχαλύπτως τὰ δόγματα, τὰ μυςήρια, τὰς τελετάς, καὶ τὰ ἔθιμα τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἄλλην τοιαύτης φύσεως πρότασιν δὲν ἔκαμεν. Ἐξ ἐναντίας θεωροῦσα ὅτι ὁ ἰὸς τῆς δυσσεβείας δὲν περιέχεται εἰς μόνα τὰ καταμηνυθέντα βιβλία τῶν Βιβλιακῶν Ἑταιρειῶν, ἀλλὰ τὸ κακὸν ἐκτείνεται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εἰς ὅλα τὰ παρ' αὐτῶν ἐκδεδομένα βιβλία, ὁποιασδήποτε φύσεως καὶ ἂν ἦναι· καὶ θέλουσα νὰ κόψῃ τὸ πονηρὸν δένδρον ἐξ αὐτῶν τῶν ῥιζῶν, συνέταξε τὴν πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας καὶ Ἐπι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σίας ὑμῶν, καὶ ἡ ἐπὶ τὰ χρείττω πρόοδος τοῦ εὐσεβεστάτου αὐτόθι λαοῦ, αὐτῶν τῶν πραγμάτων βεβαιούντων τὴν ἀλήθειαν ταύτην· διὸ καὶ πᾶσα καινοτομία καὶ νεωτερισμὸς (ἄπαγε !) ἢ ἐπέμβασις καὶ παρείσφρησις ἐπὶ παρασαλεύσει τῶν ἱερωτάτων αὐτῆς ἐθίμων καὶ ὅρων, ἐγγράφων τε καὶ παραδεδομένων, ἢ ἄλλη τις περὶ τὰ πνευματικὰ πολιτικὴ καὶ κοσμικὴ ἐπιμιξία, ἀπέστω μέχρι καὶ ἀποπείρας, καὶ ἁπλοῦ λογισμοῦ· οὐ γὰρ ἀγνοεῖται ὑμῖν ὅσον δυσδιάκριτα φύσει τὰ μεθόρια τῶν Πνευματικῶν καὶ τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, καὶ ὅτι ἐντεῦθεν κινδυνεύει πολλάκις παραναλίσκεσθαι τὰ πνευματικώτερα τῇ κοσμικῇ ἐξουσίᾳ καὶ τὸ σταθερὸν καὶ ἀναλλοίωτον τῆς Ἐκκλησίας δικαίωμα παρατρέπεσθαι εἰς τὰς εὐμεταβλήτους περιπετείας τῆς ἐγκοσμίου Ἀρχῆς· ὑποχωρείτωσαν τοίνυν πᾶσαι ἀφορμαί, οἱῳδήτινι πολιτικῷ καὶ κοσμικῷ καλυπτόμεναι σχήματι, καὶ τὸν ἥττω λόγον ἐχέτωσαν ἐν παντὶ τῶν παρὰ τοῖς Ὀρθοδόξοις κεκρατηκότων, ἃ Θεόπνευστοι Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὅροι καὶ Κανόνες παντὶ πολιτείας εἴδει προσφυῶς συμφέροντα ἀνέδειξαν, καὶ πάσης ἐγκοσμίου Ἀρχῆς ὑπεριδρυμένα καὶ ὑπερανεστηκότα ἀπεφήναντο, καὶ πρὸς κοινὴν τοῦ χριστιανικοῦ πολιτεύματος σωτηρίαν καὶ ὠφέλειαν πάντων τῶν κατ' ἀνθρώπους νομίμων ἐνεργότερα ὑπάρχειν ἐκύρωσαν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ οἱ ἀοίδιμοι Αὐτοκράτορες ἀπεδέξαντο σεβαζόμενοι, καὶ νομοθετικῶς ἐκράτυναν, ἵνα πᾶς νόμος πολιτικὸς τοῖς θείοις Κανόσιν ἐναντιούμενος ἄκυρος ᾖ, καὶ μηδὲν κατισχύῃ. Τοῦτ' αὐτὸ δὲ καὶ οἱ παρ' ὑμῖν θεμελιώδεις νόμοι συμφώνως καὶ ἀξίως τῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους εὐσεβείας ἀνωμολόγησαν, ὡς οὐδὲν ἔχει κῦρος, εἴ τι τυχὸν διατέταχται ἀντικειμένως πρὸς ἐκεῖνο τὸ τῆς θεσμοθεσίας κεφάλαιον, τὸ τὴν πατρῴαν εὐσέβειαν καὶ τοὺς κανόνας καὶ τὰ ἔθιμα ἀμετασαλεύτως ὑποστηρίζον. Ἐπὶ ταύταις ταῖς βάσεσιν, Υἱοὶ ἡμῖν ἐν Χριστῷ περιπόθητοι, ἐναγκαλισθέντες ἐξ ἀρχῆς μετὰ προθυμίας καὶ πόθου τὴν αἴτησιν ὑμῶν τε καὶ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀρθοδόξου Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ ἀγαλλομένῃ ψυχῇ διακηρύξαντες πανταχοῦ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος δι' ἐγκυκλίων ἡμῶν Γραμμάτων τὴν ἱερὰν ψῆφον τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, τὴν κυρώσασαν τὸ ἀνεξάρτητον τῆς Πνευματικῶς πρὸς τὴν καθόλου ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἡνωμένης ἀδιασπάτως Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, χαίρομεν δικαίως ὁρῶντες τὴν ἐν εὐλαβείᾳ καὶ εὐγνωμοσύνῃ ἀποδοχὴν τοῦ ἱεροῦ Τόμου, καὶ πρὸς τὸ μέλλον ταῖς ἐλπίσιν ἀναφερόμενοι, πεπείσμεθα σὺν Θεῷ'

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. κγ. Τῇ δὲ 24 Σεπτεμβρίου γνωμοδοτήσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου Βασ. Διάταγμα διέταξεν ἐφάπαξ τὰ περὶ τὴν συγκρότησιν τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου, διορίζον τὸν Οἰκονόμον, Σακελλάριον, Σκευοφύλακα καὶ Πρωτέκδικον ἑκάστης ἐπισκοπῆς, ἵνα κρίνωσι καὶ εὐθύνωσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ παραπτώματα καὶ ἁμαρτήματα τῶν ἀπὸ τοῦ κλήρου τῆς ἐπισκοπῆς (α). Τῇ δὲ 2 Ὀκτωβρίου διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2848 ἐγκυκλίου ἡ Σύνοδος κατὰ τὸ ΙΑ΄. ἄρθρον τοῦ περὶ ἐπισκοπῶν νόμου ἐπέδωκεν εἰς τοὺς Ἐπισκόπους τὴν δοκιμασίαν τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτῶν διακόνων καὶ πρεσβυτέρων, ὥστε χειροτονεῖν τοὺς ἐκλεγομένους ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Συνόδου. Ἀλλὰ (τῇ 20 Φεβρ. τοῦ 1853) εὑροῦσα τὴν ἐγκύκλιον μὴ συνάδουσαν πρὸς τὴν ἤδη ἐπελθοῦσαν αὐτῇ ἀκριβῆ καὶ σαφῆ ἑρμηνείαν τῶν νόμων, προσεκάλεσε (διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 3113 ἐγκυκλίου κατὰ τὸ ἀπὸ 14 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ὑπ' ἀριθμ. 1003 ἔγγραφον τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργείου), ἵνα διατηρῶσι τὴν καὶ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος Ἐκκλησιαστικῶν νόμων ὑπάρχουσαν περὶ χειροτονίας διακόνων καὶ πρεσβυτέρων τάξιν, προτείνοντες εἰς τὴν Σύνοδον καὶ ζητοῦντες τῶν προτεινομένων τὴν Συνοδικὴν ἔγκρισιν. Καὶ οὕτως ἠκυρώθη καὶ τοῦτο τῆς νομοθεσίας τὸ ἄρθρον (β). Τῇ δὲ 9 Ὀκτωβρίου διωρίσθη Α΄. γραμματεὺς τῆς Συνό-

---

611), ὅπως καὶ ἄλλα τινὰ ὁ φιλόλαος Βασιλεὺς εὐδόκησεν ἀποσκορακίσαι, καλά γε καὶ συμφέροντα τῷ λαῷ καὶ ἡγεμόνι πρέποντα προοίμια μειζόνων καὶ βελτιόνων κατορθῶν.

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1852. ἀριθμ. 45. σελ. 287. Καὶ ἐκ ταύτης τῆς διατάξεως προέκυψε πάλιν ἡ κατὰ τὸν διορισμὸν τῶν πρωτοσυγκέλλων καὶ ἀρχιδιακόνων(βλ. ὄπισθ. σελ. 243)συμβᾶσα πλημμέλεια. Οἱ γὰρ τοῦ ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου σύνεδροι ταχθέντες ἀξιωματικοὶ τῶν Κληρικῶν τυφωθέντες οὐ μόνον πρὸς τὸν ἄλλον κλῆρον καταφρονητικῶς εἶχον, ἀλλὰ καὶ τῆς πρὸς τὸν ποιμενάρχην ὀφειλομένης ὑποταγῆς ἐπιλησθέντες, παραδείγματα σκανδαλώδη καὶ διδάσκαλοι ἀναρχίας ἐγίνοντο, ὡς μαρτυρεῖ ἡ τῇ 15 Ἀπριλ.1854 παρὰ τῆς Συνόδου πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς ἀπολυθεῖσα πρὸς καταστολὴν τοῦ κακοῦ Ἐγκύκλιος (Βλ. Αἱ ἀναγκαιότ. Ἐγκύκλ. Ἐπιστολ. σελ. 292). Τῷ δὲ 1856 Ἀρχιερεῖς τινες ἐξηῦντο, ἵνα συγκροτήσωσι καὶ ἄλλο ἐπισκοπικὸν Δικαστήριον ἐν ἄλλῃ τῆς Ἐπισκοπῆς ἐπαρχίᾳ ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ ἀξιωματικῶν· ἀλλ' ἡ Σύνοδος δι' Ἐγκυκλίου (τῇ 25 Ἀπριλ.) ἀπηγόρευσε τοῦτο· «διότι δὲν ὑπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ Νόμου». Καὶ τῇ ἐπιούσῃ διετάχθη βασιλικῶς περὶ ἀναπληρώσεως ἀπόντος ἢ κωλυομένου μέλους τινὸς τοῦ ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου (Βλ. Συνέχειαν τῶν ἀναγκαιοτέρ. Ἐγκυκλ. Ἐπιστολ. σελ. 38, 45. Ἀθήνησι 1860).

(β) Βλ. Αἱ ἀναγκαιότ. Ἐγκύκλ. Ἐπιστολ. σελ. 267.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐστὶ καὶ ὁ κώδηξ (ὁ ποινικός), οὗ τινός εἰσιν ὕλη οἱ κατὰ τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν Ἀποστολικοὶ καὶ Συνοδικοὶ κανόνες· ἀλλ' ἔπειτα προσετίθει καὶ ὅτι «προστεθετέον καὶ ὅσα ἄλλα τῆς ἐν ἰσχύϊ πολιτικῆς νομοθεσίας τοῦ Κράτους ἀφορῶσι τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Κλῆρον, καὶ ἰδίως τὰ εἰς τὸ 14 ἄρθρον τοῦ Καταστατικοῦ (τῆς Συνόδου) Διατάγματος ὁριζόμενα ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀντικείμενα συμμίκτου εἴδους» (βλ. ὄπισθ. σελ. 181). Ἐκ τούτου τοίνυν συνεῖδον εὐθὺς οἱ εὐσυνείδητοι τῶν συνεπιτρόπων (καὶ ἰδίως οἱ Ἀρχιερεῖς), ὅτι ἔμελλε λοιπὸν ἡ ἐνδεκαμελὴς ἐπιτροπὴ ἀποβήσεσθαι, τέλος, οἷον παραπλήρωμα τῆς ἑπταμελοῦς ἐκείνης, ἥτις ἐφιλοπόνησεν εὖ καὶ ἐπισταμένως τὸ σχέδιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συντάγματος, ὅπως, ὅσα κατ' ἐκείνην παρελείφθησαν, ἢ συντόμως ἐσχεδιάσθησαν, ἀναπληρωθῶσιν ἤδη καὶ διακηρυχθῶσιν ἔμπεδα διὰ τῆς ἐνδεκαμελοῦς, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἱερᾶς Συνόδου προσκυρωθέντα, οἷον τά τε μετὰ τῶν ἑτερογενῶν ἀκώλυτα καὶ ἀπερίφρακτα συνοικέσια, καὶ ἡ συστολὴ τῶν τοῦ γάμου βαθμῶν, καὶ ἡ δημοσία διακήρυξις, ὅτι τὸ τοῦ γάμου μυστήριον πολιτικόν ἐστι συνάλλαγμα, καὶ ὅσαι ἄλλαι τοιαῦται πρὸς τοὺς θείους κανόνας ἀντινομίαι. Ἤλπιζον γὰρ καὶ ταύτας εὐμελῶς ἐκτεθείσας ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, ἔσεθαι δεκτὰς καὶ αὐτῇ τῇ περὶ τὸν Κυνουρίας Συνόδῳ (ἔβλεπε δέ πως λοξότερον πρὸς ταύτης τὸ φιλάρχαιον ὁ τότε μάλιστα Ἀρχιγραμματεύς, ὡς ἀμφιλαφῶς ἐχομένης τῶν ἱερῶν Κανόνων). Ἤδη δὲ καὶ Διάταγμα Βασιλικὸν ἐχαράττετο διορίζον τὸν ὀργανισμὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων.

§. ιε. Ταῦτα λοιπὸν ἔθραττον τὴν συνείδησιν τῶν εὐσεβεστέρων μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς· οἱ δὲ τοιοῦτοι διεφώνουν πρὸς τοὺς ἄλλους, τοὺς ἐν πᾶσι βουλομένους ἀρέσκειν τῇ ἐξουσίᾳ· ἐντεῦθεν καὶ σπανίως ἠθροίζοντο, καὶ οὐδ' ἅπαντα τὰ μέλη· εἰ δέ ποτε καὶ συνήεσαν, διελύοντο διαφωνότεροι παρὰ πρότερον. Διότι οἱ μὲν ἐπέμενον εἰς τὰ ἀρχαῖα, οἱ δὲ ἔλεγον πολλὰ καὶ μάταια, καί τινες ἐνίοτε καὶ εἰλητά τινα γραμμάτια ἐκφέροντες ἐκ τῶν προκολπίων, καὶ ἀνελίττοντες διεξήρχοντο γνώμας τινὰς καὶ ῥήσεις, ἃς εἶχον ἀντιγράψαντες (ὡς ἔλεγον) ἔκ τινων Δυτικῶν ἁγίων Πατέρων (οἷον τοῦ Κυπριανοῦ, κτλ.), ὡς δῆθεν προσφόρους εἰς τὸ προκείμενον! ἀλλ' ἦνυον οὐδέν. Κἂν δὲ καὶ (Συνεδριάσει θ) συνεφώνησαν ἵνα, ὅπου ἂν ὑπάρχῃ κανὼν Ἐκκλησιαστικός, εἰς τοῦτον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐντὸς τοῦ Μοναστηρίου, καὶ τρεφόμεναι ἀπό τε τῶν ἐργοχείρων αὐτῶν καὶ τῆς παραμυθίας τῶν συμπατριωτῶν. Τὰ δὲ κτήματα τῆς μονῆς (ὧν τὰ πλεῖστα πάλιν ἐξ αὐτῶν τινες τῶν μοναστριῶν ἀφιέρωσαν) νέμεται ἡ Κυβέρνησις καὶ τὸ περιβόητον Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον ! (α).

§. ς. Τότε δὲ κατὰ τὴν 25 Νοεμβρίου (1835) ἦλθεν εἰς Ἀθήνας Λουδοβῖκος ὁ Μεγαλειότατος Βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας καὶ πατὴρ τοῦ σεβαστοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος· ἀνέβη δὲ μετὰ παρατάξεως ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἐφ' ἅρματος ὀχούμενος· παρεκάθητο δὲ χαίρων καὶ ὁ Βασιλεὺς υἱός, οἱ δὲ λαοὶ εὐφήμουν· καὶ πρώτη ἡ Δημοτικὴ τῶν Ἀθηναίων ἀρχὴ μετὰ τοῦ Ἀρχιερέως τῆς πόλεως προϋπήντησε τοὺς Βασιλεῖς εἰς τὴν παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Ἑρμοῦ πρὸς τιμὴν τοῦ σκηπτούχου καὶ Βασιλοπάτορος ξένου σταθεῖσαν θριαμβευτικὴν ἀψίδα. Ἐν δὲ τοῖς Βασιλείοις ἐλθόντας ὑπεδέξαντο τοὺς Ἄνακτας ὁ Ἀρχιγραμματεὺς καὶ οἱ Γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατείας, τὰ Μέλη τῆς ἱερᾶς Συνόδου (β), καὶ αἱ λοιπαὶ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαί. Παρέστη δὲ καὶ ὕστερον ἡ Σύνοδος πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Βαυαρίας, κἀκεῖνος διελέξατο πρὸς αὐτὴν εὐμενῶς. Κατὰ δὲ τὴν 25 Ἰανουαρίου (1836), καθ' ἣν ἑορτάζεται καὶ ἡ ἀνάμνησις τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀποβάσεως τοῦ Σ. Βασιλέως, παρῆσαν ἀμφότεροι οἱ βασιλεῖς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Μετὰ ταῦτα ἐτέθη

(α) Οὐ μόνον τοῦτο τὸ κατὰ τὴν Ἄνδρον γυναικεῖον μοναστήριον καὶ μετὰ τὴν σύλησιν τῶν κτημάτων αὐτοῦ διεσώθη· ἀλλὰ καὶ τὸ κατὰ τὴν Τῆνον, καὶ ἄλλο κατὰ τὴν Πάρον, ἡ τοῦ ἁγίου Γεωργίου Σκήτη ἐπιλεγόμενον (ἧς τινος προνοεῖται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Ἠλίας, περὶ οὗ προείπομεν)· καὶ δύω κατὰ τὴν Πελοπόννησον (τὸ τῆς Ἁγίας Μονῆς καὶ τὸ τῆς Πεπελενίσσης)· διότι μετὰ τὴν τοσαύτην δυσφημίαν τῆς τῶν Μοναστηρίων διαλύσεως, ὤκνησεν ἡ Κυβέρνησις ἐπιβαλεῖν χεῖρας καὶ εἰς τούτων τῶν πτωχῶν παρθενώνων τὴν καταστροφὴν (εὗρισκε δὲ ἤδη καὶ τὴν Σύνοδον οὐχὶ πάνυ ταχυπειθῆ πρὸς τὰ παρὰ κανόνας κελευόμενα). Διασῴζονται τοίνυν ἐν τῷ κράτει τῆς Ἑλλάδος τὴν σήμερον μοναστήρια, γυναικεῖα μὲν ἓξ (μετὰ τοῦ ἐν Θήρᾳ διατηρηθέντος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως), ἀνδρῶα δὲ (πλὴν τῶν 21 ἐν τῇ Μάνῃ) 127. Διότι ἡ Κυβέρνησις ἐξιλεωθεῖσα πρὸς τὰς κραυγὰς τῶν μοναχῶν καὶ τὰς ἐπιμόνους μεσιτείας τῆς περὶ τὸν Κυνουρίας μάλιστα Συνόδου (ἐπὶ τῆς τοῦ κ. Γλαράκη γραμματείας) προσέθηκεν εἰς τὰ 83 (τὰ ἐπὶ Μαυρέρου καταλειφθέντα) καὶ ἕτερα 44, ἀποδοῦσα τὰς μονὰς μετὰ τῶν ὀλίγων αὐτῶν κτημάτων τοῖς ἠδικημένοις μοναχοῖς, συντελοῦσι καὶ αὐτοῖς προθύμως εἰς τὸ Ταμεῖον τὸ Ἐκκλησιαστικόν. [Ἐν τοῖς τοῦ Κ. Μάμουκα Μοναστηριακοῖς ἐκδεδομένοις τῷ 1857 (σελ. 161) μνημονεύονται τέσσαρα γυναικεῖα Μοναστήρια, διαλυθέντων τῷ χρόνῳ τοῦ τε κατὰ τὴν Ἄνδρον καὶ τοῦ κατὰ τὴν Πάρον. Σημ. Ἐκδ.]. — (β) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 294. σελ. 1078.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἱερὰς παραδόσεις καὶ ἔθιμα τῆς καθόλου ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (σελ. 645). Ἐκ δὲ τούτων ἐξηγείροντο μὲν πολλαχοῦ γοεραὶ κατακραυγαί, καὶ συχναὶ στάσεις παρείποντο (σελ. 287, 328, 489), πολλαὶ δὲ κατανυκτικαὶ τῆς ἐμφύτου εὐσεβείας τοῦ λαοῦ ἐκδηλώσεις ἐνέφαινον τὴν ἀποδοκιμασίαν τῶν τῆς ἐξουσίας ὑπερφιάλων βιαιοπραγιῶν (σελ. 313)· πλὴν ἀλλ' ὅμως παρέλυον κατὰ μικρὸν οἱ τῆς πατρῴας εὐσεβείας σύνδεσμοι, τὰ τῆς κοινωνίας κόσμια ἤθη διεφθείροντο, ἐψυχραίνετο τὸ τοῦ θείου φόβου σωτήριον πῦρ, σμῆνος κοινόλεθρον ψευδομαρτύρων καὶ ἐπιόρκων καὶ συκοφαντῶν, δενδροκόπων, ζωοκλόπων κτλ. κατεμάστιζε τὴν κοινωνίαν, ἄλλως τε καὶ ἕνεκα τῆς εἰσαγωγῆς νόμων ἐπιτασσόντων συνεχεῖς ὅρκους καὶ πολλὴν ἄδειαν τοῖς ἀδίκοις παρεχόντων (σελ. 438)· καὶ τὸ ἁπλοϊκὸν καὶ ἀκέραιον ἔθνος ὑπὸ μυρίων κατεκλύζετο κακιῶν, ὅσας ἢ ἐγκειμένας προήγαγε καὶ ἀνέπτυξεν ἢ ὅλως ἀλλοτρίας καὶ ἀνηκούστους πρώτη εἰσέφθειρεν ἡ τοῦ Ἀρχιγραμματέως μάλιστα χρηστότης καὶ ἡ ὀθνεία καὶ παντάπασιν ἀσύμφυλος νομοθεσία, καὶ ἡ ἐπὶ τὰς τῶν ἀρχῶν περιωπὰς ἀναβίβασις λοιμῶν καὶ φθορέων, ἀφ' ὧν «ὁ τῶν ἠθῶν μολυσμὸς ἄττων καὶ μεταπηδῶν, ὡς ἀγρία φλὸξ εἰς δάσος τὸ θέρος, πλατύνεται κύκλῳ καὶ περινέμεται πάσης ἐπαγγελίας καὶ τάξεως κατοίκους, καὶ καθιστᾷ τὴν πολιτείαν ὀρχήστραν τῆς ἀνομίας», ὡς ἔγραφεν ὁ ἀοίδιμος ἡμῶν Πατὴρ πρὸς τὴν οἰκτρὰν τῆς πολιτείας κατάστασιν ἀποβλέπων καὶ μετὰ κατανενυγμένης καὶ περιοδυνωμένης καρδίας ὑπογράφων αὐτήν τε καὶ τἀληθῆ αὐτῆς αἰτια (α). Ὡμολόγησαν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλοι (σελ. 699), καὶ αὐτῶν τῶν τῇ κακομηχανίᾳ ὑπουργησάντων οἱ πλεῖστοι, ὀψὲ μὲν ἀλλά γε νοῦν ἐσχηκότες.

Β) Ὅτι ἡ ὑπερτάτη Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ δόλῳ καὶ ἀπάτῃ παγιδευθεῖσα κατέστη μὲν δούλη δεσποτῶν εὐδαιμόνων, οὐχ ὑπέμενε μέντοι πάντοτε ἀναλγήτως καὶ ἀναισθήτως τὸν ἐπιβεβλημένον μοχθηρὸν ζυγὸν τῆς ἀτιμίας, οὐδ' ἐπελάθετο τῶν ἑαυτῆς καθηκόντων. Ὅθεν 1) ὑπηρέτει μὲν τὸ πρῶτον ἑκοῦσ' ἀέκουσα τῇ κοσμικῇ ἐξουσίᾳ ἀναντιῤῥήτως καὶ εἰς αὐτὰς τὰς τῶν κανόνων ἀθετήσεις, καὶ περιεστρέφετο περὶ οὐδενόσωρα (σελ. 280—282)· ἀλλ' ὅμως ἔστιν ὅτε ἀνεδείκνυε καὶ σημεῖα ζήλου εὐσεβείας (σελ. 300, 316). Καὶ ἐν τῇ

(α) Βλ. Τῶν Σωζομένων τῶνδε Τμό. Α. σελ. 288. Πρόλ. καὶ Μ. Σχινᾶ Θεατὴν ἀριθμ. 5. καὶ 16. σελ. 3.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Συνέχεια τοῦ Καταλόγου τῶν Συνδρομητῶν.

Ὁ Μακαριώτατος τῶν Ἱεροσολύμων Πατριάρχης Κ. Κύριλλος.	10
Ο πανοσιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Βενιαμὶν Λαυριώτης.	2
Ὁ πανοσιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Νεῖλος.	2
Ὁ κ. Ἀλέξ. Χαρίτων.	1
Ὁ κ. Ἀναστάσιος Γεωργ. Χ. Κώστα.	1
Ὁ κ. Ἰ. Δραγούμης.	1
Ὁ Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπος Μεσσήνης Προκόπιος.	1
Ἡ ἱερὰ Μονὴ Βουλκάνου.	1
Ἡ ἱερὰ Μονὴ Δημόβης.	1
Ὁ Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπος Φθιώτιδος Καλλίνικος.	1
Ἡ ἱερὰ Μονὴ Ἀγάθωνης.	1
Ἡ ἱερὰ Μονὴ Ἀντινίτζης.	1
Ἡ ἱερὰ Μονὴ Μαλεσίνης.	1
Ἡ ἱερὰ Μονὴ Δαδίου.	1
Ἡ ἱερὰ Μονὴ ἁγίου Κωνσταντίνου.	1
Ὁ Σεβασμ. Ἐπίσκοπος Νάξου Παρθένιος.	1

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν μου θεωρεῖται κλεψίτυπον, καὶ καταδιώκεται κατὰ τὸν νόμον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

θέντος τοῦ Μανούσου ἀντεισάγεται ὁ Πραΐδης βασιλικὸς ἐπίτροπος παρὰ τῇ Συνόδῳ. Τοῦ δ' αὐτοῦ μηνὸς (Ἀπριλίου 12) προσεκλήθη καὶ ἡ Σύνοδος ἵνα πρὸς τῷ ὅρκῳ, ὃν ὤμοσεν ἐπὶ τῆς καταστάσεως αὐτῆς, ὀμόσῃ καὶ τὸν ἐφεξῆς πολιτικὸν τοῦ Συντάγματος ὅρκον· «Ὀρκίζομαι νὰ φυλάττω πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸν Βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα, τηρῶν ἀκριβῶς καὶ ἀπαρασαλεύτως τοὺς ὅρους αὐτοῦ καὶ τοὺς νόμους τοῦ Βασιλείου καὶ διαχειρίζων εὐσυνειδότως τὴν ἐμπιστευθεῖσάν μοι ὑπηρεσίαν». Κατὰ δὲ τὸν Μάϊον ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ῥιζαρείου Σχολῆς (α). Τότε δὲ ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐξέδωκεν ἀνάθεμα κατὰ τοῦ τότε φανέντος Εὐαγγελισμοῦ τῆς προόδου, φυλλαδίου μικροῦ πολλὰ καὶ φρικτὰ κατὰ τῆς χριστιανικῆς ὀρθοδόξου πίστεως βλασφημοῦντος (ἐξεδόθη δὲ τὸ ἀνάθεμα τοῦτο καὶ ἐν τῇ τοῦ Αἰῶνος ἐφημερίδι ἀριθμ. 530. πρβλ. καὶ ἀριθμ. 596, 662). Ὑπῆρχε δὲ τὸ φυλλάδιον οἷον παράρτημα τῆς ἀπὸ τοῦ 1836 ἔτους ἐκδιδομένης ἐφημερίδος τῆς Προόδου, ἥτις καὶ αὐτὴ κατὰ καιροὺς οὐκ ὀλίγας περιεῖχε βλασφημίας ἐνεσπαρμένας, πειρωμένη διὰ τοῦ γελοίου ἀποπλανᾷν τοὺς ἁπλουστέρους εἰς τῆς ἀσεβείας τὸν ὄλεθρον· καὶ ὅμως ἀνέδην καὶ ἀκωλύτως κυκλοφοροῦσα δημοσίως. Ἀκολούθως δὲ, (μεσοῦντος τοῦ Ἰουνίου μηνὸς), ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ ὁ φιλόσοφος τῆς Ἄνδρου Καΐρης, συγχωρήσαντος αὐτῷ τοῦ ὑπουργείου τὴν μετάστασιν, κατὰ τὸ πολιτικὸν Σύνταγμα (β).

τε τῆς θεολογικῆς καὶ τῆς φιλολογικῆς ἕδρας, ἐφ' ᾗ τοσαῦτα καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐμισθάρνει, διδασκαλίαν αὐτοῦ καταφανῆ ποιῶν. (Πρβλ. καὶ Αἰῶν. ἀριθμ. 131). Σημ. Ἐκδ.

(α) Τὸ μὲν καταστατικὸν τῆς Σχολῆς ταύτης (περὶ ἧς εἴπομέν τινα καὶ ἐν τῷ Α'. τόμῳ τῶν Σωζομένων τῶνδε σελ. ι—ια) Διάταγμα ἐκδέδοται τῇ 25 Ἰανουαρ. 1843· ἡ δὲ ἔγκρισις τοῦ Ὀργανισμοῦ αὐτῆς τῇ 29 Ἀπριλίου τοῦ ἐπιόντος ἔτους. Καὶ κατὰ Μάϊον τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς ἐγένετο καὶ ἡ ἔναρξις τῆς Σχολῆς, ἀναγνόντος τὸν ἐναρκτήριον τοῦ ἀρχιμ. Μισαὴλ Ἀποστολίδου, προσωρινοῦ διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς. Σημ. Ἐκδ.

(β) Σημειωτέον δ' ὅτι καὶ τῷ προτέρῳ ἔτει, ὡς προείρηται (σελ. 471), ἦν ἀφιγμένος ὁ Καΐρης εἰς Σύρον ἕνεκα τῶν ῥαδιουργιῶν τινων τῶν ἐν τοῖς πράγμασι (βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 472, 476)· ἀλλ' ἀπεπέμφθη, δὶς (τῇ 29 Σεπτεμβρ. καὶ 4 Ὀκτωβρ.) ἀνενεγκούσης τῆς Συνόδου τὰ κατ' αὐτὸν καὶ προκαλεσάσης τὴν ἐπίμονον ἀξίωσιν τοῦ τότε τὰ Ἐκκλησιαστικὰ πρυτανεύοντος κ. Μ. Σχινᾶ (αὐτ. ἀριθμ. 477). Καὶ πάλιν ἐπανῆλθεν ὡς πολίτης ἤδη ἐλεύθερος εἰς Ἄνδρον (αὐτ. ἀριθ. 545 καὶ 549. Πρβλ. καὶ Ἀθηνᾶς ἀριθμ. 1143). Καὶ διετέλει ἀνέδην τὰ τῆς δυσσεβείας πάλιν διδάσκων ἐν τῷ περιβοήτῳ Ὀρφανοτροφείῳ, καίπερ τοῦ ἱεροκήρυκος Καλλιάρχου καὶ τοῦ ἁγίου Κυκλάδων ἀνενεγκόντων πρὸς τὴν Σύνο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θεύει, καὶ τὸ σκάνδαλον τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἐπαυξάνει· πολλῶν τὰς ψυχὰς κατεθορύβησε καὶ καταθορυβεῖ τῶν τοιούτων βλασφημοτάτων βιβλίων ἡ ἀκώλυτος περιφορά. Δὲν ἀνέχεται τὴν ἐξ αὐτῶν προερχομένην λύμην καὶ βλάβην τῶν ἁπλουστέρων, καὶ τὰ θεῖα τῆς πίστεως δόγματα μετὰ τῶν ἱερῶν ἐθίμων καὶ παραδόσεων βλασφημούμενα δημοσίως. Διὰ τοῦτο ἡ Σύνοδος διακρατοῦσα ἀσφαλῶς τὰ διατεταγμένα καὶ παραδεδεγμένα τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ θεωροῦσα τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος βιβλία γέμοντα βλασφημιῶν καὶ λυμαντικὰ πρὸς τὸν ὀρθόδοξον λαὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ θέλουσα νὰ στήσῃ τὸ κακόν, νὰ διασκεδάσῃ τὸν ὀλέθριον σκοπὸν τῶν διανομέων αὐτῶν, καὶ νὰ καταπαύσῃ δὲ τὸ ἐκ τούτου προελθὸν εἰς τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανοὺς σκάνδαλον, ἀναμιμνήσκει τὴν Κυβέρνησιν περὶ τῶν κατὰ καιροὺς ἀπεσταλμένων ἐκθέσεων αὐτῆς, καὶ ἐπισυνάπτει τούτων ἀντίγραφα, τὸν ἀριθμὸν δεκατρία (1—13)! πεποιθυῖα ὅτι δὲν θέλει ἀναβληθῇ ἐπὶ πλέον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς αἰτήσεως αὐτῆς, ἀφορώσης εἰς ὑπεράσπισιν τῆς ὑπὸ τῶν βιβλίων τούτων πολεμουμένης ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως ϛ. Ταῦτα τελευταῖον ἔγραψεν ἡ ἱερὰ Σύνοδος, καὶ ἐσίγησε, δεκάτην τετάρτην καὶ ταύτην ἀποστείλασα τὴν ἀναφοράν (ὑπ Ἀριθμ. 7610). Ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτὴν πάλιν ἐκ τῆς Κυβερνήσεως βαθεῖα σιωπή· «καὶ οὐκ ἦν φωνή, καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις»! (α).

§. ς. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τόπους καὶ τὸ θεῖον ἐξέλιπε Μύρον, ἔγραφον οἱ Ἐπίσκοποι καὶ περὶ τούτου πρὸς τὴν Σύνοδον. Αὕτη δὲ κατὰ τάχος ἐξητήσατο παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἵνα διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικῆς πρεσβείας ληφθῇ παρὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας κατὰ τὸ σύνηθες ἡ τοῦ θείου χρίσματος ἀλένωτος δωρεά, καὶ διαδοθῇ παρὰ τῆς Συνόδου εἰς τὰς τούτου στερουμένας ἐκκλησίας τοῦ Κράτους. Καὶ ὁ σεβαστὸς Βασιλεὺς εὐθὺς συγκατένευσε πρὸς τὸ ζήτημα, καὶ ὑπεγράφη τὸ περὶ τούτου Διάταγμα· ἀλλ' ἔπειτα διὰ λόγους ἀγνώστους ἐξαίφνης ἀνεβλήθη· καὶ οὕτως ἔμεινεν ἀτέλεστος ἡ περὶ τούτου τῆς ἱερᾶς Συνόδου σπουδή (β). Καὶ ἄλλοτε δὲ πάλιν καὶ πάλιν ἐπανέ-

---

(α) Κατὰ τὴν ά. τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἔγραψεν ἡ Σύνοδος ἔντονον καὶ πρέπουσαν πρὸς τὴν Γραμματείαν πρότασιν (ὑπ' Ἀριθμ. 7555), ἧς μνείαν ποιεῖται κἀν τῷ προεκδεδομένῳ (σελ. 376) γράμματι αὐτῆς, περὶ Γάμου. Ἀλλὰ τὸ σπουδαῖον τοῦτο τῆς Συνόδου ἀγώνισμα καὶ εἴ τι τῶν κατ' αὐτὸ καταχωρισθήσεται ἐν τῷ τέλει τοῦ παρόντος Τόμου. Σημ. Ἐκδ.

(β) Βλ. τὸν Αἰῶνα ἀριθ. 85 τοῦ ἔτ. 1839.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γῶν τὴν φράσιν αὐτὴν ἐπιφέρεις ἀνύπαρκτον αἵρεσιν· ὡσὰν εἰ ἔλεγε τὸ Κτιτορικὸν εἰς τὴν εἰρημένην φράσιν δύω ἐνσαρκώσεις, μίαν τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου, τὴν ὁποίαν ῥητῶς ὁμολογεῖ (καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν ἑξῆς), καὶ ἄλλην τὴν τῆς ἁγίας Τριάδος (ἄπαγε!), τὴν ὁποίαν ἔπλασας ἐκ τῶν συμπερασμάτων σου. Ἰδοὺ οἱ λόγοι τοῦ ἐν τῇ Σελ. 89 Κτιτορικοῦ ἢ Προσκυνητηρίου· «Σὺ τὸ πλήρωμα τῶν χαρισμάτων τοῦ παναγίου Πνεύματος, ἡ ἀειπάρθενος Μήτηρ τοῦ σεσαρκωμένου Θεοῦ Λόγου, ἡ ἀνύμφευτος νύμφη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, ἡ ἐξαίρετος κατοικία τῆς ὁμοουσίου καὶ παντεταιτίου Τριάδος». Ἐν τούτοις ἄρα βλέπει τις, ὅτι ἡ ἀειπαρθένος Θεοτόκος μήτηρ μόνον τὸν σεσαρκωμένον Θεὸν Λόγον γεννήσασα ὁμολογεῖται ἐναργῶς («ἡ ἀειπαρθένος μήτηρ τοῦ σεσαρκωμένου Θεοῦ Λόγου»), καὶ ἔπειτα ὑμνεῖται καὶ κατοικία τῆς παναγίας Τριάδος· ἢ μήπως τό, κατοικία σημαίνει καὶ αὐτὸ μητέρα, ἢ ἐνσάρκωσιν ἢ ἄλλο τοιοῦτον; ὄχι βέβαια. Ἀλλ' ἡ τοῦ Χριστοῦ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ὑμνεῖ καὶ γεραίρει τὴν Θεοτόκον οὐ μόνον (ὡς λέγεις) οὐρανὸν καὶ καθέδραν καὶ παλάτιον καὶ δοχεῖον τοῦ μόνου ἐξ αὐτῆς σαρκωθέντος Λόγου, ἀλλὰ (κατ' ἄλλην πάντως ἱερὰν θεωρίαν τοῦ Μυστηρίου τῆς οἰκονομίας) καὶ αὐτῆς τῆς ἁγίας Τριάδος. Ἄκουε τὸν ἱερὸν Ὑμνῳδόν· «Μαρία, καθαρώτατον χρυσοῦν θυμιατήριον, τῆς ἀχωρήτου Τριάδος δοχεῖον γεγενημένη, ἐν ᾧ Πατὴρ ηὐδόκησεν, ὁ δὲ Υἱὸς ἐσκήνωσε, καὶ Πνεῦμα τὸ πανάγιον ἐπισκιάσαν σοι Κόρη, ἀνέδειξε Θεοτόκον» (Ἐξαποστειλ. καθ' ἑκάστην έ. τῆς ἑβδομάδος)· διότι κατὰ τὴν ἱερὰν διδασκαλίαν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως, ἐπὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ υἱοῦ καὶ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς πιστεύεται καὶ ὁμολογεῖται πάσης τῆς Τριάδος ἡ ἐνέργεια. Ἀλλ' ὅμως ἡ ἐνανθρώπησις ἐν μόνῃ τῇ τοῦ Υἱοῦ ὑποστάσει ἐγένετο· διὸ καὶ ὁ Υἱός, οὐχὶ ὁ Πατήρ, οὐδὲ τὸ Πνεῦμα ἐνηνθρώπησεν (α). Ὅθεν καὶ ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος «Ἡ τῆς Μαρίας σύλληψις καὶ ὁ τόκος, ἐνέργεια

(α) Διὰ τοῦτο ὁ μελωδὸς «Τάξεως ἔμπαλιν ἐν σοὶ σαρκικῆς ἐστὶν ὁ τόκος Λόγε Θεοῦ· οὐχ αἷμα γὰρ καὶ σὰρξ τὴν ἁγίαν σου σάρκα συνίστησιν, ἀλλὰ Πνεύματος ἁγίου παρουσία καὶ τοῦ Ὑψίστου θεία ἐπισκίασις» (Δεκεμβρ. κ. Τριωδ. ᾠδ. η.). Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν (α), καὶ θεωροῦσα τὴν τοιαύτην διακοίνωσιν ὡς κανονικὴν καὶ ἀναγκαίαν πρὸς τὴν διατήρησιν τῆς πνευματικῆς (β) καὶ δογματικῆς ἑνότητος τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Καθολικῆς τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησίας, ἀποφαίνεται παμψηφεί.

Ἵνα διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργείου ἐξαιτήσηται παρὰ τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐνεργήσῃ τὴν κανονικὴν ταύτην διακοίνωσιν. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ὡς πιστὸς διερμηνεὺς παντὸς τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἑλλάδος (γ), ἐξαιτεῖται διὰ τοῦ Ὑπουργείου τούτου παρὰ τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως, ἵνα διαδηλώσῃ ἐπισήμως πρὸς τὴν Αὐτοῦ Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ τὴν περὶ Αὐτὸν ἱερωτάτην Σύνοδον, ὅτι, ἐπειδὴ ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς τῇ ἀῤῥήτῳ αὐτοῦ προνοίᾳ νὰ ἀνεγείρῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς Βασίλειον Κράτος, ὑπὸ τὰ σκῆπτρα τοῦ θεοφρουρήτου καὶ Σεβαστοῦ ἡμῶν Βασιλέως, αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον, ἡμεῖς (δ) οἱ λαχόντες τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι τὴν πνευματικὴν ποιμαντορίαν τοῦ χριστεπωνύμου τούτου λαοῦ, ἐξεπληρώσαμεν κατὰ τὸ ἐνὸν τὰ ἱερὰ ἡμῶν καθήκοντα, φυλάξαντες τὴν ἱερὰν παρακαταθήκην, τὴν ὁποίαν ἐνεπιστεύθημεν (ε), καὶ διατηρήσαντες θείᾳ συνάρσει τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς ἀνεξαρτήτου Ἑλλάδος ἀπρόσβλητον, ἐμμένουσαν εἰς τὰ Δόγματα (ζ) τῆς ἀνατολικῆς Ὀρ-

---

(α) Διὰ τί οὐκ ἐγένετο ἡ διακοίνωσις αὕτη βλέπε Τμ. Β. Κεφ. Β. §. δ.

(β) Πνευματικὴν ἑνότητα ἴσως ἐννοεῖ ἡ Σύνοδος τὴν διὰ τῶν ἐν πνεύματι ἁγίῳ θεσπισθέντων ἱερῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας (οὓς καὶ ἐπὶ Μαυρέρου ἐζήτησαν εἰς μάτην οἱ συγκληθέντες ἀρχιερεῖς. βλ. ὄπισθ. σελ. 168). Ἢ διὰ τί ἄλλο προσετέθη ἐνταῦθα καὶ τὸ πνευματικῆς πρὸς τῇ καὶ ἐν τῷ Καταστατικῷ καὶ πανταχῇ ἀείποτε μνημονευομένῃ Δογματικῇ. Ὀρθῶς δὲ καλεῖ καὶ κανονικὴν καὶ ἀναγκαίαν πρὸς ἑνότητα τὴν πρὸς τὴν Μεγ. Ἐκκλησίαν διακοίνωσιν (ἢ μᾶλλον ἀναφοράν)· ἀλλ' οὐχὶ περὶ τῆς συστάσης, περὶ δὲ τῆς συστησομένης ἤδη Συνόδου.

(γ) Τοιαύτην, πιστὸν ἑρμηνέα καὶ παραστάτην παντὸς τοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος (ὃν καὶ τὸ γράμμα τῶν Ὑπουργῶν ἐμνημόνευσε), ἐξέλαβε καὶ ἡ ἁγία καὶ μεγάλη Σύνοδος ταύτην τὴν ὁπωσδήποτε καταστᾶσαν τέως Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, καθὰ καὶ τὸ γράμμα τῶν Ὑπουργῶν ὡς ἐκ προσώπου παντὸς τοῦ κλήρου τῆς Ἑλλάδος ἐξητήσατο τὴν ἀναγνώρισιν. βλ. ὄπισθεν σελ. 530.

(δ) Ἐπειδὴ (διὰ τοῦτο) ἡμεῖς κτλ. παράλογος ἡ αἰτία. Πρὸ δὲ τοῦ 1833 μήπως οἱ ποιμένες οὐκ ἐτήρουν τὴν παρακαταθήκην; Ἀλλ' ἐκεῖνοι μάλιστα ἐφύλαξαν· πρὸ γὰρ τῆς Ἀντιβασιλείας οὔτε Καΐρης οὔτε Κίγγος οὔτε συγγραμμάτων ἀθέων ἀκώλυτος διάδοσις κτλ. ἐμόλυναν τὰς ἀκοὰς τοῦ Ὀρθοδόξου λαοῦ.

(ε) Δηλονότι ἐπιτροπικῶς παρὰ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας.

(ζ) Ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τοὺς θείους κανόνας!

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σαντος ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας, διαδέξεται τὴν ὀλιγοήμερον οἰκονομίαν ὁ ἱερεύς, πολλὴν καὶ βαρεῖαν ἐγγύησιν ὁ ταλαίπωρος προκαταβαλών, ὅρκους καὶ αὐτὸς διπλοῦς! Ἀλλ' ἐν τούτοις κἀκεῖνο παράδοξον, ἡ Σύνοδος διέταξε μηδένα τῶν ἀρρένων εἰς τὰ μοναστήρια εἰσιέναι πλὴν τοῦ γέροντος ἐφημερίου, (ὅθεν καὶ μίαν δὴ τῶν δικαιολογιῶν, δι' ἃς ἐγνωμοδότει διάλυσιν τῶν ἀνδρώων μοναστηρίων, διεκήρυττε καὶ ὅτι εἷς καὶ δύω μοναχοὶ συνδιητῶντο μετὰ πολλῶν καλογραιῶν)· νῦν δὲ πῶς καὶ ὁ οἰκονόμος οὗτος ἐγκατέστη σύνοικος τῶν μοναστριῶν; (ἴδε καὶ τὰς πρὸς τὸν οἰκονόμον τοῦτον ὁδηγίας ἐν τῇ Ἐφημερ.). Ἀλλὰ περιττὸν κρίνομεν ἐπὶ πλέον ἐξετάζειν καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ Διατάγματος, πάντα σκοπὸν ἔχοντα τὴν ἐξολόθρευσιν τῶν μοναστριῶν καὶ τὴν καταπάτησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων.

§. ε. Καὶ κατηργήθησαν λοιπὸν (βραδύτερον μέν, ἢ εἰς τὰ ἀνδρῶα, χωρούσης τῆς καταργήσεως, καὶ μετά τινος διορίας, ἀλλ' ὅμως κατηργήθησαν) καὶ τὰ γυναικεῖα μοναστήρια ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας! Ἦσαν δὲ περίπου 18 τὸν ἀριθμόν, τὰ μὲν εἰς τὰς νήσους (Ἄνδρον, Σίφνον, Τῆνον, Νάξον, Πάρον, Κύθνον, Ἀμοργὸν κτλ.), τὰ δὲ καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Ἤπειρον Ἑλλάδα. Ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν κατὰ πρόταστν (τῇ 9 Μαρτίου) τῆς Συνόδου διαταχθέντων τριῶν (τοῦ μὲν τῆς Λουκοῦς ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου, τοῦ δὲ τῆς Καισαριανῆς εἰς τὴν Ἀττικήν, καὶ τοῦ τῆς νήσου Θήρας), τὸ τελευταῖον διέμεινε μόνον, τὰ δὲ δύο καὶ ταῦτα ἠκυρώθησαν δι' ἄλλου Διατάγματος, ὡς μὴ συναχθέντος ἐν αὐτοῖς μήτε τοῦ διαταχθέντος, μηδ' ὀλίγου κἂν ἀριθμοῦ, μηδὲ γοῦν μιᾶς τῶν μοναζουσῶν· ἦσαν δὲ ἀμφότερα ἐκ τῶν προκαταργηθέντων ἀνδρώων μοναστηρίων (α)· διὰ δὲ τὴν κατακραυγὴν παρωράθησαν προσωρινῶς καὶ τὰ δύω μικρὰ μονύδρια τῆς Πελοποννήσου· τὸ παρὰ τὴν Βοῦραν ἢ τὴν Διακοπτόν, καὶ ἕτερον εἰς τὴν Τῆνον (ὃ διαμένει καὶ μέχρι σή-

---

(α) Εἰς τὰ τρία ταῦτα μοναστήρια διωρίσθησαν εὐθὺς ὁρκισθέντες τρεῖς μοναστηριακοὶ οἰκονόμοι, ὁ πρωτοσύγκελλος Χρύσανθος εἰς τὸ τῆς Θήρας, ὁ πρωτοσύγκελλος Ἀθανάσιος Σολίτης εἰς τὸ τῆς Λουκοῦς, καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀρσένιος εἰς τὸ τῆς Καισαριανῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὰ δύο ταῦτα οὐδόλως ὑπῆρξαν, καλῶς λοιπὸν ὤμοσαν καὶ οἱ δύο οὗτοι ταλαίπωροι Ἀρχιμανδρῖται λαβόντες τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ματαίῳ (καὶ τὸ ἔτι χεῖρον, καὶ ἐπ' ἐλπίσιν ἀτελέστοις)!

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σίαν καὶ ὑπεράσπισιν φθάσῃ κατὰ τὰς ὑψηλὰς βουλὰς τῆς Α. Μ. εἰς τὴν εὐκταίαν αὐτῆς ἀποκατάστασιν καὶ ἀξιοπρέπειαν, διατηρουμένων τῶν ἱερῶν θεσμῶν καὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς.

Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος, Πρόεδρος. Ὁ Ὕδρας Γεράσιμος. Ὁ Σελλασίας Θεοδώρητος. Ὁ Τριφυλίας Παΐσιος. Ὁ πρώην Μενδενίτζης Γρηγόριος. — Ὁ β΄. Γραμμ. Θεοφάνης Σιατιστεύς.

§. ιη. Κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα προέκυψε τῶν τυπογραφικῶν πιεσηρίων ἀπολυθὲν καὶ τὸ Κτιτορικὸν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, σύνταγμα ἀρχαῖον, οὗτινος τὴν φράσιν πρὸς τὸ ἑλληνικώτερον μεθαρμόσαντες καὶ πρὸς τὸ πληρέστερον ἀπαρτίσαντες καὶ καλλύναντες οἱ Μεγασπηλαιῶται ἐξέδωκαν Ἀθήνῃσι. Τοῦτο τὸ Κτιτορικὸν ἀναγνοὺς ὁ κύριος Φαρμακίδης, ἐπειδὴ (καθὼς ἐνόμισεν) εὗρεν ἐν αὐτῷ μεγάλην βλασφημίαν, πέμπει πρὸς τὴν Σύνοδον τὴν ἐφεξῆς κατηγορίαν.

«Ἱερὰ Σύνοδος.

Τὸ κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἐν Ἀθήναις ἐκ τῆς Τυπογραφίας Κ. Ῥάλλη ἐκδοθὲν καὶ δημοσιευθὲν «Κ τ ι τ ο ρ ι κ ὸ ν ἢ Π ρ ο σ κ υ ν η τ ή ρ ι ο ν τῆς ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου» περιέχει πολλὰ καὶ μεγάλα ψεύδη, ὡς θέλει ἀποδειχθῆ παρ' ἐμοῦ ἐλεγχόμενον δημοσίως· ἀλλὰ δὲν εἶναι ταῦτα, τὰ ὁποῖα καθιστάνουσι τῆς ἐσχάτης κατακρίσεως ἄξιον τὸ σύγγραμμα αὐτό, τοῦτο εἶναι ἄλλο μεγαλειότερον. Καὶ ἐπειδὴ ὑποπτεύω ὅτι μέχρι τοῦδε δὲν ἀνεκάλυψεν ἕτερος ὅ,τι ἀνεκάλυψα ἐγὼ ἐν αὐτῷ, σπεύδω κατὰ χρέος ἱερώτατον, ὡς τέκνον γνήσιον τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς, τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, νὰ φέρω αὐτὸ εἰς γνῶσιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, καὶ νὰ παρακαλέσω ταύτην ταπεινότατα, νὰ σπεύσῃ τόσον ταχέως εἰς τὸ νὰ προλάβῃ τὸ κακόν, ὅσον ταχέως ἔσπευσα ἐγὼ εἰς τὸ νὰ γνωστοποιήσω τοῦτο εἰς αὐτήν.

Ἡμεῖς, ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος, οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ πιστεύομεν, καὶ πιστεύουσιν ἐπίσης μεθ' ἡμῶν καὶ ὅλα τὰ χριστιανικὰ ἔθνη, ὅτι ἐκ τῶν τριῶν τῆς μιᾶς θεότητος προσώπων τὸ δεύτερον, ἤτοι ὁ Μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἐγένετο σὰρξ καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν (α). Διὸ καὶ ὁμολογοῦμεν ἐν τῷ ἱερῷ Συμβόλῳ· «Πιστεύομεν καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων... Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀν-

(α) Ἰωάν. Α. 1—17.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μητοῦ τῶν χυδαίων Γραφῶν ἐλιθοβόλουν, καὶ πολλὰ τῶν βλασφήμων βιβλιαρίων συναγαγόντες, τὰ μὲν ἐξέσχιζον λακτίζοντες καὶ καταπατοῦντες, τὰ δὲ καὶ κατέκαιον συσσωρεύοντες εἰς τὰς ὁδούς. Ὁ δὲ Νομάρχης ἐκόλουε μὲν τὰς ὁρμὰς περιτρέχων μετὰ χωροφυλάκων, ἐσπούδαζε δὲ καὶ διὰ συμβουλῶν κατευνάσαι τοῦ πλήθους τὴν ταραχήν· ἀλλ' ἔτριβε τὰς ἡμέρας εἰς μάτην, διότι πάντες ὁμοθυμαδὸν ἀπήτουν τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἐξαποστόλων (α), ἕως πλοῖον εὐρωπαϊκὸν ταχύπλουν πολεμικὸν ἀπὸ Σμύρνης μετακληθὲν κατέπαυσε τὴν κίνησιν τῶν Συρίων, ἐπαπειλῆσαν πυροβολισμόν. Τότε καὶ ὁ κατὰ τὴν δημοσίαν τῆς Σύρου σχολὴν διδάσκων ἱεροδιάκονος κύριος Βάμβας, ἐπειδὴ μετέφραζε τὰς χυδαίας Γραφάς, καί τινας ὑπὲρ τῶν ἐξαποστόλων ἐξέδωκεν ἀπολογίας, ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Σύρου, καὶ διεσώθη εἰς τὰς Ἀθήνας.

§. 6. Ἡ δὲ Σύνοδος πληροφορηθεῖσα ὅτι εἴς τινας τόπους τῆς Ἐπικρατείας εἰσέφρησεν ἡ κακὴ συνήθεια τοῦ καλεῖν πολλοὺς εἰς τὸ θεῖον βάπτισμα ἀναδόχους, ἐκδίδωσιν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους ἐπιστολὴν (τῇ 19 Μαΐου 1836), διατάσσουσα ἕνα μόνον εἶναι τὸν ἀνάδοχον τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ βαπτιζομένου κατὰ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὸ ἔθος τῆς Ἐκκλησίας· «καὶ περὶ τούτου νὰ προσέχωσιν οἱ Ἐπίσκοποι, παραγγέλλοντες καὶ τοὺς πρεσβυτέρους μετὰ πάσης ἀκριβείας. Καθότι (λέγει) ἡ τῶν πολλῶν ἀναδόχων εἰσαγωγὴ ἀντίκειται ὅλως εἰς τοὺς Κανόνας καὶ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς διατάξεως τοῦ ἀναδόχου· καὶ πρόέρχονται ἐκ τούτου πολλὰ ἄτοπα, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος συγγένειαν» (β). Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ.

§. γ. Κατὰ δὲ τὸν Ἰούνιον (τῇ 19) γίνονται τὰ ἑφεξῆς. Ὑπῆρχεν ἤδη κατὰ τὴν κδ' Φεβρουαρίου προτεθνηκὼς ἐξ ἀποπληξίας ὁ διετίαν ὅλην προεδρεύσας τῆς Συνόδου Μητροπολίτης Κορινθίας Κύριλλος. Ἔπρεπεν οὖν ἵνα καὶ τῆς Κορινθίας ἐπαρχίας ἡ ἐπι-

---

(α) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 333. ἔτ. 1836. Μαΐου 4.

(β) Βλ. Αἱ ἀναγκαιότεραι Ἐγκύκλιοι ἐπιστολαὶ κτλ. σελ. 82. Τῇ δὲ 23. Ὀκτωβρ. 1836· ἐξέδωκεν ἑτέραν ἡ Σύνοδος Ἐγκύκλιον, ἀπαγορεύουσα μὴ δέχεσθαι κατὰ τὸ βάπτισμα ἑτεροδόξους ἀναδόχους, «ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἀπ' ἐναντίας τῶν παραδεδεγμένων τῇ Ἐκκλησίᾳ» (Αὐτ. σελ. 91). Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

λαχοῦ καὶ ἐν Ἄργει, ἐν Τριπόλει, ἐν Πάτραις, ἐν Μεσολογγίῳ, ἐν Ναυπάκτῳ, ἐν Σάλωνι, καὶ εἶπου ἄλλοθι τῆς ἤδη καταστάσης Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, πολιζομένης πάλιν κατὰ μικρὸν καὶ ἀνακυπτούσης ἀπὸ τῶν ἐρειπίων καὶ τῆς κατὰ τόπους ἀμορφίας καὶ ἐρημώσεως, δι' ἣν ἐφαίνετο πολλαχοῦ καὶ αὐτή, ὡς ἡ ἐκ τοῦ χάους τὸ πρῶτον ἀνατείλασα γῆ, « ἄμορφος καὶ ἀκατασκεύαστος ».

§. ι. Ἔργον τῆς εὐσεβείας τοῦ Κυβερνήτου ὑπῆρξε καὶ ἡ ἀπόδοσις τῶν ἐν τῷ Κράτει τῆς Ἑλλάδος κειμένων ἱερῶν κτημάτων τοῦ Παναγίου Τάφου, τοῦ τε Σιναίου καὶ τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους καὶ ἄλλων ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἱερῶν καταγωγίων, ἐξ ὧν ἀποσταλέντες μοναχοὶ ἀνέλαβον πάλιν τὴν ἐκ τοῦ πολέμου διακοπεῖσαν ἔννομον κατοχὴν καὶ κυριαρχίαν τῶν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καὶ ταῖς νήσοις καὶ κατὰ τὴν ἤπειρον Ἑλλάδα μοναστηριακῶν αὐτῶν ἀφιερωμάτων. Καὶ τοὺς ἐν Ὕδρᾳ δὲ καὶ ἀλλαχοῦ τηρουμένους θησαυροὺς τῶν ἁγίων λειψάνων καὶ κειμηλίων τῶν ἐν Ἄθωνι μοναστηρίων (ἅτινα διασώζοντες οἱ πατέρες ἀπὸ τῆς εἰς τὸν Ἄθωνα τῶν Τούρκων εἰσβολῆς, εἶχον μετακομίσαντες εἰς ἀσφαλεστέρους τόπους τῆς Ἑλλάδος ἔτι κατὰ τὸ 1821), καὶ ταῦτα τὰ ἱερὰ κειμήλια καὶ σκεύη πάντα τὰ διασωθέντα παραδοὺς εἰς τοὺς ἀφικομένους Ἀθωνίτας, ἐξαπέστειλεν ἐπιβιβάσας εἰς πλοῖον ἐθνικόν (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

Ἡ ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου ἐλευθερία τῶν Ἐπισκόπων περὶ τὴν κανονικὴν διοίκησιν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίου τοῦ Α. Ἀπόκρισις τοῦ Κυβερνήτου. Β. τοῦ Πατριάρχου ἐπιστολή. Ἔκθεσις τοῦ Ῥέοντος Διονυσίου πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἐρωτήσαντα περὶ αὐλικῶν χρεῶν. Παρασκευὴ τοῦ Ῥέοντος ὡς ἀναβησομένου πρὸς τὸν Πατριάρχην πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας. Θάνατος τοῦ Κυβερνήτου. Ἡ ἐν Ναυπλίῳ Ε'. κληθεῖσα καὶ ἡ Δ'. ἐν Προνοίᾳ κατ' ἐπανάληψιν ὀνομασθεῖσα Ἐθνικὴ Συνέλευσις. Συμπέρασμα τοῦ Α'. Τμήματος.

§. α. Τῶν δὲ κατὰ τόπους τῆς Ἑλλάδος ἐπισκοπῶν προΐσταντο καὶ

(α) Βλ. Γενικ. Ἐφημερ. 93. τοῦ ἔτ. 1830 σελ. 441. πρβλ. καὶ Ἀναφορὰν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. Γραμματ. Χρυσογέλου πρὸς τὴν Ε. ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήν. Συνέλευσ. σελ. 5.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

θρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα». Καὶ πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν οὕτω, διότι οὕτως ἐδιδάχθημεν καὶ οὕτως ἐμάθομεν ἀπὸ τῶν ἱερῶν Γραφῶν πιστεύειν καὶ ὁμολογεῖν. Μόνος ἄρα ὁ ἐκ τοῦ Πατρὸς πρὸ πάντων τῶν αἰώνων γεννηθεὶς ἔλαβεν, ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου (α), ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου ἀνθρωπίνην σάρκα, κατῴκησεν ἐν τῇ γαστρὶ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας (β), καὶ ἑπομένως μόνος ὁ υἱὸς ἐποίησεν ἑαυτοῦ κατοικίαν τὴν Μαρίαν, καὶ ὄχι καὶ τὰ τρία τῆς θεότητος πρόσωπα. Ἀλλὰ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σύγγραμμα Σελ. 89 μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐγκωμίων τῆς Θεοτόκου περιέχει καὶ τοῦτο, « Σὺ, ἡ ἀνύμφευτος νύμφη τοῦ Θεοῦ καὶ πατρός, ἡ ἐξαίρετος κατοικία τῆς ὁμοουσίου καὶ πανταιτίου Τριάδος ». Δὲν ἐξετάζω, ἄν τις εἶπέ ποτε « Σὺ, ἡ ἀνύμφευτος νύμφη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός », ἢ ἂν δύναταί τις νὰ εἴπῃ τοῦτο, ἐν ᾧ λέγομεν ὅλοι τὴν Θεοτόκον ἀνύμφευτον νύμφην ἁπλῶς ἢ θεόνυμφον· ἐρωτῶ ὅμως, ἂν ἐκ τοῦ « ἡ ἐξαίρετος κατοικία τῆς ὁμοουσίου καὶ πανταιτίου Τριάδος» δὲν συμπεραίνηται ὀρθῷ τῷ λόγῳ, ὅτι ἡ ὁμοούσιος καὶ πανταίτιος Τριὰς ἔλαβε σάρκα ἀνθρωπίνην καὶ ἐποίησεν ἑαυτῆς κατοικίαν τὴν μόνον τὸν Υἱὸν τέξασαν ἀειπάρθενον Μαρίαν. Ἀλλὰ γίνεται μεγαλειοτέρα ταύτης βλασφημία; γίνεται χειροτέρα ταύτης αἵρεσις; Ποῦ τῆς θείας Γραφῆς γέγραπται, ὅτι ἡ Μήτηρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο « κατοικία τῆς ὁμοουσίου καὶ πανταιτίου Τριάδος »; ἢ ἐκ ποίου γραφικοῦ ῥητοῦ συνάγεται τοῦτο κατ' ὀρθὴν ἀκολουθίαν; Οἱ θεῖοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες προσαγορεύουσι τὴν Θεοτόκον οὐρανὸν, θρόνον, καθέδραν, παλάτιον, δοχεῖον κτλ. Ἀλλὰ τοῦ υἱοῦ καὶ λόγου τοῦ Θεοῦ, τοῦ εὐδοκίᾳ τοῦ Πατρὸς καὶ συνεργείᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος συλληφθέντος ἐν τῇ πανάγνῳ αὐτῆς γαστρί, καὶ ἑπομένως ἐνοικήσαντος ἐν αὐτῇ. Ἀλλὰ τίς αὐτῶν εἶπέ ποτε περὶ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας « Σὺ, ἡ ἐξαίρετος κατοικία τῆς ὁμοουσίου καὶ πανταιτίου Τριάδος»; ἢ τίς ἂν ἔλεγε τοῦτο, δὲν ἤθελεν ἐκληφθῇ αἱρετικός, καὶ αἱρετικὸς ἁπάντων

(α) Γαλατ. Α'. 4, 5. — (β) Ματθ. Α'. 18—23. Λουκ. Α'. 26—28.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

πλεῖστον ἐκ τῶν παρὰ τοῖς Ἀρχιερεῦσιν ἡ εἰς τὰς εὐτελεστάτας ὑπηρεσίας τεταγμένη διακονία. Ἡ κατάχρησις αὕτη ἐπέφερεν ὀλεθριώτατα ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὴν ὑπόληψιν τοῦ Κλήρου. Πολλοὶ νέοι, διὰ νὰ φθάσωσι τὴν ἀνωτάτην ταύτην περιωπήν, ἐχειροτονοῦντο πρὶν τῆς παρὰ τῶν κανόνων ἀπαιτουμένης ἡλικίας, χωρὶς νὰ ἔχουν ἄλλην ἐγγύησιν παρὰ τὴν θέλησίν των, ἡ ὁποία πολλάκις δὲν ἔμεινε καὶ ἀπαραβίαστος. Ἰδοὺ κυρίως ἡ πηγὴ ὅλων τῶν ἠθικῶν παρεκτροπῶν, ὅσαι προσῆπτον ἐνίοτε σκανδαλώδεις κηλίδας εἰς τὸν Κλῆρον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ Ἀρχιερεῖς, χειροτονούμενοι, ὡς προείρηται, κατ' ἄδειαν καὶ μόνον τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, καὶ λεγόμενοι διὰ τοῦτο Κανονικοί, ὡμολόγουν νὰ φυλάξουν ὄχι μόνον τὰ Δόγματα τῆς πίστεως ἀπαράλλακτα, ἀλλὰ καὶ τὰ δικαιώματα, καὶ γενικῶς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, εἰς ὃν ὑπέκειντο, καὶ μερικῶς τῆς ἰδίας Ἐπισκοπῆς ἕκαστος, νὰ μνημονεύουν δηλ. μόνου τοῦ Πατριάρχου τὸ ὄνομα, καὶ νὰ ἔχουν ἄκραν ὑποταγὴν καὶ εὐπείθειαν εἰς τὰς διαταγὰς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας· ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ, ὁσάκις ἔδιδον αἰτίαν τῆς παραμικροτέρας δυσαρεσκείας εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδον ἢ τὸν Πατριάρχην δι' ἀτομικὰς πολλάκις ἀντιπαθείας τῶν δυνατῶν τῆς ἡμέρας, ἢ καὶ δι' ἁπλῆν χρηματικοῦ προσπορισμοῦ πρόφασιν εἰς τὸ λεγομενον Κοινὸν ταμεῖον, καὶ εἰς τὸ ἰδιαίτερον τοῦ Πατριάρχου, στεροῦνται τὰς ἐπαρχίας των, ἢ προβιβάζονται, χωρὶς νὰ θέλουν, εἰς ἄλλας.

Καθαίρεσις τῶν Ἀρχιερέων.

Ἀλλ' ἐπειδὴ πρὸς τοῦτο, κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας, ἀπαιτεῖται ἡ συγκατάθεσις τοῦ Ἀρχιερέως, ὁσάκις οὗτος δὲν συγκατένευεν οἰκειοθελῶς εἰς τοῦτο, ἢ εἰς τὸ νὰ δώσῃ ἄλλως ἔγγραφον τὴν παραίτησίν του, ἡ Ἐκκλησία ἐβιάζετο ἐπὶ διαφόροις προφάσεσι νὰ τὸν καθαιρέσῃ, νὰ τὸν ἀφαιρέσῃ δηλονότι δι' ἐπισήμου ἐγγράφου τὴν ἱερατικὴν χάριν καὶ δύναμιν, καὶ νὰ τὸν καταστήσῃ εἰς τὴν πρὸ τῆς χειροτονίας του θέσιν.

Ὁ τοιουτοτρόπως καθῃρημένος Ἀρχιερεὺς ἠμποροῦσεν ὅμως νὰ λάβῃ πάλιν, προσπεσὼν καὶ γνωσιμαχήσας, τὴν ἄφεσιν καὶ ἀθώωσίν του, καὶ νὰ ἐπανέλθῃ διὰ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ ἀφετηρίου Γράμματος εἰς τὴν προτέραν του κατάστασιν.

Ἡ τοιαύτη καθαίρεσις, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπόκεινται ἐπίσης καὶ οἱ ἐκ τοῦ κατωτέρου Κλήρου, ἐπιβάλλεται καὶ δι' ἄλλας αἰτίας εἰς τοὺς Ἀρ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. ς. Τότε δὲ συγχρόνως διεξυφαίνετο σχεδιαζομένη καὶ ἡ τῶν Μοναστηρίων καταστροφή. Εἴπομεν ἐν τοῖς προηγουμένοις (Κεφ. Α. §. ιθ. σελ. 202) ὅτι ἅμα καταστα θεῖσα ἡ Σύνοδος ἐζητήθη καὶ ἔδωκε γνώμην (καὶ ταύτην δηλογότι κατ' εἰσήγησιν) περὶ συστάσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείαν (ἐπὶ τοῦ Κ. Τρικούπη γραμματεύοντος), ἡ δὲ γνώμη ταύτης ἦν ἡ ἐφεξῆς.

Ἀριθ. Πρ. 72 (23). Ἡ Σύνοδος

Πρὸς τὴν Γραμματείαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Λαβοῦσα εἰς σκέψιν τὸ περὶ συστάσεως Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου κεφάλαιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σχεδίου, καθυποβληθέντος εἰς αὐτήν·

Σκεφθεῖσα κατὰ βάθος περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ἀντικειμένου, καὶ πανταχόθεν θεωρήσασα αὐτό·

Θεωροῦσα ὅτι τὸ πρώτιστον συστατικὸν τοῦ περὶ οὗ λόγος Ταμείου θέλουν ἀποτελεῖ τὰ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν μοναστήρια·

Κρίνει πρὸς τὸ παρὸν διὰ πολλοὺς καὶ ἰσχυροὺς λόγους ὠφελιμώτερα καὶ συμφερώτερα τὰ ἑξῆς·

Α΄. Ὅλα τὰ ἔρημα μοναστήρια, ὅσα δηλαδὴ δὲν ἔχουν κἀνένα μοναχὸν μνήσθητι· Κύριε τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, τῆς ὀρθοτομούσης τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας». Θ). Εἰς βιβλίον σταλησόμενον παρὰ τῆς Συνόδου θέλετε ἀντιγράφει ὅλα τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα, ὅσα ἐκδώσητε, καὶ κατὰ τριμηνίαν ἀποστελεῖτε τὸ βιβλίον εἰς τὴν Σύνοδον. Ι) Ἅπαξ τοῦ ἔτους περιοδεύσετε τὴν Ἐπισκοπὴν κοινοποιοῦντες πρὸς τὴν Σύνοδον τὰ χρήζοντα διορθώσεως. ΙΑ) Χωρὶς εἰδήσεως τῆς ἐπιτοπίου πολιτικῆς ἀρχῆς δὲν θέλετε ἐγκαινιάσει Ἐκκλησίαν. Τὸν δὲ προσερχόμενον εἰς μοναδικὴν πολιτείαν ἐξετάζετε 1) ἂν ἐπλήρωσε τὸν χρόνον τῆς δοκιμασίας· 2) ἂν ἔχῃ τὴν ἀπαιτουμένην ἀπὸ τοὺς κανόνας ἡλικίαν· 3) ἂν δὲν εἶναι πατὴρ οἰκογενείας· 4) ἂν δὲν ἔχῃ πλέον σχέσιν κἀμμίαν μὲ τὸν κόσμον· καὶ οὕτω δίδετε τὴν περὶ τῆς ἀποκάρσεως αὐτοῦ ἄδειαν πρὸς τὸν ἡγούμενον. ΙΒ) Εἰς ἑκάστην τῶν ἐπισημοτέρων κωμοπόλεων τῆς Ἐπισκοπῆς θέλετε διορίσει δι' ἐπισήμου ἐγγράφου σας τὸν ἱκανώτερον τῶν πρεσβυτέρων, ὡς ἐκκλησιαστικὸν εἰρηνοδίκην, θεωροῦντα μικρὰς ἐκκλησιαστικὰς διαφοράς, καὶ ἐκτελοῦντα ἐν ὀνόματί σας ὅσα ἀνατίθεσθε εἰς αὐτόν. ΙΓ) Εἰς κἀνένα τοῦ Κλήρου δὲν θέλετε ἐπιβάλλει ἐκκλησιαστικὴν ποινήν, πρὶν ὁ πταίσας κριθῇ κατὰ πρόσκλησίν σας ἀπὸ τρεῖς τοὐλάχιστον ὁμοταγεῖς του. ΙΔ) Μέχρις οὗ προσδιορισθῇ ἡ τακτικὴ τοῦ Κλήρου μισθοδοσία, θέλετε ἀπολαμβάνει τὰ μέχρι τοῦδε

σία τὰ δόγματά της, τὰ μυστήριά της, τὰς τελετὰς καὶ τὰ ἔθιμά της; κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν του; Ἰδοὺ ἡ βλάβη εἰς τοὺς ἀκροατάς· κατὰ τὴν τῶν ἀκροατῶν; τοῦτο ἢ εἶναι ὑπόκρισις πρὸς ἄλλον δόλιον σκοπόν, ἢ εἶναι ἀντίφασις· ἀλλ' ὅ,τι καὶ ἂν ἦναι, πάντοτε κακὸν καὶ εἰς τὸν διδάσκαλον καὶ εἰς τὸν μαθητήν. Ἀλλὰ διὰ τί νὰ ἐπιφέρωσι βίαν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἄνθρωποι, διδάσκοντες τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τέκνα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, συμβιβάζοντες οὕτως τ' ἄλλως ἀσυμβίβαστα;

Ἡ Σύνοδος ἔχει πληροφορίας πολλαχόθεν, ὅτι πολλοὶ γονεῖς ἐσκανδαλίσθησαν, παρατηροῦντες εἰς τὰ τέκνα των, διδασκόμενα εἰς τὰ σχολεῖα τῶν Βιβλικῶν ἑταιρειῶν, φρονήματα περὶ θρησκευτικῶν ἀντικειμένων διάφορα, ἢ ὁποῖα ἔχουσιν αὐτοί· ἔχει τοιαύτας πληροφορίας καὶ περὶ παιδίων καὶ περὶ τελείων ἀνδρῶν, φρονούντων διαφόρως, ἢ ὡς φρονεῖ ἡ Ἀνατολικὴ περὶ Εἰκόνων, περὶ Μεταλήψεως, περὶ Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως κτλ. καὶ τὰ φρονήματα ταῦτα ἔλαβον εἴτε ἀπὸ τῶν βιβλίων τῶν Βιβλικῶν Ἑταιρειῶν, εἴτε ἀπὸ κατηχήσεων καὶ διδασκαλιῶν τῶν Ἀποστόλων αὐτῶν.

Ὅθεν θεωροῦσα ἡ Σύνοδος, ὅτι οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας δια τὰς εὑρούσας αὐτοὺς δεινὰς περιστάσεις δὲν ἔχουσι τὴν ἀναγκαίαν καὶ στερεὰν γνῶσιν τῆς θρησκείας ἐκ διδασκαλίας παιδιόθεν, καὶ ὡς τοιοῦτοι εὐκόλως δύνανται ν' ἀπατῶνται παρ' ἀνθρώπων ὑποκρινομένων εἰλικρίνειαν, ἀλλὰ δολίως ἐνεργούντων·

Φοβουμένη μὴ τὸ ἐκ τῶν βιβλίων τῶν Βιβλικῶν ἑταιρειῶν καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν Ἀποστόλων αὐτῶν προερχόμενον κακὸν διαδοθῇ εἰς πολλοὺς χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ γεννηθῇ ἐκ τούτου σχίσμα μεταξὺ τῶν τέκνων αὐτῆς, καὶ ἐπιφέρῃ βλάβην καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πολιτείαν·

Θέλουσα νὰ προλάβῃ τὸ κακόν, ὅσον ἐνδέχεται ταχύτερον, πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένων μεγαλητέρων κακῶν·

Ἐπιθυμοῦσα τὴν κατὰ πάντα λόγον ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν τῆς Ἐπικρατείας·

Τολμᾷ νὰ προτείνῃ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Α. Μ. περὶ πολλοῦ ποιουμένην τὴν διὰ παντὸς ἀνεπηρέαστον διατήρησιν τῶν Δογμάτων, τῶν ἐθίμων, καὶ τῶν τελετῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Ἐπικρατείας·

Α'. Πᾶν βιβλίον, ἐκδιδόμενον ἐν Μελίτῃ, ἐν Λονδίνῳ ἢ ἀλλαχοῦ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ορῶς ὅμως ὡμολόγει τὸν γάμον μυστήριον, καὶ γενναίως ἀντέστη πρὸς τὴν πολιτικὸν αὐτὸν συνάλλαγμα μηχανωμένην καταστῆσαι κοσμικὴν Δικονομίαν (α). Καὶ κατέπτηξε τότε ἡ καταστρηνιῶσα τῶν ἱερέων φιλόκαινος κενοσπουδία τοῦ νομεκδίκου Γραμματέως τῆς Δικαιο-

(α) Ὁ τῷ 1838 ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεὺς ἀείμνηστος Γ. Γλαράκης κατ' ἀναφορὰν τῆς ἱερᾶς Συνόδου (ἀριθμ. 6684—6863) ἔγραψε τῇ 31 Ὀκτωβρ. 1838 (ἀριθμ. 20488—3333) πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματίαν, γνωμοδοτῶν «ἵνα ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς Εἰσαγγελεῖς, ἅμα ὅτε ἡ ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τοῦ Βασιλείου ἤθελεν ἀπαγγείλει ἀκυρώσεις γάμου παρανόμου κατὰ τὰ παρὰ τῆς ἁγίας, ἀνατολικῆς, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας πρεσβευόμενα δόγματα, νὰ εἰδοποιῆται ὁ ἁρμόδιος Εἰσαγγελεύς, διὰ νὰ ἐνεργῇ ὅ,τι ἀπαιτεῖται εἰς τὸ ν' ἀναγνωρισθῇ καὶ πολιτικῶς ἠκυρωμένος ὁ ἐκκλησιαστικῶς κηρυχθεὶς παράνομος γάμος». Ὁ δὲ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματεύς, ὁ τοῦ νόμου θερμὸς ζηλωτὴς καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν οὐχ' ἧττον πολέμιος Α. Παΐκος, ἁπαντῶν τῇ 4 Νοεμβρίου 1838 (ἀριθμ. 25780—5597) μετὰ τῆς συνήθους χρηστολογίας, «δὲν περιεμένομεν, λέγει, νὰ τεθῶσι πάλιν εἰς ἀμφιβολίαν τ' ἀναντίῤῥητα τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς ὡς πρὸς τὸν γάμον δικαιώματα, ἐπὶ σκοπῷ νὰ κατασταθῇ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ μόνη κανονίσρια σ υ ν α λ λ ά γ μ α τ ο ς ὅ λ ω ς π ο λ ι τ ι κ ο ῦ, ὡς καὶ αὐτὴ αὕτη τὸ ἀνεγνώρισε»· μνημονεύσας δὲ τῆς ὄπισθεν (σελ. 315) κατακεχωρισμένης Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, ἔρχεται ἑρμηνεύσων τὸ 14 ἄρθρον τοῦ Μαυρερείου καταστατικοῦ· ἔνθα πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπιφέρει καὶ τάδε, «Τὸ ἑπόμενον ἄρθρον ἀπαριθμοῦν τὰ τοιούτου εἴδους (μικτὰ) ἀντικείμενα καταλέγει μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοὺς περὶ γάμου ν ό μ ο υ ς, καθ' ὅσον ἀφορῶσι τὴν πολιτικὴν συμφωνίαν, ἀποφαίνεται δηλαδὴ ἀναγκαίαν τὴν συνδρομὴν καὶ συνέργειαν τῆς τε πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ὁσάκις πρόκειται νὰ νομοθετηθῇ περὶ γάμου τι μὴ ἔχον σχέσιν πρὸς τὴν πολιτικὴν τοῦ γάμου συμφωνίαν, ἀλλὰ δὲν παρέχει εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν καὶ δικαιοδοσίαν τινὰ πρὸς ἐκτέλεσιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν κειμένων περὶ γάμου διατάξεων, ὡς ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία ὑπέλαβε, φαίνεται, ἐπικαλεσθεῖσα τὸ προκείμενον ἄρθρον πρὸς στήριξιν ἀποφάσεως τῆς ἱερᾶς Συνόδου, εἰς εἰδικήν τινα περίπτωσιν. Ἐκτὸς τούτου, ἐν τῷ ἄρθρῳ 14 §. 9 πρόκειται κυρίως περὶ νόμων κανονιστικῶν τῶν πρὸς εὐλογίαν καὶ ἐκκλησιαστικὴν τοῦ γάμου καθιέρωσιν τελετῶν, οὐχὶ δὲ περὶ νόμων ἀφορώντων τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἀρχῶν, αἵτινες μέλλουν νὰ κρίνουν περὶ τοῦ κύρους τοῦ συναλλάγματος αὐτοῦ τοῦ γάμου, ὡς ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐδαφίου καὶ τῶν προηγουμένων αὐτοῦ συνάγεται». Καὶ τέλος συμπεραίνει θαυμασίως διὰ τῶν ἑξῆς· «Σᾶς παρατηροῦμεν ἐπὶ τέλους, ὅτι οἱ παραβαίνοντες τὰ καθήκοντα αὐτῶν κληρικοὶ διὰ τῆς εὐλογίας γάμων ἀθεμίτων δύνανται νὰ τιμωρῶνται παρὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἂν κριθῶσιν ἄξιοι τιμωρίας, διότι αἱ τοιαῦται παραβάσεις εἶναι πειθαρχικαί· διὰ δὲ τοῦτο ἡ τιμώρησίς των, ἀνεξάρτητος τῆς λύσεως ἢ τηρήσεως τοῦ ὡς παρανόμου ὑπολαμβανομένου γάμου». Καὶ τοιαῦτα μὲν ἐθέσπιζεν ὁ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματεύς, ἀλλὰ τῆς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

(μιαρωτέρας καὶ παρ' ἃς ἡ προλαβοῦσα Σύνοδος συνεχώρησεν). Ἔστι δὲ ἡ Ἐγκύκλιος αὕτη· «Ἡ Σύνοδος πρὸς πάντας τοὺς Ἐπισκόπους.

Ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως ἐπὶ τοῦ πολέμου πολλοὶ χριστιανοὶ ἐξετράπησαν εἰς ἀθέμιτον γάμον ἐναντίον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ τῆς ἠθικῆς· καὶ τὸ τοιοῦτον ἔπρεπε νὰ καταδιωχθῇ παρὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, καθὼς καὶ οἱ αὐτουργοὶ τῆς πράξεως ταύτης, διὰ νὰ μὴ μείνῃ τὸ κακὸν ἀτιμώρητον, καὶ ἡ κακοήθεια ἕνεκα τούτου περισσεύσῃ.

Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ εἰς τὸν τοιοῦτον γάμον ἐμμένοντες διὰ τὸ πολυχρόνιον ἔλαβον ἐξ αὐτῶν τέκνα, καὶ ἤδη ὑπάρχουσι πατέρες καὶ προστάται οἰκογενείας, ἂν ἐνεργηθῶσι τὰ παρὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν νόμων διαταττόμενα εἶναι σχεδὸν ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ μὴν ἐπιφέρωσιν ὀλεθρίας συνεπείας, ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸ κατ' οἰκονομίαν μᾶλλον ἀποβλέπουσα φιλανθρωπεύεται ἐνίοτε εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις, καὶ τὸν παρεκτραπέντα καὶ τὸν αὐτουργὸν τῆς πράξεως ταύτης, περιοριζομένη εἰς τὸ συμβουλεύειν μόνον καὶ νουθετεῖν τοὺς τοιούτους, χωρὶς νὰ καταμηνύῃ καὶ νὰ παραδειγματίζῃ τινά· καὶ τοῦτο ἔχοντες ὑπ' ὄψιν οἱ Ἐπίσκοποι ὤφειλον νὰ μὴ δέχωνται τοιαύτας πράξεις εἰς ἐξέτασιν· καὶ τόσον περισσότερον, καθ' ὅσον αὗται ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ πολέμου ἐν τῇ ἐπαναστάσει καὶ πρὸ τῆς συστάσεως τῆς Συνόδου.

Θέλουσα δὲ ἡ Σύνοδος νὰ προλάβῃ τὰς ἐκ τῆς ἐρεύνης καὶ καταμηνύσεως ἐνδεχομένας κακὰς συνεπείας τῶν τοιούτων παρεκτροπῶν, προσκαλεῖ πάντας ὑμᾶς, νὰ μὴν ἐξετάζητε μηδὲ νὰ δέχησθε εἰς τὸ ἑξῆς ὅ,τι ἔγεινε παρὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας ἐν τῇ ἐπαναστάσει πρὶν τῆς συστάσεως τῆς Συνόδου εἰς τὸν γάμον, μηδὲ ν' ἀναφέρητε εἰς τὴν Σύνοδον περὶ τούτου. Ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὀφείλετε νὰ συμβουλεύητε καὶ νὰ παρακινῆτε ἐν πνεύματι πραότητος καὶ πνευματικῷ τρόπῳ τὸν ἡμαρτηκότα εἰς μετάνοιαν, ἀποφεύγοντες πᾶσαν καταμήνυσιν καὶ παραδειγματισμὸν εἰς τὸν ἄλλως ἐπιμένοντα. Καὶ τοῦτο κατ' οἰκονομίαν Ἐκκλησιαστικήν, εἰς ἀποφυγὴν τῶν σκανδάλων καὶ τῶν ἄλλων ἐνδεχομένων κακῶν. Περὶ ὧν προνοοῦσα ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἀπέκρουσε τὰς αἰτίας πάντοτε, κατὰ τὴν

αὐτὸς δὴ ὁ Κορινθίας Ἰωνᾶς, ὑπεύθυνοι βαρείας εὐθύνης ἐνώπιον ἁπάσης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς προδίντες (ὡς μή ποτ' ὤφελον) τὸ ἐνήσιον καὶ νόμιμον αὐτῶν φρόνημα, καὶ ἣν ἐγγράφως ὡμολόγησαν πρὸς τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν ἄχραντον διατηρήσειν παρακαταθήκην τῶν θείων κανόνων καὶ παραδόσεων, μηδὲ ζητήσαντες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς τούτοις Νομοσχεδίοις τὴν σύμπραξιν καὶ σύσκεψιν αὐτοῦ πρὸς κρείττονα οἰκονομίαν τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν ὑπουργικὴν ἐπαγγελίαν (σελ. 534).

Γ) Ὅτι μνημονικῷ περιπεσόντες ἁμαρτήματι, ἢ καὶ εἰσηγήσει ἀπατηλῇ παρενεχθέντες, ἢ γοῦν ἀναμασσώμενοι τὰ ἐν τῇ θαυμασίᾳ ἐκείνῃ ἐγκυκλίῳ γνωστοποιηθέντα ψεύδη (σελ. 191), ἔγραψαν ἔν τε τῇ Συνοδικῇ πράξει κἀν τῇ παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐπιστολῇ περὶ τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τοῦ ἱεροῦ κλήρου αὐτοῦ, ὅτι τὴν τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησίαν ἀπὸ τοῦ 1821 ἐθεώρησαν αὐτοκέφαλον (σελ. 531, 537). Ὅτι μὲν γὰρ τοῦτο τραγικώτατη συκοφαντία κατὰ τοῦ ὀρθοδόξου τῶν Ἑλλήνων ἔθνους ὑπάρχει, τοῦ δι' ὅλου τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος τηρήσαντος τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν, μηδὲν χωρὶς αὐτῆς καινοτομεῖν περὶ τὴν διοίκησιν τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησιαστικῶν κελεύοντος, σαφῶς ἔδειξεν ἐν τῷ πρώτῳ Τμήματι ἡ ἱστορία. Ὅτι δὲ καὶ τὴν ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας γενομένην ὕπουλον καὶ δυναστικὴν Διακήρυξιν τῆς ἀποσπάσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ λοιποῦ ὀρθοδόξου πληρώματος τὸ εὐσεβὲς ἔθνος τῶν Ἑλλήνων ἀπεστύγει καὶ ἔφριττε, καὶ αὐτὴ ἡ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴ Συνέλευσις διὰ τῶν δύω πρώτων ἄρθρων τοῦ Συντάγματος ὑπέσκαψε τὰ θεμέλια τοῦ Μαυρειείου καταστατικοῦ, μαρτυρεῖ μὲν πολλαχοῦ ἐν τῷ παρόντι Τμήματι αὐτὴ πάλιν ἡ ἱστορία, ὡμολόγησε δὲ ἀγχομένη ὑπὸ τῆς ἀληθείας καὶ αὐτὴ ἡ λίαν πεφυλαγμένη Κυβέρνησις ἐν τῇ περινενοημένῃ ἐκείνῃ πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ τὴν Σύνοδον εὐχαριστηρίῳ, ἔνθα φησὶν ὅτι «ἐν αὐτοῖς (ἤγουν ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδου πεπραγμένοις εἰς τὴν κανονικὴν τῆς ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἐκκλησίας ἀποκατάστασιν) ἐν αὐτοῖς οὖν εἶδε πεπληρωμένον τὸν θερμότατον πόθον παντὸς τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ» (σελ. 565).

Δ) Ὅτι τὴν ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας τῷ 1833 παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας ῥᾳδιουργηθεῖσαν διακήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας οὐδεμία τῶν Ὀρθοδόξων οὔτε μερικὴ οὔτε πατριαρ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προταθέντα μέχρι τοῦδε πρώην Ἰλείας Σεβαστὸν ἐπίσκοπον Κ. Ἰωνᾶν, ὡς ἀρχιεπίσκοπον τῆς ἁγιωτ. ἀρχιεπισκοπῆς Κορινθίας. Εἰς τὸν προμνημονευθέντα Ὑπουργὸν ἀνατιθέμεθα τὴν ἐκτέλεσιν καὶ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος. Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Ἰουλίου 1852» (α). Ἀλλ' ὁ μνημονευόμενος νόμος μόνον χειροτονίαν ἀρχιερέως καὶ μετάθεσιν ἀπὸ ἐπισκοπῆς εἰς ἄλλην θεσμοθετεῖ, οὐχὶ δὲ καὶ ἐγκατάστασιν Ἐπισκόπου πόῤῥω τῆς ἐπισκοπῆς διατελοῦντος καὶ πρώην διὰ τοῦτο ἐπικαλουμένου. Ὅτι δ' οὐχ ἁπλῆν μετάθεσιν οὐδ' αὐτοὶ τοῦ δράματος οἱ αὐτουργοὶ ἐνόμιζον τὴν πρᾶξιν μαρτυρεῖ μὲν καὶ τὸ νεόπλαστον ὄνομα τὸ ἐν τῷ Διατάγματι (ἔνθα ἐπιτηδείως περιεστοιχίσθη πανταχόθεν τὸ περὶ μεταθέσεως ἄρθρον τοῦ Νόμου τοῖς ἄλλοις τμήμασι καὶ ἄρθροις καὶ παραγράφοις καὶ ἐδαφίοις), ἀπέδειξαν δὲ καὶ τὰ ὑπὸ τῆς Συνόδου κατ' ἐντολὴν τοῦ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ δημοσίευσιν τοῦ Διατάγματος ἐπιτραπέντος Ὑπουργοῦ ἱερουργηθέντα. Τῇ γὰρ 13 Ἰουλίου ἡμέρᾳ Κυριακῇ, τελεσάσης τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἱεροτελεστίαν ἐν τῷ Ναῷ τῆς Θεοτόκου τῷ ἐπωνυμουμένῳ τῆς Ῥόμβης, ἐγένοντο τὰ μηνύματα πρὸς τὸν πρώην Ἰλείας Ἰωνᾶν. Ὁ δὲ ὑποψήφιος ὡς χειροτονηθησόμενος ἀνέγνω τὴν ὑπὸ τοῦ Νόμου τεταγμένην εὐχαριστήριον διαβεβαίωσιν, καὶ τοῦ ἱεροῦ κώδικος τῶν ὑπομνημάτων ὑπογραφέντος ἐκροτήθη διαπρυσίως ὁ Βασ. Ὕμνος· καὶ οὕτω διελύθη ἡ Σύναξις (β). Καὶ θαυμάζειν πάρεστι πῶς ὁ Ὑπουργὸς ἀπετόλμησεν ἀποκαλέσαι τὴν τοιαύτην πρᾶξιν κανονικήν, ἐν ᾧ οὐ μόνον ἀντιστρατεύεται εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Νόμον ὅλως οὐ συνᾴδει. Μετὰ δὲ ταύτην παρηκολούθησε (τῇ 19 Ἰουλίου) ἡ τοῦ πρώην, ὡς εἴρηται (σελ. 266), ἀπὸ καθηρημένου μετακληθέντος Ἀνδρουβίστης Προκοπίου εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπὴν Οἰτύλου ἐγκατάστασις, ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλευούσης Ἀνάσσης διαταχθεῖσα (διότι ὁ Βασιλεὺς ἦν ἤδη ἐν ἀποδημίᾳ χάριν ἰαματικῶν λουτρῶν). Ἐπράχθησαν δὲ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ταὐτά (γ). Ἐν δὲ τούτοις διατάττεται προφορικῶς ὁ Αἰγίνης Σαμουὴλ παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ, ἐπισείοντος τῶν οὐκ ἀνεπιλήπτως βεβιωμένων αὐτῷ τὴν ποινηλασίαν, ἵνα δι' ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Σύνοδον παραιτηθῇ τῆς ἐπισκοπῆς. Καὶ τῆς Συνόδου (τῇ 18 Ἰουλίου) προτεινάσης τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, εὐθὺς (τῇ 19 Ἰουλίου) ἐκδίδοται Διάταγμα

(α) Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἔτ. 1852. ἀριθμ. 26. σελ. 188.

(β) Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 1276. — (γ) Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 1285.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. ι. Οὕτω δὲ τῶν μεταξὺ τῆς Συνόδου καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ διαφωνημάτων ἀδιαλλάκτως ἐχόντων, καὶ τοῦ χρόνου ἀπράκτως τριβομένου, μεταλαλεῖται ἐκ τοῦ κόσμου τούτου εἰς τὴν ἄνω πολιτείαν καὶ ζωὴν ὁ ἀοίδιμος Κυνουρίας Διονύσιος, ἡ τῆς Συνόδου καὶ γλῶσσα καὶ χεὶρ καὶ ζωτικὴ δύναμις, ἔσχατος οὗτος καὶ μόνος τῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κανονικῶν τῆς Ἑλλάδος ἀρχιερέων ὑπολειφθεὶς καὶ μέχρι τέλους ἀγαπήσας τὴν εἰς ἣν ἐχειροτονήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπισκοπήν. Ἐτελεύτα δὲ τὸν βίον τῇ 21 Ἰανουαρ. (1852) (α). Τούτῳ γρυσιν, ἀξιόπιστος. Ἀλλ' ἀκούσωμεν καὶ τὰ ἑξῆς). «Ἡμεῖς ἐλάβομεν ὅπερ ἐζητοῦμεν» (δηλαδὴ τὸ χειροτονεῖν ἐπισκόπους), καὶ τὸ ἐλάβομεν παρὰ τὴν προσδοκίαν καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων, οἵτινες τὸ ἔδωκαν (!)· καὶ τοῦτο ἀρκεῖ. Τὰ δὲ λοιπὰ εἶναι ἐπουσιώδη. Καὶ δύναται ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις νὰ παραδεχθῇ ὅσα κρίνει εὔλογον. Τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα, ἂν εὕρῃ τινά, δύναται νὰ τὰ ἐπιστρέψῃ εὐπρεπῶς, ὅθεν ἦλθον, κατέχουσα ὅσα τῇ εἶναι ἀναγκαῖα κτλ. τῇ 8 Ἰουλίου 1850. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Μ. Ἀποστολίδης»

(α) Ὁ πολύτλας οὗτος ἀρχιερεὺς ὑπῆρχε τὸ γένος Θεσσαλός, γεννηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει (τῷ 1787 Ὀκτωβρ. 3), πατρὸς μὲν Κωνσταντίνου Δ. Παρδαλοῦ, μητρὸς δὲ Μαρίας, ἀμφοτέρων ἐκ Ζαγορᾶς τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Μαγνησίας. Σπουδάσας δὲ τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν ἐν τῷ σχολείῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, νέος ἔτι τὸ μοναδικὸν ἐνδύεται σχῆμα, καὶ χειροτονεῖται διάκονος, εἶτα δὲ καὶ ἱερεύς. Ἐπὶ δὲ τῆς Πατριαρχείας τοῦ Μακαρίτου Καλλινίκου τοῦ Ε', προχειρίζεται καὶ μέγας πρωτοσύγκελλος τοῦ Πατριάρχου, διαπρέψας ἐν τῇ πρωτοσυγκελλίᾳ. Πατριαρχεύοντος ἤδη Ἱερεμίου τοῦ Δ' (τῷ 1812) χειροτονεῖται ἀρχιερεὺς τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ἐπισκοπῆς (εἰς Μητρόπολιν προαχθείσης) Ῥέοντος καὶ Πραστοῦ, τῆς ὕστερον ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας μετονομασθείσης Κυνουρίας. Ἐν ταύτῃ διέμεινε δι' ὅλης ὀκταετίας ποιμαίνων τὸ μικρὸν αὐτοῦ ποίμνιον ἐν πάσῃ διδασκαλίᾳ τῆς πίστεως καὶ κατασκευάζων λαὸν περιούσιον ζηλωτὴν καλῶν ἔργων. Κατὰ δὲ τὸ 1820 ἀνῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ἱερομάρτυρος μετακληθείς, ἔνθα καὶ διέμεινε συνεδριάζων ἐν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ τῷ Κοινῷ τῆς Ἐκκλησίας ὑπηρετῶν, μέχρι καὶ τῆς αἴφνης ἐκραγείσης Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως (τῷ 1821). Ἀρχομένων δὲ ἤδη τῶν εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἐπιπεσόντων φοβερῶν ἐκείνων δεινῶν, ἀποστέλλεται παρὰ τοῦ Πατριάρχου (μετ' ἄλλων ἀλλαχοῦ σταλέντων) ἔξαρχος εἰς τὴν Ἑλλάδα, κηρύξων τὰ πρὸς εἰρήνην. Καὶ τῶν μὲν αὐτίκα μετὰ τὸν ἀπόπλουν αὐτοῦ καταλαβουσῶν τὴν Ἐκκλησίαν ἐσχάτων συμφορῶν ἀπηλλάγη· περιέπεσε δὲ εἰς ἄλλον κίνδυνον ζωῆς, ναυαγήσας περὶ τὸ Σίγριον (ἀκρωτήριον τῆς νήσου Μιτυλήνης), ὅπου, ὡς ἐκ θαύματος διεσώθη ἐκριφθεὶς ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐπὶ τῆς παραλίας. Ἐκεῖθεν πλοιαρίῳ περιτυχὼν μετέβη εἰς Χίον, ὅπου κίνδυνον εὗρεν ἄλλον διάδοχον τοῦ προτέρου καὶ οὐχ' ἧττον ὀλέθριον. Ἅμα γὰρ αὐτὸν ἐξελθόντα τοῦ πλοίου συλ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ Ακαδημία Αθηνών

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐφημερίδες. Ἡμεῖς δὲ μήτε τὴν ἀλήθειαν ἀδικοῦντες, καὶ τὸν τίμιον χαρακτῆρα κατὰ χρέος τιμῶντες, ὁμολογοῦμεν, ὅτι εὑρέθησαν καί τινες τῶν Δυτικῶν εἰλικρινεῖς, καὶ τοὺς τρόπους ἐλευθέριοι καὶ εὐγενεῖς, οἵτινες διετήρησαν ἃς πρὸ τῆς μνηστείας συνέθεντο πρὸς τὰς Ἑλληνίδας συνθήκας, βαπτίζοντες τὰ τέκνα ὀρθοδόξως καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ κατ' αὐτὰς αὐτῶν τὰς πατρίδας, εἰς ἃς ἐπανῆλθον μετὰ τῶν ὁμοζύγων, ἀγαπῶντες αὐτὰς, καὶ ἀνενοχλήτους περὶ τὸ πάτριον δόγμα διατηροῦντες. Καὶ τὰ μὲν τῆς ἑτεροζυγίας τοιαῦτα. Ἐπὶ δὲ πάλιν τῶν βαθμῶν τῶν συνοικεσίων τί συνέβη ἐν τῇ Ἑλλάδι; οὐ μόνον δισεξάδελφοι ἐστεφανώθησαν δισεξαδέλφας (κατὰ τὴν Συνοδικὴν ἔγκρισιν), ἀλλὰ καὶ πρωτεξάδελφοι πρὸς πρωτεξαδέλφας καὶ δύω ἀδελφοὶ συνώκησαν δυσὶν ἀδελφαῖς (τὸ πρῶτον παράδειγμα δόντος Ἀρμανσβέργου τοῦ μέλους τῆς Ἀντιβασιλείας), καὶ θεῖοι καὶ ἀνεψιοὶ ἐνυμφεύθησαν δύω ἀδελφάς, ἐν ὥραις αἰσίαις! Οὕτως ἅπαξ ἀρθέντος τοῦ ἱεροῦ τῶν κανόνων φραγμοῦ, συνεισέῤῥευσαν καὶ πλείονες παρ' ὅσας ἐδικαίωσεν ἡ Σύνοδος ἀθεμιτογαμίας. Τὰς δὲ τοιαύτας οὐδ' ἂν θελήσῃ, δύναται κἂν ἐξελέγξαι, καὶ διὰ ποινῶν ἐκκλησιαστικῶν παραδειγματίσαι· διότι «νόμοι ἀφορῶντες τὰ τοὺς γάμους» ἀνάγονται εἰς τὰς τοῦ συμμίκτου εἴδους ὑποθέσεις, αἵτινες ἀνήκουσι καὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Κράτους, κατὰ τὸ ὑψηλὸν Καταστατικὸν (ἄρθρ. 14)· οἱ δὲ τοῦ Κράτους νόμοι ἐθεώρησαν τὸν γάμον ὡς ἁπλοῦν πολιτικὸν συνάλλαγμα (καθὼς λέγομεν Κεφ. Ε. §. ια). Ὅτι δὲ καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν (καὶ μάλιστα τῷ 1832) κακουργηθείσας ἀθεμιτουργίας συνεχώρησεν ἡ ἱερὰ Σύνοδος δι' ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς ἐπιστολῆς (κατ' αἴτησιν καὶ τοῦτο τῆς ἐξουσίας), ὀψόμεθα μετ' ὀλίγον (Κεφ. Ε. §. α). Καὶ τὰ μὲν περὶ τοὺς γάμους τοιαῦτα. Τὰ δὲ περὶ τῶν μοναχῶν καὶ μοναστηρίων ἔτι μιαρώτερα, ὅσον καὶ ὠμότερα καὶ ἀπανθρωπότερα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κδ'. Ἐπειδὴ πάντως ἡμεῖς, ἐξαιρέτως δὲ οἱ τοῦ κλήρου τῆς Ἀναστολικῆς Ἐκκλησίας, οὐκ ἐγνωρίσαμεν ἄλλην μητέρα, εἰ μὴ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, οὔτ' ἄλλον Κυριάρχην, εἰ μὴ τὸν Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχην (καθὰ καὶ ὁ μεγαλόφρων αὐτῆς Πατριάρχης Γρηγόριος πρὸ ὀλίγων χρόνων ἐθυσιάσθη ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως καὶ ὑπὲρ πατρίδος), διὰ τοῦτο οὐκ ἐφεῖται ἡμῖν ἀποσπασθῆναι ἀπ' αὐτῆς καὶ ἀποσχιρτῆσαι· ἀλλ' οἱ εὑρισκόμενοι κατὰ τὴν Ἑλλάδα Ἀρχιερεῖς ἐνούμενοι ἐν πνεύματι, κυβερνήσωμεν, ὅση ἡμῖν δύναμις, τὰς ἐμπεπιστευμένας ἡμῖν Ἐκκλησίας, μηδὲν σχίσμα ἢ διαίρεσιν ἐμποιοῦντες εἰς τὴν πνευματικὴν ἡμῶν ἑνότητα, καὶ Ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν, μηδὲ σαλεύοντές τι τῶν νενομισμένων τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἄχρις οὗ ὁ Θεὸς εὐδοκήσει τὴν καλὴν ἀποκατάστασιν τῆς πατρίδος, ὅτε καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων ὁδηγούμενοι, σκεψόμεθα ἅπαντες καὶ ὀρθότερον καὶ δικαιότερον περὶ τούτου.

Ταῦτα ἡμεῖς ὠφέλιμα ὡς πρὸς τὴν παροῦσαν ἐποχὴν καὶ τῆς Ἐκκλησίας τὴν παροῦσαν κατάστασιν εἶναι γνωρίζοντες, καθυποβάλλομεν ὑπ' ὄψιν τῆς τοῦ Ἔθνους Συνελεύσεως, καὶ ἂς ἀποφασίσῃ ὅ,τι ἂν τελειότερον κρίνῃ. Μένομεν δὲ κτλ. (Βλ. Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησ. τῆς Ἑλλάδ. Τόμ. Η. σελ. 146).

§. δ. Τοῦτο τὸ σχέδιον ἀναγνωσθὲν ἤρεσεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, καὶ καλὸν ἐκρίθη καὶ σωτήριον. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν Γ. ταύτην Συνέλευσιν (ἐν Τροιζῆνι μετ' ὀλίγον μεταβᾶσαν καὶ τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἐπισφραγίσασαν) ἀνηγορεύθη καὶ προσεκλήθη Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ὁ ἀείμνηστος Καποδίστριας (α), ἐφάνη εὔλογον ἵνα καὶ τούτου τοῦ σχεδίου, καθὼς καί τινων ἑτέρων σπουδαιοτάτων προβλημάτων ἡ ἐκτέλεσις ἀναβληθῇ μέχρι τῆς ταχείας ἐλπιζομένης ἀφίξεως τοῦ Κυβερνήτου. Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὴν Συνέλευσιν. Ἡ δὲ Διοίκησις συνέστησεν ἐν Αἰγίνῃ Σχολὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ἐγκαταστήσασα διδάσκαλον Γεώργιον τὸν Λέσβιον, μαθητὴν τῶν ἐπισήμων Μουσικῶν τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας. Καὶ τὴν μουσικὴν ταύτην σχολὴν ὑπεστήριζεν ὕστερον καὶ ὁ Κυβερνήτης, τρεῖς ὀνομάσας αὐτῆς ἐφόρους (β). Ἀλλ' οὗτος οὐκ εὐδοκίμησε μέχρι τέλους, καινοτομίας τινάς, καὶ ταύτας ἀ-

---

(α) Βλ. Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδ. Τόμ. Ζ. σελ. 104—113, 132, Η. σελ. 10. Θ. σελ. 109.

(β) Βλ. Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἔτει 1828, ἀριθμ. 30.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

φυγὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα (βλ. σελ. 24) καὶ ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας Καρυστίας διορισθείς). Τοῦ δ' αὐτοῦ ἔτους (1842 Ὀκτωβρ. 28) ὁ μὲν Ὕδρας Γεράσιμος μεταβιβάζεται εἰς τὴν δίμηνον χηρεύσασαν ἐπισκοπὴν Ἀργολίδος (προσλαβὼν καὶ τὴν μετ' αὐτῆς (τῇ 18 Δεκεμ.) συγχωνευθεῖσαν Ὕδραν (α))· ὁ δὲ Καρυστίας Δανιὴλ εἰς τὴν τῶν Κυκλάδων ἐπισκοπὴν (μεθ' ἧς (τῇ 5 Νοεμβρίου) συνήφθη ἡ τῆς Ἄνδρου (β), ἀποθανόντος τοῦ Σεραφείμ, καὶ ἡ τῆς Θήρας, τελευτήσαντος (τῇ 26 Ὀκτωβρ.) τοῦ Ζαχαρίου, καὶ ἡ τῆς Κύθνου, ἀποβιώσαντος τοῦ Νικοδήμου (γ)), διαδεξάμενος τὸν ἔτι κατὰ τὸν Ἰούλιον τετελευτηκότα ἀπὸ Ἡλιουπόλεως Κυκλάδων Ἄνθιμον (δ). Ἡ δὲ τῆς Καρυστίας ἐπισκοπὴ συνεχωνεύθη μετὰ τῆς Εὐβοίας, εἰς ἣν ἔπειτα προσετέθη καὶ ἡ τῆς Σκοπέλου, τελευτήσαντος τοῦ Εὐγενίου (ε). Ἐφεξῆς δὲ (Νοεμβρίου 23) διὰ Διατάγματος (ζ) ἐγκρίνεται ἡ ἀνέγερσις τοῦ καὶ μέχρι σήμερον κτιζομένου δημοτικοῦ ναοῦ ἐν τῷ τόπῳ τῆς παλαιᾶς Μητροπόλεως (περὶ οὗ προείπομεν σελ. 313) (η).

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1843 ἀριθμ. 1 παραρτ.

(β) Καὶ τὸ τῆς Ἄνδρου Δημοτικὸν Συμβούλιον οὐκ ἀνεχόμενον στερηθῆναι τῆς ἰδίου ἐπισκόπου πνευματικῆς ποιμαντορίας, ἔγνω ἐξαιτήσασθαι παρὰ τοῦ Βασιλέως (τῇ 23 Δεκεμβρίου 1842) ἀρχιερέα τὸν πρώην Βυζίης Ἰωάσαφ τὸν Ἄνδριον (Βλ. τὴν πρᾶξιν ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 422)· ἀλλὰ καὶ τούτου ἡ εὐσεβὴς καὶ εὔλογος αἴτησις κενὴ προσέκρουσεν εἰς τὸν τοῦ δεκαδικοῦ συστήματος φραγμόν. Σημ. Ἐκδ.

(γ) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερ. ἔτ. 1842. ἀριθ. 29. σελ. 169. καὶ ἔτ. 1843. ἀριθ. 4. σελ. 14.

(δ) Σημειώδης ὁ ζῆλος καὶ τὸ δραστήριον τοῦ ἱεράρχου Δανιήλ, ὅτε μάλιστα τὸν Καρυστίας ἐκόσμει θρόνον. Τόν τε γὰρ ἀδιάκριτον καὶ πάντῃ ἀμόρφωτον κλῆρον τῆς αὐτοῦ παροικίας διερρύθμησε, καὶ τοὺς ἀγρίους καὶ ἀπολίστους ἔτι ὀρεινοὺς Σαμπάνιδας ἢ Γιαμπάνιδας, οὓς τῷ 1833 ὁ ὑποστράτηγος Ν. Κριεζώτης διέπραξε βαπτισθῆναι ὀρθοδόξους πολλὰς ἀριθμουμένους χιλιάδας (Βλ. Αἰῶν. ἀριθ. 548), καὶ τούτους ἐσπούδασε κατηχῆσαι καὶ βελτιῶσαι, ὥσπερ ἡ τῇ 31 Δεκεμβρ. 1835 πρὸς τὴν Σύνοδον κατευθυνθεῖσα (ὑπ' ἀριθμ. 194) ἔκθεσις αὐτοῦ μαρτυρεῖ. Σημ. Ἐκδ.

(ε) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 27. σελ. 160.

(ζ) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθμ. 30 σελ. 173.

(η) Τοῦ ναοῦ τούτου ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος τῇ 25 Δεκεμβρίου 1843, τῇ δὲ 21 Μαΐου 1862 ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν ναὸν ταῦτα. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (1843) τῇ μὲν 4 Φεβρουαρ. ἐτελεύτησε καὶ ὁ ἀοίδιμος τῆς Ἑλλάδος στρατάρχης καὶ βουληφόρος Θεόδωρος ὁ Κολοκοτρώνης καὶ πένθησεν αὐτὸν τὸ Ἑλληνικὸν σύμπαν, καὶ ἡ μήτηρ Ἐκκλησία ἐγκωμίων

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

περὶ τῆς πιστῆς διατηρήσεως τῶν Συνοδικῶν αὐτῶν καθηκόντων κτλ. (α)· καὶ κατὰ τοῦτο προθύμως ἐπένευσεν ὁ φιλόχριστος Βασιλεύς (ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο ἠκυρώθη τὸ πρῴην καταστατικόν). Διωρίσθησαν δὲ καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου γραμματεῖς Α΄. μὲν ὁ ἀρχιμανδρίτης Μισαὴλ Ἀποστολίδης (Θεοκλήτου τοῦ Φαρμακίδου παυσαμένου ἔτι κατὰ τὴν πρώτην Αὐγούστου), Β΄. δὲ Θεοφάνης ὁ Σιατιστεὺς (ἀντὶ τοῦ Φιλοθέου ἀντικατασταθείς). Κατὰ δὲ τὴν 3 Αὐγούστου ὁ ὑπουργὸς καταπέμπει πρὸς τὴν Σύνοδον τὸν ἱερὸν Τόμον καὶ τὰς Πατριαρχικὰς ἐπιστολὰς μ' ἐγγράφου ἐπισήμου, ἐν ᾧ γέγραπται καὶ ταῦτα· «Θέλομεν δὲ σπεύσει νὰ συνεννοηθῶμεν μεθ' ὑμῶν (τῶν Συνοδικῶν) καὶ ἑτοιμάσωμεν σύμφωνα τοῖς παρ' ἡμῖν καθεστῶσι τοὺς πρὸς τοῦτο (τὸ περὶ τῆς Ἐκκλησίας) ἀπαιτουμένους νόμους» (β)· καὶ ταῦτα γράψας ἀποτίθησι τὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργεῖον, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν διωρίσθη Νικόλαος ὁ Κορφιωτάκης (Αὐγούστ. 4).

§. γ. Ἤδη δὲ μέλλων ὁ Μ. Βασιλεὺς πρὸς καιρὸν ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἀποδημεῖν, ἀνατίθησι τὴν Ἀντιβασιλείαν εἰς τὴν Μεγαλειοτάτην Βασίλισσαν, καὶ μεγαλοπρεπῶς παρελθὼν εἰς τὸν περίβολον τῆς Βουλῆς μετὰ καὶ τῆς ἀνακτορικῆς αὐτοῦ Συμβίου (τῇ 28 Ἰουλίου), ἀνήγγειλε τὸ πρᾶγμα πρὸς τὰ συνηθροισμένα νομοθετικὰ σώματα (ληγούσης ἤδη τῆς Β΄. αὐτῶν περιόδου). Μετὰ δὲ τὸν νενομισμένον ὅρκον τῆς ἤδη τὴν Ἀντιβασιλείαν ἀναλαβούσης Ἀνάσσης, ἐξεφώνησεν ὁ Βασιλεὺς συνταχτήριον λόγον, ἐν ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπήγγειλε καὶ τὰ ἑξῆς. «Ὅ,τι μεγάλως προστίθησιν εἰς τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην αἰσθάνομαι, εἶναι καὶ ἡ σύμφωνος μὲ τὴν ἐθνικὴν ἐπιθυμίαν κανονικῶς γενομένη ἀναγνώρισις τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἑπομένως ἡ ἐπανάληψις τῶν μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης Ἐκκλησίας σχέσεων. Ἂν καὶ τὸ ἀπὸ τῆς περαιώσεως τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου μέχρι τῆς λήξεως τῆς Συνόδου ταύτης βραχύτατον τοῦ χρόνου διάστημα δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τὴν Κυβέρνησίν μου τὸ νὰ ὑποβάλῃ εἰς ὑμᾶς, Κύριοι, τὰ ἀφορῶντα τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου ἀναγκαῖα νομοσχέδια, ἠθέλησα οὐχ ἧττ-

---

(α) Βλ. Τὸ πρωτόκολλον ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 1086. Σημ. Ἐκδ.

(β) Βλ. Τὸ ἔγγραφον ἐν Ἀθηνᾶς ἀριθμ. 1716 καὶ Αἰῶν. ἀριθμ. 1089.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

οδον· ὁ δὲ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου παρέχει προθύμως τὴν ἑαυτοῦ σύμπραξιν, ἀνακοινῶν τὰ δέοντα πρὸς τὴν ἐν Ἑλλάδι ἱερὰν Σύνοδον.

Οὕτω τοίνυν τῶν ὅρων ἀναγνωσθέντων καὶ κυρωθέντων, ὥρισεν ἡ ἁγία καὶ μεγάλη Σύνοδος, ἵνα κατὰ τὴν ἔννοιαν τούτων συνταχθῇ ἱερὸς Συνοδικὸς Τόμος περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐφ' ᾧ καὶ διώρισεν αὖθις τοὺς προειρημένους τρεῖς Ἀρχιερεῖς, τὸν Κρήτης Χρύσανθον, τὸν πρώην Μεσημβρίας Σαμουήλ, καὶ τὸν Σταυρουπόλεως Κωνσταντῖνον Τυπάλδον, ἵνα σχεδιάσωσι καὶ ὑποβάλωσι τὸν Συνοδικὸν τοῦτον Τόμον τῇ ἐγκρίσει καὶ παραδοχῇ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Συνόδου κατὰ τὴν ἑξῆς τρίτην Συνέλευσιν.

Τούτων οὕτω κατ' εὐχὴν ψηφισθέντων καὶ ἀποφασισθέντων, ἅπαντες οἱ τὴν ἁγίαν καὶ Μεγάλην συγκροτοῦντες Σύνοδον πλήρεις πνευματικῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως δόξαν ἀνέπεμψαν τῷ Θεῷ καὶ Σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ διεξαγαγόντι αἰσίως τε καὶ θεοφιλῶς τὴν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἱερὰν ταύτην διάσκεψιν· καὶ οὕτω διελύθη ἡ συνέλευσις, ἀναβληθεῖσα ἐπὶ τὴν εἰκοστὴν τετάρτην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς Ἰουνίου.

Ταῦτα οὕτω γενόμενα ἐγράφη ἐν τῷ ἱερῷ Κώδηκι τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ὑπεγράφη παρὰ πάντων.

Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος βεβαιοῖ, ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ παναγιωτάτου Πατριάρχου πρ. Κωνσταντινουπόλεως Κυρίου Κυρίου Κωνσταντίου τοῦ Α΄. κτλ.

Πρᾶξις Γ΄.

(Ἐν ταύτῃ ἀνεγνώσθη τὸ σχέδιον τοῦ ἱεροῦ Τόμου, καὶ ἐκυρώθη· ὡρίσθη δὲ καὶ ἵνα γραφῶσι δύω ἔτι γράμματα Πατριαρχικὰ καὶ Συνοδικά, τὸ μὲν πρὸς τὴν Γαληνοτάτην Ἐξουσίαν τῆς Ἑλλάδος ἀποκριτικὸν πρὸς τὸ παρ' αὐτῆς σταλὲν ἐπίσημον ἐν μεμβράναις Γράμμα, τὸ δὲ πρὸς τὸν ἱερὸν Κλῆρον καὶ πάντα τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς Ἑλλάδος. Ὡρίσθη πρὸς τούτοις ἵνα συνταχθῶσι καὶ ἕτερα γράμματα παρὰ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς Μακαριωτάτους Πατριάρχας, τὸν Ἀλεξανδρείας καὶ τὸν Ἀντιοχείας (ὁ δὲ τῶν Ἱεροσολόμων παρῆν αὐτοπροσώπως ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Συνόδῳ), καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς Αὐτοκεφάλους Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας κτλ. (βλ. Πρακτ. σελ. 27—30).

τοὺς Ἐπισκόπους, καθὼς ἡ ἀνάγκη ἢ ὠφέλεια τοῦ τόπου ἤθελον τὸ ὑπαγορεύσει.

Ἄρθρον 102. Ὁ Βασιλεὺς ἀποφασίζει, εἴτε κατὰ πρότασιν τῆς Συνόδου, εἴτε καὶ ἀπ' εὐθείας, περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν ἐπισκοπῶν τοῦ Βασιλείου.

Ἄρθρον 103. Εἰς τὰς ἱερὰς τελετὰς τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλέως προηγεῖται παντὸς ἄλλου.

Ἄρθρον 104. Ὁ Βασιλεὺς διαθέτει, ὅπως ἐγκρίνῃ συμφερώτερον, πάντοτε ὅμως πρὸς τὴν διὰ τοῦ ἄρθρου 83 προσδιορισθεῖσαν χρῆσιν, τὰ κεφάλαια καὶ τὰς προσόδους τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου.

§. ε. Οὕτω τοίνυν ἡ Ἐπιτροπὴ περαιώσασα τὸ ἔργον συνέταξε τελευταῖον καὶ οἷον περίληψιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς τὴν ἐφεξῆς Ἔκθεσιν πρὸς τὸν Βασιλέα.

ΕΚΘΕΣΙΣ

Περιεκτικὴ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου Μοναστηρίων, ἐφ' ᾗ καὶ σχέδιον διοργανισμοῦ, ἀφορῶντος τὴν βελτίωσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, παρὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης Ἐπιτροπῆς, διὰ τοῦ ἀπὸ 15)27 Μαρτίου 1833 Βασιλικοῦ Διατάγματος.

Μεγαλειότατε!

Διαταχθέντες διὰ τοῦ ἀπὸ 15)27 Μαρτίου Σεβαστοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος τῆς Ὑ. Μ. νὰ ἐξακριβώσωμεν τὴν στάσιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν μοναστηρίων, καὶ νὰ προβάλωμεν τὰ πρὸς βελτίωσιν τοῦ Κλήρου μέσα, καθὼς καὶ τὰ περὶ συστάσεως Συνόδου διαρκοῦς, καὶ νὰ παρουσιάσωμεν ἔκθεσιν περιεκτικὴν περὶ τοῦ σημαντικοῦ τούτου ἀντικειμένου, λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ καθυποβάλωμεν ὑπ' ὄψιν τῆς Ὑ. Μ. τὰς πράξεις μας, ἀφ' οὗ ἐν διαστήματι δύο μηνῶν συνεζητήσαμεν μ' ὅσην ἀκρίβειαν ἀπαιτεῖ τὸ μεγαλεῖον τῶν χρεῶν μας, ἕκαστον μέρος τῶν ἐνδιαλαμβανομένων εἰς τὸ ἐπισυναπτόμενον σχέδιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Κανονισμοῦ.

Ἂν τὸ ἔργον μας δὲν φανῇ ὁποῖον πρέπει νὰ ἦναι, καὶ ὁποῖον ἡ Ὑ. Μ. ἀπεκδέχεται, τολμῶμεν ὅμως νὰ ἐλπίσωμεν ἀφ' ἑτέρου ὅτι ἐπράξαμεν ἐν συνειδήσει ὅ,τι ἐδυνήθημεν. Ἀπόκειται εἰς τὴν Ὑ. Μ. ν' ἀναπλη-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

Τὰ κατὰ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ Βασιλέως. Ἀρχιναγκελλάριος. Ἐξαπόστολοι καὶ φιλοκαινοτόμοι. Γ'. τῆς Συνόδου Περίοδος.

§. α. Ἐπιστάσης οὖν τῆς κυρίας ἡμέρας (ἦν δὲ αὕτη ἡ 20 Μαΐου ἔτους 1835), πανήγυρις συγκροτεῖται φαιδρὰ καὶ πολυάνθρωπος, πανταχόθεν τοῦ Κράτους συνελθόντων πολλῶν θεωρῶν. Ἤδη δὲ τῆς ὥρας ἐπιστάσης προῆλθεν ὁ λαοπόθητος Βασιλεὺς ἐκ τῶν ἀνακτόρων συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν πρώην τῆς ὑψηλῆς Ἀντιβασιλείας μελῶν. Ἐπηκολούθουν δὲ κατὰ τάξιν, α) οἱ Γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατείας, β) οἱ Σύμβουλοι τῆς Ἐπικρατείας, γ) οἱ τρεῖς πρόεδροι, ὁ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, καὶ ὁ τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ ὁ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου. δ) Εἶτα οἱ μεγαλόσαυροι καὶ Ταξίαρχοι τοῦ Σωτῆρος, καὶ στρατηγοὶ καὶ ναύαρχοι καὶ πᾶσα ἡ Βασίλειος τάξις τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν. Οὕτω δὲ μετὰ παρατάξεως εἰσελθὼν ὁ Βασιλεὺς εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Εἰρήνης, ἀνέβη ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἐψάλη κατὰ τὸ σύνηθες ἡ δοξολογία καὶ ὁ ΟΑ΄ Ψαλμὸς («Ὁ Θεὸς τὸ κρίμα σου τῷ Βασιλεῖ δός»), καὶ ἐξεφωνήθη ὁ Βασιλικὸς πολυχρονισμός, καὶ ἐπευφήμησε πᾶς ὁ λαὸς λέγων Ζήτω ὁ Βασιλεύς! Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἐπανῆλθεν ὁ Βασιλεὺς ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ εἰς τὰ ἀνάκτορα. Κατ' ἐκείνην οὖν τῆς ἀναγορεύσεως τὴν ἡμέραν ἐξέδωκεν ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης καὶ πάνδημον διακήρυγμα πρὸς τοὺς Ἕλληνας, πλῆρες χρηστοτάτων ἐλπίδων καὶ Βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας, ἐν ᾧ μετὰ τῶν ἄλλων ἐμπεριέχονται καὶ τὰ ἐφεξῆς ἀξιομνημόνευτα ῥήματα. «Σήμερον, καθ' ἣν ἡμέραν ἀναλαμβάνω ἐγὼ αὐτὸς τὰς ἡνίας τῆς Κυβερνήσεως καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν, σᾶς ὑπόσχομαι κατ' ἐπανάληψιν (α), νὰ ὑπερασπίζω πάντοτε τὴν ἱερὰν θρησκείαν τῶν ὑπηκόων Μου, καὶ νὰ ἦμαι στερεὸν στήριγμα τῆς ἁγίας αὐτῶν Ἐκκλησίας. — Καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις θέλω ἀποδείξει τὸ πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν βαθὺ σέβασμου. Καὶ διὰ τοῦτο θέλω λάβει ὑπὲρ τοῦ θρόνου τῆς Ἑλλάδος, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀπογόνους Μου, ἰδιαιτέραν φροντίδα καὶ πρόνοιαν» (β).

(α) Βλ. ὄπισθ. σελ. 97.

(β) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. Ἀριθμ. 1. σελ. 2. τοῦ ἔτ. 1835 (καὶ Ἀθην.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἄρθρ. Θ. Τὰ καθήκοντα τῆς ἱερᾶς Συνόδου διαιροῦνται εἰς ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικά· καὶ εἰς μὲν τὰ ἐσωτερικὰ ἡ κοσμικὴ ἐξουσία δὲν ἐπεμβαίνει διόλου. Τὰ δὲ ἐξωτερικά, ὡς ἔχοντα σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν ἐπικράτειαν καὶ τὸ συμφέρον τῶν κατοίκων, ταῦτα δὲν ἐνεργοῦνται, εἰμὴ μετὰ τὴν ἰδιαιτέραν συγκατάθεσιν καὶ σύμπραξιν τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας.

Ἄρθρ. Ι. Εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀνάγονται κατὰ τοὺς εἰς τὰ ἄρθρα ιά. ιϐ'. καὶ ιζ'. τοῦ παρόντος νόμου ἀναφερομένους λεπτομερεστέρους προσδιορισμούς.

ά) Ἡ περὶ τῶν δογμάτων πιστὴ καὶ ὀρθὴ διδασκαλία.

ϐ) Διατάξεις περὶ τῆς θείας λατρείας κατὰ τὰ ἀνέκαθεν τῇ Ἐκκλησίᾳ κεκανονισμένα.

γ) Ἡ ἐκτέλεσις τῶν καθηκόντων ἑκάστης τάξεως τοῦ κλήρου.

δ) Ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία τοῦ λαοῦ, καὶ ἡ ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, καὶ ἡ ἐν τοῖς σχολείοις καὶ ὁπηδήποτε γινομένη.

ε) Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ πειθαρχία.

ς) Ἡ δοκιμασία τῶν προσερχομένων εἰς χειροτονίαν κληρικῶν.

ζ) Ἡ καθιέρωσις τῶν ἱερῶν ναῶν.

η) Ἡ δικαιοδοσία εἰς τὰ ὅλως ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα, π. χ. εἰς τὰ τῆς συνειδήσεως (ὅταν ταῦτα φανερούμενα εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἔργου ἀντιβαίνουσιν εἰς τοὺς ὅρους καὶ εἰς τὰς διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας) καὶ εἰς τὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν θρησκευτικῶν καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν χρεῶν, κατὰ τὰ δόγματα, τὰ δογματικὰ βιβλία καὶ τὸν ἐπὶ τούτων τεθεμελιωμένον κανονισμὸν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἄρθρ. ΙΑ. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν ἀκριϐῆ διατήρησιν τῶν παρὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πρεσϐευομένων θείων δογμάτων καὶ τῶν ἱερῶν θεσμῶν καὶ παραδόσεων, καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν εἴτε ἔξωθεν τοῦ Βασιλείου εἰσαγομένων, εἴτε ἐν αὐτῷ δημοσιευομένων καὶ περὶ θρησκευτικῶν ἀντικειμένων πραγμάτευομένων ϐιϐλίων. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, ὅταν πληροφορηθῇ ϑετικῶς, ὅτι ὁποιοσδήποτε ἄνθρωπος ἐπιχειρεῖ νὰ ταράξῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλείου δι' ἑτεροδιδασκαλίας προφορικῆς ἢ γραπτῆς, διὰ προσηλυτισμοῦ, ἢ κατ' ἄλλον τινα τρόπον, ἡ Σύνοδος ζητεῖ τὴν παῦσιν τοῦ κακοῦ διὰ τῆς κοσμικῆς ἀρχῆς, καὶ τῇ εἰδήσει αὐτῆς ἐκδίδει συμϐουλευτικὰ ἔγγραφα εἰς τὸν λαὸν εἰς ἀποφυγὴν τῆς ἐκ τῶν τοιούτων προσγινομένης θρησκευτικῆς ϐλάϐης. Ἐν δὲ τῇ δευ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καΐρης, δὲν εἶναι τέκνον γνήσιον τῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἡ συνείδησίς του τὸ ἀπαγορεύει, ἡ συνείδησίς του δὲν τὸ συγχωρεῖ νὰ πιστεύῃ εἰς ὅσα εἶναι ἀκατάληπτα εἰς αὐτόν· εἶναι εἰλικρινὴς, δὲν θέλει νὰ ἀπατήσῃ τὴν Σύνοδον τοῦ ἔθνους του· αὐτὰ γνωρίζει καὶ ὁμολογεῖ, καὶ ἄλλην ἀπάντησιν οὔτε γινώσκει οὔτε δύναται νὰ κάμῃ εἰς τὴν προϊσταμένην αὐτοῦ ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχήν.

Τοιοῦτος ὁ Καΐρης. Ἐπιμένει εἰς τὴν ἀπόνοιάν του, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐπιμένει καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ μακροθυμίαν της. Μεγάλη ἡ ἀπόγνωσις τοῦ Καΐρη, ἀλλὰ πολλὰ μεγαλητέρα ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Καΐρης προσκαλεῖται νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τῆς Συνόδου, ἥτις ἐπιθυμεῖ νὰ ἐξαντλήσῃ ὅλα τὰ πατρικά, φιλάνθρωπα καὶ ἐκκλησιαστικὰ μέσα, δι' ὧν ἐλπίζει ἀκόμη νὰ ἐπαναγάγῃ τὸν Καΐρην εἰς τὴν ὁδὸν τῶν καθηκόντων του (α).

Κατὰ συνέπειαν διαταγῶν καὶ ὁδηγιῶν τῆς Κυβερνήσεως, ὁ Μοίραρχος Κ. Κανάρης μεταβαίνει εἰς τὴν Ἄνδρον, διὰ νὰ μεταφέρῃ ἐντὸς τοῦ πλοίου του τὸν Καΐρην. Ἄνθρωπος ἐπαπειλούμενος νὰ δολοφονηθῇ, ὡς ἀθετῶν τὰ πατρῷα δόγματα (ὡς μᾶς βεβαιοῖ ὁ ἴδιος εἰς τὴν πρώτην πρὸς τὴν Σύνοδον ἀπάντησίν του), ἄνθρωπος ὅστις ἐφρόντισε μὲν νὰ κάμῃ ὀπαδοὺς εἰς τὴν νέαν θρησκείαν του, ἀλλὰ ζῇ ἀκόμη ἐν μέσῳ τόσων μυριάδων πιστῶν εἰς τὰ δόγματα τῆς θείας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, δὲν ἦτο φρονήσεως ἔργον νὰ ἐγκαταλειφθῇ οὔτε εἰς τὰς συμπαθείας οὔτε εἰς τὰς ἀντιπαθείας τοῦ λαοῦ.

Ἡ Κυβέρνησις ἐχρεώστει νὰ προνοήσῃ περὶ τούτου, καὶ τοῦτο ἔπραξε μέχρι τοῦδε μ' ὅλην τὴν φιλανθρωπίαν, μ' ὅλην τὴν ἄγρυπνον φροντίδα, μ' ὅλην τὴν ἐπιείκειαν, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται παρὰ νὰ ὁμολογῇ καὶ νὰ κηρύττῃ καὶ ὁ ἴδιος Καΐρης.

Τὸ πλοῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται ὁ Θεόφιλος, προσορμίζεται πρῶτον εἰς Αἴγιναν, καὶ ἐκεῖθεν, κατὰ διαταγήν, εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς. Τέλος, κατὰ τὴν 28 Ὀκτωβρίου ὁ Καΐρης παρίσταται ἔμπροσθεν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Τὸ κατωτέρω ἐπίσημον ἀπόσπασμα τῶν Πρακτικῶν τῆς ἱερᾶς Συνό-

(α) Προσεκλήθη δὲ κατὰ πρότασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὴν Γραμματείαν τῶν Ἐκκλησ. γενομένην τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1839 (ὑπ' ἀριθ. 8032). Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

πολλάκις ἡ ἀδικία τραχηλιῶσα πάντα νομίζει ῥᾴστα καθέζειν, « δόλῳ προδοῦσα καὶ τὰ τιμαλφέστατα».

§. ε. Ὁ μὲν οὖν ἀρχιμανδρίτης Μισαὴλ ἀφικόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας οὐκ ἐνεφανίζετο πρὸς τὸν Πατριάρχην, ἕως ἂν ὁ ἐπιτετραμμένος τὰ τῆς πρεσβείας πείσῃ τὴν Πύλην ὅπως ἄδειαν παράσχῃ τῷ Πατριάρχῃ δέξασθαι τὸ παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας πεμπόμενον παράσημον· καὶ ἡ Πύλη ἐπένευσε φανερῶ- (ἰδίᾳ δ' ἀπεστάλη μήνυμα πρὸς τὸν Πατριάρχην μηδέποτε τοῦτο φορεῖν χωρὶς ἑκάστοτε προηγουμένης ἀδείας παρὰ τῆς ἐξουσίας). Τούτων δ' οὕτω παρασκευασθέντων, προσέρχεται ὁ Ἀρχιμανδρίτης πρὸς τὸν Πατριάρχην κομίζων τό τε δῶρον καὶ τὴν ἐπιστολήν, καὶ ἅμα χαρτίον ἐκ τοῦ κόλπου ἐξενεγκών, ἀνεγίνωσκεν ὅπερ εἶχε συντάξει σύντομον λογίδριον, πλῆρες εὐφημιῶν, ἐξαγγέλλον δὲ καὶ τὸ αἴτιον καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἐπιστολῆς. Ὁ δὲ Πατριάρχης λίαν εὐμενῶς τὸν ἄνδρα ἀποδεξάμενος, οὔ γε μὴν προσήκατο καὶ ἀμφότερα τὰ προσκομισθέντα· «Ἄλλ' ἕτερον μὲν ἔνευσε πατήρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε». Τὸ μὲν γὰρ παράσημον ἀπεδέξατο χαριέντως, καὶ ταύτης μὲν ἕνεκα τῆς τιμῆς ἐξέφρασε διὰ τοῦ ἐπιτετραμμένου τὰ τῆς πρεσβείας τὰς προσηκούσας εὐχαριστίας πρός τε τὸν Μ. Βασιλέα καὶ τὴν Σ. Κυβέρνησιν τῆς Βασιλευούσης Ἑλλάδος. Τὴν δὲ τοῦ προέδρου ἐπιστολὴν ἐνσφράγιστον, ὡς εἶχεν, ἀπέδωκε πάλιν τῷ κομιστῇ, ἐπειπὼν ὡς οὐκ οἶδεν ὅλως οὔτε τίς ὁ ἐπιστέλλων πρόεδρος, οὔτε τις ἦν, ἧς προεδρεύει, ἡ ἱερὰ Σύνοδος· οὐδέποτε γὰρ περὶ συστάσεως τοιαύτης Συνόδου λόγος ἐγένετο πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ λοιπὸν ὁ Ἀρχιμανδρίτης ἐξῄει κατηφὴς μετὰ τῆς ἐπιστολῆς, καὶ προσελθὼν μετὰ τοῦ ἐπιτετραμμένου πρός τινα τῶν αὐτῷ γενομένων γνωρίμων, ἰδιολογεῖτο περὶ τοῦ πράγματος. Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν εἰλικρινῶς, ὡς οὐ χρὴ τεχνάζεσθαι περὶ τὰ ἱερά. Τεύξεται δὲ πάντως ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις τοῦ ποθουμένου, ὅταν ἀποστείλῃ γράμματα ἐπίσημα πρὸς τὸν Πατριάρχην, ἐξαιτουμένη παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν κανονικὴν ἀναγόρευσιν τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας,

---

ἠκουσαν ἀπάντησιν πρὸς τὸν ἐπιστέλλοντα· ἐὰν ἡ Α. Π. πράττουσα κατὰ τὸ δίκαιον καὶ τὸ πρέπον ἀπαντήσῃ πρὸς τὸν ἐπιστείλαντα Πρόεδρον τῆς Συνόδου μετὰ τῆς αὐτῆς φιλοφροσύνης, μεθ' ἧς ὁ Πρόεδρος γράφει· ἰδοὺ ἐτελείωσεν ἡ ἐδική μου ἀποστολή, καὶ αἱ ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι ἐμβαίνουσιν εἰς ἐκείνην τὴν σχέσιν, εἰς ἣν πρέπει διηνεκῶς νὰ συντηρῶνται» !! Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σύνης, τὸν τῆς ἀπραξίας τῶν εὐλόγων προελομένη λιμένα, ἐπειδὴ ὁ τῆς ἀντιλογίας στερρῶς αὐτῇ ἀπεφράγη. Ἀλλ' ἤδη προσλαβοῦσα σύμμαχον τὴν τοῦ Βλάχου εὐτραπελίαν ἀνεστήλωσε θεσμοθετήσασα διὰ

ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας ἡ εὐσέβεια ἀγανακτήσασα πρὸς τὴν οὕτως ἀνέδην καταπραττομένην καταπάτησιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων, γενναίως ἀπέκρουσε τὰ τοῦ νομικοῦ σοφιστεύματα, καταφιμώσασα αὐτὸν διὰ τῆς ἐξῆς ἀπαντήσεως (Ἀριθμ. 24133—613).

«Διὰ τοῦ ἐγγράφου μου τῆς 31 Ὀκτωβρ. π. ε. ὑπ' ἄρ. 20488, σκοπὸν δὲν εἶχον, Κύριε Γραμματεῦ, ὡς ὑμεῖς ὑπελάβετε, νὰ προκαλέσω τὴν διὰ νόμου μετακίνησιν τῶν ὅσα εἶναι ἤδη περὶ τῶν διαζυγίων διατεταγμένα, ἅτινα συμφώνως μὲ τὰ ὑπὸ τῆς Γραμματ. ταύτης πρὸ καιροῦ γνωμοδοτηθέντα ἐκανονίσθησαν, ἀναγνωρισθείσης τῆς μὲν δικαστικῆς Ἀρχῆς ὡς τῆς μόνης ἁρμοδίας νὰ ἐπιλαμβάνηται πρώτη τῶν περὶ λύσιν γάμου, ὅστις νομίμως εἶχε συσταθῇ, τῆς δὲ Ἐκκλησιαστικῆς ὡς συμπαρομαρτούσης οὕτως εἰπεῖν καὶ ἀπαγγελλούσης καὶ ταύτης ἐκκλησιαστικῶς τὴν διάζευξιν μετὰ τὰ παρὰ τῆς δικαστικῆς Ἀρχῆς τελεσιδίκως ἀποφασισθέντα. Καὶ δὲν ἦτο νομίζω ἀνάγκη τοσαύτης λεπτομεροῦς ἀναπτύξεως, ὁποίαν περιέχει τὸ ἀπὸ 4 Νοεμβρίου π. ε. ὑμέτερον ἔγγραφον περὶ τοιούτου πράγματος εἰς οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὑποκειμένου.

Διὰ τοῦ εἰρημένου πρὸς ὑμᾶς ἐγγράφου μου μοναδικὸν καὶ κύριον σκοπὸν εἶχα νὰ ζητήσω τὴν γνώμην Σας περὶ τοῦ τρόπου τῆς καταδιώξεως τῶν διὰ μέσου ἀπάτης ἐλθόντων εἰς συζυγίαν γάμου συγγενῶν εἰς βαθμὸν κεκωλυμένον ἀπὸ τὸν νόμον· γάμου, ἔχοντος ἐν ἑαυτῷ παράνομον τὴν σύστασιν καὶ κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς καὶ κατὰ τοὺς Πολιτικοὺς νόμους. Ἐπειδὴ ὅμως ἀφ' ἧς ἔλαβα τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφόν Σας συνέστησάν τινες εἰς τὸ μεταξὺ τοῦτο συζυγίας ἐν κρυπτῷ καὶ ἄνευ ἀδείας ἐκκλησιαστικῆς, καθ' ἃς ἔχω ὑπ' ὄψιν διαφόρους ἐκθέσεις καὶ διοικητικῶν καὶ Ἐκκλησ. ἀρχῶν, συζυγίας τὰς ὁποίας ἡ Ἐκκλησ. ἀρχὴ ἀπεφήνατο ἀκύρους, ἐνόμισα ἐπάναγκες νὰ ἐπανέλθω εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀντικείμενον, καὶ νὰ ἐκθέσω εἰς ὑμᾶς διὰ τῆς παρούσης τὰ ἑξῆς, ἀφορμὴν λαβὼν ἀπὸ τὸ διαληφθὲν τῆς 4 Νοεμβρίου π. ε. ἔγγραφον Σας.

Ὁ Γάμος εἶναι ἓν τῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Μυστηρίων· ὁ γάμος δὲν εἶναι ἁπλῶς πολιτικὸν συνάλλαγμα, καὶ πολλῷ ὀλιγώτερον δύναται νὰ ἦναι συνάλλαγμα ὅλως πολιτικόν, ὡς εἰς τὸ διαληφθὲν ἔγγραφόν Σας ἀποκαλεῖται· τοιοῦτος ἦτον ἀνέκαθεν μεχρισότου ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 23 Ἰουλίου (4 Αὐγούστου) 1833 Βασιλικὸν Διάταγμα, τὸ ὁποῖον ἔθεσεν αὐτὸν εἰς τὴν τάξιν τῶν μικτῶν ἀντικειμένων. Μικτὸν ἄρα, καὶ οὐχὶ Πολιτικὸν ἢ ὅλως πολιτικὸν συνάλλαγμα, εἶναι καὶ ἀποκαλεῖται ὁ γάμος κατὰ τοὺς θεσμοὺς τοῦ Βασιλείου· καὶ ἐὰν ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀναφέρουσά ποτε περὶ γάμου μετεχειρίσθη τὴν φράσιν συνάλλαγμα πολιτικόν, δὲν ἐξεφράσθη οὕτως, εἰμὴ ὁπόταν ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ θεωρήσῃ τὸν γάμον μόνον ὡς πρὸς τὴν σχέσιν, τὴν ὁποίαν ἔχει πρὸς τὸ κοσμικὸν τῶν ἀνθρώπων συμφέρον, καὶ οὐχὶ ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ τῆς Ἐκκλησίας μυστηρίου· διότι ἀμφότερα τὰ Συνοδικὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁ Μονεμβασίας Χρύσανθος, ὁ Δημητσάνης Φιλόθεος, ὁ Ναυπλίου Γρηγόριος, ὁ Χριστιανουπόλεως Γερμανός, ὁ Ὠλένης Φιλάρετος, ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ, ὁ Τριπόλεως Δανιήλ. Καὶ τούτων οἱ μὲν πέντε τοῦ μακαρίου ἔτυχον τέλους ἐν τῇ εἱρκτῇ τελευτήσαντες· τῶν δὲ λοιπῶν δύω μὲν εἶδον πάλιν τὸν ἥλιον ἡμιθνῆτες καὶ σκελετώδεις ἐκ τῆς εἱρκτῆς ἐξελθόντες, ἀφ' οὗ (τοῦ πολέμου ἐκραγέντος τῷ 1821, Μαρτίου 25) ἑάλω ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἡ Τρίπολις (τῷ 1821, Σεπτεμβρίου 23). Ἦσαν δὲ οὗτοι, ὅ,τε Ἀνδρούσης Ἰωσήφ, καὶ ὁ Τριπόλεως Δανιὴλ (ὃς ἦν καὶ ἀνεψιὸς τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Γρηγορίου)· διεσώθη δὲ καὶ ὁ Κορίνθου Κύριλλος (μόνος οὗτος ἀνετώτερόν τηρούμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κιαμίλου, Τριπολίτου ἄρχοντος Ὀθωμανοῦ, φιλανθρωπίᾳ πρὸς αὐτὸν χρησαμένου) (α).

§ β'. Τοῦ πολέμου τοίνυν ἤδη καταστάντος, καὶ πάσης τῆς ἐπαναστάσης Ἑλλάδος συγκινουμένης, αἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι διῳκοῦντο ὑπὸ τῶν κανονικῶν αὐτῶν ἐπισκόπων κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν· εἰς δὲ τὰς ἐν Πελοποννήσῳ χηρευσάσας τῶν ἐν εἱρκτῇ τελειωθέντων ἀρχιερέων πέντε ἐπισκοπάς, ὡσαύτως καὶ εἰς ἄλλας ἀλλαχοῦ, τελευτώντων κατὰ καιροὺς τῶν κανονικῶν ἐπισκόπων, καθίσταντο προσκαίρως ἐπίτροποι καὶ τοποτηρηταί, κατ' αἴτησιν τῶν ἐγχωρίων χριστιανῶν καὶ συναινέσει τῶν τε παρατυχόντων Ἀρχιερέων καὶ τῆς κατὰ καιροὺς προσωρινῆς Διοικήσεως. Καὶ περὶ μὲν τῶν τοποτηρητῶν τούτων, ποῖοί τινες καὶ πόσοι γεγόνασι, λέγομεν ἐν τοῖς ἑξῆς. Διοίκησις δὲ πολιτική, τὰ τῶν ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων πράγματα διεξάγουσα,' συνέστη ἔτι κατ' αὐτὸ τὸ πρῶτον τῆς ἐπαναστάσεως ἔτος.

(α) Τὰς κατὰ τὴν κάθειρξιν δεινὰς βασάνους καὶ τὰ πειρατήρια, ἅπερ οἱ ἀοίδιμοι ἐκεῖνοι ὑπέστησαν, ἀκριβῶς καὶ ἐναλήθως ἐξέθηκεν ὁ συγκακουχήσας τότε Ἱεροδιάκονος τοῦ Τριπόλεως Ἰωσὴφ Ζαφειρόπουλος, ἐν τῷ φυλλαδίῳ, ὅπερ ἐπιγεγραμμένον « Οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Προύχοντες ἐντὸς τῆς ἐν Τριπόλει φυλακῆς » τῷ **1852** ἐν Ἀθήναις ἐξέδωκεν ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Θεόδωρος Ζαφειρόπουλος. Πρβλ. καὶ Ἰ. Φιλήμονος Δοκίμ. περὶ τῆς Ἑλλην. Ἐπαναστ. Τομ. Δ. σελ. **204** καὶ σελ. **464**, ἔνθα καὶ ἀνεκδότου μέμνηται στιχουργήματος τοῦ ἀοιδίμου Τριπόλεως Δανιήλ, ἐν ὀκτακοσίοις ὁμοιοκαταλήκτοις στίχοις ἀφηγουμένου τὸ μαρτύριον τῶν καθειργμένων. Ἄπορον δὲ πῶς ὁ διάκονος αὐτοῦ παντάπασιν ἀπεσιώπησε τὸ στιχούργημα, καίτοι τὰ κατ' αὐτὸν περιστατικώτερον ἀφηγεῖται, ὡς ἑλληνοδιδάσκαλος τῆς ἐν Λαγκαδίοις τῆς Γορτυνίας σχολῆς Διαμαντῆς Ἀνδρέου κατὰ κόσμον λεγόμενος ἐχρημάτισε, καὶ ὡς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀκόβων ἀρχιερεὺς χειροτονηθεὶς Δανιὴλ μετωνομάσθη, εἶτα δ' εἰς τὸν Τριπόλεως προεβιβάσθη θρόνον. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πελοποννήσῳ μονὴν τῶν ἁγίων Τεσσαρακοντα (α). Τοῦτον ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάσισεν ἀπολυθῆναι (μηδὲ γοῦν τὸν γάμον διασπάσασα) τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1840.

β) Εἴδομεν ἐν τοῖς προλαβοῦσι τὸ Ἁρμανσπέργειον ἄγος· ἐπανέλαβε καί τις τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν (νυμφευθεὶς ὡσαύτως τὴν ἀδελφὴν τῆς ἐπ' ἀδελφῷ νύμφης αὐτοῦ). Τὴν αὐτὴν ἀθεμιτογαμίαν κατέπραξεν ἐπ' αὐτῆς τῆς Συνόδου καί τις ἕτερος ἐκ τῶν ἡμετέρων. Μετά τινα δὲ χρόνον καὶ ἄλλος τέταρτος ἐπανέλαβε τὸ ἀνοσιούργημα. Καὶ ταῦτα ἐν μέσαις ταῖς Ἀθήναις. Ἀνήγγειλε τὰς ἀνοσιουργίας ὁ Ἐπίσκοπος πρὸς τὴν Σύνοδον, καὶ ἡ Σύνοδος τὰ μὲν συνοικέσια παρεῖδεν ἀδιάλυτα (διὰ τὴν φιλανθρωπίαν), διέταξε δὲ ὅμως ἵνα ζητηθῇ καὶ εὑρεθεὶς τιμωρηθῇ ἐν ἑκατέροις ὁ εὐλογήσας ἱερεύς.

γ) Ὁ τῆς Ἄνδρου Ἐπίσκοπος εἶχεν ἤδη πρὸ μηνῶν καταμηνύσας εἰς τὴν Σύνοδον τέσσαρας ἄλλους γάμους ἀθεμίτους (τοὺς μὲν τοῦ ς'. βαθμοῦ τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας, τοὺς δὲ τοῦ έ. ἐξ ἀγχιστείας)· ἡ δὲ Σύνοδος ἐπευδόκησε διασιωπήσασα, ἀνανεοῦσα δηλονότι τὴν περὶ γάμων ἀπόκρυφον ἐκείνην τῆς περὶ τὸν Κορινθίας Συνόδου καὶ παράνομον γνώμην (βλ. ὄπισθ. σελ. 244, 295), ἣν ὕστερον ἡ ἐπὶ τοῦ Κυνουρίας Σύνοδος κατεδίκασεν ἐν σκότει διαμένειν ἄπρακτον καὶ ἐξίτηλον,

---

(α) Σημειωτέον δ' ὅτι τὸν Μονοκόνδυλον καταδικασθέντα ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῇ 15 Σεπτεμβρ. 1837 ἡ Γραμματεία ἔκρινε προσατεῦσαι, προβαλλομένη τὴν ἐπ' ἄλλῳ ταὐτὰ παρανομήσαντι συγκαταβατικωτέραν ψῆφον αὐτῆς τῆς Συνόδου, καὶ ἐπισφραγίζουσα τὴν περινενοημένην αὐτῆς ἐπιστολὴν οὑτωσίν· «Ἂν ὑπάρχουσιν ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες, δυνάμει τῶν ὁποίων ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐπιβάλλει τοιαύτας ποινάς, οὗτοι βέβαια πρέπει νὰ ἦναι οἱ αὐτοὶ δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πλημμέλημα· ἂν, μὴ ὑπαρχόντων τοιούτων, αἱ ποιναὶ ἦναι ἀφειμέναι εἰς τὴν ἔμφρονα διάκρισιν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ τὰς ἐπιβάλλῃ ἐξ ἴσου εἰς τοὺς τὰ αὐτὰ πλημμελοῦντας, καὶ οὐχὶ νὰ παιδεύῃ τὸν μὲν κατὰ τὸν ἕνα, τὸν δὲ κατ' ἄλλον τρόπον». Ταῦτα ἀπεφθέγξατο ὁ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεὺς τῇ 28 Σεπτεμβρ. (ἀριθμ. 15343). Ἡ δὲ Σύνοδος ἀποκρινομένη τῇ 15 Ὀκτωβρίου, διδάσκει μὲν τὴν Γραμματείαν τοὺς περὶ τούτου Κανόνας (Δ. Οἰκουμ. ζ. καὶ ις. τοῦ Μ. Βασιλ. τὸν ς, καὶ τοῦ Ὁμολογητοῦ Νικηφόρου τὸν λδ'), δεικνύουσα δὲ τὸ ἐκ τῆς πρώην ἐπιεικείας προκύψαν κακὸν ἀντὶ τοῦ σκοπουμένου ἀγαθοῦ, «λαβοῦσα, ἐπιλέγει, ἤδη ἡ Σύνοδος τὸ μέτρον τοῦτο κατὰ τοῦ εἰρημένου ἱεροδιακόνου Θ. Μονοκονδύλου, δὲν ἔπραξεν εἰμὴ ὅ,τι αὐτοὶ οἱ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας διδάσκουσι καὶ ἡ θεραπεία ὡς πρὸς τὸ μέλλον καὶ παῦσις τοῦ κακοῦ ἀπήτει». Καὶ ἐπέμενεν αἰτουμένη τὴν τῆς ἀποφάσεως ἔγκρισιν· καὶ ἔτυχε, τέλος, αὐτῆς. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σμοῦ νέων ἐπισκόπων εἰς προσωρινὰς ἐπισκοπάς. Ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖ τὴν χειροτονίαν τοῦ Ἐπισκόπου τὴν αὐτὴν σχέσιν ἔχουσαν πρὸς τὴν ἐπισκοπήν, ὁποίαν ἔχει ὁ ἀνὴρ πρὸς τὴν γάμῳ συνεζευγμένην αὐτῷ γυναῖκα· διὰ τοῦτο μεταχειρίζεται μεταφορικῶς καὶ τὴν φράσιν «χηρεύει ἡ ἐπισκοπή», ὅταν δηλαδὴ ἀποβνήσκῃ ὁ κανονικὸς ἐπίσκοπος· καὶ «μοιχὸν» ὀνομάζει τὸν παρανόμως ἐπιβαίνοντα ξένης ἐπισκοπῆς. Ἀλλὰ καθὼς δὲν ἠκούσθη ποτὲ γάμος προσωρινός, οὕτως οὐδὲ χειροτονία προσωρινή· καὶ προσωρινὴ κατ' ὀρθὸν λόγον ἠμπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ ἡ χειροτονία τοῦ εἰς προσωρινῶς διατηρουμένην ἐπισκοπὴν προχειριζομένου ἐπισκόπου. Ἀλλ' ἂν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος ἀπὸ πάσης ξένης ἐξουσίας, καθ' ὅσον ἀποβλέπει τὸ διοικητικὸν αὐτῆς μέρος, σκοπὸν κύριον τούτου εἶχε τὴν ἑαυτῆς εὐταξίαν, εὐκοσμίαν καὶ βελτίωσιν, χωρίς τινος ὅμως παραβάσεως, παρεκτροπῆς ἢ ἀνατροπῆς τῶν κοινῶν συνδέσμων ὅλων τῶν κατὰ μέρος Ἐκκλησιῶν, τῶν συντελουσῶν τὴν Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικήν, τὴν Ὀρθόδοξον καὶ Ἀνατολικήν. Ἀλλ' αὕτη ἂν στέρξῃ τὴν εἰς μονίμους καὶ προσωρινὰς ἐπισκοπὰς διαίρεσιν, καὶ τὴν εἰς προσωρινῶς διατηρουμένας ἐπισκοπὰς χειροτονίαν Ἐπισκόπων, τότε δεικνύεται πρὸς τὰς ἀδελφὰς ὁμοδόξους Ἐκκλησίας πράττουσα προφανῶς παρὰ τὰ ἀνέκαθεν καθεστῶτα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἑπομένως ἀνατρέπουσα τὰ κοινῶς παραδεδεγμένα, καὶ μακρὰν ἀπ' αὐτῆς καὶ ἡ παραμικρὰ τοιαύτη ὑποψία! Ὅθεν θεωροῦσα ἡ Σύνοδος διόλου ἀσυμβίβαστον πρὸς τοὺς κανόνας καὶ τὰ ἀνέκαθεν παραδεδεγμένα ἔθιμα τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τὴν εἰς μονίμους καὶ προσωρινὰς ἐπισκοπὰς διαίρεσιν, δὲν δύναται νὰ συγκατατεθῇ εἰς τοῦτο χωρὶς ἐλέγχου τοῦ συνειδότος· ἀλλ' ἂν νομίζωνται πολλαὶ εἰς τόσον μικρὰν ἐπικράτειαν αἱ ἤδη ὑπάρχουσαι εἰς αὐτὴν ἐπισκοπαί, δύνανται νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὰς ἀναγκαίας, ἀλλ' εἰς μονίμους ὅλας· τὸ προσωρινὸν εἶναι καινοφανὲς καὶ ἀνήκουστον εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη· ἀλλ' εἰς ὅσον μικρὸν ἀριθμὸν καὶ ἂν περιορισθῶσιν αἱ ἐπισκοπαὶ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, εἰς δέκα μόνον δὲν δύνανται νὰ περιορισθῶσι· πρῶτον, εἰς ἣν εὑρίσκεται ἠθικὴν κατάστασιν, καὶ θέλει εὑρίσκεσθαι ἐξ ἀνάγκης εἰς αὐτὴν πολὺν καιρὸν ἀκόμη ὁ Κλῆρος τῶν ἄλλων τάξεων, ἔχει χρείαν συχνῆς προσωπικῆς ἐπισκέψεως καὶ ἐπιτροπείας τοῦ Ἐπισκόπου, διὰ νὰ ἐκτελῇ προσηκόντως τὰ ἐκ τοῦ ἐπαγ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καιον νὰ τύχωσι περιθάλψεώς τινος εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα διά τε ταῦτα καὶ διὰ τὴν ὁποίαν δύνανται καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ προξενήσωσιν εἰς τὸν λαὸν ἠθικὴν ὠφέλειαν.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰ ἤδη εἰρημένα θέλουσι διορισθῆ εἰς ἐπαρχίας ἢ εἰς ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς θέσεις καὶ ἐκ τῶν παρεπιδημούντων ἐπισκόπων, ὅσοι κρίνονται ἄξιοι βασιλικῆς περιποιήσεως, ἢ διότι συνεμέθεξαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ἢ διότι εἶναι ἱκανοὶ εἰς τὸ νὰ ποιμάνωσι τὸν λαόν, ἀναγκαῖον νομίζει ἡ Σύνοδος, ν' ἀσχοληθῇ συγχρόνως καὶ εἰς τὸ προσωπικόν.

Τοῦτο κρίνει τόσῳ ἀναγκαιότερον ἡ Σύνοδος, καθ' ὅσον θεωρεῖ τὴν εἰς τὰς ἐπαρχίας ἀποστολὴν καὶ παρουσίαν Ἐπισκόπων, καὶ μάλιστα τῶν γνωστοτέρων καὶ σεβασμιωτέρων τῶν παρεπιδημούντων, διὰ πολλοὺς λόγους χρήσιμον· αὕτη θέλει συμβάλλει πρῶτον εἰς τὴν εἴσαξιν τῆς εὐταξίας εἰς τὸν ἄλλον κλῆρον, ὅστις κακῶς συνειθισμένος παρεκτρέπεται καὶ τώρα τῶν ἱερῶν χρεῶν του, καὶ ἔχει χρείαν ἀμέσως ἐπισκοπικῆς ἐπιστασίας εἰς τὸ νὰ περιορίζηται εἰς ὅ,τι οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες καὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι διαγορεύουσι· χωρὶς τῶν ἐπισκόπων δὲν ἐκτελεῖται παρὰ τοῦ ἄλλου κλήρου πρεπόντως ὅ,τι ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, καὶ ὅ,τι ἡ Σύνοδος ἤθελε διατάξει· καὶ δεύτερον εἰς διασκέδασιν τῶν παρὰ πονηρῶν ἀνθρώπων εἰς ταραχὴν τῶν συνειδήσεων τῶν χριστιανῶν διαδιδομένων λόγων. Ἔπειτα πολλοὶ τῶν χωρὶς ἐπαρχιῶν εὑρισκομένων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν Ἐπισκόπων δύνανται τῷ ὄντι νὰ συνεργήσωσι καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν τοῦ λαοῦ βελτίωσιν διά τε τοῦ λόγου καὶ τοῦ ὑποδείγματος, καὶ ἤθελον μείνει ἄχρηστοι, ἐὰν δὲν λάβωσιν ἐκκλησίας· ἄλλοι πένονται ἀληθῶς, στεροῦνται καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, καὶ εἶναι διὰ τοῦτο ἄξιοι τοῦ βασιλικοῦ ἐλέους. Ἔπειτα κρίνει ἄπρεπον ἡ Σύνοδος τὸ νὰ περιφέρωνται εἰς τὴν προσωρινὴν βασιλικὴν Καθέδραν καὶ εἰς ἄλλας πόλεις ἐπίσκοποι· διότι γίνονται διὰ τοῦτο παίγνιον τῶν λαϊκῶν, καὶ κρίνει ἀναγκαῖον καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτῶν. Ὅθεν εἶναι ἀνάγκη, νὰ τοποθετηθῶσιν οὗτοι πρότερον, οἱ μὲν εἰς ἐπαρχίας, οἱ δὲ εἰς μοναστήρια, διὰ νὰ δυνηθῇ κατόπιν ἡ Σύνοδος νὰ τοποθετήσῃ καὶ τοὺς ἄλλους ἐκ τοῦ κλήρου, ὅσοι ἔχουσιν ἐξαίρετα δικαιώματα εἰς περίθαλψιν, καὶ νὰ περιστείλῃ τοὺς χωρίς τινος ἔργου περιπλανωμένους εἰς τὰς πόλεις, περιορίζουσα ἕκαστον εἰς τὴν ἁρμόδιον θέσιν,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἀναλαμβάνει αὐτοχειροτονήτως τὴν ἐπιστασίαν τοῦ Μοναστηρίου, μὴ ὑποκείμενος εἰς κἀμμίαν εὐθύνην, καὶ μὴ ἔχων κἀνένα ἄλλον σκοπόν, παρὰ νὰ θησαυρισῃ αὐτὸς καὶ οἱ περὶ αὐτόν, θεωρῶν ἐπομένως τὸ μοναστήριον ἔρμαιον ἰδιοτελείας.

Χρέος μοναστηριακόν.

Ὅλα ἐν τοσούτῳ τὰ Μοναστήρια ἔχουν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον χρέος, τὸ ὁποῖον δὲν στηριζεται εἰμὴ εἰς ὁμολογίας ὑπογεγραμμένας ἀπὸ τοὺς ἡγουμένους, καὶ ἐσφραγισμένας μὲ τὴν σφραγίδα τοῦ Μοναστηρίου. Ἀλλ' ἐπειδὴ κἀνεὶς δὲν ἐξετάζει τὰς πράξεις τῶν ἡγουμένων, τὸ κῦρος τοῦτο δὲν ἔχει τὴν ἐλαχίστην βαρύτητα, καὶ ἡ καταχρησις μένει δυσεξερεύνητος, ἂν καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔγγραφα τοῦ τοιούτου εἴδους πρέπει νὰ προϋποτίθεται.

Τοιαύτη εἶναι ὡς ἐν συνόψει, Μεγαλειότατε, ἡ μέχρι τοῦδε κατάστασις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἀνωτέρου καὶ κατωτέρου Κλήρου καὶ τῶν Μοναστηρίων τοῦ Βασιλείου. Μεταβαίνομεν δὲ ἤδη καὶ εἰς τὸ δεύτερον τῆς Ἐκθέσεώς μας μέρος, τὸ διαλαμβάνον ὅσα ἐπράξαμεν εἰς τὸ μέλλον ἀποβλέποντες, καὶ τὴν περὶ ἑκάστου αὐτῶν αἰτιολογίαν.

Περὶ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ νὰ βελτιωθῇ ἡ κατάστασις τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, καὶ ὁ Κλῆρος αὐτῆς νὰ κατασταθῇ ἄξιος τοῦ τέλους, πρὸς ὃ εἶναι διωρισμένος, πρέπει ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἐν πρώτοις ν' ἀποσπασθῇ ἀπὸ τῆς Διοικήσεως τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, ἐξ ἧς ἐξήρτητο πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολέμου, καὶ νὰ κατασταθῇ Ἐκκλησία καθ' ἑαυτὴν ὑπάρχουσα, ἀφ' ἑαυτῆς καὶ δι' ἑαυτῆς διοικουμένη, καὶ αὐτὴ περὶ ἑαυτῆς φροντίζουσα. Ὑποκειμένη αὕτη εἰς ἐκείνην, δὲν θέλει βελτιωθῇ ποτέ· διότι οὔτε ἡ εἰς ἣν μέλλει νὰ ὑπόκηται θέλει βελτιωθῇ, ἐν ὅσῳ εὑρίσκεται δουλεύουσα ὑπὸ ἔθνος ἀλλόφυλον καὶ ἀλλόθρησκον· ὅθεν προσκεκλημένοι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸ νὰ δώσωμεν γνώμην περὶ βελτιώσεως τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τοῦ Κλήρου αὐτῆς, χρέος ἱερὸν ἐνομίσαμεν νὰ γνωμοδοτήσωμεν πρὸ πάντων ὁμοφώνως καὶ ἐν καθαρᾷ συνειδήσει τὴν τελείαν αὐτῆς ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας καθ' ὅσα δὲν ἀφορῶσιν ἀμέσως τὰ Δόγματα αὐτά, καθ' ἃ μένει καὶ αὕτη διὰ παντὸς ἡνωμένη μετὰ πασῶν τῶν ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν, καὶ εὐχόμεθα ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας νὰ μὴ συμβῇ κατὰ ταῦτά ποτε μήτε ἔρις μήτε διαίρεσις.

Δὲν θέλομεν ν' ἀναβῶμεν ἕως εἰς τὴν πρώτην σύστασιν τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην αὐτῆς ἱστορίαν, διὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κατακυροῖ κύριον καὶ ἄρχοντα (κυριάρχην) ἑαυτῆς (καὶ ἑπομένως καὶ τῆς ἧς προΐσταται Ἐκκλησίας) ἀπεριόριστον τὸν ἐπίγειον βασιλέα, ἐναντίον τῶν θείων Κανόνων καὶ τῆς Ἀποστολικῆς διδασκαλίας (βλ. καὶ ὄπισθ. σελ. 195). Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἔτυχεν ὢν τοῦ Δυτικοῦ δόγματος, οὐκ ἄρα κατάγε τὴν ὁμολογίαν ταύτην εἰς Οὐνιτῶν ἀγέλην (ἄπαγε!) ὁ εὐσεβὴς ὑπουργὸς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος συνελαύνει; γ) Ἡ Σύνοδος ἐν τῇ διαβεβαιώσει ὁμολογεῖ εὐπείθειαν καὶ εἰς τοὺς νόμους τῆς Ἐπικρατείας (ἀπολύτως καὶ ἄνευ τινὸς ἐξαιρέσεως). Ἀλλ' ἐὰν οἱ νόμοι οὗτοι, ἔστιν ὅτε, κελεύωσι πράγματα ἐναντία εἰς τοὺς θείους Κανόνας, τότε ἡ Σύνοδος διαβεβαιοῖ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἔσται καὶ εἰς τὰ τοιαῦτα εὐπειθής, καὶ παραβάτις τῶν ἱερῶν Κανόνων, οὓς ἐν τῇ αὐτῇ διαβεβαιώσει ὁμολογεῖ ὅτι διατηρήσει περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν. Ἐκ δὲ ταύτης τῆς ἀντιφάσεως οὐκ ἐξελέγχεται ἡ ἱερὰ Σύνοδος αὐτόχρημα ψευδορκοῦσα; δ) Ὅσον δ' ἄτοπος καὶ παράλογος ἡ ἐν τῇ διαβεβαιώσει προσθήκη τῶν «μάρτυρα ἐπικαλούμεθα αὐτὸν τὸν ὕψιστον Θεόν»! Πρῶτον μὲν γὰρ παρίστησι τὴν ἐπὶ τῇ ἀρχιερωσύνῃ διαβεβαίωσιν ἀνίκανον πρὸς πίστωσιν καὶ ὕποπτον καὶ δευτέρου χρήζουσαν δεσμοῦ. Ἀλλὰ ποῦ ποτε ἠκούσθη τοιοῦτος διπλοῦς ὁρκισμός, ἐπιφερομένου τοῦ δευτέρου πρὸς πίστωσιν τοῦ πρώτου; (ὡς ἂν εἴποις «ὁρκίζομαι, ὅτι ἀληθῶς ὁρκίζομαι»). — β') δὲ οὐ συμφωνεῖ καὶ πρὸς ἄλλον τύπον τῆς διαβεβαιώσεως (ἄρθρ. κγ). — Ἐν δὲ τῷ Ε'. ἄρθρῳ νομοθετεῖται ἀμφοτέρους τοὺς γραμματεῖς διορίζεσθαι παρὰ τοῦ Βασιλέως, καθὼς δηλονότι διορίζονται καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν ἄλλων ὑπαλλήλων ἀρχῶν· καί τοι τὰ ἄλλα αὐθύπαρκτα σώματα, ἥ τε Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία, ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν τοὺς ἰδίους γραμματεῖς. Οὕτω δὲ ἐξωτερικῶς διοριζόμενοι οἱ γραμματεῖς α) Δύνανται περιφρονῆσαι τὴν Σύνοδον, ὡς μὴ φαινόμενοι ταύτης ὑπηρέται, ἀλλὰ σχεδὸν ἰσότιμοι· καθότι ὅπως καλοῦνται οἱ Συνοδικοὶ ἀλληλοδιαδόχως καὶ διατηροῦνται κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, οὕτω καὶ αὐτοὶ διορίζονται ὑπ' αὐτῆς· β) Σπουδάσουσιν ἀρέσαι τοῖς διορίζουσιν αὐτοὺς μᾶλλον, ἢ τῇ καθ' ἣν ὑπηρετοῦσι Συνόδῳ, ὡς συνυπηρέτιδι καὶ αὐτῇ καὶ μόνον ἐπιμίσθιον ὑπηρεσίας λαμβανούσῃ ἀντὶ τοῦ αὐτοῖς διδομένου μισθοῦ (κατὰ τὸ ΚΗ'. ἄρθρον). Ὅτι δὲ τοιαύτην πειθήνιον ὑπηρέτιδα ἤθελον οἱ μεγαλοφυεῖς νομοθέται καταστῆσαι τὴν ὑπερτάτην τῆς Ἐκκλησίας Ἀρχήν, δείκνυται καὶ ἐκ τῆς προσημειωθείσης περικοπῆς τοῦ Ὑπουργοῦ (σελ. 610), ἔνθα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Βασιλέως προστασίας τῆς πίστεως τάς τε ἐνεργείας τῆς Κυβερνήσεως τὰς πρὸς κανονικὴν ἀναγνώρισιν τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας καὶ σύσφιγξιν καὶ κραταίωσιν τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν ἑνότητος ἐνεργηθείσας καὶ τὴν ἤδη ἀπασχολοῦσαν τὴν Κυβέρνησιν μέριμναν εἰς κατάρτισιν νόμων πρὸς ἀρίστην ῥύθμισιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, «Ἀναμιμνήσκεσθε, προστίθησιν, ὅτι ἡ Σύνοδος κατὰ τὸ ἱερώτατον αὐτῆς καθῆκον, καὶ τὸ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸ πρὸς τὴν πατρίδα, προσέχει εἰς τὴν διατήρησιν καὶ τῶν δογμάτων τῆς πίστεως, καὶ τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἱερῶν παραδόσεων, ἵνα μένωσιν ἀκέραια καὶ ἀδιάφθορα». Καὶ ταῦτα μὲν ἡ Σύνοδος (α).

§. ιε. Ὁ δὲ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργὸς τὸ περὶ καταστάσεως τῆς Συνόδου Νομοσχέδιον, συρράφέν, ὡς προείρηται, κατέπεμψε καὶ πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον εἰς ἐπίσκεψιν καὶ ἐπίκρισιν, ὡς πρῶτον ἔδοξεν αὐτῇ. Ἡ δὲ διεξελθοῦσα αὐτὸ ταχὺ ἀπέστειλε γράψασα (τῇ 31 Μαΐου) τὰ ἑξῆς· «Ἐπιστρέφουσα πρὸς ὑμᾶς ἡ Σύνοδος τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Νομοσχέδιον, ὅπερ εὐηρεστήθητε νὰ ὑποβάλητε εἰς τὴν σκέψιν καὶ παρατήρησιν αὐτῆς, ἀπευθύνει τὰς ἀκολούθους παρατηρήσεις.

α) Εἰς τὸ τέλος τοῦ Α' ἄρθρου νὰ προστεθῶσιν αἱ λέξεις «καὶ Ἐκκλησιαστικαὶ διατάξεις, καὶ τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα».

β) Εἰς δὲ τὸ Β'. ἄρθρον νὰ διαρκῇ ἡ περίοδος τῶν μελῶν τριετίαν ἢ τοὐλάχιστον διετίαν.

γ) Εἰς δὲ τὸ Ε' παρατηρεῖ, ὅτι κατὰ τὸ δίκαιον καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὑπηρεσίας κρίνει ἀναγκαῖον ἡ Σύνοδος νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτὴν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγῃ αὕτη τὸν ἴδιον αὐτῆς γραμματέα καὶ τοὺς ἄλλους ὑπαλλήλους τοῦ Γραφείου, καὶ νὰ προτείνῃ αὐτοὺς διὰ τοῦ Ὑπουργείου εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Α. Μ.

(α) Καὶ ἄλλην δ' εἶχεν ἐκδοῦσα ἡ Σύνοδος τῇ 15 Μαΐου Ἐγκύκλιον περὶ τῶν Χριστοφορικῶν, ἐν ᾗ κατηγοροῦσα τὸν Μοναχὸν ὡς ταῖς ὑπερεχούσαις ἐξουσίαις ἀπειθοῦντα καὶ ἀντικείμενα τῷ Εὐαγγελίῳ διδάσκοντα, «εἰ ἀληθῆ τυγχάνουσιν ὅσα διαθρυλλοῦνται ὡς ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμενα» (ὁρᾷς; καὶ αὐτὴ ἡ Σύνοδος ἐνεδοίαζε περὶ τῆς ἀληθείας τῶν κατὰ τοῦ Χριστοφόρου διαθρυλλουμένων, καὶ μόνον τοῖς ὑπερκειμένοις ὑπείκουσα κατεψηφίζετο, καί τοι πολλαὶ μὲν ἦσαν παρ' αὐτῇ ἀξιόπιστοι μαρτυρίαι, πολλοὶ δ' ὡμολόγουν καὶ μέχρι νῦν τοῖς πράγμασι συνομολογοῦσιν, ὅτι οὐ σμικρὰν ἡ ἁπλοϊκὴ τοῦ μοναχοῦ διδασκαλία ἐπήνεγκεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἴασιν τῶν ἀνιάτως τέως καταμαστιζουσῶν αὐτὴν κακουργιῶν), παρακαλεῖ, τέλος, τὸν κατὰ τὴν Λακωνίαν ἱερὸν κλῆρον καὶ εὐσεβῆ λαόν, ἵνα πειθόμενοι τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ἄρχουσιν εἰρηνεύωσι καὶ ὁμονοῶσι πρὸς ἀλλήλους (βλ. τὴν Ἐγκύκλιον ἐν τῇ Ἐφημερίδι Ἑβδομάδι 1852 ἀριθμ. 72).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

πειρίαν τε καὶ σύνεσιν (τοῦτον εἶχε κατὰ νοῦν καὶ ὅτε πρὸς τὸν Πατριάρχην ἔγραφεν, ὡς ἄνδρα πρόσφορον ἀποστελεῖ καὶ πιστόν). Καὶ δὴ πρὸς τὸν ἱεράρχην ἐλθόντα διεκοίνωσε τὸ βούλευμα· ὁ δ' ἀκούσας ἐπλήσθη χαρᾶς, καὶ τὸν κηδεμόνα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἐπήνεσε, καὶ πολλὰ μετ' αὐτοῦ καὶ καλὰ διελέχθη περὶ τοῦ σκέμματος. Ἀλλ' ὁ Κυβερνήτης παρεκάλεσε τὸν Μητροπολίτην, ἵνα καὶ αὖθις καθ' ἑαυτὸν περὶ τοῦ πράγματος βουλεύσηται, ἀκριβέστερον ἀναθεωρήσας, συμπαραλάβῃ δὲ καὶ ἄλλους τῶν κανονικῶν Ἀρχιερέων κοινωνοὺς τοῦ σκέμματος συσκεψόμενος μετ' αὐτῶν κατ' ἰδίαν, οὕστινας γνωρίζει περὶ τὸ πρᾶγμα πινυτόφρονας καὶ ἀξιοχρέους (ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ προβάλλων τὸ ζήτημα). Καὶ ταῦτα μὲν ἐγένετο περὶ τὰ τέλη τοῦ Νοεμβρίου μηνός.

§. 0. Ἤδη δὲ τοῦ 1830 ἔτους τελευτῶντος, ἀνεφύοντο σφοδρότερα τὰ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως σκάνδαλα τοῦ πονηροῦ δαίμονος, καὶ πολὺς καὶ ἄχαρις πολιτικῶν φροντίδων ἐσμὸς περιέσπα τὸν Κυβερνήτην. Αὐτὸς δέ, καί τοι προσπαλαίων πρὸς τὰ κύματα τῶν ἀλλεπαλλήλων πειρασμῶν, ἐμέμνητο διαρκῶς, οὐδ' ἐπελάθετο τοῦ περὶ τῆς ἐκκλησίας βουλεύματος. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ λαβὼν ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατάλογον τῶν αὐλικῶν χρεῶν, ὅσα αἱ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν ἐπισκοπαὶ ὀφείλουσιν εἰς τὸ κοινὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, γράφει πρὸς τὸν Ῥέοντος Διονύσιον τὴν ἑξῆς ἐπιστολήν.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 20 Φεβρουαρίου 1831.

Πανιερώτατε!

Ἐβράδυνα νὰ σᾶς στείλω τὸν κατάλογον, περὶ τοῦ ὁποίου εἶχα τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ὁμιλήσω, διότι χθὲς μόλις εὑρέθη. Ἡ Πανιερότης σας θέλει μὲ ὑποχρεώσει εἰς τὸ ἄκρον ἐὰν ὑποβάλῃ αὐτὸν εἰς τὴν σκέψιν της, καὶ θελήσῃ νὰ μὲ δώσῃ τὴν γνώμην της, καὶ διὰ τὴν φύσιν καὶ διὰ τὸ πηλίκον τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος χρεῶν.

Εἶμαι δὲ πεπεισμένος καὶ πρὶν λαβω τὰς πληροφορίας, τὰς ὁποίας ἡ Πανιερότης σας δύναται νὰ μὲ δώσῃ, ὅτι αὗται θέλουν μὲ χρησιμεύσει πολὺ ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι.

Μένω μὲ βαθύτατον σέβας.

Π. Ζητῶ συγγνώμην, ἐὰν δὲν ἠμπόρεσα νὰ σᾶς δεχθῶ σήμερον, καὶ παρακαλῶ νὰ λάβητε τὸν κόπον νὰ ἔλθητε τὴν Κυριακὴν εἰς τὰς 10 ὥρας.

Ι. Α. Καποδίστριας.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ βαθμολογίας τοῦ Κλήρου καὶ τῶν εἰς ἑκάστην ἱερατικὴν τάξιν διδομένων τιμῆς χάριν ἐπιθέτων.

Ἄρθρον 65. Ὅλοι οἱ Ἐπίσκοποι τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἰσότιμοι καὶ ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων, ὑποκείμενοι Ἐκκλησιαστικῶς εἰς μόνην τὴν διαρκῆ τοῦ Βασιλείου Σύνοδον, καὶ μηδεμίαν ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους ὑπεροχήν, παρὰ τὰ κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς χειροτονίας των πρεσβεῖα.

Ἄρθρον 66. Εἰς ὅλους ἐξίσου τοὺς ἐπισκόπους τοῦ Βασιλείου δίδεται τιμῆς χάριν ὁ τίτλος Σεβασμιότης καὶ Σεβασμιώτατος· εἰς τοὺς πρεσβυτέρους ὁ τίτλος Αἰδεσιμότης καὶ Αἰδεσιμώτατος· καὶ εἰς τοὺς διακόνους ὁ τίτλος Κοσμιότης καὶ Κοσμιώτατος.

Ἄρθρον 67. Ἡ διαρκὴς τοῦ Βασιλείου Σύνοδος φέρει τὸν τίτλον Ἱερὰ Σύνοδος, καὶ τὰ μὲν πρὸς αὐτὴν διευθυνόμενα ἔγγραφα ἐπιγράφονται «πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου»· ὅλοι δὲ οἱ ἐπίσκοποι τοῦ Βασιλείου μνημονεύουσιν εἰς τὰς ἱερὰς τελετὰς τὴν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου, κατὰ τὸν ἑφεξῆς τρόπον· «ἐν προώτοις μνήσθητι. Κύριε, τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, ἣν χάρισαι κτλ.

Ἄρθρον 68. Μένει εἰς τὴν πολιτικὴν ἀρχὴν τὸ νὰ προσδιορίσῃ τὴν ἀναλογίαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν, ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν βαθμολογίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ μισθοδοσίας τοῦ Κλήρου.

Ἄρθρον 69. Οἱ Ἐπίσκοποι τοῦ Βασιλείου, καθὼς καὶ οἱ περὶ τὸν ἐπίσκοπον ἀξιωματικοί, μισθοδοτοῦνται αὐτάρκως καὶ ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρός των κατ' εὐθεῖαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ προσδιωρισμένων πόρων· ἑπομένως δὲν δύνανται νὰ ἀπαιτήσουν τὸ ἐλάχιστον παρ' οὐδενὸς τῶν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν διεξαγωγὴν τελούντων.

Ἄρθρον 70. Οἱ πρεσβύτεροι, διάκονοι, ψάλται, νεωκόροι, καὶ λοιποὶ ὑπηρέται τῶν ἐκκλησιῶν μισθοδοτοῦνται παρὰ τῶν ἰδιαιτέρων ἑκάστης

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λης θρησκείας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν, ἀλλὰ καὶ αἱ τελεταὶ καὶ ἱεροπραξίαι αὐτῶν συγχωρεῖται νὰ ἐπιτελῶνται ἀκωλύτως, μὴ προσδιορίζον περὶ τῶν ναῶν αὐτῶν καὶ θυσιαστηρίων, ἐπαπειλεῖ κίνδυνον ἀπωλείας, μάλιστα εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν· διότι οἱ μὴ ὀρθόδοξοι, εἴτε μὴ ἔχοντες ἰδιαιτέρους ναούς, εἴτε φειδόμενοι τῆς πρὸς οἰκοδομὴν αὐτῶν δαπάνης, εἴτε καὶ σοφιζόμενοι τὸ εἰρημένον ἄρθρον, δύνανται διὰ τοῦ ἀκωλύτως νὰ ἐπιτελῶσι τὰς ἱεροπραξίας των εἰς τὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας· πρᾶγμα ἐναντίον τῆς θρησκείας καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου ἀναγκαίως ἕπεται ἡ ἐλάττωσις τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Β. Τὰ ἄρθρα, διὰ τῶν ὁποίων, ὅσοι ἔξωθέν ἐλθόντες κατοικήσουσιν ἢ παροικήσουσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰσὶν Ἕλληνες, καὶ ὡς Ἕλληνες ὄχι μόνον εἰσὶν ὅμοιοι μὲ τοὺς αὐτόχθονας καὶ ἀπολαμβάνουσι τῶν αὐτῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, ἀλλὰ καὶ ὡς τοιοῦτοι ἔχουσι τὸ δικαίωμα εἰς ὅλα τὰ ἀξιώματα, ἄνευ ἐξαιρέσεως, καθ' ἣν ἕκαστος ἔχει ἀξιότητα, ἐπαπειλοῦσι τὴν μετάβασιν τῆς δυνάμεως εἰς ξένας χεῖρας· καὶ τότε ὁποῖος καὶ ὁπόσος ἐπαπειλεῖται κίνδυνος καὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατρίδος, εὔκολα καθεὶς δύναται νὰ συμπεράνῃ.

Ἀλλ' ὅπως μή, ὡς ἀνασκευάζοντος, κριθῶσι περιττά, ὅσα ἕως ὧδε ἐξέθεσα, καὶ διὰ τοῦτο παραμεληθῶσι, καλὸν ἔκρινα νὰ προσθέσω καὶ περὶ διορθώσεως καὶ ἀποφυγῆς τῶν εἰρημένων κινδύνων, ὅσα ἐμπόρεσα νὰ συλλογισθῶ.

Ἀναγκαῖον στοχάζομαι, εἰς μὲν τὸ περὶ τῶν τελετῶν καὶ ἱεροπραξιῶν τῶν ἄλλων θρησκειῶν ἄρθρον νὰ προστεθῇ, οἰκοδομοῦντες ἐξ ἰδίων των δι' ἀδείας τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως τοὺς ἀναγκαίους αὐτῶν ναοὺς μόνους, εἰς δὲ τὸ « ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ αὐτὸ δικαίωμα εἰς ὅλα τὰ ἀξιώματα· δοτὴρ δὲ τούτων μόνη ἡ ἀξιότης ἑκάστου », ἀντὶ τοῦ ὅλοι οἱ Ἕλληνες νὰ γραφῇ ὅλοι οἱ αὐτόχθονες Ἕλληνες κτλ. καὶ μετὰ τοῦτο νὰ προστεθῇ ἓν ἕτερον ἄρθρον, τὸ ἑξῆς· οἱ μὴ αὐτόχθονες πολιτογραφέντες Ἕλληνες ἕως ἐσχάτης γενεᾶς ἔχουσι δικαίωμα εἰς μόνα τὰ ὑπάλληλα ὑπουργήματα.

Ταῦτα ὡς χρέος μου κρίνω νὰ προβάλω διὰ τῆς Ἐκλαμπρότητός Σου, ἡ δὲ Ἐκλαμπρότης Σου κοινοποιήσασα αὐτὰ πρὸς τὴν Σεβαστὴν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στευε καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος· τὸ δ' ἀτελὲς τῆς ἐκφράσεως ἀποδοτέον ἴσως εἰς τὴν ἀπροσεξίαν τοῦ Γραμματέως, ὅστις καὶ ἄλλως εἴωθεν ἐν τοῖς τοιούτοις ταπεινότερον ἐκφράζεσθαι· ἔστι δ' ὅτε οὐδ' Ἑλληνιστί, ἀλλὰ μᾶλλον Γαλλιστὶ φαίνεται συλλογιζόμενος ἐν τῷ γράφειν, ὁποῖον καὶ τὸ ὑψηλὸς σκοπὸς καὶ αὐτὸ τὸ θεμελιωτὴς τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας (le fondateur de l' Eglise chrétienne). — γ) Τὸ Διοικητικὸν μέρος τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἱερὰ Σύνοδος χαρίζει εἰς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν, «κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην τῆς Ἐκκλησίας συνήθειαν, καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας». Καὶ τοῦτο σφόδρα παράδοξον. Ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία οὐδεμίαν οἶδεν ἀρχαιοτέραν περὶ τούτου συνήθειαν, οὐδ' ἄλλον ἱερώτερον καὶ ἐκκλησιαστικώτερον παρὰ τὴν Ἀποστολικὴν διδασκαλίαν ταύτην, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον (οὐχ ἡ πολιτικὴ ἐξουσία) ἔθετο τοὺς ἐπισκόπους ποιμάνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ». — δ) Κύριον ἡ Σύνοδος ὀνομάζει τὸν ἕνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· Κύριον ἑαυτῆς ὁμολογεῖ καὶ τὸν ἐπίγειον Βασιλέα· ἀλλ' ἐπελάθετο καὶ ὧδε, καθὼς φαίνεται, τὸ «Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν». Ἔστι μὲν γὰρ ὁ νόμιμος βασιλεὺς τρισσέβαστος καὶ ὑπέρτατος ἄρχων τῆς πολιτείας, εἰς ὃν ὀφείλει κατὰ νόμους ὑποτάσσεσθαι πολιτικῶς ἅπαν τὸ ὑπήκοον, ἐν ᾧ συμπεριλαμβάνεται καὶ καθέκαστον ἀτομικῶς τῶν τῆς Συνόδου μελῶν, «ἀποδιδούσης τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ». Κύριον δὲ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηκόων (ὡς δούλων ὑποχειρίων) οὐδεὶς τῶν νομίμων βασιλέων οὔτ' αὐτὸς ἑαυτόν, οὔτε τῶν ὑπηκόων οὐδεὶς κατὰ νόμους αὐτὸν ὀνομάζει. Τὸ δὲ «Ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Βασιλεύς,» ἐπεκράτησεν ἐκ συνηθείας (τὸ πρῶτον Γαλλικῆς) εἰς μόνους τοὺς βασιλικοὺς πρέσβεις καὶ ὑπουργοὺς (mon Roi et mon Maître). Ἀλλὰ τοιαύτην φράσιν διπλωματικὴν ἄπορον πῶς καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος ᾠκειοποιήθη. — ε) Ἐφεξῆς ἡ Σύνοδος διακηρύττει ὅτι ἐγκαθιδρύθη πολιτικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς· ἀλλὰ τὸ μὲν πολιτικῶς εἴδομεν καὶ ὁμολογοῦμεν, τὸ δ' ἐκκλησιαστικῶς οὐχ ὑπάρχει. — ς) Τελευταῖον ἡ ἱερὰ Σύνοδος ὡς ἂν ἀφ' ὑψηλῆς περιωπῆς ἐποπτεύουσα ἐπὶ πᾶσαν τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἀποτείνει τὸν λόγον «πρὸς πάντα ἀληθῆ χριστιανόν, πᾶν τῆς Ἀνατολικῆ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀφοπημάτων ἦν ἂν ἀπηλλαγμένος ὁ νόμος ὡς ἑξῆς γεγραμμένος. «Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ πληροφορηθεῖσα ἀκριβῶς τὴν τελετὴν παρανόμου γάμου στηλιτεύει αὐτὸν ἐπὶ Ἐκκλησίας (α) καὶ καταγγέλλει τοὺς ὑπαιτίους εἰς τὴν ἁρμοδίαν δικαστικὴν ἀρχήν, ὅπως αὕτη μετὰ τὴν τακτικὴν διαδικασίαν κηρύξῃ δι' ἀποφάσεως τὴν ὕπαρξιν τῆς κατὰ τοὺς νόμους καθιστώσης τὸν γάμον ἄκυρον αἰτίας. Τῆς δ' ἀποφάσεως ταύτης πεμφθείσης εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, αὕτη ἀποφαίνεται κηρύττουσα τὸν γάμον ἄκυρον. Κατὰ δὲ τοῦ Ἐπισκόπου κλ. (ὡς ἔχει). Ἀντὶ δὲ τῶν ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἐδαφίῳ τοῦ ΙΖ΄. ἄρθρου γραπτέον «Τὸ δικαστήριον κηρύττει δι' ἀποφάσεως τὴν ὕπαρξιν τῆς αἰτίας, ἥτις ἐπάγει τὴν κατὰ νόμον διάζευξιν ἢ μή· καὶ ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει παραπέμπει τὴν ἀπόφασιν ταύτην εἰς τὴν Ἐκκλησ. ἀρχήν, ἥτις συμβουλεύει πάλιν πνευματικῶς πρὸς ἕνωσιν τοὺς διαφερομένους, καὶ μετὰ 40 ἡμέρας ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτὴν κοινοποιήσεως τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως, ἐὰν δὲν συνδιαλλαγῶσιν, ἐκδίδει τὸ διαζύγιον, ἀντίγραφον τοῦ ὁποίου πέμπει εἰς τὸ δικαστήριον διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐὰν δὲ ἐν τῷ διαστήματι τῶν 40 ἡμερῶν συνδιαλλαγῶσι, πέμπει τὴν περὶ ἑνώσεως ἀναφορὰν αὐτῶν εἰς τὸ Δικαστήριον». Οὕτω δὲ διορθουμένου τοῦ νόμου, τὸ κράτιστον καὶ τελεσιουργὸν τῆς Ἐκκλησίας δικαίωμα περὶ τὴν τοῦ νομίμου γάμου διάζευξιν οὐ μεταδίδοται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, ἵνα ταῦτα ἐκδῶσιν ἀπόφασιν διαλύσεως συνδέσμου, ὃν οὐ συνέζευξαν. Καὶ αὐτὸ δὲ τοῦ νόμου τὸ ΚΕ΄. ἄρθρον, ἔνθα τῶν κακουργησάντων κληρικῶν αἱ καταψηφισθεῖσαι ποιναὶ ἀνεκτέλεστοι ἀποφαίνονται πρὸ τῆς τοῦ καταδικασθέντος καθαιρέσεως ἀπὸ τοῦ ἱερατικοῦ βαθμοῦ (β), ἀποδείκνυσιν ἐναργῶς ὅτι τὰ μυστήρια οὐ καταργοῦνται ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς· τὴν γοῦν καθαίρεσιν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπονέμων, ὁμολογεῖ δήπου ὅτι τὴν διὰ τοῦ τῆς ἱερωσύνης μυστηρίου ἐπελθοῦσαν τοῖς πιστοῖς θείαν χάριν μόνη πάλιν ἡ Ἐκκλησία δύναται ἀφαιρεῖν ἀπὸ τῶν ἀναξίων αὐτῆς δειχθέντων· πῶς λοιπὸν οὐχὶ καὶ τὴν διὰ τοῦ

σιμαχίαν καὶ μετάνοιαν (βλ. Γ .Α. Μαυροκορδάτου Διαφώτισ. τῶν Ἐκκλησιαστικῶν νόμων σελ. 16—20 Ἀθήνησι, 1854).

(α) Ὅπως διὰ τῆς τῷ 1843 Ἰουνίου 25 (Ἀριθμ. 11637) ἐκδοθείσης ἐγκρίσει τῆς Κυβερνήσεως Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου διετέκτατο (Βλ. Αἱ ἀναγκαιότ. Ἐγκύκλ. Ἐπιστ. σελ. 150).

(β) Ἡ αὐτὴ διάταξις κεῖται κἀν τῷ Διατάγματι τῆς 16 Ὀκτωβρ. 1836. Βλ. ὄπισθ. σελ. 213.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φες, υἱέ μου, τοιαῦτα, ἂν προσεῖχες περισσότερον καὶ εἰς τὰ ἀνωτέρω ῥηθέντα καὶ εἰς τὰ ἐφεξῆς· α) Ὑπάρχουσι χειρόγραφα τοῦ ὀγδόου αἰῶνος ἔχοντα τὰς περικοπὰς τοῦ Εὐαγγελίου τονισμένας μὲ σημεῖα μουσικῶν φωνῶν. Καὶ τοῦτο δεικνύει ὅτι καὶ τότε καὶ ἔκπαλαι τὰ θεῖα ταῦτα λόγια ἀνεγινώσκοντο εὐμελῶς καὶ εὐφωνικῶς. β) Καὶ ἡ Δυτικὴ, καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ τῶν ἑτεροδόξων ἀρχαῖαι Ἐκκλησίαι (πλὴν τῶν νεωτεριστῶν) οὕτως εὐμελῶς ἀναγινώσκουσι τὰς περικοπὰς τοῦ Ἀποστόλου καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς ἡμέρας. γ) Πᾶσα ἡ ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἡ ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης ὡσαύτως ἀναγινώσκει, καὶ ὅπου ἐπάτησαν καὶ ὅπου δὲν ἐπάτησαν οὐδ' ἠκούσθησαν Τοῦρκοι (τοὺς ὁποίους βέβαια νοεῖς μὲ τὸ «δ ο υ λ ε ί α»). Ἂν ὁ ἀναγνώστης ἀγνοεῖ τὴν ἀπαγγελίαν, ἂν τζιγαρίζει (καθὼς λέγεις) καὶ τερετίζει, τοῦτο εἶναι σφάλμα τοῦ ἀναγνώστου· αὐτὸς πρέπει νὰ διδαχθῇ τὴν προσήκουσαν ἀνάγνωσιν, ὄχι τῆς ἀναγνώσεως ὁ τρόπος νὰ καινοτομηθῇ. Ἀρκοῦσι ταῦτα. Εἰ δὲ θέλεις καὶ ἄλλα παραδείγματα κοσμικά, παρατήρησον ὅτι ὅλα σχεδὸν τὰ ἔθνη, καὶ αὐτὰ τὰ μὴ πιστεύοντα εἰς Χριστόν, ἔχουσί τινα ἀναγνώσματα, μὲ λαμπροτέραν προφερόμενα φωνὴν εἰς τὰς προσευχάς των. Καὶ αὐτοὶ οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἐγνώριζον τὴν καταλογάδην προφορὰν πολλῶν ἐμμέτρων ποιημάτων μεταβαίνοντες εἰς τοῦτο ἀπὸ τῆς ψαλμῳδίας. Ἀλλὰ ταῦτα ὑπερβαίνουσι μέτρον ἐπιστολῆς· διὰ τοῦτο δὲν ἐκτείνομαι περισσότερον. Ἓν μόνον σὲ παραγγέλλω πατρικῶς καὶ φιλικῶς· «Μ ὴ γ ί ν ο υ σ ο φ ώ τ ε ρ ο ς τ ῆ ς Ἐ κ κ λ η σ ί α ς».

Τοιοῦτος ἠθέλησας νὰ φανῇς γ ν ω μ ο δ ο τ ῶ ν πάλιν καὶ ἄλλο, τὴν ἐκ τῆς θείας λειτουργίας ἀποκοπὴν καὶ κολόβωσιν τῆς ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων προσευχῆς. Προβάλλεις τὰ παραδείγματα τοῦ θείου Βασιλείου καὶ τοῦ θείου Χρυσοστόμου! Καὶ τοῦτο λογισμὸς ὑπερηφανίας· νὰ συγκρίνωμεν ἑαυτοὺς μὲ τοὺς θεοφόρους ἐκείνους Πατέρας, οἵτινες καὶ θείῳ πνεύματι κινούμενοι, καὶ ὑπὸ πάσης τῆς Ἐκκλησίας προβεβλημένοι, συνέτεμον ἐν μέρει τὰς ἀποστολικὰς εὐχὰς τῆς θείας λειτουργίας. Καὶ ἄλλως δέ, φίλε μου, λανθάνεσαι· ἐπειδὴ α) οἱ θεῖοι Πατέρες οὗτοι συνέτεμον τὰς εὐχὰς (καὶ ταύτας ἐν μέρει), δὲν ἀπέκοψαν μέρος ὁλόκληρον τῆς θείας λειτουργίας (καθὼς ἐγνωμοδότησας τ ὴ ν ἀ π ο κ ο π ὴ ν τῆς ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων εὐχῆς)· β) ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, καὶ μετὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον καὶ ἐφεξῆς (ἤδη 1400 χρόνους) καὶ ἀφ' οὗ διετάχθη κανονικῶς ὁ π α ι δ ο β α π τ ι σ μ ό ς, πάντοτε καὶ πανταχοῦ λέγει τὰς ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων εὐχὰς πᾶσα ἡ ὀρθόδοξος καὶ καθολικὴ Ἐκκλησία· διότι γ) οὐδέποτε δὲν ἔλειψαν κατὰ τόπους, οὐδ' ἐκλείψουσι μέχρι τέλους αἰώνων οἱ κατηχούμενοι τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Καὶ ἂν εἰς τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν τόπον δὲν φαίνονται κατηχούμενοι κατὰ καιρούς, εἰς ἄλλους ὅμως τόπους κατηχοῦνται· ἂν δὲν εὑρίσκονται εἰς τὸ δεῖνα κλίμα τῆς Εὐρώπης, εὑρίσκονται ὅμως εἰς ἄλλα· εὑρίσκονται εἰς τὴν Κίναν, εἰς τὴν Ταταρίαν, καὶ ἀλλαχοῦ κατηχούμενοι τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ προσερχόμενοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν (πίστευσόν με φίλε Λυκοῦργε). Ἡ δὲ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι μία. Μία ἡ ἀναίμακτος θυσία. Μία ἡ τάξις τῶν ἐπ' αὐτῇ θείων εὐχῶν. Μία ἡ λειτουργία, τὴν ὁποίαν ἀναγινώσκει ἀπ' αἰώνων εἰς αἰῶνας καὶ ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης. Ἐν μιᾷ φωνῇ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὸ δικαίωμα τοῦ αὐτόχθονος, κατὰ τοὺς τύπους τοῦ παρόντος Συντάγματος, διὰ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου χειροτονούμενοι, ἐκλεγομένων τῶν ὑποψηφίων καὶ προβαλλομένων ὑπὸ τῶν ἐπαρχιωτῶν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας». (ἄρθρ. 10) κτλ.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐψηφίσατο περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν αὕτη ἡ Συνέλευσις (α).

§. ιβ. Μετὰ δὲ τὴν ἐκ Μεγάρων μεταπολίτευσιν συνέστη ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπή· καὶ παύεται μὲν ὁ Χρυσόγελος, ἀναγορεύεται δὲ Γραμματεὺς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς παιδείας Ἰάκωβος ὁ Ῥίζος, (Ἀπριλ. 30. 1832), ὅστις ἅμα καταστὰς ἐξέδωκε τὴν ἐφεξῆς ἐγκύκλιον.

Ἀριθ. 17. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματεία.

Πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας, Ἀρχιεπισκόπους, Ἐπισκόπους καὶ Ἐκκλησιαστικοὺς Τοποτηρητάς.

Ἰδοὺ τέλος πάντων, Σεβασμιώτατοι, ἐπακούσας ὁ Ὕψιστος τῶν δεήσεών σας, ἐχάρισε πάλιν τὴν εἰρήνην εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

Ἡ Σ. Διοίκησις, σπεύδουσα νὰ ἑνώσῃ τὰς διαφόρους θελήσεις καὶ προσπαθείας εἰς ἕν, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τοιουτοτρόπως καὶ διὰ τὸ ἑξῆς τὴν πολυπόθητον αὐτὴν ἡσυχίαν, καὶ πεπεισμένη πόσον συμβάλλεται περὶ τὴν ἠθικὴν διαμόρφωσιν τῶν λαῶν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως ἡ φωνὴ ὀρθῶς ἑρμηνευομένη, μίαν τῶν πρωτίστων φροντίδων της ἐθεώρησε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας, πρὸς καιρὸν διακοπείσης, ὡς ὀργάνου καταλλήλου τῶν μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ κλήρου ἀδιαῤῥήκτων σχέσεων.

Τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ὑπουργείου τούτου διαπιστευθείς, κρίνω χρέος μου ἀναπόφευκτον νὰ σᾶς ὑπομνήσω, Σεβασμιώτατοι, ὅτι μέγα μέρος τοῦ τοιούτου μεγαλουργήματος ἐξήρτηται ἀπὸ τὴν ποιμαντορικὴν σύνεσίν σας, καὶ ἡ Κυβέρνησις ἔχει πολλὰ διδόμενα διὰ νὰ περιμένῃ καὶ ταύτην τὴν συνδρομὴν ἀπὸ τὸν ἀποστολικόν σας ζῆλον. Ποσάκις καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τὸ Ἑλληνικὸν ἱερατεῖον ἔδωκε δείγματα ἡρωϊσμοῦ χριστιανικοῦ! Ποσάκις ἀφειδήσαντες ἑαυτῶν οἱ σεβά-

---

(α) Βλ. Πολιτικὸν Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν Ε'. Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἐκδιδ. νῦν τὸ πρῶτον ὑπὸ Α. Ζ. Μάμουκα. Ἀθήνησι, 1843.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

οὗτος· «Ὀμνύω πίστιν εἰς τὸν Βασιλέα, ὑποταγὴν εἰς τοὺς νόμους τοῦ Βασιλείου, εὐσυνείδητον ἐκπλήρωσιν τῶν διαπιστευθέντων μοι χρεῶν, πιστὴν διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος», καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἐν τῷ Καταστατικῷ ἄρθρ. 8 (βλ. ὄπισθ. σελ. 179). Ἔπειτα δὲ καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος (κατὰ τὸ εἰκὸς) ἕκαστον τῶν Ἀρχιερέων πρὸς ἑαυτὴν προσκαλουμένη καθυπέβαλλε καὶ δεύτερον εἰς τὸν ἐν τῷ ἀνωτέρω Διατάγματι διαγεγραμμένον ὅρκον. Οὗτος ὁ ὅρκος ὑπῆρχεν ὅλη καὶ μόνη ἡ παρὰ τῆς Συνόδου γινομένη ἐκκλησιαστικὴ τάξις, ἀντὶ πάσης τῆς εἰς τὰς μεταθέσεις ἀνέκαθεν εἰθισμένης τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ κανονικῆς διατυπώσεως. Καὶ (τὸ παραδοξότερον) τοῦτο γέγονεν οὐ μόνον εἰς τοὺς πρόσφυγας Ἀρχιερεῖς τοὺς εἰς χηρευούσας ἐπισκοπὰς διοριζομένους, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς κανονικοὺς ἀρχῆθεν καὶ κυρίως. Καὶ τούτους προσκαλοῦσα ἡ Σύνοδος ὥρκιζε (μετὰ τὸν Γραμματέα), καὶ καθίστα ἐκ νέου εἰς ἃς εἶχον κανονικὰς ἐπαρχίας, οἷον τὸν Κορίνθου (ἴσως διότι μετωνομάσθη Κορινθίας) καὶ τὸν Ῥέοντος (διότι μετωνομάσθη Κυνουρίας) καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. Ἐνεχείριζε δὲ ἡ Σύνοδος καὶ τούτοις καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις καί τινα συγχαρητικὴν ἐπιστολήν, μεθ' ἧς ἐπισυνῆπτε καὶ τὴν παρὰ τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ ἀνέκαθεν νενομισμένην ἔγγραφον Πρᾶξιν, πρὸς τὸ καινοπρεπέστερον καὶ ταύτην καὶ πολιτικώτερον κεκαινοτομημένην· ἄξιον δὲ καὶ ταύτης τὸ παράδειγμα παραθέσθαι, πρὸς τὸ δῆθεν ἐκκλησιαστικώτερον καὶ ἑλληνικώτερον παρὰ τὴν χυδαίαν καὶ συνήθη φράσιν τῶν ἄλλων Συνοδικῶν γραμμάτων ἐκμορφωθέν.

Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου

Πρὸς ἅπαντα τὸν ἱερὸν κλῆρον καὶ τοὺς λοιποὺς εὐλογημένους χριστιανοὺς τῆς ἐπισκοπῆς (δεῖνα).

Τὴν μέριμναν τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ, τῶν κατὰ τὸ θεοφρούρητον Ἑλληνικὸν Κράτος, παρὰ τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν Μονάρχου πεπιστευμένοι, τὴν πνευματικὴν ἐπίσκεψιν τοῦ συγχροτοῦντος αὐτὰς ὀρθοδόξου πληρώματος ὀφειλὴν ἀπαραίτητον προεθέμεθα, ἅτε δὴ τὴν ἀλληλοδιαδόχως παρὰ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων καὶ εἰς ἡμᾶς διαπορθμευθεῖσαν ἀγχίθεον ἱεραρχίαν πηγὴν καὶ ῥίζαν τῆς τῶν σεπτῶν μυστηρίων ἀῤῥήτου τελεσιουργίας οὖσαν γινώσκοντες, δι' ὧν καὶ μόνων ὁ κατὰ Χριστὸν ἄνθρωπος

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. ις. Ταύτῃ τοίνυν τῇ βεβιασμένῃ τῆς Συνόδου ἐπιδοκιμασίᾳ καθο-
πλισθεὶς ὁ Ὑπουργὸς ὑπέβαλε (τῇ 4 Ἰουνίου) τὸ Νομοσχέδιον μετὰ συν-
τόμου ἐκθέσεως εἰς τὴν Βουλήν, καὶ μετά τινας κούφας καὶ δειλὰς καὶ
εὐσυνθήτους ὑπεναντιώσεις τοῦ Βουλευτοῦ Μαντινείας καί τινος δευτέρου
προηγήθη γὰρ οὐ σμικρὰ σπουδὴ παρά τε τῶν φαύλων τῆς ξενικῆς ἐπι-
βουλῆς ὀργάνων καὶ τῆς τῶν Ἀντιτομιστῶν σπείρας προεξομαλίζουσα
τὴν τοῦ περικρότου Νομοσχεδίου ὁδόν, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἀλόγως ἔκ
τε τῶν Χριστοφορικῶν καὶ τῶν Καλογηρικῶν κατεπτοημένης καὶ πρὸς
τὸν Κλῆρον λίαν ὑπόπτως διακειμένης ἀνωτάτης Ἀρχῆς λιπαραὶ παρα-
κελεύσεις καὶ ἀπειλαὶ λειοτέραν αὐτὴν προκατεσκεύασαν τῇ τῶν Βου-
λευτῶν εὐηκοΐᾳ), ἐπεψηφίσθη τὸ Νομοσχέδιον (τῇ 7 Ἰουνίου) ὅπως παρὰ
τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἦν ἐσφυρηλατημένον διὰ ψηφων 82, ἐν αἷς
ἦσαν καὶ τοῦ Λατινικοῦ δόγματος. Ἄξιον δὲ σημειώσεως, ὅτι ὁ Ὑπουργὸς
ὑπεκφεύγων τὰς συζητήσεις ἔφασκεν, ὅτι τὴν κατάστασιν τῆς Συνόδου
ἐθεώρει «ἀντικείμενον ὅλως ἐκκλησιαστικόν» (α). Ἀλλ' οὖν ὅλως πολιτι-
κὸν συγκαττυθὲν τὸ ταύτην σκοποῦν Νομοσχέδιον, ἐπεψηφίσθη παρὰ
τῆς Βουλῆς, μηδενὸς τολμήσαντος ἀνανεῦσαι, ἀλλὰ δειλῶς ὑπεκχωρούν-
των καὶ τόπον τῇ ὀργῇ δόντων, ὡς εἴθιστο, καὶ εἴ τις παρῆν ἀντίδοξος.
Οὕτω δὲ πορευθὲν ἐν τῇ Βουλῇ ἀπρόσκοπτον καὶ ἄθικτον ἐκβιασθὲν
τὸ Νομοσχέδιον, εἰσήγαγε (τῇ 10 Ἰουνίου) ὁ Ὑπουργὸς αὐτὸ καὶ ἐν
ταῖς καθέδραις τῆς Γερουσίας. Καὶ διεξῆλθον αὐτὸ ἀπνευστὶ σχεδὸν
οἱ γέροντες, πᾶν τῆς πάλαι χαρακτηριζούσης αὐτοὺς εὐλαβείας πρὸς
τὴν εὐεργέτιδα Ἐκκλησίαν σημεῖον, ὡς πίνον ἀρχαιοπρεπῆ, ἀποσκο-
ρακίσαντες. Ἀλλὰ καὶ νεανικώτεροι τῶν Βουλευτῶν ἀπεδείχθησαν
οἱ γεννάδαι· τοῦ γὰρ Ὑπουργοῦ βουληθέντος χαλάσαι πως τὰ διὰ
τοῦ Βασιλικοῦ Ἐπιτρόπου κεχαλκευμένα παρὰ τῶν συνταξάντων τὸν
νόμον τῇ Ἐκκλησίᾳ δεσμὰ διά τινος διασαφήσεως (περὶ ἧς ἐφεξῆς),
οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλὰ καὶ ἀντεῖπον ἄγαν γενναίως δύο αὐτῶν, ἀπηνῶς
συνεπισφίγγοντες τὰς παρειμένας τῆς Μητρὸς αὐτῶν χεῖρας (β). Καὶ
δὴ ἐξῆλθε κἀκεῖθεν (τῇ 12 Ἰουνίου) νόμου περιβεβλημένον κῦρος τὸ
Καταστατικόν, ἔχον ὡς ἐξῆς.

(α) Βλ. Πρακτικὰ τῶν Συνεδρ. τῆς Βουλῆς Γ'. Περιόδου κατὰ τὴν Β'. Σύνοδον Τόμ. Β. σελ. 226.

(β) Βλ. Πρακτικὰ τῆς Γερουσίας Γ. Περιόδ. Β. Συνόδ. σελ. 515—516 καὶ 531. Προσφυῶς δ' ἐχαρακτήρισε τὸ ἦθος τῶν τε συνταξάντων καὶ τῶν ἐπιδοκιμα-
σάντων τὸν νόμον Ὑπουργῶν, Βουληφόρων καὶ Συνοδικῶν ὁ Λίων ἐν Ἀρθμ. 1270.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἐπισκοπῶν διατελοῦντες), ἦσαν δὲ τούτων καί τινες ἁπλῶς ὄντες ἐπί-τιμοι ἢ τιτουλάριοι.

Γ) Οὐδέποτε οἱ Ἕλληνες δι' ὅλου τοῦ ἀγῶνος ὠνόμασαν ἢ ἐφαντάσθησαν ἰδιάζουσαν καὶ εἰς μόνην τὴν ἐπικράτειαν τῆς Ἑλλάδος περιοριζομένην (ὡς γέρας ἐξαίρετον καὶ μηδόλως ἀνῆκον εἰς τὸ πλήρωμα τῶν ἐκτὸς τοῦ Κράτους ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν) Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ πῶς ἂν ἠδύναντο οἱ τοῦ ἀγῶνος Ἕλληνες φαντασθῆναι τοιοῦτον σφετερισμόν; Ὁ ἀγὼν ἐκινήθη κατ' ἀρχὰς ὑπὲρ παντὸς τοῦ ἔθνους τοῦ Ἑλληνικοῦ. Τὰ δὲ τοῦ Κράτους ὅρια ἦσαν ἀδιόριστα, καὶ αὐτὴ ἡ ἀνεξαρτησία ἀνεπίγνωστος παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις βασιλείοις μέχρι καὶ τοῦ Κυβερνήτου. Μετὰ δὲ τὴν ὑπὸ τῶν Συμμάχων μεγάλων Δυνάμεων ἀναγνώρισιν καὶ τὴν σχεδιασθεῖσαν ὁροθεσίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας ὠνόμασεν (ὡς εἴπομεν) ὁ Κυβερνήτης τὴν τοῦ νέου Κράτους ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν (περιληπτικῶς) ἐν ταῖς πρὸς τὸν Πατριάρχην ἐπιστολαῖς (δηλονότι τὴν ἐν τῇ αὐτονόμῳ Ἑλλάδι, καὶ τέλος, τὴν ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν)· ἀλλὰ περὶ τούτων λέγομεν καὶ ἐν τῷ Γ. Τμήματι.

§. ιζ. Ἐνταῦθα δὲ μετὰ τοῦ 1832 ἐνιαυτοῦ καταλήγει καὶ τὸ πρῶτον Τμῆμα τοῦ πονήματος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ τοῖς μοναχοῖς συγγενές, καί πως καὶ δυσγρίπιστον χρῆμα (καθὼς ὠνόμαζε πάντα Ἐπίσκοπον ὁ εἰδωλόθρησκος Λιβάνιος, ἐπιστολ. ιε), ὅθεν καὶ δυνάμενον ἐποφθαλμίσαι πρός τι τῶν μοναστηριακῶν κειμηλίων!

§. θ. Μετὰ δὲ τὴν σύνταξιν τοῦ Διατάγματος (25 Σεπτεμβρ.), μόλις εἴκοσιν ἡμερῶν παρελθουσῶν, ἀπολύεται μέν, ὡς προείπομεν (Κεφ. ϐ. §. κζ), ὁ κύρ. Τρικούπης ἀπὸ τῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν (Ὀκτωβρ. 12), ἀντεισάγεται δὲ ὁ κύρ. Κωνς. Δ. Σχινᾶς (α). Καὶ τούτῳ ἀπέκειτο ἄρα τῶν περὶ τὰ μοναστήρια προδεδογμένων ἡ ἐκτέλεσις· πλὴν ἀλλὰ καὶ οὗτος ὀψὲ καὶ μόλις περὶ τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου ἐπεχείρησε τῷ πράγματι. Τότε δὲ ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία καταπέμπει πρὸς τὴν Σύνοδον τὸ ὑψηλὸν Διάταγμα μετὰ τῆς ἐφεξῆς τοῦ Γραμματέως διαταγῆς.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 19 Δεκεμβρίου 1833.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας.

Πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου.

Κατὰ συνέπειαν τοῦ ἀπὸ 25 Σεπτεμβρ. (7 Ὀκτωβρ) Βασ. Διατάγματος, βάσιν ἔχοντος τὴν ὑπ' ἀριθ. 23 καὶ ἀπὸ 19 Αὐγούστου ἀναφορὰν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, τὰ μὲν ἐντελῶς ἐρειπωμένα, ἢ ἔχοντα ὀλιγωτέρους τῶν ἓξ μοναχοὺς μοναστήρια τοῦ Κράτους, μετὰ τῶν ἀνηκόντων εἰς αὐτὰ κινητῶν καὶ ἀκινήτων κτημάτων παραλαμβάνονται ἤδη παρὰ τῶν κατὰ τόπους Νομαρχῶν εἰς λογαριασμὸν τῆς Ἐπικρατείας, ἀφ' οὗ προηγουμένως οἱ ἐν αὐτοῖς διαμένοντες ἤδη μοναχοὶ μετατεθῶσιν εἰς ὅποιον τῶν ἐπέκεινα τῶν ἓξ μοναχῶν περιεχόντων μοναστηρίων προαιρεθῶσιν οἱ ἴδιοι· τὰ δὲ περισσοτέρους τοῦ ἀριθμοῦ τούτου περιέχοντα μοναχοὺς διατηροῦνται μέν, θέλουν πληρόνει δὲ πρὸς τὸ παρὸν καὶ μέχρι δευτέρας ἀποφάσεως διπλοδέκατον, τοῦ ὁποίου τὸ ἥμισυ θὰ χρησιμεύσῃ πρὸς τὸν προκείμενον σκοπὸν τῆς βελτιώσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπὶ τούτῳ προσεκλήθησαν ἤδη οἱ Νομάρχαι νὰ φροντίσωσι, συνεννοούμενοι μετὰ τῶν γενικῶν ἐφόρων· ά) νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς δημοπρασίαν τὰ κτήματα τῶν εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ἀναγομένων μοναστηρίων, προτιμωμένων τῶν ἐν αὐτοῖς διαμενόντων μοναχῶν, ἂν οὗτοι προκρίνωσι νὰ διαμείνωσιν εἰς τὰ μοναστήρια ταῦτα ὡς ἐνοι-

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως ἀριθ. 34. σελ. 362. ἔτ. 1833.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καῖον κατέστη πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἔχομεν ἤδη τοῦτο, ὡς ἐνδόσιμον διηνεκές, ἵνα ὑποθάλπῃ τὸ ὀφειλόμενον ἡμῶν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα καὶ τὴν περὶ αὐτὴν ἱερωτάτην Σύνοδον βαθὺ σέβας, τὴν ἔνθερμον ἀγάπην, καὶ τὴν ζωηρὰν εὐγνωμοσύνην. Τὴν αὐτὴν περὶ αὐτῶν ἔσχε γνώμην καὶ ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης, ὁ Θεοσεβέστατος καὶ Θεοφρούρητος ἡμῶν Ἄναξ, οὗ τὸ κράτος εἴη διαιωνίζον μετ' εὐκλείας τε καὶ εὐδαιμονίας! Διὸ καὶ εὐμενῶς ηὐδόκησε δι' ὑψηλοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος, ἵνα τελεσθῇ πανδήμως ἱερὰ τελετή, καὶ ἀναγνωσθῶσι τὰ ἔγγραφα εἰς ἐπήκοον παντὸς τοῦ λαοῦ. Κατὰ τοῦτο τοίνυν καὶ ἡ Σύνοδος διετάξατο τὰ πρὸς τοῦτο, καὶ οὕτω τῇ εἰκοστῇ τοῦ παρεληλυθότος μηνὸς Αὐγούστου ἐψάλη δοξολογία εὐχαριστήριος ἐν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Ἑλλάδος, καὶ μετ' αὐτὴν ἀνεγνώσθη εἰς ἐπήκοον παντὸς τοῦ λαοῦ ὁ Συνοδικὸς Τόμος, καὶ ἡ Ἐγκύκλιος ἐπιστολή. Ἡ ἡμέρα αὕτη ὑπῆρξεν ἡμέρα εὐφροσύνης τε καὶ ἀγαλλιάσεως, ὡς κηρύττουσα τρανῶς τὴν ἁρμονίαν καὶ σύμπνοιαν τῶν ὑφ' ἑνὸς Πνεύματος τοῦ Χριστοῦ συνεχομένων τε καὶ φωτιζομένων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διὸ καὶ ἀξιομνημόνευτος καὶ ἐπίσημος διαμενεῖ παρ' ἡμῖν διὰ παντός. Καὶ ταῦτα μὲν εὐγνωμόνως τε καὶ προθύμως οὕτως ἐτελέσθη. Συνειδότες δὲ καὶ ἡμεῖς ἐναργῶς τὸ σπουδαιότατον καθῆκον, ὅπερ ἡμῖν ἤδη ἐπίκειται, ἵνα ὁσίως τε καὶ θεοφιλῶς τὰ τῆς ἐπιτροπείσης ἡμῖν Ἐκκλησίας Πνευματικὰ διεξάγωμεν, καὶ πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν τὸν παρ' ἡμῖν Ὀρθόδοξον Κλῆρον τε καὶ λαὸν κατὰ τὸ θεῖον θέλημα ὁδηγῶμεν, οὐδενὸς φεισόμεθα πόνου καὶ μερίμνης εἰς τὴν τοῦ ἱερωτάτου τούτου καθήκοντος ἐκτέλεσιν, στάθμην καὶ πηδάλιον τῆς ἡμετέρας πνευματικῆς ποιμαντορίας προθέμενοι ἀεὶ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας τῶν Θεοπνεύστων Ἀποστόλων, καὶ τῶν σεπτῶν ἁγίων Συνόδων τὰς ἱερὰς παραδόσεις καὶ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα τῆς Καθολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καθ' ἃ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ μνημονεύειν ὀφείλομεν ἐν τοῖς ἱεροῖς Διπτύχοις τοῦ ὀνόματος τοῦ κατὰ καιρὸν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ τῶν λοιπῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν, ὡς καὶ πάσης Ἐπισκοπῆς Ὀρθοδόξων, ἵνα καὶ ἡ τῆς Ἑλλάδος Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία διατελῇ καὶ τοῦ λοιποῦ, καθάπερ καὶ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦδε οὐδέποτε διέλιπεν, ἀποτελοῦσα μέλος γνήσιον καὶ ἀναπόσπαστον τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ὀρθοδόξων, καὶ ἡμεῖς εὐαπολόγητοι εὑρεθῶμεν ἐνώπιον τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τόπου, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἑφεξῆς διατάγματος, μαρτυροῦντος καὶ τούτου τὸν εὐσεβῆ τοῦ ἀνδρὸς ζῆλον. «Ἐδέχθημεν (λέγει πρὸς τὸν ἔφορον τοῦ Κεντρ. Σχολείου) μετ' εὐγνωμοσύνης τὴν προσφορὰν τῆς κοινότητος τῶν Αἰγινητῶν, παραχωρούντων ἀπὸ τῆς ἰδιοκτήτου γῆς τῆς κοινῆς Ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τὸν ἀρκοῦντα τόπον εἰς οἰκοδομὴν διδακτικοῦ καταστήματος εἰς χρῆσιν τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου. Σεβόμενοι τὰ ὅσια ἀφίεμεν τὸ πρὸς τὸ Ἐθνικὸν ταμεῖον χρέος τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας, φοίνικας 320, καὶ διετάξαμεν τὴν ἐπὶ τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπὴν νὰ ἀποσβέσῃ τὸ χρέος τοῦτο. Ταῦτα θέλεις γνωστοποιήσει καὶ πρὸς τὴν Κοινότητα τῶν Αἰγινητῶν κτλ. ἐν Ναυπλίῳ τὴν 28 Μαΐου 1830 (βλ. Γράμ. ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἔτ. 1830. ἀριθμ. 44. σελ. 175). — Σ. 186. στίχ. 4. πρατάξεως (πρόσθες τὴν ὑποσημείωσιν) Τὸ πρόγραμμα τῆς τε ὁρκωμοσίας καὶ τῆς γενομένης τελετῆς βλ. ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 1286, ἔνθα προγέγραπται καί, ὃν ὁ ἱεροκήρυξ Ἰωάσαφ ἔμελλεν ἐκφωνήσειν, ὁ διθυραμβικὸς ἐκεῖνος λόγος, ἐν ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις πανηγυρικοῖς ἀναγινώσκονται καὶ τάδε «αὐτῆς (τῆς Ἑλλάδος) μόνης ἡ Ἐκκλησία κατέστη τέλος πάντων πραγματικῶς φερώνυμος· διότι ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὴν κοινοτέραν τῆς λέξεως συνεκδοχὴν ἦτο συνώνυμος μὲ τὴν καθόλου ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὰ χρονολογικὰ τῆς πίστεως πρεσβεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα δικαίως σεμνύνεται ἡ Ἑλλάς, ὡς δεξαμένων τῶν περισσοτέρων ὁμοδόξων ἐθνῶν παρ' αὐτῆς ἢ μετ' αὐτὴν τοῦ Εὐαγγελίου τὸ κήρυγμα, κατήντησε σήμερον νὰ ἐφαρμόζηται καταλλήλως εἰς τὴν πολιτικῶς ἐλευθέραν Ἐκκλησίαν τοῦ ἀρτιπαγοῦς τούτου Κράτους». — Σ. 251. στίχ. 1. ἐφημερίδες (πρόσθες) βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 1261. Ἰωάννης ὁ Κίτρου ἐπίσκοπος, εἷς τῶν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως (βλ. Τῶν Σωζομέν. Τόμ. Α'. σελ. 464) ὑγροτέρων καὶ ἐπιεικεστάτων περὶ τὰς παπικὰς καινοτομίας χαρακτηριζομένων τριῶν, συνεχώρει τοῖς Ὀρθοδόξοις ἀπροκριματίστως ἐν Λατινικοῖς ναοῖς καὶ Λατίνων ἱερέων συμψαλλόντων θάπτεσθαι (βλ. Σύνταγμ. τῶν ἱερ. Κανόνων. Τόμ. Ε'. σελ. 303). — Σ. 253. στίχ. 23. διασκευὴν (πρόσθες ὑποσημείωσιν) Τὴν τῶν γυναικείων μοναστηρίων κατάργησιν προέβαλε διὰ τοῦ ἀπὸ 15 Ἰανουαρίου 1834 γράμματος πρὸς τὴν Σύνοδον καὶ ὁ πρώην Εὐδοκιάδος καὶ τότε παρὰ τῆς Ἀντιβασιλείας Αἰγιαλείας προχειρισθεὶς Γρηγόριος, ἀφορμηθεὶς ἀπό τινων καταχρήσεων ἐν τοῖς γυναικείοις μοναστηρίοις τοῦ τε ἁγίου Νικολάου καὶ τῆς Πεπελενίτσης πραττομένων ὑπό τε τοῦ ἡγουμένου Σαμουὴλ καὶ τῶν Ταξιαρχιτῶν, ὡς ἔλεγε, πράγματι μέντοι θυμίαμα χάριτος κακοζήλου καίων καὶ αὐτὸς ὁ ψιλὸς τιτουλάριος ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῶν κακοβούλων ὀρέξεων τῆς ποιμένα τῶν τοῦ Χριστοῦ προβάτων καταστησάσης αὐτὸν ἀλλοδόξου ἐξουσίας. Καὶ ἐντεῦθεν ἡ Σύνοδος τῇ 19 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς προπαρεσκεύασε τὴν τούτων προγραφὴν (ὡς δῆλον ἐκ τῶν Πρακτικῶν), ἣν αἰνίττεται τὸ γενικώτερον μέτρον, τὸ ἐν τῇ τῆς 30 Ἰανουαρίου ἀναφορᾷ αὐτῆς λεγόμενον. — Σελ. 266. στίχ. 35. (πρόσθες) Καὶ τὰ δὲ τὸν ἀκριβέστατον τῶν τοιούτων ἀνιχνευτὴν Α. Μάμουκαν, 593 κατέλεγε Μοναστήρια ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῇ Γραμματείᾳ κατὰ τὴν 19 Αὐγούστ. 1833 (ἀρ. 23), ὧν κατελείφθησαν προϊόντος τοῦ χρόνου μόνον 151, τρία δ' ἀπεδόθησαν τοῖς προσοικοῦσι δήμοις ὡς κεντρικαὶ Ἐκκλησίαι, ὁ ἐν Τήνῳ τῆς Εὐαγγελιστρίας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σεβεύουν ἐξ ἐπαγγέλματος, ἐπισωρεύουν πλούτου σωρούς, ὁ ὁποῖος ἐμποροῦσε νὰ θρέψῃ πολλὰς οἰκογενείας.

Ἀλλὰ μήπως πρὶν ἀναλάβουν τὸ μοναστικὸν σχῆμα ἦσαν εἰς κατάστασιν νὰ ἐννοήσουν τί ἀναδέχονται; Εἰσαγόμενοι εἰς τὰ Μοναστήρια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς παιδικὴν ἡλικίαν, συνειθίζοντες τὴν ἀμέριμνον καὶ ἀκίνδυνον βιοτὴν τοῦ Μοναστηρίου, βιασμένοι πολλάκις, καὶ τούτου παράδειγμα λυπηρὸν παριστάνει ἡ νῆσος Ἄνδρος, νὰ εὕρουν πόρον ζωῆς εἰς τὰ Μοναστήρια, δὲν συμβουλεύονται παρὰ τὴν στιγμιαίαν διάθεσίν των. Δὲν εἶναι σπάνια εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ παραδείγματα Μοναστῶν, τοὺς ὁποίους ἔταξαν ὡς τοιούτους αἱ μητέρες των, ἐν ᾧ τοὺς ἐκυοφόρουν. Ἀπὸ τοὺς Ναζηραίους ἢ ἀφωρισμένους ἐκ κοιλίας μητρὸς τούτους, ὀλίγοι ἀφοσιοῦνται τὴν εὐχὴν ταύτην, λαμβάνοντες ὡς ὄνομα βαπτίσματος τὸ Καλόγηρος, χωρὶς νὰ ἔμβουν εἰς Μοναστήριον· οἱ περισσότεροι λογίζονται ἱεροσυλίας ἔγκλημα τὸ ν' ἀποσπάσουν ἑαυτοὺς ἡλικιωθέντες ἀπὸ τὸν βίον, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ γονεῖς των τοὺς ἀφιέρωσαν ἔμβρυα· τοιαύτην ἰσχὺν προσκτᾶται ἡ δεισιδαιμονία εὑροῦσα σύμμαχον τὴν ἀμάθειαν!

Τὰ διασημότερα Μοναστήρια τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας εἶναι τὰ Μοναστήρια τοῦ Ἄθωνος, τοῦ λεγομένου διὰ τοῦτο Ἁγίου Ὄρους· ὑπὲρ τὰς 5000 ἀνθρώπων διαφόρων πατρίδων, ἠθῶν καὶ ἐπαγγελμάτων καταφεύγουν εἰς αὐτὸ τὸ ἄσυλον, ἄβατον εἰς ὅλα τὰ ἐκ τοῦ θήλεως φύλου ὄντα, θηρεύοντες τῆς ψυχῆς των τὴν σωτηρίαν· πολλοὶ τῶν ναυαγησάντων εἰς τοὺς πολιτικοὺς κλύδωνας, εὑρίσκουν τὴν ἠρεμίαν τοῦ Ὄρους σωτηρίας λιμένα. Μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Τρεφόμενοι κυρίως μὲ τοὺς κόπους των, ἢ τὰς ἀφιερώσεις τῶν προσκυνητῶν, ὅσοι κατ' ἔτος συρρέουν πρὸς εὐλάβειαν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη καὶ ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὴν Θράκην εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, βιάζονται ν' ἀγοράζουν ἀκριβὰ τὴν ἡσυχίαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, οἱ ὁποῖοι πάντοτε καὶ παντοῦ στοχάζονται μεταλλεῖον τὰ μοναστήρια.

Εἰς τὴν ἀνάγκην αὐτὴν ἀγχίθυρος προσκειμένη ἡ φιλοκέρδεια, ὑπαγόρευεν ἔκπαλαι τὰς ἐκστρατείας τῶν καλογήρων, ὅσοι στελλόμενοι κατ' ἔτος ἀπὸ τὰ μοναστήρια ὑπὸ τὸ ὄνομα Ταξειδιῶται, περιέρχονται ἀργυρολογοῦντες Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν, εἴκοσι καὶ τριάκοντα χρόνους κατὰ συνέχειαν, καὶ καταχρώμενοι τῆς εὐλαβείας τῶν ἁπλουστέρων, ἐπιστρέφουν τέλος περὶ δυσμὰς τῆς ζωῆς των εἰς τὴν μετάνοιάν των (κατὰ τὴν καλογερικὴν ἔκφρασιν) φορτωμένοι χρυ- Ταξειδιῶται.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σχεδίου· διότι εἰσαχθὲν δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς πολλὰς καὶ δεινὰς παρεξηγήσεις καὶ ὡς πρὸς τὴν Βασιλικὴν Κυριαρχίαν. Τὸ 9 καὶ 10 ἄρθρον τοῦ Διατάγματος τῆς 23 Ἰουλίου (4 Αὐγούστου) δίδουσιν ὅλας τὰς ἐγγυήσεις ὡς πρὸς τὴν ἀνεξάρτητον ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐξουσίας ἐνέργειαν παρὰ τῆς Συνόδου τῶν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας ἀναγομένων, τὰ ὁποῖα ἓν πρὸς ἓν ἀπαριθμήθησαν εἰς τὸ περὶ οὗ λόγος δέκατον ἄρθρον· διὸ πᾶς ἄλλος προσδιορισμὸς κατὰ τοῦτο ἀποκαθίσταται πάντῃ περιττός.

Β΄. Ἡ εἰς τὸ 1 ἄρθρον τοῦ Β΄ κεφαλαίου προστεθεῖσα φράσις «Συνόδου διαρκοῦς συγκειμένης ἀείποτε ἀπὸ μόνων Ἀρχιερέων», καὶ ἡ εἰς τὸ 3 ἄρθρον ταὐτόσημος ἄλλη «ἅπαντες Ἀρχιερεῖς» ἀντίκεινται ἐκ τοῦ προφανοῦς εἰς τὸ 4 ἄρθρον τοῦ Β. Διατάγματος· ἀλλ' οὔτε οἱ ὑπὲρ αὐτῆς τῆς μεταῤῥυθμίσεως διδόμενοι λόγοι φαίνονται ἰσχυροί (α)· τὰ συγκροτοῦντα τὴν ἱερὰν Σύνοδον σεβαστὰ μέλη γνωρίζουν ὅτι καὶ οἱ μνημονεύοντες τὴν ἱερὰν Σύνοδον Ἀρχιερεῖς δὲν μνημονεύουν, εἰμὴ τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀφηρημένως, καὶ ὄχι τὰ συγκροτοῦντα ταύτην πρόσωπα (β). Ἄλλως, ἔχομεν καὶ τὸ ἀρχαῖον καὶ ἐν πλή-

---

(α) Μίαν τῶν δικαιολογιῶν, δι' ὧν ἡ Σύνοδος (ἐν ταῖς εἰς τὸ Σχέδιον παρατηρήσεσιν) ἀπεδείκνυε τὴν ἐκ μόνων ἀρχιερέων σύστασιν τῆς διαρκοῦς Συνόδου, προσετίθει καὶ ὅτι «οἱ Ἀρχιερεῖς ἐν τῷ ἱερουργεῖν μνημονεύοντες (εἰς τὸ ἐν πρώτοις) τῆς ἱερᾶς Συνόδου (ὡς κεφαλῆς), μνημονεύουσι λοιπὸν καὶ ἑαυτῶν ἀνωτέρους καὶ τοὺς δύω ἱερεῖς, ἢ ἱερομονάχους (ἂν ἐκλέγωνται καὶ οὗτοι ὡς μέλη τῆς Συνόδου κατὰ τὸ Καταστατικόν).» Ἀλλ' εἰ μὲν ἡ Σύνοδος προὔτεινε καὶ ἄλλους περὶ τούτου λόγους ἰσχυροτέρους (οἷον τὸν τότε περιθρυλλούμενον ὡς ἐπικρεμάμενον πρεσβυτεριανισμόν), ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν. Ὅσον δὲ περὶ τῆς ἀνωτέρω προτάσεως αὐτῆς, ὤφειλεν ἐνθυμηθῆναι ὅτι καὶ Σύνοδος συλλειτουργοῦσα, καὶ Πατριάρχαι ἱερουργοῦντες μνημονεύουσιν ἔν τε τῇ μυστικῇ (μετὰ τὸ ἐν πρώτοις) τῆς θείας λειτουργίας εὐχῇ, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἱεροῖς Διπτύχοις (ἐκφωνοῦντος τοῦ Διακόνου) τὸ παντὸς ἱερατικοῦ καὶ μοναχικοῦ τάγματος, καὶ ὅμως οὐκ ἀποβαίνουσι τούτου κατώτεροι.

(β) Σφόδρα παράδοξος ἡ περὶ τῶν ἀφηρημένων αὕτη γνώμη τῆς Γραμματείας, καὶ θαυμάζομεν πῶς οὕτω ταχέως κατενόησεν ἡ Σύνοδος τὸ φιλόσοφον καὶ γραμματικὸν τοῦτο θεώρημα, καὶ συνήνεσεν εὐθύς. Εἰ δὲ μή, εἶχεν ἂν ὑποβαλεῖν ταπεινῶς πρὸς τὴν Γραμματείαν, ὅτι οὔτε ἐκ τῶν ἀφηρημένων ἀποκλείονται τά, ἐξ ὧν συνίστανται ταῦτα, συγκεκριμένα, εἰδικὰ καὶ ἀτομικά, καὶ ἡ Σύνο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

αὐτῶν εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Ἐπικρατείας, ἀλλ' εἰς ἰδιαίτερον ὑπὸ τὴν ἄμεσον φροντίδα καὶ διαχείρησιν τῆς Κυβερνήσεως· ἡ Κυβέρνησις θέλει διαγράψει καὶ τὸν τρόπον καὶ τὸν κανονισμὸν τῆς οἰκονομίας καὶ διοικήσεως τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος κτημάτων, καθὼς καὶ τοῦ Ταμείου κατὰ τὸν καταλληλότερον καὶ συμφερώτερον τρόπον.

Τὰ κτήματα τῶν Μοναστηρίων καλλιεργοῦνται παρὰ λαϊκῶν ἀνθρώπων, Κολλήγων καὶ Κοπελίων λεγομένων, καὶ παρὰ μοναχῶν τῆς κατωτέρας τάξεως, δηλ. τῶν κοινῶν, ἀμαθῶν καὶ ἀγραμμάτων καὶ ἁπλῆν μόνην κουρὰν ἐχόντων. Παρὰ τίνων θέλουσι καλλιεργεῖσθαι ταῦτα εἰς τὸ ἑξῆς, τούτου ἡ φροντὶς μένει εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Σημείωσις. Ὅ,τι ἐρρέθη καὶ ὅ,τι μέλλει νὰ γενῇ περὶ τῶν μοναστηρίων τῶν ἀνδρῶν, τοῦτ' αὐτὸ ἐννοεῖται καὶ περὶ τῶν μοναστηρίων τῶν Γυναικῶν.

Περὶ τῶν μεταξὺ τῆς πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς σχέσεων.

Εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον τελευταῖον προσδιορίζομεν καὶ τὰς μεταξὺ τῆς Κοσμικῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς σχέσεις· ἀλλ' αὐταὶ διορίζονται καὶ ἀφ' ἑαυτῶν· ὁ Βασιλεὺς ἐπειδὴ δὲν ἀνήκει εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, οὔτε ἔχει Ἐπισκοπικὴν ἀξίαν· καὶ οὔτε δύναται, οὔτε συμφέρει νὰ ἑνωθῶσιν ἡ Βασιλικὴ καὶ ἡ Ἐπισκοπικὴ ἀξία· δὲν ἔχει μέρος εἰς ὅσα ἀποβλέπουσιν ἀμέσως τὴν θρησκείαν αὐτήν, οἷον, τὰ δόγματα, τὰς περὶ αὐτῶν διαφοράς, κρίσεις καὶ διακρίσεις, τὰς ἱερὰς τελετὰς κλπ. Ἀλλ' ἄν ποτε ἤθελεν ἀπειλεῖσθαι ἡ ἡσυχία καὶ ἀσφάλεια τῆς Ἐπικρατείας διὰ τῶν περὶ δογμάτων ἐρίδων, ἡ Κοσμικὴ ἐξουσία δὲν ἠμπορεῖ νὰ μένῃ ἀδιάφορος. Ἔχει δὲ ὁ Βασιλεὺς μέρος εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τῆς Ἐκκλησίας εἶδος, καθ' ὅσα δηλ. ἀποβλέπουσι τὴν διοίκησιν, τὴν διάταξιν καὶ τὸν ὀργανισμὸν αὐτῆς, καθὼς καὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ πρόσωπα, καὶ κατὰ τοῦτο μόνον τὸ μέρος λέγεται ὁ Βασιλεὺς ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἑπομένως ἡ διαρκὴς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος Σύνοδος ὑπόκειται εἰς τὸν Βασιλέα καὶ ἐνεργεῖ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ καθ' ὅσα ἀνάγονται εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τῆς Ἐκκλησίας εἴδος· κατὰ δὲ τὸ ἐσωτερικὸν ἐνεργεῖ ἀνεξαρτήτως.

Ταῦτα εἶναι, Μεγαλειότατε! ὅσα ἐσκέφθημεν περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου ἀντικειμένου, τὸ ὁποῖον διετάχθημεν νὰ πραγματευθῶμεν, καὶ ὅσα ἐνομίσαμεν ἱκανὰ εἰς τὸ νὰ γνωρίσῃ ἡ ὑμετέρα Μεγαλειότης τὴν ἄχρι τοῦδε κατάστασιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ μέρος ἡ Ἑλληνική, καὶ ἐξ αὐτῆς ὁδηγουμένη νὰ πράξῃ εἰς τὸ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

νῦν Ἀθηνῶν) Νεόφυτος ὁ Μεταξᾶς (α), καὶ ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ, καὶ ὁ Ὑδρας Γεράσιμος, καὶ ὁ πρώην Ἀρδαμερίων (τοῦ Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπος) Ἰγνάτιος (τελευτήσας τῷ 1839) (β). Καὶ τῶν ἄλλων δὲ τῶν τε κανονικῶν καὶ τῶν ἔξωθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα προσφύγων ἀρχιερέων ἦσαν οὐκ ὀλίγοι λόγων ἐγκρατεῖς, ἐν οἷς καὶ ὁ Ῥηθύμνης καὶ ὁ Κυρήνης (περὶ ὧν προείπομεν §. δ). Καὶ ἐκ τῶν πρεσβυτέρων δὲ τῶν ἱερατικῶς ἐν ταῖς κατὰ πόλεις ἐκκλησίαις προϊσταμένων, ὡς ὁ τῆς Κέω Οἰκονόμος (περὶ οὗ προείπομεν σελ. 31) καὶ Γεώργιος ὁ Μελισσηνός, οἰκονόμος τῆς Ναξίων ἐκκλησίας, καὶ εἴ τις ἄλλος ἀλλαχοῦ (βλ. καὶ Τμήμ. Γ. κεφ. Β. §. δ). Καὶ ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς Μοναστηρίοις ὑπῆρχόν τινες ἐκκλησιαστικῆς παιδείας ἐγκρατεῖς, ὡς ὁ σεβάσμιος Ἠλίας, τοῦ κατὰ τὴν Πάρον προϊστάμενος ἱεροῦ κοινοβίου, καὶ κήρυξ τοῦ θείου λόγου, καὶ ὁ τούτου προκάτοχος καὶ γέρων κἀκεῖνος ἱεροκήρυξ, Κύριλλος (ὁ καὶ Κυριλλάκης), ὁ Φλαβιανὸς ἡγούμενος τοῦ κατὰ τὴν Σκίαθον κοινοβίου, ὁ Ἀγάθων ἐν τῷ κατὰ τὴν Ὕδραν κοινοβίῳ τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ, ὁ Μαρτινιανὸς ἐν τῷ κατὰ τὴν Πελοπόννησον (παρὰ τὰ Χρύσαφα) μοναστηρίῳ τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα, πολλὴν ἐν Χριστῷ παραμυθίαν καὶ ψυχικὴν ὠφέλειαν προξενοῦντες εἰς τοὺς προσερχομένους· ὡσαύτως καὶ ὁ γεραρὸς Λεόντιος ὁ Καισαρεὺς καὶ Ἀθωνίτης ἐκήρυττεν ἐπ' ἐκκλησίας τὸν θεῖον λόγον. Ἔτι δὲ καὶ κατ' αὐτὸ τὸ

(α) Οὗτος συνεχῶς ἐκήρυττε τὸν θεῖον λόγον ἐπ' Ἐκκλησίας· ἐξέδωκε δὲ καὶ Λόγον παραινετικὸν ἐν Ναυπλίῳ, 1825 (τοῦτον δὲ τὸν λόγον ἀπέστειλε καὶ πρὸς τὸν σοφώτατον Ἀλέξανδρον Στούρζαν, ἐν Παρισίοις τότε διατρίβοντα, ὅστις καὶ ἀπήντησε πρὸς αὐτὸν (ἴδε τὴν ἐπιστολὴν ἐν Ἐφημ. Ἀθηνῶν ἀριθμ. 37, ἔτ. 1826 [Βλ. καὶ Κ. Οἰκονόμου Ἀλέξ. ὁ Στούρζας σελ. 52]) καὶ Ἐγχειρίδιον περὶ τῶν ἑπτὰ μυστηρίων ἐν Ἀθήναις, 1832. Κατὰ δὲ τὸ 1828 μετετύπωσε τὴν Ὀρθόδοξον ὁμολογίαν ἢ πίστεως ἔκθεσιν, τὴν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως συντεθεῖσαν καὶ ἐκδοθεῖσαν τὸ πρῶτον ἐν Ἀμστελοδάμῳ, 1767. Ἀλλὰ περὶ τοῦ Ἀθηνῶν καὶ ὕστερον.

(β) Οὗτος ποιμαίνων τὸ Ἀρδαμέριον (Γαλάτιτσαν), ἐδίδασκε καὶ εἰς Σχολεῖον δημόσιον συναθροίζων τοὺς πτωχοὺς μαθητάς· τοῦτ' αὐτὸ διετέλει ποιῶν καὶ μέχρι τελευτῆς διδάσκων ὁ μακαρίτης καὶ ἐν Μονεμβασίᾳ (ὅπου κατέφυγε τὸ πρῶτον τῷ 1822 μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κασσάνδρας διασωθείς), καὶ εἰς Σπέτσας καὶ εἰς Γραμβούζαν τῆς Κρήτης (ὅπου μετέβη τῷ 1828), καὶ πάλιν (μετὰ τὴν τῆς Κρήτης εἰς τοὺς Τούρκους παράδοσιν) εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπανελθών, καὶ εἰς αὐτήν, τέλος, τὴν Γόρτυνα, ἧς ἐτάχθη πρόεδρος τῷ 1833. Ἀλλὰ τούτου μνημονεύομεν καὶ ἐφεξῆς.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Περὶ δὲ τοῦ ζητήματος ὅ,τι τέλος ἡ Κυβέρνησις ἐψηφίσατο λέγομεν μετ' ὀλίγον (§. ι).

§. ε. Ἐφεξῆς δὲ (τῇ 2 Αὐγούστου) τελευτᾷ ὁ Εὐβοίας Ἄνθιμος· καὶ εὐθὺς (Αὐγούστ. 14) γράφει πρὸς τὴν Σύνοδον ἡ Γραμματεία ζητοῦσα γνώμην τί ποιητέον ἐν περιστάσει, καθ' ἣν ἄν χηρεύσῃ μία τις τῶν 10 μονίμων Ἐπισκοπῶν (ἐξ ὧν ἦν καὶ ἡ Εὔβοια)· καθότι περὶ τούτου οὐδὲν διέλαβε τὸ Α. ἄρθρον τοῦ περὶ τῶν Ἐπισκοπῶν Διατάγματος, ἐν ᾧ κατὰ τὸ Γ, ἄρθρον διέταξε τὰ περὶ τῶν προσωρινῶν Ἐπισκοπῶν. Τὰ δ' αὐτὰ πάλιν ἐπανέλαβεν ἡ Γραμματεία τῇ 27 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Καὶ τρίτον δὲ (τῇ 3 Σεπτεμβρ.) πάλιν ἐζήτησε τὴν περὶ τούτου γνωμοδότησιν τῆς Συνόδου (συνωθοῦσα ταύτην ἀφανῶς, ἵνα πρώτη γνωμοδοτήσῃ νέαν Ἐπισκόπου χειροτονίαν εἰς τὰς χηρευούσας μονίμους ἐπισκοπάς. Ἡ δὲ Σύνοδος διορῶσα τὸ ὕπουλον τοῦ βουλεύματος, ἀπεκρίθη πρὸς ταῦτα (τῇ 4 Σεπτεμβρ.) ὀδυνωμένη διὰ τὴν ἐν ταῖς Ἐπισκοπαῖς τοῦ Κράτους θριαμβεύουσαν ὀλέθριον ἀταξίαν· - μετὰ δὲ ταῦτα παῤῥησίᾳ συμπεραίνει, «Ὅθεν (λέγει) ἀντὶ νὰ ἐκφράσῃ γνώμην ἡ Σύνοδος περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν νομίζει πρόσφορον νὰ διατεθῇ ἡ χηρεύουσα Ἐπισκοπὴ Εὐβοίας, νομίζει προσφορώτερον καὶ ἁρμοδιώτερον εἰς τὴν ἀνεξάρτητον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ εἰς τὴν εὐταξίαν αὐτῆς συντελεστικώτερον, τὸ νὰ προσδιορισθῶσιν αἱ Ἐπισκοπαὶ (ἐν γένει), καὶ νὰ κανονισθῇ ὁ τρόπος τῆς κατοχῆς αὐτῶν, ἅμα τις χηρεύῃ· νὰ διαγραφῶσι προσέτι ἀμεταθέτως καὶ ἀμετακινήτως καὶ τὰ ὅρια τῶν Ἐπισκοπῶν, καὶ νὰ μὴ συμμεταβάλληται καὶ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ διαίρεσις τῆς Ἐπικρατείας, ὁσάκις μεταβάλλεται καὶ ἡ πολιτικὴ διαίρεσις. Ἁπαντᾷ δὲ (λέγει) τοιουτοτρόπως ἡ Σύνοδος, διότι ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ ἅπαξ διὰ παντὸς καταστημένην τὴν τάξιν καὶ εὐταξίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλείου· καὶ τοῦτο νομίζει ὅτι δὲν κατορθοῦται, ἐὰν δὲν τεθῶσι πρότερον σερεὰ

ὅπερ καὶ τῷ 1852 στερεοτύπως μετεξεδόθη πολλῷ τελειότερον καὶ βεβελτιωμένον καὶ μετὰ λεξικοῦ ἐπιτόμου τῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς συγγράμμασι Κυρίων ὀνομάτων. Καὶ Γαλλοελληνικὸν δὲ συνάμα καὶ Ἑλληνογαλλικὸν ὁ αὐτὸς ἐξέδωκε πρῶτον μὲν τῷ 1846, εἶτα δὲ πάλιν στερεοτύπως τῷ 1856 μετὰ σοφῶν προλεγομένων καὶ πολλῶν πλεονεκτημάτων. Τῆς δὲ φερωνύμου Κωνσταντινουπόλεως ὁ μὲν Α' Τόμος ἐκδέδοται τῷ 1851, ὁ δὲ Β'. πρὸ διετίας ἤδη, λίαν ποθεινὸν καὶ εὐκταῖον τοῖς γοῦν ἐπισταμένως ἀναγνοῦσι καὶ μὴ πάνυ ἀπειροκάλως ἔχουσι τὸν Γ'. προκατασκευάσαντες. Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δον ἀνηγορεύθη καὶ ἀνεδείχθη αὐτοκέφαλος ἡ ἐν τῇ Ἑλλάδι Ἐκκλησία, προνομίοις ἰσοτίμοις τοῖς τῶν αὐτονόμων Ἐκκλησιῶν κοσμηθεῖσα· καὶ Σύνοδος ἐν αὐτῇ, ὡς ὑπερτάτη Ἀρχή, κανονικῶς ἐγκατέστη κατὰ τοὺς θείους κανόνας τὰ Ἐκκλησιαστικὰ διοικοῦσα καὶ διεξάγουσα· καὶ ταῦτα πάντα διεθεσπίσθη διὰ Τόμου Συνοδικοῦ, περιέχοντος τοὺς ὅρους, ἐφ' οἷς ἡ καθόλου Ἐκκλησία τὴν ἐν Ἑλλάδι ἀνέδειξεν αὐτοκέφαλον. Τούτων τοίνυν οὕτω θεοφιλῶς τῇ θείᾳ συνάρσει διαπραχθέντων, ἔδει ἔγνωμεν ἐκ περιουσίας στοργῆς πατρικῆς διακοινώσασθαι καὶ δι' ἰδίας ἐπιστολῆς τῇ Υ. περιποθήτῳ Σοφολογιότητι τὴν πεποθημένην εἰρήνην τῶν Ἐκκλησιῶν, «ἣ ἔπι πόλλ' ἐμόγησεν». Οἶδε γὰρ ἡ Ἐκκλησία καὶ μαρτυρεῖ τοὺς φιλαδέλφους αὐτῆς ἀγῶνας, οὓς ὑπέστη διὰ μακροῦ καὶ ἐγγράφως καὶ ἀγράφως ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ταύτης πρεσβεύουσα, καὶ ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι τὰ παροραθέντα δικαιώματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ὡς τούτου ἔξαρχος ἐμφρόνως ὑπερασπίζουσα, καὶ παραινοῦσα μετ' ἀγάπης εἰλικρινοῦς, ἵνα τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας αἰτήσωνται δεόντως καὶ κανονικῶς, ὅθεν δεῖ, παρὰ τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, μάλιστα πρὸς τοῦτο προθυμουμένης καὶ φιλοστόργως μεριμνώσης ὑπὲρ τῆς θεραπείας καὶ καταστάσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι πραγμάτων, πρὸς δὲ πάλιν τὴν Ἐκκλησίαν οὐ διέλιπεν ἀναγγέλλουσα τῆς τε Σεβαστῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὴν πρὸς τὴν ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν ἔφεσιν καὶ τὴν τοῦ ἐκεῖσε ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβεστάτου λαοῦ ἀνύστακτον πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ Μητέρα στοργὴν καὶ εὐγνωμοσύνην, καὶ πάντοθεν ἐπειρᾶτο τὸ κατ' αὐτήν, ὅση δύναμις, προομαλύνειν τὰς παρεμπιπτούσας δυσχερείας, καὶ προπαρασκευάζειν τὰ πρὸς τὴν ἕνωσιν, ὅπως ἀποβῇ μὲν ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς αὐτοκέφαλος ἡ ἐν τῇ Ἑλλάδι ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ματαιωθῶσι δὲ τοῦ σχίσματος αἱ ἐπιβουλαὶ καὶ ῥᾳδιουργίαι. Ἤδη δὲ τελεσθείσης τῆς ἑνώσεως διὰ τῆς θείας χάριτος, δικαίως μὲν ἀγάλλεται ἡ ἱερὰ αὐτῆς κορυφή, καθορῶσα τοὺς ἀγῶνας αὐτῆς ἐστεφανωμένους, καὶ τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας ἐν βάθροις ἁγίοις καὶ ἀκραδάντοις ἐφηδρασμένον, καὶ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν διηνεκῶς ἀδιάστατον καὶ ἀχώριστον· δικαίως δὲ συγχαίρει τῇ μητρὶ τῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν φίλην θυγατέρα καὶ ὡς ἀδελφὴν ἐν Χριστῷ κατασπασαμένῃ, τοῖς καλλίστοις προνομίοις ὡραϊσμένην· καὶ παρ' ἀμφοτέρων ἀφθόνους ἀντιλαμβάνει τὰς ἐπὶ τοῖς ἱεροῖς αὐτῆς ἀγῶσιν εὐχάς, «πολὺν μὲν ἔχουσα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐλήφθη εἰς σκέψιν τὸ περὶ μοναζόντων, καὶ ἐνεκρίθη.

Α΄.) Νὰ μὴ εἰσέρχηται τοῦ λοιποῦ τις εἰς μοναστήριον διὰ νὰ μονάσῃ πρὶν τοῦ τριακοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του, νὰ μὴ κείρηται δὲ μοναχὸς πρὶν τοῦ τριακοστοῦ τρίτου, ὅ ἐστὶ μετὰ τριετῆ δοκιμασίαν, καὶ μ' ἔγγραφον ἄδειαν τοῦ κατὰ τόπον ἐπισκόπου, στηριζομένην εἰς τὰς περὶ τῆς δοκιμότητός του μαρτυρίας τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν συμμοναστῶν του.

Ἂν εἰς τὸ τριετὲς τοῦτο διάστημα θελήσῃ, ἐμπορεῖ ἀκωλύτως καὶ ἀκαταχρίτως νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κοσμικὸν βίον.

Β΄.) Ὅλα τὰ μοναστήρια νὰ καταστα θῶσιν εἰς τὸ ἑξῆς κοινόβια.

Γ΄.) Ὀλιγώτεροι τῶν τριάκοντα μοναχῶν δὲν συνιστῶσι κοινόβιον· ἑπομένως οἱ ὀλιγώτεροι μεταβαίνουσιν εἰς τὰ μεγαλήτερα μοναστήρια.

Δ΄.) Πατὴρ οἰκογενείας εἶναι ἀπαράδεκτος εἰς τὸ Κοινόβιον, καὶ ἂν ἤθελε προσέλθει μὲ συγκατάθεσιν τῆς γυναικός του.

Ε΄.) Ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς εἰς τοὺς ἐν τῷ κοινοβίῳ μονάζοντας ἡ ὁποιαδήποτε προφάσει περιφορὰ αὐτῶν εἰς τὰς πόλεις καὶ χωρία, καὶ ἐν γένει ἡ ἔξοδος αὐτῶν ἀπὸ τὸ μοναστήριον χωρὶς δικαιολογημένης ἐγγράφου ἀδείας τοῦ ἡγουμένου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνατίθεται κυρίως ἡ περὶ τῶν ἔξωθεν φροντίς.

Ϛ΄.) Ὁ ἡγούμενος ἢ ἀρχιμανδρίτης τοῦ κοινοβίου, ἐκλεγόμενος διὰ πλειοψηφίας ὑπὸ τῶν μοναζόντων, καὶ ἐπικυρούμενος παρὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἔχει τὴν ἐσωτερικὴν διεξαγωγὴν καὶ οἰκονομίαν τοῦ κοινοβίου, καὶ δίδει λόγον τῆς ἐπιστασίας του εἰς τὸν ὁποῖον ἀναφέρονται καὶ τὰ κατὰ τοῦ ἡγουμένου δίκαια παράπονα τῶν μοναζόντων.

Ζ΄.) Ἀπαγορεύεται ἡ εἴσοδος τῶν γυναικῶν καὶ τῶν νεωτέρων εἰς τὰ κοινόβια.

Η΄.) Ἕκαστος τῶν εἰς τὸ κοινόβιον μοναζόντων ὀφείλει κατὰ τοὺς ἀνέκαθεν μοναστικοὺς Κανόνας νὰ μετέρχηταί τι ἔργον πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν.

Ὅταν τὸ ἰδιαίτερον τοῦ κοινοβίου ταμεῖον, συγκείμενον κυρίως ἀπὸ τὸ προϊὸν τῶν ἔργων τούτων, δὲν ἐξαρκεῖ πρὸς διατροφήν, ἐνδυμασίαν, καὶ λοιπὴν περίθαλψιν τῶν μοναζόντων, καὶ πρὸς συντήρησιν καὶ καλλωπισμὸν τοῦ ἐν αὐτῷ ναοῦ, ἡ Κυβέρνησις ἀναπληροῖ τὸ ἐλλεῖπον ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον.

(ἕπονται αἱ ὑπογραφαί.)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἴδομεν ἐν αὐτοῖς πεπληρωμένον τὸν θερμότατον πόθον παντὸς τοῦ ἡμετέρου Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ. Ὅθεν καὶ ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης, ὁ σεβαστὸς ἡμῶν Κύριος καὶ Βασιλεύς, ὑπερήσθη, καὶ ἐπὶ τούτοις τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ εὐαρέσκειαν λόγῳ τε καὶ ἔργοις σαφῶς ἐδήλωσεν. Ἔτι δὲ καὶ Διάταγμα ὑψηλὸν ἐξέδωκε, δι' οὗ διετάχθη ἵνα τελεσθῇ ἐν πάσαις ταῖς πρωτευούσαις Ἐκκλησίαις τῶν δήμων τοῦ Βασιλείου πάνημος τελετὴ καὶ δοξολογία εὐχαριστήριος εἰς τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ἐξιομνημονεύτῳ πράξει τῆς καὶ κανονικῶς ἀναγνωρίσεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις καὶ ἐτελέσθη τῇ κ΄. τοῦ παρελθόντος μηνὸς Αὐγούστου· οὕτω καὶ εἴτι ἕτερον λείπεται πραχθήσεται ἐν καιρῷ καὶ τάξει τῇ δεούσῃ κατὰ τὰ παρ' ἡμῖν καθεστῶτα (α). Ἡ δὲ ἐλπὶς, ἣν ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης ἐκφράζει, ὅτι δηλαδὴ

(α) Ὕποπτον καὶ τοῦτο ἔδοξε τῇ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, καὶ οἷον ἐπιφύλαξις πολιτικῶν τινων νομοθετημάτων ἰδιαιτέρων παρὰ τὰ ἐν τῷ ἱερῷ Τόμῳ διατεταγμένα καὶ ἐν αὐτῷ τῷ β΄. ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος ἐσχεδιασμένα. Ἄγει δὲ πρὸς ταύτην τὴν ὑπόνοιαν καὶ τὰ ἑφεξῆς ἐπακολουθοῦντα («ἡ δὲ ἐλπὶς κτλ. μέχρι καὶ τοῦ «τὸ δικαίωμα αὐτῆς». Εἰ δὲ Νόμος Βασιλικὸς (δηλονότι τοῦ ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας Καταστατικοῦ) ἱερὰν Σύνοδον χωρὶς τῆς Ἐκκλησίας ἐγκαθιστᾷ, καὶ ταῦτα ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ μήπω παρῃτημένου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, οὗ τὰ δικαιώματα καὶ αὐτὴ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐπεγίνωσκε, καὶ πόσον ἀνεξάρτητον ἀνέδειξεν ἐν τοῖς Πνευματικοῖς ὁ Νόμος οὗτος τὴν ὑπ' αὐτοῦ κατασταθεῖσαν ἱερὰν Σύνοδον, καὶ πῶς ἐπιτηρεῖ ἡ Κυβέρνησις εἰς τὴν λεγομένην ἐλευθέραν ἐνέργειαν τῆς Συνόδου, ἄλις δέδεικται ἐκ τῶν προϊστορημένων). Διὰ ταῦτα ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἅμα λαβοῦσα τὸ γράμμα τοῦτο τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἐν τῇ β. αὐτῆς πρὸς τοὺς ὑπουργοὺς τῆς Ἑλλάδος ἐπιστολῇ (Δεκεμβρίου κδ, ᾳων), ἀποκρούσασα καὶ ἀπαναινομένη ταῦτα τὰ ἐν τῇ τοῦ ὑπουργείου ἐπιστολῇ, διεμαρτύρετο κατὰ πάσης μεταβολῆς ἢ ἀκυρώσεως τῶν κατὰ τοὺς θείους Κανόνας ἐν τῷ Τόμῳ Ὅρων ἢ συνθηκῶν· οὐ μόνον τοὺς Αὐτοκρατορικοὺς νόμους ἀντιπροβαλλομένη, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν θεμελιώδη τῆς Ἑλλάδος νόμον (τοῦ Συντάγματος ἄρθρον β)· καὶ περαίνει τὴν ἐπιστολὴν κηρύττουσα πρὸς τὸ Ὀρθόδοξον πλήρωμα, ὅτι ἐπὶ τούτῳ ἐκδέδωκε τὰ Πρακτικά, «εἰς μαρτύριον ἐπὶ τίσιν Ὅροις ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία τὴν ἐν Ἑλλάδι αὐτοκέφαλον αὐτῆς ἀδελφὴν ἀνηγόρευσε» κτλ. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἄνθιμος ἰδίως ἐν τῷ προλόγῳ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἱεροῦ κώδηκος τῶν Πρακτικῶν στεντορείως διακηρύττει (μηνὶ Μαΐῳ ᾳωνά), λέγων ὅτι «ἡ ἐπὶ τούτοις τοῖς ὅροις καταστᾶσα καὶ ἐπὶ τούτων ἰσχυρῶς ἑστηρίχθαι δυναμένη ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀτάραχον τε καὶ ἰσχύουσαν τὴν πρὸς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν πνευματικὴν κοινωνίαν τε καὶ ὁμόνοιαν διαφυλάξει» κτλ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. ΙΓ'.

Ι'. τῆς Συνόδου περίοδος (1843—1844).—Σύνταγμα πολιτικόν. — Μ. Σχινᾶς Γραμματεὺς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. —Γνώμη τῶν Συνοδικῶν καὶ ἄλλων Ἀρχιερέων πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.— Ψήφισμα τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως.— Παραίτησις Μ. Σχινᾶ καὶ ἀντ' αὐτοῦ Λέων ὁ Μελᾶς ἐπὶ τῆς ὑπουργίας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, καὶ τὰ κατ' αὐτήν.—ΙΑ'. τῆς Συνόδου περίοδος (1844—1845). Παραίτησις Σ. Τρικούπη καὶ διαδοχὴ Ι. Κωλέττου.—Βασιλέως λόγος Ἐναρκτήριος τῶν Βουλῶν.—Ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπή.—Τὰ παρασταθέντα αὐτῇ πρὸς ἐπιθεώρησιν καὶ κανονικὴν διάταξιν δύο Νομοσχέδια.—Διανόθευσις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου καὶ ματαίωσις.—ΙΒ'. τῆς Συνόδου περίοδος (1845—1846).— Πρῶτον ταύτης τῆς Συνόδου ἔργον.—Ἀποκήρυξις τῆς τοῦ Κίγγ Ἀπολογίας.— ΙΓ'. τῆς Συνόδου περίοδος (1846—1847). —Παράνομος τοῦ Ἀχαρνανίας καθαίρεσις. —Ἀπόδοσις τῶν ἐντὸς τοῦ Κράτους κτημάτων τῶν ἐκτὸς αὐτοῦ ἱερῶν σκηνωμάτων. —Γ. Γλαράκης Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.—ΙΔ'. τῆς Συνόδου περίοδος (1847—1848).—Δρόσος Μανσόλας Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, καὶ μετ' αὐτὸν Π. Μαυρομιχάλης. — ΙΕ'. τῆς Συνόδου περίοδος (1848—1849). — Δ. Καλλιφρονᾶς Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.—Ὁρκιστικὴ τῆς Συνόδου ἐγκύκλιος καὶ ἡ ἀναιρετικὴ ταύτης ἐγκύκλιος τῆς Καθόλου Ἐκκλησίας.

§. α. Τοῦ δὲ Συνοδικοῦ τελευτήσαντος ἔτους καὶ τῆς νέας ἐπιστάσης περιόδου (1843—1844), διορίζεται πρόεδρος μὲν ὁ αὐτὸς

ἄνθεσι κατεκόσμησε τὴν κηδείαν αὐτοῦ, τοῦ Συγγραφέως ἐκφωνήσαντος τὸν ἐπιτάφιον, ὅστις καὶ τύποις ἐκδέδοται (Βλ. Λόγος ἐπιτάφ. εἰς τὸν ἀοίδ. Θ. Κολοκοτρώνην, κτλ. Ἀθήνησι, 1843). Τῇ δὲ 13 Φεβρ. ὁ κ. Ι. Ῥίζος ἐξέδωκε διαταγὴν «Πρὸς τοὺς κατὰ τὸ Βασίλειον διοικητὰς, καὶ ὑποδιοικητὰς» ὑπὲρ τῆς ἀξιοπρεποῦς διατηρήσεως τῶν κατολιγωρηθέντων ἱερῶν ναῶν τῶν μοναστηρίων, ἅπερ ἡ Ἀντιβασιλεία διαλύσασα ἐσύλησε καὶ ἐβεβήλωσε. Καὶ ταύτην ἡ Σύνοδος δι' ἐγκυκλίου ἀνακοινοῦσα πρὸς τοὺς ἱεράρχας προσκαλεῖ αὐτοὺς εἰς ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων. Βλ. Αἱ ἀγαγκ. ἐγκύκλ. ἐπιστολαὶ σελ. 141. Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βερνητις τρεῖς ἐπιτροπὰς ἐξ ἀνδρῶν ἐλλογίμων συνισταμένας· μίαν μὲν πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν ἐκδιδομένων πινάκων καὶ βιβλίων εἰς χρῆσιν τῶν Ἀλληλοδιδακτικῶν· ἑτέραν δὲ πρὸς σύνταξιν Γραμματικῆς καὶ Ἀνθολογίας τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ τρίτην εἰς σύνταξιν Κ α τ η χ ή σ ε ω ς καὶ ἑνὸς Εὐ χ ο λ ο γ ί ο υ (προσευχηταρίου) καὶ Συνόψεως (α)· ταύτης δὲ τῆς τρίτης ἐπιτροπῆς ὠνόμασε μέλη τέσσαρας τῶν λογίων Ἀρχιερέων, τὸν Αἰγίνης Γεράσιμον,

---

(α) Ὁ μακαρίτης Βαρθολομαῖος, Ἀθωνίτης ἱερομόναχος, Ἴμβριος τὴν πατρίδα, ἐπ' ἀρετῇ τε καὶ παιδείᾳ καὶ εὐσεβείᾳ σεβάσμιος ἀνήρ, ἐφημερεύων τῶν Ὀρθοδόξων ἐν Βενετίᾳ, ἐξέδωκε M ι κ ρ ὸ ν π ρ ο σ ε υ χ η τ ά ρ ι ο ν εἰς χ ρ ῆ σ ι ν τ ῶ ν σ π ο υ δ α ζ ό ν τ ω ν ν έ ω ν (Βενετίᾳ 1828), ἐν ᾧ προσέθηκε καί τινας μερικωτέρας διὰ τὰ παιδία προσευχάς. Τοιοῦτο σχέδιον Προσευχηταρίου ἔπεμπε καὶ πρὸς τὸν ἀοίδιμον Κυβερνήτην περιέχον οὐ μόνον τὰς ἁπλῶς εἰς πάντα καθόλου χριστιανὸν ἀνέκαθεν τεταγμένας καθημερινὰς προσευχάς, ἀλλὰ καὶ πολλὰς (μηδὲν δέον) εἰδικὰς καὶ μακροτέρας εἰς ἑκάστην τάξιν ἀνηκούσας ἰδιαιτέρας (οἷον μαθητάς, διδασκάλους, ἄρχοντας λαοῦ, στρατιώτας, ναυτικούς, τεχνίτας, οἰκοδεσπότας, τέκνα, γονεῖς κτλ.)· περὶ τούτου τοῦ Σχεδίου καὶ πρότερον ἔτι διελέχθη ὁ Βαρθολομαῖος πρὸς τὸν Κυβερνήτην διελθόντα διὰ Βενετίας (ὁπότε κατέβαινεν εἰς τὴν Ἑλλάδα)· ὅθεν ἔγραφεν ὁ Κυβερνήτης (τῇ 6)18 Νοεμβρίου, 1827) πρὸς τὸν σοφώτατον Μουστοξύδην, ἐν Βονωνίᾳ τότε κἀκεῖνον πάλιν διατρίβοντα, ἵνα συλλαλήσῃ μετὰ τοῦ Βαρθολομαίου (βλ. Correspondance du C. Capodistrias T. 1. p. 297)· φαίνεται δὲ τότε τὸ αὐτὸ Προσευχηταρίον καὶ Σύνοψιν καλῶν (Synopse), ὡς καὶ ταύτην μετὰ τοῦ ἡμερολογίου περιέχουσαν συνοπτικῶς καὶ διὰ τοὺς ἁπλουστέρους προσευχάς· προσέθετε δὲ ὅμως ὅτι δὲν συγχωρεῖ τὴν ἔκδοσιν τοῦ σχεδίου, πρὶν ἡ λάβῃ τὴν ἐλευθέραν καὶ ἀνωτάτην ἐπικύρωσιν καὶ ἄδειαν τῆς Ἐκκλησίας (ἐπιστ. αὐτ. σελ. 299). Τοιοῦτο λοιπὸν σχέδιον συντάξας ὁ Βαρθολομαῖος ἔστειλε, τέλος, τὸ χειρόγραφον πρὸς τὸν Κυβερνήτην, ὁ δὲ καθυπέβαλεν αὐτὸ πρῶτον εἰς ἣν κατέστησεν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπήν· ἀλλ' αὕτη καλῶς ποιοῦσα οὐκ ἐνέκρινε τὸ χειρόγραφον (ὡς μὴ συνειθισμένων τοιούτων μ ε ρ ι κ ῶ ν προσευχῶν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, εἰς ἄλλας δέ τινας ἄλλων ἑτεροδόξων ἐθνῶν)· διὸ καὶ ἔμεινεν ἀνέκδοτον ἐν Ἑλλάδι (ὕστερον δὲ κατὰ τὸ 1835, 25 Αὐγούστου, αὐτὸς ὁ Βαρθολομαῖος ἐκ Βενετίας ἐξέδωκεν ἀγγελίαν περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Συντάγματος, ἐπιγραφομένου M ε λ έ τ α ι ἱ κ ε τ ή ρ ι ο ι· καὶ ἐξεδόθη τύποις τὸ βιβλίον, ὡς ἠκούσαμεν (βλ. τὴν ἀγγελίαν ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ Σάλπιγγι Τόμ. α. σελ. 185). Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα ἐξεδόθη ὕστερον ἄλλο προσευχηταρίον τὰ συνήθη περιέχον (διὰ τὰ ἀλληλοδιδακτικὰ μάλιστα τῆς Ἑλλάδος σχολεῖα). Ὁ δὲ Εὐρωπαϊκὸς ἐρανιστὴς (οὐδὲν τούτων ἴσως εἰδὼς) ἐψεύσθη τῆς ἀληθείας παρὰ πολύ (Βλ. Εὐρωπαϊκ. Ἔρανις. Τόμ. 2. σελ. 111. Ἀθήνησι 1840).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βέρνησις περιπίπτει εἰς ἀνηνύτους περισπασμούς» (ἀλλ' ὁ κύριος Γραμματεὺς ἠδύνατο λύσαι τὴν ἀντίφασιν ἀφ' ἑαυτοῦ, διενθυμηθεὶς ὅτι κατὰ τὴν παρελθοῦσαν περίοδον ἐκείνης τῆς Συνόδου τὰ μέλη ἐγνωμοδότησαν ὅ,τι διετάχθησαν). β) (λέγει) «Καὶ εἰς Μύκονον, καὶ εἰς Νάξον, καὶ εἰς Κύθνον, καὶ εἰς Ἀμοργὸν καὶ εἰς ἄλλας νήσους ὑπάρχουσι γυναικεῖα μοναστήρια, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἱκανὸν ἀριθμὸν μοναζουσῶν διαγωγῆς ἐπίσης ἀνεπιλήπτου (καθὼς δηλαδὴ τὸ τῆς Ἄνδρου), ἐπίσης προικοδοτημένα παρὰ τῶν κατοίκων πρὸς ἐγκαταβίωσιν τῶν θυγατέρων καὶ συγγενῶν αὐτῶν, καὶ ἐπίσης παρ' αὐτῶν σεβόμενα (α)· ἂν λοιπὸν συγχωρηθῇ τὸ τῆς Ἄνδρου, κἀκεῖνα δήπου ζητήσουσι τὴν συγχώρησιν, ἡ δὲ Σύνοδος γνωμοδοτήσει καὶ περὶ τούτων· καὶ τότε (λέγει) ποῦ στήσεται τὸ πρᾶγμα; καὶ διὰ τί τότε νὰ μὴ διατηρηθῇ ἐπίσης καὶ τὸ τῶν Καλαμῶν, αἱ μοναχαὶ τοῦ ὁποίου διερεθιζόμεναι παρὰ τοῦ ποτὲ ποιμένος των δὲν ἔπαυσαν ἔκτοτε παρενοχλοῦσαι τὴν Κυβέρνησιν, ἀφ' οὗ μὲ τὰς σπερμολογίας των συνετέλεσαν πέρυσι πολὺ εἰς τὰς ταραχὰς τῆς Μάνης (Βλ. ὄπισθ. σελ. 287), καὶ ἐφέτος εἰς τὴν παρεμπόδισιν τῶν δημοτικῶν ἐκλογῶν τῆς Ἀνδρούβιστας! — Ἔπειτα (ἔλεγε) διαλυθέντων τῶν γυναικείων μοναστηρίων, ἡ Κυβέρνησις ἤδη πολλὰς καταβάλλει δαπάνας, οἷον εἰς τὸ διατηρηθὲν ἐν Θήρᾳ μοναστήριον (500 δραχμὰς κατὰ μῆνα), καὶ εἰς τὴν διατροφὴν γηραιῶν καὶ πεπηρωμένων μοναχῶν (800 δραχ. κατὰ μῆνα)· ὥστε (λέγει) τὸ μὲν δαπανηρὸν καὶ ἐπιζήμιον εἰς τὴν Κυβέρνησιν μένει· τὸ δὲ ἠθικόν, τὸ μόνον ἄξιον νὰ ἀντισταθμίσῃ ὁπωσοῦν τοὺς γογγυσμοὺς καὶ τὴν δαπάνην, μηδενίζεται, ἐξαιρουμένου (τοῦτ' ἔξιν, ἀφαιρουμένου ἀπὸ τῆς καταδίκης, καὶ ἀνεγειρομένου) σήμερον ἑνὸς καὶ αὔριον ἄλλου μοναστηρίου» κτλ. (β). Ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἔλεγεν ἡ Γραμματεία.

(α) Σημείωσαι, ἀναγνῶστα, πῶς αὐτὴ ἡ Γραμματεία μαρτυρεῖ λαμπρῶς τὸ ἀνεπίληπτον τῆς διαγωγῆς τῶν κατὰ τόπους μοναζουσῶν· καὶ συμπέρανον πόσον ὀρθῶς ἐσκέψατο καὶ σπουδαίως ἡ τἀναντία πέρυσι μαρτυρήσασα Σύνοδος, ἐν οἷς ἐγνωμοδότει (βεβιασμένη) τὴν διάλυσιν ὅλων τῶν γυναικείων μοναστηρίων!

(β) Ὡραιότατοι οἱ λόγοι τῆς Γραμματείας! Ἡ Κυβέρνησις ἐκαρποῦτο σφετερισθεῖσα τὰ κτήματα τῶν μοναχῶν (μηδὲν αὐτῇ προσῆκον), καὶ ἔπειτα λογαριάζει ἀκριβῶς ὡς ἰδίαν ἑαυτῆς δαπάνην καὶ ζημίαν τὰ πρὸς διατροφὴν ὀλίγων

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

νων παιδείας, ἤστινος (ὅσον τὸ δυνατὸν) ἐφρόντιζε καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς θρησκείας, καὶ ἰδίως ὁ ῥηθεὶς Γρηγόριος ὁ Κωνσταντᾶς, ὅστις καὶ γενικὸς ἔφορος τῆς παιδείας ἀπεδείχθη ὑπὸ τοῦ Βουλευτικοῦ (τῷ **1824**), καὶ σχέδιον ἐξέδωκε περιέχον τὰ χρέη καὶ καθήκοντα τοῦ Γενικοῦ τῆς παιδείας ἐφόρου (α)· ἀλλὰ περὶ τούτου καὶ ἄλλων κληρικῶν πεπαιδευμένων λέγομεν καὶ ἐφεξῆς (Κεφ. Ε. §. η).

γασάμενοι, ὅπερ εὖ οἶδ' ὡς καὶ πᾶσα τῶν νῦν Ἑλλήνων ἡ ἐκκλησία μιμήσεται. Ἡ γὰρ θρησκεία βάσις ἐστὶ τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας καὶ τοῦ πολιτικοῦ βίου ». βλ. Λόγιον Ἑρμῆν ἔτ. **1819**. σελ. **179**. Σ. Ἐκδ.]. Ἐν δὲ τῇ Σαλαμῖνι ἱερεύς τις Πέτρος ἐδωρήσατο τόπον καὶ ἄλλα βοηθήματα εἰς σύστασιν σχολείου ἀλληλοδιδακτικοῦ. Καὶ ἡ Φιλανθρωπικὴ (ἐξ Ἑλλήνων) ἑταιρεία κατέστησεν ἐν Ναυπλίᾳ ἓν ἀλληλοδιδακτικὸν καὶ ἓν νοσοκομεῖον. Κατὰ δὲ τὴν Ὕδραν ὑπῆρχον ἓν δημόσιον (ὃ καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως συνειστήκει), καὶ ἄλλα ἰδιωτικὰ ἑλληνικά, καὶ τρία ἀλληλοδιδακτικά. Καὶ εἰς τὰς Σπέτζας, καὶ τὴν Αἴγιναν, Πάρον καὶ τὴν Ἄνδρον, καὶ τὴν Τῆνον, καὶ τὴν Σίφνον, καὶ εἰς ἄλλας νήσους τοῦ Αἰγαίου παρομοίως ἦσαν διδασκαλεῖα (ἐξ ὧν καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐξῆλθον λόγιοι εὐπαίδευτοι). Τὸ δὲ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Δημητσάνης καὶ τὸ τῆς Βυτίνης προϋπῆρχον ἔτι κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα καρποφοροῦντα. [Κατὰ δὲ τὴν **24** Φεβρουαρ. **1822** ἐκρίθη ὁμοφώνως ὁ διορισμὸς ἐπιτρόπων φροντισόντων περὶ τῆς συστάσεως καὶ εὐταξίας τοῦ ἐν Δημητσάνῃ σχολείου. Βλ. Ἀρχ. Ἑλλ. Παλιγ. Τ. Α. σελ. **13,82** καὶ **358**]. Τότε δὲ (τῷ **1824**) ἐπεχείρησαν καὶ κατὰ τὸ Ἄργος συστῆσαι Κεντρικὸν τοῦ ἔθνους Σχολεῖον (βλ. Ἐφημερίδα Ἀθηνῶν ἀριθ. **3, 4, 16, 18, 21, 24, 37, 47, 63.** Φίλον τοῦ Νόμου ἀριθμ. **15, 25, 35, 50, 57, 65, 66, 76, 86, 100, 102, 107, 147, 211, 257.** Ἑλληνικ. Χρονικ. ἀριθμ. **84** τοῦ ἔτ. **1824** καὶ ἀριθμ. **18** τοῦ **1825**. πρβλ. καὶ Ἐφημερίδ. τῆς Ἀθηνᾶς **1832**. ἀριθμ. **27**). Πολὺ δὲ πλέον ηὔξησαν καὶ ἐβελτιώθησαν τὰ τῆς Ἑλλάδος σχολεῖα ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου. Τῷ **1831** Ἰανουαρ. **25** (κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπὶ τῆς Δημοσίου ἐκπαιδεύσεως Γραμματείας) ἦσαν ἐν τῷ Κράτει τῆς Ἑλλάδος Σχολεῖα ἀλληλοδιδακτικὰ μὲν **180**, ἑλληνικὰ δὲ **41** (οἱ δὲ σπουδάζοντες ἐν πᾶσιν αὐτοῖς **9246**). Ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀριθμοῦνται καὶ τὸ ἐν Ναυπλίᾳ Στρατιωτικὸν Σχολεῖον, καὶ τὸ Κεντρικὸν Ἑλληνικὸν ἐν Αἰγίνῃ, καὶ τὸ λαμπρὸν Ὀρφανοτροφεῖον, ὅπερ ἀνήγειρε (τῷ **1829**). Ἐν τούτῳ δὲ καθίδρυσε καὶ βιβλιοθήκην, καὶ ναόν, καὶ μουσεῖον ἐθνικόν. Πρόεδρον δὲ τῆς ἐπὶ τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἐπιτροπῆς καὶ ἔφορον τοῦ τε Κεντρικοῦ Σχολείου καὶ τοῦ Μουσείου κατέστησε τὸν σοφὸν καὶ ἀρχαιολογικώτατον **Α.** Μουστοξύδην (βλ. Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἀριθμ. **13**. καὶ παράρτ. σελ. **61 68** τοῦ ἔτους **1831**, καὶ τῆς ἀναφορᾶς τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως Χρυσογέλου πρὸς τὴν Ε, ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήν. Συνέλευσ. σελ. **6—8**. πρβλ. καὶ Αἰγιναίαν ἐφημερ. ἀριθμ. **1, 1831**, καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀριθμ. **8**. τοῦ **1839**).

(α) Βλ. Φίλον τοῦ Νόμου ἀριθμ. **89—91**.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἄρθρον 35. Οἱ πρὸς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν ἑτοιμαζόμενοι, ἀφ' οὗ συμπληρώσωσι τὰς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένας σπουδάς των εἰς τὰς κοινὰς Ἀκαδημίας, ὀφείλουσι, πρὶν τῆς χειροτονίας των, νὰ λαμβάνωσι καὶ τοῦ πρακτικοῦ μέρους τῶν χρεῶν των γνῶσιν.

Ἄρθρον 36. Οἱ Ἐπίσκοποι ἠμποροῦν καὶ νὰ μετατεθῶσιν ἀπὸ ἐπισκοπῆς εἰς ἐπισκοπήν, ὁσάκις ἡ μετάθεσίς των κριθῇ ἀναγκαία ἢ ὠφέλιμος· ὁ αὐτὸς λόγος ὑπαγορεύει καὶ τὴν ἀπὸ ἐνορίας εἰς ἐνορίαν μετάθεσιν καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τῶν Ἐκλησιαστικῶν ἀξιωματικῶν.

Ἄρθρον 37. Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἀξιωματικοὶ διαιροῦνται εἰς τοὺς περὶ τὸν Ἐπίσκοπον ἀμέσως, καὶ εἰς τοὺς περὶ τὴν Ἐπισκοπήν· καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ μὲν πρῶτοι διορίζονται παρὰ τοῦ Βασιλέως, εἴτε κατὰ πρότασιν τῆς Συνόδου, εἴτε καὶ ἀπ' εὐθείας, καὶ ἀποτελοῦν τὸ συμβούλιον τοῦ Ἐπισκόπου· οἱ δὲ δεύτεροι παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου ἐκ τῶν ἱκανωτέρων τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ συγκροτοῦσι τὸ Συνέδριον τῆς ἐπισκοπῆς, ἢ τὸ ἐπισκοπικόν.

Ἄρθρον 38. Οἱ περὶ τὸν Ἐπίσκοπον ἀξιωματικοὶ εἶναι ὁ πρωτοσύγκελλος καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος· οἱ δὲ περὶ τὴν ἐπισκοπὴν ὁ πρωτοπρεσβύτερος, ὁ οἰκονόμος, ὁ σκευοφύλαξ, ὁ χαρτοφύλαξ καὶ ὁ ὑπομνηματογράφος ἢ ἱερομνήμων, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ τρεῖς τοὐλάχιστον πρέπει νὰ παρεδρεύωσιν εἰς τὴν Μητρόπολιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ καθηκόντων τοῦ Κλήρου.

Ἄρθρον 39. Ὁ Ἐπίσκοπος ἔχει τὴν ἄμεσον ἐπιστασίαν τοῦ ὑπ' αὐτὸν ἐκκλησιαστικῶς τελοῦντος Κλήρου καὶ τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ κοινοβίων τῆς ἐπισκοπῆς του· ὀφείλει ἑπομένως νὰ περιέρχηται ἅπαξ τοὐλάχιστον τοῦ ἔτους τὴν ἐπισκοπήν του, διὰ νὰ πληροφορῆται, ἐπισκεπτόμενος ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸ ποίμνιόν του, ἂν οἱ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι τῶν ἐνοριῶν καὶ οἱ ἡγούμενοι τῶν κοινοβίων ἐνεργῶσι μὲ τὴν ἀπαιτουμένην ἀκρίβειαν τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπαγγέλματός των.

Ἄρθρον 40. Ὁ Ἐπίσκοπος διορίζει τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους εἰς τὰς χηρευούσας ἐνορίας ἐκ τῶν παρὰ τῆς κοινότητος προβληθέν-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Κατάργησις τῶν γυναικείων μοναστηρίων. Ἐρήμωσις μονυδρίων κτητορικῶν. Καταγραφὴ καὶ πώλησις τῶν κινητῶν κτημάτων τῶν τε ἀνδρῴων καὶ τῶν γυναικείων μονῶν, καὶ τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως συναχθὲν χρηματικόν. Διαγραφὴ τῆς συλήσεως τῶν ἱερῶν σκευῶν καὶ κειμηλίων τῶν καταργηθέντων Μοναστηρίων. Ἁρπαγὴ τῶν ἐν Ἑλλάδι κτημάτων τῶν ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἱερῶν σκηνωμάτων. Διατήρησις Δυτικῶν μοναστηρίων ἀθίκτων, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν διοικήσεως ἐλευθερία. Προτροπὴ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς νέας ἀφιερώσεις. Ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου περὶ φημῶν, τίτλων καὶ τύπου ἐπιστολῶν τῶν Ἐπισκόπων. Καθαίρεσις τοῦ Ζαρνάτας καὶ Ἀνδρουβίστης. Διάταγμα περὶ νεκροταφείων. Ταραχαὶ τοῦ λαοῦ ἐπὶ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς. Ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου πρὸς ταύτας. Ὑποτρόφων κληρικῶν διορισμός. Πτῶσις Μαυρέρου. Κ. Δ. Σχινᾶ ἀπόλυσις ἀπὸ τῆς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας, καὶ διαδοχὴ Ι. Ῥίζου Νερουλοῦ. Β. τῆς Συνόδου περίοδος.

§. α. Εἴδομεν ἐν τοῖς προλαβοῦσι (Κεφ. Β) τὴν διάλυσιν τῶν ἀνδρῴων μοναστηρίων. Ταύτης δὲ κατόπιν ἐπηκολούθησεν ἀναγκαίως καὶ ἡ τῶν γυναικείων, ἵνα πληρωθῶσι τὰ ἐν τῷ Σχεδίῳ προδιατεταγμένα (ἄρθρ. 97. πρβλ. καὶ Ἔκθεσ. ὄπισθ. σελ. 124). Καὶ τοίνυν (τῇ 22 Ἰανουαρ. 1834) ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία πέμπει πρὸς τὴν Σύνοδον κοινοποίησιν ἢ διαταγήν, δι' ἧς διανιστῶσα πάλιν τῆς Συνόδου τὴν προσοχὴν εἰς τὴν διαστολὴν τῶν καθ' αὐτὸ μοναχῶν, καὶ μὴ (βλ. ὄπισθ. σελ. 137), μεταβαίνει εἰς ἄλλο ἀντικείμενον πολὺ πλείονος ἐπιστασίας δεόμενον καὶ ταχυτέραν καὶ δραστηριωτέραν τὴν θεραπείαν ἀπαιτοῦν. «Εἰς μερικὰ (λέγει) τῶν ἐχόντων μάλιστα ἕνα καὶ δύο μοναχοὺς μοναστήρια πληροφορούμεθα ὅτι συνδιαιτῶνται καὶ γυναῖκες ὑπὸ τ' ὄνομα καλογραῖαι» (παράδοξον, εἷς καὶ δύω μοναχοὶ συνδιητῶντο, καθὼς λέγει, μετὰ γυναικῶν (πολλῶν) καλογραιῶν, Ἀσιανῆς τινος, ὡς ἔοικε, πολυγαμίας ὑπόνοιαν παρέχοντες. Ἔστω. Ἀλλ' ἡ

κρατύνειν καὶ λαμπρύνειν αὐτήν, καὶ τοὺς ἱεροὺς θεσμοὺς ἐνεργοὺς καὶ ζῶντας ἀναδεικνύειν, ὅπως μὴ μόνον ἡ ἀξία τῆς εὐσεβείας τοῦ φιλοχρίστου Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξω σεβαστὴ καὶ αἰδέσιμος, καὶ κατὰ τῶν ἐπηρεαζόντων γενναία καὶ ἀνεπαίσχυντος τῆς Χριστιανικῆς πίστεως πρόμαχος, καὶ ἡμεῖς δὲ ἀγαλλώμεθα ὡς ἐπὶ δικαίᾳ καὶ ἀσφαλεῖ τῇ πράξει ταύτῃ, καὶ εὐαπολόγητοι ὦμεν πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ἐπιτρέψαντα ἡμῖν τὴν πνευματικὴν οἰκονομίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς εὐσταθείας καὶ ἀποκαταστάσεως.

Προτρέπομεν δὲ τὴν ὑμετέραν ἐν Χριστῷ ἀγάπην ἀποδοῦναι τοῖς παρ' ὑμῖν Ἱερωτάτοις Μητροπολίταις καὶ Ἀρχιεπισκόποις καὶ Ἐπισκόποις, τοῖς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῖς ἡμῖν ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς, τὸν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας Συνοδικὸν Τόμον τῆς ἐπὶ τούτῳ συγκροτηθείσης ἐνταῦθα ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ἅμα τοῖς πρὸς αὐτοὺς καὶ πρὸς πάντα τὸν Ἱερὸν Κλῆρον καὶ τὸν Ὀρθόδοξον Ἑλληνικὸν λαὸν πατρικοῖς καὶ εὐχετικοῖς ἡμῶν γράμμασιν, ἅπερ ἀξιοῦμεν ἀναγνωσθῆναι δημοτελῶς ἐν ταῖς ἱεραῖς Ἐκκλησίαις ταῖς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. Ταῦτα μὲν τὰ παρ' ἡμῶν, σύμφωνα ὅλως τοῖς θείοις Κανόσι, καὶ δὴ λίαν ἀρέσκοντα τοῖς γεραίρουσι τὴν ἱερὰν καὶ πολύτιμον παρακαταθήκην, ἣν ἡμῖν τοσοῦτοι θεσπέσιοι ἄνδρες αἵματι καὶ ἱδρῶτι περιῤῥεόμενοι ἐνεπίστευσαν. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἀγάπης δῴη πᾶσι μὲν τὸ αὐτὸ φρονεῖν εἰς αἰῶνας, τὴν δὲ Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος φωτίζοι εἰς τὰ πρὸς στηριγμὸν καὶ παγίωσιν τῆς πίστεως συμβαλλόμενα· ὑμᾶς δὲ ἐνισχύοι πρὸς τὴν τῆς Θεοσδότου εὐνομίας ἀσφαλῆ καὶ ἀπερίτρεπτον στερέωσιν, πρὸς ψυχικὴν ἁπάντων σωτηρίαν καὶ δόξαν τοῦ Παναγίου αὐτοῦ ὀνόματος. Οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ εἴη μετὰ τῆς Ὑμετέρας Ἐκλαμπρότητος.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1850, Ἰουνίου κθ.

✠ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης.
✠ Ὁ Καισαρείας Παΐσιος ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης.
✠ Ὁ Ἐφέσου Ἄνθιμος ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης. κτλ.

Ἡ παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος σταλεῖσα τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ καὶ τῇ περὶ αὐτὸν ἱερᾷ Συνόδῳ ἀπάντησις πρὸς τὸ κοινὸν ἐκκλησιαστικὸν εὐχετικόν τε καὶ παραινετικὸν γράμμα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σελ.

τῶν τοῦ Κράτους ἐπισκοπῶν. Θεόφιλος ὁ Καΐρης. Ὀρφανοτροφεῖον ἐν Ἄνδρῳ. Καίρου Θεοσέβεια καὶ Σημειώσεις. Ἀποκήρυξις τῆς Καιρείου Θεοσεβείας ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τῆς Συνόδου πεπραγμένα. Διάλυσις τοῦ ἐν Ἄνδρῳ Ὀρφανοτροφείου. Ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου. Παραινετικὴ τῆς Συνόδου ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς Ἀνδρίους. Θ. Φαρμακίδης. Φιλορθοδόξου ἑταιρείας δρᾶμα. Ν. Θεοχάρης Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Ἐσχάτη τῆς Συνόδου ἔκθεσις περὶ τῶν Ἐπισκοπῶν. Οἱ μαθητευόμενοι κληρικοὶ ὑπότροφοι. Πανήγυρις τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐπιορκίας πληθυσμός. Ἐπίπληξις τῆς Συνόδου. Διαμαρτύρησις τῆς Συνόδου κατὰ τῆς ἐλεεινῆς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καταστάσεως. Ἡ κατὰ τοῦ Κτιτορικοῦ τοῦ Μ. Σπηλαίου συκοφαντία. Ἀπάντησις τῆς Συνόδου ὑπὲρ τοῦ Κτιτορικοῦ. Αἴτησις τῆς Συνόδου κατὰ τῶν σκανδαλωδῶν εὑρεσιλογιῶν Θ. Φαρμακίδου . . . . . 398—455

Κεφ. ΙΒ΄. Ζ΄. τῆς Συνόδου περίδος (1810—1841). Τομλισῶνος ἄφιξις, συστατικὰ γράμματα καὶ σκοπός. Τῆς Συνόδου παρανομήματα. Θ Φαρμακίδου περιοδεία ὑπὲρ Καΐρου. Σπυρ. Βαλέττας Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Εὐσεβὴς πρὸς τὸν στρατὸν διαταγὴ Α. Μεταξᾶ γραμματεύοντος. Τοῦ ἐν Αιμενίῳ ἑτεροδιδασκαλείου διάλυσις. Η΄. τῆς Συνόδου περίοδος (1841—1842). Σ. Βαλέττα ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. Γραμματείας παραίτησις καὶ Ι. Ῥίζου διαδοχή. Δήλωσις Μάσσωνος περὶ τῆς μετατυπώσεως τῆς Π. Διαθήκης. Τῆς Καϊρείου καθαιρέσεως δημοσίευσις καὶ ἐξορία αὐτοῦ. Τῶν κατ' αὐτὸν διακοίνωσις πρός τε τὸν Οἰκουμενικὸν καὶ τὸν τῶν Ἱεροσολύμων θρόνον παρὰ τῆς Συνόδου. Τῶν Ἐπισκοπῶν ἀνατάραξις. Προβιβασμὸς τοῦ Φωκίδος Νεοφύτου εἰς τὸν τῆς Εὐβοίας θρόνον. Τάξις κατὰ τὴν μετάθεσιν. Χρυσοῦ κώδηκος ἀχρηστία. Τοῦ Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς μετάθεσις εἰς τὸν τῆς Ἀκαρνανίας θρόνον. Τοῦ Σελλασίας Θεοδωρήτου ἀγνοοῦντος μετάθεσις εἰς τὴν τῆς Ἀχαΐας ἐπισκοπήν, ἔννομος ἀνάνευσις αὐτοῦ πρὸν τὴν μετάθεσιν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χρεωμένη παρεκτὸς τούτου νὰ τροφοδοτῇ μέγαν ἀριθμὸν Γενιτσάρων, οἱ ὁποῖοι διὰ τοῦτο εἶχον τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Πατριαρχείου ὑπὸ τὴν ἄμεσον ὑπεράσπισίν των, ἐπιφορτισμένη τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν ἀπρακτούντων καὶ δυστυχούντων Ἀρχιερέων καὶ πολλῶν ἄλλων πτωχῶν τῆς πρωτευούσης, ὑποκειμένη εἰς διάφορα ἄλλα ἔκτακτα καὶ βαρύτατα ἔξοδα, τῶν ὁποίων σκανδαλωδέστατον καὶ βαρύτατον ἦτον καὶ καὶ αἱ εἰς ἑκάστην νέου Πατριάρχου ἀναγόρευσιν διδόμεναι εἰς τοὺς Μεγιστάνας τῆς Τουρκικῆς αὐλῆς χρηματικαὶ ποσότητες, ἐν ᾧ τοὺς πρώτους τῆς ἁλώσεως χρόνους ὁ Σουλτάνος, ὡς γνωστόν, ἐδωροφόρει τὸν Πατριάρχην, δι' ὅλα ταῦτα τὸ Ταμεῖον, τὸ ἄλλως Κοινὸν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, ἐβιάζετο νὰ λαμβάνῃ (διότι αἱ μικραὶ πρόσοδοι τῆς Ἐκκλησίας μόλις ἐξαρκοῦσαν εἰς τὰ ἔξοδα τοῦ Πατριαρχείου) χρήματα δάνεια, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, ἀπὸ τὰ διάφορα ἔθνη τῶν κατοικούντων καὶ παροικούντων εἰς τὴν Μητρόπολιν ταύτην τοῦ Τουρκικοῦ Βασιλείου· ὅταν τὸ ἰδιαίτερον τοῦτο χρέος τοῦ κοινοῦ ἐκορυφοῦτο, ἡ Σύνοδος τὸ διένειμε κατ' ἀναλογίαν εἰς τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τοῦ Κράτους, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ λεγόμενον Αὐλικόν.

Χρέος τοῦ Κοινοῦ.

Ἕκαστος τῶν Ἀρχιερέων ἅμα χειροτονούμενος, ἐφρόντιζε νὰ ὑπογράψῃ τὸ χρέος τοῦτο, μοιρασμένον εἰς διαφόρων ποσοτήτων ὁμολογίας χρεωστικάς, τὰς λεγομένας ἄλλως Αὐλικάς, ἀφίνων τόσον δι' αὐτάς, ὅσον καὶ διὰ τὸ ὄνομα τοῦ δανειστοῦ τὸν τόπον ἄγραφον, τὸν ὁποῖον ἔμενεν εἰς τὸν πράκτορά του ν' ἀναπληρώσῃ.

Ὁμολογίαι Αὐλικαί.

Αἱ ὁμολογίαι αὗται προσυπογραφεῖσαι καὶ ἀπὸ μερικοὺς τῶν ἐνδημούντων εἰς Κωνσταντινούπολιν Ἀρχιερέων ὡς μάρτυρας, ἀφ' οὗ κατεχωρίζοντο ἀριθμούμεναι εἰς τὸν λεγόμενον Κώδικα τοῦ Κοινοῦ, ἐδίδοντο εἰς διαφόρους δανειστάς, καί, περιερχόμεναι ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα μὲ τὸ ἴδιον ὄνομα, ἐπεῖχον τόπον χαρτίνων νομισμάτων, χωρὶς νὰ παρέχουν τὴν αὐτὴν ἀσφάλειαν· οἱ περισσότεροι μάλιστα τῶν ὀπωσοῦν εὐκαταστάτων Ἑλλήνων, καὶ ἰδιαιτέρως αἱ χηρεύουσαι οἰκογένειαι, προέκριναν νὰ καταθέτουν τὴν ὅλην κατάστασίν των εἰς τὰς ὁμολογίας ταύτας, καὶ νὰ ζοῦν μὲ τὸ ἐτήσιον διάφορον, τὸ ὁποῖον ἦτον ὑπόχρεως ὁ Ἀρχιερεὺς νὰ πληρώνῃ κατ' ἔτος, λογιζόμενον, καθὼς εἴρηται, πρὸς 10 καὶ σπανίως πρὸς 8 τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον, παρὰ νὰ τὴν ἐκθέτουν ἀγοράζοντες κτήματα, εἰς τὰ ὁποῖα πλεονεκτικῆς καὶ καχυπόπτου Διοικήσεως.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χικὴ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀνεγνώρισε, καὶ αὐτὸς ὁ Οἰκουμενικὸς θρόνος, ἐξ οὗ ἐξήρτητο τὸ περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας, δὶς ἀπέκρουσε τὴν δὶς ἐκ πολιτικῆς σκευωρίας ἐπαναληφθεῖσαν δολίως διὰ τῆς Συνόδου ἀπόπειραν τῆς τοιαύτης ἀναγνωρίσεως. Αλλ' ὅτε (τῷ **1850**) ἡ Μήτηρ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀποδεξαμένη τὴν διὰ γραμμάτων ἐπισήμων ἐν ὀνόματι τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἑλλάδος κλήρου αἴτησιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἑνότητος, ἀνεκήρυξε κανονικῶς τὰς τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος κράτος ἀπαρτιζούσας ἐπισκοπὰς Ἐκκλησίαν αὐτοκέφαλον ἐφ' ὅροις κανονίσασα τὴν οἰκονομίαν αὐτῆς διὰ τόμου Συνοδικοῦ· τότε μόνον πᾶσαι αἱ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος Ἐκκλησίαι, πρὸς ἃς ἰδίως παρὰ τῆς Μ. Ἐκκλησίας διεκοινώθη ὁ Συνοδικὸς Τόμος, μετὰ ζωηρᾶς ἀγάπης ἠσπάσαντο τὴν ἱερὰν τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησίαν, συγχαίρουσαι ἐπὶ τῇ παναισίως ἤδη τελεσθείσῃ κανονικῇ αὐτῆς ἐγκαταστάσει, καὶ ὑποσχόμεναι τὴν κανονικὴν αὐτῶν κοινωνίαν. Καὶ οὕτω κατεστράφη τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ, ὅπερ ἔστησεν ἡ τῆς ἐπαράτου Ἀντιβασιλείας ἰδιοτέλεια καὶ ἀντορθόδοξος ῥοπή.

Ε) Ὅτι οἱ μετὰ ταῦτα γενόμενοι δύο Ἐκκλησιαστικοὶ Νόμοι, οἱ μᾶλλον καταδουλοῦντες τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν ἐγκόσμιον ἐξουσίαν (α), ἀντιφά-

---

(α) Ἐφείσθω δ' ἡμῖν σημειώσασθαι, τέλος, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἑτερόδοξος πολυμαθὴς Σμίττος καταδικάζων τὰ τοῦ Μαυρέρου καταδουλωτικὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας νομοθετήματα ἐν τῇ Κριτικῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῶν νέων Ἑλλήνων κτλ., ἣν ἐδημοσίευσε τῷ **1840**, ἔλεγεν ὅτι «Ἔχομεν πεποίθησιν εἰς τὴν σοφίαν καὶ θεοσέβειαν τοῦ λαμπροῦ Βασιλέως Ὄθωνος ὅτι δικαιώσει τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, ἀποδοὺς αὐτῇ τὴν ἐλευθέραν ἐκείνην ἐπαξίαν, ἥτις ἀνήκει εἰς αὐτὴν κατὰ τοὺς κανόνας. Ἤδη δὲ καὶ ὁ ἀγλαὸς αὐτοῦ πατὴρ Λουδοβίκος ὁ Βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας τοῦτ' ἐφρόνει τε καὶ λόγῳ ἐδήλωσεν, ὁπότε τὰς Ἀθήνας ἐπισκεπτόμενος εἶπε πρὸς τὴν Σύνοδον ὅτι, τὰ δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας τιμητέον καὶ σεβαστέον, μηδὲ παραβλάπτεσθαι ταῦτα συγχωρητέον πρὸς ἐπιτυχίαν ἄλλων τινῶν τῆς πολιτείας σκοπῶν» (**Schmitt Krit. Geschichte der neugr. und der russish. Kirche. pag. 217. Mainz, 1840**). Ἀλλ' ἐψεύσθη ὁ σοφὸς ἀνὴρ τῶν πεποιθήσεων αὐτοῦ· διότι ὁ θεοσεβὴς Βασιλεὺς Ὄθων ἐπιλαθόμενος τοῦ περὶ τῆς ἐκκλησίας φρονήματος τοῦ εὐκλεοῦς πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ὀλιγωρήσας τῶν ἐγγράφων παρατηρήσεων τῶν Συνοδικῶν (βλ. σελ. **645**), ἐκύρωσε διὰ τῆς αὐτοῦ ὑπογραφῆς πρὸς βλάβην τῆς ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἐκκλησίας τὰ τῶν ὑπουργῶν κακόσχολα νομοσχέδια, ὧν τὴν ἐπιψήφισιν καὶ ἐν τοῖς Βουλευτικοῖς σώμασι διὰ πλαγίων μέσων αὐτὸς προπαρεσκεύαζε (βλ. ὄπισθ. σελ **.611**).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἀποθεσπίσαντες καὶ τηλικοῦτον κράτος τούτοις ἐπιχορηγήσαντες ἐν τῇ συνειδήσει σύμπαντος τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, ὥστε ἡ ἐλαχίστη τούτων παραποίησις συνταράττει ὁλόκληρον τὸ τῆς ὀρθοδοξίας Κανο-

---

πολῖται, εἰς τοὺς ἐγκοσμίους Ῥωμαϊκοὺς νόμους, ὅθεν ὁ Χρυσορρήμων «Βασιλεῖς, ἔλεγεν, εἰσφέρουσι νόμους, καὶ οὐχ ἅπαντας συμφερόντως πολλάκις· ἄνθρωποι γάρ εἰμι, καὶ οὐκ ἂν δύναιντο τὸ χρήσιμον οὕτως εὑρεῖν, ὥσπερ ὁ Θεός· ἀλλ' ὅμως πειθόμεθα, κἂν γυναῖκας ἀγώμεθα, κἂν συνθήκας ποιῶμεν» (Ὁμιλ. ις. εἰς τοὺς Ἀδριάντ. Τόμ. Β. σελ. 163)· ἐτήρουν ὅμως κυρίως τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς νόμους τοὺς ἀπὸ τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων κατὰ τὰς Γραφὰς παραδεδομένους, ὡς γίνεται δῆλον καὶ ἐξ ὧν ὁ Ἀθηναγόρας φησί, «Γυναῖκα μὲν ἠγάγετο κατὰ τοὺς ὑφ' ἡμῶν τεθειμένους νόμους» (Πρεσβ. π. χριστιαν. σελ. 220 ἐκδ. Lindner)· καὶ ἀρχῆθεν μὲν προαπῃτεῖτο ἐν τοῖς γάμοις ἡ τῶν Ἐπισκόπων γνώμη (βλ. Ἰγνατ. ἐπις. πρὸς Πολύκαρπ. §. 5. Tertul. ad uxor. II.) καὶ τούτοις φαίνεται ἀνατεθειμένη ἡ αὐτῶν εὐλογία (Βλ. Καν. Ἀποστ. λθ. Tertul. De monog. II.), οὐχ ἧττον δὲ καὶ οἱ πρεσβύτεροι μετεῖχον τούτου τοῦ δικαιώματος (Βλ. Καν. Νεοκ. ζ. Τιμοθ. Ἀλεξανδ. ἀποκρ. κανον. ΙΑ. καὶ Συμ. Θεσσαλ. Περὶ Γάμου. Κεφ. σπα. σελ. 197)· οὐ μὴν ἀλλ' ἑπόμενοι τῷ οὐρανοβάμονι, πᾶσαν τῶν πιστῶν διαφορὰν (πολλῷ δὴ μᾶλλον τὰς γαμικὰς) ἐπὶ τῶν ἁγίων κελεύοντι κρίνεσθαι (Α. Κορινθ. ς), καὶ κατεφέροντο ἀνυποστόλως οἱ τῆς Ἐκκλησίας πηδαλιοῦχοι κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας διαῤῥήδην ἀποβάλλοντες μάλιστα τοὺς εὐχερῆ τὴν τῶν γάμων διάλυσιν παρεχομένους νόμους, καὶ βαρεῖαν τοῖς χρωμένοις αὐτοῖς ἐπισείοντες τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν· «Μὴ γάρ μοι, λέγει ὁ αὐτὸς Χρυσόστομος, μὴ μοι τοὺς παρὰ τοῖς ἔξωθεν κειμένους νόμους ἀναγνῷς, τοὺς κελεύοντας διδόναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀφίστασθαι· οὐ γὰρ δὴ κατὰ τούτους μέλλει κρίνειν τοὺς νόμους ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἀλλὰ καθ' οὓς αὐτὸς ἔθηκε» (Χρυσός. Τόμ. Γ. σελ. 204). Ὅτε δὲ ἤδη τοῦ θείου λόγου ἡ χάρις σωτηρίως εἰσδύσασα εἰς τῶν εὐσεβῶν τῆς νέας Ῥώμης Αὐτοκρατόρων τὰς καρδίας κατεύθυνεν αὐτοὺς πρὸς τὸ οὐράνιον τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας τέλος, τότε καὶ οἱ τῆς Ἐκκλησίας θεσμοὶ περιεβλήθησαν καὶ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας τὴν δύναμιν. Καὶ δὴ ὁ μὲν Ἰσαπόστολος Κωνσταντῖνος (τῷ 330) «Τῶν ἐπισκόπων ἐπικαλεῖσθαι τὴν κρίσιν ἐπέτρεψε τοῖς δικαζομένοις, ἣν βούλωνται τοὺς πολιτικοὺς ἄρχοντας παραιτεῖσθαι· κυρίαν δὲ εἶναι τὴν αὐτῶν ψῆφον, καὶ κρείττω τῆς τῶν ἄλλων δικαστῶν, ὡσανεὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐξενεχθεῖσαν· εἰς ἔργον δὲ τὰ κρινόμενα ἄγειν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς διακονουμένους αὐτοῖς στρατιώτας. Ἀμετατρέπτους τε εἶναι τῶν Συνόδων τοὺς ὅρους» (Σωζόμ. Ἐκκλησ. ἱστορ. Α. θ). Τοῖς τούτου δ' ἴχνεσιν ἐπιβαίνοντες ὅ,τε Θεοδόσιος ὁ Μέγας (τῷ 390) καὶ Μαρκιανὸς (τῷ 452) καὶ Ἰουστινιανὸς (τῷ 530) ἐθέσπισαν ἄκυρον εἶναι πάντα πραγματικὸν τύπον, ἀντιβαίνοντα εἰς τοὺς θείους κανόνας, καὶ τούτους «οὐκ ἔλαττον τῶν νόμων ἰσχύειν» (βλ. Cod. Theod. XVI. 2. 27. Φωτ. Νομοκάν. Θ. 29), καὶ διὰ τῆς ΠΓ'. Νεαρᾶς ἀνετέθησαν ἀποκλειστικῶς τοῖς ἐπισκόποις πᾶσαι αἱ ἐκκλησιαστικαὶ διαδικασίαι· καὶ οὕτως ὀσημέραι ἐπεξετεί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

✠ Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος συμβεβαιοῖ.
✠ Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸς συμβεβαιοῖ.
✠ Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος συμβεβαιοῖ.
✠ Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Κύριλλος συμβεβαιοῖ.

Ὁ Καισαρείας Παΐσιος. Ὁ Ἐφέσου Ἄνθιμος.
Ὁ Ἡρακλείας Πανάρετος. Ὁ Νικομηδείας Διονύσιος.
Ὁ Δέρκων Νεόφυτος. Ὁ πρόεδ. Διδυμοτείχου Μελέτιος.
Ὁ Κρήτης Χρύσανθος. Ὁ Νεοκαισαρείας Λεόντιος.
Ὁ Σωζουαγαθουπ. Προκόπιος. Ὁ Βιζύης Γρηγόριος.
Ὁ πρ. Μεσημβρίας Σαμουήλ. Ὁ Σταυρουπόλεως Κωνσταντῖνος.

Πρᾶξις Β΄.

Μετὰ ταῦτα ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Σταυρουπόλεως Κωνσταντῖνος Τυπάλδος ἐδηλοποίησε τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ, ὅτι οἱ ἐν τῇ παρελθούσῃ Συνελεύσει ἐπὶ τούτῳ διορισθέντες Ἀρχιερεῖς ἐξετέλεσαν τὸ ἐπιβληθὲν αὐτοῖς ἔργον, σχεδιάσαντες τοὺς ἀναγκαίους ὅρους, καθ' οὓς ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία προβιβάσει κανονικῶς καὶ ἀναδείξει αὐτοκέφαλον τὴν ἐν Ἑλλάδι Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, κανονίζουσα καθάπαξ τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτῆς οἰκονομίαν συμφώνως τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσι καὶ ἐθίμοις τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Εἶθ' οὕτως ἀνέγνω τοὺς ὅρους τούτους ἐν ἑπτὰ κεφαλαίοις περαινομένους διερμηνεύων αὐτούς, καὶ ἐκτιθέμενος τοὺς λόγους τοὺς ἕκαστον αὐτῶν ὑπαγορεύσαντας. Συζητηθέντας δὲ καὶ ἀνακριθέντας ἡ ἁγία καὶ μεγάλη Σύνοδος παρεδέξατο καὶ ἐνέκρινεν ἅπαντας παμψηφεὶ οὕτως, ὡς ἔχουσιν.

Ὅροι τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Συνόδου περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὅρος Α΄.

Σύνοδος διαρκής, συνισταμένη ἐξ Ἀρχιερέων, προσκαλουμένων ἀλληλοδιαδόχως κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς χειροτονίας, πρόεδρον ἔχουσα τὸν κατὰ καιρὸν μητροπολίτην Ἀθηνῶν, καὶ ὀνομαζομένη ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔσται ἡ ἐν Ἑλλάδι ἀνωτάτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, διοικοῦσα τὰ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐπεμβάσεως.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

οἱ πρὸ χρόνων ἤδη πολλῶν ὑπ' αὐτῆς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς θείους νόμους εἰσάπαξ διὰ βίου προκεχειρισμένοι ποιμένες εἰς ἃς εἶχον ἤδη καὶ ἐποίμαινον ἀδιακόπως κανονικὰς αὐτῶν παροικίας (οἷον ἀναγορευόμενοι καὶ αὖθις ἐξ ὑπαρχῆς!)· ὅπερ ἄτοπον καὶ τῆς ποιμαντορικῆς χάριτος ὑβριστικόν. Ἢ μήπως ἡ μετονομασία τινῶν ἐπαρχιῶν συνεισῆγε καὶ τὴν ἐξουσίαν εἰς ἀνανέωσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τῶν ἐπισκοπῶν ἐπιστασίας; «Διορίζεται (λέγει) Κορινθίας ὁ μέχρι τοῦδε Κορίνθου»! — Μεσσήνης διορίζεται ὁ μέχρι τοῦδε Ἀνδρούσης. Σελλασίας, ὁ μέχρι τοῦδε Βρεσθένης κτλ. ὡς ἂν εἴπερ ἦσαν οὗτοι καὶ οἱ τοιοῦτοι κακῶς πρότερον διωρισμένοι, ἢ καὶ καθῃρημένοι, καὶ πάλιν ἤδη ἀναγνωρίζονται· ἢ ὡσανεὶ ἀποκαθίσταντο καὶ αὖθις ἐκ νέου εἰς πολιτικὴν ἀρχήν, τελειωθείσης ἤδη τῆς προθεσμίας (καὶ τοῦτο πάντως φαίνεται τὸ τοῦ Διατάγματος σημαινόμενον, ὡς ὑπαλλήλους τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας θεωροῦν καὶ τοὺς Ἐπισκόπους, οἵους ἀνεκήρυξε καὶ τὸ Καταστατικόν)· ἄλλως δ' ὤφειλεν ὁρίσαι μόνην τὴν νέαν τῶν ἐπισκοπῶν μετονομασίαν (οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς ἐγκαθιδρυμένους Ἐπισκόπους)· οἷον ὁ Κορίνθου (ἢ ἡ Κορίνθου ἐπισκοπὴ) λεγέσθω Κορινθίας· ὁ Ἀνδρούσης, Μεσσήνης κτλ. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ πρόσφυγες καὶ ἐπήλυδες διορίζονται οὐχὶ ῥητῶς καὶ διακεκριμένως ἁπλοῖ καὶ πρόσκαιροι τοποτηρηταὶ τῶν χηρευουσῶν ἐπισκοπῶν (ὁποῖοι ἦσαν ἐξ ἀρχῆς ἀποδεδειγμένοι), ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἐπίσης καθιδρύονται εἰς τὴν πνευματικὴν τῶν ἐκκλησιῶν προεδρίαν, ὡς κανονικοὶ διάδοχοι τῶν προτετελευτηκότων κανονικῶν. Ἀλλ' ἂν ἡ Ἐκκλησία τοῦ νέου Κράτους ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος καὶ μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἱεροῦ ΤΟΜΟΥ (περὶ οὗ ἐν τοῖς ἐφεξῆς) οὐ συνεχώρησε νέων Ἐπισκόπων εἰς τὰς χηρευούσας παροικίας χειροτονίαν (ὀρθῶς καὶ ὁσίως κατὰ τοὺς θείους κανόνας, διατηροῦσα τοῦτο γοῦν τὸ καίριον τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου δικαίωμα), οὐδὲ κεχειροτονημένους λοιπὸν Ἀρχιερεῖς (καίτοι καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας προκεχειρισμένους) οὔτε ἡ Σύνοδος εἶχε τὴν ἐξουσίαν προβαλεῖν, οὔτε ἡ πολιτικὴ Κυβέρνησις ἐπιχυρῶσαι ὡς γνησίους διαδόχους τῶν ἐν ταῖς χηρευούσαις ἐπισκοπαῖς ἀναπαυσαμένων Ἱεραρχῶν. Πᾶσα μετάθεσις ἐπίσης, καθὼς καὶ ἡ χειροτονία τῶν ἱερῶν ποιμένων, γίνεται κατὰ τοὺς θείους κανόνας, ψήφῳ καὶ κυρώσει τοῦ θρόνου, εἰς ὃν ὑπόκεινται αἱ ἐπισκοπαί· εἰ δὲ μή, καταδικάζεται ὑπὸ τῶν Κανόνων, ὡς ἄκυρος

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κύριος, ἀνέκραξεν· ἐγὼ μὲν καὶ οὗτος (δεικνύων τὸν συνεπίσκοπον) μίαν καὶ μόνην ἐκκλησιαστικὴν Δικονομίαν γνωρίζομεν, τὸν Κώδηκα τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν ἁγίων θεσμῶν, οὓς καὶ οἱ ἀοίδιμοι Αὐτοκράτορες ἰσχυροτέρους ἐκέλευσαν εἶναι τῶν νόμων τῶν πολιτικῶν. Πᾶσαν δὲ τούτων ἀναιρετικὴν Δικονομίαν ἄθεσμον ἡγούμεθα καὶ φρίττομεν, ὡς προφανῆ κατὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπιβουλήν. Διὰ ταῦτα τοίνυν ἐγώ, πιστὸς εἰς τὰ πάτρια μέχρι τέλους ἐμμένων, παραιτοῦμαι ταύτης τῆς ἐπιτροπῆς».—«Κἀγὼ συμπαραιτοῦμαι» συνέκραξεν ὁ Κυκλάδων, καὶ τρίτος τις ἄλλος ὁμοίως, καὶ τέταρτος ἐκ τῶν λοιπῶν· καὶ οὕτω διελύθη καὶ αὕτη τοῦ ματαιοσχόλου σοφίσματος ἡ σκηνή.

§. ιζ. Κατὰ δὲ τὴν νῆσον Θήραν χωρικός τις Γεράσιμος Βάϊλος, κάτοικος χωρίου λεγομένου Περίσσαι, ἔβλεπε πολλάκις ὀπτασίαν καθ' ὕπνους κελεύουσαν ἵνα ἀνασκάψῃ τὴν ἀμπελόφυτον αὐτοῦ χώραν εἰς ἀνακάλυψιν τοῦ κεκαλυμμένου ναοῦ τῆς Παναγίας Θεοτόκου. Ὁ δὲ παρήκουε καὶ ἠμέλει τῆς ὀπτασίας, φειδόμενος τοῦ χωρίου καὶ τῆς ἐπετείου προσόδου· δειλιάσας δὲ, τέλος, πρὸς τὸ συνεχὲς τοῦ χρηματισμοῦ, προσελθὼν πρός τε τὸν Ἐπίσκοπον καὶ τὸν Ἔπαρχον ἀνήγγειλε τὸ πρᾶγμα, καὶ λαβὼν τὴν ἄδειαν ἐποιεῖτο τὴν ἀνασκαφὴν μετ' ἄλλων πολλῶν συνεργαζομένων. Καὶ μεθ' ἡμέρας εἴκοσι (τῇ 22 Ἀπριλίου, 1836) εὑρέθησαν ἐρείπια παλαιὰ μοναστηρίου καὶ ναοῦ καθιερωμένου εἰς τὴν Θεοτόκον (ὡς ἔλεγεν ἡ ἐπιγραφή). Εὑρέθησαν δὲ καὶ ἄλλου μικροτέρου παρακειμένου ἴχνη, καὶ σταυρὸς ἐν αὐτῷ παμπάλαιος ὀρειχάλκινος, καὶ φρέαρ ὕδατος διαυγοῦς. Ἔκειντο δὲ καὶ μάρμαρα μετ' ἐπιγραφῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν, ἐξ ὧν ἐγένετο δῆλον, ὅτι τὸ πρῶτον εἰδωλεῖον ἦν ὁ ναὸς ἐκεῖνος Ἑλληνικόν, ἔπειτα περὶ τὸν τέταρτον αἰῶνα (καθὼς εἰκάζεται) μετεποιήθη εἰς Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ Μοναστήριον· καὶ τοῦτο κατεστράφη, πυρποληθὲν ἴσως ὑπὸ τῶν κατὰ τὸν ἔνατον αἰῶνα πολλὰ τῆς Ἑλλάδος παράλια κατερημωσάντων Σαρακηνῶν. Ἀνήγγειλεν οὖν πρὸς τὴν Σύνοδον ὁ Ἐπίσκοπος τὰ κατὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ Μοναστηρίου, πέμψας ἀκριβῆ διαγραφήν (α), καὶ τοιαύτην ἄλλην ὁ Ἔπαρχος πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Καὶ ἀρχαιολόγος δέ τις τῶν ἀλλογενῶν ἀπελθὼν ἱστόρησε τὰ κατὰ τὸν ναόν, καὶ τὰ ἐρείπια τῆς καλλίστης ἀρχιτεκτονικῆς. Τούτοις ἐμαρτύρουν καὶ πλῆθος

(α) Βλ. τὴν περιγραφὴν ἐκδεδομένην ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ Σάλπιγγι Περίοδ. Γ. 1838 ἀπριλ. ις. σελ. 210—219.

παρέχον εἰς τὴν Γραμματείαν τὸ δικαίωμα τοῦ χορηγεῖν ἀδείας ἀπουσίας μέχρι τριῶν μηνῶν εἰς πάντας τοὺς ὑπαλλήλους. Ἡ δὲ Σύνοδος ἀπήντησεν, ὅτι «ἔπραξε καὶ αὐτὴ κατὰ τὸ ζ'. ἄρθρον τῶν ὧν ἔχει παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὁδηγιῶν. Τὸ δὲ Διάταγμα ἀποβλέπει μόνον τοὺς πολιτικοὺς ὑπαλλήλους. Οἱ δὲ ἐπίσκοποι καὶ ὅλος ὁ κλῆρος οὔτε ὠνομάσθησάν ποτε, οὔτε δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι πολιτικοὶ ὑπάλληλοι· διότι τὸ τοιοῦτον ὑπάρχει πάντῃ ἀνάρμοστον καὶ τῇ ἀνατολικῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ ἀπαράδεκτον» (τῇ 4 Ἰουνίου). Καὶ ἔλεγε μὲν ἡ Σύνοδος ἀληθῆ ἀποτροπιαζομένη τὴν πολιτικὴν ἐπωνυμίαν· ἀλλὰ καὶ ἡ Γραμματεία οὐχὶ πάντῃ ἀλόγως κατετόλμησε κατά τε τοῦ κλήρου καὶ τῆς Συνόδου τὴν τοιαύτην περιφρόνησιν· καθότι θεωροῦσα τὴν φύσιν αὐτὴν τῆς κατὰ τὸ Καταστατικὸν ψηφισθείσης ἰδιότητος τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἔβλεπε σαφῶς ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ καλλιωνυμηθεῖσα ὑπερτάτη ἀρχὴ οὐδέν ἐστιν ἕτερον, εἰ μὴ μία τις τῶν πολιτικῶν Ἐπιτροπῶν, φέρουσα ἐπὶ κεφαλῆς αὐτήν τε τὴν Γραμματείαν καὶ τὸν ἐπίτροπον τῆς Ἐπικρατείας.

§. ιζ'. Ἐπλησίαζε δὲ ἤδη καὶ τὸ τέρμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιόδου. Ἡ τοίνυν περὶ τὸν σεβαστὸν Κυνουρίας Σύνοδος καθορῶσα τὴν ἐλεεινὴν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησίας κατάστασιν, καὶ ὅτι κατήντησε φάσμα μόνον ἄψυχον ἡ ἐκκλησιαστικὴ Κυβέρνησις, πᾶσα δὲ παράβασις τῶν θείων κανόνων μένει ἀτιμώρητος καὶ ἀνεύθυνος, ἡ δὲ κατὰ τῆς εὐσεβείας παρὰ τῶν κακοδόξων ἐπιβουλὴ προχωρεῖ σοβοῦσα φανερά, καὶ ποικίλα βλάσφημα βιβλία περιφέρονται δημοσίᾳ διαφθείροντα τοὺς λαούς· αὐτὴ δὲ ἡ Σύνοδος, ἡ δῆθεν ὑπερτάτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, καθίσταται μόνον ὡς ὑπάλληλος ὑπηρέτης πολιτικῶν τινων (ἂν τύχῃ) προξαγῶν, μηδὲν καθ' ἑαυτὴν ἰσχύουσα περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν, μηδὲ εἰσακουομένη παρὰ τῆς ἐξουσίας, ἔκρινεν ὅσιον καὶ καλόν, ἵνα πάσης κατακρίσεως ἑαυτὴν ἀθῳώσῃ καὶ παρὰ Θεῷ καὶ παρὰ τῷ Βασιλεῖ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις· ὅθεν διαμαρτυρομένη περὶ τῆς ἀληθείας καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ διακηρύττουσα τὴν παροῦσαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων κατάστασιν (ὧν τὴν θεραπείαν παρ' αὐτῆς πάλιν ἐξῃτεῖτο τῆς ὑψηλῆς Κυβερνήσεως), γράφει πρὸς τὴν Γραμματείαν περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου τὴν ἐφεξῆς ἔκθεσιν.

Ἀριθμ. 8652. Ἐν Ἀθήναις τὴν 5 Ἰουνίου 1840.

Πρὸς τὴν Γραμματείαν κτλ. ἡ Σύνοδος.

Ἡ μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἧς κεφαλὴ ὁ Κύ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. γ. Τότε δὲ συνέβησαν καί τινα τῆς Συνόδου ταύτης παρανομήματα διαβοηθέντα καὶ μέχρι σήμερον, οἷα τὰ ἑξῆς.

α) Θεόφιλος Μονοκόνδυλος ἐξ Ἄνδρου διάκονος καὶ Μοναχὸς ἀθεμιτογαμήσας (κατὰ τὸ 1837) ἐπετιμήθη κανονικῶς ὑπὸ τῆς παρελθούσης Συνόδου, καὶ δυνάμει τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας περιωρίσθη εἰς τὴν ἐν

διαλιπούσας· ἧς ἀνανεουμένης κατὰ βούλησιν καὶ χάριν Θεοῦ, πεποίθαμεν ἰαθήσεσθαι ἂν τὰ σχίσματα, δι' ὧν δεινότατα ἔπαθεν ἡ Χριστοῦ Ἐκκλησία.

Ταύτην ἐλπίδα ἔχοντες καὶ τὴν ὑμετέραν ἁγιωσύνην ἐκ θυμοῦ καὶ πάσῃ θεραπείᾳ σεβόμενοι, τὴν σφραγίδα ἡμῶν Ἀρχιεπισκοπικὴν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ αὐτογράφῳ προσεθήκαμεν. Ἐν Λαμβήθῳ· ἔτει ᾳωμά, Νοεμβρίου κγ» (ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 327). Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τοῦτο τὴν πρὸς ἀναίρεσιν τοῦ σχίσματος τάσιν τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης, ἣν κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον καὶ ἡ Σύνοδος τῶν κατὰ τὰς Ἡνωμένας Ἐπαρχίας τῆς Ἀμερικῆς Διαμαρτυρουμένων ἐπισκόπων ἐπεδείξατο γράψασα πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ἐπιστολήν, ἐν ᾗ διατρανοῖ τὸ βαθὺ αὐτῆς σέβας πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, καὶ ἀνομολογεῖ τὴν εὐθύτητα καὶ ἀλήθειαν τῶν ὅσων αὕτη πρεσβεύει (βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 315). Ταῦτα δὲ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας τὰ πλεονεκτήματα καὶ τῷ ἐφεξῆς ἔτει (1842) αἱ τῆς Ἀγγλίας ἐφημερίδες διεκήρυξαν, καταλέγουσαι ἱστορικῶς τὰς ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος μέχρι τῶν ἡμερῶν Νικολάου τοῦ Α'. γενομένας ἀποπείρας πρὸς ἕνωσιν τῆς Ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ἀγγλικανῆς (βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 404). Καὶ ἤδη δὲ πάλιν φαίνεται ἥ τε τῶν Ἀμερικανῶν Ἐκκλησία ὁμοίως ἔχουσα, καὶ λόγος ἀνεκινήθη περὶ ἑνώσεως, ἐν τῷ κατὰ τὸ Νεοβόρακον Συνεδρίῳ τῶν Ἐπισκόπων, κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1862. (Βλ. Papers of the Russo-Greck Committee). Ἀλλ' οὐδ' ἡ τῆς Ἀγγλίας ἀπολείπεται τῆς σπουδῆς, ὡς ὁ τῆτες εἰς Ἀθήνας ἀφικόμενος ἐπίσκοπος Γιβραλτάρης διεδήλωσε. Σημειωτέον δ' ὃν τῷ ᾳψκγ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ τῶν περὶ τὸν Ἱερεμίαν ἱεραρχῶν ἔθηκεν ὅρον ἀπαράβατον τῆς ἑνώσεως πρὸς τοὺς τότε ταύτην ζητήσαντας Βρετανούς. »Τὰ καθ' ἡμᾶς, λέγει μετ' ἀξιώματος, δόγματα καὶ τὸ φρόνημα τῆς ἡμετέρας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πάλαι μὲν ἐξητάσθησαν, ὀρθῶς τε καὶ εὐσεβῶς διωρίσθησαν καὶ διετάχθησαν παρὰ τῶν Ἁγίων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ μήτε προσθεῖναι τούτοις ἕτερόν τι ἔξεστιν, οὔτ' ἔτι ὅλως ἀφαιρῆσαι ἐκ τούτων· καὶ τοῖς βουλομένοις συμφρονῆσαι ἡμῖν ἐν τοῖς θείοις δόγμασι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀνάγκη ἀκολουθῆσαι, καὶ ὑποταγῆναι τοῖς διορισθεῖσι καὶ διαταχθεῖσιν ὑπὸ τῆς ἀρχαιοπαραδότου καὶ παρὰ τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων διατάξεως ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν καθεξῆς εἰς τόδε Θεοφόρων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν μετὰ ἁπλότητος καὶ ὑπακοῆς, καὶ ἄνευ τινος ἄλλης ἐρεύνης καὶ περιεργείας» (βλ. Τὰ τοῦ εὐσεβ. Βασιλ. καὶ τῶν ἁγιωτ. Πατριαρχ. Γράμματα κτλ. Πετρουπόλει 1840 σελ. 13). Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος! ἡμεῖς καταφερόμεθα αὐστηρῶς καὶ σκληρῶς καταδιώκομεν ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ παρ' ἑτεροδόξων εἰς τὴν ὁποίαν λαλοῦμεν τὴν σήμερον ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐκδεδομένα βιβλία· ἡμεῖς εὑρίσκομεν ἀσέβειαν καὶ ἐπιβουλὴν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως καὶ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰς παρ' ἑτεροδόξων ἐκδεδομένας γραμματικάς, ἀριθμητικάς, γεωγραφίας κτλ. καὶ δυνάμεθα νὰ ὑποφέρωμεν σύγγραμμα, παρ' ὀρθοδόξου λεγομένου χριστιανοῦ ἐκδεδομένον, τοιαύτην βλασφημίαν περιέχον; Καὶ τί θέλουσιν εἰπεῖ περὶ ἡμῶν οἱ ἑτερόδοξοι, ἐὰν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σύγγραμμα δὲν κατακριθῇ ἐπισήμως; Ἡ ἐν αὐτῷ βλασφημία διαφέρει εἰς ὅλα τὰ χριστιανικὰ ἔθνη, καὶ ὅλα θέλουσιν ἀπορήσει, ἐὰν μάθωσιν ὅτι τὸ σύγγραμμα αὐτὸ δὲν κατεκρίθη παρ' ἡμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ ἄθλιος καὶ ἀνόητος αὐτοῦ συγγραφεὺς δὲν ἐσωφρονίσθη. Καὶ ἐὰν τῷ ὄντι πατὴρ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος συγγράμματος εἶναι ὁ ἐξ Οἰκονόμων γενεαλογούμενος Οἰκονόμος, ὁποῖον ὄνειδος! ὁποία καταισχύνη! Ἄνθρωπος ὀσφραινόμενος καὶ μακρόθεν κακοδοξίαν καὶ ἑτεροδοξίαν, ἄνθρωπος, συμπεραίνων ἐξ ἁπλουστάτων πραγμάτων ἐσχάτην πονηρίαν καὶ δολιότητα, φωρᾶται βλασφημῶν εἰς αὐτὴν τὴν τρισυπόστατον Θεότητα!

Ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος! ἔσπευσα νὰ φέρω ταῦτα εἰς γνῶσιν αὐτῆς ὅσον τάχος· ἀ) διὰ νὰ προληφθῇ τὸ κακόν, πρὸ τοῦ νὰ διαδοθῇ καὶ μακρύτερον τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σύγγραμμα· καὶ β') διὰ νὰ κατακρίνωμεν ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ τὸ σύγγραμμα καὶ τὸν συγγραφέα, πρὸ τοῦ νὰ κατακρίνωσι καὶ τὸ πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον ἄλλοι, καὶ μάλιστα ἑτερόδοξοι.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 12 Ἰουλίου 1840.

Εὐπειθέστατος Θεόκλητος Φαρμακίδης».

§. ιθ. Ἡ δὲ Σύνοδος θεωρήσασα τὸ κατηγορούμενον χωρίον ἠπόρησε μὲν πρὸς τὴν παραφορὰν τοῦ κατηγόρου, ἠξίωσεν ὅμως αὐτὸν ἀπαντήσεως, δι' ἧς ἐξελέγχουσα τὴν πλάνην τοῦ ἀνθρώπου προσεκάλεσεν αὐτὸν ἐν πνεύματι πραότητος εἰς μετάνοιαν. Ἰδοὺ καὶ αὐτὴ τῆς Συνόδου ἡ κατὰ τῆς βλασφήμου κατηγορίας καταδικαστικὴ ψῆφος.

Ἀριθμ. 8776. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος
Τὴν 22 Ἰουλ. Πρὸς τὸν ὁσιολογιώτατον Κύριον Θ.
1840 ἐν Ἀθήναις. Φαρμακίδην.

Ἔλαβεν ἡ Σύνοδος τὴν ἀπὸ 12 τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς ἀναφοράν σου, καὶ ἀνέγνωσεν ἐσκεμμένως τὰ ἐν αὐτῇ διαλαμβανόμενα. Ὅθεν εἰς ἀπάν-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γήσασα ὅ,τι ἐν αὐτῷ ἔκρινεν ἄξιον τροπολογίας, λαμβάνει τὸ θάρρος νὰ τὸ καθυποβάλῃ διὰ τῆς Β. ταύτης Γραμματείας εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως.

Κρίνει περιττὸν ἡ Σύνοδος νὰ προβάλῃ τὴν ταχυτέραν δημοσίευσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Κανονισμοῦ, εἴτε ὅλου διὰ μιᾶς, εἴτε μερῶν αὐτοῦ, ὅσα κρίνονται πρὸς τὸ παρὸν ἀναγκαῖα καὶ ἀπαραίτητα εἰς τὴν εὐταξίαν τοῦ κλήρου· διότι καί ἡ Γραμματεία αὕτη γνωρίζει τὴν ἀνάγκην ταύτην· χωρὶς αὐτοῦ ἡ Σύνοδος δέν ἠμπορεῖ νὰ ἐνεργήσῃ ὅ,τι ἐκ τῶν καθηκόντων της εἰς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῆς ἐκκλησίας καί τοῦ κλήρου κατὰ τὰς εὐχὰς τῆς Α. Μ. καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς.

Ἡ Σύνοδος νομίζει ἤδη ἀναγκαῖον τὸ ν' ἀσχοληθῇ εἰς δύο ἄλλα σπουδαῖα ἀντικείμενα, εἰς τὴν προσωρινὴν δηλαδὴ διαίρεσιν τῆς ἐπικρατείας ἐκκλησιαστικῶς καὶ εἰς τὸ προσωπικόν.

Ἂν καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια θέλει διαιρεθῇ καὶ ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὸ μέλλον κατὰ τὴν πολιτικὴν αὐτῆς διαίρεσιν, ἡ ἔκτασις ἑκάστης ἐπισκοπῆς θέλει εἶναι ἡ αὐτή, ὁποία καὶ ἡ πολιτικὴ ἔκτασις τῆς Νομαρχίας· ἡ Σύνοδος ὅμως κρίνει πρὸς τὸ παρὸν ἀναγκαῖον μίαν ἄλλην προσωρινὴν διαίρεσιν αὐτῆς πρὸς τὴν μέλλουσαν παντοτινὴν καὶ τὴν μέχρι τοῦδε ἄτακτον καὶ ἀκατάστατον.

Τοῦτο ἤθελεν εἶναι περιττόν, ἂν ἡ Σύνοδος δὲν εἶχε λόγους ἰσχυροὺς νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μ. θέλει νὰ τοποθετήσῃ καὶ ἄλλους ἐπισκόπους παρὰ τοὺς μέχρι τοῦδε διατηρήσαντας τὰς ὁποίας εἶχον πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἐπαρχίας. Θέλει δὲ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μ. διότι δὲν θέλει νὰ ἐγκαταλίπῃ χωρίς τινος περιποιήσεως ἀνθρώπους εὑρισκομένους τὴν σήμερον ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Α. Μ. Μεταξὺ τούτων ὑπάρχουσι μάλιστα καὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι προσφυγόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα, συνηγωνίσθησαν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς ἀγῶνος, συνεδυστύχησαν, συνεκινδύνευσαν, συνέδραμον ἐν λόγῳ καὶ ἔργῳ εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ κοινοῦ σκοποῦ (α), καὶ δὲν δύνανται πλέον νὰ ἐπανέλθωσι χωρὶς κινδύνου εἰς τὰς ὁποίας εἶχον πρὸ τοῦ πολέμου ἐπαρχίας, ἢ ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς θέσεις εἰς τὴν Τουρκικὴν ἐπικράτειαν· καὶ εἶναι δί-

---

(α) Ὑπερβολὴ συστάσεως ταῦτα φαίνονται, χαριζομένης τῆς ἱερᾶς Συνόδου διὰ φιλανθρωπίαν πρός τινας τῶν προσφύγων ἐπισκόπων (οὓς ἤθελε προαγαγεῖν). Οὐδεὶς τούτων τῶν προσφύγων φέρεται συναγωνισθεὶς καὶ συγκινδυνεύσας ἐν στρατείαις καὶ μάχαις, μόνοι δέ τινες ὀλίγοι (4. 5) τῶν ἐγχωρίων.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁ ὑπουργός, καὶ τέταρτον προσέθηκε καλέσας διὰ Διατάγματος μέλος

ἀρχιερατικῆς ὁλομελείας, ἀνατίθεται ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας εἰς περιοδικὴν σύνοδον. 1) Ἡ Σύνοδος αὕτη σύγκειται ἐκ πέντε μελῶν ἰσοψήφων ἐκ τῶν τοῦ Βασιλείου ἀρχιερέων τῶν ἐχόντων ἐπισκοπάς· 2) φέρει τὸ ὄνομα «ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», καὶ ἑδρεύει διηνεκῶς ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Βασιλείου· 3) ἔχει ἰδίαν σφραγῖδα φέρουσαν ἐν τῷ μέσῳ τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, περὶ αὐτὸν στέφανον, καὶ γύρωθεν τὰς λέξεις «ἱερὰ Σύνοδος τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»· 4) πρόεδρος τῆς ἱερᾶς Συνόδου εἶναι διαρκὴς ὁ τῆς πρωτευούσης τοῦ Βασιλείου ἀρχιερατεύων κανονικῶς Μητροπολίτης· οἱ δὲ λοιποὶ ἀρχιερεῖς συνέρχονται ἀλληλοδιαδόχως ἐκ τῶν λοιπῶν Ἀρχιερέων, Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτῶν, διατηρουμένης ἑνὶ ἑκάστῳ τῆς τάξεως τοῦ ἰδίου βαθμοῦ, κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῆς Ἐκκλησίας ἔθος. Κατὰ δὲ τὴν ά. Σεπτεμβρίου ἑκάστης τριετίας συγκαλοῦνται οἱ διαδεξόμενοι τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς ληγούσης περιόδου διὰ προσκλητηρίου ἐγγράφου τοῦ ὑπουργείου πρὸς τὴν Σύνοδον, δι' οὗ αὕτη προσκαλεῖ αὐτούς· 5) ἐν ἀπουσίᾳ ἢ κωλύματι τοῦ προέδρου ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ὁ εἰς τὰς συνεδριάσεις προκαθήμενος τῶν ἀρχιερέων· 6) ἐν ἀπουσίᾳ ἢ κωλύματί τινος τῶν Συνοδικῶν προσέρχονται οἱ κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης ἑπόμενοι αὐτῶν, ὡς ἐν τῷ παραγράφῳ 4. 7) ὁ πρόεδρος καὶ οἱ ἀρχιερεῖς οἱ συνιστῶντες τὴν Σύνοδον τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διαβεβαιοῦσιν ἐφάπαξ τὴν πίστιν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως διὰ τῆς ἑξῆς προσφωνήσεως. «Μεγαλειότατε Βασιλεῦ! Διαβεβαιοῦμεν ἐν πάσῃ ἀγαθῇ συνειδήσει, ὅτι πιστοὶ διατελοῦντες εἰς τὸν θεοστήρικτον Βασιλικόν θρόνον Σου, καταβαλοῦμεν πᾶσαν σπουδὴν σὺν πάσῃ δυνάμει, ἵνα ἐκπληρῶμεν τῇ θείᾳ χάριτι τὰ καθήκοντα ἡμῶν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν κατὰ τὰς ἱερὰς αὐτῆς διατάξεις ὑπὸ τὴν Βασιλικὴν προστασίαν Σου. Ἐπικαλούμεθα δὲ τὴν ἐξ ὕψους θείαν ἀντίληψιν, ἵνα διαφυλάττῃ τὴν ὑμετέραν Μεγαλειότητα ὑγιαίνουσαν ἐν μακρότητι ἡμερῶν, καὶ διατηρῇ τὴν Βασιλείαν Σου ἀδιάσειστον, εὐδαιμονοῦσαν, αὐξάνουσαν καὶ κρατυνομένην εἰς αἰῶνας αἰώνων». Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη τοῦ τε προέδρου καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων, ἐγγραφος οὖσα καὶ ὑπογεγραμμένη παρ' αὐτῶν, μένει εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν· 8) ἔχει ἕνα γραμματέα προτεινόμενον ὑπὸ τῆς Συνόδου καὶ ἐπικυρούμενον ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως· ἔχει δὲ προσέτι καὶ τέσσαρας ἄλλους κληρικοὺς διοριζομένους ὑπὸ τῆς Συνόδου, τῶν ὁποίων ὁ διορισμὸς ἀναγγέλλεται εἰς τὸ ὑπουργεῖον· καὶ ἕνα κλητῆρα.

Ἄρθρον Γ'. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος σκέπτεται περὶ πάσης ὑποθέσεως Ἐκκλησιαστικῆς, ἀναγομένης εἰς τὴν ἁρμοδιότητα αὐτῆς, καὶ ἀποφασίζει κατὰ τοὺς ἱεροὺς ὅρους καὶ κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις καὶ ἔθιμα καὶ διατάξεις τῆς ἐκκλησίας, καὶ αἱ περὶ τούτων ἀποφάσεις αὐτῆς ὑπογράφονται παρ' ὅλων· ὅσα δὲ οὔτε ὑπὸ τῶν ἱερῶν ὅρων ὁρίζονται, οὔτε εἰς τοὺς κανόνας καὶ τὰς παραδόσεις καὶ ἔθιμα καὶ διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας ἀντιβαίνουσι, περὶ τούτων ἀποφασίζει κατὰ πλειονοψηφίαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σπουδάσατε ἐν πνεύματι ἀληθείας, ἐν ζήλῳ ἀνυποκρίτῳ, ἀλλήλους ἀγαπῶντες, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, φανῆναι ἄξιοι υἱοὶ τῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ταύτας ἡμῶν, ἀγαπητοί, τὰς ὑποθήκας τε καὶ παραγγελίας ἐξ ἱερωτάτου καθήκοντος μετὰ πατρικῆς στοργῆς καὶ πόθου ζέοντος πρὸς τὸν τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλλάδος κλῆρόν τε καὶ λαὸν ἀπευθύνοντες, ἐλπίζομεν εὑρήσειν τὰς εὐσεβεῖς ὑμῶν καρδίας ἀνεῳγμένας πρὸς ὑποδοχὴν καὶ πιστὴν διακατοχὴν καὶ ἐκπλήρωσιν.

Ἐπὶ πᾶσι χεῖρας αἴροντες καὶ ὄμματα καὶ διανοίας πρὸς τὸν ἐπουράνιον Πατέρα τῶν οἰκτιρμῶν καὶ τοῦ ἐλέους, καὶ ἀφθόνως ἐπικαλούμενοι ἐφ' ὑμᾶς ἐκ τῆς ἀνεξαντλήτου καὶ ἀκενώτου αὐτοῦ ἀγαθότητος τὰς σωτηριώδεις δωρεάς τε καὶ χάριτας, εὐλογοῦμεν πατρικῶς ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας ἁπαξάπαντας τοὺς ἐν τῷ θεοφρουρήτῳ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος ἀδελφοὺς καὶ υἱοὺς ἡμῶν ἐν Κυρίῳ, ἱερωμένους καὶ λαϊκούς, μοναστὰς καὶ μιγάδας, ἄρχοντας καὶ ἰδιώτας, πλουσίους καὶ πένητας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, γονεῖς τε καὶ τέκνα, διδάσκοντας καὶ διδασκομένους, πολιτευομένους τε καὶ στρατευομένους, τοὺς ἐν πόλεσι, τοὺς ἐν ἀγροῖς, τοὺς ἐν νήσοις, τοὺς ἐν πελάγει, πᾶσαν τάξιν καὶ πᾶσαν ἡλικίαν Χριστιανῶν Ὀρθοδόξων, καὶ πᾶσι παρὰ Θεοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν αὐτοῖς τε καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν εἰς γενεὰς γενεῶν πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον ἐπευχόμεθα. Κύριος ὁ Θεὸς χαρίζοιτο ὑμῖν ὑγίειαν, εὐημερίαν, ὁμόνοιαν, φωτισμὸν γνώσεως καὶ εὐσεβείας, καὶ ἐπίδοσιν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν καὶ ψυχοσωτήριον, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀγαλλόμενοι ἐφ' ὑμῖν, δοξάζωμεν τὸν Θεὸν τῶν πατέρων ἡμῶν. Ὁ ἄνωθεν φωτισμὸς τοῦ Μεγάλου Πατρὸς τῶν φώτων Θεοῦ, καὶ ἡ χάρις τοῦ Μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ κοινωνία καὶ ἐπίπνοια τοῦ ὁμοουσίου καὶ συναϊδίου Πατρὶ καὶ Υἱῷ Πνεύματος, σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

✝ Ὁ Κωνσαντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

✝ Ὁ Καισαρείας Παΐσιος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

✝ Ὁ Ἐφέσου Ἄνθιμος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

✝ Ὁ Ἡρακλείας Πανάρετος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

✝ Ὁ Κυζίκου Ἰωακεὶμ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

✝ Ὁ Νικομηδείας Διονύσιος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σελ. 290 καὶ 294), ὅτι ἡ Σύνοδος καὶ ἡγιάσατο διὰ παντὸς ἄγρυπνος φύλαξ τῶν δογμάτων τῆς πίστεως. Ἰδοὺ γὰρ ἐντῶν θείων μυστηρίων τῆς πίστεως (τὸ τοῦ γάμου) κατὰ τὴν νέαν διάταξιν ἐκφαυλισθέν, ἐθεωρεῖτο ὡς ἁπλοῦν πολιτικὸν συνάλλαγμα, καὶ ἡ Σύνοδος οὐ μόνον ὑπεχώρει, μηδὲν ἀντιλέγουσα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους ἐξήγγειλε ταύτην τὴν φρικτὴν θεωρίαν (αὐτῶν δηλαδὴ τῶν ἑπτὰ μυστηρίων τὴν δυσσεβῆ κολόβωσιν), ἐπέταττε δὲ τοὺς Ἐπισκόπους ἵνα τὸν μὲν γάμον συνάπτωσι (καὶ τοῦτον δηλαδὴ κατὰ τὰ πρότερον δεδογμένα σελ. 214. Σημειωτέον δὲ καὶ ὅπως ἐνταῦθα σύστασιν εἶπεν ἁπλῶς τὴν ἱερολογίαν καὶ τελετὴν τοῦ μυστηρίου), τὸ δὲ διαζύγιον ἐκδιδῶσιν ἀνυπερθέτως εὐθύς, ὡς κελευσθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἀνήκοντος πολιτικοῦ δικαστηρίου, μηδὲν πλέον αὐτοὶ πολυπραγμονοῦντες.

§. ιδ. Τούτοις προστεθείσθω πρωθύστερον καὶ τὸ ἑξῆς. Ἔτι κατὰ τὴν 25 Φεβρουαρίου (τοῦ 1835) ἐξέδωκεν ἡ Σύνοδος καὶ ἀφορισμόν, ἐπαγομένη τὰς παλαμναιοτάτας ἀρὰς κατὰ παντός τινος, ἢ φανερῶς ἢ ἀφανῶς κατακρατοῦντος οἱονδήποτε κτῆμα τῶν διαλελυμένων μοναστηρίων, καὶ τοῦτο μὴ παραδιδόντος εἰς τὸ Ταμεῖον· συμπεριέλαβε δὲ ὑπὸ τὰς ἀρὰς καὶ τοὺς συνειδότας καὶ μὴ ὁμολογοῦντας! Ἀλλ' ὁ ἀφορισμὸς οὗτος ἐπέξανεν ἐπὶ πλέον τὰς ἐπὶ τῇ διαλύσει τῶν μοναστηρίων τετραυματισμένας ψυχὰς τῶν χριστιανῶν, καὶ πολλὴν ἐκίνησε κατὰ τῆς Συνόδου κατακραυγὴν (α). Ἔδοξε δέ πως ἡ Σύνοδος καὶ ὡς αὐτὴ ἑαυτὴν καταρωμένη, καθὸ συναίτιος γενομένη τῆς τοιαύτης ἱεροσυλίας, δικαιώσασα τὴν τῶν μοναστηρίων κατάργησιν· συνυπεγράφη δὲ εἰς τὸν ἀφορισμὸν μετὰ τῶν Συνοδικῶν ἀρχιερέων καὶ ὁ Γραμματεὺς, εἰ καὶ μὴ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ὅμως ἀκριβῶς κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὸν τύπον τῶν γραμμάτων τῶν πολιτικῶν καὶ δικανικῶν! Ὅτι δὲ καὶ ἄλλην Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους ἔγραψεν ἡ Σύνοδος αὕτη ἔτι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1835 ἔτους (Ἰανουαρίου 26), καὶ τί διέταττεν ἐν ἐκείνῃ, ὀψόμεθα ἐν τοῖς ἑξῆς (Κεφ. Ζ. §. ια).

§. ιε. Ἀλλ' ὅμως ἐν τούτοις ἡ ἱερὰ Σύνοδος καὶ ἄλλο τι πρὸς τῷ πρώτῳ (§. ζ) κατώρθωσεν ἔργον τῷ ὄντι ποιμαντορικόν, καὶ τῆς, ἣν παρέλαβε παρὰ τῶν Πατέρων, ὀρθοδοξίας ἐπάξιον. Ἀπεκήρυξε τὴν ὑπὸ

(α) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 235. σελ. 1610.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τοῖς Σταυροπηγίοις μοναστηρίοις ἐν ταῖς ἱερουργίαις μέχρι τινὸς ἐμνημόνευον τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου καὶ μετὰ θάνατον (ὡς ἔτι ζῶντα τοῦτον ἐπὶ γῆς θεωροῦντες, δι' ὑπερβολὴν ἐνθουσιώδους σεβασμοῦ)· οἱ δὲ πλεῖστοι « πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων », οἵ τε περιόντες μητροπολῖται καὶ οἱ τῶν ἰδίων μητροπολιτῶν ὀρφανισθέντες ἐπίσκοποι. (Σύνηθες δὲ τοῦτο τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅταν τοῦ Πατριάρχου τελευτήσαντος ἢ παραιτησαμένου, μεσολαβῇ τις τῶν ἀρχιερέων, διορισθεὶς ὑπὸ τῆς Συνόδου, ὡς τοποτηρητής, ἕως ἂν ὁ διάδοχος πατριάρχης ἐκλεγῇ, ἢ καὶ ψηφισθείς, ἀπὼν εἰς ἣν κατεῖχεν ἐπισκοπήν, ἀφίκηται εἰς τὸ Πατριαρχεῖον). Ἦσαν δὲ καὶ τῶν ἐπισκόπων οἵτινες, καίτοι ζώντων ἔτι τῶν ἰδίων μητροπολιτῶν (οἷον τοῦ Κορίνθου, καὶ εἴ τινος ἄλλου), ἐμνημόνευον πάσης ἐπισκοπῆς παρὰ τοὺς κανόνας. Ἑτέρωθεν δὲ πάλιν ἡ πατριαρχικὴ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν τοιαύτῃ ταραχῇ καὶ σάλῳ πραγμάτων, καὶ μεταξὺ μυρίων καὶ παντοδαπῶν, ὧν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἔπασχε, δεινῶν, οὔτε διὰ γραμμάτων ἠδύνατο πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος κοινωνεῖν (ἀλλὰ καὶ λίαν ἤθελον ἐξ ἀνάγκης οἱ πατριαρχεύοντες μηδεμίαν γενέσθαι μνείαν τῶν ὀνομάτων αὐτῶν παρὰ τοῖς ἐπαναστάταις· οὕτω γὰρ ἂν ἐκινδύνευον καὶ αὐτοὶ συνίζορες καὶ συμμέτοχοι τῆς ἐπαναστάσεως νομισθῆναι (καθὼς καὶ ὁ μακάριος Γρηγόριος), διαβληθέντες παρὰ τῇ σφόδρα κεχολωμένῃ καὶ θυμομαχούσῃ Ὀθωμανικῇ ἐξουσίᾳ), οὔτε διαδόχους ἀποστέλλειν μητροπολίτας εἰς τὰς ἐκεῖ χηρευούσας μητροπόλεις· ἀλλ' οὐδ' ἐὰν ἔπεμπε (καθ' ὑπόθεσιν), ἐγίνοντ' ἂν οὗτοι ἀποδεκτοὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι· καὶ τοῦτο οὐκ ἀλόγως (μὴ γὰρ ἐπαναστάντες οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν, ἐπανέστησαν συνάμα καὶ κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν Ἐκκλησίας; ἄπαγε!), κατὰ δὲ τοὺς παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι κοινοὺς τοῦ πολέμου νόμους, καθ' οὓς « οἱ πολεμοῦντες οὐκ ἐπιμίσγονται πρὸς ἀλλήλους ». Ὅθεν καὶ αὐτοὶ τοῦ ἀγῶνος ἐπικρατοῦντος εὐλόγως ὑπωπτεύοντο πᾶν τὸ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐρχόμενον, ὡς ἐπίβουλον παγίδα καὶ πρόσκομμα τῆς ὑπὲρ ἧς ἐπολέμουν πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας· (ἐντεῦθέν τινες ὕστερον ὁρμηθέντες, ἀπὸ τοῦ πρώτου τῆς ἐπαναστάσεως ἔτους ψευδῶς ἐχρονολόγησαν καὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας τὴν ἀνεξαρτησίαν, οὕτως ὀνομάζοντες καταχρηστικώτερον τὴν ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ πολέμου πρόσκαιρον διακοπὴν τῆς πρὸς τὸν πατριάρχην σχετικῆς ἀναφορᾶς τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα ἐκκλησιῶν· τὸ δ' οὖν ἐπὶ τούτων κανονικὸν τοῦ πατριάρχου δικαίωμα

ὁδου, ἔχουσα ὧδέ πως· «Λαβοῦσα γνῶσιν ἡ Σύνοδος τοῦ παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου σχεδιασθέντος καὶ συζητηθέντος νομοσχεδίου περὶ καταστάσεως τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπιστρέφει αὐτὸ πρὸς ὑμᾶς, κύριε Ὑπουργέ, ἀποφαινομένη ὅτι, ὡς τὴν τῆς Ἐκκλησίας διοίκησιν ἀφορῶν, οὐδὲν περιέχει ἀντιβαῖνον οὔτε εἰς τὰ θεῖα δόγματα τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως, οὔτε εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ παραδόσεις τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὅθεν ἡ Σύνοδος πέποιθεν, ὅτι ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις θέλει φροντίζει νὰ ὑποβληθῇ ὡς τάχιστα τὸ Νομοσχέδιον αὐτὸ εἰς τὰ Νομοθετικὰ σώματα, ὡς λίαν κατεπεῖγον πρὸς τὴν διοικητικὴν ἀποκατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας» (α).

(α) Τοιούτων διαδραματισθέντων μεταξὺ τοῦ Ὑπουργείου καὶ τῆς Συνόδου, ἔπειτα Ὑπουργός τις ἐκ τῶν συνταξάντων τὸν νόμον ἔγραφε πρός τινα τῶν ἐν τέλει δικαιολογούμενος τὰ ἑξῆς· «Καὶ πῶς νὰ ὑποθέσῃ τις τὴν Σύνοδον παραβιάζουσαν κατὰ διαταγὴν (τῆς Κυβερνήσεως) τὰ ἱερὰ αὐτῆς καθήκοντα; Ἡ Σύνοδος ἐσυζήτησε τὸ Νομοσχέδιον μετὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργοῦ. Ἡ Σύνοδος ἀπήτει δικαίωμα τοῦ διορίζειν γραμματέα καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ γραφείου (φοβουμένη τὴν ἐπανέλευσιν τοῦ Φαρμακίδου) — δικαίωμα ἀπαγορεύσεως τῶν κατὰ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως βιβλίων ... ὑποχρεωτικὴν τιμώρησιν τῶν ὡς βλασφήμων καταγγελλομένων ὑπ' αὐτῆς καὶ ἄλλα τινὰ φύσεως διοικητικῆς ἀντικείμενα, μηδεμίαν ἔχοντα πρὸς τὸ καθαρῶς δογματικὸν ἢ καὶ κανονικὸν σχέσιν. Ἐννοεῖτε, γνωρίζοντες καλῶς τὴν φύσιν τοῦ συνταγματικοῦ συστήματος, ὅτι ἡ πρόταση ὅλων τῶν ὑπαλλήλων κατὰ τὸ Σύνταγμα ἀνήκει εἰς τὸν ἁρμόδιον Ὑπουργὸν ἀποκλειστικῶς, εἰς δὲ τὸν Βασιλέα ἀποκλειστικῶς ὁ διορισμός. Ὅτι ἡ καταγγελία εἶναι ἔργον τῶν πολιτῶν, ἢ καὶ ἀρχῆς τινος ὁποιασδήποτε· ἡ δὲ καταδίωξις καὶ τιμώρησις εἶναι ἔργον τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἐνεργούσης ἀνεξαρτήτως τὰ δικαστικὰ καθήκοντά της, καὶ οὔτε ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ τὰς κατανοήσῃ ὑποχρεωτικὰς ... καὶ ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις βιβλίων καθιεροῖ καθ' ἑαυτὴν τὴν λογοκρισίαν, ἀπαγορευομένην ῥητῶς ἀπὸ τὸ Σύνταγμα. Τοιαῦται ἦσαν αἱ παρατηρήσεις τῆς Συνόδου, τὰς ὁποίας ἀπέσυρε μετὰ μακρὰν συζήτησιν, λαβοῦσαν χώραν μεταξὺ τῶν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ κυρίου Μισαήλ, ὡς ἀντιπροσωποῦντος τὴν ἱερὰν Σύνοδον. Ἐδέχθημεν εὐχαρίστως τῆς Συνόδου τὴν παρατήρησιν, ὅτι τοῦ Ἐπιτρόπου ἡ ὑπογραφὴ πρέπει νὰ ἦναι ὑποχρεωτικὴ εἰς τὰ καθαρῶς πνευματικά· ἀλλ' ἀπέσυρε καὶ αὐτὴν μετ' ὀλίγον. Καὶ οὕτω μὴ εὑρίσκουσα μηδὲν ἐν τῷ Νόμῳ ἀντιβαῖνον εἰς τὰ δόγματα καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις, ἐξέφρασεν ἐγγράφως μετ' εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν πλήρη τὴν συγκατάθεσίν της» (!!!). Ὧν τί πρῶτον θαυμάσῃ τις; τὴν ἀλήθειαν, τὴν χρηστολογίαν, τὴν στρεψόδικον ἐντρέχειαν, ἢ τὴν πιθανότητα;

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ ἐξ ἑπτά, ἐὰν γενῇ δεκτὴ ἡ δευτέρα τῶν ἀνωτέρω τριῶν γνωμῶν.

Ἀπονέμομεν δικαίῳ τῷ λόγῳ τὸν διορισμὸν τῶν μελῶν τῆς Συνόδου εἰς τὸν Βασιλέα, ὡς ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὰ ἐκτός, παρ' οὗ διορίζονται καὶ ὅλαι αἱ πολιτικαὶ ἀρχαί, καὶ ἐγκρίνομεν τὴν διάρκειαν αὐτῶν εἰς τριετίαν, ἐὰν ἡ Σύνοδος μέλλῃ νὰ σύγκηται ἐξ ἐπισκόπων μόνον· διότι τότε δυσκόλως ἐμποροῦν νὰ λάβωσι μέρος εἰς αὐτὴν περισσότεροι ἐπίσκοποι, ὄντων ὅλων δέκα· ἡ διάρκεια τῶν μελῶν τῆς Συνόδου θέλει παραταθῇ εἰς περισσότερον καιρόν, ἐὰν λάβωσι καὶ πρεσβύτεροι ἢ καὶ διάκονοι μέρος εἰς αὐτήν· ἀλλ' ἐξ ὅσων καὶ ἂν συντεθῇ ἡ Σύνοδος, ὁ Βασιλεὺς ἔχει βέβαια τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικυρώνῃ ἐκ νέου εἴτε ὅλα τὰ μέλη τῆς Συνόδου, εἴτε μέρος αὐτῶν καὶ εἰς περισσότερον καιρόν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πρόσωπα τὰ συνιστῶντα τὴν Σύνοδον θέλουσιν ἀλλάσσεσθαι τακτικῶς εἰς καιρὸν ὡρισμένον, διὰ τοῦτο κρίνομεν ἀναγκαῖον τὸν διὰ βίου διορισμὸν τοῦ Γραμματέως, διὰ νὰ φυλάττηται κατά τινα τρόπον ἡ σειρὰ τῶν πράξεων· καὶ δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι ἡ ἐξουσία θέλει προσέχει πάντοτε εἰς τὸν διορισμὸν τούτου, καὶ θέλει ἐκλέγει ἄνθρωπον, ὄχι μόνον λόγιον, ἄξιον καὶ ἱκανόν, ἀλλὰ καὶ εὐσυνείδητον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του, καὶ μὴ ὑπερβαίνοντα τὰ ἔργα τοῦ ὑπουργήματός του· ὁ Γραμματεὺς δύναται νὰ ἦναι καὶ κληρικὸς καὶ λαϊκὸς ἀδιαφόρως.

Ἐὰν μεταξὺ τῶν καθηκόντων, τὰ ὁποῖα ἐν συντόμῳ ὑπεγράψαμεν εἰς τὴν Σύνοδον, δίδομεν εἰς αὐτὴν καὶ τὴν δύναμιν νὰ ἐκδίδῃ νέας διατάξεις, ἀφορώσας τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Κλῆρον, ὅπου οἱ παραδεδεγμένοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Συνοδικοὶ Κανόνες δὲν ὑπάρχουσιν, ἢ ὑπάρχοντες δὲν ἐφαρμόζονται τὴν σήμερον, καθυποβάλλομεν ὅμως τὰς διατάξεις ταύτας εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Βασιλ. ἀρχῆς, καὶ ἄνευ τῆς ἐπικυρώσεως αὐτῆς δὲν συγχωρεῖται ἡ ἔκδοσις αὐτῶν.

Θεωροῦντες δὲ τὸν Βασιλέα πολιτικὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀρχηγόν, ἐγκρίνομεν παντοτεινὸν ἐπίτροπον αὐτοῦ εἰς τὴν διαρκῆ Σύνοδον. Ἀλλ' ὁ Βασιλικὸς ἐπίτροπος οὗτος δὲν ἀποτελεῖ μέλος τοῦ σώματος αὐτῶν, καὶ ἑπομένως ἂν συμπαρεδρεύῃ εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Συνόδου, δὲν ἔχει ὅμως δικαίωμα ψηφοφορίας, ἀλλὰ μόνον ἐφορεύει, καὶ τοῦτο καθ' ὅσον αἱ σκέψεις τῆς Συνόδου δὲν ἀνάγονται εἰς τὸ Δογματικὸν καὶ Ἱεροτελεστικόν, καὶ προσέχει εἰς τὴν διατήρησιν τῶν δικαιωμά-

(1845—1846, Ἰουλ. 22), διορίζεται πρόεδρος ὁ αὐτὸς Εὐβοίας, μέλη δέ, ὁ πρώην Σάμου Κύριλλος, ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς (α), ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος, ὁ Τριφυλίας Παΐσιος· ἀναπληρωτικὰ δὲ ὁ Ἀχαΐας Γρηγόριος καὶ ὁ πρώην Ἀνδρουβίστης Προκόπιος (β).

§. ια. Ταύτης δὲ τῆς Συνόδου πρῶτον ἔργον ἐφάνη (1845, Αὐγούστου 5) Ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ πρὸς ἅπαντας τοὺς κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν ὀρθοδόξους χριστιανούς, ἐν ᾗ ἐφάνη ὅτι ἐξελθοῦσα τῶν πνευματικῶν καὶ ποιμαντορικῶν αὐτῆς ὁρίων ἀνεμίγη εἰς πολιτικάς τινας ἐκφράσεις, ὑπεραπολογουμένη πλαγίως ὑπὲρ τοῦ τότε ὑπουργείου καὶ «ἐμπλεκομένη ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι (ὑπουργῷ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν) ἀρέσῃ», παρὰ τοὺς θείους κανόνας (γ). Ἀλλὰ τί ἄλλο πράττειν ὤφειλεν ἡ ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου, εἰ μὴ πείθεσθαι τοῖς θελήμασι τῆς δημιουργούσης αὐτὴν κοσμικῆς ἐξουσίας; Ἄλλην πρᾶξιν ἔπραξε μετὰ ταῦτα τῷ ὄντι ἐκκλησιαστικήν, ἐκδοῦσα τὴν ἀποκήρυξιν τῆς Ἀπολογίας τοῦ Ἀμερικανοῦ ψευδαποστόλου καὶ πολυθρυλλήτου (περὶ οὗ προείπομεν) Ἰωνᾶ Κίγγ, ἐν ᾗ ὁ δυσσεβὴς οὗτος ἐξέδωκεν ἀπολογούμενος δῆθεν ὑπὲρ τῶν Καλβινικῶν αὐτοῦ φρονημάτων, ἵνα μὴ μόνον ταῦτα κατ' οἶκον διδάσκῃ (ἐφ' ᾧ καὶ συνεχῶς ἐβόων κατ' αὐτοῦ αἱ ἐφημερίδες), ἀλλὰ καὶ δημοσίως κοινοποιήσῃ. Κατεδίκασε λοιπὸν ἡ ἱερὰ Σύνοδος τὸ βλάσφημον τοῦτο βιβλιδάριον, ἀπαγορεύουσα τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ πρὸς πάντας τοὺς εὐσεβεῖς Ἕλληνας, παραγγέλλουσα καθ' ἕκαστον, ἵνα ταύτην τῷ πυρὶ παραδῷ, καὶ μήτε χαίρειν λέγῃ τῷ δυσσεβεῖ, μήτε συνεσθίῃ μετ' αὐτοῦ. Κατεμήνυσε δὲ τοῦτον καὶ πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργεῖον, ἵνα παραπεμφθῇ εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον κατὰ τὸ Α, ἄρθρον τοῦ Συντάγματος (ὡς λέγει ῥητῶς τὸ γράμμα τὸ Συνοδικὸν ἐκδοθὲν τῇ 7 Αὐγούς.

(α) Εἷς πρώην (ὁ Σάμου) καὶ εἷς πρώην καὶ πρώην (Ἠλείας ὁ αὐτὸς καὶ Δαμαλῶν), ἀπαραλλάκτως ὡς ἐγίνετο καὶ πρὸ τοῦ Συντάγματος! Καὶ ὅμως οὐ μόνον τὸ Νομοσχέδιον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ Κωλέττου συμφώνως διώριζε πρὸ δύω μηνῶν καὶ τοὺς συνέδρους καὶ τοὺς παρέδρους τῆς Συνόδου ἐξ ἀρχιερέων ἐχόντων ἐπισκοπὰς (ἄρθρ. Γ'.)· ἀλλ' οὕτω κατὰ μικρὸν ἠκυροῦτο μὲν τὸ Β'. ἄρθρον τοῦ Συνταγματικοῦ θεσμοῦ, κηρύττον τὴν κατὰ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας διοίκησιν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, ἀνεγράφετο δὲ τὸ Μαυρέρεισν Καταστατικόν.

(β) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἔτ. 1845. ἀριθμ. 21. σελ. 100.

(γ) Βλ. τὴν Ἐγκύκλιον ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 646 καὶ Ἀθηνᾶς ἀριθμ. 1243.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δου ἂς ὁμολογήσῃ εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς μὲ πόσην πραότητα καὶ ἀληθῶς χριστιανικὴν ἀπάθειαν προσεφέρθη καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν πρὸς αὐτὸν ἡ Σύνοδος, καὶ ὁποίαν ἐπιμονὴν ἔδειξεν ὁ Καΐρης εἰς τὴν ἀντιχριστιανικὴν πλάνην του, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ματαίως πέντε Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας ἐπροσπάθησαν νὰ τὸν ἐξάξωσιν. Ἰδοὺ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος πρακτικά.

Πρακτικὰ τῆς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς κατὰ τὴν 21 Ὀκτωβρίου 1839 συνεδριάσεως.

«Ἀνεγνώσθη ἔγγραφον τῆς Γραμματείας ἀπὸ 20 Ὀκτωβρίου καὶ ὑπ' ἀριθ. **29553** (ἀρ. Πρ. **8144**), δι' οὗ γνωστοποιεῖται εἰς τὴν Σύνοδον ἡ ἔλευσις τοῦ Καΐρη.

Ἐκρίθη νὰ προσκληθῇ ὁ Καΐρης ἤδη παρὼν εἰς ἐξέτασιν.

Ὁ Πρόεδρος εἶπε πρὸς αὐτὸν εἰσελθόντα πρὸς ὃ προσεκλήθη, καὶ ὡμίλησε πρὸς αὐτὸν τὰ δέοντα. Ἐπρότρεψεν αὐτὸν εἰς μεταμέλειαν ἐφ' οἷς ἐφρόνει καὶ ἐδίδασκεν ἐναντίον τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας.

Ὁ Καΐρης ἀπεκρίθη, ὅτι εὑρὼν μαθητὰς μὴ εἰδότας τὸ πῶς δεῖ πιστεύειν, ἐφρόντισε νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν θεοσέβειαν· κατήχησιν δὲ Χριστιανικὴν δὲν ἐδίδασκεν· αὐτήν, εἶπεν, ἔπρεπε νὰ διδαχθῶσι παρ' ἄλλων οἱ μαθηταί του· διότι αὐτὸς δὲν ἐδίδασκε Θεολογίαν, ἀλλὰ φιλοσοφίαν· ἐναντίον δὲ τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας δὲν ἐδίδαξεν οὔτε ὡμίλησε· τὶ δὲ αὐτὸς φρονεῖ, τοῦτο εἶναι φρόνημα ἴδιον αὐτοῦ, καὶ δὲν νομίζει ὅτι ἡ Σύνοδος ἀπαιτεῖ τοῦτο παρ' αὐτοῦ. Εἶπε δὲ ὅτι εἶναι ἕτοιμος νὰ πράξῃ ὡς πρὸς τὴν διδασκαλίαν ὅ,τι αὕτη διατάξει, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ψευσθῇ εἰς τὴν συνείδησίν του, ὁμολογῶν ὅτι δέχεται ὅ,τι δὲν καταλαμβάνει· ὅ,τι δ' αὐτὸς φρονεῖ δὲν ἐκήρυξεν εἰς οὐδένα, οὐδὲ προσεκάλεσέ τινα εἰς τὸ νὰ τὸν διδάξῃ· πάντοτε δὲ ἐπροσπάθησε νὰ καταστήσῃ τοὺς μαθητάς του Θεοσεβεῖς· ἀλλ' ὡς φιλοσοφίαν καὶ ὄχι ὡς Χριστιανικὴν θεολογίαν διδάσκων.

Ἐπροτράπη δὲ καὶ παρὰ τοῦ Ἐπιτρόπου εἰς τὸ νὰ ὁμολογήσῃ δημοσίως, ὅτι δέχεται καὶ αὐτὸς ὅ,τι δέχεται ἡ κοινωνία, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει· ἂς φρονῇ δὲ καθ' ἑαυτὸν ὅπως θέλῃ· εἰς τὸ φρόνημά του κριτὴς εἶναι ὁ Θεός.

Ἐπροτράπη κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὸ νὰ ἐπανέλθῃ ἀπὸ τῆς πλάνης τῆς ἀντιχριστιανικῆς Θρησκείας, εἰς τὴν ὁποίαν ὡς ἄνθρωπος ἐξέπεσε, καὶ νὰ ἐνστερνισθῇ τὴν Χριστιανικὴν πίστιν, ὁμολογῶν ὅτι πιστεύει, ὅπως πιστεύει ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ὡς τέκνον αὐτῆς καὶ

Εὐρώπῃ μέχρι τοῦ 1843 (α), ὅτε πάλιν ἐπανῆλθεν, ἀνεξετάστως καὶ ἐλευθέρως ἀποβὰς δεκτὸς ἐν Ἑλλάδι, ὡς εἰρήσεται ἐν τοῖς ἑπομένοις (Κεφ. ΙΓ. §. δ).

§. θ. Ἡ δὲ Ἱερὰ Σύνοδος κηδομένη τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἔσπευσε διακοινῶσαι τὸ πρᾶγμα καὶ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην (ἐπατριάρχευε δὲ τότε Ἄνθιμος ὁ Γ, ὁ ἀπὸ Κυζίκου). Ἰδοὺ ἡ ἐπιστολή.

Ἀριθ. 10199. Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα.

Μεταξὺ τοσαύτης πραγμάτων χαλεπότητος, τοσαύτης συμφορῶν τριχυμίας, μὲ τὰς ὁποίας τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ὡς ἐν πελάγει κλυδωνιζόμενον, προσεπάλαισεν, ἡ ὀρθόδοξος ἡμῶν θρησκεία ὑπῆρξεν ἡ μόνη ἐλπίς, μόνη ἱερὰ ἄγκυρα, μόνη ἀχείμαστος λιμὴν καὶ γαλήνιος διασώσεως ὅρμος. Ὅθεν καὶ ἡ ἐκ μέρους τῆς θεοσδότου ἐφ' ἡμᾶς βασιλικῆς Κυβερνήσεως; ἔντονος προστασία μὲ σέβας ἄπειρον συγκρατεῖ, καὶ ἡ ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας κανονικῶς ἐνεργουμένη ἐπαγρύπνησις, ἐκτενεστάτη καὶ ἀδιάλειπτος, ἀφορῶσι τὴν πανταχόθεν ἀσφαλῆ καὶ ἀνεπιβούλευτον φυλακὴν τοῦ ἀνεκτιμήτου τούτου θησαυροῦ τῆς ἱερᾶς αὐτῆς παρακαταθήκης, τὴν ὁποίαν ἡ ἄφατος τοῦ ὑψίστου φιλανθρωπία, οὕτω πανσόφως οἰκονομήσασα τὰ καθ' ἡμᾶς, ἐνεπιστεύσατο καὶ εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ, φεῦ, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμετερας ὀρθοδόξου κοινωνίας ἐφάνη παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα κεκρυμμένη παγίς· Ὁ ψευδώνυμος Θεόφιλος Καΐρης, ὄργανον ἀπ' ἀρχῆς τοῦ παμπονήρου διαβόλου, ὑποκριθεὶς τὴν εὐσέβειαν, ὑποκλέψας τὴν ἱερωσύνην, σχῆμα διδασκάλου καὶ δορὰν προβάτου περιβληθείς, ἐπεχείρησε νὰ σύρῃ εἰς τῆς ἰδίας ἀπωλείας τὸ βάραθρον τὰς ψυχὰς τῶν ἀφελεστέρων, καινήν τινα θρησκείαν, ἣν αὐτὸς χαίρει καλεῖν Θεοσεβισμόν, δυσσεβῶς καὶ παντόλμως πλασάμενος, καὶ ἀνατρέπειν ἄρδην πειρώμενος τὰ ἱερὰ πατροπαράδοτα δόγματα καὶ διδάγματα τῆς ἀμωμήτου πίστεως ἡμῶν. Τὴν ἀπονε-

(α) Τὸν μὲν Ἀπρίλ. τοῦ 1842 κατέπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀλλ' οὐδ' ἀποβὰς κακῶς ἐκεῖθεν ἀπήλλαξεν εἰς Μελίτην (Αἰῶν. ἀριθμ. 347)· ἐκεῖθεν δ' εἰς Λονδῖνον διαπλεύσας ἤρξατο πάλιν διδάσκων τὰ συνήθη, ἅπερ ἤδη ὠνόμαζε «Δευτέραν περίοδον τοῦ κηρύγματός τῆς ἀληθείας» (βλ. Αἰῶν. Ἀριθμ. 391 καὶ 401). Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νικὸν δίκαιον, ὡς καὶ τῶν ἑτεροδόξων οἱ ἐμβριθέστεροι ὁμολογοῦσι (α). Καὶ αὐτὸ δὲ πρώην τὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργεῖον, καὶ τοῦ Συνταγματικοῦ νόμου μὴ ὄντος τοῦ τῶν κανόνων τὸ κῦρος τρανῶς ἀνακηρύξαντος, τῆς δὲ Μαυρερείου ἰσχυούσης κατασχιστικῆς διακηρύξεως,

---

νετο ἡ δικαιοδοσία αὐτῶν καὶ εἰς τὰ κοσμικά, τὰ ὁπωσδήποτε τῆς Θρησκείας καὶ Ἐκκλησίας ἁπτόμενα (Βλ. Richter Lehrbuch des Kath. und Evang. Kirchenrechts pag. 180. Leipzig 1853), πολλῷ δὴ μᾶλλον τα κατὰ τοὺς γάμους, οὓς καὶ αὐτοὶ οἱ Αὐτοκράτορες ἠξίουν ἐφ' ἑαυτῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τελειοῦσθαι. Οὕτω; ὁ Μαυρίκιος μετὰ τῆς Κωνσταντίνης ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ (τῷ 583) εὐχαῖς τε καὶ στεφάνοις καὶ τῇ τῶν θείων μυστηρίων μεταλήψει συνήφθη, «ὡς σύνηθες τοῖς θρησκεύουσι τὴν παναγῆ ταύτην καὶ ἀκίβδηλον πίστιν» (Θεοφ. Σιμοκάτ. Α. κεφ. 10. σελ. 66)· καὶ Ἡράκλειος (τῷ 602) μετὰ τῆς Εὐδοκίας ὑπὸ Στεργίου τοῦ Πατριάρχου (Θεοφάν. Χρονογραφ. σελ. 224). Διὸ «Τὰ ψυχικὰ καὶ μάλιστα τὰ συνοικέσια παρὰ τῶν ἐπισκόπων καὶ ἀρχιεπισκόπων ὀφείλουσι διακρίνεσθαι καὶ ἐκβιάζεσθαι» ἔλεγεν ὕστερον Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς (βλ. Σύνταγμα τῶν θείων κανόνων κτλ. ἐκδ. Ῥάλλη Τόμ. Ε. σελ. 281). Τοῦ γοῦν γαμικοῦ δικαίου κύριαι πηγαὶ ἦσαν ἡ Ν. Διαθήκη, οἱ Ἀποστολικοὶ κανόνες, καὶ οἱ τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων, ἔτι δὲ καὶ τῶν Πατριαρχικῶν Συνόδων αἱ ἀποφάνσεις καὶ αἱ Πατριαρχικαὶ ἐπιστολαί. Ἐν ἐλλείψει δὲ Ἐκκλησιαστικῶν νόμων ἴσχυον, ἐφ' ὅσον συνεφώνουν πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἱ πολιτικοὶ νόμοι (βλ. Acta Patriarchat. Constantinopol. T. 1. pag. 78, 33, 137 κτλ.)· εἰ δέ τι καὶ ἐκ τῶν πολιτικῶν προσελαμβάνετο εἰς τὰ γαμικὰ διαπορήματα, τῆς Ἐκκλησίας διαλυούσης αὐτά, πάντοτε ὅμως ἡ λύσις ἐγίνετο «συνᾴδουσα τοῖς φιλευσεβέσι νόμοις καὶ τοῖς θείοις κανόσι», καὶ οἱ κρίνοντες τὰ τοιαῦτα ἱερεῖς ἔγραφον «τὰς νομικάς τε καὶ κανονικὰς ἀναπτύξαντες δέλτους... ἀποκρινόμεθα» (βλ. Zhishman Das Eherecht etc. pag. 182, 189). Ἀλλ' ὁσάκις σπουδαῖα συνέπιπτον γαμικὰ ζητήματα Συνοδικῆς χρήζοντα διακρίσεως, παρῆσαν τοῖς θεοφιλεστάτοις Μητροπολίταις καὶ αὐτοκρατορικοὶ σύμβουλοι καὶ πολιτικοὶ δικαστικοί, συμπράττοντες τοῖς παρὰ τῶν θειοτάτων ἀρχιερέων ψηφιζομένοις καὶ καλῶς οἰκονομουμένοις. Καὶ κατὰ τὸ 1329 ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου διετάχθη ἐν τῇ Νεαρᾷ, ἵνα αἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις συνιστάμεναι ἐπιτροπαί, αἱ καὶ γαμικῶν ἀποφάσεων ἐξουσίαν ἔχουσαι, ἔχωσι παρεδρεύοντα καὶ ἕνα τοὐλάχιστον ἐπίσκοπον (Βλ. Νικ. Γρηγορᾶ Ἱστορ. Βυζ. Θ. ε. 5). Οὕτω φαίνονται σπουδάζοντες οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες, ὅπως μηδεμία παρὰ τῇ πολιτείᾳ διαμάχη πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπάρχῃ, καὶ φροντίζοντες ἵνα τὰ πρώην παρὰ τῇ πολιτείᾳ τυχὸν κρατήσαντ' ἀντικείμενα τῇ ἐκκλησιαστικῇ διαδικασίᾳ καθυποτάττωνται ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἱερῶν Κανόνων, καὶ νόμου τάξιν ἐπέχωσιν ὅσα προλαμβάνουσα ἡ Ἐκκλησία περὶ γάμου ἐθεσμοθέτει.

(α) Βλ. Zhishman Das Eherecht der Orientalischen Kirche pag. 164. Wien 1864.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοποτηρητὴς τοῦ ἁγίου Πέτρου (χωρίου), μετεπέμφθη ἤδη διὰ τοῦ Νομάρχου Ἀρκαδίας εἰς τὰ ἐνταῦθα, διὰ νὰ δώσῃ λόγον τῆς πράξεώς του.

Περὶ δὲ τοῦ Χαραλάμπους Λαμπρίδου ἐξ Ἀράχοβας ἡ Γραμματεία αὕτη παρεκτὸς τοῦ ὅτι, μὴ ἔχουσα τὰς ἀπαιτουμένας ἀποδείξεις τῆς προτοῦ κατασάσεώς του, δὲν ἔχει ἑπομένως τὸ ἐνδόσιμον νὰ τὸν μεταχαλέσῃ ἐνταῦθα, νομίζει χρέος της νὰ προσκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ ὡς πρὸς τὰς συνεπείας τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀκριβολογίας, καθότι ἡ ἐξέτασις αὐτοῦ (ὀψέποτε ὑποτεθῇ παραβὰς τῷ ὄντι τὴν ἱεράν του κλῆσιν) θέλει ἐπιφέρει τὴν ἐξέτασιν καὶ τὸν παραδειγματισμὸν ἑπομένως πολλῶν ἄλλων, ὅσοι περιέπεσαν ἐπὶ τῆς παρελθούσης δωδεκαετίας εἰς τὸ αὐτὸ παρανόμημα· καὶ τῶν τοιούτων (οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι, κατὰ δυστυχίαν ὀλίγοι) οἱ περισσότεροι ἔχουν ἤδη καὶ τέκνα καὶ συγγενικὰς σχέσεις.

Τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἐνόμισε καθῆκον εἰς αὐτὴν ἡ Γραμματεία νὰ καθυποβάλῃ προηγουμένως εἰς τὴν μετ' ἐπιστασίας σκέψιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἀπεκδεχομένη ἀπάντησίν της. Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1833.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Σ. Τρικούπης.

§. ε. Καὶ τότε μὲν ἐσκέψατο καὶ ἀπήντησεν ἡ Σύνοδος, τί; ὅ,τι καθυπέβαλεν αὐτῇ πάλιν ἡ Γραμματεία· διότι ἐκ τῶν περὶ τὴν ἐπίκρισιν τοῦ Σχεδίου συμβεβηκότων (βλ. ὄπισθ. σελ. 206) ἐμεμαθήκει ἤδη σαφῶς καὶ τορῶς ἡ ἱερὰ Σύνοδος, τί ποτε σημαίνει τοῦτο δὴ τὸ καθυποβάλλει τὰς ἑαυτῆς παρατηρήσεις ἡ Γραμματεία εἰς τὴν σκέψιν τῆς Συνόδου! Πλὴν ἀλλ' ὅμως τὸν ἱερουργήσαντα τὴν Λαμπρίδου κακογαμίαν ἀρχιμανδρίτην Γεώργιον ἐπετίμησε κανονικῶς, καὶ περιώρισεν εἰς μοναστήριον ἐπὶ μετανοίᾳ! Οὕτως ἡ τῆς Συνόδου δικαιοσύνη τὴν μὲν πρᾶξιν καὶ τὸν ἔνοχον ἀπεδέξατο διὰ τῆς σιωπῆς, ἐτιμώρησε δὲ δημοσίως μόνον τὸν συνεργόν, συναινούσης καὶ τῆς Γραμματείας! ἥτις πάλιν καὶ αὐτὴ τὸν μὲν Γεώργιον μετεπέμπετο διὰ τοῦ Νομάρχου τῆς Ἀρκαδίας, ὅπως λόγον ἀποδῷ τῆς παρανόμου πράξεως (ἱερολογήσας ἀθεμιτογαμίαν), αὐτῆς δὲ τῆς ἀθεμιτογαμίας ἔλεγεν ὅτι οὐδεμίαν εἶχεν ἀπόδειξιν ἡ Γραμματεία· διὸ καὶ οὐδὲ μετεκάλεσε τὸν ἔνοχον, ἀλλ' ἀφῆκεν αὐτὸν ἐλεύθερον! Ἡμεῖς δὲ πάλιν ἐπανέλθωμεν εἰς τοῦ λόγου τὴν σειράν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

οδικά, τρεῖς μὲν οἱ αὐτοὶ καὶ τὴν πρώτην διανύσαντες περίοδον, δύω δὲ νεωστὶ προβεβλημένοι· καὶ συναπήρτισαν τὴν Σύνοδον Πρόεδρος καὶ Σύμβουλοι οἱ ἑφεξῆς. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος, πρόεδρος, ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος, ὁ Βοιωτίας Παΐσιος, ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος, ὁ πρώην Ἠλείας (πρώην Δαμαλῶν) Ἰωνᾶς. Ἐπίτροπος δὲ τῆς Ἐπικρατείας παρὰ τῇ Συνόδῳ μέχρι μέν τινος χρόνου διέμεινεν ὁ πρὸς καιρὸν διορισθεὶς Σκαρλάτος Δ. ὁ Βυζάντιος (α). Ἔπειτα δὲ καὶ αὐτὸς ἀπελύθη μὲν ἐκ τῆς παρὰ τῇ Συνόδῳ Ἐπιτροπῆς, διέμεινε δὲ μόνον Σύμβουλος τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. Γραμματείας. Ἐπίτροπος δὲ παρὰ τῇ Συνόδῳ ἀντικατέστη Θεόδωρος ὁ Μανούσης (Ἀπριλ. 13, 1835). Καὶ πρὸς τούτους μὲν ἐξεδόθησαν τὰ ἐπέτεια διπλώματα τῇ 26 Αὐγούστου (διὰ τὸ ἔτος τοῦ 1834 μέχρις Αὐγούστου τοῦ 1835). Ὀψὲ δέ ποτε μετὰ μηνὸς ἑνὸς παρέλευσιν (τῇ 28 Σεπτεμβρίου) ἀνηγορεύθησαν καὶ τὰ δύω μέλη τὰ συμπληρωματικά, ὁ Τριφυλίας Παΐσιος, καὶ ὁ Κυκλάδων Ἄνθιμος (βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθμ. 36 καὶ 37. σελ. 264, 269).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Τὰ κατὰ τὴν Β΄. Περίοδον τῆς Συνόδου (1834—1835). Ἐγκύκλιος. Ἀμνηστία τῶν πρὸ τῆς Συνόδου ἀνοσιουργηθεισῶν μικτογαμιῶν. Μετάφρασις τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ. Ἔκδοσις τῆς Εὐαγγελικῆς Σάλπιγγος. Ἔκθεσις τῆς Συνόδου πρὸς τὴν Γραμματείαν περὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἐξαποστόλων διανεμομένων βλασφήμων βιβλιδαρίων. Κόρκος. Διάταγμα περὶ μοναχῶν. Μετοίκησις τῆς Κυβερνήσεως εἰς Ἀθήνας. Βεβήλωσις τῶν ἱερῶν. Ὁ Γάμος θεωρεῖται ὡς πολιτικὸν Συνάλλαγμα. Συνοδικὸς ἀφορισμός. Διακήρυξις τῆς Συνόδου. Λῆξις τῆς Ἀντιβασιλείας.

§. α. Ἅμα τοίνυν ἡ Σύνοδος διὰ τῶν συμπληρωτικῶν μελῶν συναπαρτισθεῖσα, πρῶτον μὲν ἐξέδωκεν Ἐγκύκλιον, τὴν δευτέραν αὐτῆς καθίδρυσιν ἐξαγγέλλουσα πρὸς πάντας τοὺς Ἐπισκόπους καὶ Κληρικούς, καὶ δι' αὐτῶν πρὸς πάντα τὸν χριστεπώνυμον λαὸν (τῇ 17 Ὀκτωβρ. 1834), ὑποσχομένη πρὸς ἅπαντας, ὅτι καὶ αὐτὴ βαδίσει καθὼς καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς (κατὰ τὸ α, ἔτος), ἀποβλέπουσα τὰ συμφέροντα τῆς

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθμ. 34. σελ. 260.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἑκάστης αὐτῶν ἐκτελοῦνται ἀκωλύτως » (α). Διέταξε δὲ καὶ τὸν τῆς Διοικήσεως σχηματισμὸν εἰς συστήματα ἢ σώματα δύω, τὸ Βουλευτικὸν καὶ τὸ Ἐκτελεστικόν, καὶ ὀκτὼ Μινίστρους ἢ ὑπουργούς, ἐν οἷς καὶ ἕνα τὸν τῆς Θρησκείας (β). Πρῶτος δὲ μινίστρος τῶν Θρησκευτικῶν διωρίσθη ὁ προειρημένος Ἀνδρούσης Ἰωσὴφ (τῷ **1822**, Ἰανουαρ. **15**) (γ).

§. δ. **Καὶ** ποῖαι μὲν δι' ὅλης διετίας (ἀπὸ τοῦ **1821** μέχρι τοῦ **1823**) ἐξεδόθησαν ἐγγράφως ἐπίσημοι πράξεις τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως, εἴτε πολιτικαί, εἴτε καὶ ἴδιαι αὐτοῦ τοῦ καταστάντος ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀφορῶσαι τὴν οἰκονομίαν τῶν κατὰ τόπους τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησιῶν, ἀκριβῶς μὲν οὐδεὶς ἄν εἴποι. Παρεκτὸς γὰρ τῶν εἰς τὰ τρία προῤῥηθέντα πολιτεύματα ἀνηκόντων διαταγμάτων, ἔτι δὲ καὶ τῶν τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ πρώτης Ἐθνικῆς Συνελεύσεως πρακτικῶν (καὶ τούτων ἁπάντων ἐν ἀντιγράφοις, ὡς προείπομεν, ἐξευρημέ-

---

(α) Βλ. Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν κτλ. Τόμ. Β. σελ. **15**. πρβλ. καὶ Ἐφημερίδα Ἀθηνῶν ἀριθμ. **23**.

(β) Ἰδοὺ δὲ ὁποῖα ὡρίσθησαν ἐν Κορίνθῳ τῇ **27**. Φεβρ. **1822**. τὰ καθήκοντα τοῦ Μινίστρου τῆς **Θ**ρησκείας διὰ τῆς ὑπ" Αρ. **171**. πεμφθείσης παρὰ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ πρὸς αὐτὸν Περικοπῆς ἐκ τοῦ **Σ**χεδίου τοῦ γενικοῦ μηχανικοῦ Ὀργανισμοῦ τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος, τῆς ἀφορώσης τὸ Μινιστέριον τῆς Θρησκείας. §. ς'. «Ὁ Μινίστρος τῶν θρησκευτικῶν χρεωστεῖ νὰ ἐνεργῇ μετ' ἐπισασίας τὰς ἀποφάσεις τῆς Διοικήσεως, ὅσαι ἀφορῶσι τὸ Μινιστέριόν του, φροντίζῃ περὶ τῆς οἰκονομίας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἱερῶν Μοναστηρίων, περὶ τῶν ὁποίων ἡ Διοίκησις θέλει τὸν διορίσει· χρέος ἀπαραίτητον ἔχει νὰ φροντίσῃ παντοιοτρόπως, ὥστε ὁ ἱερὸς κλῆρος νὰ διακηρύξῃ πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς Ἑλλάδος τὸ σέβας, τὴν ὑπακοὴν καὶ ἀγάπην, τὰ ὁποῖα ὀφείλουσι νὰ ἔχωσι πρὸς τὴν εὔνομον τῆς Ἑλλάδος διοίκησιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξαρτᾶται τὸ εὖ εἶναι αὐτῶν. Δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ἡ Διοίκησις ἀπολαμβάνουσα τὴν πίστιν τῶν ἀνθρώπων [δύναται] νὰ ἀποκτήσῃ νεῦρα ἱκανὰ ἐσωτερικῶς εἰς τὸ νὰ ἐνεργῇ ἀπαρεμποδίστως, καὶ νὰ συστήσῃ οὕτω τὴν ὑπόληψίν της πρὸς τὰ ἄλλα ἔθνη. Χρεωστεῖ τέλος νὰ καθυποβάλῃ εἰς τῆς Διοικήσεως τὴν ἐπίκρισιν **Σ**χέδιον περὶ ὅσων ἀφορῶσι τὴν εὔκλειαν τῆς Θρησκείας, καὶ νὰ φροντίζῃ περὶ ὅσων ἀφορῶσι τὸ Μινιστέριόν του ». Σημ. Ἐκδ.

(γ) Οὕτως ἡ τότε παροῦσα τῶν πραγμάτων ἀνάγκη παρεισῆγε καὶ ἀρχιερεῖς καὶ ἄλλους ἐκκλησιαστικοὺς εἰς ἐπαγγέλματα πολιτικά, καὶ Βουλῶν μετεῖχον καὶ Συνελεύσεων καὶ τῶν ἄλλων πολιτευμάτων· Βλ. Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν κτλ. Τ. Α. σελ. **4, 15, 73, 78, 84, 110, 123.** Τόμ. Β. σελ. **34.** κτλ. Φίλον τοῦ Νόμου ἀριθμ. **199** καὶ **Κ.** Οἰκονόμου λόγον ἐπιτάφιον εἰς τὸν μακαρίτην Βρεσθένης ἐπίσκοπον **Θ**εοδώρητον. Ἀθήνησι. **1843.**

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τείου, εἰς προικισμὸν τοῦ Ὀρφανοτροφείου, εἰς ὑποστήριξιν τῶν Ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων, Σχολείων τυπικῶν, Σχολείων ἀνωτέρας τάξεως διὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς, πολιτικούς, ἢ διὰ τοὺς ἀφιερωθησομένους εἰς τὴν σπουδὴν τῶν τε ἐπιστημῶν, τῶν τεχνῶν, καὶ τῆς φιλολογίας, καὶ εἰς σύστασιν δημοσίων τυπογραφιῶν.

Ἐν Ἄργει 1829. Αὐγούστ. 2. (α).

§. β. Μετὰ ταῦτα κατέστησεν ὁ Κυβερνήτης καὶ τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου παιδείας Γραμματείαν, καὶ ταύτης πρῶτον Ὑπουργὸν ἢ Γραμματέα τῆς Κυβερνήσεως (ὡς ὠνόμασε πάντας τοὺς ὑπουργοὺς) διώρισε (τῇ 12 Σεπτεμβρ. 1829) Νικόλαον τὸν Χρυσόγελον, λόγιον Σίφνιον τὴν πατρίδα. Καὶ τοὺς μὲν Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς ἀπέλυσε τῆς ὑπηρεσίας δι' οὓς λόγους λέγομεν ἐφεξῆς (Κεφ. ς. §. δ), καὶ ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὰς ἰδίας ἐπισκοπὰς ἐπιμελούμενοι τοῦ ποιμνίου· μικρὸν δ' ὕστερον ἐξέδωκε τὴν Ἐγκύκλιον ταύτην.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος.

Ἀριθ. 14. Πρὸς τοὺς ἱερωτάτους Μητροπολίτας, θεοφιλεστάτους Ἐπισκόπους, καὶ Ἐκκλησιαστικοὺς Τοποτηρητάς.

Τὴν μέριμναν τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ πρώτιστον χρέος ποιούμενοι κατεστήσαμεν διὰ τοῦ ὑπ' Ἀριθ. 15 ψηφίσματος Ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπήν, ἅμα ἐγχειρισθέντες τὰς ἡνίας τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνασχοληθῇ περὶ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ἀντικείμενον, πρὶν ἡ Ἐπιτροπὴ προμηθεύσῃ εἰς αὐτὴν θετικὰς πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως καὶ τῶν χρειῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ ἦν τὸ σκοπούμενον τοῦ διαληφθέντος ψηφίσματος.

Τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, οἱ σεβάσμιοι Ἀρχιερεῖς, ἔθεσαν ὑπ' ὄψιν τῆς Κυβερνήσεως ὅσας ἔλαβον πληροφορίας εἰς τὴν περιοδόν των, καθ' ἣν ἐποχὴν συνεκροτεῖτο ἡ Δ΄. Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἥτις προθεμένη τὸ ἀντίκείμενον τοῦτο εἰς τὴν 17 συνεδρίασιν, ἐξέδωκε τὸ ὑπ' ἀριθ. ΙΑ. Ψήφισμα σκοπὸν ἔχον τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κλήρου.

(α) Βλ. Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησ. τῆς Ἑλλάδ. Τόμ. ΙΑ. σελ. 107, 108, καὶ Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἀριθμ. 55 τοῦ ἔτ. 1829. σελ. 225.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ναχοθῆραι ἐξῆγον ἐκ διαφόρων μοναστηρίων τοὺς ὑπόπτους νομισθέντας μοναχοὺς (ἔστι δ' ἃς καὶ μοναχάς). Καὶ τούτους ἀπῆγον εἰς τὰς Πάτρας τῆς Ἀχαΐας, ὅπου τὸ πρῶτον παρετηρήθησαν μοναχῶν τινων ἔν τινι μοναστηρίῳ συνάξεις πρὸς ἀναστάτωσιν, ὡς ἔδοξαν, ἀφορῶσαι· διότι οὗτοι συνερχόμενοι ἀπωδύροντο πρὸς ἀλλήλους, ὅτι ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐπιβουλεύεται καὶ κινδυνεύει ἡ Ὀρθόδοξος Πίστις· ἐφ' ᾧ καὶ δικαστήρια ἠνεῴγνυντο, καὶ ἀνακριταὶ περιοδεύοντες τὰς πέριξ μονὰς ἀκριβῶς ἐποιοῦντο τὰς ἀνακρίσεις· καὶ εἴ τινες τῶν μοναχῶν ἐφαίνοντο ὕποπτοι, ἀπήγοντο εἰς εἱρκτάς. Ἐκ τούτων δὲ τῶν ἐνεργημάτων ἐκηλιδοῦτο μὲν ὁ κλῆρος, καὶ ἐταράττοντο αἱ συνειδήσεις, καὶ φρίκη διεσπείρετο εἰς τὸ κοινόν, ἀλλ' ὅμως (ὁπωσδήποτ' ἀπέβη τὸ πρᾶγμα) ἐφάνη προτιμοτέρα ἡ πρὸς διατήρησιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας αὐστηρὰ τῶν κρατούντων μέριμνα καὶ κηδεμονία. Καὶ περὶ τούτων μὲν λεγέτωσαν αἱ πολλὰ καὶ παντοῖα διαθρυλλήσασαι δημοσίως ποικίλαι ἐφημερίδες, καὶ αὐταὶ αἱ μετὰ ταῦτα ἐκδοθεῖσαι δικαστικαὶ πράξεις (α). Οὕτω δὲ τῶν

καὶ διαλελυμένων, τῶν ἐνοριακῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἱερέων, θέλουσιν ὁρισθῆ ἰδιαιτέρως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ ζ. Φεβρουαρίου ᾳωνϐ.

Ὁ Ἀθηνῶν Νεόφυτος Πρόεδρος. Ὁ Λοκρίδος Ἀγαθάγγελος. Ὁ Καλαβρύτων Βαρθολομαῖος». Σημ. Ἐκδ.

(α) Ἀρχηγὸς τῆς κακοπλάστου Καλογηρικῆς συνωμοσίας κατηγορήθη ὁ ἐκ Κεφαλληνίας ἀσκητικὸς Κοσμᾶς ὁ Φλαμιάτος, ὃς ἀνὴρ ἄγαν ζηλωτὴς τῆς πατρῴας εὐσεβείας καὶ μελαγχολώδης ὤν, σφοδρὸς ἐγένετο πολέμιος τῆς τε Λουθήρου καὶ τῆς Καλβινικῆς αἱρέσεως, καὶ μάλιστα τῆς τῶν Ἄγγλων πολιτικῆς, ὥστε καὶ γράφων καὶ λέγων ἐξήλεγχεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη παῤῥησίᾳ καὶ δριμύτερον τὴν πολυδαίδαλον ἐπιβουλὴν τῆς Ὀρθοδόξου θρησκείας. Ἡ δὲ πολιτικὴ μηχανῤῥαφία τήν τε τοῦ ἱεροῦ Τόμου ἀθέτησιν καὶ τῆς Ἐκκλησίας τὴν εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν καθυποδούλωσιν ἐκ παντὸς τρόπου μηχανωμένη, ἀσμένως ἐδράξατο ὧν ὁ Κοσμᾶς τῷ 1849 Ἀθήνησιν οὐ πάνυ τι συνετῶς ἔγραψεν ἐν φυλλαδίῳ «Φωνὴ Ὀρθόδοξος» ἐπιγεγραμμένῳ, καὶ ταῦτα περιφερόμενα καὶ ἐν ἰδιωτικαῖς αὐτοῦ ἐπιστολαῖς διαστρέψασα καὶ παρερμηνεύσασα μετεποίησεν εἰς κηρύγματα συνωμοσίας πρὸς ἀνατροπὴν τῶν καθεστώτων καὶ ὄλεθρον τῆς Ἑλληνικῆς αὐτονομίας. Καὶ ἔσπευσε τοίνυν τὸ Ὑπουργεῖον εἰς καταστολὴν τοῦ κακοῦ, ἵνα διαταράξῃ τὴν τῶν Μονῶν ἡσυχίαν, φυλακίσαν περὶ τοὺς 150 μοναχοὺς καὶ ἱερεῖς, καὶ εἰς ἀνακρίσεις αὐστηρὰς ὑποβαλὸν ἄνδρας ἐπ' εὐσεβείᾳ καὶ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ διαπρέποντας (βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 1266, 1269, 1290), καὶ οὕτω παρεσκεύασεν, ὡς ἐνόμιζεν, εὐπρόσωπον πρόσχημα τῶν βυσσοδομουμένων καταδουλωτικῶν τῆς Ἐκκλησίας Νομοσχεδίων. Τὸ δὲ ἐν Πάτραις δικαστήριον μετὰ τὰς πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ἀνακρίσεις μόλις κατὰ τὴν 4 Σεπτεμ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σίαν ἀμέσου παραστάσεως αὐτῶν καὶ τῆς διὰ ζώσης φωνῆς ὁμολογίας, ἔκ τε τῶν πρὸς αὐτὴν ἐγγράφων αὐτῶν ἀναφορῶν, καὶ ἐξ ὧν συνεπεφέροντο ἰδιοσυντάκτων τοῦ διδασκάλου αὐτῶν φυλλαδίων, αὐθαιρέτων προσευχῶν καὶ ὕμνων περιεκτικῶν, καὶ οἱονεὶ διδασκαλίας μυστηρίων ἐμφαντικῶν, καὶ τῆς τοῦ δυσσεβοῦς Θεοσεβισμοῦ ὁμολογίας ἐν εἴδει τοῦ καθ' ἡμᾶς ἱεροῦ συμβόλου (ἄπαγε!) ἐκθετικῶν, ἅπερ ἐνεφάνισαν παραδόντες τῇ Ἐκκλησίᾳ». Καὶ τούτους μὲν τοὺς προσερχομένους καὶ ἐν ἐξομολογήσει μετανοοῦντας ἡ κοινὴ τῶν ὀρθοδόξων τροφὸς ἐκατήχει καὶ ἐφώτιζε στηρίζουσα εἰς τὰ θεῖα δόγματα. Καὶ πρὶν ἡ γράψῃ πρὸς αὐτὴν ἡ Σύνοδος (προτρέπουσα πρὸς θεραπείαν τῶν πεπλανημένων), πρὸ δύω καὶ ἡμίσεως σχεδὸν ἐνιαυτῶν, οὐ μόνον ἱεροκήρυκας ἀπέστειλε κατὰ τόπους, ἀλλὰ καὶ Σχολὴν Θεολογικὴν εἶχεν ἰδίως ἐν Φαναρίοις συνεσταμένην πρὸς ἔλεγχον τῆς ἀντιχρίστου πλάνης τοῦ Θεοσεβισμοῦ. Ἔτι δὲ καὶ ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν ἐξέδωκε (τῷ 1839 κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον), ἐν ᾗ ἐκτιθεῖσα πάσας τὰς ἀντιχρίστους τοῦ ἀθέου Θεοσεβισμοῦ κακοδοξίας, πρῶτον μὲν ἐκφωνεῖ κατ' αὐτῶν τὸ ἀποστολικὸν ἀνάθεμα («εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, κἂν ἄγγελος ἢ ἐξ οὐρανοῦ, ἀνάθεμα ἔστω»), εἶτα δὲ νουθετεῖ μητρικῶς καὶ παραγγέλλει πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον διατελοῦσιν ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς καὶ πρὸ πάντων τοῖς γονεῦσι, συγγενέσιν, οἰκείοις, γέρουσι, προστάταις τῶν ἀπελθόντων εἰς τὴν ἐν Ἅνδρῳ Καΐρειον σχολὴν παίδων, ἀνδρῶν, ἱερωμένων, μοναχῶν, λαϊκῶν, ἵνα τούτους ἐπανελθόντας ἐκ τῆς Ἄνδρου πέμψωσι τὴν ταχίστην αὐτοὺς εἰς τὴν συσταθεῖσαν Θεολογικὴν καὶ Κατηχητικὴν σχολήν, ὅπου οἱ μὲν πλανηθέντες, ἀκούσαντες τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ ἀντιχρίστου Θεοσεβισμοῦ, ἐπιγνώσονται τὴν ἀλήθειαν τῆς θείας ἡμῶν πίστεως, καὶ πάλιν ἐπιστρέψουσιν ὑγιεῖς καὶ εὐσεβεῖς εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἁγίας αὐτῶν Μητρός, τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· οἱ δὲ μείναντες ἀδιανόθευτοι καὶ ἀκέραιοι στηριχθήσονται εἰς τὴν ὑγιᾶ διδασκαλίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, μηδόλως ἐξαπατώμενοι ὑπὸ τῆς ψυχολέθρου διδασκαλίας τῶν κακοφρόνων (α). β) Ταύτης τῆς ἐγκυκλίου

(α) Ἴδε Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν ἐγκύκλιον περὶ τῆς νεωστὶ ἀναφανείσης ἀντιχρίστου διδασκαλίας τοῦ Θεοσεβισμοῦ, ᾳωλθ. ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τῷ δ' ἐφεξῆς ἔτει (ᾳωμ) καὶ βιβλίον ἐξεδόθη ἐγκρίσει τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς ἔλεγχον τοῦ Θεοσεβισμοῦ ὑπὸ Δ. Γρηγοριάδου «Ἱερὸς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τέρους, τοὺς δὲ Διακόνους, οὕτω τὸ αὐτὸ πνεῦμα καὶ διὰ τῆς ἀποφάνσεως τῶν Οἰκουμενικῶν ἁγίων Συνόδων ἐκανόνισεν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς Ἑνότητος τοὺς μὲν Πατριάρχας, τοὺς δὲ Ἀρχιεπισκόπους καὶ Μητροπολίτας, τοὺς δὲ Ἀρχιπρεσβυτέρους καὶ Ἀρχιδιακόνους κτλ. Οὗτοι δὲ πάντες, εἴτε ὁμότιμοι ἐν ἀδελφικῇ ὑπαλληλίᾳ, εἴτε ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ὡς «Ἡγουμένοις», κατὰ τὴν διακονίαν, ἣν ἕκαστος ἔλαχεν, ἔχοντες τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως καὶ τὴν αὐτὴν Ἀποστολικὴν κατὰ κανόνας χειροτονίαν, ὡς μέλη ὑπουργικὰ συναρμολογούμενοι εἰς ἓν σῶμα Χριστοῦ, ὅπου γῆς ἂν ὦσιν, ἕνα Ναὸν ἅγιον καταρτίζουσι, καὶ συνδεόμενοι τῷ Συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης, κἂν κεχωρισμένοι καὶ ἀφεστηκότες δοκῶσι κατὰ τὰς τοῦ κοινωνικοῦ βίου χρείας τε καὶ περιπετείας τῶν πολιτευμάτων, ἀδιάστατοι καὶ ἀχώριστοί εἰσιν ἐν τῇ τῆς Ἐκκλησίας Ἑνότητι.

Ἐπὶ ταύτῃ τῇ βάσει ἀνέκαθεν ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἤτοι αἱ Σεπταὶ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, ὡς γε πρὸς τὴν τοῦ βιωτικοῦ πολιτεύματος καιρικὴν χρείαν ἀφορῶσαι, ἢ ἐχώρισαν, ἢ συνῆψαν Ἐπαρχίας ἐκκλησιαστικάς, καὶ ἢ ἄλλοις ὑπέταξαν, ἢ αὐτοκεφάλους ἀνέδειξαν αὐτάς, τῆς ἐν τῇ Πίστει καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ κανονικῇ τάξει Ἑνότητος ἀλωβήτου διαμενούσης. Ἐπεὶ τοίνυν καί τινες τῶν ὑπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κυριαρχίαν τοῦ Πατριαρχικοῦ, Ἀποστολικοῦ, Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἁγιώταται Μητροπόλεις καὶ Ἀρχιεπισκοπαὶ καὶ Ἐπισκοπαί, αἱ ἀπαρτίζουσαι σήμερον τὸ θεόσωστον καὶ θεοστήρικτον Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος, διὰ καιρικὰς περιπετείας, καί περ διατηροῦσαι τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι τὴν τῆς Πίστεως Ἑνότητα, ἀπελείφθησαν ὅμως ἐπί τινα καιρὸν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Κανονικῆς σχέσεώς τε καὶ συναφείας πρός τε τὴν Ὀρθόδοξον αὐτῶν Μητέρα, τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἐξ ἧς ἤρτηντο, καὶ δὴ καὶ πρὸς πάσας τὰς λοιπὰς ὀρθοδόξους τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· ἡμεῖς οἱ διὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος συνελθόντες ἐν πλήρει Συνόδῳ, πρὸς καταρτισμὸν τῆς κανονικῆς ἑνότητος τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας μετὰ τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀκούσαντες διὰ τῶν ἐπισήμων γραμμάτων, τῶν ἐπισταλέντων ἡμῖν παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς ὑπουργείου τοῦ θεοσώστου Κράτους τῆς Ἑλλάδος, τήν τε περὶ τούτου αἴτησιν τοῦ ἐκεῖ σύμπαντος εὐλαβεστάτου Κλήρου, καὶ τὴν συντρέχουσαν ἐπιθυμίαν παντὸς τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι τέκνων ἡμῶν ἀγαπητῶν καὶ

σεως εἰς τὸ Κράτος περιῶν, ἀνασείοι τοὺς ὄχλους κατὰ τῶν καθεστώ-

---

μνημάτων ὑπογράφεται παρὰ τοῦ ἰδίου· ἑπομένως προχειρίζεται κατὰ τὰς κανονικὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις ἐπίσκοπος τῆς ἐπισκοπῆς, εἰς ἣν ἐκληρώθη κανονικῶς καὶ ἐπεκυρώθη βασιλικῶς.

Ἄρθρ. Δ'. Ἐπισκοπὴ δὲν δύναται νὰ μένῃ χηρεύουσα ἄνευ κανονικοῦ Ἐπισκόπου πλειότερον τοῦ ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων ὁριζομένου χρόνου.

Ἄρθρον Ε'. Ἐπίσκοπος κανονικῶς χειροτονηθεὶς δὲν ἀποβάλλεται τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ, εἰμὴ διὰ παραιτήσεως οἰκειοθελοῦς, ἢ ἐπὶ μόνῳ ἐγκλήματι ἐπάγοντι παντελῆ καθαίρεσιν.

Ἄρθρον. Ϛ'. Μετάθεσις γίνεται μόνον καθ' ὃν τρόπον οἱ ἱεροὶ Κανόνες ὁρίζουσι μετὰ προηγουμένης πάντοτε συγκαταθέσεως τοῦ μετατεθησομένου.

Ἄρθρον Ζ'. Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως ἐπισκόπου οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ ἐπισημότεροι τῆς ἐπισκοπῆς ἐκ τῶν κληρικῶν φροντίζουσι περὶ τῆς διατηρήσεως καὶ ἐξασφαλίσεως τῶν ἀρχείων καὶ τῶν ἄλλων τῆς ἐπισκοπῆς πραγμάτων, μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ διαδεξομένου τὴν ἐπισκοπήν, πρὸς τὸν ὁποῖον ὀφείλουσι τὴν παράδοσιν τούτων. Ἡ δὲ ἱερὰ Σύνοδος διορίζει ἐξ αὐτῶν ἐπισκοπικὴν ἐπιτροπήν.

Ἄρθρον Η'. Ἐπίσκοπος ἐὰν ἕνεκεν ἀσθενείας τινὸς ἢ γήρως παραιτηθῇ, τότε ἀντικαθίσταται ἕτερος κατὰ τὰ περὶ ἐγκαταστάσεως καὶ χειροτονίας ἐπισκόπου ὡρισμένα· αὐτὸς δὲ περιθάλπεται προσηκόντως ἐκ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου μέχρι τῆς ἀποβιώσεως.

Ἄρθρον Θ'. Ἅπαντες οἱ ἐν τῷ Βασιλείῳ ἐπίσκοποι, ὡς διατελοῦντες ὑπὸ τὴν ὑπερτάτην ἐφορείαν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἀναφέρονται πρὸς αὐτὴν ὡς ἀνωτάτην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν περὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, ἀναγομένων εἰς τὰ πνευματικὰ αὐτῶν καθήκοντα· ἀποδέχονται δὲ καὶ ἐκτελοῦσι τὰς κανονικὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς ἀποφάσεις καὶ διατάξεις αὐτῆς.

Ἄρθρον Ι'. Ὁ ἐπίσκοπος εἶναι ἡ πνευματικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τῆς κληρωθείσης αὐτῷ ἐπισκοπῆς. Ἐνεργεῖ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐπισκοπῇ ἀκωλύτως τὰ παρὰ τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων ἐπιβαλλόμενα αὐτῷ καθήκοντα, διατηρῶν ἀπαρεγκλίτως τὰ θεῖα δόγματα, καὶ ἐπιτελῶν ἀκριβῶς τὰ μυστήρια, καὶ φυλάττων τοὺς ἱεροὺς Κανόνας, τὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἔθιμα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐπαγρυπνεῖ δὲ εἰς τὴν ἀκριβῆ αὐτῶν διατήρησιν καὶ παρὰ τῶν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ προστασίαν διατελούντων. Προσέχει εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν πάσης ἱεροτελεστίας εἰς τὰς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διατεταγμένας ἀκολουθίας ἀναγινωσκομένας καὶ ψαλλομένας, εἰς τὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς ἁγίας εἰκόνας, εἰς τὰ ἱερὰ σκεύη, ἄμφια καὶ πάντα τὰ εἰς τὴν θείαν λατρείαν ἀναγόμενα· καὶ ἵνα μὴ ἐπισυμβῇ καὶ παρεισφρήσῃ ἀθέτησίς τις ἢ καινοτομία, ἢ προσθαφαίρεσις ἐν αὐτοῖς. Ὡσαύτως προσέχει εἰς τὴν κατάσασιν καὶ εἰς τὴν κατὰ τοὺς μοναδικοὺς ὅρους διαγωγὴν τῶν ἐν αὐτοῖς μοναζόντων, καὶ εἰς τὴν εὐπρέπειαν τῶν ἱερῶν ναῶν. Ἔχει σφραγίδα ἰδίαν, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ὑπάρχει ἐγκεχαραγμένον τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, κύκλῳ δὲ τούτου στέφανος καὶ γύρωθεν αἱ λέξεις (ἐπὶ παραδείγματος) «ὁ Μητροπολίτης

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μεγάλη Ἐκκλησία, τοῦ πρυτανεύειν ἔνθα καὶ ὅτε καὶ καθὰ δεῖ ταῖς ὑπὸ τὴν Κυριαρχικὴν αὐτῆς περιφέρειαν ἁγιωτάταις Ἐκκλησίαις τὸ αὐτοκέφαλον, καὶ πάσας ἁπλῶς τὰς τοιάσδε ἐκκλησιαστικὰς οἰκονομίας ἐπικυροῦν καὶ ἀνακηρύττειν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ ἱερωτάτου ἐπιγνωσθέντος καθήκοντος τοῦ τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ ἄνωθεν ἐπιβεβλημένου, ἵνα τῆς τῶν ἁπανταχοῦ Ὀρθοδόξων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν εὐσταθείας τε καὶ εὐκοσμίας καὶ κανονικῆς διεξαγωγῆς τε καὶ τάξεως Ἀποστολικῶς μεριμνᾷ τε καὶ κήδηται, πολλῷ δὲ μᾶλλον τῶν ὑπ αὐτῆς καὶ δι' αὐτῆς ἤδη πρῶτον τὴν οἰκονομικὴν λαμβανουσῶν πῆξιν καὶ σύστασιν. Τούτων ἁπάντων καὶ τῶν τοιούτων ἀκριβῶς καὶ ἐπισταμένως θεωρηθέντων τε καὶ εὐκρινηθέντων, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Συνόδῳ, ἵνα τὰς τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος κράτος, τό γε νῦν ἔχον, ἀπαρτιζούσας ἁγιωτάτας Μητροπόλεις, Ἀρχιεπισκοπὰς καὶ Ἐπισκοπάς, ἐξηρτημένας τέως τοῦ ἁγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀπολύσῃ τοῦ λοιποῦ τῆς τοιαύτης ἐξαρτήσεως, καὶ ἀναδείξῃ κανονικῶς ἐφ' ὅροις τισὶ δικαιοτάτοις καὶ ἀναγκαιοτάτοις Ἐκκλησίαν αὐτοκέφαλον, κατὰ τὰς λοιπὰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας, καὶ κανονίσῃ αὐτῆς καθάπαξ τὴν ἐν γένει ἐκκλησιαστικὴν οἰκονομίαν συμφώνως τοῖς θείοις Ἀποστολικοῖς καὶ Συνοδικοῖς Κανόσι, καὶ ταῖς πατρικαῖς διατάξεσι καὶ διατυπώσεσι, καὶ τοῖς πατροπαραδότοις ἐθίμοις τῆς μιᾶς ἁγίας καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας· ἐφ' ᾧ καὶ διώρισε πρὸς σχεδίασιν τῶν ἀναγκαίων τούτων ὅρων τρεῖς τῶν συμπαρόντων πανιερωτάτων ἀρχιερέων, τὸν Κρήτης Χρύσανθον, τὸν πρώην Μεσημβρίας Σαμουήλ, καὶ τὸν Σταυρουπόλεως Κωνσταντῖνον Τυπάλδον, προσθεῖσα τούτοις καὶ Γραμματέα τὸν ἱερομόναχον Νικηφόρον Γλυκᾶν, διδάσκαλον καὶ ἱεροκήρυκα τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ᾧ καὶ ἐπετέθη ἡ κατάστρωσις τῶν Πρακτικῶν τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης ταύτης Συνόδου, καὶ συνεχωρήθη ἐπὶ τούτῳ παρεῖναι ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς Συνελεύσεσιν. Εἶθ' οὕτω τῆς ὥρας προχωρησάσης, διελύθη ἡ συνέλευσις ἀναβληθεῖσα ἐπὶ τὴν ἑξῆς τρίτην, τὴν εἰκοστὴν Ἰουνίου.

Ταῦτα οὕτω γενόμενα ἐγράφη ἐν τῷ ἱερῷ Κώδηκι τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ὑπεγράφη παρὰ πάντων.

✝ Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος βεβαιοῖ.

✝ Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνστάντιος Α. συμβεβαιοῖ.

✝ Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνστάντιος Β. συμβεβαιοῖ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ταύτην τὴν παράνομον καὶ μᾶλλον εἰς ἀποσχιστάς τινας καὶ διαιρέτας προσήκουσαν διαταγήν, ἐκδοῦσα τὴν ἐφεξῆς Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους (ἀριθμ. 2473—4329. Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Ἀπριλίου, 1836).

«Διὰ τῆς ἀπὸ 26 Ἰανουαρίου τοῦ 1835 ἔτους Ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς διετάχθητε κατὰ τίνα τρόπον νὰ συγχωρῆτε τοὺς κληρικοὺς καὶ μοναχοὺς νὰ ἀπέρχωνται ἐκτὸς τῆς Ἐπικρατείας. Ἤδη δὲ προσκαλεῖσθε, ὁσάκις τις τῶν ἱερωμένων θέλει νὰ ἀπέλθῃ ἐκτὸς τῆς Ἐπικρατείας, διὰ νὰ λάβῃ ἱερατικὴν ὑπηρεσίαν, ὀφείλει νὰ ἀναφέρηται πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον, ὑφ' ὃν ὑπάγεται, καὶ οὗτος νὰ ἀναφέρηται πρὸς τὴν Σύνοδον, διὰ νὰ ζητῆται παρ' αὐτῆς ἡ ἔγκρισις τῆς Α. Μ. εἰς τοῦτο. Καὶ ταῦτα κατ' ἔγκρισιν. Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος, πρόεδρος. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς. Ὁ Κυκλάδων κτλ. — Ὁ Γραμμ. Θ. Φαρμακίδης.

§. ιγ. Ἐν δὲ τούτοις συνέβησαν καὶ τὰ ἐφεξῆς. Ὑψηλὸν Διάταγμα τῇ 29 Ὀκτωβρ. (1835) προεκδοθὲν ἐκέλευεν (ἄρθρ. 6) συγγραφῆναι σύνταξιν Ἐκκλησιαστικῆς νομικῆς διαδικασίας, ἀφορώσης τὰ καθήκοντα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Ἡ γοῦν Σύνοδος ἀφοσιουμένη τὸ κέλευσμα, γράφει πρὸς τὴν Γραμματείαν (τῇ 4 Αὐγούστ. 1835), ἵνα καταστῇ ἐπιτροπή, συγκειμένη ἐξ ἀνδρῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἐμπείρων περὶ τὰς κανονικὰς καὶ νομικὰς γνώσεις, εἰς τὴν σύνταξιν τῆς τοιαύτης περὶ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς νομικῆς διαδικασίας. «Ἀλλ' ἐπειδὴ (προσετίθει) πάσης δικονομίας προϋποτίθενται νόμοι, εὔλογον κρίνει ἡ Σύνοδος ἵνα ἀσχοληθῇ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιτροπὴ καὶ εἰς

τὴν ἀναφοράν του θέλει συνάπτει ἐγγύησιν ἀποχρῶσαν ἔγγραφον πρὸς ὑμᾶς, ὅτι, ὡς ὑπήκοος τῆς Α. Μ. δὲν θέλει ἱεροπρακτήσει εἰς ξένον τόπον καὶ ἀναγκασθῇ ἐκ τούτου νὰ μνημονεύῃ ἄλλην Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν παρὰ τὴν Σύνοδον, οὔτε θέλει ἀργυρολογήσει περιφερόμενος τοὺς χριστιανοὺς ὑπηκόους εἴτε τῆς Ὀθωμανικῆς εἴτε ἄλλης Ἐπικρατείας. Καὶ ἂν ἦναι μοναχός, ὅτι δὲν θέλει λάβει μεθ' ἑαυτοῦ ἅγια λείψανα καὶ ἄλλο κανὲν κειμήλιον τοῦ μοναστηρίου του. Γ) Λαμβάνοντες τοιουτοτρόπως τὴν ἐγγύησιν, θέλετε δίδει εἰς αὐτὸν τὴν ζητουμένην ἄδειαν, ἀναφέροντες εἰς αὐτὴν τὴν αἰτίαν καὶ τὸν χρόνον, διὰ νὰ γνωρίζῃ ταῦτα καὶ ἡ πολιτικὴ ἀρχή, παρ' ἧς θέλει δίδεσθαι εἰς αὐτὸν ἑπομένως τὸ διαβατήριον κτλ. Ὁ Κορινθίας Κύριλλος, Πρόεδρος. Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος. Ὁ Βοιωτίας, ὁ πρ. Ἠλείας κτλ. (βλ. Αἱ ἀναγκαιότεραι Ἐγκύκλιοι ἐπιστολαὶ κτλ. σελ. 52). Οὕτως ἄρα οἱ Συνοδικοὶ οὗτοι ἐλησμόνησαν ὅτι «Ὁ ἀδίκως μὴ κοινωνῶν τινι, καὶ αὐτὸς ἀκοινώνητος»! (Καρθαγέν. ρκς).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ῆς τῶν ἱερέων καὶ διακόνων θέλει γίνεσθαι ὡς καὶ μέχρι τοῦδε. Χειροτονία πρεσβυτέρου καὶ διακόνου καὶ κουρὰ μοναχοῦ τελεῖται κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας· ὁ δὲ χειροτονήσας παρὰ τοὺς κανόνας καὶ ἀποῦτως, ἢ ἐπέκεινα τοῦ ὁρισθησομένου ἀριθμοῦ καὶ ὁ κείρας μοναχὸν νευ τῆς κανονικῆς δοκιμασίας, τιμωρεῖται ἐκκλησιαστικῶς, καθὼς καὶ ὁ οὕτω χειροτονηθεὶς καὶ ὁ τὴν κουρὰν λαβών. Ὁ χειροτονούμενος ὡς πρεσβύτερον ἢ διάκονον, καθὼς καὶ ὁ τὴν κουρὰν λαμβάνων μονακός, ἐκτὸς τῶν παρὰ τῶν ἱερῶν κανόνων ἀπαιτουμένων προσόντων ρὸς χειροτονίαν ἢ κουράν, πρέπει νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην καὶ νὰ ἐδωκε προηγουμένως τὸν νενομισμένον ὅρκον τοῦ πολίτου Ἕλληνος.

Ἄρθρ. ΙΒ΄. Ὁ Ἐπίσκοπος χειροθετεῖ ἐκ τῶν ὑπ' αὐτὸν Κληρικῶν τοὺς Ἀξιωματικοὺς τῆς ἐπισκοπῆς του προσδιορίζων ἑκάστου τὰ καθήκοντα.

Τμῆμ. Γ΄. Περὶ τοῦ ὑπὸ τὸν Ἐπισκόπον Κλήρου.

Ἄρθρ. ΙΓ΄. Ἅπαντες οἱ Κληρικοὶ ἑκάστης Ἐπισκοπῆς, οἱασδήποτε τάξεως καὶ βαθμοῦ ἂν ὦσιν, ὑπάγονται κατὰ τὰς κανονικὰς διατάξεις ὑπὸ τὸν ἴδιον αὐτῶν Ἐπίσκοπον, καὶ αὐτὸν ὀφείλουσιν ἵνα γνωρίζωσιν ὡς ἀμέσως προϊστάμενον Ἐκκλησιαστικῶς, καὶ ὑπακούωσιν εἰς αὐτὸν καὶ ἐκτελῶσι τὰς Ἐκκλησιαστικὰς παραγγελίας καὶ διαταγάς του. Ἄνευ τῆς εἰδήσεως καὶ τῆς κανονικῆς ἀδείας τοῦ ἁρμοδίου Ἐπισκόπου, οὐδεὶς τῶν ἱερωμένων δύναται νὰ ἐκτελῇ ἱεροπραξίαν τινὰ ἐκτὸς τῆς λαχούσης αὐτῷ ἐνορίας, ἢ εἰς ἐξωκκλήσιον, ἢ εἰς ἐκκλησίαν ἰδιόκτητον· οὔτε ἀποδημεῖ ἄνευ τῆς ἐγγράφου ἀδείας τοῦ ἐπισκόπου· οὔτε διαμένει ἐκτὸς τῆς ἐπισκοπῆς του ὑπὲρ τὸν χρόνον τῆς ἀδείας αὐτοῦ· οὔτε μεταβάλλει τὴν σταθερὰν διαμονήν του ἄνευ τακτικοῦ ἀπολυτηρίου ἐγγράφου. Ἄλλοθεν δὲ προσερχόμενος, δὲν εἶναι δεκτὸς πρὸς ἐξάσκησιν ἱερατικῶν καθηκόντων, ἐὰν δὲν φέρῃ τακτικὸν ἔγγραφον παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου, ὑφ' ὃν ἐτέλει πρότερον.

Εἰς οὐδένα τῶν ἐκ τοῦ Κλήρου ἐπιτρέπεται νὰ περιφέρηται ἀπὸ κοινότητος εἰς κοινότητα, ἐπαιτῶν λόγῳ ἐνδείας ἢ ἄλλης τινὸς αἰτίας· εἰ δέ τις ἐπὶ τούτῳ φωραθῇ, συλλαμβάνεται παρὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, καὶ, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἀφορμὴ πρὸς ποινικὴν καταδίωξιν, προσάγεται εἰς τὸν Ἐπίσκοπον, ὅστις μετὰ προηγουμένην ἐξέτασιν ἀποστέλλει αὐτὸν διὰ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς εἰς τὸν ἁρμόδιον Ἐπίσκοπόν του, παρ' οὗ δικάζεται καὶ τιμωρεῖται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ἄρθρ. Θ΄. τοῦ παρόντος νόμου. Ἐάν τις τῶν Μοναχῶν ἀνήκων ἢ μὴ εἰς Μοναστήριον περιφέρεται ἐν τῷ κόσμῳ, διατάττεται παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ὅπως καὶ ὁποία τις ἐγένετο, λεγέτω πάλιν ἡ Ἀθηνᾶ, ἄλλα τε πολλὰ συγχρόνως ἐκτραγῳδοῦσα, καὶ τὰ ἑφεξῆς.

« Ἐκ τῶν καταργηθέντων μοναστηρίων ἔμελλε νὰ συσταθῇ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον, κύριον σκοπὸν ἔχον τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν παιδείαν, καὶ τὰ δύω τῷ ὄντι θεάρεστα ἔργα· ὑπὲρ τὰ τετρακόσια λοιπὸν μοναστήρια κατηργήθησαν, καὶ τὰ μὲν κινητὰ αὐτῶν κτήματα ἐπωλήθησαν εὐθύς, τὰ δ' ἀκίνητα ἐμισθώθησαν. Καὶ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν κινητῶν ἔπρεπε νὰ συναχθῇ μεγάλη ποσότης χρημάτων καὶ ἐκ τῆς μισθώσεως τῶν ἀκινήτων. Σιμὰ δὲ τῶν δύω τούτων πόρων τοῦ Ταμείου, εὑρέθη καὶ ἄλλος τρίτος πόρος ὄχι εὐκαταφρόνητος. Ὅλα δηλαδὴ τὰ διατηρούμενα μοναστήρια ὑπεβλήθησαν εἰς φόρον διπλοῦ δεκάτου· καὶ τὸ μὲν ἐκ τοῦ ὅλου τῶν προϊόντων ἑκάστου μοναστηρίου νὰ ἦναι Βασιλικόν, τὸ δ' ἐκ τοῦ καθαροῦ εἰσοδήματος νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον. — Ἀλλὰ πῶς ἐπωλήθησαν τὰ κινητὰ κτήματα τῶν καταργηθέντων Μοναστηρίων; ὡς δὲν ἐπωλήθησαν τοιαῦτα οὐδ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πολέμου (α)!

παρὰ τοῦ δημοσίου. Ἔγραφε δὲ τότε ὁ παρὰ τῇ Ἀθηνᾷ ὑπολογιστής, ὅτι μέχρι τοῦ **1840** αὐξανούσης τῆς ἐκ τῶν ἀκινήτων ἐπικαρπίας, ἔξει κατ' ἔτος τὸ Ταμεῖον ὑπερδιπλάσια τῶν προσόδων τὰ ἔξοδα. Ἄλλος δέ τις, ἐξετάσας κολλυβιστικώτερον τὸν ὑπολογισμόν, ἐσημείωσεν, ὅτι διὰ πέντε μόνων ἐνιαυτῶν (ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ **1836** μέχρι τέλους τοῦ **1840**) ἀποβήσεται τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον εἰς τὸ δημόσιον ὀφειλέτης ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἑκατομμυρίου (**1,500,000**), συνυπολογιζομένων καὶ τῶν ἐτησίων τόκων πρὸς τὰ δάνεια (βλ. Ἀθην. αὐτόθ. σελ. **1074, 1075**). Σημείωσαι δὲ ὅτι καὶ μέχρι τοῦ ῥηθέντος ἔτους (τοῦ **1840**), αἱ μὲν τοῦ Ταμείου πρόσοδοι ἔμειναν σχεδὸν αἱ αὐταὶ (**220,000**), αἱ δὲ δαπάναι ἀνέβησαν εἰς χιλιάδας ὅλας ἑξακοσίας (προστεθέντων καὶ ἄλλων σιτηρεσίων καὶ μισθοδοσιῶν διδασκαλικῶν), καὶ τὰ καθυστεροῦντα πάλιν ἐδάνειζε τὸ δημόσιον. Πόσα δὲ ἔκτοτε ἀνέβησαν τὰ τοῦ ταμείου πρὸς τὸ δημόσιον χρέη περιττὸν ἐξαριθμεῖν, ἕως οὗ τέλος συνεφύρθησαν καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πρὸς τὰ δημόσια εἰσοδήματα καὶ ἐπελήσθη μέχρι καὶ ὀνόματος τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον. Ταῦτα, ὡς ἔπος, τὰ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου· καὶ τοῦτο τὸ κέρδος ἐκ τῆς τοσαύτης καὶ τοιαύτης φεῦ! ἱεροσυλίας. Ἀλλὰ περὶ τούτων λέγομεν καὶ ἐν τῷ τρίτῳ Τμήματι.

(α) Ἐννοεῖ λάφυρα καὶ λείας ἀπὸ τῶν πολεμίων δημοσίως πωλούμενα, διαρκοῦντος τοῦ πολέμου. Ἀπὸ δὲ τῶν μοναστηρίων καὶ ἄλλως δι' ὅλης τῆς ἐπαναστάσεως ὑπ' οὐδεμιᾶς τῶν προσωρινῶν Κυβερνήσεων οὐδαμοῦ τῆς Ἑλλάδος οὐδὲν τῶν ἀφιερωμάτων οὐδὲ μέχρι βελόνης οὔτε βιαίως ἐδημεύθη (ἄπαγε!), οὔτ' ἀποξενωθὲν ἐδημοπρατήθη ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεων· καίτοι το-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πάντας τοὺς χριστιανοὺς τῆς Ἐπικρατείας, ἀποτρέπουσα τῆς ἐπιορκίας. Καὶ ἀπέστειλεν ἡ ἱερὰ Σύνοδος πρὸς τὴν Γραμματείαν τὴν ζητηθεῖσαν Ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν (δημοσιευθεῖσαν καὶ ἐν τῇ τοῦ Αἰῶνος ἐφημερίδι, ἀριθμ. 174), προέτρεψε δὲ καὶ αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν εἰς ἐκκοπὴν τῶν αἰτίων τῆς ἐπιορκίας, καὶ μάλιστα τῆς συνεχοῦς καὶ περὶ τῶν τυχόντων ὀρκοδοσίας. Ἄξιον δὲ μεταγράψαι καὶ τοὺς λόγους αὐτοὺς, οὓς ἐπέφερεν ἡ Σύνοδος πρὸς τὴν Γραμματείαν. «Ὅταν τις ὑπάλληλος μετατιθέμενος ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην καὶ τὴν αὐτὴν ὑπηρεσίαν, ἢ ὅταν τις ὑπάρχῃ εἰς ὑπηρεσίαν κατὰ προσδιωρισμένην ἐποχὴν καὶ τελειωθείσης τῆς προθεσμίας ἐπικυροῦται ἐκ νέου εἰς αὐτήν, ὑποβάλλεται εἰς ὅρκον, καὶ ἂν τυχὸν εἰς μικρὸν διάστημα χρόνου πολλάκις γενῇ τοῦτο, καὶ ὁ ὅρκος ἐπίσης τοσάκις ἐπαναλαμβάνεται, ἐν ᾧ ἅπαξ διορισθεὶς ὡρκίσθη, δεύτερος ὅρκος εἰς αὐτόν, μετατιθέμενον εἰς τὴν αὐτὴν ὑπηρεσίαν ἢ καὶ ἐκ νέου εἰς τὴν αὐτὴν ἐπικυρούμενον, εἶναι, ὡς νομίζει ἡ Σύνοδος, περιττός. Ἀφαιρεῖ δὲ ὄχι ὀλίγον τὸ πρὸς τὸν ὅρκον ἀπαιτούμενον σέβας καὶ τὸ ἐξῆς. Ὁ νόμος δὲν ἐξαιρεῖ παντὸς βαθμοῦ καὶ πάσης τάξεως ἄνθρωπον τοῦ ὅρκου· ἀλλ' ὅταν βλέπῃ ὁ λαϊκὸς τὸν ἱερέα καὶ πάντα κληρικὸν ἀπαγόμενον, ὡς καὶ ἑαυτόν, εἰς ὅρκον μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ χωρίς τινος διαφορᾶς, ἐν ᾧ ἄλλως γνωρίζει ὅτι εἰς τὸν ἱερέα, ὡς λειτουργὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου καὶ διδάσκαλον τοῦ Εὐαγγελίου, δὲν εἶναι συγχωρημένον ὁ ὅρκος, τότε καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπείγεται, καὶ παρ' ἄλλων, ἐχόντων πιθανῶς συμφέρον, προτιθεμένων τὸν ἱερέα εἰς παράδειγμα, παρακινεῖται ἐπὶ ψευδομαρτυρίαν καὶ ἐπιορκίαν, νομίζων τὸ πρᾶγμα ἀδιάφορον, μηδόλως τὴν συνείδησίν του παραβλάπτον. Ὅθεν δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους νομίζει ἡ Σύνοδος, ὅτι εἶναι πρέπον καὶ διὰ τὸν σκοπὸν κατάλληλον, ὥστε οἱ ἱερεῖς καὶ πᾶς κληρικὸς νὰ ἐξαιρεθῶσι τοῦ ὅρκου, καὶ νὰ ὑποβάλλωνται μόνον ἐπὶ πολιτικῇ περιστάσει, καὶ ὄχι ἐπὶ παντὶ πράγματι εἰς αὐτόν, ὀμνύοντες εἰς τὸν ὁποῖον φέρουσι βαθμὸν τῆς ἱερωσύνης καὶ εἰς τὴν συνείδησίν των» κτλ. (τῇ 26 Ἰουνίου 1840. ἀριθ. 8648).

§. ις. Μετὰ ταῦτα ὁ Αἰγιαλείας ἐπίσκοπος νοσηλευόμενος ἔλαβε ζητήσας παρὰ τῆς Συνόδου τὴν ἄδειαν, ἵνα ἀπέλθῃ ἔξω τῆς αὐτοῦ ἐπισκοπῆς εἰς Κύθνον ἐπὶ χρήσει τῶν ἐκεῖ λουτρῶν. Μαθοῦσα δὲ τοῦτο ἡ Γραμματεία γράφει πρὸς τὴν Σύνοδον (τῇ 29 Ἀπριλίου) ἐπίπληξιν, ὅτι δέδωκε ταύτην τὴν ἄδειαν ἡ Σύνοδος, πρὶν ἢ γνωστοποιήσῃ τὸ πρᾶγμα πρότερον εἰς τὴν Γραμματείαν, ὡς κελεύει τὸ Βασ. Διάταγμα, τὸ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Χριστοῦ Ἐκκλησία, ὁρῶσα τὴν ἐν Χριστῷ ἀδελφὴν αὐτῆς Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἀσάλευτον ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς Ὀρθοδοξίας ἑστηκυῖαν. Καὶ ὄντως ὁ χριστιανικὸς λαὸς τῆς Ἑλλάδος ἀείποτε διετέλεσεν ἀπριξ ἀντεχόμενος τῆς πατρῴας εὐσεβείας, καὶ ὡς ἀνεκτίμητον πατρικὴν κληρονομίαν τιμῶν καὶ σεβόμενος, καὶ ἀμετάτρεπτον διατηρῆσαι καὶ παραδοῦναι τοῖς ἐπιγινομένοις ἀγωνιζόμενος. Ἐδήλωσε δὲ τρανῶς τὴν σταθερότητα ταύτην τοῦ φρονήματος καὶ ἐν τοῖς μεγίστοις δεινοῖς, ἃ ὑπέστη, καὶ ἐν τοῖς χρισιμωτάτοις καιροῖς, ἐν οἷς εὑρέθη, πρώτην καὶ σπουδαιοτάτην αὐτοῦ φροντίδα ποιούμενος τὴν τῆς Ὀρθοδόξου αὐτοῦ πίστεως ἐξασφάλισιν. Τὸ ἐθνικὸν τοῦτο καὶ εὐσεβὲς φρόνημα συμμεριζομένη ἐντελῶς καὶ ἡ Κυβέρνησις τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, τοῦ Σεβαστοῦ ὑμῶν Βασιλέως, ὑπερήσθη οὐχ ἧττον καὶ ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς συγκροτήσεως Συνόδου ἁγίας περὶ τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, ἥτις ἀναγνωρίσασα κανονικῶς (α), κατὰ τὴν παρ' ἡμῶν καὶ τῆς παρ' ἡμῖν Ἱερᾶς Συνόδου γενομένην αἴτησιν (β), τὸ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας αὐτοκέφαλον, καθηγίασε καὶ ἐπεσφράγισεν αὐτό, συντάξασα περὶ τούτου καὶ Τόμον Συνοδικὸν εἰς ἀΐδιον τοῦ γεγονότος μνήμην· τὴν δὲ Ἱερὰν ἡμῶν Σύνοδον, ὡς ὑπερτάτην Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοκεφάλου ἤδη (γ) Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀσπασαμένη, ὡς ἀδελφὴν ὁμότιμον ἐν Χριστῷ προσαγορεύει, παρασχοῦσα αὐτῇ καὶ πάσας τὰς προνομίας, ὅσαι τῇ ἀνωτάτῃ Ἐκκλησιαστικῇ ἀρχῇ συμπαρομαρτοῦσι. Ταῦτα πάντα οὐ μόνον ἀγαλλίασιν Πνευματικήν, ἀλλὰ καὶ εὐγνωμοσύνην καὶ σέβας παρέσχον ἡμῖν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν ἁγίαν Σύνοδον, διότι

(α) Πῶς ἀνεγνώρισεν ἡ Ἐκκλησία τὸ μήπω ὑπάρχον αὐτοκέφαλον τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας; Ἐν ᾧ δὲ λέγει ἡ ἐπιστολὴ κανονικῶς, τί ἄλλο κηρύττει, εἰμὴ ὅτι παρὰ τοὺς κανόνας παρανόμως καὶ δυναστικῶς ἡ Ἐξουσία κατέστησεν Ἐκκλησίαν ἐν Ἑλλάδι αὐτοκέφαλον δούλην ἑαυτῆς;

(β) Δηλονότι τὴν αἴτησιν τῆς Συνόδου τὴν γενομένην πρὸς αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν, οὐχὶ πρὸς τὴν Μεγ. Ἐκκλησίαν, ἥτις οὐκ ἐγίνωσκε Σύνοδον ὑπ' ἀλλοδόξου Ἐξουσίας καταστᾶσαν παρανόμως ἐν τῷ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κλίματι, μήπω παραιτηθέντος τῆς διοικήσεως τοῦ Πατριάρχου.

(γ) Ὀρθῶς προστέθειται τὸ ἤδη, ὡς πρώην μὴ ὑπάρχον τὸ αὐτοκέφαλον. Ὅθεν καὶ οὐδ' ἀνεγνώρισεν, ἀλλ' ἐγκατέστησε καὶ ἀνηγόρευσε τὸ πρῶτον ἡ Ἐκκλησία τὴν ἐν Ἑλλάδι αὐτοκέφαλον (βλ. τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου, πῶς πρὸς πάντα ταῦτα καὶ τὰ ἑφεξῆς πλαγίως ὑποῤῥιπτόμενα τρανῶς ἀντιλέγει καὶ ἀναιρεῖ, καὶ τέλος διαμαρτύρεται).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λέσασα εἰς τὴν καθέδραν τῆς Κυβερνήσεως πάντας τοὺς ἐν τῇ Ἑλλάδι διαμένοντας καὶ παρεπιδημοῦντας Ἀρχιερεῖς, ἤτοι τοὺς Μητροπολίτας, Ἀρχιεπισκόπους καὶ Ἐπισκόπους, ἤκουσεν εὐμενῶς τὴν γνώμην αὐτῶν, ἀποφηναμένων ὁμοφώνως, ὅτι ἡ διὰ Συνόδου διαρκοῦς διοίκησις τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἵα ὑπάρχει καὶ ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς ὁμοδόξου Ῥωσσίας, νομίζεται καὶ ἁρμοδιωτέρα καὶ συμφερωτέρα καὶ ἐν τῷ Θεοσυστάτῳ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ ταύτην τοίνυν τὴν γνωμοδότησιν τῶν σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων, ἐπισήμως παρὰ τῶν ἰδίων ἐκτεθεῖσαν καὶ κυρωθεῖσαν (α), κατέστη ἐν Ἑλλάδι δι' ὑψηλοῦ Βασιλικοῦ νόμου ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τοῦ Βασιλείου Κράτους ὑπὸ τὸ ὄνομα ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος, συγκροτουμένη ἐκ πέντε Ἀρχιερέων, εἰς ἣν ἀνετέθη (β) ἡ ἐξάσκησις τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τῆς αὐτοκεφάλου ἤδη Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, οἷα καὶ πασῶν τῶν ἄλλων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν οἱ ἀρχηγοὶ ἐξασκοῦσιν· ἐπιβάλλεται δὲ αὐτῇ παρὰ τοῦ νόμου ὡς πρώτιστον καθῆκον καὶ ἀπαραίτητον τὸ νὰ ἐπαγρυπνῇ εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν παρὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ πασῶν τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρεσβευομένων δ ο γ μ ά τ ω ν, ἵνα φυλάττηται ἀπαραχάρακτος ἡ δ ο γ μ α τ ι κ ὴ μετ' αὐτῶν ἑνότης (γ)· ἐφ' ᾧ καὶ οἱ ἀναδεχόμενοι τὴν ὑψηλὴν ταύτην ἀξίαν Ἀρχιερεῖς ὁμολογοῦσιν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ὅτι θέλουν διατηρεῖ ταῦτα πάντα ἀνόθευτα καὶ ἀκέραια, κυροῦντες τὴν πρᾶξιν ταῖς ἰδίαις αὐτῶν ὑπογραφαῖς. Τὴν θεσμοθεσίαν ταύτην τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως παρεδέχθη καὶ ἐπεψήφισεν ἅπαν τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων διὰ τῶν αἱρετῶν αὐτοῦ ἀντιπροσώπων τῶν ἐν ἔτει **1843** συγκαλεσθέντων εἰς Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἐν Ἀθήναις, τῇ τοῦ Βασιλείου Μητροπόλει· οἵτινες μιᾷ φωνῇ καὶ μιᾷ ψήφῳ ὡς ἀρχὴν τοῦ θεμελιώδους νόμου ἔθεντο τὴν καλὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως, διακηρύξαντες πανδήμως διὰ τοῦ 2 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος τὴν σταθερὰν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀδιάσπαστον ἑνότητα τῆς

(α) Βλ. Τμ. Β. Κεφ. Β. §. 6. σελ. **161.**

(β) Ὅπως ἀνετέθη βλέπε Καταστ. ἄρθρ. α, καὶ β, καὶ τὰ ἐν Τμ. Β. Κεφ. Β. §. θ. ις.

(γ) Βλ. ἐφεξῆς οὐ δογματικὴν μόνον ἑνότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν κατὰ τοὺς κανόνας ἕνωσιν τῆς ἐν Ἑλλάδι πρὸς τὰς ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας ὁμολογουμένην (ἄλλως ἡ φράσις ἀντιλέγει πρὸς τὸ Σύνταγμα).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

✣ Ὁ Χαλκηδόνος Ἱερόθεος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης, διὰ χειρὸς τοῦ Ἐφέσου Ἀνθίμου.

✣ Ὁ Δέρκων Νεόφυτος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

✣ Ὁ Πρόεδρος Διδυμοτείχου Μελέτιος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

✣ Ὁ Νεοκαισαρείας Λεόντιος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

✣ Ὁ Κρήτης Χρύσανθος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

✣ Ὁ Σερρῶν Ἰάκωβος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

✣ Ὁ Βιζύης Γρηγόριος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

✣ Ὁ Σωζουαγαθουπόλεως Προκόπιος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

Ἄνθιμος ἐλέῳ Θεοῦ
Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης
καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἐκλαμπρότατοι, περιφανέστατοι καὶ εὐσεβέστατοι Ὑπουργοὶ τοῦ Μεγαλειοτάτου καὶ Γαληνοτάτου Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, γνήσια τέκνα τῆς Καθολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ ἡμέτεροι κατὰ πνεῦμα υἱοὶ περιπόθητοι, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις·

Τὰ ἀπὸ τῆς τριακοστῆς Μαΐου ἐνεστῶτος ἔτους περισπούδαστα τῆς ὑμετέρας Ἐκλαμπρότητος κομισάμενοι γράμματα, ἐν οἷς ἡ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἱεροῦ κλήρου αἴτησις ἡμῖν διηγγέλλετο, ἵνα ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγία καὶ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἀναγνωρίσῃ καὶ εὐλογήσῃ καὶ καθαγιάσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν αὐτόθι ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, ἥσθημεν ἅπαντες ἀμύθητον χαράν, ἰδόντες ὅτι ἡ ἑνότης τῶν θεσπεσίων δογμάτων τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως, ἣν τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι ἀπὸ πάσης ἐπηρείας ἀλώβητον διετήρησεν, ὡς πιστὸς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἀχράντων τοῦ Θεοῦ Μυστηρίων οἰκονόμος, ὁ ἱερὸς τῆς Ἑλλάδος Κλῆρος, καθὼς παρέλαβεν ἐξ ἀρχῆς παρὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἔκδηλος ἤδη παρίσταται ἐν τῇ αἰτήσει τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ κανονικῆς ἑνότητος, τῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πνεύματος τεθεσπισμένης τε καὶ καθωρισμένης καὶ μέρους οὐσιώδους τῆς αὐτῆς ταύτης πίστεως ἀναγκαίως καὶ ἀπαραιτήτως θεωρουμένης.

Καὶ τοσούτῳ δὲ μᾶλλον ἐπὶ τῇ Θεοφιλεῖ ταύτῃ πράξει ἐσκίρτησεν

βοδόξων, λαμβάνειν δέ, ὁσάκις ἂν χρήζῃ, καὶ τὸ ἅγιον Μῦρον παρὰ τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Κατὰ δὲ τὰς Κανονικὰς καὶ πατροπαραδότους διατυπώσεις, ὁ πρόεδρος τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀναγορευόμενος ὀφείλει ἐπιστέλλειν τὰ ἀναγκαῖα Συνοδικὰ γράμματα πρός τε τὸν Οἰκουμενικὸν καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς πατριάρχας, καθὼς καὶ οὗτοι ἀναγορευόμενοι τὸ αὐτὸ ποιήσουσιν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς συμπίπτουσιν Ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι, τοῖς δεομένοις συσκέψεως καὶ συμπράξεως πρὸς κρείττονα οἰκονομίαν καὶ στηριγμὸν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἤρεσεν ἵνα ἡ μὲν ἐν Ἑλλάδι ἱερὰ Σύνοδος ἀναφέρηται πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχην καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἱερὰν Σύνοδον· ὁ δὲ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου παρέχῃ προθύμως τὴν ἑαυτοῦ σύμπραξιν, ἀνακοινῶν τὰ δέοντα πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὰ δὲ πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν Ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν ἀφορῶντα, οἷα, φέρ' εἰπεῖν, τὰ περὶ ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας Ἀρχιερέων, περὶ ἀριθμοῦ αὐτῶν καὶ ὀνομασίας τῶν θρόνων αὐτῶν, περὶ χειροτονίας ἱερέων καὶ ἱεροδιακόνων, περὶ γάμου καὶ διαζυγίου, περὶ διοικήσεως Μοναστηρίων, περὶ εὐταξίας καὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, περὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου, περὶ ἀποδοκιμασίας ἀντιθρησκευτικῶν βιβλίων, ταῦτα πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα κανονισθήσονται παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου διὰ συνοδικῆς πράξεως, μὴ ἀντιβαινούσης τὸ παράπαν τοῖς ἱεροῖς Κανόσι τῶν ἁγίων καὶ ἱερῶν Συνόδων καὶ τοῖς πατροπαραδότοις ἐθίμοις καὶ ταῖς διατυπώσεσι τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπ' αὐτοῖς οὖν τοῖς ὅροις αὕτη ἡ ἀρχῆθεν καλλιγόνος Μήτηρ, ἡ «ὡς ἄμπελος εὐθηνοῦσα ἐν τοῖς κλίτεσι τοῦ Οἴκου Κυρίου», ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἐν ἁγίῳ πνεύματι συνοδικῶς ἀποφαινομένη ἀναγορεύει καὶ κηρύττει τὴν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίαν Αὐτοκέφαλον, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ Σύνοδον ἀδελφὴν ἐν πνεύματι ἑαυτῆς τε καὶ πάσης ἄλλης ἀνὰ μέρος Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἔτι ἀναγνωρίζει πλήρη καὶ κυρίαν καὶ Ἀποστολικὴν τὴν ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων γινομένην χειροτονίαν, ἣν ἔλαβον ἐντεῦθεν ἀπὸ τοῦ Ἀποστολικοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου θρόνου, ἢ καὶ ἀφ' ἑτέρου Ἀποστολικοῦ Θρόνου, ἢ καὶ Συνόδων αὐτοκεφάλων τῶν ἐν τῷ Ὀρθοδόξῳ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τασιν καὶ σύστασιν τῆς Συνόδου, καὶ αὐτοὶ συγκροτοῦσι μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου συμβούλιον, τὸ ὁποῖον σκέπτεται περὶ διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν ἀντικειμένων, θεωρεῖ καὶ κρίνει Ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις καὶ διαφοράς. Δὲν ἀφίνομεν εἰς τὸν Ἐπίσκοπον τὸ δικαίωμα τοῦ διορισμοῦ τῶν ἀξιωματικῶν τούτων, ὡς ἐγίνετο μέχρι τοῦδε, διότι ὁ Ἐπίσκοπος ἠμπορεῖ νὰ μὴ κάμνῃ καλὴν ἐκλογήν, ἐν ᾧ οἱ περὶ αὐτὸν ἀξιωματικοὶ βουλεύονται μετ αὐτοῦ περὶ σημαντικῶν ἀντικειμένων, καὶ διότι ὁ Ἐπίσκοπος θέλει θεωρεῖ τότε τοὺς ἀξιωματικοὺς τούτους ὡς ἴδια αὐτοῦ πλάσματα, καὶ θέλει φέρεσθαι πρὸς αὐτοὺς καταφρονητικῶς, ἐν ᾧ, διοριζόμενοι οὗτοι ἀμέσως παρὰ τοῦ Βασιλέως, θέλουσιν ἀπολαύει τιμήν, καὶ ὁ Βασιλεὺς θέλει προβιβάζει εἰς τ' ἀξιώματα αὐτὰ ἀνθρώπους τιμῆς τῳόντι ἀξίους διὰ τὴν παιδείαν των καὶ τ' ἄλλα προτερήματά των, καὶ τὰ τοιαῦτα πρέπει νὰ τιμῶνται καὶ ν' ἀνταμείβωνται. Οἱ δὲ περὶ τὴν Ἐπισκοπὴν ἀξιωματικοί, οἷον ὁ πρεσβύτερος, ὁ οἰκονόμος, ὁ σκευοφύλαξ, ὁ χαρτοφύλαξ, καὶ ὁ ὑπομνηματογράφος ἢ ἱερομνήμων, τῶν ὁποίων διορίζονται ἐν συντόμῳ καὶ τὰ καθήκοντα, διορίζονται παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου κατὰ δικαίαν ἐκλογὴν ἐκ τῶν ἱκανωτέρων τῆς ἐπισκοπῆς πρεσβυτέρων, καὶ ἐξ αὐτῶν συγκροτεῖται καὶ τὸ Συνέδριον τῆς Ἐπισκοπῆς, περὶ οὗ κατωτέρω ῥηθήσεται. Ἀφίνομεν δὲ τὸν διορισμὸν τῶν ἀξιωματικῶν αὐτῶν εἰς τὴν Ἐπίσκοπον· διότι αὐτοὶ ἀνήκουσιν ἀμέσως εἰς τὴν ἐπισκοπήν.

Ἠθελήσαμεν νὰ διορίσωμεν καί τινα καθήκοντα τοῦ Κλήρου τὰ οὐσιωδέστερα. Ταῦτα θέλει ὁρίσει καὶ περιγράψει ἡ Σύνοδος ἀκριβέστερον· ἀλλ' αὐτὰ διορίζονται καὶ παρὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων, τῶν ὁποίων ἡ ἀκριβὴς τήρησις εἶναι ἐκ τῶν πρωτίστων καθηκόντων τοῦ Κλήρου.

Οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ πρεσβύτεροι λέγονται καὶ π α τ έ ρ ε ς, π ο ι μ έ ν ε ς, δ ι δ ά σ κ α λ ο ι τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ, καὶ ὡς τοιοῦτοι ἔχουσι κοινὰ καθήκοντα πατρικά, ποιμενικά, διδασκαλικά, καὶ ὀφείλουσι νὰ ἐκπληρῶσι ταῦτα ἀκριβῶς· ὀφείλουσι νὰ διδάσκωσιν ἀνὰ πᾶσαν Κυριακὴν τὸν λαόν, καθὼς ὑποχρεοῦνται παρὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων (Καν. ἡ. τῶν Ἀποστόλων, καὶ ιθ'. τῆς ς'. Οἰκουμ. Συνόδου), καὶ νὰ ποιμαίνωσιν αὐτὸν ὡς λογικοὶ λογικῶν προβάτων ποιμένες, ὁδηγοῦντες αὐτὸν εἰς τὸ ἀγαθόν, γινόμενοι αὐτοὶ τύπος καὶ ὑπογραμμὸς τοῦ ἀληθινοῦ χριστιανικοῦ βίου· ὡς οἰκονόμοι δὲ τῶν μυστηρίων

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πίστεως παρακαταθήκης, καὶ ὅπως ταύτην ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία ἐνεπίστευσεν εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, περὶ τούτων, λέγω, οὐδὲν λέγομεν ἡμεῖς· μαρτυροῦσι δὲ τὰ προϊστορηθέντα. «Καὶ λίθος ἐκ τοίχου βοήσεται, καὶ κάνθαρος ἐκ ξύλου φθέγξεται» (Ἀββ. β, 11). Εἴδομεν δὲ καὶ τὰ τοῦ Καΐρου· δείξει δ' ὁ λόγος καὶ ἐφεξῆς, ἂν τῆς τούτου λύμης ἀπηλλάγη τὸ κράτος τὸ Ἑλληνικὸν διὰ μόνης τῆς κατ' αὐτοῦ Συνοδικῆς πράξεως, ὡς λέγει ἡ ἐπιστολή. Ἐπαινετὴ δὲ ὅμως ἡ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου προμήθεια, μεθ' ἧς κηδομένη τῶν τε ἄλλων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς σεβασμιωτάτης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰδοποιεῖ πρὸς ταύτην μάλιστα τὴν τοῦ Καΐρου κατάκρισιν (ἧς πέμπει καὶ ἀντίγραφον), ἵνα λάβῃ πρόνοιαν, μήπως οἱ ἐλθόντες ἐκ τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ἐπαρχιῶν καὶ μαθητεύσαντες ἐν Ἄνδρῳ παρὰ τῷ Καΐρῃ μεταφέρωσι καὶ εἰς τὰς χώρας ἐκείνας τὴν λύμην τοῦ Θεοσεβισμοῦ. Καὶ ἂν λοιπὸν ἡ φιλάδελφος εἰδοποίησις φαίνεται ὁ κύριος καὶ οὐσιώδης σκοπὸς τῆς παρὰ τῆς Συνόδου πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν ταύτης ἐπιστολῆς, ἣν καὶ ἐπισφραγίζει ἡ ἱερὰ Σύνοδος μετὰ στερρᾶς πεποιθήσεως (ὅτι δηλαδὴ οὕτω ποιήσει καὶ προνοήσει ὁ Πατριάρχης). Καὶ ὑπογράφονται ἀδελφοὶ ἀδιάσπαστοι ὅ,τε πρόεδρος τῆς ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος Κύριλλος ὁ Ἀργολίδος (ὃν πρώην Λαρίσσης ἐγίνωσκεν ὁ Πατριάρχης· ἠγνόει δ' ἐπισήμως τίς μέν ἐστιν ἡ τῆς Ἀργολίδος ἐπισκοπή, τίς δὲ ἡ Σύνοδος, ἧς οὗτος προήδρευεν), καὶ ἐφεξῆς τὰ μέλη, καὶ οὗτοι (πλὴν τοῦ Ὕδρας) ὀνόματα φέροντες πάντες ἐξ ἀγνώστων τῷ Πατριάρχῃ ἐπισκοπῶν. Πάντες ὅμως ἔχοντες τὴν χειροτονίαν παρὰ τοῦ θρόνου τοῦ Οἰκουμενικοῦ, πρὸς ὃν καὶ πίστιν καὶ πειθαρχίαν ἰσόβιον ἦσαν ὡμολογηκότες κατ' αὐτὴν τὴν χειροτονίαν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ταῦτα προσέπιπτον σφόδρα παράδοξα. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ φαινόμενος σκοπὸς τῆς ἐπιστολῆς δολίως πεπλασμένος ἀποδείκνυται ἐκ τῶν ἑξῆς· α) Ἔτι κατὰ τὸ 1839 ἀπὸ τοῦ μηνὸς Μαΐου καὶ ἑξῆς (ὅτε ἐν ταῖς Ἀθήναις μάλιστα ἐν ὑπονοίαις ἦν ἔτι ὁ τοῦ ἐν Ἄνδρῳ Καΐρου Θεοσεβισμὸς) ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, πατριαρχεύοντος Γρηγορίου τοῦ ς, εἶχεν ἤδη μαθοῦσα τὴν ἀντίχριστον ταύτην διδασκαλίαν, καὶ βεβαίως ταύτην πληροφορηθεῖσα (ὡς αὐτὴ διεκήρυξεν ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία) «ἐξ αὐτῶν αὐτοῦ τῶν ἐν Ἄνδρῳ διδαχθέντων καὶ μυηθέντων ἰδίων μαθητῶν, ἔκ τε τῆς πρὸς τὴν Ἐκκλη-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τηρῶνται», κοινῇ ψήφῳ τῆς τῶν ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν τετρακτύος καὶ τῶν προκρίτων Ἀρχιερέων ἐξέδωκε (κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1849) Ἐ γ κ ύ κ λ ι ο ν π ρ ὸ ς τ ο ὺ ς ἁ π α ν τ α χ ο ῦ ὀ ρ θ ο δ ό ο υ ς π ε ρ ὶ Ὅ ρ κ ο υ (α). Ἐν ταύτῃ γοῦν ἐξελέγχουσα τὴν καινοτομίαν «Ἀνέστησαν, φησίν, ἤδη τινὲς καθ' ἡμᾶς, ὡς ἔγνωμεν; οὐ μόνον φρονοῦντες καὶ λέγοντες, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐ ν τ ύ π ο ι ς ἐ γ κ υ λ ί ο ι ς καὶ ἄλλοις δημοσιεύοντες, ὡς οὐκ ἀπείρηται ὅλως ὑπὸ τῆς ἡμῶν πίστεως ὀμνύειν τοὺς χριστιανοὺς ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ἀλλ' ἔξεστιν ἀπροκριματίστως καὶ ὁσίως ὁρκωμοτεῖν τούς τε λαϊκοὺς καὶ τοὺς ἱερωμένους αὐτοὺς καὶ τοὺς τῷ κόσμῳ ἀποταξαμένους μοναχούς, καὶ ταῦτα ἐπὶ τῶν θείων Εὐαγγελίων... Καὶ βιβλάριον δὲ σαπρὸν περισύρεται Π ε ρ ὶ ὅ ρ κ ο υ ἐπιγραφόμενον, πατρὸς μὲν ἀνωνύμου σκότιον γέννημα, τῆς αὐτῆς δὲ καὶ χείρονος καινοφανοῦς κακοφροσύνης βλάσφημος συῤῥαφή, χαρακτηρίζουσα τὸ ἀνταρτικὸν κατὰ τῆς ὑγιαινούσης εὐαγγελικῆς διδασκαλίας φρόνημα» (β). Ἀποδεικνύουσα δ' ἐφεξῆς ἔκ τε τῶν τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστολικῶν λογίων, ἔκ τε τῶν Συνοδικῶν καὶ τῶν Πατρικῶν ἀποφάσεων καὶ ἐκ τοῦ κύ-

---

(α) Ἡ ἐγκύκλιος αὕτη ἐκτετυπωμένη ἐν Κωνσταντινουπόλει, μετεκδέδοται κἀν τῷ ὑπὸ Γ. Α. Ῥάλλη ἐκδοθέντι Συντάγματι θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων κτλ. Τόμ. Ε'. σελ. 647.

(β) Τὸ βλάσφημον τοῦτο π ε ρ ὶ ὅ ρ κ ο υ βιβλάριον ἐξεπόνησεν ὁ ἱερομόναχος Φαρμακίδης κατὰ τοῦ ἡμετέρου Πατρός, ὅστις ἐναγόμενος ἐν δικαστηρίῳ παρὰ κακοβούλου τινὸς ἐπ' αἰτίαις ὅλως ἀνυπάρκτοις καὶ παραλογωτάταις, καὶ ὅρκου ἐπαγομένου, ἠξίωσεν ἵνα ἐν τῇ ἱερατικῇ αὐτοῦ συνειδήσει τὴν περὶ τοῦ πράγματος ἀλήθειαν διαβεβαιώσῃ. Τοῦ δὲ δικαστηρίου ἀποδεξαμένου τὸ αἴτημα, ἀνέστη ὁ τετυφωμένος οὗτος ἀββᾶς, οὐ μόνον ἐν τῇ τῆς Ἀθηνᾶς ἐφημερίδι στηλογραφῶν τό τε ἦθος καὶ τὸ φρόνημα ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς βλασφήμου ἐκείνης συῤῥαφῆς βουλόμενος ὁ δείλαιος ἀποδεῖξαι ὅτι ὁ ἐν δικαστηρίοις ὅρκος οὐκ ἀπείρηται ὑπὸ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως οὔτε τοῖς λαϊκοῖς οὔτε τοῖς ἱερωμένοις. Πρὸς ἐμπέδωσιν δὲ τῆς κακόφρονος αὐτοῦ γνώμης οὐ μόνον Γραφικὰς καὶ Πατρικὰς διέστρεψε ῥήσεις, ἀλλὰ καὶ βλασφημῆσαι ἀπετόλμησεν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὤμοσε κρινόμενος ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ Παῦλος ὁ ἀπόστολος ὀμώμοκε πολλάκις! Ἀνέλυσε δὲ καὶ προσηκόντως ἐξήλεγξε τὸ σοφισματῶδες καὶ τὰς ἄλλας τοῦ συῤῥάμματος κακίας ἡ τοῦ μακαρίτου Εὐθυβούλη διαλεκτικὴ καὶ εὐσεβὴς πολυμάθεια, ἐν ᾗ ἐξέδωκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ **1851** ὀγκώδει ἀνασκευῇ, ἧς ἡ ἐπιγραφὴ «Ὁ ὁ ρ κ ι σ τ ὴ ς Φ α ρ μ α κ ί δ η ς». Ἐν δὲ τοῖς Ὀλυμπιοχωρίοις τῆς Πελοποννήσου ἀναθεματισθέν, ὡς αἱρετικόν, παρεδόθη τῷ πυρί. Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. **1012**.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

φροντίζειν τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς ἐπισκοπῆς τῇ συμπράξει τῆς Διοικητικῆς ἀρχῆς περὶ τῆς διατηρήσεως τῶν ἀρχείων κτλ. διότι, ὡς ἔοικε, μόνοι οἱ Κληρικοὶ ἀξιωματικοὶ οὐ πιστεύονται. —Ε) Ἡ ἕνεκα ἀνικανότητος ἐκ φυσικῆς αἰτίας τοῦ Ἐπισκόπου πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ἀποβολή. Ὅπερ ἀντιφάσκει μὲν πρὸς τὸ Γ'. ἄρθρον αὐτοῦ τοῦ Νόμου, ἀποβαλλομένου τοῦ ἐκ νόσου γενομένου ἀνικάνου δίχως οἰκειοθελοῦς παραιτήσεως αὐτοῦ, ὑπεμφαίνει δὲ διὰ τῆς ἀοριστίας τῆς φυσικῆς νόσου καί τινα σκοπὸν ἐπαρίστερον τῆς πολιτικῆς Ἀρχῆς, αὐτῇ ἐγχειρίζον τὴν διὰ τῆς Συνόδου ζυγοστάτησιν τῆς τοῦ Ἱεράρχου ἱκανότητος, ἢ πολὺ μὲν προσθήσει τὸ εἰς τὴν ἐξουσίαν πειθήνιον καὶ ἐν οἷς οὐ δεῖ, οὐχ ἧττον δ' ὑφαιρήσεται τὸ δυσπειθὲς αὐτοῦ. Τὰ εἴδη τῶν φυσικῶν ἀσθενειῶν, ὅσα κωλύουσι τὴν ἱερωσύνην, ὥρισαν οἱ Κανόνες. Ὅθεν ὅταν ὁ νοσήσας Ἐπίσκοπος ὑπάρχῃ σώας ἔχων τὰς φρένας, καὶ ἀπὸ τῆς κλίνης τῆς ἀσθενείας νουθετῶν καὶ μεριμνῶν καὶ διατάσσων τὰ καθήκοντα περὶ τοῦ ποιμνίου, δύναται καὶ δι' ἀντιπροσώπου ἀπροκριματίστως ἐπιτελεῖν τὰ καθήκοντα ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ παραιτηθῇ οἰκειοθελῶς. — ς) Ἡ ὑποδούλωσις τοῦ ἐπισκόπου εἰς τὸν ἁρμόδιον διοικητὴν περὶ τὴν ἔκδοσιν ἐπιτιμίου ἀνωνύμως κατὰ πολίτου κοσμικοῦ (α). —Ζ) Ἡ κατὰ βαθμοὺς μισθοδοσία τῶν ἱεραρχῶν ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Κυβερνήσεως, ἵνα καὶ οὕτως ὑπάλληλοι τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας καταστῶσι καὶ ὑπόδουλοι αὐτῆς, συρόμενοι ἀπὸ τῆς ῥινὸς κατὰ τὰς ὀρέξεις τῶν ἰσχυόντων. Οἱ Ἐπίσκοποι κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν διάταξιν τῆς Ἐκκλησίας ἔχοντες τὴν κυβέρνησιν τῶν τῆς ἐπισκοπῆς κτημάτων συνετηροῦντο ἐκ τῶν προσόδων αὐτῶν καὶ τῶν προαιρετικῶν προσφορῶν τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν, καὶ διέσωζον ἀείποτε τὴν τῷ κλήρῳ ἁρμόζουσαν ἀξιοπρέπειαν καὶ αὐτονομίαν (β). Ταῦτα καὶ τοιαῦτ' ἄλλα,

---

(α) Διατάσσει δὲ τοῦτο ὁ νόμος συνῳδὰ προς τὰ ἐν τῷ Βασ. Διατάγματι τῆς 26 Ἀπριλ. 1833 ὁριζόμενα (ἄρθρ. 7) καθήκοντα πρὸς τοὺς Νομάρχας, καθ' ἃ καὶ ἡ Σύνοδος (τῇ 28 Σεμπτεμβρ. 1834) πρὸς τοὺς κατὰ τὴν ἐπικράτειαν ἱεράρχας διέταττε (Βλ. Αἱ ἀναγκαιότ. ἐγκύκλ. Ἐπιστολ. σελ. 36). Ἐτέθη δὲ κἀνταῦθα καὶ ἐν τῷ Καταστατικῷ ὁ φραγμὸς οὗτος τῆς ἱεραρχικῆς ἐξουσίας, ἵνα μή ποτε πάλιν ἀρθῇ βαρεῖα ἡ ποιμαντορικὴ ῥάβδος κατά τινος ὑψαύχενος καὶ σκανδαλώδους ἀνομίας τινὸς τῶν ἰσχυόντων, ὡς ἄλλοτε (βλ. ὄπισθ. σελ. 371).

(β) Ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης μέχρι τοῦ 1324 ἀπὸ τῶν οἰκείων εἰσοδημάτων διετηρεῖτο καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπαρχῶν. Ἀλλὰ τότε διὰ τὴν τῶν πραγμάτων δυσχέρειαν αὐτὴ τῶν ἱεραρχῶν ἡ χορεία συνοδικῶς ὥρισε συνεισφέ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν· διὸ γρηγορεῖτε» (Πράξ. Κ. 28—31).

§. ι. Καὶ τοῦτο μὲν τὸ γράμμα τῆς Συνόδου. Ἡ δὲ Γραμματεία πρὸς ταῦτα τότε μὲν ἐσιώπησεν, ὅ,τι δέ, τέλος, ἀπήντησεν ὕστερον, μόλις μετὰ μῆνας τέσσαρας (Ἰουλίου 28), βλέπομεν ἐφεξῆς.

§. ια. Κατὰ δὲ τὴν ιθ Μαρτίου (1836) ἡ περὶ τὸν Κυνουρίας Σύνοδος δι' ἰδίας ἀναφορᾶς ἐξαιτεῖται ἐπιμόνως παρὰ τῆς Κυβερνήσεως Ἐκκλησιαστικὸν Σχολεῖον εἰς ἐκπαίδευσιν τοῦ Κλήρου· καὶ περὶ τούτου γνωμοδοτεῖ τρεῖς ὅρους τοὺς ἑξῆς· α) «Νὰ συσταθῇ ἰδιαίτερον Ἐκκλησιαστικὸν κατάστημα πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ Κλήρου, ἔχον πρὸς τοῦτο τοὺς ἀναγκαίους διδασκάλους. β) Τὸ Κατάστημα τοῦτο νὰ μὴ ἦναι μήτε ἐντός, μήτε μακρὰν τῆς καθέδρας· ἀλλ' εἰς τόπον, ὅπου εὐκόλως δύναται νὰ ὑπόκηται εἰς τὴν προσοχὴν καὶ ἐποπτείαν καὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Συνόδου· καὶ τοιοῦτος τόπος ἠμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ἡ Αἴγινα. γ) Εἰς τοῦτο νὰ διδάσκωνται τὰ εἰς μόρφωσιν τοῦ καλοῦ κληρικοῦ συντείνοντα μαθήματα παρὰ κληρικῶν διδασκάλων». Ταῦτα ἐξητεῖτο ἡ Σύνοδος ἐπιπόνως, προβάλλουσα καὶ τὴν περὶ τὴν δαπάνην τῆς Σχολῆς εὐκολίαν «ἐκ τῶν προσόδων τῶν διαλυθέντων μοναστηρίων». Ἀλλ' ἡ αἴτησις ἐπεστράφη εἰς τὸν κόλπον αὐτῆς κενή· οὐδ' ἀποκρίσεως ἠξιώθη παρὰ τῆς Γραμματείας. Ἡ δὲ Σύνοδος καὶ πάλιν μετὰ τριετίαν ὑπέμνησεν ἐπιπόνως περὶ τούτου τὴν Κυβέρνησιν (τῷ 1839. Φεβρ. 16)· ἀλλ' οὐδὲ τότε ἐγένετο τὸ αἴτημα δεκτόν· Καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον.

§. ιβ. Ἐπειδὴ δὲ οἱ τῆς προλαβούσης περιόδου Συνοδικοὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων παρεκτροπῶν (εἰς ἃς καὶ ἄκοντες ἀπωθοῦντο) προσέταξαν καὶ τοὺς ἔξω τοῦ Κράτους ἀπιόντας ἱερωμένους μηδαμοῦ μηδὲν ἱεροπρακτεῖν, ἐπὶ λόγῳ, μήπως ἐπὶ τῆς ἱεροπραξίας μνημονεύωσιν ἄλλης παρὰ τὴν Σύνοδον Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς (α), διώρθωσεν ἡ Σύνοδος καὶ

(α) Ἰδοὺ τί διέταττον ἐκεῖνοι διὰ τῆς (ὑπ' ἀριθμ. 2473.—1199 ἔτ. 1835. Ἰανουαρίου 26) Ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους. «Α) Ὁσάκις εἴτε κληρικὸς εἴτε μοναχὸς ζητεῖ παρ' ὑμῶν ἄδειαν ν' ἀπέλθῃ ἐκτὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, καὶ κρίνεται τοῦτο ἀναγκαῖον καὶ ἀναπόφευκτον, ὀφείλει πρότερον νὰ ζητῇ τοῦτο καὶ δι' ἀναφορᾶς του, προσδιορίζων καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν θέλει νὰ διατρίψῃ ἐκτὸς τῆς Ἑλλην. Ἐπικρατείας, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀποδημίας. Β') Εἰς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ταῦτα, καὶ πόσα, καὶ ὑπὸ τίνων, καὶ ποῖον δὲ ἐκ τῶν διαλυθέντων ὄφελος, λέγομεν ἐν τοῖς ἑφεξῆς, ὁπότε καὶ τὰ περὶ τῆς διαλύσεως τῶν γυναικείων μοναστηρίων ἱστορήσομεν (κεφ. δ).

§. ια. Ἤδη δὲ τοῦ νέου ἔτους (1834) ἐπελθόντος, ἡ Κυβέρνησις ἐκδίδωσι Διάταγμα, δι' οὗ ἐπεκύρου τὸ περὶ καθιδρύσεως ναοῦ τοῦ Σωτῆρος Ψήφισμα τῆς Δ. Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως (α), τόπον τοῦ ναοῦ διορίζει τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν. Ἄξιον δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ διατάγματος ἀκοῦσαι τὴν ὄντως ἀξιωματικὴν καὶ τῇ τῶν Ἑλλήνων εὐσεβείᾳ πρέπουσαν, καὶ κατανυκτικὴν (ἐν τῷ α, Ἄρθρ. μάλιστα) μεγαλιγορίαν.

« Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 1, 5 καὶ 6 τοῦ ἀπὸ 31 Ἰουλίου 1829 Η, Ψηφίσματος τῆς Δ, τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν·

α) Θέλει ἀνεγερθῇ εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ναός, τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος πρὸς αἰωνίαν μνήμην τῆς

ἐρωτηθέντες ὀλιγωτέρους τοὺς μοναχούς· καὶ ὅπου ἐσημειώθησαν ὀλιγώτεροι τῶν 6, διελύθησαν ἐκεῖνα τὰ μοναστήρια (καὶ ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ἀλλαχοῦ)· οἱ δὲ ταλαίπωροι μοναχοὶ δεικνύοντες ὕστερον τὸν ἀληθῆ ἀριθμὸν (ὑπερβαίνοντα πολλάκις τὸν 6) ἀπεβάλλοντο ὡς ἀπατεῶνες.

(α) Ἰδοὺ τὰ μνημονευόμενα ταῦτα ἄρθρα τοῦ ψηφίσματος· « 1) Ὅταν ἡ τοπικὴ περιφέρεια τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Καθέδρα τῆς Κυβερνήσεώς της καταστα θῶσιν ὁριστικῶς, καὶ οἱ οἰκονομικοὶ πόροι τοῦ Κράτους ἐπιτρέψωσι, θέλει ἀνεγερθῇ κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν καθέδραν αὐτῆς ναός, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος τιμώμενος. 2) Ἡ Κυβέρνησις θέλει προσφέρει δι' ἀποστολῆς πρεσβείας εἰς τοὺς σεβαστοὺς Συμμάχους Βασιλεῖς τὴν ὑποκλινῆ εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους. Ἡ πρεσβεία αὕτη θέλει ἐκπληρώσει τὰ αὐτὰ χρέη πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα τῆς Βαυαρίας, τόσον διὰ τὰς διαφόρους βοηθείας, τὰς ὁποίας εὑρεστήθη νὰ ἐπιστείλῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅσον καὶ διὰ τὴν πατρικὴν πρόνοιαν, μὲ τὴν ὁποίαν τιμᾷ τὰ τέκνα τῶν Ἑλλήνων, ὅσα μετεκάλεσεν εἰς τὴν ἐπικράτειάν του, διὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν ἐκπαίδευσίν των. 5) Τὰ ὀνόματα τῶν Φιλελλήνων, ὅσοι ἀπέθανον εἰς τὴν Ἑλλάδα μαχόμενοι ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας της, θέλουν χαραχθῇ ἐπί τινος μνημείου ἐγερθησομένου εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σωτῆρος. 6) Τὰ ὀνόματα τῶν Φιλελλήνων, ὅσοι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς Ἑλλάδος θέλουν καταχωρηθῇ εἰς δίπτυχα, τὰ ὁποῖα θέλουν κατατεθῇ ἐπὶ τοῦ ῥηθέντος μνημείου. Βλ. Μάμουκα Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησ. τῆς Ἑλλάδος Τόμ. ια. σελ. 176.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Τὰ κατὰ τὴν Δ΄. περίοδον τῆς Συνόδου (1837 — 1838). Γάμοι τῶν θυγατέρων Ἀρμανσπέργου ἀθέμιτοι. Ἀφορισμὸς τοῦ Ἀττικῆς κατὰ τοῦ παρανομήσαντος Ε. Σ. Ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου περὶ τῶν βαθμῶν τοῦ γάμου. Ἑτεροζυγίαι. Δενδροκοπίαι. Γ. Γλαράκης Γραμματεὺς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Ἔκθεσις τῆς Συνόδου κατὰ τῶν ξενικῶν βιβλίων καὶ σχολείων, καὶ τῆς Γραμματείας ὀλιγωρία. Σχολὴ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. Φιλοκαινοτόμων διαβολαὶ κατὰ τῆς Συνόδου. Παροινία τῶν Ἐξαποστόλων. Προσευχητήριον. Πανήγυρις τῶν ἐλευθερίων τῆς Ἑλλάδος. Λακωνίας Διοικητής. Πρότασις περὶ καταστάσεως ἱεροκηρύκων. Πρωτοσύγκελλοι καὶ ἀρχιδιάκονοι.

Ε΄. τῆς Συνόδου περίοδος.

§. α. Νέα περίοδος, νέοι τῆς Συνόδου ἀγῶνες, καὶ οὗτοι ἀστεφάνωτοι! Ἔτι καθ' ὃν χρόνον ὁ Κόμης Ἀρμανσπέργης ἀπὸ τῆς Ἀντιβασιλείου καθέδρας ἐλυμαίνετο τὴν Ἑλλάδα (τῷ 1835), συνῆψεν εἰς γάμου κοινωνίαν τὰς δισσὰς αὐτοῦ θυγατέρας, τὸ δόγμα Δυτικάς, πρὸς τοὺς δισσοὺς Ὀρθοδόξους υἱοὺς τοῦ πρίγκηπος Καντακουζηνοῦ. Τότε πρῶτον εἶδον οἱ Ἕλληνες συνοικέσιον δύω ἀδελφῶν πρὸς δύω ἀδελφάς· ἐστεφάνωσε δὲ τὸ μὲν ἓν ζεῦγος δυτικὸς ἱερεύς, τὸ δὲ ἕτερον ὀρθόδοξος· καὶ ἡ ἱερολογία ἀμφοτέρων ἐτελέσθη κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ὥραν, ἵνα διαπαιχθῶσιν οἱ θεσμοὶ τῆς Ἐκκλησίας· διότι, ἐὰν ἐτελεῖτο προηγουμένως ἡ στεφάνωσις τοῦ ἑνὸς συνοικεσίου, ἐκωλύετο πλέον ἡ τοῦ δευτέρου, διὰ τὴν συναφθεῖσαν ἤδη συγγένειαν! Καὶ πρὸς μὲν τὴν οὕτω τεχνουργηθεῖσαν ἀθεμιτογαμίαν οὔθ' ὁ στεφανώσας ὀρθοδόξως ἱερεὺς ἐνείχετο τὸ σύνολον, οὔτ' αὐτὸς ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἀττικῆς, ὡς ἀγνοουμένου τοῦ ἑτέρου συνοικεσίου. Μόνον ἡ δυτικῆς συζύγου πρὸς ὀρθόδοξον εὐσεβῆ ἱερολογία, δημοσίᾳ μάλιστα τελεσθεῖσα καὶ πανηγυρικῶς, ἐτάραξε τοῦ πλήθους τὰς συνειδήσεις, ὡς ἀσυνήθης καὶ ἐναντία πρὸς τοὺς ἐν οἷς ἐτράφη τῶν πατέρων θεσμοὺς (καίτοι τῆς τότε Συνόδου πρὸς τοιαύτας ἑτεροζυγίας μηδόλως ἀντιτεινούσης, καθὼς προείπομεν Κεφ. Γ΄. §. ιε). Τὸ δ' οὖν παράδειγμα τῆς αἱμομιξίας ἐναφῆκεν εἰς ἀκολάστους μνήμας σπέρματα πολλῆς διαφθορᾶς, ἅτινα καὶ μετὰ διετίαν ἀνεβλάστησαν,

Παναγιώτατε Θειότατε καὶ Οἰκουμενικὲ
Πατριάρχα Κύριε Κύριε Ἄνθιμε,
καὶ ἡ περὶ τὴν Αὐτοῦ Παναγιότητα Ἱερωτάτη Σύνοδος !
Τὸν ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀδελφικὸν ἡμῶν ἀσπασμὸν
εὐσεβάστως ἀπονέμομεν.

Θερμοτάτας ἀνεπέμψαμεν τῷ τῶν ὅλων Θεῷ εὐχαριστηρίους δοξολογίας ἐν ἀγαλλιάσει ἅμα καὶ κατανύξει τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ἐφ' οἷς ηὐδόκησε καὶ αὖθις περὶ τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὡς ἡμῖν ἐδηλώθη ἐκ τῶν Συνοδικῶν γραμμάτων. Τὸ ἐκ περιστάσεως παρεμβληθὲν μεσότοιχον μεταξὺ Ἐκκλησιῶν ἀδελφῶν ἐν πνεύματι γνησίων ἤρθη, ἡ σιγὴ ἐλύθη, καὶ ὁ ἐσωτερικῶς ἀεὶ διαμένων πνευματικὸς αὐτῶν σύνδεσμος ἐφάνη πάλιν καὶ ἐξωτερικῶς, ὡς στερεός τε καὶ ἀδιάῤῥηκτος ἐσαεί· χάριτας δὲ μεγίστας ὡμολογήσαμεν τε καὶ ὁμολογοῦμεν καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι καὶ πάσῃ τῇ περὶ Αὐτὴν Ἱερωτάτῃ Συνόδῳ, ὅτι τῇ εἰθισμένῃ ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ οἰκονομίᾳ καὶ νῦν χρησάμενοι, ἠξιώσατε γνῶναι καὶ ἀποφήνασθαι περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅτι τὰ ἡμέτερα πράγματα ἀπήτει πρὸς τὴν τῆς Πνευματικῆς ἑνότητος τῆς καθόλου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας διατήρησιν. Παραλαβόντες γὰρ παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν Βασιλέως, τὰ παρὰ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος Συνοδικὰ ἔγγραφα, ἤτοι τὸν Συνοδικὸν Τόμον, καὶ τὴν πρὸς ἅπαντα τὸν παρ' ἡμῖν Ἱερὸν Κλῆρον καὶ Ὀρθόδοξον λαὸν Ἐγκύκλιον ἐπιστολήν, καὶ τὴν ἰδιαιτέραν πρὸς ἡμᾶς Ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, καὶ μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ ἐπιστασίας διεξελθόντες, εἴδομεν ἐν αὐτοῖς τὴν μὲν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος αὐτοκέφαλον κανονικῶς ἀναγορευομένην, τὴν δὲ ἐν αὐτῇ Σύνοδον, τὴν ἐπιτετραμμένην τὴν Πνευματικὴν διοίκησιν αὐτῆς, ὡς ὑπερτάτην ἀρχὴν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀναγνωριζομένην τε καὶ κηρυττομένην εἰς πάσας τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, καὶ ἀδελφὴν ὑμῶν ἐν πνεύματι προσαγορευομένην, καὶ πασῶν τῶν προνομιῶν ἀξιουμένην παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὅσαι παρέπονται τῇ ἀνωτάτῃ Ἐκκλησιαστικῇ ἀρχῇ. Ταῦτα πάντα, ὡς δῶρον τιμαλφὲς παρὰ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας εὐγνωμόνως ἀποδεξάμενοι, ἐπιμελῶς σπουδάσομεν, ὅπως ἄξιοι τῆς τοιαύτης ἀναδειχθῶμεν χάριτος. Ἐλάβομεν οὗπερ ἐδεόμεθα, ἠξιώθημεν ὅπερ ἡμῖν ἀναγ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρῶν καὶ ἀπορῶν, πῶς δίχα τῆς γνώμης αὐτοῦ προεβλήθη εἰς προβιβασμόν. Ὑπεμίμνησκε δὲ καὶ τὸ πρώην ἐκδοθὲν Βασιλικὸν Διάταγμα τὸ τὰς προσωρινὰς ὀνομασθείσας ἐπισκοπὰς τότε διορίζον συγχωνευθῆναι πρὸς τὰς μονίμους τῶν δέκα Νομῶν, ὅταν οἱ ἐν ἐκείναις ἀρχιερατεύοντες τελευτήσωσι τὸν βίον (βλ. ὄπισθ. σελ. 217). Ὡς δ' οὐκ ἔπειθε ταῦτα λέγων, γράφει πρὸς τὸν Μεγαλειότατον Βασιλέα τὴν ἐξῆς ἱκεσίαν.

Μεγαλειότατε Ἄναξ.

Εὐγνωμονῶν ἐκ βάθους καρδίας διὰ τὴν Βασιλικὴν εὐμένειαν, τὴν ὁποίαν ἡ ὑμετέρα Μεγαλειότης εὐηρεστήθη νὰ δείξῃ τελευταῖον καὶ πρὸς τὸν ταπεινὸν ὑπήκοόν της διὰ τοῦ ἀπὸ 21 Δεκεμβρίου παρελθόντος ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθμ. 3503 ὑψηλοῦ Διατάγματός της, ὅπερ μὲ προβιβάζει εἰς τὴν λαμπρὰν τῆς Ἀχαΐας ἐπισκοπήν, νομίζω ἀπαραίτητον χρέος μου νὰ θέσω πρὸ πάντων ὑπ' ὄψιν τῆς Υ. Μ. τὰς ἀκολούθους περιστάσεις μου.

Οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες τε καὶ νόμοι τῆς μιᾶς ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν κἀγὼ ὁ ταπεινὸς δοῦλός της ἐκ γενετῆς πρεσβεύω ἀδιςάκτως, διατάττουσι ταῦτα.

Ἐπιστ. Ἀπ. Παύλου πρὸς Κορινθίους Α. Κεφ. Ζ. ἄρθρ. 24. «Ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ τῷ Θεῷ».

Κανὼν Ἀποστολ. ΙΔ. «Ἐπίσκοπον μὴ ἐξεῖναι καταλείψαντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν, ἑτέραν ἐπιπηδᾶν, κἂν ὑπὸ πλειόνων ἀναγκάζηται, εἰ μή τις εὔλογος αἰτία ᾖ ἡ τοῦτο βιαζομένη αὐτὸν ποιεῖν, ὡς πλέον τι κέρδος δυναμένου αὐτοῦ τοῖς ἐκεῖσε, λόγῳ εὐσεβείας, συμβαλέσθαι. Καὶ τοῦτο δὲ οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ κρίσει πολλῶν Ἐπισκόπων καὶ παρακλήσει μιγίστῃ».

Κανὼν τῆς Α΄. Συνόδου ΙΕ΄. « Διὰ τὸν πολὺν τάραχον καὶ τὰς στάσεις τὰς γινομένας ἔδοξε παντάπασι περιαιρεθῆναι τὴν συνήθειαν, τὴν παρὰ τὸν Ἀποστολικὸν κανόνα εὑρεθεῖσαν ἔν τισι μέρεσιν, ὥστε ἀπὸ πολεως εἰς πόλιν μὴ μεταβαίνειν, μήτε ἐπίσκοπον μήτε πρεσβύτερον μήτε διάκονον. Εἰ δέ τις μετὰ τὸν τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Συνόδου ὅρον τοιούτῳ τινὶ ἐπιχειρήσειεν, ἢ ἐπιδοίη ἑαυτὸν πράγματι τοιούτῳ, ἀκυρωθήσεται ἐξάπαντος τὸ κατασκεύασμα, καὶ ἀποκατασταθήσεται τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐν ᾗ ὁ ἐπίσκοπος ἢ ὁ πρεσβύτερος ἐχειροτονήθη».

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀριθ. 8144—8145 ἀναφοράν των, καὶ κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 29679 ἔκθεσιν τῆς διαληφθείσης Ἡμετέρας Γραμματείας, ἐγκρίνομεν ν' ἀναβληθῇ μὲν πρὸς τὸ παρὸν ἡ ἐκτέλεσις τῆς κατὰ τοῦ Θ. Καΐρη ἐπενεχθείσης ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ν' ἀποσταλῇ δὲ οὗτος εἰς τὸ κατὰ τὴν Σκίαθον διατηρούμενον Κοινοβιακὸν Μοναστήριον, ὥστε νὰ τῷ δοθῇ καιρὸς εἰς τὸ νὰ μεταμεληθῇ καὶ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, ἀφ' ἧς ἀπεπλανήθη.

Ἡ Ἡμετέρα ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία παραγγέλλεται τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν καὶ δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 28 Ὀκτωβρίου (9 Νοεμβρίου) 1839.

Ὄθων.

(Τ. Σ.) Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας Γ. Γλαράκης» (α).

§. ζ. Ὁ μὲν οὖν ἐλεεινὸς Καΐρης ἐστάλη παρὰ τῆς ἐξουσίας εἰς τὸ Κοινόβιον τῆς Σκιάθου, περιορισθείς. Τὸ δὲ κατὰ τὴν Ἄνδρον ὀρφανοφθόρον ἄντρον τῆς Καϊρικῆς γοητείας ἐκλείσθη· καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἑπτὰ μόνα εὑρεθέντα ὀρφανὰ ἀνέλαβεν ἡ Κυβέρνησις· οἱ δὲ λοιποὶ μαθηταὶ ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. Ἡ δὲ Σύνοδος ὡς εἶδε τὸν Θεόφιλον ἤδη πεπωρωμένον, ἐξήνεγκε τὴν κατ' αὐτοῦ ψῆφον τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τοὺς θείους κανόνας, καθαιροῦσα τῆς ἱερωσύνης καὶ ἀφορίζουσα ἀπὸ τοῦ πληρώματος τῆς Ὀρθοδοξίας, ἣν αὐτὸς ἐκὼν ὁ ἄθλιος ἠρνήσατο. Καὶ ἔμελλε τὴν ψῆφον ἐπ' ἐκκλησίας ἀνακηρύττειν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀντιπολιτευόμενοι καί τινες φίλοι καὶ ὁμόδοξοι τοῦ Καΐρου στάσεις τινὰς ὑπεκίνουν ἐν Ἀθήναις, συκοφαντίαν τὸ πρᾶγμα καλοῦντες, προνοουμένη τῆς κοινῆς ἡσυχίας ἡ Κυβέρνησις ᾐτήσατο παρὰ τῆς Συνόδου τὴν ἀναβολὴν τῆς διακηρύξεως τοῦ ἀφορισμοῦ, μέχρις οὗ καὶ ὑπερόριος ὁ Καΐρης ἀμετανόητος ἐξελεγχθῇ· καὶ ἐνέδωκεν ἡ Σύνοδος ἀποταμιεύσασα μέχρι καιροῦ τὴν ἐξηνεγμένην ἤδη καὶ κυρίαν ψῆφον τοῦ ἀφορισμοῦ. Καὶ ταύτην τῆς Συνόδου τὴν ἔνδοσιν ὠνόμασεν εὐφήμως τὸ κατὰ τοῦ Καΐρου Βασιλικὸν διάταγμα ἐπιθυμίαν τοῦ προέδρου καὶ τῶν μελῶν τῆς Συνόδου (βλ. ἀνωτέρω σελ. 421) (β). Ἰδοὺ καὶ αὐτὴ ἡ κατὰ τοῦ Καΐρου Συνοδικὴ ψῆφος.

(α) Ἀκριβὴς καὶ ἐξελεγκτικὴ τῶν κατὰ Καΐρην ἐκθεσις ἐκδέδοται κἀν τῷ Αἰῶνι (ἀριθμ. 110—111), ἔνθα καὶ ἡ παρὰ τοῦ Δημάρχου Σύρου καταγγελία τῆς δυσσεβείας. Σημ. Ἐκδ.

(β) Ἰδοὺ τί ἔγραφεν ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. κτλ. Γραμματεὺς Κ. Γλαράκης πρὸς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σεως εἰς παράβασιν ἐκκλησιαστικοῦ τινος θεσμοῦ, ἀποκαθίστανται ὑπεύθυνοι ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἡ Κυβέρνησις συγκαλεῖ τοὺς κανονικοὺς ἐπισκόπους τοῦ Βασιλείου εἰς ἀνάκρισιν καὶ ἐξέλεγξιν τῆς παραβάσεως αὐτῶν κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας. Ἐὰν δὲ ἡ παράβασις αὐτῶν εἶναι περὶ συνοδικὰ καθήκοντα, σχέσιν ἔχοντα μόνον πρὸς τὸ πολιτικόν, τότε τὰ περὶ τούτων ἐναπόκεινται εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Ἄρθρ. Ζ. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἔχει γραμματέα κληρικόν, καὶ δύο, ἢ, κατὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπηρεσίας τρεῖς γραφεῖς, κληρικοὺς καὶ τούτους ὄντας, καὶ ἕνα κλήτορα· ἐκλεγομένους ἅπαντας ὑπὸ τῆς ἰδίας Συνόδου καὶ ἐπικυρουμένους ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ γραμματεὺς διευθύνει τὰ τοῦ γραφείου, εἰσηγεῖται τὰς ὑποθέσεις ἐνώπιον τῶν συνέδρων συνεδριαζόντων, κρατεῖ τὸ πρωτόκολλον τῶν συνεδριάσεων, δὲν ἔχει οὔτε ψῆφον, καὶ οὔτε μέρος λαμβάνει εἰς τὰς συζητήσεις, εἰμὴ ὁσάκις ζητηθῇ εἰς τοῦτο.

Τῶν δὲ γραφέων τὰς ἐργασίας προσδιορίζει ἑκάστοτε ἡ Σύνοδος.

Ἄρθρ. Η. Ὁ πρόεδρος καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου μέλη, παρουσιαζόμενοι ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως, προσφωνοῦσι τὴν ἑξῆς προσφώνησιν.

Μεγαλειότατε Βασιλεῦ!

«Πιστοὶ διατελοῦντες ἀείποτε εἰς τοὺς θεσμοὺς τοῦ Σϑνταγματικοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, καὶ εἰς τὸν Βασιλικὸν θρόνον Σου, θέλομεν καταβάλει καὶ τοῦ λοιποῦ πᾶσαν σπουδὴν σὺν πάσῃ δυνάμει, ἵνα ἐκπληρῶμεν τῇ θείᾳ χάριτι τὰ καθήκοντα ἡμῶν εἰς τὴν τῆς ἐκκλησίας διοίκησιν κατὰ τὰς ἱερὰς αὐτῆς διατάξεις ὑπὸ τὴν Βασιλικὴν προστασίαν Σου.

Ἐπικαλούμεθα δὲ τὴν ἐξ ὕψους θείαν ἀντίληψιν, ἵνα διαφυλάττῃ τὴν ὑμετέραν Μεγαλειότητα ὑγιαίνουσαν ἐν μακρότητι ἡμερῶν, καὶ διατηρῇ τὴν Βασιλείαν Σου ἀδιάσειστον, εὐδαιμονοῦσαν, αὐξάνουσαν, καὶ κρατυνομένην εἰς αἰῶνας αἰώνων».

Ὁ γραμματεύς, οἱ γραφεῖς, καὶ ὁ κλήτωρ, ὑπόσχονται ἐνώπιον τοῦ προέδρου καὶ τῶν συνέδρων τῆς ἱερᾶς Συνόδου, συνεδριαζόντων ἐπὶ τούτῳ, καθ' ὃν ἡ ἰδία Σύνοδος συντάξει περὶ τούτου τύπον.

Ἡ μὲν τοιαύτη προσφώνησις τοῦ τε προέδρου καὶ τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἔγγραφος καὶ ὑπογεγραμμένη παρ' αὐτῶν διατηρεῖται εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν· ἡ δὲ τοῦ γραμματέως, τῶν γραφέων καὶ τοῦ κλήτορος ὑπόσχεσις εἰς τὸ τῆς Συνόδου.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νοημένην τοῦ πλήκτου θρασύτητα μετελθοῦσα κανονικῶς ἡ ἐν Ἑλλάδι τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἱερὰ Σύνοδος, ἀφ' οὗ μετὰ πολλὰς νουθεσίας καὶ πείρας εἶδεν ἀδιόρθωτον, ἐξέδωκε τέως πρᾶξιν ἀμετακλήτου καθαιρέσεως, καὶ διχοτομήσασα τοῦτον τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ πνεύματος, ἔθετο τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀντιχρίστων ὑποκριτῶν, ἀπαλλάξασα σὺν Θεῷ τὸ εἰς τοὺς κόλπους της περιθαλπόμενον χριστώνυμον πλήρωμα ἀπὸ τὴν μυσαρὰν καὶ θεοστυγῆ διδασκαλίαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ δυστυχίαν καὶ ἐκ τῶν ὑποκειμένων τῷ Οἰκουμενικῷ θρόνῳ ἐπαρχιῶν, καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν ἔφθασαν νὰ μαθητεύσωσί τινες παρ' αὐτῷ, ὅτε καὶ ἐν Ἄνδρῳ καὶ ἀλλαχοῦ διετέλει διδάσκων, καὶ μετέσχον ἴσως, εἰ καὶ μὴ τοῦ πυρός, ἀλλά γε τοῦ καπνοῦ· καί τοι καλῶς εἰδυῖα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τὰ ἐκ τῆς τοιαύτης προκαταληπτικὰ μέτρα καὶ τὴν ἔμφυτον μέριμναν τῆς Σεβασμιωτάτης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καθὼς καὶ τῶν λοιπῶν κατὰ τόπους ἁγίων συναδελφῶν (καὶ γὰρ ψυχὴ τὸ κινδυνευόμενον)· μ' ὅλα ταῦτα διὰ νὰ μὴ φανῇ ἄλλως πως ἀπολειπομένη χρέους ἱεροῦ, παρασιωπῶσα πρᾶξιν συντελεστικὴν εἰς τὰ ἀνάλογα μέτρα, καὶ ἀναγκαιότατον ἐπίσης εἰς κοινὴν γνῶσιν καὶ καταρτισμὸν τῶν λαβόντων σχέσεις μετ' ἐκείνου, ὡς εἴρηται, προήχθη εἰς τὴν ἔκθεσιν καὶ ἀποστολὴν τῆς παρούσης, δι' ἧς ἀπονέμουσα πρός τε τὴν ὑμετέραν θειοτάτην Παναγιότητα καὶ τὴν περὶ αὐτὴν θεοσύλλεκτον Σύνοδον τοὺς εὐλαβεῖς ἐν Χριστῷ ἀσπασμούς, συναποστέλλει καὶ ἀντίγραφα τῆς καθαιρέσεως τοῦ Καΐρη, ἐν οἷς περιστατικώτερον καταφαίνονται αἱ ἀπονενοημέναι τοῦ ἐξωλεστάτου ἀρχαί, ἡ ἀποτυχία μεταμελείας καὶ διορθώσεως διὰ τοσούτων σωφρονιστικῶν μέσων, καὶ ἡ ἐπενεχθεῖσα κατάκρισις καὶ ἐσχάτη ποινή, σύμφωνος τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσιν.

Ὑμέτερον δὲ τοῦ λοιποῦ καὶ ἐχόμενον τῆς πνευματικῆς προμηθείας, τῆς ὑπὲρ παντὸς τοῦ χριστωνύμου πληρώματος ἐξίσου ὀφειλομένης, εἶναι ἡ εἰδοποίησις τῆς πράξεως ταύτης ὅπου δεῖ, καὶ ὅπως· ἵνα μὴ καὶ ἡ λύμη ἡ ψυχοφθόρος γένηται διαδόσιμος πρὸς τὰ ὑγιῶς ἔχοντα ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀγαπητὰ τέκνα, καὶ οἱ ὅπως ποτὲ προσβληθέντες ἐγκαίρου τῆς θεραπείας ἀξιωθῶσι τῇ θείᾳ χαριτι. Ταῦτα ἐπὶ τοσοῦτον μετὰ στερρᾶς πεποιθήσεως. Τὰ δὲ σεβάσμια ὑμῶν ἔτη εἴησαν θεόθεν ἀπεροπλῃθῆ καὶ τρισόλβια.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Νοεμβρίου 1841.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

« Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοὶ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. — Σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. Ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν » (Α. Κορ. α, 10. Ἐφεσ. δ, 3) « Σπουδαῖον ἡ πόλις, καὶ ὁ δῆμος ἀστεῖόν τι σύστημα, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ὑπὸ νόμου διοικούμενον, καθάπερ καὶ ἡ Ἐκκλησία ὑπὸ λόγου, ἀπολιόρκητος, ἀτυράννητος πόλις ἐπὶ γῆς, θέλημα θεῖον ἐπὶ γῆς, ὡς ἐν οὐρανῷ ». Κλήμ. Στρωματ. Δ. σελ. 396.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ρει χρήσει παράδειγμα τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς ὁμοθρήσκου Ρωσσίας, τὸ ὁποῖον αὐτὸ μόνον ἀρκεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εἰς οὐδὲν δὲν προσκρούει θρησκευτικῶς ἡ μὴ ἐκ μόνων Ἀρχιερέων τῆς ἱερᾶς Συνόδου σύστασις.

Γ'. Τὸ 12 ἄρθρον τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου, καθὼς ἐτροποποιήθη, εἶναι διόλου ἀσυμβίβαστον μὲ τὸ 13 καὶ 14 ἄρθρον τοῦ Βασ. Διατάγματος. Ἡ ὑπερτάτη ἐξουσία τοῦ Κράτους προσδιορίζει τὰ ἀντικείμενα, περὶ τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖ δικαιωματικῶς ὄχι μόνον νὰ πληροφορῆται, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ ἐμποδίζῃ, ὁσάκις προσβάλλωσι τὸ δημόσιον συμφέρον (α).

Δ'. Τὸ 2 ἄρθρον τοῦ ΙΒ κεφαλαίου ἀντιβαίνει διαῤῥήδην εἰς τὸ 9 ἄρθρον τοῦ Βασ. Διατάγματος, διαγορεύοντος ῥητῶς «πρὶν ἡ ζητηθῇ ἡ ἔγκρισις τῆς Κυβερνήσεως, δὲν ἠμπορεῖ νὰ κοινοποιηθῇ οὐδὲ νὰ ἐκτελεσθῇ κἀμμία (οὔτε τῶν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ δηλονότι ἀναγομένων) Συνοδικὴ ἀπόφασις. Εἰς αὐτὰ καὶ μόνα ἐκρίναμεν χρέος μας νὰ περιορίσωμεν τὰς παρατηρήσεις μας ἐπὶ τοῦ παρόντος· καὶ τὰς παρατηρήσεις ταύτας κοινοποιοῦντες πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον, προσκαλοῦμεν ὁλόκληρον εἰς τὸ ἑξῆς τὴν προσοχήν της εἰς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν διατεταγμένων, ἐνασμενιζόμενοι νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι θέλει τὰς ἐκλάβει ὑπαγορευθείσας ἀπὸ μόνον τὸν ὑπὲρ τῆς δόξης τῆς εὐκλεοῦς

δος οὐκ ἔστιν ἐκ τῶν ἀφῃρημένων, ἀλλ' ἐκ τῶν λεγομένων περιληπτικῶν (ὡς καὶ ἡ Συνέλευσις, καὶ ἡ Βουλή, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἐν οἷς καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ ἡ Γραμματεία κτλ.). Καθὼς λοιπὸν ὅταν τις ἐπαινῇ καθόλου, φέρ' εἰπεῖν, τὴν βουλήν, ὁ ἔπαινος ἀφορᾷ πάντα τὰ συνιστῶντα τὴν βουλὴν πρόσωπα κοινῶς καὶ κατὰ μέρος (καθὸ βουλευτάς), οὕτω καὶ ὅταν ἡ Σύνοδος μνημονεύηται, τὸ μνημόσυνον ἀναφέρεται καὶ εἰς πάντα καὶ εἰς ἕκαστον τῶν τῆς Συνόδου μελῶν. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Γραμματεύς, ὅταν μνημονεύῃ τὴν Γραμματείαν μήπως οὐκ ἐμπεριέχεται μετὰ τῶν ὑπαλλήλων καὶ πρῶτος (πολλάκις δὲ καὶ μόνος) αὐτός;

(α) Τὸ 16 ἄρθρον Β. κεφ. τοῦ Σχεδίου διαλαμβάνει τὰ περὶ τῆς δημοσίου θείας λατρείας (ὡς καὶ τὸ 12 ἄρθρον τοῦ Καταστατικοῦ)· καὶ εἰς ταῦτα ἤθελεν ἡ Σύνοδος ἐλευθέρως ἐνεργουμένας τὰς πατροπαραδότους ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις. Ἀλλ' ἤκουσε κἀν τούτῳ πρὸς ἀπόκρισιν, ὅτι καὶ παύει ταύτας, ἂν τύχῃ, ἡ κοσμικὴ ἐξουσία, χάριν τοῦ δημοσίου συμφέροντος (καθὼς ἂν αὐτὸ διορίσῃ αὐτὴ πάλιν ἡ ἐξουσία)· ἡ δὲ Σύνοδος ὑποταγήσεται (πῶς δ' οὐχί;), καὶ καταπαύσει καὶ αὐτὴ τὰς ἑορτὰς τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς! Ὅτι δὲ καὶ ἡ Ἐκκλησία πρώτιστα καὶ μάλιστα «τὸ συμφέρον τῶν πολλῶν ζητεῖ, ἵνα σωθῶσι» (Β. Κορινθ. ζ), περὶ τούτου λόγος οὐδείς. Βλ. Τμημ. Γ. Κεφ. γ. §. θ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σοντας τὴν Σύνοδον, καὶ πρόεδρον αὐτῆς ἄνδρα σεβασμιώτατον, τὸν Κυνουρίας Διονύσιον. Πλὴν ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἡσύχασαν οἱ καινοτομισταί, τοῦ προέδρου μάλιστα μαθόντες τὴν ἐκλογήν, ἀλλὰ καὶ ἄλλας μὲν πολλὰς συνεκίνησαν σκευωρίας, ἀπατήσαντες δὲ καί τινα πρεσβύτην Ἀρχιμανδρίτην, φιλάγαθον ἄνθρωπον καὶ θερμὸν τῆς εὐσεβείας ζηλωτήν, τ' ἄλλα δ' εὔπιστον καὶ ἁπλοϊκόν, ἐξώρμησαν αὐτὸν πρὸς τὸν Βασιλέα· καὶ παραστὰς ὁ γέρων, ἔγγραφον ἐγχειρίζει κατηγορίαν, πολλὰ καὶ ἀπὸ στόματος καταβοῶν κατά τινων ἀρχιερέων (ἐν οἷς ὅμως ἐμπεριείχοντο καὶ τὰ ὀνόματα τῶν εἰς τὴν νέαν τῆς Συνόδου περίοδον ὑπὸ τοῦ Γραμματέως προβεβλημένων, καὶ πρώτιστα τὸ τοῦ Κυνουρίας (α))· ὁ δὲ σεβαστὸς Βασιλεὺς ἀκούσας ἐπέσχε τὴν πρόσκλησιν τῶν ἤδη προβεβλημένων, καὶ γενομένης ἐξετάσεως ἀκριβοῦς, ἐπειδὴ τὰ τῆς συκοφαντίας ἐξηλέγχθησαν, παύεται μὲν ὁ διετίαν ἤδη προεδρεύων τῆς Συνόδου Κύριλλος ὁ Κορινθίας, προσκαλεῖται δὲ τούτου διάδοχος ὁ Κυνουρίας (ὁ Ρέοντος), καὶ τῇ 20 Ὀκτωβρ. (1835) διεκηρύχθη ἡ τρίτη τῆς Συνόδου περίοδος ἐξ ἀρχιερέων συγκειμένη τῶν ἐφεξῆς. Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος πρόεδρος, ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος, ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος, ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς, Ὁ Κυκλάδων Ἄνθιμος. Μέλη δὲ συμπληρωτικὰ ὁ Φωκίδος Νεόφυτος καὶ ὁ Τριφυλίας Παΐσιος (β).

(α) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 282. σελ. 1032. πρβλ. καὶ ἀριθμ. 283. σελ. 1035.
(β) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. 1835. ἀριθμ. 15. σελ. 64.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χίαι πάλιν εἰς ἀναλόγους δ ή μ ο υ ς ἢ κ ο ι ν ό τ η τ α ς. Καὶ τὰ ἀρχαῖα δὲ τῶν Ἑλληνικῶν ὀνομάτων (ἐξευρεθέντα τὰ μὲν ἐπ' ἀκριβές, τὰ δὲ καὶ σφόδρα παρὰ χορδὴν) ἐπετέθησαν εἰς πολλοὺς δήμους καὶ χώρας, ἀφ' ὧν καὶ οἱ Νομοὶ παρωνομάσθησαν καὶ αἱ ἐπαρχίαι. Κατὰ ταύτην τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν διωρίσθησαν καὶ αἱ πᾶσαι τοῦ Βασιλείου ἐπισκοπαί· καὶ μ ό ν ι μ ο ι μὲν καὶ διαρκεῖς δ έ κ α μόνον ἐθεσπίσθησαν, ἰσάριθμοι τοῖς Νομοῖς (καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς ἐπίσκοποι ἰσάριθμοι τοῖς Νομάρχαις). Χάριν δὲ τῶν ἔτι ζώντων κανονικῶν Ἀρχιερέων, καὶ πρὸς οἰκονομίαν τῶν πλείστων ἐκ τῶν παρεπιδημούντων προσφύγων, ἐτάχθησαν προσκαίρως ἐπισκοπαὶ τεσσαράκοντα, ταῖς ἐπαρχίαις ἰσάριθμοι, καὶ τόσοι κατ' αὐτὰς ἐνιδρύθησαν ἐπίσκοποι, ἵνα νέμωνται ποιμαίνοντες τὰς ἐπαρχίας, ἐφ' ὅσον ζῶσιν· ἑκάστου δὲ τούτων ἀποθνήσκοντος, ἣν ἐποίμαινεν, ἡ ἐπαρχία προστεθήσεται πρὸς τὴν τοῦ Νομοῦ μόνιμον τεταγμένην ἐπισκοπήν, μέχρις ἄν, συναλειφόμεναι κατὰ καιροὺς αἱ ὑπεράριθμοι, συγχωνευθῶσι, τέλος, ἅπασαι πρὸς τὰς δέκα (α).

§. 6. Καὶ αὕτη μὲν ἡ διαίρεσις τῶν ἐπισκοπῶν καὶ τῶν ἐν αὐταῖς καθεδρευουσῶν πόλεων διεκηρύχθη δι' ὑψηλοῦ Διατάγματος (ἐκδοθέντος 20 Νοεμβρ. 1833) (β). Δι' ἄλλου δὲ πάλιν Διατάγματος, τῇ ἐπαύριον ἀπολυθέντος, διωρίσθη καὶ τὸ προσωπικὸν τῶν ἐπισκόπων καταστα θέντων ἐξ ὀνόματος. Ἔστι δὲ τὸ Διάταγμα τόδε.

Δ ι ά τ α γ μ α

Περὶ διορισμοῦ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Ἐπισκοπῶν τοῦ Βασιλείου.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου, καὶ κατὰ γνωμοδότησιν τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν·

(α) Οἷον ὁ Νομὸς τῆς Εὐβοίας περιλαμβάνει τρεῖς πολιτικὰς ἐπαρχίας, τὴν Χαλκίδα (τῆς Εὐβοίας), τὴν Καρυστίαν, καὶ τὴν τῶν Βορρείων Σποράδων, Σκοπέλου, Σκιάθου, Σκύρου (καὶ Ἡλιοδρομίων). Μετὰ γοῦν τὸν θάνατον τῶν εἰς τὰς νήσους ταύτας ἐπισκοπούντων, αἱ ἐπισκοπαὶ συναφθήσονται πρὸς μίαν, τὴν τῆς Εὐβοίας. Τῶν δὲ πάλιν Κυκλάδων ὅλων αἱ ἐπισκοπαὶ (Ἄνδρου, Τήνου, Σίφνου, Κύθνου, Θήρας, Νάξου, Πάρου κτλ.) καταλήξουσιν εἰς μίαν, τὴν τῶν Κυκλάδων (ἧς τοῦ Νομοῦ πρωτεύουσα, Ἑρμούπολις, ἡ ἐπὶ τῆς Σύρου), καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως.

(β) Βλ. τὸ Διάταγμα ἐν τῇ Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθμ. 38. σελ. 285.

Θέλουν δὲ εἶσθαι ἐπίσης δεκτοὶ εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο, ἐκτὸς τῶν ὑποτρόφων τῆς Κυβερνήσεως, ὅσοι παῖδες σπουδαίας ἀγωγῆς καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἔχοντες, ἔχουσιν οἴκοθεν τὰ ἀναγκαῖα, ἢ δύνανται νὰ συνεισφέρωσι τὴν προσδιορισθησομένην κατ' ἔτος πόσότητα εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ καταστήματος τούτου.

Ἀλλὰ, διὰ νὰ προχωρήσωμεν ἀσφαλέστερον εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑποτρόφων τούτων, ἥτις πρέπει νὰ γενῇ μὲ τόσην ἀκρίβειαν καὶ εἰλικρίνειαν, ὅσην ἀπαιτεῖ τὸ ἀξίωμα τῆς ἐπαγγελίας, δὲν ἐκρίναμεν πρέπον καὶ δίκαιον νὰ λάβωμεν ἄλλους ὁδηγοὺς παρὰ τοὺς προστάτας τῆς Ἐκκλησίας, οἵτινες, ὡς πνευματικοὶ ποιμένες «γινώσκοντες τὰ ἑαυτῶν πρόβατα, καὶ γινωσκόμενοι ὑπ' αὐτῶν», ἔχουσιν ἀναμφιβόλως καὶ πλείονα ζῆλον διὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις διὰ τῆς βελτιώσεως τοῦ κλήρου θέλει ἀναλάβει τὴν παλαιὰν αὐτῆς δόξαν καὶ λαμπρότητα.

Προσκαλεῖσθε διὰ ταῦτα, σεβασμιώτατοι ἱεράρχαι, νὰ μᾶς προβάλητε κατάλογον ὀνομαστικὸν τριῶν ὑποψηφίων ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας παροικίας, καὶ κατὰ τοὺς προεκτεθέντας τύπους, διὰ νὰ ἐκλέξωμεν ἐκ τούτων ἁπάντων τὸν προσδιορισθέντα ἀριθμὸν τῶν ὑποτρόφων μαθητῶν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ σχολείου, καὶ νὰ μετακαλέσωμεν αὐτοὺς σὺν Θεῷ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ νέου ἔτους, παραπεμπομένους μὲ τὰς ἱερὰς εὐλογίας καὶ μὲ τὰ ἐφοδιαστικὰ ἔγγραφα τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 18 Δεκεμβρ. 1829.

Ὁ Κυβερνήτης
Ἰ. Α. Καποδίστριας

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Ν. Χρυσόγελος (α).

§. ς. Μετὰ ταῦτα ἐξέδωκε καὶ τὸ ψήφισμα τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ σχολείου τούτου, ἐν ᾧ ψηφίζει τὰ ἑφεξῆς.

1) Τὸ ἐν τῇ νήσῳ Πόρου ἱερὸν μοναστήριον τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς διορίζεται εἰς σχολεῖον ἐκκλησιαστικὸν διὰ τοὺς ἀφιερωθησομένους εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν.

2) Τὴν διεύθυνσιν τοῦ καταστήματος τούτου θέλει ἐμπιστευθῆ ἡ Κυβέρνησις εἰς ἄνδρας δεδοκιμασμένους διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ παιδείαν.

3) Ἡ Κυβέρνησις ἀναλαμβάνει ὡς ὑποτρόφους εἰς τοῦτο κατ' ἀρχὰς

(α) Βλ. Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἀριθ. 88 τοῦ ἔτ. 1829. σελ. 349.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῆς διαρκοῦς Συνόδου, καὶ ἀνεγνώσθη σχέδιον περὶ τούτου τοῦ Κ. Θ. Φαρμακίδου, καὶ ἐνεκρίθησαν ἐκ τῶν περιεχομένων τὰ ἑξῆς.

Α΄.) Ἡ διαρκὴς Σύνοδος εἶναι ἡ ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ὑποκειμένη εἰς τὴν Βασιλικὴν ἐξουσίαν.

Β΄.) Τὰ καθήκοντα τῆς Συνόδου διαιροῦνται εἰς ἐσωτερικά, καὶ ἐξωτερικά· καὶ ἐσωτερικὰ μὲν λογίζονται ὅλα τὰ ἀναγόμενα εἰς τὸ Δογματικὸν καὶ ἱεροτελεστικὸν τῆς Θρησκείας μέρος, καὶ εἰς αὐτὰ ἡ κοσμικὴ ἢ ἡ πολιτικὴ ἀρχὴ δὲν ἐπεμβαίνει διόλου· ἐξωτερικὰ δὲ χρέη τῆς Συνόδου εἶναι, ὅσα δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ Δογματικὸν καὶ ἱεροτελεστικὸν τῆς Θρησκείας μέρος, καὶ αὐτὰ ἐνεργοῦνται παρὰ τῆς Συνόδου ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ κατὰ προηγουμένην ἄδειαν, καὶ διὰ τῆς συμπράξεως τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς.

Γ΄.) Ἡ διάρκεια τοῦ προσωπικοῦ τῆς Συνόδου διορίζεται, καθὼς προείρηται, εἰς τριετίαν, διαρκούσης ὅμως τῆς πρώτης τριετίας, ἐναλλάσσεται κατὰ κλῆρον εἰς μὲν τὸ τέλος τοῦ πρώτου χρόνου τὸ ἓν μέλος τῆς Συνόδου, εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ δευτέρου χρόνου τὸ ἕτερον, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ τρίτου τὸ τρίτον μέλος, ἀντικαθισταμένων ἑκάστοτε παρὰ τοῦ Βασιλέως ἄλλων.

Δ΄.) Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνόδου διορίζεται παρὰ τοῦ Βασιλέως ἐκ τῶν συγκροτούντων τὴν Σύνοδον μελῶν, δι' ὅσον καιρὸν ἤθελε τὸ ἐγκρίνει εὔλογον, πάντοτε ὅμως ἐντὸς τῆς τριετίας.

Ε΄.) Ὁ Γραμματεὺς τῆς Συνόδου διορίζεται παρὰ τοῦ Βασιλέως διὰ βίου.

ς΄.) Ἡ Σύνοδος ἔχει καὶ ὑπογραμματεῖς, προβαλλομένους παρ' αὐτῆς καὶ ἐπικυρωμένους παρὰ τοῦ Βασιλέως.

Ζ΄.) Τὰ μέλη τῆς Συνόδου καὶ ὁ Γραμματεὺς ὁρκίζονται τὸν ἀνήκοντα ὅρκον ἐνώπιον τῆς Βασιλικῆς ἀρχῆς, οἱ δὲ ὑπογραμματεῖς ἐνώπιον τοῦ Γραμματέως τῆς Συνόδου.

Η΄.) Ἡ Σύνοδος ἔχει ταχτικὸν Γραφεῖον, ἰδιαιτέραν σφραγίδα, καὶ τοὺς ἀναγκαίους ὑπηρέτας.

Θ΄.) Ἡ Σύνοδος καθεδρεύει πάντοτε εἰς τὴν Μητρόπολιν τοῦ Βασιλείου.

Ι΄.) Ὅλαι αἱ ἐντὸς τῶν ὅρων τῆς δικαιοδοσίας της ὑποθέσεις ἀποφασίζονται διὰ τῆς πλειοψηφίας.

ΙΑ΄.) Ὅλα τὰ μέλη ὑπογράφονται εἰς τὰς ἐκ τῆς Συγόδου ἐκδιδο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἁρμόδιοι Εἰσαγγελεῖς νὰ καταδιώξωσιν εἰς τὰ δικαστήρια κατὰ τοὺς περὶ τύπου νόμους ὅσα ἔφθασαν ἕως τώρα εἰς γνῶσιν αὐτῆς, κατ' εὐθεῖαν προσβάλλοντα τὰ ἱερὰ δόγματα καὶ τὰς τελετὰς τῆς πίστεως μας· καὶ εἶναι τ' ἀκόλουθα.

α) Παλαιονομία, ἤτοι ἐπιστολὴ πρὸς τὸ ἐν Ἑλλάδι σεβασμιώτατον ἱερατεῖον καὶ ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, δεικνύουσα τὴν ἀνάγκην ταχείας καὶ ἐντελοῦς ἀναμορφώσεως Ἐκκλησιαστικῆς, συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ Τιμοθέου Φιλοκλήρου τυπωμένη ἐν ἔτει ᾳωκη.

β) Λόγος τοῦ περιφήμου Τιλοστῶνος Ἀρχιεπισκόπου τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ Καντερβούρεως κατὰ τῆς Μετουσιώσεως. Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ εἰς τὸ Ἰταλικόν, καὶ ἐκ τούτου εἰς τὸ Ἑλληνικὸν μεταφρασμένος, καὶ ἐκδεδομένος ἐν ἔτει ᾳωκζ.

γ) Ἱστορία τῆς εἰς τὴν Ἰρλανδίαν Λατινικῆς Ἐκκλησίας, συγγραφεῖσα παρά τινος Ἀνδρέου Δούννου, καὶ ἐκδοθεῖσα ἐν ἔτει ᾳωκζ.

δ) Ὁ ὁδηγὸς τοῦ Κλήρου, συγγραφεὶς παρὰ τοῦ Σαμουὴλ Χειρίδωνος Οὐίλσωνος, καὶ τύποις ἐκδοθεὶς ἐν ἔτει 1829.

Ἂν οἱ σκοποὶ τῶν ἐκδοτῶν ἦσαν εἰλικρινεῖς, δὲν ἤθελον μεταφράζεσθαι ἢ συγγράφεσθαι καὶ ἐκδίδεσθαι τοιαῦτα βλάσφημα ὡς πρὸς τὰς δόξας τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας βιβλία, καὶ δὲν ἤθελον ταράττεσθαι δι' αὐτῶν αἱ συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων· ἔπρεπε νὰ γνωρίζωσιν οἱ τοιοῦτοι ὅτι πρᾶξις, ἥτις σκανδαλίζει ἄλλον, δὲν εἶναι ἔργον φιλάνθρωπον· καὶ ὅ,τι πράττουσιν αὐτοὶ πρὸς ἡμᾶς μᾶς κάμνει νὰ εἴπωμεν πρὸς αὐτούς, «Ἀνάγκη ἐστὶν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται». Ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν διδάσκαλος, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἦτον τόσον προσεκτικός, ὥστε καὶ περὶ πράγματος ἀδιαφόρου, περὶ τῶν εἰδωλοθύτων κρεάτων, ἔλεγεν «Οὐ μὴ φάγω κρέας εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω». Καὶ ἔδιδε τοιαύτην φιλάνθρωπον συμβουλήν, διότι ἐγνώριζε καὶ ἠκολούθει τὴν ἐντολὴν ἐκείνου, τὸν ὁποῖον αὐτὸς τόσον θαῤῥαλέως ἐκήρυττε πανταχοῦ· «Ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων, τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης» (Ματθ. ιη, 6). Καὶ πῶς οἱ τόσον καυχώμενοι εἰς τὸν κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον ἀληθινὸν χριστιανισμόν, οἱ τόσον καυχώμενοι εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν ἠθικήν, τολμῶσι νὰ πράττωσιν ἐναντίον τοῦ Εὐαγγελίου; Καὶ φανερόνουν ἀγάπην ἀδελφικὴν αἱ πράξεις τῶν τοιούτων ἀν-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἀπολογίαν ἴσως τι καὶ συντελοῦσι, κινοῦσαι τὸν πρὸς τούτους, ὡς βιασθέντας, ἔλεον τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα συγχωρήσῃ τούτοις τὴν τιμὴν κἂν ἔχειν μόνην, χωρὶς ἱεροπραξίας· αὐτῶν δὲ τῶν χειροτονηθέντων μᾶλλον ἐπιβαρύνουσι τὴν ἐνοχήν, ὡς καὶ τοὺς βιαστὰς αὐτοὺς δηλονότι παρορμησάντων ἐκ παρασκευῆς. Εἰ δὲ καὶ αὐτοὶ (τυχὸν) βιασθέντες ἐδέξαντο τὴν χειροτονίαν, ὤφειλον ἵνα μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας παραιτηθῶσιν ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ, εἰς ὃν ἄκοντες καὶ βιαίως ἐπεβιβάσθησαν. Πάλιν, ἂν ἥμαρτε βαρέως ὁ Ζαρνάτας, ὅτι καὶ ἀβίαστος ἐν εἰρήνῃ κατετόλμησε τὴν ἐσχάτην χειροτονίαν, ἐπίσης λοιπὸν ἥμαρτον καὶ οἱ τότε μετ' αὐτοῦ τὸν Ἀνδρουβίστης συγχειροτονήσαντες ἄλλοι δύω Ἐπίσκοποι, περὶ ὧν οὐδ' ἐμνημόνευσεν ὅλως ἡ Σύνοδος. Εἴτε λοιπὸν ἐξ ἀγνοίας, εἴτε χαριζομένη καὶ ὑπείκουσα εἰς παρανόμους εἰσηγήσεις, ἐσφάλη καὶ περὶ ταῦτα ἡ ἱερὰ Σύνοδος, καὶ σκάνδαλον συνετάραξε καὶ ψόγον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὸ μὴ ἴσον μηδ' ἐν πᾶσιν ὁμαλὸν καὶ σύμφωνον τῆς ψήφου τῆς Συνοδικῆς· κατεβόων δὲ σχετλιάζοντες καὶ οἱ καθαιρεθέντες. Ὅθεν ἡ κατὰ τὴν γ' ὕστερον περίοδον καταστᾶσα Σύνοδος ἠναγκάσθη καὶ τὸν Ζαρνάτας ἀπολῦσαι, συγκατατάξασα μετὰ τῶν ἀφεθέντων. Τούτου δὲ γενομένου, συνεχωρήθη ἔπειτα καὶ ὁ Ἀνδρουβίστης, καὶ συνεπληρώθη ἡ ἀνομία. Συνεχωρήθη δὲ οὗτος (κατὰ τὸ 1838, 16 Δεκεμβρ.) ὑπὸ τῆς Συνόδου, ἄγαν ὑπερβολικῇ χρησαμένης φιλανθρωπίᾳ ἐπὶ ῥητῇ διατάξει, ἵνα μηδεμίαν ἔχῃ σχέσιν πρὸς τὴν Ἀνδρούβισταν, λέγηται δὲ μόνον πρώην Ἀνδρουβίστης. Ἀλλ' οὗτος ὕστερον καὶ μέλος ἐγένετο τῆς Συνόδου, καὶ εἰς τὴν Οἰτύλου, τέλος, ἐπισκοπὴν προεβιβάσθη. Ἐν δὲ τούτοις κἀκεῖνο μάλιστα σημειωτέον παροδικῶς, ὅτι αὐτὴ ἡ Σύνοδος ὁμολογεῖ διαμένον ἐπὶ τῆς κηρυχθείσης ἀνεξαρτήτου Ἐκκλησίας τὸ Πατριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ χειροτονεῖν Ἐπισκόπους, ὅπερ ἐσφετερίσθη ὁ Ζαρνάτας (βλ. Κεφ. Γ. §. 6. σημ. σελ. 219). Προσεπιμαρτυρεῖ δὲ ὅτι καὶ κατὰ τὰς πολιτικὰς διαταγὰς ὑπῆρχεν ἀπηγορευμένη οὐ μόνον τῶν Ἐπισκόπων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων ἡ χειροτονία. Ὥστε καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν λόγων τῆς Συνόδου βεβαιοῦται ὅτι οὐδέποτε τὸ ἔθνος αὐτὸ ἀνεκήρυξε τὴν παρὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου ἀνεξαρτησίαν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας. Καὶ περὶ τούτων λέγομεν καὶ ὕστερον ἐν τῷ τρίτῳ τμήματι.

§. κ. Μετὰ ταῦτα ἡ κατὰ πάντα κηδομένη τῆς πολιτείας ὑψηλὴ Ἀντιβασιλεία ἐξέδωκε Διάταγμα καὶ περὶ νεκροταφείων, ἐν ᾧ ἀπαγορεύει τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν οὐ μόνον ἐν ταῖς περιοχαῖς τῶν ναῶν,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τι δὲ 6) ὁ ἀρχιερεὺς «πρὶν ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντά του διαβεβαιοῖ τὴν πίστιν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως». Ὥστε κατά γε τὸν νομοθέτην οὐ περιέβαλε τὸν χειροτονηθέντα τὰ ἀρχιερατικὰ καθήκοντα παρὰ τοῦ θείου Πνεύματος χειροτονία ἐν τῷ ναῷ, ἀλλ' ἐξελθὼν ἀρχὰς καθίσει, μὴ δυνάμενος ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ διδάσκων καὶ διοικῶν κατὰ τοὺς κανόνας ὡς οἰκονομίαν ψυχῶν πεπιστευμένος, μετὰ δὲ τὴν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως ὁμολογίαν τῆς πίστεως, τότε δὴ τότε ἀναλαμβάνει αὐτά! Ὁποῖος ἐμπαιγμὸς καὶ προπηλάκισις τοῦ τῆς ἱερωσύνης μυστηρίου παρ' ὀρθοδόξων Ὑπουργῶν προβεβουλευμένος καὶ ὑφ' ὁμωνύμων βουληφόρων νομοθετούμενος! Καὶ Βουλευτὴς μὲν ἢ Γερουσιαστὴς νομίμως ἐκλεγεὶς ἀπολύτως καὶ ἐλευθέρως τὰ καθ' ἑαυτὸν ἐνεργεῖν ἐξουσίαν ἐλάμβανε μετὰ τὴν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ ἢ ἐνώπιον τοῦ λοιποῦ σώματος ὁρκωμοσίαν, ὅ γε μὴν ἐπίσκοπος ἀπρακτήσει πρὶν ἢ λάβῃ τὴν δύναμιν παρὰ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ὁρκισθεὶς καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος! — Γ) Ἡ μετάθεσις τοῦ Ἐπισκόπου γίνεται κατὰ γνωμοδότησιν τῆς Συνόδου μόνον ἐγκρίσει τοῦ Βασιλέως. Ἀλλ' ὅμως αὐτοῦ τοῦ μετατιθεμένου τὴν θέλησιν καὶ συγκατάθεσιν οὐδόλως μνημονεύει ὁ νόμος· διὸ καὶ θέλοντος ἐκείνου καὶ μή, τὸ Διάταγμα ἐκδίδοται, καὶ ὁ Ὑπουργὸς ἐκτελεῖ τὰ διατεταγμένα. Ἂν δὲ ὁ Ἐπίσκοπος μὴ δέχηται τὴν γνωμοδοτηθεῖσαν καὶ διαταχθεῖσαν μετάθεσιν, ἀφαιρεῖται τότε τῆς κανονικῆς αὐτοῦ ἐπισκοπῆς, ὡς παραβάτης τοῦ ἐκδοθέντος Διατάγματος, καὶ ἀνακαινίζονται τὰ ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου Σελλασίας Θεοδωρήτου διαδραματισθέντα (βλ. ὄπισθ. σελ. 481). (α). — Δ) Τὸ ἐν ἀποβιώσει ἐπισκόπου

στασις (βλ. Acta Patriarchat. Constantinop. T. 1. p. 364). Ὅτε δὲ τὸ Βυζαντινὸν κράτος εἰς ἀλλοθρήσκους περιῆλθε, προσετέθη ἡ τοῦ Κρατοῦντος σύστασις, τὸ δὴ λεγόμενον Βεράτιον, δι' οὗ πρὸς τὰς ἀλλοθρήσκους ἀρχὰς ἐπιβάλλεται ἡ τοῦ Ἀρχιερέως ἀναγνώρισις καὶ τῶν προνομίων αὐτοῦ τὸ σέβας. Ἡ τοίνυν διὰ βασιλικοῦ Διατάγματος ἐπικύρωσις, ἵν' ἀναγνωρίζηται ὁ χειροτονηθεὶς παρὰ τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ ἀρχῶν χριστιανικῶν θείᾳ χάριτι καὶ ὀρθοδόξων οὐσῶν, ποτέρου ἆρα πολιτεύματος δοκεῖ παραζήλωσις;

(α) Σημείωσαι ὅτι, τῇ 25 Ὀκτωβρ. τοῦ 1862 πολλῶν ἀτόπων διαθρυλληθέντων καί τινων στερρῶς τὸ τῆς μεταθέσεως ἄλογον καὶ σκανδαλῶδες καὶ ἀντικανονικὸν καταδειξάντων (Βλ. Εὐαγγελικ. Κήρυκα τοῦ ἔτ. 1862. σελ. 314), ὥρισεν ἡ Σύνοδος διὰ πράξεως αὐτῆς τὸ ἀμετάθετον τῶν Ἐπισκόπων, ἐξελοῦσα μόνην τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ προέδρου τῆς Συνόδου τὴν ἀποβίωσιν, ὅτε μόνον «δὲν θεωρεῖ ἐπιζήμιον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὸ νὰ λαμβάνηται ἐκ τῆς χορείας τῶν Ἐπισκόπων ὁ καταλληλότερος εἰς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τοῦ Ἐπισκόπου».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

© Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δὲ Σύνοδος λαβοῦσα παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου ἀπολογίαν ἔγγραφον, ἀπήντησε πρὸς τὴν Γραμματείαν τὰ ἑξῆς. « Ἡ Σύνοδος λαβοῦσα τὸ ἀπὸ 9 Αὐγούστου καὶ ὑπ' Ἀριθμ. 14591 ἔγγραφον τῆς Β. ταύτης Γραμματείας, καὶ πληροφορηθεῖσα περὶ τῶν ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένων, προσεκάλεσε τὸν Σεβασμιώτατον ἐπίσκοπον Ἀττικῆς εἰς τὸ ν' ἀπολογηθῇ εἰς ταῦτα. Καὶ δὴ λαβοῦσα τὴν ἀπὸ 30 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς Αὐγούστου ἀπολογίαν αὐτοῦ, τῆς ὁποίας ὑποβάλλεται ἀντίγραφον πρὸς τὴν Β. ταύτην Γραμματείαν, καὶ σκεφθεῖσα ἐπ' αὐτῆς, θεωροῦσα δὲ τοὺς ἐν αὐτῇ φερομένους λόγους τοῦ Σεβασμιωτάτου ἐπισκόπου Ἀττικῆς βάσιν ἔχοντας ὅσα ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία θεσπίσασα ἀνέκαθεν πρεσβεύει καὶ ὅλον τὸ πλήρωμα τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν σέβεται καὶ ἐκτιμᾷ, ἀποδέχεται αὐτούς, καὶ ὡς μὴ εὑρίσκουσα τὸν Σεβασμιώτατον ἐπίσκοπον Ἀττικῆς ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως παρανόμως καὶ αὐτογνωμόνως, ἀλλὰ κατὰ τὰ καθήκοντά του καὶ κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας πράξαντα, συνάδει καὶ αὕτη καθ' ὅλα ὡς πρὸς τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ, καὶ ἐπικυροῦσα αὐτὴν ἀποκηρύττει καὶ αὕτη τὸν λεγόμενον γάμον τοῦ Εὐς. Σ. ὡς ἀθέμιτον καὶ ὅλως παράνομον, θεωροῦσα τοὺς οὕτω παρανόμως νυμφευθέντας καὶ τοὺς συμπράξαντας αὐτοῖς ὑπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ποινὴν τοῦ ἀφορισμοῦ, ὡς ἀσεβήσαντας περὶ τὰ θεῖα μυστήρια καὶ ἐντάλματα τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, καὶ τὸν εὐλογήσαντα τὸν τοιοῦτον ἀθέμιτον γάμον ἱερέα καθηρημένον τῆς ἱερωσύνης. Ταῦτα ἀποφαίνεται εἰς ἀπάντησιν ἡ Σύνοδος, καὶ παρακαλεῖ τὴν Β. ταύτην Γραμματείαν, νὰ θέσῃ τὴν παροῦσαν Συνοδικὴν ἀπόφασιν μετὰ τῆς εἰρημένης ἀπολογίας τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἐπισκόπου Ἀττικῆς ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ θρόνου τῆς Α. Μ. εἰς πληροφορίαν της» (ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1837). Καὶ

περιελθόντος εἰς τὰς ἀκοὰς αὐτῆς, ἢ καὶ αὐτὴ ὑπὸ τῆς ἀγανακτήσεως ὑπερβολῇ χρωμένη, ἵνα δεινότερον ἐκτραγῳδήσῃ τὸ ἐκ τῆς καταδίκης τῶν ἀθεμιτουργησάντων προκύψαν οὐ μικρὸν (πῶς γὰρ οὔ;) σκάνδαλον. Τὸ γὰρ ἀφοριστικὸν ἀποκηρύττον καὶ ἀποδοκιμάζον τὸν ἀθέμιτον γάμον, « Αὐτοὶ δέ, λέγει, ὅ τε Εὐστ. Σ. καὶ ἡ Ἀν. ὡς τολμήσαντες τὴν ἀθέμιτον πρᾶξιν, θεωροῦνται ἀπὸ τοῦδε βέβηλοι, μέλη σεσηπότα τῆς ὁλομελείας τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, καὶ θεοστυγεῖς· ὑπάρχουσιν ἀφωρισμένοι αὐτοί τε καὶ οἱ συμπράξαντες καὶ συνεργήσαντες εἰς τὴν παράνομον πρᾶξιν»· οὐδὲν δὲ περὶ τῶν συλλαλησάντων αὐτοῖς ἀναφέρει. Ὅθεν καὶ ὁ Ἀττικῆς ἐν τῇ Ἀπολογίᾳ ἀναιρεῖ τὴν συκοφαντίαν. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῆς καταστάσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κλήρου της κρίνεται ἀναγκαιοτάτη εἰς τὴν ἠθικὴν τῶν χριστιανῶν βελτίωσιν.

Ἀλλ' εἰς τὸ νὰ φθάσῃ ἀσφαλέστερον καὶ ὀρθότερον ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μ. εἰς τὸν κατὰ πάντα λόγον ἀξιέπαινον τοῦτον σκοπὸν, ἀναγκαῖον ἔκρινε νὰ συγκαλέσῃ εἰς τὴν προσωρινὴν βασιλικὴν καθέδραν ὅλους τοὺς ἐντὸς τοῦ βασιλείου σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς, καὶ ν' ἀκούσῃ τὴν περὶ τούτου ἀτομικὴν γνώμην των. Οὗτοι δέ, μετὰ βαθεῖαν σκέψιν συντελεστικωτάτην εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἐνέκρινον τὴν ὁριστικὴν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ πάσης ἄλλης ἐξουσίας, προϋπάρχουσαν μάλιστα πραγματικῶς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1821, κατὰ κοινὴν ἐθνικὴν θέλησιν καὶ ψῆφον, καὶ ἐξέφρασαν ὁμοφώνως τὴν ἔφεσιν τοῦ νὰ διακηρυχθῇ ἐπισήμως ἡ ἀνεξαρτησία αὕτη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως· διότι ὑποκειμένη ἡ Ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου εἰς ἄλλην ἐξουσίαν, μένει πάντοτε εἰς ἣν εὑρίσκετο κακὴν κατάστασιν, ἤθελεν ἐμποδίζεσθαι, ὑφ' ἧς ἤθελεν ἐξαρτᾶσθαι, εἰς τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω πρόοδον καὶ προκοπήν, καὶ δὲν ἤθελε συντελεῖ καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν τῶν χριστιανῶν βελτίωσιν, κατὰ τὸν ὑψηλὸν σκοπὸν τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀλλὰ παυούσης τῆς ἀπὸ πάσης ἄλλης ἐξουσίας ἐξαρτήσεως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, καθιερωμένης τῆς Ἐκκλησίας ταύτης αὐτοκεφάλου, ἀνάγκη πᾶσα ἦτο νὰ ἀντικαταστᾶθῇ ἄλλη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή· ἡ Ἐκκλησία ὅλου τοῦ ἔθνους δὲν ἠδύνατο νὰ μένῃ ἀδιοίκητος.

Ἐκρίθη λοιπὸν εὔλογον νὰ συσταθῇ Σύνοδος διαρκής, ἐνεργοῦσα κατὰ μὲν τὰ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας πράγματα, οἷον τὰ δόγματα καὶ τὰς ἱερὰς τελετάς, κατὰ τοὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς παραδόσεις, ἀφ' ἑαυτῆς καὶ δι' ἑαυτῆς ἐλευθέρως· κατὰ δὲ τὰ ἐκτός, οἷον τὸ διοικητικὸν αὐτῆς μέρος, ὑπὸ τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν, κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας συνήθειαν, κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας καὶ τοὺς πολιτικοὺς νόμους.

Ἀλλ' ἀναγνωριζομένης καὶ κηρυττομένης τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, μὴ ἐκλάβῃ τις ἐκ τούτου ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ ὑποπτεύσῃ διαφοράν τινα ἢ παρεκτροπὴν ἀπὸ τῶν ἀνέκαθεν

τὸν ἔπαινον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ», πλουσίας δὲ τὰς μελλούσας ἀμοιβὰς παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ εἴη μετ' Αὐτῆς.

Ἀων. Ἰουλίου ιά.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ταῦτα διέμειναν ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει, καθὼς καὶ πρότερον, ἄθικτα καὶ ἀνέπαφα, καὶ πάσης πολιτικῆς ἐπιρροίας ἐλεύθερα, διοικούμενα ὑπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς μοναζόντων (βλ. Τμῆμ. Γ. Κεφ. Ζ. §. ς.). Ὡσαύτως καὶ οἱ Δυτικοὶ Ἐπίσκοποι διεξάγουσι τὰς ὑπ' αὐτοὺς ἐν ταῖς εἰρημέναις νήσοις Ἐκκλησίας αὐτεξουσίως (μηδόλως δηλαδὴ Βασιλικοῦ Ἐπιτρόπου συνεδριάζοντος ἐν ταῖς Ἐκκλησιαστικαῖς αὐτῶν συνελεύσεσι, μήτε Ὑπουργοῦ ἐπικειμένου), μίαν πάλιν, ὡς ἀνέκαθεν, γνωρίζοντες ἑαυτῶν κεφαλήν, καὶ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν ἀρχηγόν, τὸν Πάπαν τῆς Ῥώμης. Καὶ λοιπὸν οἱ ξένης καὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἀρχῆθεν αὐτοχθόνου γενέθλης τῆς Ἑλλάδος Δυτικοὶ ζῶσι παρ' αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας μᾶλλον ἐλεύθεροι περὶ τὴν διοίκησιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν· ἀλλ' οὕτως ἔδοξε καὶ ταῦτα.

§. ιδ. Ἡ δὲ Κυβέρνησις καὶ μετὰ τὴν ἐπὶ λόγῳ δῆθεν τοῦ ταμείου τοσοῦτον ἄνομον καὶ σκανδαλώδη καὶ διαβόητον γενομένην δήμευσιν, ἢ μᾶλλον λήστευσιν, καὶ βεβήλωσιν καὶ καταφθορὰν τῶν μοναστηριακῶν ἀφιερωμάτων, οὐ διέλιπεν ὅμως, οὐδ' ὤκνησε προτρέπουσα τοὺς ὀρθοδόξους Ἕλληνας εἰς ἄλλας πάλιν νέας ἀφιερώσεις, καὶ φιλοτίμως αὐτοὺς συγκαλοῦσα, δι' ὧν αὐτοῖς ὑπέσχετο γενναίων καὶ καλῶν ἀμοιβῶν ! Κατὰ τὸ 1834 (Ἰανουαρ. 21]Φεβρ. 2) ἐξῆλθε Διάταγμα καταγγέλλον πρὸς ἅπαντας τοὺς εἰς τὰς ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας καὶ εἰς ἄλλας δημοσίους ἀγαθοεργίας καρποφοροῦντας βραβεῖα· « Θέλουν δημοσιευθῆ διὰ τῆς ἐφημερίδος τὰ ὀνόματα τῶν φιλελλήνων»· (ἤγουν τῶν φιλούντων ἰδίως τοὺς ἐν τῷ Κράτει Ἕλληνας) « ὅσοι ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος συνεισέφερον διὰ κληροδοσιῶν ἢ προικοδοτημάτων ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὲρ τῶν σχολείων, ἢ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς Ἑλλάδος. Καὶ πᾶσα μέλλουσα ἀγαθοεργὸς διάθεσις θέλει δημοσιεύεσθαι διὰ τῆς ἐφημερίδος· καὶ θέλει ἀποδίδεσθαι εἰς τὸν κληροδοτοῦντα ἡ ἀνήκουσα εὐχαρίστησις» κτλ. (α). Καλὰ τῇ ἀληθείᾳ ἀμφότερα τὰ γέρα ταῦτα καὶ τίμια (καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς ἑτερόδοξους φιλομούσους καὶ φιλέλληνας εὐεργέτας κατὰ χρέος εὐγνωμο-

(α) Βλ. Ἐφημερ. τῆς Κυβερνήσ. ἔτ. 1834, ἀριθ. 7. σελ. 59. Περὶ τῶν πολλὰ καὶ μεγάλα ἀφιερώματα συνεισενεγκόντων Ἑλλήνων καὶ ἀλλαχόθεν τῆς Εὐρώπης, καὶ ἐκ Δακίας, καὶ μάλιστα ἐκ τῆς Ῥωσσίας εἰς κατασκευὴν κοινωφελῶν καταστημάτων ἐν Ἑλλάδι Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀρ. 12 καὶ 33. σελ. 91. 253.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών/ Academy of Athens

τὴν ἀβούλων Βουληφόρων τὴν τοῦ μυστηρίου βεβήλωσιν, ἄκρατον οὖ-

---

τως εἰσακοντίσασα εἰς τὴν εὐσεβῆ τῶν Ἑλλήνων πολιτείαν καὶ τοῦτο εἰλημένου ἐγγράφου Σας μὲ ὑποδεικνύετε, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἀπαντᾶται τοιαύτη ἔκφρασις, δι' ἄλλο δὲν πραγματεύονται εἰ μὴ μοναδικῶς περὶ τῆς μετοχῆς, τὴν ὁποίαν οἱ κατὰ τὴν ἐπικράτειαν ἐπίσκοποι λαμβάνουσιν «εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ δεζυγίου ἐπὶ δεδικασμένης ὑποθέσεως». Τοιούτου ὄντος τοῦ γάμου, ὑπολείπεταί μοι νὰ εἴπω ὅτι γάμος νομίμως συνεστηκὼς εἶναι συζυγία ἀνδρὸς καὶ γυναικός, γινομένη καθ' ὅλην τὴν τάξιν τῶν πολιτικῶν νομίμων, καὶ τελειουμένη πανδήμως διὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς τοῦ μυστηρίου· γάμος ὅμως μὴ ἔχων ταῦτα τὰ προσόντα εἶναι γάμος παράνομος, εἶναι γάμος αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ ἄκυρος, εἶναι αὐτόχρημα ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς πρὸς κοινὸν σκάνδαλον συνοίκησις. Καὶ τῶν μὲν πρὸς τὴν λύσιν τοῦ πρώτου (τοῦ ἔχοντος δηλαδὴ νόμιμον τὴν σύστασιν) δὲν εἶναι ἁρμοδία ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ νὰ ἐπιλαμβάνηται πρώτη· αὐταὶ αἱ περὶ τοῦ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης καὶ περὶ διαζεύξεως διατάξεις δὲν ἀφορῶσιν εἰ μὴ τοὺς συνάψαντας συζυγίαν κατὰ τὰ πολιτικὰ νόμιμα γενομένην καὶ διὰ τῆς σφραγίδος τοῦ μυστηρίου τελειωθεῖσαν. Πρὸς ἀκύρωσιν δὲ γάμου παρανόμως συνεστηκότος ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ θεωρεῖ ἑαυτὴν ἁρμοδίαν, καὶ ἡ εἰς τοῦτο ἐπιμονή της εἶναι κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ἔλλογος, δικαία καὶ νόμιμος, καθόσον αὐτὴ ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματεία διὰ τῶν ἀπὸ 27 Ἀπριλίου καὶ 2 Μαΐου 1835 (ἀμφοτέρων ὑπ' ἀριθμ. 2346) ἐγγράφων της πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀπεφήνατο ὅτι, μεχρισότου ἐκδοθῶσιν αἱ περὶ γάμου ἰδιαίτεραι διατάξεις, εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς ἀνήκει νὰ ἐνεργῶσιν, ὡς καὶ πρότερον, πᾶν ὅ,τι ἀναφέρεται «εἰς μόνην τὴν σύστασιν τοῦ γάμου, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰ περὶ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης καὶ περὶ διαζεύξεων· διότι ταῦτα κανονισθέντα ἐν τῇ πολιτικῇ Δικονομίᾳ (ἄρθρ. 682, 686) ὑπάγονται εἰς τὰ Δικαστήρια». Ἐὰν ἐναντίον ταύτης τῆς ἀπαγγελίας τῆς Γραμματείας, τῆς ὁποίας νῦν ὑμεῖς προΐστασθε, νομίζετε, Κύριε Γραμματεῦ, ὅτι καθὼς περὶ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης καὶ περὶ διαζεύξεων μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς νομίμως συνεζευγμένων ἀποφαίνεται ἡ Δικαστικὴ ἀρχή, οὕτως ἀνήκει εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ἀρχήν, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικήν, νὰ ἀπαγγέλλῃ τὸ ἄκυρον γάμου ἐκ μονομερείας συστάντος, καὶ ἑπομένως αὐτοῦ καθ' ἑαυτὸν ἀνόμου (διότι μόνη ἡ ψιλὴ συναίνεσις δὲν ἀποτελεῖ τὴν τοῦ γάμου νομιμότητα· νόμιμος δὲ γάμος εἶναι ὁ πρὸς τῇ συναινέσει τελειωθεὶς καὶ σφραγισθεὶς διὰ τοῦ μυστηρίου), χρεωστῶ νὰ ὁμολογήσω ὅτι δὲν δύναμαι νὰ συναινέσω κατὰ τοῦτο.

α) Διότι ἐὰν γάμος φθὰς ἐξετελέσθη δι' ἀπάτης, ἡ μὲν Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ κατὰ τὸ καθῆκον αὐτῆς ἀποκηρύττει τοῦτον, καθόσον ἀφορᾷ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν μέρος τοῦ γάμου, καὶ ἡ τοιαύτη ἀποκήρυξίς της εἶναι καταμήνυσις πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀρχήν, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ αὕτη τὰ τοῦ κοσμικοῦ νόμου κατὰ τῶν ἀπατεώνων.

β) Διότι συνοίκησις δύο ἀτόμων λεγόντων μέν, μὴ ἀποδεικνυόντων δέ, ὅτι συνεζεύχθησαν κατὰ τοὺς νενομισμένους τύπους, δὲν δύναται νὰ ἦναι, οὐδὲ κἂν

μαρτύρων παρόντων εἰς τὴν ἀνασκαφήν, καὶ ἔδοξε τὸ πρᾶγμα τῆς θείας εὐμενείας σημεῖον, στηρίζον εἰς τὴν πάτριον εὐσέβειαν τοὺς λαούς· οἱ δὲ ταύτης ἐπίβουλοι διεπρίοντο σκυθρωπάζοντες. Ἐπένευσε δὲ καὶ ἡ Κυβέρνησις βραδέως μέν, ἀλλ' ὅμως ἐπένευσεν εἰς τοὺς Θηραίους αἰτουμένους τὴν ἄδειαν, ἵνα πάλιν ἀνεγείρωσι τὸν ναὸν ἰδίαις αὐτῶν δαπάναις.

§. ιη. Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡ Σύνοδος ἀνέφερε πρὸς τὴν Γραμματείαν περὶ τῶν ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν ἠρημωμένων καί τινων εἰς βέβηλον χρῆσιν παραδεδομένων Ἐκκλησιῶν (α), δεινοπαθοῦσα πῶς ὑπάρχει ἀνεκτὴ τοιαύτη ἀνόσιος βεβήλωσις τῶν Ἐκκλησιῶν, ἥτις προξενεῖ καὶ εἰς τοὺς χριστιανοὺς σκάνδαλον· «διότι οὐδ' αὐτοὶ ὑποφέρουσι νὰ βλέπωσι τοὺς ἱεροὺς ναούς, εἰς οὓς συνερχόμενοι ἀνέπεμπον πρὸς Κύριον τὰς εὐχάς αὐτῶν, εἰς βέβηλον χρῆσιν ἐκτεθειμένους· καὶ ἔστι τῷ ὄντι ἀνόσιον τὸ μεταβάλλειν « τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ εἰς . . . ὅπερ ἀποφεύγει ἡ Σύνοδος νὰ τὸ προφέρῃ». Καὶ ἐξαιτεῖται λιπαρῶς, ἵνα ἐκ τῶν τοιούτων ναῶν, ὅσων ἡ ἐπισκευὴ ὑπῆρχεν ἀδύνατος, α) νὰ ἀποξυσθῶσιν ἀπὸ τῶν τοίχων τὰ μορφώματα τῶν ἐζωγραφημένων ἁγίων, καὶ β) νὰ καταδαφισθῶσι μέχρι θεμελίων· ἐκ δὲ τῆς ὕλης αὐτῶν νὰ οἰκοδομηθῇ εὐρύχωρος ναός». Καὶ ταῦτα μάτην μέν, ἀλλ' ὅμως ἔγραφεν ἡ Σύνοδος τῇ κδ Ἀπριλίου (1836) (β).

§. ιθ. Τότε δὲ (1836) ἡμέρᾳ τρίτῃ πρὸ τῆς τελευταίας Ἀπριλ. (τῇ 28) ὁ σεβαστὸς τῆς Ἑλλάδος Βασιλεὺς ἀνεχώρησεν εἰς Μόναχον, τὴν φίλην πατρίδα, τοὺς οἰκείους ἐπισκεψόμενος, ὅθεν ἔμελλε πάλιν εὐδαίμων νυμφίος ἐπανελθεῖν, καλλίσην καὶ χαριτόβρυτον ἐπαγόμενος νύμφην, τὴν Βασίλισσαν Ἀμαλίαν, ἡγεμονίδα τῆς οἰκίας τῆς Ὀλδεμβουργικῆς.

(α) Καὶ περὶ τῶν ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης καθιερωμένων ναῶν, ἔστιν ὅπου ἔτι βεβηλουμένων, ἔγραψε πρώην (τῇ 23 Δεκεμβρίου 1835) ἡ Σύνοδος αὕτη Ἐγκύκλιον, ἐν ᾗ ἀναμιμνήσκουσα τὸ προμνημονευθὲν (σελ. 314) Διάταγμα, κελεύει τοὺς Ἀρχιερεῖς μὴ περιορᾶν τοὺς ἀσεβεῖς βεβηλοῦντας, ἀλλὰ προσηκόντως ἐπιτιμᾶν τε καὶ καταγγέλλειν αὐτούς (Βλ. Αἱ ἀναγκαιότ. Ἐγκύκλ. σελ. 73). Σημ. Ἐκδ.

(β) Καὶ πάλιν δὲ μετέπειτα (τῇ 12 Μαρτ. 1840) ἀφορμῆς δραξαμένη, ἐξεφράσθη πρὸς τὴν Γραμματείαν ἐντονώτερον, ἀπαιτοῦσα τὴν θεραπείαν τοῦ πράγματος ὡς ἐπείγουσαν, καὶ ἀποδυρομένη «πῶς τὸ κακὸν εἰσέτι μένει, καὶ τὸ σκάνδαλον ἀποβαίνει μέγα». Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔμεινε πάλιν τὸ κακὸν ἀθεράπευτον, μέχρις οὗ ἐξεδόθη Διάταγμα περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τῆς Μητροπόλεως, ὡς λέγομεν ἑξῆς.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀσφάλειαν ἀνθίσταται πολλάκις ἡ παντοπραγία τῶν προσηλυτιστῶν, ἀχαλίνωτος κατὰ τὴν Ἑλλάδα σοβοῦσα, καὶ τῆς ἐπικρατούσης Ὀρθοδόξου τῶν Ἑλλήνων θρησκείας ἀνέδην κατορχουμένη. Καὶ Δυτικοὶ ἱερεῖς, καὶ αὐτοὶ οἱ Ἐξαπόστολοι, συνάπτουσι δι' ἱεροτελεστίας τοιαῦτα μικτὰ συνοικέσια, μετὰ πάσης ἐλευθερίας ἐπεμβαίνοντες εἰς τὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας «ἐν ἰσχύϊ ἐμπαιγμοῦ»! Καὶ διεσάφησε μὲν τὰ τοιαῦτα μετὰ δακρύων πρὸς τὴν Γραμματείαν ἡ Σύνοδος, ἀλλ' ἡ Γραμματεία καὶ πρὸς ταῦτα ἐσιώπησεν (α).

τὸ δὲ δόγμα δυτικός. Ὁ Σάξων Βαρῶνος Στρέϊτ (Ἀλέξανδρος ἐν τῷ θείῳ βαπτίσματι μετονομασθείς). Ἄλλος Βαυαρὸς (ἐκ Τριπόλεως γυναῖκα λαβών). Ὁ πολωνὸς ὀδοντοϊατρὸς Λεύκοβιτζ. Δύω Σικελοὶ ζωγράφοι συζευχθέντες δύω θυγατέρας τοῦ Ζακυνθίου Κουρταλῆ κτλ. κτλ.

(α). Καὶ ὕστερον πάλιν (τῇ 7 Μαρτίου 1839) ἔγραψεν ἡ Σύνοδος πρὸς τὴν Γραμματείαν ἀποδυρομένη περὶ τῆς ἀναισχύντου ταύτης ἐπιβουλῆς καὶ κατεπεμβάσεως τῶν ἑτεροδόξων. « Αἱ ἀπηγορευμέναι, ἔλεγε, καὶ παράνομοι γαμικαὶ συζυγίαι, κατὰ τῶν ὁποίων ἀνεφέρθη πολλάκις ἡ Σύνοδος πρὸς τὴν Β. ταύτην Γραμματείαν, δὲν παύουσιν ἀπὸ τοῦ νὰ γίνωνται εἰς διάφορα μέρη τοῦ Κράτους, μηχανευόμεναι ἄλλαι μὲν κατ' ἀπάτην καὶ διὰ ψευδομαρτυριῶν, ἄλλαι δὲ καὶ λάθραίως δι' ἱερέων ἀγνώστων, καὶ ἄλλαι κατ' ἄλλον τρόπον. ... Τὸ πρᾶγμα τοῦτο ὅσον ἀφ' ἑνὸς μέρους ὑπάρχει περιφρονητικὸν κατὰ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, ὡς προσβάλλον τὴν ἱερότητα ἑνὸς τῶν ἑπτὰ θείων μυστηρίων της, τόσον ἀφ' ἑτέρου καταθλίβει τὴν Σύνοδον, καὶ πολὺ περισότερον καθ' ὅσον αὕτη δὲν εἶδε μέχρι τοῦδε τὴν ἐνέργειαν τοῦ ὅ,τι ἐναντίον μιᾶς τοιαύτης παρανομίας ὑπαγορεύουσι καὶ οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες καὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι. Ἀλλ' εἶναι δίκαιον νὰ μένωσιν ἀτιμώρητοι αἱ κατ' αὐτῶν τῶν ἱερῶν καὶ θείων καθεστώτων τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως γινόμεναι παρανομίαι; Ἐν τοσούτῳ τὸ κακὸν μένον ἀτιμώρητον ἐξετάνθη καὶ μέχρις ἄλλων παρανομιῶν. Ἀπαγορεύει κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας ἡ ἐπικρατοῦσα ὀρθόδοξος Ἐκκλησία παράνομόν τινα γάμον, καὶ πρόχειροι παρουσιάζονται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ αἱ ἐν Ἑλλάδι παροικοῦσαι ἑτερόδοξοι Ἐκκλησίαι. Δὲν εἶναι ἤδη πολὺς καιρός, ἀφ' ὅτου ἱερεὺς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἀπελθὼν εἰς Ὕδραν ἐξετέλεσε γάμον ὀρθοδόξου γυναικός, τῆς θυγατρὸς τοῦ ποτὲ Ἀναγνώστου Ῥαφαήλ, μετὰ ἑτεροδόξου. Τῆς αὐτῆς φύσεως γάμος ἐξετελέσθη καὶ εἰς Ἄνδρον παρ' ἑτέρου ἱερέως τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἀπὸ 23 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. ἀναφορὰν τοῦ κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν ἐκείνην σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου. Ὅμοιοι δὲ γάμοι ἐξετελέσθησαν καὶ ἐντὸς τῆς ἰδίας πρωτευούσης καὶ ἐκτελοῦνται, ἄλλοι μὲν παρὰ τῶν Δυτικῶν ἱερέων, ἄλλοι δὲ παρὰ τῶν Ἀγγλαμερικανικῶν λεγομένων ἐξαποστόλων... Ἡ ἀνεξιθρησκεία ὄχι μόνον τιμᾶται ὡς δόγμα φιλανθρωπίας καὶ ἄρθρον πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπονέμεται πληρέστατα πρὸς τὰς εἰρημένας Ἐκκλησίας· ἀλλ' αἱ Ἐκκλησίαι αὗται νὰ κατα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

νησιν καὶ ἄξιον τῆς ἐμπιστόσύνης τῆς Ὑ. Παναγιότητος. Οὕτως δύναται νὰ γνωρίσῃ τὰ βαθύτατα τραύματα καὶ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν τελείαν ἴασιν, τὰ μὲν καταμαλάσσουσα, κατὰ δὲ τῶν ὑπούλων καὶ κακοηθεστάτων ἐπάγουσα τὴν τομὴν καὶ τὴν καυτηρίασιν.

Ἀλλ' ὅσον εἰλικρινὴς καὶ δικαία εἶναι ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἔθνους τοῦ νὰ ἴδῃ τὴν ταχεῖαν ἔκβασιν τοῦ πράγματος, τόσον πλείονα καὶ ἰσχυρότερον προστίθενται τὰ ἐμπόδια οἱ ἐχθροὶ τῆς εὐδαιμονίας του· διότι ἡ κακοδοξία, ἡ πάντα ποιοῦσα καὶ λέγουσα καὶ μηδενὸς ἀπεχομένη, ὅσα δύνανται νὰ ὑπηρετήσωσιν εἰς τοὺς σκοπούς της, ἔτυχεν ἁρμοδίαν περίστασιν εἰς τὴν παρελθοῦσαν ἀταξίαν, τὰς πολιτικὰς ἀνωμαλίας, τὴν δυστυχίαν τῶν ἀνθρώπων, τὸ δαιμόνιον τοῦ νεωτερισμοῦ, τὸ ὁποῖον φλογίζει μάλιστα τὰς κεφαλὰς τῶν νεαζόντων, καὶ τὸ ἐλεεινότερον, τὴν ἐπιθυμίαν τινῶν ἐκ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, τοῦ νὰ ἐμβάλλωσιν ἑαυτοὺς εἰς πολιτικὰ πράγματα, ἀλλότρια τοῦ ὑψηλοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐπαγγέλματος.

Οἱ ἐχθροὶ οὗτοι δὲν ἤθελον εἶσθαι μ' ὅλα ταῦτα τόσον ἐπικίνδυνοι, ἐὰν κατέβαινον μόνοι εἰς πάλην, μὴ συνεπαγόμενοι οἷον ἐφέδρους τινὰς καὶ συμμάχους ἄλλα πολιτικὰ τέλη· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ μέγα καὶ δυσχερὲς ἔργον, τὸ ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις ἠγωνίσθη καὶ ἀγωνίζεται νὰ κατορθώσῃ, τὸ νὰ μονώσῃ αὐτούς, ἀπογνωσθέντας τῆς τῶν ἄλλων ἐπικουρίας· ἤθελεν εἶσθαι λοιπὸν μέγας ὁ κίνδυνος, μήπως ἡ Κυβέρνησις ἀποτύχῃ τὸν μέγαν τοῦτον σκοπόν, ἐὰν ἤθελε σπεύσει τὴν μελετωμένην ἀποστολήν, περιβάλλουσα τὸν χαρακτῆρα ἐπισήμου πρεσβείας.

Ταύτην ἡμῶν τὴν γνώμην ἐλπίζομεν ὅτι θέλει ἀποδεχθῇ ἡ Ὑ. Παναγιότης διὰ τοὺς προηγηθέντας λόγους, καὶ ὅτι θέλει ἀξιώσει τῆς πατρικῆς της ὑποδοχῆς τὸν ὁποῖον σκοποῦμεν νὰ πέμψωμεν ἀντιπρόσωπον, ἅμα αἱ περιςάσεις ἀποβῶσιν ἁρμοδιώτεραι. Ἡ εὐκταία αὕτη ἐποχὴ εἰς ὅλον τὸ ἔθνος ἐγγίζει ἤδη· καὶ ἡ εἴσοδος τοῦ νέου ἔτους, θεοῦ εὐδοκοῦντος, θέλει καταλάβει ἡμᾶς προχωρημένους εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ σωτηρίου τούτου ἔργου.

Ἐὰν δὲ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ κρίνῃ ἀναγκαῖον ἡ Υ. Παναγιότης νὰ ὑπομνήσῃ τοὺς πνευματικοὺς ποιμένας καὶ τὸν κλῆρον τοῦ Κράτους τὰ ὁποῖα ὀφείλουν νὰ ἐκπληρώσωσιν ἱερὰ χρέη, διὰ νὰ περιφράξωσι τὸν λαὸν τοῦ Χριστοῦ ἐναντίον τῶν βιβλιαρίων καὶ δοξασιῶν, τὰ ὁποῖα ἀποδοκιμάζει ἡ κοινὴ μήτηρ ἡμῶν ἁγία Ἐκκλησία, ἀρκεῖ νὰ διευθύνῃ πρὸς ἡμᾶς τὰς πατριαρχικὰς ἐπιστολάς, καὶ θέλομεν σπεύσει

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κὸν καὶ τῆς ὀρθοδόξου νεολαίας διδάσκαλον, προσκαλεῖ τὴν ἐλλογιμότητά σου ν' ἀπαντήσῃς πρὸς αὐτὴν περὶ τῶν εἰρημένων κατὰ σοῦ διαφημισθέντων, διευθύνων συνάμα μὲ τὴν ἀπάντησίν σου καὶ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεώς σου, πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν διαδοσάντων τὴν τοιαύτην βλάσφημον φήμην κατὰ τῆς ἐλλογιμότητός σου.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 10 Ἰουλίου 1839.

Ὁ Κυνουρίας Διονύσιος, Πρόεδρος· ὁ Ὕδρας Γεράσιμος· ὁ Σελλασίας Θεοδώρητος· ὁ πρώην Ἠλείας Ἰωνᾶς· ὁ Φωκίδος Νεόφυτος».

(Τ. Σ.) Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.

Πόσην πραότητα, πόσην γλυκύτητα, πόσην δικαιοσύνην καὶ ἀπάθειαν δὲν ἐμφαίνει ἡ συνοδικὴ αὕτη ἐπιστολή! Καὶ ποῖος, ὅταν τὴν ἀναγνώσῃ μετ' ἐπιστασίας, δὲν θέλει φαντασθῇ ἀμέσως, ὅτι βεβαίως ὁ Καΐρης εἰς τοιαύτας ἐκφράσεις, εἰς τοιαύτην μακροθυμίαν, εἰς τοιαύτην πατρικὴν φιλοστοργίαν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ἔσπευσε νὰ προτείνῃ ἴσην ὑπακοήν, ἶσον σέβας, ἴσην ψυχῆς κατάνυξιν καὶ εὐλάβειαν εἰς τὰς Συνοδικὰς συμβουλάς τε καὶ προτροπάς, κατευθύνων μετὰ προθυμίας καὶ ἄνευ παραμικροῦ δισταγμοῦ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεώς του, τὴν ὁποίαν, ἐνδυόμενος ἀκόμη πρὸ ὀλίγων χρόνων τὸ ἱερατικὸν σχῆμα, ὡρκίσθη ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων νὰ φυλάξῃ ἀμώμητον, ἄσπιλον, ἀκηλίδωτον, καὶ νὰ διατηρήσῃ στερεὰν καὶ ἀκλόνητον μέχρι τελευταίας του ἀναπνοῆς; Ποῖον δικαιότερον καὶ εὐκολώτερον, ὅσον τὸ νὰ ἀπαντήσῃ ἀμέσως ὁ Καΐρης εἰς τὴν Σύνοδον, ἀναιρῶν ὡς ψεύδη καὶ συκοφαντίας ὅλας τὰς κατ' αὐτοῦ διαδοθείσας φήμας, κηρύττων στεντορείᾳ τῇ φωνῇ, ὡς πιστὸν τῆς Ἐκκλησίας τέκνον, ὅτι ἐμμένει εἰς τὴν πατροπαράδοτον αὐτοῦ θρησκείαν, πληρῶν οὕτω τὰς καρδίας τῶν πιστῶν χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, παρηγορῶν τὴν κατὰ μικρὸν πενθήσασαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, καὶ καταισχύνων παῤῥησίᾳ τοὺς διώκτας καὶ συκοφάντας του;

Καὶ μ' ὅλον τοῦτο, πρᾶγμα τῳόντι λυπηρὸν καὶ ἀκατανόητον! ὅστις δὲν πιστεύει ἀκόμη τὴν εἰς τὴν ἑτεροδοξίαν ἀπονενοημένην ἐπιμονὴν τοῦ Καΐρη, ἂς ἀναγνώσῃ τὴν ἀκόλουθον ἀπάντησίν του εἰς τὴν Συνοδικὴν ἐπιστολήν, εἰς ἣν παρεκτρέπεται ὅλως τοῦ προκειμένου, προσπαθῶν οὕτω νὰ κατασιγάσῃ τὰς φωνὰς τῆς ἰδίας συνειδήσεώς του, καὶ ἀποφεύγων νὰ δώσῃ ῥητῶς τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεώς του, ὡς προσεκλήθη παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ ὡς ὤφειλε νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ ἄνευ τινὸς ἀγωτέρας ἐκκλησιαστικῆς προτροπῆς ἢ πα-

Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος. Ὁ πρ. Ἠλείας Ἰωνᾶς. Ὁ Κυκλάδων Ἄνθιμος. — Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης.

§. ιγ. Καὶ ταύτην μὲν τὴν ἀπάντησιν ἡ Σύνοδος ἀπέστειλε πρὸς τὴν Γραμματείαν. Ἔτι δὲ κατὰ τὴν β'. Φεβρουαρίου (1837) κατέπλευσεν αἰσίως εἰς Πειραιᾶ τῇ ε' ὥρᾳ μετὰ μεσημβρίαν ὁ Μεγαλειότατος Βασιλεὺς μετὰ τῆς Σεβαστῆς Βασιλίσσης· καὶ συνέδραμον εἰς τὸ πλοῖον, συγχαίροντες τῷ Ἀνακτορικῷ καὶ στεφηφόρῳ ζεύγει, καὶ τῇ κατὰ θείαν νεῦσιν πρώτῃ τῆς Ἑλλάδος Βασιλίσσῃ, οἵτε ἄλλοι ὑπουργοὶ καὶ ὁ πρόεδρος Ἀρχικαγκελάριος μετ' ἄλλων πολλῶν προσώπων ἀξιωματικῶν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς προσαγορεύων εὐμενῶς τοὺς ἄλλους ὑπουργοὺς ἀνήγγειλεν αὐτοῖς καὶ, «ὅτι παύει τοῦ λοιποῦ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἀρχικαγκελαρίας, διότι συγκατένευσεν εἰς παραίτησιν τοῦ κυρίου Ἀρμανσπέργου»· στραφεὶς δὲ καὶ πρὸς τοῦτον, «ἐδεξάμην, εἶπε, τὴν ἤδη πολλάκις παρὰ σοῦ ζητηθεῖσαν παραίτησιν». Καὶ οὕτως ἔπεσεν ἐξαίφνης ἀδόκητον πτῶμα, γυμνωθεὶς τῆς ἀξίας, ὁ πολλὰ καὶ μεγάλα δὴ καὶ αὐτὸς λυμηνάμενος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ πολίτευμα κόμης Ἀρμανσπέργης· καὶ μετά τινας ἡμέρας ἀνεχώρησε καὶ οὗτος ἄφαντος ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἰχόμενος ἐν ῥιπῇ, κατὰ τὸ προφητικὸν «καὶ παρῆλθον, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν»· «καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ». Τῇ δ' ἐπαύριον (γ'. Φεβρουαρίου) ἀνῆλθεν εἰς τὸ ἄστυ μετὰ παρατάξεως ὁ Βασιλεὺς μετα τῆς Βασιλίσσης, εὐφημοῦντος παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ εἰσήλασεν εἰς τὰ Βασίλεια. Τότε καὶ τὸν ἱππότην Ῥουδάρτον, ἄνδρα καλοκάγαθον, ὃν ἐπήγετο μεθ' ἑαυτοῦ ὁ Βασιλεὺς, κατέστησε Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας ἐπί τε τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου καὶ ἐπὶ τῆς τῶν ἐξωτερικῶν Γραμματείας, ἣν ὁ Κ. Ῥίζος διεύθυνεν ἕως τότε· διέμεινε δὲ πάλιν οὗτος διευθύνων τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς παιδείας γραματείαν, καὶ τὴν τῆς Δικαιοσύνης (α).

§. ιδ. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν Ἰανουάριον ἐτελεύτησαν ὅ,τε Ἄνδρου ἐπίσκοπος Σωφρόνιος (β) καὶ ὁ Σκύρου Γρηγόριος, διώρισεν ἡ Σύνοδος εἰς ἑκατέραν τῶν ἐπισκοπῶν Ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπὴν (ὁποίαν καὶ πρότερον εἶχε καταστήσασα καὶ εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ εἰς Εὔβοιαν, καὶ

(α) Βλ. Ἀθην. ἀριθ. 408 καὶ 409 σελ. 1663, 1667.

(β) Οὗτος ἦν ὁ ἀπὸ Μυρρίνης Σωφρόνιος, ὅστις ἐκλογῇ καὶ προτάσει τῆς περὶ τὸν Κυνουρίας Συνόδου διεδέξατο (τῷ 1836, Μαρτίου 16. βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἀριθ. 10. σελ. 42) τὸν πρώην Ἄνδρου Διονύσιον, τελευτήσαντα τῷ 1835.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἰδιαιτέρως τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, καὶ ἁπλῶς εἰς πᾶν ὅ,τι θεοφιλὲς καὶ φιλάνθρωπον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ μοναστηρίων καὶ μοναζόντων.

Ἄρθρον 84. Ὅλα τὰ μοναστικὰ καταγώγια τὰ ἐντὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος εἶναι κοινόβια.

Ἄρθρον 85. Ὀλιγώτεροι τῶν 30 μοναχῶν δὲν συνιστῶσι κοινόβιον· ἐπομένως ὅταν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν συμπληροῖ τὴν ποσότητα ταύτην, μεταβαίνουσιν εἰς ἄλλο κοινόβιον.

Ἄρθρον 86. Ἕκαστος τῶν ἐν τῷ Κοινοβίῳ μοναζόντων, παρεκτὸς τῶν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν γραμμάτων ἰδιαιτέρως προσκειμένων, ὀφείλει κατὰ τοὺς μοναστικοὺς Κανόνας, νὰ μετέρχηταί τι ἔργον πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν· ὅσοι διὰ γῆρας, ἢ νόσον δὲν ἐπαρκοῦν ἰδίαις χερσὶ πρὸς διατροφὴν ἑαυτῶν καὶ τῶν συναδέλφων των, τρέφονται ἀπὸ τοὺς κόπους ἐκείνων· οἱ νεώτεροι ὑπηρετοῦσι τοὺς πρεσβυτέρους.

Ἄρθρον 87. Τὸ προϊὸν τῶν ἔργων ἑκάστου τῶν ἐν τῷ κοινοβίῳ μοναζόντων συνάζεται εἰς τὸ ἰδιαίτερον τοῦ Κοινοβίου ταμεῖον, ἐμπιστευμένον εἰς τὴν διαχείρισιν καὶ διεύθυνσιν τοῦ ἡγουμένου καὶ τεσσάρων ἄλλων γερόντων μοναχῶν.

Ἄρθρον 88. Ἀπὸ τὸ Ταμεῖον τοῦτο ἐξοικονομοῦνται ὅλα τὰ ἔξοδα τοῦ Κοινοβίου· ὅταν δὲ τὸ ἰδιαίτερον τοῦτο ταμεῖον δὲν ἐπαρκέσῃ πρὸς τὴν δαπάνην ταύτην, ἡ Κυβέρνησις ἀναπληροῖ τὸ ἐλλεῖπον ἀπὸ τὸ Γενικὸν Ταμεῖον κατὰ τὸ ἄρθρον 80.

Ἄρθρον 89. Εἰς τὸ Κοινόβιον δὲν εἶναι δεκτὸς κἀνεὶς διὰ νὰ μονάσῃ πρὶν τοῦ 30ου ἔτους τῆς ἡλικίας του.

Ἄρθρον 90. Μοναχὸς δὲν κείρεται κἀνεὶς πρὶν συμπληρώσῃ τρεῖς χρόνους ὡς δόκιμος εἰς τὸ Κοινόβιον· καὶ τότε, μὲ ἔγγραφον ἄδειαν τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου, κατὰ τὸ ἄρθρον 44· ἂν εἰς τὸ τριετὲς τοῦτο διάστημα ὁ δοκιμαζόμενος θελήσῃ, ἐμπορεῖ νὰ ἐπανέλθῃ ἀκωλύτως καὶ ἀκαταχρίτως εἰς τὸν κατὰ κόσμον βίον.

Ἄρθρον 91. Πατὴρ οἰκογενείας εἶναι ἀπαράδεκτος εἰς τὸ κοινόβιον, κἂν ἤθελε προσέλθει μὲ συγκατάθεσιν τῆς γυναικός του.

Ἄρθρον 92. Κἀνεὶς τῶν ἐν τῷ Κοινοβίῳ μοναζόντων δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει τοῦ Κοινοβίου, χωρὶς δικαιολογημένης

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ταύτας μονίμους Ἐπισκοπὰς πρῶτον μὲν ταχτέον καὶ διατηρητέον τοὺς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως προχειρισμένους κανονικοὺς Ἐπισκόπους· εἰς δὲ τὰς ἄλλας ὑπολοίπους καθιδρυτέον ἐκ τῶν προσφύγων Ἐπισκόπων ἐκείνους, ὅσοι παρέσχον ἀρετῆς παραδείγματα, παρευρεθέντες ἐκ τῶν πρώτων τοῦ πολέμου χρόνων εἰς τὴν Ἑλλάδα. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ τοὺς ἐγχωρίους πρωτοσυγκέλλους ἐκείνους, οἵτινες δι' ὅλου τοῦ ἀγῶνος ὑπῆρξαν ἀξιόχρεοι τοποτηρηταὶ χηρευουσῶν Ἐπισκοπῶν. Αὕτη τοῦ Τμήματος ἡ γνώμη ἀνηνέχθη καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ πλήρη τοῦ Συμβουλίου συνεδρίασιν· ἦλθε δὲ καὶ Σκαρλάτος ὁ Βυζάντιος ἀντὶ τοῦ νοσοῦντος Ὑπουργοῦ συζητήσων περὶ τοῦ πράγματος (ὡς ἔτι τότε Σύμβουλος τῆς ἐπὶ των Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας). Ἀποδεχομένου δὲ τοῦ Συμβουλίου κοινῶς τὴν γνώμην τοῦ Τμήματος, ἀναστὰς ὁ Σκαρλάτος ἀντέλεγε «Μὴ μετακινεῖν τὴν εἰς δέκα διαίρεσιν τῶν μονίμων Ἐπισκοπῶν, μηδὲ τοὺς πρωτοσυγκέλλους εἰσάγειν εἰς τὰς Ἐπισκοπάς· διότι ἂν ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας χειροτονηθῶσι νέοι ἀρχιερεῖς, μήπω τῆς ἀνεξαρτησίας κυρωθείσης ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, χείρων ἀποβήσεται ἡ διαίρεσις τῶν Ἐκκλησιῶν» (α). Τοιαῦτα ἔλεγεν ὁ Βυζάντιος (ὀρθότερα ἤδη φρονήσας, μᾶλλον δὲ ἐλευθερώτερον ἤδη λαλήσας ἢ ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας, ὅτε συνειργάζετο μετὰ τῆς Ἑπταμελοῦς ἐκείνης ἐπιτροπῆς). Ἀλλ' ἐν τούτοις ἀντέβαινε προφανῶς πρὸς τὴν διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις ἤθελε τὴν μεταβολὴν τοῦ γ, ἄρθρου τοῦ Διατάγματος. Καὶ πρὸς αὐτὸ δὲ τὸ Συμβούλιον αὐστηρότερον ἐλάλησε (καθὼς λέγουσι). Διὰ ταῦτα ὁ μὲν Σκαρλάτος κατ' αἴτησιν αὐτοῦ ἀπολύεται τοῦ ὑπουργήματος τοῦ Συμβούλου τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας (ἐπ' ἀγαθῷ γε τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας. Ἔκτοτε γὰρ οὐ διέλειπεν ὁ πεπαιδευμένος οὗτος φερεπόνως ἐν ἡσυχίᾳ μελετῶν καὶ συντάττων κοινωφελῆ φιλοπονήματα, οἷον τὰ γνωστὰ Ἑλληνικὰ Λεξικὰ καὶ ἣν ἐκδίδωσιν ἤδη ἱστορίαν τοῦ Βυζαντίου, τρεφόμενος ἐντίμως ἐκ χειρὸς τῶν φίλων Μουσῶν) (β).

(α) Ἀθην. ἀριθμ. **346** καὶ **351** πρβλ. καὶ ἀριθμ. **442**.

(β) Ἐκδέδωκεν ὁ γεραρὸς οὗτος τῶν Μουσῶν θεράπων καὶ τῶν Χαρίτων τρόφιμος τῷ μὲν **1834** «Λεξικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς διαλέκτου μεθηρμηνευμένης εἰς τὸ Ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν καὶ τὸ Γαλλικὸν μετὰ προσθήκης Γεωγραφικοῦ Πίνακος τῶν νεωτέρων καὶ παλαιῶν ὀνομάτων», ὅπερ καὶ τῷ **1857** πληρέστερον μετετυπώθη. Τῷ δὲ **1839** Λεξικὸν Ἐπίτομον τῆς Ἑλλην. Γλώσσης,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

μίαν, δῶρα καὶ προικία συνεπιφερόμενοι». «Προῖκα μὲν ἀποτελεῖ γάμος, γάμον δὲ προῖκες οὐ ποιοῦσι» (Βαλσαμ. εἰς Μ. Βασίλ. Καν. Π). Ὅθεν καὶ ἡ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως ἀκρίβεια διώρισεν ἵνα, ἐάν τινες δι' ἱερολογίας μνηστευθῶσι, τελευτήσῃ δὲ ἡ μνηστὴ ἢ ὁ μνήστωρ πρὸ τῆς τοῦ γάμου τελείας εὐλογίας, ὁ ἐπιζήσας, ἐὰν πάλιν γάμον συνάψῃ, λογίζηται ὡς δευτερόγαμος. Ὁ δὲ ἐντεῦθεν τὴν διάχασιν δανεισθεὶς νόμος διὰ τοῦ πολυσημάντου πνευματικοῦ μέρους ἀντικατέστησε τὸ θεῖον δικαίωμα, παρέχων νοεῖν ὅ,τι ἐκπεφασμένως μὲν οὐκ ἐτόλμησεν εἰπεῖν (φόβῳ μὴ ναυαγήσειε προσαῤῥάξας εἰς τὴν ἀκράδαντον καὶ ἀῤῥαγῆ πέτραν τῆς τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων πίστεως περὶ τὴς θειότητος καὶ μυστηριώδους οὐσίας τοῦ γάμου), πέριξ ὅμως καὶ κρύβδην μὲν ἐν ἀρχῇ σαφέστερον δ' ἐν τοῖς ἑπομένοις ἐδήλωσεν, ὅτι δηλαδὴ πολιτικὸν συνάλλαγμα κατέστησε τὸν γάμον, πνευματικῶς (διά τινων εὐχῶν ἐκκλησιαστικῶν) καταρτιζόμενον. γ) Ἥ τε ἀποκήρυξις τοῦ ἀθεμίτου γάμου καὶ ἡ διάζευξις τοῦ ἐνθέσμως συνημμένου ἀποδίδονται κυρίως εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια· οὐδέτερον γὰρ ἔξεστι τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἀρχῇ πρᾶξαι πρὸ τῆς ἀμεταχλήτου δικαστικῆς ἀποφάσεως. Καὶ 1) μὲν ἀποκήρυξις γενήσεται πνευματικῶς τοῦ παρανόμου γάμου μετὰ τὴν τὸ παράνομον κηρύττουσαν δικαστικὴν ἀπόφασιν, τέως δὲ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ παρασιωπήσει τὰ ὑπὸ τῶν ἱερῶν θεσμῶν θεσπιζόμενα, καὶ δέξεται καὶ ἁγιάσει τοὺς ἀθεμιτογάμους προσερχομένους εἰς τὸν ναὸν ἐπὶ δημοσίῳ σκανδάλῳ τῶν ἀδελφῶν· καί ποτε, τέλος, ἀποκηρύξει καὶ αὐτὴ πνευματικῶς ἄκυρον τὸν γάμον, ὑπηρετοῦσα τῇ πολιτικῇ ἀρχῇ, αὐτοὺς δὲ τοὺς παρανόμους οὐδόλως ἐπιτιμήσει κανονικῶς, οὐδὲ στηλιτεύσει ἐπ' Ἐκκλησίας παραδειγματίζουσα πρὸς ἔλεγχον τῆς ἀνομίας· κατὰ δὲ μονου τοῦ ἱερουργήσαντος ἱερέως ἔξεστιν αὐτῇ τὰς κανονικὰς ἐπάγεσθαι ποινάς! 2) δὲ ἡ διάζευξις τῶν ἐν Κυρίῳ συναφθέντων, οὓς ὁ Θεὸς διὰ τῆς Ἐκκλησίας συνέζευξε, τοῦ Κυρίου λέγοντος «ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω», παρὰ τοῦ νόμου εἰς τοὺς δικαστὰς καὶ αὕτη χαρίζεται, συμπαραλαμβανομένης καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα προσθῇ καὶ αὕτη τῇ δικαστικῇ ἀποφάσει τὴν πνευματικὴν αὐτῆς σφραγῖδα, καὶ κηρύξῃ ψευδῶς ὅτι αὐτὴ διέλυσεν, οὓς οὐ διέλυσεν. Ἀδιάφορον δὲ παρὰ τῷ Νόμῳ καὶ ἰσοδύναμον, εἴτε τὸν ἀθέμιτον ἀποκηρύττει ὡς ἄγαμον γάμον ἡ Ἐκκλησία, εἴτε διαζεύγνυσι τὸν νόμιμον γάμον, ὃν συνέζευξεν ὡς μυστήριον· ὁ γὰρ νόμος ἀμφοτέρας τὰς πρά-

καθὼς καὶ κατὰ τοῦ ἱερέως τοῦ εὐλογήσαντος τὸν παράνομον γάμον ἀδεία ἀνωτέρᾳ ἢ ἄνευ ἀδείας, ἐπάγονται ποιναὶ κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου ΙΔ΄, κατὰ λόγον τῆς ἐνοχῆς ἑκάστου.

ΙΖ΄. Ὅστις τῶν συνεζευγμένων εἰς γάμον ζητεῖ τὴν διάζευξιν, ἢ τὸν ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμόν, ὀφείλει ν' ἀποταθῇ περὶ τούτου δι' ἀναφορᾶς του πρὸς τὸν ἁρμόδιον Ἐπίσκοπον, ὁ ὁποῖος προσκαλεῖ καὶ τοὺς δύο συζύγους πρὸς ἀπόπειραν συμβιβασμοῦ· καὶ ἀφοῦ ἐντὸς τριῶν μηνῶν, μεταχειρισθεὶς ὅλα τὰ πρόσφορα πνευματικὰ μέσα, δὲν δυνηθῇ νὰ συμβιβάσῃ ἀμφοτέρους, ἀποφαίνεται περὶ τούτου διὰ πράξεώς του ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀναφορᾶς, τὴν ὁποίαν διευθύνει εἰς τὸ Δικαστήριον τῆς περιφερείας· τὸ δὲ Δικαστήριον, μόνον μετὰ τὴν προσαγωγὴν τῆς ἀναφορᾶς ταύτης καὶ τῆς πράξεως τοῦ Ἐπισκόπου, δέχεται αἴτησιν τοῦ ἐπιδιώκοντος συζύγου, καὶ διατάττει ἄνευ νέας ἀποπείρας ἑνώσεως τὰ παρὰ τῆς πολιτικῆς Δικονομίας ὁριζόμενα, πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς ἀγωγῆς.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περὶ ἑνώσεως ἀποπείρας, ὁ Ἐπίσκοπος δύναται, ἂν θεωρήσῃ τοῦτο ἀναγκαῖον, νὰ δώσῃ ἐγγράφως ἄδειαν εἰς τὴν γυναῖκα νὰ μετοικήσῃ ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ ἀνδρὸς εἰς οἰκίαν προσδιοριζομένην παρὰ τῶν συζύγων, ἢ παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου, ὅταν οὗτοι διαφωνῶσι· μόνον δὲ μετὰ τὴν χορήγησιν τῆς τοιαύτης ἀδείας, τὰ δικαστήρια, κατ' αἴτησιν τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων, δύνανται καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν ἔτι τῆς περὶ ἑνώσεως ἀποπείρας, νὰ διατάξωσι τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 683 παράγρ. 3, 4 καὶ 5 τῆς Πολιτικ. Δικονομίας διαλαμβανόμενα προσωρινὰ μέτρα, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν.

Ἐὰν δὲ ἡ ἀνωτέρω τρίμηνος προθεσμία παρέλθῃ, χωρὶς ν' ἀποφανθῇ κατὰ τ' ἀνωτέρω ὁ ἁρμόδιος Ἐπίσκοπος, τότε δύναται ὁ εἷς ἢ ὁ ἕτερος τῶν συζύγων ν' ἀναφερθῇ πρὸς τὸ ἁρμόδιον Δικαστήριον, τὸ ὁποῖον δέχεται τὴν αἴτησιν, ἀφ' οὗ πρότερον βεβαιωθῇ περὶ τῆς ἐν καιρῷ ἐπιδόσεως τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὸν Ἐπίσκοπον, καὶ ἐνεργεῖ τὰ ἐν τῷ πολιτικῷ νόμῳ ὁριζόμενα.

Μετὰ δὲ τὴν ἔκδοσιν τῆς δικαστικῆς περὶ διαλύσεως τοῦ γάμου ἀποφάσεως, καταστάσης ἀμετακλήτου, ὁ εἰσαγγελεὺς διευθύνει ἀντίγραφον αὐτῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχήν, διὰ νὰ κηρύξῃ καὶ αὕτη τὸν γάμον διαλελυμένον πνευματικῶς.

ΙΗ΄. Ὁποιουδήποτε σκεύους χρυσοῦ ἢ ἀργυροῦ, καθοσιωθέντος εἰς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νικοῦ. Οὕτως ἡ Σύνοδος αὕτη ἠθέλησεν «ἵνα δόλῳ λάβῃ τὴν εὐλογίαν», οὔτε Ἰακὼβ αὐτή τις οὖσα, οὔτε τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ἀφ' οὗ διέστη, πάσχοντος ἀμβλυωπίαν κατὰ τὸν Ἰσαάκ. Τί δέ, τέλος, συνέβη; Παρέστη πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν ὁ κομιστὴς τῆς ἐπιστολῆς, καὶ ταύτην προσέφερεν. Ὁ δὲ Πατριάρχης ἠρώτησε πόθεν ἡ ἐπιστολή; κἀκεῖνος εἶπεν ὅτι παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Ὁ δὲ Πατριάρχης, ἀλλ' ἐγώ, τέκνον, εἶπεν, οὐκ οἶδα, οὐδ' ἡ καθόλου Ἐκκλησία γνωρίζει Σύνοδόν τινα καθεστῶσαν αὐτοδεσπότως ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ Κράτει τῆς Ἑλλάδος, ἔνθα πᾶσαι αἱ περιεχόμεναι Μητροπόλεις καὶ Ἀρχιεπισκοπαὶ καὶ Ἐπισκοπαὶ διατελοῦσιν εἰσέτι ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Θρόνου τοῦ Οἰκουμενικοῦ. Ὅθεν παρ' ὑποκειμένων ἀγνώστων οὐ δέχομαι ἐπιστολάς». Καὶ παρέδωκε πάλιν ἐνσφράγιστον, ὡς εἶχε, τὴν ἐπιστολὴν τῷ κομιστῇ· ὡσαύτως καὶ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων. Καὶ οὕτως ἀπεστράφησαν εἰς τὸν κόλπον τῆς Συνόδου αἱ καλαὶ ἐκεῖναι ἐπιστολαί. Διεβοήθη δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ κατ' αὐτὰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐξ αὐτῶν τις τῶν ὑπογραψάντων Συνοδικῶν ἐκάκιζε τὸ κακούργημα, καὶ πάντες ἠπόρουν σκυθρωπάζοντες ἐπὶ τῇ πονηρίᾳ. Καὶ ὅμως μετά τινας χρόνους τὸ μηχάνημα κατ' ἄλλον εὐπρεπέστερον τρόπον ἔμελλεν ἀνακληθήσεσθαι πάλιν, καὶ ὀψόμεθα ἐν τοῖς ἑξῆς· ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

§. θ. Ἔτι κατὰ τὴν 9 Ὀκτωβρίου ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀνέφερεν εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείαν, ὅτι μέχρι τότε ἦσαν δέκα χηρεύουσαι ἐπισκοπαὶ διοικούμεναι ὑπὸ ἐπιτροπῶν πολυμελῶν, ἐναντίον τῶν κανόνων καὶ ἐθίμων τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας. Ὅθεν παρακαλεῖ τὴν Γραμματείαν ἡ Σύνοδος, ἵνα καταργηθῶσι μὲν αἱ ἐπιτροπαί, αἱ δὲ χηρεύουσαι ἐπισκοπαὶ ὑποβληθῶσιν εἰς ἄμεσον ἀρχιερατικὴν ποιμαντορίαν. Μετὰ ταύτην λοιπὸν τὴν πρότασιν (α) ἐξῆλθεν ὑψηλὸν Διάταγμα (τῇ 16 Δεκεμβρ.) διατάσσον, ἵνα (κατὰ τὸ δεκαδικὸν σύστημα) αἱ μὲν ἑπτὰ τῶν ἐπισκοπῶν (Κορινθίας, Γορτύνης, Μεθώνης, Οἰτύλου,

---

(α) Τὴν τῆς Συνόδου πρότασιν παρηκολούθησαν καὶ παράπονα τῶν ἀνεπισχέπτων πολλὰ ἤδη ἔτη διατελούντων χριστιανῶν, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ἡ παρὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Σπάρτης τότε γενομένη πρὸς τὴν Κυβέρνησιν εὐχὴ ὑπὲρ τῆς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν βελτιώσεως (βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 318). Ὑπὸ δὲ τούτων βιαζομένη ἡ Κυβέρνησις ἔπραξε τὰ ἱστορούμενα, οὐχ ὡς ἔδει, ἀλλ' ὡς ἤθελε (βλ. αὐτόθ. 319). Σημ. Ἐκδ.

ἔκπτωτος ἀπὸ τῆς Λαρίσσης κατέφυγε, τέλος, εἰς τὴν ἐξ ἧς ὁ πατὴρ αὐτοῦ κατήγετο Πελοπόννησον (κατὰ τὸ 1822). Καὶ τοῦ Ἔλους τελευτήσαντος (α) οὐ πολὺ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπόλεως, κατέστη τοποτηρητὴς ὁ Παμφίλου ἐπώνυμος (τιτουλάριος) ἐπίσκοπος (τοῦ Ἡρακλείας) Κύριλλος (ὅστις διατρίβων ἐν Κυδωνίαις, ἐπὶ τῆς τούτων καταστροφῆς ἐκφυγών, ἦλθε καὶ οὗτος εἰς Πελοπόννησον). Τῆς δὲ Δημιτσάνης ὁ Χαριουπόλεως ἐπώνυμος (τιτουλάριος τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν) ἐπίσκοπος, Βησσαρίων (τῷ 1824, 8βρ. 15)· καὶ τούτου ἀποθανόντος (τῷ 1830) διῳκεῖτο ἡ ἐπισκοπὴ ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἱερέων. Καὶ τοῦ Μαλτσίνης ἀποθανόντος, ἐπέσχε τὸν τόπον ὁ πρωτοσύγκελλος Ἱερόθεος. Τοῦ δὲ Λα-

---

(α) Τοῦ ἀοιδίμου τούτου Ἱεράρχου τὸν ὑπὲρ πατρίδος ἔνθερμον ζῆλον καὶ τὰς πρὸς καταστόρεσιν τῶν ἐχθρικῶν στιφῶν δραστικὰς παρακελεύσεις διηγεῖται ἡ πολιτικὴ ἱστορία (Βλ. Ἰ. Φιλήμον. Δοκίμ. περὶ τῆς Ἑλλην. Ἐπαναστ. Τόμ. Γ. σελ. 296, 448. πρβλ. Τόμ. Δ· σελ. 229). Ὅτι δὲ καὶ τῶν ὑψηλοτέρων οὐκ ἐπελανθάνετο αὐτοῦ καθηκόντων, τὰ πάντα, ὡς ἄλλοι, τῷ βροτολοιγῷ θύων Ἄρει, μαρτυρεῖ ἐν ἄλλοις καὶ ἡ τότε ὑπ' αὐτοῦ προσηκόντως συνταχθεῖσα ἱκετηρία, ἣν παρὰ τοῦ πολυτίμου φίλου Ν. Φλογαΐτου εὐγνωμόνως λαβόντες δημοσιεύομεν τοῖς φιλοστόργως τὰ τῶν χρόνων ἐκείνων ἁγνὰ γεννήματα τιμῶσιν. Ἔστι δὲ ἥδε.

«Εὐχὴ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀναγινωσκομένη μετὰ τὴν Παράκλησιν.

Θεὲ παντοδύναμε, ἀόρατε, ἀκατάληπτε, ἀκατανόητε, ὁ ἐνισχύσας τὸν προφήτην Μωϋσῆν τῷ τύπῳ τοῦ Σταυροῦ κατατροπῶσαι τὸν τύραννον τοῦ παλαιοῦ Ἰσραὴλ, τὸν ἀλαζόνα καὶ ἄκαμπτον Φαραώ, ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ σώσας δι' αὐτοῦ τὸν λαόν σου, ἐπάκουσον τῆς δεήσεως ἡμῶν τῶν εὐτελῶν δούλων σου, τῶν χρισθέντων τῷ ὀνόματι τοῦ ἀγαπητοῦ σου υἱοῦ, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀπάλλαξον ἡμᾶς, τὸν νέον Ἰσραὴλ, τὸ Βασίλειον ἱεράτευμα, τῆς Ἰσμαηλίτιδος τυραννίδος. Ἐνίσχυσον καὶ ἐνδυνάμωσον ἡμᾶς καὶ τοὺς εὐσεβεστάτους καὶ θεοφυλάκτους ἡμῶν Πρίγκιπας καὶ Ἡγεμόνας καὶ τὸν φιλόχριστον στρατὸν τῇ δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, κατατροπῶσαι τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἁγίας σου Ἐκκλησίας, καὶ ἀναφανῆναι νικητὰς καὶ τροπαιούχους ἐναντίον τῶν ἀπογόνων τῆς Ἄγαρ. Ἐπὶ σοὶ τὰς ἐλπίδας ἀνατιθέμεθα, Κραταιὲ ἐν πολέμοις, ὀρθῶς λατρεύοντες σὲ τὸν μόνον Θεὸν καὶ σωτῆρα ἡμῶν. Φώτισον ἡμᾶς μιμητὰς γενέσθαι καὶ ὀπαδοὺς τοῦ ἀληθοῦς θεράποντός σου εὐσεβοῦς Βασιλέως Κωνσταντίνου, καὶ ἀξίωσον ἀκοῦσαι τῆς οὐρανίου ἐκείνης φωνῆς· «Ἐν τούτῳ νικᾶτε, ἀπόγονοι Ἑλλήνων οἱ χριστώνυμοι, καὶ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εὐσεβῆ τέκνα, καὶ καταβάλλετε τοὺς ἀθέους Ἀγαρηνούς»· ὅπως καὶ ἡμεῖς οἱ τεταπεινωμένοι ἀξιωθείημεν τῆς ποθητῆς ἡμῶν ἐλευθερίας, δοξάζοντες τὸ παντοδύναμον ὄνομά σου, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν». Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μερον). Τῶν δὲ διαλελυμένων αἱ μοναχαὶ διεσκορπίσθησαν μονοχίτωνες καὶ πανάποροι, ἐν αἷς καὶ πολλαὶ ὑπέργηροι· καὶ αἱ μὲν ἐπανῆλθον παρὰ τοὺς συγγενεῖς, ἢ κατέβησαν εἰς τὰ χωρία, καὶ ζῶσιν ἀπὸ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἐργοχείρων· εἰς δὲ τὴν Ἄνδρον αἱ τῆς ἁγίας Μαρίνης ἔμειναν ἐπὶ πολὺ θυραυλοῦσαι παρὰ τὴν ἰδίαν μονήν, προτιμῶσαι «παραῤῥιπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ» (ὡς ὀψόμεθα ἐν τοῖς ἑξῆς). Μία δέ τις τ' ὄνομα Ἰαήλ, σεμνοτάτη καὶ γενναία, ὡς ἄλλη ἀνδρική τις Ἰουδήθ, παραστᾶσα πρὸς τὸν Κορινθίας πρόεδρον, ἔκλαιε ζητοῦσα παραμυθίαν, καὶ θρηνοῦσα τὴν συμφοράν· ἐπειδὴ δὲ θυμωθεὶς ὁ Ἀρχιερεὺς εἶπε πρὸς αὐτήν, «Ὕπαγε, ὑπάνδρευσαι· τοῦτο συγχωρεῖται καὶ εἰς μοναχὰς καὶ εἰς μοναχούς»· φρίξασα ἡ παρθένος, «Σὲ τοίνυν (εἶπεν), Ἀρχιερεῦ τοῦ Θεοῦ, ἐκλέγομαι νυμφίον ὅσιον καὶ καλόν!» καὶ προτείνει προσελθοῦσα τὴν δεξιάν· αἰσχυνθεὶς δ' ὁ γέρων ἱεράρχης ἰδνώθη, καὶ συγκαλωψάμενος ἔκλαιε πικρῶς· ἡ δ' ᾤχετο φεύγουσα καὶ θεοκλυτοῦσα. Καὶ ταῦτα μὲν τοιαῦτα.

§. ς. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τόπους ἦσαν καί τινα μονύδρια κτητορικά, μοναχῶν τινων ὀλίγων, δύω ἢ τριῶν, ἐν αὐτοῖς ἐνσκηνούντων, καὶ ταῦτα καταργοῦνται δι' ὑψηλοῦ Διατάγματος τούτου.

«Ἀκούσαντες τὴν γνώμην τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας περὶ τῶν ναῶν καὶ τῶν καταχρηστικῶς λεγομένων μοναστηρίων, τῶν ἀνεγερθέντων παρ' ἰδιωτῶν καὶ διαμεινάντων εἰς αὐτοὺς ὡς ἰδιοκτησιῶν των, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

1) Ὅλα τὰ ἰδιωτικὰ μοναστήρια καὶ οἱ ναοί, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχει τις ἀποδεδειγμένα δικαιώματα ἰδιοκτησίας, μένουν εἰς αὐτὸν ἀνενοχλήτως· ἐξ ἐναντίας τὰ κτήματα δι' ὅσα δὲν ὑπάρχουσιν ἀποδείξεις ὅτι ἀνήκουσιν ἰδίως εἰς τὸν πρῶτον κτήτορα, ἢ τοὺς ἀπογόνους του, ἀλλ' ἀφιερώθησαν παρ' ἄλλων εἰς τὸ μοναστήριον ἢ τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ παραλαμβάνωνται εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον ὡς ἀφιερώματα.

2) Δὲν ἐπιτρέπεται τοῦ λοιποῦ εἰς οὐδένα ν' ἀφιερώσῃ εἰς ἕνα τῶν ἰδιοκτήτων τούτων ναῶν, ἢ τῶν λεγομένων μοναστηρίων, ὁποιονδήποτε ἀφιέρωμα.

3) Ὅσα τοιαῦτα μοναστήρια ἢ ἐκκλησίαι ἀφωσιώθησαν ἅπαξ εἰς

τοιούτων διαθέσεων, ἀλλὰ καὶ δι' ἰδίων διαταγμάτων νὰ ἐμποδίζῃ, ἂν ὑπάρχῃ τι ἐν αὐταῖς δυνάμενον νὰ κατασταθῇ ἐπιβλαβὲς ὡς πρὸς τὸ δημόσιον συμφέρον.

Ἄρθρ. 14. Τοιαῦτα ἀντικείμενα συμμίκτου εἴδους (Ἄρθρ. 13) εἶναι πρὸς τοῖς ἄλλοις κατ' ἐξοχὴν τὰ ἑξῆς:

1. Διατάξεις περὶ τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας, περὶ τοῦ καιροῦ αὐτῆς, τοῦ τόπου εἰς ὃν, τοῦ ἀριθμοῦ κτλ.

2. Ἡ σύστασις, διάλυσις, ἢ ὁ περιορισμὸς μοναστικῶν καταστημάτων.

3. Ὁ περιορισμός, ἢ ἡ κατάπαυσις τῶν περὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς τελετὰς πομπῶν, παρατάξεων, κτλ. καθ' ὅσον αὗται ἀνάγονται εἰς τὸ ἐπουσιῶδες μέρος τῆς λατρείας.

4. Ὁ διορισμὸς εἰς θέσεις ἐκκλησιαστικάς, καὶ ἡ ἄδεια τῆς χειροτονίας πρεσβυτέρων καὶ διακόνων.

5. Ἡ διαίρεσις τῆς περιφερείας τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν.

6. Διατάξεις περὶ ἐκπαιδευτικῶν περιθαλπτικῶν καὶ τιμωρητικῶν καταστημάτων διὰ τοὺς ἐκ τοῦ Κλήρου.

7. Ὑγειονομικαὶ διατάξεις, καθ' ὅσον ἀνάγονται συγχρόνως εἰς ἐκκλησιαστικὰ καταστήματα.

8. Ἔκτακτοι ἐκκλησιαστικαὶ τελεταί, πρὸ πάντων ὅταν αὗται πρόκειται νὰ γένουν εἰς ἐργασίμους ἡμέρας, ἢ ἐκτὸς τοῦ ναοῦ.

9. Νόμοι ἀφορῶντες τὰ κατὰ τοὺς γάμους, καθ' ὅσον δὲν ἀνάγεται εἰς τὴν πολιτικὴν συμφωνίαν.

Ἄρθρ. 15. Διατάξεις ἀναγόμεναι εἰς ἀντικείμενα συμμίκτου εἴδους, καὶ ἀποφασισθεῖσαι μὲν παρὰ τῆς Συνόδου, ἐπικυρωθεῖσαι δὲ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἔχουν ἰσχὺν νόμων, καὶ ὡς τοιοῦτοι κοινοποιοῦνται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τῆς ἰδίας αὐτῆς ἐφημερίδος.

Ἄρθρ. 16. Ὅλοι οἱ Ἀρχιερεῖς τοῦ Βασιλείου διατελοῦν ὑπὸ τὴν ὑπερτάτην ἐφορείαν τῆς Συνόδου, λαμβάνουν παρ' αὐτῆς διαταγάς, καὶ ἀναφέρουν πρὸς αὐτὴν ὅλα, ὅσα ἀνάγονται εἰς τὰ ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ καθήκοντά της.

Ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ἔκτασις τῶν ἐπισκοπῶν τοῦ Βασιλείου προσδιορίζεται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, κατὰ γνωμοδότησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου.

Αἱ ἐπισκοπαὶ θέλουν προικοδοτηθῆ καταλλήλως· οἱ δὲ Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι διορίζονται μὲν κατὰ πρότασιν τῆς Συνόδου

ρίας, ἀλλ' ὡς στυγνάζων καὶ λυπούμενος ἐξ ἀρχῆς ἕνεκα τῆς Διακηρύξεως τῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων εἰς τὸ ὅλως κοσμικὸν καὶ ἀνίερον μεταβολῆς.

§. κε. Τότε, κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας (τῇ 1 Σεπτεμβρ.) καταπέμπεται εἰς τὴν Σύνοδον ἡ περὶ γαμικῶν συναλλαγμάτων ἐφεξῆς διαταγή.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας

Ἀριθ. 1183. Πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον.

«Ἐπειδὴ τὰ περὶ γαμικῶν συναλλαγμάτων δὲν ἐκανονίσθησαν εἰσέτι θετικῶς, ὥστε, διακριθέντων ἀκριβῶς τῶν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ πολιτικὴν δικαιοδοσίαν ἀνηκόντων, κατὰ τὰ ἄρθρα 14. θ'. καὶ 18 δ'. τοῦ ἀπὸ 23 Ἰουλίου (4 Αὐγούστου) Βασιλικοῦ Διατάγματος» (τοῦ Καταστατικοῦ), «νὰ ὁδηγῆται ἑκάστη αὐτῶν εἰς τὸ εἰς ἑαυτὴν ἀνῆκον, ἡ Α. Μ. διὰ τῆς ἀπὸ 21 Αὐγούστου (2 Σεπτεμβρίου) καὶ ὑπ' ἀριθ. 6573 Βασ. Αὐτῆς ἐγκρίσεως, διέταξεν ὥστε, κατὰ τὴν περὶ τούτου πρότασιν τῆς Γραμματείας ταύτης, ἄχρις ὅτου τακτοποιηθῶσιν ὁριστικῶς καὶ τὰ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ νὰ ἐξακολουθῇ θεωροῦσα, ὡς καὶ πρότερον, καὶ ἀνακρίνουσα ἐκκλησιαστικῶς τὰ κατὰ τοὺς Γάμους, προηγουμένως μὲν διὰ τῶν κατὰ τόπους ἐπισκόπων, ἐπομένως δέ, καὶ ὁσάκις τὰ μέρη δὲν συνεπινεύσωσι, καὶ διὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἀνατιθεμένων ἑκάστοτε τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Γραμματείας ταύτης καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς.

Προσκαλεῖται ἐπομένως ἡ ἱερὰ Σύνοδος νὰ κοινοποιήσῃ καὶ πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς τὰ περὶ τοῦ μέτρου τούτου πρὸς ὁδηγίαν των, καθὼς καὶ ἡ Γραμματεία αὕτη εἰδοποιεῖ περὶ τούτου σήμερον τοὺς Νομάρχας τοῦ Βασιλείου. Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 1 Σεπτεμβ. 1833.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας

Σ. Τρικούπης.

Καὶ ταῦτα μὲν ἡ διαταγή, ἅμα μὲν ἐπιτρέπουσα τοῖς ἐπισκόποις ἀνακρίνειν τὰ περὶ τοὺς γάμους ἐκκλησιαστικῶς, καθὼς καὶ πρότερον, ἅμα δὲ καὶ ταύτην τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐλευθερίαν ὑποτάσσουσα ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς Γραμματείας· καὶ τοῦτο, μέχρι καιροῦ, ἕως ἄν, ἐπιφανείσης τῆς πολιτικῆς Δικονομίας ἀκυρωθῶσιν οἱ περὶ τοῦ γάμου κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀνακηρυχθῇ τὸ μυστήριον συνάλλαγμα

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σμιοι ἱεράρχαι κατέβαλον ἀγῶνας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος.

Ἐν Πόρῳ τὴν 28 Μαΐου (9 Ἰουνίου) 1828. Ὁ Κυβερνήτης

Ἰ. Α. Καποδίστριας.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας Σ. Τρικούπης (α).

§. γ. Καὶ αὕτη μὲν ἡ ἐπιστολὴ καὶ τοιαύτη, πλήρης μὲν εὐσεβείας τε καὶ πίστεως εἰς Θεόν, πλήρης δὲ πολιτικῆς συνέσεως καὶ ἐμβριθείας καὶ τοῦ πρέποντος εἰς τοὺς εὐκλεεῖς τῆς Ἑλλάδος ἀγῶνας ἀξιώματος. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ, πρὸς ὃν ἔγραφεν, Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου παρέβλεψεν ἡ ἐπιστολή, κεφαλὴν αὐτὸν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας καλοῦσα (καθὸ πατριάρχην καὶ πρόεδρον τῆς ὀρθοδόξου ἱεραρχίας), καὶ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ πνευματικῶς ποιμαινομένων τέκνων συναριθμοῦσα καὶ τοὺς Ἕλληνας.

§. δ. Ἤδη δὲ τοῦ Αἰγυπτίου μετ' ὀλίγους μῆνας (περὶ τὸν Ὀκτώβριον) ἐκτραχηλισθέντος ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ τῶν κατὰ τὴν ἤπειρον Ἑλλάδα τουρκικῶν στρατῶν ἄλλοτε μὲν νικωμένων κατὰ τόπους ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, τὸ δὲ πλεῖστον κατὰ χώραν ἀτρεμούντων, καὶ πρὸς ἐφόδους καὶ καταδρομὰς ἀποκνούντων, δι' ἣν ἔβλεπον ὅσον οὔπω γεννησομένην ἀναχώρησιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας (ὡς καὶ ἀνεχώρησαν ὕστερον τῷ 1829, τελευτῶντος τοῦ Σεπτεμβρίου), ἔπραττεν ἐνεργότερον ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ τὰ πρὸς ἐπίσκεψιν καὶ οἰκονομίαν τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων, ἐπικαλουμένη τὴν ἐνδεχομένην αὐτῶν παραμυθίαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως. Οὕτω, φέρ' εἰπεῖν, τὰ κατὰ τὴν Λακεδαίμονα μοναστήρια, συντετριμμένα παρὰ τῶν Αἰγυπτίων καὶ μὴ δυνάμενα πληρῶσαι μηδὲ τὸν ὀλίγον, ὃν συνήθως ἀπέδιδον, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν φόρον (ὡς δεκάτην τῶν ἐκ τῆς χώρας εἰσοδημάτων), ὡς ἔμαθε παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς ὁ Κυβερνήτης, ἀπήλλαξε τότε τοὺς μονάζοντας ἐκείνους ἀπὸ πάσης ἀπαιτήσεως τοῦ δημοσίου (β). Ἀλλ' αἱ ἀνάγκαι τῆς Ἑλλάδος

(α) Βλ. Γενικ. Ἐφημερ. τῆς Ἑλλάδ. ἔτ. 1828. ἀριθμ. 41. σελ. 169. καὶ Correspondance du Comte J. Capodistrias T. 2. pag. 153. Genève, 1839.

(β) Ἰδοὺ τί ἔγραψε πρὸς τὴν ἐπιτροπήν.

« Πρὸς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπήν.

Ἐλάβομεν τὸ χθεσινὸν ἔγγραφόν σας· εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὁποίου εὐαρεστούμεθα νὰ σᾶς εἰδοποιήσωμεν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐφρόντισε νὰ λάβῃ μέτρα, ὥστε νὰ ἀπαλ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λόγους εἰσάγων εἰς τὸ πατροπαράδοτον σύστημα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς (α).

§. ε. Τότε δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (1827) ἐφάνησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ λεγόμενοι ἰδίως ιεραπόστολοι Βιβλικῆς τινος ἑταιρείας. Πρῶτος δὲ τούτων ἦλθεν εἰς τὴν Αἴγιναν Ἀρτλέϋς τις καλούμενος, εἰδήμων τῆς Ἑλληνικῆς, ὅστις μισθώσας οἰκίαν ἀπεδέχετο τοὺς ὑπὸ φιλομαθείας προσερχομένους, καὶ ἐλάλει πρὸς αὐτοὺς τὸν Εὐαγγελικὸν λόγον μετὰ ζήλου! Παραπείσας δέ τινας τῶν ἤδη συνήθων αὐτῷ γενομένων, τὸ μὲν ἦθος φιλομαθεῖς τε καὶ φιλησύχους, τ' ἄλλα δὲ ἁπλουστέρους καὶ τὴν γνώμην ἀβαθεῖς, ἀνέβη καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἱερὸν τῆς Ἐκκλησίας ἄμβωνα, καὶ ἐκήρυξε δὶς εἰς τὴν σύναξιν τῶν πιστῶν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, βαίνων ἀσφαλῶς διὰ μόνων τῶν παρὰ πᾶσι τοῖς χριστιανοῖς ἀνομολογουμένων δογμάτων τῆς πίστεως. Εἰς δὲ τὰς οἰκιακὰς συναναστροφὰς διέσπειρεν ἠπίως, λόγου πάρεργον, καί τινας νουθεσίας, καθ' ὧν ἔλεγε καταχρήσεων τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, παρενείρων καὶ στοιχειώδη τινὰ διδάγματα τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ δοξασιῶν (β). Καὶ διέτριψεν ὁ Καλβῖνος οὗτος ιεραπόστολος εἰς Αἴγιναν μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Κυβερνήτου· μετὰ δὲ ταῦτα, ᾤχετο ἀπιὼν ἐκ τῆς

(α) Οὗτος νέαν μουσικὴν μέθοδον ἐφευρεῖν ἐπαρθείς, ἣν γραφικὴν γελοίως καὶ Λέσβιον σύστημα θρασέως ἀποκαλέσας, ἐκδέδωκε τῷ **1840** ἐν Ἀθήναις «Εἰσαγωγὴν εἰς τὸ θεωρητικὸν καὶ πρακτικὸν τῆς μουσικῆς τέχνης τοῦ Λεσβίου συστήματος» καὶ «Ἀναστασιματάριον νέον ἀργοσύντομον». Τῷ δὲ **1842** ἀντέστη πρὸς αὐτὸν Ζαφείριος ὁ Ζαφειρόπουλος, ὑποδεικνὺς μὲν τὰς ἐλλείψεις καὶ τὴν ὑπερήνορα τοῦ καινοτόμου ματαιοσπουδίαν, ἀναξίως ὅμως τῆς ὑποθέσεως καὶ ἀμούσως ὑβρίζων, ὡς εἰώθει· ἀλλ' οὐδ' ὁ Λέσβιος ἁπαντῶν τὰ δευτερεῖα τῶν ὕβρεων ἠρετίσατο (Βλ. «Ὁ Γ. Λέσβιος καὶ τὸ Λέσβιον αὐτοῦ σύστημα ὑπὸ Ζ. Α. Ζαφειροπούλου διδασκ. τῆς Ἐκκλ. μουσ. ἐν Ἀθήναις, **1842**· καὶ Ἀπάντησις πρὸς τὸν μουσικολογ. πρωτοψάλτ. Κ. Ζαφείριον »). Πλὴν οὐ κατέλιπεν αὐτὸν ἐκδόντα τῷ **1847** Ἀνθολογίαν μετ' ἐπωνυμίας Μελίφωνος Τερψινόη! ἐκτὸς ἐπηρείας ἕτερος ὁμότεχνος, Ἀλέξανδρος Κωνσταντίνου πελοποννήσιος, ὃς γράψας τῷ **1849** «Σύντομον ἔκθεσιν κατὰ τῆς γραφικῆς μουσικικῆς τοῦ Λεσβ. συστήματος ἐν Ἀθήναις», πραγματικώτερον ἐξήλεγξε τὰ ἐλαττώματα τοῦ καινοτόμου, συνεκδοὺς καὶ τὴν Πατριαρχικὴν ἐγκύκλιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τὴν τῷ **1848** ἀφορίσασαν τοῦ τῆς Ἐκκλησίας μελῳδικοῦ παραδείσου τὸ Λέσβιον σύστημα. Σημ. Ἐκδ.

(β) Βλ. Ἐπιστολ. περὶ τοῦ τίς ὁ ὑποκειμ. σκοπὸς τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ιεραποστόλων κτλ. σελ. **10—12**. Παρισίοις, **1836**.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἤδη δὲ τελευτῶντος τοῦ Μαΐου, ἀντὶ τοῦ Παΐκου (ἐπανελθόντος ἤδη τοῦ Βασιλέως τῇ α, Μαΐου 1851) διορίζεται ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Παν. ὁ Βάρβογλης (τῇ 24 Μαΐου). Ἐπιστάσης δὲ τῆς νέας Συνοδικῆς περιόδου (23 Ἰουλίου 1851—1852) ἐξῆλθεν ὑψηλὸν Διάταγμα ἀποφαινόμενον (συμφώνως πρὸς τὸ πέρυσιν, Ἰουλίου 23, 1850, ἐκδοθέν), ὅτι «Καλοῦνται τὰ ἤδη συγκροτοῦντα τὴν ἱερὰν Σύνοδον μέλη πρὸς ἐξακολούθησιν αὐτῆς καὶ διὰ τὸ ἤδη ἀρχόμενον Συνοδικὸν ἔτος, μέχρις οὗ νομοθετηθῇ νέον Καταστικόν» (α). Ἦσαν δὲ τὰ μέλη ταῦτα (ὡς προδεδήλωται) ὁ Ἀττικῆς ἢ Ἀθηνῶν, ὁ Κυνουρίας, ὁ Καλαβρύτων, ὁ Λοκρίδος, ὁ Κυκλάδων (β). Ἐκτὸς δὲ τῶν Συνοδικῶν τούτων καὶ πέντε ἄλλων ἀρχιερέων (τοῦ πρώην Ἠλείας, τοῦ Ἀχαΐας, τοῦ Ἀσίνης, τοῦ Αἰγίνης, τοῦ πρ. Ἀνδρουβίστης ἢ Οἰτύλου) οὐδεὶς ἕτερος ἀρχιερεὺς ὑπελείπετο οὔτε ἐν Πελοποννήσῳ, οὔτε ἐν ταῖς νήσοις, οὔτε κατὰ τὴν Ἤπειρον Ἑλλάδα τοῦ Κράτους τοῦ Ἑλληνικοῦ (γ).

§. θ. Ὁ τοίνυν ὑπουργὸς Π. Βάρβογλης θερμὸν ἐπεδείξατο ζῆλον,

---

μίαν ἔχει ἐξουσίαν εἰς ἐπιτήρησιν τοῦ Ναοῦ! Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ νῦν Γραμματεύς ἐστι κατόλικος μισθούμενος ἐκ τοῦ ἱεροῦ ταμείου τοῦ Ναοῦ, ἐν ᾧ καθιεροῦσι τὰ τῆς προσφορᾶς αὐτῶν οἱ Ὀρθόδοξοι. Ὅτι δὲ τῶν Κατολίκων οὐδεὶς οὐδὲν ἀφιεροῖ, οἵτινες καὶ εἰς τὴν ἀνέγερσιν αὐτοῦ καὶ ἐμφανῶς καὶ φανερῶς ἀντέστησαν, κἂν μὴ λέγωμεν, φανερόν.

(α) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1856 ἀριθμ. 58 σελ. 103.

(β) Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον διενέμετο πάλιν ἐν Ἑλλάδι παρὰ τοῦ ὑλακομώρου Ἰωνὰ Κίγκ καὶ ἄλλο τῆς ἀκαταβλήτου κακομηχανίας αὐτοῦ δέλεαρ, σαπρὰν βιβλιδάριον ἐπιγεγραμμένον «Ἔκθεσις Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐν Κανταβριγίᾳ τῆς Νέας Ἀγγλίας 1851». Ἡ δὲ Σύνοδος ἐξέδωκε τῇ 10 Ὀκτωβρ. 1851 Ἐγκύκλιον, ἐξελέγχουσα μὲν τὸν ἐν προσχήματι ἐξομολογήσεως οὐδέποτε ζητηθείσης τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ δοξασιῶν ἐξακοντιζόμενον ἰὸν τῆς δυσσεβείας, ἐντελλομένη δὲ καὶ παραινοῦσα πάντας τοὺς ὀρθοδόξους ἀποῤῥίπτειν ὡς βλάσφημα καὶ μιάσματος κακοδοξίας καὶ αἱρέσεως μεστὰ πάντα τὰ ἐκ τῆς αὐτῆς θολερᾶς ἀποῤῥέοντα πηγῆς βιβλιάρια (βλ. τὴν Ἐγκύκλιον ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 1205). Τότε δὲ ἐξεδόθη καὶ παρά τινων φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου φυλλάδιον, οὗ ἡ ἐπιγραφὴ «Ἔλεγχος τῆς κακοδοξίας τοῦ Ἰωνὰ Κίγκ. Ἀθήνησι». Σημ. Ἐκδ.

(γ) Τῇ γὰρ ά. Ἰανουαρ. τοῦ 1846 ἐτελεύτησεν ὀγδοηκοντούτης ὁ Μαντινείας Διονύσιος. Ἐν τῇ αὐτῇ δ' ἡλικίᾳ καὶ ὁ πρώην Μενδενίτσης Γρηγόριος τῇ ς'. Νοεμβρ. τοῦ 1848. Τῇ δὲ 27 Μαΐου τοῦ 1849 ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ἐν Κυπαρισσίᾳ ὁ ἀπὸ Ἐλαίας γενόμενος Τριφυλίας Παΐσιος ὁ Βυζάντιος (βλ. ὄπισθ. σελ. 18, 176 καὶ 218), ἀνὴρ λιγύφωνος καὶ μουσικώτατος καὶ ἐν πᾶσι σχεδὸν ἐμμελέστατος, μνήμην ἄληστον καταλιπὼν παρὰ τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ· καὶ τῇ 13 Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἠκολούθησεν αὐτῷ Παΐσιος ὁ Θηβῶν. Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δόξων, καὶ πολλὰς διήγειρον ὑποψίας περὶ τῆς μελλούσης ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, καὶ μεμψιμοίρους δυσελπιστίας, καὶ συνειδήσεων ταραχάς. Λεγέτω δὲ ταύτας πάλιν κατὰ λέξιν ἡ Ἀθηνᾶ. « Μόλις ἐξεδόθη τὸ βασιλικὸν διάταγμα, δι' οὗ ἐσυγκαλοῦντο καὶ ἐπροσκαλοῦντο ὅλοι οἱ ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας τῆς Α. Μ. εὑρισκόμενοι κανονικοὶ καὶ πρόσφυγες ἐπίσκοποι εἰς τὸ νὰ λάβωσιν εἰς σκέψιν ὅσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ βασιλείου ἀναφερόμενα ἤθελε θέσει ὑπ' ὄψιν αὐτῶν ἡ Κυβέρνησις, καὶ ἀμέσως τινές, ἐχθροὶ βέβαια τῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας, εὕρηκαν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ ταράξωσι τὸν κόσμον, διαδίδοντες φήμας καὶ λόγους ἐναντίους τῶν σκοπῶν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς πρώτης διακηρύξεως τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως. Τὰ πράγματα ἀπέδειξαν ψευδομένους τοὺς κυρίους αὐτούς. Ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων ὄχι μόνον δὲν ἐβλάφθη κατὰ τὸ παραμικρόν, ὡς ἦτον παρεπόμενον, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ἐξησφαλίσθη πανταχόθεν ἐναντίον πάσης προσβολῆς. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου ἐκανονίσθη· καὶ ἂν κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῆς εἶδος, ὅ ἐστι κατὰ τὸ διοικητικὸν ἢ πολιτικόν, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, μένει ὅμως πάντῃ ἀνεξάρτητος κατὰ τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς εἶδος, ὃ ἐστι κατὰ τὰ δόγματα, τὰς ἱερὰς τελετὰς κτλ. Ἡ ἐξάρτησις τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας κατὰ τὰ ἐκτὸς δὲν εἶναι νέον· ἂς ἀναγνώσῃ, ὅστις ἀμφιβάλλει περὶ τούτου, τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν καὶ τὴν πολιτικὴν αὐτήν, ἂς ἀναγνώσῃ καὶ τοὺς πολιτικοὺς νόμους τοῦ Βυζαντινοῦ βασιλείου καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, καὶ θέλει πληροφορηθῆ ἐντελῶς περὶ τούτου· Κράτος ἐν Κράτει ἀνεξάρτητον δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς συγκρούσεως ἐπιβλαβεστάτης εἰς τὴν κοινωνίαν».

« Ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἑλλην. Βασιλείου, θεωρηθεῖσα ἀναγκαία ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων, ἀπεφασίσθη ἐθνικῶς, ὑπῆρχε πραγματικῶς (α), καὶ τώρα διεκηρύχθη ἐπισήμως· ἀλλ' ἐκ τούτου ἠθέλησαν οἱ ταραξίαι νὰ λάβωσιν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ διαστρέψωσι

(α) Ταῦτα ἐπαναλαμβάνονται καὶ ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ τῆς Συνόδου, καὶ παρὰ τοῦ Μαυρέρου αὐτοῦ· ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου βλ. ἐν τοῖς προηγηθεῖσι (σελ. 94) καὶ ἐν τῷ τρίτῳ Τμήματι τοῦ παρόντος συντάγματος Κεφ. Α. §. θ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἀπήντησε πρὸς τὴν κλῆσιν δι' ἐπιστολῆς (τῇ 26 Φεβρ.), διαμαρτυρόμενος κατὰ τῶν μαρτυριῶν, καὶ ἅμα μὴ δεχόμενος ὡς κανονικοὺς δικαστὰς τοὺς ἐν τῇ Συνόδῳ δύω πρώην (ὡς Ἐπισκόπους μὴ ἔχοντας ἐπισκοπάς), καὶ τέλος ἐξαιτούμενος ἵνα δικασθῇ ὑπὸ δώδεκα Ἐπισκόπων κατὰ τοὺς Κανόνας (α). Ἡ δὲ Σύνοδος μηδὲν προσχοῦσα ἐξέδωκε κατ' αὐτοῦ παντελῆ καθαίρεσιν ἀπὸ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος, ἐπικυρωθεῖσαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως (β), καὶ ἐπέμφθησαν πρὸς αὐτὸν (ἐν Πειραιεῖ παροικοῦντα) οἱ ἀναγνώσοντες τὴν καθαίρεσιν. Κἀκεῖνος προμαθὼν ἔφυγεν ἐκτὸς τῶν ὁρίων εἰς Ζάκυνθον (γ). Τοῦτο δὲ πάντῃ σκληρῶς καὶ παρὰ τοὺς Κανόνας ἔπραξεν ἡ Σύνοδος. Ἔδει γὰρ πάντως πλείονας μὲν Ἐπισκόπους εἰς τὸ δικαστήριον συμπαρεῖναι, μηδόλως δὲ παρεῖναι τοὺς εὐλόγως παραγραφομένους ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου. Κἀκεῖνο δὲ σημειωτέον. Πῶς ἠδύνατο καθαιρεῖν Ἐπισκόπους ἡ Σύνοδος μήπω χειροτονεῖν αὐτὴ παρὰ τῶν Κανόνων συγχωρουμένη (ὃ καὶ αὐτὴ ὡμολόγει), ὡς μήπω τοῦ Πατριάρχου παραιτηθέντος ἀπὸ τῶν κανονικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων ἐπὶ τῶν τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησιῶν. Εἰ δὲ καὶ τὰ ἐγκλήματα τοῦ Ἀκαρνανίας ἦσαν ἀληθῆ, ὤφειλεν ἡ Σύνοδος μᾶλλον εἰς ἀργίαν αὐτὸν καθυποβαλεῖν καὶ τῆς ἧς προΐστατο ἐπισκοπῆς ἀποστῆσαι εἰς ἄλλην χώραν τοῦ Κράτους κελεύσασα μεταβῆναι, καὶ ἡσυχάζειν. Ἀλλὰ τοιαῦτα ψηφίζει πολλάκις ἀρχὴ ἐκκλησιαστικὴ ὑπόδουλος ὑπὸ τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν. Ἡμεῖς δ' ἐπ' ἄλλο νομιμώτερον μεταβαίνομεν.

§ ιγ. Τοῦτο τὸ ἔτος διὰ νόμου ἐκδοθέντος (τῷ **1847**, Μαρτ. 7) κοινῇ ψήφῳ τῆς εὐσεβείας τῶν Βουλῶν (δ), ἀπεδόθησαν εἰς τὰ ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἱερὰ σκηνώματα τὰ ἐντὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἔκπαλαι καθιερωμένα Μετόχια αὐτῶν μετὰ καὶ τῶν ἐξηρτημένων κτημάτων (ε), τὰ δημευθέντα ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας ἐπὶ τῆς τῶν ἐντοπίων

(α) Βλ. τὴν ἐπιστολὴν ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. **765**.

(β) Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. **766, 773, 794**.

(γ) Μετὰ δὲ τριετίαν ἐπανελθὼν ἐτελεύτησεν Ἀθήνῃσι (τῇ **1** Ἰουλίου **1851**), καὶ ἐτάφη ὡς μοναχὸς κατ' οἰκείαν ἐντολήν, καίπερ τῆς Συνόδου ἀκυρωσάσης τὴν παράνομον καθαίρεσιν (Βλ. Αἰῶν. ἀριθ. **1173**). Σημ. Ἐκδ.

(δ) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. **1847**. ἀριθμ. **9**. σελ. **53**.

(ε) Τὸ περὶ ἀποδόσεως Νομοσχέδιον καθυποβληθὲν τῇ προειρημένῃ (σελ. **499**) Ἐκκλησιαστικῇ ἐπιτροπῇ καὶ ὁμοφώνως μετὰ ζήλου ἐπιδοκιμασθὲν τῇ **14** Φεβρ. **1845**, μετὰ ἐννεακαίδεκα μῆνας (τῇ **20** Σεπτεμβρίου **1846**) ἐνεφανίσθη

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἄλλον τινὰ τρόπον, ἡ Σύνοδος ζητεῖ τὴν παῦσιν τοῦ κακοῦ διὰ τῆς πολιτικῆς Ἀρχῆς, καὶ τῇ ταύτης ἐγκρίσει ἐκδίδει συμβουλευτικὰ ἔγγραφα πρὸς τὸν λαόν, εἰς ἀποφυγὴν τῆς ἐκ τῶν τοιούτων προσγινομένης θρησκευτικῆς βλάβης· Β) Εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν εἰς χρῆσιν τῆς νεολαίας καὶ τοῦ Κλήρου, εἴτε ἔξωθεν τοῦ Βασιλείου εἰσαγομένων, εἴτε ἐν τῇ Ἑλλάδι δημοσιευομένων βιβλίων, φυλλαδίων, πινάκων ἢ ἄλλων ἐντύπων, ἅτινα πραγματεύονται περὶ ἀντικειμένων θρησκευτικῶν· καὶ ὁσάκις πληροφορηθῇ, ὅτι τὰ τοιαῦτα περιέχουσί τι ἐναντίον, ἢ καθ' ὁποιονδήποτε τρόπον εἶναι βλαπτικὰ ἐκ τῆς χρήσεώς των ὡς πρὸς τὰ θεῖα δόγματα, τὰ ἱερὰ μυστήρια, τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, τὴν ἱερὰν διδασκαλίαν, τὰς ἱερὰς παραδόσεις, τὰς ἱερὰς τελετὰς καὶ τὰ ἔθιμα τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ζητεῖ τὴν σύμπραξιν τῆς Κυβερνήσεως εἰς ἀπαγόρευσιν τῆς χρήσεως αὐτῶν ἐν τοῖς σχολείοις· τὸν δὲ συγγραφέα, ἢ τὸν κυρίως ἢ τὸν κατ' ἐμπορίαν ἐκδότην αὐτῶν, ἢ τὸν τυπογράφον, ἢ τὸν βιβλιοπώλην, ἢ τὸν ῥωποπώλην, καταγγέλλει εἰς τὴν πολιτικὴν ἀρχήν, διὰ νὰ ἐνεργηθῶσι κατ' αὐτῶν τὰ παρὰ τῶν πολιτικῶν νόμων ὁριζόμενα, ἐὰν οὗτοι εἶναι κοσμικοί· κληρικοὶ δὲ ὄντες, ἐπιτιμῶνται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, καὶ καταγγέλλονται εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως αὕτη ἐνεργήσῃ καὶ κατ' αὐτῶν τὰ παρὰ τῶν πολιτικῶν νόμων ὁριζόμενα.

Ι. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐπαγρυπνεῖ προσέτι περὶ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ἱερῶν Ἀποστολικῶν τε καὶ συνοδικῶν κανόνων καὶ τῶν ἱερῶν παραδόσεων τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· περὶ τὴν θείαν λατρείαν· περὶ τὴν κατὰ τὸ πνευματικὸν μέρος κατάστασιν τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ εὐαγῶν Μοναστηρίων· περὶ τὴν εὐπρέπειαν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τὴν εὐταξίαν τῶν ἱερῶν τελετῶν· περὶ τὴν εὐκοσμίαν τοῦ Κλήρου, καὶ περὶ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν αὐτοῦ. Καὶ φροντίζει ἵνα οἱ ἱερωμένοι καὶ οἱ μοναχοὶ διατηρῶσι τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπαγγέλματός των, καὶ μὴ ἀσχολῶνται ἀπ' ἐναντίας τῶν ῥητῶς ἀπαγορευόντων τοῦτο ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ πολιτικῶν θεσμῶν εἰς πολιτικὰ πράγματα μήτε νὰ λαμβάνωσι τὴν παραμικρὰν μετοχὴν εἰς αὐτά.

ΙΑ΄. Εἰς τὰ ἐξωτερικὰ καθήκοντα τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀνάγονται κυρίως τὰ ἑξῆς· α) Ὁ περιορισμὸς τῶν κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς τελετὰς πομπῶν, παρατάξεων κτλ. καθόσον οὗτος δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὴν παραδεδεγμένην τῆς Ἐκκλησίας τάξιν· β) Διατάξεις περὶ ἐκπαιδευτικῶν, περιθαλπτικῶν καὶ σωφρονιστικῶν καταστημάτων διὰ τοὺς ἐκ τοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δι κεκρατηκυίας Μαυρερικῆς διατάξεως, κατηργήθη καὶ ὁ κεχρυσωμένος ἱερὸς οὗτος κώδηξ, ἄχρηστος καὶ ἄφαντος ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Συνόδου ἀποτεθείς.

§. ιβ. Τῶν δ' ἑτέρων δύω τῶν προβιβασθέντων ἐπισκόπων ὁ μὲν Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς Ἱερόθεος (ὡς ἐκοινώθη αὐτῷ ὁ προβιβασμὸς) ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν. Μετ' αὐτῆς δὲ προσέλαβε καὶ τὴν μετ' ὀλίγον (Φεβρ. 26) συγχωνευθεῖσαν ἐπισκοπὴν Καλλιδρόμης (τελευτήσαντος τοῦ ἐν αὐτῇ γηραιοῦ ἐπισκόπου Δοσιθέου) (α). Ὅθεν καὶ διὰ Διατάγματος ἀνηγγέλθη τῷ μητροπολίτῃ Ἱεροθέῳ, ὅτι ἡ ἐπισκοπὴ αὐτοῦ φέρει τὸ ὄνομα «Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας» (β).

§. ιγ. Ὁ δὲ Σελλασίας Θεοδώρητος, ἀπὼν εἰς ἐπίσκεψιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ποίμνης, προσκαλεῖται ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἵνα δεχθῇ τὸν διαταχθέντα προβιβασμὸν (μηδόλως πρότερον ἐρωτηθεὶς εἰ στέργει τὴν μετάθεσιν). Ἐπειδὴ δὲ προσελθὼν ἀπηρνεῖτο τὸν προβιβασμόν, ἀγαπῶν ἐφ' ᾗ κανονικῶς θεόθεν ἐκληρώθη καὶ ἐχειροτονήθη ἐπισκοπῇ, ἡ δὲ Σύνοδος ἐπεδείκνυεν αὐτῷ τὸ Διάταγμα, ἀλλ' ἔγω γε (εἶπεν) εὐγνωμονῶ μὲν πρὸς τὴν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν ἕνεκα τῆς περὶ ἐμὲ φιλοτίμου προνοίας καὶ προαγωγῆς εἰς προβιβασμόν, οὐ δύναμαι δὲ καταλιπεῖν τὸ μικρόν μου ποίμνιον, ὅπερ, ὄγδοον ἤδη τοῦτο ἔτος καὶ εἰκοστόν, ποιμαίνω διάγων ὡς πατὴρ μετὰ τέκνων ἀγαπητῶν, καὶ μεταβῆναι εἰς ἄλλην μεγάλην ἐπισκοπήν, δυσχερέστερον καὶ καινότερον ἀνταλλαξάμενος καὶ τόπον καὶ βίον, ἤδη γεγηρακώς. Τὰ δ' αὐτὰ ἔλεγε καὶ πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέα, μεμψιμοι-

---

(α) Τῇ 5 Φεβρ. 1842 μετέστη πρὸς Κύριον ὁ ἀείμνηστος ἐπίσκοπος Καλλιδρόμης Δοσίθεος, ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη γεγονὼς καὶ περὶ τὰ πεντήκοντα ποιμάνας τὸ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον, ἐν οἷς διετέλεσε πολλαχῶς τὸν πολεμούμενον λαὸν τοῦ Θεοῦ εὖ ποιῶν καὶ παραμυθούμενος καὶ τῆς Α'. Ἐθνικῆς μετέσχε Συνελεύσεως, ἐν πᾶσι γενόμενος εἰλικρινὲς παράδειγμα τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας. Βλ. Φραντζῆ Ἐπιτομ. τῆς ἱστορ. τῆς ἀναγ. Ἑλλάδος Τ. 4. σελ. 100. Αἰῶν. ἀριθμ. 330. Σημ. Ἐκδ.

(β) Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. ἔτ. 1842. ἀριθμ. 18. σελ. 113. [Σημείωσαι, ὅτι τῇ 19 Ἰανουαρίου τοῦ 1842 τὸ Ἐπαρχιακὸν Συμβούλιον Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς, στερηθείσης ἤδη τοῦ Ἀρχιερέως καὶ συγχωνευθείσης εἰς τὴν τῆς Λακεδαίμονος, ἀνήνεγκε παράπονα πρὸς τὸν Βασιλέα διὰ τὴν ἀθέτησιν τῶν πνευματικῶν προνομίων τῆς ἐπαρχίας, ἅτινα ἥ τε πολιὰ κατεκύρωσεν ἀρχαιότης καὶ Αὐτοκρατόρων ἀοιδίμων θεσπίσματα ἐπεκράτυναν. Βλ. τὴν πρᾶξιν τοῦ Συμβουλίου ἐκδεδομένην ἐν Αἰῶν. ἀριθμ. 332. Σημ. Ἐκδ.].

Προετέθη εἰς σκέψιν τὸ περὶ καθηκόντων τῶν ἐπισκόπων, πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, καὶ ἐνεκρίθη τὸ ν' ἀνατεθῇ εἰς τὴν Σύνοδον ὁ κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας ἀκριβὴς προσδιορισμὸς τῶν καθηκόντων ἑκάστης τάξεως τοῦ κλήρου, συμφώνως μὲ τὰ εἰς τὸ ιδ'. ἄρθρον τῶν πρακτικῶν τῆς Γ'. συνεδριάσεως διαλαμβανόμενα.

Ὁ ἐπίσκοπος ὑποχρεοῦται νὰ περιέρχηται τοὐλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν ἐπισκοπήν του πρὸς ἐπίσκεψιν, στηριγμὸν καὶ διδασκαλίαν τοῦ ποιμνίου του, πρὸς ἐπιτήρησιν τοῦ ὑπ' αὐτὸν κλήρου καὶ ἐποπτείαν τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ του ἱερῶν καταστημάτων.

Ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν τὸ περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωμάτων, καὶ ἀπεφασίσθη, ὥστε εἰς ἑκάστην ἐπισκοπὴν νὰ διορίζωνται παρὰ μὲν τοῦ Βασιλέως, εἴτε κατὰ πρότασιν τῆς Συνόδου, εἴτε καὶ ἀπ' εὐθείας, οἱ περὶ τὸν ἐπίσκοπον ἀξιωματικοί, ἔχοντες θέσιν συμβούλου καὶ συμβοηθοῦ παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ· παρὰ δὲ τοῦ Ἐπισκόπου οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς ἐπισκοπῆς, ὁ πρωτοπρεσβύτερος δηλαδή, ὁ οἰκονόμος, ὁ σκευοφύλαξ, ὁ χαρτοφύλαξ, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν ἀνέκαθεν διασωθέντων ἀξιωμάτων ἐγκρίνῃ νὰ διατηρήσῃ καὶ εἰς τοὺς μετέπειτα ἡ Σύνοδος.

Προετέθη εἰς σκέψιν τὸ περὶ παιδείας τοῦ κλήρου, καὶ ἐνεκρίθη νὰ διδάσκωνται μὲν εἰς τὰ δημόσια διδακτήρια τὴν αὐτὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων μὲ τοὺς λοιποὺς πολίτας καὶ οἱ πρὸς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἑτοιμαζόμενοι, νὰ τελειοποιῶσι δὲ ἰδίως τὰς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένας σπουδάς των εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

Οἱ τοιοῦτοι συμπληρώσαντες τὰς σπουδάς των, ὀφείλουσι νὰ λαμβάνωσι γνῶσιν τοῦ πρακτικοῦ μέρους τῶν χρεῶν των πρὶν τῆς χειροτονίας των.

Ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν τὸ περὶ μισθοδοσίας τοῦ Κλήρου, κατὰ τὸν τρίτον παράγραφον τῶν πρακτικῶν τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως, καὶ ἀπεφασίσθη, ὅτι πρέπει νὰ συστηθῇ εἰς ἑκάστην κοινότητα Ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον, διοικούμενον παρὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ κατ' ἔτος ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν ἐνοριτῶν ἐπιτρόπων· εἰς τὸ ταμεῖον τοῦτο θέλουν σύγκεισθαι.

Α'. Τὰ ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς Ἐκκλησίας κτημάτων εἰσοδήματα.

Β'. Ῥητὴ ποσότης, τὴν ὁποίαν θέλει πληρώνει κατ' ἔτος ἑκάστη οἰκογένεια τῶν συγκροτούντων τὴν κοινότητα, ἀντὶ τῶν ἄχρι τοῦδε συνειθιζομόνων δίσκων, ἁγιασμῶν, παρακλήσεων κ.τ.λ. κατὰ τὴν ἀναλογίαν, τὴν ὁποίαν αὐτὴ ἡ κοινότης ἤθελεν ἐπιβάλει εἰς αὐτήν, βάσιν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εἶμαι δὲ κατὰ πάντα ἀφωσιωμένος πρὸς τὴν Ἐξοχότητά της, καὶ μένω διὰ παντός

πρὸς Θεὸν εὐχέτης διάπυρος καὶ
ὅλως προθυμότατος τῶν διαταγῶν της
Ὁ Ῥέοντος Δ.

Καὶ δὴ πάλιν περὶ τὸν Μάρτιον (τοῦ 1831) μετακομισάμενος παρ' ἑαυτῷ τὸν ἱεράρχην, καὶ περὶ πάντων, ὅσα τείνουσι πρὸς τὴν τῆς Ἐκκλησίας κατάστασιν, διὰ μακρῶν συνδιαλεχθείς, «Ἄπελθε τοίνυν, εἶπεν, ὦ Πάτερ, παρασκευασόμενος, ἵνα καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς τὸν Πατριάρχην ἀναβῇς, συνδιασκεψόμενος τὰ εἰκότα πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ προκειμένου. Ὅταν δὲ λάβω καιρόν, μεταπαλέσομαί σε ὅσον οὔπω καὶ αὖθις, ἵνα καὶ παρ' ἡμῶν λαβὼν ἐπιστολὰς ἐκπλεύσῃς πρὸς τὸ σκοπούμενον».

§. ι. Καὶ ὁ μὲν Ῥέοντος ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν. Ἤδη δὲ τοῦ φθινοπώρου ἀρχομένου, εἶδεν ἡ κζ ἡμέρα τοῦ Σεπτεμβρίου τὸν Κυβερνήτην θῦμα πεσόντα πρὸς τῇ θύρᾳ τοῦ ναοῦ, κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου· καὶ ἴσως ἡ μακαρία αὐτοῦ ψυχὴ καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἐσχάτην τοῦ μετὰ σώματος βίου στιγμὴν ἐσκέπτετο διανοουμένη τὰ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν (οὕτω τοῦ Θεοῦ κελεύσαντος) ἀπῆλθεν ἐκ τῆς στρατευομένης εἰς τὴν θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν τῶν πρωτοτόκων.

§. ια. Τὰ δὲ κατὰ τὴν ἀοίδιμον αὐτοῦ τελευτήν, καὶ τὰ μετ' αὐτὴν ἐχομένως ἐπισυμβάντα, λεγέτω πάλιν ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος ἱστορία, μηδεμίαν ἴσως ἄλλην παρ' ἐκείνην ἔξουσα σκυθρωποτέραν σελίδα! Ἡμεῖς δὲ παρασυνάπτομεν εἴ τι βούλευμα περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν εὕρομεν ἀνενεχθὲν εἰς τὰς Συνελεύσεις τὰς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυβερνήτου συναθροισθείσας. Τότε τοίνυν οἱ διαδεξάμενοι τὰς ἡνίας τοῦ πολιτεύματος ἐπειράθησαν εὑρεῖν τινα θεραπείαν τῶν ἐπιγενομένων ταραχῶν· καὶ συνῆλθεν ἡ ἐν Ἄργει μὲν ἀρξαμένη (τῇ 5 Δεκεμβρ. 1831) ἐν Ναυπλίᾳ δὲ τὸ ἔργον αὐτῆς τελειώσασα κατὰ Μάρτιον (1832) Πέμπτη λεγομένη Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἐν ᾗ καὶ σύνταγμα νόμων πολιτικῶν ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης ἐννεαμελοῦς ἐπιτροπῆς συνεγράφη. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ συντάγματι οἱ τοῦτο συναρμολογοῦντες δύω γραμματεῖς, τὸ παρὸν καὶ πρὸς ὥραν μόνον ὁπωσδήποτε θεραπεύοντες, τὴν δὲ τελείαν καὶ κανονικὴν τῆς ἐν τῷ κράτει

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. ζ. Ἐπὶ τῆς τούτου γραμματείας προσελθὼν Ἐδ. ὁ Μάσσων (οὗ καὶ ἀλλαχοῦ προεμνημονεύσαμεν) ἐδήλωσε δι' ἀναφορᾶς (τῇ 26 Αὐγούστου 1841), ὅτι ἡ ἐν Λονδίνῳ Φιλανθρωπικὴ Ἑταιρεία ἐψηφίσατο τὴν περὶ ἧς προεῖπεν ὁ Τομλισὼν μετατύπωσιν τῶν ἁγίων Γραφῶν, καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ Εὐσεβίου καὶ τῶν Ὁμιλιῶν τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου· καὶ ὅτι βούλεται ἡ Ἑταιρεία τὴν τύπωσιν ἐν Ἀθήναις γενέσθαι ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος· καὶ διεκοίνωσε τὸ πρᾶγμα πρὸς τὴν Σύνοδον ὁ Γραμματεύς· ἡ δ' ἀπήντησε πρὸς τὸν Γραμματέα τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἐκδόσεως, ὁμολογοῦσα καὶ τὰς προσηκούσας χάριτας πρὸς τὴν Ἑταιρείαν. Καὶ τῇ 6 Φεβρ. 1842 συνέζη ὑπὸ τῆς Συνόδου ἐπιτροπὴ ἐκ τεσσάρων λογίων κληρικῶν (α), ὑφ' ἣν ἐπιτηροῦσαν ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις (ἀπὸ τοῦ 1843 ἕως τοῦ 1850) ἐν τόμοις τέτρασιν (εἰς 8) Ἡ παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τοὺς Ο, ἐκ τοῦ ἐν Μόσχᾳ ἀδείᾳ τῆς ἱερᾶς διοικούσης Συνόδου πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν ἐκτυπωθέντος ἀρχαίου Ἀλεξανδρινοῦ κώδηκος, εὐδοκίᾳ μὲν καὶ συνεργείᾳ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, δαπάνῃ δὲ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ Ἑταιρίας τῆς πρὸς διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς παιδείας, ἵνα δωρεὰν τοῖς ἐκ τοῦ Κλήρου διανέμηται (β). Καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐξετελέσθη.

§. η. Τότε δὲ τῷ 1841 (κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον) ὑπεγράφη ὑπὸ τῆς Συνόδου καὶ τύποις ἐκδοθεῖσα ἀνεγνώσθη δημοσίως ἡ ὑπὸ τῆς περὶ τὸν Κυνουρίας Συνόδου συνταχθεῖσα καταδικαστικὴ ψῆφος κατὰ τοῦ Καίρου (ἣν ὅλην προεγράψαμεν σελ. 423), ἐκδοθεῖσα μετά τινων ὀλίγων λεκτικῶν μεταβολῶν καί τινος περικοπῆς ἐξοβελισθείσης ἀλόγως καὶ δίχως ἀνάγκης (γ). Καὶ οὕτως ἐξεβλήθη ὁ Καΐρης διὰ Διατάγματος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἔξω τοῦ Κράτους, ἀποβληθεὶς δὲ διῆγεν ἐν

(α) Βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. 329.

(β) Κατὰ τὸ 1849 ἐπέμφθησαν εἰς τὴν Σύνοδον σώματα τῶν εἰς τὴν Α, καὶ Β, πρὸς Κορινθίους Ὁμιλιῶν ἐν δυσὶ τόμοις ἐκδεδομένων (ἐν Ὀξωνίῳ 1845 καὶ 1847) τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου, ἵνα καὶ ταῦτα διανεμηθῶσι δωρεὰν τοῖς ἐκ τοῦ κλήρου.

(γ) Τῆς περὶ τὸ τέλος μετὰ τὸν ἀναθεματισμὸν τοῦ Καΐρου καὶ τῶν κατ' αὐτὸν ἑπομένων «Καὶ συναρίθμιος . . οὐ μόνον σβέννυται» (Βλ. ταύτην ἐν Αἰῶν ἀριθμ. 303). Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἐπικυροῖ. Τὰ προνόμια καὶ δικαιώματα τῶν Πατριαρχῶν καὶ Μητροπολιτῶν, τὰ διορισθέντα παρὰ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ Συνόδων, παρεφύλαξεν ἀπαραμειώτως ἡ Ἐκκλησία, ἐσεβάσθησαν καὶ αὐτοὶ οἱ ἀείμνηστοι Αὐτοκράτορες ἡμῶν, μηδένα ἐξ αὐτῶν παραλύσαντες μέχρι κεραίας. Ὅθεν καὶ Πατριάρχαι καὶ Μητροπολῖται χαίρουσι τὰ δικαιώματα καὶ τὰ προνόμια αὐτῶν παρ' οὐδενὸς ἐνοχλούμενοι. Ὅθεν καθάπερ οἱ Μητροπολῖται χειροτονοῦνται καὶ ἀποστέλλονται εἰς τὰς ἐπισκοπὰς παρὰ τοῦ Πατριάρχου, οὕτω καὶ οἱ ἐπίσκοποι χειροτονοῦνται καὶ ἀποστέλλονται εἰς τὰς ἐπισκοπὰς παρὰ τῶν Μητροπολιτῶν. Τούτων οὕτως ἐχόντων, καὶ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Κορώνης ὡς γνήσιος καὶ κανονικὸς Μητροπολίτης ἔχει τὸ προνόμιον καὶ κανονικὸν δικαίωμα ὁ ἅγιος Παλ. Πατρῶν καὶ νὰ χειροτονήσῃ καὶ νὰ ἀποστείλῃ ἐπίσκοπον. Ἡ σεβαστὴ Διοίκησις σεβομένη τοὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς κανόνας ἔχει δικαίωμα νὰ ὑπενθυμίσῃ τὴν πανιερότητά του, ἵνα ἐκλέξῃ καὶ ἀποστείλῃ ἄξιον καὶ δεδοκιμασμένον ἐπίσκοπον. Πρὸς τούτοις καὶ ὅσοι μέλλει νὰ διορίζωνται τοποτηρηταὶ χηρευουσῶν ἐπαρχιῶν, ἀνάγκη πᾶσα νὰ προσκαλῶνται παρὰ τῆς Διοικήσεως, νὰ ἐξετάζωνται πολυειδῶς διὰ τοῦ Ὑπουργείου τούτου, καὶ ἐγκριθέντες ν' ἀποφασίζωνται, διὰ νὰ μὴ γίνωνται παρὰ χορδὴν πράγματα, καὶ ἐν καιρῷ θέλει λογισθῶσιν ἐγκλήματα, ὄχι μόνον θρησκευτικά, ἀλλὰ καὶ πολιτικά. Τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο ἐκφράζει τὴν θέλησιν τῶν ἱερῶν κανόνων· καὶ μένω εὐσεβάστως. Τῇ 15 Ὀκτωβρίου 1824, ἐν Ναυπλίῳ». (Περίοδ. Γ. Ἀριθ. 28).

§. ς. Ἐπειδὴ δὲ τὸ θεῖον Μύρον ἤρξατο ἐκλείπειν ἔν τισι τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, ἡ δὲ τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον ἀμοιβαία δι' ἐπιστολῶν κοινωνία ὑπῆρχεν ὑπὸ τοῦ μεσολαβοῦντος πολέμου διακεκομμένη (καθὰ προείρηται), γράφει πρὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν ὁ ὑπουργὸς τῆς Θρησκείας τὴν ἑξῆς ἀναφοράν.

Περίοδ. Γ'. Πρὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν σῶμα
Ἀριθμ. 80. Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Θρησκείας.

Κατὰ χρέος ἰδεάζει τὸ σεβαστὸν τοῦτο σῶμα, ὅτι σχεδὸν ἔλειψε τὸ θεῖον καὶ ἅγιον Μύρον ἀπὸ τὰς ἐν Ἑλλάδι ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· καὶ χωρὶς αὐτοῦ τὰ βαπτιζόμενα νήπια ἔπεται νὰ μένουν στερημένα τοῦ θείου τούτου μυστηρίου, τοῦ χρίσματος δηλαδή. Διὸ ἀνάγκη πᾶσα νὰ ληφθῇ ἀπὸ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἐξοχώτατος ἰατρὸς κύριος Γερά-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

§. η. Ἤδη δὲ διεβοᾶτο καὶ ἡ ἀσέβεια τῆς ἐν Ἄνδρῳ τοῦ Καίρου διδασκαλίας, καὶ μάρτυρες αὐτήκοοι καὶ μαθηταὶ συνωμολόγουν τὸ πρᾶγμα. Καὶ χειρόγραφα δὲ περιεφέροντο συγγράμματα τοῦ Καίρου, διδάσκοντα τὴν ἀντίχριστον αὐτοῦ θεοσέβειαν. Καὶ λόγος δέ τις

πρὸ τῆς τυπώσεως· β) ἐκδοῦναι αὐτὸ ἰδίοις ἀναλώμασι, καὶ γ) διανεῖμαι δωρεὰν τοῖς τὸ πρῶτον κτησαμένοις, καὶ οὕτω συναγαγεῖν τὰ τοῦ πρώτου ἀντίτυπα. « Καὶ οὗτος μὲν ταῦθ' ὑπισχνεῖτο. Ἡ δὲ Σύνοδος ἀπικρινομένη (τῇ 18 Ἀπριλ. 1839. Ἀριθμ. 7710) ἀποδέχεται μὲν τὴν γνωσιμαχίαν καὶ μετάνοιαν αὐτοῦ, ἀποτρίβει δὲ τὴν ἐν εὐχῆς σχήματι προβληθεῖσαν πρόφασιν. «Ἂν, λέγουσα, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίον ἐπαρουσιάζετο πρὸ τοῦ τύπου εἰς τὴν Σύνοδον, δὲν ἤθελεν αὕτη συγχωρήσει βέβαια τὸ νὰ ἐκδοθῇ ὡς ὑπῆρχε. Περὶ δὲ τῆς εἰς τὸ πεζόν, προστίθησι, μεταβολῆς καὶ τῆς δι' ἰδίας ὑμῶν δαπάνης ἐκδόσεως καὶ δωρεὰν διανομῆς αὐτοῦ δὲν Σᾶς λέγει τι ἡ Σύνοδος· διότι τοῦτο κεῖται παρ' ὑμῖν. Περὶ δὲ τῶν ὅσα ζητεῖτε νὰ σᾶς σημειώσῃ ὡς ἐν αὐτῇ ἐσφαλμένα, Σᾶς λέγει αὕτη ὡς καὶ προλαβόντως, ὅτι τοῦτο ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὑπάρχει κακῶς συναρμολογημένον, καὶ ἀπᾴδον ὅλως πρὸς τὰ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας πρεσβευόμενα. » Ἀπαιτεῖ δ' ἐν τέλει «ν' ἀποκηρύξῃ πανδήμως κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς τύπους πᾶν τὸ ἐν αὐτῇ ἐξ ἀπροσεξίας εἰσφρῆσαν, ὡς ἐναντίον τῶν ἀνέκαθεν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ παραδεδεγμένων καὶ πρεσβευομένων· καὶ τοῦτο περιμένει νὰ ἴδῃ ὅσον οὔπω ἤδη ἡ Σύνοδος». Καὶ ἐξετέλεσε τοίνυν ὁ ἅγιος Κυκλάδων τὰ ἐντεταλμένα, ἀποστείλας (τῇ 20 Μαΐου) ἔγκλειστον ἴσον τῆς ἀποσταλείσης πρὸς τὸν συντάκτην τοῦ Αἰῶνος εἰς ἔκδοσιν εἰδοποιήσεως ταύτης. «Ἐπειδὴ ἡ ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Β. τῆς Ἑλλάδος, θεωρήσασα τὸ πρὸ δύω ἐτῶν ἐκδοθὲν παρ' ἐμοῦ βιβλίον ἐπιγραφόμενον Ὀρθόδοξος Διδασκαλία, καὶ εὑροῦσα ἐν αὐτῷ ἐναντία τινὰ εἰς τὴν ἀμώμητον ἡμῶν πίστιν, κατέκρινεν αὐτὰ ὡς τοιαῦτα· σύμφωνος δὲ ὢν ἤδη μὲ τὴν ἱερὰν Σύνοδον, κατακρίνω κἀγὼ καὶ ἀποδοκιμάζω ταῦτα, ὡς γραφθέντα ὄχι ποτὲ ἐκ προθέσεως ἢ προμελέτης, ἀλλ' ὑπ' ἀγνοίας καὶ παραδρομῆς καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ μέτρου τῶν στίχων· μεταφράζω αὐτὸ εἰς τὸ πεζὸν καὶ πρὸς διόρθωσιν τῶν ἡμαρτημένων καὶ πρὸς καλλιωτέραν τοῦ ὅλου βιβλίου συναρμογήν. Ὅθεν παρακαλοῦνται ὅσοι τυχὸν ἐκ τῶν βιβλίων μου ἔχουσιν, ἀφ' οὗ ἀντ' αὐτοῦ τὸ μετ' ὀλίγον ἐκ τῶν πιεστηρίων ἐκβαῖνον λάβωσι, νὰ ἐγχειρίσωσι τὸ πρῶτον πρὸς τὸν ἐγχειρίσοντα τὸ δεύτερον.» Ἀλλ' ὁ μὲν τοῦ Αἰῶνος συντάκτης οὐκ οἶδ' ἀνθ' ὅτου ἀνέκδοτον κατέλιπε τὴν εἰδοποίησιν, ἡ μέν τοι Σύνοδος τῇ 3 Ἰουνίου δι' Ἐγκυκλίου (Ἀριθμ. 7678) πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν Ἀρχιερεῖς ἀναγγέλλουσα τὰ κατὰ τὴν Ὀρθόδοξον διδασκαλίαν τοῦ Κυκλάδων «αὐτὸν μὲν ἀπαλλάττει τῆς Ἐκκλησιαστικῆς κατακρίσεως· τὸ δὲ βιβλίον του κατακρίνει καὶ ἀποδοκιμάζει ὡς κακόδοξον καὶ βλάσφημον καὶ ἀλλότριον τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας.» Καὶ οὕτω διελύθη τὸ ἔγκλημα ἐν ἀγάπῃ τῇ κατὰ Χριστόν, ὥς φησιν ὁ Αἰὼν (Ἀριθ. 74. ἔτ. 1839) καθαιρῶν, τὰς ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς (Ἀριθμ. 624) κατὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ σύμπαντος τοῦ ἀνωτάτου Κλήρου ἐκτοξευομένας συκοφαντίας. Ὁ δ' οὖν Κομνηνὸς οὐκ ἔφθη ἐπιτελέσαι τὸ πανδήμως ὡμολογημένον ὡς μετ' ὀλίγον τελεσθησόμενον, καίπερ τελευτήσας τῇ 9 Ἰουλίου 1842. Σημ. Ἐκδ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀποκλινούσων· οἷον τοῦ τύπου λέγοντος «πάντας, οὓς ἀποδέχονται, συναποδεχόμενος, καὶ οὓς ἀποστρέφονται συναποστρεφόμενος», ὁ δὲ μὴ ἀνεχόμενος τοὺς ἀντιδοξοῦντας ἀποστρέφεσθαι, «πάντα, διεβεβαίωσεν, ὅσα ἐκείνη κατακρίνουσα ὡς ἑτεροδιδασκαλίας ἀποδοκιμάζει, ταῦτα κἀγὼ ἀποδοκιμάζων τε καὶ ἀποδιοπομπούμενος διὰ παντός». Οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, οὐδὲ τῶν δωρηθεισῶν αὐτῇ προνομιῶν ἐπελήσθη, μόνους δὲ τοὺς ὅρους, ἐφ' οἷς ἡ δώρησις γέγονε, σιγῇ ἐτίμησεν, ὡς περιττὸν ὂν μεμνῆσθαι ἐκείνων, ἃ πρώην αὐτὸς ἔγραφεν ἀπόβλητα ὄντα! Καὶ ἕτερα δὲ κατὰ τὴν τελετὴν ἐκαινουργήθησαν· κηραψίας γὰρ γινομένης συνήθως παρὰ τῶν παρόντων κατὰ τὰς ἀρχιερατικὰς χειροτονίας, ἀπέβαλεν ὁ ὑποψήφιος καὶ τοῦτο τὸ ἔθος, ὡς νεκρικῇ μᾶλλον τελετῇ προσῆκον, οὐχὶ δὲ χαρμοσύνῳ καὶ γάμοις, οἷς ἐξωμοίωται ἡ χειροτονία· ὅθεν καὶ ἡδυσμάτων γαμηλίων τοῖς συγχαίρουσι τῷ νυμφίῳ παρετέθη πολλὴ ποικιλία μετὰ τὴν χειροτονίαν· ἔτι δὲ καὶ τὸ κατὰ τὸ Τυπικὸν ψαλλόμενον συνήθως «Κύριε σῶσον τοὺς εὐσεβεῖς», μετεποιήθη εἰς τὸ «Κύριε σῶσον τοὺς Βασιλεῖς» χάριν τῆς τοῦ ὑποψηφίου ὑπεράγαν φιλοβασιλείας, ὑφ' ἧς οὐχ ἅπαξ ὁ μακαρίτης ἔλαθε περιτραπεὶς εἰς χαμερπεστάτην κολακείαν καὶ τῆς σεμνοτάτης ἀληθείας ἐλεεινῶς ἐκπεσών· καὶ ἤλεγξεν ἄρα καὶ αὐτὸς τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας τὸ εὐπερίτρεπτον καὶ εὐάλωτον τῷ κενῷ μάλιστα δοξαρίῳ καὶ τὸ δυσεπίτευκτον τοῦ μετρίου (α). Οὕτω

(α) Οὕτως, ἵνα τἄλλα παρῶμεν, κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1836, ὅτε ἠνοίχθη ὁλόκληρον τὸ Πανεπιστήμιον (βλ. ὄπισθ. σελ. 364) ταχθεὶς ὁ Μισαὴλ ἐν αὐτῷ τῆς Θεολογίας Καθηγητὴς ἐξεφώνησε καὶ αὐτὸς λόγον, ἐν ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις χαμερπέσι κολακεύμασι τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος «Αὐτή, ἔλεγεν, αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία θέλει σὲ ὑμνεῖ, ὡς ἄλλον Κωνσταντῖνον, τὸν μέγαν Βασιλέα καὶ μέγαν Ἥρωα τῆς Ἐκκλησίας»· καὶ τοσαῦτα μὲν τότε προυφοίβαζε τῷ ἑστεμμένῳ μαθητῇ ὁ σοφὸς διδάσκαλος· ἀλλ' ἤμβροτεν οὐδ' ἔτυχεν. Ὅσα δὲ κατὰ τοῦ Κλήρου τῶν τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ Γένους ἡμῶν ἡμερῶν ὁ λόγος οὗτος κορυζῶν ἐβλασφήμησε, ταῦτ' ἰσχυρῶς μὲν διερράπισεν ὁ στιβαρὸς τοῦ σοφοῦ Θεατοῦ κάλαμος (ἀριθμ. 13. σελ. 12), συμβουλεύσας τῷ Ἀρχιμανδρίτῃ εὐλαβεῖσθαι καὶ μὴ προπετεύεσθαι μηδὲ καινοτέρᾳ διδασκαλίᾳ βλάπτειν τὴν πατρίδα· ὁ δὲ παρακούσας, ὡς μὴ ὤφελε, μετήγγιζεν εἰς τὰς ἀδιαφθόρους ἀκοὰς τῶν ἀστηρίκτων μαθητῶν ξενικὰς μεταφράσεις βιβλίων προτεσταντικῶν μάλιστα, καὶ πολλὰ παρεδίδαξεν, ἐν οἷς καὶ τὸ περὶ μετουσιώσεως, κακίζων τὴν λέξιν ὡς νέαν (καθὼς ἀνέγνω παρὰ τοῖς Ἀναμορφωταῖς). Καὶ ἐν τῇ Κατηχητικῇ δὲ συνόψει τῆς ἱερᾶς ἱστορίας, ἣν ἐκ τοῦ Φλευρῆ μεταφράσας ἐξέδωκε (1837. Ἀθήν.) ὡς οἰκεῖον πόνημα, μετήγγισεν ὁλοκλήρους καὶ τὰς παπικωτέρας τοῦ συγγραφέως

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μικκίστην ἐν ἑαυτῇ, καὶ νὰ μεταστῶ εἰς ἄλλην ὁποιανδήποτε, ἐκ-
τραχηλιζόμενος εἰς τοιαύτην παρανομίαν ὑπὸ
τὰς ὄψεις τοῦ ἔθνους μου καὶ τοῦ κόσμου ὅλου.
Ἀνεπιτήδειος, Μεγαλειότατε, νὰ προδώσω τὴν ἰδίαν συνείδησίν μου,
ἐν ᾧ κατ' οὐδένα τρόπον μοὶ ἐπιτρέπει αὕτη ν' ἀποδεχθῶ τοιαύτην
μετάθεσιν, ἥτις προσβάλλουσα καιρίως καὶ τὴν θρησκείαν καὶ τὴν πί-
στιν τοῦ ἔθνους μου εἰς αὐτὰς τὰς ἰδίας βάσεις των, σαλεύει ἐνταυτῷ
καὶ τὴν πρὸς αὐτὰς ὀφειλομένην λατρείαν, ἤθελον εἶμαι ὅλως ἀνά-
ξιος καὶ τῆς Βασ. χάριτος, τὴν ὁποίαν ἀποδεικνύει ἡ μετάθεσίς μου
ἀπὸ μικκίστης εἰς μεγίστην καὶ λαμπρὰν ἄλλην ἐπισκοπὴν, λόγῳ
προβιβασμοῦ, ἐὰν σεβόμενος ὡσαύτως τὴν τελείαν ὑπακοὴν καὶ πίστιν,
τὰς ὁποίας ὀφείλω εἰς τὸν θρόνον τῆς Υ. Μ., δὲν ἤθελον τῇ ἀναφέρει
μὲ θάρρος καὶ εἰλικρίνειαν τοὺς ἀνυπερβλήτους αὐτοὺς θείους νόμους,
οἵτινες ὁριστικῶς μοὶ ἀπαγορεύουσι τὸ ν' ἀφήσω τὴν ἐπισκοπὴν τῆς
ἀπ' ἀρχῆς ἐκκλησίας μου, καὶ νὰ μεταστῶ εἰς ἄλλην, ὅσον ἂν ἦναι
αὕτη καὶ λαμπρὰ καὶ ἐπωφελής. Τοιαῦται μεταθέσεις, Μεγαλειό-
τατε, ἐγίνοντο ἐνίοτε ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας συγκαταθέσει πάντοτε τοῦ
μετατιθεμένου Ἐπισκόπου· ἀλλ' αὐτὰς ὑπηγόρευεν ἡγεμονικῶς ἡ τότε
δουλικὴ τοῦ ἔθνους κατάστασις καὶ αἱ ἐπιβουλαί, τὰς ὁποίας ἡ ἀλ-
λόθρησκος καὶ τυραννικὴ ἐξουσία ἐκείνη ἐπεχειρίζετο κατὰ τῆς χρι-
στιανικῆς πίστεως τῶν κατοίκων τῆς δεῖνος ἢ δεῖνος ἐπαρχίας ἢ πα-
ροικίας· ἡ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία
κατηναγκάζετο νὰ μεταθέτῃ εἰς τὰς τοιαύτας, ὅτε ἠδύνατο, ὁποίους
ἐκ τῶν ἐπισκόπων ἐνόμιζεν ἱκανοὺς νὰ διατηρῶσιν εἰς αὐτὰς ἀνεπη-
ρεάστους καὶ ἀκεραίας τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν, παράγοντες αὐ-
τοῖς πλέον τι πνευματικὸν κέρδος, κατὰ τὸν ἀποστολικὸν κανόνα εἰς
ἐκείνας τὰς περιστάσεις των.

Ἀλλ' ἡ ἐλευθέρα ἤδη Ἑλλὰς, ἀποτινάξασα θείᾳ συνάρσει τὸν ζυ-
γὸν τῆς ἐξουσίας ἐκείνης, καὶ κρατύνασα τοὺς θρησκευτικοὺς νόμους
της ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Βασ. θρόνου τῆς Υ. Μ. μακρὰν τοῦ νὰ κεῖται
ὑπὸ τὴν ἀνάγκην τοιούτων βεβιασμένων μεταθέσεων, παρεκτρεπομένη
αὐτῶν ὁπωσδήποτε, θεωρεῖται ἀπ' ἐναντίας εἰς θέσιν ἐπιτηδείαν νὰ
κρατύνῃ καὶ ἔτι μᾶλλον αὐτούς τε καὶ τὴν θρησκείαν της.

Ἀφίνων λοιπὸν εἰς τὴν ὀρθὴν κρίσιν τῆς Υ. Μ. νὰ συμπεράνῃ τὴν
πικρὰν θέσιν, εἰς ἣν διὰ τοῦ τελευταίου Βασ. Διατάγματος της, κατὰ
πρότασιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐκδεδομένου, ἐτέθην ἐνώπιον τῶν θείων

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπόφασιν περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου πράγματος τῶν κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν ἐπισκοπῶν καὶ ἐπισκόπων. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ διώρισε καὶ εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν πρὸς καιρὸν Ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπὴν (Σεπτεμβρίου **10**), ἵνα μὴ μένωσι πάντῃ ἀνεπίσκεπτα καὶ τὰ κατ' ἐκείνην τὴν Ἐκκλησίαν (α).

§. β. Ἀλλ' ἔκτοτε παρῆλθε πάλιν χρόνος πολύς, πέντε μῆνες ὁλόκληροι, καὶ οὐδεμίαν οὐδὲ περὶ τούτου παρὰ τῆς Γραμματείας ἀπόκρισιν ἔλαβεν ἡ Σύνοδος. Τῶν δὲ κατὰ τὰς ἐπαρχίας Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἡ ἀθλιότης προέκοπτεν εἰς τὸ χεῖρον. Πολλοὶ τῶν Ἐπισκόπων ἀπεκλαίοντο πρὸς τὴν Σύνοδον, ὅτι στεροῦνται καὶ αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων, ὡς ἐπαῖται περιφερόμενοι καὶ πολλαχοῦ τῆς ἐπισκοπῆς ἀπαντῶντες δυσκολίας εἰς τὴν σύναξιν τῶν κανονικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων· ἐπέφερον δὲ τὰς δυσκολίας ταύτας οἱ δήμαρχοι· διότι ἤθελον καὶ τοὺς Ἐπισκόπους συνεργοὺς εἰς τὰς αὐτῶν ἐκλογάς. Καὶ ἄλλοι δέ τινες διέσπειραν εἰς τοὺς λαοὺς σκάνδαλα πρὸς ἀποκοπὴν τῶν εἰς τοὺς πνευματικοὺς ποιμένας προσφορῶν· καί τινες τῶν ἐπισκόπων ἐκτραγῳδοῦντες τὴν ἑαυτῶν συμφορὰν ἔγραφον πρὸς τὴν Σύνοδον, ὅτι «δύω ἔτη παρῆλθον ἤδη, καὶ δὲν ἔλαβον οὐδὲν τῶν εἰθισμένων δικαιωμάτων ἐκ πολλῶν χωρίων τῆς ἐπισκοπῆς». Ἀπαγγέλ-

---

(α) Καὶ ἕτερον τότε ἡ Σύνοδος αὕτη ἔπραξεν ἄξιον τῆς περὶ τὴν ἀκρίβειαν τῶν κεκανονισμένων ἀγρύπνου ἐπιτηρήσεως αὐτῆς ἔργον. Ἡ γὰρ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία κατ' αἴτησιν τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Γραμματέως **Σμάλτζ**, ἠξίωσεν ἵνα οἱ ὀρθόδοξοι ἱερεῖς ἐπιτελῶσι τὰς τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἱερὰς τελετὰς τοῖς ἑτεροδόξοις Γερμανοῖς, τοῖς ἐργαζομένοις ἐν τοῖς κατὰ Κύμην ἀνθρακωρυχείοις, ὅπερ ἐκεῖνοι ἠρνήθησαν πρᾶξαι ἄνευ ἀρχιερατικῆς ἀδείας, «Νομίζομεν, ἐπιλέγουσα, ἀποδεκτὴν τὴν αἴτησιν τῶν εἰς τὰ δημόσια ἀνθρακωρυχεῖα ἐργαζομένων τοσοῦτον μᾶλλον, καθ' ὅσον γενικῶς μὲν ἐξεταζομένου τοῦ πράγματος ἡ θρησκεία καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἐλπὶς στηρίζουσι τοὺς ὀρύσσοντας εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς καὶ παλαίοντας μὲ τὸν θάνατον κατὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὴν ἐπικίνδυνον ἐργασίαν των· πνευματικῶς δὲ αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ θέλων πάντας σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, οὐδένα τῶν πρὸς αὐτὸν ἐρχομένων ἐκβάλλει». Ἀλλ' ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐνθυμουμένη ὅτι αὐτὸς ὁ φιλάνθρωπος ἡμῶν Σωτὴρ ἐνετείλατο «μὴ ῥίπτετε τὰ ἅγια», ἀξιοπρεπῶς ἀποκρινομένη ἐρωτᾷ (τῇ 7 Ὀκτωβρίου 1838. ὑπ' ἀριθμ. 7468) «Ἂν οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος Γερμανοὶ θέλωσι μείνει διὰ παντὸς πολῖται Ἕλληνες, καὶ ἂν ὑπόσχωνται ὅτι τὰ κατὰ τὸ δόγμα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας βαπτισθησόμενα τέκνα αὐτῶν θέλουσιν ἀνατρέφεσθαι κατ' αὐτό», καὶ μετὰ τὴν τούτων ἀπάντησιν ἐπαγγέλλεται ἀποφασίσειν περὶ τοῦ πράγματος. Ἡ δὲ Γραμματεία ἔπεμψε ταῦτα τῇ 10 Ὀκτωβρ. πρὸς τὸν κ. Σμάλτζ, ὁ δὲ ἀνέφερε τὸ πρᾶγμα πρὸς τὸν βασιλέα εἰς ἔγκρισιν. Ἀλλ' ὧδε ἐστη. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σεως, καὶ ἐπιδίδοται ἐπὶ ἀποδείξει εἰς τὸν προεδρεύοντα τὸ ἐπισκοπικὸν δικαστήριον Ἐπίσκοπον, ὅστις ἀποστέλλει αὐτὴν ἐντὸς 24 ὡρῶν πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ὁμοῦ μὲ τὴν ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν καὶ τὸν φάκελον τῆς ἀνακρίσεως. Μόνον δ' ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ § β'. ὁ εἰς ἀργίαν ὑποβληθείς, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἔλαβε τὴν κοινοποίησιν τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ὀφείλει ν' ἀπέχῃ πάσης ἱεροπραξίας, μεχρισοῦ ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀποφανθῇ ὁριστικῶς ἐπὶ τῆς ἐφέσεώς του· ἂν δὲ τυχὸν παρέλθωσιν αἱ ἡμέραι τῆς ἀργίας, εἰς ἣν ὑπεβλήθη διὰ τῆς ἐπισκοπικῆς ἀποφάσεως, πρὶν ἀποφανθῇ ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐπὶ τῆς ἐφέσεώς του, ὁ ἐκκαλῶν ἐπαναλαμβάνει αὐτοδικαίως τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἱερῶν καθηκόντων του· Ἐν περιπτώσει δέ, καθ' ἣν ἡ ἀπόφασις τῆς Συνόδου εἶναι καταδικαστική, αἱ ἡμέραι τῆς ἀργίας λογίζονται ἀφ' ἧς ἐπεδόθη εἰς τὸν καταδικασθέντα ἡ ἐπισκοπικὴ ἀπόφασις. Ἡ Σύνοδος ἀποφαίνεται κατὰ τοὺς κανόνας καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις καὶ τὸν καταστατικὸν αὐτῆς νόμον, ἐπικυροῦσα, τροπολογοῦσα ἢ ἀκυροῦσα τὴν ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν. Ἐκτὸς τῆς ἀποφάσεως τῆς καταγινωσκούσης ἐπίπληξιν ἢ ἀργίαν καὶ σωματικὸν περιορισμὸν μέχρι τῶν 15 ἡμερῶν, ὅλαι αἱ λοιπαί, τελεσίδικοι καταστᾶσαι, ἐκτελοῦνται κατὰ τοὺς § § 1, καὶ 2 τοῦ ΙΔ'. ἄρθρου τοῦ καταστατικοῦ Νόμου τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ἐάν ποτε Κληρικὸς ὑποπέσῃ εἰς ἁμάρτημα ἐκκλησιαστικὸν ἐπάγον καθαίρεσιν, ὁ Ἐπίσκοπος εἴτε αὐτός, εἴτε κατὰ παραγγελίαν του εἷς ἐκ τῶν ἀνωτέρων Ἀξιωματικῶν τῆς ἐπισκοπῆς του, ἐνεργεῖ τακτικὴν ἀνάκρισιν, καὶ ταύτης περαιωθείσης, πέμπει τὸν φάκελον τῆς ἀνακρίσεως εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ἥτις δικάζει κατὰ τὰς κανονικὰς διατάξεις καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς διατυπώσεις, ἀφ' οὗ πρῶτον ἀκούσῃ τὸν κατηγορούμενον Κληρικόν.

Ἄρθρον. Ι'. Ὁ Ἐπίσκοπος, κατ' αἴτησιν τῶν ἐχόντων συμφέρον, ἐκδίδει ἐπιτίμιον ἀνωνύμως καὶ ἀπολύτως κατὰ ἀδίκων καὶ ἐπιζημίων πράξεων, καὶ πρὸς ἐξιχνίασιν τῆς ἀληθείας, μετὰ προηγηθεῖσαν συγκατάθεσιν τῆς ἁρμοδίας διοικητικῆς ἀρχῆς.

Ἄρθρον. ΙΑ'. Εἰς τὸν Ἐπίσκοπον ἀνήκει ἡ δοκιμασία καὶ χειροτονία τῶν ἐντὸς τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ ἱερωμένων πάσης τάξεως καὶ βαθμοῦ, καὶ ἡ δοκιμασία τῆς κουρᾶς τῶν μοναχῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς ἑκάστην κοινότητα καὶ ἐνορίαν ἀναγκαίων ἱερέων καὶ διακόνων, καὶ ἡ διαίρεσις τῶν ἐνοριῶν, θέλουσι κανονισθῆ διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος, μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου· ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐκλο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

δ) Ἐν τέλει δὲ τοῦ ς΄. νὰ προστεθῶσι τὰ ἑφεξῆς· α) ὅτι ὁ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς περὶ πνευματικῶν πραγμάτων ἀποφάσεις τῆς Συνόδου δὲν δύναται κατ' οὐδένα λόγον ν' ἀρνηθῇ τὴν ὑπογραφήν του· β) ἀνωτέρω δὲ νὰ ἀπαλειφθῇ ἡ λέξις «εἴτε εἰς τὰ ἐσωτερικά», καὶ νὰ μένῃ μόνον τὸ «εἰς τὰ ἐξωτερικά».

ε) Εἰς δὲ τὸν § ή. τοῦ ἄρθρου Η΄. νὰ προστεθῇ «καὶ τῶν θείων ἐντολῶν καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων».

ς) Εἰς τὸ ἄρθρον Θ΄ προστεθήτω τὸ «καὶ θείων Μυστηρίων», καὶ κατωτέρω «καταγγέλλει εἰς τὴν πολιτικὴν ἀρχὴν ταῦτα, ἥτις ὀφείλει νὰ ἐνεργῇ χωρὶς ἀναβολῆς τὴν κατὰ νόμον καταδίωξιν αὐτοῦ, καὶ τῇ ταύτης ἐγκρίσει ἐκδίδει ἔγγραφα καταδικαστικὰ τῶν τοιούτων βιβλίων καὶ συμβουλευτικὰ πρὸς τὸν λαόν».

Οὕτω καὶ εἰς τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου β΄. «εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν βιβλίων, φυλλαδίων, πινάκων ἢ ἄλλων ἐκτυπώσεων, εἴτε ἔξωθεν τοῦ Βασιλείου εἰσαγομένων, εἴτε ἐν τῇ Ἑλλάδι δημοσιευομένων, ἅτινα πραγματεύονται περὶ θρησκευτικῶν ἀντικειμένων», καὶ κατωτέρω «εἰς ἀπαγόρευσιν τῆς χρήσεως ἢ διαδόσεως αὐτῶν».

ζ) Οὕτω καὶ εἰς τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ ἄρθρου ΙΖ΄. τοῦ περὶ τῆς διαλύσεως τοῦ γάμου διαλαμβάνοντος παρατηρεῖ ἡ Σύνοδος, ὅτι ἀναγκαῖον κρίνει νὰ μὴ ἐνεργῆται ἡ διάλυσις αὐτοῦ διὰ τῆς τοῦ δικαστηρίου ἀποφάσεως, ἀλλὰ μόνον ἀφ' οὗ τὸ ἐκκλησιαστικὸν διαζύγιον ἐκδοθῇ παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου, καθότι οὕτω τηροῦνται τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ μυστηρίου ἀλώβητα. Τὰς παρατηρήσεις ταύτας ὑποβάλλουσα πρὸς ὑμᾶς, Κύριε Ὑπουργέ, ἡ Σύνοδος πέποιθεν, ὅτι θέλετε κάμει τὰς ἀναγκαίας διορθώσεις εἰς τὸ Νομοσχέδιον, ἵνα ἐκδοθῇ πρὸς κοινὴν εὐχαρίστησιν τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας». Ἀλλ' ἅμα ἰδὼν τὸ Συνοδικὸν γράμμα ὁ Ὑπουργὸς καὶ χολωθεὶς λίαν ἐπὶ τῇ ἁπλότητι τῶν Συνοδικῶν, ὑπολαβόντων ὅτι «ὑπέβαλε τὸ Νομοσχέδιον εἰς τὴν σκέψιν καὶ παρατήρησιν τῆς Συνόδου», ἀποπέμπει αὐθημερὸν τὸ γράμμα πρὸς αὐτήν, ὡς ἀναξιοπρεπὲς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀρχὴν καὶ περιέχον ἐπικρίσεις πλείους τοῦ δέοντος, μηδ' ὁμολογοῦν, ὅτι κατεπείγον τὸ νομοσχέδιον. Καὶ ἡ Σύνοδος πτήξασα, μηδὲν δέον, ἔσπευσεν αὐθημερὸν ἐπανορθῶσαι τὸ παράπτωμα, καὶ ἀντὶ τῶν ἐν ἀρχῇ «ὅπερ ὑπέβαλε... παρατηρήσεις», ἔγραψεν «ἐσχεδιάσθη καὶ ἐσυζητήθη παρὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, διὰ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὰ Νομοθετικὰ σώματα, κρίνει εὔλογον ν' ἀπευθύνῃ πρὸς ὑμᾶς τὰς ἀκολούθους παρα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τὸν Ταλαντίου Νεόφυτον, τὸν Ἡγιθύμνης Ἰωαννίκιον (καταφυγόντα ἐκ τῆς Κρήτης τῷ 1825), καὶ τὸν Κυρήνης (ἐπώνυμον) ἐπίσκοπον Παρθένιον, ἐνάρετον καὶ λόγιον ἄνδρα (μεταβάντα ἐκ τῆς Πάτμου εἰς τὰς Πέτζας καὶ τὴν Αἴγιναν τῷ 1828) (α). Οὗτοι δὲ καὶ ἐφεξῆς ἔμελλον ἐπιστατήσειν εἰς ἔκδοσιν καὶ ἄλλων σπουδαιοτέρων βιβλίων Ἐκκλησιαστικῶν, ἀνηκόντων ἐξαιρέτως εἰς τοῦ κλήρου τὴν ἐκπαίδευσιν.

§. ε. Πρὸς τοῦτο μάλιστα ἀποβλέπων ὁ Κυβερνήτης ἐκλέγει τὸ κατὰ τὴν νῆσον Πόρον μοναστήριον τῆς Ζωοδόχου πηγῆς εἰς ἐγκαθίδρυσιν Σχολῆς Ἐκκλησιαστικῆς, ἐκδοὺς ὑπὲρ αὐτῆς τὴν ἐφεξῆς ἐγκύκλιον.

Ἀριθ. 243. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ἐγκύκλιος. Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος.

Πρὸς τοὺς πανιερωτάτους Μητροπολίτας, καὶ θεοφιλεστάτους Ἐπισκόπους κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν.

Τὴν διὰ τῆς ἱερᾶς θρησκείας καὶ τῆς ὀρθῆς παιδείας ἠθικὴν τῶν πολιτῶν διαμόρφωσιν θεωροῦσα ἡ ἐν Ἄργει Συνέλευσις ὡς βάσιν τῆς πολιτικῆς τοῦ ἔθνους ἐπανορθώσεως, ἐξέδωκε τὸ κατὰ τὴν 2 Αὐγούστου καὶ ὑπ᾽ Ἀριθ. ΙΑ′. ψήφισμα.

Τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἐνέκρινε, καὶ τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα ἐστοχάσθη ἀναγκαῖον νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν πρὸς ἐνέργειαν τοῦ ψηφίσματος τούτου, ἐκοινοποιήσαμεν διὰ τῆς προεκδοθείσης ὑπ᾽ Ἀριθ. 14 Ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ τῆς Ἐπικρατείας πανιερωτάτους Μητροπολίτας καὶ θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους, ἐκφράσαντες τὸν ὁποῖον ἔχομεν πόθον νὰ ταχύνωμεν τὴν τοῦ κλήρου βελτίωσιν, καὶ δι᾽ αὐτοῦ τὴν ἠθικὴν τῶν λαῶν ἐπανόρθωσιν.

Ἀλλὰ τὸ δυσπόριστον τῶν χορηγηθέντων μέσων, διὰ τὸ εἰσέτι ἀδιοργάνιστον τῶν ἐσωτερικῶν πραγμάτων, ἔμελλε νὰ βραδύνῃ ἐπὶ πολὺ ἐπιχείρημα τόσον οὐσιῶδες εἰς τὸν μέγαν σκοπὸν τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Κυβερνήσεως. Ἔγνωμεν διὰ ταῦτα νὰ καταβάλωμεν τὰ πρῶτα θεμέλια συνιστῶντες ἐκ τῶν παρόντων Σχολεῖον Ἐκκλησιαστικὸν διὰ τοὺς ἀφιερωθησομένους εἰς τὴν ἱερατικὴν ὑπηρεσίαν.

(α) Βλ. Γενικ. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. 1829. ἀριθ. 73. σελ. 294.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ διὰ νὰ προλάβῃ ὀλεθριώτερα ἀποτελέσματα, ἐπρότεινεν αὕτη ἐπανειλημμένως τοιαῦτα προφυλακτικὰ καὶ ἀσφαλιστικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα ἐνεργούμενα, ἤθελον ἔχει ἐπιθυμητὸν ἀποτέλεσμα πρός τε τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Μ. καὶ τῆς Συνόδου τὴν ὑπόληψιν. Ἀλλὰ παρῆλθον ὀλόκληρα ἔτη, καὶ μέχρι τοῦδε τίποτε δὲν ἔγινεν ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ, ὡς πρὸς τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ἀντικείμενον, καὶ τὸ ἐκ τῶν βιβλίων αὐτῶν τῶν λεγομένων Βιβλιακῶν Ἑταιρειῶν προερχόμενον κακόν, καθὼς καὶ τὸ ἐκ τῶν σχολείων καὶ τῆς προφορικῆς διδασκαλίας τῶν ἀπεσταλμένων αὐτῶν καὶ τῶν παρὰ τούτων κατηχημένων Ἑλλήνων διαδομένων βιβλίων, προβαίνει· καὶ τὸ σκάνδαλον ἐπαυξάνον καθίσταται μέγα μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν Ἑλλήνων, καὶ ταράττει τὰς συνειδήσεις αὐτῶν· διότι οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος Βιβλιακῶν Ἑταιρειῶν, ὠφελουμένοι ἀπὸ τὴν μὴ πρὸς αὐτοὺς παρατήρησίν τινος εἰς τὰ διαβήματά των, καὶ ἐνθαρρυνθέντες πολὺ περισσότερον παρὰ πρότερον, καὶ σχολεῖα νέα ἐσύστησαν, ὡς εἶναι ἐκεῖνο τὸ ἐν Ἀρεοπόλει τῆς Μάνης, καὶ ἐκ τῶν βιβλίων αὐτῶν πολλὰ καὶ διάφορα διὰ τῶν παρ' αὐτῶν κατηχημένων Ἑλλήνων εἰς διάφορα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας μέρη μεταφέρουσι καὶ δίδουσιν, ὡς γίνεται τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν εἰς ἀντίγραφον ἐπισυναπτομένων ἀναφορῶν τῶν Σεβαστ. Μητροπολιτῶν, τοῦ τε Βοιωτίας καὶ Φθιώτιδος, καὶ τοῦ Ἐπισκόπου Μεσσήνης. Ἡ Σύνοδος ὅθεν, ὡς ἐμπεπιστευμένη τὴν ἀκριβεστάτην τῶν παρὰ τῆς ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας πρεσβευομένων διατήρησιν, δὲν ἀνέχεται τὸ τοιοῦτο παρὰ τῶν ἀπεσταλμένων Βιβλιακῶν λεγομένων Ἑταιρειῶν καὶ τῶν ἀπ' αὐτῶν διαδιδομένων πρὸς τοὺς χριστιανοὺς βιβλίων προερχόμενον κακόν, ὡς σκανδαλῶδες καὶ ὅλως ἀνατρεπτικὸν τῶν ἱερῶν δογμάτων τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, καὶ θέλουσα νὰ προλάβῃ τὰ ἐνδεχόμενα ὡς ἐκ τούτου ὀλέθρια ἀποτελέσματα, ἐπαναλαμβάνει καὶ αὖθις ὅ,τι ἀνέφερε καὶ ἐπρότεινε ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1834 καὶ ὑπ' ἀριθμ. 1667, ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου 1835 καὶ ὑπ' ἀριθμ. 1667—3778, καὶ ἀπὸ 24 Μαρτίου 1836 καὶ ὑπὸ τὸν τελευταῖον εἰρημένον ἀριθμόν, ὡς μέσα κατάλληλα διορθώσεως τοῦ κακοῦ πρὸς τὴν Βασ. ταύτην Γραμματείαν, ἐξαιτουμένη τὴν παρ' αὐτῆς εἰς ταῦτα ἐνέργειαν, καθὼς καὶ τὴν περὶ αὐτῆς ἔγκρισιν εἰς τὴν εἰς σχέδιον ἀπὸ 13 Μαρτίου 1836 καὶ ὑπ' ἀριθμ. 1223 καθυποβληθεῖσαν συνοδικὴν ἐγκύκλιον ἐπιστολήν, ὑπαγορευθεῖσαν διὰ τοὺς ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐκθέσει λόγους, διὰ νὰ δημοσιευθῇ αὕτη ἐπομένως πρὸς τοὺς κατὰ τὴν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ γ) ὡς παρὰ καιρὸν ἱδρυθέν. Ἀλλ' ὁ ῥήτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τά τε ἄλλα κακῶς ἀνήρει, βεβαιῶν μᾶλλον ἢ ἀνατρέπων ἃς ἐδημοσίευε διαβολάς, καὶ τὰ περὶ τῆς δυσσεβείας λίαν ὑπερφιάλως ἐφιλοσόφει, δικαιῶν μᾶλλον ἢ ἀναιρῶν, καὶ πλαγίως καθαπτόμενος ἐνιαχοῦ τῶν τῆς ἀμωμήτου πίστεως δογμάτων καὶ διδαγμάτων (α). Καὶ οἱ μὲν Συνοδικοὶ ἱεράρχαι κεκυφότες τὰ πρόσωπα συνέκρυπτον καὶ ὑπέμενον ἀκούοντες, ἵνα μὴ δῶσιν ἀφορμὴν ταραχῆς εἰς τὴν πολυπληθῆ συνέλευσιν, οἱ δὲ πολιτικοὶ ἄρχοντες ἠγανάκτουν, καὶ πολλὴ παρὰ τῆς συνελεύσεως ἐψιθυρίζετο ἡ κατάκρισις· ἕως οὗ, παύσαντος τοῦ ῥήτορος, τινὲς μὲν ὀλίγοι τῶν αὐτοῦ θιασωτῶν προσελθόντες ἀνέδην ἠσπάζοντο καὶ συνέχαιρον δεξιούμενοι, ὁ δὲ λοιπὸς ὅμιλος ἐξερχόμενοι κατεβόων κατὰ τῆς ἀναιδείας· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ τῶν Συμβούλων δέ τινες ἰδίᾳ προσελθόντες πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς παιδείας Γραμματέα (καὶ αὐτὸν συναγαναχτοῦντα) ἀπήτουν τὴν ἐπιτίμησιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Πανεπιστημίου· καὶ κατένευσεν ὁ Γραμματεύς.

§. ιε. Ἐν δὲ τούτοις καὶ σμῆνος συκοφαντῶν τε καὶ ἐπιόρκων ἐξήνθει περιπολούντων τὰ δικαστήρια. Ἐκεῖνοι μὲν οἱ συκοφάνται, διότι πᾶς τοιοῦτος ἐξελεγχθεὶς μένει συνήθως ἀτιμώρητος (διὰ ποίους δὲ λόγους ἄδηλον), καὶ ἡ τοιαύτη ἐσχηματισμένη χρηστότης (ὡς εἶπέ τις τῶν ἀρχαίων) ἀποβαίνει κοινόλεθρος ἐθισμὸς πρὸς ἀδιαφορίαν κακῶν καὶ προδοσίαν τῆς ἀληθείας. Τὴν δὲ πάλιν ἐπιορκίαν ηὔξησε μάλιστα μὲν ἡ τῶν πονηρῶν δικηγόρων αἰσχροκέρδεια· διότι πολλάκις παροτρύνουσι πρὸς αὐτὴν τοὺς διαδίκους θρασυτέρους ποιοῦντες, ἵνα κερδαίνωσιν αὐτοί, κυνορραϊσταί τινες ἢ βδέλλαι προσπεφυκότες (οἵ γε τοιοῦτοι) τῇ πολιτείᾳ· προσηύξησε δὲ τὴν ἐπιορκίαν καὶ ἡ συνέχεια τῆς ὀρκοδοσίας. Κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν Μαυρέρου θεσμῶν ἅπαντες ὀφείλουσιν ἐξ ἅπαντος ὀμνύειν κατὰ τῶν θείων Εὐαγγελίων, καὶ ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς (εἰς μαρτυρίαν καλούμενοι) καὶ λαϊκοί (β), καὶ ἐπὶ μεγάλοις πράγμασιν ἐπί-

(α) Βλ. τὴν ἀνάλυσιν τοῦ λόγου ἐν Αἰῶνι ἀριθμ. **167**, τῇ **2** Ἰουνίου **1840**.

(β) Οὐδ' αὐτοὶ ἐξηρροῦντο οἱ δήμιοι καὶ ἀλλόθρησκοι ὄντες, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἐξῆς ἐκ τοῦ Αἰῶνος (Ἀριθμ. **137**) μεταγραφομένη πρᾶξις, γενομένη ἐπὶ τοῦ **Κ. Δ.** Σχινᾶ γραμματεύοντος ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, καὶ τεκμηριοῦσα καὶ αὕτη τὸ πρὸς τὴν πάτριον ἡμῶν θρησκείαν σέβας τῆς ὑψηλῆς Ἀντιβασιλείας καὶ τῶν χαμερπῶς ὑπηρετούντων αὐτῇ. Ἰδοὺ ἡ πρᾶξις. «Σήμερον τὴν εἰκοστὴν ἕκτην Ὀκτωβρ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐπιτροπῆς συνδιαλεξαμένων (καθὼς ἕκαστοι κατὰ καιροὺς ἐνεφανίζοντο), καὶ τὰ προβαλλόμενα συνομολογησάντων (ὡς λέγει τὸ πρωτόκολλον), καὶ συμφώνως ὑπογραφέντων τῶν Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἐξεδόθη τὸ Βασιλικὸν Καταστατικὸν (ὃ καὶ Διακήρυξις ἐπιγέγραπται), δι' οὗ διακηρύττεται πανδήμως ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κατ' αὐτὴν καθισταμένης ἱερᾶς Συνόδου τὰ θεσμοθετούμενα καθήκοντα, ἐν ἄρθροις ὅλοις κε (α). Ἔστι δὲ τοῦτο τὸ Καταστατικόν.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ

Περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

ΟΘΩΝ

Ἐλέῳ Θεοῦ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος.

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν περὶ διακηρύξεως τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ περὶ συστάσεως Συνόδου διαρκοῦς ὁμοφώνως ἐκφρασθεῖσαν ἔφεσιν τῶν ἐνταῦθα συνηγμένων Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων τοῦ ἡμετέρου Κράτους, ἀκούσαντες δὲ καὶ τὴν γνώμην τοῦ ἡμετέρου ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἀκόλουθα.

Ἄρθρ. 1. Ἡ ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἐν πνεύματι μὴ ἀναγνωρίζουσα ἄλλην κεφαλήν, παρὰ τὸν θεμελιωτὴν τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, τὸν Κύριον καὶ Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, κατὰ δὲ τὸ διοικητικὸν μέρος ἔχουσα ἀρχηγὸν τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος, εἶναι αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος ἀπὸ πάσης ἄλλης ἐξουσίας, φυλαττομένης ἀπαραχαράκτου τῆς Δογματικῆς ἑνότητος κατὰ τὰ παρὰ πασῶν τῶν ὀρθοδόξων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ἀνέκαθεν πρεσβευόμενα.

Ἄρθρ. 2. Ἡ ὑπερτάτη Ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία ἐναπόκειται ὑπὸ τὴν τοῦ Βασιλέως κυριαρχίαν εἰς χεῖρας Συνόδου διαρκοῦς, φερούσης τὸ ὄνομα «Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος».

Ὁ Βασιλεὺς προσδιορίζει δι' ὀργανικοῦ διατάγματος τὴν Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας, ἥτις θέλει ἐνεργεῖ τὰ τῆς κυριαρχίας ταύτης,

(α) Βλ. Ἐφημερ. τῆς Κυβερνήσ. ἀριθμ. 23. σελ. 169—174 ἔτ. 1833.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πῆς των, μισθοδοτοῦντες, παρεκτὸς τούτων, καὶ ἕνα πράκτορα (ἔφορον) εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν ἐνδημούντων ἐκεῖ ἀρχιερέων τῆς Συνόδου, διὰ νὰ τοὺς προσατεύῃ, καὶ νὰ θεωρῇ τὰς ὑποθέσεις των, δὲν ἠμποροῦσαν ἑπομένως παρὰ νὰ φορολογοῦν τοὺς χριστιανούς. Παρεκτὸς τῶν Κανονικῶν ἢ κυρίων λεγομένων εἰσοδημάτων, συνισταμένων εἰς τὴν παρ' ἑκάστης οἰκογενείας διδομένην κατ' ἔτος ῥητὴν ποσότητα, ἦσαν τὰ λεγόμενα τυχηρὰ ἢ ἀπροσδιόριστα, καὶ εἰς αὐτὰ νόμος ἦτον ἡ θέλησις τοῦ Ἀρχιερέως· φιλότιμα, ἐμβατίκια, προθέσεις, παρῆσίαι, σαραντα λείτουργα, ψυχομερίδια, καὶ διάφορα ἄλλα ὀνόματα ἐχρησίμευον ὡς πρόφασις ἀργυρολογίας. Αἱ ἐπὶ χρήμασι χειροτονίαι, ἐνεργούμεναι ἐπὶ διαφόροις προφάσεσιν, ἦσαν ὡσαύτως ἓν μέσον τῶν πρὸς χρηματισμὸν σχεδὸν ἐπιτετραμμένων.

Ὁ ἀφορισμός, ἡ ἀποτρόπαιος αὕτη διὰ τοὺς χριστιανοὺς ποινή, ἐπι- Ἀφορισμός.
βαλλομένη παρὰ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς σωφρονισμὸν τῶν ἄλλως ἀδιορθώτων αὐτῆς τέκνων, ἐσφενδονίζετο καταχρηστικῶς καὶ δι' αὐτὰ τὰ ἐλάχιστα πταίσματα, καὶ πολλάκις ἐπὶ ἁπλῇ ὑποψίᾳ, καὶ ἡ τιμὴ τῆς ἀγορᾶς του ἦτον τόσον εὔκολος καὶ ἀπροσδιόριστος, ὥστε κατηντοῦσεν ἀπὸ τῶν εἴκοσι καὶ ἐπέκεινα δραχμῶν μέχρι τῶν 20 λεπτῶν. Τῶν ἀφορισμῶν συνέπεια ἄφευκτος ἦσαν τὰ συγχωροχάρτια ἢ ἀφετήρια ἔγγραφα τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου. Ὁ ἀφωρισμένος, ἔχων τὴν τύψιν τῆς συνειδήσεως αἰωνίως ἐπικειμένην ὡς ἀκοίμητον ἐρινύα, ἔπρεπε θᾶττον βράδιον νὰ κατορθώσῃ, δηλονότι ν' ἀγοράσῃ, τὴν ἄφεσίν του, καὶ εἰς τοῦτο πάλιν ὁ προσδιορισμὸς τῆς τιμῆς ἔμεινεν εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Ἀρχιερέως. Ἂν ὁ θάνατος ἐν τοσούτῳ προελάμβανε τὸν ἀφωρισμένον, ἡ φροντὶς τῆς συγχωρήσεώς του ἦτον εἰς βάρος τῶν συγγενῶν του. Συγχωροχάρτια.

Καὶ ὅμως μ' ὅλα ταῦτα τὰ μέσα, πολλοὶ τῶν Ἀρχιερέων μετατιθέμενοι, ἢ καὶ ἀποβαλλόμενοι κατ' ἀρέσκειαν τῶν κρατούντων, δὲν ἐπρόφθανον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νὰ πληρόνουν τὰ ἴδια χρέη των· ὅθεν καὶ πολλοὶ τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα προσφυγόντων μετὰ τὴν ἐπανάστασιν εὑρίσκονται καταχρεωμένοι. Χρέη ἀρχιερατικὰ ἴδια.

Οἱ Ἀρχιερεῖς ἐκλέγονται κυρίως μὲν μεταξὺ τῶν ἱερομονάχων, ἢ τῶν ἀγάμων ἱερέων, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον, καὶ τοῦτο πολλάκις σπανίως, μεταξὺ τῶν χηρευσάντων ἐγγάμων. Ἀλλ' ἀντὶ νὰ λαμβάνωνται, καθὼς ἐγίνετο πρότερον, ἀπὸ τὰ μοναστήρια, τὰ καθ' αὐτὸ τοῦ Κλήρου γυμνάσια, προεβιβάζοντο εἰς τὸν ἔξοχον τοῦτον βαθμὸν ὡς ἐπὶ τὸ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἔγκριτοι, καὶ τιτλοφορύμενοι Σεβασμιώτατοι καὶ Ἅγιοι Γέροντες.

Λογοθετης. Εἰς τὴν Σύνοδον ταύτην ἔχουν χώραν, παρεκτὸς τοῦ Λογοθέτου, ὅσις μόνος ἐκ τῶν κληρικῶν συνεδριάζει μετὰ τῶν συγκροτούντων τὴν Σύνοδον Ἀρχιερέων, καὶ οἱ λεγόμενοι Ἄρχοντες, ἢ οἱ ἐν τοῖς πράγμασι τῆς τουρκικῆς Αὐλῆς Γραικοί, καὶ οἱ σημαντικώτεροι τῶν μεγαλεμπόρων.

Ἡ Σύνοδος αὕτη εἶχε καὶ ἔχει ἀκόμη τὴν ὑπερτάτην δικαιοδοσίαν ἐφ' ὅλου τοῦ κλήρου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· ψηφοφορεῖ περὶ τῆς Ἐκλογῆς νέου Πατριάρχου καὶ Ἐπισκόπων εἰς τὰς χηρευούσας ἐπαρχίας. ἐπιβάλλει καὶ διανέμει τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς φόρους, ἢ τὰ λεγόμενα Αὐλικὰ χρέη, περὶ τῶν ὁποίων θέλομεν διαλάβει ἀκολούθως, καὶ γνωμοδοτεῖ περὶ πάσης Ἐκκλησιαστικῆς ὑποθέσεως, τῆς ὁποίας τὴν ἐκτέλεσιν ἀναλαμβάνει μετὰ ταῦτα ὁ Πατριάρχης, ἀφ' οὗ προηγουμένως ζητήσῃ τὴν ἄδειαν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας.

Σύνοδος τοῦ Πατριάρχου. Παρεκτὸς τῆς Συνόδου ταύτης, ὁ Πατριάρχης ἔχει καὶ ἰδιαίτερον Συνέδριον, συγκείμενον ἀπὸ τοὺς ἱερωμένους κληρικοὺς τῆς ἰδίας του ἐπισκοπῆς καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς Αὐλῆς του. Τὸ Συνέδριον τοῦτο, προεδρευόμενον ἀπὸ τὸν Πατριάρχην, καὶ, ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ, ἀπὸ τὸν Πρωτοσύγκελλόν του, θεωρεῖ τὰς εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀναγομένας ἰδίας ὑποθέσεις.

Οἱ ὑπὸ τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μητροπολῖται καὶ Ἀρχιεπίσκοποι, τιτλοφορούμενοι μὲ τὴν λέξιν Δεσπόται, διοριζόμενοι, καθὼς εἴρηται, παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου, χωρὶς τὴν γνώμην καὶ παρὰ τὴν θέλησιν πολλάκις τῶν ἐπισκοπευομένων, ἐνίοτε ὅμως καὶ αὐτῆς τῆς Συνόδου, κατὰ προσταγὴν τῶν παραδυναστευόντων εἰς τὴν Τουρκικὴν Αὐλήν, ἐλάμβανον τωόντι τὴν δεσποτείαν τῶν ἐπαρχιῶν, ἐπιστηριζόμενοι κυρίως εἰς τὸ Μπεράτι (Διάταγμα) τοῦ Σουλτάνου· ἐφωδιασμένοι μὲ τὸ τρομερὸν τοῦτο ὅπλον, τὸ μετεχειρίζοντο πρὸς τοὺς εἰς τὰς ἐπισκοπὰς αὐτῶν δυνάστας ὡς ἀμυντήριον καὶ φόβητρον πρὸς τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐπισκοπῆς των, ὡς πρὸς τὴν σύναξιν τῶν τυχηρῶν τους εἰσοδημάτων.

Εἰσοδήματα τῶν Ἐπισκόπων κύρια ἢ κανονικά, καὶ τυχηρά. Ἀγοράζοντες εἰς Κωνσταντινούπολιν μὲ ποσότητας ὑπερόγκους πολλάκις τὴν ἐπισκοπήν, καὶ φορτιζόμενοι διὰ τοῦτο μέγαν ὄγκον ἰδίου χρέους, ἀναγκασμένοι νὰ θεραπεύσωσι τὴν ἀπληστίαν ὄχι μόνον τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει δυναστευόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἐπισκο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θεμέλια εἰς τὸ ἐποικοδομηθησόμενον κτίριον». Ἡ δὲ Γραμματεία καὶ τέταρτον ἤδη αὐθημερὸν ἀπαιτεῖ παρα τῆς Συνόδου ὅσον ἔνεςι τάχιον ἀπάντησιν αὐτῆς ὡρισμένην περὶ τῆς ἐν Εὐβοίᾳ χηρευσάσης ἐπισκοπῆς, Καὶ λοιπὸν ἡ Σύνοδος ἀπήντησεν ἐντονώτερον (τῇ 10 Σεπτεμβρίου), ἀπαιτοῦσα πάλιν τὴν καθόλου (καὶ μὴ τῆς Εὐβοίας μόνης) κατάστασιν καὶ στήριξιν τῆς ἐν τῷ Βασιλείῳ Ἐκκλησίας, ἐφ' ᾧ καὶ γνωμοδοτεῖ α) Νὰ προσδιορισθῶσι πρότερον μονίμως αἱ ἐπισκοπαὶ τῆς Ἐπικρατείας· β) Νὰ διαγραφῶσιν ἀμεταθέτως καὶ ἀμετακινήτως τὰ ὅρια αὐτῶν· γ) Νὰ προικοδοτηθῶσιν αἱ Ἐπισκοπαί, εἴτε εἰς χρήματα, εἴτε εἰς κτήματα, διὰ νὰ λείψῃ ἐκ τούτου πᾶσα κατάχρησις καὶ περιφρόνησις (τῶν Ἐπισκόπων). Περὶ τούτων (λέγει) πρῶτον ἀπεκδέχεται ἡ Σύνοδος τὴν ἀπάντησιν τῆς Γραμματείας, ἵνα γνωμοδητήσῃ ἑπομένως καὶ περὶ ἀντικαταστάσεως ἐπισκόπου εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπὴν Εὐβοίας». Καὶ οὕτως ἡ Γραμματεία ἐσιώπησεν. Ἡμεῖς δ' ἐπάνιμεν εἰς ἄλλον ἀγῶνα προγενέστερον.

§. ς. Ἔτι περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου ἐπαναλαμβάνουσα ἡ Σύνοδος τὴν εἰς ἀνακοπὴν τῆς περιλιμναζούσης κακοδοξίας πολλάκις προβληθεῖσαν αἴτησιν (βλ. §. ι—ια) γράφει πάλιν πρὸς τὴν κωφεύουσαν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείαν· καὶ μόλις ἤδη τελευτῶντος τούτου τοῦ μηνὸς ἡ Γραμματεία λύει τὴν περὶ τούτου πολυχρόνιον σιωπήν, καὶ ζητεῖ παρὰ τῆς Συνόδου κατάλογον τῶν περιφερομένων αἱρετικῶν βιβλιδαρίων· ἐπισυνῆπτε δὲ καὶ ἀντίγραφον Βασιλικοῦ Διατάγματος τὸ ἐφεξῆς

Ὅθων κτλ.

Ἐπὶ τῇ ἀπὸ 4(16) Ἰουλ. προτάσει τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας τροπολογοῦμεν τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ά. ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 12(24) Ἰουν. ἡμετέρου Διατάγμ. περὶ τῆς κάτω σημειουμένης ὑποθέσεως ὡς ἀκολούθως. — Διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν ἐνέργειαν βιβλίων ἐναντίων εἰς τὰ δόγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ προσώπων ἡλικιωμένων (α),

(α) Παρατηρητέον ὅτι τὸ Διάταγμα μήτε τὰ ἐναντία βιβλία τίνων εἰσὶν ὀνομάζει (σιωπῶν τοὺς Ἐξαποστόλους), καὶ διορίζει τὸ «ἐπὶ προσώπων ἡλικωμένων» (καταλεῖπον ἐλευθέραν τὴν ἐν τοῖς ἀλληλοδιδακτικοῖς αὐτῶν σχολείοις χρῆσιν τῶν τοιούτων βιβλιαρίων, εἰς διαστροφὴν τῶν ἀνηλίκων παίδων!).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀντιβασιλείας, καὶ τότε δὲ μάλιστα ἀρχιγραμματεύων, σφόδρα γαλήνιος καὶ ἐπιεικὴς προσεφέρετο πρὸς τοὺς ἑξαποστόλους, ἴσως διὰ φιλοξενίας ὑπερβολήν· ἐντεῦθεν ἐκεῖνοι θερμαινόμενοι μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀπέβαινον τολμηρότεροι περὶ τὰς ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτῶν σχολείοις κυβευομένας ἑτεροδιδασκαλίας. Ἑτέρωθεν δὲ πάλιν οἱ ἐγχώριοι φιλοκαινοτόμοι διὰ τὴν ἄκρατον ἐλευθερίαν τοῦ τύπου, οὐ διέλειπον δημοσιεύοντες κατὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καθεστώτων διατριβάς. Καὶ κατὰ τῆς ἱερᾶς τῶν ἐπισκόπων ἀξίας ἐβλασφήμουν εἰσάγοντες τῶν λεγομένων πρεσβυτεριανῶν τὴν δυσσέβειαν, καὶ τοὺς ἀποστολικοὺς κανόνας ὡς νόθους ἐξεσύριττον! Εἷς δέ τις ἀνθρωπίσκος καὶ ὡς ἄκρατον κοσμικὴν ἀρχὴν ἀνεκήρυξε τὴν ἐπισκοπικὴν ποιμαντορίαν, καθισταμένην ὑπὸ τῆς Βασιλείας ἐπίσης, ὡς καὶ πᾶσά τις ἄλλη, οἷον ἡ τῶν νομαρχῶν καὶ ἐπάρχων καὶ λιμεναρχῶν (α). Ἐκ δὲ τούτων τῶν ψευδοδιδασκαλιῶν, δημοσίᾳ περισαλπιζομένων, φανερὸν ὅπως ἐβλάπτοντο τῶν ἀκεραιοτέρων αἱ ψυχαί.

§. δ. Ἤδη δὲ προσεγγιζούσης καὶ τῆς νέας τῶν συνοδικῶν ἐκλογῆς, ἐτύρευόν τινες ἐκ τῶν νεωτεριστῶν, ἵνα καὶ πρεσβύτεροι μετὰ τῶν ἀρχιερέων εἰς τὴν Σύνοδον ἐκλεχθῶσιν, ἰσοβάθμους τάχα τοῖς ἐπισκόποις τοὺς ἱερεῖς παραστῆσαι πρὸς τὸ πλῆθος πειρώμενοι διὰ τούτου, καὶ πρὸς ἣν ἐσπούδαζον πρεσβυτεριανὴν μεταρρύθμισιν δραστικώτερον ἀπωθοῦντες τὴν Ἐκκλησίαν. Εἷς δέ τις τῶν τοῦτο σπουδαζόντων, ὁ πάντων λεωργότατος, ἐξέδωκε καὶ δημοσίαν διατριβὴν (β), ἀποδεικνύων μηδεμίαν δῆθεν οὖσαν διαφορὰν ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων κατὰ τὴν ἀρχαίαν (ὡς ἔλεγεν) Ἐκκλησίαν (γ). Ἀλλ' ὁ τότε ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεὺς ἀντέκρουσε φρονίμως τὴν ἐπιβουλήν, προτείνας πρὸς τὸν Βασιλέα πάντας πάλιν ἐπισκόπους τοὺς συστή-

---

(α) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 285. σελ. 1042. ἔτ. 1835. Ὀκτωβρ. 25.

(β) Βλ. Ἀθην. ἀριθμ. 268. ἔτ. 1835. Αὐγούστ. 20. Ἀντέλεγε δὲ πρὸς ταῦτα ἰσχυρῶς (ὅσον ἠδύνατο) ἡ Εὐαγγελικὴ Σάλπιγξ (βλ. Περιόδ. Α. σελ. 297 κτξ.). Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ἐκ τῶν τριῶν ἱερατικῶν βαθμῶν σύστασις τῆς Συνόδου συνεζητήθη τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς ἑπταμελοῦς ἐπιτροπῆς, ὡς βλέπομεν ἐν τῷ Πρωτοκόλλῳ, Συνέδρ. β', καὶ ἐν τῇ Ἐκθέσει. βλ. ὄπισθ. σελ. 400, 412 καὶ 451.

(γ) Τότε καὶ ἡμεῖς μικρὰ καὶ ἀσθενῆ, ἀλλὰ τὸ κατὰ δύναμιν ὑπουργοῦντες τῇ πολεμουμένῃ Ἐκκλησίᾳ, ἐξεδώκαμεν ἐν Ναυπλίῳ (1835) τὴν περὶ τῶν τριῶν ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν ἐπιστολιμαίαν Διατριβήν.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Χρέος αὐτῆς λογίζεται πρωτίστως νὰ σᾶς προσκαλέσῃ, νὰ εὐγνωμονήσητε μεθ' ἡμῶν διὰ ταῦτα πρὸς τὴν Α. Μ. καὶ νὰ δεηθῆτε τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ μεθ' ἡμῶν ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῆς ὑγείας, ὑπὲρ τῆς μακροβιότητος Αὐτῆς, καὶ ὑπὲρ στερεώσεως τοῦ ἐνδόξου Αὐτῆς θρόνου εἰς γενεὰς γενεῶν.

Ἡ διαρκὴς Σύνοδος ἱερὸν αὐτῆς χρέος λογίζεται νὰ προσκαλέσῃ πάντας ὑμᾶς εἰς τὸ νὰ γνωρίζητε αὐτήν, κατὰ τὸν βασιλικὸν ὑψηλὸν ὁρισμόν, ὡς ὑπερτάτην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, καὶ πρὸς αὐτὴν νὰ ἀναφέρητε περὶ παντὸς ἀντικειμένου ἐκ τῶν ἱερῶν ὑμῶν καθηκόντων, συμμορφούμενοι ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ κατὰ τὰ ὁποῖα διεγράφησαν εἰς αὐτὴν καθήκοντα.

Τὰ καθήκοντα ταῦτα χρέος της ἱερὸν λογίζεται ἡ Σύνοδος νὰ κάμῃ γνωστὰ καὶ πρὸς πάντας ὑμᾶς πρὸς ὁδηγίαν καὶ κανονισμόν σας· ἐξ αὐτῶν θέλει γνωρίσει ἐν ταὐτῷ ἕκαστος, εἴτε κληρικός, εἴτε λαϊκός, ἀκριβέστερον καὶ τὰ περὶ τὴν θρησκείαν καὶ τὰ περὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν κλῆρον αὐτῆς εἰλικρινῆ φρονήματα τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Μ. εἰς αὐτὰ θέλει εὑρεῖ τὴν περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς καθαρότητος τῶν παρὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πρεσβευομένων δογμάτων καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως αὐτῶν ἐναντίον πάσης προσβολῆς· εἰς αὐτὰ θέλει εὑρεῖ ὅ,τι πᾶς ἀληθινὸς χριστιανός, πᾶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τέκνον γνήσιον ἠδύνατό ποτε νὰ ἐπιθυμήσῃ εἰς δόξαν τῆς ἐκκλησίας του καὶ εἰς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τοῦ κλήρου αὐτῆς.

Ἡ Σύνοδος ἀρχομένη τῶν ἐργασιῶν της, κατὰ τὰ ἱερὰ αὐτῆς καθήκοντα, ἐπικαλεῖται τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν καὶ χάριν εἰς τὸ νὰ ὁδηγῇ καὶ διευθύνῃ τὰ ἔργα της πρὸς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας. Προσκαλεῖ δὲ καὶ ὑμᾶς πάντας εἰς τὸ νὰ συνεργῆτε καὶ συμπράττητε ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ εἰς τοῦτο. Τοῦτο ἀπαιτεῖ παρ' ὑμῶν καὶ ἡ Κυβέρνησις τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 30 Ἰουλίου 1833.

Τὰ Μέλη τῆς ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ Κορίνθου Κύριλλος πρόεδρος. Ὁ Θηβῶν Παΐσιος. Ὁ Λαρίσσης Κύριλλος, καὶ ἐκκλησ. τοποτηρητὴς Ὠλένης. Ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ. Ὁ Ἡλιουπόλεως Ἄνθιμος, ἀντὶ τοῦ Σαντορήνης Κ. Ζαχαρίου.

Ὁ Γραμματεὺς Θ. Φαρμακίδης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ον (α). Ἀλλ' ἡ πλειονοψηφία τῆς εἰσηγητικῆς ἐπιτροπῆς ἐκ πολ-
τῆς παρασκευῆς (ἐπιμιγείσης καὶ ξενικῆς ῥᾳδιουργίας) ἀπέκλινε μᾶλ-
λον πρὸς τὰς τοῦ ὑπουργοῦ τροπολογίας, καὶ τέλος (Ἰουλ. 25) μετὰ
πολλὰς καὶ θορυβώδεις συζητήσεις οἱ μὲν τῶν βουλευτῶν (43) ἐψη-
φίσαντο τὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς· οἱ δὲ πλείονες (50) τοὺς
μὲν συνέδρους τῆς Συνόδου καλεῖσθαι κατὰ τὰ πρεσβεῖα, τὸν δὲ πρόε-
δρον οὐκ ἐπικυροῦσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκλέγεσθαι ὑπὸ τῆς Κυβερ-
νήσεως κατὰ διετίαν, παρεῖναι δὲ καὶ τὸν ὑπουργὸν αὐτὸν παρὰ τῇ
Συνόδῳ, καὶ τὰ περὶ τὸν γάμον ἐνεργεῖσθαι κατὰ τὰ Μαυρέρῳ καὶ
Κωλέττῃ δεδογμένα (β). Οὕτω δὲ διασχισθείσης τῆς Βουλῆς, προσδο-
κώντων δὲ πάντων τὴν καὶ εἰς τὴν Γερουσίαν (κατὰ τὸ εἰκὸς) παρά-
στασιν τοῦ Νομοσχεδίου, ἀνέβαλλε ταύτην ὁ Ὑπουργὸς ἄλλοτε ἄλλα
προφασιζόμενος, καὶ ὅλως ἔμεινεν ἄπρακτον τὸ περὶ τῆς Συνόδου Νο-
μοσχέδιον καθ' ὅλην ταύτην τὴν πρώτην Σύνοδον τῶν Βουλῶν. Ἐπὶ δὲ
τῆς δευτέρας Συνόδου (τῷ 1846, Αὐγούστ. 7) εἰσήγαγεν ὁ Ὑπουργὸς
εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὸ περὶ Ἐπισκόπων μέρος τοῦ Νομοσχεδίου τῆς
Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς (γ)· τροποποιηθὲν δὲ καὶ τοῦτο ἔστη μέχρι
τοῦ περιβόλου τῆς Βουλῆς, μηδ' αὐτὸ εἰσαχθὲν εἰς τὴν Γερουσίαν· καὶ
οὕτω μεματαίωται καὶ τοῦτο, καθὼς καὶ τὸ περὶ τῆς Συνόδου, καὶ
διέμεινεν ἐν ἰσχύϊ τὸ Μαυρέρειον Καταστατικόν (δ).

§. ι. Καὶ τοίνυν τὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διῳκοῦντο καὶ
μετὰ τὸ Σύνταγμα κατὰ τὸ πρῶτον ἡμίθνητον Καταστατικόν. Ὅθεν
ὡς ἡ Συνοδικὴ ἔληξεν ἐτήσιος περίοδος, ἐπιστάσης τῆς νέας ἐκλογῆς

(α) Βλ. Πρακτ. τῶν Συνεδ. τῆς Βουλῆς κατὰ τὴν Α'. Σύνοδ. Τόμ. Γ'. σελ. 1233.

(β) Βλ. Πρακτικὰ τῶν Συνεδρ. τῆς Βουλῆς κτλ. Τόμ. Γ'. σελ. 1626—1649. 1657—1693. 1698—1732. 1752—1788. 1813—1842.

(γ) Βλ. Πρακτ. τῶν Συνεδ. τῆς Βουλ. κατὰ τὴν Β'. Σύνοδ. Τόμ. Γ. σελ. 2333, 3096.

(δ) Τότε ἐξέδωκεν ὁ μακαρίτης Νεόφυτος ὁ Δούκας «Λόγον πρὸς τοὺς Βουλευ-
τὰς καὶ Γερουσιαστὰς ὑπὲρ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Νομοσχεδίου» (ἐν Ἀθήναις, 1845), προϋπομιμνήσκων μετὰ ζήλου πολλοῦ τὰ δέοντα περὶ τῆς εἰς τὸ ἐκ-
κλησιαστικὸν Νομοσχέδιον ὀρθῆς διασκέψεως καὶ ψηφίσεως. [Καὶ περὶ μὲν τοῦ
Νομοσχεδίου ἔπραξεν ἡ Βουλὴ τὰ ἱστορούμενα. Περὶ δὲ τοῦ σεβασμίου διδασκά-
λου Δοῦκα, τῇ 20 Δεκεμβρ. 1845 ἀναγγελθέντος παρὰ τοῦ Ὑπουργείου ὅτι ἀπε-
βίωσεν, εὐγνωμόνως ἐψηφίσατο ἵνα τεθῇ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ Βουλευτηρίου
αἰθούσῃ μετὰ τῶν λοιπῶν εὐεργετῶν τοῦ ἔθνους. Βλ. Πρακτ. τῶν Συνεδρ. τῆς
Βουλ. κατὰ τὴν Β'. Σύνοδ. Τόμ. Α'. σελ. 11].

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὑπῆρξεν ἡ πληθὺς τῶν ἀρχιερέων. 49 Ἀρχιερεῖς, ἐξ ὧν οἱ 25 Μητροπολῖται, διεύθυνον ἐκκλησιαστικῶς ἐπὶ Τουρκοκρατίας τὰς ἤδη συγκροτούσας τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχίας, καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ μὲν 24 ἦσαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, οἱ 16 εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, καὶ οἱ 9 εἰς τὰς νήσους.

Τὸ χείριστον ὅμως τῶν περὶ τὰς ἐπισκοπὰς καινοτομουμένων εἶναι ἡ κατ' ἀρέσκειαν καὶ ἀπεριόριστος χειροτονία τῶν ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι ἐπισκόπων· ὄχι μόνον ὁ Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἱ ἄλλοι τρεῖς πατριάρχαι, ἀλλὰ μὲ ἄδειαν αὐτῶν καὶ οἱ κατὰ τόπους Μητροπολῖται ἐχειροτόνουν ἐπισκόπους πόλεων καὶ ἐπαρχιῶν, τῶν ὁποίων ἢ δὲν ἐσώζετο πλέον οὔτε ὄνομα, οὔτε ἴχνος, ἤ, τὸ μετριώτερον, δὲν εἶχεν ὁλότελα χριστιανοὺς κατοίκους. Διακριτικώτεροι ὅμως τοῦ μεγάλου Ποντίφικος, δὲν ἔδιδον εἰς αὐτοὺς τοὐλάχιστον, εἰ μὴ ὀνόματα πόλεων, ὅσαι ἤκμασαν ἐντὸς τῶν ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν Αὐτοκρατορίαν τελούντων τόπων. Ἐπίσκοποι ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι.

Οἱ Ἐπίσκοποι οὗτοι, οἱ ἄλλως λεγόμενοι χωρεπίσκοποι, μὴ ἔχοντες προστασίαν ἐπαρχίας ἰδίας καὶ εἰσοδήματα τακτικά, διεύθυνον ἐπιτροπικῶς τὰς ἐπαρχίας τῶν ἐνδημούντων εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐγκρίτων Ἀρχιερέων, καὶ τῶν διὰ νόσον ἢ γῆρας ἀνικανούντων, προϊστάμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν προαστείων της, ἢ τῶν εἰς τὴν Δακίαν εὑρισκομένων πλουσίων Μοναστηρίων. Χωρεπίσκοποι.

Πολλοὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν χρόνους τὴν περὶ τὸν Πατριάρχην Σύνοδον συνεκρότουν κυρίως μόνοι οἱ Κληρικοὶ (κατὰ τὴν νεωτέραν τῆς λέξεως σημασίαν) τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας. Οἱ κληρικοὶ οὗτοι, παρεκτὸς τοῦ Οἰκονόμου, τοῦ Πρωτοπαπᾶ, τοῦ Σακελλαρίου καὶ Σακελλίου, ἦσαν λαϊκοί, καὶ ἀπὸ τὰς προκρίτους τῆς πόλεως οἰκογενείας, ὥστε τὸ Κληρικὸς ἦτον ἕως πρὸ ὀγδοήκοντα χρόνων συνώνυμος ἐκεῖ μὲ τὸ εὐγενής. Σύνοδος τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἀνεπαισθήτως καὶ μὲ τὸν καιρὸν ἡ δύναμις αὕτη τῶν Κληρικῶν οὐδετερώθη, ἂν καὶ οἱ βαθμοὶ μετὰ τῶν προσηρτημένων εἰς αὐτοὺς μικρῶν εἰσοδημάτων, τῶν λεγομένων ἄλλως ἐξαρχιῶν, διετηρήθησαν, καὶ δώδεκα Μητροπολῖται ἐκ τῶν ἐχόντων τὰς πλησιεστέρας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπαρχίας συγκροτοῦσι κατὰ τὸ παρὸν τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδον, καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ ὀκτὼ παρεδρεύουν πάντοτε σχεδὸν εἰς αὐτὴν τὴν Μεγαλόπολιν, λεγόμενοι συνήθως καὶ κατ' ἐξοχὴν Ἐξαρχίαι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

των· καὶ πρὸς ταῦτα μὲν τὰ Χριστοφορικὰ ταχεῖαν ἡ Κυβέρνησις καὶ

Ἀθηνῶν». Περὶ πάσης δὲ πράξεως αὐτοῦ ἀντιβαινούσης εἴς τε τοὺς ἱεροὺς Κανόνας, τὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἔθιμα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἰς τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ἀποκαθίσταται ὑπεύθυνος, καὶ δίδει λόγον ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον ΙΑ'. Ὁ ἐπίσκοπος κατὰ τὸ ἐπισκοπικὸν αὐτοῦ καθῆκον ἐπιτηρεῖ τὸν ὑπὸ τὴν ποιμαντορίαν αὐτοῦ κλῆρον κατά τε τὸ πολίτευμα καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ. Διατάττει τὰ πρὸς βελτίωσιν καὶ εὐκοσμίαν συντείνοντα καὶ τὰ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ. Δικάζει κανονικῶς μετὰ τοῦ περὶ αὐτὸν πρεσβυτερίου τὰς παραβάσεις καὶ παρεκτροπάς, τὰ πταίσματα καὶ πλημμελήματα τῶν ὑπὸ τὴν ποιμαντορίαν αὐτοῦ κληρικῶν, καὶ ἐπιβάλλει ἐκκλησιαστικὰς ποινὰς εἰς τὸν περιπεσόντα ἀποδεδειγμένως εἰς ἁμαρτήματα καὶ παρεκτροπὴν ὡς πρὸς τὰ χρέη καὶ καθήκοντα τῆς ἐπαγγελίας του· α) ἐπίπληξιν· β) ἀργίαν ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας διὰ προηγουμένης δίκης καὶ ἐγγράφου αἰτιολογημένης ἀποφάσεως, μετὰ καὶ στερήσεως τῶν ἀπὸ τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ δικαιωμάτων· γ) παῦσιν τοῦ ὑπουργήματος, εἰς ὃ ἦτον ἰδίως διωρισμένος· δ) ἀπότισιν τοῦ διπλασίου ποσοῦ δι' ὅσα χρήματα ἔλαβεν ἐπὶ πράξεως ἀπηγορευμένης καὶ ἐναντίας τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον εἰσπράττεται διὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, καὶ τίθεται εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον· ε) ὁ κληρικὸς ὁ νομίζων ἑαυτὸν ἀδικούμενον ὡς πρὸς τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ ποινὴν ἀναφέρεται εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον, περιμένων τὴν ταύτης ἀπόφασιν· ἡ δὲ Σύνοδος κρίνασα ἀποφαίνεται κατὰ τοὺς κανόνας καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις, ἐπικυροῦσα ἢ τροπολογοῦσα ἢ ἀκυροῦσα τὴν ἐπιβληθεῖσαν τῷ κληρικῷ ποινήν· ς) ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν κληρικός τις παρεκτραπεὶς ἀποδεδειγμένως τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, καταδικάζεται νὰ μετατοπισθῇ καὶ περιορισθῇ ἐντὸς μοναστηρίου ἢ ἄλλου εἰδικοῦ σωφρονιστικοῦ καταστήματος, ὁ ἐπίσκοπος ἀναφέρεται εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ἡ δὲ Σύνοδος ἐνεργεῖ τὰ περὶ τοῦ ἐκτοπισμοῦ καὶ περιορισμοῦ· ζ) κληρικὸς ἐὰν ὑποπέσῃ εἰς ἔγκλημα ἐπάγον καθαίρεσιν, ὁ ἐπίσκοπος ἐπιλαμβάνεται τῆς ἐξετάσεως, καὶ ἐὰν εὕρῃ βάσιμον τὸ ἔγκλημα, διαβιβάζει τὰ ἀφορῶντα τὴν πρᾶξιν τοῦ ἐγκλήματος εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ὁ δὲ ἁμαρτήσας κληρικὸς δικάζεται ὑπὸ τῆς Συνόδου κατὰ τὰς τῶν ἱερῶν κανόνων διατάξεις καὶ ἐκκλησιαστικὰς διατυπώσεις· η) ὁ ἐπίσκοπος ἐκδίδει ἐπιτίμια ἀνωνύμως καὶ ἀπολύτως κατὰ ἀδίκων καὶ ἐπιζημίων πράξεων, καὶ πρὸς ἐξιχνίασιν τῆς ἀληθείας κατ' αἴτησιν τῶν ἀναφερομένων.

Ἄρθρον ΙΒ'. Ὁ ἐπίσκοπος ἀποκαθιστᾷ εἰς ἑκάστην κοινότητα καὶ ἐνορίαν τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ τοὺς ἀναγκαίους ἱερεῖς καὶ διακόνους. Οἱ χειροτονηθησόμενοι ἱερεῖς καὶ διάκονοι προτείνονται μὲν παρὰ τῶν κατοίκων καὶ ἐνοριτῶν τῆς χηρευσάσης κοινότητος ἢ ἐνορίας δι' ἀναφορᾶς, ἐναπόκειται δὲ εἰς τὸν ἐπίσκοπον ἡ ἀκριβὴς ἐξέτασις τῆς διαγωγῆς, κοσμιότητος καὶ εὐμαθείας τῶν προτεινομένων, καὶ εἴ εἰσιν ἄξιοι τοῦ θείου τῆς ἱερωσύνης χαρίσματος· καὶ ἢ παραδέχεται τὴν αἴτησιν, ἢ ἀποβάλλει. Ὁ δὲ χειροτονηθεὶς εἰς κοινότητά τινα ἢ ἐνορίαν δὲν δύναται ν' ἀναχωρήσῃ ἐξ αὐτῆς οὐδ' ἀποβάλλεται, εἰμὴ ἐὰν καθαιρεθῇ, ἢ παύσῃ ἐπ' ἐγκλήματί τινι ἢ παρεκτροπῇ· μετατίθεται

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κλησίαν Ἀρχιερέων καὶ τῶν λοιπῶν, οἷον, τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Κοινοῦ καὶ ἄλλων.

Ἡ συνέλευσις ἔκαμνε τὰς παρατηρήσεις της εἰς τὴν ποσότητα τοῦ ὅσου εἰς τὴν Ἐπαρχίαν ἐκείνην ἐσώζετο Αὐλικοῦ χρέους, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπεφάσιζεν ἀναλόγως εἰς αὐτὸ μίαν προσθήκην. Ταύτην ἦτο εἰς χρέος ὁ ἀναδεχόμενος τὴν Ἐπαρχίαν Ἀρχιερεὺς νὰ δανεισθῇ ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἐπαρχίας του δι' αὐλικῶν ὁμολογιῶν, καὶ νὰ τὴν μετρήσῃ πρὸς τὸ Κοινόν.

Μετὰ τὴν καταμέτρησιν ἐσυνάπτετο ἡ προσθήκη αὕτη μὲ τὸ παλαιὸν τῆς Ἐπαρχίας Αὐλικὸν χρέος, καὶ ἀνανεουμένων παρὰ τοῦ νέου Ἀρχιερέως, ὡς ἦτο συνήθεια, τῶν ὁμολογιῶν τοῦ παλαιοῦ Αὐλικοῦ χρέους, κατεστρώνετο τὸ ὅλον Αὐλικὸν τῆς ἐπαρχίας χρέος εἰς τὸν κώδικα, συνυπογραφόμενον παρὰ τοῦ ἰδίου Ἀρχιερέως τῆς ἐπαρχίας καὶ σφραγιζόμενον μὲ τὴν ἐπαρχιακήν του σφραγίδα.

Ἐπειδὴ δὲ ἐσχάτως τὸ Κοινὸν παρὰ τὰ ἐτήσια ἔξοδα ἐδοκίμασε διὰ περιστάσεις τῆς ἐξουσίας καὶ ἔκτακτα, καὶ ὡς ἐκ τούτων ὑπέπεσεν εἰς νέα χρέη, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύνατο νὰ βαστάζῃ μὲ τὴν ἣν ἔκαμνεν, ὡς ἀνωτέρω, οἰκονομίαν, τὸ ἔθνος συνελθὸν εἰς γενικὴν πληρεστάτην συνέλευσιν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις κατὰ τὸ 1818, καὶ σκεφθὲν πολυειδῶς περὶ τούτου, καὶ ἄλλον μὴ εὑρὸν εἰς ἐξοικονόμησιν πόρον, ἐπεφόρτισε καὶ ταῦτα ἐπὶ τῶν Ἐπαρχιῶν ἀναλόγως· καὶ αὕτη ἦν ἡ τελευταία προσθήκη γενομένη δι' ἐγγράφου ἐπισήμου, Τ ό μ ο υ ὀνομασθέντος, τὸν ὁποῖον εὑρισκόμενον εἰς τὰ σωζόμενα ἔγγραφά μου θέλω λάβει τὴν τιμὴν νὰ τῇ πέμψω, ἅμα φθάσω εἰς τὴν ταπεινὴν ἐπαρχίαν μου.

Τὸ πηλίκον δὲ τῶν χρεῶν δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ, εἰ μὴ κατὰ τὸν κατάλογον τὸ αὐτό· μ' ὅλον τοῦτο ἡ Σ. Κυβέρνησις δύναται νὰ πληροφορηθῇ ἀκριβέστερον περὶ τούτου, ὅτε ἤθελεν ἀποφασίσει τὸ μέτρον νὰ διαπραγματευθῇ περὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου, προσδιορίζουσα ἄνθρωπον εἰδήμονα περὶ τὰ τοιαῦτα, ὅστις θέλει κάμει πραγματικώτερον τὰς παρατηρήσεις του εἰς τοὺς κώδικας, τὰς ὁμολογίας, καὶ λοιπὰ ἄλλα ἔγγραφα, ἐνδεικτικὰ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος πηλίκου.

Ταῦτα περὶ τοῦ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, πρὸς πληροφορίαν τῆς Ἐξοχότητός της, διὰ νὰ τῇ χρησιμεύσουν, ὅσον ἔνεστιν, εἰς τὸν σκοπόν, τὸν ὁποῖον προέθετο διὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΑΡΑΛΕΙΦΘΕΙΣΑΙ.

Σελ. 15. στίχ. 36 (πρόσθες) Τούτου λόγος ἐκφωνηθεὶς τῷ **1834** ἐν Σύρῳ κατὰ τὴν ἐτήσιον μνήμην τῶν γενεθλίων τοῦ Βασιλ. Ὄθωνος ἐτυπώθη ἐν τῇ ἐφημερίδ. τοῦ Σωτῆρος ἀριθμ. **42**. σελ. **174**. — Σελ. **16**. στίχ. **10**. Ἱερόθεος (βλ. Γεν. ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἔτ. **1829**. ἀριθμ. **68**. σελ. **274**). — Σ. **22**. στίχ. **6**. εἰς τὸ Ἡσαΐου (πρόσθες τὴν σημείωσιν) Βλ. Ι. Φιλήμονος Δοκίμ. π. τ. Ἕλλην. Ἐπαναστάσ. Τόμ. Γ. σελ. **194**. **439**. ἔνθα λέγει, ὅτι ὁ Ἡσαΐας κατήγετο ἐκ τῆς κωμοπόλεως Δεσφίνης. —Σ. **23**. στίχ. **1**. Γρηγόριος (πρόσθες) βλ. Γενικ. ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. ἔτ. **1829**. ἀριθμ. **69**. σελ. **277**. — Αὐτ. στίχ. **32**. Ἡ Ποντουνίτσα ἐν σιγιλλιώδει γράμματι (τῷ **1371**) γράφεται (εἴπερ ὀρθῶς ἐκδέδοται) Μουντινίτσα, ὅπου μνημονεύεται καὶ τὸ Λοιδορίκιον (βλ. **Acta Patriarchat. Constantinopol. T. 1. pag. 580**)· τοῦτο δ' εὑρηται κἀν τῇ τοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ Διατυπώσει (βλ. **Leunclavij Ius Graeccoroman. II. pag. 98**). — Σ. **24**. στίχ. **18**. καταφυγῶν βλ. Αἰῶν. ἀριθμ. **267**). — Σ. **25**. στίχ. **11**. περιοδικῶς (βλ. Γεν. ἐφημ. τῆς Ἑλλάδ. **1829**. ἀριθμ. **39**. σελ. **153**). — Σ. **33**. στίχ. **21**. Τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας προκήρυξις ἀνέκδοτος περιῆλθεν εὐτυχῶς εἰς ἡμᾶς, δι' ἧς ἡ ἀοίδιμος ἐκείνη Γερουσία τῇ **27** Ἀπριλ. **1822** ἀναγγέλλουσα τὴν σύστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου ἐν Τριπόλει καὶ ὅτι ἐψηφίσθη διδάσκαλος ὁ μακαρίτης Δανιὴλ Γεωργόπουλος, παρακαλεῖ μετ' ἐνθέρμου ζήλου τοὺς ἁπανταχοῦ Ἕλληνας ἵνα πέμψωσιν εἰς ἐκπαίδευσιν τὰ ἑαυτῶν τέκνα· ἐπισφραγίζεται δὲ ἡ εὐσεβείᾳ καὶ φιλοπατρίᾳ περιαυγαζομένη προκήρυξις αὕτη οὕτωσὶ «Στοχασθῆτε ὅτι, ἂν παραμελήσητε τὸ χρέος σας, ὑποπίπτετε εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Πατρίδος· ἥτις εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων της ἔχει ὅλας τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας της. Στείλατέ τα λοιπὸν εἰς τὰ Σχολεῖα, διὰ νὰ γείνουν εὐσεβεῖς, τίμιοι καὶ ἐνάρετοι πολῖται· ἄλλο δὲν θὰ ἐξοδεύσητε παρὰ διὰ τὴν ἐνδυμασίαν καὶ ζωοτροφίαν των, καὶ διὰ τα βιβλία των· λοιπὸν κάμετε τὸ χρέος σας διὰ νὰ σᾶς τὸ ἀναπληρώσουν καὶ αὐτὰ εὐγνωμόνως εἰς τὸ γῆρας σας». — Σελ. **48**. στίχ. **29**. Ζαφείριον (πρβλ. καὶ Αἰῶν. ἀριθμ. **371**). — Σ. **69**. στίχ. **36**. **1832**, καὶ τῷ **1841** ἐν Ἀθήναις «Διδασκαλίαν χριστιανικήν, ἤτοι ἱερὰν Κατήχησιν τῶν ὀρθῶν δογμάτων καὶ μυστηρίων τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας». — Σ. **71**. στίχ. **28**. μετὰ τὸ ἐξεδόθη (πρόσθες) Γραμματικὴ ἐν βιβλίοις δυσὶ (ὧν τὸ μὲν περὶ τεχνολογίας καὶ ὀρθογραφίας τὸ δὲ περὶ συντάξεως) κατὰ τὸ **1820** ἐν τῇ τῶν Κυδωνιῶν ἀρτιυστάτῳ τυπογραφίᾳ, πάνυ μὲν προσφόρως ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθεῖσα χάριν τῆς νεολαίας τῆς αὐτοῦ πατρίδος καὶ τῶν παρ' αὐτῷ παιδείας ἕνεκα φοιτώντων ἀλλοδαπῶν νέων, οὐχ ἧττον δὲ φιλοκάλως ἐκτυπωθεῖσα παρὰ τοῦ φιλοτιμοτάτου Κωνσταντίνου Τόμπρα. —Σ. **72**. στίχ. **22**. **1825** (βλ. καὶ Ἐφημ. Ἀθηνῶν ἀριθμ. **85** καὶ **87**). — Σ. **73**. στίχ. **23**. διδασκαλείων (πρόσθες ἐν ὑποσημειώσει) Σημειωτέον ὅτι πολλοῦ ἄξιον ὁ ἀοίδιμος Κυβερνήτης κατέστησεν ἐν Αἰγίνῃ τὸ Κεντρικὸν Σχολεῖον, ὅπου καὶ οἰκοδόμημα ἔμελλεν οἰκοδομῆσαι προσῆκον ἐφ' οὗ οἱ Αἰγινῆται ἀπὸ τῆς ἰδιοκτήτου γῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Παναγίας ἐχορήγησαν

Μαρτ. 18), ἐζήτησε κατάλογον τῶν περιφερομένων αἱρετικῶν βιβλιδαρίων· καὶ ἔπεμψε τὸν κατάλογον ἡ Σύνοδος (τῇ 10 Μαΐου 1835)· ἀλλ' ἀπήλαυσεν οὐδὲν ὧν ἐζήτει. Γράφει λοιπὸν καὶ αὖθις τῇ 21 Σεπτεμ. 1835, ἀποκλαιομένη περὶ τῶν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα εἰσαχθέντων βιβλιαρίων τῆς Εὐαγγελικῆς Ἑταιρείας· συνῆπτε δὲ καὶ ἀντίγραφον Ἐγκυκλίου περὶ τούτου πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους ἐπιστολῆς, ἧς τὴν ἔγκρισιν ἐζήτει παρὰ τῆς Γραμματείας· καὶ ταύτην τὴν Ἐγκύκλιον ἐνέκρινε, τέλος, ἡ Γραμματεία τῇ 27 Σεπτεμβρ. 1835 (ἀριθ. 1972). Ἀλλὰ καὶ ταύτην μετά τινος περιορισμοῦ τοῦ ἐφεξῆς. Ἔγραφεν ἡ Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους· «ὁσάκις εὑρίσκετε εἰς δημόσιον τόπον τοιαῦτα βιβλία, νὰ λαμβάνητε ἀπὸ ἓν ἀντίτυπον αὐτῶν καὶ νὰ τὸ πέμπητε πρὸς τὴν Σύνοδον» κτλ. ἡ δὲ Γραμματεία ἀπαντῶσα πρὸς τὴν Σύνοδον «Ἡ περὶ τῶν τοιούτων ἐξ ἐπαγγέλματος ἔρευνα (λέγει) βιβλίων πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς μόνα τὰ σχολεῖα καὶ τὸν κλῆρον· καὶ τοῦτο ὅμως καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας του καὶ τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν τῶν χριστιανῶν. Ἑπομένως νομίζομεν εὔλογον νὰ μεταβληθῇ ἀνηκόντως ἀναπτυσσομένη ὁριστικώτερον ἡ φράσις τῆς Ἐγκυκλίου «ὁσάκις εὑρίσκετε εἰς δημόσιον τόπον», διὰ νὰ μὴ δοθοῦν αἰτίαι εἰς συγκρούσεις μεταξὺ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς ἢ δικαστικῆς ἀρχῆς». Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστ. κτλ. Γραμματεὺς Ἰ. Ῥίζος. — Οὕτως ἄρα τὰ βιβλία τῶν αἱρετικῶν ἐκ μόνων τῶν σχολείων ἔκρινεν ἡ Γραμματεία ἐξοριστέα· πανταχόσε δ' ἀλλαχοῦ τῶν χωρῶν καὶ πόλεων ἀπέλυεν ἀκώλυτα περινοστοῦντα. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ κληρικοὶ ἠδύναντο ταῦτα μελετᾷν ἀείποτε· πλὴν μόνον ὅτε ἱερούργουν ἢ ἐδίδασκον ἐπ' Ἐκκλησίας «ἐκτελοῦντες τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας των»! Ὡς οὖν ἡ Γραμματεία διέταξεν, οὕτως διορθωθεῖσα ἀπεστάλη ὕστερον ἡ Ἐγκύκλιος (α)! Καὶ συνήχθησαν μὲν σωροὶ βιβλιαρίων δυσσεβῶν ἀποσταλέντων εἰς τὴν Σύνοδον παρὰ τῶν Ἐπισκόπων· ἀλλ' ἡ πηγὴ τούτων ἔῤῥεεν ἀείῤῥυτος, καὶ πάλιν ἐπλημμύριζον ἀλλαχοῦ τε καὶ κατὰ τὰ σχολεῖα τὰ δημοτικά. Ὀψὲ δέ ποτε καὶ ὁ Καλβῖνος Κόρκος (περὶ τὸν Ὀκτώβριον) ἀπελύθη, τέλος, ἐκ τῆς ἣν κατεῖχε δημοσίας ἀπαγγελίας, τεταγμένος

(α) Βλ. Αἱ ἀναγκαιότερ. Ἐγκύκλ. Ἐπιστ. σελ. 67. Σημ. Ἐκδ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 26 Ἰουλίου 1833.

Ὁ Σίφνου Καλλίνικος. Ὁ πρώην Βιζύης Ἰωάσαφ. Ὁ πρώην Μπελεγραδίου Ἄνθιμος.

Ἡ ἐπιτροπή.

Σ. Τρικούπης, Κωνς. Δ. Σχινᾶς, Σκαρλάτος Βυζάντιος.

§. γ. Καὶ τῶν μὲν Ἀρχιερέων τοῦ Κράτους (δηλονότι τῶν ἐν τῷ Κράτει εὑρεθέντων ἁπάντων, κανονικῶν τε καὶ ἐπιλύδων, σχολαζόντων ἰδίας ἐπισκοπῆς) τοιαύτη γέγονεν ἡ Συνέλευσις, καὶ τοσαῦτα ἦσαν μόνον ὅσα ἡ βασιλικὴ ἀρχὴ ἔκρινεν ἀναγκαῖον ἵνα ἐκθέσῃ ὑπ' ὄψιν αὐτῶν, ὡς ἄξια τῆς προσοχῆς των, εἰς σύστασιν ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ (καθὼς ἔγραφεν ἡ Γραμματεία ἐν τῷ προεκτεθέντι πρὸς ἕκαστον αὐτῶν προσκλητηρίῳ). Ἓν μόνον (χάριν ἴσως συντομίας) παρελείφθη ἐν τοῖς πρωτοκόλλοις, (ὁμολογούμενον ἤδη κοινῶς παρὰ πάντων τῶν τότε συγκληθέντων καὶ προσκληθέντων Ἀρχιερέων καὶ κανονικῶν καὶ παρεπιδήμων), ἐμφαινόμενον δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Καταστατικῷ (ἄρθρ. 2) τὸ ἑφεξῆς. Εἰς τὴν πρώτην συνεδρίασιν (τῶν 22 ἀρχιερέων) ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεὺς καὶ ἔξαρχος τῆς ἐπιτροπῆς προσδιαλεγόμενος πρὸς τούτους τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθειμένα, προσέθηκε καὶ ὅτι «ἀρχηγὸς τῆς ἀνεξαρτήτου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἔσται ὁ Βασιλεύς·» οἱ δὲ συνελθόντες (καί τοι πρὸς ἀλλήλους τ' ἄλλα διενεχθέντες), πρὸς τοῦτο ὅμως ἅπαντες ὁμοφώνως ἀντεῖπον, ἀποκριθέντες ὅτι «μόνον κατὰ τὸ εἰς τὸν Βασιλικὸν θρόνον ἀνῆκον διοικητικὸν τῆς Ἐκκλησίας μέρος (α), μὴ ἀντιβαῖνον εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, γνωρίζουσιν ἀρχηγὸν τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος». Καὶ ταῦτα μὲν μόνα τὰ λόγια τῶν Ἀρχιερέων γνησίως ἐγράφησαν ἐν τοῖς πρωτοκόλλοις (ὡς ἀνωτέρω φαίνεται), αὐτὸ δὲ τὸ τοῦ Γραμματέως πρόβλημα (περὶ τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπολύτου ἀρχηγίας τοῦ Βασιλέως),

---

(α) Τοῦτο οὐκ ἀπολύτως ἴσως ἐνόουν οἱ ἀρχιερεῖς (οὐδὲν γὰρ διοικητικὸν ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μέρος δικαιωματικῶς καὶ κανονικῶς ἀνῆκον εἰς τὸν Θρόνον τὸν βασιλικὸν οἶδεν ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία)· μερικῶς δὲ καὶ εἰδικῶς εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἑλλάδος ἐξέλαβον τὴν φράσιν, ἀναγκασθέντες πρὸς περιορισμὸν τοῦ ἀπολύτου προβλήματος τοῦ Γραμματέως, περὶ οὗ λέγομεν εὐθύς.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Πρᾶξις Δ΄.

Ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ Σωτῆρος χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ, μηνὸς Ἰουνίου εἰκοστῇ ἐννάτῃ, ἡμέρᾳ πέμπτῃ, ἑορτῇ τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων Ἀποστολων καὶ πρωτοκορυφαίων Πέτρου καὶ Παύλου, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας καὶ ἱερᾶς Λειτουργίας συνῆλθεν αὖθις ἁγία καὶ μεγάλη Σύνοδος ἐν τῷ μεγάλῳ Συνοδικῷ τοῦ Πατριαρχείου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Προκειμένων τῶν ἱερῶν καὶ ἀχράντων Εὐαγγελίων καὶ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων τῆς παναγίας Τριάδος καὶ τῆς Θεομήτορος, λαμπάδων τε καὶ φανῶν ἀνημμένων, προϊσταμένου τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Ἀνθίμου Δ΄. τοῦ Βυζαντίου, καὶ συμπαραστάντων κύκλῳ τῶν τε παναγιωτάτων Πατριαρχῶν πρώην Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Κυρίου Κωνσταντίου β΄. τοῦ Κυρίου Γρηγορίου, τοῦ Κυρίου Γερμανοῦ, καὶ τοῦ Κυρίου Ἀνθίμου τοῦ ἀπὸ Ἐφέσου, καὶ τοῦ Μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων Κυρίου Κυρίλλου, καὶ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὡς καὶ ἐν τῇ προλαβούσῃ Συνελεύσει, ἁπάντων ἐνδεδυμένων τὴν μικρὰν Ἀρχιερατικὴν στολήν, τῶν θυρῶν ἀναπεπταμένων καὶ πλήθους πολλοῦ κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν εὐκόσμως καὶ εὐλαβῶς συναγηγερμένου, ἤρξατο ἡ ἱερὰ τελετὴ τῆς καθαγιάσεως καὶ καθιερώσεως τοῦ περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας Συνοδικοῦ Τόμου κατὰ τὴν ἐξῆς τάξιν.

Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κύριος Ἄνθιμος θυμιάσας τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ τὰς ἁγίας καὶ πανσέπτους εἰκόνας, ἐξεφώνησεν· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. Εἶτα ὁ μέγας Ἀρχιδιάκονος τὸ Τρισάγιον, Δόξα Πατρί, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, Ὅτι σοῦ· καὶ εὐθὺς οἱ Ἀρχιερεῖς ἔψαλλον, Εὐλογητὸς εἶ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Εἶτα οἱ χοροὶ τὰ ἑξῆς τροπάρια ἐναλλάξ· ὁ δεξιός, Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι· ὁ ἀριστερός, Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ὁ ἐλευθερωτής (α)· ὁ δεξιός, Λίαν εὔφρανας τοὺς Ὀρθοδόξους (β)· ὁ ἀριστερός, Τῶν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ Μαρτύρων σου· ὁ

(α) Ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου (εἰς ὃν ᾄδεται τὸ Ὡς τῶν αἰχμαλώτων κτλ.) τιμᾶται ὁ ναὸς τοῦ Πατριαρχείου.

(β) Τὸ τροπάριον ψάλλεται εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ἧς τὸ ἱερὸν λείψανον ἀκήρατον τεθησαύρισται ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ. Εἰς ταύτης τῆς ἁγίας μάρτυρος τὸν Ναὸν συνεκροτήθη ἡ Δ. Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Καὶ εἰς ταύτην τὴν ἐκεῖ τότε κειμένην ἱερὰν λάρνακα ἐναπετέθησαν γνώμῃ Συνοδικῇ ὅ,τε δογματικὸς Τόμος τῆς Δ. Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τὸ βιβλίον τὸ περιέχον τὰ

πλέον ἐπίφοβα, τὰ πλέον ἐπικίνδυνα, καὶ αὐτὰ πρέπει ν' ἀποφεύγῃ τις ὡς ἐχιδνῶν γεννήματα.

Δὲν εἶναι πολλὰ ἔτη, ἀφ' οὗ ἐφάνησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα παρ' ἀλλογενῶν καὶ παρὰ Βιβλιακῶν λεγομένων Ἑταιρειῶν ἐκδεδομένα βιβλία· καὶ τῶν βιβλίων αὐτῶν ὁ σκοπὸς δὲν εἶναι εἰλικρινής· διότι τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν προσβάλλουσι κατ' εὐθεῖαν ἔθιμα καὶ τελετὰς, τὰ δὲ κατ' εὐθεῖαν καὶ αὐτὰ τὰ ἱερὰ δόγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ τοῦτο ὄχι κατ' ἀπόκρυφον καὶ ὑποκεκαλυμμένον τρόπον, ἀλλὰ φανερώτατα· ἐναντίον τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἐπικλήσεως αὐτῶν, ἐναντίον τῶν σεπτῶν εἰκόνων καὶ τῆς κατὰ τὴν δόξαν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τιμῆς αὐτῶν, ἐναντίον τῶν νηστειῶν ἐν γένει, ἐναντίον τῶν ἑορτῶν καὶ ἄλλων τοιούτων ἀντικειμένων, ἐναντίον τοῦ μοναχικοῦ τάγματος εἶναι τὸ κυριώτερον αὐτῶν θέμα. Ἀλλὰ τὸ κακὸν προχωρεῖ καὶ μακρύτερον, προσβάλλονται καὶ αὐτὰ τὰ πρῶτα καὶ κύρια δόγματα τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, αὐτὰ τὰ ἱερώτερα καὶ σεβασμιώτερα μυστήρια τῆς θείας Μεταλήψεως, τῆς Μετανοίας κτλ. καὶ τὰ βιβλία ταῦτα γραμμένα, ἢ μεταφρασμένα εἰς Ἑλληνικὴν γλώσσαν, διανέμονται καὶ δωρεάν, καὶ ὄχι μόνον εἰς τελείους ἄνδρας, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀνήλικα παιδία.

Ἄλλα δὲ βιβλία ἐγράφησαν καὶ ἐξεδόθησαν εἰς χρῆσιν τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας· ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τὰ περισσότερα, ὅσον ἀδιάφορα καὶ ἂν φαίνωνται, καλυπτόμενα ὑπὸ τὰς ἐπιγραφὰς Γεωγραφία, Ἱστορία κτλ. δὲν εἶναι ὅμως ἀμέτοχα φρονημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐκτὸς τοῦ πρὸς ὃν κατὰ τὸ φαινόμενον ἐκδίδονται σκοποῦ, καὶ ἐκ πλαγίου διδάσκουσι καὶ πράγματα ἐναντία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλα δὲ ἐγράφησαν, καὶ ἐξεδόθησαν καὶ εἰς χρῆσιν αὐτοῦ τοῦ Κλήρου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· καὶ τοῦτο ὅσον εἶναι ἐπίβουλον, τόσον εἶναι ὑβριστικὸν καὶ καταφρονητικόν· βιβλία παρ' ἀλλογενῶν καὶ ἑτεροδόξων εἰς χρῆσιν τοῦ ὀρθοδόξου Κλήρου γραμμένα ! Δὲν εἶναι πολὺς καιρός, ἀφ' οὗ ἐφάνησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ Πεντάτευχος τοῦ Μωϋσέως καὶ τὸ βιβλίον Ἰησοῦ υἱοῦ τοῦ Ναυῆ μεταφρασμένα εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν γλῶσσαν ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἀρχετύπου, κατὰ τὴν ἐπιγραφήν, καὶ εἰς ἕνα τόμον ἐκδεδομένα ἐν ἔτει ᾳωλγ. Καὶ ἡ μετάφρασις αὕτη δὲν ἠμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς πρᾶγμα ἀδιάφορον· θέλουν βέβαια οἱ νέοι μεταφρασταὶ ν' ἀντιτάξωσιν αὐτὴν εἰς τὴν ὡς κανονικὴν παραδεδεγμένην παρὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μετάφρασιν τῶν Ἑβδομήκοντα,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς τὸ ια. Ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει Δ. ἐθνικῆς συνελεύσεως ἐνδιαλαμβανόμενα (α). Ἡ ἀνάγκη τῆς ταχείας συστάσεως τοῦ Ταμείου τούτου κρίνεται τοσούτῳ μᾶλλον κατεπείγουσα, καθ' ὅσον, ἐκτὸς τῆς εἰς αὐτὸ ἀποκειμένης καταλλήλου τῶν Ἐπισκόπων προικοδοτήσεως καὶ τῆς μισθοδοσίας τοῦ ἱεροῦ κλήρου (συμφώνως μὲ τὰ εἰς τὸ 16 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 23 Ἰουλίου (4 Αὐγούστου) Βασιλικοῦ Διατάγματος διαλαμβανόμενα) (β), τὰ σχολεῖα τοῦ Κράτους, παραμεληθέντα τοσούτους ἤδη μῆνας δι' ἔλλειψιν χορηγίας διαρκοῦς, κινδυνεύουν νὰ παραλύσουν, καὶ ἡ δημόσιος ἐκπαίδευσις, ἀντικείμενον τόσον οὐσιῶδες περὶ τὴν ἠθικὴν τοῦ χριστιανοῦ μόρφωσιν, νὰ μείνῃ εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται μέχρι τοῦδε νηπιώδη κατάστασιν. Τὰ διευθυνόμενα ἔγγραφα, σημειωθέντα ὑπὸ Στοιχ. α, β, γ, δ, καὶ ε, θέλουν ἐπιστραφῆ μετὰ ταῦτα πρὸς τὴν Γραμματείαν. Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. κτλ. Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας

Σ. Τρικούπης.

§. ιθ. Ἡ γοῦν Σύνοδος, ὡς ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν μετὰ τοῦ Σχεδίου καὶ τῆς Ἐκθέσεως καὶ τῶν ἄλλων ἐγγράφων, κατὰ πρῶτον μὲν ἔπεμψε πρὸς τὴν Γραμματείαν ἰδίως τὰς περὶ συστάσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου σκέψεις αὐτῆς, συντάξασα σχεδίασμα περὶ τῆς τῶν μοναστηρίων καὶ τῆς ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸ ταμεῖον προσόδου (λέγομεν δὲ περὶ τούτων πλατύτερον ἐν τοῖς ἑφεξῆς, διαλαμβάνοντες τὰ περὶ τῆς διαλύσεως τῶν μοναστηρίων).

§. κ. Μετὰ δέ τινας ἡμέρας ἔπεμψε καὶ τὰς ἐπικρίσεις καὶ διασαφήσεις, ὅσας (κατὰ τὴν ἀνωτέρω τῆς Γραμματείας ἄδειαν) ἐποιήσατο μετ' ἐπιστασίας εἰς τὴν εἰρημένην Ἀναφορὰν ἢ Ἔκθεσιν, καὶ τὸ Σχέδιον τοῦ κανονισμοῦ. Ἐν δὲ τούτοις κατὰ πρῶτον ἐφρόντισεν ἵνα εἰς τὸ ἄρθρον τοῦ α κεφαλ. τοῦ Σχεδίου (βλ. ὄπισθεν σελ. 112) προσθέσῃ, ὡς ἀναγκαῖον, καὶ τὸ «εἰς ὅσα μὴ ἀντιβαίνουσι τοῖς Ἀποστολικοῖς καὶ Συνοδικοῖς κανόσιν» (ὅπερ ὡμολογήθη μὲν ἐν τοῖς πρωτοκόλλοις, ἀπεσιωπήθη δὲ ἐν τῷ Σχεδίῳ (ὡς καὶ ἐν

(α) Βλ. ὄπισθεν Τμῆμ. Α. Κεφ. Ε. §. α.

(β) Ἀλλὰ τὸ Διάταγμα (τὸ Καταστατικὸν) διέταξεν οὐχὶ μισθοδοσίαν τοῦ κλήρου, ἀλλὰ προικοδότησιν ὡς τῶν ἐπισκόπων, οὕτω καὶ τῶν ἐνοριῶν (ἄρθρ. 16).

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῶν αὐτῶν (τῇ 16 Φεβρουαρίου 1839). Ἀλλ' οὐδὲ τότε ἠξιώθη ἀπαντήσεως.

§. ιϐ. Κατὰ δὲ τὴν 25 Μαρτίου τοῦ 1838 συνάμα μετὰ τῆς Δεσποτικῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἑορτῆς ἐπανηγυρίσθησαν τὸ πρῶτον καὶ τὰ ἐλευθέρια τῆς Ἑλλάδος (διότι κατὰ τὴν 25 Μαρτίου τῷ 1821 ἐκινήθη τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ἡ ἐπανάστασις ἀρξαμένη κατὰ τὴν Πελοπόννησον). Διάταγμα βασιλικὸν κατέστησε ταύτην τὴν ἐθνικὴν πανήγυριν. Καὶ μετὰ πολλῆς λαμπρότητος καὶ χαρᾶς τοῦ λαοῦ ἐπανηγυρίσθη ἡ ἡμέρα ἐκείνη πανταχοῦ τῆς Ἐπικρατείας, καὶ ἐξαιρέτως εἰς τὰς Ἀθήνας (α).

§. ιγ. Κατὰ δὲ τὸν Μάϊον εἴς τινας δήμους τῆς Λακωνίας ἀνεγνώσθη δημοσίως ἐπ' Ἐκκλησίας ἡ κατὰ τῶν Ἀμερικανῶν κακοβίβλων προεκδοθεῖσα πρὸς πάντας τοὺς ὀρθοδόξους Ἐγκύκλιος τῆς καθόλου Ἐκκλησίας ἐπιστολὴ (ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ ς'. πατριαρχεύοντος). Ὁ δὲ τότε τῆς Λακωνίας διοικητὴς γράφει πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Λακεδαίμονος καταχρίνων ὡς ἄτοπον τὴν ἀνάγνωσιν, διότι χωρὶς προηγουμένης ἀδείας τῆς ἐπισκοπῆς ἀνεγνώσθη. «Τὰ δὲ ἔγγραφα (λέγει) τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐδεμίαν ἔχουσιν ἰσχὺν εἰς τὴν τῆς Ἑλλάδος, ἀφ' οὗ αὕτη ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος. Πολλοὶ (λέγει) τῶν χριστιανῶν ἔχοντες τοιαῦτα βιβλία (ἀμερικανικὰ), τὰ ἔκαυσαν ὑπακούσαντες εἰς τὰς παραγγελίας τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Μ. Ἐκκλησίας, καὶ ὁδηγηθέντες εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ κλήρου τῶν εἰρημένων δήμων». Ταύτην δὲ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Διοικητοῦ διέπεμψεν ἡ ἐπισκοπὴ Λακεδαίμονος πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον· καὶ αὕτη τὴν ἀμέλειαν τῶν μὴ ζητησάντων προηγουμένως τὴν ἄδειαν τῆς ἀναγνώσεως παρὰ τῆς ἐπισκοπῆς οὐκ ἐπήνεσε. Περὶ δὲ τῆς Ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς ἔγραψε τὰ δέοντα ἡ Εὐαγγελικὴ Σάλπιγξ (Περίοδ. Γ. σελ. 321) (β).

§. ιδ. Περὶ τὸν χρόνον τοῦτον (Ἀπριλίου 15) βλέπουσα ἡ Σύνοδος τὴν ἐν πάσαις ταῖς κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν ἁγίαις τοῦ χριστοῦ Ἐκκλη-

---

(α) Βλ. τὴν ἐφημ. τοῦ Σωτῆρος ἀριθμ. 19 ἔτ. 1838. σελ. 73—74. [Τότε διετάχθη καὶ τοῦ ἐν Καλτεζαῖς μονηδρίου τοῦ Ἁγ. Νικολάου, παρασυρέντος καὶ τούτου πρώην ὑπὸ τοῦ τῶν προγραφῶν χειμάρρου, ἡ ἀνέγερσις, διὰ τὸν ἐν αὐτῷ γενόμενον πρῶτον κατὰ τὸ 1821 Σύλλογον τῶν Πελοποννησίων. (Βλ. Ἐφημ. τῆς Κυβερν. Ἀριθμ. 6. ἔτ. 1838. σελ. 26). Σημ. Ἐκδ.].

(β) Ἴδε Ἀθην. ἀριθμ. 531 καὶ Σωτῆρος ἀριθμ. 37 ἔτ. 1838.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σπισμα τοῦ Βουλευτικοῦ ἀπὸ 4 Μαρτίου κεκυρωμένον εἰς ἄρθρα νομ'. καὶ δύο, ἐν οἷς ἐγκρίνεται «συνέλευσις ἀρχιερατικὴ πρὸς ἐξέτασιν τῶν χρεῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ Κωνσαντινουπόλεως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἱεραρχίας.» Ἀλλὰ τοιαύτη οὔτε συνέλευσις, οὔτ' ἐξέτασις ἰδία τις ἐγένετο, καθὼς ὡμολόγουν ὁμοφώνως οἱ ἐπιζήσαντες ἀρχιερεῖς. Βεβαιοῦται δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς ἐνταῦθα παρεπομένων ἀριθμῶν. Ὡσαύτως καὶ ἐκ τῶν ἰδίων τοῦ ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν ὑπουργοῦντος Ἀνδρούσης Ἰωσὴφ ἐπιστολῶν (μιᾶς μὲν τῷ 1822 μηνὶ Μαρτίῳ, καὶ ἄλλων δ' ἀκολούθως μέχρις Ὀκτωβρίου πρὸς διαφόρους χώρας ἐκδεδομένων), ὧν τινας περικοπὰς ἐκτιθέμεθα ἐν τῷ Γ, τμήματι (Κεφ. Α. §. ι). (α). Δ)

ἄδειαν ἀπὸ τὸ Μινιστέριον ὄχι εἰς τὸ νὰ χειροτονῶσι (δικαίωμα ἀναφαίρετον ἀπὸ τὴν ἀρχιερωσύνην), ἀλλ' εἰς τὸ νὰ χειροτονῶσι τὸν δεῖνα ἢ δεῖνα· δικαίωμα πολιτικὸν καὶ δικαίωμα οὐσιωδέστατον, διὰ νὰ διαπρέπῃ τὸ ἱερατεῖον κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ διὰ νὰ διδάσκηται ἡ ἀρετὴ λόγῳ καὶ ἔργῳ» κτλ. Παρακαλεῖ δ' αὐτὸ καὶ ἵνα σχεδιάσῃ νόμον περὶ τούτου. Καὶ ταῦτα μὲν ἔγραφε τὸ Ἐκτελεστικὸν ἀρχιγραμματεύοντος τοῦ Κ. Θ. Νέγρη. Ἀλλὰ τὸ Βουλευτικὸν προεδρεύοντος τοῦ Δ. Ὑψηλάντου ἀποκρινόμενον ἀξιοπρεπῶς, « Οὐδόλως ἐγκρίνει τὸ τοιοῦτον· καθότι πρῶτον μὲν ἀσύνηθες τοῦτο ἀνέκαθεν τῇ Ἀνατολικῇ ἁγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, δεύτερον δὲ οὐδεμία ἐκ τούτου φαίνεται ὠφέλεια, καὶ τρίτον, τὸ καὶ οὐσιωδέστατον, ἔργον Συνόδου Ἐκκλησιαστικῆς τὸ τὰ τοιαῦτα διατάττεσθαι. Κρίνει ὅμως συμφορώτερον πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένων καταχρήσεων, ὅπερ καὶ σύμφωνον τοῖς ἱεροῖς κανόσι τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, ἵνα κατ' ἐπιταγὴν τῆς Διοικήσεως διὰ τοῦ Μινίστρου τῆς Θρησκείας περιοριόθῃ ἡ χειροτονία τοῖς ἑξῆς ῥητοῖς κεφαλαίοις. α) Χειροτονεῖν οὐκ ἐπὶ χρήμασι. β) Οὐκ ἄνευ ἀνάγκης. γ) Οὐκ ἄνευ ἀκριβοῦς ἐρεύνης περὶ τῆς ἀμέμπτου διαγωγῆς αὐτῶν. δ) Ἐντὸς τῆς νενομοθετημένης ἡλικίας αὐτῶν. ε) Μὴ τοὺς ὅλως ἀμυήτους παιδείας » (σελ. 120). Σημ. ΐ'κδ.

(α) Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν πρακτικῶν τοῦ Βουλευτικοῦ φαίνεται μὴ λαβὸν κῦρος τοιοῦτον θέσπισμα. Κατὰ μὲν γὰρ τὴν τῇ δ'. Μαρτίου γενομένην συνέλευσιν περὶ δανείου νόμος λέγεται ὑπογραφῆναι (Βλ. Ἀρχεῖα τῆς Ἑλ. Παλιγγεν. Τ. Α. σελ. 15). Κατὰ δὲ τὴν τῇ ά. τοῦ αὐτοῦ μηνὸς γενομένην ἐνεκρίθη μὲν ὁμοφώνως « νὰ συσταθῇ καὶ παρευρίσκηται ὅπου καὶ ἡ Διοίκησις ἐκκλησιαστική τις Σύνοδος, συνθεμένη ἀπὸ ἓξ ἢ ὀκτὼ Ἀρχιερεῖς ἐκ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος » (αὐτ.), καὶ καθυπεβλήθη εἰς τὴν ἐπίκρισιν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ σχέδιον νόμου περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως (αὐτ. σελ. 83). Ἀλλὰ τὸ Ἐκτελεστικὸν λαβὸν τὸ σχέδιον ἀνεβάλετο τὴν ἐπίκρισιν, ἀποκριθὲν τῇ ς'. Μαρτίου τάδε· « Ἐπειδὴ οὐσιώδης ἡ ὑπόθεσις, τὸ Ἐκτελεστικὸν σῶμα ὀφείλει, ἀναλόγως προσφερόμενον, νὰ φροντίσῃ περὶ συγκροτήσεως Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία καὶ θεωρήσασα νὰ ἀναφέρῃ εἰς πρῶτον » (Αὐτ. σελ.